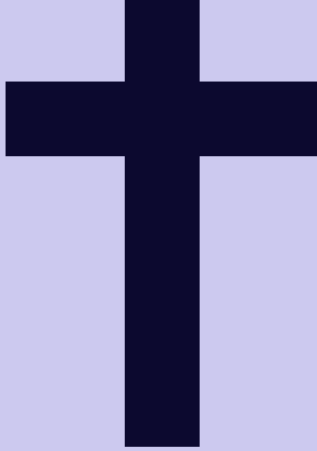

Ja jembyu kajxy'átypyu mada Jesukristukyjxm: El

Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo en

el mixe de Juquila

New Testament in Mixe, Juquila (MX:mxq:Mixe, Juquila)

Ja jembyu kajxy'átypyu mada Jesukristukyujxm: El Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo en el mixe de Juquila

New Testament in Mixe, Juquila (MX:mxq:Mixe, Juquila)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Juquila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Juquila [mxq], Mexico

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Juquila

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
0c492fbf-e19b-5f77-b2cc-07da5aab0305

Contents

MATEWÛ	1
MARKÛS	46
LUKÛS	74
FWANK	120
APOSTÛLÛTY	157
ROMANÛS	199
1 KORINTÛ	219
2 KORINTÛ	238
GALASYÛ	250
ÉFESÛ	257
FILIPÛS	264
KOLOSÛ	269
1 TESALÓNİKÛ	273
2 TESALÓNİKÛ	277
1 TIMOTEE	280
2 TIMOTEE	285
TITÛ	289
FILEMÓN	292
EBREEÛSÛTY	294
Santya'agu	308
1 PEEDRÛ	313
2 PEEDRÛ	318
1 FWANK	321
2 FWANK	326
3 FWANK	327
JUUDÛS	328
DI'IBÛ JATANÛP	330

Oybyu Ayuk Di'ibu Matewü Jyaay

Jesukristu 'yaptujkuty

¹ Tyaadu du'un tu'ugu listu ma 'yity kaxjaay yu xyujjuty ja 'yaptujkudyu Jesukristu, di'ibu tuump'ajt aats'ajtu rey Davit, di'ibu tuump'ajt aats'ajtudu Abraan.

² Abraan yu'u teety'ajtu Isaa, di'ibu teety'ajtu Jakoob, di'ibu teety'ajtudu Judaa esu myuga'axuty.

³ Judaa yu'u teety'ajtu Fares esu Zeru, di'ibu tyaak'ajtu Tamar. Fares yu'u teety'ajtu Esrom, di'ibu teety'ajtu Aram,

⁴ di'ibu teety'ajtu Aminadap, di'ibu teety'ajtu Naason, di'ibu teety'ajtu Salmón.

⁵ Salmón yu'u teety'ajtu Booz, di'ibu tyaak'ajtu Raap. Booz yu'u teety'ajtu Obeed, di'ibu tyaak'ajtu Rut. Obeed yu'u teety'ajtu Isa'i,

⁶ di'ibu teety'ajtu rey Davit.

Davit yu'u teety'ajtu Salomonk, di'ibu tyaak'ajtu ku'ekytyo'oxy di'ibu ñudo'oxy'ajtu Uriiis.

⁷ Salomonk yu'u teety'ajtu Robwam, di'ibu teety'ajtu Abiis, di'ibu teety'ajtu Asaa,

⁸ di'ibu teety'ajtu Josafat, di'ibu teety'ajtu Joram, di'ibu teety'ajtu Uziiis,

⁹ di'ibu teety'ajtu Jotam, di'ibu teety'ajtu Akaz, di'ibu teety'ajtu Ezekiiis,

¹⁰ di'ibu teety'ajtu Manasés, di'ibu teety'ajtu Amón, di'ibu teety'ajtu Josiis,

¹¹ di'ibu teety'ajtudu Jekoniis esu myuga'axuty ma ja tiempu ko ja babiloñudu rey tmnejxy ja israelitu ja 'ayuty tsimy jap Babiloñu ñaaxóty.

¹² Ko tyaadu du'un ñajxy, Jekoniis yu'u teety'ajtu Salatyel, di'ibu teety'ajtu Zorobabel,

¹³ di'ibu teety'ajtu Abyut, di'ibu teety'ajtu Elyakim, di'ibu teety'ajtu Azoor,

¹⁴ di'ibu teety'ajtu Sadok, di'ibu teety'ajtu Akim, di'ibu teety'ajtu Elyut,

¹⁵ di'ibu teety'ajtu Elyazaar, di'ibu teety'ajtu Matán, di'ibu teety'ajtu Jakoob.

¹⁶ Jakoob yu'u teety'ajtu Josee, di'ibu Mariiu muat pyejky. Esu Mariiu yu'u taak'ajtu ja Kristu, ja'a njuna'anum ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

¹⁷ Pes du'un oj kya'pxy majmajkts naska'axu Abraanu tuump 'yaadsuty extu jabaat ma rey Davit, es nan jamajmajkts naska'axu Davitu tuump 'yaadsuty extu jabaat ma yu Babiloñu ryey dyajnejxy tsimy ja ja'ayuty jap ñaaxóty, es nan jamajmajkts naska'axu extu jabaat ma myiñ jyajty ja Kristu.

Jesús myiñ jya'ty

¹⁸ Du'un myiñ jyajty ja Jesukristu. Yu Mariiu, Jesukristu tyaak, yu'u naty pakánup ja Josee. Es maanamu naty kyapaktu, Mariiu oj wye'emy u'unkmuat mat ja Espiritu Santu myuk'ajtan.

¹⁹ Josee jyiky'ajty tuj'ajtan muat es kyaj jyanayajnidu'xanu ma Mariiu, jyadi-mastu'udán wi'ix kyaju ja 'ayuty tñiáwudat.

²⁰ Ko du'un twinmaay, tu'ugu Diosu 'yanklus t'ijxy tsyuujóty mya'ayóty es 'yanmaay:

—Josee, Davitu tuump 'yaats, katu xyjawa es xy'axájut yu Mariiu éxtumu mudo'oxy, mat ko ja u'unk di'ibu yajminaampy yajja'taampy, yu'u Espiritu Santu jya'a.

²¹ Yu Mariiu tpaada'añ tu'ugu u'ungu'unk, es xpyujtákat ja xyuu Jesús. Du'un txu'átut mat ko yajnitso'ogaampy ja jya'ayuty ko dyajtgoyánu pyojpety.

²² Tugekyu tyaadu du'un tyuun jyajty es yajkyudyúnat di'ibu naty ja Diosu kyugajxpu tu tñigajxy:

²³ Yu kixyudo'oxy wu'umaamp u'unkmuat es tpaada'añ tu'ugu myaangu'unk di'ibu yajtukxu'ataamp Emanwel,

di'ibu ayuk wimbudsuum Dios ijtp mat udsajtam.

²⁴ Ko ja Josee dyajwijy ja tsyuu mya'ay, du'un ttuun éxtum ja Nindsun'ajtamu 'yanklusu naty tu tyuknipékuty. Ta t'axaju ja Mariiu éxtumu ñudo'oxy es oj tmnejxnu ma tsyuanu.

²⁵ Per kyaj tsyunaaydyu éxtum tsyuanudu kasaadu ja 'ayuty extu ko ja Mariiu dyajmiñ jyajjaty ja myaangu'unk. Es ja Josee tpujtáku ja xyuu Jesús.

2

Di'ibu tni'uxpáku du'ixu du'un yu mudsa'q tni'ixtu ja mixyu'unk Jesús

¹ Ko Jesús myiñ jyajty ma yu Belén kajpn, Judee ñaaxóty, ma naty Eroodus ryey'aty ma tadu naxwiñudu, ta jyajtu Jerusalén naagudyu ja 'ay di'ibu mindu ma xuu pyudsemy, es jap tni'uxpáku du'ixu du'un yu mudsa'q.

² Es dyajtudú:

—¿Maá net ja israelitudyu ryey di'ibu tu myiñ tu jya'ty? Pes ndsooñ ma xuu pyudsemy. Tu n'ixtats ja myudsá'q es paadyats nmimindu es n'awdatá'andats.

³ Ko ja rey Eroodus tmadooyu tyaadu, ta wye'emy amoñu, es nidugekyu nandu'an ja Jerusalén ja'ayaty.

⁴ Netu rey dyajwoojn nidugekyu ja teedywyindsánaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxprijktar, es dyajtñu:

—¿Maá net myina'añ jya'ta'añ ja Kristu?

⁵ Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Jam Belén, Judeeu ñaaxóty; mut ko ja Diosu kyugajxpu tkaxjaay du'an:

⁶ Es mij Belén, Judeeu ñaaxóty,

kyaj mnagoogajpnaty ma tada nax,

mut ko ma mij pyudsama'añ tu'ugu yajkutujkpu

di'ibu kywentu'ataambyuts ja nja'ayaty, ja israelítaty.

⁷ Netu Eroodus tnigajxu ayu'udsyu ja di'ibu naty tu jya'ttu, es dyajtñu na'a du'an meeru naty tu kyuxe'eky ja muds'a'a.

⁸ Net yajkajxtu Belén, es ya'anmaaydu:

—Nujxtu jam, es uxta'aydyu tada mixyu'unck; es ko xypyaattat, awa'anugats esuts uj nandu'an nujx n'awdátuty.

⁹ Mudu tyadu rey 'yayuk ñajxtu ja ja'ayaty. Net ja muds'a'a di'ibu naty tu t'ixtu ma ja ñaxaty, kyuxe'ky jatugok, es ya'ujuty tranujxtu extu ko jyajttu ma naty ja muds'a'a tu wya'amu tujk nikajxm ma naty ja mixyu'unck.

¹⁰ Es ya'ujuty xyondaktu ko t'ijxtu ja muds'a'a.

¹¹ Ta tyujkudu tugoty, es trattu ja mixyu'unck mudu tyaak Mariu. Net ñaygoxtanmaaydyakudu es t'awdjattu ja mixyu'unck. Ta t'agajtu ja mya'átuty es tmooydu oon, ja oybu pa'ak xu'kpu es jatu'ugu pa'ak xu'kpu di'ibu xyu'ajtupy mirra.

¹² Dios anmaayudu tsyuujóty mya'ayóty es kadiibu jyumbittat ma Eroodus, paaty trujktu wiink tu'u es jyumbijttu ma ja ñaxaty.

Jesús yajmage'eky

¹³ Ko tyaadu jyumbijttu, ta ja Josee t'ijxy tsyuujóty mya'ayóty tu'ugu Diosu 'yanklas. Ta 'yanmaay:

—Pudu'ak. Mñujx ja mñudo'oxy esu 'yu'unck, es nujxtu tojck Ejiptu es wa'umdu jar extu kots uj mij n'awánudat es mjumbittat, mut ko Eroodus 'yuxta'ayaampy yu mixyu'unck es dya'ooga'añ.

¹⁴ Netu Josee pyude'ky es tmñejxy ja mixyu'unck esu tyaak. Ta tsoy'onda koots, ñajxnudu Ejiptu.

¹⁵ Jap wye'emy extu koonam 'ye'ky ja Eroodus.

Tyaadu du'an tyuun jyajtu es yajkuudyúnat di'ibu naty ja Nindsan'ajtm tu ttukkajxwa'xy ja kyugajxpaty: “Jap Ejiptats nnigaxu n'U'unguts.”

Eroodus tni'ana'amu es 'yooktat ja mixyu'unguty

¹⁶ Ko ja Eroodus tnija'aju ko ja di'ibu naty tu kyu'ixudu tu tyukxil'igudu, yu'u ko oj kyaj 'yokjumbijnudu, ta jyantsytyugoyjot'ambejky. Net tni'ana'amu nidugekyu ja yedyujku'unguty 'yooktat, yu majtsk jumajtrpu es waanu mútskpaty, jam Belén es tugekyu myugajpnba'ajuty. Du'an tñuñ ma ja tiempu ma naty tim jawyiin tu kyuxe'eky ja muds'a'a, éxtamu naty tu tyukmadya'agudu yajxon di'ibu oj kyu'ixudu.

¹⁷ Es mut ko du'an dya'o'ktaaydu ja uná'ku'unck, net yajkuudyuun di'ibu naty ja Diosu kyugajxpu Jeremius tu dyajwe'emy kaxja'ay:

¹⁸ Yajmadooy ma Ramaa kajpn

ko pán jy'u'y ya'axy ya"ayow ya"ama'at.

Rakéldumu du'amu naty ñijiiipy ja 'yu'unguty

es kyaj tseky es pán pyumay pyutájudat

mut ko tu naty 'yo'ktaayñudu.

¹⁹ Es ko 'ye'ky ja Eroodus, ta ja Josee tsyuujóty mya'ayóty t'ijxy ja Diosu 'yanklas jam Ejiptu, es 'yanmaay:

²⁰ —Pudu'ak. Tsoon yaa mudu mixyu'unck esu tyaak, es jumbittu ma ja israelítadyu ñax, mut ko tu 'yooktu di'ibu naty ya'oogaampy yu mixyu'unck.

²¹ Netu Josee ñejxy mudu mixyu'unck esu tyaak ma israelitu ñaxaty.

²² Es ko Josee tmadooy ko Arkelawu naty ana'amp jam Judeeu ko tkuwe'emy ja tyeety Eroodus, ta tsyu'ku ko ñajxáñ jam. Es kom tu naty Dios 'yanu'umxaty tsyuujóty mya'ayóty kadiibu ñajxtu Judeeu, ta oj ñejxy Galileeu ñaaxóty.

²³ Ko oj jya'ty jam, ta oj tsyunaaydyaknbéky ma ja Nazaret kajpn. Tyaadu du'an tyuun jyajtu es yajkuudyúnat éxtam jyannandu ja Diosu kyugajxpaty: “Ya'anuumar ja Kristu: Nazarenu ja'ay mij.”

3

Fwank Yajñabajtrp tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk ma muj it

¹ Es ma tadu timpu ja Fwank Yajñabajtrp myiñ ma muj it Judee, tkajxwa'xy,

² es jyuna'añ:

—Yajñambittu mjot mwinma'añaty, mut ko ja tsajpótmudu kutujkan tu wyingoñ.

³ Tyadu Fwank yu'u naty di'ibu ja Diosu kyugajxpu Isaiiu tu tkaxja'ay du'an:

Yajmadóy tu'ugu ja'ay ya'axy jyeky ma tu'ugu muj it:

“Éxkúkuđu ja Nindsan'ajtmu ñu'u tyu'u.

Yajñajudu tyu'aa.”

⁴ Yu Fwank yu'u wyit'ajtypy ijty ja kameyu jumk es po'o twaun'áty, es yu'u ijty jye'xy'ajtypy ja mu'u esu tsimba'ak.

⁵ Es ma ja Fwank ñimiinudu Jerusalén ja'ayuty es nidagekyu di'ibu tsanaaydyur ma ja Jordán majñuaba'a, es tugekyu di'ibu Judee ñaxóty,

⁶ es tmayatstu ja pyojpu. Esu Fwank dyajñabéty ma ja Jordán majñu.

⁷ Es ko ja Fwank t'ijxy ko mayu fariseeuty esu saduseeuty ñimiinudu ma yajñabéty, ta t'anmaay:

—Miidsuty du'an éxtamu awa'andsa'añun. Es éxtamu tsá'añaty tkuga'aktu ja juun kadiibu tyóyut, miits mjánandap xytyijy ko mnitso'oktat mudu mnubajtan es ko du'an ja Dios kyaj mdudýunadut éxtamu pojpu ja'ayuty.

⁸ ¡Kyaj tyu'ajtanuty! Jawyiin xytyuk'ixtat mut ja mjiky'ajtan ko t'ajtan tu mjodambittu,

⁹ es katu mnayjyuna'anudu: “Édsajtm yu'u tyuamp 'yaats ja Abraan.” Tyu'ajtan n'anamu ko yu Dios mbaat dyajtagátsyu tyadu tsaa éxtam ja Abraan tyuamp 'yaadsuty.

¹⁰ Es ja Diosu tyuudyu'unun tim wingoomp mudu pojpu ja'ayuty, éxtam ko mudu jatsyu ndukpo'tu'kam ja kepy di'ibu kyaj 'yóyuty. Paaty tugekyu kepy di'ibu kyaj tyuamp'áty oyaty, yajpo'tu'ugur es yajpujta'agut juunóty.

¹¹ Éj tyámuts miidsuty nyajñabéty mut ja nuu es ya'ixut ma nidagekyu ja'ayuty ko miidsuty tu mjodambittu ma mbojpu. Per miimp ja di'ibu myudajtypy ni'igu ja muk'ajtan es kyajts uj ndu'unuty. Es kyajts xyñitaku esuts yu'u nmadúnat éxtam tu'ugu ja'ay ja tyuumbu di'ibu yajñajxap ja kyu'ak. Yu'u myajñabátudap mut ja Espiritu Santu esu juun.

¹² Es yu'u kyujóty tmadaty ja tyuumbajen es dyajwa'adsa'añ ja triigu, es yajpujku'agut ja triigu ma ja tsya'x, es ja triigu pyosta'ak yajno'ogut mut ja juun di'ibu ni na'a kya'eeky.

Jesús ñabety

¹³ Net ja Jesús tso'oñ Galilee, es tnimiñ ja Fwank ma Jordán majñu esu Fwank yajñabátudat.

¹⁴ Tim jawyiin kyaj tjakupakáñ ja Fwank, es t'anmaay ja Jesús:

—Mijtsu du'an mjarátap xyajñabátudats, ¿es wi'ixats uj mij nyajñabátat?

¹⁵ Jesús 'yadsooyu:

—Tyam wa'an du'unuty, mut ko oyu du'an es ndu'unam di'ibu Dios tsyejpy.

Net ja Fwank tkupejky.

¹⁶ Ko naty ja Jesús tu ñubajta'ay, netyu pyudseemy najoty. Ta rójuu tsajp 'yawatsy esu Fwank t'ijxy ko ja Diosu Jya'ajun kyada'aky éxtam tu'ugu paku'unk, es ñiguda'agyuty kyabajkkajxyu Jesús.

¹⁷ Es net yajmadóoy jyuna'añ tsajpótm:

—Tyadadsu du'an ja n'U'ungats di'ibats njantsytsyejpy, di'ibats muut njotkujk'áty.

4

Mujku'ugópk tja'ixy esu Jesús pyekytyúnut

¹ Netu Espiritu Santu yajñajxus Jesús ma muj it es ja mujku'ugópk t'ixut wi'ix ja Jesús dyajpekytyúñ.

² Justyikxyxyu justyikxy ux 'yijty ni nu'an kyakaay. Ta pyatu ja yuu.

³ Ta ja mujku'ugópk tmawingoñ ja Jesús, es t'anmaay:

—Pun mijtsu du'an ja Dios m'U'unk'ajtap, anamu tyadu tsaa es jyumbítat tsajkaaky.

⁴ Es ja Jesús t'adsooy:

—Ja Diosu jyaabyajtan jyuna'añ: “Kyaj jyatyim'yu'ayudyu tsajkaaky muut jyiky'aty ja ja'ay, tyukjiky'átap mut tugekyu Diosu 'yayuk.”

⁵ Net ja mujku'ugópk dyajnejxy ja Jesús ma Jerusalén kajpn, es dyajpejty ma muj tsajptujk kopk.

⁶ Ta t'anmaay:

—Pun mijtsu du'an ja Dios m'U'unk'ajtap, naygyujubijpnáxudu, mut ko ja Diosu jyaabyajtan jyuna'añ:

Ja Dios tyuk'ana'amdap ja 'yánklusaty

es mgwentu'átudut.

Myajpudu'ugudup mudu ky'u'u
kudiibu tsaa dyajtsayútut ja mdeky.

⁷ Netu Jesús t'adsooy:

—Nandu'un ja Diosu jyaabyajtun jyuna'añ: “Katú xy'ijxmátsy yu mWindsún Dios.”

⁸ Ta jatugok ja mujku'ugórk dyajnejxy ja Jesús má tu'ugu kopku kujxmbu, es ttuk'ijxy nidugekyu naxwíñudu ja'ayuty es ja myuj'ajtun.

⁹ Ta t'anmaay:

—Ujtsuts mij nmo'oyup tugekyu tyaadu pan xywyingoxtunaabyuts es xy'awdátuduts.

¹⁰ Net ja Jesús t'anmaay:

—Nujx, Satanás. Mut ko ja Diosu jyaabyajtun jyuna'añ: “M'awdátup ja mWindsún Dios, es xmyudúnut yu'uuy je'eyu.”

¹¹ Net ja mujku'ugórk tmastuty ja Jesús, esu anklus ñimiinudu yajkaay ya'úkudu, es myuduunudu.

Jesús tkajxwa'xtso'oñ ja Diosu 'yayuk

¹² Es ko Jesús dumudooy ko Fwangu naty 'yity pujxndugóty, ta oj ñejxy Galileeu ñaaxóty.

¹³ Per kyaj oj wye'emy Nazaret, nik jap oj ñejxy tsunaabyu Kafarnaúm, mejeñbyu'aay má Zabulongu ñax esu Neftalii ñax.

¹⁴ Tyaadu du'un tyuun jyajtu es yajkuudyúnut di'ibu ja Diosu kyugajxpu Isaiiu naty tu tkaxja'ay:

¹⁵ Ja Zabulongu ñax esu Neftalii ñax

esu nax di'ibu jadsoo má mejeñun, má xuu tsyi'ity es má xuu pyudsemy,

ja ñax má Jordán mujnuu mut ja Galileeu ñax,

má jyiky'attu di'ibu kyaj 'yisraelítuty,

¹⁶ ja ja'ay di'ibu jiky'ajttu kubi'its ku'ook

tú t'ixtu ja mujpu jaj t'xun.

Es má yu di'ibu naty jiky'ajttup

má éxtum mbaat njuna'anum 'yawaxu o'kun,

tú kyuxuñu mut ja jajun.

¹⁷ Net ja Jesús tkajxwa'xtsondáky es jyunañ:

—Yajtugátstú mwinnm'añuty es jodambittu, mut ko ja tsajpótmudu kutujkan tu wyingóñ.

Jesús twoy nimajtaxu ajkxmajtsputy

¹⁸ Tu'uye'ebuy naty Jesús má yu Galileeu Myejeñbya'a, ko t'ijxy nimajtsk tukka'axu una'k. Yu'u naty Simonk di'ibu nandu'un xyu'ajtypy Peedru, es jatú'uk ja'adum ja Andrés. Ajkxmajtsubu naty, yu'u naty kyujubijpnajxtup ja 'yajkxmajtsu nujoty.

¹⁹ Netu Jesús t'anmaay:

—Pamiinduguts, es ujts miits n'uxpukpu'áttup es nmo'oydyut jatú'ugu tuunk. Tyamyu xyajtsonda'aktut es xy'uxta'ayut may ja ja'ayuty es xytyukniminduduts esuts nandu'un yu'u'juty n'uxpukpu'áttut.

²⁰ Netyu tnikaktu ja 'yajkxmajtsu es tranajxtu Jesús.

²¹ Ko waanu 'yaknajxtu, ta Jesús t'ijxy nimajtsk tukka'axu una'k, Santya'agu esu Fwank, 'yu'ungudyu Zebedeeu. Tamu naty má tu'ugu barku mudu tyeety t'axuyu ja 'yajkxmajtsnuty. Netu Jesús oj yáxudu,

²² es nan jamyu tnikaktu ja byarku es ja tyeety. Ta tranajxtu ja Jesús.

Jesusu mayjya'ay dya'uxpeky

²³ Jesús tyuk'yo'oyduabyu naty ja Galileeu it, ya'uxpeky majaty ja tsyajtpujk, nidu'uk nidu'ugu kajpn tkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxyu ja tsajpótmudu kutujkan, es dya'aguda'aky ja ja'ayuty di'ibáty pujkadup.

²⁴ Ko oj tñjáuudu Jesús má tugekyu Siryu naxwíñudu, ta ttuknimiindu nidugekyu di'ibu ayoodup mut kanak nax ja pujk ado'onan, di'ibu pujkadup ja ka'oybyu pa'am, mo'truty esu xúxuty, esu Jesús dya'aguda'aky.

²⁵ Pyanajxudu mayu Galileeu ja'ayuty es ja ja'ay di'ibu tsunaaydyup má ja Dekápolus kajpnuty esu Jerusalén, nu'un di'ibuty tsunaaydyup wiink tsoo Judeeu ñaaxóty es má Jordán mujnuu má xuu pyudsemy.

5

Jesusu mayjya'ay dya'uxpeky

¹ Ko Jesús t'ijxy ja mayjya'ay, ta pjejty má ja kopkan, es ñaxwe'tsy jam. Net tyuknabikudu ja 'yuxpukpudy,

² esu Jesús ya'uxpukjtsondákudu du'un:

Púnuty kuni'xyuty

³—Kuni'xy ja di'ibaty nay'axkajpudap ko pyojpaja'ay'attu, pes yu'u ittap ma tsajpótmadu kutujkan.

⁴ Kuni'xy ja di'ibaty juuygyujk yaxkujkadap, pesu Dios pa"ayowanudap.

⁵ Kuni'xy ja di'ibaty kyaj muyj pyagadadu, ja'a ko Dios mo'oyanudap ja naxwifadu éxtamu kuyama'añ.

⁶ Kuni'xy ja di'ibaty jyantsysojktap es ttúnat di'ibu Dios tsyejpy, ja'a ko du'an yajpajta'aga'andu.

⁷ Kuni'xy ja di'ibaty naymyuma'xtujkadap, pes nandu'an muma'xtukadap ja Dios.

⁸ Kuni'xy ja di'ibaty wa'ats ja 'yanmaja'anaty, pes yu'udyu du'an ittap madu Dios.

⁹ Kuni'xy ja di'ibaty yajtsipwa'xtap, pesu Dios pajta'agadap éxtamu 'yu'unguty.

¹⁰ Kuni'xy ja di'ibaty ijttap witsy po'oty mat ko jyiky'aty éxtamu Dios tseky, pes yu'u ittap ma tsajpótmadu kutujkan.

¹¹ Kuni'xy miidsuty ko ja ja'ayuty m'oojudu es mnixi'ik mduksi'igadu, es m'adu'uts mgajxtu'udsadu miidsuty mat kots miits nmaduumbu'attu.

¹² Xonda'aktu es jotkujk'attu, mat ko ja Dios mmudajtxudap pujke'eky tsajpótm muj may'aty di'ibu mmo'oyanudap, pes nandu'an trajudijtu ja Diosu kyugajxpaty di'ibu jiky'ajttu maanamu naty miits mgajaa'attu.

Kaan esu jajun

¹³ Extam ja kaan dyajta'amdsu ja tsu'utsy kadiibu mya'adut, miidsuty mbaat xyujpkuwa'agudu ja axuk'ajtn ya naxwiiñ kadiibu ja'ayuty mya'attut. Pan ja kaan tugeepy ja tya'amts'at, ¿ti muut mbaat nbujtakam ja tya'amts'at jatagok? Ni wi'ix too mbaat kyanakytyuñ, ¿kadii? Je'eyu ya'axko'ot esu ja'ayuty ttuktaandut.

¹⁴ Extam ja xuu xykyudu'xum ma njudijtam kadiibu ngunajp nguja'pxum, miidsudyu du'an éxtam ja jajun es xytyukni'ixudat ja ja'ay di'ibu du'an pojpu es wi'ixu du'an ja Dios tseky es njiky'ajtam. Du'an miidsuty éxtam tu'ugu kajpn di'ibu ijtr kopkkajxm, 'yixtap miidsuty mjiky'ajtn.

¹⁵ Ni pan tkayajtoye'eky tu'ugu seeru juun es netyu tkujiidsut madu armuun; nik ni'igu trajta'aky kujxm ma ttukjajudyu'ayut tugekyu ja tugot.

¹⁶ Nandu'an jajtra du'anaty, wa'an yu m'ajunaty tjajy mak éxtam mbaat ja ja'ay t'ixtu ja oybyu mduunguty es t'awdattut ja mDeedyu tsajpótmadu.

Wi'ix ja Moisés ja 'yana'aman tyuñ

¹⁷ Kyaj xywyinmádyut ko uj nyajtagoya'añ ja Moisesu 'yana'aman o ja 'yaxpajkanu Diosu kyugajxpaty. ¡Ni wi'ix too! Ja'ats tu nnimiñ esuts nguudyuna'añuts.

¹⁸ Pes uj n'anmaaydyu'pts miits ja tuj'ajtn, ja tsajp esu nax tugóyup jawyiin maanamu naty kyatugoy tu'ugu letru kyukón di'ibu ja ana'aman jya'a'ajtpy. Tugekyu yajkyudyu-unda'aya'añ.

¹⁹ Paaty di'ibu kyaj tkuydyuñ tu'ugu tyadu ana'aman, oy yu'ujuty ja yi'inam waanabu, es ttukni'ixut ja wiinkpety es kyaj tkuydyúndut tadu ana'aman, tyadu ja'ayu du'an 'yitut pi'ixy jujp amu'unk jam tsajpótm. Per di'ibu kyuydyiimpy es ttukni'ixu ja wiinkpety tkuydyúndut, tyadu du'an itap muj jam tsajpótm.

²⁰ Tuj'ajtn n'anamudu, pan kyaj miits mjiky'ajttap tuj'ajtn muut kadiinam ja fariseeuty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'axpajktap, kyaj mdákudat tsajpótm.

Win'ak'ajtn

²¹ Miidsuty tu xymyudowdu ko ja n'aptujk'ajtn ya"anmaaydyu: "Katú myajja'ay'eeke. Di'ibu ya'e'kypu tu'uk pan, yu'u yajmanujxap ma tkumadówat."

²² Per uj n'anmaaydyu'pts miits ko di'ibu tyukjot'ambejkyru yu myugu'uk, yu'u du'an yajpayo'oyup ja pyekey; di'ibu 'yoo yaxypu ja myugu'uk, pátap es tyukkumadówadut di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty; es di'ibu pyejty kyudakypu ja myugu'uk, kudsu'ugu ko ñujxat ayoodaknóty ma janya'ank.

²³ Es pan mmánejxypu ja mwindsu'kan ma artal es jam xyjametyso ko ja mmagu'uk tu mij xymyudogoy,

²⁴ nika'ak yu mwindsu'kan jam artal windum es nujx jawyiin mnayyajti'igyadu madu mmagu'uk. Net mjambítut ma artal es xypujta'agut ja mwindsu'kan.

²⁵ Pan ja pan mni'uanudu es mmánejxyuty kumdaat, kajx'óyudu tu'aay kadiibu mguyákudat ma justisun, ja'a ko yu justisu mguyákudap ma ja polusiu, es mbujta'agudap pujxndugóty.

²⁶ Tuj'ajtn n'anamudu ko kyaj mbudsúmut jap extu ko xykyubajta'ayut tugekyu ja mbeky.

Ja'ay dyajtagóty ja pujk ukunu wyindsu'kan

²⁷ Miidsaty tu xymyudowdu ko yajnigajxy jékyur: “Katu xyajtagóy ja pñjk úkunu wyindsu'kan.”

²⁸ Per uj n'anmaaydyur miits ko oytyim pánaty di'ibu 'yadsejpy tu'ugu toxytyujk es tmadugoya'añ, ñapatypy éxtam muut tu tyugoy, oy je'eyu tu jyuna'añ jyodoty wyinma'añóty.

²⁹ Pñn m'aga'añ wiin myajpekytyuunur, juut es naska'adsu jagam.* Waanu oy ko xyajtagóyut tuk pedazu mnini'x es kadiinam ko mwu'amut mat amuumu mnini'x es myajpñjta'agut ayoodaknóty.

³⁰ Es pñn m'aga'añgyu'u myajpekytyuunur, niboot es uxjwip jagam. Waanu oy ko xyajtagóyut tuk pedazu mnini'x es kadiinam ko mwu'amut mat amuumu mnini'x es myajpñjta'agut ayoodaknóty.

Kasaqdu ja'ay ñaymyastu'udu

³¹ Nandu'an yajnigajxy jékyur: “Di'ibu myastu'udaampy ja ñudo'oxy, jawyiin tsyékyuty tmo'oyut tu'ugu neky ma jyuna'añ ko tmastu'uty ja ñudo'oxy.”

³² Per uj n'anmaaydyur miits ko pán ja toxytyujk t'uxwejpy, pñn kyaj ja'agyujxmaty ko dyajtagóy ja pñjk úkunu wyindsu'kan, ña'aygyujxm ja toxytyujk dyajtagóy ja pñjk úkunu wyindsu'kan ko wiink yedyujk tpeky. Es ja di'ibu pñjekyry ja toxytyujk di'ibu dyajmat-stu'uty, nandu'an dyajtagóy ja pñjk úkunu wyindsu'kan.

Ja'ay wyanda'aky

³³ Nandu'an miidsaty tu xymyudoodu ko ya'anmaaydyu ja n'aptujk'ajtam: “Katu xywyanda'aky ti andakungyujxm. Mgyudyúnabu du'an di'ibu mwandakypy ma Nindsun'ajtam.”

³⁴ Per uj miits n'anmaaydyur: Ni na'a mgajuna'andut “por tsyos” ko ti xywyanda'aktut; es ni mudu tsajp, mat ko yu'u ja Diosu 'yuñaaybyajn ma yajkutiky;

³⁵ es ni na'a xykyawanda'aktut mudu naxwíñudu, mat ko yu'u du'an éxtam ma tkaxkapy ja tpeky; es ni mudu Jerusalén, mat ko yu'u du'an ja kyajpñn Dios, ja maj Rey;

³⁶ es ni mudu mgabajk, mat ko kyaj mbaat xpyujta'aky poop o yuk tu'uk je'eyu mwaay.

³⁷ Du'añu mjuna'andut “oy” o “kyaj”, ja'a ko di'ibu ñikeempy yu ayuk, tyagadu du'an miimp ma yu ka'oybyu.

Katu ja'ay naydyukmujumbitudu axuuk

³⁸ Miidsaty tu xymyudowdu ko yajnigajxy jékyur: “Mdukkabátur ja wiin ak wiin esu tats ak tats.”

³⁹ Per uj n'anmaaydyur miits ko ja ja'ayuty mduna'andut axuuk, katu miits xyniwa'k'óyudu. Pñn mgojxur ma m'aga'añdsyoobu m'ama'atsy, koojumbit jatuk adu'um.

⁴⁰ Pñn ja pán tsyiptuna'añ mat mij es mbujkaya'añaty ja mnixuy, mo'oy nandu'an ja mdsyamarru.

⁴¹ Pñn jaa tu'ugu soldaadu o justisu agwanu mdukmunajxa'añaty ja tsyemy tuk mil metru, munujx majtsku du'anun jyagámaty.

⁴² Ko pán ti m'amdówadut, mo'oy; es pñn ja ti pán m'amdóyuty ani'xy, tuk'anu'x.

Wi'ixu mdsip yajtsókut

⁴³ Nan tu xymyudoodu ko yajnigajxy jékyur: “Mdsókup ja mmudajkpa'a, es mduk'ak'átur ja mmudsip.”

⁴⁴ Per uj n'anmaaydyur miits ko mdsóktur ja mmudsipaty, es mninu'xta'aktur ma Dios di'ibaty axuuk mduunadur.

⁴⁵ Du'anu dan xya'ixudut ko m'u'un'átadu mDeedyu tsajpótmadu. Pes yu'u tyukni'aampy yu xnu ti'igyu ja oyjya'ayuty es di'ibaty kyaju Dios tmadundu, es yajtiipy ma ja ja'ayuty di'ibu jiky'ajttur tuj'ajtan muut es nandu'an di'ibaty kyaj jyjky'attu tuj'ajtan muut.

⁴⁶ Pñn miits mdsojktur yu'uyu di'ibu miits mdsojkdur, ¿wi'ix xymyubujkpradu ko Dios miits mgumaya'anadu? ¡Pes extu yu pojru ja'ayadyu du'an tyuundur!

⁴⁷ Pñn mgajxpo'xtur miidsaty yu'uyu mmagu'ugaty, ¿ti oy'ajtanu dan taadu? Pes extu di'ibaty kyaj t'uxkaptu Dios tyuundabu du'an.

⁴⁸ Du'an éxtamu mDeedyu tsajpótmadu wya'adsaty, ittu miits wa'ats nandu'an.

6

Oybyu tu'uman

¹ Ko xytyundu ja oybyu, éxkam es xykyatúndut mayjya'ayóty es yu'u je'eyu t'ixtat ti mduundur. Pñn mdiimbyu du'an, yu ja mDeedyu tsajpótmadu kyaj mmay'átudut.

* 5:29 Xytyuk'ixxamu Jesús ko di'ibu xyajpekytyuunum, yu'u jot winma'añ, es kyaj yu'udyu wiin, es ni yu'u ja ku'u. Ix Matewu 15:17-20

² Paaty ko xypyudáku mat tii di'ibu tugoy'ajtxadup, katu ja'ay xytyuknijawut éxtam 'yadu'atsta di'ibu nay'andijadup jyiky'attu tui'ajtan muut, mat ko du'un yu'ujuty 'yadu'atsta esu ja'ayuty 'yixadut ko dyaktu ja naybyudaku ma ja tsajptujk, o ma ja muj tu'u di'ibu kajpnóty, es du'un myajpudsúmdu ko jyiky'attu tui'ajtan muut. Pes uj n'anmaaydyupt miidsuty ko mat yu'uyu taadu, tu t'axájudu ja myay'aty.

³ Per mij ko xypyudakuya'anat di'ibu tugoy'ajtxap, mo'oy ayu'udsyu, éxtam mbaat njuna'anam katu m'anajñgyu'u xytyuknijawu di'ibu tyiimpy ja a'oybyu.

⁴ Ko du'un xymyo'oy ayu'udsyu, net ja mDeedyu tsajpótmudu t'ixut di'ibu mdiimpy ayu'udsyu, es yu'u mmay'átadup.

Kajxtáku

⁵ Ko mgajxta'aktut, katu du'un xytyundu éxtam di'ibu nay'andijadup jyiky'attu tui'ajtan muut. Yu'ujuty kyajxta'aktu tanu ma ja tsajptujk o ma ja muj tu'u di'ibu kajpnóty es du'un ja ja'ayuty 'yixadut. N'anmaaydyup miidsuty ko yu'ujuty tu t'axájudu ja myay'aty.

⁶ Per mij ko mgajxta'agut, tuku mgwartu tugoty es nayñi'agájudu, es jap ayu'udsyu xymyugajxta'agut, es du'un mDeedyu tsajpótmudu di'ibu 'yijxyty ti ja'ay tyuundup ayu'udsyu, yu'u mmo'oyadup ja mmay'aty.

⁷ Ko mgajxta'agut mij, katu je'eyu xyñikajxpéty ja m'ayuk, éxtam 'yadu'atsta di'ibu kyaj t'ixy'attu Dios es jyuna'andu ko mat ko kyajxat ni'igu, jantsy tmudaty ko Dios myudoo'ítudut.

⁸ Katu miju du'un xytyuñ, ja'a ko mDeety wa'ats tñjawa di'ibu miits mdugoy'ajtxap maanmu naty xykya'amdoy.

⁹ Paaty ko miits mgajxta'aktut, du'un mgajxta'aktut:

Tatitu'unk di'ibu ijtp tsajpótm,

wa'an nidugekyu ja'ayuty mwindsu'ugudu es m'awdátudu.

¹⁰ Min mij es myajkutúkat ja ya naxwiñ,

es yajtúnup ja mdsojkuñ yaá éxtam jam tsajpótm.

¹¹ Meegyats tyam di'ibuts xytyugoy'ajtxap esats ngay n'uugat.

¹² Es xymya'xat uudsuty ja nbojpyuats,

éxtamts uudsuty tu nma'xtu di'ibuts axuuk tu xytyundu.

¹³ Es kudii xyajkutiky es ja ka'oybyu xyajpekytyúnat.

¹⁴ Paaty ndukjagyujkudu, pun miits mma'xtup ja di'ibáty mduunadup axuuk, yu mDeedyu tsajpótmudu mma'xadup nandsuty nandu'un.

¹⁵ Per pun kyaj xymya'xtu di'ibu mduunadup axuuk, yu mDeedyu tsajpótmudu nan kyaj mma'xadut ja mbojpu.

Ja'ay 'yayu'aty

¹⁶ Ko miits m'ayu'áttut, katu xypyujta'aktu mwiin mjujputy ya'ayow ya'amá'at, éxtam 'yadu'atsta di'ibu nay'andijadup jyiky'attu tui'ajtan muut. Yu'ujuty tyuundubu du'un esu ja'ayuty 'yixadut ko 'yayu'attu. Tui'ajtan n'anmu ko madu taadu tu dun traktu yu myay'aty.

¹⁷ Per ko miits m'ayu'áttut, wimbuj kupuj es naywoogudu yajxón,

¹⁸ kudiiibu ja ja'ayuty tjagyúkudut ko m'ayu'attu. Yu'uyu du'un ja mDeedyu tsajpótmudu di'ibu ñija'ap ti ja'ay tyuundup ayu'utsy, es yu'u mmo'oyadup ja mmay'aty.

Pujku'uktu ja m'oy'ajtan tsajpótm

¹⁹ Katu mjiky'aty xywyindsimy xywyinwuuñ ja meeñ ya naxwiñ, ma yu juyujk añimal dyajwindugóy oytyiity, ma tyowu ja meeñ es ma ja ma'tspu tñidákudu.

²⁰ Nik oy pujku'uktu ja m'oy'ajtan jam tsajpótm, ma ni ti tkayajwindugóyut es ma kyajpu ma'tspu.

²¹ Ja'a ko ma xymyudaty pujke'eky yu m'oy'ajtan, jamu du'un nandu'un 'yity yu mjot mwinma'añaty.

Du'un ja wiin éxtamu kudu'xn

²² Yu mwiinu du'un éxtam tu'ugu kudu'xn es tkudu'xat ja md'u. Pun oy yu mwiin, mdu'uyo'oyup yajxón kude'xy.

²³ Per pun yu mwiin ma'at, mjadítap kubi'its. Es pun kyaj xytyuk'ixy ja mwiin, ñugoo jyantsyyákuty ja koots'át ma mjadity!

Dios esu meeñ

²⁴ Ni pun mbaat tkamudúñ majtku wyindsán, ja'a ko pun tuump yajxón ma ja jawyiimbu wyindsán, kyaj mbaat ñaktyuñ yajxón ma ja myumajtskpu. Es pun ja myumajtskpu wyindsán tseyjpy ni'igu es tyuñ yajxón mat yu'u, kyaj mbaat ja jawyiimbu tnakumyudúñ. Kyaj mbaat xymyudúñ yu Dios pun mbujtákyry ja mwinma'añ es ja mmujaa ma ja meeñ.

²⁵ N'anmaaydyup ko katu mnaydyukjotmaydyunadu di'ibu m'okkay m'ok'uuktup es mjiky'áttut, es ti wit m'oktuktákudup. Pes mat yu'uyu yu mjiky'ajtan es yu mnini'x di'ibu Dios tu mdukmay'átuty, yu'u du'un ni'igu oy kudiiinam ja mje'xy mbeky esu mwiit mnijam.

²⁶ Ixta yu joon juyujkaty. Kyaj ñi'ipta es ni kyatsikta, es ni tkapjuk'ukta ja pyajta'aky ma yu mok tujk. Pes yu mDeedyu tsajpótmadu mooyadup yu jye'xy pyeky. Dios mdsojkadup miidsaty ni'igu kadiinam ja joon juyujkaty.

²⁷ ¿Pánu du'un mbaat dyaj'yón ja jyiky'ajtan mat ko myay tyajy?

²⁸ ¿Ti ko mmay mdajtu madu mwit mnijamuty? Ixta wi'ix aamyóty yonda ja puy, es ni kyatundu es ni kyata'akta.

²⁹ Es n'anam ko ni ja rey Salomonk, mat tugekyu tsuj'ajtanu wyit, kyaj oy tyi'igyu tsuj'ajtan mat yu'u.

³⁰ Es pun ja Dios yajpijy ja puy di'ibu pi'tsp pojan es jakumbom yajno'knu, ¿ti ko kyaj xymyubuktu es adsajtam yu'u xywyixtam? ¿Es ti ko miidsaty je'eyu waanu xymyubuktu?

³¹ Paaty katu mmay mdajtu: “¿Tii net n'okka'ay n'ok'úkum?”, es “¿Tii net nwit'ajt nni-jam'ajtam?”

³² Mat ko ja ja'ayuty di'ibu kyaj tmadunda Dios maay tajtar mat tugekyu tyaadu. Pes ja mDeedyu tsajpótmadu ñija'ap ko mdugoy'ajtxadup tugekyu tyaadu.

³³ Es du'un jotmo'oydyu ja Dios es jyiky'áttat éxtam yu'u yajkutiky, es m'axájudup nandu'un tugekyu tyaadaty.

³⁴ Pes kyaj xymyamay xymyudajtat pun ti bom uxtajm miimp kudakp, ja'a ko bom bom miits xymyudattu di'ibu mmamay mmudájur. Tu'uk tu'ugu xuu di'ibu mmamay mmudájur.

7

Kyaj wiinkpaty nūgoo nbayo'oyum

¹ Katu miits xypayao'oydyu nūgoo yu wiinkpaty, kadiibu Dios mbekymyo'oyudat.

² Mat ko éxtam miits xypayao'oydyu ja wiinkpaty, Dios nandu'un mbayo'oyudup miidsaty. Éxtam mbaat njuna'anam, mat ja armuun di'ibu maat xykyijxy ja wiinkpaty, nan yu'u maat Dios mgijxadat ja mja'ajuty.

³ ¿Ti ko xy'ixy tu'uk ja kepywyayu'unk di'ibu jap mmagu'uk wyiinóty es kyaj mij xytyuñu kwentu ja muj kepy di'ibu jap mwiiinóty?

⁴ ¿Es wi'ix mjuna'añ: “Magu'uk, n'okju'tamu tadu kepywyayu'unk di'ibu jap mmudajtypy mwiiinóty”, es kyaj mnayjyáwaty ko mij xymyudaty ja muj kepy jap mwiiinóty?

⁵ Mnay'andijyaty éxtamu ja'ay di'ibu jiky'ajtp tay'ajtan maat. Yajpudsám jawyiinu tadu muj kepy di'ibu jap mwiiinóty, es du'un mbaat xy'ixy yajxón es xyjuudat tadu kepywyayu'unk di'ibu jap mmagu'uk wyiinóty.

⁶ Katu xymyo'oy ja úkuty yu tsu'utsy di'ibu tu ñejxy windsu'kun es nan katu xywyujy ja perlu ma yu adsum, ja'a ko ttuktaandut, ta mnijambitudat es mduktsu'uts mduknúkadat.

Amdowdu, uxta'aydyu es koxtu jun'aa tujk aa

⁷ Amdowdu, es m'axájudup; uxta'aydyu, es mbaattup; koxtu jun'aa tujk aa, es m'awátsxadup.

⁸ Mat ko di'ibu 'yamdeepy, 'yaxájur; es di'ibu 'yuxtaapy, pyatypy; es di'ibu kyojxypy ja jun'aa tujk aa, awátsxup ja tujk aa.

⁹ ¿Pán nidu'uk miidsaty myo'oyap ja 'yu'unk tu'ugu tsaa ko 'yamdówdut ja tsajkaaky,

¹⁰ o tu'ugu awa'andsa'añ ko 'yamdówdut ja ajkx? Kyaj pán, ¿kadii?

¹¹ Es miidsaty pojpu ja'ayuty, mmooydyup ja oyatypyu ja m'u'unk m'una'katy, waanu ni'igu ja mDeedyu tsajpótmadu tmo'oyat ja oyatypyu pánuty amdoojadup.

¹² Pes du'un di'ibu miits mdsojktup es ja wiinkpaty mdukmádúnudat, miits mdukmádúnudabu taadu. Tyaadu du'un tu ya''awijtsmiky tugekyu ja Moisesu 'yuxpajkan esu Diosu kyugajxpty.

Tujk aa xu'utspu

¹³ Tákudu ma ja tujk aa xu'utspu. Ja'a ko wyooñuty ja kemy'aa es ja tu'u di'ibu najxp ma ja kutugo'oyun, es may ja ja'ayuty di'ibu najxtup jap.

¹⁴ Per xyu'udsaty ja kemy'aa es ja tu'u di'ibu najxp ma ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu, es niwaanuty yu'u di'ibu pyáttup.

Ya'uxkajptu ja ja'ay éxtamu du'un 'yadu'atsta

¹⁵ Naygywentu'átudu ma yu andákpaty di'ibu junándup ko yu'ujaty ja Diosu kyugajxpu. Naybyujtákadup tuda'agyuty éxtamu borreegu, per du'unu dun yu'ujaty éxtamu waxka'uk awa'anun.

¹⁶ Miidsaty mbaat xy'uxkaptu mat éxtamu du'un 'yadu'atsta. Kyaj yajtky yu uunu ma yu apyñgyery, es ni yu iigu ma yu botonus puy.

¹⁷ Tugekyu oykyery yajkury ja tyuamp oy, es tugekyu axuk kepy yajkury ja tyuamp axuk.

¹⁸ Yu oybyu kepy ni na'a kyatamp'áty axuk, es ni yu kepyu axukpu kyatamp'áty oy.

¹⁹ Tugekyu ya kepy di'ibu kyaj tyuamp'áty oy, ya'uxpo'tu'kp es yajkujubiru juunóty.

²⁰ Paaty n'anuumadu ko miits m'axkaptap pan oyja'ay es pan kyaj 'yoyja'ayaty mat yu di'ibu tyuundap.

Kyaj nidugekyu tyakudu tsajpotm

²¹ Kyaj nidugekyuty di'ibats xy'anmaadyur: "Windsan, Windsan", tyakudat tsajpotm, yu'uyu takudap di'ibu tyuundap ja tsyojkanu nDeedyats di'ibu jam tsajpotm.

²² Ko ja'ay yajpayo'odyat, mayats xy'anuumadut: "Windsan, Windsan, mat ja mxuuyujxmts ta ngajxwa'xyats ja m'ayuk, es tats nyajpudsamdu ja ka'oybyaty, es tats may nduñ ja muj'ajtun."

²³ Netats uj n'anuumat: "Ni na'ats miits ta ngaja'ay'attu. Mastuttugats miidsaty ka'oybyu mduumbuty!"

²⁴ Pes du'un di'ibats xymudoo'ijtp es tuñ extamts uj n'anuumu, du'un extam tu'ugu ja'ay kuwiy di'ibu kyoy ja tyujk ma tu'ugu muj tsaaade'eky.

²⁵ Myiñ ja nuu tuu, kyeemy ja mujnuu es myiñ ja muk poj ma tadu tajk. Per kyaj kyadaay, mat ko yu'u pyotsy'ujx'ajtypy ja muj tsaaade'eky.

²⁶ Per ja di'ibats xymudoo'ijtp es kyaj tkuudyuñ di'ibats nja'anmaapy, du'un extam tu'ugu ja'ay kujuumbu di'ibu kyuxkoj ja tyujk ma yu pu'ujun.

²⁷ Myiñ ja nuu tuu, ja mujnuu kyeemy es myiñ ja muk poj ma tadu tajk. Ta kyadaadaay ja tajk.

²⁸ Ko ja Jesus du'un jynaaandaay, ta ja ja'ayaty du'uni wyu'umadyaadyu ja aguyxmx ja Jesusu 'yuxpukun,

²⁹ mat ko ya'uxpukudu extam tu'uk di'ibu myudajtypy ja kutujkan, es kyaj extamu di'ibu ya'uxpuktp ja di'ibaty tsajptugoty ya'uxpuktp.

8

¹ Ko ja Jesus jynajky jam kopkujxm, may ja ja'ayaty oj pyanujxudu.

² Ta nimawingoonu tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtypy ja lepra pa'am. Ta ñaygoxtanaadyaku Jesus wyindum, es t'anmaay:

—Windsan, mij pan mdsejpy, mbaadats xya'aguda'aky.

³ Net ja Jesus tku'unikooñ, es t'anuumu:

—Ndsejpyats es m'aguda'agut.

Es ko t'anmaadyaay du'un, netyu ja lepra puma'ay 'yagudaky.

⁴ Esu Jesus t'anmaay:

—Ix jaygyuku. Katu pan xy'anuumu. Nujx winguwa'agu ja teety, es yak ja mwindsu'kun extamu Moisés dyajngutujku, es du'un nidugekyu ja'ayaty tñjawudut ko ta m'aguda'aky.

Jesus dya'aguda'aky tu'ugu soldaadu windsanu tyuumbu

⁵ Ko Jesus yajaty ma ja Kafarnaum kajpn, tu'ugu soldaadu windsan ñimiina, es myanu'xtaku,

⁶ 'yanu'umxaty du'un:

—Windsan, yu nduumbats mabajngujxy 'yity madsu ndujk, tu xyujxnu es jyantsy'ayoy muk.

⁷ Jesus 'yanmaay:

—Ejtsats najx nya'aguda'aky.

⁸ Ja soldaadu windsan 'yadsooy:

—Windsan, kyajts uj xñitaku es mij mdakut madsu ndujkan. Je'eyu ko mjuna'anat, es aguda'agup ja nduumbats.

⁹ Ej ku'am nmudajtypyats ja nwindsan di'ibats xy'ana'amp, es nandu'un nmudatyats ja soldaadaty di'ibats n'ane'empy. Kots n'anuumu yu'ujaty nidu'uk: "Nujx", najxp, es kots n'anuumu jat'u'uk: "Min", miimp, es kots nduk'ane'emy yu nduumbats ti ttunat, tyiimpy.

¹⁰ Ko ja Jesus tmadooyu tyadu, du'uni oj wyu'umu es t'anmaadyu di'ibu naty panujxudap:

—Tuy'ajtun n'anuumadu ko ma nidugekyu israelitu ja'ayaty, kyajts nbaaty ni pan mat kajaa myubujkan extamu tyadu ja'ay.

¹¹ Ejs miits n'anmaadyur ko may myindut ja ja'ayaty di'ibu tso'ondup ma xuu pyadsemy es ma xuu kyunaxy, es ñaxwaatstut kyadyut madu Abraan, Isaa esu Jakoob ma ja tsajpotmudu kutujkan.

¹² Per ja di'ibu du'un tu jyapaadudu es 'yittat ma yu tsajpotmudu kutujkan, yu'ujaty yajjubijpudsamdup awa'atstuuy ma ja koots'at, ma ja'ayaty jyu'uy ya'axtat es ñayduatskaadudat madu ay'o'on.

¹³ Net ja Jesus t'anmaay ja soldaadu windsan:

—Nujx ma ndujk, es yajtunudu du'un extam tu xymubekyan.

Ta ja tyuumbu netyu oj 'yagudaknu.

Jesús dya''aguda'aky ja Peedru myu't toxytyujk

¹⁴ Jesús oj ñejxy ma tyujku Peedru, es t'ijxy ja Peedru myu't toxytyujk mabajngujxy pya'amgo'knu mudu muk juun.

¹⁵ Ta ja ky'u' ttoon. Net ñiwatsa ja juun. Ta pyudu'knu es tmooy ja kya'ay 'yukan.

Jesús dya''aguda'aky may ja puma'ayuty

¹⁶ Es ko oj tsyi'tnu ja xuu, net tmumindu ma Jesús may ja ja'ayuty di'ibu myudajttap ja ka'oybyu. Es mut tuk aagajxyu dyajpudseemy ja ka'oybyu, es nandu'un dya''agudaky nidugekyu ja puma'ayuty.

¹⁷ Tyaadu du'un jyajty es yajkyudyunat di'ibu ñigajx ja Diosu kyugajxru Isaiu ko juunáñ: "Yu'u yajpuda'k ja nbagi'ix'ajtam es dyajnejxy ja nba'am'ajtam."

Pánuty pyatsoonándup ja Jesús

¹⁸ Jakumbom mejyñbyu'aay ko ja Jesús t'ijxy tyukmikyuty ja mayjya'ay, ta t'anmaay ja 'yuxpajkpaty es 'yawinnaxtat ma ja mejyñ.

¹⁹ Tu'ugu di'ibu tsajptugóty ya'uxpajk ja 'yana'amun tmawingooñ ja Jesús, es t'anmaay:

—Windsún, nbanujxaambyuts mij ootyim maaty mnejxy.

²⁰ Jesús 'yadsooy:

—Yu wax myudajtypy ja 'yaank esu joon juyukyuty myudajttap ja pya'an, per uj ja Naxwiñadu ja'ayadyu Kyudunaabyu, kyajts nmudaty ja ngukóyuts madsu ngubajk nya-jpo'xat.

²¹ Jatu'uk ja 'yuxpajkpu 'yanmaayu:

—Windsún, nbanujxapts mij, per exta koonumdsu ndeedyuts 'yoogut esuts n'okku'uy n'oktájudats, net nbanujxat.

²² Netu Jesús t'adsooy:

—Pamiinguts tyam es nika'ak yu o'kpaty, wa'anu wiink ja'ayuty dyajnaxtáku. Ja'ats n'andijpy di'ibu kyaj jyotmaydyuñuty esu Dios tmadúnat.

Jesús dyajmo'oty ja poj es dyajtamijtku ja mejyñ

²³ Net ja Jesús es ja 'yuxpajkpaty tyajkudu ma tu'ugu barku, es 'yawinnaxánudu ma ja mejyñ.

²⁴ Ti'in myiñ tu'ugu muk poj. Ta ja mejyñ ñikapy exta tyujkunu nuu barkoty. Maabu natyu Jesús.

²⁵ Ta ja 'yuxpajkpaty oj ñinujxudu es oj yúxudu. Ta t'anmaaydyu:

—¡Yajtsóktuguts, Windsún! ¡Tyar ngupa'tsunu!

²⁶ Ta ja Jesús 'yanmaayudu:

—¿Ti ko nugoo m'oktsu'kudu? Miits mmudajttap je'eyu waanu ja mmubajkanuty.

Ta pyude'ky ja Jesús, es t'ooy ja poj es ja mejyñ. Ta oj wyu'amadya'ay amoñ es tamijtku.

²⁷ Es ja 'yuxpajkpaty ak du'añu wyu'amadyaaydyu, es ñayjyunánudu:

—¿Pánu da danu tyaadu?, ko exta yu poj es yu mejyñ tu myumadóyuty.

Gadaru ja'ayuty di'ibu myudajttap ja ka'óybyuty

²⁸ Ko Jesús jyajty mejyññináxy ma Gadaru ñax, majtsku yedyujk pyudseemy kampyoonoty. Ta ñimiinudu. Nimajtsk tmadattu ja ka'óybyuty es nugoo jyantsy'awa'an'áttu, ko ni pán mbaat kyanaxy ma tadu tu'áa.

²⁹ Ta oj yaxka'aktu:

—Diosu 'yU'unk, ¿ti mdunaampy mut udsuty? ¿Tii ja'a mnamiimpy es xytyudyuna'andats maanam tkapaaty ja tiempu?

³⁰ Natuknas'ixu jamu naty nimayu udsam jyu'xu'uktu,

³¹ es ja ka'óybyuty yajjunánudu ja ja'ayuty, es ja Jesús t'anmaay:

—Puu xyajpudsumándupts ma tyadu ja'ay, na'ijxtuguts esuts ndáktu ma tadu udsámuty.

³² Netu Jesús 'yadsooy:

—Oy. Tákudu.

Ja ka'óybyuty pyudsuumdu ma ja ja'ayuty, es tyujkudu ma ja udsámuty. Net nidugekyu ja udsámuty ñujxtu jantsy pye'egyus nax jujp'am es kyuruyu'knajxtu mejyñóty, es jar oj jyi'xta'aydyu.

³³ Di'ibu kywentu'ajttap ja udsam ñay'adsu'kudu, es kyaktu. Ko jyajty ma ja kajpn, ta tmadyaktu tugekyu tyaadu éxtamu naty tu tyuñ tu jyátyuty mut ja ja'ayuty di'ibu myudajttu ja ka'óybyuty.

³⁴ Net nidugekyu ja kugajpnuty tsoy'ondu es tñinujxtu ja Jesús, es tmunu'xtáktu es pyudsámuj jam es ñujxat wiinktuuy.

1 Net ja Jesús jyambijnú mut nan ja'ayu barkú, es ñujxnú má yu'u ja Kafarnaúm kajpn.

2 Ko jam jyajty, ta tyukniiminúdu tu'ugu ja'ay di'ibu tu xyujxnu, kyo'knu má tu'ugu mabajnu'unk. Ko Jesús t'ijxy ja myubujkúnaty, ta t'anmaay ja puma'ay:

—Jotkujku. Yu mbojpu yajma'xp.

3 Net nidu'uguty ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpújktup twinmaaydyu: “Tyadu ja'ay myudageepu ja Dios éxtam jyuna'añ.”

4 Komu Jesús ñija'abu naty di'ibu wyinmaaydyu, ta t'anmaaydyu:

—¿Ti ko xymudattu axuugu winma'añaty?

5 Kyaj ñimujaaty njuna'anam: “Yu mbojpu yajma'xp”, mut ko kyaj ya'ixy pan t'ajtun. ¿Tii kyaj dyu'anaty? Es mjuna'andap miidsaty ko ni pan tka'anamut yu tyadu xux: “Puda'uk, es ñujx”, mut ko netyu mbaat ya'ixy ko kyaj tmudaty ni ti muk'ajtan. ¿Tii kyaj dyu'anaty?

6 Pes oy. Min n'oktuk'ixtu ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudanaabyu, ujtsu du'an nmudajtypyuts ja muk'ajtan yu naxwíñ es nma'xadats ja pojpu.

Net t'anmaay ja xux ja'ay:

—Puda'uk. Yajmúk ja mmabajn es ñujx má mdajk.

7 Net ja xux ja'ay pyude'ky es oj ñujxnu má ja tyujk.

8 Ko ja mayjya'ay t'ijxtu tyaadu, ta tsyu'kadu es t'awdajttu Dios mut ko tu tmo'oy ja myuk'ajtanu Jesús.

Jesús tway ja Matewú

9 Ta Jesús jam tsoy'oñ es t'ijxy tu'ugu ja'ay di'ibu xuy'ajtypy Matewú, ja 'yu'uñ má yaj'yáky ja kugubety. Ta t'anmaay:

—Pamiingats es n'uxpújkrú'átat.

Ta Matewú pyude'ky, es t'adso'oñ ja Jesús.

10 Má tadu xuu 'ya'ux'ajty ja Jesús má yu Matewú tyujk, mut mayu yajkugubajtpaty es nan niganaagaty di'ibu 'yandijtu pojpu ja'ayuty, es ti'igyú mut ja 'yuxpújkrudyu Jesús.

11 Es ko ja fariseeuty t'ijxtu tyaadu, ta dyajttudu ja Jesusu 'yuxpújkruty:

—¿Wi'ixu du'an ko yu mwindsán kyay 'yiiky mudu yajkugubajtpaty es mudu pojpu ja'ayuty?

12 Jesús myudoo tyaadu, es t'anmaay:

—Kyaj tsyékuty ja kudsooy má yu di'ibu oy'ajt muk'ajttup, jaayu du'an má yu puma'ayjya'ayuty.

13 Ñujx jattu di'ibu 'yandijty ja Diosu jyaaybyajtan má jyuna'añ: “Uj ndsejpyuts es xymudáttat ja pa'ayo'on, es kyajts xytyukwindsu'ugadats ja juyujk añimálaty.”

Jesús dyajttudu ti ko kya'ayu'aty

'Pes kyajts uj nwoy ja ja'ay di'ibu jiky'ajttup t'ajtun maat, yu'u du'anu pojpu ja'ayuty es jyodambittat.

14 Net nija'ajuty ja 'yuxpújkrudyu Fwank Yajnbajtpu tnimiindu ja Jesús, es dyajttudu:

—¿Ti ko kya'ayu'attu yu m'uxpújkruty éxtam 'yayu'attu fariseeuty es uudsaty, yu 'yuxpújkrudyu Fwank?

15 Netu Jesús t'adsooy:

—¿Tii mbaat 'yittu jotmaymyuut yu di'ibu tu yajwówdu má tu'ugu ja'ay pyekey maanam ja pújkrú yedyujk 'yak'ity mut yu'ajuty? Miimp ja tiempu má yajpújkrudat ja pújkrú yedyujk, taanamu du'an 'yayu'áttat.

16 'Ni pan tka'abatsu tu'ugu tyuk wit mudu jemywyit, mut ko ja jemywyit ñumúkat, ta kyúudsat ja tuk wit waanu kajaa.

17 Ni yu vinu jembuyu kyaya'adamá má yu tukpu ñuu'abutsunbyo'o, mut ko pan yajtuumbu du'an, ja po'o kúudsap, es du'an ja vinu es ja po'o tyugóty. Paaty n'ada'amam ja jembuyu vinu má yu jembuyu ñuu'abutsunbyo'o es du'an yajmadáttat yajxon nimajtsku tyaadaty.

Jayru ñuux es ja toxytyujk di'ibu Jesusu wyit tyoon

18 Má ja Jesús t'anamudu tyaadu, tu'ugu israelitadyu wyindsán jyajty má ja Jesús, ñaygoxtunaaydyáku es t'anmaay:

—Yu ñuu'xats tu 'yeeky. Pan mnújxp mij es mgu'anikeempy, jiky'átup jatagok.

19 Netu Jesús pyude'ky es ñejxy mut yu'u, ti'igyú mudu 'yuxpújkruty.

20 Net tu'ugu toxytyujk puma'ay di'ibu majmajtsk jumajtu naty tmudajnu windaxyu, tmawingooñ ja Jesús uxku'p tsoo, es ñaydyukpatu ja wyit pa'a,

21 mut ko du'an ñayjyuna'añaty: “Mut yu'ayu kots nnyadyukpaadudat yu wyitu Jesús, aguda'agupts.”

22 Per ja Jesús wa'kambijit, t'ijxy ja toxytyujk es t'anmaay:

—Jotkujk, tu m'aguda'aky mut ko tu xymyubeky.

Ta netyu 'yagudaknu.

²³ Ko Jesús jyajty ma ja windsun tuujk, ta t'ijxy ko ja xúxputy t'axkujkanudu es nuix dyajnahtakuyánudu ja o'kra, es ja ja'ayuty jyantsyju'ay jyantsyaa'axtu. Ta t'anmaagydu:

²⁴ —Pudsamdu yaa. Yu kixyu'unk kyaj tu 'yeeky. Maabu dun jam.

Ja ja'ayuty je'eyu ttukxi'iktu.

²⁵ Ko ja Jesús dyajpudsamdaay ja ja'ayuty, net tuujku ma ja o'kra es tku'umamajtsu. Ta ja kixyu'unk pyade'ky.

²⁶ Ta yajmadyakwa'xtaay oymyaaty yu tyadu muj'ajtan.

Jesús dya'ixpéky majtsku wiints

²⁷ Ko pyudseemy jamu Jesús, majtsku wiints pyanajxudu es myuaxkákudu:

—iPa'ayooduguts uudsuty, Davitu tuump 'yaats!

²⁸ Es ko Jesús jyajty ma ja tujk, net ja wiindsuty ñimiinudu, es yu'u dyajtauy:

—¿Mmubajktup miidsuty ko uj mbaadadsu tyadu nduñ?

Net ja'ajuty jyanandu:

—Ti ko kudii, Windsun.

²⁹ Net ja Jesús ttoonu ja wyiin, es t'anmaay:

—Wa'an dyajtuñ éxtum ja mmubajkanuty.

³⁰ Ta ja wyiinaty oj wyu'umdaaydu yajxon. Jesús tyuknipajkudu jantsy yajxon, 'yana'umxudu:

—Katu pún xytyuknijawudu.

³¹ Per je'eyu yu'ajuty pudsamdu ma ja Jesús, ta tmadyakwa'xtu ma tugekyu ja kajpn di'ibu naty ja Jesús tu tuñ.

Jesús dya''aguda'aky tu'ugu uum

³² Ko yu'udu naty jam pudsamdu, naagudu ja'ay dyajmiindu ma Jesús tu'ugu yedyujk uum, di'ibu naty myudajtypy ja ka'oybyu.

³³ Ko ja Jesús dyajpudseemy ja ka'oybyu ma tadu uum, ta ja uum oga'an oj kyajxy. Du'afiu ja ja'ayuty oj wyu'umadyaaydu, es jyanandu:

—iNi na'anam kyaya'ixy du'an éxtamu tyadu ma yu israelítuty!

³⁴ Per nik ni'igu ja fariseeuty ñayjyuna'anudu:

—Tyadu yajpudseemy ja ka'oybyu mat ko pyudákuty ja mujku'ugópk.

Jesús tra''ayooy ja ja'ayuty

³⁵ Jesús dya''abudseemy tugekyu nax kajpn, es ya'uxpejky majaty tsajptujk nidu'uk nidu'ugu kajpn, es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxyr ja tsajpótmodu kutujkan, es dya''aguda'aky oytym di'ibudu puik ado'onun.

³⁶ Ko ja Jesús t'ijxy ja mayja'ayuty ñimiinudu, ta tra''ayoodu, mat ko moon tujktabu naty éxtamu borreegu di'ibu kyajru 'yix'ijit kywentu'ajtrp.

³⁷ Ta t'anmaagydu ja 'yuxpajkputy:

—Tuy'ajtan ko ja puja'aky oy myáuty, per ja tuumbuty oytym waanaty.

³⁸ Paaty amdowdu es mnu'xta'aktu ja Dios, ja ñiWindsun tyadu puja'aky, es t'akkáxat ja tuumbuty es min dyajpudu'uktu ja puja'aky.

10

Jesús twin'ixy nimajmajtsk ja 'yapóstuluty

¹ Net ja Jesús dyaxu ja nimajmajtskru 'yuxpajkputy, es tkutujkanmooy es dyajpudsámdat ja ka'oybyu es dya''aguda'aktat tugekyu oytym di'ibudu puik ado'onun.

² Tyaadudu du'an ja xuyajuty ja nimajmajtskru apóstulaty: Tim jawyiin Simonk di'ibu nandu'un xuy'ajtypy Pedro, es ja myuga'ax Andrés; Santya'agu esu myuga'ax Fwank, 'yuna'kudu Zebedeeu;

³ Felipe; Bartolomee; Tomás; Matewu ja yajkugubajtrp; Santya'agu ja Alfeeu myaank; Tadeeu;

⁴ Simonk ja kananeeu ja'ay; esu Juudas Iskaryotu di'ibu óknam kyuyajk ja Jesús.

Jesús tkexy ja 'yuxpajkputujk Diosu 'yayuk kajxwa'xpu

⁵ Jesús tuk'ane'emy tyadu nimajmajtskru es nuix 'yayuk kajxwa'xtu mudu tyadu kajxwíjan:

—Katu mnejxy majaty tsunudu di'ibu kyaj 'yisraelítuty, es ni mgatákut majaty samaritanu kajpn.

⁶ Nuixtu jamyu ma ja borreegu tugeybyu ma yu ñaxwíñudu Israel.

⁷ Nuix kajxwa'xtu ko ja tsajpótmodu kutujkan tu wyingón.

⁸ Ya''aguda'aktu ja puma'ayuty, yajjikpyáktu ja o'kputy, tukniwa'atstu di'ibu myudajttup ja lepru pa'am, es yajpudsámdu ja ka'oybyuty. Miits m'axájudu tyadu muk'ajtan nade'uñ, nan katu myajmajjúdyu ko du'an xytyúndat.

⁹ Katu xyajnujxtu ni di'ibu meeñ,

¹⁰ ni yu mdu'amgyujxmudu. Yu'u je'eyu myajnujxtup ja mniuxy tu'uk. Katu xymyujxtu wiinkru mgu'uk es ni mdajk, mut ko di'ibu tuump, páttup kya'ay 'yuuugat.

¹¹ 'Ko mja'ttut miidsuty ma tu'ugu kajpn o rantsyu, xta'aydyu jap tu'ugu ja'ay di'ibu ijtp windsu'ugu, es wu'umdu ma yu'u tyujk extu koonum mdsuona'andut.

¹² Ko mdajktákudut, kajxpo'xtu es amdow ja Dios es kyunu'xadut yu'ujaty.

¹³ Punu tadu ja'ay di'ibu ma tadu tujk nitujkup ja Diosu kyunu'xan, yajkuudyunup; es pun kyaj nitúkaty, miidsuty ni tii mgatugo'oyxadut.

¹⁴ Es pun jam ma kyaj m'axájadu es ni je'eyu mgamudoo'ita'anadu, pudsamdu ma tadu tujk o tadu kajpn es winxittu yu naxjok ma yu mdékyuty.

¹⁵ N'anumudu tuy'ajtan ko ja'ay yajpayo'oydyut, ja tyuydyu'ununu tyadu kajpn waanu o'ktáy kadiinum ja ja'ayuty majatyu Sodomu kajpn esu Gomorru kajpn.

Jesús tnigajxy ko ja 'yuxpukputy yajpajudijta'aktut

¹⁶ 'ixtu! Ujts miits ngajxtup éxtam ja borreegu waxka'uk agijky. Du'un m'ittut pe'tyry éxtamu tsá'añan, per kyaj m'awa'an'attut. Ittu éxtamu paku'unk.

¹⁷ Nay'ix'it naygywentu'átadu, mut ko ja'ayuty mgyakánudup ma yu justisu, myaj-wopánudup ma tsajptujkuty,

¹⁸ es extu myajnujxudup gobernadoo windum es ma réyuty mut ko n'apostalu'attu, es du'un xymyadya'aktuduts uj miidsuty ma yu'ujaty es ma di'ibu kyaj 'yisraelítuty.

¹⁹ Ko mgyakúdat ma yu justisuty, katú mjomay'ooktu wi'ix m'okjuna'andut o wi'ix xy'ok'anumudut, ja'a ko mbaadudut ma mgajxa'andut, Dios myajmi'inxudup ja m'ayúkaty,

²⁰ ja'a ko kyaj miidsuty di'ibu dun kajxandup, yu'u du'unu mDeedyu Jya'ajun di'ibu mgugajxánudup.

²¹ Yu ja'ayuty kyuyáktup ja myuga'axuty es 'yoogut, esu u'unkteedyuty kyuyáktup ja 'yu'unguty; ja u'unk ana'kuty myúdsiptsoondup ja tyaaak tyeeduty es 'yooktat.

²² Nidugekyu naxwiñudu ja'ayuty mduk'ak'ata'añuty miits mut ujtskyujxm. Es di'ibu 'yakkumbejkyryum du'añum, yu'u nitso'ogup.

²³ Ko mbaadúdat ma tu'ugu kajpn, najx wiink tsoo. Tuy'ajtan n'anumudu ko uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, minaambats maanumu naty miits xky-atuk'yo'oydyu'aydyunum nidugekyu yu israelitu kajpnuty.

²⁴ Ni tu'ugu xprujkru kya'ity windsu'ugu ni'igu kadiinum ja di'ibu ya'xprujkup, es ni tu'ugu po'oduumba kya'ity windsu'ugu ni'igu kadiinum ja wyindsán.

²⁵ Ja xprujkru mut yu'uyu ko du'un yajwindsu'ugut éxtam di'ibu ya'xprujkup, es ja po'oduumba mut yu'uyu ko du'un yajwindsu'ugut éxtamu wyindsanun. Ujtsu du'un éxtam tu'ugu kudujk, es miidsuty, du'un éxtamsu njiiky nmugu'uk. Pun ja kudujk ya'anumumu mju'ugórk Belzebuu, ¿tíi kyaj waanu axuuk ya'anumudut ja di'ibu tsyunaadyuyup ma ja jyun tyujk?

Pún yajtsu'ugup

²⁶ Paaty katú xytsyu'ugudu ja'ayuty. Ni ti kya'ity ayu'udsyu di'ibu kyaj ñide'xyuty, es kyaj ni ti ayu'udsyubu di'ibu kyaj yajnijáwt.

²⁷ Di'ibu n'anmaadyuyup ma ja koots'át, kajxwá'xtu miits ma ja xun'át; es di'ibu n'anmaadyuyup ayu'udsyu, nigajxtu miidsuty muk extu tujkkujxm.

²⁸ Katu xytsyu'ugudu di'ibu ya'e'kyry yu'uyu nini'x es kyaj mbaat dya'eeky ja anmaja'an; ja'a du'un mjaw mdsu'ugup di'ibu mbaat dyajkutagóy ma ayoodákn ja nini'x es nandu'un ja anmaja'an.

²⁹ ¿Tíi kyaj yajteeky majtsku joonu'unuk mut tu'ugu meeñu'ungu? Es ni tu'ugu tadu joonu'unuk kyaka'ay naxwiñ pun kyajru mDeedyuty dyajkutiky.

³⁰ Es extu yu mwaay myudajtyry ja Dios madsyoy tu'uk tu'uk.

³¹ Katu mdsu'ugudu. Miidsudyu du'un ja Dios mmudajtudup kumay waanu ni'igu kadiinum may ja joonu'unguty.

Púnuty ja Jesús 'yuxkajptup mayjya'ayóty

³² Nidugekyu ja'ayuty di'ibats xy'axájup éxtamu wyindsanun ya mayjya'ayóty, ujtsuts nandu'un n'axájup éxtamsu nja'ayuty madsu nDeedyuts di'ibu jam tsajpótm.

³³ Di'ibats xy'axtijp mayjya'ayóty ya naxwiñ, nan n'axtijpats uj madsu nDeedyuts di'ibu jam tsajpótm.

Jesuskujxmu ja'ay yajtsiptákudu

³⁴ Katu mjuna'andu miidsuty kots uj tu nmamín yu jotkuj'ajtan ya naxwiñ. Kyaj yu'ujaty; yu'u du'unu jotmay je'eyu.

³⁵ Tyam tu nmíñts yajtsiptujkubu mut ja ja'ayuty. Ja u'unuk ana'k tsyiptúnat mudu tyeety, ja u'unқтаak mudu ñuxu esu xexxy ttuk'ak'átut ja xyekx.

³⁶ Extu nidu'uk nidu'uk ñaymyudsip'átudut di'ibu tsanaaydyur ma ti'igya tajk.

³⁷ 'Di'ibu tsyejpy ja tyeety o ja tyaak ni'igu kudiinam uj, kyaj ñitákuty nja'ay'átudats; es di'ibu tsyejpy ja myaank o ja ñuux ni'igu kudiinam uj, kyaj ñitákuty nja'ay'átudats;

³⁸ es di'ibuts kyaj xypyanejxy es kyaj jyiky'aty éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu pyagiipy ja kyruuz ko 'yo'kun tninejxy, kyaj ñitákuty yu'u nja'ay'átudats.

³⁹ Di'ibu yajtso'ogaampy ja jyiky'ajtan, yajtagóyur; per di'ibu yajtageepy ja jyiky'ajtan mat ujtskyujxm, nits'o'ogur.

Wi'ixu Dios ti ttuunambítu

⁴⁰ 'Di'ibu miits m'axájurur, xy'axájurur uj nandu'un; es di'ibuts uj xy'axájur, 'yaxájur nandu'un di'ibuts xykyajx.

⁴¹ Di'ibu 'yaxájur ja Diosu kyugajxru mat ko Dios kyugajxy'átuty, 'yaxájur nan ja du'ambu may'aty éxtam di'ibu yajmeepy ja Diosu kyugajxru; es di'ibu 'yaxájur tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajtr tuj'ajtan muut ja'agyujxm ko jyiky'ajty tuj'ajtan muut, 'yaxájur nan ja du'ambu may'aty éxtam di'ibu yajmeepy ja ja'ay di'ibu jiky'ajtr tuj'ajtan muut.

⁴² Es di'ibu myeepy tuk vasu wá'ats nuu tu'ugu u'unk uná'k ja'agyujxm kots uj nja'ay'aty, tuj'ajtan ko kyaj wyu'umut axkumay.

11

Fwank Yajñabajtr kyexyye'ebuytu

¹ Ko Jesús t'anmaaydaaydyu du'un ja nimajmajtskru 'yuxrujkr, ta jap tso'o'õn es ñejxy ya'uxrujkr es ayuk kajxwa'xru ma tadu israelítadyu kyajrn wingónuty.

² Ko Fwank di'ibu naty ijtr pujxndagóty, tmudooy di'ibu natyu Kristu tyiimpy, net tkejxy ma Jesús naaguty di'ibu yu'u panujxudur,

³ es dyajtuuy:

—¿Tii miitsu du'un ja Kristu di'ibu minagamp, o n'awixtupts ja wiinkru?

⁴ Netu Jesús 'yadsoojadu:

—Nujxtu es tukmamadya'aktu ja Fwank di'ibu miits tu xy'ixtu tu xymyudowdu.

⁵ Tukmamadya'aktu wi'ix tyam ja wiints 'yixtu, ja uxneybyu tu yo'oybyéky yajxon, di'ibu ja lepru pa'am myudajtyru tu 'yaguda'aktu, ja nátuty mudoonudur, ja o'kraty jikyppyjktur, es ja ayoobu ja'ayuty ya'awa'anudur ja oybyu ayuk.

⁶ Kuni'xy ja di'ibu kyaj dyajtagóty ja myubujkun ma uj.

⁷ Ko tyagadyu oj ñujxnudu, ta ja Jesús tmadyaktso'õn ma ja ja'ayuty éxtamu du'un ja Fwank, es t'anumadu:

—¿Tii dun miidsaty oj xyninujxtu es xy'ixa'andu ma muj itan? ¿Tu'ugu tsajkápyñ di'ibu tu wiyinxijta'ayuty ja poj?

⁸ Es pun kyaj, ¿tii dun oj xy'ixtu? ¿Tu'ugu yedyujk oy xyoxyru? Miits mnija'adur ko di'ibu dun nayxyojxadur jam 'yittu ma tyujkadyu réyuty.

⁹ ¿Per tii dun oj tu xy'ixtu? ¿Tu'ugu Diosu kyugajxru? Yu'u du'un. Yu'u tu'uk di'ibu waanu ni'igu tmudaty ja muj'ajtan kudiinamu wiinkruty ja Diosu kyugajxru.

¹⁰ Fwank yu'u du'un di'ibu ja Diosu jyaaybyajtan myadyakypu ma jyuna'a'ñ:

Ngejxpyyats jawyiin ja n'ayuk kajxwa'xrupts

es mya'awátsxadut yu mnu'u mdu'u.

¹¹ Tuj'ajtanuts njuna'ñ: Kyaj pun ja Diosu kyugajxru ja jékyur waanu tmudatu ja muj'ajtan kudiinam ja Fwank Yajñabajtr; per waanu tmudaty ja muj'ajtan oytyim punuty ijttur ma ja tsajpótmadu kutujkun.

¹² 'Es ma yu Fwank Yajñabajtr dyajtsondáky tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk es extu tyambaat, ta ja ja'ayuty di'ibu tujkudur ma tsajpótmadu kutujkun. Du'un ja'ajuty éxtamu mayja'ay di'ibu ti'igyu tuktoñu tukyándur ma tu'u xu'utspu.

¹³ Di'ibu ja Moisés es nidugékyadyu Diosu kyugajxru ñikaktu kuxja'ay ma ja Diosu jyaaybyajtan maanamu naty kyamiñ ja Fwank, tagekyu tngajxy ko myina'ñ jya'ta'ñ ma ja Dios yajkutuka'ñ.

¹⁴ Es pun miits mmubakándur, Fwank yu'u du'un éxtam ja Diosu kyugajxru Eliis di'ibu jaminan.

¹⁵ Di'ibu mudoodur, wa'an tjaygyúkadu.

¹⁶ ¿Tits muut mbaat ni'ixkijxyu ja ja'ay di'ibáty tyam jiky'ajttur? Kuxu'ktur éxtam ja uná'ku'unan di'ibu uñaaydyur es kyuyattu maayóty, es ya'ax jyoktu madu myatkuajtruty:

¹⁷ “Tuts njaxu'uxy di'ibu ya'ajts, es kyaj tu m'atstu; es tu n'áyuts di'ibu muut ja o'krpu ñaxtuku, es kyaj tu xkyoxtu mguj mgaadsyaty es ni tu mgaju'aydyu.”

¹⁸ 'Pes kyaj ja Fwank Yajñabajtr tkaay éxtamu ja'ay ti tsooktu, es kyaj t'iiky ja vinu, es miits njuna'andu ko yu'u myajku'umadún.

¹⁹ Es ʉj, ja Naẁwíñɔdɔ Ja'ayudɔ Kyudɔnaabyɔ, kaabyats es n'i'kypɔys ja winɔ, es miits mjɔnɔ'andɔ: “Kax es amɔ'uuk, es myɔnɔaymyaayɔp ja pekyjya'ayɔy esɔ yajkugɔbajtpɔy.” Per di'ibɔ tɔ t'axájudɔ yɔ oybyɔ ɔxpɔjknɔ es jýky'attɔ éxtɔmɔ Dios ttseky, tadɔ ja'ay dya'ixɔdɔ ko 'yóyɔy di'ibɔ Dios tyiimpy.

Kajpn di'ibɔ kyaj jyodɔmbittɔ

²⁰ Net ja Jesús dyajtsɔndáky t'ooy ja kajpnɔy mɔ naty tɔ ttuñ may ja mɔj'ajtnɔ, ja'a ko yɔ ja'ayɔy jap kyaj jyodɔmbittɔ. Es dɔ'ɔn t'anmaayduɔ:

²¹ —jPɔroobɔ mijts Korazín kajpn, es pɔroobɔ mijts Betsaydu kajpn! Ja'a ko pɔn kooxɔyɔp yajttuñ mɔ Tírɔ kajpn esɔ Sidón kajpn yɔ mɔj'ajtnɔ éxtɔmɔs nbɔjta'aky mɔ miidsɔy, tadɔ kajpn jékyɔpɔxɔy dya'ixɔyɔy yɔ jyotmay mɔdɔ pyojpɔkyɔjxm, es jyodɔmbijtxɔyɔp mɔdɔ Dios.

²² Per ʉj n'anmaayduɔp miits ko ja'ay yajpayo'oyduɔy, miits m'axájudɔp tu'ugu tɔyduɔ'unɔn mɔk es kyaj dyɔ'ɔnɔy mɔ Tírɔ es mɔ Sidón.

²³ Es mij Kafarnaúm kajpn, di'ibɔ naybyjta'agánɔp mɔj kɔjxm extɔ mɔ tsajpnɔ, ja Dios yɔ'ɔ nbɔjta'agudɔp mɔ ayoodákn! Ja'a ko pɔn ɔjxɔyɔs nbɔjták mɔ Sodomɔ kajpn yɔ mɔj'ajtnɔ éxtɔmɔ mɔ mijɔn, tadɔ kajpn taaxɔyɔp tyambáat.

²⁴ Per ʉj n'anmaayduɔp miits, ko ja'ay yajpayo'oyduɔy, miidsɔy myajnáxɔp waanɔ ni'igu mɔk ja tɔyduɔ'unɔn es kyaj dyɔ'ɔnɔy mɔ Sodomɔ ja'ayɔy.

Nimiindɔgɔts es mbo'xtɔt

²⁵ Mɔ tadɔ tiempɔ ja Jesús kyajxtáky, es jɔnánɔ:

—Tatitɔ'unk, n'awdajtpɔyɔys mij di'ibɔ Windsɔn'ajtp tsajpɔtm es yɔ naẁwíñ, ja'a ko mij tɔ xɔy'utsy ja m'ayuk mɔt ja ja'ayɔy di'ibɔ yajitjɔp ɔxpékyɔy es wijjya'ayɔy, per mij tɔ xɔyɔy'ixy ja ja'ay di'ibɔ dɔ'ɔn éxtɔm ɔnɔ'ku'ungɔy.

²⁶ Es oy, Tatitɔ'unk, ko dɔ'ɔn tɔ xɔyɔy éxtɔm mij xɔytsyeyɔn.

²⁷ Ta ja Jesús t'anmaayduɔ ja ja'ayɔy di'ibɔ naty mɔdoo'ijtdɔp:

—Yɔ nDeedyats tats xɔyɔyukkɔdɔkɔ oytym tiity tugekyɔ. Ni pɔnɔts xɔkyɔ'ixy'aty yajxón, ja Diosɔ 'yU'unk, yɔ'ayɔ dɔ'ɔn ja nDeedyats; es nan ni pɔnɔmɔts tka'ixy'aty ja nDeedyats, ɔjtsɔ dɔn je'euy es di'ibátyats ʉj ndsejpy es nduk'ixy'átɔdɔts.

²⁸ Nimiindɔgɔts miits nidɔgékɔyɔy di'ibɔ tɔ ya''anu'xɔdɔ ja tyuunk es ja tsyemy kyɔ'ɔyɔy, es ɔjtsɔs miits nmo'oyduɔp ja mbo'xtákn.

²⁹ Kupɔktɔ tyádɔ kukap di'ibɔs ʉj nbɔjtákypɔ mɔ miidsɔy, es ɔxpɔktɔ mɔ ɔjts ja ndu'unɔnɔts, mɔt ko ʉj nmɔdajtpɔyɔys ja mɔ'xtujknɔ es yuyj tuda'agyɔts, es pyáadɔp ja po'xtákn yɔ m'anmɔja'áɔnɔy.

³⁰ Ja ngukap di'ibɔs ʉj nbɔjta'agaampy mɔ miidsɔy, kyaj tsyípty xɔyajnɔjxtɔt, es ja tsemy di'ibɔ mɔt xɔkyɔ'ɔyɔy, tɔ'tsyky yɔ'ɔn.

12

Jesús yɔxpɔjkrɔy tkutujta ja triigu saqɔbɔdɔ xɔn

¹ Mɔ tu'ugu saqɔbɔdɔ xɔn Jesús mɔt ja 'yɔxpɔjkrɔp nájxtɔ triigu kamoty, es ja 'yɔxpɔjkrɔy tkutujta ja triigu, es twinxatstɔ, es tju'xtɔ ja pyájk, mɔt ko yu'oogudɔ.

² Ko ja fariseeyɔ t'ijxtɔ taadɔ, ta t'anmaayduɔ ja Jesús:

—Ix yɔ m'ɔxpɔjkrɔy, ja'a tyuundɔp di'ibɔ kyaj nígutikɔyɔy mɔ ja po'xɔnɔnɔ.

³ Ta ja Jesús 'yadsoojɔ:

—ǃTii kyajnmɔ miits xɔ'ɔxpɔktɔ di'ibɔ tyuun ja Davit ko yɔ'ɔ es ja jyamyɔndɔy tmdajttɔ ja yuu?

⁴ Net tyɔjknɔ Davit mɔ ja Diosɔ tyɔjk, es tju'ty ja tsajkaaky di'ibɔ kuni'xy, es tkaay yɔ'ɔ es nandɔ'ɔn tmooyduɔ jyamyɔndɔy. Es kyaj jyánigutikɔyɔy es yɔ'ɔjɔy tkádyɔy, yɔ'ɔ je'euy ja teety kyádyɔp.

⁵ ǃO kyajnmɔ xɔ'ɔxpɔktɔ ja Moisesɔ 'yana'amɔn ko ja teety mɔ ja mɔj tsajptɔjk kyaj pyo'xtɔ mɔ ja po'xɔnɔnɔ?, es nan ni tyáadɔ tɔ kyapekytyundɔ.

⁶ N'anmaayduɔp ko taa ja yáa tu'uk di'ibɔ ni'igu myájɔy kɔdiinɔm ja mɔj tsajptɔjk.

⁷ Miidsɔy kyajnmɔ xɔyaygyúkɔdɔ di'ibɔ dɔn 'yandijpy ja Dios mɔ yɔ yaaybyajtnɔ mɔ jɔnɔ'áñ: “ʉj ndsejpyɔts es xymyɔdátɔt ja pa''ayo'on, es kyajts ndseky es xɔyɔy'uk-windsɔ'ɔgudɔts ja jɔyujkɔy.” Kooxɔyɔp xɔyaygyúkɔdɔ, kyajxɔyɔp xɔyeykyɔmɔ'oy ja ja'ayɔy di'ibɔ tɔ kyapekytyúñ.

⁸ Ja'a ko ʉj, ja Naẁwíñɔdɔ Ja'ayudɔ Kyudɔnaabyɔ, nmɔdajtpɔyɔys ja kutujknɔ mɔ yɔ tadɔ po'xɔnɔnɔ.

Yedyɔjk di'ibɔ myɔdajtpy ja kyɔ'ɔ tuk adu'um tɔ'uts

⁹ Ta ja Jesús tsyó'oñ jam es tyɔjknɔ mɔ tu'ugu tsajptɔjk.

10 Japu naty tu'ugu yedyujk di'ibu myudajtypy ja kyua tuk adu'um ta'ats. Es kom ja fariseeuty 'yaxtaaydyur wi'ix t'okrajtakudu pyojpu ja Jesús, ta dyajtuudu:

—¿Tii mbaat 'yaguda'aky tu'ugu puma'ay ma po'xaxxuu?

11 Ta ja Jesús 'yadsooja:

—Pán miidsaty nidu'uk myudajtypy tu'ugu byorreegu es kyunáxut ma tu'ugu jut ma ya po'xaxxuu, ¿ti kyaj najx xyuudyu?

12 Pes, jwaanu oy es tu'ugu ja'ay nbudujkam es kadiinam tu'ugu borreegu! Paaty mbaat ndu'unam ja oybyu ma po'xaxxuu.

13 Ta ja Jesús t'anmaay ja yedyujk:

—Xajtáw.

Es ko xyajtuuy, ta oj 'yaguda'aky éxtam jatuk adu'umbu.

14 Ta pyudsuumdu ja fariseeuty, es ñaymyujkudu es jyuntatuundu wi'ix mbaat ja Jesús 'yeeky.

Wi'ix ja Diosu kyugajxpu Isaiiu trigajxy ja Jesús

15 Ko Jesús tnija'aju tyaadu, ta jap tsoy'oñ, es may ja ja'ay oj pyanujxudu. Jesús ya'agudak ja puma'ayuty,

16 es ttuknipujktu es kyaj tkajx tmadya'aktut mayjya'ayóty.

17 Tyaadudsu du'un jyajtu es yajkuudyúnat di'ibu ja Diosu kyugajxpu Isaiiu kyuxjaay ma Dios junañ:

18 Tyaadu du'un ja nmuduumbats

di'ibuts uj tu nwin'ixy,

di'ibuts uj ni'igu ndsejpy

es di'ibuts uj maut njotkujkaty.

Nbajta'agupts ja nja'ajanats ma ya'u

es tkajxwa'xut ma ya naxwiñudu ja'ayuty kots nbayo'oy mut ja tuy'ajtan.

19 Kyaj tsiptúnat es ni kyaya'ax kyajókat,

es ni kyayajmudówdu kyajxy tu'ujóty.

20 Kyaj ttújut ni tu'ugu tsajkápyñ ja neybyu,

ni tkaya'oogut ja kudu'xnu myetsyu di'ibu oogánur,

extu koonam dyajpajta'agut ja tuy'ajtan.

21 Es ma ya'un ja naxwiñudu ja'ayuty t'awix t'ajp'ixtu ya ñitsokan.

Jesús yajni'igajxy ko dyajtún ja majku'ugórk ja kyutujkan

22 Ta ma ja Jesús dyajnjixtu tu'ugu ja'ay wiints es uum, di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu. Jesús ya'agudak éxtam mbaat ja ja'ay 'yixy es kyajxy.

23 Nidugekyu ja ja'ayuty du'ñu wya'umadyaadyu es jyanandu:

—¿Tii ja'a da dnu tyaadu ja Davitu tyuamp 'yaats?

24 Es ko ja fariseeuty tmudoodu tyaadu, net ñayjyanánudu du'un:

—Tyaadu yajjugekypy ja ka'oybyu ya'ayu mut ja majku'ugórk Belzebuu kyutujkan.

25 Jesús ñija'abu naty di'ibu wyinmaadyur, es t'anmaadyu:

—Oytyim di'ibuty ja kutujkan ma ja ja'ayuty ñaywya'xudu es ñayñitsiptúnudu, du'un ñayyajkutogódyu; es pan tu'ugu kajpn o di'ibu tsanmaadyur ja ja'ay tuk jnan tuk tujk ñaywya'xudu, kyaj mbaat jyeky.

26 Es nandu'un pan ja majku'ugórk Satanás yajpudseempy ja myuga'oybyu, ta ñaywya'xudu. Pes ¿wi'ix mbaat jyeky ja kyutujkan?

27 Es pan tuy'ajtan éxtam mjana'andu kots uj nyajpudsémy ja ka'oybyu mut ja majku'ugórk Belzebuu kyutujkan, ¿ti kutujkan myudajtypy miidsu m'axrajkraty es dyajpudsémy ja ka'oybyu? Paaty ká'amu m'axrajkraty dya'ixudu ko miits mgajxtogódyu.

28 Per pan ujs mut ja Diosu Jya'ajan nyajpudsémyuts ja ka'oybyu, tu naty ya'ixy ko tu wyingón ja tsajpótudu kutujkan ma miidsuty.

29 ¿Wi'ix mbaat pan tu'uk tyuku ma ya kudsu'ugabu ja'ayu tyujk es trujkudu di'ibu myudajtypy pan kyaj jawyiin t'awunmiky? Du'anu dan mbaat tjuuty di'ibu jap tugoty.

30 'Di'ibu kyaj 'yity mut uj, ya'u du'un xymyudsip'ajtpats; es di'ibu kyaj dyajmiky mut uj, ya'u du'un 'yaxka'tsyry.

31 'Es n'anumudu ko ya ja'ayuty mbaat yajme'xy tugekyu oytyim di'ibadyu pyojpnty esu 'yaxuk kajxy, per pan myugajxtugeery ja Espiritu Santu, taadu kyaj mbaat yajme'xy.

32 Oytyim panuty di'ibuts uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, xkyajxpátr axuuk, mbaadu taadu yajme'xy, per di'ibu tkajxpátr axuuk ja Espiritu Santu, ya'u maut ñaybyekytyákadut es ni na'a Dios kyapojpuma'xadut, ni ma tyadu naxwiñudu es ni ma ja di'ibu miimp.

Jya'ay'ajtan ja ja'ay yajtuk'xkajp

³³ Pún oy ja kepy, tuump'ajtp oy; es pún ja kepy kyaj 'yóyuty, nan axuuk ja tuump. Ja kepy ya'uxkapy má ja tuumbun.

³⁴ ¡Miidsuty du'un éxtam awa'andsa'añan! ¿Wi'ix mbaat xymyadya'aktu ja oybyu es miidsuty ku'am m'axukja'ay'ajttap? Ja'a ko ja aa kyajxyry ja di'ibu yajpi'ipy yajkepy jodoty.

³⁵ Paaty ja ja'ayu oyjya'aybyu tsuj kyajxy myadya'aky mut ko ijtp jyodoty ja oybyu; per ja axuk ja'aybyu myadyakury ja tsaatsykyubétyry mut ko ijtp jyodoty ja axuk'ajtan.

³⁶ Per uj n'anmaaydyar miits ko ja'ay yajpayo'oydyut, nidugekyu tkayáktudu kywentu di'ibáty tu tkajxtu di'ibu tu tkapawinmay.

³⁷ Ja'a ko mut ja mgu'umgajxy ja Dios mbayo'oyudat. Es pún oy mgajxy, ta mnajxtat má ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu; per pún axuuk tu mgajxy, ta mnajxtat má ja tadyu'unanu winu xuu winu tiempu.

Jesús ya'amdoy es dya'ixndut tu'ugu muj'ajtan

³⁸ Net t'anmaaydyu ja Jesús naagadyu fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap:

—Windsun, nja'ixándapts es mij xytyúnut tu'ugu ixxw'umun di'ibu myudajtyry ja muj'ajtan, es uudsuty nnijáwut ko tuj'ajtan di'ibu mgajxyry.

³⁹ Jesús t'adsooy:

—Ja pojru ja'ayuty di'ibuty myastúttap ja Dios 'yamdoodyar tu'ugu ixxw'umun di'ibu myudajtyry ja muj'ajtan, per kyaj yajmo'oya'añ yu wiinkru ixxw'umun, yu'ayu du'un ja jya'aju yu Diosu kyugajxru Jonás.

⁴⁰ Mut ko du'un éxtam ja Jonás 'yjity muj'ajtx jodoty tuguk xuu es tuguk ux, nandu'un uj, ja Naxwiñudu ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'ita'añ tuguk xuu es tuguk ux naaxóty.

⁴¹ Ko ja'ay yajpayo'oydyut, ja ja'ayuty di'ibu jékyur ijta má Ninive kajpn jyikyryáktat ti'igyu mut di'ibu tyam jiky'ajttap. Es yu'ujuty ñiguxu'uktat ko pekyjya'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap, ja'a ko yu Ninive ja'ayuty myadooljta ja Jonasu 'yayuk es jyodumbijtta, es taa ja yaa tu'uk di'ibu myudajtyry ni'igu ja muj'ajtan kudiibum ja Jonás.

⁴² Es ko ja'ay yajpayo'oydyut, yu toxytyujk di'ibu ijt reynu jékyur má nax má jamboj myiñ, jyikyryuka'añ ti'igyu mut ja ja'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap, es yu'u niguxu'ugur ko pekyjya'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap, ja'a ko yu'u jagam tsooñ es tmuadowa'añ ja rey Salomongu kyajxwíjan, es taa ja yaa tu'uk di'ibu myudajtyry ni'igu ja muj'ajtan kudiibum ja rey Salomonk.

Ka'oybyu di'ibu jatugok jumbijtp

⁴³ Ko tu'ugu ka'oybyu ryudsemy má tu'ugu ja'ay, net jyudity tu'uts ittum es t'axta'ay má 'yokpo'xut. Es ko tkapaaty,

⁴⁴ net ñayjyana'añuty: “N'okjumbityats jatugok má tadu ja'ay.” Es ko jyumbity, net t'ijxy ja ja'ay éxtam tu'ugu tujk pade'eky ja'xe'ekyry es tukwa'ats.

⁴⁵ Net najx dyajmíñ janijxutjkrp myuga'oybyu di'ibu waanu axuukru, es mut yu'u tyukya'añ tsunaabyu má tadu ja'ay, es du'unu tadu ja'ay wye'emy waanu axuuk kudiinam jawyíñur. Es du'un nandu'un jyata'añ ja axuk ja'ay di'ibu tyam jiky'ajttap.

Jesús tyaaq es myuga'axuty

⁴⁶ Támmamu natyu Jesús t'akmgajxy ja ja'ayuty ko jyajtta ja tyaaqu'unk es ja myuga'axuty. Jaryu taja'p oj wyu'amdu es tmugajxa'andu ja Jesús.

⁴⁷ Nidu'ugu ja'ayuty t'awa'anu ja Jesús:

—Yu mdaagu'unk esu mmuga'axuty tyar taja'p, es yu'ujuty mij mmugajxánudur.

⁴⁸ Es ja Jesús t'adsooy di'ibu naty awa'anur:

—¿Pándsú du'un ndaak'ajtyry, es pándsú du'un nmuga'ax'ajtyryyuts?

⁴⁹ Ta ttukni'ijxu ja 'yuxpajkruty, es t'anmaay:

—Tyaadudsú du'un éxtam ja ndaaguts es éxtam ja nmuga'axudyats.

⁵⁰ Mut ko oytyim pánuty di'ibu tyiimpy ja tsoyjkundsú nDeedyats di'ibu jam tsajpótm, yu'udsú du'un éxtam ja nmuga'axuts yedyujk toxytyujkuty es éxtamdsu ndaagan.

13

Triiguwjpru éxtamu ixpajtan

¹ Má tadu xuu Jesús tsoyo'ñ má ja tujk es oj ñejxy mejyñbyu'aay, es ñaxwe'tsy jam.

² Ta ja ja'ay may jyantsyñaymyujku má yu'u. Ta Jesús tyujku má tu'ugu barku es ñaxwe'tsy jam, es nidugekyu ja ja'ayuty wyu'amdu jaryu má pu'u jot.

³ Net tyujku ya'uxpajkrp mut kanak nax ixpajtan, es jyanañ:

—Tu'ugu triiguwjpru 'yojtsy wjpru.

⁴ Es má oj twujy, oj nandu'un kya'ay ja tyuamt má padu'u, es ja joon tpiidu.

⁵ Es nandu'un kya'ay ja tyuamt má ja tsaade'eky patku'p es wingujxy kyaj kyúkaty ja nax. Paadyu tadu tuamt pojru myujxy mut ko wingujxy je'euy ja nax.

⁶ Es ko ja xa'an myiñ, net tyutsy, mut ko kyaj 'yaatske'eky.

⁷ Jatuk peky ja tšamt kya'ay ma ja apyñ jawyiin myujy, ta dyajji'xy ja triigu.

⁸ Es jatuk peky ja tšamt kya'ay oñāaxóty. Ta byeen oy tšamp'ajty. Naagaty wyinjnanajky mug'px triigu tu'uk tu'ukru tšamt, naagaty tšg'px es naagaty i'px majk.

⁹ Di'ibu mūdoodup, wa'an tšajgyúkuđu.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky mđu ičxajtan

¹⁰ Ta ja uxpejkraty tmawingoonda ja Jesús, es dyajtaudu:

—¿Ti ko xymumadya'aky ja ja'ay mđu ičxajtan?

¹¹ Ta Jesús 'yadsoojudu:

—Ja Dios mduknija'adup miidsaty di'ibu kyaj jajnijáwñ ijty wi'ix y'u' u' yajkutiky, per ja wiinkru ja'ayty kyaj tñijáwđu.

¹² Ja'a ko di'ibu myudajty jyaagyeyjy, ak'yajmo'oyur waanñ ni'igu; es t'aktimmúdtat waanñ may; es di'ibu myudajtyjy waandi'knñ, aktim'yajpujkuđu ya'ayur di'ibu myudajtyjy.

¹³ Paaty ndukmumadya'aktñ mđu ičxajtan, mut ko y'u'ujaty ičxtur, per du'un y'u'ujaty éxtam kyadim'ixtu; es mūdoodup, per kyaj tšajgyúkuđu éxtam tkadimmúdwđu.

¹⁴ Es du'un éxtam y'u'ujaty yajkuudyúñ éxtam ja Diosu kyugajxru Isaiiñ jyanáñ: Oy miidsaty xjamúdwđu,

ni na'a xkyajaygyúkuđu;

oy xya'ijxpuđu,

ni na'a xkyamawinma'añbyaattat,

¹⁵ mut ko tyadu ja'ayadyu jyot tu'jambittu juun,

kyaj myúdwđu

es tu ja wyiin dyajpi'itstu,

du'un tka'ixtat mut ja wyiin

es tkamúdwat mut ja tyatsk,

es kyaj tšajgyúkuđu mut ja jyot,

es kyajts uj xyñimíndat esats nyajnitso'ogut.

¹⁶ Per kuni'xy miidsaty, mut ko m'ijxtur es mūdoodup.

¹⁷ Tšy'ajtanuñ miits n'anumudu ko may ja Diosu kyugajxraty esu ja'ayty di'ibu jiky'ajttu tšy'ajtan muut tja'ixandu tyaadu di'ibu miits m'ijxtur, per kyaj oj t'ixtu; jyamúdwandu di'ibu miits yu tyaadu mūdoodup, per kyaj oj tmúdwđu.

Jesús tkajxte'xy ja triiguwajpu éxtamu ičxajtan

¹⁸ Múdwđu di'ibu myadyakury ja ičxajtan ma ja ja'ay oj twujy ja triigu.

¹⁹ Di'ibun myadoodup wi'ix ja tsajpótmuđu kutujkun es kyaj tšajgyúkuđu, du'un y'u' éxtam ma ja tšamt kya'ay tu'aa. Myiñ ja wujku'ugórk es pyujkxu ja Diosu 'yayuk di'ibu du'un ni'ipyun jyodoty.

²⁰ Ma ja tšamt kya'ay ma ja tšaade'eky patku'p, ja'a 'yandijjy ja ja'ayty di'ibu myadoodup ja Diosu 'yayuk es t'axájuđu xonda'aky 'yaa xonda'aky jyot.

²¹ Du'un y'u' éxtam ja triigu di'ibu kyaj kyúkaty ja 'yaats, kyaj jyaktu. Ko tyukmín tyukja'tudu ay'o'on jotmay mut ja'agyajxm ja Diosu 'yayuk, net tmastu'uty ja myubjukun.

²² Ma ja tšamt kya'ay ma ja apyñ myuxy, ja'a 'yandijjy ja di'ibu myadoodup ja Diosu 'yayuk; per ja'ayu wyinma'añ'ajttur di'ibu tyukjiky'áttur ya naxwiiñ es ja jotkujkja'ay'ajtan win'u'un winxájuđu, es tkajamyetsy Diosu 'yayuk, es kyaj dyajmuj dyajmáyuđu ja Diosu 'yayuk ma tyadu ja'ayty.

²³ Es ma ja tšamt kya'ay oñāaxóty, ja'a 'yandijjy ja di'ibu myadoodup ja Diosu 'yayuk es tšajgyúkuđu, es dyajmuj dyajmáyuđu. Naagadyu du'un éxtam ma di'ibu ja tšamt du'un tšamp'ajt mug'px, esu wiinkru du'un éxtam ma di'ibu tšamp'ajt tšg'px, o éxtam ma di'ibu tšamp'ajt i'px majk.

Axnikru ujts éxtamu ičxajtan

²⁴ Jesús trujtákyu tyadu jat'u'ugu ičxajtan:

—Ja tsajpótmuđu kutujkanu du'un éxtam tu'ugu ja'ay ko twujy ja oybyu triigu ma yu ñax.

²⁵ Es ko myanajxta'aydyu, ta tyuku tu'ugu myúdsip ma naty tu twujy. Ta twujy ja axnikru ujts tšamt.

²⁶ Ko naty ja triigu yoñ es tšamp'atáñu, ta kyuxe'ky es tap tmut'yóñ ja axnikru ujts di'ibu ja myúdsip oj ttukwujy.

²⁷ Ta ja mđuumbutajkyty oj t'anumy ja wyindsún: "Windsún, pun ja tšamt oy naty di'ibu yajwuj ma yu mnax, ¿maá dun tšyooñu tadu axnikru ujts?"

²⁸ Net ja wyindsún 'yadsoojudu: "Nidu'ugaty ja nmúdsipúdsu du'un tu 'yadu'utsy." Ta ja mđuumbuty dyajtaudu ja wyindsún: "¿Ti mdsejy esats nujx n'uxwixxu'uktu tadu axnikru ujtsu?"

²⁹ Es ja wyindsún 'yadsoojudu: "Kyaj, mut ko nujx yajwijxe'egyua tadu axuukpu ujts, pudu'ugur nandu'un tadu triigu.

³⁰ Nik mastu'uttu. Wa'an dyoñ ti'igya extu koonum myúkat ja triigu. Taanum ngáxtat es xyajpudu'uktat jawyiin ja axuukpu ujts es xy'awuundat adsimy'am es yajno'kta'ayut. Es ok xyryujku'uktat ja triigu ma ja ndriigu tujkuts."

Mortás tuumt éxtumu ixpajtun

³¹ Jesús nandu'un tpujtákyu jat'u'ugu tyadu ixpajtun:

—Ja tsajpótmudu kutujkun du'un éxtum tu'ugu mortás pajk ko tu'ugu ja'ay twujy kyamoty es tnaxnijeery.

³² Tyadu tuumt byeen jyantsymyutsk'átyuty; per ko yeeky, waanu muj yoombéty éxtum mbaat ja joon juuyuk ñaybye'eñuty ma yu xye'endsyua.

Levaduuru éxtumu ixpajtun

³³ Nandu'un tpujtákyu tyadu jat'u'ugu ixpajtun:

—Yu tsajpótmudu kutujkun du'un éxtum ja levaduuru di'ibu tu'ugu toxytyujk pyujtákyu ma mayu arinu es tuktij'yo'oy koonum ñaydyuktujkudya'ayuty.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky mudu ixpajtun

³⁴ Jesús t'anmaay tugekyu tyaaadu ja ja'ayuty mudu ixpajt, es ni tii tkatukmamadyaky pun kyaj dyajtún ja ixpajtun.

³⁵ Tyaaadu du'un yajty es yajkuudyúnat éxtum ja Diosu kyugajxpu juunán ma tkaxjaay: Nmugajxupts mudu ixpajtun, n'anuumupts di'ibu tu 'yity ayu'udsyu extu ma Dios ja naxwíñudu dyajkojy.

Jesús tkajxte'xy ja axuukpu ujts éxtumu ixpajtun

³⁶ Ko ja ja'ayuty oj ñajxtaayñudu, ta ja Jesús tyujku tyugoty. Ta ñimiinudu ja 'yuxpujkruty es 'yanmaayudu:

—Tukjagyujkuduguts ja 'yixpajtanu tadu axuk ujts ja'aygyamoty.

³⁷ Ta ja Jesús 'yanmaayudu:

—Di'ibu wyijpy ja oybyu triigu tuumt, yu'u du'un ja Naxwíñudu ja'ayadyu Kyudnaabyu, ³⁸ es ja naxwíñudu ja'ayuty yu'u du'un ja kam. Ja oybyu tuumt ja'a du'un ja Diosu myuduumbuty, es ja axuk ujts ja'a du'un ja ka'oybyu myuduumbuty,

³⁹ es ja di'ibu wyijpy ja axuk ujts tuumt, yu'u du'un ja mujku'ugópk. Ja puja'taky ja'a 'yandijpy ko ja'ay yajpayo'oydyut, es di'ibu yajpudu'ktup ja puja'taky, ja'a du'un ja Diosu 'yánklusaty.

⁴⁰ Es du'un éxtum ja axuk ujts yajwijxmíky es yajpuja'taky juunoty es tyóyut, du'un nandu'un jyata'añ ja xuu ko ja naxwíñudu ja'ay yajpayo'oydyut.

⁴¹ Es uj ja Naxwíñudu ja'ayadyu Kyudnaabyu, ngajxupts ja n'ánklusats es dyajjuga'aktat maadsu ngutujkun tugekyu di'ibu adátstap axuuk es di'ibu wiinkruty yajpekytyuundap.

⁴² Yajpuja'ta'aga'andu ma ja juun jorna ma ja'ay jyu'uy ya'axtat es ñaydyutskaaadudat mut ja ayo'on.

⁴³ Es net di'ibáty jiky'ajttap éxtumu Dios ttseky, du'un nujx jyaj tyu'xtu éxtum ja xuu ma yu Dios Teedyu kyutujkun. Di'ibu mudoodap, wa'an tjagyúkuudu.

Ni'igu tsooxaty di'ibu yu'utsy éxtumu ixpajtun

⁴⁴ Yu tsajpótmudu kutujkun du'un éxtum ja meeñu tájubu. Ko tu'ugu ja'ay tpaaty, ta dyu'utsy nan jamyu jatagok, es jyantsyxón nujx tteeky tugekyu di'ibu myudajty jyagyeyjpy, es tjuyu tadu nax.

⁴⁵ O nandu'unu du'un ja tsajpótmudu kutujkun du'un éxtum tu'ugu ajuuy ado'kpu di'ibu 'yuxtaapy ja oyatypyu perlu;

⁴⁶ es ko tpaaty tu'uk di'ibu oydsooxaty, ta nujx tteeky tugekyu di'ibu myudajty jyagyeyjpy, es tjuyu tadu perlu.

Ajxmajtsn éxtumu ixpajtun

⁴⁷ Nandu'unu du'un ja tsajpótmudu kutujkun éxtum tu'ugu ajxmajtsn. Ko yajkujabípu mejyñoty, ta tmatsy kanak naxu ajkx.

⁴⁸ Ko 'yuútsat ja ajxmajtsn, ta ja ajxmajtspty dyajpudsúmdat pu'ujótm. Ta ñaxwaatstut es twimbíwdat ja ajkx, es tpujku'ugut ja oyatypyu katsyoty es t'uxwájut di'ibu kyaj 'yóyuty.

⁴⁹ Du'un myina'añ ko ja'ay yajpayo'oydyut. Es myíndut ja ánklasaty es dya't'abekyaya'añ di'ibu kyaj 'yoyjya'ayuty, es kyaj 'yok'ijnudat mut ja oyjya'ayuty.

⁵⁰ Ta tpuja'tagut ja axuk ja'aydyujk ma ja jorna yeeñ, ma ja'ay jyu'uy ya'axtat es ñaydyutskaaadudat mut ja ayo'on.

Oyatypyu esu jembyu di'ibu pujke'eky ijtp

⁵¹ Net ja Jesús dyajtaudu:

—¿Mjaygyujkudap miidsuty tugekyu tyaadu?

Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Njaygyujkudapts Windsán.

⁵² Es ja Jesús 'yak'anmaayudu:

—Nidugekyu ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap di'ibuts tu xyñimindu éxtamdsu n'uxpajkpu esats ndukni'ixat ja tsajpótmadu kutujkan, yu'u du'un éxtamu kudajk di'ibu jyu'tyry ma ta trujke'eky ja oyatyryu jembyu esu di'ibu tuuyap.

Jesús jam Nazaret

⁵³ Ko Jesús trujaktaayy tyadu iixpajtan, ta oj jap tsooñ

⁵⁴ es jyajty ma ja kyu'umgajpn, es jap tyujku ya'uxpajkpu tsajptugóty ma tadu kajpn. Es ja ja'ayuty du'ññ wyu'umudyaaydyu, es jyuna'andu:

—¿Maa danu tyaadu tu tjaty nugoo yu wijy'ajtan, es wi'ixu du'un ko ttuñ ja muj'ajtan?

⁵⁵ Yu'u'udsu tyadu tsajtspu myaank es ttaak'áty ja Mariiu, es tmuga'ax'áty ja Santya'agu, Josee, Simonk esu Juudus,

⁵⁶ esu myuga'axtoxytyujkaty nan yaa tsyuanudu ma udsajtam. ¿Maa danu tyaadu tugekyu tu tjaty?

⁵⁷ Paaty kyaj tjatunandu kwentu. Esu Jesús 'yanmaayudu:

—Nidugekyu ja ja'ay twindsu'ugudu ja Diosu kyugajxpu, jamyu kyaj yajwindsu'ugu ma ñax kyajpn es ma kyu'umdjuk.

⁵⁸ Es kyaj nugoo ttuñ ja muj'ajtan jap, mut ko ja ja'ayuty kyaj myubajkada.

14

Fwank Yajnubajtru 'yeeky

¹ Ma tadu tiempu Eroodusu naty gobernadoor'ajtr Galileeu. Ta tmadoy wi'ixu naty yajmadya'aky ja Jesús.

² Ta t'anmaaydyu di'ibu naty jap muut:

—Taadu yu'u ja Fwank Yajnubajtru. Tu jyikypyeky ma tu 'yeeky, paaty tmudaty ja muk'ajtan es ttuñ tyadu muj'ajtan.

³ Pesu Eroodus tu naty t'ok'yajmajtsubu Fwank es tu t'ok'yajkawu'unubu pujxndugóty ja'agyujxm ja myuga'ax Felipe ñudo'oxy, di'ibu xyu'ajtr Erodiisu.

⁴ Tu natyu Fwank t'ok'anmaapy ja Eroodus:

—Kyaj ñigutikyuty es xymyudátat éxtamu mñudo'oxyun.

⁵ Eroodus jyaya'oogán ja Fwank, per tsyu'ku ja ja'ayuty mut ko jyuna'andu ko Fwank yu'ujuty ja Diosu kyugajxpu.

⁶ Es ma naty ja Eroodus yajmajtñ ma dya'abety ja jyumajt, ja Erodiisu ñeex oj tyuku ajtspe mayja'aywyindúm. Es nugoo oj t'oktsojkn ja Eroodus,

⁷ extu wyandak tmo'oya'añ oytyim tiity di'ibu amdoop.

⁸ Net ja kiixy oj wyinma'añ myo'oyuty jawyiin ja tyaak. Ta t'anmaay ja Eroodus:

—Meegyuts palanganoty yu Fwank Yajnubajtru kyubajk.

⁹ Mndu tyaadu oj ja rey Eroodus myay tyajy. Es kom tu naty twanda'aky es tu tmadowdu ja jabye'xyuty, ta jyunañ es yajmo'oyut.

¹⁰ Net tni'ana'amu es yajnibooodat ja kyubajku Fwank jap pujxndugóty.

¹¹ Net tmamiindu ma tu'ugu palanganu. Ta tmooydyu ja kiixy, es ja kiixy ttukkudajku ja tyaak.

¹² Net jyajttu di'ibáty ya'uxpajktap ja Fwank. Ta dyajnujxudu ñini'x es oj dyajnaxtúkudu, es óknm oj t'awánudu ja Jesús.

Jesús dyajkáy ñimugoxk mil naxy ja ja'ay

¹³ Ko Jesús tmadooyu tyaadu, ta jap tso'oñ yu'uyu mndu 'yuxpajkpty ma tu'ugu barku es ñajxnu muj'ittum. Per ja ja'ayuty ñija'adu. Ta majaty kajpn tpadso'ondu tekykyu'am.

¹⁴ Ko Jesús ttukpudseemy ja barku, ta t'ijxy ja mayja'ay es tmudajty ja pa'ayo'on mut yu'ujuty, es dya'agudaky ja pa'am ja'ayuty di'ibu naty ja'ajuty myumiindup.

¹⁵ Es ko tsyu'ujunu, ta ja Jesusu 'yuxpajkpty ñimiinudu es 'yanmaayudu:

—Tu tsyu'unu, es ni pán yaa kyatsunu ma tyadu it. Wa'an tñajxnudu tyadu ja'ayuty, es najx tjuudyu kya'ay 'yukan ma wingombu kajpn.

¹⁶ Jesús t'anmaay:

—Oy kyanujxtat. Mo'oydyu miidsu kya'ay 'yukan.

¹⁷ Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Kyajts ti may nmudattu, je'eyu mugoxku tsajkaagyu'unk es majtsku ajkxu'unk.

¹⁸ Ta Jesús t'anmaaydyu:

—Yajmindu yaa.

¹⁹ Ta tni'ana'amn es ja ja'ayuty ñaxwaatstat mnaáóty. Net tkone'ky ja mugoxxkpu tsajkaagyunk es ja majtskpu ajkxu'unk, es pyat'ijxy tsajpótm. Ta jynáñ:

—Nja'aygyudákyruus mij Tatutu'unk.

Ta tuujkwa'xy ja tsajkaaky es tmoodyu ja 'yuxpukpury, es ja'ajuty dyajwa'xtu ma ja mayjya'ayun.

²⁰ Nidugekyu kyaadyaadyu jatkada'aky. Es óknam dyajmujkta majmajtsk katsy ja tsajkaaky tyuktuku di'ibu nadujku.

²¹ Ja'a du'un kyaadyu mugoxx milu yedyujk, es kyaj ndukpuwijsam ja toxytyujk esu ana'ku'ungaty.

Jesús yo'oy nuu wyingujxy

²² Net Jesús dyajtujkudu ja 'yuxpukpury barkoty es 'yawinnáxtat ma ja mejyñ, es ja Jesús 'yakwe'emy mut ja mayjya'ay, ñajjyugajxunu.

²³ Ko Jesús ñajjyugajxtaay, ta pyatujku naydyi'igyu ma tu'ugu kopk es tkajxta'aga'añ. Ko oj kyoodsanu, nadyi'igyu naty jam.

²⁴ Ko naty ja barku ñujxnu mejyñgyujk'am, ja barku jyantsywyépyuty ja mejyñ ko ñikapy, mut ko ja poj xidsoo yadsoo jyantsymyñ ma yu'ujuty.

²⁵ Móñamu Jesús myawingoonudu yu'ujuty, tyu'uyo'oy nuu wingujxy.

²⁶ Ko ja 'yuxpukpury 'yijxadu tyu'uyo'oy nuu wingujxy, ta tsyu'kudu, es yaxkaktu mudu tsu'ugu:

—jYu'u du'un tu'ugu ijxma'tan!

²⁷ Esu Jesús myugajxu, es 'yanmaayun:

—jotmaktá'aktu! Ujtsu du'un. Katu mdsu'ugudu.

²⁸ Ta ja Peedru myugajxu es 'yanmaayun:

—Windsún, pan mijsu du'un, yajnujxkats nuu wingujxy extu ma mijan.

²⁹ Esu Jesús 'yanmaayun:

—Pes min.

Ta ja Peedru ttukunajky ja barku es ñejoy ye'epy nuu wingujxy jadsoo ma natyu Jesús.

³⁰ Es ko ñaygyujamyajtsu mut ja myuk'ajtanu poj, ta tsyu'ku es oga'an kyinannu. Ta yaxkeky: —Yajtsókats, Windsún.

³¹ Netyu Jesús tku'amumajtsu, es t'anmaay:

—jTim waanu je'eyu xymyudaty ja mabujkan! ¿Ti ko tu xkyamabeky?

³² Ko yu'ujuty tyujkudu ma ja barku, ta myo'ty ja poj.

³³ Net ja di'ibu naty jápury barkoty t'awdajttu ja Jesús, es t'anmaaydyu:

—jJantsy tuj'ajtandamu du'un ko mij ja Dios m'U'unk'átyuty!

Jesús dya'aguda'aky ja puma'ayuty jap Jenesarét

³⁴ Tninajxtu ja mejyñ es jyajtta ma Jenesarét ñaaxóty.

³⁵ Ko ja ja'ayuty di'ibu jap tsanaaydyur t'uxkajptu ja Jesús, ta tjantsymyadyaagudijttu ma tugekyu tadu naxwiñudu. Ta dyajmiindu ja puma'ayuty ma natyu Jesús,

³⁶ es tmanu'xta'aktu es tna'ixut es ojyje'eyu pyátxudu wyit pa'a; es nidugekyu di'ibu oj tyónudu, agudaktu.

15

Di'ibu ja'ay ya'adútsu axnuuk

¹ Net tmawingoondu ja Jesús naagadyu fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpukpup. Jamu naty tu tsoyoondu ma yu Jerusalén kajpn. Ta dyajtundu:

² —¿Ti ko yu m'uxpukpury tkakuydundu ja kyostúmbrudyu n'aptujk'ajtam?, ja'a ko kyaj yajxón trujtu ky'u jawyiin ma kyaya'andu.

³ Es ja Jesús 'yadsoojumbijta:

—¿Es ti ko nandu'un miits xkyakuydundu ja Diosu 'yana'amun es xypadúndut ja mgu'amgostúmbruty?

⁴ Mut ko Dios jynáñ: “Mwindsu'ugup ja mdaak mdeety”, es “ja di'ibu kyajxpejkyru yu tyeety o yu tyaak, oogup yu'u.”

⁵ Es miits mjánandup ko tu'ugu ja'ay mbaat t'anannu yu tyaak tyeety: “Kyaj mbaat nbuduku, mut ko tats ndukwindsu'ugu Dios tugekyu di'ibuts nmudajtypy es mbudakuxyur.”

⁶ Es ouytim pánaty di'ibu du'un junaamp, kyaj ñakysyékyuty ja tyaak tyeety tpuákut. Du'un miidsuty tu xymyastu'uttu éxtum ni ti tkatsooty ja Diosu 'yana'amun es xy'akpaduna'andu ja mgu'amgostúmbruty.

⁷ Miidsuty di'ibu nay'andjadup es jyiky'attu tuj'ajtam maut, yajxón tjamadyaky ja Diosu kyugajxpu Isaiu éxtamu du'un miidsuty ko tkuxjaay:

⁸ Tyadu ja'ay xywyindsu'kupts wingu'uy agu'uy, per ja jyot wyinma'añ jagam 'yity ma ujun.

⁹ Ni ti tkatsooty ko ñaybyujta'agudu es xyja''awdattuts.

Ja 'yuxpukunuty yu'nyu du'un ja ja'ayu 'yana'amun.

¹⁰ Es ta ja ja'ay dyaxudu es t'anmaaydu:

—Mudowdu es jaygyukudu.

¹¹ Di'ibu tukup aajoty, kyaj yu'udyu ja'ay ya''adu'udsyaty axuk. Ja'a du'un ja ja'ay ya''adatsup axuk di'ibu pudsamp aajoty.

¹² Net ja 'yuxpukpudy ñiiminudu es 'yanmaayudu:

—¿Mnija'ap ko ya fariseeuty ta 'yakudu ko ta tmadoy ko du'un ta mjana'añ?

¹³ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Oyтым di'ibadyu kepy di'ibats ja nDeedyats di'ibu jam tsajpotm kyaj tu tkojy, ya'xwixu'kp 'yaadsoty.

¹⁴ Mastu'uttu. Wiindsudyu'u. Wa'an twijts'yo'oyudu jatu'ugu wiints. Es pan tu'ugu wiints wujts'ye'epy ja myuwiints, nimajtsk kyunaxtat ma tu'ugu jut.

¹⁵ Ta yu Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Tukjagyukudugats yu tyadu ixpajtan.

¹⁶ Ta Jesús 'yanmaayudu:

—¿Nan kyajru miits xyjaygyukudu?

¹⁷ ¿Tii kyaj xyjaygyukudu ko di'ibu najxp aajoty, jap kyada'aky jodoty es oknum ñaxy?

¹⁸ Per di'ibu pudsamp aajoty, yu'u dun miimp jodoty winma'añoty, esu tyadu du'un di'ibu axuk ya''adutsypy ja ja'ay.

¹⁹ Mut ko jodoty winma'añoty du'un pyadsemy yu axuk winma'añ, yu yajja'ay'o'k, ko yu ja'ay dyajtygoy ja puk ukun wyindsu'kun, yu mu'induunk, yu ma'tsk, yu andakan es yu ni'o'niyaxuk.

²⁰ Tyadadyu du'un ya''adutsypy axuk ja ja'ayuty, per ko nga'ayum, oy ngakubujambu, kyaj ja'ay dya''axuhu.

Toxytyuk kyaj 'yisraelituty tmabeky ja Jesús

²¹ Ta tsoyoñ ja Jesús jap es oj ñejxy wingón ma Tiru kajpn esu Sidón kajpn.

²² Es tu'ugu kananeu toxytyuk di'ibu tsanaapy ma tadu naxwiñudu, tñimiiñ ja Jesús, es tmagaxy jantys muk:

—jWindsún, tyump 'yaats ja Davit, pa''ayoogats uj mij! Yu nnuuxats myudajtypy ja ka'oybyu es ngoo 'yoktsaatsyajjnu.

²³ Esu Jesús kyaj ni wi'ix kya''adsooyu. Net ja 'yuxpukpudy ñiiminudu, es myanu'xtakudu:

—Anuuma tadu toxytyuk wa'an tnejxy, ja'a ko yax jojkp xypyami'inam.

²⁴ Jesús t'adsooy ja 'yuxpukpudy:

—Ja Díosuts tu xkyexy jaay ma yu tyogybyu borreegy ma yu naxwiñudu Israel.

²⁵ Es ja toxytyuk myuwingoonu es ñaygyoxtnaaydyaku Jesús wyindum, es t'anuuma:

—jWindsún, pudukugats!

²⁶ Esu Jesús 'yadsooyu:

—Kyaj 'yoyuty esu u'lunk una'k nbujkam ja tsajkaaky es nmo'oyum ja ukuty.

²⁷ Ta ja toxytyuk 'yadsooy:

—Tay'ajtanu'u, Windsún. Per ja uk kyaadyup ja tsajkaakywyay di'ibu ka'ap ma ja wyindsunu myeesu.

²⁸ Net ja Jesús jyanáñ:

—jByeen jyantsymyujuty ja mmubujkan! Wa'an dyajkuudyúñ di'ibu mij mdsejpy.

Netyu ja ñux 'yagudaky.

Jesús dya''aguda'aky may ja puma'ayuty

²⁹ Ta Jesús tsoyoñ jap es ñajxy ma yu Galileu Myejyñbya'a. Ta pyatjku ma tu'ugu kopk. Jam ñaxwe'tsy.

³⁰ May ja ja'ayuty oj ñejxy ma yu'u naty, es oj tmanajxtu axneybyu, wiints, uumaty, katukpudy, es mayu wiinkpudy ja pa'am ja'ayuty. Jap trujtaktu Jesús tyeky'ajxy es yu'u dya''agudaky.

³¹ Es du'ñu ja ja'ayuty wya'amadyaadyu ko t'ijxtu ko ja uumaty kajxtup, ja axneybyu ye'epy, ja katukpu wye'emy jatugoku ky'u yajxon, es ja wiindsuty ijxtup. Ta t'awdattu Dios.

Jesús dyakáy nimajtax mil naxy ja ja'ayuty

³² Net ja Jesús dyaxudu ja 'yuxpukpudy, es t'anmaaydu:

—Nmudajtypyats ja pa''ayo'on madu tyadu ja'ayuty, mut ko tu 'yijnudu tuguk xu ja yaa mut uj es kyaj tmadattu ti 'yokju'x 'yokpuktup. Kyajts ngaxa'añ ayuu ma yu tyujkuty, éxkam muum du'ñu 'yokkudaqñudu tu'aay.

³³ Net ja 'yuxpukpudy 'yanmaayudu:

—¿Per wi'ix mbaat nbátum ja kya'ay 'yúkanu tyadu mayjya'ay? Ma tyadu it kyaj pán tsyuuñu.

³⁴ Ta Jesús 'yadsooy:

—¿Naak xymyudattu tsajkaaky?

Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Juxtujk, es naagudyu ajkxu'unk.

³⁵ Ta tni'ana'amú es ja ja'ayuty ñaxwaatstut naxkujxy.

³⁶ Ta tkone'ky ja juxtujkpu tsajkaaky es ja ajkxu'unk. Ta tja'aygyudáky ja Dios. Net ttujkwa'xy ja tsajkaaky es ttuknuku ja ajkx, es tmooy ja 'yuxpukpúty es dyajwa'xut ma ja mayjya'ayuty.

³⁷ Nidugekyu kyaay 'yuktu jotkuda'aky, es dyajmujkta juxtujk katsy ja naduku.

³⁸ Di'ibu kaay uktu ja'a wíñaty nimajtáx milu yedyujk, es kyaj yajmadsyóy ja uná'ku'unk es ja toxytyujkuty.

³⁹ Ta ja Jesús ñayjyugajxunu, es tyujkunu ma ja barku es oj ñajxnu ma yu Magdalu it.

16

Fariseeuty es saduseeuty t'amdowdu tu'ugu muj'ajtun

¹ Ja fariseeuty es ja saduseeuty oj tniñajxtu Jesús es t'ixa'andu wi'ix t'ok'yajka'adut. Ta t'amdoodu es tyuk'ixudut tu'ugu ijxwu'amunu mujpu di'ibu tsajpótm.

² Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ko tsyu'uju miits mjuna'andu: “Poju'ugaamp bom. Ix tsaptsu tsajp.”

³ Es jéruup mjuna'andu: “Tyam kyaj pyoju'uga'añ. Ix tsaptsu tsajp es mudu yoots.” Mnija'adup xyajnikajtat ja tiempu tsajpótmudu, ¿wi'ix xykyanijáwudu xyajnikajtat di'ibu tuun jajtup ma tyadu tiempu?

⁴ Ja pojpu ja'ayuty di'ibuty myastúttup ja Dios, 'yamdoodup tu'ugu ijxwu'amunu di'ibu myudajtypu ja muj'ajtun, per kyaj yajtuk'ixa'andu wiinkpu ijxwu'amunu, yu'uyu du'un ja jya'aju Jonás.

Ta Jesús tmastuty, es oj ñejxy.

Fariseeudyu 'yuxpukpun

⁵ Ko ja Jesús mut ja 'yuxpukpúty tyujkudu barkoty es 'yawinnaxa'andu ma ja mejyñ, jya'aydygooydyu 'yuxpukpúty dyajñajxtat ja tsajkaaky.

⁶ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpukpúty:

—Jaygyúkudu, mnaaygywentu'átudup mut ja lyevaduuru fariseeuty esu saduseeuty.

⁷ Net ja 'yuxpukpúty ñayjyunañudu ak yu'ujuty:

—Ja'a du'un mut ko kyaj tu njamyajtsam nyajmi'inum ja tsajkaaky.

⁸ Jesús ñija'ap wi'ix ja'a ñayjyuna'andudu, ta t'anmaaydyu:

—¿Ti ko mjuna'andu ko kyaj xymyudattu tsajkaaky? ¡Waandi'knu mubujkun xymyudattu miidsuty!

⁹ ¿Kyajnum xyjaygyúkudu, ni xykyajamyátstunum ja mugoxkpu tsajkaaky di'ibuts nya-jwa'x ma nimugoxk milu ja'ayuty, es naak katsy xy'ak'yajmujkta?

¹⁰ ¿Ni xykyajamyatsta ja juxtujkpu tsajkaaky di'ibuts nyajwa'x ma yu nimajtáx milbu ja'ayuty, es naak katsy xy'ak'yajmujkta?

¹¹ ¿Wi'ix du'un ko miidsuty kyaj xymywinma'añbyaattu ko uj kyajts yu'ujuty nmadya'aky ja tsajkaaky ko n'anmaaydyu es mnaaygywentu'átudut mut ja lyevaduuru ja fariseeuty es ja saduseeuty?

¹² Net tjaygyujkudu ko Jesús yu'u naty myadyakypu ja fariseeudyu 'yuxpukpun esu saduseeudyu 'yuxpukpun.

Peedru tñigajxy ko Jesús ja'a ja Kristu

¹³ Ko jap tso'oñ ja Jesús, es jyajty Sesaree Filipu ñaaxóty. Ko jap jyajttu, ta ja Jesús dyajttudu ja 'yuxpukpúty:

—¿Wi'ix ja ja'ayuty jyuna'andu mut uj, ja Naxwíñudu ja'ayudyu Kyudunaabyu?

¹⁴ Ja 'yuxpukpúty 'yadsooñudu:

—Naaguty jyuna'andu ko mij mja'ajuty ja Fwank Yajñubajtpu. Naaguty jyuna'andu ko m'Elíiisuty, es jñándup ja wiinkpúty ko mijtsu du'un ja Jeremiis o jat'u'ugu wiinkpu Diosu kyugajxpu.

¹⁵ Ta ja Jesús dyajttudu ja 'yuxpukpúty:

—Es miidsuty, ¿wi'ix mjuna'andu, pándsu dun uj?

¹⁶ Netu Simonk Peedru 'yanmaayu:

—Mijtsu du'un ja Kristu, ja Diosu 'yU'unk.

¹⁷ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Kuni'xy mij, Simonk, Jonask, 'yu'un'k, mut ko ni pán tã mgatuk'íxydyu tyaádu, yu'uyu du'unu nDeedyats di'ibu ijtp tsajpótm.

¹⁸ Mijtsu du'un Peedru (di'ibu 'yandijpy tsaa). Du'un mijts éxtum ja tsaa ma tu'ugu tujk tsyonda'aky. Mijtskyujxm may ja ja'ay xymyabúktudats, es ni ja o'kan tkamamadá'agut ja ja'ayutu di'ibuts xymyabúktap.

¹⁹ Hjetsats mij nmo'oyap ja tsajpótmudu 'yawatsn ma Dios yajkutíky. Di'ibu mij m'awi'imp'y ya naxwiñ, nandu'un ya'awunup tsajpótm; es di'ibu mij m'agejpy ya naxwiñ, nan ya'agájap tsajpótm.

²⁰ Net ja Jesús ttuknipujktu ja 'yuxpújkputy es kudíbu pán t'anuumat ko yu'u du'un ja Kristu.

Jesús tnigajxy ja 'yo'kan

²¹ Es net oga'an ja Jesús t'awa'anudu ja 'yuxpújkputy ko tsojkap yu'u ñujxut Jerusalén, es ko kanak peky ya'ayowa'anudu yu mujja'aydyujkaty esu teedywyindsúnaty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpújktap. Ya'anmaaydyu extu ko ja'ay ya'ooga'anudu, per ko tyugukxabátut jiykypuka'añ.

²² Net ja Peedru dyajnejxy wiink tsoo ja Jesús, es t'oooy. Ta t'anmaay:

—Nindsun'ajtam, ñi tkatsókut ja Dios, es ni na'a du'un mgajátut!

²³ Es ja Jesús wyá'kambijty es t'anmaay ja Peedru:

—Ñikákuts mij, mujku'ugópk Satanás! Je'eyats mij xy'adsipy. Mij kyaj mwinmay éxtumu Dios, je'eyu du'un éxtumu ja'ayuty.

²⁴ Net ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpújkputy:

—Pun jaats pán xpyanuxa'añ, tsojkap tmastu'udut ja kya'um winma'añ es jiyky'átut éxtum tu'ugu ja'ay di'ibu pyagiipy ja kyruuz ko 'yo'kan tninejxy, esuts xpyatsoonut.

²⁵ Mut ko di'ibu jiky'ataamp mudu kya'um winma'añ, du'ambu ja'ay yajtugeeipy ja jiyky'ajtan, per di'ibu jiky'ataamp éxtumts uj ndukni'ixu, du'ambu ja'ay kyaj dyajtugóy ja jiyky'ajtan.

²⁶ ¿Ti tymipatyypu tadu ja'ay, oy tjaníwindsun'ajtpu tugekyu naxwiñudu, pun yajtugeeipy ja jiyky'ajtan ma Dios? ¿O ti mbaat ja ja'ay dyaky es kya'ayówat winu xuu winu tiempu?

²⁷ Mut ko uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nmina'añats mut ja myuj'ajtanudsu nDeety es mudu 'yánklusuty, es nétats nmo'oydyut éxtum nidu'uk nidu'uk tu 'yadu'atstu.

²⁸ Táy'ajtan n'anuumudu ko ta yaa naagaty di'ibu kyaj 'yooktut maanum tka'ixy uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, kots nminat yajkutujkpu.

17

Jesús tyagatsy

¹ Ko tudujk xuu ñajxy, ta ja Jesús dyajnejxy ja Peedru, Santya'agu esu Fwank, myuga'axu Santya'agu, es pyatúkudu ma tu'ugu kopku kujxmbu.

² Es jam ja Jesús tyagajtsy éxtumu du'un yu'u. Yu wyiin jyujp jyantsytye'xy éxtum ja xuu, es ja wyit tyagajtsy poop éxtum ja jajun.

³ Es ti'in yu'ujuty t'ijxtu ja Moisés esu Eliias myadya'áktu mudu Jesús.

⁴ Net ja Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Windsun, joy ko udsajtam nya'a'ajtam! Pun mdsejpy, n'ok'ya'óyudats tuguugu uxkuda'ák tujk, tu'uk mij mja'a, tu'ugu Moisés jya'a es jatu'uk tja'a'átut ja Eliias.

⁵ Maanamu naty ja Peedru 'yakkajxy, tu'ugu yoots jantsy ta'xp 'yabijtu, es ma ja yoots yajmudooy ko jyana'añ:

—Tyaádu'su du'un ja n'U'unguts di'ibuts uj njantsytsyejpy es di'ibuts uj muut njotkujku. jmmudowdu yu'a!

⁶ Ko tyaádu tmudoodu ja uxpújkputy, ta ñayjuyrpu naxkujxy es jyantsytsyu'kudu.

⁷ Net ja Jesús ñimiinudu ja'ajuty, ñinaxkuxájudu, es 'yanmaayu:

—jPudu'aktu! jKatu mdsu'ugudu!

⁸ Es ko 'yijxu'ktu, kyaj tnaky'ijxtu ni pán, yu'uyu ja Jesús naydyi'igy.

⁹ Ko naty jam wyinjanaktu ma ja kopk, ta ja Jesús tyuknipujkudu:

—jKatu pán xytyukmamadya'agyu tyaádu di'ibu tu xy'ixtu extu koonum uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, naty tu njikyepyky madsu naty tu n'ee'ky!

¹⁰ Net ja uxpújkputy dyajtuudu ja Jesús:

—¿Es ti ko jyana'andu di'ibuty tsajptugóty ya'uxpújktap ko koonum Eliias myina'añ jawyiin?

¹¹ Jesús 'yadsooy:

—Táy'ajtanu'u ko Eliias miimp jawyiin es dya'oyaya'añ tugekyu.

¹² Per uj n'anmaaydyur miits ko Eliius tu myiñ, es ja ja'ayuty kyaj 'yuxkajpudu. Yu'nyu tyuundu mut yu'u di'ibu yu'u tsojktu. Du'un nandu'un uj, ja Naxwiñudu ja'ayudyu Kyudunaabyu, xya"ayowa'anduts yu'ujuty.

¹³ Net ja 'yuxpajkruty tmawinma'añbyattu ko Jesús yu'u naty myadyakypy ko ja Fwank Yajnbajtrü yu'u du'un ja Eliius.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu mixy di'ibu ka'oybyu myudajtypy

¹⁴ Ko jyajttu ma naty ja ja'ayuty, ta ja Jesús ñimujwa'ku tu'ugu yedyujk, es ñaygyoxtañaydyaku wyindum, es 'yanmaaya:

¹⁵ –Windsún, pa"ayówats ja n'u'unk, éxtam dyajnáxy ja ayo'on ko myo'oty. Kanak ok jyungujabipy es kanak ok ñugujabipy.

¹⁶ Tyaats tu njayajmiñ ma yu m'uxpajkruty, per kyaj tu tmamadá'aktu dya'aguda'agut.

¹⁷ Ta ja Jesús 'yadsooy:

–¿Éxta mabaatnamts n'akmumada'agudats yu ja'ayuty di'ibu kyaj jyiky'attu éxtam jy-atsékuty es kyaj Dios tmabuktá? Yajmín ja yaa ja mixyu'unuk.

¹⁸ Net ja Jesús t'oobudseemy ja ka'oybyu ma ja mixy. Ta netyu 'yagudaky.

¹⁹ Oknum ja xrpajkruty myadyaktu mut ja Jesús wiink tsoo, es dyajtudu:

–¿Ti kots uudsuty tu ngamumada'aktu nyajpudsámudats ja ka'oybyu?

²⁰ Jesús oj 'yadsówudu:

–Mut kooxyur miits xymyudattu waandi'knu yu mmubujkanuty. Taw'ajtan n'anumudu kooxyur xymyudattu ja mubujkan, oy du'unun je'eyu éxtamu mortás pajk, m'anmaapxyur miidsuty tyadu korp: “Juga'ak yaa es najx wiink tsoo”, es jugákrxyur. Ni ti di'ibu kyaj m'o'oyxyudut ko xymyudattu ja mubujkan.

²¹ Tyaadu du'ambu ka'oybyu, yu'nyu maat pyudsemy ko n'ayu'ajtam es ko ngajxtákam.

Jesús tnigajxy myumajtsk ok ja 'yo'kun

²² Maanumu naty 'yakjudittu ti'igyü ma yu ñaxwiñudu Galileeu, Jesús t'anmaaydyu:

–Yu Naxwiñudu ja'ayudyu Kyudunaabyu yajtukkadukya'añ ja ja'ayuty di'ibu kyaj kyupákuu,

²³ es dya'ooga'andu, es ko tyugakxabátat, jyikyryaka'añ.

Ko du'un oj ya'anumudu, ta oj jyantsyotmaybyaktu.

Tsajptujk kugubajtan

²⁴ Es ko Jesús es ja 'yuxpajkruty jyajttu Kafarnaúm, ja di'ibu yajkugubajttur ma ja muj tsajptujk oj tñinujxtu ja Peedru, es dyajtudu:

–¿Ti kyaj t'ayákat miidsudyu mwindsún ja tsajptujk meeñ?

²⁵ Peedru 'yadsooy:

–¿Ti ko kadüi!

Es ko Peedru tyujku tugoty, ta Jesús oj jawyiin jyuna'añ:

–¿Wi'ix mjuna'añ, Simon? ¿Pán yajtukkabajtr ja ayaku ja réyuty, ja jya'ayuty, o yu wiink ja'ayuty?

²⁶ Peedru 'yadsooy:

–Yu wiink ja'ayuty.

Jesús 'yadsooy:

–Punu du'un, ja jya'ayuty kyaj kyubety.

²⁷ Per kadüibu nmudugo'oyum ni rán, najx ma yu mejyñ es xyúyut ja ajkx. Es di'ibu jawyiin mxiiiry, 'yaajóty xuryaadat tu'ugu meeñ di'ibu mbaat maat xykyubajtta'ay ja mgugubety es ja nja'ats. Es najx xykyubety.

18

Pun ni'igu muj

¹ Ma tyaadu du'un jyajty, ja 'yuxpajkrudyu Jesús ñimiinudu es yajttujudu:

–¿Pán ma uudsuty waanu muj tsajpótum?

² Net ja Jesús dyaxu tu'ugu ana'ku'unuk, es trajtáky kujk'am ma ja 'yuxpajkruty,

³ es t'anmaaydyu:

–Taw'ajtan n'anumudu, pun miidsuty kyaj mdugatsta es mjambítat éxtamu tyadu ana'ku'unuk, kyaj mdúkat ma ja tsajpótumudu kutujkan.

⁴ Es du'un di'ibu ni'igu myudajtypy ja muj'ajtanu tsajpótumudu, yu'nyu du'un di'ibu yuunk náxyryur es jyambity éxtamu tyadu ana'ku'unuk.

⁵ Es ja ja'ay di'ibu 'yaxájur mududsu nxuuguyjxm tu'ugu ana'ku'unuk éxtamu tyaadu, nan xy'axájupts uj.

Puroobuty ko pekyoty nyajka'am ja wiink ja'ay

⁶ Es pæn ja pæn dyajpekyky'a ay nidu'ugu tyadu ana'ku'unk di'ibuts uj xymyubajkr, waana oy pyudsu'amxaty yu'u kooxuap yajtuk'yo'kmawuunu tu'ugu maj paan es yajkuubijpnaxut mejyñoty.

⁷ Puroobu naxwiñadu ja'ay, ja'a ko may di'ibu yajpekytyuump! Du'añam jyata'añ, per puroobu tadu ja'ay di'ibu wiinkru yajpekytyiimpy!

⁸ Paaty pæn myajpekytyuunap tu'ugu mgu'u o tu'ugu mdeky, niboot es uxjuwip jagam. Waana oy ko mnajxut tsajpótm ma ja jiky'ajtana winu xuu winu tiempu, éxtam mbaat njuna'anum kutuk o tekytyuk, es kadiinam ko myajpajta'agut ma ayoodákn mat majtsk adu'umadyu mgu'u mdeky.

⁹ Es pæn myajpekytyuunap tu'ugu mwiin, juut es axka'ats.* Waana oy ko mnajxut tsajpótm ma ja jiky'ajtana winu xuu winu tiempu, éxtam mbaat njuna'anum mat tuk adu'um je'eyu mwiin es kadiinam ko myajpajta'agut ma ayoodákn mat majtsk adu'umadyu mwiin.

Borreegu di'ibu tugoy ixpajtun

¹⁰ Katu xy'axtijy ni tu'ugu tyadu ana'ku'unk. Pes n'anuumadu ko jam tsajpótm ja ánkusaty wyin'ijxtuudap ja nDeedyats tsajpótmadu.

¹¹ Mat ko uj, ja Naxwiñadu ja'ayadyu Kyudanaabyu, tu nmíñats esuts nyajnitso'oga'añ di'ibu naty tu tugoy.

¹² N'okrajtákm pæn ja pæn tmudaty mugo'pxu byorreegu es 'yux'yo'oy tu'uk, çti kyaj dyajw'amat yu tadu majta'px majmókx majtákrpu jamu ujtsoty, es najx t'axta'ay tadu tu'ukpu?

¹³ Es pæn pyatypy, tuj'ajtunats nmudaty ko xonda'agap ni'igu mada tadu tu'ukpu kadiinam mada tadu majta'px majmókx majtákrpu di'ibu kyaj tu 'yux'yo'oy.

¹⁴ Es nandu'anu du'un yu mDeedyaty di'ibu ijtp tsajpótm, kyaj tteky tyugoyut ni tu'ugu tyadu ana'ku'unguty.

Wi'ix nmugu'ugu pyeku mye'xyuty

¹⁵ Pæn yu nmugu'uk nmudugooyp, madya'ak maut nimajtskyu, es tukmumadya'ak di'ibu tu mdukmduundugoyuty. Pæn mjaygyujkxap, tu dan oy mwe'em y mat ja nmugu'uk.

¹⁶ Pæn kyaj mjaygyukyaty, manajx tu'uk o majtsk di'ibu myadowdap, es du'un tugekyu ja 'uñun yajtukmadya'agut wi'ix jyuna'andu ja majtskpu o tugukpu di'ibu naty tu tmadoo'ittu.

¹⁷ Es pæn nan ni yu'u tkamumadoy es tjaygyukut, anuumadu ja mumbajkratujk ma ñaymyukudu. Es pæn kyaj tjaygyuku, wa'an du'un ñaxut éxtam tu'uk di'ibu kyaj tmabeky ja Dios o éxtamu yajkugubajtpu.

¹⁸ Tuj'ajtun n'anuumadu ko di'ibu miits m'awu'undap ya naxwiñ, ya'awuunap nandu'un tsajpótm, es di'ibu miits m'agajtpu ya naxwiñ, ya'agajup nandu'un tsajpótm.

¹⁹ Nandu'unu du'un pæn ya naxwiñ nimajtsk miits xyajti'igyudu m'ayuk es xy'amdowa'añ ootyity, mmo'oyudubu'u ja nDeedyats di'ibu jam tsajpótm.

²⁰ Mat ko ma nimajtsk o niduguk mnaymyukudu es xy'awdattats, jamuts uj n'ity kujk'ám ma miidsaty.

²¹ Net ja Peedru oj dyajtáy ja Jesús:

– Windsún, çextu naak okuts nma'xut ja pyojpu yu nmugu'ugats kots uj xymyuduundugoy xymyugajxtugoy? Çextu juxtujk oku?

²² Jesús oj 'yadsóyaty:

– Kyajts njuna'añ ko extu juxtujk ok, ja'a du'un extu juxtujk ok tugu'px majkrpu.

Tuumbu di'ibu kyaj ja myumaduumbu mye'xyuty

²³ Es mat yu'uguyjxm tadu naymya'xu n'okrajtákm tu'ugu ixpajtun. Ja tsajpótmadu kutujkan ja'a du'un éxtam tu'ugu rey di'ibu jyaya'oyayán yu kywentu mada tyuumbaty.

²⁴ Ko naty ttuundsonda'aky ja kwentu, net yajtuknimiin tu'uk di'ibu myuni'xy'ajtypy majtsk mil jumajt naxy niduunk.

²⁵ Ja'a ko ja tyuumbu kyaj tmudaty ti maut dya''adúkat ja ñi'xy, ta ja wyindsún oj ñi'ana'amaty es yajtoogut, ti'igyu mat ja ñado'oxy, ja 'yu'unguty es tugekyu tijaty myudajtypy, es du'un 'yadúkat ja ni'xy.

²⁶ Net ja maduumbu ñaygoxtanaaydyáka wyindsún winduuy, es tmunu'xtáky: “Windsún, mudat ja ma'xtujkan mat uj es nmugubátap tugekyu.”

²⁷ Ja wyindsún pya''ayooju es mya'xu ko tkamugubejty. Ta oj yajnasmatxu.

²⁸ Per ko pyudseemy ja maduumbu, net tpaty jatu'ugu myumaduumbu di'ibu naty yu'u kamugubajtpu mugo'px xuu niduunk. Ta dyo'kmamajtsu es dyo'kréñ, es t'anuumu: “Çkubat di'ibuts xykyameery!”

* 18:9 Xyutyk'ijxamu Jesús ko di'ibu xyajpekytyu'unum, yu'u jot winma'añ, es kyaj yu'udyu ku'u, teky, es ni yu'u wiin. Ix Matewu 15:17-20

²⁹ Net ja mymuduumba wyingoxtonaagydyák, es myanu'xták: "Mudat ja pa"ayo'on mat uj es nmugabátap tugekyu."

³⁰ Es ja myuni'xy kyaj oj myuma'xtikyuty, nik ni'igu oj dyajtsimyuty exta ko tkubátat ja ni'xy.

³¹ 'Ko ja wiinkpadyu mymuduumba t'ijxta tyaadu, net byeen oj tjáwudu es oj ttukmumadya'aktu ja wyindsún tugekyu éxtamu naty tu jyaty.

³² Net ja windsún oj dyajwóyuty ja tyuumba, es t'anmaay: "¡Axak muduumba, kyaj oy tu mduñ! Tj tats mij nme'xy tugekyu yu mni'xy mat ko tu xymyumu'xta'agyuts.

³³ Mij nan mbaatxurp tu xymyuma'xtíky ja mmuduumba, éxtamts uj mij tu nba"ayoy."

³⁴ Ta ja windsún jyantsyjyot'ambejky, es tni'ana'amu es yajtuydyúnat exta ko tkubajtta'ayut tugekyu di'ibu kyayajkypy.

³⁵ Esu Jesús 'yajakjunañ:

—Du'un nandu'unats ja nDeedyuts ttuna'añ mat miidsuty pan kyaj nidu'uk nidu'uk mnaymya'xudu mat winu mjot.

19

Kasaqdu ja'ayuty ñaymasty'ududu

¹ Ko Jesús yu tyaadu tmadyaktaay, ta oj tsooñ Galileeu es jyajty Judeeu ñaaxóty di'ibu ijtj adsoo ma yu xuu pyudsemy, ma yu Jordán mujnuba'a.

² May ja ja'ayuty oj ryanujxudu, es jap dya"agudaky ja puma'ayuty.

³ Net naagadyu fariseeuty tnimiindu ja Jesús es t'ixa'andu wi'ix t'ok'yajka'adat. Ta dyajtuudu:

—¿Ti mbaat ñaywya'xyuty tu'ugu yedyujk mada ñudo'oxy mat oytyi winma'añuty?

⁴ Yu'u 'yadsoojudu:

—¿Kyajnum miits xykajjxtu ja Diosu jyaabyajtun ma tmadya'aky ko jawyíñap ja Dios tkojy ja ja'ayuty, ja yedyujk esu toxytyujk?,

⁵ esu Dios jyunañ: "Paaty ja yedyujk myastu'udap ja tyaak tyeety es ñaybunwa'agudat mada ñudo'oxy, es du'un nimajtsk 'yítat ti'igyu."

⁶ Es du'un kyaj ñakyñimajtskuty, je'eyu du'un tu'uk. Es paaty ja yedyujk kyaj tmastu'udat ja ñudo'oxy, mat ko ja Dios tu yajnaymyíkyuty.

⁷ Net yajtuujudu:

—¿Es ti ko yu Moisés tni'ana'amu es ko tu'ugu yedyujk tmastu'utá'añ ja ñudo'oxy, jawyiin tu'ugu neky yajmo'ot ma jyuna'añ ko tu tmastu'uty ja toxytyujk?

⁸ Jesús 'yanmaayudu:

—Ja'a du'un mat ko jyuanudyu mjótaty ja Moisés dyajkutijky es ja yedyujk tmastu'udat ja ñudo'oxy, per tim jayujp kyaj dyu'unuty.

⁹ Es n'anmaaydyap ko di'ibu myastutypy ja ñudo'oxy, es kyaj mat ko dyajtugooy ja pujk úkanu wyindsu'kan, es pyúkat mat ja wiinkp toxytyujk, yajtugeebyu du'un ja pujk úkanu wyindsu'kan.

¹⁰ Net ja 'yuxpujkruty 'yanmaayudu:

—Punu du'unu du'unu taadu, nik oy ko kyaj pán tyimpákat.

¹¹ Jesús jyunañ:

—Kyaj nidugekyu mbaat tkupákat yu ayuk, ya'uyu du'un mbaat di'ibudyu Dios tu myo'oyuty ja myadaku.

¹² Ta di'ibu kyaj pyuktu. Naaguty du'unu dun tyimmín tyimja'ttu kyaj kya'px'áttu, naaguty kyaj pyuktu mat ko ja'ay yajma'adudu, es naaguty kyaj pyuktu mat ko ni'igu oy tmaduna'andu Dios. Pán mbaat tkupeky yu ayuk di'ibats tu ngajxy, wa'an tkupeky.

Jesús tkuni'xy ja una'ku'unguty

¹³ Net naaguty ja ja'ayuty dyajmiindu ja 'yuna'ku'unguty ma ja Jesús es tnigajxta'aktat; es ja 'yuxpujkruty 'yoodu ja di'ibu myamiindap ja 'yuna'ku'unguty.

¹⁴ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpujkruty:

—Mastu'uttu, wa'andsu una'ku'unguty xyñimindats, es katu xyajjambíty, mat ko ja tsajpótmudu kutujkun ya'u jya'a'ajitypy di'ibu du'un éxtam ya'ujaty.

¹⁵ Es ko ja Jesús tku'unikooñ ja una'ku'unguty, ta jap oj tsoy'onnu.

Mukja'ay tmamadya'aky ja Jesús

¹⁶ Tu'ugu mixy oj tninejxy ja Jesús, es dyajtuuy:

—Windsún, ¿di'ibu óybyuts ndúnar esuts nmadátat ja jiky'ajtunu winu xuu winu tiempu?

¹⁷ Netu Jesús 'yadsooju:

—¿Ti kots xyajtáy di'ibu dun oy? Ti'igyu du'un di'ibu dun oy, yu Dios. Pan mmadataampy yu jiky'ajtuna winu xuu winu tiempu, kuydyún ja Diosu 'yana'amun.

¹⁸ Ta yajtuuj ja mixy:

—¿Di'ibaty?

Jesús 'yanmaayū:

—Katū myajja'ay'eeky, katū xyajtugóy ja pujk úkūn wyindsū'kūn, katū mmeetsy, katū pūn xywyingajxpéty,

¹⁹ mwindsū'agup ja mdaak mdeety es mdsókup ja mmūdajkra'a éxtam mij kū'ām mnaydsyékyaty.

²⁰ Ta ja mixy jyunáñ:

—Tugekyū tyāādū tats nguudyūñ extū tū ndimmutsk'átyats. ¿Tits xy'aktugoy'ajtxup?

²¹ Jesús 'yanmaayū:

—Pūn m'itaamp wá'ats, to'kta'ay di'ibū mmūdajtypy es mo'oy ja ayoobū ja'ayaty, es xymyūdátat puške'eky ja mo'oy'ajtūnū tsajpótmdū. Es net mjāmbitāt es xypyamūdāt.

²² Es ko ja mixy tmūdoooy tyāādū, ta oj űejxy jotmaymyūāt, mut ko jyantsymyūkjā'ayūdyū naty.

²³ Ta ja Jesús t'anmaaydyū ja 'yūxpūjkpūty:

—Tūy'ajtūn n'anūmūdū ko ni'igu űimūjāaty es tu'ugu mūkjā'ay tyákāt mā ja tsajpótmdū kutujkūn.

²⁴ Waanū pojūn es tu'ugu kameyū űāxāt xu'uñ jutoty, es űimūjāaty es tu'ugu mūkjā'ay tyákāt mā yū tsajpótmdū kutujkūn.

²⁵ Ko tyāādū tmūdoodū ja xpūjkpūty, dū'ūñ wuy'ūmūdyayadyū es űayyajtūjūdu ak yū'ūjūty:

—¿Es pūnū dūn mbaāt űitse'eky?

²⁶ Jesús wyin'ijxpajtūdu es 'yanmaayūdu:

—Yū jā'ayaty kyaj mbaāt tūñū tyāādū, perū Dios mbaāt tūñ tugekyū.

²⁷ Ta ja Peedru 'yanmaayū:

—Windsūn, űūdsaty tats nmastu'uttū di'ibūdsū naty nmūdajttap tugekyū es nbanajxtūpts mij, ¿es tiidsū net nmūdāttap?

²⁸ Netū Jesús 'yadsoojū:

—Tūy'ajtūn n'anūmūdū ko mā tadū tiempū mā tugekyū 'yóyūt jemy, ko yū Naxwīñūdu Jā'ayūdyū Kyudūnaabyū 'yū'ūñāt mut ni'igu mūj'ajtūn mā yajkutukā'āñ, miidsaty éxtam xypyanūjxtū m'u'ūñūdu nandū'ūn mā majmajtskū űūāybyajū es xypayao'oydyūt ja űimajmajtskū kajpnū Israel jā'ayaty.

²⁹ Es nidūgekyū di'ibū tū tmastu'uttū tyūjk, o myūga'ax, o tyeety, o tyāak, o 'yū'unk, o űāx, mut űjtskyūjxm, 'yaxájūdup mūgo'px dū'ūnūn éxtam di'ibū tū tmastu'uty, es nan 'yaxájūdup ja jiky'ajtūnū winū xūū winū tiempū.

³⁰ Per may di'ibū tyam ijttap mūj windum, yū'ū dūn űūjxtūp űx'am; es di'ibū tyam űx'am űūjxtūp, yū'ū dū'ūn ittap mūj windum.

20

Tuumbatūjk éxtamū ijxpajtūn

¹ Ja tsajpótmdū kutujkūn dū'ūn éxtam tu'ugu jā'ay di'ibū myūdajtypy ja 'yuuvū kam, es űejxy tsejkyū mūdūmbū űxtaabyū es ttūnūt mā 'yuuvū kam.

² Ja tuumbatūjk tkupūjktū éxtam ja kugam myūjuyā'anādū mat tu'ugu denaryū meeñ. Ta kyajxūdu mā ja kyam.

³ Oknūm ja kugam tsoyo'ōñ wāambetyxūū, es t'ijxy ja wiinkpūty jap māayóty di'ibū awāādsaty.

⁴ Ta t'anmaay: “űūjxtū miidsaty nandū'ūn mdundū mādsū n'uuuvū kam, es nmūjūyūp éxtam pyaadyaty.” Ta ja'ajūty oj űūjxtū.

⁵ Ja kugam tsoyo'ōñ jatūgok kijkyxūū, es nandū'ūn tūguk yaxp xūū, es nandū'ūn ttūūñ jatūgok.

⁶ Es ta natyñū éxtam jawaanxūū, ta űejxy jatūgok jap māayóty, es tpaty ja wiinkpūty di'ibū naty awāādsaty. Ta t'anmaay: “¿Ti ko miits xyajtūgódyū ja mxūū es ni mgatundū?”

⁷ Ta 'yadsoojūdu: “Mut ko ni pūnūts tū xykyā'anū'xtū.” Net ja kugam 'yanmaayūdu: “űūjxtū nandū'ūn miits mdundū mādsū ngam es nmūjūyūp éxtam pyaadyaty.”

⁸ 'Es ko oj tsoyū'ujūnū, ta ja kugam t'anmaay ja di'ibū yajtuump: “Yāxūdu ja tuumbaty es mūjūdyū, mdsōndā'agāt mūdū di'ibū ok tūjkūdu tuumbū es xytyukkūgāxāt mūdū di'ibū jawyiin tūjkūdu tuumbū.”

⁹ Net myiindū di'ibū naty tū tyuundákūdu tim tsuu, es nidū'uk nidū'uk t'axájūdu ja myūju'ūñ tuk xūū nidūn.

¹⁰ Oknūm ko pyátūdu yajmūjūdyūt di'ibū naty jawyiin tū tyákūdu tuumbū, ja'ajūty jūnandū ko waanū ni'igu da yajmūjuyā'andū. Per nandū'ūn t'axajū tuk xūū nidūn ja myūju'ūñ.

11 Ko t'axajudyaaydu, ta ttukjot'ambujktu ja wyindsán,

12 es t'anuumadu: "Tyaadu di'ibu tu jya'ttu ok es je'eu tuk ooru tu tyundu, tu xymuyjuu nandu'un éxtam uudsuty di'ibátyats tu nyajnáxtu ja ambu mats tu ndundu tuk xuu."

13 Es ja windsán t'adsooy nidu'ugaty ja'ajuty: "Ix mangu'uk, kyajts jayam ti nbuwítsyats di'ibu mbátap. ¿Tii kyaj tu nnay'anma'ayam es nmujúyut éxtam jayam nmo'oyu?"

14 Juwa'ak. Nujx madu tyadu mmaju'uñ. Uj nmo'oyaambyuds tyaadu di'ibu tim ok tu tyuku tuumbu du'un éxtam mij jayam nmo'oy.

15 ¿Tii kyajts uj mbaat nduñ di'ibuts uj ndsejpy mududsu nmeeuñ? ¿O nnaywyinnaxuja'ap kots uj n'oyjya'ayuty?"

16 Net ja Jesús t'anmaaydu ja 'yuxpajkputy:

—Es du'un jyata'añ di'ibu ijtp ok, yu'u du'un nujxup jawyiin; es di'ibu dun jawyiin ijttap, yu'u dun ittup ok. Ja'a ko may yajwowa'andu, per waanu di'ibu yajtukwijtstu'udaamp.

Jesús tnigajxy myuduguk ok ja 'yo'kun

17 Ko ja Jesús tsoy'onnu es ñujxnu Jerusalén, ta twoonejxy wiink tsoo ja nimajmajtskpu 'yuxpajkpu, es t'anmaaydu:

18 —Éxtam xy'ixtu, tyam nbatujkam Jerusalén, ma uj, ja Naxwíñadu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkyaka'añuts ma ja teedywyindsánuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpajktap, es xytyuknikajxpatá'anduts ja o'kun

19 es nyajkyaka'añuts ma yu romanu ja'ayuty esuts xyñixi'ik xytyukxi'iktudats, xywyóptudats es xyajkruuzpátudats, per ja kumduguk xuu njikyapyákudats.

Toxytyujk pyujktso'ojun

20 Santya'agu esu Fwank, Zebedeeu myaanguty, ñujxtu madu tyaaaguty es tnimajwa'ktu Jesús. Net ja tyaak ñaygoxtanaaydyáku Jesús wyindum es t'amdowa'añ ja may'ajtun.

21 Ta ja Jesús yajtuaju:

—¿Tii dun mdsejpy?

Ta ja'a 'yadsooy:

—Tyaats majtsku n'u'unk. Tunu may'ajtun es xya'u'uñut tu'uk aga'añdsyoo es jatu'uk anajñdsyoo ma mij myajkutúkat.

22 Jesús t'adsoodu ja tukka'axpu xpxajkputy:

—Kyaj xyñijáwudu di'ibu m'amdoodap. ¿Mbaat miits xy'uuktu ma ja káluz mats uj n'uuga'añ?

Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Ti ko kudii, mbaat.

23 Netu Jesús 'yadsoojudu:

—Tuy'ajtun ko miits m'uuktap mats ja ngáluz, per kyajts uj xypyaaty esuts njuna'anat pánutu u'uñup mats n'aga'añdsyoo es mats n'anajñdsyoo. Taadu yu'u du'un ittup di'ibuts ja nDeety tu ttuknibujtaagu.

24 Ko ja nimajkpu xpxajkputy tmoodu, ta ttukjot'ambujktu ja nimajtskpu xpxajkpu.

25 Esu Jesús dyajnaymyujkudu, es t'anmaaydu:

—Miits mnija'adap ko yu di'ibu yu naxwíñadu ñiwindsan'ajtypy es di'ibu 'yane'empy ya'ujuty, tyuuktiimpy di'ibu yu'u ku'am tsyejpy.

26 Per kyaj dyu'un'átut ma miidsadyan. Ja'a du'un di'ibu sitay majpudsamaamp ma miidsadyan, yu'u du'un mmadúnudap.

27 Es di'ibu naybyjta'agánup nidu'uk ma miidsuty éxtamu jawyiimbu, yu'u du'un mduumbu'áttap.

28 Du'un éxtam uj, ja Naxwíñadu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, kyajts tu nmiñ esuts pán xymyudúndut, ja'a du'un esuts uj nmudúndut es nyákudats ja njiky'ajtun es nimayjya'ay ñitso'oktat.

Jesús dya'ixpéky nimajtsk ja wiints

29 Ko nay ja Jesús es ja 'yuxpajkputy tsooonda Jerikoo, may ja ja'ayuty oj tranujxtu ja Jesús.

30 Nimajtsku naty ja wiints 'yu'uñudu tu'ubu'agay. Es ko tmoodu ko Jesusu naty ñaxy, ta yaxkaktu:

—jWindsán, tyuamp 'yaats ja Davit, pa"ayooduguts uudsuty!

31 May ja ja'ayuty 'yoojudu es 'yamóndut, per ja'ajuty ni'igu'yaktim'yaxka'aktu jantsy muk:

—jWindsán, Davitu tyuamp 'yaats, pa"ayooduguts uudsuty!

32 Ta Jesús oj waanu wyu'umu es dyaxu ja wiindsuty, es dyajtaudu:

—¿Wi'ix xytsyoktu es ndúndut?

33 Net ja'ajuty 'yadsoodu:

—Windsán, yu'u esudsu nwiinuty 'yijxpákat.

³⁴ Ta ja Jesús tpa"ayooy ja wiindsaty, es tooná ja wyiin es netya oj 'yijxpéky. Ta oj tpanajxta ja Jesús.

21

Jesús tyuká Jerusalén éxtam tu'ugu rey

¹ Ko naty jya'tánná Jerusalén, ko jyajtta Betfajee, jamyá má ja Oliivus Kopk, netá Jesús tkejxy nimajtská 'yuxpájkpa,

² es t'anmaay:

—Nújx má yá mutsk kajpnu'unk di'ibá yajwingu'ijxap, es jap xypyaádat kuwáñ tu'ugu burru to'oxy mudá 'yu'unk di'ibá ni pánnam tkatuk'u'uñ, es mágajá es xyajmínat.

³ Es pán jap pán wí'ix m'aná'amxaty, anámmá ko yá mwindsán dyajtuna'áñ es pójunak tkajxambítat jatugok.

⁴ Tyaádu dá'un jyajty es yajkuudyúnat di'ibá ja Diosá kyugajxpa myadyak má tkaxjaay:

⁵ Anámmá Syon kajpn:*

“Íxtá yá mrey mnimínada, tuda'aky,

es ttuk'u'uñ tu'ugu burru to'oxy 'yu'unk.”

⁶ Net ja 'yuxpájkpáty oj ñajxtá es ttuunda éxtamá naty ja Jesús tá tyuknipákada,

⁷ dyajmiinda ja burru to'oxy es ja 'yu'unk, es tpaítáktá ja ñikajxyuda wít éxtamá jyaba'an. Ta ja Jesús ttukpejty.

⁸ Es ja mayjya'ayaty dwinya'páda ja ñikajxyuda wít ja tu'aa, es wiinkpáty ttájtá ja kepá 'yaay xye'entsy es ttukwin'o'oxada ja tu'aa.

⁹ Ja ja'ayaty di'ibá najxtap jawyiin es nanda'un ja di'ibá miindap ax'ok ya'ax jyokta:

—¡Máj 'yítat ja rey Davitá tyámp 'yaats! ¡Kuni'xy di'ibá miimp éxtamá Kyudánaabya Nindsun'ajtam Dios! ¡Awdattá Dios!

¹⁰ Ko kyajpndajkada Jerusalén, nidagekyá ja ja'ay tmáj'ix dmájjáwada, es dyajtáwda:

—¿Tii dánu tyaádu?

¹¹ Ja ja'ayaty jyuna'anda:

—Yá dá'un ja Diosá kyugajxpa, Jesús di'ibá kugajpn Nazaret, Galileeá ñáaxóty.

Jesús dyajpádsémy di'ibá juuy to'ktap má ja máj tsajptájk

¹² Okná ja Jesús tyájka máj tsajptájk ñabotsoty es dyajpádsémy nidagekyá di'ibá naty jap juuy to'ktap, es dyajjambijty ja myeesaty di'ibá naty jap wyingugoondap ja meéñ di'ibá kyaj ja tsajptájk tja'a'áty, es nanda'un dyajjambijty ja syíyaty di'ibá tyo'ktap ja pak.

¹³ Ta ja Jesús jyuna'án:

—Dá'un ja Diosá jyaaybyajtan jyuna'án: “Yá ndájkats yá dá'un má ja'ay kyajxta'aky”, per miidsaty tá xyajwá'anda má'tspá aáak.

¹⁴ Jap má máj tsajptájk ñimiinda ja Jesús naagadya wiints esa axneybya, es yá dya"agudaky.

¹⁵ Es ko ja teedywiindsánaty es ja di'ibáty tsajptagóty ya'uxpájkpáty t'ijxtá ja máj'ajtan di'ibá Jesús tyiimpy, es ko tmádooda ko ja uná'ku'ungaty jyuna'anda muk má ja máj tsajptájk: “¡Máj 'yítat ja rey Davitá tyámp 'yaats!”, ta jyot'ambájkta.

¹⁶ Ta t'anmaaydyá ja Jesús:

—¿Mmádeepy éxtam jyuna'anda?

Ta Jesús 'yadsooy:

—Nmádeebiyats. ¿Per tii, kyajnámy xyajmadyá'áktá miidsaty ja Diosá jyaaybyajtan ko tyaádu tmadya'agya? Dá'un jyuna'án:

Tá xypájtá'aky es ja uná'ku'ungaty, es extá di'ibá tsi'tspnám, m'awdátdat amumdu'uk jot.

¹⁷ Ta ja Jesús japá tnikakta, es oj ñejxy má Betañá kajpn. Jap myaay.

Jesús tkajxpéky ja iigu kepy

¹⁸ Jakumbom jepy ko Jesús jyambijty es jatugok ñejxy Jerusalén, ta yu'o'ku.

¹⁹ Ta t'ijxy tu'ugu iigu kepy tu'ubá'ay. Ta tñimájwá'ky, es kyaj tpaty ni tí tyámp ja kepy, je'eyá 'yaay. Ta ja Jesús t'anmaay ja iigu kepy:

—Ni ná'a mganakytyámp'átat.

Netya ja iigu kepy oj tyatsná.

²⁰ Ko t'ijxtá tyaádu ja uxpájkpáty, dá'uñ wya'amadyaadya es dyajtáuda ja Jesús:

—¿Es wí'ix dá'un ko tyaádu iigu kepy tá tyu'utsy tím pójuna?

²¹ Jesús 'yadsooy:

* 21:5 Syon yá dá'un nanda'un ya'andijp Jerusalén.

—Tuy'ajtan n'anuumudu ko pan mmudajttap ja nubujkan es kyaj xyujppjawada, kyaj ya'uyudyu tyaadu mbaat xytuundu éxtamts ta nduñ ja iigu kepy, exha m'anuumadubu tyadu kopk: “Jawa'ak ja yaa es nuix mejyñóty.” Es da'un jyátat.

²² Es tugekyu di'ibu miits m'amdoodap ma mgajxta'aktu, pan mmabujktap, m'axájudap.

Jesusa kyutujkan

²³ Ta ja Jesús tyujku maj tsajptajk ñabotsoty. Es ma naty ya'axpeky ñimiinudu ja teedy-wyindsánaty es ja israelítadyu myujja'ayduyjk, es yajttuujdu:

—¿Pán kyutujkan maat xtyuñu tyaadu? ¿Pán ta mgutujkanmo'oyaty?

²⁴ Ta Jesús t'adsoodu:

—Ej nandu'un nyajtwaambyats tu'ugu ayuk miidsaty. Pan xy'adsoojumbijtrats, net n'anuumat ti kutujkanats uj maat nduñ tyaadu.

²⁵ ¿Pán kutujkanmooyu ja Fwank es yajñabátat, Dios o yu ja'ayaty?

Ta ak ya'ujaty ñay'uu ñaygyajxudu es ñayjyuna'anudu:

—Pan n'okjuna'anum ko Dios tuk'ana'am, ta yu xy'adso'om: “¿Es ti ko xykumubuktá?”

²⁶ Es pan njana'anum ko ja'ayaty, ta yu ja'ayaty xtyu'unum axhak, mat ko nidugekyu ya'ujaty tñubuktá ko Fwank ya'ujaty ja Diosu kyugajxpu.

²⁷ Ta t'anmaaydyu ja Jesús:

—Kyajts nnijáwudu.

Ta ja Jesús 'yadsoojdu:

—Es uj nan kyajts miits n'awánudat ko ti kutujkanats uj maat nduñudsu tyaadu.

Nimajtsku ja'ay tukka'ax éxtamu ixpajtan

²⁸ Min n'oktukmadya'aktu tu'ugu ixpajtan:

—Tu'ugu ja'ay tñudaty majtsku myaank. Ta t'anmaay nidu'uk: “Nitu, nuix mduñ madsu n'uuvu kam.”

²⁹ Ta ja 'yu'unuk 'yadsooja: “Kyajts nnajxa'añ.” Oknum dyajtagajtsy ja wyinma'añ, es oj ñejy tuumbu.

³⁰ Ta ja u'unkteety oj tñnejxy jatu'uk, es nandu'un t'anmaay. Es 'yadsooja: “Oy, tatu, nnejxyats.” Es kyaj oj ñejy.

³¹ ¿Di'ibu nidu'ugu tyadu majtskpu tyuun éxtam ja tyeety ttsejky?

Ta ja'ajaty 'yadsooda:

—Ja jawyiimbu.

Ta ja Jesús 'yanmaayudu:

—Tuy'ajtan n'anuumudu ko yu yajkugabajtraty esu kujeñdyo'oxyaty tákudap ma yu tsajpótmdu kutujkan oy miits mgadimtákudat.

³² Mat ko yu Fwank Yajñabajtrpu myiñ tuk'ixpu wi'ixu Dios ttseky mjiky'áttat, es miidsaty kyaj xymyubujktá, es nik ja yajkugabajtraty es ja kujeñdyo'oxyaty nubujkudu. Es miidsaty, oy oj xyja'ixtu tyaadu, kyaj xyajtagajtsu mjet mwinma'añ esxyap xymyubujktá.

Axhak kamgwentu'ajtraty éxtamu ixpajtan

³³ Mudoowdu tyadu jatu'ugu ixpajtan. Tu'ugu ja'ay oj tkojy ja uuvu kam. Ta tnageemy es dya'uyuny ma dyajñipátat ja uuvu ko yajwinma'adsa'anat, es tkojy tu'ugu potsy kujxm ma mbaat jam n'ijxkákum es ngwentu'ajtam tugekyu.

Oknum tmooy ani'xy ja uuvu kam mat wiink ja'ayaty, es tsoyo'onnu. Jagam nax jagamgajpn oj ñejy.

³⁴ Ko traty ja tiempu ma ja uuvu yajtjukmukánnu, ta tkejxy naagadyu tyuumbu es t'amdówat ja mduumbaty ja uuvu di'ibu pátu ja kugam.

³⁵ Es ja uuvu kamgwentu'ajtrpu tmajtsu ja di'ibu ja windsán kyajx. Ta twojptu es dya'o'ktu naagaty, es naagaty tka'tsta.

³⁶ Net ja kugam tkejxy ja wiinkpu tyuumbaty waanu ni'igu, es ja uuvu kamgwentu'ajtrpu nandu'un ttuundu jatugok.

³⁷ Es tim ok tkejxy ja kyum u'unuk, es wyinmaay: “Wyindsu'ugabu daa yu n'u'unuk.”

³⁸ Es ko t'ijxtu ja uuvu kamgwentu'ajtrpu ko myiñ ja wyindsanu 'yu'unuk, ta ñayjyuna'nudu ak ya'ujaty: “Tyaadu da'un di'ibu 'yaxajyaampy ja kyuma'añ. Min n'ok'ya'o'kam es da'un nnuwu'unum yu uuvu kam.”

³⁹ Es ta tmajtsu, es dyajpadsuumdu uuvu kamoty es dya'o'ktu.

⁴⁰ Ta Jesús dyajttuuy:

—Es ko myiñat ja kugam, ¿ti tyúnup mudu tadu kamgwentu'ajtraty?

⁴¹ Ta t'anmaaydyu:

—Ya'ooktap es ni tkapa'ayówat, es ttuk'anuxat yu tadu ñax ja wiinkpary mduumbaty di'ibu tukkadúkadap ma ja tiempu tpaadut ja pyujta'aky di'ibu pátu.

⁴² Net ja Jesús t'anmaay:

—Ja Diosu jyaabyajtan jyana'añ:
 Ja tsaa di'ibu ja pojtspu 'yuxtiyta,
 ta tpaaty ja lyugaar ma ja tujk t'ujx'aty.
 Tyaadu da'un ja tyu'unanu Nindsun'ajtam Dios,
 es n'okwu'amadya'ayam da'uñ.

¿Tii ni na'anam miits xykya'uxpaktu yu tyaadu?

⁴³ Mudu tyaadu, ja'ats n'andijpy ko myajpukwya'anudu ja tsajpótmodu kutujkan, es yajmo'oya'añ ja ja'ayaty di'ibu myeepy ja Dios di'ibu pátur.

⁴⁴ Es oytyim pánuty ko kyadawut ma tyaad tsaa, jo'pts tyúnadut; es di'ibu nikwabyajtabu tyaad tsaa, tukwa'ayadya'ayadur.

⁴⁵ Ko ja teedywyindsánuty es ja fariseeuty tmádoodu ja ijxpajtan di'ibu Jesús pyajtákyry, ta tmáwinma'añbyáttu ko yu'u naty yajmadyákr.

⁴⁶ Ta tjamatsandu, per tsyu'kudu ja mayjya'ay, mut ko ja ja'ayaty jyana'andu nidagekyu ko Jesús yu'ujaty ja Diosu kyugajxru.

22

Di'ibu rey tyuun ko 'yu'unk pyejky

¹ Jesús t'akpajtáky ja wiinkru ijxpajtan, es t'anmaaydyu:

² —Yu tsajpótmodu kutujkanu da'un éxtam tu'ugu rey di'ibu tyuun ja xuu ma ja 'yu'unk pyejky.

³ Ta tkejxy ja pyo'oduumbuty woobu di'ibu naty jawyiin ta t'anmudu, peru taadaty kyaj myinandu.

⁴ Ta jatagok ja rey tkejxy ja pyo'oduumbuty, es t'anmudu: “Anmudu taadaty ko tyam ta 'yabatadya'ay ja ka'ay ukun. Tuts nya'eegyaty ja ndsajkaatsa ni'xyátyutyryu es tugekyu 'yity abaadu. Wa'an tmindu.”

⁵ Per ja di'ibu oj yajwówdu kyaj ttuundu kwentu, nidu'uk oj ñejxy kyamoty, jatu'uk oj ñejxy to'krn.

⁶ Es ja wiinkpúty tmajtsta ja reyu pyo'oduumbu es ttuundu axuuk, extu ko dya'o'ktu.

⁷ Es ta ja rey jyantsyjyot'ambejky, es tkejxy ja syoldaadaty es dya'o'ktu taadu di'ibu ta yajwówdu ja pyo'oduumbu, es dyajno'ktu yu kyajpn.

⁸ Net t'anmaay ja tyuumbuty: “Tugekyu 'yity abaadu ma tyaad xuu, peru taadaty di'ibu ta yajwówdu, kyaj ñitákyty myíndut.

⁹ Nujxtu ma yu kajpngijkyudu maj tu'u, es wowdu ma tyaad xuu nidagekyu di'ibu mbatypy.”

¹⁰ Ja po'oduumbuty tso'ondu es dyajmiindu nidagekyu di'ibu pyattu, oyjya'aybyu esu kyaj 'yoyjya'aybyuty; es da'un 'yujtspejty ja tujk mut ja ja'ayaty.

¹¹ Net ja rey tyujku tégoty es t'ixa'añ di'ibu naty ta yajwówdu. Net t'ijxy tu'ugu ja'ay jap ko kyaj tmadyaty ja wyit éxtam pyaadyaty ttuktaku tadu xuu.

¹² Es ja rey t'anmaay: “Mágu'uk, ¿wi'ixu da'un mij tm duku ja yaa es ni ta xykyatuktaku yu mwit éxtam pyaadyaty xytyuktaku tyaad xuu?” Es amon oj wye'emny ja yedyujk.

¹³ Net ja rey t'anmaaydyu ja wingiibyuty: “Kwuuun tekywuuundu es jubjppadsúmdu awa'atstúm ma ja koots'at, ma ja'ay jy'uay ya'axtat es ñaydyutskaadudut mut ja ayo'on.”

¹⁴ Ta ja Jesús 'yakjunáñ:

—Pes may di'ibu yajwoodur, per waanu di'ibu yajtukwijtstúpt.

Jesús tmadya'aky ja kugubajtan

¹⁵ Ta oj ñajxndu ja fariseeuty es dyajti'igyudu ja wyinma'añuty wi'ix mbaat dya'anuguga'adu ja Jesús.

¹⁶ Es ta tkajxtu naaguty ja jya'ayaty ti'igyu mut ja Erodusu jya'ayaty, es t'anmaaydyu Jesús:

—Windsun, nnija'adapts ko mgajxy mut ja tuj'ajtan es ko mya'uxpeky mut ja tuj'ajtanu Diosu ñu'u tyu'u, es ni xykyatuñu kwentu di'ibu ja'ayaty myadyáktur, mut ko kyaj mmajpadsémy mut ni pán.

¹⁷ Winma'añmyoodyuguts. ¿Oyu daa kots ngubáttat ma yu yajkutujkrn kopk, o kyaju?

¹⁸ Ñija'abu naty ja Jesús ja tyaadadyu 'yaxuk winma'añuty. Ta t'anmaaydyu:

—Miidsaty di'ibu nay'andijadur es jyiky'attu tuj'ajtan muut, ¿ti kots miits xyajka'aja'andu?

¹⁹ Tuk'ijxtuguts ja meeñ di'ibu muut mgugubety.

Net dyajmiindu tu'ugu platu meeñ.

²⁰ Ko tyaadu t'ijxy ja Jesús, net dyajtanu:

—¿Pánu tyaadu wyiin jyujp esu xyuu di'ibu yam kuxja'ay?

²¹ Ta ja'ajaty 'yadsoodu:

—Yu yajkutujkpu kopku wyiin jyujp.

Net ja Jesús 'yanmaayudu:

—Pes mo'oydyu ja yajkutujkpu kopk ja di'ibu yu'u jya'a'ajtypy, es mo'oy ja Dios di'ibu Dios jya'a'ajtypy.

²² Ko tmudoodu tyaadu, ta du'uñu wyu'amadyaaydyu. Ta tmastuttu es oj ñajxnudu.

Ja'ay dyajtáwdu pñ jikyryáktup ja o'kputy

²³ Nan ja xuu naagadyu saduseety oj tñinujxtu Jesús. Ja saduseety jyuna'andu ko kyajp jyikyryuka'añ ja o'kputy. Du'unu tyaadu ttukñibujtákuđu:

²⁴ —Ya'uxpukpu, Moisés ja 'yana'amun junaamp ko tu'ugu yedyujk 'yeeky es kyaj tu tpaattu 'yu'unck, ja myuga'ax pyákup ja ku'ekytyo'oxy es tmadáttat ja 'yu'unck, es ja'a tyukñukajxm'átup ja jamyii.

²⁵ Du'an jyajty ma uudsuty. Tamu naty juxtujk tukka'axu yedyujkuty. Ja ka'axkórk pyejky, es 'ye'ky, es kyaj tpaattu ja 'yu'unck. Ta ja myumajtskpu tpejky ja ku'ekytyo'oxy.

²⁶ Es nandu'an jyajty, es ja myudugaukpu nandu'an jyajty, extu ko 'yabudsuumdaay nijxutujk.

²⁷ Es ko tyaadu du'an tugekyu ñajxy, ta 'ye'ky nandu'an ja toxytyujk.

²⁸ Es ma jyikyryuka'andu ja o'kputy, ¿pánuk nidu'ugu tadu juxtujkpu uná'kuty ñudo'oxy'átup, ja'a ko tu pyujkta'aydyu mat yu'u?

²⁹ Jesús 'yadsoojudu:

—Miidsuty nuغوo m'okkajxtuغوoyñudu mat ko kyaj xyñijáwudu ja Diosu jyaaybyajtan es ni ja myuk'ajtanu Dios.

³⁰ Es ko ja o'kputy jyikyryáktut, ni kyaráktut ni pán, pes du'an 'yíttu éxtumu Diosu 'yánklusu tsajpótmudu.

³¹ Yu o'kputy sitay jikyryáktup. ¿Tii kyajnam miits xykyajxtu di'ibu Dios ku'am junaamp ma ja jyaaybyajtan?, ma t'anmaay ja Moisés:

³² “Ejtsu du'an ja Abraánu Dyios, Isaa esu Jakoob.” Yu Dios kyaj yu'u Dyios'átyuty ja o'kputy, yu'u du'unu jikyryuty.

³³ Ko ja ja'ayuty tmudoodu tyaadu, du'uñu wyu'amadyaaydyu mat ja 'yuxpukjanuty.

Ana'amunu waanu mhjpu

³⁴ Ko ja fariseeuty tñija'adu ko Jesús tu dya'amonda ja saduseeuty, ta ñaymyujkudu,

³⁵ es nidu'uk yu'ujuty di'ibu tsajptugóty ya'uxpukp tjakajxywyitsa'añ ja Jesús. Ta dyajtany:

³⁶ —Ya'uxpukpu, ¿di'ibu du'an ja ana'amun ni'igu myájuty?

³⁷ Jesús jyunañ:

—“Mdsókup ja mWindsún Dios mat winu mjot, mat winu m'anmujá'an es mat winu mjot mwinma'añ.”

³⁸ Tyaadu du'an ja jawyiimbu ana'amun di'ibu ni'igu myájuty.

³⁹ Ja myumajtskpu nandu'an éxtumu tyaadu: “Mdsókup ja mmadujkra'a éxtum mij ku'am mnaydsyékyuty.”

⁴⁰ Tyadu majtskpu ana'amun yu'u tyukwa'kpejtypy tugekyu ja Moisesu 'yana'amun es ja 'yuxpukjanuty ja Diosu kyugajxputy.

¿Pánu tyuamp 'yaats ja Kristu?

⁴¹ Maanumu naty ja fariseeuty 'yak'ittanum ni'amuku,

⁴² Jesús oj yajtáwudu:

—¿Ti mwinmaaydyup miidsuty mat ja Kristu? ¿Pánu du'unu tyuamp 'yaats?

Ta 'yadsoodu:

—Yu'u Davitu tyuamp 'yaats.

⁴³ Ta Jesús 'yadsooju:

—¿Wi'ix ko yu Davit mat ja Espírítu Santu myuk'ajtan t'anuumu nWindsún? Ja'a ko du'an jyunañ:

⁴⁴ Yu Dios t'anmaay ejtsu nWindsún:

“U'uñu yaa aga'añdsyoo ma ujun, extu kots uj nyajtugóyut nidugekyu ja mmudsip.”

⁴⁵ ¿Es wi'ix mbaat yu Kristu tyuamp'áty 'yaats'átyuty ja Davit?, ja'a ko Davit ku'am junaamp “nWindsúnats.”

⁴⁶ Es ni pán tkapaaty wi'ix 'yadsówat ni tuk aa. Es extu ja xuu ni pán kyanakyñaydyuk'a'ijxu es tii dyajtáwut.

23

Jesús tñigajxy ja fariseeuty es di'ibu tsajptugóty ya'uxpukp

¹ Net ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpukpudy esu ja'ayuty:

² –Yu di'ibaty tsajptugóty ya'uxpajktap esu fariseeuty kyajxwátstap ja Moisesu 'yana'amun.

³ Pes du'un mämudowdu miidsuty es tundu tugekyu di'ibu mduknipajktap; per katu xpyanajxtu éxtam ya'ujuty jyiky'attu, mut ko wiinkru myadyáktap es wiinkru tyuundap.

⁴ Pes ya'ujuty 'yawu'undap ja tsemy jantsy jemtsy di'ibu ni mbaat ngamamadákum, es trujtáaktu es ttsamu'uktat ja ja'ayuty, per ya'ujuty ku'am ni je'eyu mudu kyawa'xy tkapudaku.

⁵ Tugekyu di'ibu tyuundap, yu'u du'un wi'ix myajpudsámdat mayjya'ayóty. Pes t'aktim'yajmájudu ja kaju'unk ma dya'ittu waanu Diosu 'yana'amun es ñaydyukwimbokmuwuuñuty es ñaydyukkuwuuñuty, es nandu'un dya'óyudu yéñadyu kyapyu pyaday pyaxunán kadiinam ja wiinkruty,

⁶ es jam tyim'u'uñu'ya'añ ma ja ja'ayuty mbaat yajxon 'yixudu tsajptugóty, es jam 'yu'uñu'ya'añ ma yu windsu'kan tyu'uyo'oy muj windum ma pán kyay 'yiiky,

⁷ es tsyojktap es ja ja'ayuty 'yabo'x kyajxpo'xadat mudu windsu'kan tu'gay es 'yana'umxadat ya'uxpajktap.

⁸ Per miidsuty katu xy'adsokta es ja ja'ayuty m'anu'umxadat ya'uxpajktap, mut ko miits mdukkax'ajttap nidugekyu es ti'igyu je'eyu xymyadattu yu mYa'uxpajktap, uj, yu Kristu.

⁹ Es katu pán miidsuty xytyeetyñiwa'añ ja wiinkru, mut ko mmudajttap tu'uk je'eyu mDeedyuty di'ibu ijtp tsajpótum.

¹⁰ Es ni mgajana'andut ko jyaadyu mwindsunu wiinkru, mut ko uj, ja Kristu, uju du'un je'eyu mWindsun'ajtypy.

¹¹ Di'ibu myadiimpy oypyúnuty ma miidsudyu, yu'u du'un ijtp muj ma miidsuty.

¹² Mut ko di'ibu nayyajmujpudsuumap ku'am, yu'u du'unu Dios pujtákap mutsk; es di'ibu nayjya'ap mutsk, yu'u du'unu Dios pujtákap muj.

¹³ ¡Puroobu miits di'ibaty tsajptugóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andíjudap mjiky'attu tay'ajtan muut! Mya'adujktap esu ja'ay kyatákudat ma tsajpótmodu kutujkan. Miidsuty ku'amaty kyaj mdákudu es ni xkyana'ixtu es ja wiinkruty tyákudat di'ibu jatukayándap.

¹⁴ ¡Puroobu miits di'ibaty tsajptugóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andíjudap mjiky'attu tay'ajtan muut! Miits mbujkadap ja ku'ekyto'oxy yu tyajkaty, es ko kyaj xayjniguxu'uga'andu, jeky mgajxtá'akta. Paaty myajmo'oydyut ni'igu ja kumado'on.

¹⁵ ¡Puroobu miits di'ibaty tsajptugóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andíjudap mjiky'attu tay'ajtan muut! Miits mdukyo'oydyaadyu tugekyu ja naxwiñudu esu jikymyejyñuty es xytyukpanajxa'andu ja ja'ayuty ja mmabujkanaty, es ko naty tu xytyukkupaktu, majtsku du'un ñitákadyu tadu ja'ay ja ayoodákun es kadiinam miidsuty.

¹⁶ ¡Puroobu miidsuty, wiindsuty di'ibu wyijts'ye'epy ja myawiints!, mut ko mjana'andu ko kyaj tyimwi'ixuty ko nwandákum es nyajtestiigu'ajtam ja muj tsajptajk; per pán ja pán twanda'aky es dyajtestiigu'áty ja muj tsajptajku 'yooru, yu'u sitay koonam tkuydyúnut.

¹⁷ ¡Wiints kunabáputy! ¿Tiibu dan ni'igu muj'ajtan myudajtypy? ¿Ja ooró o ja muj tsajptajk di'ibu ya'ijtypy wa'ats tadu ooró?

¹⁸ Miidsuty nandu'un mjana'andu ko pán ja pán ñaywyanda'agyuty mut ja artal, kyaj jyatyimpaadyuty tkuydyúndut; per di'ibu naywyandákup mudu windsu'kan di'ibu ijtp artalkujxm, yu'u sitay koonam yajkuydyúnut.

¹⁹ ¡Wiindsuty! ¿Tiibu dan ni'igu muj'ajtan myudajtypy, ja windsu'kan, o ja artal di'ibu ya'ijtypy wa'ats ja windsu'kan?

²⁰ Es di'ibu naywyandákup ma ja artal, kyaj ñaywyanda'agyuty yu'uy ma ja artal, nandu'unu du'un mut tugekyu di'ibu ijtp jam.

²¹ Es di'ibu naywyandákup ma ja muj tsajptajk, kyaj ya'ujuty ñaywyanda'agyuty ma ja muj tsajptajk, nandu'unu du'un ma ja Dios tsyuuu.

²² Nandu'un di'ibu naywyandákup ma ja tsajp, naywyandákup ma Dios 'yu'uñu yajkutiky, es nandu'un mudu Dios di'ibu jam yajkutujkp.

²³ ¡Puroobu miits di'ibaty tsajptugóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andíjudap mjiky'attu tay'ajtan muut! Miits mdukwinyojxtap ja Dios ja dyezmu tojx toooy: ja xu'uk, ja anís esu kominus, per kyaj xytyundu kwentu ja xprujkan di'ibu ni'igu 'yóyuty ma yu ana'amun, di'ibu du'un ja tay'ajtan, ja pa'ayo'on es ko ja'ay jyiky'attu yajxon. Oy ko xytyukwinyoxtu ja dyezmu, per tsojkup nandu'un es xytyúndut di'ibu ni'igu 'yóyuty.

²⁴ Du'un miidsuty éxtam pánuty wyijts'ye'epy ja myawiints, es éxtam pánuty 'yaxijttap tu'ugu tsuktsu'unk es jyu'undap tu'ugu kameyu.

²⁵ ¡Puroobu miits di'ibaty tsajptugóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andíjudap mjiky'attu tay'ajtan muut! Miits myajwátstap nikajxy ja mvasu es ja mdexy, per jyodoty ujts 'yity mut di'ibu tu xymyaastu es tu xy'adsokta.

²⁶ ¡Fariseeu wiindsuty! Jawyiin xpyúújat jodoty ja mvasu es ja mdexy, ja'adsu du'un n'andijpy yu m'aá mjot, es nétnum wyu'umut wa'ats nandu'un mnikajxy.

²⁷ ¡Es purroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andjjudap mjiky'attu tuy'ajtan muut! Du'un miidsuty éxtum ma o'kpu ñaxtaku. Ñikóyuty poop es tsuj kyaxe'eky, per naaxóty japu o'kpu pajk es tugekyu axuk'ajtan.

²⁸ Du'unu dan miidsuty éxtamu tyaadu. Mgxu'uktu éxtamu ja'ay di'ibu jiky'ajtp tuy'ajtan muut, per mjodótyuty ujts mudu andakan esu axuk'ajtan.

²⁹ ¡Puroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktap es miits fariseeuty, mnay'andjjudap mjiky'attu tuy'ajtan muut! Miits mbojstap ma ñaxtjukadu Diosu kyugajxpaty es m'oyduuundap ja kyupótsyuty ja di'ibu tu jyiky'ajttu tuy'ajtan muut,

³⁰ es net mjuna'andu: “Kooxyup adsajtam oj njiky'ajtam ma jyiky'ajttu ja n'aptajk'ajtam, kyajxyup oj nbudajkam es nya'o'kamxyup ja Diosu kyugajxpaty.”

³¹ Mudu tyaadu miidsuty ku'am mnay'uxkápuu ko m'ok'átudu di'ibu ya'o'ktu ja Diosu kyugajxpaty.

³² Pes aktuungáxtu di'ibu ja m'aptajkaty yajtsondáktu.

³³ ¡Miidsuty du'un éxtamu awa'andsa'añun! ¿Tii mjunándap xytyijy ko mnitso'oktat ma ja muj tuydyu'unun?

³⁴ Es uj n'akkaxaambyuts yu Diosu kyugajxpaty, yu kuwijpyu es yu ya'uxpajkpaty, es miits mya'ooktap es myajkruuzpáttap naagaty, esu wiinkpaty xywyóptat es xpyajudittat kajngajpn.

³⁵ Es du'un ma miits kya'ada'ayut ja pojpu ma dya'o'ktu tugekyu ja jyiky'attu tuy'ajtan muut, tsyonda'aky ma Abel, tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajtp tuy'ajtan muut, es extu Zakariius, Berekiiasu myaank, di'ibu miits mya'o'ktu muj tsajptajk winduuy es artal uxku'uy.

³⁶ Tuy'ajtan n'anuumu ko ja pyeky yu tyaadu tugekyu, jaa kya'ada'ay ma ja ja'ayuty di'ibu tyam jiky'ajttap.

Jesús tniya'axy ja jerusalénudu ja'ayuty

³⁷ ¡Jerusalén ja'ayuty, Jerusalén ja'ayuty, miits mya'o'ktap ja Diosu kyugajxpaty es mguka'tstap ja Diosu 'yayuk kajxwa'xpu di'ibu mduknigajxudap! ¡kanak okats tu njaya-jmuka'añuts yu m'u'unk m'una'kuty, éxtamu tuttaak dyajmíky ja tyutku'ungaty kyaknbatku', per kyaj tu xytsyoktu!

³⁸ Ixtu miidsuty ja mdujk wi'ix wyu'uma'añ kubak.

³⁹ Du'unuts miits n'anuumudu ko kyajts xyñaky'ixtat jaanum extu ko jya'tat ja tiempu ma mjuna'andat: “Kuni'xy di'ibu miimp Nindsun'ajtamgyujxm.”

24

Jesús tnigajxy ko ja muj tsajptajk tyugoya'añ

¹ Tso'onubu naty ja Jesús ma ja muj tsajptajk. Tamu naty ñujxnu ko ja 'yuxpajkpaty myuwingoonudu es ttuk'ixa'andu ko jantsy tsuj ja tsajptajk potsy'ajtan.

² Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿M'ijxtap tugekyu tyaadu? Tuy'ajtan n'anuumu ko yaa kyaj wyu'uma'añ ni tu'ugu tsaa ñayñikoombétyuty, tugekyu tyugoya'añ.

Ijxwu'umun ko ja naxwiñudu tyugoya'añ

³ Net oj ñujxtu ma ja Oliivus Kopk. Es ko natyu Jesús jam 'yu'uñu, ta yu 'yuxpajkpaty oj 'yanu'umxudu ayu'udsyu:

—Njanijawuyándupts na'a denu tyaadu jyata'añuty. ¿Wi'ix ja ijxwu'umun esuts ñujx nnijawu ko mmina'añu naty es ma ja naxwiñudu tyugoya'añ?

⁴ Ta Jesús 'yanmaayudu:

—Mnaygywentu'átudap kudibu pán mwin'uumudut.

⁵ Mut ko may myina'andu win'u'ambuty di'ibu juna'anaamp: “Hjtsu du'un ja Kristu”, es wyin'umnaampy mayu ja'ayuty.

⁶ Es ko xymyudoo'ittat ja tsip nixim niyam, katu mnay'adsu'ugudu. Du'un jyata'añ, per kyajnum du'un yu'ujuty ma ja naxwiñudu tyugoya'añ,

⁷ mut ko tsyiptuna'andu tu'ugu naxwiñudu mudu wiinkpu esu ana'ambuty nandu'un, es myina'añ ja muk yuu esu muk ujxuty oymyaaty.

⁸ Tugekyu tyaadu yu'u du'un maanum je'eyu tsyonda'aky ja ayo'on.

⁹ Net mgayaka'anudu miidsuty es myajtúndat axuk, es extu mya'ooga'anudu; es nidugekyu naxwiñudu ja'ayuty mdu'ak'ata'anudu mut ujtskyujxm.

¹⁰ Ma tadu tiempu may dayajtyoga'andu myubajkanuty, es ñaymyudsip'átudat nixim niyam es ñayya'ooga'anudu nandu'un.

¹¹ Kuxu'ugaamp mayu andákruty es jyuna'andut ko yu'ujuty ja Diosu kyugajxpu, es du'un twin'andu'andu mayu ja'ayuty.

¹² Es jaa'ataamp waanu ni'igu ja axuk'ajtun, es kyaj ja ja'ayuty tnakymudáttut ja tsojkan nixim niyam.

¹³ Es di'ibu 'yaktabejkyryum du'uñum, yu'u nitso'ogup.

¹⁴ Tyadu oybu ayuk di'ibu ñimadyakpy ja tsajpótmadu kutujkan yajkajxwa'xaamp es yajknjávut ma tugekyu naxwiñudu, es net myina'añ ma tyugoya'añ ja naxwiñudu.

¹⁵ Yu Diosu kyugajxpu Dañel tkuxjaay di'ibu tyúndup ja axukpu. Jaygyúudu di'ibu yam n'anuumyándup. Ko xy'ixtat ma wa'ats lugaar tyanu di'ibu kyaj tmuj'ixy ja Dios,

¹⁶ net di'ibáty ijttabu naty Judeeu, ka'aktup jap es ñujxtat tungujxy kopkkujxy.

¹⁷ Di'ibu naty jam tujkkujxm, kyaj jyunákut es nujx tñiduku di'ibu jap es tjuuda'anut.

¹⁸ Es di'ibu naty jam kyam, kyaj jyumbítut es min t'ooxy ja wyit.

¹⁹ j'uroobu ja toxytyujkaty di'ibu naty ijtp u'unkmuat ma tadu xuu es di'ibu ya'u'unksi'tstup!

²⁰ Amdow pujktsówdu miidsuty ja Dios kadiibu mga'aktut ma naty xyuxy es kadiibu du'un mjáttut ma ja po'xunxuu.

²¹ Mut ko net 'yita'añ ja muk ayo'on, éxtam ni na'anum kyajaty extu ma naxwiñudu tsyondaky, es ni du'un kyanakyjyata'añuty jatugok.

²² Es punu Dios kyaj dyajwaanu tadu tiempu, ni pán kyatso'oktat, per yajwaanubu'u mut ko tteky pánuty yu'u tu twin'ixy.

²³ 'Ko naty pán miits m'anu'umxudu: "¡Ixta!, tyaadu du'un ja Kristu", o "¡Ixta!, tuxim ja Kristu", katu xymyubuktu.

²⁴ Mut ko minaamp ja win'u'umbuty di'ibu nayyajnaxánudup éxtamu Kristu es éxtamu Diosu kyugajxpu, es tyunaampy yu ijxwu'umun esu muj'ajtun, es extu yu'u jyawin'uanándup ja ja'ayuty di'ibu Dios wyin'ijx.

²⁵ Tu n'anuumudu miidsuty yu tyaadu tim jayujp.

²⁶ Paaty ko pán m'anu'umxudu: "Tuxim ja Kristu ma yu muj'itun", katu jam mnajxtu. O pán m'anmaayudup: "¡Ixta!, tyar kwartu tugoty", katu xymyubuktu.

²⁷ Mut ko éxtam tye'xy ja judsuk ma yu xuu pyudsemy es extu ma xuu tsyil'ity, du'un nmina'añuts uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu.

²⁸ Ma ti tu 'yeeky, jam ñaymyúudu ja kus.

Wi'ix jyumbítut ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu

²⁹ 'Es ko du'unu naty tu ñajxta'ayu tadu ayo'on, ja xuu wyingoodsaya'añ, ja po'o kyaj ñakyyaja'añ, kya'adut ja madsa'ajuty es yu'xat ja muk'ajtun di'ibu jam tsajwinm.

³⁰ Net ya'ixut tsajwinm ja ijxwu'umun kots uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nmíñuts. Nidagekyu naxwiñudu ja'ayuty jy'uy ya'axtat es xy'ixtudats nmíñ uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, yoodsóty mut ni'igu ja muk'ajtun es ja muj'ajtun.

³¹ Es ngáxupts ja n'ánklusuty ko naty ja trompetu muk xyu'uxy, es ñaymyúudat di'ibáty tu nwin'ixtats oytym maaty, ma yu jumboj esu yukpoj myiñ es ma yu xuu pyudsemy es ma tsyil'ity.

³² Jattu tyadu 'yixwu'umun ja iigu kepy. Ko ja xye'entsy 'yity u'unuk, es pyudsemy ja 'yaay, miits mnija'adup ko wingoombu du'un ja ambu.

³³ Nandu'un ko xy'ixtat tugekyu tyaadu, mnijávudup ko wingonu naty esuts nmíñut, éxtam mbaat njuna'anum tujk agu'uybyu.

³⁴ Tyuj'ajtun n'anuumudu ko tugekyu tyaadu jyata'añuty maanumu naty ja ja'ayuty di'ibu tyam kyaj 'yooktanum.

³⁵ Ja tsajp es ja naxwiñudu náxup, per ja n'ayúkats ni na'a kyakexy kyanaxy.

³⁶ Per ja xuu es ja ooru ni pán tkanijawu, ni yu Diosu 'yánklusuty es ni uj, ja Diosu 'yu'unuk, yu'uy du'un je'eyu ñija'ap ja Dios Teety.

³⁷ 'Kots nmíñut uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, du'un jyata'añ éxtam ma ja No'ee jyiky'aty.

³⁸ Ma tadu tiempu ma naty kyajnum myiñ ja ayo'onduu, ja ja'ayuty kyay 'yuuktu es ñayajpáudu extu ja xuu ma ja No'ee tyujku ma ja 'yarku.

³⁹ Es ni ti tkaja'adu wi'ixu naty jyata'andu extu jaanum ko myiñ ja ayo'onduu. Ta yajji'xudu nidagekyu. Nandu'un jyata'añ kots nmíñut uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu.

⁴⁰ Ma tadu tiempu majtsku ja'ayu naty tyundu kyamotm, tu'uk yajmunujxat es tu'uk yajnika'agut.

⁴¹ Majtsku toxytyujk jyutstu, tu'uk yajmunujxat es tu'uk yajnika'agut.

⁴² 'Wijy m'ittat miidsuty, mut ko kyaj xyñijávudu ti ooru du'un myina'añ ja mWindsánuty.

⁴³ Es nijáwudu tyáadu, kooxyur tu'ugu kudajk tniyawu ti oorú má ja koots'át myina'áñ ja ma'tspu, wijyxyur 'yity es kyajxyur tna'ixy es ja ma'tspu ya"awátsxadut ja tyujk es myaadsadut.

⁴⁴ Paaty miidsaty nandu'un ittú wijy es nay'axkúkudu, mut ko má naty xykya"awix xykyajjup'ixtu, jaats nmina'áñ uj, ja Naxwíwudu Já'ayudyu Kyudunaabyu.

Oyduumbu es di'ibu kyaj

⁴⁵ 'N'okpújtákum tu'ugu kudajk tmadaty tu'ugu tyuumbu di'ibu kuwijy es tyiimpý ti wyindsán tsyejpy. Ta ttukmúnikaagu ja tyujk es bom bom dyajkáyut ja po'oduumbaty di'ibu jam.

⁴⁶ Jotkujk ja tuumbu ko ja wyindsán jya'tut es pyaadadut tkuydyúñ di'ibu tu yajtuknipéky.

⁴⁷ Týajtun n'anuumudu ko ja windsán ttuknipékudup tugekyu di'ibu myudajtypy.

⁴⁸ Es n'okpújtákum, pun ja mduumbu kyaj 'yoyjya'ayuty es je'eyu twinmay ko yu wyindsán jákup má jya'tut,

⁴⁹ ta ttúnut axuuk ja wiinkpadyu myamduumbu, es tyuku káay ukpu mudu myu'ami'ikyja'ayuty,

⁵⁰ es má tadu xuu má ja tyuumbu kyaj 'yawíxyuty es kyaj tniyawu ti oorú ja wyindsán jya'ta'áñ, net jya'ty ja wyindsán.

⁵¹ Net yajmo'oyut ja muk tudyu'unun, yajpújta'agur má púnuty nay'andjádur jyiky'attu týajtun muut, má ja'ay jy'uy ya'axtat es ñaydytskaadadut mut ja ayo'on.

25

Nimajkpu to'oxyuna'k éxtumu ixpajtun

¹ 'Esu tadu tiempu má myina'áñ ja tsajpótudu kutujkun, du'un jajtr éxtum nimajku to'oxyuna'k di'ibu wiyjtsu'ktu ja lyampru es t'awixtu ja pújkpu yedyujk.

² Nimugoxku tadu to'oxyuna'k kyuwinná'áñty es janimugoxpu kyaj.

³ Di'ibu kyaj yajxon twinmaaydyu, ja'a je'eyu myunajtu 'yaseytu di'ibu jap lyamproty;

⁴ es ja kuwinná'áñbyu oj tmánejxy ni'igu ja aseytu, kyaj jya'ayuty di'ibu jap lyamproty.

⁵ 'Es kom ja di'ibu naty púkaamp kyajpu naty ñaja'ty, ta pyátudu ja tsuu. Ta myanajxtu ni'amuku.

⁶ Es éxtum tsu'pun tmadooy kyajxy muk, es jyuna'áñ: "¡Ta myiñ ja pújkpu yedyujk! Nájx jupkubaadudu."

⁷ Nidugekyu tadu to'oxyuna'k pyuda'ktu. Ta yu lyampru t'axkukudu.

⁸ Net ja nimugoxkpu di'ibu kyaj kyuwinná'áñty t'anmaaydyu ja nimugoxkpu kuwinná'áñbyu: "Meegyats waanu ja m'aseytu, mut ko tap kyajxnu yu nlámpradu 'yaseytu es pi'idsaamp."

⁹ Es ja kuwinná'áñbyuty 'yadsoodu: "Kyaj, mut ko kyaj traadut esats uadsaty nyajtúndut es ni miidsaty. Nik najxtu má tyeegyuty es juydyu mja'a."

¹⁰ Es má naty ja nimugoxkpu tjuudyu ja aseytu, net jyajty ja pújkpu yedyujk. Ja to'oxyuna'k di'ibu naty tu ñay'axkúkyty, ta tyujkudu mut ja pújkpu má pyujkpnigaya'andu. Ta 'yadijky ja tujk.

¹¹ Oknum jyajttu ja nimugoxkpu to'oxyuna'kuty. Ta kyugajxudu: "Windsán, windsán, ya"awa'ats."

¹² Es ya"adsooy: "Kyajts miits n'ixy'attu."

¹³ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpújkpúty:

—Wijy m'ittut, mut ko kyaj xyñijáwudu ti xuu ti oorú nmina'áñuts.

Tuktujkpu oorú meeñ éxtumu ixpajtun

¹⁴ 'Má myina'áñ ja tsajpótudu kutujkun, nandu'un jajtr du'un éxtum tu'ugu ja'ay ko ñájxa'áñ wiink naxwíwudu, es twoodsooy ja tyuumbaty es ttukkudajku ja myeeñ.

¹⁵ 'Nidu'uk tmooy mugoxku oorú meeñ es jatu'uk majtsku oorú meeñ es jatu'uk tu'ugu oorú meeñ. Du'un tmooy nidu'uk nidu'uk éxtum mbaat tmamada'aky. Ta net oj tsoy'onnu.

¹⁶ Ja di'ibu 'yaxaju ja mugoxkpu meeñ, ta tyujku ajuuy ado'kpu mut ja meeñ. Ta nandu'unun dyajganarajty.

¹⁷ Nandu'un di'ibu yajmooy majtsku meeñ dyajganarajty nandu'unun.

¹⁸ Es ja di'ibu 'yaxaju tu'uk, yu'ts ja meeñ má ttajjujty ja nax.

¹⁹ 'Tu naty oy jyajknu ko jyajty ja wyindsán. Ta tyujku kwentuumbu.

²⁰ Jawyiin ttuúñ mut ja di'ibu naty tu tmo'oy mugoxk. Ta tyukkudajku ja tyuumbu jamugoxk ja meeñ ni'igu, es 'yanmaayy: "Windsán, xmyooyats mugoxk, es tyaa jamugoxk di'ibuts tu nyajganaráty."

²¹ Net ja windsán t'anmaay ja tyuumbu: "A weenu. Oymyuduumbu mij. Éxtum oy tu mduñ má waanu tu ndukkuduku, n'aktimtukkadúkup waanu may. Min es nxondákum."

²² 'Ok jyajty di'ibu naty tu yajmo'oy majtsk. Ta t'anmaay ja wyindsán: "Windsán, xymyooyats majtsk, es tyaa jamajtsk di'ibats tu nyajganaráty."

²³ Ta ja wyindsán 'yanmaaya: "A weenu. Oymyuduumbu mij. Extam oy tu mduñ ma waanu tu ndukkuduku, n'aktimtukkadukup waanu may. Min es nxondákum."

²⁴ 'Es ko jyajty jatu'ugu tyuumbu di'ibu naty tu yajtukkaduku tu'ugu meeñ, ta t'anmaay ja wyindsán: "Windsán, kom nnija'abuds naty ko m'adsojkr, es ko mdsiky ma kyaj tu mni'ipy es xyajpude'eky ma kyaj tu xywyujwa'xy,

²⁵ paadyats ndsu'ku es tu ndájuts ja nmeeñ naaxóty. Pes tyaa di'ibu mij mja'a'ajtypy."

²⁶ Ja windsán t'adsooy ja tyuumbu: "iNuux, axuk mduumbu! Es pun mnija'ap kots uj ndsiky mats kyaj tu mni'ipy es nyajpude'egyats mats kyaj tu nwajwa'xy tii,

²⁷ paaty tuaxyupts ja nmeeñ xyryujtaku ma yu banku, es kots tu njumbity, taaxyupts n'axaju nandu'un ja nmeeñ'ajuudyukats."

²⁸ Ta ja windsán t'anmaay di'ibu naty jáputy: "Pujkudu tadu meeñ, es mo'oy di'ibu myudajtypy majk.

²⁹ Mut ko di'ibu myudajtypy, aktim'yajmo'oyup es tmudátut waanu ni'igu; es ja di'ibu kyaj tmudaty, aktim'yajpujkudya'ayup di'ibu oynu'unan myudajtypy.

³⁰ Esu tyadu nduumbats di'ibu kyaj ti tsooty, jubijppudsundu awa'atstúm ma ja koots'át, ma ja'ay jyu'ay ya'axtat es ñaydyutskadadut mut ja ayo'on."

Ja'ay yajpayo'oy

³¹ Esu Jesús 'yakjunán:

—Kots uj, ja Naxwifudu Ja'ayudyu Kyudnaabyu, nmínut mut ni'igu maj'ajtan es juwadity mududsu n'ánklusaty, nétuts n'u'uñut ma uñaaybyajn mats uj nyajkutuka'añ.

³² Nidagekyu naxwifudu ja'ayuty ñaymyujka'ayadut ma uján, esuts nyajnaywya'xadats nidu'uk nidu'uk éxtam ja borreegu kwentu'ajtpu dyajnaywya'xyuty ja byorreegu esu tsiyip awiingáty.

³³ Nbuja'tagudats ja borreegu n'aga'añdsyoo es ja tsiyibu n'anajñdsyoots.

³⁴ Nétuts n'anuumadut ja nborreegats di'ibats nya'ijtypy n'aga'añdsyoo: "Mindu midsaty di'ibats ja nDeety tu kyunu'xudu. Axájudu ja oy'ajtan ma ngutujkunats di'ibu Dios mduknibujtaaguty extu ma o dyajkojy ja naxwifudu.

³⁵ Ja'a ko nmudajtats ja yuu es miits xyajkaaydyats, nmudajtats ja tuudsu es miits xyajnu'úktats, du'unats njudity éxtam di'ibu kyajpu jyuun tyujk, es miidsats xymyoodyu jajttákn,

³⁶ xytyugoy'ajtxats ja nwit es miidsats xymyoodyu, ijtsats pa'am muut es miidsats oj xykyu'ixtu, ijtsats pujxndugóty es miidsats oj xykyu'ixtu."

³⁷ 'Es di'ibu jiky'ajt tuj'ajtan muut xy'anuumadupts: "Windsán, zna'a tu n'ixtu myu'eegyaty es tu nmo'oydyu mga'ay m'ukun, o na'a tu n'ixtu xymyudaty ja tuudsu es tu nyajnu'uuktu,

³⁸ o na'a tu n'ixtu mjudity éxtam di'ibu kyajpu tyujk, es tu nyajjajtta'aktu, o tu mdugoy'ajtxaty ja mwit es tu nmo'oydyu,

³⁹ o na'a tu n'ixtu mbékyaty es tu ngu'ixtu, o na'a tu m'ity pujxndugóty es tu oj ngu'ixtu?"

⁴⁰ Es uj n'adsówadats: "Tuj'ajtan n'anuumadu ko ma du'un xytyuundu mut otyyim di'ibaty nmagu'ugats, mduundu mut uj nandu'un."

⁴¹ 'Net uj n'anuumadats di'ibu nya'ijtypyats n'anajñdsyoo: "Mastúttugats miidsaty di'ibu tu yajkajxpóktu. Nujx ma ja junya'angu winu xuu winu tiempu di'ibu tu yajtuknibujtaagu es tjaa'átut ja majku'ugórk es ja 'yánklusaty.

⁴² Ja'a ko nmudajtats ja yuu es miidsaty kyajts xyajkaaydyu, nmudajtats ja tuudsu es miidsaty kyaj xyajnu'úktats,

⁴³ judijtats éxtam di'ibu kyajpu tyujk, es miidsaty kyajts xymyoodyu jajttákn, xytyugoy'ajtxats ja nwit es miidsaty kyaj xymyoodyu, nmudajtats ja pa'am es ijtsats pujxndugóty es miidsaty kyajts xykyu'ixtu."

⁴⁴ 'Net ja'ajaty xy'adsówadats: "Windsán, zna'a tu n'ixtu mjudity myu'eegyaty, o xymyudaty ja tuudsu, o éxtamu di'ibu kyajpu tyujk o kyajpu mwit, o tu mbékyaty, o pujxndugóty es kyaj tu nbuduku?"

⁴⁵ Es uj n'adsówadats: "Tugekyu di'ibu kyaj tu xytyundu mudu otyyim di'ibaty nmagu'ugats, nan kyaj tu xytyundu mut uj."

⁴⁶ 'Netu tyaadaty ñajxtat ma ja tudydu'ununu winu xuu winu tiempu, per di'ibu jiky'ajttup tuj'ajtan muut, yu'u najxtap ma ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu.

26

Tkajxy'áttu pun wi'ixu Jesús yajmátsut

¹ Ko Jesús tkajxtaay tugekyu tyaadu, ta t'anmaay ja 'yuxpajkraty:

² —Miits mniija'adur ko juxtujuu du'an ja pasku xuu, es uj, ja Naxwiñadu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkayaka'añats esuts xyajkruuzpátut.

³ Ma tadu tiempu ja teedywyindsánuty es ja di'ibutu tsajptugóty ya'uxpajktur es nandu'anu israelitadyu myajja'ayduyjkuty ñaymyujkadu ma tyujk aa Kaifás, ja teedywyindsungópok.

⁴ Jam dyajtuudyujkadu wi'ix t'okmátstut ja Jesús mudu andakun, es 'yoogut.

⁵ Es ñayjyunánadu:

—Kyaj jyaaty ma ja xuu, kaduibu xyñibudu'kam ja ja'ayuty.

Tu'ugu toxytyujk ttukkuutsy ja pa'ak xu'kpu ja Jesús

⁶ Jama naty Jesús Betañu ma tyujku Simonk di'ibu yajtjip nilepru pa'am.

⁷ Ta ñimawingoonu tu'ugu toxytyujk mat tu'ugu limetu alabástrabu ujts mudu aseytu pa'ak xu'kpu es jantsy tsooxru. Ko naty ja Jesús 'yu'uñu meesu windum, ta ja toxytyujk oj tyukkuudsuty kyabajkujxy.

⁸ Ko ja uxpujkruty t'ijxtu tyaaðu, ta 'yajkadu es jyunandu:

—¿Ti ko tyaaðu du'an tu 'yuxtuogoy?

⁹ Tyaaðu tuuxyur tsoox yajteeky esxyur tu yajtukpudúkadu ja ayoobu ja'ayuty.

¹⁰ Ko Jesús tmudooyu tyaaðu, ta jyunáñ:

—¿Ti ko xy'oodu tadu toxytyujk? Tyaaðu óyudsu du'an tu xytyuñ.

¹¹ Pes ja ayoobutajkuty mmudáttur du'añam ma miidsuty, per uj kyajts du'añam xymyudáttut.

¹² Di'ibu tyadu toxytyujk tu ttuñ kots tu xytyukkuudsyu tadu aseytu pa'ak xu'kpu maðsu nnini'x, ja'a du'an jyuyp'ijxnur esuts nnaxtákat.

¹³ Tuj'ajtun n'anuumadu ko oytyim maaty yajkajxwa'xy yu oybyu ayuk ma tugekyu naxwiñadu, yajmadya'agut nandu'an di'ibu tyuunu tyadu toxytyujk, es du'an yajjamyátsut yu'u.

Juudas tkayaka'añ ja Jesús

¹⁴ Net nidu'ugu nimajmajtskpu ja uxpujkrpu di'ibu xyu'ajtypy Juudas Iskaryotu, oj myadya'aky mudu teedywyindsánuty.

¹⁵ Ta t'anmaay:

—¿Nu'anats xymyo'oyut pun ndukkudajkadur ja Jesús?

Net myooyadu l'px majku platu meeñ.

¹⁶ Es net ja Juudas t'uxtaay oga'an ja tiempu ma t'okkuyákat ja Jesús.

Nindsun'ajtamu 'ya'ux

¹⁷ Es ma ja pasku xuu tsyondaky ma yajkáy ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty ja levaduuru, ja uxpujkruty tniimiindu wingón ja Jesús es dyajtuadu:

—¿Maá xytseyky n'uxkúkaduts es ndu'unam ja pasku a'ux?

¹⁸ Ta ja Jesús 'yanmaayudu:

—Nujxtu jam kajrno'ty ma ja tyujk tu'ugu yedyujk nmtnaymyaayubu, es anuumadu: “Yu Windsán du'an jyuna'añ: Yu nxxu n'oorats tu wyingón, es ma yu mdajk nduna'añats ja pasku mdudsu n'uxpujkruty.”

¹⁹ Net ja uxpujkruty du'an ttuundu éxtam ja Jesús tyuknipujkadu. Ta t'uxkujkadu ja pasku a'ux.

²⁰ Ko oj tsyu'ujunu, tamu naty Jesús meesu windum mat ja nimajmajtskpu 'yuxpujkruty.

²¹ Ma naty jam 'ya'ux'attu, ta Jesús jyunáñ:

—Tuj'ajtun n'anuumadu ko nidu'uk miidsuty xykyuyaka'añats.

²² Net ja uxpujkruty jyantsyjoyotmaydyuktajkadu, es dyajtuadu nidu'ugáty ja Jesús:

—Windsán, ¿tii ujtsu daa?

²³ Ta 'yadsooyu ja Jesús:

—Di'ibuts xymyuttojxmujkr, yu'udsu du'an xykyuyakaamp.

²⁴ Uj ja Naxwiñadu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, du'an nnejxyats éxtam ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ. ¡Per puruobu tadu yedyujk di'ibuts xykyuyakaamp! Nik oy mat yu'u kooxyubu tadu yedyujk kyadimmiñ kyadimjajty naxwiñ.

²⁵ Net ja Juudas di'ibu kayakáner, oj dyajtuay ja Jesús:

—Windsán, ¿tii ujtsu daa?

Ta Jesús 'yadsooyu:

—Mijtsu du'an.

²⁶ Ma naty jam 'ya'ux'attu, ta Jesús tkone'ky ja tsajkaaky, es tja'aygyudáky ja Dios.

Es ko ttujkwa'xy, ta tmoodyu ja 'yuxpujkruty, es t'anuumadu:

—Kaydu. Tyaaðudsu du'an ja nnini'x.

²⁷ Net tkone'ky tu'ugu káluz mudu vynu, es tja'aygyudáky ja Dios.

Ta tmoodyu ja 'yuxpujkruty, es t'anuumadu:

—Uuktu nidugekyu miidsaty ma tyadu kaluz.

²⁸ Tyaadudsu du'un ja nne'pyñuts di'ibu yajtamaamp yaj'yokaamp es tyudyúkat ja kajxy'átyruu, es du'un yajma'xut mayu ja'ay ja rojpraty.

²⁹ Es n'anunmudu ko kyajts nnaky'uuga'añ tyadu uuvu nuu extu kodsu naty n'iiky mat miidsaty ja jembyu uuvu nuu madsu nDeedyuts yajkutíky.

Jesús tnigajxy ko Peedru 'yaxtija'añty

³⁰ Ko t'uddaay tu'ugu alabanzu, ta oj ñujxtu ma ja Oliivus Kopk.

³¹ Net ja Jesús t'anmaaydu ja 'yaxpajkraty:

—Nidugekyu miits xymyatstu'udándupts tyaadu koots, mat ko jyuna'añ ma Diosu jyaaybyajtan: “Nya'oogupts ja borreegu kwentu'ajtrú, es ja byorreegaty 'yayo'oywya'xta'aydyut.”

³² Es kodsu naty tu njikyppyeky, jawyiinats nnujxut Galileu maanumu naty miits mganujxtu.

³³ Net ja Peedru 'yadsooy:

—Oy nidugekyu mjamatstuttaayubu, uj kyajts mij nmatstu'udat.

³⁴ Net ja Jesús 'yanmaayu:

—Tuy'ajtan n'anunmu ko nan ma tyadu koots, kyajnumu natyu tugaak 'yuy, esuts mij xy'axtija'añ tuguk ok.

³⁵ Netu Peedru jyunañ:

—Oyuts ndim'oogut mat mij, kyaj n'axtíjút.

Es nidugekyu ja axpajkraty nandu'un jyuna'andaaydu.

Jesús kyajxta'aky Jetsemanii

³⁶ Net ja Jesús jyajtu mudu 'yaxpajkraty ma tu'ugu nugam di'ibu xyu'ajtypy Jetsemanii. Ta t'anmaaydu ja 'yaxpajkraty:

—U'uñudu yaa mints xim n'okkajxta'aky.

³⁷ Ta tmánejxy ja Peedru es majtsku Zebedeu myaank. Ta ñayjya'aju jantsy jotmaymuut es 'yamutsk'ajty.

³⁸ Net t'anmaaydu:

—Du'unats njawu njodoty éxtum tu'ugu jotmay di'ibu mudu o'kan. Wu'andu miits ja yaa es wijy m'ittat mat uj.

³⁹ Net ja Jesús oj waanu ñas'yo'oyu. Ta ñayjyupru koxtanu naxkujxy, es kyajxtáky du'un:

—Tatitu'unk, pwn mbaat, kadiibuts n'uugut yu ta'ambu. Per kyaj dyu'anaty éxtumts uj ndseky, wa'ana du'anaty éxtum mij xytsyeky.

⁴⁰ Net jyambijty ma naty ja nidugunkrú 'yaxpajkrú es tpatu mya'adu, es t'anmaay ja Peedru:

—¿Kyaj tu mmada'aktu miits m'ittat wijy mat uj ni tuk ooru?

⁴¹ Wijtu es kajxta'aktu kadiibu ja ka'oybyu mmamada'agudat. Tuy'ajtan ko ja anmaja'an tsyejpy es ttúnat di'ibu Dios tsyejpy, per yu nini'x kyaj oy tmuadanu.

⁴² Ja myumajtsk ok oj ñejxy, ta kyajxtáky du'un:

—Tatitu'unk, pwn kyaj mbaat xya"adiky es kadiibuts uj du'un n'ayówat, wa'anu du'un du'anaty éxtum mij xytsyeky.

⁴³ Net jyambijty jatugok ma ja nidugunkrú 'yaxpajkraty, es tpaty ak maadup, mat ko nugoo naty ja tsuu tu 'yokwindujkundu.

⁴⁴ Ta tna'ijxy es oj ñejxy myuduguk ok kajxtákrú, nandu'un éxtum tu t'ok'amdoo t'okpajktsoobu.

⁴⁵ Ta oj jyambijtnu ma ja nidugunkrú 'yaxpajkraty, es t'anmaaydu:

—¿Tii m'akmaa m'akro'xtabu? Tu net tpaaty ja xuu ja ooru ma uj, ja Naxwíñudu ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkyaka'añuts ma yu rojru ja'ayuty.

⁴⁶ ¡Pudu'uktú! ¡Jo'omdu! Ta myiñ ja di'ibuts xykyuyakaamp.

Jesús yajmátsy

⁴⁷ Tamu natyñumu Jesús 'yakkajxy ko jyajty ja Juudus di'ibu nandu'un 'yapóstulu'ajtypy ma yu nimajmajtskrú, es myindu mudu mayjya'ay mudu 'yespaadu esu kyépyaty. Yu'u naty kajxudup ja teedywyindsúnaty esu myujja'aydujkdudyu israelítaty.

⁴⁸ Es tu natyu Juudus ttukni'ixu wi'ixu naty dyaka'añ ja ijxwu'umun:

—Di'ibuts uj ndsi'xyru, yu'u du'unu naty ja Jesús. Yu'u du'un mmátstup.

⁴⁹ Netyu Juudus tnimiñ ja Jesús, es tkajxpe'xy:

—Dios maygyépyaty, Windsún.

Ta oj tsi'xy.

⁵⁰ Netu Jesús 'yadsooy:

—Mutnaymyaaybyu, ¿tun ti mnimiimpy?

Ta tñimawingoonda ja Jesús es dtajstta es dyajñaxnaða tsimy.

⁵¹ Nidu'uk di'ibü naty jam mada Jesús, tju'ty ja 'yespaada es tñibo'ta tuk adu'umü tyatsk ja teedywyindsungópku tyuumba.

⁵² Net ja Jesús t'anmaay:

—Pujku'uga m'esperada ma xya'ity. Mut ko nidagekyu di'ibü tsiptuump mada esperada, nan mada esperada 'yoogat.

⁵³ Es tim tyamy mbaadats nja'amdoj ja nDeedyats es tkáxut tugoymyayu ánkusaty esxyuyps xyuyudaka.

⁵⁴ Per kyajtsa du'un ndúnat, mut ko wi'ix yajkuudyúnat ja Diosu jyaabyajtan di'ibü jnaamp ko du'un tyun jyátat.

⁵⁵ Net ja Jesús t'anmaaydu ja mayja'ayaty:

—¿Tii du'unats miits tu xñimíndats mada m'esperada es mgepy es xymyatsa'andats éxtmxyuyps uj nma'tspaty? Bom bómatš uj tu n'u'uñu mut miidsaty muj tsajptujk ñabotsoty es nya'uxpakte, es ni na'ats tu xykyatsumda.

⁵⁶ Es tugekyu tyada du'un játyuty es yajkuudyúnat di'ibü ja Diosu kyugajxpty myadyaktu ma ja Diosu jyaabyajtan.

Jesús, Anás wyindum

Ta nidagekyu ja xprajkpty tmastutta ja Jesús, es kyaktaaydu.

⁵⁷ Di'ibaty myajstta ja Jesús, yu'ujaty yajñaxtu ma ja teedywyindsungópku Kaifás, ma naty ja di'ibaty tsajptagóty ja xprajktap esu mujja'aydujkaty tu ñaymyúkadu.

⁵⁸ Es yu Peedru pyanuj extu ma ja tyuja'a ja teedywyindsungópku. Jap tyujku es ñaxwe'tsy mada polusiaty, es tñijawaya'añ wi'ix 'yokwe'emy ja Jesús.

⁵⁹ Yu teedywyindsánaty es ja mujja'aydujkaty es tugekyu di'ibü ana'amdup muj tsajptagóty t'axta'aydu ja winma'añ wi'ix t'okniwaambáttu ja Jesús es 'yoogat,

⁶⁰ es kyaj tpatta ja pyojpu oy may ja ja'ay oj jyaminu es tñaniwaambajttu ja Jesús. Es tim ok myiñ nimajtsku testiigu di'ibü andáktap,

⁶¹ es jyunandu:

—Tyada yedyujk du'un jyna'añ: “Mbaadats njity tyadu muj tsajptujk es tugak xuuts ngójut jatugok.”

⁶² Net ja teedywyindsungópku pyade'ky es t'anmaay yu Jesús:

—¿Kyaj m'adsoy ni tii? ¿Tii ðanu tyada di'ibü yam myadyáktap mut mijskyujxm?

⁶³ Es ja Jesús oj wye'emy amofñ. Net ja teedywyindsungópku 'yanmaay:

—Éjtsats mij n'anmaapy mada Diosu xyagyujxm es xy'anumudats ja tuy'ajtan pun mijsu du'un ja Kristu, ja Diosu 'yU'un.

⁶⁴ Jesús 'yadsooy:

—Éjtsu du'un éxtum mij mjuna'añ, es nandu'un n'anumudu miidsaty ko m'íxtap ko uj, ja Naxwiñudu Ja'aydu Kyudanaabyu, n'u'uñaya'añats ma yu 'yaga'añdsoo ja Dios di'ibü tugekyu muk'ajtan myudajtypy, es ma naty nmina'añats yoodsoty.

⁶⁵ Net ja teedywyindsungópku tku'tsy ja wyyt es ñugaxu'ugut ja 'yaku, es jyunáñ:

—¿Tyadu yedyujk tu tmudagoy ja Dios mada kyuhm ayuk! ¿Oy njadimtojkam ja testiigu? Miidsaty ka'am tu xymudowdu yu 'yaxuk ayuk.

⁶⁶ ¿Wi'ix mjuna'andu?

Es ja'ajaty jyunandu:

—Myudajtypy ja pyeky, es pátap 'yoogat.

⁶⁷ Ta twindsuju'ktu es twojptu es naagaty twimbojtsu'ktu,

⁶⁸ es t'anmaaydu:

—Mij Kristu, ¡may pán tu mgóxyuty!

Peedru t'uxtij ja Jesús

⁶⁹ Ma naty ja Peedru 'yu'uñu taja'p, ta ñimiñu tu'ugu kiixy po'oduumba es 'yanmaay:

—Mij nandu'un tu mjudity mada Jesús, Galileu ja'ay.

⁷⁰ Es ja Peedru 'yuxtij ja Jesús mayja'ayoty, es jyna'añ:

—Kyajts nñijawu ti ðan mmadyakpy.

⁷¹ Jamu naty Peedru tujk aguhm ko jatu'ugu kiixy po'oduumba di'ibü naty jap 'yijxu. Ta jyunáñ:

—Tyadu ja'ay nandu'un tu jyudity mada Jesús nazarenu.

⁷² Ta jatugok ja Peedru t'uxtij, es jyunáñ:

—Diósats ndestiigu'ajtypy ko kyajts n'ixy'atyu tadu yedyujk.

⁷³ Ko waanu 'yak'ijty, di'ibü naty jápty tñimujwa'ktu ja Peedru es t'anmaaydu:

—Tuy'ajtan ko mij nandu'un mja'ajtabu tyada, mut ko mada m'hü mgajxun mya'uxkapy.

⁷⁴ Netu Peedru oj ñagyajxpekýuty ko kyaj tuy'ajtan jyna'añ:

—Ja, por tsyos! Kyajts n'ixy'atyu tadu ja'ay.

Ta netyu 'yuu ja tugaak.

⁷⁵ Net ja Peedru tjamyejtsy éxtam ja Jesusu naty tu 'yanu'amxaty: “Ko kyajnumu natyu tugaak 'yuy, es mij mjuna'ana'añ tugaak ok ko kyajts xy'ix'aty.” Taa ja Peedru pyudseemy jap, es jantsy jyuy yaxy.

27

Jesús, Pilatu wyinduuy

¹ Ko oj xuuñu, ta ja teedywyindsánaty es ja israelítadyu myujja'aydyujkaty t'amujk tkajxmujktu es dyajti'igyudu es 'yoogut ja Jesús.

² Net tkatsuumdu es oj ttukkudúkuu ja gobernador Ponsyu Pilatu.

Juudas 'yeeky

³ Ko ja Juudas di'ibu naty tu tkuyaky ja Jesús, t'ixy ko tu naty tkuyaky es 'yoogut ja Jesús, ta oj jyajotmay'o'knu. Ta tkoonumbijty ja i'px majkpu platu meen tsajptugóty ma ja teedywyindsánaty es ja mujja'aydyujkaty.

⁴ Ta t'anmaay:

—Ej tats nbekytyuñ kots tu nguyaky es 'yoogut tu'ugu ja'ay di'ibu kyaj tii pyeky.

Per ja'ajuty 'yadsooy:

—Esu taadu, ¿tits uudsuty ngwéntaty? ¡Mij taadu mbátup!

⁵ Net ja Juudas tnaswaju ja meen ma muj tsajptujkan, es ñajxnu es ñayyo'ktuuy.

⁶ Ja teedywyindsánaty tkoonmujktu ja meen, es ñayjyanánadu:

—Kyaj mbaat nbujákumu tyadu meen ma ja limosnu ñipety, mut ko yu'u yaj'yajk ko tu'ugu ja'ay 'yoogut.

⁷ Net ñaybyujtákuu ti'igyu es tjuyandu tu'ugu nax di'ibu jya'a'ajtypy ja tu'ts pojtspu, es du'un tmudáttat ma dyajnaxtákuu ja jabye'xyaty.

⁸ Paaty txu'atyu tadu nax extu tyambaat ne'pyñáx.

⁹ Es du'un yajkuudyuun yu tyaadu di'ibu ja Diosu kyugajxpu Jeremias tu tkajxyu naty: “Es t'axájudu i'px majku platu meen, éxtam ja israelitu ja'ayuty tpujtákudu ja tsyoo,

¹⁰ es mudu tadu meen tjuuydyu ja tu'ts pojtspu ñax, éxtam ja Nindsan'ajtam xytyuknipejky.”

Jesús, Pilatu wyinduuy

¹¹ Net Jesús oj yajmunejxy ma ja gobernador, di'ibu yajtuuj:

—¿Tii mijtsu du'un ja israelítadyu ryey?

Netu Jesús 'yadsooy:

—Du'unu du'un éxtam mij mjuna'añu.

¹² Es ko ja teedywyindsánaty es ja mujja'aydyujkaty ñi'unudu, Jesús kyaj 'yadsooy.

¹³ Net ja Pilatu yajtuuj:

—¿Tii kyaj xymyudoy tugekyu di'ibu yam mdukni'u'unudu mij?

¹⁴ Es ja Jesús kyaj tyim'adsooy ni tuk aq. Es ja gobernador du'añu oj wyu'umu es kyaj tñijawu wi'ix 'yakjuna'anat.

Jesús ñiduku es 'yoogut

¹⁵ Es ma ja xuu ja gobernador jumajt jumajt tasmatsu tu'ugu tsimyjya'ay di'ibu ja ja'ayuty tsojktup.

¹⁶ Es ma tadu tiempu, japu naty 'yity tsimy tu'ugu muj pekyjya'ay di'ibu xyu'ajtypy Barrabás.

¹⁷ Es ko naty ja israelítaty tu ñaymyúkudu, ta ja Pilatu dyajtuuy:

—¿Di'ibu miits mdsojktup esuts nnasmátsut, yu Barrabás, o yu Jesús di'ibu xyu'ajtypy Kristu?

¹⁸ Du'un jyunañ ja Pilatu mut ko ñija'abu naty ko ja teedywyindsánaty tnaywyin-naxujáwudu ko Jesús may ja ja'ayuty pyanujxudu es paaty tu tyukkudúkuu.

¹⁹ Ko naty ja Pilatu 'yak'u'uñu ma yajkutíky, yu ñado'oxy oj ñigajxykaxuty es 'yanu'amxaty:

—Katu mij ti xytyuktaku mudu tadu ja'ay di'ibu kyaj tii pyeky, mut ko tsu'uyuts nguma'ay jantsy axuuk mut yu'ugyaxm.

²⁰ Es ja teedywyindsánaty es ja mujja'aydyujkaty oj ttukkupaktu ja ja'ayuty es jyuna'anat ko yajnasmátsut ja Barrabás es ja Jesús 'yoogut.

²¹ Ja gobernador dyajtuuy jatugóky:

—¿Di'ibu nidu'uk mdsojktup esuts nnasmátsut?

Ta ja'ajuty 'yadsood:

—Yu Barrabás.

²² Net Pilatu dyajtuuy:

—¿Es tits ndúnep mada tyada Jesús di'ibu mij m'andijtup Kristu?

Es nidugekyu 'yadsooda:

—¡Yajkruuzpát!

²³ Net ja Pilatu t'anmaaydyu:

—Pes, ¿tii du'an tu ttitmuundugóy?

Per ja'ajuty 'yaktim'yaxkaktu:

—¡Yajkruuzpát!

²⁴ Ko ja Pilatu t'ijxy ko kyaj ja ja'ayuty tkupaktu es ni'igu ñaymyuk ñaydyá'adsada ja ja'ay, ta tnigajxu nuu es oj kyabujy mayjya'ay wyinduuy, es jyuna'añ:

—Ej kyajts nduktaku ja 'yo'kunu tyadu ja'ay. Miidsadyu taadu mbátudup.

²⁵ Es nidugekyu ja ja'ayuty 'yadsooda:

—¡Uudsuty es n'u'unk n'una'kuty pyeky'áttup mada tyadu 'yo'kun!

²⁶ Net ja Pilatu t'nasmajtsu ja Barrabás, ta tni'ana'amú esu Jesús yajwóput. Ta net tkayajky es dyajkruuzpáttu.

²⁷ Net ja gobernadooru syoldaaduty tmanujxtu ja Jesús ma ja palasyu es dyajnaymyujku nidugekyu ja soldaaduty ma Jesús.

²⁸ Net tjaanadu ja wyyt, es ttukpajtaktu tu'ugu witu tsu'unkpu éxtamu reyu wyyt.

²⁹ Ta txagajttu ja pyñ éxtam tu'ugu koronu, es tpujtákudu kyabajkkajxm, es ttukkukajpudu tu'ugu tajk ma 'yaga'añgyu'u. Ta net twingoxtnaaydyu, ttukxi'ktu es t'anmaaydyu:

—¡Maj kajxm mij, israelítudyu ryey!

³⁰ Nandu'un twindsuju'ktu, es ttukkukajptúttu ja tyajk es ttukkuwojpu'ktu.

³¹ Ko ttukxiktaaydyu, ta dyajjunajktu ja tsu'unk wit, es ttukpajtaktu ja kyuhum wit. Ta tmanujxnudu es dyajkruuzpata'andu.

Jesús kyruuzpéty

³² Ko naty tsoonda, ta ñaybyátudu mut tu'ugu ja'ay di'ibu kugajpn Sirene es txu'aty Simonk. Ta ttukkupajktu agwanu es dyajnujxut ja Jesusu kyruuz.

³³ Es du'an jyajtu ma tu'ugu lugaar txu'aty Gólgotu, di'ibu 'yandijpy Kalaveeru Lugaar.

³⁴ Jam tjak'luugandu ja vinu taam'yo'oy mada tsajkadsuxknijy es kyaj muk tjáwut ja ayo'on. Es ko t'ukmajtsy ja Jesús, ta kyaj tim 'yiky.

³⁵ Ko naty tu dyajkruuzpáttu, ta ja soldaaduty ttuundu ja rifu es dyajwa'xtu ak yu'ujuty ja Jesusu wyyt. Du'an yajkuudyuun éxtam jyanán ja Diosu kyugajxpu: “Dyajwa'xtuts ja nwit ak yu'ujuty mut ko ttuundu ja rifu.”

³⁶ Net ñaxwa'tstu jam es tkwenta'ata'andu.

³⁷ Es kyabajky tpujtákudu tu'ugu letreeru di'ibu junaamp éxtamu du'an ja 'yu'unun: “Tyaadu du'an ja Jesús, israelítudyu ryey.”

³⁸ Nandu'un majtsku ma'tspaty dyajkruuzpajttu mut yu'u, tu'uk aga'añdsyoo es jat'u'uk anajñdsyoo.

³⁹ Ja ja'ayuty di'ibu najxtup jam, tnixi'ik ttukxi'iktu es ttuknugow ttuk'yujkówdu, es jyuna'andu:

⁴⁰ —¿Tii kyaj mmijsuty di'ibu junaamp ko mjitup ja muj tsajptujk es tuguk xuu xykyójat jatugok? Minats n'ok'ixtu. Pün mijtsu du'an ja Diosu 'yU'unk, nayyajnitso'ogadu mij ku'um es junak kruuzkajxy.

⁴¹ Es nandu'un tyukxíkudu ja teedywyindsúnaty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpajktup es mada fariseeuty es ja mujja'aydyujkuty. Es ak yu'ujuty ñayjyuna'anadu:

⁴² —Tu dyajtse'eky ja wiinkpaty es kyaj mbaat ñayyajtse'egyuty ku'um. ¿Tii kyaj yu'ujuty ja israelítudyu ryey? Wa'an tjanaky kruuzkajxy es nmubajkum yu'u.

⁴³ ¿Tii kyaj tu jyuna'añ ko yu'u Dios 'yU'unk'átyuty? Ko tyu'ajtanaty ko Dios yu'u tsyékyuty, jwa'anu net ja Dios dyajtse'egyuty jam kruuzkajxm!

⁴⁴ Extu ja ma'tspaty di'ibu naty jam mut yu'u kruuzkajxy, twingajx tpujpkajxtu ja Jesús nandu'un.

Jesús 'yeeky

⁴⁵ Net tugekyu ja naxwíñudu kyoodsudyaay kijkyxuu extu tuguk yaxp xunnam.

⁴⁶ Es nan ma tadu ooru Jesús kyajxy jantsy muk:

—Elii, Elii, ¿lamu sabaktanú?

Di'ibu ayuk wimbudsamp: “Dios miu, Dios miu, ¿ti kots mij tu xymyastu'uty?”

⁴⁷ Nidu'uguty di'ibu naty jam, tmuodoodu es ñayjyanánadu:

—Yu'u tyaadu yáxup ja Elii, ja Diosu kyugajxpu.

⁴⁸ Netyu nidu'uguty oj ñejaxy puye'egyú es oj dyajtsoon tu'uk di'ibu yuunkpnaanu. Ta dyajxe'ky mada vinu xun, es ttukjajptju tu'ugu kepy, es tmuwingooñ ja Jesús es tmuugat.

⁴⁹ Per ja wiinkpaty jyuanandu:

—jMastu'ut! Min n'ok'ijxam pan nimiinap ja Eliias es yajtso'ogudat.

⁵⁰ Ta jatugok ja Jesús oj kyajxy jantsy muk. Ta oj 'yo'knu.

⁵¹ Netyu ja aduy di'ibu jap muj tsajptugóty kyu'tswa'xy kubajky extu ux'ambaat, ja naxwiñdu pyumiimy, ja ju'u kaats oj 'ya'ajadya'ay,

⁵² es 'yawatsy ja o'kpu jut, es jyikyryjktu mayu Diosu jya'ay di'ibu tu 'yooktu.

⁵³ Es ko naty tu jyikyryjktu ja Jesús, net ñujxtu Jerusalén ma mayjya'ay 'yijxadu.

⁵⁴ Ja soldaadu windsán esu soldaadaty di'ibu naty maat tkwentu'attu Jesús, ko t'ijxtu ja muk ujx es tugekyu di'ibu naty tuun jajtup, net jyantsytsyu'kadu es ñayjyunánadu:

—jTuy'ajtandamu naty ko tyaadu yu'ujuty ja Diosu 'yU'unk!

⁵⁵ Jamu naty mayu toxytyujktu myuj'ixtu jagam di'ibu natyu Jesús tu tranujxtu Galileeu es tu tpuđukudu naty.

⁵⁶ Ma yu'udyu naty ja Mariu Magdalenu, ja Mariu di'ibu tyaak'ajtup ja Santya'agu esu Josee, es ja Zebedeu ñado'oxy di'ibu Santya'agu esu Fwank tyaak'ajtup.

Jesús ñaxtaku

⁵⁷ Ko ja xuu tsiy'idánnu, ta myiñ tu'ugu mukja'ay di'ibu xuy'ajtypy Josee, Arimateeu kyugajpnuty, di'ibu naty tu tranexy ja Jesús.

⁵⁸ Yu'u oj tninejxy ja Pilatu es t'amdooy ja ñini'xu Jesús. Ta Pilatu tni'ana'amu es yajmo'oyut.

⁵⁹ Ja Josee t'axaju ja ñini'xu Jesús. Ta t'abijty mat tu'ugu wa'atsep saabnu,

⁶⁰ es tpujtáky ma kyuum o'kpu jut di'ibu naty yu'u tu dyajtsajtsjuty dyajpa'ajutyty tsawiiñ. Ta oj t'aguy mat tu'ugu mujpu tsaa. Ta oj ñujxnu.

⁶¹ Jamu naty ja Mariu Magdalenu esu wiinkpu Mariu twin'u'uñdu ja jut.

Soldaaduty di'ibu kywentu'ajtup ja o'kpu jut

⁶² Jakumbom ma ja saabudu xuu, ja teedywindsánaty esu fariseeuty oj tmugajxtu ja Pilatu,

⁶³ es t'anmaaydyu:

—Windsán, yu'uts njamyajtstap ko tadu andakpu jyunán ma naty 'yakjiky'átyñu, ko ma tughakxubaty jyikyryjktu ma naty tu 'yeeky.

⁶⁴ Paaty tunu may'ajtun, kaxtu msoldaaduty es nujx tkwentu'atyu tadu jut aa extu ko tughakxubátatnu, kudibu nujx ja 'yuxrujkruty jyuududu koots, es óknu t'anumadut ja ja'ayuty: “Tu jyikyryeeky ma tu 'yeeky.” Ko du'an jyátut, ni'igu naty 'yaxuuguty es kadiinam ma naty kyakruuzpetyñu.

⁶⁵ Pilatu jyunán:

—Jótun. Manujxtu ja soldaaduty es yajxon xytyukkwentu'áttut ja jut aa éxtam kyaj mbaat pan tyuku.

⁶⁶ Ta tmanujxtu ja soldaaduty es tpujtakaaudyu yajxon ja tsaa di'ibu aguu'ajtypy ja jut, es tsaaydyu mat ja syeyu, es ja soldaaduty oj wu'umdu kwentu'ajtup.

28

Jesús jyikyryeeky

¹ Ko ja saabudu xuu ñajxy, xuiñubunu naty ma ja domingu xuu, ñejxy ja Mariu Magdalenu es ja wiinkpu Mariu ma ja Jesús oj ñaxtaku.

² Es t'in myiñ tu'ugu muk ujx, ja'a ko tu'ugu Nindsán'ajtam Diosu 'yánklusu naty kudakp tsajpótun, es yajty ma ja jut aa. Ta dyajjugéky ja tsaa di'ibu naty 'yagu'uy'ajtypy ja jut, es jam ñaxwe'tsy.

³ Esu wyiñ jyujp tye'xy éxtamu judsuk, esu wyit poop éxtamu tsajp'e'pyky.

⁴ Ko ja soldaaduty t'ijxtu, tsayuydyu mat ja tsu'ugu es wu'umdu éxtamu o'kruty.

⁵ Net ja anklas t'anmaaydyu ja toxytyujktu:

—Katu mdsu'ugudu. Uj nnija'abuts ko xy'uxta'aydyu Jesús di'ibu tu dyajkruezpátu.

⁶ Kyaj ñakyyaaty, pes tu jyikyryeeky, du'an éxtamu naty tu tngajxy. Min xy'ixtu ja lugaar ma naty 'yity.

⁷ Nuixtu pojun, anuumudu yu 'yuxrujkruty ko di'ibu tu 'yeeky tu jyikyryeeky, es nuixp Galileeu jawyiñ mañanum miits mganujxtu. Jap xy'ixtat. Tyaadu du'an di'ibu naty miits n'anuumayándap.

⁸ Net ja toxytyujktu pojun tso'ondu ma ja jut aa, jyantsyxyondaktu es tsu'ugudu nandu'an, es oj puy'e'gyu t'awánudu ja uxrujkruty.

⁹ Nuixtubu naty, ta tu'aay pyátudu ja Jesús, es kyajxpo'xudu. Ta ja'ajaty tmawingoondu ja Jesús. Ta t'awdajttu es tmanaandu ma tyeky.

¹⁰ Ta 'yanmaaydyu:

—Katu mdsu'ugudu. Nuix anuumudu nmugu'uktujkuts ko jap nuixtat Galileeu, es jáputs xyryaattat.

Di'ibn soldaquaduty myadyaktu

¹¹ Ko naty ja toxytyujk ñujxtu, naaguty ja soldaadu oj ñujxtu Jerusalén kajpnóty es oj ttukmumadya'aktu ja teedywyindsúnuty tugekyu di'ibu tu tyuñ tu jyátyuty.

¹² Tyadu teedywyindsúnuty oj ñujxtu ma ja mujja'aydujkaty es ñayajti'igyadu. Net tmeenmyoodyu ja soldaaduty,

¹³ es t'anmaaydyu:

—Miits mjaná'andut ko koots ma naty miits mma'adu, ja 'yuxpukpodyu Jesús oj tu tjuuttu ja ñini'xu Jesús.

¹⁴ Es pun ja Pilatu ñija'abu tyaadu, uudsuty muut nnaogyajxudut kudiiu ti mjátudut.

¹⁵ Ta ja soldaadu t'axájudu ja meeñ es du'un oj tmadyakwa'xtu éxtamu naty tu ya'anuumadu. Es du'un tmadya'aktu ja israelítuty extu tyambaat.

Di'ibn Jesús tyuknipejkyu ja 'yuxpukpudy

¹⁶ Ja nimajk tu'ukru xupukpudy oj ñujxtu Galileu ma ja kopk éxtamu naty ja Jesús tu 'yanu'umxadu.

¹⁷ Es ko t'ijxtu ja Jesús, ta t'awdajttu, oy naaguty 'yamajtsk jyotmajtskadu.

¹⁸ Net ja Jesús tmawingooñ ja 'yuxpukpudy es t'anmaaydyu:

—Ejts tu xumyo'oy ja Dios tugekyu kutujkan, du'un jam tsajpótm es du'un ya naxwiñ.

¹⁹ Paaty nujx ya'uxraktu ja'ayuty ma tugekyu naxwiñudu esats uj nja'ay'áttut. Yajnubáttu xuyugyujxmu Dios Teety, es uj, ja 'yU'unu, es ja Espíritu Santu,

²⁰ es tukni'ixadu es tkuudyúnat tugekyu di'ibuts uj miits tu nduk'ana'amdu, es mniijáwudup ko du'añamts uj n'ity mut miidsuty extu ko jya'tat ja tiempu ma naxwiñudu tyugoya'añ.

Oybyu Ayuk Di'ibu Markus Jyaay

Fwank Yajnaabajtpu tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk ma muj it

¹ Du'un tsyondaky ja oybyu ayuk mut yu'ugyujxmu Jesukristu, ja Diosu 'yU'unuk,
² éxtam kaxja'ay 'yity ma ja Isaiiu ñeky, Diosu kyugajxpu. Du'unu Dios t'anmaay ja 'yU'unuk:
 Ngejxpyyats jawyiin ja n'ayuk kajxwa'xprats
 es mya'awátsxudat yu mnu'u mdu'u.

³ Es 'yakjanáñ ja Diosu kyugajxpu:

“Ma muj itun, jam yajmudówat muk kyajxy:

Nayjyujp'ixudu mut ko taa du'un myiñ ja Nindsun'ajtum.”

⁴ Es ja Fwank yajnabejty ma ja muj it es t'anuumadu ja ja'ayuty es jyodumbíttat, tmastu'uttat ja pyeky es ñubátat. Du'un ttúndat ja 'agyujxmu esu Dios mya'xudat ja pyojpu.

⁵ Es majatyu Judee ñaxwíñudu es ma Jerusalén kajpn tnimiindu ja Fwank es tmadó'íttu. Es ko tmayatstu ja pyojpu, net ja Fwank yajnubátudu ma ja Jordán mujnuu.

⁶ Ja Fwangu wyit kyojyuty mudu kameyu jamk es twaun'áty ja po'o, es yu'u ijty jye'xypy ja mu'u esu tsimba'ak,

⁷ es tkajxwa'xy ma ja ja'ayuty es t'anuumadu:

—Oknum myina'añ tu'ugu di'ibu ni'igu tmudaty ja muk'ajtan kadínum uj. Kyajts uj xuyítaku, ni je'eyu yu kyu'uk nga'agájudat éxtamxypats uj n'ityats tyuumbun.

⁸ Eñ nyajnaabajtaps miits mut ja nuu, per ja'a myajnaabátudap mut ja Espiritu Santu.

Jesús ñubety

⁹ Ko waanu 'yity, ta ja Jesús tsoyo'ón ma ja Nazaret kajpn di'ibu ijtp Galileeu. Ta tnimiñ ja Fwank ma ja Jordán mujnuu, es net dyajnabejty ja Jesús.

¹⁰ Es ko naty pyudsemy najotm, net ja Jesús t'ijxy ko ja tsajp 'yawatsy es ja Espiritu Santu jyanajky ma yu'u éxtam tu'ugu paku'unuk.

¹¹ Es yajmudóy tu'ugu kajxy tsajpót m jyna'añ:

—Mijtsu du'un n'U'unuk'ajtypy di'ibats njantsytsyejpy, es óyats njotkujk'áty mut mij.

Mujku'ugópok tjátúñ wi'ixu Jesús pyekytyúnut

¹² Net ja Espiritu Santu yajnaxxu ja Jesús ma tu'ugu muj it.

¹³ Jap 'yijty justyikxyxuu ma yu ujts juyujk, es ja mujku'ugópok Satanás tja'ijxy esu Jesús pyekytyúnut. Es ñimiñudu Diosu 'yánklusaty es myaduunudu.

Jesús tkajxwa'xtso'ón ja Diosu 'yayuk

¹⁴ Es ko Fwank yajtsiimy, net ja Jesús ñejxy Galileeu ñaxóty es jap tkajxwa'xy ja oybyu ayuk.

¹⁵ Net ja Jesús t'anuumadu ja ja'ayuty:

—Tu jya'ty ja tiempu es wingoombu du'un ja Diosu kyutujkan. Yajtagátstu ja mjoy mwinma'añ es mabaktu ja oybyu ayuk.

Jesús twoy nimajtaxku ajkxmajtsputy

¹⁶ Mejjñbyu'aaay naty ja Jesús jyudity jam Galileeu ko t'ijxy ja Simonk es ja myuga'ax Andrés. Yu'u naty tyuunk'ajttap ja ajkxmajtsk, es tkujabípuu naty ja 'yajkxmajtsn najoty.

¹⁷ Es 'yanmaayudu ja Jesús:

—Pamiinguts, es ujts miits n'axpukpu'áttap es nmo'oydyut jatu'ugu tuunk. Tyamyu xyajtsonda'aktut es xy'axta'aydyut mayu ja'ay esuts nandu'un yu'ujaty n'axpukpu'áttat.

¹⁸ Netyu tnikaktu ja 'yajkxmajtsn es oj tranajxtu ja Jesús.

¹⁹ Es ko ja Jesús waanu 'yaknas'yo'oyu, net t'ijxy ja Santya'agu esu Fwank, Zebedeu myaangaty, di'ibu naty ma tu'ugu barku ya'o'oyudap ja 'yajkxmajtsn.

²⁰ Ta ja Jesús dyáxudu, es ja'ajaty tnikaktu ja tyeety ma ja barku mut ja tyuumbaty. Ta oj ñajxtu mut ja Jesús.

Jesús dyajpudsémy ja ka'oybyu ma tu'ugu ja'ay

²¹ Ta jyajttu ma ja Kafarnaúm kajpn. Ma ja saabudu xuu Jesús tyujku ma ja tsajptujk es tyujku ya'axpukpu.

²² Du'unu ja ja'ayuty wu'umudyaaaydu mudu di'ibu kyajxpy, mut ko du'unu naty ya'axpeky éxtam tu'uk di'ibu myudajtypy ja kutujkan es kyaj éxtam ja di'ibaty tsajptugóty ya'axpukpu.

²³ Ma ja tsajptujk japu naty tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu. Ta yaxkeky:

²⁴ —¿Ti mdunaampy mut uj, Jesús nazarenu? ¿Ti mmiimp xyajkutugoya'añudsu? Eñ n'axkajpyats mij ko mwa'atsja'ayuty di'ibu Dios wyandak tkaxa'añ.

²⁵ Net ja Jesús t'oooy ja ka'oybyu, es t'anmaay mudu kyutujkan:

—jAmoñ es mastu'udu tyadu ja'ay!

²⁶ Es ja ka'oybyu twiitsxijty ja ja'ay, es ja ja'ay jyantsyyaxy amaja, ta tyukpudsuumu ja ka'oybyu.

²⁷ Nidugekyu du'añ wu'u'mudyaadyu ja ja'ayty, es ñayajttajudu ak yu'ujaty:

—¿Tii danu tyadu? iTyadu ja'ay myudajtyty ja kutujkun es t'ana'amut extu yu ka'oybyu, es mnumdoojup!

²⁸ Es pojun yajmadyaagudijty ma ja Galileu naxwíñudu éxtum ja Jesús ttuñ ja muj'ajtun es ya'uxpeky.

Jesús dya''aguda'aky ja Peedru myu't toxytyujk

²⁹ Ko pyudsuumu ma ja tsajptujk, net ja Jesús mudu Santya'agu esu Fwank oj ñujxtu ma ja tyujku Simonk esu Andrés.

³⁰ Esu Simongu myu't toxytyujk ja'a naty mabajngujxy ko'knaapy mudu jumba'am. Ta t'anmaadyu ja Jesús ko pyékyty.

³¹ Ta ja Jesús tmawingooñ, es tmajtsu ja ky'u es dyajpude'ky. Ta netyu ñajxnu ja jumba'am, es ja toxytyujk yajkaay ya'úkudu.

Jesús dya''aguda'aky may ja puma'ayaty

³² Ko oj tsyl'tnu ja xuu, ta oj dyajmíndu ma Jesús nidugekyu ja puma'ayaty es di'ibu myudajttup ja ka'oybyuty,

³³ es tugekyu ja kugajpnaty myiindu tujk agu'am ma naty ja Jesús.

³⁴ Jesús ya''agudak may ja di'ibu myudajttup kanak nax ja pa'am es yajpudsuum ja ka'oybyuty. Es ja'a ko ja ka'oybyuty ñija'adup pánu dan ja'a, paaty ja Jesús dyajkutijky es kyaj kyajxtut.

Jesús ja Diosu 'yayuk tkajxwa'xy Galileu

³⁵ Móñum, mañnum naty wyingoodsuty, ja Jesús pyude'ky es oj ñejxy adukatuuy kajxtákr.

³⁶ Simonk esu jyamyuduty oj 'yuxta'ayudu.

³⁷ Ko tpattu, ta t'anmaadyu:

—Ni'amuku ja'ayaty m'uxta'ayudu.

³⁸ Es 'yadsoojudu ja Jesús:

—Jo'om wiink tsoo nawingón es ngajxwa'xaduts ja ayuk jam, mat ko mudu tyadudsu du'un tu nmiñ.

³⁹ Es du'unu Jesús jyudijty ma tugekyu Galileu ñax es tkajxwa'xy ja nitsokun majatyty tsajptujk es dyajpudsémy ja ka'oybyuty.

Jesús dya''aguda'aky ja ja'ay di'ibu myudajtyty ja legru pa'am

⁴⁰ Ma tu'ugu xuu myiñ ma ja Jesús tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtyty ja legru pa'am. Ta ñaygoxtunagydyák wwinduuy es t'anmaay:

—Uj nnija'abuts ko mij mbaaduts xya''aguda'aky pun mdsejpy.

⁴¹ Es ja Jesús pya''ayooju es tku'anitooñ es t'anmaay:

—Ndsejpyats es m'aguda'agut.

⁴² Ko du'un t'anmaadyaay, netyu ñiwatsu ja pya'am es 'yagudak.

⁴³ Ta ja Jesús t'anmaay es ñujxtut, es tjantsytyuknipejky es t'anmaay du'un:

⁴⁴ —Ix jaygyuku. Katu xytyukmadya'aky ni pánu. Nujx winguwa'agu ja teety, es yak ja mwindsu'kun éxtum Moisés dyajnigutujku, es du'un nidugekyu ja'ayaty tñjawudut ko tu m'aguda'aky.

⁴⁵ Per ja ja'ay oj ñejxy es tmadyakwa'xy tugekyu oytyim maaty di'ibu naty tu jyátyty. Paaty ja Jesús kyaj mbaat 'yoktujkun ixnide'xy majatyty kajpn, jaayu 'yajakudity ma kyajpu ja'ay tsuñudu. Es oytyim maaty ja ja'ayaty tsooondu es tññujxtu ja Jesús.

2

Jesús dya''aguda'aky tu'ugu xux ja'ay

¹ Oknum jyumbijty ja Jesús ma ja Kafarnaúm kajpn. Es ko yajnija'aju ko tapu naty tu tyujkja'ty,

² ta pojun ja ja'ayaty ñaymyujkudu, es ni je'euy kyanakyñibatú ma ja tujk aa. Es yu'u tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk.

³ Net tmamiindu ma ja Jesús tu'ugu ja'ay di'ibu naty xux, nimajtáx tku'uydyu.

⁴ Es kom kyaj mbaat jya'ty extu Jesús wwindum, mat ko jyantsymayjya'ayaty, ta dyajjgáktu waanu ja tujkni'x. Es ma dya''awatstu, jap tkutuñajxtu ja puma'ay mat tu'ugu mabajnu'unk.

⁵ Ko ja Jesús t'ijxy éxtum ja myubujkunaty, ta t'anmaay ja puma'ay:

—Yu mbojpu yajma'xp.

6 Es naaguty ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpuktuap di'ibu naty jap uñaayduap, ja'a winmaayduy:

7 “¿Ti ko tyadu ja'ay du'un kyajxy? Myadugeebuy du'un ja Dios, mat ko ni pán mbaat tkame'xy ja pojru, yu'uy du'unu Dios.”

8 Nija'abu naty ja Jesús di'ibu wyinmaayduy. Ta t'anmaayduy:

—¿Ti ko xymudattu axuagu winma'añaty?

9 Kyaj ñimujaaaty njuna'anam: “Yu mbojru yajma'xp”, mat ko kyaj ya'ixy pan tuj'ajtun. ¿Tii kyaj dyu'anaty? Es mjuna'andap miidsaty ko ni pán tka"anammat yu tyadu xux: “Pudu'uk, yajmúk ja mmabajn es nu'ix”,

10 mat ko mbaat ya'ixy ko kyaj tmudaty ni ti muk'ajtun. ¿Tii kyaj dyu'anaty? Pes oy. Min n'oktuk'ixtu ko uj, ja Naxwíndu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, sitay nmudajtypyats ja muk'ajtun ya naxwíin es nma'xadats ja pojru.

Net t'anmaay ja xux:

11 —Mij n'anmaapy, pudu'uk, yajmúk ja mmabajn es nu'ix ma mdujk.

12 Net ja puma'ay pyude'ky, es dyajmijky ja myabajn, es tsyo'oñ jam ixnide'xy. Es mudu tyaadu du'ñu wya'umudyaayduy es t'awdajtu ja Dios, es jyanandu:

—Ni na'anamu du'un nga'ixum éxtamu tyaadu.

Jesús tway ja Matewu

13 Oknum ja Jesús oj ñejxy jatugok ma ja mejyñbya'a, es mayu ja'ayaty myuwingoonudu, es dya'uxpuktu.

14 Najxru naty ja Jesús tu'aay ko t'ijxy ja Leví, Alfeeu myaank, 'yu'uñu ma yajkugubéty. Ta t'anmaay:

—Pamiinguts es n'uxpukpu'átat.

Net ja Leví wya'tse'ky. Ta tpadso'oñ.

15 Mugaabyu naty ja Jesús ma Leví tujk, es mayu yajkugubajtraty esu wiingátypu di'ibu 'yandijtuap pojru ja'ayaty, nan jam 'yu'uñudu nandu'un t'igyu ma meesu ma Jesús es ja 'uxpuktraty, mat ko mayu naty ja ja'ayaty di'ibu panujxadap.

16 Es ja fariseeuty di'ibuty tsajptugóty ya'uxpuktuap, ko t'ijxtu ja Jesús kyay mudu tadu ja'ayaty, ta t'anmaayduy ja uxpu'atraty:

—¿Wi'ixu du'un ko yu mwindsán kyay 'yiiky mudu yajkugubajtraty es mudu pojru ja'ayaty?

17 Ko Jesús tmudooyu tyaadu, ta t'anmaayduy:

—Yu oy mukru ja'ay kyaj tseky ja kudsooy, yu'u du'un di'ibu pu'kudap. Kyajts tu nmiñ esats nwowa'añ ja di'ibu jiky'ajttap tuj'ajtun muat es jyodumbítat, yu'u dun je'eyu pojru ja'ayaty.

Jesús dyajtáwdu ti ko kya'ayaty

18 Tugok ko naty ja Fwank Yajnubajtru 'uxpuktraty es nandu'unu fariseeudyu 'uxpuktraty 'yayu'attu, ta myiindu naagudyu ja'ayaty ma Jesús, es dyajtuudu:

—¿Ti ko kyaj 'yayu'attu miju m'uxpuktraty éxtam 'yayu'attu yu fariseeuty esu Fwangu 'uxpuktraty?

19 Jesús 'yadsooyu:

—¿Tii mbaat 'yayu'aty di'ibu tu yajwówdu ma ja ja'ay pyeky, ma 'yak'ity mudu pu'kru yedyujk? Pun jam ja pu'kru yedyujk, kyaj mbaat 'yayu'aty.

20 Per mínup ja tiempu ma ja pu'kru yedyujk yajtukpuwijtstu'udat, taanam sitay 'yayu'áttat.

21 'Ni pán tka"axuyu tuk wit mat tuk pedazu jemywyit, mat ko ja abajtsunu jembyu nuumúkup es kyudsap ja tuk wit. Ta wya'umut ni'igu muj ja kyutsy'át.

22 Es ni yu jembyu vínu kyaya"adamu ma yu tukru nuu'abutsunbyo'o, mat ko ja jembyu vínu mugúdsap ma ja nuu'abutsunbyo'o, es du'un tyugóty ja vínu es ja nuu'abutsunbyo'o. Paaty yajpu'at'aky yu vínu jembyu ma yu jembyu nuu'abutsunbyo'o.

Jesusu 'uxpuktraty tkutajtu ja triigu saabudu xuu

23 Tugok ma ja saabudu xuu najxtubu naty ja Jesús mudu 'uxpuktraty triigu kamoty, ta ja 'uxpuktraty tkutajtu ja triigu ko jap ñaxtu.

24 Net ja fariseeuty t'anmaayduy ja Jesús:

—Ok adsow, ¿ti ko yu m'uxpuktraty ttundu di'ibu kyaj ñigutikyaty yajtúnat saabudu xuu?

25 Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿Tii ni na'anam miits xykya'uxpukta di'ibu tyuun ja Davit ko tugok mat ja jyamyudaty oj tyugoy'ajtxadu es oj yu'oo'gudu?

²⁶ Tyuká ja Davit má ja Diosu tyujk má naty ja Abyatar 'yity teedywyindsungópk. Ta ja Davit tkaay ja kuni'xypu tsajkaaky, di'ibu naty je'eýu nigutiky tkádydyt ja teedyaty, es tmooy nandu'an ja jyamyudaty.

²⁷ Ja saabudu xuu jajpajták es ja ja'ayaty ttuk'oy'áttut, es kyaj ja ja'ayaty tyuk'oy'átudat ja saabudu xuu.

²⁸ Paaty jajyúkdú ko uj, ja Naxwíndu Ja'ayudu Kyudnaabyu, nmudajtypyats nandu'an ja kutujkun má yu saabudu xuu.

3

Yedyujk di'ibu myudajtypy ja kyu'u tuk adu'um tu'uts

¹ Jesús tyujku jatugok má ja tsajptujk, es japu naty tu'ugu ja'ay di'ibu tu'udsu naty ja kyu'u tuk adu'um.

² Es naagudyu fariseeuty t'ix ttundu ja Jesús pun 'yok'ya"agudakypy ja puma'ay má ja saabudu xuu, es du'an tmudáttut wi'ix t'okni'uanudat.

³ Net ja Jesús t'anmaay ja ja'ay di'ibu naty myudajtypy ja kyu'u tu'uts:

—Pudu'uk. Tanu yaa kujk'aay.

⁴ Net ja Jesús dyajtuy ja fariseeuty:

—¿Ti mbaat ndu'unum má ja saabudu xuu, ja oybyu o axuukpu? ¿Nyajtsókum o nya'o'kumu? Es ja'ajuty kyaj 'yadsoodu.

⁵ Net ja Jesús twin'ijxtu ja'ajuty mudu aku, es jyotmay'e'ky ko kyaj tpa"ayowdu ja kupuma'ay. Ta t'anmaay ja ja'ay:

—Yajtáv ja mgu'u.

Ja ja'ay dyajtuy ja kyu'u, es ta 'yakudaky.

⁶ Net pyudsuumdu ja fariseeuty es tkajxmúktu mut ja Erodusu jya'ayaty wi'ix 'yoogut ja Jesús.

Jesús ya'uxpeky mejyñbyu'aay

⁷ Es ja Jesús oj ñejxy mut ja 'yuxpukpuky mejyñbyu'aay, es pyanuxudu mayu Galileu ja'ayaty.

⁸ Es nandu'an mayja'ay tnimiindu ja Jesús mut ko tmudowdu ja muj'ajtunoty di'ibu tyiimpy. Ja di'ibu tso'ondup Jerusalén es wiink tsoo má Judeu, má Idumeu ñax, Jordán mujnu ninaxy, má Tiru ñax esu Sidón ñax.

⁹ Jesús ttuknipejky ja 'yuxpukpuky es ya"awijxudat tu'ugu barku awiink má mbaat tyuku kadiibu ja ja'ayaty 'yadijmúkdut.

¹⁰ Mut ko mayu naty ja ja'ayaty tu dya"aguda'aky, jyantsy'adijmúktap es tmawingoondú es tpaada'andu ojye'e'eyu ja wyitu Jesús, es mut yu'ayu 'yaguda'aktat.

¹¹ Es ko di'ibu naty myudajtypy ja ka'óbyuty t'ijxtu ja Jesús, ta ñaygoxtunaaydyákdú Jesús wyindum es jyuna'andu muk:

—¡Mijtsu du'an ja Diosu 'yU'un'k!

¹² Es ja Jesús muk t'ane'emy ja ka'óbyuty kadiibu jyuna'andut ránú dún yu'u ja Jesús.

Jesús twin'ixy nimajmajtsk ja 'yapóstulaty

¹³ Oknum ja Jesús pyatujku má tu'ugu kopk, es jam dyaxu di'ibu yu'u tsoyjk. Es ñimiindu.

¹⁴ Es ttuknipejky nimajmajtsk yu'ujaty es 'yapóstula'áttuty, es 'yittat mut yu'u es tkaxa'añ ayuk kajxwa'xpu,

¹⁵ es tmooy ja kutujkun es dya"aguda'agut ja puma'ayaty es dyajpudsúmut ja ka'óbyuty.

¹⁶ Tyadu du'an ja nimajmajtskpu: Simonk di'ibu jajpajták ja xuu Peedru,

¹⁷ Santya'agu es ja myuga'ax Fwank, Zebedeu myaangaty, di'ibu xuyoooy Boanerjes (di'ibu 'yandijpy ko muk kyajxtu, éxtamu anaa),

¹⁸ Andrés, Felipe, Bartolomee, Matewu, Tomás, Santya'agu, ja Alfeu myaank, Tadeu, Simonk ja kananeeu ja'ay,

¹⁹ esu Juudas Iskaryotu di'ibu ok kyuyajk ja Jesús.

Jesús yajnijajxy ko dyajtún ja mujku'ugópk kyutujkun

²⁰ Oknum jyambijty má ja tyujk mut ja 'yuxpukpuky, es jatugok ñaymyujkudu ja ja'ayaty, es ni tka'okmadajnu ja tiempu es kyádydyt.

²¹ Ko ja Jesusu myugu'ugaty tniija'adu, ta tnimiindu es dyajnjáxandu, es ñayjyunánudu:

—Tuu da yu'u lyoku.

²² Nandu'an ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpukpuky tso'ondú Jerusalén, es ñayjyuna'anudu:

—Tyadu ja'ay myudajtypy ja mujku'ugópk Belzebuu, paaty dyajpudsémy ja ka'óbyuty.

²³ Net ja Jesús dyaxu ja ja'ayaty, es t'anmaaydyu:

—Mindu es ndukmumadya'aktat tu'ugu ijxpajtan. ¡Ni wi'ix tsoo mbaat ja mujku'ugópk Satanás tkayajpudsémy ja myuga'oybyu!

²⁴ Pes pæn tu'ugũ kutujkæn naywya'xap es tsyiptundũ tuk peky mut ja wiinkpæty, tadu kutujkæn kyaj mbaaƧt jyeky.

²⁵ Nandu'an pæn tsiptuundap ak tukka'axuty, kyaj mbaaƧt ñakytyuunmũkta.

²⁶ Es du'an nandu'an, pænũ mæjku'ugópƧ nayñibudu'kæp mudu myuga'óybyuty, kyaj mbaaƧt ja mæjku'ugópƧ kyutujkæn jyeky.

²⁷ Ni pæn mbaaƧt kyatuku amajaã mã tu'uga kumajaãbu ja'ayũ tyujk es tjuudat di'ibu jap pæn kyaj jawyiin t'awuunmũky. Per pæn tu t'awuunmũky, net mbaaƧt tjuuty.

²⁸ N'anmaaydyapts miidsaty ja tũ'ajtan. Yu Dios mbaaƧt tme'xy nidugékyudyu ja'ayudyu pyojpũ es mã tmu'udagoy tmaƧajxtugóy ja Dios;

²⁹ per di'ibu myu'udageery myuƧajxtugeery ja Espiritu Santu, kyaj mbaaƧt ni na'a ya-jme'xy, myu'ijttáwubu du'an ja pyojpũ winu xuu winu tiempũ.

³⁰ Du'anũ Jesús jyunañ mut ko japũ naty naagaty di'ibu junaãmp ko Jesús ttuñ ja mæj'ajtan mudu ka'oybyu myuk'ajtan, kyaj jyunandu ko Jesús du'an ttuñ mudu myuk'ajtanu Espiritu Santu.

Jesusu tyaak esu myuga'axuty

³¹ Net jyajttu ja tyaak es ja myuga'axuty. Ta wya'umdu japyu taja'p.

³² Di'ibu naty uñaaydyap Jesús myuwingón, ja'a 'yanmaaydyu ja Jesús:

—Yu mdaak esu mmyuga'axuty tyap taja'p, es yu'u mmaƧajxánudap.

³³ Es ja Jesús 'yadsooy:

—¿Pándsũ du'an nmyuga'ax'ajtypy es pándsũ du'an ndaak'ajtypy?

³⁴ Net twin'ijxy di'ibu naty wingón win'uñaayudap, es jyunañ:

—Tyaadudsũ du'an éxtum ja ndaagats es éxtum ja nmyuga'axudyats.

³⁵ Mut ko oytyim pænuty di'ibu tyiimpy di'ibu tsyejpy ja Dios, yu'udsũ du'an éxtum ja nmyuga'axats yedyujk toxytyujkuty es éxtumdsũ ndaagan.

4

Triiguwujpũ éxtumũ ijxpajtan

¹ Jatugok tyujkũ ya'uxpajkũ Jesús mejyñbyu'aay, es ñaymyujkũ mayu ja'ay mã naty yu'u. Paaty tyujkũ mã tu'ugu barkũ di'ibu naty jap mejyñ agũ'p, es jap ñaxwe'tsy, es ja ja'ayuty 'yitta pu'ujótm.

² Net dya'uxpejky kanak peky mudu 'yijxpajtan. Es mã ya'uxpeky, du'an jyunañ:

³—Mudowdu tyaada: Tu'ugu ja'ay oj ñeƧxy triiguwujpũ.

⁴ Ko naty jam wyujy, tuk peky ja tũamt kya'ay tu'aay, es myiindu ja joon jyuyjkaty, ta tpiidu.

⁵ Jatuk peky kya'ay tsaađe'ekykyujxm mã kyaj nuɡoo yu nax. Ta ja tũamt myujxy pojæn mut ko ja nax kyaj kyákuty.

⁶ Es ko 'yaandáky ja xuu, ta tsyaayu ja xũ'án. Es kom kyaj tmudaty ja 'yaats kæk, ta tyuatsy.

⁷ Es jatuk peky kya'ay mã apyñ myuxy. Ta ja apyñ yooñ es ja'a yajji'xtaayũ, es du'an ja tũamt kyaj wyinduuy.

⁸ Es jatuk peky kya'ay mã ja oyñax, ta yooñ pyejty ja tũamt es wyinduuy; naagaty dyajky i'px majk ja triigu tu'ugátypyu ja tũamt, naagaty tũgũ'px es naagaty mũgo'px.

⁹ Di'ibu mudoodap, wa'an tjaygyúkudu.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky mudu ijxpajtan

¹⁰ Oknũm ko Jesús oj wye'emy naydyu'uk, naagaty di'ibu naty tu tmudowdu ñimiinuũ mut ja nimajmajtskpu 'yuxpajkæty, es yajtũujudu ko ti dan 'yandijpy mã tadu ijxpajtan.

¹¹ Ta 'yanmaayudu:

—Miidsaty, Diosu du'an mduknija'adap wi'ix yu'u yajkutũky, di'ibu kyaj yajnijáwu ijty; es di'ibuts kyaj xypuanejxy, nduk'uxpejkyryuats mudu ijxpajtan,

¹² mut ko oy tjamudoodu di'ibuts nmadyakypy es tja'ijxtu di'ibuts ndiimpy, kyaj tjaygyúkudat, es kyaj jyodumbittat, es ja Dios pyojpũama'xadut.

Jesús tkajxte'xy ja triiguwujpũ éxtumũ ijxpajtan

¹³ '¿Tii kyaj xyjaygyúkudu miidsu tadu ijxpajtan? ¿Es wi'ix mbaaƧt xyjaygyúkudu ja wiinkpædyu ijxpajtan?

¹⁴ Ja di'ibu wyijpy ja tũamt, du'an éxtum ja Diosu 'yayuk kajxwã'xpu.

¹⁵ Naagudyu ja'ay du'an éxtum mã ja tũamt kya'ay mã tu'u. Myudoodap ja Diosu 'yayuk, per ko tmudooda'aydyu, ta myiñ ja mæjku'ugópƧ es pyujkæty ja ayuk di'ibu tu tyuku jyodoty wyinma'añóty.

¹⁶ Es naagudyu ja'ay du'an éxtum mã ja tũamt kya'ay tsaađe'ekykyujxm mã kyaj nuɡoo nax. Myudoodap ja Diosu 'yayuk es 'yaxájudap xonda'aky'aa xonda'akyjyót,

¹⁷ es mut ko kyaj tmudattu 'yaats kæk, paaty kyaj jyaktu. Es ko 'yayo'ombaattũ mut ja'agyujxmu Diosu 'yayuk, ta kyaj tnakymyubaktu.

¹⁸ Es ja wiinkpruty du'un éxtam ma ja tuamt yajwujy ma apyñ myuxy. Myudoodup ja Diosu 'yayuk,

¹⁹ es yu'nyu wyinma'añ'ajttap di'ibu ya ijtp naxwiin, ja mukja'ay'át, ja'a win'u'un winxájup es t'adseky oytym tiity. Tugekyu tyaadu yajtugeepy ja Diosu 'yayuk ma yu'ujaty, es kyaj myuj myayu.

²⁰ Es ta naagaty di'ibu myudoodup ja Diosu 'yayuk es 'yaxájudap, es yajmuj yajmáyp éxtam ma ja tuamt oyñaaxóty, es naagaty yajk i'px majk, naagaty tagu'px, es naagaty mugo'px.

Lampru éxtamu ixpajtan

²¹ Nandu'un 'yanmaaydu:

—Ko pán dyajtoye'eky ja lampru es dyajnejxy tyugoty, ¿tii netyu tkujiitsy madu kajoon o trujta'aky mabajnbatku'pu? Kyaj, ¿kudii? Nik ni'igu yajpajta'aky kujxm es tyukjájat ja tujk yajxon.

²² Es ni tii di'ibu ijtp ayu'udsyu es óknam kyawu'umut ixnide'xy, es kyaj jyaadyu ayu'udsyubu di'ibu kyaj yajniwáwt.

²³ Di'ibu mudoodup, wa'an tjaygyúkuu.

²⁴ Nandu'un ya'anmaaydu:

—Mbáktubu kwentu miits mut di'ibu mmudoodup. Ja kijxn di'ibu miits myajtuundup, nandu'unu Dios miits mgijxambita'anudu, es extu waanu ni'igu miits di'ibu myudoodup.

²⁵ Es di'ibu myudajtyy, yajmo'oyup waanu ni'igu; es di'ibu tagoy'ajtxup, yajpajkup extu nu'unun je'eyu tmudaty.

²⁶ Nandu'un jynán:

—Ja Diosu kyutujkan du'un éxtam ja tuamt di'ibu ñipy tu'ugu ja'ay.

²⁷ Myanaxy, es óknam pyude'eky, es du'un ñaxy xuuñ koots bom bom, es ja tuamt myuxy es yoñ, es yu'u kyaj tnijawu wi'ix.

²⁸ Ja'a ko ku'am myuxy ja tuamt naaxóty, jawyiin wyimbudsemy ja tyeky, óknam pyujy, taanum trujta'aky ja tyuamp.

²⁹ Es ko ja tyuamp tsya'amy, ta dyajpudu'aktu, mut ko tu traaty ja tiempu ma myúkat ja pajta'aky.

Mortás tuamt éxtamu ixpajtan

³⁰ Nandu'un jynán ja Jesús:

—¿Wi'ix kyuxe'eky ja Diosu kyutujkan, o ti ixpajtan mut ndukma'ijxkijxum?

³¹ Du'un éxtam mortás tuamt di'ibu yajwujp es yajnaxnijeeypy. Yu'u dan waanu ni'igu mutsk ma ja tuamt ya naxwiin,

³² es ko yajni'ipy, yoomp maj kudiinam ja wiinkru aay ujts, madu 'yaay xye'entsy muijátyaty, ko extu yu joon juyujk mbaat 'yaniktse'eky ma dya'aniku.

Ti ko ja Jesús ya'uxpeky madu ixpajtan

³³ Du'un ja Jesús t'uk'uxpajktu ja Diosu 'yayuk, es trujta'aky may ja ixpajtan éxtamu tyaadaty, extu mbaat tjaygyúkuu.

³⁴ Ni ti tkatukmadyaky ko ja ixpajtan tkayajtúñ. Per ko wyu'umdu ak yu'nyu madu 'yuxpajkpruty, tyukjajgyujkadup tugekyu.

Jesús dyajmo'oty ja poj es dyajtumijtku ja mejyñ

³⁵ Nan ja xuu ko oj tsyu'ujunu, ta t'anmaaydu ja 'yuxpajkpruty:

—N'okninajxum ja mejyñ.

³⁶ Net tnikaktu ja ja'ayaty es ñujxtu mut ja barku ma naty ja Jesús 'yu'uñu. Es 'yakranujxudu wiinkrudyu barku.

³⁷ Ta myiñ tu'ugu muk poj. Es ko ja nuu ñikapy tujkup barkoty, net ja barku 'yutsannu madu nuu.

³⁸ Tamu natyu Jesús mya'ay ux'am ma tu'ugu kukoy kyuxmada'aky. Ta dyujxtu es t'anmaaydu:

—iWindsún! Tyap ngi'inunu, ¿es mij kyaj ti xyjawa?

³⁹ Net ja Jesús pyude'ky es t'oooy ja poj, es t'anmaay ja mejyñ:

—iAmoñu! iTumijtku!

Ta ja poj myo'ty, es tugekyu oj wyu'umadya'ay amoñu es tumijtku.

⁴⁰ Net ja Jesús t'anmaaydu ja 'yuxpajkpruty:

—¿Ti ko nugo m'oktsu'kunudu? ¿Ti ko xykyamadattu mubajkan?

⁴¹ Ta ja 'yuxpajkpruty jyantsytsyu'kudu, es ñayjyunánudu:

—¿Pánu dunu tyaadu, ko extu yu poj esu mejyñ munnudoojup?

5

Gadaru ja'ay di'ibu myudajtypy ja ka'obybyuty

- 1 Ta tninajxtu ja mejyñ, es jyajttu ma yu ñaxwifñudu Gadaru.
- 2 Ko ja Jesús pyudseemy ma ja barku, net ñimiinu tu'ugu ja'ay di'ibu myudajtypy ja ka'obybyu es tsooñ ma ja kampooyon.
- 3 Tyadu ja'ay jam tsyunaay kampoonyoty es ni pan kyanumada'agyuty, ni mudu kadenu.
- 4 Kanak ok jyayajkuwa'ñ mudu kadenu, es tyuknujkyadyaary,
- 5 es jyudity xñañ koots majatyu tun kopk, es ya'axy jyeky kampoonyoty es ñayyajtsayutyuty mudu tsaa.
- 6 Es ko t'ijxy ja Jesús jagam, puye'egyu oj ñejxy, es ñaygyoxtnaaydyaku Jesús wyindum,
- 7 es t'anmaay jantsy muk:
- Jesús, Dios Tsajpótmuñ y'U'unk, ¿wi'ixats mij xytyuna'ñ? ¡Nmanu'xtákyry mudu Diosu xyuugyujxm kudiits xytsyaatsytyúñ!
- 8 Du'ñ jyanñ mut ko Jesús tu naty t'anummu:
- Ka'obybyu, tukpudsamu tadu ja'ay.
- 9 Ta ja Jesús yajtuaju:
- ¿Ti mxu'ajtypy?
- Ta ja'a 'yadsooy:
- Ja'ats nxu'aty Lejyonk, mut ko nimáyuts uadsuty.
- 10 Es ja ka'obybyuty myunu'xtáktu ja Jesús es kudiibu kyaxudut wiink tsoo.
- 11 Jamu naty mayu udsam jy'u'xtu nawingón ma tadu kopk.
- 12 Ta ja ka'obybyuty tmanu'xtáktu ja Jesús es t'anummu:
- Tunu may'ajtun, kajxtugats ma yu tadu udsam esuts uadsuty ndákudut ma yu'u.
- 13 Net ja Jesús dyajkutijky. Ta ja ka'obybyuty pyudseemy ma ja yedyujk es tyajku ma ja udsamuty. Jamu naty éxtum majtsk milu udsamuty. Net ja udsamuty ñujxtu jantsy puye'egyu nax jajp'am es kyurpuy'knajxtu mejyñoty, es jap jyi'xtaaydyu.
- 14 Net ja di'ibu ja udsam kywentu'ajttap puye'egyu oj ñujxtu, es oj ttukmumadya'aktu ja nax kajpn es nu'aay tu'aaybyuty. Ta myiñ ja ja'ay es t'ixandu ti ñanu naty tu jyaty tu kyubetyuty.
- 15 Ko jyajttu ma naty jam ja Jesús, ta t'ijxtu ja ja'ay di'ibu naty myudajtypy ja ka'obybyuty. Tamu naty 'yu'uñ wixu es yuunk naxypy. Ta ttsu'kadu,
- 16 es di'ibu naty tu t'ixtu, ja'a tyukmumadyaktu éxtumu naty tu jyaty tu kyubety mut ja ja'ay di'ibu myudajtypy ja ka'obybyuty es éxtumu naty tu jyaty mut ja udsamuty.
- 17 Net tmanu'xtáktu ja Jesús es pyudsamut jam es ñujxat wiinktuuy.
- 18 Ko ja Jesús tyajku ma ja barku, ja ja'ay di'ibu naty myudajtypy ja ka'obybyuty myunu'xták ja Jesús esxyup ñejxy mut yu'u.
- 19 Es ja Jesús kyaj dyajkutijky, ni'igu t'anmaay:
- Ñujx ma mdajk mudu mjiiky mmagu'uk, es tukmumadya'ak tugekyu di'ibu ja Nindsun'ajtm tu tuñ mut mij, es wi'ix tu tmuudy ja pa'ayo'on mut mij.
- 20 Ja ja'ay oj ñejxy, es tmdyakwa'xy ma yu Dekápolus kajpnuty tugekyu di'ibu natyu Jesús tu tuñ mut yu'u. Es du'uñ wyu'amudyaaydyu ja di'ibáty myudoodu.
- Jayru ñuux es ja toxytyujk di'ibu Jesusu wyit tyoon*
- 21 Ko ja Jesús jyumbijty ma ja barku mut ja 'yaxpajkpaty, ta tninajxtu ja mejyñ. Es ko jyajty jamdsoo, ta ñimiinudu mayjya'ay.
- 22 Net ñimiinu nidu'uk di'ibu xyu'ajtypy Jayru, di'ibu windsun'ajtr ma ja tsajptajk. Ko jyajty ma ja Jesús, ta ñaygyoxtnaaydyaku tyeky'ujxm,
- 23 es tjantsymyunu'xtáky, es t'anummu:
- Yu nnuxats tim'oogánp. Tunu may'ajtun, min esu mgu'u xytyuknikónut es 'yaguda'agut es jyiky'átut.
- 24 Net ja Jesús oj ñejxy mut yu'u, es may ja ja'ay oj ryanujxudu es 'yadjimúkadu.
- 25 Es ma yu tadu mayjya'ay, japu naty tu'ugu toxytyujk di'ibu majmajtsk jamajtu naty ja taxyu pa'am tmuadjnu.
- 26 Tu naty jyantsy'ayoonu es tu ñajxnu natyu kudsooy kanaak, es tu naty dyajtuundaayyñ tugekyu ja myeeñ di'ibu naty myudajtypy, es ni wi'ix tsoo tu kya'aguda'aky, ni'igu myujtákn.
- 27 Ko tyadu toxytyujk tmuodooy ko jaa ja Jesús, ta tmuwingooñ uxku'p tsoo ma ja mayjya'ay, es ñaydyukpatu ja Jesusu wyit,
- 28 mut ko ñayjyuna'añty: “Mut yu'uyu kots nnaydyukpaadudu yu wyit, aguda'agupts.”
- 29 Es netyu ja wyindaxyu 'yadjjky, es tja'aju ja ñini'x ko tu 'yaguda'aky.
- 30 Es net ja Jesús tja'aju ko tu naty pan dya'aguda'aky mut ja myuk'ajtm. Net ñayjyu'ijxu ma ja ja'ayuty, es dyajtmuy:

—¿Pánuts ja nwit tu ñayduykraadyuty?

³¹ Net ja 'yuxpɔjkrɔty 'yanmaayudu:

—M'ijxyry ko ja mayya'ay m'adijmúkuđu, es xyajátý: “¿Pán tu ñayduykraadyuty ja nwítuts?”

³² Es ja Jesús ñas'ijxu xidsoo yadsoo es t'ixa'añ pánu naty tu ñayduykraadyuty ja wyit.

³³ Ta ja toxytyujk tsyuyuy mut ja tsu'ugu, ja'a ko ñija'ap éxtamu naty tu jyaty. Ta ñaygoxtunaaadyákú Jesús wyindum, es t'anmaaydyaa tugekyu ja tɔy'ajtɔn.

³⁴ Jesús 'yanmaayuy:

—Tu m'aguda'aky mut ko tu xumyubeky. Nujx yajxón. Tu m'aguda'aky.

³⁵ Tánnumu naty ja Jesús 'yakkajxy ko ñimiinudu ja ja'ayuty di'ibu tso'omp má ja Jayru tyujk. Ta t'anmaaydyu ja Jayru:

—Yu mnuux tu 'yo'knu. Katu xujak'y'adsipy ja Windsún.

³⁶ Es ja Jesús ni tkamɔrɔjtáky éxtamu naty jyuna'andu. Ta t'anmaay ja Jayru:

—Katu mjotmay'eeky. Mubɔjkuks je'euy.

³⁷ Es tkutijky es kyaj pán pyanujxudu, ja'ayu ja Peedru, Santya'agu esu Fwank, ja myuga'axu Santya'agu.

³⁸ Ko jyajty má ja tyujku Jayru, net t'ijxy ko ni'igu ja ja'ayuty ñaymyuk ñaydya'adsudu es jyantsyju'uy jyantsyya'axtu.

³⁹ Ta ja Jesús tyujku jap tɔgoty es t'anmaaydyu:

—¿Ti ko nugo m'okna'ammudu es mju'udyu? Yu kixyu'unx kyaj tu 'yeeky, maabu du'ɔn.

⁴⁰ Per je'euy tyukxikudu. Net ja Jesús dyajpudsuumdu nidugekyu. Ta tmajejxy ja u'unktáak u'unkteety es mudu 'yuxpɔjkrɔty. Ta tyujku má ja o'kpu'unx 'yity.

⁴¹ Ta tmajtsu ja ky'u es t'anmaay:

—Talita, kumi (di'ibu ayuk wimbudsuumpr: “Kixyu'unx, mij n'anmaary, pudu'uk.”)

⁴² Netyu ja kixyu'unx pyude'ky es yo'oydsyo'oñ. Majmajtsku natyu jyumajt. Es ja ja'ayuty du'añu wu'umadyaadyu.

⁴³ Es ja Jesús oj tyukniɔkudu es kadiibu pán ttukmumadya'aktut, es tyukniɔjktu es dyajkáyt ja kixyu'unx.

6

Jesús jap Nazaret

¹ Es ja Jesús tsyo'oñ jap es oj ñejxy má ja kyajpn, es pyanujxudu ja 'yuxpɔjkrɔty.

² Ko jyajty ja saabudu xuu, ta tyujku ya'uxpɔjkrɔ má ja tsajtyujk, es may ja ja'ayuty di'ibu mudoo'ijtudu du'añu wu'umadyaadyu es ñayjyanánudu:

—¿Má tu t'uxpekuy tyadu ja'ay tugekyu tyaadu? ¿Ti danu tyadu wijy'ajtɔn di'ibu tu yajmo'oy esu tyadu muj'ajtɔn di'ibu tyiimpy?

³ Ja'a tyaadu ja tsajtsɔu, ja Mariu myaank esu myuga'axu Santya'agu, Josee, Juudas esu Simonk, esu myuga'ax toxytyujkuty nan yaa 'yity má adsajtam.

Du'ɔn jyuna'andu es kyaj ttundu kwentu.

⁴ Es ja Jesús 'yanmaayudu:

—Nidugekyu wyindsu'kudɔp tu'ugu Diosu kyugajxru. Jap kyawindsu'ugudu má ja myugugajpn esu myugu'uk myuga'axuty.

⁵ Es kyaj mbaat tuuñ ja muj'ajtɔn jap, je'euy naagaty oj t'akku'unitón es dya''agudaky.

⁶ Es ja Jesús du'añu wu'umu mut ko kyaj myubúkuđu.

Jesús tkexy ja 'yuxpɔjkrɔtyujk Diosu 'yayuk kajxwá'xru

Oknum ja Jesús oj ya'uxpekuy majatyu kajpnu wingombu.

⁷ Ta dyaxu ja nimajmajtskru 'yuxpɔjkrɔty, es tkexy nimajtskátý, es tmooy ja kutujkun es dyajpudsúmdat ja ka'óbyuty.

⁸ Es ttukniɔjktu kadiibu dyajnujxtat tyu'amgyujxmudu, yu'uyu tyajk, es kyaj dyajnujxtat ja pyijñ, ni yu kyaayñajxak, ni yu myeeñ.

⁹ Yu'uyu tyukwá'agudɔp ja kyu'uk es je'euy wit di'ibu ñikujxm myudajttap.

¹⁰ Nandu'ɔn 'yanmaayudu:

—Ko mja'tat má tu'ugu tujk, japyu m'ittut extu ko mdsoondut jatugok.

¹¹ Es pɔn jaa má kyaj m'axájudu es ni mgamudowa'anudu, pudsúmdu jap es yajjunák ja naxjok mdekykyujxy éxtamu ijxwu'umɔn ko du'ɔn pojpu muut 'yitta.

¹² Net oj ñujxtu ja'ajuty es tkajxwá'xtu ko yu ja'ayuty dyajtagátstut ja jyot wyinma'añuty.

¹³ Es nandu'ɔn dyajpudsúmdu mayu ka'óbyuty es ttukku'tstu ja aseytu oliivu nimayu puma'ayuty, es dya''agudaktu.

Fwank Yajmabajtɔu 'yeeky

¹⁴ Ja rey Eroodus tmudooyu tyaadu, mut ko nidugekyu ja ja'ayuty tmadyakwá'xtu oymyadsooty di'ibátu ja Jesús tyiimpy. Es nija'adyu ja'ayuty jyunandu:

—Ja Fwank Yajnu**ba**jt**ru** tu jykyppeky ma tu 'yeeky, paaty tmudatyu tyadu mak'ajtun es ttunat ja muj'ajtun.

¹⁵ Wiinkpety jynan'andu:

—Yu'u du'an ja Diosu kyugajxru Eliius.

Es ja wiinkpety jynandu:

—Yu'u du'an tu'ugu Diosu kyugajxru, éxtam di'ibu jékyp ja Diosu kyugajxpety.

¹⁶ Ko ja Eroodus tmudooyu tyaadu, ta jynan':

—Tyaadu du'an ja Fwank di'ibuts uj nni'ana'amu es yajni**bo**odut ja kyubajk. Tu jykyppeky.

¹⁷ Du'an ja Eroodus jynan' mut ko tu naty dyajtsimyytu ja Fwank, es tu naty dyajkuwunuty mudu kadenu jap pujxndugóty ja'agyuxmu wyinma'añ ja Erodiius, di'ibu naty ñudo'oxy'ajtpy ja Feliru, Eroodusu myuga'ax, es ja Eroodusu naty tu twijtskúku éxtamu tyoxytyujkun.

¹⁸ Es ja Fwank 'yanmaabyumu naty yu Eroodus:

—Yu Dios kyaj dyajkutiky es xytyoxytyujk'átut ja mmuga'axu ñudo'oxy.

¹⁹ Es ja Erodiius tyuk'ak'ajtpy naty ja Fwank, es jyaya'oogaampy, per kyaj mbaat,

²⁰ mut ko yu Eroodus tssu'ku ja Fwank, ja'a ko ñija'abu naty ko yu Fwank jyk'y'aty tay'ajtun muut es wya'atsja'ayuty, es kyaj tna'ijxy es yajtunat axuuk. Es oy ja 'yaa 'yayuk tjamadooju xonda'aky'aa xonda'akyjyót, kyaj tniyawu ti tyúnur.

²¹ Es ja Erodiius pyat wi'ix tsoo mbaat 'yeeky ja Fwank ma ja Eroodusu naty tmajtún ma ja xuu jyumajt dya'abety, ma Eroodus dyajna**x**ka**dá**ky tu'ugu ka'ay ukun es kyádyut ja syoldaadu wyindsunaty, ja windsundukaty esu Galileeu ja'ayadyu myaj yajkutujkpty.

²² Ja Erodiius ñuux tyujku ma naty tu ñaxkuda'aky ja ka'ay ukun es 'yejtsy, es ja Eroodus es ja di'ibu naty muut kyaadyu tyukjotkadaktu éxtamu naty 'yetsy.

²³ Es ja Eroodus twandaky ja kiixy:

—Amdoogats di'ibu mdsejpy es nmo'oyat, es tay'ajtun n'anuumu ko nmo'oyap oytym tiity di'ibuts xy'amdoop, oytym kujkwa'xyuty di'ibuts uj nmudajtpy.

²⁴ Net ja kiixy pyudseemy, es t'anmaay ja tyaak:

—¿Tits n'amdówap?

Ta ja tyaak 'yadsooju:

—Amdow ja Fwank Yajnu**ba**jt**ru** kyubajk.

²⁵ Ta ja kiixy tyujku pojun ma naty ja Eroodus, es t'anmaay:

—Ndsejpyuts es tyamu xmyo'oyudats palanganoty ja Fwank Yajnu**ba**jt**ru** kyubajk.

²⁶ Net ja Eroodus jyantsjyotmaybejky. Per kom tu naty t'anuumu jyabye'xy wyindumaty, kyaj tteky yajtukxi'igut ja 'yayuk.

²⁷ Netyu ttuk'ane'emy tu'ugu syoldaadu es dyajmínut ja Fwangu kyubajk. Ja soldaadu oj ñejxy ma ja Fwank 'yity tsimy pujxndugóty es oj tnibo'tu ja kyubajk

²⁸ es dyajmiin ma tu'ugu palanganu. Ta tmooy ja kiixy es ja kiixy tmooy ja tyaak.

²⁹ Ko tnija'adu ja Fwangu 'yaxpajkpty, ta dyajpuda'ktu ja ñini'x es oj dyajna**x**tá**k**adu.

Jesús dyajkáy nimogox mil naxy ja ja'ay

³⁰ Oknum 'yajajtmujktu ja apóstaluty ma ja Jesús, es ttukmamadyaktu tugekyu di'ibu naty tu ttundu es di'ibu naty ja ja'ay tu dyajtt'uxpáktu.

³¹ Es mut ko nimayu naty ja ja'ayuty ñaywyinax ñaywyindúku ma Jesús, ni tka'okmadajnudu ja tiempu es kyádyut, paaty ja Jesús t'anmaaydu:

—Mindu. Jo'om n'okpo'xum ma tu'ugu abak it.

³² Net ak ya'ajuty oj ñijxtu barkoty adukutuuy.

³³ Per may ja ja'ayuty t'uxkajptu ja Jesús es t'ijxtso'oñ. Paaty tsoy'ondu pojun majatyu kajpn, es tekye'epy jyajttu jawyiin ma naty ja barku jyata'añ.

³⁴ Ko ja Jesús pyudseemy barkoty, ta t'ijxy may ja ja'ayuty es tra"ayooy, mut ko du'unu naty éxtamu borreegu di'ibu kyaj tmudaty ja kywentu'ajtru. Ta tyujku ya'uxpajkru, es ttuk'uxpajktu kanak peky.

³⁵ Ko oj tsoy'ujunu, ta ñimiindu ja 'yuxpajkpty es 'yanmaayudu:

—Tu tsoy'ujunu, es ni pán kyatsunu ma tyadu lugaar.

³⁶ Anuumu ja ja'ayuty es ñijxndudat rantsyotm o ma yu wingombu kajpn es tjúdyut ja kya'ay 'yukun, mut ko kyaj tmudattu ti kyádyup.

³⁷ Per ja Jesús 'yadsoojudu:

—Mo'oydu miidsaty kya'ay 'yukun.

Ta ja'ajuty 'yadsooju:

—¿Mdsejpy esuts uudsaty najx njuudyu majtsk mugopx xuu nidún yu tsajkaaky esuts ndukkádyut?

³⁸ Jesús 'yadsoojudu:

—¿Naagu tsajkaaky jap xmyudattu? Najx ixtu.

Ko tnija'adu, ta t'anmaaydyu:

—Mugoxku tsajkaaky es majtsku ajkxu'unk.

³⁹ Net ja Jesús ttuk'ane'emy ja 'uxpukpury es dyajnaxwaatstat ja ja'ayuty tuk pekyaty ma ja mnyoty.

⁴⁰ Ta ñaxwa'tsta tuk pekyaty mugox'paxaty es justyikxymyajakaty.

⁴¹ Net ja Jesús tkone'ky ja mugoxku tsajkaaky es ja majtsku ajkxu'unk, es pyat'ijxy tsajpótm es tja'aygydáky ja Dios. Ta ttujkwa'xy ja tsajkaaky es tmooydyu ja 'uxpukpury es dyajwa'xtat ma ja ja'ayuty. Nandu'un dyajwa'xy ja majtsku ajkxu'unk ma ja majjya'ay.

⁴² Nidugekyu kyaaydaaydyu jotkuda'aky.

⁴³ Oknum dyajmujktu majmajtsk katsy ja tsajkaaky tyuktuku esu ajkx di'ibu nadujku.

⁴⁴ Es di'ibu ja tsajkaaky kyaaydyu, ja'a nimugoxk milu yedyujkaty, es kyaj myadsy-oydyujku ja toxytyujkaty es ja uná'ku'unguty.

Jesús yo'oy nuu wyingujxy

⁴⁵ Netu ja Jesús dyajtjuku ja 'uxpukpury barkoty es 'yawinnáxtat ma ja mejyñ es jya'ttat Betsaydu ko naty yu'u ñayjyugajxyuty mat ja ja'ayuty.

⁴⁶ Es ko naty tu dyaj'yo'oywya'xtu ja ja'ayuty, ta ja Jesús wyimbejty ma tu'ugu kopk kajxtáku.

⁴⁷ Ko oj kyoodsanu, mejyñgyujk'ámu natyñu ja barku es ja Jesús naydyi'igyu naty tu wye'emy windu'utstuu,

⁴⁸ es t'ijxy ko ja 'uxpukpury nimujaa tjantsykaaptyu ja nuu, mat ko naty pyojkuyaty. Es kajamónum yo'oy nuu wingujxy ja Jesús es tninejxy ja 'uxpukpury. Najxaambu naty ja Jesús ma ja 'uxpukpury

⁴⁹ ko 'yixxudu yo'oy nuu wingujxy. Ta ñayjynánudu ko ixxma'ttubu daa. Ta yaxkaktu,

⁵⁰ mat ko tsu'kudu. Es myugajxudu ja Jesús, es 'yanmaayudu:

—jotmuktá'aktu! Ujtsu du'un. Katu mdsu'ugudu.

⁵¹ Net ja Jesús tyujku barkoty ma naty ja'ajuty. Ta myo'ty ja poj. Ta ja'ajuty du'uhnu wya'umadyaaydyu,

⁵² ja'a du'un mat ko kyajru naty tu tjaygyúku ti dun 'yandijpy ma Jesús dyajmáyu ja tsajkaaky es ja ajkxu'unk, mat ko juun wyinma'añuty.

Jesús dya'aguda'aky ja puma'ayuty jap Jenesaret

⁵³ 'Yawinnajxtu ma ja mejyñ. Ta jyajttu Jenesaret, es jam tkuwu'undu mejyñbyu'aay ja barku.

⁵⁴ Ko ttukjunajktaaydyu ja barku, net ja ja'ayuty t'uxkajptyu ja Jesús

⁵⁵ es pue'együ oñ ñujxtu ja ja'ayuty majatyu kajpn, es tkuumyíindu mabajngujxy ja puma'ayuty ma naty Jesús.

⁵⁶ Es omyaaty ma ja Jesús jya'ty majatyu kajpnba'ajuty es kajpnótyuty o rantsyótyuty, tpujta'aktu ja puma'ayuty tu'aay es tmunu'xta'aktu ja Jesús es oyjye'eyu tpaattat ja wyit pa'a. Es nidugekyu di'ibu pátdup agudáktup.

7

Di'ibu ja'ay yajpekykya'adup

¹ Ta ñaymyujkudu ma Jesús ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpukptup di'ibu tso'ondu Jerusalén.

² Tyaadu yu'u 'yijxtu ko nija'adyu Jesusu 'uxpukpury kyaydyu es kyaj wya'adsadyu ky'u, ja'a njma'anum kyaj kyubujtu éxtum jaayum fariseeuty ttundu.

³ Mat ko yu fariseeuty esu israelítaty nidugekyu pyanujxtup ja kyostúbradyu 'yaptujkaty ko ma kyaya'andu koonum wa'ats wa'ats kyubujtu.

⁴ Es ko tu 'yotstu maayóty, kyaj kyaydyu pun kyaj kyubujtu wa'ats wa'ats. Es ta mayu kostúbraty di'ibu yu'ujty 'yakpadaundup, éxtum ko tpujtu vyasu di'ibu tyuk'úkudup, ja pyujxndu'ts esu wiingátyruu 'yabujk 'yadu'unu.

⁵ Ja'aguyjxm ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpukptup dyajttudu ja Jesús:

—¿Ti ko tkpadundu yu m'uxpukpury di'ibu jaayum ja n'aptujkadyts ttundu? Yu'ujty je'eyu kyaydyu mudu ky'u ni kyawa'adsuty.

⁶ Netu Jesús 'yadsoojudu:

—Miidsuty di'ibu nay'andijudup es jyiky'attu tay'ajtan muut, yajxon ja Diosu kyugajxpu Isaiu mnimadyaku miidsuty ko du'un tkaxjaay:

Tyadu ja'ay xywyindsu'kupts wingu'uy agu'uy, per ja jyot wyinma'añ jagam 'yity ma ujan.

⁷ Ni ti tkatsooty ko ñay'andijudu es xyja'awdátuts.

Yu'u tuk'uxpukptup

di'ibu 'yana'amun'ajtyru je'eyu ja'ayuty.

⁸ Paadya Isaiia t'anuumu du'ambu ja'ayuty éxtam miidsaty. Mmastúttap miidsaty ja Diosu 'yana'aman es xypyadúndat éxtam ja ja'ay jaayam ttundu.

⁹ 'Yak'anmaayudu ja Jesús:

—Miits m'aktimpaduundap di'ibu m'aptajk tyuundap, es du'un xy'xtijta ja Diosu 'yana'aman.

¹⁰ Moisés myooy ja ja'ayuty ja Diosu 'yana'aman ma jyuna'añ: “Mwindsu'ugur ja mdaak mdeety”, es “Ja di'ibu kyajxpejkyu yu tyeety o yu tyaak, oogur yu'u.”

¹¹ Per miits mjnándap ko tu'ugu ja'ay mbaat t'anuumu tyaak tyeety: “Kyaj mbaat nbudaku, mut ko tugekyu di'ibuts nmudajtypy esxyur miits nbudákada, tuudsu Dios ndukmwoxy.”

¹² Es pan du'un jyuna'añ, kyaj ñakysyékyuty ja tyaak tyeety tpuúkat.

¹³ Es madu tyaadu myajtugoodyur ja Diosu 'yayuku myadakun mut yu'ugyujxmu tadu mgostúmbraty. Mayu du'ambu mgostúmbraty di'ibu m'akpaduundap.

¹⁴ Jatugoku Jesús dyáxudu ja ja'ayuty, es t'anmaaydu:

—Mudowdu nidugékyuty, es jaygyúkadu.

¹⁵ Yu di'ibu ja'ayuty jy'xtur, kyaj yu'u yajpekyuá'adu, yu'u du'un di'ibu pudsuumr jyodoty wyinma'añoty.

¹⁶ Di'ibu mudoodur, wa'an tjaygyúkadu.

¹⁷ Ko ja Jesús tmastuty ja ja'ayuty, ta tyajku tgoty es ja 'yuxpajkraty yajtuujudu ti dun 'yandjpyu tyadu 'yijxrajtan.

¹⁸ Ta ja'a 'yadsooja:

—¿Nan kyaj miits xyajgyúkadu? Ko di'ibu tajkur aajoty, kyaj yu'u di'ibu yajpekyuá'ap,

¹⁹ mut ko di'ibu tajkur aajoty, jodoty yu'u ñejxy, es óknum pyudsemy.

Es madu tyaadu Jesús tyuknija'adu ko tugekyu je'xy peky, wa'adsu'u.

²⁰ Es nandu'un 'yanmaayudu:

—Ko di'ibu pudsuumr jyodoty wyinma'añoty, yu'u sitay yajpekyuá'adur ja ja'ayuty,

²¹ mut ko ma ja ja'ay jyodoty wyinma'añoty myiñ yu axak winma'añ, yu ma'induunk, yu yajja'ay'o'k, ko ja'ay dyajtugódyu yu pajk úkunu wyindsu'kun,

²² yu ma'tsk, yu adsojk, yu andak, yu axak jiky'ajtun, yu naywyinnaxuja'ak, yu pi'tskajx, yu mujrátak, yu kujjuun'át.

²³ Tugekyu tyadu axak'ajtun, yu'u miimp jodoty winma'añoty, es yu'u du'un ya-jpekyuá'apy ja ja'ayuty.

Toxytyujk kyaj 'yisraelítu tmabeky ja Jesús

²⁴ Ta Jesús jap tsoyo'ón es ñejxy jamdsow ma Tira kajpn es Sidón kajpn. Es tyajku ma tu'ugu tajk, es kyaj tjatsejky es pan tñijáwt. Per kyaj oj mbaat 'yity ayu'udsyu.

²⁵ Tu'ugu toxytyujk di'ibu naty ñuux myudajtypy ja ka'oybyu, ko tmadooy ko ta naty jya'ty ja Jesús, ta tnimiñ es ñaygoxtunaaydyaku tyeky'ujxy.

²⁶ Tadu toxytyujk kyaj 'yisraelítu es sirafenisyu ja'ay. Yu'u 'yamdooja ja Jesús es ttúnat ja may'ajtun es dyajpudsúmat ja ka'oybyu ma ja ñuux.

²⁷ Esu Jesús 'yanmaaydu:

—Jayur yajkádyu u'unk uná'k, mut ko kyaj 'yóyuty es ndukwingo'ondútam ja tsyajkaagyuty es nmo'oyam ja úkaty.

²⁸ Es ja toxytyujk 'yadsooy:

—Tuy'ajtunu'u, Windsún, per extu yu uk kyaadyur meesu patka'p di'ibu ja uná'ku'unguty yajka'adur ja tsyajkaakywáy.

²⁹ Net ja Jesús 'yadsooja:

—Mut ko oy tu m'adsoy, nujx jotkujk ma mdujk. Tu ja ka'oybyu pyudsemy ma ja mnunxun.

³⁰ Ko ja toxytyujk jyjaty ma ja tyajk, ta tpaty ja ñuux mabajngujxy es tu naty tyukpudsémyty ja ka'oybyu.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu yedyujk di'ibu nat es awu'umap

³¹ Netu Jesús tsoyo'ón jap Tira ñaxóty, es ñajxy Sidón kajpnóty es majaty ja Dekápolis kajpnaty. Ta jyaty ma ja Galileeu Myeeyñ.

³² Jap tyuknimiñadu tu'ugu yedyujk nat es awu'umap, es yajpajktsooy ja Jesús esu kyu'u ttuknikónat tadu yedyujk.

³³ Ta Jesús oj dyajnejxy ja ja'ay wiink tsoo ma kyaj pan. Net ja kyawa'xury t'adiju ja ja'ay tyatskoty es madu tsuyty ttoón ja ja'ayu ya'an.

³⁴ Net ja Jesús pyat'ijxy tsajpótm, es myakxejy es t'anmaay:

—¡Awá'ats!

³⁵ Netu ja ja'ayu tyatsk 'yawatsy es ja ya'an 'yagudaky. Ta oj yajxon kyajxpeky.

³⁶ Esu Jesús tyuknirajku kadiibu pan t'awánat. Es éxtam jyantsyjayajtuknipejky, waanu ni'igu oj tmadyakwa'xy.

³⁷ Es du'uhñ wya'umudyaaydu ja ja'ayuty, es jyuna'andu:
—Tugeku oy tuñ, extu yajmudoobejkyry ja nátuty es yajkajxpejkyry ja uum.

8

Jesús dyajkáx nimajtáx mil naxy ja ja'ayuty

¹ Ma tadu tiempu mayu natu ja'ayuty tu ñaymyúkudu es kyajpu naty tmudattu kya'ay'yukan. Net ja Jesús dyaxu ja 'yuxpújkruy es t'anmaayduy:

² —Nmudajtypyuts ja pa'ayo'on mudu tyadu ja'ayuty, mut ko tu tyugukxabajnu ma 'yittu yaa mut uj es kyaj tmudattu ni tii ti jyux'tur.

³ Es pun nejxypyuts ma ja tyujkuty ayuu, yuugudáwdubu'u tu'aay, mut ko naaguty jagam tu tsooindu.

⁴ Net ja 'yuxpújkruy 'yadsooyudu:

—¿Es w'ix mbaat yajmo'oy ja kya'ay'yukan ma tyadu itan? Yaa ni pán kyatsun.

⁵ Ta Jesús yajtuujudu:

—¿Naak xymudattu miidsuty yu tsajkaaky?

Es ja'ajuty 'yadsoodu:

—Juxtujk.

⁶ Net ja Jesús t'anmaayduy ja 'yuxpújkruy es dyajnaxwaatstat ja ja'ayuty naxkujxy. Ta tkone'ky ja juxtujkru tsajkaaky es tja'aygyudáky ja Dios. Net ttujkwa'xy es tmooy ja 'yuxpújkruy, es ja'ajuty dyajwa'xtut ma ja ja'ayuty.

⁷ Myudajttubu naty nandu'un naagudyu ajkxu'unk. Esu Jesús oj tja'aygyuda'aky ja Dios, es oj ttuk'yajwa'xtu ja 'yuxpújkruy ma ja ja'ayuty.

⁸ Nidugekyu kyaay 'yuktu es 'yujts jyotkadaktu, es t'aktim'yajmujktu juxtujk katsy ja tsajkaaky tyuktuku di'ibu nadujku.

⁹ Di'ibu kaayduy nimajtáx milun, es kyaj yajmaydsyóy ja toxytyujkuty esu uná'ku'unguty.

Ta Jesús ñayjyugajxu mut ja'ajuty,

¹⁰ es tyujku ma ja barku mut ja 'yuxpújkruy es oj ñeaxy ma ja ñaxwíñudu Dalmanutu.

Fariseuty t'amdowdu tu'ugu muj'ajtun tsajpótumdu

¹¹ Ko jap jyajty, ta naagudyu fariseuty tñinujxtu ja Jesús es dyajtuudu tijaty es du'un dya'anuguga'ajya'andu. Ta t'amdoodu es tyuk'ixudut tu'ugu ixxw'u'mun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun pun jantsyu du'un ko Diosu naty tu kyéxyuty.

¹² Netu Jesús oj myukxejy es jyanañ:

—¿Ti kots xy'amdowdu miidsuty tu'ugu ixxw'u'mun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun?

¹³ Ta ja Jesús tñastuttu ja'ajuty, es tyujku jatugok ma ja barku es oj ñeaxy wiink tsoo ma ja mejyñ.

Fariseedyu 'yuxpújkun

¹⁴ Tñudumu naty ja 'yuxpújkruy tja'aydyugóyduy dyajnujxat ni'igu yu tsajkaaky, es jap barkoty je'euy naty tmudaty ti'iguy tsajkaaky.

¹⁵ Ta ja Jesús tyuknipújkudu:

—Ixtu, mnaagywenty'átudup mudu fariseedyu lyevaduuru esu Eroodusu jya'ajuty.

¹⁶ Ta ja 'yuxpújkruy ñayjynánudu ak yu'ujuty:

—Paadyu du'un xy'anma'ayum mut ko tu nyajmi'inum yi'inum tsajkaaky.

¹⁷ Esu Jesús ñija'abu naty éxtumu naty ñayjyuna'anudu. Ta 'yanmaayudu:

—¿Ti ko mnaayjyuna'anudu ko kyaj xymudattu ja mdsajkaaky? ¿Tii kyajnum xyjaygyukudu es ni xykarpúktanumu kwentu? Muk juun xymudattu ja mwinma'añuty.

¹⁸ ¿Tii kyaj m'ixtu miidsuty mudu mwiin, es ni mgamodowdu mudu mdatsk? ¿Ti kyaj xyjamyatstu?

¹⁹ Kots nyajwa'xy ja mugoxkru tsajkaaky ma yu nimugoxk milbu ja'ayuty, ¿naak katsy xyajmujktu ja tsajkaaky tyuktuku di'ibu nadujku?

Es ja'ajuty 'yadsoodu:

—Majmajtsk.

²⁰ Ta ja Jesús 'yak'anmaayudu:

—Es kots nyajwa'xy ja juxtujkru tsajkaaky ma ja nimajtáx milbu ja'ayuty, ¿naak katsy xyajmujktu?

Es ja'ajuty 'yadsoodu:

—Juxtujk.

²¹ Ta ja Jesús 'yanmaayudu:

—¿Tii kyajnum xyjaygyukudu ko kyajts yu'ujuty n'andijy ja tsajkaaky?*

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu wiints jap Betsaydu

* 8:21 lx Matewu 16:12.

²² Oknum jyajttu ma Betsaydu kajpn, es naaguty ja ja'ayuty dyajmiindu ma Jesus tu'ugu wiints, es tmunu'xtaktu es ttónut ja wiints.

²³ Es ta twijstso'oñ ja Jesus ja wiints es oj tmonejxy kajpnbu'aay. Ta ttukwingu'tse'ky waanu tsujy es tku'anikooñ. Ta dyajttuuy pun 'yijxyry tii oyna'anun.

²⁴ Ta ja wiints 'yijxpejky oga'an, es juna'an:

—N'ijxyryudsu ja'ayuty. Du'un kyuxu'aktu éxtamu kepy, per yo'oyduy éxtamu ja'ayun.

²⁵ Net ja Jesus trujtáky jatugok ja ky'u ma ja ja'ay wyiin. Ta ja ja'ay oj 'yijxpeky es tugekyu t'ijxtaaynu wa'ats.

²⁶ Net ja Jesus tkejxy ma ja tyujk, es t'anmaay:

—Katu situy mduku kajpnóty es ni pun xkykatukmumadya'agudu tyagadu.

Peedru tnigajxy ko Jesus ja'a ja Kristu

²⁷ Net ja Jesus es ja 'yuxpukpúty oj ñujxtu ma mutsk kajpnúty di'ibu wingón ma Sesareeu Filipu kajpn. Es tu'aay dyajttuuy ja 'yuxpukpúty:

—¿Wi'ix ja ja'ayuty juna'andu pándsuu dun uj?

²⁸ Ta ja ajuty 'yadsoodu:

—Naaguty juna'andu ko mijtsu du'un Fwank Yajnuabajtrn, naaguty juna'andu ko mij m'Eliausuty, es akjunándapnum naaguty ko mijtsu du'un jatu'ugu wiinkru ja Diosu kyugajxru.

²⁹ Ta yajttuujudu:

—Es miidsuty, ¿wi'ix mjuna'andu, pándsuu dun uj?

Esu Peedru 'yanmaay:

—Mijtsu du'un ja Kristu di'ibu ja Dios wyin'ijx.

³⁰ Esu Jesus oj tyuk'ana'amudu kaduibu pun t'awánudut.

Jesus tnigajxy ja 'yo'kun

³¹ Es net oga'an ja Jesus t'awa'anudu ja 'yuxpukpúty ko yu'u, ja Naxwiñudu ja'ayudyu Kyudunaabyu, jyantsy ayowa'añ, es 'yuxtij'anudu ja mija'aydujkytu esu teedywyindsunuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpukpúty, 'ya'anmaayduy ko ja'ay ya'ooga'anudu, es ko tugekxabajtr jyikyryuka'añ.

³² Du'un tyukmumadyakudu wa'ats. Net ja Peedru dyajnejxy wiink tsoo abeky es t'ooy.

³³ Es ja Jesus wya'kambijty, es twin'ijxy ja 'yuxpukpúty es t'oojumbijty ja Peedru, es t'anunnu:

—¿Kátats mij xy'awa'ktiky, mjuku'ugópk Satanás! Mij kyaj dyu'anudyu mwinma'añ éxtamu Dios, yu'u je'eyu mij mwinma'añ'ajtypy éxtamu ja'ayuty.

³⁴ Net ja Jesus dyaxu ja 'yuxpukpúty es ja ja'ayuty, es t'anmaayduy:

—Pun jaats pun xpyanujxa'añ éxtamdsu n'uxpukpúty, tsojkar es tmastu'udat ja kyuum winma'añ es jyiky'átut éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu pyagiipy ja kyruuz ko 'yo'kun tninejxy, esats xpyatsoonat.

³⁵ Mut ko ja ja'ay di'ibu jiky'ataamp éxtam ja kyuum winma'añ, tyadu ja'ay nayyajtugóyudap. Per ja ja'ay di'ibu myastutypy ja kyuum winma'añ es ñayyákyuty es xymyudúñats uj es ttuñ éxtam juna'añ ja oybyu ayuk, tyadu ja'ay pyaadap ja nitsokun.

³⁶ ¿Ti tsyoo ja ja'ay ko tjaganarátut tugekyu yu naxwiñudu pun yajttugeepy ja 'yanmaja'an? Ni tii, ¿kadu?

³⁷ Pes pun ta dyajttugóy ja 'yanmaja'an, kyajp tii di'ibu mbaat maat dyajjumbity jatugok.

³⁸ Pun púnats xytyuktsoyduump es ttuktsoyduñ ja n'ayúkaty ya naxwiñ ma pojru ja'ay di'ibu Dios myastúttap, uj, ja Naxwiñudu ja'ayudyu Kyudunaabyu, nan nduktsoyduñats kots nmínut jatugok mudu myuj'ajtanu nDeedyats es mudu 'yánklyusy.

9

¹ Nandu'un ja Jesus 'yamaayudu:

—Tny'ajtan n'anunmudu ko ta naaguty di'ibu ja yam ko kyaj 'yooktat extu koonum t'ixtat ja Diosu kyutujkan jya'ty mut ja myuk'ajtan.

Jesus tyagatsy

² Kyumdudujk xuu Jesus oj ñejxy ma tu'ugu kopku kujxmbu. Yu'ayu wyoo ja Peedru, Santya'agu esu Fwank. Es jam wyindumuty tyagajtsy ja Jesus.

³ Yu wyit jyumbijty jantsy tu'xp es jantsy poop éxtamu tsajp'e'pyky, éxtam ni pun ya naxwiñ mbaat tkayajwe'emy poop.

⁴ Es yu'ujuty 'yijxtu ja Elius esu Moisés myadya'aktu mudu Jesus.

⁵ Net ja Peedru t'anmaay ja Jesus:

—Windsun, oy ko nya'a'ajtam. N'ok'ya'o'oyum tugeagu uxkuda'ak tujk: tu'uk mij xyja'a'átut, jatu'uk tja'a'átut ja Moisés es jatu'uk tja'a'átut ja Elius.

⁶ Du'un 'yanmaay mut ko ja 'yaxpukpatty tsysu'ugudu naty, esu Peedru ni tkanijawu wi'ix jyuna'anat.

⁷ Net oj myiñ tu'ugu yoots di'ibu yajnitujkudu, es jap yoodsoty yajmudooy tu'ugu ayuk di'ibu junaamp:

—Tyaadudsu du'un ja n'U'unk di'ibats njantsytsyejpy. Mamudowdu yu'u.

⁸ Ko ti'in ñas'ijxudu ma naty tu t'ixtu, ta kyaj tnaky'ijxtu ni pán, yu'uy naty Jesús ma yu'ujuty.

⁹ Ko naty wyinjúnaktu ma ja kopk, ta Jesús tyuknipukudu:

—Kyaj xtyukmumadya'aktat ni pán di'ibu tu xy'ixtu, extu koonam uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, njikyryákudats madsu naty tu n'eeke.

¹⁰ Es mudu tyaadu tmudajttu ayu'udsyu ak yu'ujuty, es ñayajttuujudu:

—¿Tii dnu tyaadu di'ibu myadyakypy ko jyikyryaka'añ ma 'ye'ky?

¹¹ Es paaty dyajttuudu ja Jesús:

—¿Ti ko jyuna'andu ja di'ibaty tsajptugoty ya'axpuktpur ko yu Eliiis myina'añ jawyiin es kyaj ja Kristu?

¹² Ta ja Jesús 'yadsoojudu:

—Tuy'ajttanu'u ko Eliiis myiñ jawyiin, es ko yu'u 'yaxkúkaty tugekyu. ¿Es tii, kyaj xyñjáuudu ko ma yu Diosu jyaabyajtan tmadya'aky ko uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'ayowa'añats muk es nnujxa'añats uxtijy?

¹³ Per uj n'anmaaydyur miits ko Eliiis tu myiñ*, es tu ja ja'ay tyúnudu wi'ix yu'u ttmitsoktu, du'un éxtum jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu mixy di'ibu ka'oybyu myudajtypy

¹⁴ Ko kyudaktu ma ja 'yaxpukpatty di'ibu naty tu wyu'umdu, ta t'ijxtu may ja ja'ayuty juwadity ma yu'ujuty. Jamu naty nandu'un tmattisipkajxtu ja di'ibaty tsajptugoty ya'axpuktpur.

¹⁵ Ko ja ja'ayuty t'ijxtu ja Jesús, net du'añ wyu'umadyaaydyu. Ta tninujxtu paye'egyú es oj tkajxpo'xtu.

¹⁶ Net ja Jesús dyajttuy ja di'ibaty tsajptugoty ya'axpuktpur:

—¿Ti mnaydyukkajxytsyikudup mut ja n'axpukpatty?

¹⁷ Nidu'uk jap mayjya'ayoty 'yadsoodu:

—Ya'axpukpu, tats uj nyajmiñ yu n'u'unk di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu, es yu'u yajw'u'mup uum.

¹⁸ Pes oytyim maaty myátsyuty ja ka'oybyu es yajkudáuty. Net ya'a'eebyuty, es yaj-naydyatskaadyuty es du'unu ñini'x yajw'u'mxaty juun. Tats nja'anuumu m'axpukpatty esxyur dyajpudsemyu tadu ka'oybyu, per kyaj tu tmamadá'aktu.

¹⁹ Es ja Jesús jyunañ:

—¡Ay, ja'ayuty di'ibaty kyaj xymyudattu ja mubujkun! ¿Extu nu'unudsu du'un n'aktim'ítut mut miidsaty es nmudánudat? ¿Na'adsu du'un xymybuka'andats? Yajmin ja mixy.

²⁰ Ta tyuknimiinudu. Es ko ja ka'oybyu t'ijxy ja Jesús, net ttukpatty ja mo'odyu ja mixy. Ta kyudaay es tyiimy yeky es 'ya'eepy.

²¹ Net ja Jesús dyajttuy ja u'unkteety:

—¿Nu'unu dnu tyaadu kujk tmudajnu?

Ta ja u'unkteety 'yadsooy:

—Extu tyimmutsk'ajty.

²² Kanak ok yu ka'oybyu yajkukudáwaty juunoty es nujoty, es du'un jyaya'ooga'añuty. Tunu may'ajtan, pan mbaat oynu'unan ti muut xytyuñ, pa'ayoodugats uudsaty es pudujkudugats.

²³ Ta ja Jesús 'yadsooy:

—¡Katu mjuna'añ pan mbaat! Tugekyu yu'u mbyaadaty mut di'ibatyu Dios myubujktur.

²⁴ Net ja u'unkteety yaxkeky:

—¡Nmubejkypuats! ¡Pudujkugats esats n'akmubákut ni'igu!

²⁵ Ko ja Jesús t'ijxy ko may ja ja'ayuty ñaymyujkudu, ta t'ooy ja ka'oybyu es t'anuumu:

—Ka'oybyu, ujtsats mij n'anmaary, pudsam jap ma tadu ja'ayun es katu mnaktyuuku ma yu'un.

²⁶ Ta ja ka'oybyu dyaj'yáxy ja mixy. Ta jatugok dyajmo'ty es pyudseemy, es dyajwe'emý éxtamu o'kpu. May oj jyuna'andu ko tu 'yeeky.

²⁷ Per ja Jesús tmaajty ma ja ky'u'u, es twijtse'ky. Ta ja mixy tyuna'aye'ky.

²⁸ Net ja Jesús tyujkudu ma ja tyujk mudu 'yaxpukpatty ak yu'uyuty. Ta yajttuujudu ja 'yaxpukpatty:

—¿Tii da kots uudsaty kyaj tu nmamadá'aktu tadu ka'oybyu?

²⁹ Ta 'yanmaayudu:

* 9:13 Ix Matewu 11:14.

—Tyađu du'ambu ka'oybyu, yu'ayu muut pyudsemy je'eyu mat ko ngajxtákum.

Jesús tnigajxy mymajtsk ok ja 'yo'kun

³⁰ Ko jam tsyo'ondu, ta ñajxta Galileeu. Esu Jesús kyaj tsejky es pún tniájwudut,

³¹ mat ko dya'uxpáktu naty ja 'yuxpájkpúty es ttukmumadya'aktu:

—Ej, ja Naxwíñadu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajku'yaka'añts ma ja ja'ayaty, es yu'uts xya'ooktup, es ko tyugukxabátut, njikypýakudats.

³² Es ja'ajuty kyaj tjaygyujkudu éxtum 'yanu'amxudu, es tsyu'kudup es dyajtáwdut.

Pún waanu muj

³³ Net jyajttu ma ja Kafarnaúm kajpn. Es ko naty 'yitta tugoty, ta yajttuájudu ja Jesús:

—¿Iiti du'un naty mdsipkajxtup miidsuty tu'aay?

³⁴ Es amoñ wyu'amdaaydyu, mat ko yu'u naty tu tsipkajxtu ko pún du'un ma yu'ujuty ni'igu myájuty.

³⁵ Netu Jesús ñaxwe'tsy ma ja nimajmajtskpu 'yuxpájkpu, es t'anmaaydyu:

—Pun nidu'uk miits mnybyujta'agánudup muj kujxm, wa'an ñaybyujta'agyuty yuunk naxyryu, es tmudúnat nidugekyu.

³⁶ Net tsa'ane'ky tu'ugu ana'ku'unk es tyunaay kujk'aay ma ja 'yuxpájkpúty, es t'anmaaydyu:

³⁷ —Di'ibu 'yaxájup tu'ugu ana'ku'unk éxtumu tyáđu mududsu nxuuguyjxm, xy'axájuptsu du'un uj; es di'ibuts uj xy'axájup, nan 'yaxájubu du'un di'ibuts uj xykyajx.

Di'ibu kyaj xyñi'o'o xyñiyáxum, yu'u du'un ijtp mat udsajtum

³⁸ Net ja Fwank t'anmaay ja Jesús:

—Ya'uxpájkpu, tats n'ixtu tu'ugu ja'ay dyajpudsémy ja ka'oybyuty ma yu ja'ay mudu mxuuguyjxm, es kom kyaj jyudity mat udsajtum, tats nyajkubóktu.

³⁹ Es ja Jesús 'yadsooju:

—Katu xyajkubóktu, mat ko di'ibu tyiimpy ja muj'ajtan mudats nxuuguyjxm, óyats xymyadya'aky es kyaj 'yaxuuguty.

⁴⁰ Es di'ibu kyaj xymyudsip'ajtum, yu'u dun mat n'ijtum.

⁴¹ Pun pún mmo'oyudu oyje'eyu tuk vasu wa'ats nuu mat kots uj miits nja'ay'áttu, tuj'ajtan n'anumudu ko Dios myay'átup ja ja'ay.

Puroobuty ko pekyoty nyajka'am ja wiink ja'ay

⁴² Pún ja pún dyajpekykya'ay nidu'ugu tyadu du'ambu ana'ku'unk di'ibuts uj xymyubujkp, waanu oy pyudsu'amxaty kooxyup yajtuk'yo'kmawuunu tu'ugu muj paan es yajkubájjpnáxat mejyñóty.

⁴³ Pún myajpekytyuunup tu'ugu mgu'u, niboot.† Waanu oy ko mnujxat tsajpótm, éxtum mbaat njuna'anum katuk ma ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, es kadiinam ko myajpajta'agut mat majtsku mgu'u ma ayoodákn,

⁴⁴ ma ni na'a kya'oogut ja tunu'k es ni kya'oogut ja juun.

⁴⁵ Es pún myajpekytyuunup tu'ugu mdeky, niboot. Waanu oy ko mnujxat tsajpótm, éxtum mbaat njuna'anum, tekytyuk ma ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu es kadiinam ko myajpajta'agut mat majtsku mdeky ma ayoodákn,

⁴⁶ ma ni na'a kya'oogut ja tunu'k es ni kya'oogut ja juun.

⁴⁷ Es pún myajpekytyuunup tu'ugu mwiin, juut. Waanu oy ko mnujxat tsajpótm, éxtum mbaat njuna'anum, mat tuk adu'um je'eyu mwiin ma ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu es kadiinam ko myajpajta'agut mat majtsku mwiin ma ayoodákn,

⁴⁸ ma ni na'a kya'oogut ja tunu'k es ni kya'oogut ja juun.

⁴⁹ 'Es nidugekyu ja'ayuty 'yayówdut, oyu tadu ayo'on njaja'ambu éxtumu juun xyt-sya'ayum. Éxtumu juun dyajtu'utsy ja tsu'utsy kadiibm. mya'adut, tadu ayo'on mbaat xytyukmawingo'onum ja Dios.

⁵⁰ Oy yu kaan. Per pún tugooyñup ja tya'amts'ajtan, kyaj wi'ix 'yóyut es jatugok tya'amut. Ittu éxtum ja oy kaan es jiky'attu amumdu'uk jot nixim niyam.

10

Kasaadu ja'ayuty ñaymyastu'ududu

¹ Net ja Jesús tsyo'oñ Kafarnaúm es oj ñejxy ma ja Judeeu ñax es 'yawinnajxy ma ja Jordán mujnuu jadsoo ma xuu pyudsemy. Jap ja ja'ayuty ñaymyujkudu jatugok ma naty yu'u, es dya'uxpejky éxtumu naty yu'u ya'uxpejky jaayum.

² Net naagadyu fariseeuty tnimiindu Jesús es du'un dya'anaguga'ajuya'andu. Ta dyajttudu:

† 9:43 Xytyuk'ijxamú Jesús ko di'ibu xyajpekytyu'unum, yu'u jot winma'añ, es kyaj yu'udyu ku'u, teky es ni yu'u wiin. Ix Markus 7:18-23.

—¿Tii mbaat yu yedyujk tmastu'uty ja ñudo'oxy?

³ Ta ja Jesús 'yadsooj:

—¿Wi'ix t'ane'emy ja Moisés?

⁴ Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Ja Moisés tu dyajniगतुकु es mbaat ja yedyujk tmastu'uty ja ñudo'oxy pán jawyíin tm'o'oy tu'ugu neky má jyana'añ ko kyaj t'oknudo'ox'ajna.

⁵ Ta Jesús 'yanmaayudu:

—Ja Moisés tkaxjaayu tadu ana'amán ja'agyujxm ko kujuun miidsuty.

⁶ Per má tsyondaky ko Dios dyajkojy tugekyu, yu Diosu jyaabyajtan jyana'añ: “Dios yajkoj ja ja'ayuty yedyujk es toxytyujk.”

⁷ “Paaty ja yedyujk 'yabekyu má ja tyaak tyeety es du'un ñaybyuwa'agadu madu ñudo'oxy,

⁸ es nimajtsk jilyk'attu éxtam tu'ugun je'eyu.”

⁹ Paaty di'ibu ja Dios tu dyajnaymyúkudu, ni pán tkayajwa'xat.

¹⁰ Ko naty jap tógotyuty, ja 'yaxpukpuky yajtuujudu jatugok yu tyaadu.

¹¹ Esu Jesús 'yanmaayudu:

—Di'ibu myastutypy ja ñudo'oxy es pyeky madu wiink to'oxy, yajtugeepy ja pujk úkunu

wyindsu'kun.

¹² Es pán ja toxytyujk myastutypy ja ña'ay es pyeky madu wiink yedyujk, nan yajtugeepy

ja pujk úkunu wyindsu'kun.

Jesús tkuni'xy ja ana'ku'unguty

¹³ Naagadyu ja'ayuty dyajmíndu 'yana'ku'unguty esu Jesús tyónudat, es ja 'yaxpukpuky t'oodu ja ja'ayuty.

¹⁴ Ko ja Jesús t'ijxy, ta 'yajku mat yu'ajuty es t'anmaaydyu:

—Mastu'utta, wa'andsu ana'ku'unguty xyñimíndats, es katu xyajjumbíty, mat ko ja Diosu kyutujkan yu'u jya'a'ajtypy di'ibu du'un éxtam yu'ujuty.

¹⁵ Tuya'ajtan n'anamudu ko di'ibu kyaj t'axaju ja Diosu kyutujkan éxtam tu'ugu ana'ku'un, kyaj tyákat má Diosu kyutujkan.

¹⁶ Net tsa'ane'ky ja ana'ku'unguty. Ta tkaxkooñ ja ky'u má ja kyubajkuty es tkuni'xy.

Mukja'ay tmamadya'aky ja Jesús

¹⁷ Ko ja Jesús 'yaktu'uyo'oy, net myiín tu'ugu yedyujk puye'egy, es ñaygyoxanaaydyáku Jesús wyíndum es yajtuuj:

—Oy ya'axpukpku, ¿ti tsojkap ndúnudats esats nyajtukumáyat ja jiky'ajtanu winu xuu winu timpu?

¹⁸ Netu Jesús 'yanmaayu:

—¿Ti kots mij xtyijy kots uj n'óyuty? Ja'a ko yu'uyu du'unu Dios oy.

¹⁹ Oy xyñija'aju ja Diosu 'yana'amán: “Katu myajja'ay'eeky; katu xyajtugóy ja pujk úkunu wyindsu'kun; katu mmeetsy; katu madu andakunguyjxm pán xyñiwaambéty; katu ti xyñipeky; mwindsu'ugap ja mdaak mdeety.”

²⁰ Ja yedyujk 'yadsooy:

—Ya'axpukpku, tugekyu tyaadu tats nguudyuunda'ay extu tu ndimmutsk'átyats.

²¹ Netu Jesús twin'ijxy madu tsojkan, es t'anmaay:

—Jatu'uk mdugoy'ajtxaty. Nujx took tugekyu di'ibu mmudajty mjaygyeypy es yajwa'x má ayooobu ja'ayuty, es net xypyamíndats es du'un xymyudátat ja oy'ajtan jam tsajpótm.

²² Es ko tmadooy yu tyaadu, ta ja yedyujk jyotmaydyuktujku. Ta oj ñejoy jotmaymyuat, mat ko nágoo naty jyantsymukja'ayuty.

²³ Ta ja Jesús t'ijxambijty, es t'anmaaydyu ja 'yaxpukpuky:

—¡Tsip nimajaa esu mukja'aydyujkuty tyákadut má Diosu kyutujkan!

²⁴ Ja 'yaxpukpuky du'añ wu'u'madyaaydyu madu tyaadu. Esu Jesús 'yak'anmaayambijtyadu:

—¡Tsip nimajaa esu mukja'aydyujkuty tyákadut má Diosu kyutujkan!

²⁵ Ni'igu tsyiruty es tu'ugu mukja'ay tyákat tsajpótm es kadiinam ko tu'ugu kameyu ñáxat xu'uñ jutoty.

²⁶ Ko t'akmadoodu tyaadu ja axpukpuky, waanu ni'igu wu'u'madyaaydyu du'añ es ñayjyanánudu:

—Pes, ¿pánu du'un mbaat ñitse'eky?

²⁷ Esu Jesús wyin'ijxudu es 'yanmaayudu:

—Madu ja'ayuty kyaj mbaat, per madu Dios, ak mbaat tugekyu.

²⁸ Netu Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Es udsuty sitay tats tugekyu nmastutta'aydyu es mij nbanajxtu.

²⁹ Jesús 'yadsooj:

—Tuy'ajtan n'anamudu ko oytym pánaty di'ibu tu tmastu'uty ja tyujk, o myuga'axaty, o tyaak, o tyeety, o 'yu'ungaty, o ñax kámty mut kots xypyanejxy uj es ttuñ éxtam jyna'añ ja oybyu ayuk,

³⁰ tadu ja'ay Dios mo'oyudup tyam ma tyadu naxwiñudu mugo'px du'nnu ni'igu tyujk, tyaak, myuga'axaty, 'yu'ungaty esu ñax kámty, oy 'yayoy du'an; es nandu'un tsajpótm Dios mo'oyudat ja jiky'ajtanu wínu xuu wínu tiempu.

³¹ Per may di'ibu tyam ya naxwiñ ijtp muj, jam tsajpótm Dios pyujta'agudat mutsk; es may di'ibu tyam ya naxwiñ ijtp mutsk, jam tsajpótm Dios pyujta'agudat muj.

Jesús tnigajxy myuduguk ok ja yo'kun

³² Jamu naty wyimbattu ma ja tyu'uju Jerusalén, esu Jesús jawyiinu naty ñejxy ma ja 'yuxpukpúty. Es ja nimajmajtskúty du'añu wyu'amudyaadyu es tsyu'kudu ja ja'ayaty di'ibu panujxudup. Net ja Jesús twoonejxy wiink tsoo ja nimajmajtskpu 'yuxpukpúty. Ta oj ttukmadya'aktu di'ibu naty jatán kubatánup,

³³ es 'yanmaayudu:

—Ixtu, nbatujkam Jerusalén ma uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkyaka'añats ma yu teedywyindsánaty es ma ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpukpúty, es xytyuknikajxpatá'andats ja o'kun es xkyuyaka'andats ma ja romana ja'ayaty.

³⁴ Yu'ats xyñixi'iga'an xytyukxi'iga'andats, xywyopa'andats, xyñidsujaya'andats es xya'ooktupts, es ko tyugukxabátat madsu naty tu n'eeeky, njikyryákudats.

Santya'agu esu Fwank t'amdowdu tu'ugu may'ajtan

³⁵ Net ja Santya'agu es ja Fwank, Zebedeu myaangaty, tmawingoodu ja Jesús es t'anmaaydyu:

—Ya'uxpukpúty, ndsojktupts es xytyúnat ja may'ajtan di'ibu n'amdoodup.

³⁶ Net ja Jesús yajtuujudu:

—¿Ti dun mdsojktup esuts ndúnat?

³⁷ Ta t'anmaaydyu:

—Mooydyguts esuts n'u'uñudat tu'uk ma m'aga'añgyu'u es jatu'uk ma m'anajñgyu'u ko m'ana'ama'añ muj'ajtan muut.

³⁸ Ta ja Jesús 'yadsoojudu:

—Miits kyaj xyñijáwudu ti dun m'amdoodup. ¿Tii mmudánudup miidsaty, éxtam mbaat njuna'anum xy'uuktu ma ja káluz mats uj n'uuga'añ? ¿Tii mmudánudup miidsaty éxtam mbaat njuna'anum mnubáttat éxtamts uj nnubata'añ?

³⁹ Ta ja'ajty 'yadsoodu:

—Nmudánudupts.

Esu Jesús 'yanmaayudu:

—Tuy'ajtan ko miits m'uuktu ma ja káluz mats uj n'uuga'añ, es nandu'un mnubáttat éxtamts uj nnubata'añ.

⁴⁰ Per uj kyajts xypyaaty esuts miits nmo'oydyut es m'u'uñudat mats n'aga'añdsyoo o mats n'anajñdsyoo. Diosu du'an pátap tmo'oydyut di'ibáty tu yajtuknibujtaagu.

⁴¹ Ko ja nimajkpu xupukpúty tmudoodu tyaadu, net ttuk'ak'ajtu ja Santya'agu es ja Fwank.

⁴² Netu Jesús dyáxudu nimajmajtskúty, es t'anmaaydyu:

—Mnija'adup miits ko di'ibáty 'yana'amdap ya naxwiñ, jya'abáktup ja ja'ayaty, es 'yana'amudu éxtam yu'ujty ja kyutujkan.

⁴³ Per kyaj dyu'un'átat ma miidsaty. Nik ni'igu ko di'ibu naybyujta'agánup muj ma miidsaty, yu'u myudúndup ja myu'uxpukpúty,

⁴⁴ es oytym pánaty miidsaty di'ibu itaamp jawyiin, yu'u myudúndup ja myu'uxpukpúty éxtamxyup yu'udyu myuduumbu.

⁴⁵ Du'un éxtam uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, kyajts nmiiñ naxwiñ esuts nyajmúdnat, ja'ats uj tu nmimíñ esuts uj ja ja'ay nmudúnat esuts ngubátat mayu ja'ay ja pyeky kots ja'a ngu'oogut, du'un may tmudáttat ja nitsokan.

Jesús dya'ixpéky tu'ugu wiints

⁴⁶ Net jyajtu Jerikoo. Es ko natyu Jesús kyajpnbudsémy mut ja 'yuxpukpúty es mut ja mayjya'ayaty, tu'ugu wiints di'ibu xyu'ajtypu Bartimee, Timee myaank, jamu naty 'yu'uñu tu'ubu'ay es t'amdoy ja limosnu.

⁴⁷ Es ko tmadooy ko wyingón ja Jesús nazarenu, ta ja wiints yaxkeky:

—Jesús, Davitu tyuamp 'yaats, pa'ayooguts mij!

⁴⁸ May ja ja'ayaty 'yoojudu es 'yamónat, per ja wiints ni'igu waanu muk yaxkeky:

—¡Davitu tyuamp 'yaats, pa'ayooguts!

⁴⁹ Net ja Jesús wya'k'a'aju, es jyanañ:

—Yajmínda.

Ta ja ja'ayaty t'anmaaydyu ja wiints:

—Jotkujka, pədu'uk, mut ko tam myáxuty.

⁵⁰ Net ja wiints tnasajtu ja tsamarru, es pyujte'ky. Ta twinguwə'ku ja Jesús.

⁵¹ Net ja Jesús yajtuujtu:

—¿Ti mdsejpy esats uj ndúnudats?

Ja wiints 'yadsooy:

—Ya'uxpajkpu, yu'uts njatsejpy esats n'ijxpákat.

⁵² Ta ja Jesús 'yanmaay:

—Mbaat mnejxy. Tu m'aguda'aky mut ko tats xymyubeky.

Netyu ja wiints oj 'yijxpéky, es tpanejxy ja Jesús.

11

Jesús tyuku Jerusalén éxtum tu'ugu rey

¹ Ko naty jya'ta'añ Jerusalén, ko jyajttu Betfajee, jamyu ma ja Oliivus Kopk, netu Jesús tkejxy majtsku 'yuxpajkpu,

² es t'anmaay:

—Nujxtu ma yu mutsk kajpnu'unk di'ibu yajwingu'ijxap, es jap xuryaadat kuwuuñ tu'ugu burru di'ibu ni pánnam tkatak'u'uñ. Muga ju es xyajmínut.

³ Es pan ja pán myajtáwudu: “¿Ti ko xymyugaju?”, net xy'anuumat: “Ja Windsán yajtu-naampy es pojun tkajxumbítat jatagok.”

⁴ Es ja 'yuxpajkputy oj ñujxtu, es tpatu tu'ugu burru kuwuuñ tujk agu'am muj tu'ubu'aay. Es ko naty tmugaju ja burru,

⁵ net ja ja'ay yajtuujtu:

—¿Ti ko xymyugájudu tadu burru?

⁶ Es yu'ujty 'yadsoodu éxtumu Jesusu naty tu 'yanu'amxudu. Net ja ja'ay myastútadu.

⁷ Ta oj dyajnujxtu ma ja Jesús es tpujtáku ja wyit jam burru ñikajxm, es ja Jesús ttukpejty.

⁸ Es ja mayja'ayuty dya'ptu ja ñikajxyudu wit tu'aay. Wiinkputy ttajtu ja kepyu 'yaay xye'entsy es ttukwin'o'oxudu ja tu'aa.

⁹ Ja ja'ayuty di'ibu nujxtap jawyiin es nandu'un ja di'ibu miindup ux'ok ya'ax jyoktu:

—¡Awdattu Dios! ¡Kuni'xy di'ibu miimp éxtumu Nindsun'ajtam Diosu kyudunaabyu!

¹⁰ Muj kujxm 'yítat ja rey Davitu tyuump 'yaats di'ibu yajkutukaamp. ¡Awdattu Diosu tsajpótudu!

¹¹ Ta ja Jesús kyajpnajty Jerusalén es jyajty ma ja muj tsajptujk es t'ijxtaay tegekyu di'ibu jap. Ta tsoyo'ón jam es tmanejxy ja majmajtskpu 'yuxpajkputy ma Betaña kajpn, mut ko tu tsyu'ujunu naty es jap mya'aja'añ.

Jesús tkajxpéky ja iigu kepy

¹² Jakumbom ko Jesús tsoyo'ón jap Betaña, ta yu'o'ku.

¹³ Ta t'ijxy tu'ugu iigu kepy tu'ubu'aay. Ta tñimujwa'ky, es kyaj tpaty ni ti tyuump ja kepy, je'eyu 'yaay, ja'a ko kyajnam ja tiempu ma tyuump.

¹⁴ Ta ja Jesús t'anmaay ja iigu kepy:

—Ni na'a mganakytyuump'átat.

Es ja 'yuxpajkputy tmudoodu.

Jesús dyajpudsémy di'ibu juuy to'ktup ma ja muj tsajptujk

¹⁵ Oknum jyajttu Jerusalén, netu Jesús tyujku muj tsajptujk ñabotsoty. Ta dyajpudseemy di'ibu naty jap juuy to'ktup es dyajjumbijty ja myeesaty di'ibu naty jap wyinguogondup ja meen mut ja tsajptujk meen, es dyajjumbijty ja syiyaty di'ibu pakto'ktup.

¹⁶ Es kyaj dyajkutijky es pán dyajnáxut oytyiity muj tsajptujk ñabotsoty.

¹⁷ Ta dya'uxpejky ja ja'ayuty, es t'anmaay:

—Ja Dios jyunáñ ma ja jyaabyajtan: “Yu ndujkats yu'u ma nidagekyu naxwiñudu ja'ay kyajxta'aktu”, per miidsaty tu xyajwá'andu ma'tspu aank.

¹⁸ Es ja teedywyindsánaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpajkputy tmudooy yu taadu. Ta t'uxtaaydyu ja winma'añ wi'ix ja Jesús 'yoogut, per tsa'ugudu, ja'a ko nidagekyu ja ja'ayuty tam yajxon tmudoo'ittu ja 'yuxpajkpu.

¹⁹ Es ko tsyu'ujunu, net Jesús tsoyo'ón jap Jerusalén.

Iigu kepy tyu'utsy di'ibu Jesús tu tkajxpéky

²⁰ Jakumbom jepy ko jyumbitandu Jerusalén, ta ñaxtu ma ja iigu kepy, es ja 'yuxpajkputy tu t'ixtu ko tu naty tyu'tsnu.

²¹ Ta ja Peedru tjamejtsy, es t'anmaay yu Jesús:

—Windsán, ¡ix! Tu tyuatsnu tyadu iigu kepy di'ibu mij tu xykajxpéky.

²² Jesús 'yadsooy:

—Mubaktu Dios.

²³ Tüy'ajtan n'anuumädu ko pän ja pän miits m'anuumädubu tyädu kopk: "Jüwa'ak ja yaa. Nujx mejyñóty." Pän kyaj xyujpjawüdu, pes du'unu dan jyätut.

²⁴ Paaty n'anuumädu miidsuty ko tugekyu di'ibu miits m'amdoodup ja Dios ma mgajxta'aktu, pän mmaubjktup, m'axájudup.

²⁵ Es ko mgajxta'aktu, mma'xtup di'ibáty miits mduunadup axuuk, es du'un yu mDeedyu tsajpótmdu mma'xudup miidsuty ja mbojpty nandu'un.

²⁶ Es pän kyaj xymya'xtu di'ibu mduunadup axuuk, mDeedyu tsajpótmdu nan kyaj mma'xudat miidsuty ja mbojpty.

Jesusa kyutujkan

²⁷ Ta net jyajtu Jerusalén. Es ko natyu Jesús jyüditu muj tsajptujk ñabotsoty, ta ñiiminüdu Jesús ja teedywyindsánuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup es ja müjja'aydujkaty,

²⁸ es yajtuujdu:

—¿Pánu kyutujkan müüt xytuüña tyäadu? ¿Pán tu mgutujkanmo'oyuty?

²⁹ Ta Jesús t'adsoodu:

—Üj nandu'un nyajtwaambyuts tu'ugu ayuk miidsuty. Pän xy'adsoojambijptuts, net n'anuumat ti kutujkanats uj müüt nduñ tyäadu.

³⁰ ¿Pán kutujkanmooyu Fwank es yajnubátat? ¿Dios, o yu ja'ayuty? ¡Adsooduguts!

³¹ Ta ak yu'ujuty ñay'uu ñaygajxudu es ñayjuna'anudu:

—Pän n'okjuna'anum ko ja Dios tuk'ana'amü, ta xy'adso'om: "Es pänu du'un, ¿ti ko xykyamubaktu?"

³² Es pän njuna'anum ko ja'ayuty, ta yu ja'ayuty xytu'unum axuuk, mat ko nidugekyu yu'ujuty tmubaktu ko Fwank yu'u ja Diosu kyugajxpu.

³³ Ta t'anmaaydyu ja Jesús:

—Kyajts nnijawüdu.

Ta ja Jesús 'yadsoojdu:

—Es uj nan kyajts miits n'awánudat ti kutujkanats uj müüt nduñ tyäadu.

12

Axuk kamgwentu'ajpty éxtumu ijxpajtan

¹ Net tyajku ya'uxpajkpu mat kanak nax ijxpajtan es jyanañ:

—Jaa ijty tu'ugu yedyujk di'ibu kyoy yu uuvu kam ma ja ñax. Ta tnageemy es dya'uyuyü ma dyajnipátut ko ja uuvu yajwinma'adsa'anat es tkojy tu'ugu potsy kujxm ma mbaat jam n'ijxkákam es ngwenta'ajtam tugekyu. Oknum tmooy tukmiky ja uuvu kam müdu wiink ja'ayuty es tsoyo'onnu ja kugam. Jagam nax jagamgajpn oj ñejxy.

² Ko tpaty ja tiempu ma ja uuvu yajtukmukánmu, ta tkejxy tu'ugu tyuumbu es t'amdówt ja müduumbuty ja uuvu di'ibu pákup ja kugam.

³ Es ja uuvu kamgwentu'ajtpu tmajtstu ja kugamu tyuumbu, tkepywyojptu es dyajjambijttu. Ni tii tkamooydyu.

⁴ Net ja kugam tkejxy ja wiinkpu tyuumbu, es tyäadu tsaaga'tstu es dyajtsayujttu kyubajk es axuuk ttuundu.

⁵ Ta ja kugam tkejxy ja wiinkpu, es yu'u dya'o'ktu. Oknum ja kugam tkejxy ja wiinkpadyu tyuumbuty nimay, es ja uuvu kamgwentu'ajtpu tkepywyojptu naaguty ja tuumbuty es naaguty dya'o'ktu.

⁶ Ja kugam tmudajnu je'eyu tu'ugu myaank di'ibu jyantsytsyejpy, ja'a kyajx tim ok es twinmaay: "Wyindsu'ugubudats ja nmaank."

⁷ Es ko t'ijxtu ja uuvu kamgwentu'ajtpu ko myiñ ja kugamu myaank, ta ñayjuna'anudu ak yu'ujuty: "Tyäadu du'un di'ibu 'yaxajuyaampy yu kyuma'añ. Min n'ok'ya'o'kam, es du'un nmaw'umam adsajtam."

⁸ Ta tmajtstu, dya'o'ktu es dyajpudsuumdu ja ñini'x ma ja uuvu kam.

⁹ Ta ja Jesús yajtuuy:

—¿Ti tyunaampy mat yu'ujuty ja kugam? Pes mínup es dya'o'kta'ayüdu tadu axuk ja'ayduyjik, es tmo'oyat wiinkpu ja 'yuuvu kam.

¹⁰ ¿Tii ni na'anum miits xykyu'uxpaktu ja Diosu jyaaybyajtan ma jyuna'añ?:

Ja tsaa di'ibu ja pojtspty 'yuxtijtu,

tu tpaaty ja lyugaar ma ja tujk t'ujx'áty.

¹¹ Tyäadu du'un ja tyu'unun ja Nindsun'ajtam Dios, es n'okwu'umadya'ayum du'ufü.

¹² Ta ja teedywyindsánuty es ja fariseeuty tjamatsandu ja Jesús, ja'a ko tmawinma'añbyáttu ko yu'udyu naty yajmadyákr mudu tadu ijxpajtun. Es mat ko tsyu'kudu ja nax kajpn, ta tna'ijxtu ja Jesús es ñujxtu.

Jesús tmadya'aky ja kugubajtun

¹³ Oknam ja Jesús yajtuknikejxy nidu'uguty ja fariseeuty esu Eroodusu jya'ayuty, es t'uxtaaydyu wi'ix mbaat dya'anuguga'adu ja Jesús.

¹⁴ Ta ja'ajuty t'anmaaydyu ja Jesús:

—Ya'uxpajkpu, nnija'adapts ko mgajxy mat ja tuj'ajtun es ni xykyatuñu kwentu di'ibu ja'ayuty myadyáktup. Je'eyu xya'uxpreky mat ja ñu'u tyu'u ja Dios. ¿Tii óyudsu da ngugubátat ma yu yajkutujkpu kopk, o kyajyu?

¹⁵ Es ja Jesús ñija'abu naty ja tyádudyu 'yaxuk winma'añuty. Ta t'anmaaydyu:

—¿Ti kots miits xyajka'aja'andu? Tuk'ijxtugats ja meeñ di'ibu muat mgugabety.

¹⁶ Net dyajmiindu tu'ugu platu meeñ. Ko tyáadu t'ijxy ja Jesús, net dyajtuuy:

—¿Pánu tyádu wyiin juyj esu xyuu di'ibu yam kaxja'ay?

Ta ja'ajuty 'yadsoodu:

—Yu yajkutujkpu kopk.

¹⁷ Net ja Jesús 'yanmaayyudu:

—Pes mo'oydyu ja yajkutujkpu kopk ja di'ibu yu'u jya'a'ajtypy, es mo'oydyu ja Dios di'ibu Dios jya'a'ajtypy.

Ko tmudoodu tyáadu, ta du'ñnu wyu'amudyaaydyu.

Ja'ay dyajtuwdu pun jikyapyáktup ja o'kputy

¹⁸ Net oj tniinujxtu Jesús naagudyu saduseeuty. Ja saduseeuty jyuna'andu ko kyajp jikyapyaka'añ ja o'kputy. Du'anu tyáadu ttukniubjítakudu:

¹⁹ —Ya'uxpajkpu, Moisés dyajngitútku ko pun ja pán 'yeeky es kyaj tu tpattu 'yu'un, ja myuga'ax pyákrp ja ku'ekyty'o'oxy es tmudáttat ja 'yu'un, es ja'a tyuknikujxm'átap ja jamyii.

²⁰ Du'un jyajty ma uudsaty. Tamu naty juxtujk tukka'axu yedyujk. Ja ka'axkórk pyejky, es 'ye'ky, kyaj tpattu ja 'yu'un.

²¹ Ta ja myumajtskpu tpejky ja ku'ekyty'o'oxy, es nandu'un jyajty. Es ja myuduguukspu nandu'un jyajty.

²² extu ko 'yabudseemy nijxutujk, es ni pán tkatukpattu 'yu'un. Es ko tyáadu du'un tugekyu ñajxy, ta nandu'un ja toxytyujk 'yo'knu.

²³ Es ma jikyapyaka'anduk ja o'kputy, ¿pánuk nidu'ugu tadu juxtujkpu una'kuty ñudo'o'oxy'átap, éxtam tu pyujkta'aydyu mat yu'u?

²⁴ Esu Jesús 'yadsoojudu:

—Miidsaty nugoo m'okkajxtugooñudu, mat ko kyaj xyñijáwudu ja Diosu jyaaybyajtun es ni ja myuk'ajtunu Dios.

²⁵ Es ko ja o'kpu jikyapyáktat, ni kyapáktat ni pán, du'un 'yíttat éxtamu ánkusu tsajpótmudu.

²⁶ Yu o'kputy sitay jikyapyáktup. ¿Tii kyajnum miits xyajmadya'áktu éxtam ja Dios jyunañ ma ja jyaaybyajtun, ma tmadya'agyu tadu apyñgepy ko tyoy?, ko t'anmaay ja Moisés: “Ujtsu du'un ja Abraanu Dyios, Isaa esu Jakoob.”

²⁷ Yu Dios, kyaj yu'u Dyios'átyuty ja o'kputy, yu'u du'un ja jikyapyuty.* Es du'un miidsaty sitay nugoo m'okkajxtugooñudu.

Ana'amunu waanu mujpu

²⁸ Net nandu'un ñimiinu Jesús tu'uk ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajkpu, di'ibu tu tmudoyu tyáadu es ñija'ap ko Jesús tu t'adsoodu ja saduseeuty mudu wijy'ajtun. Ta dyajtuuy:

—Ya'uxpajkpu, ¿di'ibu du'un ja ana'amun ni'igu myájuty?

²⁹ Ta Jesús 'yadsoojyu:

—Ja ana'amun di'ibu ni'igu myájuty, yu'u tyáadu ma jyuna'añ: “Mudowdu es jaygyúkudu, miits israelítaty: ja Dios di'ibu Nindsun'ajtam, yu'uyu je'eyu Windsun'ajtp.

³⁰ Tsoktu ja mWindsán Dios mat winu mjet mwinma'añ, mat winu m'anmaja'an es mat winu mmujaa.”

³¹ Es ja myumajtskpu yu'u du'un jyuna'añ: “Tsoktu ja mmudajkpa'a éxtam mij ku'am mnaydsyékuty.” Tadu nimajtskpu ana'amun nik ni'igu myájuty kudiinam ni tu'ugu wiinkpu.

³² Ta ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajkpu 'yanmaayyu Jesús:

—Oyats tu xy'adsoy, ya'uxpajkpu. Tuj'ajtunu'u ko ijtr tu'uk je'eyu Dios, kyajpu wiinkpu.

* 12:27 Yu'u 'yandijpy ko mudu Dios tugekyu jiky'ajtta'aydyu. Ix Lukas 20:38.

³³ Es p̄n ndsojkaṁ ja Nindsun'ajtam Dios mat winu njot nwinma'añ'ajtam, mat winu nm̄jaja'ajtam es p̄n nandu'un ndsojkaṁ ja nm̄dajkpa'a'ajtam éxtam nnaidsyojkaṁ ku'am, yu'u sitay nik ni'igu tsoybaadat kadiinam tugekyu vojxon es tugekyu windsu'kaṁ di'ibu yajtoodyur artalkajxm.

³⁴ Es mat ko ja Jesús ñija'ap ko ja di'ibu tsajptugóty ya'axp̄jkr̄ tu 'yadsooyaty mada wijy'ajtan, ta t'anuumu:

–Je'eyu tim waanu mdugoy'ajtxaty es m'ítat ma Dios yajkutiky.

Es kyaj p̄n 'yoknaydyuk'a'ijxanu es t'ak'yajtáwat ni tii.

P̄inu tyuamp 'yaats ja Kristu

³⁵ Oknum ko Jesús ttuk'axpejky ja ja'ayaty muj tsajptujk ñabotsoty. Ta yajtuujdu:

–¿Wi'ix ko yu di'ibuty tsajptugóty ya'axp̄jkr̄tap jyuna'andu ko yu Kristu ya'u tuamp'ajtaats'ajtap ja Davit je'eyu?

³⁶ Mat ko Davit ku'am, mat ja myuk'ajtan ja Esp̄ritu Santu jyuna'añ:

Yu Dios t'anuumu ujtsu nWindsún:

“U'uñu yaa aga'añdsyoo ma ujun,

extu kots uj nyajtugóty tugekyu mij ja mmadsip.”

³⁷ ¿Es wi'ix mbaat yu Kristu tyuamp'áty 'yaats'átyaty yu Davit? Pes Davit ku'am junaamp nWindsún.

Es ja ja'ayaty di'ibu nimáudyu naty, yu'ujaty myudoodaaydyu yajxon ja Jesús.

Jesús tnigajxy ja fariseeyu es di'ibu tsajptugóty ya'axp̄jkr̄tap

³⁸ Es ja Jesús t'aktuk'axpejky:

–Naygywentu'átudu miidsaty mat ja di'ibuty ya'axp̄jkr̄tap tsajptugóty. Yu'u pyujtáktap ja witu yembyu es ttsoktu es ja ja'ayaty 'yabo'x kyajxpo'xudat tu'aay mada windsu'kaṁ,

³⁹ es tsajptugóty jap tyim'u'uñyaa'andu ma ja ja'ayaty mbaat yajxon 'yixudu es muj windum 'yu'uñyaa'andu ma p̄n kyay 'yuuktu.

⁴⁰ Es trujkudu ja tyujkuty yu ku'ekytyo'oxyaty, net kyajxta'aktu jeky es du'un twin'una'andu ja ja'ayaty, es ñay'andijudu jyiky'attu tuy'ajtan muut. Paaty pátudap ni'igu ja tudyu'unun.

Ku'ekytyo'oxy ja myeeñ dyoxy

⁴¹ Oknum ja Jesús ñaxwe'tsy ma t'ijxy ko ja mukja'aydyujk trujtáktu may ja myeeñ ma ja muj tsajptujku 'yalkansiia.

⁴² Es nandu'un jya'ty tu'ugu ku'ekytyo'oxy ayoobu, es trujta'aky majtska mutsk meeñu'unk di'ibu yiin waanu tsoy'ajtypy.

⁴³ Net ja Jesús dyaxyu ja 'yaxp̄jkr̄tapujk, es t'anmaay:

–Tuy'ajtan n'anuumu ko tyadu ku'ekytyo'oxy di'ibu ayoop ta dyaky ni'igu es kadiinam nidugekyu ja mukja'ayaty.

⁴⁴ Ja'a ko yu'ujaty dyaktu di'ibu yajnadajkap, peru tyadu ayoobu ku'ekytyo'oxy dyaky tugekyu ja myeeñ di'ibu tyukjiky'ajtypy.

13

Jesús tnigajxy ko ja muj tsajptujk tyugoya'añ

¹ Ko ja Jesús tsoy'oñ ma ja muj tsajptujk, nidu'ugu 'yaxp̄jkr̄paty jyunañ:

–Windsún, ok'ix yu muj tsajjuty es yu tsuj tujkuty.

² Es ja Jesús 'yadsooy:

–¿M'ijxtap tugekyu tyaaadu? Kyaj wyu'uma'añ ni tu'ugu tsaa ñayñikoombétyaty, tugekyu tyugoya'añ.

Ijxwu'umun ko ja naxwiñudu tyugoya'añ

³ Net oj ñujxta ma ja Oliivus Kopk di'ibu jam windum ma ja muj tsajptujk. Es ko natyu Jesús jam 'yu'uñu, ta ja Peedru, Santya'agu, Fwank esu Andrés oj 'yanu'amxudu ayu'udsyu:

⁴ –Njanijawuyandupts na'a dnu tyaaadu di'ibu tunán jatánur es ti ijxwu'umun ja'ay myudáttap ko tyaaadu tugekyu du'un tyuna'añ jyata'añaty.

⁵ Ta Jesús 'yanmaayudu:

–Mnaygywentu'átudap kadiibu p̄n mwin'unnadut.

⁶ Mut ko may myina'andu di'ibu juna'anaamp: “Ujtsu du'un ja Kristu.” Es wyin'unnampy may ja'ayaty.

⁷ Es ko miits xymudówdut tsiyptundu oymyaaty, katu mnay'adsu'ugudu. Pes du'un jyata'añ, per kyajru du'un yu'ujaty ma ja naxwiñudu tyugoya'añ.

⁸ Mat ko tuk peky mat jatuk peky ja naxwiñudu ja'ayaty ñayñitsiptuna'anudu esu ana'ambuty nixim niyam, es myina'añ ja muk ujxaty oymyaaty esu muk yuu. Tugekyu tyaaadu yu'u du'un maanum je'eyu tsyonda'aky ja ayo'on.

⁹ Per mnaygywentu'átudup miidsuty, ja'a ko ja ja'ayuty mmənəjxədəp ma ja kumdəttəjkan es myajwóptət mət ko miits xypyənəjxtəpts. Es mmənəjxədəp ma gobernadoor esu rey es du'un miidsuty jap xypyəjtə'aktət ja tų'ajtn əjtskyəjxm.

¹⁰ Es koonəm yajkəjxwə'xət ja oybyu ayuk ma təkəkyu naxwifədə, es óknəm ja naxwifədə tyəgoya'añ.

¹¹ Es ko myajmənəjxtət es myajkəyəkət ma ja kumdəttəjkan, katə mjotmay'ooktə miidsuty wi'ix mjəna'əndət. Ja'a mgəjxtəp di'ibu Dios mmo'oyədəp jaanəm, ja'a ko kyaj miits xykyajxa'əndə mgu'am winmə'añ, yu Espiritu Santə mwinmə'añmyo'oyədəp.

¹² 'Ma tadə timpə jyata'añəty, ko extə di'ibəty tukka'ax'ajttəp kyəyəkə'ənpə nixim niyam es ttuk'ya'ooktət; es ja u'unkteety du'un tyuna'añ mət ja 'yu'unk; es ja ənə'ku'ungəty nandə'un myəttəptuna'əndəp ja tyəək tyeety es tyuk'ya'ooktəp.

¹³ Es nidəgəkyu ja'ayəty m'axək'ixədət ja'a ko miits xypyənəjxtəpts. Per di'ibu 'yaktəbejkyppym du'əñəm, yu'u nitso'ogəp.

¹⁴ Yu Diosu kyugəjxpu Dañel tkəjəy di'ibu tyündəp ja axəukpu. Ko xy'ixtət tyanu ma kyaj pyaadyuty ja di'ibu ya'axu'kəp es di'ibu kyaj tməj'ixy ja Dios (wa'an tjaigyuku di'ibu yu neky kyəjxypy), net di'ibəty ijttəbu naty Judee kya'aktət jap es űəjxtət tungəjxy kopkəjxy.

¹⁵ Es di'ibu naty jam təkəkəjxm, kyaj jyənəkət es nəjx tndəkə di'ibu jap es tjuudə'ənat.

¹⁶ Es di'ibu naty jam kyamotm, kyaj jyəmbitət es min t'ooxy ja wyit.

¹⁷ 'Purooba ja toxytyəjkəty di'ibu naty ijtp u'unkməət mə tadə xəu es di'ibu ya'u'unktsi'tstəp!

¹⁸ Amdow pəjktəśowdə miidsuty ja Dios es kədiibu mga'aktət ko naty xyuxy,

¹⁹ mət ko mək 'yita'añ ja ayo'on, éxtəm ni na'ənym kyajaty extə ma Dios dyajkojy ja naxwifədə, es ni du'un kyanakyjyətə'añəty jatəgok.

²⁰ Es pənə Dios kyaj dyajwaanə tadə timpə, ni pən kyatso'oktət. Per yajwaanəp yu'u mət ko ttəky pənəty yu'u tə twin'ixy éxtəmə jy'aayən.

²¹ 'Ko naty pən miits m'anə'əmxədə: "Ixtə, tyəə dən ja Kristu", o "Ixtə, təxim ja Kristu", kyaj xymyəbəkətət.

²² Mət ko minəəmp ja win'u'əmbəty di'ibu nայայnaxənpə éxtəmə Kristu es éxtəmə Diosu kyugəjxpu, es tyunaampy yu ijxwə'əmmən esu məj'ajtn es du'un tjawin'ənə'əndət ja ja'ayəty di'ibu Dios kə'əm wyin'ijx.

²³ Paəty mnayjyup'ixədəp miidsuty. Tə n'anəmmədə miidsuty yu tyəədə tim jayəjp.

Wi'ix jyəmbitət ja Naxwifədə Ja'ayədyu Kyudənaabyu

²⁴ 'Es ko du'ənu naty tə űəjxtə'ayə tadə ayo'on, ja xəu wyingoodsyə'añ, ja po'o kyaj űəkyajyə'añ,

²⁵ kyə'adət ja mədsə'ajuty es yu'xəp ja mək'ajtn tsajwinn.

²⁶ Net xy'ixtədəts nmiñ əj, ja Naxwifədə Ja'ayədyu Kyudənaabyu, yoodsóty mədə mək'ajtn esu məj'ajtn.

²⁷ Es nduk'ana'amədəts ja n'ánkləsəts, es dyajnaymyúkədət di'ibəty tə nwin'ixtəts, mə yu jəmboj esu yukpoj myiñ es mə yu xəu pyədsemy es mə tsyi'ity, oytyim maəty.

²⁸ 'Jattə tyədə 'yijxwə'əmmən ja iigu kepy. Ko ja xye'entsy 'yity u'unk es pyədsemy ja 'yaay, miits mnijə'adəp ko miimp ja əmbə.

²⁹ Nandə'un jəjtpə du'un ko xy'ixtət təkəkyu tyəədə, mnijəwədəp ko təu dənə naty wingoombəts, éxtəm mbaət njənə'ənəm tək əgə'u'ybyən.

³⁰ Tų'ajtn n'anəmmədə ko təkəkyu tyəədə jyata'añəty məənmə naty ja ja'ayəty di'ibu tyam kyaj 'yooktənm.

³¹ Ja tsəjp es ja naxwifədə nəxəp, per ja n'ayúkəts ni na'a kyəkəxy kyanaxy.

³² 'Ja xəu es ja ooru ni pən tkənjəwə, ni yu Diosu 'yánkəsəty es ni əj, ja Diosu 'yU'unk, yu'əy du'un je'eyu űijə'ap ja Dios Teety.

³³ Paəty wə'əmdə miidsuty wijyaty es mnayjyup'ixədəp, ja'a ko kyaj xyñijəwədə na'a nminə'añəts.

³⁴ 'Du'un ja'a éxtəm tu'ugu ja'ay di'ibu nəjxəəmp jəgam. Ko naty kyajnmə tsyooñ, ta tmo'oydyu ja pyo'oduumbəty ja tyuunk nidu'uk nidu'uk, es t'anməəy ja di'ibu kyəwəntə'átəp ja tək əə es wyijy'itət.

³⁵ Es n'anəmmədə miidsuty, wə'əmdə wijy, mət ko kyaj xyñijəwədə na'a jyəmbitə'añ ja mWindsən, pən tə tsyu'ujənə, pən tsu'pən, mə 'yəy ja təgəək o mə xyəñə.

³⁶ Exkəm ko jyəmbity ti'in es mbaədədət məəbəty.

³⁷ Es di'ibu n'anməəydyəp miidsuty, n'anməəydyəpts nandə'un nidəgəkyəty: Wə'əmdə wijyaty.

¹ Ja'a tyagoy'aty majtsk xuu ja pasku xuu ma yajkáy ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty yu levaduuru, es ja teedywyindsúnuty es ja di'ibuty tsajptogóty ya'uxpajktap t'uxtaaydyu ja winma'añ wi'ix t'okmátstat ja Jesús mudu andakun, es ttuk'ya'ooktat.

² Es ñayjunánudu:

—Kyaj jyaaty ma ja xuu kudiibu xuyñibudu'kum ja ja'ayuty.

Tu'ugu toxytyujk ttukkuutsy ja pa'ak xu'kpu ja Jesús

³ Jamu natyu Jesús Betañu ma yu tyujku Simonk di'ibu yajtijp nilepru pa'am. Ko naty ja Jesús 'yu'uñu meesu winduuy, ta ñimawingoonu tu'ugu toxytyujk mat tu'ugu alabastru limetu ujts mudu aseytu pa'ak xu'kpu jantsy tsooxabu. Ta ja toxytyujk oj ttuknitemy kyubajkkujxy.

⁴ Ko t'ijxtu tyaadu ja ja'ayuty, ta nidu'uguty 'yajkudu, es ñayjunánudu:

—¿Ti ko tyaadu du'an tu 'yuxtagoy?

⁵ Tyaadu tuuxyup yajteeky tujuk mugo'px xuu nidún, esxyup yajtukpudákudu ja ayoobu ja'ayuty.

Ta t'oodu ja toxytyujk.

⁶ Es ja Jesús t'anmaaydyu:

—Mastu'uttu. ¿Ti ko xy'oodu? Tyaadu óyudsu du'an tu xytyuñ.

⁷ Ja ayoobutajkuty du'añum xymyudáttat ma miidsuty, es oyña'aty mbaat xypudákudat. Per uj kyajts du'añum xymyudáttat.

⁸ Tyaadu toxytyujk tu ttuñ di'ibu mbaat, tu ja nnini'xats pa'ak xu'kpu ttukkuutsy esats nnaxtujkunadats.

⁹ Tu'yajtun n'anuumudu ko yajkajxwa'xy yu oybyu ayuk ma tugekyu naxwiñudu, yajmadya'agat nanda'un di'ibu tyuunu tyaadu toxytyujk, es du'an yajjamyátsat ya'u.

Juudas tkayaka'añ ja Jesús

¹⁰ Net nidu'ugu nimajmajtskpu ja uxpujku di'ibu xuy'ajtypy Juudas Iskaryotu, oj ñejxy ma ja teedywyindsúnuty es oj myadya'aky mat ya'ujuty wi'ix tkayaka'añ ja Jesús.

¹¹ Es ya'ujuty xyondaktu es twandaktu ja Juudas ko tmo'oya'andu ja meñ. Net ja Juudas t'uxtaay ja winma'añ wi'ix tkayákat ja Jesús.

Nindsun'ajtumu 'ya'ux

¹² Es ma ja pasku xuu tsyondaky, ma yajkáy ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty ja levaduuru, es ja ja'ayuty dya'ooktu ja byorreegu, ta ja uxpujkraty tnimiindu wingón ja Jesús es dyajtuudu:

—¿Ma xytseyky n'uxkúkudats es ndu'unum ja pasku a'ux?

¹³ Ta ja Jesús tkejxy nimajtsku 'yuxpujkraty, es t'anmaay:

—Ñujxtu jam kajpnóty. Jap xypyaadat tu'ugu yedyujk di'ibu myunejxypy tuk tsiyu nuu,

¹⁴ es xypyanujxtat extu ma tyujktáku, es xy'anuumudu tadu kudujk: “Yu nWindsúnats xytyuk'yajtuup: ¿Ma ja kwartu ma mbaat n'a'ux'áttadats mududsu n'uxpujkratujk ma tyaadu pasku?”

¹⁵ Net mduk'ixudat tu'ugu muj kwartu es oydyuñ ma ja tukniku'uybyu tujk, es xy'uxkúkudat ja a'ux jam.

¹⁶ Ta ja nimajtsk uxpujkraty ñujxtu kajpnóty es tpattu tugekyu éxtum 'yanmaayya ja Jesús, es dya'abátudu ja pasku a'ux.

¹⁷ Es ko oj tsyu'ujanu, ta jyajttu Jesús mudu 'yuxpujkraty,

¹⁸ es ñaxwa'tstaaydyu meesu winduuy, es kyaydyu. Net ja Jesús junañ:

—Tu'yajtun n'anuumudu ko nidu'uk miidsuty di'ibu kaapy mat uj, ja'ats uj xykyayakaambuts.

¹⁹ Net ja uxpujkraty jyantsyotmaydyuktujkudu, es dyajtuudu nidu'ugáty ja Jesús:

—¿Tii ujtsu daa?

²⁰ Ta 'yadsoojudu Jesús:

—Yu'u du'an nidu'uk miidsuty ja nimajmajtskpu di'ibats xymyutkaaymyujk.

²¹ Uj, ja Naxwiñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, du'an nnejxyats éxtum ja Diosu jyaaybyajtun juna'añ. Per puoobu tadu yedyujk di'ibats xykyayakaamp. Nik oy mat ya'u kooxyup kyadimmiñ kyadimjajty naxwiñ.

²² Ma naty jam 'ya'ux'attu, ta Jesús tkone'ky ja tsajkaaky es tja'aygyudáky ja Dios.

Es ko ttujkwa'xy, ta tmooydyu ja 'yuxpujkraty, es t'anuumudu:

—Kaydyu. Tyaadudsu nnini'x.

²³ Net tkone'ky tu'ugu káluz mudu vinu es tja'aygyuda'aky ja Dios. Ta tmooydyu ja 'yuxpujkraty, es nidugekyu 'yuktu ma ja káluz,

²⁴ es 'yanmaayudu:

—Tyaadudsu du'un ja nne'pyñ di'ibu Dios yajnaxkudákypy ja jembyu kajxy'átyryu, di'ibu yajtamañ yaj'yokaamp es du'un yajma'xat nimay ja ja'ayudyu pyojpety.

²⁵ Es n'anumadu ko kyajts nnaky'uuga'añ ja uuvu nuu extu kodsu naty n'iiky mut miidsaty ja jembyu uuvu nuu ma ja Diosu kyutujkan.

Jesús tnigajxy ko Peedru 'yuxtij'añaty

²⁶ Ko t'audaaydyu tu'ugu alabanzu, ta oj ñujxtu ma ja Oliivus Kopk.

²⁷ Net ja Jesús t'anmaaydyu:

—Nidagekyu miits xymyastu'udándapts ma tyadu koots. Mut ko jyuna'añ ma Diosu jyaaybyajtun: “Nya'oogapts ja borreegu kwentu'ajtpu, es ja byorreegaty 'yayo'oywya'xta'aydyut.”

²⁸ Es kodsu naty tu njikypycky, jawyiinats nnujxat Galileeu maanamu naty miits mganujxtu.

²⁹ Net ja Peedru jyunañ:

—Oy nidagekyu mjamastútubu, uj kyajts mij nmastu'udut.

³⁰ Net ja Jesús 'yanmaayyu:

—Peedru, tuj'ajtun n'anumtu ko ma tyadu koots, kyajnumu naty tu gaak 'yuy majtsk ok, es mij mjuna'ana'añ tuguk ok ko kyajts xy'ix'aty.

³¹ Ta ja Peedru muk 'yadsooy:

—Oyats ndim'oogat mut mij, kyajts njuna'ana'añ ko kyaj n'ix'aty.

Es nidagekyu ja wiink axpajkpty nandu'un jyuna'andaaydyu.

Jesús kyajxta'aky Jetsemanii

³² Net ja Jesús jyajtta mudu 'yuxpajkpty ma tu'ugu lugaar di'ibu xyu'ajtypy Jetsemanii. Ta t'anmaaydyu ja 'yuxpajkpty:

—U'uñudu yaa mints xim n'okkajxta'aky.

³³ Ta tmunejxy ja Peedru, Santya'agu esu Fwank, esu Jesús ñajjya'aju jantsy jotmaymyuat es 'yamutsk'ajty.

³⁴ Net t'anmaaydyu:

—Du'unats njawu njodoty éxtam tu'ugu jotmay di'ibu mudu o'kan. Wu'umdu miits ja yaa es mudánudu ja tsuu mut uj.

³⁵ Net ja Jesús waanu ñas'yo'oyu. Ta ñajjyujpu koxtanu naxkujxy, kyajxtáky

³⁶ es jyunañ:

—Tatitu'unuk, mij mbaat oytyiity xytyuñ. Pün mbaat, kudibats n'uugat yu ta'ambu. Per kyaj dyu'unuty éxtamts uj ndseky, wa'an du'un éxtam mij xytsycky.

³⁷ Net jyumbijty ma naty ja nidagekpu 'yuxpajkpty, es t'pattu mya'adu, es t'anmaay ja Peedru:

—Simonk, ¿tii mmaabu? ¿Tii kyaj tu mmada'aky m'ítut wijy mut uj ni tuk ooru?

³⁸ Wijtu es kajxta'aktu kudiiibu ja ka'oybyu mmamada'agudut. Tuj'ajtun ko ja anmaja'an myudajtypy ja tsojkan, per kyaj yu nini'x tkurka'añ.

³⁹ Ta jatugok oj ñejxy, es kyajxtáky du'un éxtam jayujp.

⁴⁰ Net jyumbijty jatugok ma ja nidagekpu, es t'pattu ak maadup, mut ko nu'goo naty ja tsuu tu 'yokwindujkundu. Es yu'ujuty kyaj tnija'adu wi'ix 'yadsówdut.

⁴¹ Ja myuduguk ok oj ñejxy. Ta kyajxtáky. Net jyumbijty ma yu'ujuty, es t'anmaaydyu:

—¿Tii m'akmaa m'akpo'xtubu? Tu net t'patty ja xuu ja ooru ma uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkayaka'añats ma yu pojpu ja'ayuty.

⁴² ¡Pudu'aktu! ¡Jo'omdu! Ta myiñ ja di'ibuts xykyayakaamp.

Jesús yajmátsy

⁴³ Tamu natyñumu Jesús 'yakkajxy ko jyajty ja Juudus di'ibu nandu'un 'yuxpajkpu'ajtypy ma yu nimajmajtskpu, es myindu mudu mayjya'ay ak mudu 'yespaadu esu kyépyuty. Yu'u naty kajxudup ja teedywyindsunaty, ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup esu muija'aydyujkuty.

⁴⁴ Yu Juudus tu naty ttukni'ixu wi'ixu naty dyaka'añ ja ijxwu'uman:

—Di'ibuts uj ndsi'xypy, yu'u du'unu naty ja Jesús. Yu'u du'un mmátstup es yajxon xykyatsúmdut es xyajnujxtut.

⁴⁵ Netyu Juudus tnimiñ ja Jesús es tkajxpe'xy:

—Dios maygyépyuty, Windsún.

Ta oj tsi'xy.

⁴⁶ Ta tmajtsnudu ja Jesús es dyajnujxnudu tsimy.

⁴⁷ Es nidu'uk di'ibu jamu naty mudu Jesús tju'ty ja 'yespaadu es tnibo'tu tuk adu'umu tyatsk ja teedywyindsungópku tyuumbu.

⁴⁸ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja mayjya'ayuty:

—¿Tii da'ánats miits ta xyñimíndats mudu m'espáadu esu mgepy es xymyatsa'andats éxtamxyupts uj nma'tspaty?

⁴⁹ Bom bómatu uj ta nya'uxpaktu miidsaty muj tsajptujk ñabotsoty, es ni na'ats ta xkyuamatsta. Per tugekyu tyaaadu da'án jyátyaty es yajkuudyúnat ja Diosu jyaabyajtan.

⁵⁰ Ta nidugekyu ja uxpujkraty tmatuttu ja Jesús, es kyaktaaydyu.

⁵¹ Jap tu'ugu ana'k tpancejy twit'aty yu'uyu tu'ugu saabunu. Net ja ja'ayaty tmajsta ja ana'k,

⁵² es ja'a dyajwe'emy ja syaabunu es kyeky niwa'ats uxwa'ats.

Jesús, Anás wyindum

⁵³ Di'ibáty myajsta ja Jesús, yu'ujaty myunujxtu ma ja di'ibu ñigopk'ajtypy ja teedywyindsúnaty. Ta jap ñaymyukadu ja teedywyindsúnaty, mujja'aydujkaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpujktap.

⁵⁴ Esu Peedru pyanujx ja Jesús extu ma ja tyaja'a ja teedywyindsungópk. Jap oj wye'emy es ñaxwe'tsy mudu polsiúuty, es ñayyajokxpákuadu ma ja juun.

⁵⁵ Yu teedywyindsúnaty es nidugekyu di'ibu ana'amdap muj tsajptugóty t'uxta'aydyu ja winma'añ wi'ix tniwaambáttat ja Jesús es 'yoogut. Per kyaj tpattu ja pyojpu.

⁵⁶ May ja ja'ayaty oj jyamindu es tjaniwaambajttu, per kyaj tyi'igya'áttu ja 'yayuk.

⁵⁷ Net myiñ naagaty di'ibu andáktap, es jyunandu:

⁵⁸ —Tats nmudóyats ko tyadu yedyujk da'án jyuna'añ: “Uj njítuptsu tyadu muj tsajptujk di'ibu ja'ayaty ta tkojy, es tugaak xáats ngójut ja wiinkru di'ibu kyaj ja ja'ayaty dyajkojy.”

⁵⁹ Per ni yu'ujaty tkajajti'igyadu 'yayuk.

⁶⁰ Net ja teedywyindsungópk pyade'ky, es ja'ay kyujk'aa dyajtuuy ja Jesús:

—¿Kyaj m'adsoy ni tii? ¿Tii dunu tyaaadu di'ibu yam myadyáktap mut mijskyujxm?

⁶¹ Per ja Jesús oj wye'emy amoñ, ni ti tka''adsooy. Net ja teedywyindsungópk 'yanmaayy:

—¿Tii mijsu da'án ja Kristu, ja Diosu 'yU'un'k?

⁶² Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ujtsu da'án. Es miits m'ixtup ko uj, ja Naxwíñudu Ja'ayadyu Kyudnaabyu, n'u'uñaya'añats ma 'yaga'añdsyoo ja Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan myadajtypy, es kots nmina'añ yoodsoty.

⁶³ Net ja teedywyindsungópk tku'tsy ja wyit es ñagaxu'ugut ja 'yaku, es jyunáñ:

—¿Ti ko n'aktimtsojkam ja testiigu?

⁶⁴ Miidsaty ku'am ta xymudowdu yu 'yaxuk ayuk. ¿Wi'ix mjuna'andu?

Es ja'ajaty nidugekyu jyunandu:

—Myadajtypy ja pyeky es pátap 'yoogut.

⁶⁵ Ta naagaty tniúsújdu, es twingudsu'umadu es tkojxtu. Ta t'anmaaydyu:

—¡Okmay! ¿Pán ta mgóxyuty?

Es ja polsiúuty nandu'án tkojxtu.

Peedru t'axtij ja Jesús

⁶⁶ Japu nátyñum ja Peedru abatku'p ma taja'a. Ta ñimiinu tu'ugu kiixy, teedywyindsungópku pyo'oduumba.

⁶⁷ Es ko t'ixy ja Peedru ñay'ajókkxytu ma ja juun, ta oj tuyu tjantsy'ixy es jyunáñ:

—Mij nandu'án ta mjúditu mudu Jesús nazarena.

⁶⁸ Es ja Peedru t'axtij ja Jesús, es jyunáñ:

—Kyajts n'ixy'atyu tady yedyujk. Kyajts nnijawu ti dun mmadyakapy.

Net ñejxy tujk agu'am, es 'yuyu ja tugaak.

⁶⁹ Ta ja kiixy jatugok t'ijxy ja Peedru es t'anumadu di'ibáty jámaty:

—Tyaaadu, sitay yu'u ja ja'ajtubu tyadu yedyujk.

⁷⁰ Per ja Peedru jatugok t'axtijy. Es ko waanu 'yak'ijty, di'ibu naty jápty jatugok t'anmaaydyu ja Peedru:

—Tuy'ajtan ko mij nandu'án mja'ay'ajtubu tyaaadu, mut ko Galileu ja'ay mij.

⁷¹ Ta ja Peedru oj ñayyajxpékyuty ko kyaj tuy'ajtan, es jyunáñ:

—Por tsyos, kyajts n'ixy'atyu tyadu ja'ay di'ibu miits mmadyáktap.

⁷² Ta netyu 'yuyu ja tugaak myumajtsk ok. Net ja Peedru tjamyejtsy éxtam ja Jesusu naty ta 'yanu'umxaty: “Ko kyajñumu natyu tugaak 'yuy myumajtsk ok, es mij mjuna'ana'añ tugaak ok ko kyajts xy'ix'aty.” Ta ja Peedru jyantsyuyjku juuy yaxpu.

15

Jesús, Pilatu wyinduuy

¹ Ko oj xuyñu, ta ja teedywyindsúnaty ñaymyukadu mudu mujja'aydujkaty es ja di'ibaty tsajptugóty ya'uxpujktap es mut nidugekyu di'ibu ana'amdap muj tsajptugóty. Net tkatsuumdu ja Jesús, es oj tmanujxtu es ttukkudajkadu ja gobernador Pilatu.

2 Es ja Pilatu dyajtuuy ja Jesús:

—¿Tii mijtsu du'un ja israelítadya ryey?

Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Tuy'ajtan, ujtsu du'un.

3 Es ja teedywyindsánaty tni'uunudu kanak nax.

4 Ta ja Pilatu jatugok dyajtuuy ja Jesús:

—¿Tii kyaj m'adsoy ni wi'ix? ¿Ti kyaj xymyudoy tugekyu nu'un yam mdukni'uunudu?

5 Per ja Jesús kyaj tym'adsooy. Es ja Pilatu oj wyu'umu du'añ es kyaj tnijawa wi'ix 'yakjana'anut.

Jesús ñiduku es 'yoogut

6 Es pasku pasku ja Pilatu tnsamtsu tu'ugu tsimyjya'ay di'ibu ja ja'ayuty wyin'ijxtap.

7 Japu naty 'yittu tsimy naaguty di'ibu ta yajja'ay'eeky ko tsiyptuundu ya yajkutujkpu, es nidu'uk yu'ujuty xyu'ajtypy Barrabás.

8 Ta ja ja'ayuty tniwingoonda ja Pilatu, es t'amdoodu ttúnut éxtam jaayum ttuñ.

9 Ta ja Pilatu 'yadsoody:

—¿Tii mdsojktap es nnsamátسدut ja mreyy?

10 Du'un jyunañ ja Pilatu mut ko ñija'abu naty ko ja teedywyindsánaty tnaywyin-naxujawudu ko ja Jesús may ja ja'ayuty pyanujxudu es paaty tu tyukkudákudu.

11 Per ja teedywyindsánaty tñibudu'aktu ja ja'ayuty es jyuna'andut ko yajnsamátst ja Barrabás.

12 Ta ja Pilatu dyajtuudu:

—¿Es tits ndúnup mut di'ibu miits mdiytap ja israelítadya ryey?

13 Yu'ujuty yaxkaktu:

—¡Yajkruuzpát!

14 Ta ja Pilatu t'anmaaydyu:

—Pes, ¿tii du'un ta ttuundugóy?

Per ja'ajuty 'yaktim'yaxkaktu:

—¡Yajkruuzpát!

15 Es ja'a ko Pilatu wyu'uma'añ oy mut ja ja'ayuty, ta tnsamajtsu ja Barrabás es tni'ana'amu esu Jesús yajwópat. Ta net tkuyajky es dyajkruuzpáttut.

16 Oknum ja soldaaduty tmunujxta ja Jesús ma ja yajkutujkpu tyuja'an di'ibu 'yandijpy pretooryu. Ta dyajnaymyujku nidugekyu ja soldaaduty ma tadu lugaar.

17 Net ttukpajtáktu ja witu tsu'unkpu éxtamu yajkutujkpu wyit. Ta txugajttu ja apyñ éxtam tu'ugu koroná es tñajtákudu kyubajkkujxm.

18 Net t'anuumudu:

—¡Muj kujxm mij, israelítadya ryey!

19 Net ttukkuwojpu'ktu tu'ugu kepyu'unk, tñidsújudu, twingoxtánudu es jyawa twindsu'ugu.

20 Ko ttukxiktaaydyu, ta dyajjunajktu ja tsu'unk wit es ttukpajtáktu ja kyu'am wit. Ta tmunujxnudu es dyajkruuzpata'andú.

Jesús kyruuzpéty

21 Ta tu'aay tpattu tu'ugu ja'ay di'ibu kyamoty naty tu 'yotsy. Ja'a xyu'ajtypy Simonk es kyugajpnaty Sirene, es tyeety'átyuty ja Alejandrú esu Rufa. Ta ja soldaaduty ttukkupajktu agwana ja Simonk es dyajunajxta ja Jesusu kyruuz.

22 Ta tmunujxtu ja Jesús ma tu'ugu lugaar txu'aty Gólgota, di'ibu ayuk wimbudsuumpp Kalaveeru Lugaar.

23 Jam t'atuk'uugándu ja vinu taam'yo'oy mut ja mirru ujs aay, per ja Jesús kyaj t'iky.

24 Ta dyajkruuzpajttu. Es net ja soldaaduty ttuundu rifu es du'un dyajwá'xtu ja Jesusu wyit.

25 Taxtujk yaxpu naty ko dyajkruuzpajttu.

26 Es kyubajky tñajtákudu tu'ugu letreeru di'ibu junaamp éxtamu du'un ja 'yu'unun: "Tyaadu ja israelítadya ryey."

27 Nandu'un majtsku ma'tspaty dyajkruuzpajttu mut yu'u, tu'uk aga'añdsyoo es jat'u'uk anajñdsyoo.

28 Es du'un yajkyudyúñ ja Diosu jyaaybyajtan ma jyuna'añ: "Du'un ñajxy éxtamu axuk ja'ay."

29 Ja ja'ayuty di'ibu najxtap jam tnixi'ik ttukxi'iktu, ttuknagow ttuk'yujkówudu es jyuna'andu:

—Mij di'ibu muj tsajptajk mijtypy es mjuna'añ ko tégukxubajtp xykyooy jatuk ok.

30 Nayyajtso'ogudu mij ku'am es junak kruuzkujxy.

31 Es nandu'un tyukxikudu ja teedywyindsánaty es ja di'ibuty tsajptagóty ya'axpajktap es mudu fariseeuty es ja mujja'aydyujkaty, es ak yu'ujuty ñayjunánudu:

—Tu dyajtse'eky ja wiinkpety, per kyaj mbaat ñayajtse'egyuty ku'am.

³² ¿Ti kyaj yu'ujaty ja israelitadyu ryeey? ¡Wa'an tjanaky kruuzkajxy es net yu'u nmabujkum!

Extu ja ma'tspety di'ibu naty jam mat yu'u kruuzkajxm twingajx tjujpkajxtu ja Jesús.

Jesús yeeky

³³ Net tugekyu ja naxwíñdu kyoodsydyay kijkyxuu extu tugak yaxp xunnm.

³⁴ Es nan ma tadu ooru ja Jesús muk kyajxy:

—Eloy, Eloy, ¿lamu sabaktanu? (di'ibu ayuk wimbudsunmp: “Dios miñ, Dios miñ, ¿ti kots mij tu xymyastu'uty?”)

³⁵ Nidu'ugaty di'ibu naty jam tmūdoodu, es ñayjunánudu:

—Mūdowdu, yu'uga yáxup ja Diosu kyugajxpu Elius.

³⁶ Net nidu'uk oj ñejxy puye'egy, es oj dyajtsoñ tu'uk di'ibu yuunkpnaanu. Ta dyajxe'ky mudu vinu xun, es ttukjujptiju tu'ugu kepyu'un, es ttukmwingooñ ja Jesús es tmuugat. Ta junáñ:

—Mastu'uttu. Min n'ok'ijxum pñ nimiñup ja Elius es yajjunákudat kruuzkajxy.

³⁷ Ta jatugok ja Jesús oj muk kyajxy, es oj 'yo'knu.

³⁸ Net ja aduy di'ibu jap muj tsajptagóty kyu'tswa'xy kabajky es extu ax'am.

³⁹ Net ja soldadu windsán di'ibu naty jap tanaapy Jesús wyindum es tmūdooy ko muk kyajxy es 'yeeky, yu'u net junáñ:

—¡Tuy'ajtandumu naty ko tyaadu yu'ujaty ja Diosu 'yU'un!

⁴⁰ Jamu naty nandu'un naagydu toxytuykuty myu'ixtu jagam. Ma yu'ujaty jamu naty ja Mariu Magdalenu, Salomee esu Mariu, ja mutsk Santya'agu esu Josee tyaagaty.

⁴¹ Tyadu toxytuykuty tso'ondup Galileu es tranujxtu ja Jesús es trupujkudu ko 'yijty Galileu. Es jamu naty may ja wiinkpety toxytuyk di'ibuty nandu'un mat pyatukudu Jerusalén.

Jesús ñaxtuku

⁴² Ko oj tsyu'ujnu es ko naty ñayjyjp'ixudu ko ja saabudu xuu dyajtsonda'aga'andu,

⁴³ ta Josee tninejxy ja Pilatu mudu jotmuk'ajtun es t'amdooy ja Jesusu ñini'x. Esu tadu Josee, Arimatee ja 'ay, yu'u naty nidu'uk ja di'ibu naty ana'amdap muj tsajptagóty es jap muj 'yity, es 'yawixyxy ko ja Diosu kyutujkun myinut.

⁴⁴ Ta ja Pilatu du'ñu wyu'amu ko yajnimagy ko tu ja Jesús 'yeeky. Net twoodsuoy ja soldadu windsán es dyajtuuy pñ tu 'yeeky ja Jesús.

⁴⁵ Net ja soldadu windsán junáñ:

—Tuy'ajtun. Tu 'yo'knu.

Ta ja Pilatu t'anmagy ja Josee:

—Mbaat xyajkruuzjunáky.

⁴⁶ Net ja Josee tjuuy tu'ugu saabunu oybyu es dyajkruuzjunajky ja Jesusu ñini'x. Ta t'abijty mat ja saabunu. Ta trujtáky ma tu'ugu o'kpu jut di'ibu naty yu'u tu dyajtsajtsjuty dyajpa'ajutyaty tsawiiñ, es oj t'agu'uy mat tu'ugu mujpu tsaa.

⁴⁷ Ja Mariu Magdalenu esu Mariu, ja Josee tyaak, yu'u 'yijxtu ma naty tu trujta'aky.

16

Jesús jiykypyeke

¹ Ko ja saabudu xuu ñajxy, ja Mariu Magdalenu, Salomee esu Mariu, ja Santya'agu tyaak, tjuuydu ja pa'ak xu'kpu es ttukjaaxa'añ ja Jesusu ñini'x.

² Ta jantsy jéruy, xuuñabunu naty ma ja domingu xuu, jyajttu jam ma ja o'kpu jut.

³ Es jam tu'am ñayajttujudu ak yu'ujaty:

—¿Pñ xyjudi'imxum ja muj tsaa es xya'awátsxum ja jut?

⁴ Es ko jyajttu, ta t'ijxtu ko tu naty yajjudimy ja tsaa es ja jut awa'adsu naty 'yijny.

⁵ Ta tujkudu jutoty, es jam t'ijxtu 'yu'uñu aga'añgyu'u tu'ugu una'k di'ibu xóxyuty mat tu'ugu poop wit yeñ. Es yu'ujaty jyantsytsu'kudu.

⁶ Es ja'a 'yanmagyudu ja toxytuykuty:

—Katu mdsu'ugudu. M'uxtagydyu ja Jesús nazarenu di'ibu tu dyajkruuzpáttu. Pes tu jiykypyeke. Kyaj ñakyaaty. Ixtu ja lugaar ma naty tu trujta'aktu.

⁷ Nujxtu es xy'awánudat ja 'yuxrujkruty es ja Peedu: “Jawyiin ja'a ñejxy Galileu. Japts xy'ixtu éxtum oj m'an'u'umxudu.”

⁸ Net ja toxytuykuty tso'ondu ma ja jut aa jantsy pojñ es ñjxnudu puye'egy mat ko naty tsu'ugudu. Es ni pñ wi'ix tka'anmagydu, ja'a ko jyantsytsu'ugudu.

Jesús kyuxe'eky ma Mariu Magdalenu

⁹ Ko Jesusu naty tu jyikyryekey móñam domingü xuu, jayujp kyaxe'ky mä ja Mariiu Magdalenu di'ibu Jesús tnyur tyukmastut juxtujk ja ka'öbyuty.

¹⁰ Ta ja Mariiu oj ñejxy mä ja Jesusu 'yaxprijkputy di'ibu wu'umdu jotmaymyuat es jap jyu'uy ya'axtu naty.

¹¹ Es ko yu'ujuty tmadoodu ko Mariiu 'yawánudu ko ja Jesús tu jyikyryekey es ko tu t'ixy, kyaj tmabujktu.

Jesús kyaxe'eky mä nimajtsku 'yaxprijkputy

¹² Oknum ja Jesús kyaxe'ky tu'aay madu wiink kaxu'kan mä tyu'uyo'oydu nimajtskpu di'ibu tso'ondup tekye'e'epy Jerusalén.

¹³ Ta yu'ujuty jyumbijtu Jerusalén es t'awa'anudu ja Jesusu 'yaxprijkputy; per nan yu'ujuty kyaj yajkajxymyubujktu.

Di'ibu Jesús tyuknipejky ja 'yaxprijkputy

¹⁴ Oknum ja Jesús kyaxe'ky mä ja majk tu'ukpu 'yaxprijkputy di'ibu naty meesu windum kaayduur, es t'oodu mat ko kyujuun'átyuty es kyaj tmabujktu ja di'ibu naty tu t'ixtu jiiiky.

¹⁵ Ta t'anmaaydyu:

—Nujxtu miidsaty mä nidugekyu naxwíñudu ja'ay es xytyuk'axpáktat ja oybyu ayuk.

¹⁶ Di'ibátyuts uj xy'axájur es nubajttur, nitso'ogur. Per púnats xykya"axájur, ja'a nujxur mä ja tudyu'ununu wínu xuu wínu tiempo.

¹⁷ Es di'ibáty xy'axájupts es xymyubáktats, yu'ats nmo'oyduur es ttúndat yu tyadu ijxwu'uman: Madudsu nxuugyujxm dyajpudsúmdat ja ka'öbyuty di'ibu ja'ay myudajttur; kyajxtur wiingátyryu ayuk;

¹⁸ wyijtsu'aktur ja awa'andsa'añ; pun 'yuuktur ja venenu, kyaj ti jyátudat; es ko ja kyua ttuknikónat ja di'ibu pujkur, net dya"aguda'áktat.

Jesús tsyajpéty

¹⁹ Ko ja Nindsun'ajtam Jesús du'un jyunaandaay, ta ja Dios yajpatujku tsajpótm es 'yu'uñu aga'añdyoo mä Dios.

²⁰ Oknum ja xprijkputy tso'onda tkajxwa'xy ja oybyu ayuk majaty ja ja'ayuty. Es ja Nindsun'ajtam Jesús pyudákadu yu'ujuty, es madu maj ijxwu'umantaty ttuk'ixtu ja ja'ayuty ko tuy'ajtanu'u di'ibu myadyáktur.

Oybyu Ayuk Di'ibu Lukus Jyaay

¹ Mugu'uk Tyófilu, may ja ja'ay tu tjatseky es tja ja'aya'añ yajxónu tyadu madya'aky di'ibu jajtū mut uudsaty yaa. Yu'ujuty yajtuundu tyadu madya'aky di'ibu tu tyuñ tu jyátyuty mut uudsaty.

² Xytyukmumadyáktūts ja uxpujkatūjk di'ibu naty jap mut ja Jesús extū jawyíñup es tkajxwá'xtū ja Diosu 'yayuk. Yu'ujuty 'yijxtū tugekyu di'ibu tuun jajtū es tmadyaky óknum wí'ix tyuun jyajtū taadu tugekyu.

³ Es uj nandu'an, nbayo'oyūts yajxón tugekyu extū mā tsyondaky, es uj tyam mij ndukni-jayu yu tyadu madya'aky éxtam tymjajjtū nidu'uk nidu'uk,

⁴ es du'an xyñijáwut es tūy'ajtūn'u di'ibu tu myajtuk'uxpéky.

Tu'ugu anklus t'awanu ko Fwank Yajnabajtū myina'añ jya'ta'añ

⁵ Ko ja Eroodus 'yijty rey jap Judeu, net tsyunaay tu'ugu teety di'ibu xyu'ajtypy Zakariius es ja'a Abiūs ja'ay. Es ja Zakariius nudo'oxy tūx'ajty Elisabet, es yu'u tyuamp 'yaats ja Arón, teedywindsungóp.

⁶ Esu Zakariius esu Elisabet tmumadoodu ja Diosu 'yana'amun. Es yu'u jiky'ajttap tūy'ajtūn mūut es ni pūn mbaat kyapeky'ixudu.

⁷ Es kyaj ijty ja 'yu'un, ja'a ko yu Elisabet kyajpūm 'yu'unkraaty es yu'ujuty nimajtsk tu jyantsymujja'ayūn.

⁸ Tu'ugu xū ko Zakariius es ja myuudeedyuty di'ibáty mūut tmadundu ja Dios mā muj tsajptūjk,

⁹ net tyukka'aju ja Zakariius es tyúkat muj tsajptugóty jajpoomjojkpu, éxtam jaayūm ja teetytyujk ttundu tu 'yity.

¹⁰ Nidugekyu ja'ay wyu'umdu taja'p es kyajxtáktū ko ja Zakariius dyajjéky ja poom.

¹¹ Net kyaxe'ky tu'ugu Diosu 'yanklus aga'añdsyoo mā ja artal mā dyajjéky ja poom.

¹² Ko ja Zakariius t'ijxy ja anklus, jyantsysu'ku es kyaj tñija'aju wí'ix jyuna'anat.

¹³ Net 'yanmaayū ja anklus:

—Zakariius, katū mdsu'ugu. Dios oj tmudoy ja mgajxtáktū, es ja mnuodo'oxy Elisabet yu'u pyaadaampy tu'ugu u'un, mdu'ukxū'áttap Fwank.

¹⁴ Mmadáttap ja jotkujk'ajtūn, es may ja ja'ay xyonda'agut ko jya'tut naxwiñ.

¹⁵ Tadu m'u'un, yu'u itaamp muj mā Diosūn. Kyaj t'uuga'añ yu vīnū es ni mak nū es tmadátū ja Espírītu Santū extū mā kyajnūm jya'ty naxwiñ.

¹⁶ Es yu'u yajjodūmbittap mayu israelitū ja'ay mā yu Nindsun'ajtūm Dios.

¹⁷ Es ja tyadu Fwank yu'u nujxap jawyīn mā ja Nindsun'ajtūm es tmadátū ja winmā'añ es ja muk'ajtūn éxtam tmadajty yu Diosu kyugajxpu Eliūs, es tñija'agut es amumdu'uk jot 'yittū ja u'un, teetytyujk mut ja 'yu'un, 'yuna'k es ttuk'uxpáktū di'ibu kyaj Dios tmumadoy, es du'an t'uxkúkat ja ja'ay es t'axájtū ja Kristū.

¹⁸ Net ja Zakariius dyajtūy ja anklus:

—Wí'ixūts nnijáwut pūn tūy'ajtūn? Uj tūts nmujja'ayūn es ja nudo'oxyūts nandu'an.

¹⁹ Es ja anklus 'yadsoojumbijty:

—Ujtsū du'an Gabryel es nmadūñūts ja Dios mā 'yity. Yu'uts tu xykyxy mā mījtsūn es n'anūmudu tyadu oybyu ayuk.

²⁰ Per ja'a ko kyaj xymyabeky, tyam mwū'umut uum es nat extū ko ja m'u'un, jya'tut naxwiñ. Es tūy'ajtūn ko tyadu n'ayúkat yajkuydyūnū ko ja timpū tpaadū.

²¹ Es ja ja'ay 'yawijxtū jap taja'p es ñayajtūjūdu ti ko ja Zakariius jyantsyjeke jap tsajptugóty.

²² Es ko pyudsūmūn ja Zakariius, kyaj mbaat 'yokkajxū, je'eyu 'yaa kyū'u dyaj'yi'xy. Net ja ja'ayty jyūnandū ko Zakariius tu 'yijxma'aty jap muj tsajptugóty.

²³ Es ko oj kya'pxy ja di'ibu naty tyiimpy, ta ja Zakariius ñujxū mā tyujk.

²⁴ Es net ja Elisabet oj wye'emy u'un, kmūut es kyaj mā ñejxy, 'yijty māgoxk po'o tyugoty. Es ja'a jyūnāñ:

²⁵ “Dios yu'uts xymyo'oyaamp yu u'un, es kadiibūts ja ja'ay xyñak'uxtjūt.”

Tu'ugu anklus t'awanu ko Jesús myina'añ jya'ta'añ

²⁶ Es ko 'yijty tūdujk po'o mā Gabryel tmugajxy ja Zakariius, net ja Dios tkejxy ja Gabryel wiink tsoo mā ja Nazaret kajpn, Galileu ñaxóty.

²⁷ Es ja Gabryel yajkejxy es tmugajxū ja kixyudo'oxy di'ibu xyu'ajtypy Mariū. Es ja Mariū, ja'a naty nijamū't'ajtūp tu'ugu yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Josee, ja rey Davitū tyuamp 'yaats, es tu naty ja Mariū ya'amdoy es mūut pyúkat.

²⁸ Es ja Gabryel tyujkū mā ja Mariū tyujk, es tkajxpe'xy:

—Dios maygyépyuty Mariiū. Ni'igū mij ja Nindsūn'ajtam mdsékūyuty, Dios 'yity mut mijts.
 29 Es ko Mariiū tmūdooyū tyādū ayuk, ta oj jyotmay'eeky es jyūnā'añ jyodoty wyinmā'añoty: “¿Ti 'yandiipjyū tyādū kajxpo'xūn?”

30 Net ja Gabryel 'yanmaāyū:

—Mariiū, katū mdsū'ūgū. Dios mdunā'anxūp tu'ugū muj may'ajtan.

31 Mijts tu'ugū u'unk myajmūn tyājja'tūp yā naxwiñ di'ibū mdukxū'ātūp Jesús.

32 Yū'ū itūp jantsy muj es yajitūt Dios Tsajpōtmūdu 'yU'unk, es ja Dios myo'oyūdat ja kutujkūn éxtamū 'yapteety Davitū kyutujkūn,

33 es t'ana'amūt mā naxwīñūdu Israel es 'yitūt winū xūū winū tiempū. Ni nā'ā kyakáxūt yū 'yana'amūn.

34 Net ja Mariiū dyajtmūy ja anklūs:

—¿Wi'ixū taadū dū'ūn jyātūt? Kyajpūts nmūdaty ja n'u'unk nñā'ayūts.

35 Es ja anklūs 'yadsōōjumbijty:

—Mīnūp ja Espīritū Santū mā mijts es ja Dios Tsajpōtmūdu myajnitūkūdūp mut ja myak'ajtan éxtam tu'ugū yoots. Paādyū tadū u'unk di'ibū ja'taamp naxwiñ, yū'ū Diosū 'yU'unk es kyaj tmūdaty ja pojpy.

36 Yū mmūgu'uk Elisabet yū'ū nandū'ūn pyāādaampy tu'ugū u'unk, oyjya'ijty tū jyamūjja'ayūnū. Es oy ja ja'ay jyajūnā'andū ko kyaj mbāat ja Elisabet 'yū'unkpāaty, tyam 'yity tūdjy po'o u'unkmūat.

37 Mut ja Dios kyaj űmūjāaty es ti ttūnut.

38 Net ja Mariiū t'anmaāy ja anklūs:

—Ųjtsū dū'ūn Dios mūduumbū. Wa'ants ja Dios xytyukūñ éxtamts mij tū xy'anūmū.

Mut ja tyāādū oj ja anklūs űjxūnū.

Mariū oj tku'ixy ja Elisabet

39 Es mā tadū tiempū, net ja Mariiū oj űejxy jottūgoy mā tu'ugū kajpn di'ibū ijtp Judeū tunoty kopkoty.

40 Es net jyajty mā ja Zakariūsu tyūjk es tkajxpe'xy ja Elisabet.

41 Es ko ja Elisabet tmūdooy ja kyajxpo'xūn, net ja 'yū'unk yi'xy jyodoty. Es ja Elisabet ja Espīritū Santū oj myo'oyuty ja winmā'añ esū mak'ajtan es ttūnut di'ibū Dios tsyējpy.

42 Net jyantsy jyūnāñ mak ja Elisabet:

—Dios tū mguni'xyuty mijts es ni tu'uk dū'ūn ja toxytyūjk, es tū tkuni'xyū tadū m'U'unk.

43 'Yū'ū tu'ugū may'ajtan jantsy muj di'ibū ja Nindsūn'ajtamū tyāak myūmūimpy es xykyū'ixā'añūts!

44 Mut kots tū nmūdooyū tadū mgajxpo'xūn, yū n'u'ungūts tū yi'xy mut ja xondakūn njōdōtyūts.

45 Tū ja Dios mguni'xyuty ko mij tū xymūabeky, es yū'ū kyuydyūnūp éxtam tū myā'anūmū.

46 Net jyūnāñ yū Mariiū:

N'awdajtypyūts ja Nindsūn'ajtam Dios

47 es njotkujk'ātyūts mūduūdsū nYajnitsókpy.

48 Tūts ja Diósūts xyñi'ijxe'eky,

yū'ūjūts xytyūumbū'ajtp,

paaty nidūgekyū ja'ay winū xūū winū tiempū jyūnā'andūt kots űj nguni'xyuty.

49 Dios di'ibū tūgekyū mak'ajtan myūdajtyty,

tū tu'uk tūjta'aky ja muj'ajtan mā űjtsūn.

50 Winū xūū winū tiempū Dios tmūdaty yū pa''ayo'on mut di'ibū yū'ū awdajtūdap.

51 Dios tū ja myak'ajtan dya'ixyuty,

es tū dyajtūgooydyā'ay yū wyinmā'añ ja ja'ay di'ibū naymyūjpyūjtākpy.

52 Tū tūjkyū ja 'yana'amūn di'ibū ijttūp yajkutujkpy,

es tū tmō'oy ja di'ibū tūda'agyuty.

53 Tū tmō'oy ja oy'ajtan ja di'ibū tyogoy'ajtxūp es di'ibū yū'o'kūdap,

es kyaj tmōoy ni tū di'ibū mākja'ay.

54 Tū tūpūdkū ja israelitū ja'ayuty,

es kyaj tja'aydyūgōy éxtam jyūnāñ

es ttuk'ixā'añ ja pa''ayo'on,

55 dū'ūn éxtam oj ttukwāndaky ja n'aptūjk'ajtam Abraan, Isāā esū Jakōob.

56 Mariiū oj wye'emy mā Elisabet tūgūk po'o, es nētūm oj űejxy mā ja tyūjk.

Fwank Yajnūbajtpū myiñ jya'ty

57 Es ko tūpaty ja xūū mā 'yū'unk tūpāda'añ ja Elisabet, net tu'ugū u'unk dyajjajty yedyūjk.

58 Es ja myūdjkyā'ajuty es ja myūgu'uktūjk tmūdoody ko Dios tū ttūñ ja muj may'ajtan mā Elisabet, es myiīndū kyajxpo'xūdu es tūkxondaktū.

⁵⁹ Es ko tyuktujkxabejty, net yajtsuka'añ ja Elisabetu 'yu'unk waanu mā ja yedyujk'ajtun* .
Net tjam'o'yāndu ja u'unk xuu éxtam ja tyeety Zakariius xuu.

⁶⁰ Es ja Elisabet jyanāñ:

—Kyaj. Du'un txa'átut Fwank.

⁶¹ Es 'yanmaayudu:

—¿Per tii? Kyaj ni pānu mmagu'uk di'ibu du'un xuy'ajtyru.

⁶² Net dyajtuudu ja Zakariius mut ja ixxw'u'aman wi'ix txa'átut ja 'yu'unk.

⁶³ Es ja Zakariius ttuk'ixy mut ja ixxw'u'aman es yajmo'o'yut tii mā kyaxja'ayut. Es net tkaxjaay: “Fwank txa'átut.” Es net jyotmay'o'ktu nidugekyu.

⁶⁴ Es net ja Zakariius kyajxe'ky jatugok es t'awdajttsondāky ja Dios.

⁶⁵ Paaty nidugekyu ja myudujkra'ajuty du'uñ wuy'umadyaaydyu, es mā tugekyu Judeeu ñax tmadyaktu ja'ay éxtam tu jyatyty.

⁶⁶ Es nidugekyu ja'ayty jyotmay'o'ktu ko tmādoodu es ñayajtuujudu nixim niyam: “¿Ti tyunaambu tadu u'unk?”, mut ko txy'ajtan ko Dios tu tkuni'xy tadu u'unk.

Zakariius tja'aygynda'aky ja Dios

⁶⁷ Es ja Espiritu Santu dyajkajxy ja Zakariius du'un:

⁶⁸ Awdattu ja Nindsun'ajtam, ja Israelu Dyios,
ja'a ko tu myiñ mā udsajtam es xyajnitso'oga'anam.

⁶⁹ Tu xumyo'o'yam tu'ugu yajrojpniwátsru mā Davitu tyuamp 'yaats,

⁷⁰ éxtam ja Dios jyanāñ ko kyajxy ja kyugajxru jékyur.

⁷¹ Es jyanāñ es xyajtsókum mut ja muk'ajtan
mut udsajtam nmuđsip'ajtam es tugekyu di'ibu xy'axuk'ijxum.

⁷² Es du'un xytyuk'ijxum ja pya'ayo'on mut udsajtam n'aptajk'ajtam,
ko kyaj yajja'aydyugóy ja wya'ats kajxy'átyru.

⁷³ Dios tyukwandak ja n'aptajk'ajtam Abraan

⁷⁴ ko kyaj ndsu'k nja'am

es kyaj wi'ix xytyu'unam nmuđsip'ajtam,
es nmuđu'unam

⁷⁵ ja Dios myaj'ajtungyujxm es mudu txy'ajtan,
njiky'ajtam mā 'yity tugekyu njiky'ajtan'ajtam.

⁷⁶ Es ja Zakariius 'yajakjāñ:

Es mijts, u'unk, mijts Dios Tsajpótudu kyugajxru

es nujx xy'awāndu ja ja'ayuty

ko myina'añ ja Nindsun'ajtam,

⁷⁷ es dyajmina'añ ja nitsokun,

es tma'xa'añ ja ja'ay pyojru.

⁷⁸ Yu'u jatānubu taadu ko yu Dios tmadaty ja pa'ayo'on mut udsajtam

es dyajjuga'agut mā udsajtam ja njotmay'ajtan'ajtam,

es xumyo'o'yam ja xondakun,

⁷⁹ es wyij kyajtat pānuty tsanaaydyur mā koots'át,

éxtam mbaat njuna'anam 'yawaxu o'kun,

es xytyu'umo'o'yam mā ja jotkujk'ajtam.

Du'un tkajxtaay ja Zakariius.

⁸⁰ Es ja Fwank ye'ky pyejty esu Espiritu Santu myak'ajtanmooyu es ttúnut di'ibu Dios tsyejpy, es jyiky'ajty aamyóty pejyóty extu ko jyajty ja xuu es dyajtsondāky es ijxy nide'xy tmugajxtu ja israelitu ja'ayuty.

2

Jesús myiñ ja'ty

¹ Mā tadu tiempu yu yajkutujkru kopk, ja Sésur Augusta, dyajkutiky naty es ja ja'ayuty tugekyu yajkuja'ayudu'ayut.

² Tyaadu tim jawyiin tsyondaky ja sensu ko 'yijty gobernador yu Kiriño mā Siru ñaxwiñudu,

³ es ja ja'ay nidugekyu ñujxta'ayut es yajkujáyt majaty kyugajpnyu.

⁴ Paaty tadu Josee tso'o'ñ mā tadu Nazaret kajpn mā Galileeu ñax, es ñejxy mā Judeeu ñax mā Belén kajpn, mut ko jap myiñ jyajty naxwiñ ja Davit. Es ja Josee yu'u ijty 'yaptajk'ajtyru yu rey Davit.

* 1:59 Ko Dios tu'ugu kajxy'átyru ttuñ mudu Abraan, net t'ane'emy esu Abraan mudu tyuamp 'yaats di'ibu yedyujk miin jajttap, yajjutsujktu'ududu ja yedyujk'ajtanu kyopk, du'anu ixxw'u'aman wuy'amat ko tkuraktu ja kajxy'átyru di'ibu Dios tyuun mudu Abraan. Ix Génesis 17:9-14.

⁵ Net oj ñejxy Belén mat ja ñudo'oxy Mariiu, di'ibu u'unkmæudu naty, es yajkujáyut.

⁶ Es ko 'yijttu jap Belén, net tpaty ja xuu ma dyajmina'añ ja maxu'unk.

⁷ Es jap tpaty ja 'yu'unk ka'axkópk, es t'abijty mat ja 'yæxpit es oj tke'eky ma juyujk tsajkaa jye'xy, mat ko ya'ujaty kyaj tpatu ja jajttákn.

Anklus esu borreegu kywentu'ajtputy

⁸ Es Belén kajpnbu'aay jap ja ja'ay mya'adu aamyóty di'ibu byorreegu kywentu'ajttup.

⁹ Net ti'in t'iixpáty tu'ugu Dios ja 'yanklus, es ja Diosu myuj'ajttun tyu'xwa'xy ma ya'ujaty, es jyantsyñay'adsu'kadu.

¹⁰ Es ja anklus 'yanmaayy:

—Katu mdsu'ugudu. Yu'uts aj nyajmiimpy ja oybyu ayuk es di'ibu yajjotkujk'áttup nidugekyu ja'ayuty.

¹¹ Ko tyam tu myiñ jya'ty naxwiiñ ma Davitu kyugajpnaty tu'ugu Yajnitsókpu mat miidsuty, di'ibu du'an Nindsun'ajttam, ja Kristu.

¹² Du'an mduk'axkáptubu tadu u'unk: Jap xypyaáttat 'yabityuty es kyo'knu ma juyujk tsajka ju'xtákn.

¹³ Es ti'in t'iixkkojkpu jantsy mayu anklus ma ja tu'ukpu anklus, esu Dios t'awdattu es jyuna'andu:

¹⁴ Awdattu ja Dios di'ibu jam tsajpótm,

es 'yittat agujk jotkujk ja ja'ayuty di'ibu Dios tsyejpy.

¹⁵ Net ko ja anklus ñujxtaayña tsajpótm, ja borreegu kwentu'ajtpu ñay'anmaayyudu nidu'uk

—Jo'om jap Belén es n'ijxumu tadu di'ibu tu jyátyuty, éxtam ja Dios tu xy'awa'anam.

¹⁶ Net ñujxtu jottogoy es tpatu Mariiu es ja Josee, es ja maxu'unk kyo'knu ma juyujk tsajka ju'xtákn.

¹⁷ Ko t'ijxtu, net tmadyakwa'xtu ja u'unk éxtam ja anklus 'yanmaayy.

¹⁸ Es nidugekyuty di'ibu myudoodu, du'ñu wyu'umadyaaydyu éxtam 'yanmaayyudu.

¹⁹ Per ja Mariiu tpujke'ky jap jyodoty tugekyu tyaadu es twinmaay mat yu'u.

²⁰ Es ja borreegu kwentu'ajtpu ñujxnuu ma ja byorreegy es tmujjáwudu es t'awdattu ja Dios ma tugekyu di'ibu yu'u tu tmudowdu es tu t'ixtu, éxtam 'yanmaayy ja anklus.

Jesús yajmamiñ ma ja muj tsajptujk

²¹ Es ko tyuktujkxabejty, net yajtsijky waanu ja u'unk ma ja yedyujk'ajttun es tmooy ja xyuu Jesús, éxtam ja anklus 'yanmaayy ja Mariiu ko kyajnumu naty 'yu'unkmæudaty.

²² Es ko Mariiu oj kya'pxy ja xuu ma ñayyajwa'adsudat éxtam ja ana'amán di'ibu Dios myooy ja Moisés, net tmunujxtu ja Jesús Jerusalén ma ja muj tsajptujk es ja Dios yajtuk'ixa'añ.

²³ Tyaadu ttuundu du'an éxtam ja Diosu 'yana'amán jyuna'añ: “Ja jawyimbw yedyujk di'ibu tu myaxu'unk'áty, yu'u tyukwinguwa'agup ja Dios.”

²⁴ Paaty ñujxtu es tpujktu'aga'andu windsu'kún éxtam ja Diosu 'yana'amán jyuna'añ: majtsk ja tsaybyiibu o majtsk ja pak dyajnujxat.

²⁵ Es jap Jerusalén tsyunaay tu'ugu yedyujk di'ibu xyu'ajtpy Simeonk, tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajt tuy'ajttun maat es t'awdaty ja Dios es t'awixy es ja Dios myo'oyudat ja jotkujk'ajttun ma ja Israel ja'ayuty. Myudajtpy ja Simeonk ja Espiritu Santu,

²⁶ es tyuknija'aju ko kyaj ña'oogat extu ko t'ixat jawyiin ja Diosu Kyristu di'ibu kyaxaampy.

²⁷ Es ja Espiritu Santu yu'u yajnujxu muj tsajptujk ñabotsoty. Es japu naty yu'u ko Mariiu es ja Josee dyajmiiñ ja Jesús es ttuna'andu wi'ixa Diosu 'yana'amán jyuna'añ.

²⁸ Net ja Simeonk t'axaju ja Jesús es tsa'andsooy, es t'awdajty ja Dios, es jyunañ:

²⁹ Dios, tyam mbaadudsu net n'eeky jotkujk

ko tyam tu xykyuydyúñ di'ibuts oj xywyanda'aky,

³⁰ ja'a ko tats n'ixy ja Yajnitsókpu

³¹ di'ibu tu xykyexy ma nidugekyu naxwíñudu ja'ay,

³² es yu'u mayjya'ay tyuknijawyaampy yu tuy'ajttun ma tugekyu naxwíñudu,

es nandu'an 'yítut ja myuj'ajttun ja m'israelitu ja'ayuty.

³³ Josee es ja Mariiu du'ñu wyu'umdu éxtam jyunañ ja Simeonk.

³⁴ Net ja Simeonk tkuni'xy ya'ujaty, es t'anmaay ja Mariiu, ja Jesusu tyaak:

—Dios tu tpujta'agy tyaadu m'u'unk di'ibu yajtgóyup mayu israelitu ja'ayuty di'ibu ñibi'tskajxup es kyaj 'yaxájuty éxtam ja Kristu. Es di'ibu 'yaxájup éxtam ja Kristu, yu'u yajjotkujk'ataampy es tkunu'xa'añ.

³⁵ Es du'an yajnijáwut ti ja'ay myudajttup wyinma'añóty. Es mat mij, du'ñu tyaadu xyjáwut éxtamxyup ja mja'ajun ttuknaxy tu'ugu espaadu.

Du'an jyunaandaay ja Simeonk.

³⁶ Es jap nanda'un tu'ugu toxytyujk di'ibu xyu'ajtyry Anu. Yu'u ijty Diosu kyugajxpu, Fanwelu ņux es ja Aseru tyuamp 'yaats. Tu jyantsymujja'ayanu. Juxtujk jumajt tmatstunay ja ņa'ay,

³⁷ es tu 'yijnu ku'eeky majta'px majtáxk jumajt. Es 'yijty ma ja muj tsajptujk es tmaduun ja Dios xuu koots, 'yayu'ajty es kyajxtáky.

³⁸ Es ko kyajxtaay ja Simeonk, net jyajty ja Anu es tja'aygydáky ja Dios es ņimadyak ja Jesús ja'ay wyinduuyaty di'ibu naty 'yawijxtap ja tiempu ko ņitso'oktat ja Jerusalén ja'ay.

ņujxta jatugok Nazaret

³⁹ Es ko tkuudyuun tugekyu éxtum ja Diosu 'yana'amun jyuna'añ, net ja Josee es ja Mariiu jummbijnadu mut ja Jesús jap Nazaret ma Galileeu ņax.

⁴⁰ Es ja Jesús ye'ky pyejty muk es kyuwimma'añaty, es ja Dios kyunu'xu oy.

Jesusu'unk yajpaaty ma muj tsajptujk

⁴¹ Es jumajt jumajt ja Josee es ja Mariiu ņujxta xu'ajtpu Jerusalén ma ja pasku xuu.

⁴² Es ko ja Jesús dya'abejty majmajtsk jumajt, net ņujxta nidugekyu Jerusalén es dyaj-naxa'añ ja xuu éxtum jumajt jumajt ttuunda.

⁴³ Es ko ja xuu ņajxnu, net ja Josee es ja Mariiu jummbijnadu ma kyajpn. Kyaj wyinma'añbyáttu pan tu Jesús wye'emy Jerusalén.

⁴⁴ Yu'u jyunandu ko Jesús myiñ mut ja myugu'uktujk o ma ja mayjya'ay di'ibu oj tu xyu'attu. Es da'un oj yo'oydu tuk xuu. Es ko oj tsyu'ujanu, net t'uxtaaydu ma myugu'uktujk esu myutnaymyaayubaty,

⁴⁵ es kyaj ma tpatu. Net jummbijttu Jerusalén es t'uxta'aya'andu jap.

⁴⁶ Es ko tyugukxabejty, net tpatu muj tsajptujk ņabotsoty. Jap 'yu'uñu ma ja tsajptujk ya'uxpajkpu es tmadoo'ity es dyajtáky.

⁴⁷ Es nidugekyu di'ibu myudoodu da'uñu wyu'amadyaaydu mut ja wyijy'ajtan es ja 'yadsoojmbijtan di'ibu yajkpy.

⁴⁸ Es da'uñu wyu'amadyaaydu ja tyaak tyeety ko 'yijxudu. Es ja tyaak 'yanmaayy:

—Nitu, ¿ti ko da'unats tu xytyuñ? Ujts es ja mdeety tats njotmay'ooktu es tu n'uxta'aydu.

⁴⁹ Net ja Jesús 'yanmaayy:

—¿Ti kots xy'uxta'aydu? ¿Ti kyaj xyñjawn ko uj koonamts n'ita'añ ma ja nDeedyats ja tyujk?

⁵⁰ Per ya'ujaty kyaj tjaygyujkudu éxtum 'yanmaayy.

⁵¹ Net ja Jesús ņujxnu mut ya'ujaty jap Nazaret es tmumudooy ja tyaak tyeety. Es ja tyaak tpujke'ky tugekyu ma jyot wyinma'añ.

⁵² Es ja Jesús ye'ky pyejty es wyimbejty ja wyinma'añ, es ja Dios es nanda'unu ja'ay jyotkujk'ajtu.

3

Fwank Yajnbajtpu tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk ma muj it

¹ Es ko ja Sésur Tibeeryu naty tu 'yane'emy Romu majmóxk jumajt, net ja Ponsu Pilatu 'yijty gobernador jap Judeeu, Eroodus 'yijty gobernador Galileeu, Felipu myuga'axu Eroodus 'yijty gobernador Ituuryu esu Trakonitu, Lisañus 'yijty gobernador Abiliñu,

² es ja Anás es ja Kaifás 'yijttu teedywyindsungópkuty.

Ma tadu tiempu ja Dios dyajky tu'ugu ayuk ma Fwank, ja Zakariisu 'yu'unk, jap ma ja muj it.

³ Es ja Fwank oj ņejy ma tugekyu ja nax myuwingón ja Jordán mujnu, es tkajxwa'xy ma ja ja'ayaty es t'anmaaydu es jyodambittat, tmastu'uttat ja pyekey es ņubátat. Da'un ttúndat ja'agyujxm esu Dios mya'xudat ja pyojpu.

⁴ Tyaadu ja'a da'un tyuun jyajtu éxtum jyunañ ja Diosu kyugajxpu Isaiiu ko jékyu jyaay: Mudowdu. Jap ma muj it yajmudóy ko tu'ugu ja'ay kyajxy muk,

es jyuna'añ:

“Uxkúku ja Nindsun'ajtumu tyu'u.

Tajtáwdu, yajkijxyudu ja tu'u ma ņaxa'añ.

⁵ Yajtuktúktu yu aguk tukkukpu,

es yajkijxyudya'aydu ja tun kopk.

Es ma ja tu'u wiity xugety, yajtáwdu,

es ma kyaj kyijxyaty, yajkijxyudu.

⁶ Es tugekyu naxwíñudu t'ixat ja Yajnitsókpú di'ibu Dios kyaxaampy.”

⁷ Mayjya'ay tso'ondú ma ja kajpn es myiindu ma ja Fwank jam muj ittum es yu'u yajnbátadut. Es ja Fwank myugajxu da'un:

—Miidsaty da'an éxtamú awa'andsa'añun. Es éxtamú tsá'añuty tkuga'aktu ja juun kadiibu tyóyut, miits mjanándap xytyijy ko mniitso'oktat mut ja mnubajtn es ko da'an ja Dios kyaj mdudyúnudat éxtamú pojru ja'ayuty.

⁸ ¡Kyaj tyu'yajtnaty! Jawyiin xytyuk'ixat mut ja mjiky'ajtn ko tui'yajtn ta mjodumbity, es kyaj mnayjyuna'anudat: "Údsajtn ja Abraana tyuump 'yaats." Tui'yajtn n'anuumadu ko Dios mbaadu tyadu tsajuty dyajjumbity ja Abraana tyuump 'yaadsuty.

⁹ Es ja Diosu tyuudyu'unan tim wingoomp mut ja pojru ja'ayuty, éxtam ko mut ja jatsyu ndukpo'tu'kam yu kepy di'ibu kyaj 'yóyuty. Paaty tugekyu kepy di'ibu kyaj tyuump'áty oy, yajpo'tu'ugap es yajpajta'agat juunóty.

¹⁰ Net ja ja'ay dyajtnadu ja Fwank:

—¿Tiits ndúndap?

¹¹ Es ja Fwank 'yadsooy:

—Pun myudajtypy majtsk yu ñixuy, myo'oyap tu'uk di'ibu kyaju ñixuy. Es di'ibu jap ja tyojx, myo'oyap ja di'ibu kyaj tmudaty.

¹² Es nanda'un ñimiinadu Fwank ja yajkugabajtraty es dyajnubáttat. Es yu'ujaty dyajtnujumbijttu:

—Ya'uxpajkra, es uadsuty, ¿tiits ndúndap?

¹³ Es ja Fwank 'yadsooy:

—Katu myajkugabéty ni'igu pun kyaju da'an jyuna'añ ja ana'amun.

¹⁴ Nanda'unuty ja soldaaduty yajtnujadu:

—Es uadsuty, ¿tiits ndúndap?

Es ja Fwank 'yadsooy:

—Katu xpyujkudu adsip yu ja'ayu myeeñ. Katu xyñiwaqambáttu ni pun nanatukukyujxm es tukjokada'aktu ja mmaju'uñuty.

¹⁵ Es nidugekyu ja'ayuty tjantsyjuup'ijxtu ja Kristu. Paaty jyunandu:

—¿Ti tadu Fwank, wa'anu da jya'adyu Kristu?

¹⁶ Es ja Fwank jyunán es tkajxte'xy mayjya'ayóty:

—Uj tyámts nyajnubéty mut ja nuu. Per miimp jatu'uk di'ibu myudajtypy ni'igu ja muk'ajtn es kyajts ndu'unuty uj. Es kyajts uj xyñitaku, ni je'eyu yu kyuk'ak nga'agájudat éxtamxyupts uj n'ityats tyuumbun. Per yu'u di'ibu miimp myajnubátadap mut ja Espiritu Santu esu juun.

¹⁷ Es yu'u kyuhjóty tmudaty ja tyuumbajn es dyajwa'adsa'añ ja triigu, es yajruk'u'ugut ja triigu ma ja tsya'x es ja triigu pyosta'ak yajno'ogut mut ja juun di'ibu ni na'a'kya'eeky.

¹⁸ Es da'an ja Fwank tkajxwiy ja ja'ay kanak nax es ttukmudoodu ja oybyu ayuk.

¹⁹ Es ja Fwank ttuk'ooy ja Eroodus ko ja Erodiius dyajnejxy éxtam ja tyoxytyujkun, ja ñudo'oxy yu myuga'axu Felipu, es mut kanak nax ja tyuundugo'oyun.

²⁰ Paaty ja Eroodus tsiimy ja Fwank es da'an ni'igu ja pyojru myayu.

Jesús ñubety

²¹ Kyajnumu naty yajtsímy ko Fwank dyajnubéty ja ja'ay, myiñ nanda'un ja Jesús es oj ñubety. Es ko naty kyajxta'aky, net ja tsajp 'yawatsy,

²² es ja Espiritu Santu kyadaky ma yu'an éxtam tu'ugu pak, es net ja Dios kyajxy ma ja tsajpun:

—Ujts mij n'U'unk'ajtypy di'ibats ndsejpy es jantsy jotkujkats mut mijts.

Jesukristu 'yaptujkuty

²³ Jesús i'px majk jumajtu naty tmudaty ko oga'an tkajxwa'xy mayjya'ayóty. Es ja ja'ayuty jyunandu ko Jesús u'unk'ajtu Josee. Ja Josee ja'a u'unk'ajtu ja Elii,

²⁴ Elii u'unk'ajtu Matat, Matat u'unk'ajtu Leví, Leví u'unk'ajtu Melki, Melki u'unk'ajtu Janay, Janay u'unk'ajtu Josee,

²⁵ Josee u'unk'ajtu Matatiius, Matatiius u'unk'ajtu Amós, Amós u'unk'ajtu Na'um, Na'um u'unk'ajtu Eslii, Eslii u'unk'ajtu Nagay,

²⁶ Nagay u'unk'ajtu Maat, Maat u'unk'ajtu Matatiius, Matatiius u'unk'ajtu Semey, Semey u'unk'ajtu Josee, Josee u'unk'ajtu Judaa,

²⁷ Judaa u'unk'ajtu Joanán, Joanán u'unk'ajtu Resu, Resu u'unk'ajtu Zorobabel, Zorobabel u'unk'ajtu Salatyel, Salatyel u'unk'ajtu Neeri,

²⁸ Neeri u'unk'ajtu Melki, Melki u'unk'ajtu Adii, Adii u'unk'ajtu Kosam, Kosam u'unk'ajtu Elmodam, Elmodam u'unk'ajtu Eer,

²⁹ Eer u'unk'ajtu Joswee, Joswee u'unk'ajtu Elyezeer, Elyezeer u'unk'ajtu Jorim, Jorim u'unk'ajtu Matat,

³⁰ Matat u'unk'ajtu Leví, Leví u'unk'ajtu Simeonk, Simeonk u'unk'ajtu Judaa, Judaa u'unk'ajtu Josee, Josee u'unk'ajtu Jonam, Jonam u'unk'ajtu Elyakim,

³¹ Elyakim u'unk'ajtu Meleea, Meleea u'unk'ajtu Mayñán, Mayñán u'unk'ajtu Matatu, Matatu u'unk'ajtu Natán,

³² Natán u'unk'ajtu ja rey Davit, ja rey Davit u'unk'ajtu Isā'ii, Isā'ii u'unk'ajtu Obeed, Obeed u'unk'ajtu Booz, Booz u'unk'ajtu Salmón, Salmón u'unk'ajtu Naasón,

³³ Naasón u'unk'ajtu Aminadap, Aminadap u'unk'ajtu Admín, Admín u'unk'ajtu Arnii, Arnii u'unk'ajtu Esrom, Esrom u'unk'ajtu Fares, Fares u'unk'ajtu Judaa,

³⁴ Judaa u'unk'ajtu Jakoob, Jakoob u'unk'ajtu Isāa, Isāa u'unk'ajtu Abraan, Abraan u'unk'ajtu Taree, Taree u'unk'ajtu Nakoor,

³⁵ Nakoor u'unk'ajtu Seruk, Seruk u'unk'ajtu Ragau, Ragau u'unk'ajtu Falek, Falek u'unk'ajtu Eeber, Eeber u'unk'ajtu Salu,

³⁶ Salu u'unk'ajtu Kaynán, Kaynán u'unk'ajtu Arfaksat, Arfaksat u'unk'ajtu Sem, Sem u'unk'ajtu No'ee, No'ee u'unk'ajtu Lamek,

³⁷ Lamek u'unk'ajtu Matusalén, Matusalén u'unk'ajtu Enok, Enok u'unk'ajtu Jareded, Jareded u'unk'ajtu Malalel, Malalel u'unk'ajtu Kaynán,

³⁸ Kaynán u'unk'ajtu Enós, Enós u'unk'ajtu Set, Set u'unk'ajtu Adán, di'ibu Dios ku'am yajkoj. Paaty mbaat njuna'gnam ko Adán yu'adyu Dios ja myaank.

4

Majku'ugópk tjatúñ wi'ixu Jesús pyekytyúnut

¹ Es ja Espiritu Santu dyajky ja muk'ajtun ma ja Jesús, es yajtso'onu ma ja Jordán mujnuu es yajnujxu ma ja muj it.

² Es jap 'yijty justyikxyxyuu. Es ja majku'ugópk tjatuuñ es ja Jesús pyekytyúnut. Es ja Jesús 'yayu'ajty justyikxyxyuu, net yu'o'ku.

³ Net ja majku'ugópk jyunañ:

—Pun mijtsu du'an ja Dios m'U'unk'ajtu, yajjambitu tyadu tsaa tsajkaaky.

⁴ Es ja Jesús 'yadsoojambijtu:

—Yu Diosu jyaaybyajtan du'an jyuna'añ: “Kyaj jyatyim'yu'adyu tsajkaaky muat jyiky'aty ja ja'ay.”

⁵ Net ja majku'ugópk dyajnejxy ja Jesús ma tu'uga kopk di'ibu kujxm es tyuk'ijxu tuk pojun tugekyu it naxwiñadu.

⁶ Es ja majku'ugópk jyunañ:

—Ujts mij nmo'oyap ja kutujkun esu maj'ajtun ma tugekyu naxwiñadu di'ibu nduk'ijxpy. Ujtsu tugekyu nyajmooy, es mbaadats nmo'oy di'ibuts uj ndsejpy.

⁷ Es paaty pun mnaygyoxtonaadyakap nwinduuyats es xy'awdatadats, nmo'oyap tugekyu.

⁸ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Yu Diosu jyaaybyajtan du'an jyuna'añ: “Awdat ja mWindsún Dios, es mudún yu' nadyu'uk.”

⁹ Oknum ja majku'ugópk oj dyajnejxy ja Jesús ma ja Jerusalén kajpn es dyajpejty ma muj tsajptujk kopk es 'yanmaayu:

—Pun mijtsu du'an ja Dios m'U'unk'ajtu, nayyajkunaxadu yap naxkajxy,

¹⁰ ja'a ko ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ:

Dios t'ane'emy yu anklas es mgwentu'átadat,

¹¹ es myajpadu'ugudut mut ja ky'u kadiibu tsyayútut ja mdeky mut ja tsaa.

¹² Net ja Jesús 'yadsooy:

—Nandu'an jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan: “Katú xy'amdooy es ttúnut ja mWindsún Dios di'ibu kyaj 'yóyaty.”

¹³ Es du'an ko ja majku'ugópk kyaj tpaty ja wiinkpu winma'añ es ja Jesús ñaygyuyákudut mut yu'u, net oj ñajxnu tuk tiempu.

Jesús tkajxwa'xtso'oñ ja Diosu 'yayuk

¹⁴ Ta ja Jesús jyambijty jatagok Galileea es ja Espiritu Santu myooyu muk'ajtun. Es ma tugekyu ja Galileea ñax ja ja'ayaty tmadyaktu di'ibu tyuun kyajx ja Jesús.

¹⁵ Es kajpngajpn ja Jesusu ja'ay dya'uxpejky ma ja tsajptujk, es nidagekyu ja'ay di'ibu myadoodu jyunandu ko oy di'ibu kyajx.

Jesús jap Nazaret

¹⁶ Net ja Jesús oj ñejxy Nazaret, ma naty tu yeeky tu pyety. Es ma ja saabudu xnu tyujku ma ja tsajptujk, éxtum jaayum ttuunk'áty, es tyunaaye'ky es tkajxa'añ ja Diosu jyaaybyajtan.

¹⁷ Es myooyadu Diosu kyugajxpu Isaiiu ñeky. Ta Jesús tnaktuu ja neky es tkajxy du'an:

¹⁸ Nmudajtypyats uj ja Diosu jya'ajun, es tats xymyo'oy ja tuunk

esuts ngajxwá'xat ja oybyu ayuk má ja ayoobu ja'ay.

Es tats xkyexy esuts n'awánut

es ja tsimyjya'ay es ja po'oduumbu yajnas mátsat,

esuts nmo'oyat yu 'yijxun di'ibu wiints,

¹⁹ esuts n'awánuduts ko tu jya'ty ja xuu

ko Dios ttúnut ja myay'ajtan ja ja'ay.

²⁰ Net ja Jesús t'axaatsy ja neky es tmooy ja ja'ay es ñaxwe'tsy. Es jamu naty ja ja'ay nidugekyu má ja tsajptujk ni'igu 'yijxadu.

²¹ Es ja Jesús jyunañ:

—Tyam yajkuudyúñ tyadu Diosu jyaaybyajtan má miidsuty.

²² Es nidugekyu ja'ayuty jyotkujk'ajty mat yu'u es wyu'umdaaydyu ja 'yuxpukun es ñay'anmaayudu:

—Tyadu, çkyaj yu'udyu Josee ja 'yu'unk?

²³ Es ja Jesús 'yanmaayu:

—Tuy'ajtan miits mjuna'ana'andu éxtam ja kajxy jyunañ: “Kudsooy, nayyajtsoybyátudu mijts ku'am.” Es net nandu'an mjuna'anut: “Tun nandu'an ja yaá má mgajpnaty tugekyu éxtamts tu nmudoy ko tu xytyuñ jap Kafarnaúm.”

²⁴ Es tuy'ajtan n'anuumats miidsuty ko ni tu'ugu Diosu kyugajxy ya'axaju yajxon má kyajpnaty.

²⁵ Tuy'ajtanats njuna'añ, may 'yijty ja ku'ekytyo'oxy má ja Israelu ñaxwíñudu ko 'yijty ja Diosu kyugajxpu Eliús, má kyaj oj tyu'uy tugak jumajt jakujm. Es net ja ja'ay jyantsy'ayu'ajta má tugekyu ñaxwíñudu Israel.

²⁶ Peru Dios kyaj tkejxy yu Eliús má yu israelitu ku'ekytyo'oxyuty, je'eyu tkejxy má tu'ugu ku'ekytyo'oxy má Sareptu kajpn, ja'a di'ibu wingón má Sidón.

²⁷ Es nandu'an 'yijty jap Israel may ja ja'ay di'ibu myudajtypy ja lepu pa'am má 'yijty ja Diosu kyugajxpu Eliseeu. Per ni tu'uk kya'agudaky, yu'u je'eyu Naamán di'ibu tso'omp jagam Siryu ñaxóty.

²⁸ Es ko taadu tmudoodu di'ibu naty jap má tsajptujk, net jyot'ambujktaaydyu,

²⁹ es pyudu'ktu es dyajpudsuumdu ja Jesús jap kajpnóty es dyajnujxtu má kopk aa, ja kopk má ja kajpn yajkojy, es tjakujbujpnaxánu jam.

³⁰ Es ja Jesús ñajxy jap mayjya'ayóty es tyu'uyo'oy.

Jesús dyajpudsémy ja ka'oybyu má tu'ugu ja'ay

³¹ Net ja Jesús jyujptáky Kafarnaúm má Galileeu ñax, es jap dya'uxpejky ja ja'ay saabudu xuu.

³² Net ja ja'ay du'añu wyu'umadyaaydyu ko yu Jesús ya'uxpeky mat ja muk'ajtan es ja kutujkun.

³³ Es má tu'ugu xuu, net jyajty má ja tsajptujk tu'ugu yedyujk di'ibu ka'oybyu myudajtypy. Es ja ka'oybyu yaj'yaxkák ja yedyujk:

³⁴ —¿Ti ko yaá mmiñ mij má udsuty, Jesús, Nazaret ja'ay? ¿Ti mijts min xyajkutgoya'andu? ¿Tj n'ixy'ajtypyats mij ko mDios'u'unguty.

³⁵ Ta Jesús oj t'oooy ja ka'oybyu:

—¡Amoñu! ¡Mastu'udu tadu ja'ay!

Net ja ka'oybyu yajkudajju ja yedyujk es myastutu, ni wi'ix tkatuuñ.

³⁶ Nidugekyu ja'ay du'añu wyu'umadyaaydyu, es ñayjyunánudu nidu'uk:

—¡Mat ja kutujkun esu muk'ajtanu tyadu t'ane'emy yu ka'obybyuty es myumadóyuty, es tmastu'uty ja ja'ay!

³⁷ Es ja ja'ay tmadyaktu má tugekyu kajpn éxtam ja Jesús tu ttuñ.

Jesús dya'aguda'aky ja Peedru myu't toxytyujk

³⁸ Netu Jesús tsoyo'ñ má ja tsajptujk es ñejxy má ja Simongu tyujk. Es ja Simongu myu't toxytyujk, ja'a naty jantsy jumba'ambujkup, es tmunu'xtáktu ja Jesús es dya'aguda'agat yu'u.

³⁹ Es ja Jesús myujwa'ky má ja ja'ay kyo'knu es t'anmaay ja jumba'am:

—Ka'ak jam.

Ta ja jumba'am jyugaktaay. Netyu pyudu'knu ja toxytyujk es yajkaay ya'úkudu.

Jesús dya'aguda'aky may ja puma'ayuty

⁴⁰ Es ko ja xuu kyudaknu, nidugekyu ja'ayuty di'ibu myudajt ja puma'ay, di'ibu kanak nax myudajtypy ja pujkun, dyajmiindu má Jesús. Es ja Jesús trujtáky ja kyuu má yu'ujuty nidu'uk nidu'uk es du'an dya'agudaktaaydyu.

⁴¹ Nandu'an ja ka'oybyu tmastutta ja ja'ay yax jojkp:

—Mijts Diosu 'yU'unk.

Net ja Jesús tmukmagaixy ja ka'oybyu es kyaj t'ok'yajkajxnut ko Jesús yu'udyu Kristu, ja'a ko yu'ujaty ñija'adap yajxon ko tyu'ajtanuty.

Jesús ja Diosu 'yayuk tkajxwa'xy Galileu

⁴² Es ko oj xyuñu jakumbom, ja Jesús tso'oñ jap kajpnóty es oj ñejxy ma tu'ugu it jagam. Es ja ja'ayuty 'yuxtaayudu, es yajytta ma naty ja Jesús, es ttsojktu es wyu'amat, kudiibu ñujxt.

⁴³ Per ja Jesús jyunañ:

—Tsojkap nandu'an uj nnajxt ma wiinkpu kajpn es n'awánudats ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxy ja Diosu kyutujkan, ja'a ko paadyats ja Dios tu xkykyxy.

⁴⁴ Es du'an ja Jesús jyudijty kajpngajpn es tkajxwa'xy ma ja Galileu tsyajptujkuty.

5

Jesús twoy nimajtaxku ajkxmajtsputy

¹ Tu'ugu xuu ko Jesús 'yity Jenesaret Myejyñbyu'am * maat ja mayjya'ay di'ibu jantsytyuk-mujkudu ko tmudowa'andu ja Diosu 'yayuk,

² net t'ijxy ko jam 'yity wingón majtsku barku. Ta naty ja ajkxmajtspu pyadsamdu barkoty es trujtu ja 'yajkxmajtsn.

³ Net ja Jesús ttuktujku tu'ugu barku di'ibu Simonk jya'a'ajtypy, es t'anmaay es jawaanu t'ak'yajñajxt mejyñóty. Net ja Jesús ñaxwe'tsy barkoty, es dyajtsondáky ttuk'ixa'añ ja ja'ayuty.

⁴ Es ko ja Jesús kyajxtaay, net ja Simonk t'anmaay:

—Yajñajxu mbarku mejyñgyjky, es kujubijpnáxu m'ajkxmajtsn es m'ajkxmátsut.

⁵ Esu Simonk 'yadsooy:

—Ya'axrpajkpu, tuk tsu'umats uudsuty tu njatundu es ni tu'uguts tu ngamatsta. Per tyámuts nbajta'agut ja ajkxmajtsn yu'ugyujxm ko mij mjuna'añ.

⁶ Es ko ja ajkxmajtsn tkujubijpnajxy, net tjantsymyajtsta may'ajkx, extu ku'tstsondák ja ajkxmajtsn.

⁷ Net ttuk'ijxtu ja ijxwa'umun ja myugu'uguty ma ja wiinkpu barku es min pyudákudu. Es myiindu yu'ujaty, es dya'ujtsta may ja majtskpu barku extu kyinañ ja byarku.

⁸ Es ko ja Simonk Peedru t'ijxy ja may'ajkx, net ñaygyoxtnaaydyáku ma ja Jesús es jyunañ:

—Windsun, mastútkuts, ujts pojpu ja'ay!

⁹ Du'an jyunañ ja Simonk, ja'a ko yu'u ñay'adsu'kudu mut ko tmajtsta ja may'ajkx.

¹⁰ Es nandu'an ñay'adsu'kudu ja Simongu myugu'uguty Santya'agu es ja Fwank, 'yu'unguty ja Zebedeeu. Esu Jesús t'anmaay ja Simonk:

—Katu mdsu'ugu. Tyam oga'an ngaxa'añuts mij es xy'uxta'ayut ja ja'ay di'ibuts uj n'axrpajkan pyadúndap.

¹¹ Es ko dyajmiindu ja barku jam pu'ujótm, net tnikaktu tugekyu es ñujxtu mut ja Jesús.

Jesús dya'aguda'aky ja ja'ay di'ibu myudajtypy ja lepru pa'am

¹² Es ko Jesús 'yity ma tu'ugu kajpn, net ñimiinu tu'ugu yedyujk di'ibu myudajtypy ja lepru pa'am. Es ko tadu yedyujk t'ijxy ja Jesús, net ñaygyoxtnaaydyáku es ñaxku'ijxu es tmunu'xtáky du'an:

—Windsun, pún mdsejpy, mbaaduts xya'aguda'aky.

¹³ Net ja Jesús ja ky'u trujtáky es ttooñ es t'anmaay:

—Ndsejpyuts es nya'aguda'agut.

Es netu myastutu ja lepru pa'am es 'yagudaky.

¹⁴ Net ja Jesús 'yana'amu:

—Katu xy'awana ni pún. Nujx ma yu teety es xytyuk'ixut ko tu mmastu'udyuty ja lepru pa'am. Es munajx ja windsu'kun di'ibu kyajxy ja Moisés es ñayajwa'adsudut di'ibu tu myastu'udyuty ja lepru pa'am. Es du'an ja ja'ay xytyuk'ixut ko kyaj xyñakmyudaty tadu lepru pa'am.

¹⁵ Per ja ja'ayuty tmadyaktu ma tugekyu kajpn wi'ix ja Jesús ttuun mut ja myuj'ajtan, es mayu ja'ay myiindu ma ja Jesús es tmudowa'andu es ya'aguda'agudut.

¹⁶ Es ja Jesús oj ñejxy kajxtákrp adakutuuy.

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu xux ja'ay

¹⁷ Tu'ugu xuu ko Jesusu naty ya'axreky, jamu naty 'yu'uñudu ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axrajktup. Es yu'ujuty tso'ondu majatyu kyajpn'u'ungu Galileu, Judeu, es nandu'anu ma Jerusalén kajpn, es tmudoo'ittu es t'ixtu éxtam ja Jesús jyuna'añ es ttuñ. Esu Dios myuk'ajtangyujxm ja Jesús dya'agudaky ja puma'ay.

* 5:1 Jenesaret Myejyñ yu'u nandu'an xyu'ajtypy Galileu Myejyñ.

¹⁸ Net jyajty ja ja'ayaty tku'aydyu tu'ugu mabajnu'unĳ mǎ kyo'knu tu'ugu yedyujĳ di'ibu xux. Es t'jajytukuyǎndu tǎgoty es t'pjǎtǎ'agǎndu mǎ ja Jesús.

¹⁹ Per kyaj mbaat oj dyajtǎku, ja'a ko naty mayjya'ay. Net pyajttu mǎ tǎjĳni'x es tnikuuydyúttu es tktu'uñǎjxtu ja xux ja'ay mat ja myabajnu'unĳ jap Jesús winduuy mayjya'ay agijky.

²⁰ Ko Jesús t'ijxy ko taadaty myubujĳkudu, net t'anmaay ja xux ja'ay:

—Mugu'uk, nme'xyryuts yu mbojpu.

²¹ Net ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptǎgótty ya'axpǎjĳktǎp ñay'anmaayudu wyinma'añóty: “Tyadu yedyujĳ kyaj tmuj'ixy ja Dios ko du'an kyajxy, ja'a ko yu'u naydyu'ugu Dios ku'am mbaat tme'xy yu pojpu.”

²² Esu Jesús ñija'ap éxtam ja ja'ay jyanǎñ wyinma'añóty, es t'anmaay:

—¿Ti ko mwinma'añ xyajjuna'andu ko uj kyajts nwindu'ugu Dios?

²³ Miits mjúnǎndǎp kots uj kyaj nmudaty ja kutujĳkan esuts uj nma'xut yu pojpu. Es mjunaamp kots uj kyaj mbaat nya'aguda'agy tyadu yedyujĳ esuts nyaj'yo'oyu'ugut. Paaty miits mjuna'andu ko kyaj ñimujǎaty esuts uj du'an njuna'anat: “Újts mij nbojpu'maxp.” Es jantsy nimujǎa es uj njuna'anudats: “Pudu'uk es myo'oyut”, ¿kudii?

²⁴ Es tyámuts miidsaty nduk'ixa'añ ja nmuj'ajtan esuts uj, ja Naxwíñudu ja'ayadyu Kyudunaabyu, nya'aguda'aga'añu tadu yedyujĳ es du'an miidsaty nduk'ixut kots uj nmudaty ja kutujĳkan esuts nma'xut ja pojpu.

Net ja Jesús t'anmaay ja xux ja'ay:

—Pudu'uk, yajmúk ja mmabajnu'unĳ es uñjx mǎ mdujĳ.

²⁵ Netyu ja yedyujĳ pyude'ky es dyajmujĳknu ja mabajnu'unĳ es ñujxnu mǎ tyujĳ es t'awdajty ja Dios.

²⁶ Es nidugekyu ja'ay du'añu wyu'amudyaadyu es t'awdajttu ja Dios, es ni'igu tsyu'kudu es ñay'anmaayudu nidu'uk nidu'uk:

—Tyam tu n'ijxam di'ibuty jantsy mǎj.

Jesús twoy ja Matewu

²⁷ Ko ja Jesús tsoy'onnu mǎ ja kajpn, net t'ijxy jap kajpnbu'ajp tu'ugu yajkugubajtpu 'yu'uñu mǎ yajkugubéty, es ja'a txa'aty Leví. Net ja Jesús 'yanmaayu:

—Pamiingats mij éxtamsdu n'axpǎjĳkpu.

²⁸ Net ja Leví pyude'ky, es tmatsty tǎgekyu ja tyuunk es tpanejxy ja Jesús.

²⁹ Es óknam ja Leví ttuun tu'ugu mǎj xuu mǎ ja tyujĳ mat yu'agyujxnu Jesús. Es jamu naty may ja yajkugubajtpu esu wiinkpu ja'ayaty 'yu'uñudu mǎ ja meesu es kyadyu mat ja Jesús es ja di'ibu ya'axpejĳkpu.

³⁰ Es ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptǎgótty ya'axpǎjĳktǎp tni'o'o tniyǎxudu ja Jesusu 'yu'axpǎjĳkpty:

—¿Ti ko du'an mǎj m'uuktu miidsaty mat ja yajkugubajtputy es mat ja pekyjya'ayaty?

³¹ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Kyaj dyajtgoy'áty yu kudsooy di'ibu muk'ajt oy'ajtp, yu'uyu di'ibu pǎjĳkpu.

³² Tats nmiñ es nyǎxuts yu pekyjya'aydyujĳ es jyodambittat. Pǎn junaamp: “Új kyajts mbekyjya'ayaty”, ¿yu tadu ja'ayaty wi'ix mbaat jyodambittu?

Jesús dyajtǎwdu ti ko kya'ayu'aty

³³ Net t'anmaaydyu ja Jesús:

—Yu Fwangu 'yu'axpǎjĳkpu kanǎk ok 'yayu'attu es kyajxta'aktu. Es ja fariseeudyu 'yu'axpǎjĳkpu nandu'an ttundu. ¿Es ti ko mij m'axpǎjĳkpu du'añam kyay 'yuuktu?

³⁴ Es ja Jesús 'yadsooyudu:

—¿Ti mbaat miits xya'ayu'attu yu myatnaymyaayubu tadu pǎjĳkpu ko meeru ijt xondakun tyúñuty es ko tadu pǎjĳkpu 'yak'ittu mat ja myatnaymyaayubutujĳ?

³⁵ Per pyaǎdǎp ja tiempu ko ja pǎjĳkpu yajpǎjĳkt, net 'yayu'áttat.

³⁶ Es nandu'an ja Jesús t'pjǎtǎky majtsku ixpajtan es ttuk'axpejky ko kyaj mbaat ñaydyuktǎkuty yu tukpu winma'añ mat ja jembyu. Es jyanǎñ:

—Kyaj pǎn t'pueepu tuk pedazu jembyu wit es yajtuk'abátsat tu'ugu vestiidu tukpu. Ja'a ko du'an yajtúnat, nuumujĳk ja jembyu wit es kyúdsat ja vestiidu tukpu es kyaj ja jemwyit kyuxu'ugut yajxon mǎ ja tuk wit.

³⁷ 'Es nan kyaj ya'adamu yu vinu jembyu mǎ yu tukpu nuu'abutsunbyo'o. Pes ko jap yajpǎjĳta'agut, tu naty tyugoy ja jembyu vinu ko kyúdsat ja tukpu nuu'abutsunbyo'o.

³⁸ Paaty 'yóyaty yajpǎjĳta'agut yu vinu jembyu mǎ yu po'oju jembyu es du'an kyaj ti wyindugóyut.

³⁹ Es pǎn 'yikyry ja vinu di'ibu tu tsaamnu, kyaj tnaktyseky yu vinu jembyu, ja'a ko jynua'añ: “Di'ibu tu tsaamnu ni'igu 'yóyaty.”

6

Jesusa 'yuxpɔjkrɔty tkutɔjtɔ ja triigu saabudu xuu

¹ Mā tu'ugu saabudu xuu ja Jesūs mut ja 'yuxpɔjkrɔty ņajxtu triigu kamoty. Es ja 'yuxpɔjkrɔtɔjɔk tkutɔjtɔ ja triigu es twinxatstɔ es tju'xtu ja pyajk.

² Net nija'ajuty ja fariseeuty dyajtuudu:

—ǂTi ko du'un xtytuundu miidsaty mā saabudu xuu di'ibu kyaj ņigutikyuty?

³ Es ja Jesūs 'yadsooy:

—Es miidsaty, ǂti kyajnam xy'uxpɔktɔ di'ibu tyuun ja Davit ko yu'u es ja jyamyuudaty tmudajttu ja yuu?

⁴ Tyujku ja Davit mā Diosu tyujk es tju'ty ja tsajkaaky di'ibu kuni'xy es tkaay yu'u es nandu'un tmooydu ja jyamyuudaty. Es kyaj jyanigutikyuty es yu'u tkáydyut, yu'u je'euy ja teedyuty mbaat tkayduu tadu tsajkaaky.

⁵ Es nandu'un jyanañ ja Jesūs:

—Es uj nmudajtyrɔts yu kutujkan nandu'un mā saabudu xuu.

Yedyujk di'ibu myudajtyrɔty ja kyuu tuk adu'um tu'uts

⁶ Es mā jatuu'ugu saabudu xuu Jesūs tyujku mā ja tsajptujk es dya'uxpejky ja ja'ayuty. Jaru naty tu'ugu yedyujk di'ibu myudajtyrɔty ja 'yaga'añgyu'u tu'uts.

⁷ Es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpɔjktɔp es ja fariseeuty trajudijttu ja Jesūs es t'ixa'añ pɔn ya'agudakypy ja ja'ay mā ja saabudu xuu, es du'un ttuundu ja anuu es tpekymyo'oya'andu.

⁸ Peru Jesūs ņija'ap di'ibu wyinmaaydu ap es t'anmaay ja yedyujk di'ibu kyuu myudajtyrɔty tu'uts:

—Pudu'uk es mdánut yaa kujk'aay.

Es ja yedyujk pyude'ky es tyunaay jap kujk'ajp.

⁹ Net ja Jesūs t'anmaay ja wiinkpu ja'ayuty:

—Tyámats uj miits nyajtuwa'andu: ǂTi mbaat ndu'unum mā ja saabudu xuu, ja oybyu o axuu'kpu? ǂNyajtsókum o nya'o'kum?

¹⁰ Net ja Jesūs t'ijxtaay nidugekyu di'ibu naty tu tyukwa'kmikyuty, es t'anmaay ja yedyujk:

—Xajtáw.

Es ko xyajtuuy, 'yagudaktaay.

¹¹ Es ja fariseeuty es ja myugu'uguty 'yajkudu muk es ņay'anmaayudu ak yu'ujuty pɔn wi'ix mbaat yajtuñ ja Jesūs.

Jesús twin'ixy nimajmajtsku 'yapóstulaty

¹² Es ko waanu jyejky, ta ja Jesūs oj ņejxy kajxtákrɔ mā tu'ugu kopk. Jam ja tsuu dyajnajxy kyajxta'aky.

¹³ Es ko oj xuuñu, net dyaxu di'ibuty ya'uxpejkyrɔty, es twin'ijxy nimajmajtsk di'ibu 'yapostulu'áttɔp.

¹⁴ Yu'u xuuujuty: Simonk di'ibu Jesūs yajxabajt Peedru, Andrés, ja Simongu myuga'ax, Santya'agu, Fwank, Felipu, Bartolomee,

¹⁵ Matewu, Tomás, Santya'agu, ja Alfeeu 'yu'unk, Simonk ja kananeeu ja'ay,

¹⁶ Juudus yu Santya'agu 'yu'unk, esu Juudus Iskaryoty di'ibu óknum kyuyajk ja Jesūs.

Jesusa mayja'ay dya'uxpeky

¹⁷ Netu Jesūs jyanaiky mā ja kopk mut yu'ujuty es jyajty mā tu'ugu joy it. Es jaru mayja'ay ņaymyujkudu di'ibu tso'ondɔp Judeeu, Jerusalén es mā myejuñbya'aju Tiru esu Sidón.

¹⁸ Tyaadaty tu naty ja'ttu es tmudowa'andu ja Jesusu 'yuxpɔjkan es nandu'un 'yaguda'aktut di'ibu pɔjkadɔp. Es di'ibu mɔjku'u ya'ayooyɔp, nandu'un ja Jesūs dya'agudaky.

¹⁹ Es nidugekyu ja mayja'ay ttonandu ja Jesūs, ja'a ko mudu myuk'ajtan ja Jesūs dya'agudaky nidugekyu ja pa'am ja'ay.

Pánuty kuni'xyuty

²⁰ Net ja Jesūs t'ijxtu ja di'ibu ya'uxpejkyrɔty, es t'anmaay:

—Kuni'xy miidsaty di'ibu ayoodɔp, pes m'ittɔp mā Diosu kyutujkan.

²¹ Kuni'xy miidsaty di'ibu tyam ayu'ajttɔp, pes mjotkuda'aktɔp.

Kuni'xy miidsaty di'ibu tyam juuy yáxtɔp, pes óknum mxi'ik mxóndut.

²² Kuni'xy miidsaty ko ja'ayuty mga'oy'ixudu, mga'oy'axájudu, mya'axuk'ixtu es jyana'andu wi'ixáty mut miidsaty ja'a kots miits xyryanujxtɔp, uj, ja Naxwifudu ja'ayudyu Kyudnaabyu.

²³ Agujk'át jotkujk'áttu es xonda'aktɔ mā tadu xuu, pes, tsajpótmu Dios mɔj wiin mgumáyudat. Nandu'un tadu ja'ayudyu 'yaptujkuty t'axuktundu ja Diosu kyugajxprɔty.

²⁴ Per pɔroobu miits mukja'aydyujkuty! Tyamyu mjotkujk'áttu, per óknum m'ayówdat.

²⁵ 'Puroobu miidsaty di'ibu tyam kaay ūktap, pes óknum m'ayu'áttat! 'Puroobu miidsaty di'ibu tyam xik zoondap, pes óknum m'jotmay'oogat es m'ju'uydyat!

²⁶ 'Puroobu miidsaty ko nidugekyu ja'ayaty m'axájuty oy, ja'a ko du'un ja 'yaptajkaty t'axájudu di'ibu jékyp andakp jyuna'andu ko yu'u Diosu kyugajxpa!

Tsokta ja mmudsip

²⁷ 'Per uj n'anmaadyuap miits di'ibu xymyudo'o'ijttap, ko mdsóktap ja mmudsip es xytyúnat yajxón mat di'ibu mga'oy'ijxap,

²⁸ es mgunu'xtap di'ibu mgajxprojkudap es ni'amdow nibujktsówa mā Dios di'ibu m'axaktuunudap.

²⁹ Es pán mgojxap tuk adu'um mā m'ama'atsy, mo'oy jatuk adu'um. Es pán ja pán mbujkaty yu mdsyamarru, jan ja mnixuy es wa'an nandu'un dyajnejxy.

³⁰ Es pán m'amdoojap di'ibu mmudajtypy, mo'oy, es pán ta ti mbujkaty, katu xy'amdooy es dyajjumbítat.

³¹ Es tundu miidsaty mat nidugekyu ja'ay éxtam xytsyokta es yu'ujaty ttúndat nandu'un mat miidsaty.

³² 'Pán miits mdsojktap yu'uyu di'ibu miits mdsojkudap, žti oy'ajtan mduundap di'ibu kyatuundap ja wiinkpaty? Pes tyuundap yu'u nandu'un di'ibu 'yandijtap pekyjya'ay.

³³ Es pán miits mduundap oy yu'uyu di'ibu miits mdsojkudap, žti oy'ajtan mduundap di'ibu kyatuundap ja wiinkpaty? Pes tyuundap yu'u nandu'un di'ibu 'yandijtap pekyjya'ay.

³⁴ Es pán miidsaty mduk'ani'xyuy ja meef yu'uyu ja'ay di'ibu m'a'ijxap es mmugabátudat jatugok, žti oy'ajtan mduundap di'ibu kyatuundap ja wiinkpaty? Pes nandu'un di'ibu 'yandijtap pekyjya'ay tmo'oodyu yu myeeñ ani'xy yu ja'ay di'ibu mugabátudap.

³⁵ Tsokta es tundu ja oybyu mada mmudsip, tuk'anu'x ja mmeeñ nandu'un yu ja'ay es kyaj xyujp'ixat es mmugabátudat, du'un xytyuk'ixat ko miidsaty Dios Tsajpótudu 'yu'unguty. Ja'a ko Dios nandu'un tyiimpy yu oybyu extu mat yu pekyjya'ay es pánaty kyaj jya'aigyada'agyaty. Es di'ibu dan tyiimpy, Dios muj myay'ata'añaty.

³⁶ Pa'ayowdu ja ja'ay éxtam ja mDeedyu tsajpótudu mba'ayóyuty.

Kyaj wiinkpaty nugoo nbayo'oyum

³⁷ 'Katu xpyyayo'oy ja wiinkpa, es ja Dios nan kyaj miits mbayo'oyudat. Katu xpyyekmyo'oy ja wiinkpa, es ja Dios nan kyaj mbekymyo'oyudat miidsaty. Pa'ayowdu, es ja Dios nandu'un mba'ayówudat.

³⁸ Mo'oy ja wiinkpa, es ja Dios mmo'oyudat nandu'un, oyu kijxn, ta'tspéky, winxity es ku'ujts. Es pán oy xykyjxu ja wiinkpa ja jya'a, nandu'un myajkijxtat.

³⁹ Jesús yu'u pyejtáku tyadu ijxrajtan:

—Žti mbaat tu'ugu wiints twijts'yo'oy ja myawiints? Žti kyaj kyadawat nimajtsk mā tu'ugu jut?

⁴⁰ Ni tu'ugu xprujkpa di'ibu myabaadap ja wyindsán, per ko oy dyajkéxy ja 'yuxprujkan, du'un jya'tat éxtam ja wyindsán.

⁴¹ 'Žti ko xy'ixy tu'uk ja kepywyayu'unk di'ibu jap mmagu'uk wyiinóty, es kyaj mij xytyuñ kwentu ja muj kepy di'ibu jap mwiiinóty?

⁴² ŽEs wi'ix mjana'añ: "Mugu'uk, n'okju'tamu tada kepywyayu'unk di'ibu jap mmudajtypy mwiiinóty", es kyaj mnayjyáwuty ko mij xymyudaty ja muj kepy jap mwiiinóty? Mnaydyjap ko mjiky'aty tuj'ajtan tuat. Yajpadsám jawyiinu tada muj kepy di'ibu jap mwiiinóty, es du'un mbaat xy'ixy yajxón es xyjuudat tada kepywyayu'unk di'ibu jap mmagu'uk wyiinóty.

Jya'ay'ajtan ja ja'ay yajtuk'axkajp

⁴³ 'Ni tu'ugu kepyu oybyu di'ibu tuamp'ajtr axuuk, es nan ni yu kepy di'ibu kyaj 'yóyuty es tyuamp'áty oy.

⁴⁴ Tu'uk tu'ugu kepy ya'axkajp mat ja tyuamp. Kyaj yajtky yu iigu mā poop apyñ. Es nan kyaj yajtky yu uuvu mā yu tume'eñky.

⁴⁵ Ja ja'ayy oyya'aybyu tsuj kyajxy myadya'aky mat ko ijtp jyodoty ja oybyu, es ja axuk ja'aybyu myadyakypy ja tsaatsykyubétypy mat ko ijtp jyodoty ja axuk'ajtan.

⁴⁶ 'Žti ko miits xy'anummadats: "Windsán, Windsán", es kyaj xytyundu éxtamts njuna'añan?

⁴⁷ Ja ja'ay di'ibats xyñiimpy es tmudoy yu n'xprujkanats es tkuydyuñ,

⁴⁸ yu'u du'un éxtam ja yedyujk di'ibu kyoj ja tyujk. Es jawyiin tnidaju kuk es trujtáky yu pyotsy ujx tsaade'ekykyjxy. Es ko ja nuu kyeemy es txijty ja tujk amujaa, kyaj wi'ix jyajty, ja'a ko ta'tspéky oy pyojtse'egyaty mā ja tsaade'eky.

⁴⁹ Es pán myudeebys uj ja n'xprujkan es kyaj tkuydyuñ, yu'u du'un éxtam tu'ugu yedyujk di'ibu kyoj ja tyujk nax wingujxy es kyaj tnidaju mat ja tsaabótsy. Ko ja nuu kyeemy, ja nugom txijty ja tujk amujaa, net jyjty es tyugooy tugekyu tugekyu.

7

Jesús dya"aguda'aky tu'ugu soldaada windsunu tyuumba

- ¹ Ko ja Jesús kyajxtaay ma ja ja'ayaty, net ñajxna Kafarnaúm.
² Jap tu'ugu soldaada windsún di'ibu myudajtypy tu'ugu tyuumba di'ibu jyantsytsyejpy. Es yu'u naty pũjkap es tim oogánap.
³ Ko ja soldaada windsún tmadooy ko Jesús ta jyumbity, net tkejxy nija'ajaty ja israelitu mujja'aydujyk es ttúnat ja may'ajtan es myínat ja Jesús es dya"aguda'agat ja puma'ay.
⁴ Yu'ujaty tmawingoonda ja Jesús es trajktsooda may'ajtan:
 –Tada soldaada windsún nitũjkap es xypyudakut,
⁵ ja'a ko yu'u tsyejpy ja nnaxwiñudu'ajtam, es yu'u oj dyajkojyaty ja ndsajtpũj'ajtam.
⁶ Net ja Jesús ñejxy mat ja mujja'aydujyk. Es ko wyingoona ma ja soldaada windsunu tyujk, net tkejxy nija'adyu myatnaymyaayyu es t'anamut ja Jesús:
 –Windsún, kyajts uj xyñitaku es mij mdákut madsu ndũjkan.
⁷ Paadyats kyaj ni je'eyu nganayjyáwaty es nninũjxat es n'amdówat ja may'ajtan. Je'eyu mjuna'anat es ja nduumbats 'yaguda'agat.
⁸ Uj ku'am nmudajtypyats ja nwindún di'ibats xy'ana'amp, es nandu'un nmudátyats ja soldaady di'ibats n'ane'empy. Es kots n'anamtu yu'ujaty nidu'uk: “Ñajx”, ñajxp; es kots n'anamtu jat'u'uk: “Min”, miimp; es kots nduk'ane'emy yu nduumbats ti ttúnat, tyiimp.
⁹ Es ko tmadooy taada Jesús, net du'añu wyu'amtu, es tni'ixambijty ja ja'ay di'ibu pamiinudap es t'anmaay:

–Tu'ajtan ko ni tu'ugu Israel ja'ay kyajts nbaaty di'ibats xymyũbũjkr éxtam tyadu soldaada windsún.

- ¹⁰ Es ko jyajtta jatugok ma ja soldaada windsunu tyujk, ta naty 'yaguda'aky ja puma'ay.

Jesús dyajikyepyéky tu'ugu o'kpu jap Naín

- ¹¹ Es óknam yu Jesús ñejxy ma tu'ugu kajpn di'ibu xyu'ajtypy Naín. Es jyamyudátadu ja 'yuxpũjkr es ja mayjya'ay.
¹² Es ko jyajty kajpnba'ay, net t'ijxy ko tmamiñ es dyajnaxtakya'andu tu'ugu o'kpu. Es ja o'kpu yu'u ijty tukpajky maank'ajtat yu tyaak di'ibu naty ku'eeky. Es mayjya'ay ja o'kpu tpanejxy.
¹³ Ko t'ijxy ja Jesús, net tpa'ayooy ja ku'ekyty'o'oxy es t'anmaay:
 –Katu mj'u'y.
¹⁴ Net ja Jesús tmawingoñ es tooñ ja o'kpu ku'ayun, es ja di'ibu naty kyiiipy wya'k'a'adu. Es ja Jesús t'anmaay ja o'kpu:
 –Mexy, uñts mij n'anmaapy: i'Padu'uk!
¹⁵ Net di'ibu naty ta 'yeeky oj wya'tskujku es kyajxe'ky, es ja Jesús ttukkudũjku ja tyaak.
¹⁶ Es ko taada t'ijxtu, nidugeky tsyu'kudyaadyu es t'awdajttu ja Dios es jyunandu:
 –Tu'ugu Diosu myuj kugajxpu ta kyuxe'eky ma udsajtam.
 Es nandu'un ñajjyunánu:
 –Dios ta myiñ es tpuakya'añ ja kyajpn.
¹⁷ Net ja madya'aky jyudijty ma Judeeñ ñax es di'ibu myawingon'ajtypy.

Fwank Yajnbajtrũ kyexy'ebyuty

- ¹⁸ Net ja Fwangu 'yuxpũjkr tyukmadyáku ta geky éxtam ta jyátyaty. Net nimajtsk dyaxu yu'ujaty,
¹⁹ es tkejxy ma ja Jesús es dyajtwa'añ:
 –¿Ti mij mdaj'ajtan ja Kristu di'ibu naty minamp, o n'awixtapt ja wiinkpu?
²⁰ Es di'ibu Fwank kyajx tmawingoonda ja Jesús es t'anmaaydyu:
 –Ja Fwank Yajnbajtrũts ta xkyexy esats mij nyajtáwat pan mijtsu du'un ja Kristu di'ibu minamp, o pan n'awixtapt ja wiinkpu.
²¹ Netyu ko jyajtta, ja Jesús dya"agudaky ja mayjya'ay di'ibu pũjkudap es dyajpudsémy ja ka'oybyu di'ibu ja'ay myudajttap, es nandu'un tmooy yu iñxan naty windsuty.
²² Es ja Jesús t'anmaay ja Fwangu 'yuxpũjkraty:
 –Di'ibu miits tu xy'ixtu es tu xymyudowdu, ñajxtu es xytyukmadya'aktat ja Fwank ko yu wiints iñxp, yu axneybyu ye'epy, di'ibu myudajtypy ja lepra pa'am tu 'yaguda'aky, yu natru madoop, di'ibu o'kp jikyrujkr es di'ibu ayoop ya'awánudap ja oybyu ayuk,
²³ es jotkujk yu'u pan kyaj jyot dyajtagóy mat uñts.
²⁴ Ko oj ñajxna di'ibu Fwank kyajx, net ja Jesús tnmadyaky ja Fwank es t'anmaaydyu ja ja'ay:
 –¿Ti dun miidsaty oj xyñinũjxtu es xy'ixa'andu ma muj itan? ¿Tu'ugu tsajkápyñ di'ibu wyinxijtypy ja poj?

²⁵ Es pūn kyaj, žti dūn oj xūñinūjxtu es xy'ixā'andū? ŽTu'ugu yedyujk oy xyoxyru? Miits mnija'adup ko di'ibu dū'an nayxyojxudup jam 'yitta mā rēyudyu tyujkuty.

²⁶ ŽPer ti dūn oj xūñinūjxtu es xy'ixā'andū? ŽTu'ugu Diosu kyugajxru? Yū'u dū'an. Yū'u tu'uk di'ibu waanu ni'igu tmudaty ja muj'ajtūn kūdiinūmu wiinkpūty ja Diosu kyugajxru.

²⁷ Fwank yū'u dū'an di'ibu ja Diosu jyaaybyajtūn myadyakypū mā jyūna'añ:
Ngejxypyuts jawyiin ja n'ayuk kajxwā'xpūts
es mya'awātsxudut yū mnu'u mdu'u.

²⁸ Tūy'ajtnūts njūnā'añ: Kyaj pūn nidu'ugu ja'ay di'ibu waanu ni'igu tmudaty ja muj'ajtūn es kūdiinūm ja Fwank Jajnubajtrū. Per waanu tmudaty ja muj'ajtūn oytyim di'ibūty pūnūty ijtūp mā Diosu kyutujkūn.

²⁹ Ko ja yajkugubajtrūty es ja nimayjya'ay tmūdoodū ja Fwank, ta oj tkpurūktū di'ibu Dios tyiimpū, ja'agyūxm oj ņayajnubajtūdu mut ja Fwank.

³⁰ Per ja fariseeuty es di'ibūty tsajptūgōty yā'xprūjktūp kyaj tkpurūjktū di'ibu Dios tyiimpū, ja'agyūxm kyaj tkpurūjktū es ja Fwank jajnubātūdu.

³¹ Esū Jēsus 'yakjūnāñ:

—ŽTits mūat mbaāt n'ijxkijxyū ja ja'ayūty di'ibūty tyam jiyky'ajttūp, o wi'ix dya'ixūty ja wyinmā'añ?

³² Kaxū'ktūp ēxtūmu unā'ku'ungūn di'ibu ūñāadyūp es kyuyattū māgyōty es yā'ax jyoktū mut ja myatkuajtrūty: “Tūts njaxū'luxy di'ibu yā'ajtsp es kyaj tū m'atstū; es tū nja'ūyūts di'ibu mūat ja o'kpu ņaxtākū, es kyaj tū mjū'ūydyū.”

³³ Es ja Jēsus 'yakjūnāñ:

—Dū'ūnu tyāādū tyam di'ibu kyaj t'axājūdu ko 'yōyūty di'ibu Dios tyiimpū. Mut ko kyaj ja Fwank Jajnubajtrū tkay ja tsajkaaky es kyaj t'ūiky ja vīnū, es miits mjūnā'andū ko yū'u myūdajtypy ja ka'oybyū.

³⁴ Es ūj, ja Naxwīūdu Jā'ayūdyū Kyūdūnaabyū, ngaabyūts ja tsajkaaky es n'i'kyūpyūts ja vīnū, es miits mjūnā'andū: “Kax es amū'uuk, es myūtnaymyaayūp ja pekyjya'ayūty esū yajkugubajtrūty.”

³⁵ Per di'ibu tū t'axājūdu yū oybyū xprūjktūn di'ibu Dios jya'a'ajtypy, tadū ja'ay dya'ixūdu ko 'yōyūty di'ibu Dios tyiimpū.

Jesús mā tu'ugu fariseeū tyujk

³⁶ Es ko waanu 'yijty, net tu'ugu fariseeū wyoojū ja Jēsus es nūjx kyaj. Es ja Jēsus oj tpanejxy es ņaxwe'tsy mā ja meesū.

³⁷ Tu'ugu pojpu toxytyujk di'ibu jiky'ajtp jap kajpnōty, ko tnija'aju ko tū Jēsus ņejxy kaabyū mā ja fariseeū Simongū tyujk, netū tadū toxytyujk dyajmīiñ tuk alabastrū limetū ujtū mut ja pa'ak xū'kpu, es tyujkū es ņaygyoxtnāgydyāku Jēsus tyeky'ūjxy.

³⁸ Ta tyujkū jīlbyū extū ko dyajxe'ky ja Jēsusū tyeky, es dyajtūtsy mut ja wyaay es ttsu'xū ja tyeky es tpujtāky ja pa'ak xū'kpu mā Jēsusū tyeky.

³⁹ Es ko t'ijxy tadū fariseeū pūnū naty tū twoy yū Jēsus, net jyūnāñ wyinmā'añōty: “Pūn tūy'ajtnū tyādū yedyujk yū'u tu'ugu Diosu kyugajxru, myūwinmā'añbyādūp pūn yū'u toonap es wi'ixū tadū pojpu toxytyujk jiyky'aty.”

⁴⁰ Net ja Jēsus t'anmaayū tadū fariseeū:

—Simonk, tyāmūts mij nūmūgajxā'añ waanū.

Es ja fariseeū 'yadsooy:

—Yā'xprūjktū, anmaagyūts.

⁴¹ Esū Jēsus jyūnāñ:

—Majtskū yedyujk tmūni'xy'áty mut ja meeñ. Tu'uk tmūni'xyūty mūgoxk mūgo'px denaryū meeñ, es jatū'uk justyikxymajk.

⁴² Ko kyaj mbaāt myūgubētyūty, ja yajnu'xpu myā'x ja myūni'xy nimajtsk. Es tyam anmaagyūts, žpūn ni'igu tsyejpy yū yajnu'xpu?

⁴³ Es ja Simonk 'yadsooy:

—Pes ūj njūnā'añūts ko yū'u di'ibu myā'x ja myūni'xy kajaa.

Net ja Jēsus 'yanmāayū:

—Mmūdajtypy ja tūy'ajtnū.

⁴⁴ Net ja Jēsus twīn'ijxpejty ja toxytyujk es t'anmaay ja Simonk:

—ŽM'ijxyru tyādū toxytyujk? Kots ūj ndūjkū mā mdujū, kyajts mijū nūū tū xymyō'oy es ūjū ndēkyūts nbūjūt, esū tyādū toxytyujk tūts yū ndeky tpujy mut yū wyīnnū es dyajtū'ūtsy mut ja wyaay.

⁴⁵ Mij kyajts tū xytsyi'xy, es yū'u ko tū tyūkū es tyambaāt tsi'xy ja ndēkyūts.

⁴⁶ Mij kyajts tū xpyūjtākū mādsū ngūbajk ja aseytū oliivū ēxtūm jaayū ja'ay ttundū, esū tadū toxytyujk tū tpujta'aky yū pa'ak xū'kpu mādsū ndeky.

⁴⁷ Paaty tų'ajtn n'anuumu, tyadu toxytyujk tats nma'xu yu myujpėky, ja'a ko yu'u dya'ixyuty kots xytsyeyku muj. Ja'a ko yu ja'ay di'ibu junaamp ko kyaju pyeky es ujts nma'xur, tadu ja'ay xytyuk'ijxprts ko je'eyu waanu xytsyėkyuts.

⁴⁸ Net ja Jesus t'anmaay ja toxytyujk:

—Yu mbojpu tu yajma'xta'ay.

⁴⁹ Net jytjundandu di'ibaty tu yajwōwdu ma meesu mut ja Jesus:

—¿Pān ja'ayu tyāadu?, ko extu pojpu mye'xyry.

⁵⁰ Es ja Jesus t'anmaay ja toxytyujk:

—Tats xymyubeky, es paadyuts mij tu nyajnitse'eky. Nujx jotkujk.

8

Toxytyujkuty di'ibu pyudujkudup ja Jesus

¹ Oknum ja Jesus jundijty kajngajpn es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu ņigajxyry ja Diosu kyutujkan. Es nimajmajtsku 'yaxprjkrpu jyamyudatyuty.

² Es nandu'un jyamyudajitudu nija'ajuty ja toxytyujk di'ibu naty ja Jesus tu dya'"agada'aky es nija'ajuty di'ibu tu ttukmastu'uty ja ka'oybyu. Es nidu'uk yu'ujuty txu'aty Mariu Magdalenu, di'ibu Jesus tyukmastut juxtujk ja ka'obybyu,

³ es jatu'uk txu'aty Fwanu, ņudo'oxy ja Kuzu, Eroodasu tyuumba wyindsan, es jatu'uk txu'aty Susanu, es may ja wiinkpu toxytyujk di'ibu muut jundijty ja Jesus es ja 'yaxprjkrpty es pyudakuty.

Triiguwujpu extumu ixpajtn

⁴ Mayja'ay tso'ondu ma tugekyu kajpn es tnimiin ja Jesus. Es ko myaymyijky ja ja'ay, net ja Jesus trujtaky tu'ugu ixpajtn es jyanan:

⁵ —Tu'ugu triiguwujpu 'yojts wujpu. Es ma oj twujy, oj nandu'un kya'ay ja tyuumt ma padu'u, es ja ja'ay ttukta'andu, es ja joon triidu nandu'un.

⁶ Es nandu'un kya'ay ja tyuumt tsaade'ekykyujxm ma kyaj kyakuty ja nax. Paaty ko tadu triigu myujxy, net tyutsy, ja'a ko tim waanu nik'ajtn.

⁷ Es nandu'un ja tuumt kya'ay apyoty. Ja triigu tuumt myujxy ma apyū. Ta yajtats.

⁸ Es di'ibu ja tuumt ka'a ma oybyu nax, yooņ yajxon, es tyuumpr'ajty mugop'x ok di'ibu wyuj. Es ko du'un jyanan ja Jesus, net jantsy muk t'anmaay:

—Di'ibu mudoodup, wa'an tjaygyukudu.

Ti ko ja Jesus ya'xpeky mudu ixpajtn

⁹ Net ja Jesusu 'yaxprjkrpty yajtaujudu wi'ix dyajjana'añ mut ja 'yixpajtn.

¹⁰ Es ja Jesus jyanan:

—Dios yu'u mduknijawudup miidsaty di'ibu kyaj yajnijawu ijty wi'ix yu'u yajkutiky. Per ujts n'awa'anup ja wiingatyryu ja'ay mut ja ixpajtn mut ko yu'ujuty t'ixtut es kyaj tnijawudut, es ko yu'u tmadowdat es kyaj tjaygyukudut.

Jesus tkajxte'xy ja triiguwujpu extumu ixpajtn

¹¹ Tyāadu 'yandijpy yu ixpajtn: Yu tuumt yu'u 'yandijpy ja Diosu 'yayuk.

¹² Es di'ibu ka'a ja tuumt ma padu'ujen, yu'u 'yandijpy yu ja'ayuty di'ibu myudoodup ja Diosu 'yayuk, es net myiū yu mujku'ugōrk es pyujkxu ja Diosu 'yayuk ma jyt wyinma'añ es kudiibu tmabuktut es du'un kyaj yajnitso'ogudut.

¹³ Esu tuumt di'ibu ka'a tsaade'ekykyujxy, yu'u 'yandijpy ja ja'ayuty di'ibu myudoodup ja Diosu 'yayuk es tmabuktut mut ja xondakan. Per ko du'un 'yittu extum ja triigu di'ibu 'yaats kyaj kyuktaku, mubajktup tuk tiempu, per ko myiū ja ayo'on, kyaj tnakymyubaktu.

¹⁴ Es di'ibu ka'a ja tuumt ma ja apyū, yu'u 'yandijpy yu ja'ayuty di'ibu myudoodu, per ja'a ko trujta'aky ja wyinma'añ wi'ix myakja'ay'attut es xyl'ik xyōnut, paaty tmastu'uttu di'ibu myudoodu es kyaj tundu di'ibu Dios tsyeypy. Paaty du'un yu'ujuty extum di'ibu tuumt tu jyi'xy es kyaj tu ņakywyinduy.

¹⁵ Es di'ibu ka'a ja tuumt ma oyñax, yu'u 'yandijpy ja ja'ayuty di'ibu 'yaxajudu mut tugekyu jyt, tmadowdu es tundu es tranujxtu Diosu 'yayuk. Es du'un yajxon wyindawut ja pyujta'aky.

Lampru extumu ixpajtn

¹⁶ Ni pan yu yampru tkayajtoye'eky es netyu tkujiitsy mut ja tu'ts o trujta'aky mabajnbatku'p. Jam ja ja'ay trujta'aky kujxm es yajxon jyajut tugoty, es ko pan tyekut, wa'ats 'yixut.

¹⁷ Es ni tii di'ibu ijtr ayu'udsyu es oknum kyawu'umut ixnide'xy, es kyaj jyaadyu ayu'udsyubu di'ibu kyaj yajnijawut.

¹⁸ Paaty mudowdu yajxon. Di'ibu 'yaxajudup ja tų'ajtn, Dios yakup ni'igu winma'añ esu jaygyujkan, per ja ja'ayuty di'ibu myudoodu ja Diosu 'yayuk es kyaj tkuydyundu, Dios pujkudup ja wyinma'añ es ja jyaygyujkan di'ibu yu'ujuty myudajitup.

Jesusa tyaak esu myuga'axuty

¹⁹ Ja Jesusa tyaak es ja myuga'axuty jyajttu es kyaj mbaat twinguwa'agudu yu'u, ja'a ko mayja'ayu naty.

²⁰ Es ja ja'ayuty oj 'yawánadu:

—Tu mdaak jya'ty mut ja m'útsyuty tap tujá'p, es yu'u m'ixánadap.

²¹ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Nidugekyu di'ibu Dios ja 'yayuk myudeepy es pyadiimpy, yu'u du'an n'axájupts éxtamdsu ndaagun es éxtamdsu nmuga'axan.

Jesús dyajmo'oty ja poj es dyajtmijtku ja mejyñ

²² Tu'ugu xuu ja Jesús tyujkudu mut ja 'uxrxujkpu ma ja barku, es 'yanmaayudu:

—Jo'om jam mejyñ ñinaxy.

Es ñujxtu.

²³ Es ko naty ñujxtu kujk'am, Jesús oj myanaxnu. Es net ti'in myiñ ja muk poj es dya'ujtsta'aya'añ ja barku mut ja nuu es kyinat.

²⁴ Net ja uxrxujkputujk dyujxtu ja Jesús es t'anmaaydu:

—¡Windsún, Windsún! ¡Tyam ngupa'tsta'ayunu!

Net ja Jesús pyude'ky es ja poj es ja mejyñ tmagajxy. Ta oj wyu'umadya'ay amoñ es tamijtku.

²⁵ Net ja Jesús t'anmaay ja 'uxrxujkputy:

—¿Ti tu jyátyuty ja mmubujkun?

Es yu'ujuty du'añu wyu'umadyaaydu es ñay'adsu'kudu es ñayyajtmujdu nidu'uk nidu'uk:

—¿Pánu du'anu tyadu ja'ay?, ko yu'u t'ane'emny ja poj es ja mejyñ, es myumadóuty.

Gadaru ja'ay di'ibu myudajtypy ja ka'oybyuty

²⁶ Net jyajttu mejyñbyu'ajp ma Gadaru ñax, di'ibu ijtp Galileu wyinduuy.

²⁷ Ko Jesús pyudseemy ma ja barku, net ñimiinu tu'ugu ja'ay di'ibu ka'oybyu myudajtypy es jékyup kya'oktsunaayñu tégoty. Jam tsunaay ma o'kpu jutun es jyiky'aty niwa'ats uxwa'ats.

²⁸ Es ko t'ijxy ja Jesús, net ñaygoxtunaaydyáku wyindum es yaxkeky:

—¿Ti mdunaampy mut ujts?, mij Jesús, Dios Tsajpótudu 'yU'unlk. Tunu may'ajtun, kátats xy'adsipy.

²⁹ Du'an jyanañ ja'a ko Jesús tu kyéxyuty es pyudsámut ja ka'oybyu ma tadu yedyujk. Kanak ok yu ka'oybyu tu tyuktáky, es ja ja'ayuty kyuwunadu ma ky'u es ja tyeky mut ja kadenu. Es yu ka'oybyu yu'u tukpojtup ja kadenu es myunejxyuty ma muj itan.

³⁰ Es ja Jesús dyajtmuy:

—¿Ti mxu'ajtypy?

Es yu'u 'yadsooyu:

—Ujts nxu'ajtypy Lejyonk*.

Du'an 'yadsooyu, ja'a ko may ja ka'oybyu tu tyuku ma yu'u.

³¹ Es yu tadu mujku'u ya'amdooy ja Jesús es kyaj dyajnjxut ma ayoodáku.

³² Es jap wingón 'iyjty yu udsam may es jye'xy ma ja kopk wiin. Es ja ka'oybyu trujktsooy ja may'ajtun ma Jesús es dyaky ja kutujkun es tyáku mut ma udsamun. Net ja Jesús tmooy ja kutujkun.

³³ Ja ka'oybyu pyudsamdu ma ja ja'ayun es tyujkudu ma udsamun. Netu tadu udsam ñujxtu jantsy puye'egyu nax jajp'am. Ta kyupu'uknajtú mejyñóty, es jap jyi'xtaaydu.

³⁴ Es di'ibu kywentu'ajttup ja may udsam, ko t'ijxtu ti tu jyátyuty, net oj pyu'uktsoondú mut ja tsu'agu es oj tmadya'aktú ma ja kajpn es ma ja'ayuty di'ibu kamoty.

³⁵ Es ja ja'ayuty tsoy'ondú es t'ixa'andú di'ibu tu jyátyuty. Es ko jyajttu ma ja Jesús, net trattu jam ja yedyujk di'ibu tu ñiwa'adsyuty ja ka'oybyu, es 'yu'uñu Jesús wyinduuy yajxon es wjy kejy es witxu. Es tsu'kadyaaydu ja ja'ayuty.

³⁶ Es di'ibu naty tu t'ixtu, net tmadyaktu w'ix tu ñiwa'adsyudyu tadu yedyujk di'ibu naty myudajtypy ja ka'oybyu.

³⁷ Es mudu tyadu nidugekyu ja'ay ma Gadaru kajpn tmanu'xtáktu ja Jesús es tsoy'onnut jap, ja'a ko yu'ujuty tsu'kudu muk. Net ja Jesús tyujku ma ja barku es ñujxnu.

³⁸ Ja yedyujk di'ibu tu myastu'udyuty ja ka'oybyu, net tmanu'xtáky ja Jesús es ñujxut mut yu'u. Per ja Jesús tyuknipujku es wyu'umut, es 'yanmaayy:

³⁹ —Jumbit. Nujx ma mdujk es xymadya'agut tugekyu di'ibu Dios tu tuñ mut mijts.

Es ja yedyujk ñujxnu es tmadyaky ma tugekyu kajpn éxtam ja Jesús ttuñ mut yu'u.

Jayru ñunx es ja toxytyujk di'ibu Jesusa wyit tyoon

⁴⁰ Ko Jesús jyajty ma jatú'ugu mejyñbya'a, net ja ja'ayuty oj jyajp'yo'oyudu mut ja xon-dakun, ja'a ko nidugekyu ja'ayuty 'yawixtu naty.

* 8:30 Ix Markas 5:9.

⁴¹ Net myiīn tu'ugu yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Jayru, di'ibu ijtp windsún mā ja tsajptujk. Tadu yedyujk űaygoxtunaagydyáku Jesús tyekey'ujxy es tmánu'xtáky es űjxut mā ja tyujk.

⁴² ja'a ko tmudaty tu'uk je'eyu űáxx di'ibu majmajtsk jumajt, es tamá naty tyim'oogánnu. Es ko Jesús oj űejxy, net muut űjxut mayjya'ay es jantsy adjimiky.

⁴³ Es mā tadu mayjya'ay jap tu'ugu toxytyujk di'ibu myudajtypy ja windaxyu pa'am es tu 'yayoꝝ naty majmajtsk jumajt, es tu yajmeeñdyúñ mā kudsooyun tugekyu di'ibu naty myudajtypy, es ni pán kyaya"agudaku.

⁴⁴ Es yu'u űiwingoon axku'p tsoo ja Jesús es űaydyukpatu ja wyit, es netyu 'yagudaky.

⁴⁵ Net ja Jesús dyajtáꝝ:

—¿Pánuts tu xtyoñ?

Es nidugekyu 'yanmaayudu:

—Kyaj 'yujtsaty.

Net ja Peedru jyanáñ:

—M'ijxy ko mayjya'ay m'adjimikyaty, es xyajtáy pán tu mdóñuty.

⁴⁶ Net ja Jesús jyanáñ:

—Tuts xtyyondu ja'ay nidu'uk. Nnija'abats, ja'a ko yu nmuk'ajtnuts tu ya'aguda'agyaty.

⁴⁷ Es ko ja toxytyujk tnija'aju ko Jesús űija'ap, net myiīn tsayipy es űaygoxtunaagydyáku Jesús wyinduuy es t'awa'ánu mayjya'ay wyinduuy ti ko oj ttoñ, es netyu 'yagudaky.

⁴⁸ Net ja Jesús 'yanmaayú:

—Tu m'aguda'aky mat ko tu xymyubeky. Tyam űjxu net jotkujk.

⁴⁹ Tánnumá naty 'yakkajxy ja Jesús ko jyajty nidu'ugu ja'ay di'ibu tso'omp mā tyujku Jayru di'ibu ijtp windsún mā ja tsajptujk, es ya'anmaay ja Jayru:

—Tu m'u'unk 'yo'knu. Kudii xyñakyñ'emy yu Windsún.

⁵⁰ Es ko ja Jesús tmudooy, net t'anmaay ja Jayru:

—Katu mjotmay'eeky. Mubujkuts je'eyu esu m'u'unk tso'ogut.

⁵¹ Es ko jyajttu mā ja Jayru tyujk, ni pán tkayajtku ja Jesús, yu'ayú Peedru es ja Fwank es yu Santya'agu es ja tyaak tyeety ja kixyu'unk o'kpu.

⁵² Es nidugekyu ja'ayaty jyantsyju'uy jyantsyya'axtu mat ko ja kixyu'unk tu 'yeeky. Es ja Jesús jyanáñ:

—Katu mnakyju'uydu. Yu kixyu'unk kyaj tu 'yeeky. Maap jap.

⁵³ Es ja ja'ayaty je'eyu ttukxiky ja Jesús, ja'a ko űija'adap ko tu 'yeeky.

⁵⁴ Net ja Jesús tku'amumajtsu ja o'kpu es t'anmaay muk:

—Kixyu'unk, puda'uk.

⁵⁵ Es ja kixyu'unk jyikyppyeky jatugok es netyu pyude'ky. Es ja Jesús jyanáñ es yajmo'oyut ja kyaaky.

⁵⁶ Es ja tyaak tyeety du'áñ wyu'umudyaadyu. Per ja Jesús tyuknipajku es kudii bu pán t'awanat éxtam tu jyaty.

9

Jesús tkexy ja 'yuxpajkputujk es tkajxwá'xtut ja Diosu 'yayuk

¹ Ta ja Jesús dyajnaymyujku nimajmajtsku 'yapóstulaty, es tmooy ja muk'ajtun es yu kutujkun es dyajjaga'agut nidugekyu ka'oybyu di'ibu ja'ay myudajtypy es dya"aguda'agut di'ibu pujkudap.

² Es tkejxy es tkajxwá'xut wi'ix ja Diosu kyutujkun. Es nandu'un tkejxy es dya"aguda'agut yu puma'ayaty.

³ Es ja Jesús jyanáñ:

—Ni ti xykyayajnjxtut di'ibu mnidu'uyo'oyduꝝ. Ni mdajk, ni mmorral, ni mgaayñajxuk es kyajpu mmeñ xymunajxtut. Es yu'ayú mwit mmunajxtut di'ibu mnikajxy es kyaj wiinkpu ja tukni'x xymunajxtut.

⁴ Ko mjajtta'agut mā tu'ugu tujk, kyaj mdsoonat es mnajxut wiink tsoo, wu'umdu éxtu ko mnajxut mā wiinkpu kajpn.

⁵ Es mā kyajpu ja'ay myajjatta'agyaty, net mdsoondat mā tadu kajpn es xywyinxittat ja naxjok mā ja mgu'ak éxtamu ijxwu'amun ko du'un wyu'umdu pojpu muut.

⁶ Ko Jesús kyajxtaꝝ, net tso'ondu yu'ajty es űjxtu kajpngajpn es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk éxtam ja Jesús tu jyuna'añ, es dya"aguda'aktu ja puma'ay nidugekyu majaty kajpn.

Fwank Yajnabajtru 'yeeky

⁷ Es ja gobernador Erodus tmudooy tijaty ja Jesús tyiimpy, es kyaj tnijawu wi'ix dya'ítut, ja'a ko jamu ja'ay jyuna'andu ko yu'u Fwank Yajnabajtru ko tu jyikyppyeky.

⁸ Es nija'ajaty jyuna'andu ko yu'u Eliias ja Diosu kyugajxpu, ko tu kyaxe'eky jatugok. Esu wiinkpu jyuna'añ:

—Ja'a tu'ugu Diosu kyugajxpu di'ibu jékyap, ko tu jyikyppyeky jatugok.

⁹ Per ja Eroodus jyunāñ:

—Ejts oj nni'ana'amu es yajnbixudu tadu Fwangu kyubajk, zes pānu tadu di'ibu tyiimpy tugekyu di'ibuts ej tyam nmudeepy?

Es ja Eroodus jyottu gooy wi'ix t'ixut.

Jesús dyajkáy nimugoxk mil naxy ja ja'ay

¹⁰ Ko jyumbijttu ja apóstulaty, net ttukmumadyaktu ja Jesús di'ibáty ta tuundu. Es net ja Jesús yajnbixudu mā tu'ugu it di'ibu mywington'ajtypy ja Betsaydu.

¹¹ Es ko ja mayjya'ay tnija'adu, net tranujxtu. Es ja Jesús 'yaxájudu es tmugajxtu wi'ix ja Diosu kyutujkan es dya'agudaky ja puma'aydyujk.

¹² Es ko tsyu'ujanu, ta ņimiinu nimajmajtsku 'yuxpajkputy es 'yanmaayudu Jesús:

—Nayjyugajxudu muut ja ja'ayuty es ņujxnut po'xpu es t'uxta'ayut yu kyaaky majaty tujk es jap kajpnóty di'ibáty wingónuty, ja'a ko yaa mā n'ijtam kyaj tii.

¹³ Es ja Jesús jyunāñ:

—Mo'oydyu miidsaty ja kyaaky.

Es yu'ujaty jyunandu:

—Kyajts ti nmudaty, je'eyu mugoxku tsajkaaky es majtsku ajkx. ¿O mdsejpy es uudsaty najx njúdyduts di'ibu jy'xtubu tyadu mayjya'ay?

¹⁴ Ja'a ja'ayuty nimugoxk mil. Es ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpajkputujk:

—Yajnaxwaatstu ja'ayuty nijstyikxymyajakátyuty.

¹⁵ Es du'un tuundu es ņaxwa'tstaaydyu nidugekyu.

¹⁶ Net ja Jesús t'axaju tadu mugoxku tsajkaaky es majtsku ajkx, es pyat'ijxy tsajwínm es tkuni'xy es ttujkwa'xy es tmooydyu ja 'yuxpajkputujk es dyajwa'xut mā ja ja'ayuty.

¹⁷ Nidugekyu kyaaydyaaydyu jotkuda'aky, es ņadujku majmajtsk katsy ja kaydyuk.

Peedru tnigajxy ko Jesús ja'a ja Kristu

¹⁸ Es mā tu'ugu xuu ja Jesús kyajxtáky anaydyu'uk mut ak yu'udyu 'yuxpajkpu. Esu Jesús yajtuujudu:

—¿Wi'ix ja ja'ayuty jyunāñ ko pánuts ej?

¹⁹ Es ja 'yuxpajkputujk 'yadsoodu:

—Nija'ajuty jyunāñandu ko mijts Fwank Yajnbajtpu, es wiinkpu junándup ko mijts Elius, es wiinkpu 'yaktimjanāñandu ko mijtsu du'un tu'ugu Diosu kyugajxpu jékyubu di'ibu tu jykyppeky.

²⁰ Net ja Jesús dyajttuay:

—Es miidsaty, ¿wi'ix mjnanāñandu pánuts ej?

Es ja Peedru jyunāñ:

—Mijtsu du'un ja Kristu di'ibu Dios wyin'ijx es tkejxy.

Jesús tnigajxy ja 'yo'kun

²¹ Es ja Jesús tyuknipujk mukta'aky es kadiibu pán t'awánut.

²² Es 'yak'anmaay:

—Tuy'ajtan ej, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, n'ayowa'añuts muk es ej xy'uxtija'anduts ja mujja'aydyujkaty esu teedywyindsánuty es ja di'ibu tsajptugóty ya'uxpajktup, esu ja'ayuts xya'oogut es tugukxubajtp jatugok njikyppyákudats.

²³ Oknum t'anmaay nidugekyu ja'ayuty:

—Pun jaats pán xypyanajxa'añ, tsojkar es tmastu'udut ja kyum winma'añ es bom bom jyiky'átut éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu kyruuz pyagiipy ko 'yo'kun tninejxy, esuts xypyatsoonut.

²⁴ Ja'a ko di'ibu tszejpy es jyiky'átut éxtamu kyum winma'añ o ja kyumdsojkan, du'ambu ja'ay nayajtugóyudup mut ja jyiky'ajtan. Es pán tszejpy es jyiky'átut éxtams ej ndukni'ixu, du'ambu ja'ay kyaj ņayajtugóyudut mut ja jyiky'ajtan.

²⁵ ¿Es ti tyimpatyuy oytym di'ibu ja'ayuty oy tjaniwindsun'ajtpu tugekyu naxwíñudu, pun nayajtugóyup ka'um mut ja jyiky'ajtan mā ja Dios?

²⁶ Pun pánuts xtyuyktsoyduump es ttuktsoydyún ja n'ayúkuts ya naxwíñu pojpu ja'ay wyinduuy, ej, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nan nduktsoydyúnupts kots nmínut jatugok mudu myuj'ajtanu nDeedyuts esu nDeedyuts ja 'yánklesudyu myuj'ajtan.

²⁷ Es n'anamtu tuy'ajtan ko nija'ajuty di'ibu ja yaa kyaj 'yooktat pun kyajnum t'ixy ja Diosu kyutujkan.

Jesús tyuagatsy

²⁸ Es ko tyuktujkxubejty, net ja Jesús pyatujku mā tu'ugu kopk es kyajxta'aga'añ. Es twooy ja Peedru, Santya'agu esu Fwank.

²⁹ Es ko ja Jesús jam kyajxta'aky, net ja wyiin jyujp tyuagatsy es ja wyit jyumbijty jantsy wá'ats poop es jyantsytye'xy.

³⁰ Net kyaxe'ky nimažtskū yedyujk myadya'aky mut ja Jesús. Yū'udyu tadū Moisés esū Eliūs.

³¹ Es jyantsjyayj jyantsytye'xy juwūdity mā Jesús esū Moisés esū Eliūs, es tmadya'aktu ja 'yo'kun Jesús éxtam 'yayowa'añ jap Jerusalén.

³² Es ni'igū ja Peedru mut ja jyamyūnt jyantsjyama'aja'andū. Net t'ijxtū ja myuj'ajtun ja Jesús es ja nimažtskū ja'ayuty di'ibū naty mut ja Jesús.

³³ Es ko ja nimažtskū ja'ay jyagamgáknū mā ja Jesús, ta ja Peedru jyūnāñ:

—Windsún, oy ko tyam n'ijtm ja yā. Es ngójudats tūgūgū axkudá'ak tajk: tu'uk mut mij es tu'uk mut ja Moisés es jatū'uk mut ja Eliūs.

Es ja Peedru kyaj tñjawn di'ibū kyajxyry.

³⁴ Es ko Peedru naty kyajxy, net myiñ ja yoots di'ibū abijtdū, es tsyū'kūdu ko ñay'ijxūdu yoodsóty.

³⁵ Net tmūdoodū kyajxy jap yoodsóty di'ibū junán:

—Tyaadu ūjtsū n'u'unk di'ibuts njantsyseyjpy. Mūadowdū yū'u.

³⁶ Es ko dū'an kyajxtāy, net t'ijxy ko Jesús jam naydu'uk. Es ni pán wi'ix tka''anmaaydyū éxtamū naty tū t'ixtū.

Jesús dya''agūda'aky tu'ugū mixy di'ibū ka'oybū myūdajtypy

³⁷ Es jakumbom ko jyūnajtū jam kopkkūjxm, mayjya'ay tso'ondū es oj jyūj'yo'oyūdu.

³⁸ Ta tu'ugū yedyujk myiñ es t'anmaay muk ja Jesús:

—Windsún, tunū may'ajtūn. Ixūdsū n'u'unk, ja'a ko yū'ūyuts tu'uk nmūdajtypy.

³⁹ Ko yū ka'oybū tyuktákuty, ta yaj'ya'axyuty, wyijtsxítuty, ya'a'eebyuty, kyuyj jyūbipyuty es kyaj ñiwa'adsa'añuty.

⁴⁰ Tūts njamūnū'xta'aky yū m'axpūjkpūty es ttukniwā'adsūdu tadū ka'oybū, per kyaj tū tmūmada'aky.

⁴¹ Esū Jesús 'yadsooy:

—Jy miidsuty, ja'ayuty di'ibū kyaj jyiky'attu mādu tūy'ajtūn es kyaj Dios tmūbaktū! ¿Extū nū'ūnūdsū dū'un n'aktim'itūt mut miidsuty es nmūdānūdu? Yajmín ja m'u'unk.

⁴² Es ko ja mixy myūjwa'ky, net ja ka'oybū ñaxkujubijpū es wyijtsxijtu muk. Per ja Jesús t'ooy ja ka'oybū es dya''agūdaky tadū mixy es ttukkūdjku ja tyeety.

⁴³ Es nidūgekyū ja'ayuty dū'ūñ wuy'ūmūdyaydyū mut ja Dios ja myuj'ajtūn.

Jesús tñgajxy myūmajtsk ok ja 'yo'kun

Es ko yū'ujaty dū'ūñ wuy'ūmūdyaydyū mut di'ibū naty tyiimpy ja Jesús, ta yū'u t'anmaaydyū ja 'yaxpūjkpūty:

⁴⁴ —Mūdowdū yajxōn es jaygūykūdu es katū xyja'aydyugódyū tyādū ayuk. Ūjts, ja Naxwiñūdu Ja'ayūdyū Kyūdūnaabyū, nyajkyakā'añūts mā ja mayjya'ay.

⁴⁵ Es ja 'yaxpūjkpūtyjk kyaj tñygyujkūdu éxtam ya''anmaay es tñajptsū'kūdu es dyajtáwūt éxtam tū jyūnā'añ.

Pán waanū māj

⁴⁶ Net ja 'yaxpūjkpūtyjk ñayyajtūjūdu oga'an pán mā yū'ujaty ni'igū māj.

⁴⁷ Perū Jesús ñija'ap di'ibū naty ja ja'ay wyinmaaydyūp, es net tsa'ane'ky tu'ugū unā'ku'unk es tñajtáky kujk'aay mā yū'ujaty.

⁴⁸ Ta 'yanmaayūdu:

—Pán 'yaxájūbū tyādū unā'ku'unk mut ūjtskyūjxm, nandū'unūts xy'axájū. Es pánūts ūj xy'axájūp, nandū'un xy'axájūdu pánūts ūj xykyajx. Yū'u pán naybyujtákap ni'igū mutsk mā miidsuty, yū'u itūp māj.

Di'ibū kyaj xyñi'o'o xyñiyáxum, yū'u dū'un ijtp mut udsajtm

⁴⁹ Net ja Fwank jyūnāñ:

—Windsún, tūts n'ixtū tu'ugū yedyujk di'ibū mut mijtsū mxūū dyajpūdsēmy yū ka'oybū di'ibū ja'ay myūdajtypy. Es nyajkubojktūpts mut ko kyaj jyūdity mut udsajtm.

⁵⁰ Es ja Jesús jyūnāñ:

—Katū xyajkubóktū, ja'a ko di'ibū kyaj xymyūdsip'ajtm, yū'u ijtp ti'igū mut udsajtm.

Jesús tñjpkugajxū ja Santya'agū esū Fwank

⁵¹ Es ja tiempū wingoombū naty mā ja Jesús ñūjxánnū tsajpótū. Net tñajtáky ja wyinmā'añ muk es ñūjxa'añ Jerusalén.

⁵² Es tkejxy jayūjp ja kugajxy es tñjpx'ixat mā tu'ugū samaritanū kajpn, es t'uxta'ayut yū jajttákn.

⁵³ Es ja samaritanū ja'ayuty kyaj t'axájūyandū, ja'a ko t'ixtū ko ja Jesús ñējxy Jerusalén.

⁵⁴ Es ko ja 'yaxpūjkpūty, yū Santya'agū es ja Fwank, tñija'adu tyāadu, net t'anmaaydyū ja Jesús:

—Windsún, čmdsejpy es nyajnaxkudákum yu junya'ank jam tsajwínm es kyutugóyut tadu ja'ayuty?

⁵⁵ Net ja Jesús 'yijxambijty es t'oodu es tmagajxtu:

—Miits kyaj xyñijáwudu ti ja'ajun mmudajttap.

⁵⁶ Ujts, ja Naxwíñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, kyajts tu nmiñ es nyajtugóyudats ja ja'ayuty, ja'ats tu nmiñ esats nyajnitso'oga'añ.

Net oj ñujxtu wiink kajpn.

Pánuty pyatsoonándup ja Jesús

⁵⁷ Es ko oj ñujxtu tu'am, ta tu'ugu yedyujk 'yanmaayy ja Jesús:

—Windsún, uj ndsejpyats mbanajxa'añ mij ma njantsytyimnejxy.

⁵⁸ Esu Jesús 'yadsooy:

—Yu wax myudajtypy ja 'yaank, es yu juyujk di'ibu kaagudijtp myudajtypy ja pya'an, per uj, ja Naxwíñudu ja'ayudyu Kyudunaabyu, kyajts nmudaty mats je'eyu ngubajk nbujta'agut.

⁵⁹ Esu Jesús t'anmaayy jatu'uk:

—Pamiinguts.

Es ja ja'ay jyunáñ:

—Windsún, nasmajtsuguts es nwa'umdats mudu ndeedyats extu ko 'yoogut es nyaj-naxtúkudats, es net nbanujxtat.

⁶⁰ Es ja Jesús t'adsooy:

—Mij najx kajxwa'x wi'ix ja Diosu kyutujkun. Nika'ak yu o'kruty. Wa'anu wiink ja'ayuty dyajnaxtákudu. Tyagadu yu'u tyiimpy di'ibu kyaj jyotmaydyúñuty yu Diosu 'yana'amun.

⁶¹ Net 'yanmaayy jatu'ugu ja'ay:

—Windsún, nbanujxupts mij, per nnejxyats jawyiin n'oknayjyugajxyuty madsu ndujk.

⁶² Esu Jesús t'adsooy:

—Pán yajtsajkayuup, tuyu tpujta'agut ja 'yijxun. Kyaj mbaat 'yijxambity pun tseyjpy ja syurku tuyu ñujxtat. Es nandu'an pánats xypyanaaxaamp, yu'u myastutta'ayup tugekyu oytyim tiity. Es pán kyaj tmastu'uda'añ tugekyu yu jyiky'ajtun es xypyanauxudats, kyaj tyuñ ma ja Diosu kyutujkun.

10

Jesús tkexy nidugu'px majmajtsku 'yuxpukputy

¹ Es óknum ja Windsún Jesús twin'ijxy nandu'an nidugu'px majmajtsk ja ja'ay, es tkexy nimajtskátuty es ñujxtat jawyiin ma tugekyu kajpn ma Jesús ñujxa'añ.

² Ta ja Jesús t'anmaaydyu:

—May ja ja'ay di'ibu kyajnum t'amudoonáxtu ja oybyu ayuk. Du'un ja'ajuty éxtum ja triigu tuumt di'ibu yajpukmujkp, per waanu ja tuumbu. Paqaty amdowdu ja Kugam es tkáxtat ja tuumbu esu ja'ay ttuknijáwudat ja oybyu ayuk.

³ Tyámats miits ngaxa'añ es najx xkyajxwa'xy. Es ixtu yajxón ko du'un éxtum ja borreegu 'yity tsipoty ma ja waxka'ukun, miidsuty nandu'un xypyaada'andu ja ja'ayuty di'ibu kyaj m'axajyua'anudu oy.

⁴ Katu xymyunauxtu mbijñ, ni mmeefdyujk, ni mgaayñajxak es ni wiinkpu mgu'uk. Katu mwa'k'áwudu es xkyajxpe'xy ja ja'ayuty di'ibu mbáttap tu'aay.

⁵ Es ko mdúkat ma mmo'oyuty ja ja'ay yu jajttákn ma tu'ugu tujk, jawyiin xy'anuumat: "Jotkujk ma tyadu tujk."

⁶ Es pun ja kudujk m'axájup yajxón, Dios kunu'xudup. Es pun kyaj, katu xy'amdoy ja Dios es kyunu'xudat.

⁷ Ma m'axájuty yajxón, wu'umdu ma tadu tujk es kay uuktu di'ibu mmooyudup, mut ko pánuty kyajxwa'xury yu n'uxpukmunt, nandu'un pyaadyuty ja ka'ay ukun éxtum jyuna'añ ja ayuk: "Yu tuumbu pátap ja myuju'uñ." Katu mjedity tujkmdujkm.

⁸ Es ko mja'tat ma tu'ugu kajpn ma m'axájudu, ju'xtu di'ibu myajmoodyup.

⁹ Ya'agada'aktu di'ibu pujkup jar, es anuumu: "Tu wyingón ja Diosu kyutujkun ma miidsuty."

¹⁰ Es ko mja'tat ma tu'ugu kajpn ma kyajpu ja'ay m'axájudu, pudsandu tu'aay es anuumudu:

¹¹ "Extu najxok di'ibu yaa ma mgajpn tu pyety madsu ndekyun, nwinxítupts. Per nijáwudu ko wyingón ja Diosu kyutujkun."

¹² Es ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpukputy:

—N'anuumudu miidsuty ko ja tiempu tpaadut ma ja ja'ay yajpayo'oydyut, ja Dios yakaampy ni'igu ja tuydyu'unun ma tadu kajpn kadiinam ma Sodomu ja'ayuty.

Kajpn di'ibu kyaj yodambittu

¹³ Puroobu mijts Korazín kajpn, es puroobu mijts Betsaydu kajpn, ja'a ko pun ujtšxyup nbujtákyup má Tiru kajpn esu Sidón kajpn yu maj'ajtn éxtam má miidsuty, tadu kajpn jékypxyup dya'íxyuty ja jyotmay mat ja pyojpkyujxm es jyodumbijtxyup mat ja Dios.

¹⁴ Paaty ko tpaadat ja tiempu má ja ja'ay yajpayo'oydyut, miidsuty m'axájup tu'ugu tudydu'unun waanu muk es kadiinun dyu'anuty má Tiru es má Sidón.

¹⁵ Es mij Kafarnaúm kajpn, di'ibu naybyujta'agánup muj kujxm extu má tsajpun, Dios yu'u mbujta'agudup má ayoodákn.

¹⁶ Net ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpukpatajk:

—Pun myubejkyup ja ja'ayuty éxtam miits xykujxwá'xtu, uj xymyubujkputs nandu'an. Es pun kyaj m'axájuty miidsuty, nan kyajts uj xy'axaju es nan ni ja'a pánuts xykujax.

Jyambittu ja nidugu'px majmajtsku xpxjkpnty

¹⁷ Oknum ko ja nidugu'px majkpu xpxjkpu jyambijnadu, jyantsyxyondaktu es t'awa'anudu ja Jesús:

—Windsán, extu ja ka'óybyuty tu xymyamadówdats mat mijtskyujxm.

¹⁸ Netu Jesús t'anmaaydu:

—Ej tuts n'ixy ja mujku'ugók Satanás kya'ay tsajwínm éxtamu júdsukan.

¹⁹ Ej tuts nyaky yu mak'ajtn mat miidsuty es oy xytyuktaanut yu tsa'añ es yu jaybyu'uk es xymyutada'agut ja madsip Satanás mat tugekyu ja myujaa, es kyaj mbaat wi'ix mdúñuty.

²⁰ Per katá mxonda'aktu je'eyu ko yu ka'oybyu tu mmamadówdadu, ni'igu xonda'aktu mat ko yajkujá'ayun ja mxujuty jam tsajpótm.

Jesús xyonda'aky

²¹ Es netyu ja Jesús jyantsyjoyotkujkadyaay mat ja Espiritu Santu es kyajxtáky:

—Tatu, n'awdajtypyuts mijts di'ibu Windsán'ajtp tsajpótm es ya naxwiñ, ja'a ko ja ja'ay di'ibu ijttap éxtamu u'unuk uná'kuty tu xytyuk'ixy xytyuknijawu di'ibu mdukwinguyu'ts di'ibu junándup ko yu'ujuty wijy kejyuty. Es jantsy oy, Tatu, ko du'an tu xytyuñ éxtam mij xytsyekyú.

²² Es ko du'an kyajxtaktaay, net t'anmaay ja 'yuxpukpatajk:

—Yu nDeedyuts tu xymyoodya'ayuts tugekyu. Ni pán tka'ixy'aty ja nDeedyuts, ujts je'eyu, ja'a 'yU'unuk. Es ni pánuts uj xykya'ixy'aty, yu'uyudsu nDeety es ja ja'ayuty di'ibats uj tu nnyadyuk'ixyuty má yu'ujuty.

²³ Net ja Jesús twin'ijxrajttu ja 'yuxpukpatajk es t'anmaay ak yu'ujuty:

—Kuni'xy miidsuty di'ibu ijxtap tugekyu tyaadu.

²⁴ Ja'a ko may ja Diosu kyugajxpu es ja réuty di'ibu jékyp, jya'ixandu di'ibu miits tyam m'ijxtap, es kyaj t'ijxta, es nandu'an tjamudowandu di'ibu miits tyam mmadoodup, es yu'ujuty kyaj tmadoodu.

Samaritanu oyjya'ay

²⁵ Tu'ugu di'ibu tsajptugóty yu'uxpukp pyade'ky es oj tmugajxy ja Jesús es dyajka'ajá'añ. Ta dyajtauy:

—Ya'uxpukp, ztits ndúnup esuts nbaadat ja njiky'ajtnuts winu xuu winu tiempu?

²⁶ Net ja Jesús 'yadsooy:

—¿Ti jap ijtp kuxjá'ay má ja Moisesu 'yana'amun? ¿Wi'ix xykujajxy?

²⁷ Es ja di'ibu tsajptugóty yu'uxpukp 'yadsooy:

—Mdsókup yu mWindsán Dios mat tugekyu mjot mja'ajan, mat tugekyu m'anmujá'an, mat tugekyu mmujaa, mat tugekyu mwinma'añ, es nandu'an mdsókup ja mmudujkpa'a éxtam mij kú'am mnaydsyékuyuty.

²⁸ Net ja Jesús jyanáñ:

—Tu yajxón m'adsoy. Pun mdiimpu du'an, mmadátup ja jiky'ajtn winu xuu winu tiempu.

²⁹ Ta ja di'ibu tsajptugóty yu'uxpukp naupyujta'agánup éxtam ja'ay di'ibu jiky'ajtp tuj'ajtn mat, es dyajtauy:

—¿Pánuts uj nmudujkpa'a'ajtypy?

³⁰ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Tu'ugu yedyujk winjunajkp má ja tu'ujan di'ibu nujxp Jerusalén extu kyada'aky Jerikoo. Es myajtsudu ma'tspu es pyujkadyaayudu tugekyu di'ibu naty myudajtypy, es extu yu wuyt, es yajkepywyeyjy, es níkákudu éxtamu o'kpu.

³¹ Es net tu'ugu teety ñajxy má tadu tu'u. Es ko oj 'yíxyuty, net ñayo'oyu.

³² Oknum myiñ tu'ugu levitu di'ibu myudiimpu ja teety es ñajxy má tadu tu'u, es ko oj t'ixy, net nandu'an tnayo'oy.

³³ Per óknum myiñ tu'ugu samaritanu ja'ay di'ibu júdipt má nandu'anu tadu tu'u. Es ko t'ijxy, net muk tja'aju es tpa'ayooy.

³⁴ Net tmawingooñ ja yedyujk es dyajtsoybejety ja tsyayut mut ja asejtu oliivn es ja vinu, es t'adsiimy. Net dyajpejty ma kyuhm jnyujk di'ibn naty tyuk'ufnaary, es dyajjajty ma tu'ugn jajttákn es jap tkwentu'ajty yajxon.

³⁵ Es jakumbom ko ja samaritanu ja'ay tsoy'onnu, ta tju'ty majtsku myeeñ es tmooy ja kudujk di'ibn ma jajttákn es t'anmaay: "Kwentu'atu tyadu yedyujk, es pun m'ak'vajmeeñdyuump, ujts mij nmugubátup kots njumbítat."

³⁶ Net ja Jesús dyajtuay ja di'ibn tsajptugóty ya'uxpajkpr:

—Zpánu tyadu nidugnuukru mjunaamp ko yu'u tmudujkpa'ajty di'ibn majtsu tadu ma'tspu?

³⁷ Ta ja di'ibn tsajptugóty ya'uxpajkpr 'yadsooy:

—Ja di'ibn myudajt ja pa'ayo'on mut yu'u.

Net ja Jesús jyunáñ:

—Nujx mij es xytyúnat nanda'un.

Jesús ma tyujkn Martu esu Mariiu

³⁸ Es ja Jesús dyaj'yo'oy ja tyu'u es yajty ma tu'ugn kajpn. Es jap tu'ugn toxytyujk di'ibn xya'ajtyty Martu, es 'yaxajm ma tyujk.

³⁹ Martu tmudaty tu'ugn myuga'ax di'ibn xya'ajtyty Mariiu. Es yu Mariiu ñaxwe'tsy Jesús tyeky'ujxy es tmudoo'ijty éxtam jyunáñ.

⁴⁰ Es ja Martu kya"awaadsuty mut ja tyuunk tnimiñ ja Jesús es t'anmaay:

—Windsán, zkyaj xy'ixy ko yu Mariiu xytyukmu'ixuts naydu'ugn tyadu tuunk tugekyu? Anuunu esuts xpyudákut.

⁴¹ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Martu, Martu, nugoo m'oktuunnu jottugoy mut mayu mduunk.

⁴² Je'eyu tu'uk mdugoy'ajtxuty. Yu Mariiu tu twin'ixy yu oybyu, es kyaj pán pyujkxadut.

11

Kajxtákn

¹ Tugok ja Jesús kyajxtáky ma tu'ugn it. Es ko kyajxtaktaay, net tu'uk 'yanmaay ja 'yuxpajkpru:

—Windsán, tukni'ijxuguts wi'ixuts ngajxta'agut, du'un éxtam ja Fwank ttukni'ijxu ja 'yuxpajkpruty.

² Esu Jesús jyunáñ:

—Ko mgajxta'aktut, du'un mjuna'andut:

Tatitu'unk, wa'an nidugekyu ja'ay mwindsu'ugadu es m'awdátadu.

Min mijts es myajkutúkut ja ya naxwiñ.

³ Es du'ufnams xymyo'oydyut di'ibuts nju'xtap.

⁴ Es xymya'xaduts uudsadyu nbojpruty,

éxtamts uudsuty nandu'un nma'xtu di'ibuts axuuk tu xytyundu.

Es kudii xyajkutiky es ja ka'oybyu t'ixat wi'ixuts xyajpekytyúnat.

⁵ Jesús nandu'un jyunáñ:

—Pun nidu'uk miidsuty myudajtyty tu'ugn mutnaymyaayubu, es tsu'pán ñejxy ma tyujk es t'anuunu: "Mugu'uk, tuk'anu'xkuts tugegu mgaaky.

⁶ Yu'u tu jya'ty tu'uguts ja nmutnaymyaayubu di'ibn vyajatuump, es kyajts nmudaty tits ndukju'xap."

⁷ Es 'yadsoy di'ibn tugoty: "Kátuts xyñe'emy. Tudsu ndajk nya"adujkn es n'u'unguts tyámuts muut nma'adu. Kyajts mbaat nbade'eky es nmo'oyut ti."

⁸ Esu Jesús t'anuunudu ja 'yuxpajkprutajk:

—Njuna'áñuts ko oy ja'ijty kyapudu'uga'áñ mut ko tmutnaymyaayubuty, extu ko pyudu'ugut es tmo'oyut tugekyu di'ibn tseyjpy kudiiu 'yak'yajna'amut.

⁹ Es du'un éxtamts njuna'áñ: Amdowdu Dios, es mmo'oyudut; uxta'aydyu, es xypyaattut; kugajxadu ma tujk aa, es mya"awátsxadup.

¹⁰ Ja'a ko di'ibn 'yamdeery, 'yaxájup; es pán 'yuxtaapy, pyatypy; es pán kugajxap, ya"awátsxap ja tujk aa.

¹¹ Es miits u'unkteedyuty, ztii mmo'oydyup ja tsá'áñ ja m'u'unk ko m'amdówadut ja ajkx?,

¹² o ztii mmo'oydyup tu'ugn jaybyu'uk ko m'amdówadut ja tuttsaa? Kyaj, kudii.

¹³ Miidsuty oy mbojpr ja'ayuty, mnija'adup di'ibn oy es xymyo'oyut yu m'u'ungaty. Es nik ni'igu ja mDeedyu tsajpótudu tuknigáxadup yu Espiritu Santa di'ibn amdoojadup.

Jesús yajnijaxy ko dyajtún ja muiju'ugópku kyutujkn

¹⁴ Es óknam ja Jesús dyajpudseemy tu'ugn ka'oybyu di'ibn naty yu ja'ay ya'ijtyty uum. Es ko ja ka'oybyu tmasuty ja ja'ay, net oj kyajxe'eky. Es ja ja'ayuty du'ufn wyu'umudyaydyu mdu taadu.

¹⁵ Es nija'ajety ja ja'ay jyunandu:

—Tyađu ja'ay yajpudseempy ja ka'obybyaty mat ja myuk'ajtan ja mujku'ugórk Belzebuu.

¹⁶ Es nija'ajaty di'ibu 'yixándap t'amdooda ja ijsxw'umənu mujpə di'ibu tsajpótm.

¹⁷ Es ja Jesús nija'ap di'ibu naty ja ja'ay wesinmaaydyəp, net t'anmaay:

—Oytyim di'ibuty yə kutujkən di'ibu naywya'xəp es tsiyptunda tuk məgu'uk, də'un ņayyajkutəgodyu. Es pən tu'ugu jilky məgu'uk ņaywya'xədu es tsiyptunda ak tukka'axaty, nandə'un ņayyajkutəgodyu.

¹⁸ Es nandə'un pən naywya'xəp ja mujku'ugórk Satanás esu myumujku'ujaty majtsk peky, žwi'ix mbaat jyky yə kyutujkən? Žes wi'ix mbaat miits mjəna'andu kots əj nyajpudsəmy ja ka'oybyu mat ja Belzebuu kyutujkən?

¹⁹ Es pən tų'ajtan ətəm mjəna'andu kots əj nyajpudsəmy ja ka'obybyaty mat ja Belzebuu kyutujkən, žti kutujkən myədjəttəp miidsu m'əxpəjkəty es dyajpudsəmdu yə ka'oybyu? Pəaty ku'əm yə m'əxpəjkəty dya'ixyaty ko miits mgəjxtəgodyu.

²⁰ Per pən əjts mat ja Diosu myuk'ajtan nyajpudsəmyats ja ka'obybyaty, tə naty ya'ixy ko tə jya'ty ja Diosu kyutujkən mə miidsəty.

²¹ Ko tu'ugu yedyujku məkrə 'yity kudsu'ugu es tkwəntə'aty ja tyujk, kyaj wi'ix jyātət ja pyujke'eky.

²² Es pən miimp jatu'uk waanu məkrə di'ibu yə'u məmada'agudəp, pəjkədyə'ayudəp tugekyu di'ibu tyukkuwaampy es tyukjotkujk'ajtypy, es dyajwa'xət di'ibu tə pyujkəty.

²³ Di'ibu kyaj 'yity mat əj, yə'udsu naty xymyudsip'ajtp, es di'ibu kyaj dyajmiky mat əjən, yə'u naty 'yuxka'tsyyp.

Ka'oybyu di'ibu jatəgok jəmbijtp

²⁴ Ko tu'ugu ka'oybyu pyudsemy mə tu'ugu ja'ay, net jyadity mə muj itən es t'uxta'ay mə pyo'xət. Es ko kyaj tpaaty, net jyəna'añ: "N'okjəmbityats jatəgok es nduktəkəduats mə tadu ja'ay."

²⁵ Es ko jyəmbity, ta t'ixy ja ja'ay ətəm tu'ugu tujkən oydyūñ.

²⁶ Net dyajmiñ janijəxtujkəp myəga'obybyaty waanu axəkrə, es mat yə'u tyuku es tseyənu mə tadu ja'ay. Də'un tadu ja'ay oj wye'emy waanu axəuk es kyaj ətətmu naty.

²⁷ Es mə ja Jesús də'un jyənāñ, tu'ugu toxytyujk mə ja ja'ayaty yaxkeky:

—jKuni'xy di'ibu tə myajja'tyaty es myajtsi'tsu!

²⁸ Es ja Jesús jyənāñ:

—Ni'igu jyotkujkəty di'ibu myədoodəp ətəm ja Dios jyəna'añ es myəmədoodəp.

Jesús ya'amdoy es dya'xəduət tu'ugu muj'ajtan

²⁹ Es ko ja ja'ayaty 'yaknaymyūkədu mə Jesús, net ja Jesús jyənāñ:

—Yə ja'ayaty di'ibu tyam jiky'ajttəp, yə'u axək ja'ayaty es t'amdowdu yə ijsxw'umənu di'ibu myədajtypy ja muj'ajtan. Per kyaj yajmo'oyət ja wiinkpə ijsxw'umənu, je'euy ətəm 'yijty ja Jonás, Diosu kyugəjxəp.

³⁰ Pəaty də'un ətəm ja Jonás oj ya'ixy es yajnija'aju mat ja ja'ayaty di'ibu jttə jap Nínive, nandə'un əj, ja Naxwiñədu Ja'ayədyu Kyudənaəbyu, n'itə'añəts ətəm tu'ugu ijsxw'umənu mat ja ja'ayaty di'ibu tyam jiky'ajttəp.

³¹ Es ko ja'ay yajpayo'oydyət, yə toxytyujk di'ibu jėkyəp yajkutujk mə jəmboj myiñ, jikyrykəəmp ti'igyə mat ja ja'ayaty di'ibu tyam jiky'ajttəp es yə'u dyajniğəxu'əgət ko pekymyət di'ibu tyam jiky'ajttəp, ja'a ko yə'u jagam tseyoñ es tmədowə'añ ja rey Salomonk ja kyajxw'jən. Es taa ja yəə tu'uk di'ibu myədajtypy ni'igu ja muj'ajtan kədiinəm ja rey Salomonk.

³² Es ko ja ja'ay yajpayo'oydyət, ja ja'ayaty di'ibu jėkyəp jttə jap Nínive kajpən, nandə'un jyikyrykəktət ti'igyə mat di'ibu tyam jiky'ajttəp, es yə'ujaty nandə'un dyajniğəxu'əgətət ko pekymyət ja ja'ay di'ibu tyam jiky'ajttəp, ja'a ko yə Nínive ja'ay tmədoo'ittu ja Jonás ja 'yayuk es jyodəmbijttə. Es taa ja yəə tu'uk di'ibu myədajtypy ni'igu ja muj'ajtan kədiinəm ja Jonás.

Lampru ətətmu ixpəjtən

³³ Ni pən tkəyajtəy'e'ky tu'ugu lampru es tkujjidsət. Yə'u yajpəjtəkəp kujxm es jyājət mək jap təgoty es di'ibu tujkəp wə'ats 'yixət.

³⁴ Es pən ja əxpəjkən di'ibu m'axájəp oy yə'u, yajwə'adsəp tugekyu mjot mwinmə'añ ətəm ja oybyu lampru tkude'xy tugekyu ja tujk es wyu'əmət wə'ats. Per pən ja əxpəjkən di'ibu m'axájəp axəuk yə'u, ya'axəugəp tugekyu mjot mwinmə'añ ətəm tu'ugu lampru axəukpə di'ibu kyaj mbaat yajxón kyude'xy.

³⁵ Pəaty əkəm es kədiibu tadu əxpəjkən di'ibu m'axájəp jyātət ətəm ja lampru axəukpə es mə'at.

³⁶ Wa'an twe'emý éxtum ja lampru di'ibu wá'ats es oy, mat ko dá'un yu mwinma'añ wý'u'mda'ayut wá'ats es oy, éxtum ko ja oybyu lampru tkude'xy tugekyu ja tujk es kyaj wye'emý ni ti kugoots.

Jesús tnigajxy ja fariseeuty es di'ibu tsajptugóty ya'uxpajktup

³⁷ Es ko ja Jesús tmugajxtaay, net tu'ugu fariseeu wyooju kaabyu, esu Jesús tyujku jap tugoty es ñaxwe'tsy meesa winduuy.

³⁸ Es ja fariseeu mak tja'aju ko t'ijxy ko Jesús kyaj tkuyduuñ ja fariseeu kyostumbru ko kyayduu koonam wá'ats wá'ats kyabujtu.

³⁹ Es ja Windsún Jesús jyunañ:

—Miits fariseeuty xyajwá'atstu wingujxy yu mvasu es yu mdexy. Es nanda'un miits mdsi'i mxatstu es mnyawyítadu yajxón es dá'un mgyxu'uktu mnikajxy tsuj. Per mjodoty mnyawyinnaxhja'ap es mmaadsaamp esu axuukpu mwinma'añ xymyudattu.

⁴⁰ ¡Kujjuunuty miidsuty! ¿Kyaj xyñijáwudu ko di'ibu tu dyajkoj wingujxy nanda'un jodoty dyajkojy?

⁴¹ Mudundu miidsuty yu Dios mat winu mjot, es dá'un tugekyu wý'u'mda'ayut wá'ats.

⁴² Puroobu miits fariseeuty, ja'a ko miits myojxtup yu xu'uk es yu ruudu es tugekyu aay ujts, es kyaj xkyuuyduudu éxtum tyay'ajtanuty es nan kyaj xytsyoktu ja Dios. Jawyiin tsoktu Dios es xkyuuyduunat di'ibu yajnigutujkup es oy nanda'un xytyukwinyóxtat.

⁴³ Puroobu miits fariseeuty, ja'a ko m'u'uñyá'andu jap tsajptugóty ma oybyu uñaybyajn, es myajkajxpo'xa'andu tu'aay mat ja windsu'kun.

⁴⁴ Puroobu miidsuty, ja'a ko dá'un m'ittu éxtum ma tu'ugu o'kpu tu ñaxtuku es kyaj ya'ijxwu'umdu, es ja ja'ay ñaxtu nikajxy es ni tkanijáwudu ko jap ja o'kpu.

⁴⁵ Net 'yadsooy tu'ugu ja'ay di'ibu tsajptugóty ya'uxpajkpu:

—Ya'uxpajkpu, ko dá'un tu mjuna'añ, xywyingajxpajtpts nanda'un uudsuty.

⁴⁶ Es ja Jesús jyunañ:

—Puroobu nanda'un miits di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup, ja'a ko xytyuktsumu'uktu tsemy ja ja'ay di'ibu kyaj tmamadá'agut, es miidsuty ni je'eýu mguwa'xyppy xkyutakupuku.

⁴⁷ Puroobu miidsuty, ja'a ko myajkojtup ja o'kpu kyupotsy ma yajnaxtuku ja Diosu kyugajxpu di'ibu m'aptujk ya'o'ktu.

⁴⁸ Dá'un yajjaygyuku ko miidsuty ti'igyu mat di'ibu tyuundu ja m'aptujkaty. Yu'ujaty dya'o'ktu ja Diosu kyugajxputy es miits xya'óyudu yu kyupotsy.

⁴⁹ Paaty ja Dios tu jyuna'añ mat ja wyijy'ajtan: “Ngáxupts ja ngugajxyats es yu n'apóstaluty, es nija'ajaty xypajadittat es nija'ajaty xya'oogat.”

⁵⁰ Es ja ja'ay di'ibu tyam jiky'ajttup, ja Dios 'yamdeepy es xkyuabáttat ja ñe'pyñ ja Diosu kyugajxpu di'ibu ya'o'ktu extu ma naxwíñudu tsyondaky,

⁵¹ extu Abelu ñe'pyñ extu jabaat ma Zakariius di'ibu ya'o'ktu muj tsajptujk winduuy es artal uxku'uy. Paaty nanda'un n'anuumu ko ja Dios ttukkumadowa'anat ya ja'ay di'ibu tyam jiky'ajttup nidugekyu ja Diosu kyugajxpu di'ibu ya'o'ktu.

⁵² Puroobu miits di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup, ja'a ko tu xyja"abeky ja awatsn di'ibu ya"awatsypy ma ja'ay tmamadowdu ja Diosu 'yayuk. Ni miits mgatákuu es xya"aduktu pánut jatukayándup.

⁵³ Ko ja Jesús tso'onnu, net ja fariseeuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup jyantsyot'ambujktu waanu ni'igu mat yu'u, es oymyaaty dyajtaay kanak nax,

⁵⁴ es t'uxta'ay ja winma'añ wi'ix dyajka'ajut es tni'uumut.

12

¹ Es waanu ni'igu ja'ay jyantsyñaymyujkudu kanak mil es jyantsyñay'adijmujkunuudu es ñaydyukta'anunuudu. Es ja Jesús t'anmaay jawyiin ja 'yuxpajkputy:

—Naygywentu'átudu miidsuty es kudibu mnyadyuk'ya"axuugudat mat ja fariseeudyu lyevaduuru, di'ibu 'yandijpy ja wyinma'añ éxtumu ja'ay di'ibu nay'andijudup jyiky'attu ty'ajtan muut.

² Tugekyu di'ibu ijtp yu'utsy tyam, óknam yajpaadut.

³ Es di'ibu tu xkyajxy ayu'udsyu koots, yajnija'adyaary xuññ ma nidugekyu ja'ayuty.

Pán yajtsu'ugup

⁴ Miits mugu'uktujkaty, tyam n'anuumudu ko kyaj xytsyu'ugudat di'ibu nini'x ya'e'kypy es óknam kyaj mbaat ti tnakytyuñ.

⁵ N'anuumudu di'ibu mdsu'ugudup: tsu'ugudu Dios di'ibu ko tu tpujku ja ja'ayu jyiky'ajtan, myudajtp ja kutujkan es pyujta'agut ma ja ayoodákn. Ty'ajtan, tsu'ugudu yu'u.

⁶ Tyo'ktup ja ja'ay mugoxk ja joonu'unk mat majtsku meeñu'unk, ¿kudii? Es ja Dios kyaj tja'aydyugóy ni tu'uk yu taadaty.

⁷ Katu miits mdsu'ugadu. Dios ni'igu miits mdsokudu kadiinam mayu joonu'unguty. Pes exta mwaay Dios ya'ijtyu madsyoy.

Pánaty ja Jesús yuxkajtpur mayja'ayóty

⁸ Es n'anuumudu ko nidugekyu ja'ayuty di'ibuts xy'axájur éxtamu wyindsunun ya mayja'ayóty, ujts, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nandu'unuts n'axaju yu'ujuty ma ja Dios 'yity mut ja 'yanklus.

⁹ Es di'ibuts kyaj xy'axaju mayja'ayóty ya naxwiñ, uj kyajts n'axaju nandu'un ma ja Dios 'yity mut ja 'yanklusuty.

¹⁰ Es oytyim pánaty di'ibuts uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, xkyajxpátr axuuk, mbaat yu'u yajme'xy. Per di'ibu myu'udageeery myugajxtugeery ja Espírítu Santu, yu'u mut ñaybektekyúkadut es ni na'a Dios kyapojpama'xadut.

¹¹ Es ko ja ja'ayuty myajnjxudut ma ja teedyuty, o ma ja justísuty, o ma ja di'ibu ni'igu myújuty ja kyutujkun, katu mnaydyukjotmaydyúntuty wi'ix m'adsówat o wi'ix mjuna'anut,

¹² ja'a ko yu Espírítu Santu yu'u mmo'oyudap ja ayuk wi'ix mjuna'anut.

Kudsu'ugu ja mukja'ay'át

¹³ Net tu'ugu ja'ay t'anmaay ja Jesús:

—Ya'axpajkra, anuumats ja nmuga'ax es dyajwa'xat ja kuma'añ esats xymo'oyut di'ibuts uj xpyatp.

¹⁴ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Mexy, zpánuts uj tu xpyujta'aky éxtamu fwezun o di'ibu yajwa'xap ja kuma'añ?

¹⁵ Nandu'un ja Jesús t'ak'anmaaydyu ja ja'ayuty:

—Ixtu es naygywentu'átudu miidsuty es katu xy'adsoktu ni tii, ja'a ko kyaj ja'ay yu'uyu ttimtukjiky'aty ko mayu pyujta'aky tmadaty.

¹⁶ Net ja Jesús tpajtáky tu'ugu ixpajtan:

—Tu'ugu yedyujk mukja'ay 'yijty. Yu pyujta'aky jantsy wyinduu.

¹⁷ Ta ja mukja'ay ja wyinma'añ dyaj'yo'oy: “¿Tits ndúnup? Kyajts nmudaty mats nbujku'ugudu tyadu pujta'aky.”

¹⁸ Es dyaj'yo'oy ja wyinma'añ, ta jyanáñ: “Tuts nnijawu tits ndúnup. N'ok'yajpude'egyudsu tyadu ndsa'xuts es ngójudats waanu muj. Es jápats nbujku'kta'ayut tugekyu di'ibuts tyam ta nyajpude'eky es tugekyu di'ibuts nmudajtypy.

¹⁹ Nétuts nnay'anuumadut: Mmudajtypy may pujke'eky di'ibu myajtúnup kanak jamajt. Po'x. Kay uuk. Jotkujk'át.”

²⁰ Peru Dios 'yanmaay: “¿Winma'añdyúk! Tyadu ux m'ooga'añ, es di'ibu mmudajtypy pujke'eky, zpán myuwu'amup?”

²¹ Es ja Jesús 'yakjanáñ:

—Es du'un jyátut ja ja'ayuty nidugekyu di'ibu pyujta'aky ñipujkrajttap kyumum oy'ajtangyujxm, per kyaj tñipujkpa'ttu ja oy'ajtan ma Dios.

²² Oknum ja Jesús t'anmaay ja 'yaxpajkrauty:

—Paaty n'anuumadu miidsuty, katu xywyinmaydyu di'ibu mju'xtap es di'ibu mwit'áttap.

²³ Pes mut yu'uyu yu mjiky'ajtan es katu xy'uxta'aydyu ti mju'xtap es ti m'uuktap. Es di'ibu ni'igu oy kadiinam ja mje'xy mbeky esu mwit mnijam.

²⁴ Ixtu jeeky. Kyaj ñi'iptu es kyaj tsyiktu es kyaj tmadatu tsya'x es wi'ix ja Dios myo'oyuty ja jye'xy. ¡Es miidsuty ni'igu mjantsyyajtsóktu kadiinamu jeegyuty!

²⁵ Ni pán miidsuty mbaat kyaj ñayyajiky'atyuty waanu jeky, oy muk mjanayjyotmaydyunudu.

²⁶ Es pán kyaj mbaat xytyundu tadu di'ibu waanu, ¿ti ko mnayjyotmaydyunudu mut ja wiinkpu?

²⁷ Ixtu wi'ix yoñ ja pujy. Kyaj tyundu es kyaj tyá'aktu. Per n'anuumu ko ni ja rey Salomonk mut tugekyu tsyuj'ajtan, kyaj dyu'anuty éxtam yu'u.

²⁸ Es pánu Dios yajpajpy yu pujy di'ibu pi'tsp pojún es jakumbom yajno'knu, ¿ti ko kyaj xymyubaktu es adsajtan yu'u xywyitxum? ¿Ti ko miidsuty je'eyu waanu xymyubaktu?

²⁹ Katu mjomtay'ooktu es katu xy'uxta'aydyu ti mju'xtap es ti m'uuktap.

³⁰ Tay'ajtan ko yu ja'ayuty di'ibu kyaj tmadún ja Dios, yu'uyu situy naydyukjotmaydyunup tugekyu tyaadu. Per miidsuty katu du'un xytyundu, ja'a ko Dios Teety yu'u mDeety'ajttap es yu'u ñija'ap ko mdugoy'ajtxabu tyaadu.

³¹ Naydyukjotmaydyunudu miidsuty es mjiky'áttut éxtam ja Dios dyajkutíky, es net yu'u mmo'oyudut tugekyu di'ibu mdugoy'ajtxap.

³² Katu mdsu'ugadu. Ujts miits ngwentu'áttap éxtam ja borreegu kwentu'ajtpu tkwentu'aty ja byorreegu. Nandu'un yu Dios Teety 'yoyjya'ap es myajnjxudut ma yu'u yajkutíky.

Pujku'uktu ja m'oy'ajtun tsajpótm

³³ Tooktu di'ibu mmudajttap, es m'oyodyu di'ibu tagoy'ajtxap; tukjottagoydyu abujkun di'ibu ni wi'ix kyajatát, ja oy'ajtun jam tsajpótm, ma kyaj tyékut ja ma'tspru es ni tii di'ibu yajwindugóyup.

³⁴ Mut ko ma xymuadaty pujke'eky yu m'oy'ajtun, nan japu mjot mwinma'añ 'yity.

³⁵ Nayjyajp'ixudu mat ja mlampru es xyajtóyut.

³⁶ Du'an éxtamu po'oduumbu di'ibu 'yawijxyuy yu wyindsún ko jyambítat ma tu 'yotsy pujkru nigaabyu, es netyu dya'awa'adsut ja tujk aa ko kyugajxat.

³⁷ Jotkujk yu po'oduumbu di'ibu ja wyindsún pátap wijy ko jya'tat. Tay'ajtun n'anuumudu ko ja wyindsún dyajnaaxwaadsut ma ja meesu es twingua'yut es dyajkáyut.

³⁸ Es oy jya'tat tsu'pyn, o kajamónum es yajpaadat wijy, jotkujku tadu po'oduumbu.

³⁹ Es mnija'adup miidsaty kooxyup yu kuduik tnijawu ti ooru jya'tat yu ma'tspru, nétxyup 'yity wijy es kyajxyup ja toombu tyuku.

⁴⁰ Miidsaty nandu'un nayjyajp'ixudu, ja'a ko kyaj xyñijawudu na'a uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nja'tudats.

Odyuumbu es di'ibu kyaj

⁴¹ Net ja Peedru dyajttuy:

—Windsún, ¿ti tu xyrujta'agyu tyadu iixrajtan je'eyu mut uudsaty, o mut nidugekyu ja'ay?

⁴² Es ja Jesús jyanañ:

—N'okpujtákum tu'ugu kuduik tmadaty tu'ugu tyuumbu di'ibu kuwijy es tyiimpy ti wyindsún tszejpy. Ta tukmunikaagu ja tyujk es dyajkáy dyaj'uugat ja po'oduumbaty di'ibu jam.

⁴³ Jotkujk ja tuumbu ko ja wyindsún jya'tat es pyaadadat tkuydyúñ di'ibu tu yajtuknipéky.

⁴⁴ Tay'ajtun n'anuumudu ko yu windsún ttuknipákudap tugekyu di'ibu myudajttuy.

⁴⁵ Per punu tadu po'oduumbu jotjunaamp: “Yu nwindsúnuts kyaj tsojka'ta'añ”, es net axuuk ttuñ ja wiinkpety ja po'oduumbu, es yu'u je'eyu kyaay 'yuknu es myúkan.

⁴⁶ Ko ja wyindsún jya'tat ja ooru ma yu'u kyaj tujp'ixy, net tyukkumadówadat jantsy muk es yajpjtá'agat ma ja ja'ay di'ibu kyaj tkuydyundu 'yayuk.

⁴⁷ Ja'a ko yu po'oduumbu di'ibu ñija'ap wi'ix yu wyindsún tjatseky es kyaj du'an tkuydyúñ es kyaj tmamadoy, nandu'un yajtukkumadówat muj.

⁴⁸ Per ja po'oduumbu di'ibu kyaj tnijawu wi'ix ttseky ja wyindsún es ttuñ di'ibu nitujkup ja tnydyu'unun, je'eyu waanu yajtukkumadówat. Ja'a ko di'ibu wyindsún ta myo'oyaty yu kyutujkan, yu'u ana'amadap muk ja wyindsún, es di'ibu ni'igu yu kyutujkan ta myo'oyaty yu wyindsún, nan ni'igu 'yana'amadat.

Jesukyujxmu ja'ay yajtsiptúkudu

⁴⁹ Tuts nmiñ naxwiñ es nyajmiñuts ja juun. Es njantsytsyékyuts esxyup tyam tyoy.

⁵⁰ Koonamts n'ayówadats, es njotmay'oogadats extu ko yajkuydyúnat.

⁵¹ ¿Eti mjunañdup miidsaty kots uj ta nmamiñ yu jotkujk'ajtun ya naxwiñ? ¡Kyaj dyu'unaty! Je'eyu jotmay nyajmiñuts.

⁵² Tyam ñaywya'xa'anudu ja'ay di'ibu nimugoxk jittap ma tu'ugu tujk. Nidugauk tmadsip'aty ja nimajtskpu, es ja nimajtskpu tmadsip'aty nidugaukpu.

⁵³ Ja teety ttuk'ak'aty ja myaank, es ja maank ttuk'ak'aty ja tyeety; es ja taak ttuk'ak'aty ja ñuux, es ja nuux ttuk'ak'aty ja tyaaq; es ja xekxy naydyuk'ak'ajtudap ak ja'ajuty.

⁵⁴ Jesús nandu'un t'anmaay ja ja'ay:

—Ko miits xy'ixtu yu yaak pyude'eky ma xuu tsyi'ity, net mjuna'andu: “Tu'ujaamp”, es net tyu'uy.

⁵⁵ Es ko jyambojy, net mjuna'andu ko 'yana'añ, es net 'yañ.

⁵⁶ Miidsaty di'ibu nay'andjjudap es jyiky'attu tay'ajtun muut, mnija'adap wi'ix jyata'añ ko pyooy es ko yaak pyude'eky, ¿ti ko xykyanijáwudu di'ibu Dios tyiimpy tyam ma miidsaty?

⁵⁷ ¿Es ti ko miidsaty ku'am xykyapayo'odyu éxtum pyaaduny?

⁵⁸ Ko pán mni'uumadat es mnuxtu nimajtsk ma ja kuduunk, nik oy ko mut mnaaya'óyudat tu'am, kudiibu mnaymunajxudat ma fwezán, ja'a ko yu fwez mgyákudap ma polusiú, es mbjta'agudat pujxndugóty.

⁵⁹ N'anuumats mij, ko jap mdákut, nétnum mbudsámut koonum xykyabajtta'ayut tugekyu.

13

Tsojkup es njodumbijtam

¹ Net ja ja'ay tmiimindu ja Jesús es ttukmumadyakty éxtamu Pilatu 'yadu'utsy ko dya'eeky Galileu ja'ayuty ma ja artal ko Dios twindsu'agudu.

² Es ja Jesús jyanañ:

—Ēmjunándap xytyjy miidsuty ko ni'igu pyekyjya'ayadyu tyadu Galileeu ja'ayuty di'ibu o'ktu es kyaj dyu'unuty ja wiinkru Galileeu ja'ayuty?

³ Kyaj tyu'ajtanuty. Per pun kyaj miits mjodambittu, nandu'un mdugoodya'aydyut.

⁴ Es maanam yu potsyu kujxmbu di'ibu xyu'ajtypy Silo'ee jyty es dya'e'ky nimajmóx tugaak ja ja'ay, ėmjunándap xytyjy miidsuty ko ni'igu yu'u pyekyjya'ayuty es kyaj ja wiinkru ja'ay di'ibu Jerusalén es kyaj 'yo'ktu? iKyaj tyu'ajtanuty!

⁵ Per pun miidsuty kyaj mjodambittu, nandu'un mdugoodya'aydyut.

Iigu kepy éxtamu ixpajtan

⁶ Net ja Jesús tpujtáky tu'ugu ixpajtan:

—Tu'ugu yedyujk tmudaty tu'ugu iigu kepy ma ja kyam, es oj ñejxy es t'ixa'añ pun jamu iigu tsa'am. Es ni ti tkapaty.

⁷ Net t'anmaay ja ja'ay di'ibu kywentu'ajtypy ja iigu: “Ix. Tyámuts tugaak jumajt kujk nmiñ es n'axta'ayudsu tyuumbu tadu iigu es kyajts ti nbaaty. Tim po'tu'uk. Kaduibu je'eyu 'yadsiput.”

⁸ Es ja ja'ay di'ibu kywentu'ajtypy ja kam 'yadsooy: “Windsún, wa'an t'ak'ity jatuk jumajt. Tyámuts ja nax ndaj'yúngut es mbujta'aguduts ja abu'udu.

⁹ Es kots du'un ndúnat, net n'ijxum kooxyu nyajtuamp'átat ma tadu jumajt myiñ. Es pun kyaj, ta xpyo'tu'ugut.”

Jesús dya'aguda'aky tu'ugu toxytyujk judsuguty

¹⁰ Es ma tu'ugu saabudu xuu ja Jesús ya'uxpeky ma ja tsajptujk,

¹¹ es ta tu'ugu toxytyujk di'ibu pujkup majmóx tugaak jumajt. Yu ka'oybyu tu yajwu'amunu judsuguty, es kyaj mbaat ñakytyu.

¹² Es ko ja Jesús 'yijxu, net oj dyaxu es 'yanmaayu:

—Ējts tyam mij nya'aguda'agup.

¹³ Es net ja ky'u'u ttuknikoon ja toxytyujk, es net ja ñini'x tyuudayu. Ta ja toxytyujk t'awdajty ja Dios.

¹⁴ Es jyot'ambejky ja di'ibu ijtp windsún ma ja tsajptujk, ja'a ko Jesús tu dya'aguda'aky ma saabudu xuu tadu toxytyujk. Es ja tsajptujku ñawindsún t'anmaay ja ja'ayuty:

—Tu'uk tu'ugu samagan tudujk xuu mbaat mmindu es m'aguda'aktat, per saabudu xuu kyaj mbaat.

¹⁵ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Miidsuty di'ibu nay'andijudup es jyiky'attu tuj'ajtan muut, ėti kyaj miidsuty saabudu xuu xymyugájudu mburru es ja mdsajkaa es xyajnujxtu nu'ukru?

¹⁶ Es tyadu toxytyujk yu'u Abraanu tyuump 'yaats, es ja mujku'ugópk Satanás tu ya'ityuty mudu tadu pa'am majmóx tugaak jumajt, ėti ko kyaj 'yaguda'agudu tyadu toxytyujk saabudu xuu?

¹⁷ Es ko du'un ja Jesús jyanán, nidagekyu myudsip tsyoyduundaadyu, es ja ja'ayuty di'ibu tu tmudoy xyondaktaadyu mut ja muj'ajtan di'ibu Jesús tu ttuñ.

Mortás tuumt éxtamu ixpajtan

¹⁸ Net ja Jesús jyanán:

—Ēwi'ix ya'ixy ja Diosu kyutujkun, es tits mbaat muut nyajkiixy?

¹⁹ Du'un éxtam tu'ugu mortás tuumt di'ibu tu'ugu yedyujk tu twujy es yajnijeepy mudu nax, es yoñ éxtam tu'ugu kepyun es ja joonaty tpujta'aktu pya'an ma tadu xye'entsy.

Levaduuru éxtamu ixpajtan

²⁰ Es 'yajakunán ja Jesús:

—Ēti mbaat mut kyijxyu ja Diosu kyutujkun?

²¹ Du'un yu'u éxtam ja levaduuru di'ibu tu'ugu toxytyujk puajtákyru ma mayu arinu es ttuktij'yo'oy koonam ñayduktujkudya'ayuty.

Tujk aa xu'utspu

²² Es ja Jesús dyaj'yo'oy ja tyu'u, ñejxy Jerusalén es ñaxy kajpngajpn es ya'uxpeky.

²³ Es nidu'uk yajtuujy:

—Windsún, ėje'eyu niwaanu di'ibu nitsokp?

Es ja Jesús 'yadsooy:

²⁴ —Jottugoydu es mdúkadut ma tujk aa xu'utspu, ja'a ko may ja ja'ay tyukyua'andu, es kyaj mbaat tyúkadu.

²⁵ Es ko ja kudujk pyudu'ugut es dya'adúkat ja tujk aa, net miidsuty di'ibu jap tujja'p kyóxtup ja tujk aa, es mjuna'andut: “Windsún, ya'awa'ats ja mdujk esuts ndúkadut.” Es ja kudujk 'yadsówt: “Kyajts nujaju mbún miidsuty es ma mdsuondu.”

²⁶ Es miidsuty xy'anuumat: “Ēdsajtam oj n'okka'ayumbu ti'igyu, es mijs xya'uxpujk ngajpnótyats.”

²⁷ Es yu kudujk m'adsówadut: "Tu n'anamudu ko kyajts nnijawu ma mdsoundu. Ijuga'aktu ja yaa nidagekyu miidsaty pojru tuumbuty!"

²⁸ Jam ma ja'ay jy'uy ya'axtat es naydyutskadadut mut ja ayo'on, jam nandu'un miits m'ittat ko xy'ixtat yu Abraan, Isaa esu Jakoob es nidagekyu Diosu kyugajxru ma Diosu kyutujkan, es miits myaj'yojkrudsamandup taja'p.

²⁹ Es ja ja'ay myina'andu jagam ma xuu pyudsemy es ma xuu tsiy'ity es ma jumboj es ma yukpoj, es naxwaatstat es kyadyut ma Diosu kyutujkan.

³⁰ Es ta di'ibu tyam ax'ok, yu'u najxtap jawyiin; es di'ibu tyam jawyiin, yu'u ittap ax'ok.

Jesús tniya'axy ja jerusalénghdu ja'ayuty

³¹ Es net jyajttu nija'ajuty ja fariseeuty, es t'anmaagydu ja Jesús:

—Tsoon ja yaa, ja'a ko ja Eroodus mya'oogánup.

³² Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Nujx anamudu tadu wax kots uj njuna'añ: "Ujts nyajpudsamaambyuts yu ka'oybyu es nya'agada'agaduts yu puma'ay, es nyajkaxa'añuts yu nduunguts extu ko Dios jyuna'anutnum."

³³ Es mbaaduts nyaj'yo'oyudats ja ndu'u extu koonumts nja'tudats Jerusalén. Mut ko kyaj mbaat tu'ugu Diosu kyugajxru 'yeeky pun kyaj jyáputy Jerusalén.

³⁴ Es ja Jesús 'yakjunañ:

—Miits Jerusalén ja'ayuty, miits mya'o'ktup yu Diosu kyugajxputy es xykyuka'atstu ja di'ibu Dios kyejxypy. Kanak ok miidsaty njayajmuka'añ éxtamu tuttaak dyajmiky ja tyutku'unguty kyaknbatku'p, per kyaj xykyupujkta.

³⁵ M'ixtap miidsaty ko yu mdujk wyu'uma'añ kubak. Es n'anamudu ko kyajts xyñaky'ixtat extu ko tpaadut ja xuu es miits mjuna'andut: "Dios kyunu'xup ja di'ibu miimp Nindsan'ajtamgyujxm."

14

Jesús dya'aguda'aky ja puma'ay di'ibu myudajtypy ja ki'ix

¹ Ma tu'ugu saabudu xuu ja Jesús ñeju kaabyu ma tu'ugu windsán fariseeu tyujk, es támdam pya'ixyuty yu wiinkru fariseeuty.

² Es jam Jesús wyinduuy tu'ugu puma'ay di'ibu myudajtypy ja ki'ix.

³ Net ja Jesús dyajttuy ja fariseeuty es di'ibaty tsajptugóty ya'uxpajktap:

—¿Ti ja ana'amun yajkutijkyup, es nya'agudakum ja puma'ay ma saabudu xuu, o kyaju?

⁴ Es yu'ujaty wyu'umdaagydu amoñu. Net ja Jesús tku'nnitooñ ja puma'ay es dya'agudaky, es t'anmaay es ñujxt.

⁵ Net ja Jesús t'anmaay ja fariseeuty:

—Pun miidsaty yu m'u'unk o mdsajkaa kunajxp ma tu'ugu nadajñ, ¿ti kyaj mij xyjuudat pojuna, oy jyatimsaabuxujuty?

⁶ Es kyaj 'yadsoojambijttu ni wi'ix.

Yajwóy ma pujk ukun

⁷ Es ko t'ijxy ja Jesús yu ja'ayuty di'ibu tu yajwóy ko twin'ixtu yu uñaaybyajn di'ibu windsu'kun muut ma meesu, net myooyudu tadu kajxwíjun:

⁸ —Ko pán mwówadut ma tu'ugu xuu ma ja'ay pyuka'añ, katu m'u'uñu ma ja uñaaybyajn ja jajp'ámbu. Mbaat myiñu wiinkru ja'ay di'ibu ni'igu muj ijtp es kadii mij,

⁹ es ja kudujk m'anamudut: "Wa'tsu'uk jaa es yu ja'ay 'yu'uñut." Es mij mnujxt mut ja tsoydu'un extu jam ax'am, es m'u'uñut.

¹⁰ Tyam ngajxwíjy es ko myajwówat, u'uñu jam ax'am. Es ko myínat di'ibu tu mwóyuty, net m'anamudut: "Mutnaymyaayubu, nax yamdsou ma uñaaybyajn di'ibu myudajtypy ja windsu'kun." Es du'un xy'axájut ja windsu'kun ma ja ja'ay 'yu'uñudu mut mij ma ja meesu.

¹¹ Di'ibu naymyujpjtákup, yu'u Dios puwíjtsap; es di'ibu naybyujtákup yuunk naxypyu, yu'u Dios ya'itap muj.

¹² Es ja Jesús t'anmaay nandu'un ja kudujk di'ibu tu twoy:

—Ko xywyówat ja ja'ay kaabyu, katu xywyowdu yu mmu'tnaymyaayubu es ja mmugu'uktujk, o mmudujkra'a, o mukja'ayduujk, di'ibu óknam mij mwówadup nandu'un.

¹³ Kyaj dyu'unuty. Ko ja'ay xywyówat ma xuu xytuuna'añuty, mwówap yu ayooobu ja'ay, yu axneybyu es yu wiintsu.

¹⁴ Pun mdiimbyu du'un, mgunu'xadup ja Dios, ja'a ko yu'ujaty kyaj mbaat dyajjumbittu. Dios myajjumbijtxadup ma naty jyikyppyeky ja ja'ayuty di'ibu jiky'ajttap tuj'ajtan muut.

Di'ibu rey tyuun ko 'yu'unk pyejky

¹⁵ Es ko tmadooy yu tyaadu, tu'ugu di'ibu naty jam uñaapy ma ja meesu t'anmaay ja Jesús:

—jotkujk di'ibu kaapy ma ja Diosu kyutujkan!

16 Net ja Jesús jynáñi:
 —Tu'ugu kudájk ttuna'añ tu'ugu muj xuu. Net twooy may ja ja'ayuty.
 17 Es óknam má ja oorú tpaty má 'ya'ux'ata'andú, tkejxy tu'ugu tyuumbú es t'anuumat ja ja'ayuty: “Mindú. Tü net yajpajtakta'ay tugekyu.”
 18 Es nidugekyu di'ibú tu twoy jynandú: “Du'un xy'oknama'xut.” Tu'uk jynáñi: “Ja'a ko tyámuts tu njuy tu'ugu nax, es yu'uts nu'ix n'ixá'añ. Tunu may'ajtan, du'un xy'oknama'xut.”
 19 Es jatu'uk jynáñi: “Yu'uts tu njuy mugoxk mankwernu yuubu, es yu'uts nu'ix n'ijxmatá'añ pán yuup. Tun may'ajtan, du'un xy'oknama'xut.”
 20 Es jatu'uk jynáñi: “Tyámuts ndimpajktá'ay. Kyajts mbaat nnejxy.”
 21 Es ko ja tuumbú jynambijty, net ja wyindsán t'anmaay tugekyu. Net ja wyindsán 'yajku, es t'anmaay ja tyuumbú: “Nu'ix tyamyu woomúk yu ja'ayuty di'ibáty muj tu'aay mutsk tu'aay, es xyajmínut ja yaa nidugekyu ayooobu ja'ayuty esu uxneybyu esu wiintsu.”
 22 Es óknam ja tuumbú t'anmaay ja wyindsán: “Tats nduñ éxtam tu mjuna'añ, es tápnam 'yak'awa'adsuty yu lugaar.”
 23 Es ja wyindsán t'anmaay ja tyuumbú: “Nu'ix, ak'ix má kajpnba'a es má padu'u, es myndat yu ja'ay esats yu ndájk 'yútsat.
 24 Ja'a ko di'ibuts tu njawoy jawyiin es kyaj myndú, tyam kyajts nnakymyo'oyut es kyáyt.”

25 Es má tyimnejxy ja Jesús, pyanejxyuty ja mayjya'ay. Ta ja Jesús 'yijxambijty es jynáñi:
 26 —Pún xyñimnagambuts éxtamts yu n'uxpajkpu, jawyiinuts xytyóokut uj es óknam yu mdeety mdaak esu mnado'oxy es yu m'u'unk es yu mmuga'axuty, es mij ku'am. Es pún kyaju du'un xytyekey, kyaj mbaat m'ity éxtamdsu n'uxpajkpu.
 27 Es kyaj mbaat n'uxpajkpu'áty pún kyajts xypyadsoon es mjiky'átut éxtam tu'ugu ja'ay di'ibú pyagiipy ja kyruuz ko 'yo'kun tñinejxy.
 28 Pún miits nidu'uk mgojaampy tu'ugu potsy kujxm, ¿kyaj jawyiin xy'oktúnut ja mgwentu es xy'ixut wi'ix xya'abaadut?
 29 Es pún je'eyu tu xyñidaju ja mbotsy es kyaj mbaat xyñakyya'abety, nidugekyu ja'ayuty mij mduksi'igudut
 30 es jyná'andut: “Tadu ja'ay je'eyu tu tpojtse'egyú es kyaj t'okya'abajnu.”
 31 ‘O pún tu'ugu rey mut majk mil yu syoldaadu tsyiptuna'añ mut jatu'ugu rey di'ibú myudajtypy i'px mil yu syoldaadu, ¿kyaj jawyiin tniwinmayu pún mada'agup o kyaj?
 32 Es pún kyaj, netyu tkeyu tu'ugu kyugajxy ko naty jagámmam myiñ ja myudsip es t'anuumat ko wa'an tme'xy es du'uñ 'yítat.
 33 ‘Nan nidu'uguty miidsuty, pún kyaj xymyastu'uty tugekyu di'ibú mmudajtypy, kyaj mbaat m'ity éxtamts uj ja n'uxpajkpu.
Kaan tyugooyñ ja ty'a'ams'át
 34 ‘Yu kaan oy. Per pún tugooyñer ja ty'a'ams'át, ¿wi'ix mbaat ñaktyúñ?
 35 Kyaj ñaky'óyuty, ni má nax es ni má ja abu'udu 'yity niko'obéty. Je'eyu du'uñ ñatugooyñ. Di'ibú mdoodup, wa'an tjagyúkadu.

15

Borreegu di'ibu tugooyñ i'xrajtan

1 Es ja yajkugubajtrujk es pánuty 'yandijtap pekyjya'ayuty tñimujwa'ktu ja Jesús es tmudowa'andu ja 'yuxpajkpu.
 2 Paaty yu fariseeuty es ja di'ibuty tsajptagóty ya'uxpajktap ñay'anmaayadu:
 —Tyadu ja'ay 'yaxájup ja pekyjya'ayuty es kyaydu maut.
 3 Net ja Jesús trujtáky tu'ugu i'xrajtan:
 4 —Pún miidsuty nidu'uk mmudajtypy tuk mugo'pxu mborreegu es tu'uk tyugoy, ¿ti kyaj xyajwu'umadu tadu majta'px majmóxk majtáxkpu jam aamyóty es nu'ix xy'uxta'ay di'ibú tu tyugoy extu ko xurpaaadut?
 5 Es ko xurpaaadut, xurpajta'agut mgejkykyjxy es mxonda'agut.
 6 Es ko mja'tut má mdájk, xy'anuumadu mmátnaymyaayabu es ja mmudajkra'a: “Xonda'áktu mut uj, ko tats nbaaty ja nborreegats di'ibú naty tu tyugoy.”
 7 Tuj'ajtan n'anuumadu ko nandu'un tam ni'igu ijt xondakun tsajpótm mut tu'ugu pekyjya'ay jyodumbity es kyaj mut ja nimajta'px majmóxk majtáxkpu ja'ay di'ibú najjya'adup ko jyiky'attu tuj'ajtan maut es kyaj jyodumbitti.

Toxytyjk traaty ja myeeñ éxtam i'xrajtan

8 ‘O pún tu'ugu toxytyjk myudajtypy majk ja meeñ es dyajtagóty tu'uk, ¿ti kyaj dyajtoye'eky ja jynan es tyáktu padu'kra' jar tagoty es t'uxta'ayut ody'agyu extu ko traaadut?
 9 Es ko traaadut, net dyajnaymyúkudat ja myugu'uktujk es ja myudajkra'a, es t'anuumat: “Xonda'áktu mut uj, ja'a ko tats nbaaty ja mneeñ di'ibudsu naty tu nyajtagóty.”

¹⁰ Es ja Jesús jyuna'añ nandu'un:

—N'aniamu miidsaty, ta yu ijt xondakan ma Dios ja 'yanklasuty mat tu'ugu pekyjya'ay ko jyudambity.

Mixy di'ibu axuuk jiky'ajt

¹¹ Net ja Jesús trujtáky jatu'ugu ijxpajtan:

—Tu'ugu yedyujk tmudajty majtsku myaank.

¹² Es ja mutskpu t'anmaay ja tyeety: “Tatu, xumyo'oyupts ja nguma'añats di'ibuts uj xypuatp.” Net ja tyeety dyajwa'xy ja kuma'añ es tmooy.

¹³ Es ko waanu 'yijty, net ja 'yu'unk ja mutskpu dyajmuktay ja kyuma'añ, es oj ñjxnu jagam ma wiink naxwifudu. Es jam dyajkujxtay ja myeeñ mat ja axuukpu jyiky'ajtan.

¹⁴ Es ko ja myeeñ oj dyajkujxtayña tugekyu, net myiin ja muk yuu ma tadu naxwifudu, es 'yayu'ajnu.

¹⁵ Net t'uxtaay ja tyuunk ma tu'ugu yedyujk di'ibu jap kugajpn. Net kyajxu kyamoty es tkwentu'átut ja udsam.

¹⁶ Esu tadu mixy jantsy yu'o'kup. Kyaj ti mat ja jyot dya'útsut, extu jyaju'xánnu di'ibu du'un kuxu'kp éxtamu tsejtsyun, di'ibu udsam jyuxtu, es ni ti pán kyamo'oyuty.

¹⁷ Net jyotmay'e'ky es jyunañ: “ñnu'andsu ndeety tmuadaty yu tuumbu ma tyujk es tmo'oy ja kya'ay 'yukan nanaduku es uj ja yaa n'ayóyuts mat ja yuu!

¹⁸ N'oknujxnut madsu ndeety, es n'aniamudats: Tatu, tats nduundagóy mat ja Dios es mat mij.

¹⁹ Kyajts xyñakyñitaku es mjuna'anut kots mij xy'u'unguty. Axájugats éxtam tu'ugu mduumbu.”

²⁰ Net tyu'udujku es ñejxy ma ja tyeedyu tyujk. Es ko naty myiñam jagam, yu tyeety 'yijxu es pya'ayooju, es ñejxy oj jyujp'oyóyuty, es 'yaxaju es myunaana es tsyu'xu.

²¹ Net ja 'yu'unk 'yanmaay: “Tatitu'unk, tats nduundagóy ma Dios es mat mij. Kyajts xyñakyñitaku es mjuna'anut kots mij xy'u'unguty.”

²² Ta ja tyeety t'anmaay ja pyo'oduumbaty: “Juutta rojan yu wit ja oybyu es tukpajta'aktu. Es mo'oydyu nandu'un tu'ugu kyujjits es yu ky'u'uk,

²³ es yajmindu ja tsajkaa ja ni'xpu es xya'oogut es nga'ay n'úkum es ja xuu ndu'unum.

²⁴ Ja'a ko tyadu n'u'unguts du'un éxtam tu 'yo'knu, es tu jya'ty jatugok. Es tu naty tyugooyña, es tyam tu nbaadyats jatugok.” Net ja xuu ttuundu.

²⁵ Es ja 'yu'unk ja ka'axkórk japu naty kamoty tyuñ. Es ko jyajty tujk wingón, net tmuooy ko ja'ay xyu'uxy es 'yatstu.

²⁶ Net dyaxu tu'ugu tuumbu es dyajtuay: “¿Ti tuun jajtup?”

²⁷ Es ja tuumbu 'yadsooy: “Yu m'utsy tu jya'ty esu mdeety tu tni'ana'amu es 'yoogut ja tsajka ni'x mat ko tu jya'ty oy muk.”

²⁸ Es ja ka'axkórk jyot'ambejky. Kyaj jap tyukayñ. Net ja tyeety pyudseemy es 'yanmaay: “Taku.”

²⁹ Es yu'u t'anmaay ja tyeety: “Mnija'ap naak jumajtats mij tu nmudñ, es kyajts mij nmudagoy ni na'a, es ni je'eyuts xkykamo'oy tu'ugu tsyibu'unk es ndúnudats yu nxuu mudusu nmunaymyaayabu.

³⁰ Es tyam tu jya'tyu tadu m'u'unk di'ibu mmeeñ axuuk tu tuñ mat ja kujeeñdyo'oxyuty, es tu xya'eeky yu tsajka ni'x mat ko tu jyumbity.”

³¹ Net ja tyeety jyunañ: “Nitu, mij du'añam m'ity mat ujts, es tugekyu di'ibuts uj nmudajtypy, mijtsu mja'a.

³² Es tyam oy ndu'unum tyadu xuu es nxondakum, mat ko tyadu m'utsy du'un éxtam ko tu 'yo'knu naty, es tyam tu jyumbity jiiiky. Tu naty tyugooyña, es tyam tu nbátam jatugok.”

16

Tuumbu di'ibu axuuk myu'diumpy ja wyindsán éxtamu ijxpajtan

¹ Nandu'un ja Jesús t'anmaay ja 'yuxpukpukujk:

—Jaa tu'uk ijtyu windsán mukja'ay es myudajtypy tu'ugu tyuumbu di'ibu kywentu'ajtypy ja jyiky'ajtan. Es ja mukja'ay ya 'awa'ana ko yu tyuumbu tuñ axuuk ja jyiky'ajtan.

² Net ja wyindsán myujwoojy es yajtuaju: “¿Tii danu tyaadu éxtam jyuna'andu mat mijts? N'okwijtsam yu kwentu éxtam tu mduñ, ja'a ko kyaj nnakyyajtuna'añ.”

³ Net ja tuumbu ñajjyuananu ku'um: “¿Titsu net ndúnup tyam? Yu nwindsánuts xypuykuyaaambuts yu nduunguts. Kyajts nmudaty yu majaan esuts nnaxtúnat, es tsoydu-umbuts nandu'un esuts n'amdówat yu limosnu.”

⁴ Net ñajjyuananu wyinma'añóty: “Tats nnijawu wi'ixuts ndúnat es nmudátudats pánuts xy'axájp ma tyujk kots uj kyaj nduunk nbaadat.”

⁵ Net tmagajxy nidu'uk nidu'uk di'ibu myuni'xy'ajtypy ja wyindsán. Ja jawyiin da'un dyajtmy: "¿Nu'un xymyuni'xy'áty ja nwindśánats?"

⁶ Es ja'a 'yadsooy: "Ja'ats nmuni'xyuty tuguk mil litru yu aseytu oliivn." Net ja di'ibu kywenta'ajtypy 'yanmaayn: "Tyaá mneky. U'uñn pojn es yajkoj jatu'uk es xpyyjtá'agat mil jakujm je'eyu."

⁷ Es óknum dyajtmy jatu'uk: "¿Nu'un mij xymyuni'xyuty yu nwindśánats?" Es ja'a 'yanmaayn: "I'px tuktujk mil kilu yu triigu." Es ja di'ibu kywenta'ajtypy 'yanmaayn: "Tyaá mneky. Yajkoj ja wiinkru es xyákat je'eyu i'px majtsk mil."

⁸ Es ko ja wyindsán tnija'aju, net ñigajxu oyu tada tuumba, ja'a ko kuwiy mut tada wyinma'añ.

Es ja Jesús jyanán:

–Ya naxwiñ, ta mayjya'ay di'ibu jiky'ajtp je'eyu meen ttsoktu es dyajnipata'andu es myukja'ay'ata'añ mut ja jyiky'ajtan. Es tada adsojkrn kyuwijyaty wi'ix tyónat ma ja wyindsán es tsyókudat ja myug'uktujk. Per ja ja'ayuty di'ibu tyunándap éxtam ja Dios ttekyun, kyaj da'un 'yadu'atsta.

⁹ Du'unats miits n'anumadu ko ja pujta'aky ya naxwiñ ma ja ja'ay di'ibáty tyuundap ja axuk'ajtan, yajtundu yu pujta'aky pun wi'ix ja ja'ay mut mnaymyáyudat es ko naty kyexy, net myajkupáktat ma ja winu xnu winu tiempu tsunaaydyák.

¹⁰ Es pán kyuydyimpy mut ja waanabu di'ibu ja wyindsán tukma'ijxur, nandu'un tkuudyuñ mut ja maybyu. Es pán toomp waana, nandu'un tyoñ mut ja kajaabu.

¹¹ Paaty pán kyaj tkuudyuñ di'ibu wyindsán tukma'ijxur ya naxwiñ, Dios nan kyaj myo'oyudat ja jotkujk'ajtan jam tsajpót.

¹² Es pán miidsaty kyaj yajxon xkyuydyundu di'ibu yu mwindsán jya'a'ajtypy, ¿wi'ix xytseyky es myajmo'oyut di'ibu mij mja'a'átap?

¹³ Ni pán po'oduumba mbaat tkamaduñ majtsku wyindsán. Ja'a ko pán tuump yajxon ma ja wyindsán ja jawyiimbu, kyaj mbaat ñaktyuñ yajxon ma ja myumajtskrn. Es pán ja myumajtskrn wyindsán tsyepy ni'igu es tyuñ yajxon mut yu'u, kyaj mbaat ja jawyiimbu tnakymyaduñ. Paaty n'anumadu miidsaty ko kyaj mbaat xymyaduñ yu Dios pun mbajtáky py ja mwinma'añ ma ja meen.

¹⁴ Es ja fariseety di'ibu 'yadsojktap ja meen tmudoo'ítu tugekyu es ja Jesús ttukxi'iktu.

¹⁵ Net ja Jesús t'anmaaydyu ja fariseety:

–Miits mnayyajnáxudu éxtam di'ibu jiky'ajtp tuj'ajtan mut ma ja mayjya'ayuty. Per ja Dios kyaj mbaat xywyin'uandu, ja'a ko yu'u ñija'ap ja mjet mwinma'añ. Es pán naybyujtákrp muj, Dios 'yuxtijpy.

Moisesu 'yana'amun esu Diosu kyutujkan

¹⁶ Éxta ma jyiky'ajty ja Fwank Yajnubajtrn 'yijty ja Moisesu 'yana'amun es ja Diosu kyugajxputy ja 'yuxpajkan. Per óknum ma yu Fwank es tyambaat yajkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxpy ja Diosu kyutujkan, es mayjya'ay 'yuxtaaydyur wi'ix agwanu tyákudat ma Diosu kyutujkan.

¹⁷ Pán kyaj 'yoktuunnu ni tuk peky ja letru di'ibu jyaa'ajtypy ja Moisesu 'yana'amun, jawyiin kyutugóyut ja tsajp esu nax.

Kasqadu ja'ayuty ñaymyastu'udu

¹⁸ Pán tu'ugu yedyujk myastutypy ja ñado'oxy es pyekey mut ja wiinkru, yajtugeepy ja pujk úkunu wyindsu'kan. Es di'ibu pujkr mut tu'ugu toxytyujk di'ibu tu ñaymyastu'udyuty, nandu'un yajtugeepy ja pujk úkunu wyindsu'kan.

Makja'ay esu Lázaru

¹⁹ Es nandu'un jatu'uk tmadya'aky ja Jesús:

–Jaa tu'uk ijty ja makja'ay es ja wyit trujta'aky ak oybyu. Es bom bom jyantsykyay jyantsy'iiky éxtam ja ja'ay xyaduñ.

²⁰ Es jam tu'uk ijty nandu'un ja yedyujk jantsy ayoop es txu'aty Lázaru, di'ibu naty ja nini'x tugekyu ak pu'uts. Es jam yajmastúty ma makja'ayu tyujk aa.

²¹ Tyaá ayoobu ja'ay, yu'u jyanayya'utsanu mut ja di'ibu ka'ap ma ja makja'ayu myeesu. Es ja uk ñiwéuty majaty ja pyu'uts.

²² Es net 'yo'knu ja Lázaru, es ja anklus yajnujxu ma ja Abraan 'yity. Net ja makja'ay 'ye'ky nandu'un, es dyajnaxtukudu,

²³ es ñejxy ayoodakno'ty. Net 'yijxe'ky es t'ijxy ja Abraan esu Lázaru.

²⁴ Ta yaxkeky: "¡Apteety Abraan, pa'ayooguts! Kax yu Lázaru es dyajxoogut yu ky'u'u jujp mut yu nuu es min dyajxeemy yu nya'anats, ja'a ko nugoots n'ok'ayoonu mak ma tyaá juun."

²⁵ Es ja Abraan 'yanmaayn: "Ni'u, jamyats ko mij tu m'ity oy ko tu mjiky'aty, es yu Lázaru tu 'yayoy. Yu'u tyam jotkujk'ajtp, es mij m'ayoy.

²⁶ Nandu'an ja Dios tu tpujta'aky tu'ugu muj wok di'ibu abeky xya'ijtam, es kyaj pan mbaat nejy jamsoo es ni pan yadsoo mbaat kyamiñ.

²⁷ Net ja mukja'ay jynañ: "Tun may'ajtun, apteety Abraan, kax yu Lázaru madsu ndeety yu tujk

²⁸ mats nmudaty nimugoxktsu n'utsy, es t'anamut kaduibu yaa myínut nandu'an ma tyadu ayoodákn."

²⁹ 'Es ja Abraan jynañ: "Yu'ujaty myudajttap di'ibu Moisés es ja Diosu kyugajxpu kyuxjaaydu. iWa'an tradundi!"

³⁰ 'Es ja mukja'ay 'yadsooy: "Tu'ajtun, apteety Abraan. Per pan nidu'uk yu o'kpu jykypu'akat es ñujxat ma yu'ujaty, yu'u yajtagajtsxup yu wyinma'añ."

³¹ 'Es ja Abraan 'yanmaayu: "Pan kyaj traduñ ja Moisesu 'yana'amun es di'ibu jyaaydu ja Diosu kyugajxpu, nan kyájam ttabákat oy jyajikyruujkpu tu'ugu o'kpu."

17

Paroobty ko pekyoty nyajka'am ja wiink ja'ay

¹ Jesús t'anamun ja 'yuxpujkruty:

—Taa di'ibu ja ja'ay yajpekytyimpy. iPer paroobu tadu ja'ay di'ibu yu myugu'uk yajtugeepy!

² Nik oy es yajpujta'agut mejuñóty mut tu'ugu paan yajtuk'yo'ktáyut es kyaj ko yu myugu'uk dyajtuundugóy.

³ 'Mnaygywentu'átudap mijts. Es pan yu m'utsy mmudugooyp, kajxwij. Es pan jodambijtp, pojpu'ma'x.

⁴ Oy mmudugóyudut mij juxtujk ok tu'ukpu xnu es juxtujk ok myínut es jynañ'anut: "Ma'xkats", pes mma'xup.

Mubujkan muk'ajtan muut

⁵ Es ja apóstalaty t'anmaaydu ja Jesús:

—Windsán, tukmubujkats waanu ni'igu.

⁶ Es ja Jesús 'yadsoojn:

—Oyxup je'eyu waanu xmyudaty ja mubujkan éxtum tu'ugu mutsk mortás pajk, mbaatxup xy'anamun yu muj kepy: "Ñujx m'ity jap mejuñóty", es mmmudówadap.

Mduumbu tyu'unun

⁷ Pan mmudajtypy miidsaty tu'ugu mduumbu es tsu'pan ja tuumbu jyambijnun ma mdujk, tu oy yu'uy kamoty o tu tkwentu'aty ja mborreega, m'anamap: "Nax tagoty. U'uñu es mgáyut."

⁸ Kyaj, ¿kaduñ? Ni'igu t'anamun: "Ya'abaadats ja n'a'ux esuts uj n'a'ux'átut. Oknam mbaat mij mja'a xya'abaadu es m'a'ux'átut."

⁹ Es ko tkuydyñ éxtum tyuk'ane'emyaty ja wyindsán, ¿ti mbaat ja wyindsán jynañ'añ: "Dios kujyubu?" Kyaj, ¿kaduñ?

¹⁰ Nandu'an miidsaty ko xkyuyduyunda'ay tugekyu di'ibu Dios tu mduk'ane'emyaty, mjnñ'andap: "Tu ndu'unam je'eyu di'ibu tu nyajtuk'ana'amun."

Jesús dya'aguda'aky nimajkpu ja'ay di'ibu myudajttap ja lepu pa'am

¹¹ Es ja Jesús tyu'uyo'oy es nejy Jerusalén. Jam ñajxy ma ñaybyadyuty yu Samaaryu mut ja Galileea.

¹² Es ko jyajty ma tu'ugu kajpn, net tpattu majk ja yedyujk di'ibu myudajttap ja lepu pa'am. Jagam ja tyánu éxtum jynañ'añ ja Diosu 'yana'amun,

¹³ es yaxkaktu:

—Jesús, Windsán, pa'ayooguts udsaty.

¹⁴ Es ko Jesús 'yijxu, net 'yanmaayu:

—Ñujxtu ma ja teety es m'ixudut.

Es ko oj ñujxtu, net 'yagudaktaaydu.

¹⁵ Net tu'uk ko t'ijxy es tu 'yaguda'aky, jyambijty es ya'axy jyeky t'awdajty ja Dios.

¹⁶ Es net tnimiiñ ja Jesús es ñaygyoxtonaaydyáku es ñayjuyjpu naxkujxy es tja'aygyudáky. Esu tadu yedyujk yu'u samaritanu ja'ay.

¹⁷ Net ja Jesús jynañ:

—¿Tii kyaj tu 'yaguda'aktu nimajk? ¿Ma net ja nidaxtukpu?

¹⁸ ¿Tii yu'uyu naydyi'igyu tyadu samaritanu ja'ay tu jyambity es t'awdaty ja Dios?

¹⁹ Net ja Jesús t'anmaay ja ja'ay:

—Pudu'uk es ñujx. Tu m'aguda'aky mut ko tu xmyubeky.

Wi'ix myínut ja Diosu kyutujkun

²⁰ Es ja fariseeuty dyajtuudu ja Jesús:

—¿Nā'a dā'un ja Dios yajkutukā'añ?

Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ko yā Dios myínat es yajkutukā'añ, kyaj ya'ixat ko jya'ty éxtam yā naxwíñudā ja'ay ja ryeyān.

²¹ Paaty kyaj mbaat njānā'anam: “Yāā net”, o “Tam xim”, mut ko yā Dios yajkutujkp mā miidsaty.

²² Net ja Jesús t'anmaay ja 'yaxpūjkpūty:

—Ja'tap ja tiempā ko miits xyjatsóktat es oy tu'ugān ja xān m'ítat mā ūj, ja Naxwíñudā Ja'ayūdyā Kyudānaabyā, es kyajts ūj xy'íxtat.

²³ Es ko miits m'anū'āmχādāt ja ja'ayūty: “Tyāmā net”, o “Tūxim ja'a”, kyaj mnūjxtat es xy'ixtā'ayūdats.

²⁴ Ja'a ko ūj, ja Naxwíñudā Ja'ayūdyā Kyudānaabyā, dā'unats ngāxū'uga'añ éxtam ko jyādsikyān tyukjādyā'ayāt tūgekyā tsāj.

²⁵ Per jāyūjp n'ayōwādats muk es ja ja'ayūty di'ibū tyām jiky'ajttap kyajts xy'axājdats.

Wi'ix jyūmbitāt ja Naxwíñudā Ja'ayūdyā Kyudānaabyā

²⁶ Éxtam jyājū jékyūp ko ja No'ee jyiky'ajty, nandū'un jyatā'añ kots ūj, ja Naxwíñudā Ja'ayūdyā Kyudānaabyā, nmīnāt jatūgok.

²⁷ Ko No'ee jyiky'ajty, ja ja'ayūty kyay 'yūuktā es dyājpkūty ja 'yū'unk extā ko tyūjkā ja No'ee mā ja arkyā, es netyā myiinnū ja ayō'onduū es ja ja'ay jyi'xtāydyū.

²⁸ Es nandū'un jyājū ko jyiky'ajty ja Lot. Ja ja'ayūty kyay 'yūuktā, tyook yaktā, űi'ip kyōjtā es ja tyūjk tkōjtā.

²⁹ Es ko ja Lot tso'o'ōñ mā ja Sodomā kajpn, netyā myiīñ ja jūndūū es yā azufrā jūn di'ibū kā'a tsājwīn, es ja ja'ay 'yo'ktaaydyū.

³⁰ Es dā'un ya'ixat kots ūj, ja Naxwíñudā Ja'ayūdyā Kyudānaabyā, ngāxū'ugāt jatūgok.

³¹ Es mā tadū xān, pān jam pājtp tūjk nikūjxy, kyaj jyūnākat es tyūkat tūgoty es tjuudāt di'ibū jap tyūgoty. Es pānūdyā naty jap kamoty, kyaj jyā'ttat mā ja tyūjk.

³² Jamyatstā wi'ix jyājū mut ja Lotā űudo'oxy.

³³ Mut ko di'ibū jiky'atāāmp mut ja kyū'ām winmā'añ, dā'ūmbū ja'ay jāytūgeepy ja jyiky'ajtān, es di'ibū jiky'atāāmp éxtāmts ūj ndukni'ixā, dā'ūmbū ja'ay kyaj dyājtgōy ja jyiky'ajtān.

³⁴ Es n'anūmmū nandū'un ko netā naty ja ja'ay myā'ādū nimajtsk ti'igyā mabajn, tu'uk yajmānūjxtat es tu'uk wyū'ūmāt.

³⁵ Es nimajtskū toxytyūjk jyātstā ti'igyā, tu'uk yajmānūjxtat es tu'uk wyū'ūmāt.

³⁶ Es nandū'un nimajtskū yedyūjk di'ibū naty jap kamoty, tu'uk yajmānūjxtat es tu'uk wyū'ūmāt.

³⁷ Es ja Jesusā 'yaxpūjkpūty jāytūjū:

—Windsūn, ¿mā tyāādū dā'un jyatā'añty?

Es ja Jesús 'yadsooy:

—Mā ja o'krū 'yity, jamā naty ja kus űaymykyūty.

18

Toxytyūjk di'ibū myū'i'impy tu'ugā fwez

¹ Jesús trūjtāky tu'ugā ijpaxtān es ttuk'ixat ko ja'ay dā'ūñm kyajxtā'aktat es kyaj jyotmāy'ooktat.

² Dā'un jyūnāñ:

—Mā tu'ugā kajpn jā ijty tu'ugā fwez di'ibū kyaj twindsū'ūgū Dios es ni pān tkatuñ kwentū.

³ Es mā tadū kajpn nan jam tu'ugā ku'ekytyo'oxy di'ibū tyimmūye'ebūy tadū fwez es t'amdooy es ja myūdsip yājpayo'oyāt mut ja tūy'ajtān.

⁴ Es jeky dya'ijtyā tadū fwez, kyaj tkyūdyūñ. Per óknām ja wyinmā'añ dyaj'yo'oy: “Oyāts ngawindsū'ūgū ja Dios es ni pānūts ngāmūj'ixy, ⁵ perū tyādū ku'ekytyo'oxy nūgoots xy'okna'amnū, paaty tyāmādsū tūy'ajtān ndūunāt es kadiibū űakymyīnāt es xy'ākyñā'amādats.”

⁶ Es ja Jesús jyūnāñ:

—Jāygyūkū di'ibū kyajx ja fwez axūk ja'ay.

⁷ ¿Ti kyaj ttūunāt ja Diosā tūy'ajtān pānūty wyin'ijxādū es tmānū'xtā'agādū xāñ koots es yajpudākadāt?

⁸ Dā'unats miits n'anūmmūdyā es kyaj jyākat esū Dios pyūdākadū. Per kots ūj, ja Naxwíñudā Ja'ayūdyā Kyudānaabyā, nmīnāt jatūgok yā naxwīñ, ¿ti nbaādūpts ja ja'ay pān myūbūjktap ja Dios?

Fariseū esū yajkūgūbajtpū

⁹ Es ja Jesūs tpujtáky jatú'ugū ixpajtūn mūt ja ja'ayuty di'ibū nayjya'adup jyiky'aty tūy'ajtūn mūt es t'axuk'ixy oytyim pūnuty. Dū'ūn jyunāñ:

¹⁰ —Majtsk ja yedyujk tū 'yotsy mā ja mūj tsajptujk kajxtákrū. Tu'uk yū'u fariseeu, es jatú'uk yajkugubajtrū.

¹¹ Es ja fariseeu tanū, dū'ūn kyajxta'aky: “Dios, nja'aygyudákypypūts mij, ja'a ko ūj kyajts ndū'anuty éxtam ja wiinkpū ja'ay di'ibū ma'tsp, di'ibū paktytuump, di'ibū yajtugeepū ja pūjk ūkūnū wyindsū'kūn es ni ngadu'anudyats éxtamū tyadu yajkugubajtrū.

¹² Ūj n'ayu'átyuts majtsk ok ja sumaān es nyákyuts tuk peky ko wya'xy majk peky tugekyū di'ibūts ūj nbatypū.”

¹³ Per ja yajkugubajtrū wye'emy jagam, es ni je'eyū kyakooje'eky es pyat'ixat tsajwīnm, je'eyū kyaatsy tkoxy es dū'ūn űū'xta'aky: “iDios, pa''ayooguts ūj, kots ūj nbekyjya'ayuty!”

¹⁴ Net ja Jesūs jyunāñ:

—N'anūmū ko yū tyadu yajkugubajtrū űūjxūn mā tyujk es oj wye'emy oy mūdu Dios, es ja fariseeu kyaj. Ja'a ko pūn naymūjpujtákrū, Dios puwījtsap, es di'ibū naybūjxtákrū ayooobū es mutsk, Dios yū'u ya'ijtup mūj.

Jesūs tkun'xy ja unā'ku'unguty

¹⁵ Ta ja ja'ayuty dyajmiindū 'yūnā'ku'unguty mā ja Jesūs es yajkūnū'xat. Es ko ja Jesūsū 'yūxpūjkpūty t'ijxtū taadu, net t'oodū ja di'ibū yajmiindap ja 'yūnā'ku'unūk.

¹⁶ Es ja Jesūs dyaxū es t'anmaāy:

—Mastu'uttū, wa'andsū unā'ku'unguty xyñimīnduts, es katū xyajjūmbīty, mūt ko ja Diosū kyutujkūn yū'u jya'a'ajtypy di'ibū dū'ūn éxtam yū'ujuty.

¹⁷ Es tūy'ajtūn n'anūmū, pūn kyaj t'axajū ja Diosū kyutujkūn éxtam tu'ugū unā'ku'unūk, ni nā'a kyatáktū jam.

Mukja'ay tmāmadya'aky ja Jesūs

¹⁸ Es tu'ugū ana'ambu dyajttūy ja Jesūs:

—Oy windsūn, žtits mbaāt ndūñ esuts nbaādat yū njiky'ajttūnūts wīnū xūū wīnū tiempū?

¹⁹ Ta ja Jesūs 'yanmaāyū:

—ŽTi ko mūnā'añ kots ūj n'óyuty? ŽTi mūnāāmp xytyjy kots ūj nDíosuty? Yū'uyū Dios naydyl'igūy oy.

²⁰ Mij mūjā'ap di'ibū Dios 'yana'amūn'ajtypy: “Katū xyajtūgóy ja pūjk ūkūnū wyindsū'kūn; katū myajjā'ay'eeky; katū mdoñ mmeetsy; katū pūn xywyngajxpéty; mwindsū'ugūp ja mdaak mdeety.”

²¹ Ja ana'ambu jyunāñ:

—Tugekyū tyāadu tūts nguudyuundā'ay extū kots nmutsk'ajty.

²² Es ko taadu tmādooy ja Jesūs, net t'anmaāy:

—Mdagoy'ajttūp tu'uk. To'kta'ay tugekyū mjiky'ajttūn es xymyo'oyut yū ayooobū ja'aydyujk es dū'ūn xypūādat ja oy'ajttūn tsajpótm. Es ókūm mminat es xypūanūjxudats.

²³ Es ko tyāadu tmādooy ja ana'ambu, net mūk jyotmay'e'ky, ja'a ko jyantsmyukjā'ayuty.

²⁴ Ko ja Jesūs t'ijxy ko tadū mukjā'ay jyotmay'e'ky, net jyunāñ:

—iTsip nīmūjāā esū mukjā'ay tyákudat mā Diosū kyutujkūn!

²⁵ Tūy'ajttūn n'anūmū ko waanū pojūn es tu'ugū kameyū űāxat xū'uñjyutóty es űīmūjāaty es tu'ugū mukjā'ay tyákut mā Diosū kyutujkūn.

²⁶ Es ja tyādu ja'ayuty di'ibū myūdoodū jyunandū:

—ŽEs pūnū dū'ūn, pūn mbaāt űitse'eky?

²⁷ Es ja Jesūs jyunāñ:

—Di'ibū ja'ayuty kyaj mbaāt ttundū, yū Dios mbaāt ttūñ.

²⁸ Es ja Peedru 'yanmaāyū:

—Windsūn, ūdsaty tūts nmastu'uttū di'ibūts nmūdajttap es mij mbanejxy.

²⁹ Es ja Jesūs 'yadsooy:

—Tūy'ajttūn, oytyim pūnuty di'ibū myastutypy ja tyujk, ja tyāak tyeety, o ja myūgu'uguty, o ja űūdo'oxy, o ja 'yū'unūk, es xypūanūjxudats ūj,

³⁰ Dios mo'oyūdup waanū ni'igū mā tyādu naxwīñūdu, es mā ja naxwīñūdu di'ibū miimp, 'yaxájūp ja jiky'ajttūn wīnū xūū wīnū tiempū.

Jesūs tñigajxy myūdūguk ok ja 'yo'kūn

³¹ Net ja Jesūs dyajnejxy wiink tsoo ja nīmajmajtskpu 'yūxpūjkpū, es t'anmaāy:

—Tyam njo'omūm Jerusalén mā yajkuydyunā'añ tugekyū di'ibū ja Diosū kyugajxpū kyūxjāydyū, wī'ix ūj, ja Naxwīñūdu ja'ayūdyū Kyūdūnaabyū, njata'añūts.

³² Pes xykyūyaka'andats mā ja romanū ja'ay, es xytyukxi'iga'andats, axūuk xytyunā'andats es xywyindsujū'uga'andats.

³³ Xywyopa'añūts es ókūm xya'ooga'añūts; per kyūmdūguk xūū njikyryukā'añūts.

³⁴ Es ja 'yuxpajkputajk kyaj tjaugyujkuda éxtam jyunáñ ja Jesús es kyaj tnijáwada ti kyajxpy.

Jesús dya'ijxpéky tu'ugu wiints

³⁵ Ko ja Jesús jya'tán mā ja Jerikoo kajpn, tu'ugu wiints 'yu'uñ tu'aay t'amdoj ja limosna.

³⁶ Es ko tmdooy ko ñaxy ja mayjya'ay, net ja wiints dyajtūy ti tu jyátyuty.

³⁷ Es jyunandu ja mayjya'ay:

—Yu Jesús nazarena najxp yadsoo.

³⁸ Net ja wiints yaxkeky:

—Jesús, Davitu tyuump 'yaats, ipa''ayoogats uj!

³⁹ Es ja di'ibu najxtup jawyiin 'yooju es 'yamónut. Per ja wiints ni'igu jyantsyya'axy:

—Davitu tyuump 'yaats, ipa''ayoogats!

⁴⁰ Net ja Jesús wya'k'a'aju es tniğajxa es myínat. Es ko ja wiints myiñ wingón, net ja Jesús dyajtūy:

⁴¹ —¿Ti mdsejpy es mij ndukmudúnut?

Es ja wiints 'yadsooy:

—Windsún, yu'uts ndsejpy esuts n'ijxpákut.

⁴² Jesús jyunáñ:

—Axaju ja m'ijxan, tu m'agudaky ja'a ko tu xymyubeky.

⁴³ Es netyu ja wiints oj 'yixwa'xy, es tpanejxy ja Jesús es t'awdaty ja Dios. Es nidugekyu ja'ayuty di'ibu 'yijxtu tyaadu, nandu'un t'awdajty ja Dios.

19

Jesús esu Zakeeu

¹ Net ja Jesús jyajty mā Jerikoo kajpn es ñajxy jap kajpnóty.

² Es jap tsyuunu tu'ugu mukja'ay di'ibu xyu'ajtypy Zakeeu. Yu'u ijty yajkugubajtpu windsún.

³ Tadu Zakeeu t'ixa'añ ja Jesús. Per kyaj mbaat, ja'a ko yu'u axnaku'unk es jantsy mayjya'ay jap.

⁴ Net ja Zakeeu ñejxy puye'egyū jawyiin es kyuxpejty mā tu'ugu iigu kepy es t'ixa'añ ja Jesús.

⁵ Es ko ja Jesús jyajty mā yu'u jam, net pyat'ijxy es 'yanmaayū:

—Zakeeu, junak pojūn, ja'a ko koonūmts tyam nwa'uma'añ mā mdujk.

⁶ Net ja Zakeeu jyunajky pojūn, es t'axaju ja Jesús mut ja oyyjot.

⁷ Es ko ja ja'ayuty t'ijxtu, net ñay'anmaayudu:

—Tu ñejxy jajtákrū mā tu'ugu pekyjya'ay ja tyujk.

⁸ Net ja Zakeeu tyuūaaye'ky es t'anmaay ja Jesús:

—Windsún, tyámats nmo'oya'añ ja ayoobu ja'aydyujk ja njiky'ajtnūts kujkwa'xy. Es pūn tūts ndoñ pūn mut ja anūn, tyámats nyajjūmbítat taxk du'unūn.

⁹ Es ja Jesús 'yanmaayū:

—Tyam tu jya'ty ja nitsokūn mā tyadu tujk, ko yu tyadu yedyujk yu'u nandu'unūn Abraanu tyuump 'yaats.

¹⁰ Es uj, ja Naxwíñudu ja'ayudyu Kyudanaabyu, tu nmíñuts es n'axta'ayuts es nyanitso'oga'añuts pūn tu tyuundugóy.

Meeñ éxtam ijxrajtūn

¹¹ Tyamū naty ja ja'ay tmdowdu, net ja Jesús trujta'agyū tadu ijxrajtūn ja'agyujxm ko wyingoomp Jerusalén es ko yu'ujuty wyinmaydyu ko netyu ja Kristu t'axajya'añ ja kyutujkūn éxtam ja reyūn.

¹² Es jyunáñ:

—Jaa ijty tu'ugu mukja'ay di'ibu oj ñejxy jagam wiink naxwíñudu es t'axajya'añ ja kyutujkūn éxtam ja rey es óknum jyūmbítat.

¹³ Es ko tsyoonáñ, net twoodssooy nimajk ja tyuumbū es tmoodyu nidu'uk nidu'uk kujktu'ugu meeñ di'ibu jantsy tsooxu, es t'anmaaydyu: “Yajtúndu tadu meeñ extu kots uj njūmbítat.”

¹⁴ Es ja ja'ayuty di'ibu yu'u myūgugajpn'ajtypy kyaj tsyékyuty, es tyukpagajxa ja wiinkpu kugajxy es ya'anūmūnt: “Kyajts ndsoktu esu tadu yedyujk gye'y'átat yaa.”

¹⁵ Per oj tyuku rey, es jyūmbijty mā ja ñaxwíñudu. Es ko jyajty, ta tniğajxydaay ja tyuumbū di'ibu tu tmo'oy ja meeñ. Es dyajtūy nu'un tu gyanaraty nidu'uk nidu'uk.

¹⁶ Ja jawyiimbū myujwa'ky es jyunáñ: “Windsún, majku du'unūn tu gyanaraty ja mmeēñ.”

¹⁷ Es ja rey 'yadsooy: “Oy. Mij yajxón tu mduñ. Es ko tūts xymyudūñ yajxón mut waanu, tyam nbujta'aky es xyajkutúkat majku kajpn.”

¹⁸ Es jatū'uk myiñ es jyunáñ: “Windsún, ja mmeēñ tu gyanaraty mūgoxk du'unūn.”

¹⁹ Es nanda'un ja rey 'yadsooy: "Mij myajkutúkup mægoxkæ kajpn."

²⁰ Net jat'u'uk myiñ es jynañ: "Windsún, tyaa ja mmeēñ. Tuts nbujke'eky ma tu'ugu payu.

²¹ Ndsu'kæpts mij, ja'a ko mij mbye'epy di'ibæ kyaj tæ xyaky es mdsikyppy di'ibæ kyaj tæ xyni'ipy."

²² Net ja rey jynañ: "Mij, kyaj oy tæ mduñ. Mut ja mgu'am ayuk ngu'yakut. Pæn mnija'ap kots uj nyajmiky di'ibats kyaj nbujta'aky es ndsikyats di'ibats kyaj tæ nni'ipy,

²³ ¿ti ko tæ xykyapujta'aky yu nmeēñats mā yu banka?, es kots uj nja'tat n'axájudats nanda'un yu 'yajuudyuk."

²⁴ Es t'anmaay di'ibæ naty jámaty: "Pujkæ tadu meeñ es xymyo'oyat di'ibæ myudajtypy majk."

²⁵ Es yu'ujaty jynanda: "Windsún, itam tmudaty majk ja meeñ!"

²⁶ Es ja rey 'yadsooy: "Tuy'ajtæn n'anæmmæ miidsaty, di'ibæ myudajtypy, ni'igu 'yak'yajmo'oy, es pæn waanæ tmudaty, yajpujkæ di'ibæ myudajtypy waanæ.

²⁷ Es pænaty xymyudsip'ajtræts es kyaj tseky esats uj n'itæt rey, yajmín ja yaa es ya'ooktæ yá nwinduuyats."

Jesús tyukæ Jerusalén éxtam tu'ugu rey

²⁸ Es ko oj jynañanda'ay du'un, ja Jesús 'yaknejxy Jerusalén.

²⁹ Es ko wyingoona mā ja kajpnaty Betfajee es Betañæ, mā ja Olliivus Kopk, jam ja Jesús tkejxy nimajtskæ 'yaxpujkæ,

³⁰ es t'anmaay:

—Nujxtæ jap kajpnóty tæ nwingo'onam. Ko jap mja'ttæt, jap xypyaadat tu'ugu burru kuwæñ di'ibæ ni pænnaem tkatak'u'uñæ. Xymyugájat es xyajmínæt.

³¹ Es ko pæn myajtáwudæt ti ko xymyugaja, xy'anæmmæt: "Ja Windsún tsyejpy."

³² Es ja 'yaxpujkæty oj ñujxtæ es tpattæ du'un éxtam ja Jesús 'yanmaayæ.

³³ Es ko naty tmugaja ja burru, net ja ñiwindsún yajtæuj:

—¿Ti ko xymyugájudæ tadu burru?

³⁴ Es yu'ujaty 'yadsoodæ:

—Ja'a ko yu'æ Windsún tsyejpy.

³⁵ Es dyajnujxtæ mā ja Jesús es trujáktæ ja wyit jam burru ñikujxy es ja Jesús ttukpejty.

³⁶ Es ko ja Jesús tyu'uyo'oy, ja ja'ayaty dya'aptæ wyit tu'aay mā ñaxa'añ.

³⁷ Es ko wyingooñ mā wyinjænaky ja tu'u mā ja Olliivus Kopk, nidugekyæ ja mayjya'ayaty xyondaktæ es t'awdajttæ ja Dios mut ja 'agyujxm di'ibæ tæ t'ixtæ,

³⁸ es jynanda muk:

—¡Dios kyunu'xæbæ tadu rey di'ibæ miimp ja Nindsun'ajtamgyujxm! ¡Wa'an t'ity ja xon-dakæn jam tsajpótm! ¡Muj kujxm 'yítæt ja Dios!

³⁹ Net nija'ajaty ja fariseeaty di'ibæ naty jap mayjya'ayóty t'anmaaydyæ ja Jesús:

—Ya'æxpujkæ, oo yu m'æxpujkætyj es 'yamóndæt.

⁴⁰ Es ja Jesús 'yadsooy:

—N'anæmmæ pæn yu'ujaty amoondæp, extæ yu tsaa yaxka'aktæp.

⁴¹ Es ko jyajty wingón mā t'ijxy ja Jerusalén kajpn, ta ja Jesús tnijuuy ja kajpn,

⁴² es jynañ:

—Jerusalén ja'ayaty, pæn m'oknija'adæpxyæp mā tyamæ mæxæ wi'ix xypyaattæt ja jotkujk'ajtæn. Per tyam ayu'udsyæ 'yity mā miidsaty.

⁴³ Es ja'tæp ja xæ mā mmúdsipaty jyá'ttæt es dyajkojtæp mædu tsaa, nax, o tijátyaty mā ñaygyuwa'anudæt, es tugekyæ myajnadujkta'ayudæt oytyim madsooty

⁴⁴ es dyajtægóyæt ja mgajpn es dya'oogæt ja mja'ayaty, es kyaj dyajwæmæt ni tu'ugu tsaa nikæybyéty mā ja mbotsy. Tugekyæ tyaaadæ tyun jyátæt ja'a ko kyaj tæ xyni'áwudæ ko yu Dios tæ mnimínudæ.

Jesús dyajpúdsemy di'ibæ juuy to'ktæp mā ja muj tsajptujk

⁴⁵ Net ja Jesús jyajty mā ja muj tsajptujk es dyajpúdsemy di'ibæ naty to'ktæp es juudydyæp jap,

⁴⁶ es t'anmaaydyæ:

—Yu Diosæ jyaaybyajtæn jynæ'añ: "Yu ndujkæts yu'æ du'un ma ja'ay kyajxta'aky", es miits xyajwa'andæ ma'tspæ aánk.

⁴⁷ Es bom bom ja Jesús ya'æxpeky mā ja muj tsajptujk. Es ja teedywyindsúnaty es ja di'ibæty tsajptægóty ya'æxpujkæty es nanda'un ja mujja'aydyujk t'æxtæ'aydyæ ja winmæ'añ wi'ix ja Jesús 'yoogæt.

⁴⁸ Per kyaj tpattæ wi'ix ttúnæt, ja'a ko nidugekyæ ja ja'ay tam yajxón tmædoo'ittæ.

1 Tu'ugu xuu Jesús dya'uxpeky ja ja'ayuty es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk maj tsajptujk ñabotsoty, net jyajttu ja teedywyindsánuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup es ja mujja'aydujyk,

2 es jyunandu:

—Anmaagyuts, ¿ti kutujkan muut xytuufu tyaadu es pán tu mmo'oyudyu tadu kutujkan?

3 Net ja Jesús jyunán:

—Ej nandu'un nyajtwaambyuts tu'ugu ayuk miidsuty, es xy'adsoojumbíttat.

4 ¿Pán mooyu yu kutujkan ja Fwank es yajnábatat, yu'u Diosu, o ja'ayu?

5 Es yu'ujuty ñajyunánadu:

—Ko n'anma'ayum: “Yu'u Dios mooyu yu kutujkan, yu'u xy'anma'ayum: ¿Es ti ko xkyamabuktu?

6 Es pán n'anma'ayum: Yu'u wyinma'añudyu ja'ay, pojun nidagekyu yu ja'ay xkyuka'tsta'ayum, ja'a ko yu ja'ayuty myubajktup ko ja Fwank yu'u Diosu kyugajxpu.”

7 Paaty t'anmaagydu ko kyaj tñijawu.

8 Net ja Jesús jyunán:

—Ej nan kyajts miits n'anuumadu ti kutujkanuts uj nmudajtypy.

Axuk kamgwentu'ajtpaty ixpajtan

9 Net ja Jesús tyujku madyakpu mut ja ja'ayuty, es tpujtákyu tadu ixpajtan:

—Jaa ijty tu'ugu yedyujk di'ibu kyoj yu uuvu kam ma ja ñax. Es óknam ttukmijky ja uuvu kam mudu wiink ja'ayuty es tso'onnu ja kugam, ñujxnu jeky.

10 Es ko tpaty yu tiempu ma ja uuvu yajtúkat, net ja kugam tkejxy tu'ugu tyuumbu es t'amdówat ja ja'ayuty di'ibu ja kugam pátap. Es ja ja'ayuty kyaj ti dyajky, je'eyu tkepywojptu es dyajjumbijttu.

11 Net ja kugam tkejxy ja wiinku tyuumbu. Es nandu'un axuuk ttuundu, tkepywojptu es dyajjumbijttu. Ni ti tkamooydu.

12 Net ja kugam tkejxy jawiinku tyuumbu, es ja ja'ayuty dyajtsayujttu es dyajkáktu.

13 Es tim óknam ja kugam jyunán: “¿Tits ndúnup? N'okkékxyudsu n'u'unck di'ibuts njantsytsyeyjy. Ko yu'u t'ixtat, wa'an twindsu'ugudat.”

14 Es ja ja'ayuty di'ibu jam kywentu'ajttup ja uuvu kam, ko t'ijxtu, net ñaj'anmaagydu: “Tyaadu yu'u myuwu'umyaambyu tadu kam éxtamu kuma'añ. N'ok'ya'o'kam es adsjatm nja'a'ajtm yu tyaadu.”

15 Net dyajpudsuumdu jap kamoty es dya'o'ktu.

Net ja Jesús dyajtuuy:

—¿Ti tyúnup mut yu'ujuty ja kugam?

16 Mírup es dya'o'kta'ayudu tadu axuk ja'aydujyk, es tmo'oyat ja wiinku 'yuuvu kam.

Es ko ja ja'ay tmuodoodu taadu, ta jyunandu:

—¿Ni tkatsókat ja Dios!

17 Per ja Jesús wyin'ixxadu, es jyunán:

—¿Es ti myaydya'agaampy di'ibu jap ma ja Diosu jyaabyajtan ma kuxja'ay'yity?:

Yu tsaa di'ibu ja pojtsputujk myastutu,

tu tpaaty ja lyugaar ma ja tujk t'ujx'áty.

18 Es pán jam kuxjubijp ma tadu tsaa, kanak pedazu jam wya'xat. Es pán tadu tsaa nitimpajtap pánuty, tukwa'ayudya'ayudup.

19 Es ja teedywyindsánuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktup netyu tjamatsandu ja Jesús, ja'a ko yu'u ñija'adup ko ja Jesús tu tpujta'agyu tadu ixpajtan mut yu'ujuty. Per kyaj tmajsta, ja'a ko ja ja'ay tsa'u'ugudu.

Jesús tmadya'aky ja kugubajtan

20 Net tkajxtu ja kugajxyuty di'ibu nay'andíjndup jyiky'attu tuj'ajtan muut, es t'uxta'aydu ja winma'añ wi'ix dyajka'adut es tkayaka'andu ma ja gobernadoor.

21 Es t'anmaagydu ja Jesús:

—Ya'uxpajkpu, nnija'adupts ko mduk'uxpeky di'ibu tuj'ajtan es kyaj xyajtagátsy ja m'uxpajkan, ti'igyu mgajpxy oypyánuty muut, es mya'uxpeky mut ja tuj'ajtan ma ja Diosu tyu'u.

22 Anmaagyuts, ¿tii mbaaduts uj ngugubattu ma ja yajkutujkpu kopk Sésur, o kyaju?

23 Es ja Jesús ñija'ap ja ja'ayuty 'yaxuk winma'añ es t'anmaagy:

24 —Tuk'ijxkats tu'ugu meen. ¿Pán jam kuxkojy ja wyiin jyuip es pán ja xyuu kuxja'ay?

Es ja ja'ayuty 'yadsooy:

—Yu'u yajkutujkpu kopk.

25 Net ja Jesús jyunán:

—Pes mo'oy ja yajkutujkpu kopk di'ibu yu'u jya'a'ajtypy, es mo'oy ja Dios nandu'un di'ibu yu'u jya'a'ajtypy.

²⁶ Es ja ja'ayuty ņija'adap ko Jesús wyjyaty mat ja 'yayuk éxtam tu 'yadsoy. Es kyaj mbaat dyajka'adu wi'ix ko yu'u ya'axpeky mat ja mayja'ay, es net yu'ujaty 'yamoondaaydyu.

Ja'ay dyajtáwdu pun jikyryáktap ja o'kpaty

²⁷ Es óknam nija'ajuty ja saduseeuty myiindu ma ja Jesús. Ja saduseeuty jyuna'andu ko kyajp jyikyryaka'añ ja o'kpaty. Paaty t'anmaaydyu ja Jesús:

²⁸ —Ya'axpajkpu, ja Moisés tkuxjaay pun tu'ugu yedyujk o'kp es tku'oogut ja ņudo'oxy es kyaj tu 'yu'unkraaty ni tu'uk, ja o'kpu 'yutsy pyakap ja ku'ekytyo'oxy. Es ko tpaadat ja 'yu'unk yedyujk, yu'u tyunikujxm'átap ja jamyi.

²⁹ N'ixy'ajtats ja ja'ayuty di'ibu nijuxtujk tukka'ax. Es ja ka'axkóp pyejky, es 'ye'ky, es kyaj dya'u'unkpaty ja ņudo'oxy.

³⁰ Ta ja myumajtskpu tpejky ja ku'ekytyo'oxy es nandu'un jyajty.

³¹ Es ja myudugaukpu nandu'un jyajty. Extu ko 'yabadseemy nijuxtujk, es ni pán tkatukpattu 'yu'unk.

³² Es ko tyaadu du'un tugekyu ņajxy, ta nandu'un ja toxytyujk 'yo'knu.

³³ Es yu'uts nyajtawaampy. Ko jyikyryáktat, çpánuk yu'u nidu'uk ņudo'oxy'ajtypy?, ja'a ko yu'u tpujk'abudsuumdaaydyu tadu toxytyujk nijuxtujkaty.

³⁴ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Ma tyadu naxwíñdu, pujektap ja ja'ayuty,

³⁵ per di'ibáty nitujkup es jya'ttat ma tadu jiky'ajtan es jyikyryáktat, kyaj ņakpyáktat,

³⁶ ja'a ko kyaj mbaat ņaky'ooktu. Pes du'un 'yittat éxtam ja ánkusaty, Dios 'yu'unk'átudat, mat ko tu jyikyryáktu.

³⁷ Ma yajmadya'aky ja kepy tyoy, ku'am ja Moisés xytyuknija'am ko yu o'kpu jyikyryáktu. Es jap tkuxjaay ko Dios 'yanmaayu: "Ejts Dios di'ibu ja m'aptujkaty xyDyios'ajtaps. Ejtsu du'un ja Abraanu Dyios, Isaa esu Jakoob."

³⁸ Dios, kyaj yu'u Dyios'aty mat ja eekyryu. Yu'u 'yity Dios mat ja jikyryu. Es mat yu'u tugekyu jyiky'ajtta'aydyu.

³⁹ Net naagaty ja di'ibu tsajptugóty ya'axpujektap jyunandu:

—Oy tu xy'adsoy.

⁴⁰ Es kyaj pán 'yoknaydyuk'a'ijxanu es tii tnakyyajtáwdat.

Pánu tyuamp yaats ja Kristu

⁴¹ Net ja Jesús dyajtuudu ja'ajuty:

—¿Es wi'ix mjuna'andu ko ja Kristu yu'u Davit ja tyuamp 'yaats?

⁴² Davit ku'am jyuna'añ ma ja Salmu neky:

Yu Nindsan'ajtam Dios t'anamu ejtsu nWindsán:

"U'uñu yaa aga'añdyoo ma ujun

⁴³ extu kots uj nyajtgóyat tugekyu mij ja mmudsip."

⁴⁴ ¿Es wi'ix mbaat yu Kristu tyuamp'áty 'yaats'átyuty yu Davit?, ja'a ko Davit ku'am jyunañ: "NWindsánats."

Jesús tnigajxy ja di'ibu tsajptugóty ya'axpujektap

⁴⁵ Es ja ja'ayuty nidugekyu tmadoo'ity ko Jesús t'anamu ja 'yaxpujkraty:

⁴⁶ —Naygywenta'átudu miidsaty maat ja di'ibaty ya'axpujektap tsajptugóty. Yu'u pyujáktap ja witu yembyu, es tsoktu es ja ja'ayuty 'yabo'x kyajxpo'xadat tu'aay mada windsu'kan es t'uxta'aydyu uñaaybyajn ja oybyu ma ja tsajptujk es ma ja xuu tyúñuty,

⁴⁷ es tpujkadu ja tyujkaty yu ku'ekytyo'oxyuty, es kyajxta'áktu jeky es du'un twin'uuna'andu ja ja'ayuty, es ņay'andjadu jyiky'attu tuj'ajtan maat. Paaty pátudap ni'igu ja táydyu'unun.

21

Ku'ekytyo'oxy ja myeeñ dyoxy

¹ Es ma ja muj tsajptujku 'yalkansiiu ja Jesús t'ijxy ko ja mukja'aydyujk tpujta'áktu ja meeñ.

² Es nandu'un t'ijxy ko tu'ugu ku'ekytyo'oxy ayooba tpujta'aky nandu'un majtsku mutsk meeñ'un.

³ Es ja Jesús t'anmaay ja 'yaxpujkraty:

—Tuy'ajtan n'anamu ko tyadu ku'ekytyo'oxy di'ibu ayoop tu dyaky ni'igu es kadiinam ja mukja'ayuty,

⁴ ja'a ko yu'ujaty tu dyaktu di'ibu yajnadyukap, peru tyadu ku'ekytyo'oxy tu dyaky tugekyu ja myeeñ di'ibu tukjiky'ajtan.

Jesús tnigajxy ko ja muj tsajptujk tyugoya'añ

⁵ Es nija'ajuty jyuna'andu ko ja muj tsajptujk 'yóyuty tsyújaty ya'ixy mat ja tsaa ja oyatypyu es mat di'ibu ja ja'ay tu tnayaktu éxtam ja windsu'kan. Net ja Jesús jyunañ:

⁶ —Ja'tap ja xuu ko tugekyu tyaadu di'ibu miits m'ijxtap jyjitta'ayut es ni kyawu'umut ni tu'ugu tsaa nikuu'byety.

Ijxwu'umun ko ja naxwiñudu tyugoya'añ

⁷ Es ja 'yuxpukputujk dyajtuudu ja Jesús:

—Windsán, zna'a tyaadu jyata'añ du'un es wi'ix ja ijxwu'umun ko tyaadu du'un jyata'añ?

⁸ Es ja Jesús jyunáñ:

—Nagywentu'átudu, kadiibu myajwin'uandut, ja'a ko may myina'añ di'ibu juna'anaamp: "Ujtsu du'un ja Kristu." Es juna'anaamp: "Tu jya'ty ja tiempu." Katu xpyanujxtu.

⁹ Ko xymyudówdut, myajmuna'andu ja'ay ko myina'andu soldaadu es tsyiptuna'andu, kyaj mnay'adsu'ugudut. Dios tyuknibujtaku es yu'u tyun jyátut jawyiin, per kyajnum tpaaty ma ja naxwiñudu tyugóyut.

¹⁰ Tu'ugu naxwiñudu tsyiptúnut mut ja wiinkpu naxwiñudu esu ana'ambu mut ja wiink ana'ambu.

¹¹ Es myínut ja muk ujj, es majatyu nax kajpn myínut ja yuu es ja muk pa'am, es jam tsajwínm ya'ixut ja ijxwu'umun di'ibu naxwiñudu ja'ay tsyu'ugudup.

¹² Es kyajnumu naty tyuñ jya'tyuty tugekyu taadu, miits myajmátstat, myajtsúmut es myajtsaatsyutyúnut, myajmuna'ajxap ma ja kumda'tujk es ma gobernador es ma réyaty, ja'a ko miits xpyanujxtupts.

¹³ Es du'un miidsuty xykajxut ujtsu nja'a ma ja ja'ayuty.

¹⁴ Katu mjotmay'ooktu miidsuty wi'ix mnayñikajxtu'ududut,

¹⁵ ja'a ko ujts nyákup ja ayuk es ja winma'añ di'ibu ni pán ja mmúdsip kyamada'agut es mjajpkugajxadut.

¹⁶ Es n'awanu miidsuty ko extu mdaak mdeedyuty es ja mmuga'axuty es yu mmútnaymyaayubuty mgyákudup, es mya'ogudut nidu'uguty miidsuty.

¹⁷ Es nidugekyu ja'ayuty m'axuk'ixudut ja'a ko miits xpyanujxtupts.

¹⁸ Per ko du'un ja ayo'on jya'tut, kyaj mjuna'anut ko Dios tu mja'ayduyugooynu. Dios mgwentu'ajtudup oy, extu mwaay di'ibu mgyabajkkujxm myudajtypy madsyoy.

¹⁹ Amak jotmuk mnaybyujta'agudut es xpya'adut ja nitsokan.

²⁰ Ko xy'ixtat ja Jerusalén kajpn ñadujkta'ayut mut ja soldaaduty, tu naty tpaaty ma kyutugoya'añ.

²¹ Es miidsuty di'ibu ijttap Judee, nujxtu jagam yugoty; es pánuty ijttap Jerusalén, pudsamdu nandu'un netyu, es pánuty ijttap kamoty, kyaj jyambíttat kajpnóty,

²² ja'a ko ayo'on jatánup es yajkyudyuna'añ éxtum ja Dios jyaaybyajtun jyuna'añ.

²³ Puroobu yu toxytyujkuty di'ibu u'unkmudaty es di'ibu ya'u'unksi'tsp ko du'un jyátut, ja'a ko muk ayo'on ñaxut ma ja nax, y ni'igu jyáttut tsaa'tsy kyabety ma tyadu ja'ayuty.

²⁴ Nija'adyu ja'ay ya'ogudut ja soldaaduty. Es nija'ajuty yajmuna'ajxtu tsimu majatyu wiink naxwiñudu. Es ja wiink ja'ayuty di'ibu kyaj 'yisraelítaty 'yana'amu ma ja Jerusalén kajpn extu ko kya'pxut ja tiempu di'ibu Dios tu tpujta'aky.

Wi'ix jymbítut ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu

²⁵ Es ya'ixa'añ ja ijxwu'umun di'ibu Dios tyunaampy ma xuu es ma po'o es ma múds'a'a. Es ja naxwiñudu ja'ay kyaj tnijáwudu ti tunánup es nay'adsu'ugudup muk ko tmadówt pyumimyu yu jikymyejyñ es jyantspyudu'agut.

²⁶ Es ja ja'ayuty extu o'kts'o'ogup mut ja tsu'ugu ko t'ixut di'ibu jatánup ya naxwiñ, ja'a ko extu yu múds'a'a yu'xa'añ.

²⁷ Net t'ixtat ko uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nmínduts ya naxwiñ yoodsóty mut ja muk'ajtun es ni'igu mui'ajtun.

²⁸ Es ko oga'an tsyonda'agut tyadu ayo'on, jotkujkudu es kooju'uktu, ja'a ko pojun myínut ja mnitsokan.

²⁹ Es ja Jesús nandu'un tpujtáky ja ijxpajtun:

—Ixtu yu iigu kepy es ouytim di'ibu képyuty.

³⁰ Ko xy'ixtat xumimyu yu 'yaay, miits mnija'adup ko tu wyingón ja ambu.

³¹ Es nandu'un ko xy'ixtat jyátudu tadu di'ibu tu n'anuumu, mnijáwudup ko tu wyingón ja Diosu kyutujkan.

³² Tu'ajtun n'anuumudu ko tugekyu tyaadu jyata'añaty maanumu naty ja ja'ayuty di'ibu tyam kyaj 'yo'kta'ayduunum.

³³ Ja tsajp es ja naxwiñudu náxup, per ja n'ayúkats ni na'a kyakexy kyanaxy.

³⁴ Mnagywentu'átudup miidsuty. Katu mnaymastu'ududu es nūgoo mgay mmu'uuktut es xymyumay xymyudajtat di'ibu ya naxwiñ, esu tadu xuu ajotkumiigyu ti'in myajtukja'ttat éxtum ko ja juyujkuty yajnáky.

³⁵ Es du'un jyáttut nidugekyu naxwiñudu ja'ay kots uj nujx nmiñ.

³⁶ Awix jajp'ixtu es du'añam mgajxta'aktut es du'en mnitso'oktut ko jyátat tadá ayo'on es muk aa muk jot xywyinguwa'agudats, uj, ja Naxwíñadu Ja'ayudyu Kyudanaabyu.

³⁷ Хуаһи ја Јесус ја'ахрехкы ма ја муј тсајптук, есу тсу'ум јам дыянахы ма Олиивс Копк.

³⁸ Es nidugekyu ja'ayuty jyajttu jépyup jap mā ja muј tsajptuk es tmudoo'ita'añ ja Jesús.

22

Tkajxy'áttu pwn wi'ixu Jesús yajmátsut

¹ Es ja pasku wyingoñu naty mā yajkáy ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmudaty ja levaduuru.

² Es ja teedywyindsúnuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'axpuktpur t'axta'aydyu ja winma'añ wi'ix 'yoogut ja Jesús, per ttsu'ugadu ja ja'ayuty.

Juudas tkuyaka'añ ja Jesús

³ Net ja muјku'ugóp Satanás tmooy ja winma'añ yu Juudas Iskaryotu di'ibu ijtp nidu'uk mā ja nimajmajtskpu Jesusu 'yuxpukpu,

⁴ es oj ñejxy mā ja teedywyindsúnuty es di'ibuty yu muј tsajptuk kywentu'ajttup, es myadyaky mut yu'ujuty wi'ix tkuyaka'añ ja Jesús.

⁵ Es ja ja'ayuty xyondaktu es t'anmaaydyu ja Juudas ko tmo'oya'andu ja meeñ.

⁶ Es ja Juudas tkupejky es t'axtaay ja winma'añ wi'ix tkuyáktu ja Jesús ko kyaju naty nu'unu ja'ay.

Nindsun'ajtmu 'ya'ux

⁷ Es mā ja pasku ko ja ja'ayuty dya'ooktu ja byorreegu,

⁸ net ja Jesús tkejxy yu Peedru mut ja Fwank es t'anmaay:

—Nujx ya'abaadudu ja pasku a'ux.

⁹ Es yu'ujuty dyajtudu:

—¿Mā xytsyeky es nya'abaadudats?

¹⁰ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Ko miits mgajpdúkdut, net xyryaadut tu'ugu yedyujk di'ibu myanejxyru tuk tsiyu nuu, es xyryanujxut extu mā tyujktúku.

¹¹ Es xy'anuumut ja kudujk: “Ja Windsún yu'u myajttujur: ¿Mā ja kwartu mā mbaat n'a'ux'áttudats mududsu n'axpukpuktu tyam ja pasku?”

¹² Net mduk'ixudut tu'ugu muј kwartu es oydyuñ mā ja tukniku'ybyu tuk. Es xy'axkúktu ja a'ux jam.

¹³ Es yu'ujuty ñujxtu es tpattu tugekyu éxtam 'yanmaayu ja Jesús, es dya"abátudu ja pasku a'ux.

¹⁴ Es ko oogu oj tratnu esu ja'ay 'ya'ux'áttut, ta ja Jesús es ja 'yuxpukpuktuñ ñaxwa'tstaaydyu meesu winduuy.

¹⁵ Net ja Jesús jyunañ:

—Njantsytsyékyats es nduna'añats mut miits yu tyadu pasku a'ux mā kyajnumts n'eeke.

¹⁶ Ja'a ko n'anuumadu ko kyajts nnakykyáyt ja pasku a'ux extu ko yajkuudyúnat mā ja Diosu kyutujkan.

¹⁷ Net tkone'ky tuk vasu vinu es tja'aygyudáky ja Dios es t'anmaay ja 'yuxpukpuky:

—Matstu es xyajwa'xtut miidsuty.

¹⁸ N'anuumadu ko kyajts nnaky'uugudats ja vinu extu ko myínut ja Diosu kyutujkan.

¹⁹ Es óknum tkone'ky ja tsajkaaky es tja'aygyudáky ja Dios, net ttujkwa'xy es tmoodyu ja 'yuxpukpuky es t'anmaay:

—Yu'u tyaadu ujtsu nnini'x di'ibu yajkuyakaamp mut miidsuty. Tundu du'en esuts xy-jamyátstut.

²⁰ Es nandu'un ttuñ mut ja vasu vinu ko kyaaydyaay mā ja a'ux es jyunañ:

—Tyadu vinu, yu'ats ja nne'pyñ di'ibu yajtamaaamp yaj'yokaamp kots n'oogut miidsuty m'oy'ajttangyujxmuty es yu'ugyujxm ja Dios mmo'oyudut ja jembyu kajxy'átyruy.

²¹ Es ja yedyujk di'ibuts xykuyakaamp, ta tyam 'yity mut uudsuty mā tyadu meesu.

²² Es tuy'ajttan ko uj, ja Naxwíñadu Ja'ayudyu Kyudanaabyu, nyo'oyats mā ja o'kun ja tyu'u, éxtam ja Dios tu trujta'aky. Per puroobu ja yedyujk di'ibuts xykuyakaamp.

²³ Net ja 'yuxpukpuky ñayajttujudu ak yu'ujuty pánu da kuyakánur.

Pún waanu muј

²⁴ Net ak yu'ujuty ñayjyunánudu pánu da ni'igu muј ijtp.

²⁵ Es ja Jesús 'yanmaayudu:

—Ja naxwíñadu ja'ayu ryéyuty esu gyobernadooruty ñaymyujpajta'agadu, es ttsoktu es ja ja'ayuty jyuna'ándut ko yu'u jyiky'attu tuy'ajttan muut.

²⁶ Per miidsaty kyaj da'an xytyúndat. Ko maj m'ita'anat ma Dios, kyaj mnaymyujpajta'agudat. Naybyujta'agudu éxtam di'ibu waanu mutskpu, es di'ibu ana'amp, yu'u naybyujtákap éxtam tu'ugu tuumba.

²⁷ ¿Es pán ni'igu maj? ¿Di'ibu uñaapy ma ja meesu es kyay, o ja tuumba di'ibu wingiipy? Ja'a pán uñaapy es kyay, ¿kadii? Per uj tyámuts ma miidsaty éxtam di'ibu wingiipy.

²⁸ Es miidsaty tu xyjamyudáttats es tu nandu'un m'ayowdu mut uj.

²⁹ Paaty éxtam yu nDeedyats tu xymyo'oyats ja kutujkan, uj nmo'oya'añats miidsaty nandu'un ja kutujkan

³⁰ es mgay m'uuktat mut ujts mats ja nmeesu kots uj nmínat yajkutujkpu, es nbujta'aktat miidsaty éxtam gobernadoorty es m'ana'amut ma ja majmajtskpu Israelu myaangadyu tyunp 'yaats.

Jesús tnigajxy ko Peedru 'yuxtij'a'añaty

³¹ Es ja Jesús t'anmaay ja Peedru:

—Simonk, ja majku'ugópk Satanás tu t'amdooy yu kutujkan ma Dios es miits myajwiit-xita'andu éxtam ja triigu yajwinxity. Ja'adsu tyaaadu n'andijpy, íxup wi'ix myajpekytyúndu.

³² Per uj tats nmánu'xta'aky ja Dios kadiibu mmabujkan tyugoy'átat. Es ko mij mjodumbítat, xpyudúkat ja mmagu'uguty es kyajts uj xymyastu'uttat.

³³ Es ja Peedru t'anmaay ja Jesús:

—Windsán, uj nbanajxaambyats mij oy ndimnajxat pujxndugóty, es extu óyats ndim'oogut mut mij.

³⁴ Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Peedru, n'anamtu ko tyamtu, ko kyajnumu naty ja tugaak 'yuy, mjuna'anat tugak ok ko kyajts mij xy'ixy'aty.

³⁵ Net ja Jesús dyajtandu ja 'yuxpajkpty:

—Kots mij ngajxtu n'ayuk kajxwá'xpu es kyaj xymyuanajxtu ja mmorral mut ja mdu'ugaayuk es ni mmeefdyujk es ni mgu'ugu ni'igabu, ¿tii mdugoy'ajtxu oynu'unun?

Es yu'ujaty jyuanandu:

—Ni tii.

³⁶ Net ja Jesús jyuanán:

—Pes tyam n'anamtu, pán myudajyty ja myorral es ja myeeñdyujk, wa'an dyajnejxy. Es pán kyaj tmudaty yu espaadu, wa'an tteeky ja wyit es tjúuyt.

³⁷ Es n'anamtu koonm yajkuydyúnat mut uj éxtam ja Diosu jyaabyajtyu jyuna'an: “Yajtúnur éxtamu axak ja'ayun.” Pes, tugekyu di'ibu jaabyéty ijtp mut uj, koonmu da'un tyuñ jyátudat.

³⁸ Es ja 'yuxpajkpty 'yanmaayudu:

—Windsán, tyam majtsku espaadu.

Es ja Jesús 'yadsooy:

—Mut yu'uy.

Jesús kyajxta'aky Jetsemani

³⁹ Net ja Jesús tsoy'oñ es ñejxy ma ja Oliivus Kopk, éxtam jaayam ñejxy. Es ja 'yuxpajkptyk puunajxadu.

⁴⁰ Es ko jyajttu jam, net ja Jesús jyuanán:

—Kajxta'aktu es kadiibu mbekytyúndat.

⁴¹ Net ja Jesús ñejxy abeky tuk ka'tske'egyán, es ñaygoxtanaaydyáku es kyajxtáky,

⁴² es jyuanán:

—Tatu, pán mdsejpy, yajjuga'agu tyadu vasu. Per kyaj tyúnat éxtamts uj ndseky, tun éxtam mij xytsyeky.

⁴³ Es net ñiiniu tu'ugu anklus di'ibu tsajpótm es jyotmakmooyu.

⁴⁴ Es ko jam jyantsy'ayooy muk, net kyajxtáky mut tugekyu myujaa, es pyaxiykyaty es xye'xy éxtamu ne'pyñ di'ibu ka'ap naxkajxy.

⁴⁵ Es ko pyude'ky ma naty kyajxta'aky, ta ñejxy ma ja 'yuxpajkptyk, es tpattu ak maadup, mut ko jyotmay'ooktu.

⁴⁶ Net ja Jesús jyuanán:

—¿Ti ko mmá'adu? Pudu'aktu es mgajxta'aktat, kadiibu mbekytyúndat.

Jesús yajmátsy

⁴⁷ Tánamu naty ja Jesús 'yakkajxy ko myiindu mayjya'ay es ja Juudas twinyo'oyudu, ja di'ibu ijtp ma nimajmajtskpu xpxujkpu. Es ja Juudas tniimiñ ja Jesús es ttsu'xá'añ.

⁴⁸ Net ja Jesús t'anmaay ja Juudas:

—Juudas, ¿da'unats xkyuyaka'añ mut tu'ugu tsi'xyu?, uj, ja Naxwíñudu ja'ayudyu Kyudanaabyu.

49 Es ko ja 'yuxpɔjkrɔtɔjk t'ixtɔ di'ibɔ jajtɔp, net dyajtɔndɔ ja Jesús:

—Windsún, ¿n'ok'yajtu'unɔm yɔ espaadɔ?

50 Es nidu'uk yɔ'ɔjɔty dyajtsayujtɔ tu'ugɔ teedywyindsɔngópkɔ tyuumbɔ es tnibo'tu ja 'yɔ'oydyatsk.

51 Net ja Jesús jyunáñ:

—¡Mastu'ut! ¡Tɔ net!

Es net ja tyatsk ttoonɔ, es dya"agudakɔ.

52 Es netɔ Jesús t'anmaɔy ja teedywyindsɔnɔty es di'ibɔ mɔj tsajptɔjk kywentɔ'ajttɔp es ja mɔjja'aydyɔjkɔty di'ibɔ naty yajnujxándɔp:

—¿Tɔ ko mmindɔ mɔt ja espaadɔ es ja kepy, éxtɔmxyɔpts ɔj nma'tspɔty?

53 Es kots ɔj n'ijty bom bom mɔj tsajptɔjk ñabotsoty, ni je'yɔts miits xykyatoondɔ. Per tyamɔ net tɔ trɔɔty ja oorgɔ mɔ miidsɔty mmada'agɔt es ja ka'óyɔty.

Peedru t'ɔxtijy ja Jesús

54 Net tmajstɔtɔ ja Jesús es dyajnujxtɔ mɔ ja teedywyindsɔngópkɔ tyɔjk, es ja Peedru tranejxy jagam jawɔ.

55 Es ja ja'ayɔty dyajmɔjɔdɔ jɔɔn mɔ ja tɔjja'a, es 'yɔ'uñɔdɔ xyamɔdɔ; es ja Peedru ñaxwe'tsy nandɔ'un mɔ ja ja'ayɔty.

56 Net tu'ugɔ kixxy po'oduumbɔ t'ijxy ja Peedru 'yɔ'uñɔ jam jɔɔmɔb'ám. Es tɔyɔ 'yijxɔ es jyunáñ:

—Tyadɔ yedyɔjk, yɔ'un naty mɔt ja Jesús jyɔdity.

57 Net ja Peedru jyunáñ:

—Nítɔ, kyajts n'ixy'aty.

58 Es ko waanɔ 'yijty, jatɔ'ugɔ ja'ay 'yijxɔ ja Peedru es 'yanmaɔyɔ:

—Mij mɔt yɔ'un mjɔdity nandɔ'un.

Net ja Peedru jyunáñ:

—Kyaj 'yɔjtsɔty.

59 Es ko 'yijty éxtɔm tuk oorgɔn, net jatɔ'uk 'yanmaɔyɔ:

—Tɔy'ajttɔn ko tyadɔ yedyɔjk mɔt ja Jesús, ko Galileɔ ja'ay yɔ'un.

60 Net ja Peedru jyunáñ:

—Kyajts nnijawɔ ti mij mgajxyɔ.

Es ko ja Peedru dɔ'un jyunáñ, netyɔ ja tɔgaak ɔj 'yɔy.

61 Es ja Jesús kyoo'awdijty es twin'ijxy ja Peedru. Net ja Peedru tjamyejtsy éxtɔm 'yanmaɔyɔ ja Jesús: “Kyajnuɔm naty ja tɔgaak 'yɔy ko mij mjɔnɔ'ánɔt tɔgak ok ko kyajts xy'ixy'aty.”

62 Es net ja Peedru pyɔdseemy es kuwepy kuka'atsy jyunɔ.

63 Es ja ja'ayɔty di'ibɔ kywentɔ'ajttɔp ja Jesús ttukxiktɔ, twɔjptɔ,

64 twingudsu'umɔdɔ, es t'anɔmɔdɔ:

—May pɔn tɔ mgóxyɔty.

Jesús, wyinduuyɔty di'ibɔ ana'amdɔp mɔj tsajptɔgóty

65 Es t'anmaɔydyɔ w'ixɔtyɔty es kyaj tmɔj'ijxtɔ.

66 Es ko ɔj xyɔñɔ, net ñaymyujkɔdɔ ja mɔjja'aydyɔjk es ja teedywyindsɔnɔty es ja di'ibɔty tsajptɔgóty yɔ'ɔjɔty, es dyajnujxtɔ ja Jesús mɔ di'ibɔ ana'amdɔp mɔj tsajptɔgóty. Es jap dyajtɔndɔ:

67 —Anmaɔyɔts, ¿mijtsɔ dɔ'un mGristɔ?

Esɔ Jesús 'yadsooy:

—Pɔn n'anmaɔy ko dɔ'un, kyaj xymyɔbúktɔt,

68 es pɔn nyajtɔbyɔts ɔytyiity, kyajts xy'adsówdɔt.

69 Es tyam es extɔ winɔ xɔn winɔ timpɔ, ɔj ja Naxwíñɔdɔ Ja'ayɔdyɔ Kyudɔnaabyɔ, n'u'uñɔdɔts mɔ 'yaga'añgyɔ'un Dios di'ibɔ tɔgekyɔ mɔk'ajttɔn myɔdajtyɔpy.

70 Net nidɔgekyɔ ja'ajɔty dyajtɔndɔ ja Jesús:

—¿Tɔi mjɔnɔ'ánaɔmp ko mij Dios m'U'unk'átyɔty?

Esɔ Jesús 'yadsooy:

—Tɔy'ajttɔn, ɔjtsɔ dɔ'un.

71 Net ja ja'ayɔty ñay'anmaɔyɔdɔ:

—¿Tɔi nyajwa'anɔm ja testiigu? Tɔ nmɔdo'om tɔgekyɔ ɔdsajttɔm di'ibɔ yɔ'un kɔ'um kyajxyɔ ko yɔ'un Dios 'yU'unk'átyɔty.

23

Jesús, Pilatɔ wyinduuy

1 Ta nidɔgekyɔ ja ja'ayɔty jam juntoty pyɔdɔ'ktaɔydyɔ, es dyajnujxtɔ ja Jesús mɔ Pilatɔ.

2 Es jap tñi'unɔdɔ es jyunandɔ:

—Tats nbaattu ko tyadu yedyujk ni'igu dyajnaymyúk dyajnaydya'adsadu ja nja'ay'ajtam es juna'añ ko kyaj ngugabajtam ma yu yajkutujkru kopk, es nandu'un juna'añ ko yu'u Kyrístaty, tu'ugu rey.

³ Net ja Pilatu dyajtuuy ja Jesús:

—¿Mijtsu du'un ja israelítadyu ryey?

Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Tuy'ajtan, ujtsu du'un.

⁴ Net ja Pilatu t'anmaay ja teedywyindsánaty es ja mayjya'ayuty:

—Kyajts nbatu ti pyojru tyadu yedyujk.

⁵ Es ja ja'ayuty ni'igu jyunandu waanu muk:

—Yu'u ni'igu dyajnaymyúk dyajnaydya'adsadu ja ja'ayuty, dyajtsondáky jap Galileeu, es extu yaa Judeeu.

Jesús, Eroodus wyinduuy

⁶ Es ko ja Pilatu tmadooyu taadu, net dyajtuuy pun Galileeu ja'ay yu'u.

⁷ Es ko t'anmaaydyu ko du'un, net tkejxy ja Jesús ma Eroodus di'ibu ijtp gobernador Galileeu es tu naty myiñ Jerusalén paskuxu'ajtru.

⁸ Es ko Eroodus t'ijxy ja Jesús, net jyantsxyondaky, ja'a ko tuuyur tja'ixy'atañ ko tmadoy'ajty di'ibu Jesús tyiimpy. Es yu'u t'ixa'añ ko Jesús ttúnt ja muj'ajtan.

⁹ Es dyajtuuy may ja ayuk. Peru Jesús kyaj t'adsooy ni di'ibu.

¹⁰ Es nandu'un jap myiindu ja teedywyindsánaty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'uxpajktar, es ni'uuñudu mukta'aky.

¹¹ Net ja Eroodus es ja syoldaadutajk kyaj t'agupajktu. Ta ttukxiktu. Net ttukpajtáktu ja wyit éxtamu reydyujk es net tkejxy ja Jesús jatugok ma ja Pilatu.

¹² Ja Pilatu mut ja Eroodus naymyudsip'ajtudubu naty es ko tadu xuu ñaymyaabyjukdu jatugok.

Jesús ñiduku es 'yoogut

¹³ Es net ja Pilatu dyajnaymyujku ja teedywyindsánaty es ja justisatujk es ja ja'ayuty,

¹⁴ es t'anmaay:

—Miidsaty tu xyajmíndu tyadu yedyujk es mjuna'andu ko dyajpudu'aktu ja'ayuty, es uj tats nyajtáy es nbayo'oyats, es kyajts nbatu ni ti pyekey éxtam miits xyñi'uuñudu.

¹⁵ Es nandu'un ja Eroodus kyaj ti tpatu ja pyojru. Paaty tu tkajxumbity jatugok ma ujtsun. Es mut yu'u, ni ti tkatuñ di'ibu tukpaadudup ja o'kun.

¹⁶ Paaty ndsaatsytyúñupts es óknumts nnasmátsut.

¹⁷ Pasku pasku ja Pilatu koonum tasmatsu tu'ugu tsimyjya'ay di'ibu ja'ay tsojktar.

¹⁸ Net ja mayjya'ayuty yaxkaktaydyu muk:

—¡Kyaj! ¡Kyajts yu'u ndsoktu! ¡Nasmatsu Barrabás!

¹⁹ Es yu Barrabás yu'u naty tsimy ijtp mut ko tu naty tnibude'eky ja yajkutujkru jap kajpnóty es yajja'ay'eeky.

²⁰ Es ja Pilatu ja'a jyatsojk es tjanasmátsut ja Jesús, paaty jatugoku Pilatu tjatukjay-gyukuyáñ.

²¹ Per ja ja'ayuty 'yak'ya'ax 'yajakktu muk:

—¡Yajkruuzpát, yajkruuzpát!

²² Es myudaguk ok ja Pilatu t'anuumadu:

—¿Per ti dun tu ttuundugóy? Uj kyajts nbaaty ni ti pyojru di'ibu kyu'oogup, wi'ix mbaat 'yeeky. N'oktsaatsytyúñuts es nnasmátsudats.

²³ Es ja ja'ayuty ni'igu jyunandu jantsy muk:

—¡Wa'an tkruuzpéty! ¡Wa'an tkruuzpéty!

Es ja'a ko muk yax jyojktu, net yajtuuñ ti tsojktar.

²⁴ Net ja Pilatu tkuudyuuñ éxtam yu'ujaty ttsojktu.

²⁵ Es ko twin'ijxtu Barrabás, ta dyajpudsuumdu jap pujxndugóty mut ko tu naty tnibude'eky ja yajkutujkru es yajja'ay'eeky. Net tasmajtsudu. Es ja Pilatu tkayajky ja Jesús éxtam ja ja'ayuty ttsojktu.

Jesús kyruuzpéty

²⁶ Es ko ja Jesús yajmunajxnu kruuzpajtru, net tu'ugu yedyujk tmajtsta tu'aay di'ibu xyu'ajtypy Simonk es kyugajpnaty Sirene. Kyamoty naty tu 'yotsy. Es ja soldaadutajk 'yanmaay es tkajpat agwanu yu Jesusu kyruuz.

²⁷ Es jyantsypyruuxudu mayjya'ay, es ja'a muut mayu toxytyujk di'ibu jantsyjuuy jantsyyáxtar mut ja jotmay ko ja Jesús dyajkruuzpata'andu.

²⁸ Es ja Jesús tni'ijxambijty es t'anmaay:

—Miits toxytyujkaty di'ibu tsanaaydyap Jerusalén, kátuts mij xyñiju'aydyu. Nayñiju'ayudu miidsaty ku'am es yu m'u'unk m'una'katy,

²⁹ ja'a ko minap ja tiempu ko mnayjyana'anadut: “Jotkujk di'ibu kyaj mbaat yu'unkpaatt, di'ibu kyaj tyim'u'unkpattu es di'ibu kyaj ya'u'unktsi'itsta.”

³⁰ Net ja ja'ayaty jyana'andut: “Kopk, nijitprajtkuts udsaty”, es ja tun t'anamut: “Yajniugeegyats.”

³¹ Es t'ak'anuumudu Jesús:

—Ej kyajts ni ti axuukpu nduñum es xyajkruuzpatándupts. ¿Ti mjunaamp xytyijy es jyattat ja Jerusalén ja'ayaty di'ibu ni'igu pyojpu ja'ayaty?, es yu'ujaty patap ja muk tuydyu'unan.

³² Es ja soldaadutujk dyajnajxtu nandu'un majtsku axuk ja'ay es dyajkruuzpata'andu mut ja Jesús ti'igy.

³³ Es ko tmujajttu ma ja lugaar txu'aty Kalaveeru, net dyajkruuzpajttu ja Jesús. Es pu'aaybu'aay ja majtsku axuk ja'ay.

³⁴ Es ko jam dyajkruuzpajttu, ja Jesús jyanañ:

—Tatu, pojpu'maxtu, ja'a ko kyaj tñijawudu di'ibu tyuundap.

Es ja soldaadutujk ttuundu ja rifi es dyajwaxut ja Jesusu wyit.

³⁵ Es ja mayjya'ayaty t'ijxtu jam, es extu ja justisatujk ttukxiktu ja Jesús es jyandadu:

—Wiink ja'ay tu dyajtse'eky. Wa'an ku'am tnayyajtse'egyaty pan tay'ajtan ko yu'u Kyristaty, ja di'ibu Dios tu twin'ixy.

³⁶ Net ja soldaadutujk nandu'un tñixik ttukxiktu ja Jesús es t'awa'anadu ja vinu ta'am,

³⁷ es jyandadu:

—Pan tay'ajtan mij ja israelitu ryey, nayyajnitso'ogudu mij ku'am.

³⁸ Es 'lyity jam kyubajm kaxja'ay grieequ es latin es ebreu di'ibu janaamp: “Tyadu yu israelituty ja ryey.”

³⁹ Es tu'ugu axuk ja'ay di'ibu jam kuduy ijtp kruuzkujxy nandu'un jyanañ axuuk:

—Pan mij mGristu, nayyajnitso'ogudu ku'am es udsaty xyajtso'oktaduts nandu'un.

⁴⁰ Es jatu'uk t'ooy ja myugu'uk es t'anamtu:

—¿Kyaj xytsyu'ugu ja Dios ko mij nandu'un myajtydyuñ?

⁴¹ Udsajtam mut ja tay'ajtan tyam n'ayo'om, ja'a ko udsajtam ngumado'om di'ibu tu ndu'unam. Peru tyadu yedyujk ni tii tu tkatuundugóy.

⁴² Net jyanañ:

—Jesús, xyjamyátsupts ko mja'tut ma myajkutuka'añ.

⁴³ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Tuy'ajtan n'anamtu ko tyamyu nmahajxt tsajpótm es m'itat mut uj.

Jesús 'yeeky

⁴⁴ Jaa naty kijkyxyuu, net tugekyu naxwiñudu kyoodsudyaay es 'yjity tugak ooru wingoots, ja'a ko ja xuu wyinduujktaay. Es net ja aduy di'ibu muj tsajptugóty kyu'tswa'xy kujkkujm.

⁴⁶ Net ja Jesús yaxkeky:

—Tatitu'unk, axájuguts ja n'anmaja'an.

Es ko du'un jyanañ, ta 'yo'knu.

⁴⁷ Es ko ja soldadu windsán t'ijxy éxtam jyajtu, net ja Dios t'awdajty es jyanañ:

—Tuy'ajtanu tyadu yedyujk kyaj ti ttuundugóy.

⁴⁸ Es nidugekyu ja mayjya'ayaty di'ibu 'yijxtu jap éxtam jyajtu, net tsoy'onnuudu jap es tkojxtu ja kyaatsy mut ja jotmay.

⁴⁹ Es nidugekyu ja ja'ay di'ibu 'yixy'ajttap ja Jesús, mut ja toxytyujkaty di'ibu padso'onu Galileu, wu'amdu jagam es t'ijxtu éxtam jyajtu.

Jesús ñaxtuku

⁵⁰ Es tu'ugu yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Josee es jyiky'aty tay'ajtan mut es kyugajpnaty Arimatee, Judeu ñaxóty. Es ja Josee nandu'un yu'u nidu'uk di'ibu ana'amp muj tsajptugóty.

⁵¹ Tadu Josee t'awixy nandu'un ko myínut ja Diosu kyutuukan es kyaj ti'igy mut 'lyity ja ja'ayaty di'ibu junandu esu Jesús 'yoogut.

⁵² Net tñinejxy ja Pilatu es t'amdooy ja Jesusu ñini'x.

⁵³ Es ko dyajjanajktu kyruuzkujxy, net t'abijttu mut tu'ugu muj wit es t'rajtaktu ma tu'ugu o'kpu jut di'ibu naty yu'u tu dyajtsajtsjuty dyajpa'ajutyaty tsawiiñ es ma kyajnum ja o'kpu ñaxtuku.

⁵⁴ Esu naty ñayjyujp'ixudu ko ja saabudu xuu dyajtsonda'aga'andu.

⁵⁵ Es ja toxytyujkaty di'ibu naty tu tsooindu mut ja Jesús jap Galileu, t'panujxtu ja Josee es t'ijxtu ja o'kpu jut es wi'ix yajpajtáky ja Jesusu ñini'x.

⁵⁶ Es ñajxudu ma tyujk es dya'uyuydyu ja pa'ak xu'kpu es ja ingwéntuty. Es net pyo'xtu ma ja saabudu xuu éxtam ja ana'amun jyana'añ.

24

Jesús jyikyrypeky

¹ Es doming xuu tsejkyu ja toxytyujkuty tmanujxtu ja pa'ak xu'kpu di'ibu naty tu dya'oyudu. Jam dyajnujxtu ma ja Jesús tu ñaxtuku.

² Ko jyajttu jam, net prattu wiink tsoo ja tsaa di'ibu naty 'yagu'uy'ajtypy ja jut.

³ Es ko tyujkudu jap, kyaj prattu ja Jesusu ñini'x.

⁴ Es kyaj tmanwinma'añbyáttu ti tu jyátyuty. Netyu kyaxe'ky majtsku yedyujk di'ibu wyit jantsy tu'xp.

⁵ Net ja toxytyujkuty tsyu'kudu es ñaxku'ijxudu, es ja yedyujk 'yanmaayudu:

—¿Ti ko miits xy'uxta'aydyu yaa ma o'kraty di'ibu jiky'ajtp?

⁶ Kyaj ja yaa. Tu jyikyrypeky. Jamyatstu wi'ix m'anmaayuu ko nátyñam 'yity jap Galilee:

⁷ “Uj, ja Naxwinudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, nyajkyayaka'añuts ma ja pekyjya'aydyujk es xyajkruuzpátudats. Es ko 'yítut tugak xuu, njikyryyákdats jatugok.”

⁸ Net ja toxytyujkuty tjamyajtsu éxtam ja Jesús jyanañ.

⁹ Es ko jyajnuudu jatugok jap kajpnóty, net ttukmadyaktu nidagekyu ja nimajk tu'ukpu uxpujkrpu es nidagekyu di'ibu jap ak'ijttap.

¹⁰ Esu tadu toxytyujkuty 'yijttu Mariiu Magdalenu, Fwanu, Mariiu di'ibu Santya'agu tyaa'ajtypy, es ja wiinkpu toxytyujkuty.

¹¹ Per ja uxpujkrpujky kyaj tmanujkta, es jyunandu ko loku di'ibu kyajxtap.

¹² Net ja Peedru tsoyo'on es ñejxy puye'egyu ma ja o'krpu jut es kyu'ijxu jap ogajp. Je'eyu jap ja wit 'yity di'ibu muut ja Jesús ya'abijty. Es net ja Peedru jyumbijnu jotmaymyuat.

Jesús kyaxe'eky Emaús tu'agay

¹³ Es net nimajtsku uxpujkrpu tsoyoondu Jerusalén es ñujxtu ma ja Emaús kajpn, di'ibu jagam majk tuk mil metrún,

¹⁴ es kyajx myadya'aktu tugyekyu di'ibu naty tu jyátyuty.

¹⁵ Es ko yu'ujuty du'an kyajx myadya'aktu esu Jesús ku'am ñiwingoonu es tyu'uyo'oydyu muut.

¹⁶ Per ja Dios kyaj tyuk'uxkajpu ko yu'ujuty ja Jesús.

¹⁷ Net ja Jesús dyajttuy:

—¿Ti mmadyáktap tu'agay?

Es net yu'ujuty wya'k'a'adu jotmaymyuat.

¹⁸ Net yu'u nidu'uk di'ibu xyu'ajtypy Kleofus 'yadsooy:

—Tugyekyu ja'ayuty tñijáwudu di'ibu tu jyátyuty Jerusalén ma pasku xuu. ¿Tii mij naydyu'uk mjabye'xy'ajtp Jerusalén es kyaj xyñijawu ti jam tu tyuñ tu jyátyuty?

¹⁹ Net ja Jesús dyajttuy:

—¿Ti jap tu jyátyuty?

Es yu'ujuty jyunandu:

—Éxtam tu ttundu ja Jesús nazarenu. Yu'u tu 'yity Diosu kyugajxpu di'ibu tyiimpy ja muj'ajttun es ya'uxpeky mut ja Diosu kyutujkan, es nidagekyu ja'ayuty muy'ixudu.

²⁰ Per ja teedywyindsunaty es ja njustisu'ajttam tu tkuyaktu ma ja Pilatu es dyajkruuzpátut.

²¹ Es uudsuty njuna'andu ko yu'u yajnitso'ogup ja israelítaty. Es tyam tyugakxup ma dya'ooktu es dyajnaxtákdudu.

²² Nandu'an uudsudyu nmagu'uguty toxytyujk tats du'ññ xyajwu'amudu. Aambyu jepy tu 'yotstu ma ja o'krpu jut,

²³ per kyaj ja Jesusu ñini'x tu tpaattu. Net tu jyumbijnuudu es xytyukmadya'áktats ko tu t'ixtu nimajtsku anklus di'ibu tu 'yanumadu ko Jesús taa jyiky'aty.

²⁴ Es net tu 'yotstu nija'ajuty uudsudyu nmagu'uk es tu tpaattu éxtamu toxytyujk jyuna'andu, per ja Jesús kyaj tu t'ixtu.

²⁵ Net ja Jesús jyanañ:

—¿Ti ko mgujuunaty miidsuty? ¿Ti ko kyaj xymyubáktu tugyekyu di'ibu Diosu kyugajxpu kyaxjaay?

²⁶ Yu'ujuty oj tkaxja'aydyu wá'ats ko yu Kristu 'yayowa'añ es 'yooga'añ es óknum yakutúkat mut ja muj'ajttun.

²⁷ Ta ja Jesús oj 'yawá'anxudu ja Diosu 'yayuk ma ku'am yajnimadya'aky, tyimtsonda'aky di'ibu Moisés jyaay es tugyekyu nu'un ja Diosu kyugajxpu tkaxjaaydyu.

²⁸ Es ko jyajttu ma Emaús kajpn, ja Jesús éxtam jyawu tyu'unaxa'ñ.

²⁹ Per yu'ujuty dyajwu'amandu es t'anmaaydyu:

—Wu'am mut uudsuty ja yaa. Tu tsyu'ujunu.

Net ja Jesús wye'emy es tyujku mut yu'ujuty.

³⁰ Es ko jam 'yu'uñu nidugauk ma ja meesu es 'ya'ux'ata'andu, net ja Jesús tkone'ky ja tsajkaaky, es tkuni'xy. Net tujkwa'xy es tmooydyu ja nimajtskpu.

³¹ Es netyņ t'axkajptu ko yu'udyu Jesús. Netu Jesús pojān tyagooy.

³² Es yu'ujuty ņajyānānudu:

—Paadyum d'uņ xyjatukja'am ja oy'ajtn ko mat tū ndu'uyo'oyum es nmadyākum es xutyuk'awa'anum ti ja Diosu jyaaybyajtn 'yandijpy.

³³ Es netyņ tsoy'ondu es ņu'jxtu jap Jerusalén. Es jap tū naty ņaymyúkuđu ja nimajk tu'ukpu axpūjkpūty mat ja jyamyūdaty.

³⁴ Es yu'ujuty t'awa'anudu ja nimajtskpu:

—Tū'ajtn ko ja Jesús tū jyikyppyky. Simonk tū t'ixy.

³⁵ Net ja Kleofus mat ja myūgu'uk tmadyaktū éxtum tū jyátyuty tu'aay es wi'ix tū t'axkaptu ja Jesús ko ja tsajkaaky tū ttujkwa'xy.

Di'ibu Jesús tyuknipejkyry ja 'yuxpūjkpūty

³⁶ Es yu'ujuty t'akmadya'aktū tadu ayuk ko ti'in kyuxe'ky ja Jesús mā yu'ujuty es kyajxpo'xudu, 'yanmaayū:

—Agujk'át jotkujk'áttu miidsuty.

³⁷ Ta jyantsytsyu'kudu. Du'ūn jyānandu ko ijxma'ttup.

³⁸ Es ja Jesús 'yanmaayudu:

—¿Ti ko mjotmay'ooktu? ¿Ti ko kyaj xymyūbaktū ko ujtsu d'u'ūn?

³⁹ Ixtats ja ngu'ū es ja ndékuyats ko ujtsu d'u'ūn k'u'um. Toongats es ixtu ko tūy'ajtn. Yu ijxma'tn kyaj tmūdaty yu xyixy es ja pyajk éxtum miits xy'ixtats u'j nmūdaty.

⁴⁰ Es ko d'u'ūn 'yanmaayū, tyuk'ijxu ja kyū'ū es ja tyeky.

⁴¹ Es yu'ujuty kyajpyum tmūbeky mat ja xondakūn es d'u'ūn wu'ūmūdyaydyu. Net ja Jesús 'yanmaayū:

—¿Kyaj ti xymyūdatu di'ibu nju'xum?

⁴² Net myooyudu tuk pedazu ajkx tsā'ayu'unk.

⁴³ Es ja Jesús tje'xy yu'ujuty wyinduuy.

⁴⁴ Es net 'yanmaayū:

—Kots miidsuty mūnt n'ijty, n'anmaaydyu ko yajkyudyūnā'āñ di'ibu Moisés es ja Diosu kyugajxpu kyuxjaaydyu es di'ibu mā Salmū neky di'ibats u'j xyñigajxp.

⁴⁵ Net ja Jesús tyukjaygyujkudu ja Diosu jyaaybyajtn, es jyānāñ:

⁴⁶ —Du'ūn 'yity kuxja'ay ko koonum yu Kristū 'yoogut, es kumdugak xūu jyikypyūkut.

⁴⁷ Es mat yu'ūgyūjxm yajkajxwa'xut mā tūgekyū naxwīñudu, tsyonda'agut Jerusalén, ko yu ja'ayuty dyajtūgātstut yu wyinmā'āñuty, net ja Dios pyojpama'xadut.

⁴⁸ Es miits m'ijttup testiigu mā tyāādū tūgekyū.

⁴⁹ Mūdowdu. Ujts ngāxup mā miidsuty di'ibats ja nDeety tū twānda'aky. Per miits wū'ūmdu yāā Jerusalén extu ko xy'axájut ja muk'ajtn di'ibu Dios kyaxaampy.

Jesús tsyajpéty

⁵⁰ Net ja Jesús yajtso'onudu jap Jerusalén es yajnjxudu Betañū, es dyajpude'ky ja kyū'ū es kyūnu'xudu.

⁵¹ Es ko kyūnu'xtaayū, net tsyajpajnu es ņūjxnu tsajpótū.

⁵² Net yu'ujuty t'awdatū Dios es jyūmbijttaayūñ, jantsy jotkujk jyajnuđu Jerusalén.

⁵³ Es tim jap'ajttup mā ja mūj tsajptūjk es t'awdatū ja Dios.

Oybyu Ayuk Di'ibu Fwank Jyaay

Diosu 'yU'unk jyambity ja'ay

¹ Ko di'ibáty tsyondaky, taa natyñu ja'a di'ibu yajitjip Ayuk. Es yu Ayuk yu'u nandu'anu Dios, es mudamu naty ja Dios Teety.

² Yu'u naty 'yity jawyiin mudu Dios.

³ Ja Ayuk ja'a muut Dios dyajkojy tugekyu di'ibu jaa'ajtp. Tugekyu di'ibu yajkoj, kyaj oj ti kyojy pun kyaj ja'a muut.

⁴ Ja'a di'ibu yajitjip Ayuk, ja'a yajk ja jiky'ajtun nidugekyu di'ibu jiky'ajttup, es yu'u du'un ja jajun di'ibu ñu'umooy tyu'umooy nidugekyu ja'ayaty ya naxwiiñ.

⁵ Esu tadu jajun, yu'u dun jajp ma kyoodsaty, es kyaj yu koots'at mbaat dyajtagóyu tadu jajun.

⁶ Dios tkejxy tu'ugu ja'ay, Fwank'ajtp.

⁷ Ja'a oj myiñ es tnikajxpátut di'ibu ijtp éxtum ja jajun, esu du'un nidugekyu ja ja'ayaty myubákudut.

⁸ Ja Fwank, kyaj yu'ujaty ja jajun, je'eyu yu'u tnikajxpétyu tadu jajun.

⁹ Ja jajun tuy'ajtunbu di'ibu kyujajpy kyute'xyry nidugekyu ja ja'ay, ja'a miin ya naxwiiñ.

¹⁰ Ijtpu naty ja ya naxwiiñ. Oyu natyu Dios ja'a muut tu tjayajkojy ja naxwiiñadu, kyaj 'yuxkajpudu ja ja'ayaty.

¹¹ Ja'a oj tjanimiñ di'ibu jya'a'ajtjy, es kyaj oj kyupákudu.

¹² Per nidugekyu di'ibaty kupájkudu es myubájkudu, dyajnigutujku es yu'ujaty 'yu'unk'átudat ja Dios.

¹³ Yu'ujaty kyaj Dios 'yu'unk'átyaty mat ko ja'ay yajmiin yajjajtudu, es ni mat ko du'unu ja'ay ttseky, Dios axájudap mat ko ku'amu du'un ttseky.

¹⁴ Di'ibu yajitjip Ayuk, ja'a jumbijj ja'ay es jyiky'ajty ma uudsaty. Es uudsaty tats n'ixtu ja myu'ajtun, ja kyum mu'ajtun di'ibu tu'ugu Dios 'yU'unk'ajtjy, es tmudaty ak tim tuy'ajtun es ak tim kunu'xan.

¹⁵ Es ja Fwank ñikajxpejtjy éxtamu tyestiigu es jyunáñ:

—Tyagadu du'un di'ibuts n'andiipjy kots njanáñ ko di'ibu miimp óknam es jawyiin uj, yu'u du'un jawyiin, ja'a ko taayumu naty jékyup kots uj nmiñ.

¹⁶ Tu Jesukristu xykyunu'xam kanak nipat.

¹⁷ Myooy ja Dios ja Moisesu 'yana'aman, per ja tsojkan es ja tuy'ajtun yajmiin ja Jesukristu.

¹⁸ Ni na'anam pun tka'ixy ja Dios Teety, per yu Diosu 'yU'unk di'ibu jam mat ti'igya 'yity ja Dios Teety, yu'ujaty tu xytyuk'ijx xytyuknija'am wi'ixu dun ja Dios Teety.

Fwank Yajnubajtpu tnigajxy ja Jesús

¹⁹ Yu Jerusalén israelítaty tkajxtu ja teedyaty esu levitu ja'ayaty di'ibu myaduundap ja teety, es dyajtuwa'andu ja Fwank:

—¿Mbánu dun mij?

²⁰ Fwank 'yadsooyu tuy'ajtun:

—Uj kyajts nGristaty di'ibu Dios wyandak tkajxa'añ.

²¹ Ta yajtuujumbijjtudu jatugok:

—¿Mbánxu dun mij? ¿Tii mijtsu du'un ja Diosu kyugajxpu Eliiusu?

Ta Fwank 'yadsooy:

—Kyajts uj n'Eliiusaty.

Ta yajtuujumbijjtójubu:

—Pes, ¿tii mijtsu du'un ja Diosu kyugajxpu di'ibu minaamba?

Ta 'yadsooy:

—Kyaj.

²² Ta yajtuujumbijjtudu jatugok:

—Pes, ¿mbánu dun mij? Uj nmunujxándupts ja tuy'ajtun ma ja di'ibuts tu xykyaxtu. Paaty, ¿ti ayúkats xmyeepy esuts nmunujxat?

²³ Ta 'yadsooy ja Fwank:

—Ujtsu dun miimp kugajxy muj ittum es n'anuumudats miidsaty: “Yajtáwdu ja tu'u ma myina'añ ja Windsán” —du'un éxtum jyuná'añ ja Diosu kyugajxpu Isaiiu.

²⁴ Es nandu'un myiindu di'ibu fariseeu ja'ayaty kyajxtu.

²⁵ Net yajtuujudu ja Fwank:

—¿Ti ko myajnabéty pun kyaj mij mGristaty, o m'Eliiusaty, o tadu Diosu kyugajxpu?

²⁶ Es ja Fwank 'yadsooy:

—Uj yajnubajtpats mat ja nuu, per ma miidsaty ta tu'uk di'ibu miidsaty kyaj xy'ixy'attu,

²⁷ es yu'u miimp óknum. Es kyajts uj xyñitaku, ni je'eyu yu kyu'uk nga'agájudat éxtumxyupts uj n'ityats tyuumbun.

²⁸ Tyaadu tyuun jyajtu ma ja naxwíñudu di'ibu xyu'ajtypy Betañu, Jordán mujnuu awiñ, ma ja Fwank dyajñubéty ja ja'ayuty.

Jesús, ja Diosu wyindsu'kun

²⁹ Jakumbom ja Fwank t'ijxy ja Jesús ko myawingóñuty. Ta jyunañ:

—ixtu! Tyaadu du'un ja Diosu Byorreegu'unk di'ibu wu'amp éxtumu windsu'kun es yajpojñunítugóyut ya naxwiñ.

³⁰ Tyaadudsu dan nmadyak kots njunañ: “Oknum myiñ ma uj tu'ugu yedyujk di'ibu du'un jawyiin kadiinam uj, ja'a ko taayamu natyñu jékyup kots uj nmiñ.”

³¹ Kyajts uj ku'am nnija'aju pánu dan yu'u. Per nmíñats uj es nyajñubétyats mat ja nuu, es t'uxkáptat yu israelitu ja'ayuty.

³² Fwank nandu'un jyunañ:

—Uj nan tats n'ixy tsajwínm kyuda'aky yu Espírítu Santu du'un éxtum tu'ugu paku'unk, es kyuxke'eky ma ja Jesús.

³³ Uj kyajñumsu naty nandu'un nniyawu pánu'u. Per kodsu Dios xykyejxy nyajñubátut mat ja nuu, ja'ats xy'anmaay: “Ko yu Espírítu Santu xy'ixat jyunaky es kyá'at ma ja yedyujk, yu'u du'un di'ibu yajñubátut mat ja Espírítu Santu.”

³⁴ Tadsu net n'ixy, es ujtsu du'un nnikajxreptyy ko yu'udyu Diosu 'yU'unk.

Jesusu yuxpukpu jawyimbú

³⁵ Jakumbom tapu naty jatugok ja Fwank mat nimajtsk di'ibu panajxudup.

³⁶ Ko Fwank t'ijxnajxy ja Jesús, ta jyunañ:

—jok'ixtu! Tyaa du'un ja Diosu Byorreegu'unk.

³⁷ Ja nimajtskpu Fwangu 'yuxpukpu tmadoodu ko du'un jyunañ. Ta tranajxtu ja Jesús.

³⁸ Es net ja Jesús ñayyu'ijxu. Ta t'ijxy ko pyanajxudu. Ta t'anmaay:

—¿Ti dan m'uxtaayudyup?

Es ja'ajuty 'yadsoodu:

—Ya'uxpukpu, ¿ma mij mdsunu?

³⁹ Esu Jesús 'yadsoojumbijtudu:

—Min xy'ixtu.

Ta oj ñajxtu ma dan tsyunu. Es jam oj kyudsu'ujñudu, ja'a ko ma taxk yaxpunu naty.

Ja es nidu'uk di'ibu Fwank panajxudup, ta oj tranajxy ja Jesús, ja'a yu Andrés, myuga'axu Simonk Peedru.

⁴¹ Kyajñamu naty ti tyuñ jyátyuty es ja Andrés oj t'uxta'ay ja myuga'ax Simonk. Ta t'anmaay:

—Tu net nbátum ja Kristu di'ibu Dios wyin'ijx.

⁴² Ta ja Andrés oj tmunejxy ja myuga'ax Simonk ma naty ja Jesús. Es ko ja Jesús t'ijxy, ta 'yanmaay:

—Mijtsu du'un Simonk, Jonasu 'yu'unk. Es mij mxu'átup Sefus (di'ibu yaj'andijp Peedru).*

Jesús dyaxu ja Filipu esu Natanael

⁴³ Jakumbom ja Jesús tsoonañ ñujxa'añ Galileeu. Net tpaty ja Filipu es t'anmaay:

—Pamiingats.

⁴⁴ Yu Filipu, Betsaydu kyugajpnaty, ma nandu'un 'yittu Andrés esu Peedru.

⁴⁵ Ta ja Filipu tsoyo'oiñ, oj t'uxta'ay yu Natanael. Ta t'anmaay:

—Tats n'ixtu ja yedyujk di'ibu Moisés es di'ibu Diosu kyugajxraty jyaaydyu ma ja Diosu jyaaybyajtan. Yu'u Jesús, 'yu'ungu Josee, di'ibu kugajpn Nazaret.

⁴⁶ Net ja Natanael jyunañ:

—¿Tii wa'an da mbaat pyudsemy Nazaret di'ibu oy?

Felipu 'yadsooju:

—Min xy'ixy.

⁴⁷ Ko Jesús t'ijxy myawingóñuty yu Natanael, ta jyunañ:

—Tyaa tu'uk myiñ ja israelitu ja'ay di'ibu kyaj 'yanda'aky.

⁴⁸ Net ja Natanael yajtuuju:

—¿Wi'ixats mij xy'ix'aty?

Jesús 'yadsooju:

—Uj mij n'ixy'ajtyats kyajñamu naty Felipu mwóyuty ko naty m'u'uñu iigu patku'uy.

⁴⁹ Net 'yadsooy ja Natanael:

—Ya'uxpukpu, mijtsu du'un Dios m'U'unk'ajtup, mijtsu du'un ja israelítudyu ryey!

⁵⁰ Jesús 'yadsooju:

* 1:42 Peedru yu'u grieegu kyajxy di'ibu yajpadsuamp tsaa.

—¿Хымыабјкратс ыј мј ја'а ко тu н'анuмu kots мј н'іjxy ігу паткu'ы? Pes tyam xy'ixat di'ibaty ni'igа mај.

⁵¹ Nandu'an jynañ ja Jesús:

—Jantsy tų'ajtanats miits n'anuumadu ko m'ixtap awa'ats ja tsajp es xy'ixtat ja Diosu 'yanklus pyat jynaktat ma ыј, ja Naxwifudu Ja'ayudyu Kyudanaabyu.

2

Pujk ukun jap Kanaa

¹ Kyumdugak xuu tu'uk ja pujk ukun 'yity jam Kanaa, ñaxwifudu Galileeu. Tamu naty nandu'un yu Jesusu tyaak.

² Es ja Jesús mat ja 'yuxpujkraty oj ñujxtu ma ja ja'ay pyekey ko yajwoodu.

³ Ko oj ja vinu kyexy, ta ja Jesusu tyaak 'yanmaayu:

—Kyajnap ja vinu.

⁴ Ta ja Jesús t'adsooy ja tyaak:

—Nanitu'un, ¿ti kots du'un xy'anuumu? Kyajnamts ыј хуñарааты.

⁵ Net ja Mariu t'anmaayudyu ja di'ibu naty jam winguaydyur:

—Kuydyundu tugekyu di'ibu mduk'ana'amur.

⁶ Tamu naty tudujku nuudajk di'ibu ak tim tsaa, di'ibu israelituty yajtuundur ko ñayyajwa'adsudu. Es tu'uk tu'ugu nuudajk mugo'px litran tyuku nuu.

⁷ Jesús t'anmaayudyu ja wingiibyuty:

—Ya'utstu mudu nuu tyadu nuudajk.

Ta dya'ujtstu.

⁸ Net ja Jesús t'anmaayudyu:

—Jaarta net waanu es munajxtu ma xaduumbu.

Es du'un ttuundu.

⁹ Es ja xaduumbu t'ukmajtsy ja nuu di'ibu naty tu jyambity vinu. Ni tkanijawu ma myiñ, ja'ayu ja wingiibyuty ñija'adur ma tsooñ, ja'a ko yu'udyu naty tu tjuuttu ja nuu. Ta ja xaduumbu tmaj'yaxu ja pujkra yedyujk.

¹⁰ Ta t'anmaay:

—Jawyiin t'uuktu nidugekyu ja vinu waanu oybyu, es ko ja jabye'xyuty tu t'úknadu naty, nétnum yajmooydyu ja vinu di'ibu kyaj nugoó 'yóuty. Es mij jumbit xytyuñ. Oknum xyaky ja vinu waanu oybyu di'ibu naty mya'ijtypy pujke'eky.

¹¹ Yu ijxwu'amun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan di'ibu Jesús tyuun jap Kanaa, Galileeu ñaxxóty, ja'a yu'a ja jawyiimbu ijxwu'amun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan di'ibu Jesús tyuun. Esu du'un dya'ijxu ja myuj'ajtan es ja 'yuxpujkraty myubujkudu.

¹² Ko tyadu xuu ñajxy, net ja Jesús juyjptáknú Kafarnaúm mat ja tyaak esu myuga'axuty esu 'yuxpujkraty. Jap 'yijttu majtsk tugak xuu.

Jesús dyajpudsémy di'ibu juuy to'ktur ma ja muj tsajptujk

¹³ Es kom wingoombu naty ja israelitu pyasku xuu, ta Jesús pyatujku Jerusalén.

¹⁴ Jap muj tsajptujk ñabotsoty tpaty di'ibu tye'kypy éxtamu windsu'kun: tsajkaa, borreegu esu pak, es jap di'ibáty wyin'uñaaadyur ja tyeeky di'ibu ja'ayudyu myeeñ wyinguoonundur es du'un tnipak tnitundu.

¹⁵ Ko tyadu Jesús t'ijxy, ta tu'ugu wyojpn dya'o'oyu ak tim po'o. Net twojppudsuumdaadyu di'ibátyu naty jap tye'kypy ja borreegu esu tsajkaa. Es tnaswájudu ja myeeñ di'ibu wyinguoonundur ja meeñ es dyajjumbijty ja myeesu.

¹⁶ Es ja di'ibu tye'kypy ja pak t'anmaay:

—¡Yajpudsámdu tyadu ja yaa! ¡Kátudsu nDeedyu tyujk xyajwa'añ maaydyujk!

¹⁷ Net ja 'yuxpujkraty tjamyajtstu ja Diosu jyaabyajtan ma jyna'añ: “Ndsok'e'kypyuts ja mdujk.”

¹⁸ Net myiindu ja israelitu wyindsánaty es yajtuujudu:

—¿Ti ijxwu'amun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan mij xytyuk'ijxtur ko mij xymyudaty ja kutujkan es du'un xytyúmat yu tyadu?

¹⁹ Esu Jesús 'yadsooy:

—Jitu tyadu muj tsajptujk, es tugak xuats ngójadats jatugok.

²⁰ Ta ja israelituty 'yanmaayudu:

—Justyikxytyudujk jumajt 'yity es 'yabejty, ¿es mij tugak xuu xykyoja'añ?

²¹ Per ja Jesús ko tmadyaky ja muj tsajptujk, ja'a du'un myadyakypy ja kyum nini'x.

²² Paaty ko Jesús 'ye'ky es jyikyppyeky, ja 'yuxpujkraty tjamyajtstu ko du'un Jesús jynañ, es tmubujktu di'ibu ijtp jaabybéty ma Diosu jyaabyajtan es di'ibátyu naty Jesús tu 'yanu'amxaty.

Ñija'ap ja Jesús ja ja'ay ja jyot wyinma'añ

²³ Ko naty ja Jesús 'lyity Jerusalén ko pasku xuu, may ja ja'ay myabujkudu ko t'ijxta ja ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan di'ibu Jesús tyuun.

²⁴ Per ja Jesús kyaj ñaygyuyajku ti'igyu mut yu'ujaty, ja'a ko 'yixy'ajttaayduyur nidugekyu.

²⁵ Es ja Jesús kyaj t'awijxy esu wiingátypy ja'ay tyukmumadya'agudut wi'ixu ja'ay ja jyot wyinma'añ, yu'u ku'am ñija'abu naty wi'ixu wyinma'añ ja ja'ayaty.

3

Jesús esu Nikodemu

¹ Nidu'uk di'ibu ana'amp muj tsajptugóty, fariseeu ja'ay, es ja'a txu'aty Nikodemu,

² ja'a ñimiin ja Jesús koots, es t'anmaay:

—Ya'uxpajkpu, nniija'adapts ko Dios tu mgéxyuty es xya'uxpáktudats, ja'a ko ni pán mbaat tkaya'ixyuty yu ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan éxtam mij xya'ixyuty, pán kyajpu Dios pyudakuty.

³ Es ja Jesús 'yadsoojumbijtu:

—Jantsy tuj'ajtanats mij n'anuumu, di'ibu kyaj jatugok myiñ jya'ty jemy, kyaj mbaat t'ixy ja Diosu kyutujkan.

⁴ Net ja Nikodemu dyajtuuy:

—¿Per wi'ix mbaat tu'ugu ja'ay muj'ana'knu myiñ jya'ty myumajtsk ok? ¿Wi'ix mbaat tyuku tyak jyodoty es jya'tut ya naxwiñ jatugok?

⁵ Jesús 'yadsoojumbijtu:

—Jantsy tuj'ajtanats mij n'anuumu, pán kyaj jatugok myiñ jya'ty jemy mut ja'agyujxm ja nuu es ja'agyujxm ja Diosu jya'ajun, kyaj mbaat tyuku ma Diosu kyutujkan.

⁶ Pánu toxytyujk yajmiin yajajtap, ja'ay yu'u; es pán ja Diosu jya'ajun yajmiin yajajtap, ja'ajun yu'u.

⁷ Katu du'añu mwu'amu kots mij tu n'anuumu es tsojkap jatugok mmin mja'ttut jemy.

⁸ Yu poj, pojpu'u ooytim maaty, es mmaadeepy ko pyoju, per kyaj xyñijawu ma tsooñ es ni xykyanijawu ma ñejxy. Es nandu'unu dunu tyaadu tugekyu di'ibu ja Espíritu Santu yajmiimpy yajajtypy jemy.

⁹ Ta ja Nikodemu dyajtuujumbijty ja Jesús:

—¿Per wi'ix mbaadu tyaadu du'an tyuñ?

¹⁰ Jesús 'yadsooju:

—Mijtsu du'an tu'ugu israelítadyu wyindsán, ¿es kyaj mij xyñijawu tyaadu?

¹¹ Jantsy tuj'ajtanats mij n'anuumu, n'anmaabyats di'ibats nniija'ap. Es tugekyu di'ibu tu ndukmumadya'aktu, yu'u dun di'ibats tu n'ixy. Per miidsaty kyaj xymyubaktu di'ibats uj miits njatukmumadyáktup.

¹² Es pán kyaj xymyubaktu di'ibats uj miidsaty nja'awa'anup di'ibu ja ya naxwiñ ijtp, ¿wi'ix xymyubáktut kots ndukmumadya'aktut di'ibu ijtp tsajpótm?

¹³ 'Ni pánum kyapatuku tsajpótm, ujtsu du'an je'eyu, ja Naxwiñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, es ya naxwiñ ngada'agyats.

¹⁴ Es éxtam ja Moisés tkuduyy ja tsa'añ di'ibu ak bronsu, nandu'an uj, ja Naxwiñudu Ja'ayadyu Kyudunaabyu, nyajpajta'aga'añats kujxm.

¹⁵ Es nidugekyu di'ibats xymyubajkrats uj, jiky'átup winu xuu winu tiempu.

Dios tsyejpy ja naxwiñudu ja'ay

¹⁶ Ja'a ko yu Dios nugoó oj t'oktsojku ja naxwiñudu ja'ayaty, paaty ttuknigejxy ja tyu'uk'U'unk, es panaty myabujktap jiky'áttap winu xuu winu tiempu es kyaj kyutugódyut.

¹⁷ Ja'a ko Diosu 'yU'unk tkejxy es dyajnitso'oktut ja naxwiñudu ja'ayaty, kyaj tkejxy esu ja'ay ñajxtat ma ja tudyu'unun winu xuu winu tiempu.

¹⁸ Di'ibu myabejkyu ja Diosu 'yU'unk, kyaj yu'u ñajxtat ma ja tudyu'unun winu xuu winu tiempu, per di'ibu kyaj myabékyuty, yu'u ñajxap ma ja tudyu'unun winu xuu winu tiempu mut ko kyaj tmabeky ja Dios ja tyu'uk'U'unk.

¹⁹ Di'ibáty kyaj tmabaktu ja Diosu 'yU'unk, ja'a ñajxtap ma ja tudyu'unun winu xuu winu tiempu, mut ko ja jajun myiñ ya naxwiñ, es ni'igu oj ttsoktu ja koots'at kudiinam ja jajun, mut ko axuuk 'yadu'utstu.

²⁰ Nidugekyu di'ibáty axuuk adátstap, kyaj ttsoktu ja jajun, es kyaj tmawingóñ ja jajun kudiibu ñayyajnu'dudut di'ibu naty axuuk tyiimpy.

²¹ Per di'ibu jiky'ajttap mudu tuj'ajtan, myuwingeempy ja jajun es du'an dya'ixyuty ko yu'u oy tmadúñ ja Dios.

Fwank Yajwabajtpu tñigajxy ja Jesús

²² Es ko waanu 'yijty, net ja Jesús mudu 'yuxpajkraty oj ñajxta ma yu Judeeu ñaxwiñudu. Jap waanu 'yijttu es dyajwabáttu ja ja'ayaty.

²³ Nandu'un ja Fwank Yajnuabajtrn yajnuabétyu naty jam Enón di'ibu myawingon'ajtypy ja Salim, ja'a ko jamu naty ja kom nuu, es ja ja'ayuty ñujxtu es ñubáttut.

²⁴ Tyaadu du'un tyuun jyajtu kyajnumu naty yu Fwank yajnuajta'aky puixndugóty.

²⁵ Es di'ibu naty ja Fwank Yajnuabajtrn 'yuxpujkrpty ñaygyajxudu mat tu'ugu israelítuty pun wi'ixu ja'ay ñayyajwa'adsudu.

²⁶ Net oj tnuñjxtu ja Fwank es t'anmaaydyu:

—Ya'uxpujkrpu, ok'ix. Di'ibu naty mat mij ma Jordán muñnu awinm, di'ibuts mij xytyukmumadyak, tam tyam yajnuabéty, es nidugekyu ja'ayuty ak yu'u panajxap.

²⁷ Net ja Fwank 'yadsooy:

—Ni pán tii mbaat tkamudaty pun kyajpu Dios tu myo'oyuty.

²⁸ Miidsuty ku'am xymyudoodu kots miits n'anmaaydyu: “Tuy'ajtan ko kyajts uj nGrístuty, je'eyuts uj nyajkéxy jawyiin ma yu Kristu.”

²⁹ Ma tu'ugu ja'ay pyekyun, ja puikpu yedyujk ja'a mat ti'igyu ja di'ibu pyejkyry. Es ja puikpu yedyujk ja myutnaymyaayubu ni'igu xyonda'aky ko jam muat 'yity ma yajmujtúñ ja myutnaymyaayubu es tmuđoo'ity ja kyajxy myadya'aky. Es nandu'un uj, xondákrpts jotkuda'aky ko yu ja'ayuty tpanajxtu ja Jesús.

³⁰ Jesús yu'u ni'igu myujwiindujku'adu'utsy, es uj waanu ni'iguts n'awaan n'amutsku.

Di'ibu tso'omp jam tsajpótm

³¹ Mat ko Jesús tsoyo'ón tsajpótm, paaty ni'igu myujjuty kadiinum ja naxwiñudu ja'ay. Hjtsu du'unu naxwiñudu ja'ay. Paaty uj je'eyuts nuñjawn di'ibu ja ya naxwiñ. Per di'ibu kadakp tsajpótm, yu'u ñigopk'ajtypy tugekyu.

³² Paaty yu'u myadyakypu di'ibu tu t'ixy es tmuđoy, per ni pán tkamabeky di'ibu yu'u myadyakypu.

³³ Ja ja'ay di'ibu kyupejkyry ja ayuk di'ibu yu'u kyajxypu, niguxu'kp ko tuy'ajtan di'ibu Dios kyajxypu.

³⁴ Pánu Dios tu kyéxyuty, Diosu 'yayuk myadyakypu. Esu Dios tmooy ja Jesús yu Espírítu Santu tugekyu.

³⁵ Ja Dios Teety tyantsyseyjpy ja 'yU'unk, es tugekyu ttukkudujkudya'ay di'ibu jaa'ajtr.

³⁶ Di'ibu myubejkyry ja Diosu 'yU'unk, myudajtypy yu jiky'ajtan winu xuu winu tiempu; per di'ibu kyaj tmuđuka'añ yu Diosu 'yU'unk, kyaj tmuđaty ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, yu'uyu 'yaxájap ja muk tadydu'unun di'ibu Dios mo'oyudap.

4

Jesús es tu'ugu samaritanu toxytyujk

¹ Myudoodu ja fariseeu ja'ayuty ko ni'igu naty dyajmáyu ja 'yuxpujkrpty es yajnuabéty ni'igu kadiinum ja Fwank Yajnuabajtrn.

² Oy kyaj ja Jesús ku'am yajnuabejty, yu 'yuxpujkrpty yu'ujjuty yajnuabajttu ja ja'ayuty.

³ Ko Jesús nuñja'aju tyaadu, net tsoyo'ón Judeeu es jyumbijnu Galileeu.

⁴ Ko tyu'uoyo'oy, koonum ñaxy samaritanu ñaxóty.

⁵ Jyajttu jap ma kajpn di'ibu xyu'ajtypy Sika, di'ibu naty jaryu myawingón yu Jakoobu ñax di'ibu 'yu'unk Josee tyukkumaay ja ñax.

⁶ Es jap tu'ugu nudajñ di'ibu Jakoob ñudajñ'ajt jékyur. Es ko jyajty jap nudajñ agu'p ja Jesús, ja'a ko anu'xubu naty mat ko tu yo'oy, ta ñaxwe'tsy nudajñbyu'aay. Kijkyxuu natyñu.

⁷ Net myiñ ma ja nudajñ tu'ugu samaritanu toxytyujk es tjuuda'añ ja nuu. Net ja Jesús t'anmaay:

—Meegyuts waanu nuu, tunu may'ajtan.

⁸ Tu naty ñujxtu ja 'yuxpujkrpty kajpnóty es tjuya'andu di'ibu 'yagijxyu'áttap.

⁹ Es ja toxytyujk 'yadsooy:

—Mij m'israelitu, es uj samaritanu. ¿Wi'ixuts mij xy'amdoy ja nuu es nyajnu'uugat? (Yu israelítuty kyaj mat ti'igyu 'yity ja samaritanu ja'ayuty.)

¹⁰ Jesús 'yadsooy:

—Kooxyur xy'oknijawu ja may'ajtan di'ibu Dios yajkyry es pánuts uj di'ibu nuu m'amdooyur, tuy'ajtanxyurpts mij xy'amdoy yu nuu, es ujxyurpts mij nmeery yu nuu di'ibu yajjiky'ajtypy ja ja'ayuty.

¹¹ Ja toxytyujk 'yadsooy:

—Windsán, ni xykyamudaty je'eyu di'ibu mat ja nuu xyjuudat. Ja'a ko jantsy kuk yu nudajñ, ¿wi'ixuts mij xymyo'oyut yu jiiikypu nuu?

¹² Ja n'apteety'ajtam Jakoob xytyukmawu'umamu tyadu nudajñ, ma yu'u ijty ñu'uuktu mat ja 'yu'unk 'yuna'kuty esu jyuyujk tsyajkaa. ¿Tii wa'anu da mij ni'igu mujjuty kadiinum ja'a?

¹³ Esu Jesús 'yadsooy:

—Nidugekyu di'ibu yaa nu'úktap, paadudap jatugok yu taudsu,

¹⁴ per di'ibu 'yikyppu ja nuu di'ibuts uj nmeepu, ni na'a tæudsu kyanakypyaadudut. Ja'a ko di'ibuts uj nuu nmeepu, jap myujxtawut jyodoty es myo'oyudut ja jiky'ajtan di'ibu wina xuu wina tiempu.

¹⁵ Net ja toxytyujk t'adsooy ja Jesús:

—Windsán, meegyudsu tadu nuu es kudiibuts xyñakypyaadut yu tæudsu es ni ngnakymyínuduts ma tyadu nudajñ es njuududuts ja nuu.

¹⁶ Jesús 'yadsooy:

—Nujx wow yu mña'ay es muut mmíndut ja yaa.

¹⁷ Ja toxytyujk 'yadsooy:

—Kyajts nmudaty ja nña'ay.

Jesús 'yadsooja:

—Mmudajtypu ja tuy'ajtan ko mjuna'añ kyaj xymyudaty ja mña'ay,

¹⁸ ja'a ko nimægoxk tu xy'okmudajtræ mña'ay, es di'ibu jam tyam mmudajtypu jatu'ugu myedyujk, kyaj yu'u xyña'ayuty. Paaty tui'ajtan éxtam mjuna'añ.

¹⁹ Ko ja toxytyujk tmædooy, net t'anmaay ja Jesús:

—Windsán, n'ijxyruuts ko mij ja Diosu kyugajxpu.

²⁰ Ja n'aptujkuty di'ibu jékuyap jyiky'ajttu, ja'a 'yawdajttu ja Dios yaa ma tyadu kopk. Per miits israelítuty mjuna'andu ko jaayu Jerusalén ja it lugaar ma n'awdajttam.

²¹ Jesús t'adsooy ja toxytyujk:

—Mæbujkkuts mij, miimp ja xuu ja ooræ ma miits xy'awdáttt ja Dios, es ni ngamíndut ma tyadu kopk es ni mganujxtut Jerusalén.

²² Miits samaritanu ja'ayuty, kyaj xyñijáwudu ti m'awdajttap, per uudsuty israelítuty, nnija'adupts tits n'awdajttap, ja'a ko tsyooñ ja nitsokan ma ja israelítuty.

²³ Per minagamp ja tiempu, es tyamu du'un, ko ja ja'ayuty di'ibu sitay y'awdajttap ja Dios, t'awdáttt mut wina jyot jya'ajun es mudu tui'ajtan, mut ko du'unu dan ttseky ja Dios es 'yawdátudut ja ja'ayuty.

²⁴ Dios yu'u du'un ja ja'ajan, es di'ibu 'yawdajttap ja Dios, 'yawdátttap mut wina jyot jya'ajan es mudu tui'ajtan.

²⁵ Net ja toxytyujk t'anmaay ja Jesús:

—Ej nnija'abuts ko mínup ja Kristu di'ibu Dios wyin'ijx. Ko myínut ja'a, yu'u xy'awa'anudya'ayum tugekyu.

²⁶ Net ja Jesús t'adsooy ja toxytyujk:

—Ejtsu du'un Kristu di'ibu mmugajxap.

²⁷ Es net jyajttu ja 'yuxpujkruty. Es ko t'ijxtu ja Wyindsán myadya'aky mut tu'ugu toxytyujk, du'unu wyu'umudyaaydyu. Per ni pán oj tkayajttú: “¿Ti mdsejpy?” o “¿Ti ko xymyutmadya'aky yu toxytyujk?”

²⁸ Net ja toxytyujk tnaswijsu tsyiy es oj ñejxy kajpnóty es oj t'awánudu ja kugajpn es t'anuumudu:

²⁹ —Min xy'ok'ixtu tyápu ja'ay di'ibuts tu xy'awanu tugekyu di'ibuts tu nduñ. ¿Kyaju du'un jya'adyu tyaaðu ja Kristu?

³⁰ Net ja ja'ayuty tsoy'ondu jap kajpnóty es trinujxtu mut ja toxytyujk ja Jesús.

³¹ Ko naty ja toxytyujk tu ñejxy kajpnóty, net ja Jesusu 'yuxpujkruty 'yanmaayy:

—Ya'uxpujkræ, kay oynu'unun.

³² Ta ja Jesús 'yadsooy:

—Tyapts ja je'xy nmudaty di'ibu miidsuty ni xykyanijáwudu.

³³ Net ja 'yuxpujkruty ak ja'ajuty ñayajttajjudu:

—¿Tu da pán dyajmíñ di'ibu kyáyup?

³⁴ Esu Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpujkruty:

—Kots uj nduñ di'ibu tseyjpy pánuts tu xykyexy, ujts jotkudákpats éxtam jyawu ngay n'iigyuts.

³⁵ Miits m'ayuk'ajttabu du'un: “Ko tyagoy'aty taxk po'o es nyajpudu'kum ja puja'aky.” Per ujts miits n'anmaaydyap: “¡ixtu kam! Tu puja'aky tyutsnu es tu tpaaty ja tiempu es pyudu'agut.”*

³⁶ Di'ibu yajpude'kypu ja pyujta'aky, 'yaxájup ja myaju'uñ; esu pyujta'aky di'ibu yajpude'kypu, ja'a du'un itap wina xuu wina tiempu. Es du'un di'ibu wyijpy ja triigu es di'ibu yajpude'kypu, nimajtsk xyonda'akta.

³⁷ Es du'un dya'ixuty ko tui'ajtanuty di'ibu 'yayuk'ajttap éxtamu tyaaðu: “Wiinkpu wyijpy ja triigu es wiinkpu yajpude'kypu.”

³⁸ Ejts miidsuty tu ngaxtu es xyajpudu'uktat ja di'ibu kyaj tu xyñiduungudu. Wiingátypu tu tniuduungudu, es miidsudyu net myajpudu'ktap.

* 4:35 Ja'a taada 'yandijpy ko tu net ja tiempu jya'ty ma ja ja'ayuty 'yaxájudut éxtamu Kristu.

³⁹ May ja samaritanu ja'ayuty di'ibu tso'ondup kajpnóty tmabujktu ja Jesús, ja'a ko ja toxytyujk tu naty 'yanu'umxudu: "Tadu yedyujk xy'anmaayuts tugekyu di'ibuts tu nduñ."

⁴⁰ Es ko myiindu ma Jesús, net tmunu'xtáktu es wyu'umut mat yu'ujuty. Es ja Jesús oj wye'emy ma ja kajpn majtsk xuu mat yu'ujuty.

⁴¹ Ko ja kugajpnaty tmadoodu ja 'yuxpukun ja Jesús, ni'igu mayja'ay oj t'akmabuktu ja Jesús.

⁴² Net ja toxytyujk t'anmaaydyu:

—Nmabujknupts uudsaty tyam, kudiinum je'eyu ko mij tu xyñigajxy, ja'a ko nandu'un uudsaty ku'am tu nmadóyats. Nnija'adupts tyam ko tuj'ajtun ko yu'u Kyrístaty di'ibu yajpojpnitugoyaampy yu naxwiñudu ja'ay.

Jesús dyajtse'eky tu'ugu yajkutujkpu tyuumbu

⁴³ Ja kyumdugak xuu ja Jesús tsoyo'ón Sikar es oj ñejxy Galileeu.

⁴⁴ Ku'amu naty jayjyr tu jyu'ana'añ yu Jesús: "Ni tu'ugu Diosu kyugajxpu kya'ity windsu'ugu mat ja myugugajpn."

⁴⁵ Es ko ja Jesús yjayty Galileeu, ja ja'ayuty oj 'yaxájudu tsuj, ja'a ko nimayu naty di'ibu oj tu pyaskuxu'attu Jerusalén. Jap t'ijxtu ti Jesús tyuun tugekyu.

⁴⁶ Net ja Jesús yjayty Kanaa, Galileeu ñaaxóty, ma naty ja nuu tu dyajjumbity vynu. Es net tu'uk yjayty ja yajkutujkpu tyuumbu di'ibu muju kyutujkun. Jam ja'a tsyuunu Kafarnaúm es ja 'yu'unktamu naty tu pya'ambdy jantxy muk.

⁴⁷ Ko tadu ja'ay tmadooy ko Jesús tu jyuumbity Judeeu es ko tu naty myiñ Galileeu, ta trimiñ es tmunu'xtáky es juypta'agut, es nujx ja 'yu'unk ya"agudáxuty, ja'a ko tim oogánubu naty.

⁴⁸ Ta ja Jesús t'anmaay ja ja'ay:

—Pun kyaj xy'ixtu ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun, kyaj miidsaty uj xymubáktut.

⁴⁹ Net ja yajkutujkpu tyuumbu 'yadsooy:

—Windsán, jo'omdu tsojk, tunu may'ajtun, naam kyajnamts ja n'u'unk 'yeeky.

⁵⁰ Ta Jesús 'yanmaayu:

—Nujx ma mdujk. Ja m'u'unk tu 'yaguda'aky.

Ta ja ja'ay tmabejky éxtam ja Jesús tu 'yanu'umxaty. Ta jyuumbijty ma tyujk.

⁵¹ Es ko naty tyu'uyo'oy, oj juyjpkubaaduty ja tyuumbu di'ibu naty tso'ondup ma ja puma'ayun. Ta 'yanmaayu:

—Ja m'u'unk tu 'yaguda'aky!

⁵² Ta ja yajkutujkpu tyuumbu 'yadsooy:

—¿Ti ooru oga'an tu myubaadu?

Es ja'ajuty 'yadsoodu:

—Éxtam janakxyuu uxu'uy xyeemy ja jyuun.

⁵³ Net ja u'unkteety tjamyejtsy ko nan janakxyuu naty tu 'yanu'umxaty ja Jesús: "Ja m'u'unk tu 'yaguda'aky."

Net ja ja'ay es nidugekyu di'ibu tsyuunaaydyur ma jyuun tyujk tmabujktu ja Jesús.

⁵⁴ Tyadu du'un ja myumajtskpu ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun di'ibu Jesús tyuun ko jyuumbity Judeeu es ñejxy Galileeu.

5

Jesús dyajtse'eky tu'ugu puma'ay pilu pa'ay

¹ Ko waanu 'yijty ja israelítaty tu'ugu naty ja xuu ttundu jap Jerusalén, es ja Jesús jap oj ñejxy xu'ajtpu.

² Ma tadu kajpn myuwingón ja kajpndujk aa di'ibu tyijty Borreegu Tajk Aa, jap tu'ugu muj pilu ma ja'ay tsiy'ida. Muxoxku tyujk wiin tmudaty esu israelítu ja'ay ttiyta Betesda.

³ Japu naty ja ja'ay may pya'amgo'knudu naxkujxy. Tapu wiints, uxneybyu, xux, di'ibu kyaj mbaat yi'xy. Jap 'yawixtu pilu pa'ay es ja nuu yu'xut.*

⁵ Japu naty tu'ugu yedyujk kyo'knu di'ibu i'px majmólx tugak jumujt kujk pya'am 'yity.

⁶ Ko ja Jesús t'ijxy ja puma'ay kyo'knu, ñija'abu naty ko jeky tu 'yayoonu, net t'anmaay:

—¿M'aguda'agaambu?

⁷ Ja puma'ay 'yadsooy:

—Windsán, kyaj pun pánuts xpyujta'agap yap piloty ko jyayi'xy tyadu nuu. Tugok tugókuts njatakuya'añ, wiinkpu jawyiin'ajtkojp.

⁸ Jesús t'anmaay:

—Pudu'uk, yajmúk ja mmabajn es nujx ma mdujkun.

* ⁵³ Ja ja'ayuty di'ibu jap myubujktup ijty ko winna'agana'aty jyanaky tsajpótm tu'ugu anklus es ja nuu dyajyi'xy, es di'ibu ja puma'ay jawyiin tujkup ma ja pilu, ja'a agudakp oytym di'ibu pa'amudyu naty tmudaty.

⁹ Netyñ ja puma'ay 'yagudaktaay. Ta dyajpude'ky ja myabajn es yo'oydsyo'oñ. Es kom saabudu naty ma ja israelituty dyajnigutúku es t'amaay'áttat,

¹⁰ yu'ujuty t'anmaaydyu ja di'ibu naty tu 'yaguda'aky:

—Po'xunxuu tyam. Kyaj ñikutikyuty es xystsuumádtut yu mmabajn.

¹¹ Net ja yedyujk 'yadsooy:

—Yu di'ibats tu xya'aguda'aky, yu'uts tu xy'anuumu: “Yajmúk yu mmabajn es ñujx.”

¹² Net yajtuujudu:

—¿Pánxu du'un tu m'an'umxuty es xyajmúkut yu mmabajn es mñajxt?

¹³ Es ja yedyujk kyaj tñjawu pánu dun ja'a di'ibu tu ya'aguda'agyuty, ja'a ko ma ja lugaarun mayu naty ja ja'ayuty es ja'a ko ja Jesús tu naty ñujxnu wiink tsoo.

¹⁴ Oknum jatugoku Jesús tpaty ma ja muj tsajptujk. Net ja Jesús 'yanmaay:

—Ix jaygyuku. Tyamu net tu m'aguda'aky. Katu mnakyppekytyuñ kadiibu mjátat o'ktáy.

¹⁵ Ta ja yedyujk jyambijty es oj t'awanu ja israelituty ko di'ibu tu ya'aguda'agyuty, yu'u du'un ja Jesús.

¹⁶ Paaty ja israelituty tñajdiittso'onda ja Jesús, mat ko ja puma'ayuty dya'agudaky saabudu xuu.

¹⁷ Es ja Jesús t'anmaay ja israelituty:

—Yu nDeedyats tuumpru tyambaat, es aj nandu'un tuumbats.

¹⁸ Paaty yu'ujuty ni'igu oj 'yákudu, es paaty tjaya'oogándu mat ko ja Jesús kyaj tmay'aty twindsu'ugu ja po'xunxuu es mat ko nandu'unu Jesús jyunañ ko Dios yu'u tyeety'ajtyty, ja'a ko du'un ñaybyajta'agyuty nandu'un Dios.

Diosu 'yU'ungu kyutujkun

¹⁹ Net ja Jesús t'anmaaydyu:

—Jantsy tuj'ajtanats miits n'anuumadu ko uj, Dios ja 'yU'unk, kyajts mbaat ti nduñ ngu'am winma'añats. Ndiimbyats je'eyu di'ibats n'ijxypy tuñ yu nDeedyats. Tugekyu di'ibudsu nDeety tyiimpy, nandu'un uj, Dios ja 'yU'unk, nduñats.

²⁰ 'Pes ja nDeedyats xystsyojkpats uj es xytyuk'ijxpts tugekyu di'ibu yu'u tyiimpy. Es xytyuk'ixaambats waanu oyjyatytyu. Es ko xy'ixtat, du'añu mwu'umadya'aydyat.

²¹ Es éxtamu Dios Teety dyajjikypyéky ja o'kpaty, nandu'un uj, ja 'yU'unk, nyajjikypyákupts di'ibats ndsejpy.

²² Yu Dios Teety ni pán tkapayo'oy. Uj, ja 'yU'unk, tu xymyo'oyats tugekyu ja kutujkan es nbayo'oyudats,

²³ es du'unats uj tugekyu xywyindsu'ugudat, ja Diosu 'yU'unk, éxtam twindsu'uguda ja Dios Teety. Di'ibats kyaj xywyindsu'ugu uj, nan kyaj twindsu'ugu ja Dios Teety di'ibats tu xykyexy.

²⁴ 'Jantsy tuj'ajtanats miits n'anuumadu, di'ibu myadoo'ijtyty di'ibats uj ngajxypy es tmubeky ja di'ibats tu xykyexy, uj nmo'oyaambyats ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, es kyaj ñajxat ma tudyu'unun winu xuu winu tiempu, ja'a ko tats njo'tsu pyojpu es tats nmo'oy ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

²⁵ Jantsy tuj'ajtanats miits n'anuumadu, minamp ja tiempu, es tyamu du'un, ko ja o'kpaty tmúdwat di'ibu ngajxypyats uj, Dios ja 'yU'unk. Es pánuty kyuydyiimpy éxtamts uj n'anuumu, yu'uts nmo'oyaampy ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

²⁶ Du'un éxtam ja Dios Teety tmúdaty ja jiky'ajtan, nandu'unats uj tu xymyo'oy esats nmúdatat ja jiky'ajtan.

²⁷ Es ja Dios Teety tats nandu'un xymyo'oy yu kutujkan es nbayo'oyudats ja naxwiñudu ja'ayuty, ja'a ko ujtsu du'un ja Naxwiñudu ja'ayudyu Kyudunaabyu.

²⁸ Katu tyaadu du'añu mdu'uwu'umadu, ja'a ko ja'taamp ja tiempu ma ja o'kpaty di'ibu tu ñaxtákuu myadówup kots uj ngajxat,

²⁹ es di'ibu oy tu jyiky'aty ya naxwiñ, yu'u jiky'akup es ñajxtat ma ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, per di'ibu tu jyiky'aty axuuk ya naxwiñ, jyiky'akup es ñajxtat ma ja tudyu'unun.

Di'ibu ñikajxpejtyty ko Jesús Diosu 'yU'unk

³⁰ 'Uj kyajts ti mbaat ku'am nduñats. Uj nbye'ebuyats éxtamdsu nDeety xytyuk'ane'emy. Pátup wi'ixats nbayo'oy, ja'a ko kyajts uj ngu'am winma'añ nyajtuñ, ja'ats ndiimpy di'ibu tseyjpy ja Dios Teety di'ibats tu xykyexy.

³¹ Pán ujts naydyu'uk ku'am junaamp ko ujtsu du'un ja Diosu 'yU'unk, kyajts mij xymyabúktat.

³² Per taa jat'uuk di'ibu nandu'un jyuna'añ, es di'ibu yu'u junaamp, tuj'ajtanu'u.

³³ Miidsuty ku'am oj xyajtáwdu ja Fwank Yajnuabajtpu, es m'adsoojudu ko ujtsu du'un ja Diosu 'yU'unk.

³⁴ Uj kyajts ndukmada'aky kots pán xyñikajxpátat. Je'eyats miits ndukjamyatstu ko ja Fwank jyunañ du'un ko miits mñits'o'ktat.

³⁵ Mut ko Fwank Yajnaabajtrü, da'un yu'u 'yijty éxtam tu'ugu kud'u'xn di'ibu xykyuda'xam ma mbaat nyo'oyam, es waanu tiempu mjotkujkudu miidsaty mudu kud'u'xn.

³⁶ Es uj nmudajtyppyts tu'ugu testiigu di'ibu ni'igu muj yu muj'ajtan tmudaty kadiinam yu Fwank. Di'ibuts uj ndiimpy, Dios Teedyats xumyooy es ndunat es nyajkugáxat. Es ja tuunk di'ibuts ndiimpy, yu'u yajniiguxe'kypy ko Dios Teedyats uj tu xykyexy.

³⁷ Nandu'an ja Dios Teety di'ibuts tu xykyexy, pyajtákypy ja'a ko tayı'ajtan di'ibuts ngajxypy. Ni na'anam xykyamudoogajxtu es ni je'eyunam xykya'ixtu.

³⁸ Kyaj ja Diosu 'yayuk 'yity ma miidsaty, mut ko kyaj xumyubaktu kots miits nja'anamudu ko ujtsu da'un ja kugajxy di'ibu Dios Teety tu tkexy.

³⁹ M'uxpajktap miidsaty di'ibu Moisés es ja Diosu kyugajxpty jyaadyu, ja'a ko miits mjuna'andu ko mut yu'u xytyjy tu xygyanaraty yu mjiky'ajtan winu xuu winu tiempu. Moisés es ja Diosu kyugajxpty, ja'a jyaadyu di'ibuts uj nnastu'un nnaskajxu,

⁴⁰ per miidsaty kyajts xy'axajyua'andu éxtamu Yajniitsókrü esxyparts miits nmo'oy yu jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

⁴¹ 'Kyajts nyajtün ja muj'ajtan di'ibu ja'ay yajktap.

⁴² Yajxonats nnijawu ko miidsaty kyajpu Dios xy'awdatu.

⁴³ Uj tu nmíñats yu'agyuxmudsu nDeedyats, es miidsaty kyajts xy'axájudu. Per kooxyup myñ ja wiink yedyujk mut ja kyu'am winma'añ, yu'u situy m'axájudu.

⁴⁴ Zwi'ixuts miits xumyubáktadats pun m'axtaadyu yu ja'ayuty es mwindsu'ugadut, es kyaj xy'axta'aydu esu Dios jyuana'anat ko miits m'oyjya'ay'átyuty?

⁴⁵ Katu mjuna'andu kots uj miits xytyjy nni'uunuyá'andu nDeedyats wyinduuy. Moisés yu'u da'un mni'uunuyánudap, di'ibu miits mjot'ajttap.

⁴⁶ Mni'uunuyánudap mut ko miits kyaj xumyubaktu di'ibu yu'u jyaawyuh'am ma uj.

⁴⁷ Es pun kyaj miits xumyubaktu di'ibu Moisés kyaxjaay, zwi'ix miits xumyubáktat di'ibuts uj miits n'anmaadyup?

6

Jesús dyajkáy nimugoxk mil naxy ja ja'ay

¹ Ko tyaaðu da'un tyuun jyajtu, net ja Jesús oj 'yawinnaxy ma ja Galileeu Myejyñ di'ibu nandu'un xyu'ajtypy Tibeeryus Myejyñ.

² May ja ja'ay pyanujxudu mut ko tu naty t'ixy ja ixxwu'amun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan di'ibu Jesús tyuun ko ja puma'ay dyajmabaðu.

³ Ta pyatujku ja Jesús ma tu'ugu kopk, es ñaxwa'tstu mut ja 'yuxpajkpty.

⁴ Pyatnubu naty ja israelítuty ja pyasku xuu.

⁵ Ko Jesús t'ijxy ko may ja ja'ayuty pyanujxudu, net dyajtuuy ja Felipu:

—¿Ma net nju'uyam yu je'xy di'ibu nmo'oyam yu tyadu mayjya'ay?

⁶ Jesús jyuanañ da'un es t'ok'ixa'añ wi'ix jyuana'añ yu Felipu, ja'a ko ñija'abu naty Jesús ku'um ti naty tyunaampy.

⁷ Net ja Felipu 'yadsooy:

—Majtsk mugó'px xuu nidún kyaj traadat es kujkwaanu nmo'oyam nidu'uk nidu'uk.

⁸ Net ja Andrés, ja myuga'axu Simonk Peedra, nan yu'u naty ja Jesusu 'yuxpajkpu, jyuanañ:

⁹ —Tyam tu'ugu mixyu'un'k di'ibu myudajtypy mugoxku tsajkaagyu'un'k es majtsku ajkxu'un'k, peru tyaaðu waanu yu'u. Kyaj traadat mut ko myayjya'ayaty.

¹⁰ Jesús t'anmaay ja 'yuxpajkpty:

—Yajnaxwaatstu nidugekyu.

Net ñaxwa'tstu mugoxk mil ja yedyujkuty, es kyaj yajmadsyóy ja toxytyujkuty es ja uná'ku'unguty.

¹¹ Net ja Jesús tkone'ky ja tsajkaagyu'un'k es tja'aygyadáky ja Dios. Net ttujkwa'xy es tmooy ja 'yuxpajkpty es ja 'yuxpajkpty tmooydu ja mayjya'ay di'ibu naty tu ñaxwaatstu. Es nandu'un ttuun mut ja ajkxu'un'k, tmooydu ja ja'ayuty mabaat 'yuts jyotkuda'áktat.

¹² Es ko naty tu jyotkuda'áktu, ja Jesús t'anmaadyu ja 'yuxpajkpty:

—Yajmujkta'aydu tugekyu yu tsajkaaky tyuktuku di'ibu tu ñaduku, kadiibu ti wyindugóyut.

¹³ Net ja 'yuxpajkpty dyajmujktaaydu majmajtsk muj katsy di'ibu nadajku ma ja mugoxkpu ja tsajkaagyu'ungun.

¹⁴ Es ko ja ja'ayuty t'ijxtu ja ixxwu'amun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan di'ibu Jesús tyuun, net ñayjyanánudu:

—Jantsy tayı'ajtundama da'un ko yu tyaaðu yu'adyu Diosu kyugajxpu di'ibu minamp ya naxwiñ.

¹⁵ Per kom ja Jesús ñija'aju ko jyamunujxa'anudu agwanu es pyajta'aga'anudu rey, paaty ja Jesús abeky ñaybyujtáku es pyatujku ma ja kopk es ita'an naydyu'uk.

Jesús yo'oy nnu wyingujxm

- ¹⁶ Es ko tsyu'ujunu, net ja 'yuxpajkputy jyunaiktü ma ja mejyñbya'a.
¹⁷ Ta tyujkudu ma tu'ugu barku es 'yawinnaxa'andu Kafarnaüm. Tu naty wyingoodsunu es kyajnuma naty ja Jesús jyumbity,
¹⁸ net jyantsymyiñ ja muk poj es ja mejyñ jyantsyñikapy.
¹⁹ Es ko tu naty tyu'uyo'oydyu éxtum mugoxk o tudujk mil metran, net t'ijxtu ko myuwingónuty ja Jesús ma ja byarku, nuu wingujxy yo'oy. Net tsyu'kadyaadyu.
²⁰ Ta ja Jesús myugajxu:
 —Ejtsu du'un. Katu mdsu'ugudu.
²¹ Net ja'ajaty jyantsyxyondaktu es t'axájudu ja Jesús ma ja byarku. Es waanu 'yak'ijty, ta jyajtu ma naty ñujxtu.

Ja'ay t'axta'aydyu ja Jesús

- ²² Jakumbom ja mayjya'ay tñija'adu pánuty wu'umdu jam mejyñ awinm, ko yu'uyuty ja Jesusu 'yuxpajkputy ttuknujxtu ja barku di'ibu naty ti'igyu, es ko kyaj ja Jesús jap tyujku muut ja 'yuxpajkputy.
²³ Net naaguty ja barku di'ibu tso'ondap ma Tibeeryas kajpn, jyajtu mawingón ma naty ja tsajkaaky tu tkaydyu ko ja Nindsun'ajtam naty jawyiin ja Dios tu tja'aygyada'aky.
²⁴ Es ko ja ja'ay tpujktu kwentu ko ni ja Jesús es ni ja 'yuxpajkputy naty kyanakyjyáputy, ta tyujkudu barkoty es ñujxtu Kafarnaüm es t'axta'aya'andu ja Jesús.

Jesús yajkypy ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu

- ²⁵ Es ko jyajtu jamdsoo mejyñ awinm, ta tpattu ja Jesús es t'anmaaydyu:
 —Ya'uxpajkpu, ¿na'axu mja'ty yaa?
²⁶ Net ja Jesús t'adsooy:
 —Jantsy tuj'ajtanuats miits n'anuumadu, xy'axtaaydyu müt ko mgaaydyu, yajxon m'ujts mjotkadaktu. Kyajts mij xy'axta'aydyu müt ko xyjaygyukudu oy ja ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan di'ibats ndiimp.
²⁷ Katu mdundu müt ja mga'ay m'ukun di'ibu kyaj 'yiiky. Tundu müt ja mga'ay m'ukun di'ibu iigup es mmo'oyudat ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu. Tyaadu du'un ja ka'ay ukun di'ibats uj, ja Naxwiñudu Ja'aydyu Kyudunaabyu, nmo'oyaambyuats, müt ko Dios Teety du'un tu xymyo'oyuats ja kutujkan.
²⁸ Net ja ja'ayuty jyunandu:
 —¿Tits ndúndap esuts nguudyúnat di'ibu Dios tsyejpy?
²⁹ Ta ja Jesús 'yadsoojambijty:
 —Di'ibu Dios tsyejpy, yu' es xymyubáktat ja di'ibu yu'u tu tkexy ya naxwiñ.
³⁰ Ja ja'ayuty t'anmaaydyu ja Jesús:
 —¿Ti ijxwu'umun xytyuk'ixtupts di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan esuts mij nmubáktudats? ¿Tii dun mij mdiimpy?

³¹ Ja n'aptujk'ajtam kyaaydyu ja manaa* jam ma muj itun, du'un éxtum ja Diosu jyaay-byajtan jyuna'añ: “Yu'u yajk yu tsajkaaky di'ibu kudakp tsajpótm.”

³² Ta ja Jesús t'anmaaydyu:
 —Jantsy tuj'ajtanuats miits n'anuumadu, kyaj ja Moisés mmooyudu ja tsajkaaky di'ibu kudakp tsajpótm, yu'u du'un nDeedyuats di'ibu mmooyudap ja ka'ay ukun di'ibu kudakp tsajpótm.

³³ Ja'a ko tadu ka'ay ukun di'ibu Dios tu mmo'oyuty, yu'u du'un di'ibu tu kyuda'aky tsajpótm es tmo'oy ja jiky'ajtan ja naxwiñudu ja'ay.

³⁴ Net t'adsooda:
 —Windsún, du'uñuats xymyo'oydyut tadu ka'ay ukun.
³⁵ Ta ja Jesús t'anmaaydyu:
 —Ejtsu du'un ja ka'ay ukun di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan, es di'ibats xyñimiimp, di'ibats uj xymyubujkpu, ni na'a yuu kyapaadudat es ni na'a tuudsu kyapaadudat.
³⁶ Per tuts miits n'anuumadu, kyaj xymyubaktu óyuts miits tu xyja'ixtu.
³⁷ Di'ibats ja nDeety tu xymyo'oy, nidagekyu myiñ ma ujun. Es di'ibats xyñimiimp, kyajts n'axtjajt.

³⁸ Ja'a ko uj tu nguda'agyuts tsajpótm es ndúnudats di'ibu ja Dios tsyejpy, es kyaj di'ibats uj ndsejpy.

³⁹ Esu Dios tsyejpy es kyajts nyajtagóyut ni tu'uk yu naxwiñudu ja'ay di'ibats tu xymyo'oy. Nyajjikypyukupts ma ja xuu di'ibu tim ux'okpu.

* 6:31 Ix Éxodo 16:13-16, 31.

⁴⁰ Es di'ibu Dios tsyejpy, yu'u di'ibuts xy'ijxp es xymyubékyuts éxtam ja 'yU'unk, nmo'oyapts ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu es nyajjikypyúkupts ma ja xuu di'ibu tim ux'okpu.

⁴¹ Es mudu tyaadu ko du'un tmudoodaaydyu ja israelítaty, ta tni'o'o tniyáxudu mat ko naty tu jyuna'añ ko yu'u du'un ja ka'ay ukun di'ibu tu kyuda'aky tsajpótm.

⁴² Ta ñay'anmaayudu:

—¿Tii kyaj jya'ajudyu tyadu Jesús, ja 'yu'ungu Josee? N'ixy'ajtamts adsajtam yu tyaaak tyeety. ¿Wi'ix jyuna'añ ko yu'u tu kyuda'aky tsajpótm?

⁴³ Net ja Jesús 'yanmaayudu:

—Katu mni'ow mniyaaxudu.

⁴⁴ Ni pán mbaat kyamiñ ma ujún pán kyaj dyajmíñ yu Dios Teety di'ibuts uj xykyajx. Es di'ibuts xypyanujxp, yu'u du'un nyajjikypyúkupts ma ja xuu di'ibu tim ux'okpu.

⁴⁵ Es du'un éxtam ja Diosu kyugajxpty dyajwe'emy jaabyety ma jyuna'añ: “Dios tyuk'uxpakaampy nidugekyu.” Es du'un nidugekyu di'ibuty myumudeepy ja Dios Teety es tkuydyún ja 'yana'amán, yu'u du'un mínup ma ujún.

⁴⁶ 'Kyaj jaa pán jatu'uk t'ixy ja Dios Teety. Ejsu du'un je'eyu tu n'ixy, es yu'udsu du'un tu xkyexy ya naxwiín.

⁴⁷ Jantsy tuj'ajtanúts miits n'anuumudu, di'ibuts xymyubujkp, myudajtypy ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

⁴⁸ Ejsu du'un ja ka'ay ukun di'ibu yajkypy ja jiky'ajtun.

⁴⁹ Ja m'apteedyuty kyaaydyu ja manaa ma ja muj it, es nan o'ktaaydyu,

⁵⁰ per ja ka'ay ukun di'ibu kudakp tsajpótm, ko pán tkay, kyaj ni na'a kya'ooktat.

⁵¹ Ejsu du'unu tadu ka'ay ukunu jikypyu di'ibu kudak tsajpótm. Ko di'ibu kyaapy 'yikyppy tyadu ka'ay ukun, jiky'átup winu xuu winu tiempu. Ja'a ko tyadu ka'ay ukun di'ibuts uj nyakaampy, yu'u du'un ja nnini'xuts di'ibu nyakaambyuts es ja naxwiínudu ja'ayaty tmudáttat ja jiky'ajtun.

⁵² Net ja israelítaty t'amujk tkajxmujktu es ñayjyanánudu:

—¿Wi'ixu tyaadu xymyo'oya'anum nju'xum yu kyuum nini'x?

⁵³ Ta ja Jesús t'anmaaydyu:

—Jantsy tuj'ajtanúts miits n'anuumudu, pán kyaj xy'axaju éxtamu ka'ay ukun yu nnini'xuts, di'ibu uj, ja Naxwiínudu Ja'ayudyu Kyudanaabyu, nmo'oyaambyuts, es yu nne'pyñuts di'ibuts ndamaampy nyokaampy, kyaj xymyudáttat ja jiky'ajtun.

⁵⁴ Di'ibu 'yaxájup éxtamu ka'ay ukun yu nnini'xuts esu nne'pyñuts, jiky'átup winu xuu winu tiempu es ujts nyajjikypyúkap ma ja xuu di'ibu tim ux'okpu.

⁵⁵ Mut ko yu nnini'xuts esu nne'pyñuts, yu'u du'un éxtam ja ka'ay ukun.

⁵⁶ Di'ibu 'yaxájup yu nnini'xuts esu nne'pyñuts éxtamu kya'ay 'yukan, yu'u du'un jiky'átup mat uj, es uj mat yu'u.

⁵⁷ Ja nDeedyuts di'ibuts xykyajxp, myudajtypy ja jiky'ajtun, es uj njiky'átyuts mat yu'uguyjxm. Es nandu'unu tyaadu di'ibu 'yaxájup yu nnini'xuts esu nne'pyñuts éxtamu kya'ay 'yukan, ujtskyujxm jyiky'átat.

⁵⁸ Ja'ats nmadyakypy ja tsajkaaky di'ibu kudak tsajpótm. Tyadu tsajkaaky kyaj dyu'unuty éxtam ja manaa di'ibu kyaaydyu ja m'apteedyuty es óknam 'yo'kta. Di'ibu kyaapy ja tsajkaaky di'ibuts uj nyajkypy, jiky'átup winu xuu winu tiempu.

⁵⁹ Jap Kafarnaúm ma ja tsajptujk ya'uxpejky ja Jesús tugekyu tyaadu.

Mayjya'ay tmastu'uttu Jesús

⁶⁰ Ko tmudoodu yu xprujkan di'ibu Jesús yajkypy, nimay ja ja'ayaty di'ibáty panujxudu ñay'anmaayudu:

—Tyaadu di'ibu myadyakypy, nimujaa oy es ngupujkam. ¿Pán tyuanaambyu kwentu?

⁶¹ Net ja Jesús t'ixy ko ñi'oojudu ja ja'ayaty. Ta t'anmaaydyu:

—¿Tii nyajjot'ambujktup miidsaty mudu tyaadu?

⁶² ¿Wi'ixu da mjjatu ko xy'ixut uj, ja Naxwiínudu Ja'ayudyu Kyudanaabyu, nbatajkanut ma naty jékyup n'ítuts tsajpótm?

⁶³ Yu'ayu ja Diosu Jya'ajun di'ibu yajkypy ja jiky'ajtun. Kyaj ti tsooty ni ti di'ibu ja'ay tyunándup. Di'ibuts uj tu nmadya'aky, jam tsyooñ ma ja Ja'ajun di'ibu yajkypy ja jiky'ajtun.

⁶⁴ Per taanam nidu'uguty ma miidsaty di'ibuts kyaj xymyubakta.

Du'un jyunañ ja Jesús mut ko tsondaky ñija'aju pánudyu naty kyaj myubékyuty es pánu naty kuyakánup.

⁶⁵ Es jyunañ:

—Paadyuts njuna'añ ko ni pán mbaat xykyanimiñuts pán ja Dios Teety kyajts xtyukn-imiñ.

⁶⁶ Net may ja ja'ayaty di'ibu naty panujxup ja Jesús myastútudu es kyaj mat 'yokjüdjnudu.

67 Net ja Jesús t'anmaay ja nimajmajtskpu 'yuxpajkpu:

—¿Tii mnajxándap miidsuty nandu'an?

68 Es ja Simonk Peedru 'yadsooja:

—Windsún, ¿pánats nbanajxtap? Mij naydyi'igyu mmadajtypy ja ayuk di'ibu myadyakypy ja jiky'ajtun di'ibu winu xuu winu tiempu.

69 ʘudsuty tats nmabuktu es nnija'adupts ko mij mGrístuty, Dios ja 'yU'unk.

70 Jesús t'adsooy ja 'yuxpajkpu:

—Nimajmajtskats miits tu nwin'ixy, per nidu'uk pyadsemy majku'u maduumba.

71 Ko tyadu Jesús du'an jyuán, ja'a naty 'yandijpy ja Juudas, Simonk Iskaryotu myaank, mat ko Juudas yu'u naty kayakánup oy jyaja'ajuty tu'uk di'ibu nimajmajtskpu 'yuxpajkpu.

7

Kyaj Jesusu myuga'axuty myubákudu

1 Ko tyaadu tyuun jyajtu, japu naty jyudity ja Jesús ya'uxpeky Galileeu. Kyaj ñujxáñ Judeeu mat ko yu israelitu ja'ayuty jyaya'oogánudu.

2 Es tyimpátubú naty ja xe'emdyujk xuu di'ibu myujtuundup ja israelítuty jap Jerusalén,

3 net ja Jesusu myuga'axuty 'yanmaayu:

—Pudsun ja yaa. Nujx Judeeu es nandu'unu m'uxpajkpu di'ibu jáputy t'ixtat ja muj'ajtun di'ibu mdiimpy.

4 Kyaj pán ti ayu'udsyu ttuñ pán tsyejpy es ja ja'ay tnijawut. Mat ko mij xytyuñ tyaadu, tuk'ixu net nidugekyu ja'ay.

5 Es du'an 'yanmaayudu ja myuga'axuty mat ko nan kyaj tmabujktu ko yu'u du'an ja Diosu 'yU'unk.

6 Net ja Jesús t'anmaaydyu ja myuga'axuty:

—Kyajnum jya'ty ja n'oorats. Paadyats uj kyajts nnujxut mat miidsuty. Nujx miidsuty, mat ko mat miidsuty oy yu'u oytyim di'ibu ooraty.

7 Miidsuty kyaj mduk'ak'átudu pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudup. Per uj sitay xytyuk'ak'ajttupts mat kots uj n'awanu ko axuuk yu'u di'ibu tyuundup.

8 Nujx miits mxu'attu. ʘj kyajts miits nmuntujxtat mat ko kyajnum tpaaty ja n'oorats mats uj nnujxut.

9 Es ko du'an jyuñaandaay, ta oj wye'emy ja Jesús Galileeu.

Jesús ñejxy Jerusalén ma xe'emdyujk xuu

10 Ko waanu 'yjity ko naty ja myuga'axuty tu tsoyoondu, net ja Jesús tsoyo'ón es ñejxy xu'ajtrú, oy kyanide'xyuty, abekyu ja'a ñejxy es kyaj madu mayjya'ay.

11 Ja israelítuty 'yuxtaayudu jap xuujóty es jyuna'andú:

—¿Maa da netu tadu ja'ay?

12 Es ma mayjya'ayuty tmadya'aktu ja Jesús, tap naak di'ibu junándup:

—Oy ja'ay yu'u.

Es wiingátypyu junándup:

—Kyaj 'yoyjya'ayuty, mat ko twin'uuñ ja ja'ayuty.

13 Per ni pán kyamadya'aktu mayjya'ayóty, je'eyu ayu'udsyu, mat ko ttsu'ugadu ja teedy-wyindsánuty.

14 Es ko kyujkwa'xy ja muj xuu, net ja Jesús jyajty Jerusalén. Ta tyajku muj tsajptajk ñabotsoty es tyajku ya'uxpajkpu.

15 Es ja israelítuty du'ññu wyu'amudyaaydyu ko tmudoo'ijttu éxtam ja Jesús ya'uxpeky. Net ñajjyuánudu:

—¿Es wí'ixu tyaadu oytyiity tniyawu?, es ni je'eyu kya'uxpékuty.

16 Jesús t'anmaaydyu:

—Di'ibuts uj nduk'uxpajktup, kyaj yu'u myiñ mududsu ngu'am winma'añ, Dios yu'uts tu xykyxy es nduk'uxpákudats éxtamts nduñ.

17 Pán ja pán ttuna'añ di'ibu Dios ñi'ana'amup, yu'u du'an ñijawudup ko uj yu'u n'uxpajkanuts Dióts xymyeepy. Kyaj yu'ujuty mat ja ngu'am winma'añuts nduñ.

18 Di'ibu kajxp mat ja ky'am winma'añ, nayyajmujpudsumánup ku'am, per ja di'ibu yajmujpudsumaampy ja di'ibu tu tyuk'ane'emyuty, yu'u dun kajxp tuj'ajtun es ni wí'ix tsoy kyaj jyiky'aty axuuk.

19 'Moisés yu'u dun mmooyudu ja ana'amun, es ni tu'uk miits xykyamumudowdu es xykyakydyundú ja 'yana'amun. ¿Es ti kots miits xya'ooga'andú?

20 Net ja ja'ayuty 'yadsoodu:

—¡Mujku'u mij mbajudijtp! Tu mloku. ¿Pánu dun mij mya'oogánup?

21 Jesús 'yadsooy:

—Mat ko saabudu xuu tu'ugu yedyujk nya'agudákuyts, paaty du'ññu mwu'amudya'aydyu.

²² Mjana'andu ko Moisés yu'u du'un mduk'ana'amudu es xytsyútkut waanu ma ja yedyujk'ajtan yu mmaangu'unguty*, oy du'un ja m'aptujkuty di'ibu yajtsondák éxtam jaayum yajtúñ, kyaj yu'adyu Moisés.

²³ Miits mdsujktap yu mmaangu'unguty oy syaabuduty éxtam jyuna'añ ja Moisés 'yana'amun. ¿Es ti ko m'ot'ambuktá mut kots tu'ugu yedyujk nya''agudaktaay saabudu xuu?

²⁴ Miits mjanándap ko 'yóyuty pun saabudu xuu mduundap di'ibu Moisés mduk'ana'amudu. Per kots uj nya''aguda'aky saabudu xuu tu'ugu ja'ay, miits mjanándap: "¡Kyaj 'yóyuty!" Es du'un ya'ixy ko kyaj 'yóyuty di'ibu mbayo'oydyap.

Jesús tnigajxy pun ma tsooñ

²⁵ Net nidu'uguty ja ja'ayuty di'ibáty tsunaaydyap jap Jerusalén ñayjaytuujudu:

—¿Ti kyaj jya'ajudyu tyaadu di'ibu 'yuxta'aydyap es t'rajúditu es dya'ooga'andu?

²⁶ Pes tuxim mayjya'ayoty kyajxy, es ni pún w'ix kya''anu'umxudu. ¿Ti wa'anú justisatujkuty tmubkta ko tyaadu tyu'ajtanuty ko yu'adyu Kristu?

²⁷ Es wiingátpyru jyunandu:

—Kyaj. Kyaj mbaat, ja'a ko udsajtam nidugekyu nnija'am ma kyugajpnydu tyaadu. Ko myinut ja Kristu, ni pún tkanijáwt ma tsooñ.

²⁸ Ko naty ya'uxpeky muj tsajtpujk ñabotsoty, net jyunañ muk:

—Byeen xy'oknijá'andú miidsuty pándsu du'un uj es mats ndsooñ. Per uj kyajts ngu'am winma'añ nmíñuts. Ja'a di'ibu tuj'ajtanduump xykyajxpts. Miits kyaj xy'ixy'attu.

²⁹ Hj sitay n'ixy'ajtpyats, mut ko jámuts ndsooñ ma yu'u, es yu'ats tu xykyexy.

³⁰ Net tjamatsandu es t'rajujta'agánda pujxndugoty. Per ni pún tkamajtsy, mut ko kyajnumu naty t'raaty ja xuu 'yoora.

³¹ May ja ja'ayuty di'ibu myubujkta ja Jesús ñayjyuna'andú:

—Tyaadu du'un ja Kristu di'ibu minaaamp, mut ko ni pún mbaat xykyatuk'ixtam yu ijxwu'umun di'ibu myudajtpy ja muj'ajtan di'ibu tyiimpy es tu xytuk'ijxam.

Fariseeuty tmatsa'andu ja Jesús

³² Ja fariseeujkuty tmudoodu ko ja ja'ayuty du'un jyuna'andu. Paaty yu'ujuty es ja teedywindsandujk ttuk'ane'emy ja muj tsajtpujk kwenta'ajtpaty es tmátsat ja Jesús.

³³ Net ja Jesús jyunañ:

—Waanuts n'ita'añ yá mut miidsuty, es óknúmts njambita'añ ma di'ibuts tu xykyexy.

³⁴ Xy'uxta'aydyupts miidsuty es kyajts xpya'atut. Kyaj mbaat mnujxta mats uj nnejxy.

³⁵ Net ja israelítuty ñayjyuna'andú ak yu'ujuty:

—¿Maa da ñujxa'añ tyaadu ko kyaj nbátum? ¿Wa'anú da ñujxa'añ ma ja nmugujjpn'ajtam di'ibu ijttap grieege ñaaxoty es dya'uxpuka'añ nandu'un ja grieege ja'ayuty?

³⁶ ¿Ti dun ya taadu myadyakypy di'ibu tu xy'anma'ayum ko jyuna'añ?: “Xy'uxta'aydyupts, per kyajts xpya'atut. Kyaj mbaat mnujxta mats uj nnejxy.”

Jiky'ajtan kyaj kyexy ñaxy di'ibu Jesús yajkpy

³⁷ Ma ja muj xuu kyugajxnu, net ja Jesús tyunaaye'ky es jyunañ jantsy muk:

—Pún ja pún tyuudsú, wa'ants xynimíñ; es di'ibátyuts xymyubujkp, wa'an tnu'iiky.

³⁸ Du'un éxtam ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ, di'ibuts xymyubujkp, du'un ja'a éxtam myúxat jyodoty ja kom nuu di'ibu yajjiky'ajtp.

³⁹ Es mut yu'u ja Jesús 'yandijpy ko di'ibu mubajkxap, di'ibu panujxap, yu'u du'un ja Dios mo'oyudap ja Espiritu Santu. Per kyajnumu naty jya'ty ya naxwiñ ja Espiritu Santu, ja'a ko Jesús kyajnumu naty jyambity tsajpótm.

⁴⁰ Es ko ja ja'ayuty tmudoodu tyaadu, tap naaguty di'ibu junandu:

—Jantsy tuj'ajtandumu du'un ko tyaadu du'un ja Diosu kyugajxpu di'ibu minaaamp.

Ja'ay ñaybyujkwa'xudu

⁴¹ Wiingátpyru ja'ayuty jyunandu:

—Tyaadu du'un ja Kristu.

Es ja wiingátpyru jyunandu:

—Kyaj, ja'a ko kyaj ja Kristu jámpur tsoona'añ Galilee ñaaxoty.

⁴² Du'un ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ ko yu Kristu yu'u tyuump 'yaats ja rey Davit es Belén kyugajpn'átat, ma myiñ jyajty yu rey Davit.

⁴³ Es du'un ja ja'ayuty ñaywya'xudu majtsk peky.

⁴⁴ Wiinkpnty jyatsojk esxyap yajtsímy, per ni pún du'un tkatuuñ.

Fariseeuty esu teedywindsánuty kyaj tmubkta ja Jesús

* 7:22 lx Lukus 1:59.

⁴⁵ Net ja maj tsajptujk kwentu'ajtpuaty jyaambijttu ma ja fariseeuty es ja teedywyindsu'naty. Ta yajttuajuda:

—¿Ti ko tu xykyayajminda?

⁴⁶ Net ja polusiuty 'yadsoojuda:

—¿Ni pánu du'an kyakajxyñam éxtamu tyadu ja'ay!

⁴⁷ Net ja fariseeuty t'anmaay ja polusiuty:

—¿Tii nan tu mnayyákuđu es tu mwín'uuñuty?

⁴⁸ ¿Ma mij xy'ok'ixpku ko nidu'ugu njustisu'ajtam o nidu'ugu fariseeu ja'ayuty tmabeky?

⁴⁹ Es yu ja'ayuty di'ibu kyanija'adup wi'ix ja Diosu jyaabyajtan jyana'añ, kajxpéky ja'a'yittu.

⁵⁰ Nikodemu di'ibu naty koots tu tni'otsy ja Jesús, tapu naty nandu'an. Ta yu'u jyanañ:

⁵¹ —Éxtam xytyuk'ijxam ja n'ana'amun'ajtam ko kyaj mbaat nduudyu'unum pán di'ibu kyaj jawyiin nmado'om es n'ijxam ti dan yu'u tyiimpy axuk.

⁵² Di'ibu naty jáputy 'yadsoojambijttu:

—¿Tii mij nan mgalileuja'ayu? Éxpuk ja Diosu jyaabyajtan es xy'ixat ko ni tu'ugu Diosu kyugajxpku kyamíñ Galileu.

⁵³ Net ja ja'ayuty yo'oywya'xtu es nidu'uk nidu'uk ñajxtaaydyu ma ja tyujkuty.

8

Toxytyujk di'ibu yajttu'geepy ja pujk úkunu wyindsu'kun

¹ Es ja Jesús pyatujku ma ja Oliivus Kopk.

² Jakumbom ko xyuñu ja Jesús tyujku jatugok maj tsajptujk ñabotsoty. Ta myiindu ja ja'ayuty es ttuknabikudu ja Jesús, es ja Jesús ñaxwe'tsy es dyajtsondáky ja 'yuxpukun.

³ Net ja fariseeuty es di'ibuty tsajptugóty ya'axpuktap dyajmiindu tu'ugu toxytyujk di'ibu tu yajkubaadu ko dyajtgóty ja pujk úkunu wyindsu'kun. Ta tpujtáktu kujk'am ma ja ja'ayuty.

⁴ Ta t'anmaaydyu ja Jesús:

—Ya'axpukpu, tyadu toxytyujk tu yajkubaadu ko dyajtgóty ja pujk úkunu wyindsu'kun.

⁵ Yu Moisesu 'yana'amun xytyuk'ana'amdupts es nguka'adsudats es 'yoogut yu du'ambu toxytyujkuty. ¿O wi'ix mij m'okjanaambu?

⁶ Du'an jyanandu es tpujta'aktu ja pyeky es du'an mbaat tni'uanudu. Ta Jesús wyindaky es jyaay naxkujxy mat tu'ugu kyawa'xyru.

⁷ Es ko yajttuambijttu, ta Jesús kyujku jatugok es t'anmaaydyu:

—Miisuty nidu'uk di'ibu kyajpu pyojpu, wa'an tu'ugu tsaa ttukka'atsy jawyiinu tyadu toxytyujk.

⁸ Ta wyindaky jatugok ja Jesús es 'yakjaay naxkujxy.

⁹ Es ja'ajuty ko tyadu tmádoodu, net ñayja'adu éxtam ñayñi'uanudu ku'am. Net pyudsuumdu nidu'uk nidu'uk, tsyondaky mat ja waanu mujja'aybyu es ttukkugujxu mat ja waanu una'kpu. Es ko oj pyudsuumda'aydyu, net ja Jesús oj wye'emy nimajtsk mat ja toxytyujk.

¹⁰ Net ja Jesús wya'kkujku jatugok es t'ijxy ko kyaju naty ma pán, ja'ayu ja toxytyujk naydyu'uk. Net ja Jesús t'anmaay ja toxytyujk:

—Niitu, ¿ma net ja di'ibu mni'u'uanudup? ¿Ni pán tu mgatukkumadóuty?

¹¹ Ta ja toxytyujk 'yadsooy:

—Windsun, ni pán.

Net ja Jesús t'anmaay ja toxytyujk:

—Es ni ujts mij ngatukkumadówat. Nujxnu tyam es katu mnakypyekyтуíñ.

Jesús éxtamu jajun ma naxwiñudu

¹² Jesús óknuam jatugok t'anmaay ja ja'ayuty:

—Éjtsu du'an éxtam tu'ugu jajun di'ibu ñu'umeepy tyu'umeepy nidugekyu naxwiñudu ja'ay. Tugekyu di'ibuts xyryaduump es xyryanu'xp, du'an yu'ujuty éxtam di'ibu judijttup ñ'am tu'am mat ja jajun, es kyaj kyunap kyuja'pxat éxtam ja di'ibu judijtp kubi'ts ku'ook.

¹³ Net ja fariseeuty 'yadsooy:

—Mij ku'am m'ayuk xyñikajxpéty, du'an kyaj tyuñ.

¹⁴ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Oyats uj n'ayuk nnikajxpéty, tuump ja'a, mat ko uj nnija'abats mats ndsooñ es mats nnejxy.

¹⁵ Miits xyryayo'oydupts éxtam kyaxe'eky. Kyaj xyryayo'oydyu éxtam tyu'ajtanuty. Éj ni pánats ngapayo'oy.

¹⁶ Per kots uj pán nbayo'oy, mat ja tuy'ajtants uj n'anuumu, mat ko uj kyajts naydyu'uk ti nbayo'oy, ujtsu du'an mudadsu nDeety. Paaty nimajtskats uudsuty.

¹⁷ Mā miits ja m'ana'amunaty jaabyéty 'yity: "Pun ja nimajtskra ja testiigu ti'igya kyajxtu, ya'u dun nmbujkam."

¹⁸ Pes ujtsu du'an ku'am nayñidestiigu'ajtar, esu nDeedyats di'ibats xykyajx, ya'u dun jatuu'ugu testiigu.

¹⁹ Net ja ja'ayuty yajtuujudu:

—¿Maq dun net ja mDeety?

Jesús 'yadsooy:

—Kyajts miits xy'ixy'attu, es nan ni nDeedyats xyky'a'ixy'attu. Kooxyuaps miits xy'ixy'attu, nan m'ixy'ajttapxyuaps ya nDeedyats.

²⁰ Tyaadu oj tkajxy ja Jesús ko naty ya'uxpeky mā ja maj tsajptajk mā jap 'yity ja limosnu abujkam. Es ni pun kyamajtsadu esxyar yajnejxyuty pujxndugóty, mat ko kyajntu naty traaty ja xyuu 'yooru.

"Maqs uj nnujxa'añ, kyaj miidsuty mbaqt mnajxtu"

²¹ Net ja Jesús t'anmaayduy jatugok:

—Ej nujxnaps, es miits xy'uxta'ayduyaps, es m'ooktar mat ja mbojpty. Kyaj mbaqt mnajxtu maqs uj nnejxy.

²² Net ja israelítuty ñajyunánudu:

—¿Wa'anu da ñayya'ooga'añuty? ¿Paaty jyu'na'añ ko kyaj mbaqt njo'omun mā ya'u ñejxy?

²³ Jesús t'anmaayduy ja ja'ayuty:

—Miidsadyu du'an di'ibu ya naxwiin tu mmin tu mja'ttu, per ujtsu du'an di'ibu tsajpótm kudakp.

²⁴ Paaty miits n'anuumadu ko m'ooktar pekymuut, ja'a ko pun kyaj xymuabaktu es uj du'an éxtumts njuna'añ, m'ooktar pekymuut.

²⁵ Net yajtuujudu:

—¿Mbánu dun mij?

Jesús 'yadsooy:

—Jawyñaps miits tu n'anuumadu.

²⁶ Máynumts ngakajxy es ngapayo'oyñumts miidsuty. Per ja di'ibats tu xykyéxyuts, ja'a du'an junaamp tayı'ajtan, es di'ibats uj n'anmaapy ja ja'ayuty, ya'u di'ibats tu nmudoy tkajxy ja di'ibats tu xykyéxyuts.

²⁷ Per ja israelítuty kyaj tjaygyúkadu ko ja Jesús jya'anu'umxadu ko ya'u du'an U'unk'ajtar ja Dios.

²⁸ Paaty ja Jesús t'anmaayduy jatugok:

—Kots miits xyryujta'aktat kujxm, néutats miits xy'uxkápudats ko ujtsu du'an éxtumts miits nja'anuumadu ko uj kyajts ti nduñ mat ja ngu'am winma'añuts. Ndiimbyuts ja'ay di'ibats ja nDeedyats tu xtyukni'ixu.

²⁹ Di'ibats xykyajx, du'ñum 'yity mat uj. NDeedyats kyajts naydu'uk xyñas'ixu, ja'a kots du'ñum nduñ di'ibu ya'u tseyjpy.

³⁰ Ko tyaadu du'an jyunáñ ja Jesús, may di'ibu myabujktu.

Diosu 'yu'unguty esu mujku'ugópku 'yu'unguty

³¹ Net ja Jesús t'anmaayduy ja israelítuty di'ibu mubujkxudu:

—Pun mbadiimpy éxtumts miits n'anuumadu, n'uxpajkra'átuaps miidsuty,

³² es m'ixy'áttap ja tayı'ajtan, es ya tayı'ajtan ya'u myajwu'umadap awa'atstuuy.

³³ Net ja fariseeuty 'yadsoodu:

—Ujtsu du'unaty ja tyuumpr 'yaadsuty ja Abraan, es ni na'anumts pun xykyatuumbu'áty. ¿Wi'ix mij mjuna'añ ko xyajwu'umut awa'atstuuy?

³⁴ Jesús t'adsooy:

—Jants tayı'ajtanats miits n'anuumadu, pun tu'ugu ja'ay naygyuyajkap jyiky'átat mat ja pyekey, pes tuu du'ñ myamada'agyuty ja pojpu es du'an 'yity éxtam njuna'anun ja pojpu tyuumbu juybyu.

³⁵ Es ya tuumbu juybyu, kyaj ya'u 'yity éxtam ja windsunu 'yu'unk. Ja u'unk ja'a du'an winu xuu winu tiempu wu'amp éxtam ja tyaak tyeedyu 'yu'unk.

³⁶ Paaty pun ja Diosu 'yu'unk myajwu'umadu awa'atstuuy, tayı'ajtan ko awa'atstuuy myajwu'umadu.

³⁷ Tuts nnijawu ko Abraan miits m'ok'átadu. Per xy'a'oogánduaps mat ko kyaj xykyupaktu éxtumts miits nja'anuumadu.

³⁸ Ej ya'uts ngajxyry di'ibadsu nDeety tu xtyuk'ixy. Es miits xtyyundu nandu'an éxtam ja mdeedyuty tu m'anu'umxadu.

³⁹ Net ja israelítuty 'yadsoodu:

—Ujtsu du'an Abraan ndeety'ajtar.

Es ja Jesús 'yadsooyu:

—Kooxyur miits m'u'unk'átudu Abraan, yu'axyur mduundap di'ibu yu'u tyuun.

⁴⁰ Oyats miits tu nja'anuumudu ja tui'ajtan di'ibats uj nmudoo ma Dios, xya'oogándupts miidsaty. Abraan ni na'a du'an kya'adatsy.

⁴¹ Miidsaty nandu'an m'adu'atsta éxtam ja mdeety 'yadu'atsy.

Ta 'yadsoodu:

—Hudsaty nmudajttupts ja nDeety ti'igyu, yu'u Dios. Kyajts uudsaty nbaxyky'attu.

⁴² Jesús t'adsoojumbijty:

—Kooxyur tyui'ajtanuty ko Dios miits xyTyeety'attu, pes xytsyojktapxyuyps miidsaty, mut ko uj nmiñats mut yu Dioskyajxm. Kyajts tu nmiñ mut ja ngu'am winma'añats. Mut ko ja Dios tu xkyéxyats, paadyats tu nmiñ.

⁴³ ¿Ti ko xkyajajygyúkadu di'ibats miits nja'anmaaydyur? Ja'a ko kyaj xymyudowa'andu di'ibats uj ngajxwa'xyry.

⁴⁴ Miidsaty mujku'ugópk mdeety'ajttup es yu'u miits mja'a'ajtudap, es ja'a miits mduundap di'ibu yu'u tsyejpy. Yajja'ay'o'kpmu'u jawyíñup es kyaj ti ttuñ di'ibu tui'ajtan. Ni na'a kyakajxy mut ja tui'ajtan. Ko 'yanda'aky, kyu'am ja'a yu'u kyajxyry, ja'a ko andakp yu'u, es yu'u yajtsondák ja andakun.

⁴⁵ Es mut ko tui'ajtan miits n'anuumudu, paaty kyaj xymyubúktats.

⁴⁶ ¿Pán miidsaty nidu'uk dyajni'uxu'ugut kots uj nmudaty ja nbojpu? Es pan tui'ajtan di'ibats uj ngajxyry, ¿ti ko xkyamubuktu?

⁴⁷ Di'ibu ja'a'ajttup ja Dios, myudoo'ijtypy ja Diosu 'yayuk. Per kom miidsaty kyaj mja'a'átudu ja Dios, paaty kyaj xymyudoo'ita'andu.

Taayumu naty ja Kristu ko kyajnum ja Abraan

⁴⁸ Net ja israelítaty jyanandu:

—Tui'ajtan éxtamts mij n'anuumudu ko mij msamaritanuty es mmudajtypy ja ka'oybyu.

⁴⁹ Esu Jesús 'yadsooy:

—Kyajts uj nmudaty ja ka'oybyu. Di'ibats ndiimpy, yu'u yajni'uxe'kypy ko nwindu'skupts ja nDeedyats, es miits kyajts xywyindsu'ugudats.

⁵⁰ Eñ kyajts n'uxta'ay pánats xywyindsu'ugup. Jaa'ajtp pán tsyejpy esats windsu'ugu n'ítat, yu'u du'anats xpyayae'epy.

⁵¹ Jantsy tui'ajtanats miits n'anuumudu ko di'ibu pyadiimpy éxtamts n'anuumu, ni na'a kya'oogut.

⁵² Ta ja israelítaty 'yadsoodu:

—Tyam tui'ajtan uudsaty njuna'añ ko mij mmudajtypy ja ka'oybyu. Abraan es ja Diosu kyugajxputy nidugekyu 'yo'ktaaydyu, es mij mjuna'añ: “Di'ibu pyadiimpy éxtamts n'anuumu, ni na'a kya'oogut.”

⁵³ ¿Tii wa'anu da mij waanu ni'igu mmájuty es kadiinumsu ndeety Abraan? Yu'u o'k, es ja Diosu kyugajxputy nandu'an 'yo'ktu. ¿Naránu du'an mij mnaybyujta'agyaty?

⁵⁴ Ta Jesús 'yadsooy:

—Pan ujts ku'am naymyujpúktakp, kyaj ti tsooty. Per di'ibats tu xymyo'oy ja muj'ajtan, yu'u nDeedyats di'ibu miits nandu'an mjuna'ndap ko yu'u xyDyios'attu.

⁵⁵ Per miits kyaj xy'ixy'attu. Eñ situy n'ixy'ajtypyats. Kooxyuyps uj njuna'añ kots kyaj n'ixy'aty, nugoxyuyps uj n'okpi'tskajxnu éxtam miidsaty. Per uj situy n'ixy'ajtypyats, es nguydyiimbyats éxtam yu'u dyajni'gutúku.

⁵⁶ Ja m'aptajk Abraan 'yixán ja timpu mats uj nmiñ ya naxwiñ. Nugooy 'yokxondaknu ko oj t'ixy.

⁵⁷ Net ja israelítaty t'anmaaydyu ja Jesús:

—Ni justyikxmyajk jumajnum xkyamudaty, ¿es mjuna'añ ko tu xy'ixy ja Abraan?

⁵⁸ Jesús 'yadsooy:

—Jantsy tui'ajtanats miits n'anuumudu, taayumsu naty uj ko yu Abraan myiñ jyajty.

⁵⁹ Net tkonu'ktu ja tsaa es tjatukka'adsandu ja Jesús. Per ja Jesús ñayyu'tsu es tsoyo'ón ma ja muj tsajptajk, mayjya'ayóty ñajxy es ñajxnu.

9

Jesús dya'ixpéky di'ibu wiints jajt naxwiñ

¹ Ko ja Jesús ñajxy ma tu'ugu lugaar, japu naty tu'ugu yedyajk di'ibu tu myiñ tu jya'ty ya naxwiñ wiints.

² Net ja Jesusu 'yuxpajkputy yajttu'udu:

—Windsán, ¿ti ko du'an jyajty ya naxwiñ tu tyadu yedyajk wiints? ¿Wa'anu da yu'ujuty mut ja tyaak tyeety ja pyojpu, o mut ja kyu'ambojpu?

³ Esu Jesús 'yadsooyu:

—Kyaj yu'ajuty mat ko pyojpu ku'am tmadaty es ni kyaj yu'ajuty mat ko tyaak tyeety pyojpu ja'ayuty, ja'a taadu es ya'ixat di'ibu ja Dios tyiimpy.

⁴ Ko 'yakxuuñumaty, mbaadats n'aktuñ ja tyuunk di'ibuts xykyajx. Miimp ja koots it ma kyaj mbaat pan tyuñ.

⁵ Kots uj n'ak'ityñam ya naxwiiñ, ujtsu du'an di'ibu kyude'xypy ja naxwiiñdu ja'ayuty.

⁶ Ko tyaadu du'unu Jesús jyunáñ, net ñastsuju naxkujxy es dya'e'ky waanu mo'onts mudu tsuyuj. Ta ttukwingutse'ky ja wiints.

⁷ Net ja Jesús 'yanmaayu:

—Nujx mwimbuju ma yu Silo'ee pilu (di'ibu ayuk wimbudsuumpp Tu Yajkéxy).

Ta ja wiints oj wyimbuju. Net oj 'yijxpéky es ñejxy ma tyujk.

⁸ Net ja di'ibu ijty wiints ja myudujkpa'ajuty es ja di'ibu naty tu 'yixadu ñajjyunánadu:

—¿Ti kyaj jya'ajudyu tyadu yedyujk di'ibu tu 'yity naxwa'tsp es t'amdoj yu limosnu?

⁹ Nidu'uguty jyunandu:

—Ja'adsu tyaadu.

Wiinkpety jyunandu:

—Kyaj jya'ajuty, nadyun kyaxe'eky.

Per ja yedyujk ku'am 'yadsooy:

—Ejtsu du'an.

¹⁰ Net dyajtuadu:

—¿Wi'ix tyam mbaat m'ixy?

¹¹ Ta ja di'ibu naty wiints 'yadsooy:

—Ja yedyujk di'ibu xyu'ajtyppy Jesús, yu'u waanu mo'onsdu'unk tu dya'eeky es tu xytyukwingutse'egyats, es tu xy'anuumats: “Nujx ma yu Silo'ee pilu es mwimbújut.” Tats oj nnejxy es tu nwimbujuats. Nétats tu n'ijxpéky.

¹² Net ja ja'ayuty 'yanmaayudu:

—¿Maaxu net ja yedyujk?

Ta 'yadsooy ja di'ibu tu 'yijxpéky:

—Kyajts nnijawu.

Fariseeuty dyajtaw dyajtudq'aktu ja ja'ay di'ibu wiints tu 'yity

¹³ Net tmánujxtu ja di'ibu naty tu 'yijxpéky ma fariseeuty,

¹⁴ ja'a ko ja Jesús dya'e'ky ja mo'onsdu'unk ma ja israelitaty ja pyo'xunxuu es dya'ijxwa'xy ja wiints.

¹⁵ Net ja fariseeuty dyajtu'y ja yedyujk, ja di'ibu naty tu 'yijxpéky:

—¿Wi'ixu du'an ko tyam mbaat m'ixy?

Ta 'yadsooy ja di'ibu naty wiints:

—Yu'uts waanu mo'onsdu'unk tu xytyukwingutse'egyats, oj nwimbuju, es tyam n'ijxpuats.

¹⁶ Nidu'ugudyu fariseeuty jyunandu:

—Tyadu yedyujk di'ibu du'an tu ttuñ, kyajpu Dios jya'a'átyuty, mat ko kyaj tu twindsu'ugu ja po'xunxuu.

Es wiingátypu jyunandu:

—¿Wi'ix mbaat ttuñ ja ijxwa'umun di'ibu myudajtyppy ja muj'ajtan di'ibu tyiimpy pan yu'u pekyjya'ay?

Esu du'an kyaj ti'igy winma'añ tmadattu.

¹⁷ Net jatugok dyajtuadu ja di'ibu naty wiints:

—Es mij, ¿wi'ix nandu'an m'okjunaamba mudu tadu yedyujk di'ibu tu mmo'oyuty yu m'ijxun?

Net ja 'yadsooy:

—Pes uj junaambats ko yu'udyu Diosu kyugajxpu.

¹⁸ Per ja israelitaty kyaj tmabukandu ko naty ja ja'ay tu 'yity wiints es ko tuu 'yijxpéky. Net oj twowdu ja tyaak tyeety ja di'ibu naty wiints.

¹⁹ Net dyajtuadu:

—¿Mijtsu tyadu m'u'unk di'ibu mjúnandap ko jyajty naxwiiñ wiints? ¿Wi'ixu du'an 'yixyuty ko tyam mbaat 'yixy?

²⁰ Net ja u'unkteety u'unktaak 'yadsoodu:

—Tuy'ajtan ko uudsudyu tyadu n'u'unk di'ibu miin jajt wiints.

²¹ Per uudsuty kyajts nnijawudu wi'ixu du'an ko tyam mbaat 'yixy es ni nganijawudats panu du'an tu ya'ijxpékyuty. Yajtuwdu yu'u. Muj ja'ay muj unak' yu'u. Wa'an mdukmamadya'agyuty yu'u.

²² Ja tyaak tyeety jyunandu du'an mat ko ja teedywyindsunaty tsa'ugadu, ja'a ko tu naty nandu'an ñaygyaxudu ko kudiiu ñakykupakudat tsajptugóty otyyim panuty di'ibu junaamp ko yu Jesús yu'u ja Kristu.

²³ Paaty ja tyaak tyeety jynandu: "Yajtáwdu yu'u. Mujja'ay muj'ana'k yu'u."

²⁴ Net ja israelítaty tnigajxu jatugok ja yedyujk di'ibu naty wiints. Ta t'anmaagydu:

—Kajx tuj'ajtun, mut ko uudsaty nnija'adupts ko tadu yedyujk pyojruja'ayuty.

²⁵ Ta 'yadsooy di'ibu naty wiints:

—Kyajts uj nnijawu pun pekyjya'ay o kapekyjya'ay yu'u. Di'ibuts oy nnijawu, ja'a kots uj tu n'ity wiints es tyam iixpats.

²⁶ Net ja fariseeuty t'anmaagydu:

—¿Wi'ix tu mdúñuty? ¿Wi'ix tu mmo'oyuty ja m'ijxan?

²⁷ Ta 'yadsooy ja yedyujk:

—Tuts miits nja'anamudu es kyaj xytyundu kwentu. ¿Ti ko miits xytsyokta es uj jatugok nnikajxpátudats? ¿Wa'anu da miidsaty nandu'un xpyanujxa'andu?

²⁸ Net ja israelítaty t'oodu es t'anmaagydu:

—Mij mbanejxpyu tadu yedyujk. ¡Uudsaty kyaj! Uudsaty yu'uts mbanujxtap yu Moisés.

²⁹ Uudsaty nnija'adup ko yu Moisés myugajxu Dios. Kyajts nnijawudu ma tadu yedyujk tsooñ.

³⁰ Ta 'yadsooy ja di'ibu naty wiints:

—¡Tim tagatsy mut ko mjuna'andu miidsaty ko kyaj xujijawudu ma tyadu yedyujk tsooñ di'ibuts uj tu xymo'oy yu n'ijxanats!

³¹ Nnija'am yajxon ko Dios kyaj tmudoo'ity ja pekyjya'ayuty, ja'ayu myudoo'ityty ja di'ibu awdajttap es tkuyduundu ja di'ibu Dios tseyjpy.

³² Ni na'anum pun tkamadya'aky ko jyaaty di'ibu myeepy yu 'yijxan tu'ugu ja'ay di'ibu wiints ya naxwiin tu myiñ tu jya'ty.

³³ Kooxyubu tyadu yedyujk tu kyamiñ Dioskujxm, kyajxup mbaat ttuñ ni tii.

³⁴ Net ja israelítaty 'yadsoodu:

—¿Wi'ixuts uj mij xya'uxpaka'andu?, di'ibu tu mmiñ naxwiin amuj pojpu ja'ay. Net kyaj t'okkupujkudu tsajptugóty.

Púnuty ijtup éxtamu wiints

³⁵ Myudoo Jesús ko kyaj t'okkupujkudu ma ja tsajptujk ja di'ibu naty wiints. Es ko Jesús mut ñaybyatu di'ibu naty wiints, ta dyajtuuy:

—¿Mmubejkyry mij ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu?

³⁶ Net ja ja'ay 'yadsooy:

—Windsán, anmaagyuts púnu dun yu'u, esats nmubákut yu'u.

³⁷ Jesús 'yadsooy:

—Ejtsu du'un. Tu xy'ixy es tyam nmamadya'aky.

³⁸ Net ja ja'ay ñaygyoxtonagydyáku Jesús wyinduuy, es jynán:

—Windsán, nmubejkyryuts mij.

³⁹ Netu Jesús 'yadsooy:

—Ejts tu nmiñ esats uj ja ja'ay nbayo'oydyut, es nmo'oya'añts ja 'yijxan ja wiindsaty es nyajjumbitúduats wiints ja di'ibu junándup ko yu'u 'yixtu.

⁴⁰ Nidu'uguty ja fariseeuty di'ibu naty mut jap ko tyáadu tmudoodu, net jynandu:

—¿Wa'anu da uudsaty nandu'un nwiints'áttu?

⁴¹ Jesús 'yadsooy:

—Kooxyup miits mwiints'áttu, kyajxup miits ja peky xymyudattu. Per kom mjanándup ko m'ixtu, pes mmudajttap ja peky.

10

Borreegu kwentu'ajtpu mudu byorreeguty

¹ Jantsy tuj'ajtunats miits n'anamudu, di'ibu kyaj tyaku ma korral aan es pyuty wiink tsoo, yu'u du'un ja ma'tspru.

² Per di'ibu tujkap ma korral aan, yu'u du'un ja borreegu kwentu'ajtpu.

³ Ja korral aa adunaabyu ya'awátsxup ja borreegu kwentu'ajtpu, es ja borreegu kwentu'ajtpu dyaxu mut ja xyuu ja byorreegu, esu borreegu pyudsamdu jap korraloty, ja'a ko dyo'kmudóy di'ibu kwentu'ajtpu.

⁴ Es ko naty tu dyajpudsamda'ay tugekyu, ta twinyo'oyu, es ja byorreegu pyanujxudu mut ko yo'kmudóyuty.

⁵ Per tu'uk di'ibu kyaj t'ixy'aty, ni'igu tkuge'eky, mut ko kyaj dyo'kmudóy ja di'ibu kyaj t'ixy'aty.

⁶ Du'un jynán ja Jesús, per kyaj tjaygyujkudu ja ja'ayuty di'ibu ja Jesús 'yandijpy ma ja myadya'aky.

Jesús éxtamu oybyu borreegu kwentu'ajtpu

⁷ Paaty ja Jesús jynán jatugok:

—Jantsy tšy'ajtanats miits n'anamudu ko ujsa du'an éxtam ja korral aa ma ñaxtu ja borreegu.

⁸ Nidugekyu di'ibu jawyiin miindu es jyunandu ko yu'u Dios kyéxyuty, ma'tspaty yu'u. Per ja ja'ayuty di'ibuts uj nborreegu'ajtypy kyaj tyuunudu kwentu.

⁹ Ujtsu du'an ja korral aa. Di'ibu tšjkuw ma uj, yu'u nitso'ogap éxtam ja borreegu ko tyuku tsuu ma kyorral es pyadsemy ja'xpu jépyap.

¹⁰ Yu ma'tspaty myindu je'eyu es myaadsa'andu es ya'ooga'andu es yajkutagoya'andu, per uj ta nmiñats es ja ja'ayuty tmudáttat ja jiky'ajtan, es tmudáttat ja jiky'ajtan muj wiin kaja.

¹¹ Ujtsu du'an ja oybyu borreegu kwentu'ajtpu. Yu oybyorreegu kwentu'ajtpu kyu'oogap ja byorreegaty.

¹² Yu muduumbu ja'ayu je'eyu wyinma'añ'ajtypy ja myuju'uñ. Ko kyaj yu'ujaty ja borreegu kwentu'ajtpu es kyaj tja'a'áty ja borreegu, paaty ko t'ixy myiñ ja waxka'uk, nety kye'eky. Net ja waxka'uk tmatsy ja borreegu nidu'uk es nidugekyu dya'agakwa'xta'aydyu mat ja tsu'ugu.

¹³ Paadyu tadu muduumbu kye'eky, ja'a ko myujydyuñ, es kyaj tkwéntaty ja borreegaty.

¹⁴ Ujtsu du'an ja oybyu borreegu kwentu'ajtpu. Uj n'ixy'ajtypyats ja nborreegats es nan xy'ixy'ajttapts yu'ujaty,

¹⁵ éxtam ja nDeedyats xy'ixy'átyuats es uj nandu'an n'ixy'átyuats. Nyajkypyats ja njiky'ajtan mat yu'ugyujxmu nborreegats.

¹⁶ Nmudajtypyats ja wiinkpaty ja nborreegats mats jatu'ugu ngorral, es nyajmínupts nandu'an ma tyaadaty. Xymyudówdupts uj yu'u, es tuk kajpu'uk 'yítat yu borreegu es ti'igyu ja kwentu'ajtpu.

¹⁷ 'Dios, yu nDeedyats, xytsojkrpats uj mat ko nyaka'añats ja njiky'ajtan es n'axajyu'añats jatugok.

¹⁸ Kyajts pánu njiky'ajtan xypuykút pán kyajts uj nyaka'añ. Nmudajtypyats ja muk'ajtan es nyakudats ja njiky'ajtan es n'axajudats jatugok. Tyaadu yu'ats xytyuk'ana'am yu nDeedyats.

¹⁹ Ko ja israelítaty tmudoodu tyadu Jesús ja 'yayuk, net oj ak ja'ajuty ñaygyajxytsyiigudu.

²⁰ May di'ibu janandu:

—Myudajtypy ja ka'oybyu es loku yu'u. ¿Ti ko xytyundu kwentu?

²¹ Peru wiinkpaty janandu:

—Ni pán di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu es kyajxat du'an. ¿Tii wa'anu da tu'uk di'ibu myudajtypy ja ka'oybyu tmo'oyat yu 'yijxan yu wiindsaty?

Israelítaty kyaj tmubuktu ja Jesús

²² Ja'a naty ja disyembra po'o ma ja ja'ayuty xyudundu ma yajmujtúñ ko yajkuni'xy ja muj tsajptujk jap Jerusalén.

²³ Ja Jesús japu naty jyudity ma ja muj tsajptujk ma txu'aty Salomongu Tyujk Wiin.

²⁴ Net ja israelítaty dyajnakudu ja Jesús es t'anamudu:

—¡Nugoots njantsywyinmaydyu! ¿Ti kots tyam xykyadim'anamudu wa'ats pán mijtsu du'an nGristu, o kyaj?

²⁵ Net ja Jesús 'yadsooy:

—Tuts njajuna'añ, es kyaj xymyubuktu. Di'ibats uj ndiimpy mat ja kutujkan di'ibadsu nDeety tu xymyo'oyats, yu'u yajniuxe'kyapy yajxón es pándsú dan uj.

²⁶ Per miidsaty kyaj xymyubuktu mat ko kyajts miits nborreegu'áttu. Extamts miits tu n'ok'anmaabyudu,

²⁷ yu nborreegats xyo'kmudoodapts, es yu'ujaty n'ixy'ajttapts es xypyanujxtapts.

²⁸ Uj nmeebuyts yu jiky'ajtan winu xuu winu tiempo, es ni na'a kyatugódyut; ni pánats yu'u xykyarujkut.

²⁹ Yu'ats tu xymyo'oy ja nDeedyats di'ibu waanu ni'igu muj'ajtan tmudaty, es ni pán mbaat kyarujkxaty di'ibu myudajtypy kyu'ujóty.

³⁰ Dios Teety es uj, ti'igyu je'eyu uudsaty.

³¹ Net ja israelítaty tkonu'ktu ja tsaq jatugok es tjakuka'adsándu.

³² Ta Jesús jyanáñ:

—Tuts may nduñ óyaty mwinduuy mat ja myuk'ajtanudsu nDeedyats. ¿Di'ibu tyaadu miits xytyukkuka'adsándapts?

³³ Ta ja israelítaty 'yadsoodu:

—Kyajts mij ndukkuka'adsa'andu mat ko ti oy tu xytyuñ, yu'u du'an mat ko tu xykyawindsu'ugu Dios mat ja m'ayuk. Mja'ay mij, es Dios mnyabyujta'agyuty.

³⁴ Net ja Jesús jyanáñ:

—¿Ti kyaj jyaabyétyuty ma ja Diosu jyaabyajtan ko Dios jyanáñ?: “Miidsadyu du'an diósaty.”

³⁵ Es du'un ja Diosu jyaaybyajtn jynán ko diósaty ránaty ja Diosu naty tu tkexy ja 'yayuk. Es nnija'am ko yu Diosu jyaaybyajtn yu'u du'un tuj'ajtn túnur.

³⁶ Pes oy. Ujtsu du'un xywyin'ijx ja Dios es xykyejxyuts ya naxwiin éxtamú kyudunaabyu. ¿Es wi'ix mbaat miits mjna'andu kots uj Dios kyajts nwindu'ugú mat yu'uyú kots njnán ko ujtsu du'un ja Diosu 'yU'unk?

³⁷ Pún kyajpts nduñ ja di'ibudsu nDeety tyiimpy, kyajts miits xymyubáktat.

³⁸ Per pún tuj'ajtn kots uj nduñ ja di'ibuts ja nDeety tyiimpy, oy xykyamubak'a'andu ja n'ayúkat, mabúktu ja di'ibuts uj ndiimpy, mat ko di'ibuts uj ndiimpy, yu'u mdukjaygyúkadup wá'ats ko ti'igyuts uj mat ja nDeedyuts, es yu'u ti'igyú mat uj.

³⁹ Net jatugok ja israelítaty tjamatsandu ja Jesús, per oj ja Jesús yo'oydyugóy.

⁴⁰ Net ja Jesús oj 'yawinnajxnu má Jordán múnnu. Jap waanu 'yijty má ja lugaar má ja Fwangu naty tu yajndéty tnyur.

⁴¹ May ja ja'ayuty oj ñujxtu má ja Jesusan, es ñay'anu'umxudu:

—Oy ja Fwank Yajndajtrú tu tkatún ja ijxw'u'mun di'ibu myudajtyry ja muj'ajtn, tuj'ajtn di'ibu myadyak mudu tyadu ja'ay.

⁴² May ja ja'ayuty di'ibu má tadu lugaar tmabujktu ja Jesús.

11

Lázarú 'yeeky

¹ Má ja Betañu kajrn, jap tu'ugu yedyujku naty pyékyuty di'ibu xyu'ajty Lázarú. Majtsku myuga'ax toxytyujk di'ibu xyu'ajttar Martu esu Mariiu.

² Tyadu Mariiu yu'u óknum tyuknitaam ja Jesusu tyeky ja aseytu di'ibu pa'ak xu'kp, es dyajtútsy mat ja wyaay.

³ Net ja Martu esu Mariiu kyajxykyajxtu má Jesús es t'anuumudu:

—Windsán, yu di'ibu mat oy mnaymyáuty mujta'aky pyékyuty.

⁴ Ko tyadu Jesús tmudooy, net ja 'yuxpújkpty t'anmaaydyu:

—Yu pya'amú Lázarú kyaj yajkutugoya'añuty mat ja o'kán. Dios tyunaampy du'un es ja ja'ayuty myuj'ixudut es t'awdáttat ja Dios es uj, ja 'yU'unk.

⁵ Oyu naty ja Jesús tjantsysoyktu ja Martu esu Mariiu esu Lázarú,

⁶ ko yu Jesús ya'anmaay ko Lázarú mujta'aky pyékyuty, jamajtsk xuu oj 'yakwe'emy má ja lugaar má naty 'yityun.

⁷ Net t'anmaaydyu ja 'yuxpújkpty:

—Jo'om jatugok Judeeu.

⁸ Ja 'yuxpújkpty 'yadsoojudu:

—Ya'uxpújkpu, kyajnum jyeky má jap ja israelítaty mjakuka'adsánudu. ¿Tii mnuxaamp jatugok jam?

⁹ Jesús 'yadsooy:

—¿Ti kyaj tyu'ajtnaty ko yu xuu tmudaty majmajtsk ooru? Pes ko rán jyudity xuuñ, kyaj kyunápat, mat ko kyude'xyuty ja jajun di'ibu ja ya naxwiin.

¹⁰ Per ko jyudity koots, kunajrap mat ko tugoy'ajtr ja jajun.

¹¹ Oknum jynán ja Jesús:

—Ja nmátnaymyaayubú'ajtn Lázarú tu myanaxy. Per nejxyuts n'ok'yuxy.

¹² Net ja 'yuxpújkpty 'yanmaaydyu:

—Windsán, pún tu myanaxy, mubaadubu du'unu'u.

¹³ Es ja Jesús ja'a jyamadyakupy ko naty ja Lázarú tu 'yo'knu, per ja 'yuxpújkpty, ja'a dun ttiy myadyakupy ja Jesús ja ma'ay.

¹⁴ Net ja Jesús tím'anmaaydyu ja 'yuxpújkpty wá'ats:

—Lázarú tu 'yo'knu.

¹⁵ Xondákpats mat ko kyajtsu naty jap, mat ko du'un ni'igu 'yóyuty es miits xymyubáktat. Per jo'om n'ok'ijxam.

¹⁶ Net ja Tomás di'ibu tyijry Xeeñu'unk, t'anmaaydyu ja myu'uxpújkpty:

—Jo'omdu nandu'un adsajtam es n'oknum ti'igyú mat yu'u.

Jesús yajjikyryujkp es yajkupy ja jiky'ajtn

¹⁷ Ko jyajty ja Jesús Betañu, taxk xuu naty tmudaty má ñaxtuku Lázarú.

¹⁸ Betañu kajrn tmawingon'aty ja Jerusalén tugok mil metrún.

¹⁹ Mayu naty ja israelítaty tu ñujxtu má ja Martu esu Mariiu es tpumaya'añ tputajmya'añ mat ko tu 'yeeky ja myuga'ax.

²⁰ Ko Martu tmudooy ko Jesusu naty wyingóñ, net tnidso'oñ es oj tujp'yo'oy, per ja Mariiu oj wye'emy má ja tyujk.

²¹ Martu t'anmaay ja Jesús:

—Windsán, kooxyur miyu naty mjaaty yaa, kyajxyur tu 'yeeky ja nmuga'axuts.

22 Per ʉj nnija'abats ko Dios mmooyʉp tʉgekyʉ di'ibu mij m'amdeepy.

23 Jesús 'yadsooy:

—Yu mmuga'ax jikyryákʉp jatʉgok.

24 Marta t'adsooy:

—ʉj nnija'abats ko jikyryákʉp ma ja tiempʉ ma ja o'kpaty jyikyryáktʉt.

25 Jesús t'adsooy:

—ʉjtsʉ du'ʉn ja jikyryʉjknʉ es ja jiky'ajtʉn. Di'ibʉts xymyʉbʉjknʉ, oy 'yoogʉt, jikyryákʉp.

26 Es nidʉgekyʉ di'ibu jiky'ajttʉp es xymyʉbʉktʉts, kyaj 'yooktʉt ni na'a. ʉMmʉbejkyryʉ tyʉʉduʉ?

27 Net ja Marta 'yadsooy:

—Ti ko kʉdii. Nmʉbejkyryʉts ko mij mGristʉty, ja Diosʉ 'yU'unk di'ibu minʉn yʉ naxwiifʉ.

Jesús jyu'ʉy ma Lázaru ñaxtukʉ

28 Es ko tyʉʉdu Marta du'ʉn jyʉnʉñ, net jyʉmbijty es oj tʉwoy ja 'yutsy Mariiʉ, es t'anmaʉy ayu'udsyʉ:

—Ja ya'ʉxpʉjknʉ tʉ jya'ty. Yu'ʉ mnigajxʉp.

29 Ko Mariiʉ tmʉdooyʉ taadu, pojʉn wya'tse'ky es oj tninejxy ja Jesús.

30 Jesús kyajnmʉ naty tyʉknʉ kajpnóty, támmʉmʉ naty ma ja lugaar ma Marta pyatu.

31 Ko ja israelítaty t'ijxtʉ wya'tse'ky ja Mariiʉ es pyʉdseemy pojʉn, net jyʉnandu ko yʉ Mariiʉ ñejxy jʉy yaxpʉ ma naty tʉ ñaxtukʉ ja Lázaru, es oj tranʉjxtʉ.

32 Es ko ja Mariiʉ jyajty ma naty ja Jesús, net ñaygoxtʉnʉʉydyákʉ Jesús tyeky'ʉjxm es t'anʉmʉmʉ:

—Windsʉn, kooxʉp mijʉ naty mjaaty yʉʉ, kyajxʉpʉts tʉ 'yeeky ja nmuga'ax.

33 Ko Jesús t'ijxy jyu'ʉy yaxtʉ ja Mariiʉ es ja israelítaty di'ibu mut myiindu, net ja Jesús ñayjya'ajʉ jotmaymyʉt es 'yamutsk'ajty.

34 Ta yajttʉjʉ:

—ʉMa tʉ xyajnaxtʉkʉduʉ?

Ta 'yanmaʉyʉdu:

—Windsʉn, min xy'ixy.

35 Jesús jyʉy.

36 Net ja israelítaty jyʉnandu:

—jOk'ixtʉ! Nʉgoodʉmʉ naty t'oktsojknʉ.

37 Per nidu'ugʉty jyʉnandu:

—Ja'a tyʉʉdu di'ibu ja wiints myooy ja 'yijxʉn, ʉtii kyajxyʉbʉ da oynʉ'ʉnʉn ti tʉ ttuifʉ es kyajxʉp ja Lázaru tʉ 'yeegyʉ?

Lázaru jyikyryeeky

38 Jesús ñayjya'ajʉ jatʉgok jotmaymyʉt es tmʉwingooñ ma naty tʉ ñaxtukʉ. Ja'a dʉn tu'ugʉ ʉʉnk di'ibu tsʉʉ 'yagu'ʉy'ajtyry.

39 Net ja Jesús jyʉnʉñ:

—Yajjuga'aktʉ tadʉ tsʉʉ.

Marta jyʉnʉñ:

—Windsʉn, xu'knʉp yʉ'ʉ, ja'a ko tʉ 'yijnʉ taxk xʉm ma 'yeeky.

40 Es ja Jesús 'yadsooy:

—ʉTi kyajts mij tʉ n'anʉmʉ ko xymyʉbʉktʉ, m'ixʉp ja Diosʉ myʉj'ajttʉn?

41 Net ja tsʉʉ dyajjugʉktʉ. Es ja Jesús pyat'ijxy tsajpótm es jyʉnʉñ:

—Tatʉ, nja 'ygyʉdákʉpyʉts mij ko tʉ xymyʉdóyʉts.

42 Wa'adsʉts nnijawʉ kots mij du'ʉñʉm xymyʉdoo'ityʉts. Du'ʉnʉts njʉnʉlʉñ nʉt yʉ'ʉgyʉjxmʉ tyadu ja 'ayʉty di'ibu yam, es tmʉbʉktʉt ko ʉjtsʉ du'ʉn mij tʉ xykyexy.

43 Ko du'ʉn jyʉnʉnʉndʉʉy, net jyʉnʉñ jantsy mʉk:

—jLázaru, pʉdsʉm jap!

44 Net ja o'kpnʉ pyʉdseemy, abity ja kyʉ'ʉ tyeky es ja wyiin jyʉp mut ja wyit. Ta Jesús jyʉnʉñ:

—Nikajtu'uttʉ es wa'an tnejxy.

Tkajxy'áttʉ esʉ Jesús 'yoogʉt

45 Es mʉdu tyʉʉdu, net ja israelítaty di'ibu pyanʉjx ja Mariiʉ tmʉbʉjktʉ ko t'ijxtʉ di'ibu Jesús tyuun.

46 Per nidu'ugʉty ja israelítaty ko t'ijxy yʉ tyʉʉdu, net oj tninejxy ja fariseeʉty es ttukmʉmadyaktʉ di'ibu naty tʉ ttuifʉ ja Jesús.

47 Net ja fariseeʉty es ja teedywyindsʉnʉty ñaymyʉjknʉ mut di'ibu ana'amdʉp mʉj tsajptʉgóty, es jyʉnandu:

—¿Ti net ndu'unam mada tyada yedyajk di'ibu nugoo t'oktuunna ja ijsxw'amnan di'ibu myudajtypy ja maj'ajtam?

⁴⁸ Pan nna'ijxam du'añu, nidagekyu myubakudat ja ja'ayaty. Netu romanu soldaadaty myindat es tjittat yu nmaj tsajptajk'ajtam es dyajkutugoyat yu nnaaxwiñuda'ajtam.

⁴⁹ Net nidu'ugaty di'ibu xyu'ajtypy Kaifás, yu'u naty teedywyindsungópik ma ja jumajt, ja'a junán:

—Miidsaty ni ti xykyanijáwada,

⁵⁰ ni xykyanijáwada ko ni'igu 'yoyaty es tu'uk je'eyu ja'ay tku'oogat ja nja'ay'ajtam es kyaj wyindugoyat ja nnaaxwiñuda'ajtam.

⁵¹ Tyadu Kaifás kyaj du'un jynán mut ja kyu'am winma'añ. Kom yu'u naty ijtp teedywyindsungópik ma ja jumajt, Dios mooyu ja winma'añ es jyná'anat ko Jesús 'yooga'añ mut yu'ugyujxmu israelítaty,

⁵² es kyaj je'eyu tku'oogat ja israelítaty, per nandu'un dyajmujkta'aya'añ ja Diosu 'yunguaty ma 'yittu majaty naxwiñuda.

⁵³ Net ja israelitu justisaty t'axtaaydyu ja winma'añ wi'ix ja Jesús 'yoogat.

⁵⁴ Paaty ja Jesús kyaj ñakyyudjty nide'xy ma Judee, tim tso'on jap Judee es oj ñejoy ma myawingón ja maj it di'ibu ja kajpnu'unx xyu'ajtypy Efraín. Jap wyu'amdu mut ja 'yuxpajkpaty.

⁵⁵ Ko naty waanu 'yaktugoy'aty ja pasku xuu, net may ja ja'ayaty tsoy'ondu majaty kajpn es ñujxtu Jerusalén es ñayajwa'adsa'añaty es tjuj'ixa'andu ja pasku xuu.

⁵⁶ Jap tja'axtaaydyu ja Jesús. Es ko jyajttu ma ja maj tsajptajk, net ñayajttu ak ja'ayaty ayu'udsyu:

—¿Wi'ix mij mjuna'añ? ¿Minábu daa xu'ajtpu o kyaju?

⁵⁷ Ja fariseeaty es ja teedywyindsunaty tu naty dyajngutúku ko ma Jesús t'ixtat, net tniyajxtat es yajmátsat.

12

Marii ttukkuutsy ja Jesusu wq'ats nardu aseytu

¹ Tudujk xunnumu naty tkapaaty ja pasku xuu, Jesús oj ñejoy Betañu ma naty tsuunnu Lázaru di'ibu naty Jesús tu dyajjikypyéky ko 'ye'ky.

² Es jap t'axkujkudu tu'ugu a'ux es ja Jesús 'ya'ux'átat; ja Martu ja'a wingiipy es ja Lázaru mut ja Jesús kyaydyu ma ja meesu.

³ Net ja Mariiu dyajmiiñ tuk limetu ja wa'ats nardu aseytu di'ibu pa'akxu'kp jantsy muk es jantsy tsoox. Net ttukku'usy ja tyekyu Jesús es dyajtátsy mut ja wyaay. Tugekyu ja tugot jyantsywe'emy mut ja pa'ak xu'kun.

⁴ Ja Juudus Iskaryotu, di'ibu naty uxpujkrp'ajtup ja Jesús es nandu'un kyuyaka'añaty, jynán:

⁵ —¿Ti ko tu kyayajteeky yu tyadu pa'ak xu'kun tuguk mugopx xuu nidún esxyup yajtukpudáku yu ayoobu ja'ayaty?

⁶ Per ja Juudus kyaj du'un jynán mut ko tpa'ayoy ja ayoobu ja'ayaty, ja'a yu'u ko mya'tspaty. Yu'u naty ijtp meeñnikoombajtpu ma ja Jesusu 'yuxpajkpaty es trupokón ja meeñ di'ibu yu'u ñikoombejtypy.

⁷ Net ja Jesús 'yanmaayy:

—¡Mastu'ut! ¡Katu xy'ooy! Du'unats tu xytyuñ éxtam ja ja'ayaty ttukkuutstu ja o'krp ko ñaxtukaya'añ.

⁸ Yu ayoobu ja'ayaty kyaj tyugoy'ata'añ, per uj kyajts du'añum n'ita'añ mut miidsaty.

Tkajxy'áttu esu Lázaru 'yoogat

⁹ Ko ja israelítaty tnija'adu ko Jesús jyápudyu naty Betañu, net oj tniujxtu t'ixa'andu es nandu'un ja Lázaru di'ibu naty ja Jesús tu dyajjikypyéky ko 'ye'ky.

¹⁰ Net ja teedywyindsunaty dyajti'igyadu 'yayuk es wi'ix nandu'un 'yoogat ja Lázaru,

¹¹ mut ko mut yu'ugyujxmu Lázaru may ja israelítaty tmastuttu ja teedywyindsunaty es tpanajxtu ja Jesús.

Jesús tyuku Jerusalén éxtam tu'ugu rey

¹² May ja ja'ayadyu naty tu ñujxtu paskuxu'ajtpu Jerusalén. Jakumbom ja ja'ayaty tmudoodu ko Jesús jya'ta'añ.

¹³ Net oj tmunajxtu tuuxy aay es du'un t'axajuya'andu ja Jesús. Ta jynandu muk:

—¡Awdattu Dios! ¡Kuni'xy di'ibu miimp éxtam ja Diosu Kyudunaabyu! ¡Kuni'xy ja Israelitu Ryey!

¹⁴ Jesús tpaty tu'ugu burru'unx es ttukpejty, du'un éxtam jynana'añ ma ja Diosu jyaay-byajtan:

¹⁵ Katu mdsu'ugadu miidsaty,

ja'ayuty di'ibu tsanaaydyur ma Syon kajpn.

Ix, tyaa myiñ ja mrey ttuk'u'uñu tu'ugu burru'unik.

¹⁶ Ma ja xuu ko jyajty ja Jesús es ko tyaadu du'un ttuñ, kyaj ja 'yaxpukpety tjaigyujkudu. Per óknum ko Jesús jyikyppyeky es ñajxnu tsajpótm, net tjamyajtsta ko yu tyaadu tugekyu 'yity kuxja'ay ma ja Diosu jyaabyajtun es du'unu naty tu yajkyudyúñ mat ja Jesús.

¹⁷ Ja ja'ayuty di'ibu naty jap Betañu ko ja Jesús dyajjikpypekya ja Lázaru ko naty tu 'yeeke, tmadyakmiin tmadyakxajpeta di'ibu naty tu t'ixtu.

¹⁸ Paaty waanu may ja ja'ayuty tso'ondu es ja Jesús tjaip'yo'oya'andu mat ko tmadoodu ko naty ja tadu ixxwu'aman tu ttuñ di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun.

¹⁹ Ko ja fariseeuty t'ijxtu ko Jesús ja ja'ay ak ja'a panujxur, net ñayjyunánudu ak ja'ajuty: —Ta xy'ixtu. Kyaj mbaat ti ndu'unum. ¡Nidugekyu ja ja'ayuty ak ja'a pyanujxtabu tadu ja'ay!

Grieege ja'ay t'ixta'aydyu ja Jesús

²⁰ Es ma ja ja'ayuty di'ibu naty tu ñajxtu Jerusalén es t'awdata'andu ja Dios ma ja xuu tyúñuty, tapu naty nidu'uguty ja grieege ja'ayuty.

²¹ Tyaadaty ja'a ñinajxtu ja Felipu di'ibu kugajpn'ajtp Betsaydu, Galileeu ñaaxóty, es t'anmaaydyu:

—Windsún, yu'uts nja'ixándur ja Jesús es njamtmadya'aga'anduts.

²² Felipu oj tninejxy ja Andrés es t'awa'anu. Net nimajtsk oj ñajxtu ma ja Jesús es tmamadyaktu.

²³ Net ja Jesús jyunañ:

—Tu net ja oorú tpaaty ma ja Diósuts uj, ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, xymyo'oya'añuts waanu ni'igu muj'ajtun.

²⁴ Tay'ajtun miits n'anuumudu ko tu'ugu triigu pajk kyaka'ay naaxkujxy es kyaj myuxy, du'ñu ja tuamt tu'uk je'euy 'yity, per ko kya'ay naaxkujxy es tyugoy ja'agyujxm ko myuxy, may ja tyuamp dyaky.

²⁵ Rán nayyajiky'ajtup ka'am ya naxwiñ, du'un éxtum ja ja'ayuty di'ibu pyajke'kyry ja triigu tuamt extu ko woyojta'ayuty, net tyugoodya'ay. Per di'ibu jiky'ajtp éxtamts uj n'anuumu, du'un éxtum ja tuamt di'ibu mujxp es tyuamp'aty may.

²⁶ Ja'a ko rántu jiky'ajtup éxtamts uj n'anuumu es xymyudúñuts, najxur nandu'un mats uj nnejxy, esu nDeedyuts may'átudur nidugekyu di'ibátyuts xypyanujxtur.

Jesús tnigajxy ja 'yo'kan

²⁷ Tyam nugoots n'okjotmaymyuat'ajnu. ¿Wi'ixuts njuna'anut? ¿Ti njuna'anupts?: “Tatu, yajtsókuts kadiibuts n'ayówat ma tyadu o'kan.” Per du'unuts tu nmiñ naxwiñ esuts n'oogut.

²⁸ Net 'yakjunañ: “Tatu, tun du'un es ja ja'ayuty m'awdatudut.”

Net yajmadooy kyajxy tsajpótm:

—Tuts du'un nduñ, es ndunaambyuts jatugok.

²⁹ Ja ja'ayuty di'ibu jap myudoodu ñayjyunánudu ko anaa yaxp. Es wiinkpety ñayjyunánudu:

—Tu'ugu anklus tu myugajxyuty.

³⁰ Net ja Jesús t'anmaaydyu:

—Kyajpu tyaadu tu yajmudóy mat ujtskyujxm, mat miitskyujxmduy du'un.

³¹ Tyamu net ja tiempu tu jya'ty ma yu naxwiñudu ja'ay yajpayo'oya'añ, es tyamu net yajkutujkunjoodut di'ibu ya naxwiñ ana'amp.

³² Es kots uj nyajpjeta'agut kujxm, nétuts xyñimiinda'aydyudats ja ja'ayuty.

³³ Es madu tyaadu Jesús yajjaygyujku wi'ixu naty 'yooga'añ.

³⁴ Es ja ja'ayuty 'yadsoojudu:

—Tuts nmadowdu ma ja Diosu jyaabyajtun ko yu Kristu jiky'ataamp winu xuu winu tiempu. ¿Wi'ix mij njuna'añ ko ja Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu yajpjeta'aga'añ kujxm? ¿Ránu dnu tadu Naxwiñudu Ja'ayudyu Kyudunaabyu?

³⁵ Net ja Jesús jyunañ:

—Ak'ijtp ja jajan mat miidsuty, per waanu tiempu je'euy. Yo'ogyojtu mat ko m'akmudajttabu tyadu jajan kadiibu mgugoodsadut. Mat ko di'ibu tu'uyep'y kugoots, kyaj tñjawan ma ñejxy.

³⁶ Hjtsu du'unu tyadu jajun. Naam n'ak'ijtpnamts mat miidsuty, axájudaguts miidsuty es du'un miits mja'ay'átudut ja jajan es tkudu'xa'añ ja wiingátypy.

Ko tyaadu du'un Jesús jyunaandaay, net oj ñajxnu adukutuuy.

Ja'a ko israelítu kyaj tmabuktu Jesús

³⁷ Oyu naty ja Jesús tu tjantsyja'ay'ixuty ja ixxwu'aman di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun ja'ay wyinduuyaty, kyaj myabujkudu.

³⁸ Es du'un yajkuydyuunä tyaađu di'ibu ja Diosu kyugajxpu Isaiiu kyaxjaay ma jyunán: Nindsun'ajtäm, žpún tu tmubeky di'ibats uj tu ngajxwa'xy?

Žpún tyuk'ijx ja Nindsun'ajtamä myuk'ajtan?

³⁹ Es du'un kyaj mbaat oj tmubakta. Pes nan kyaxjaay ja Isaiiu:

⁴⁰ Dios du'un jyunán:

“Tyadu ja'ay tu ñayajwiindsudu es dyajjuuñ ja jyot wyinmä'añ, es kadiibu t'ixtat mudu wyiinuty,

es ni tkajagyúkadat mut ja jyot wyinmä'añ,

es ni kyajambittat ma uj esuts nya''agada'agat.”

⁴¹ Isaiiu jyunán du'un mut ko tu naty t'ixy ja myuj'ajtanu Jesús, es yu'u dunu tyaađu ñimadyak.

⁴² Oy may ja israelítuty tjamubaktu Jesús, es ja'a mut naaguty ja wyindsúnuty, kyaj jyunandu mayja'ayóty mut ko ttsu'ugudu ja fariseeuty kadiibu ñakykyupúkudat tsajptugóty.

⁴³ Ja'a ko yu'ujuty ni'igu tsoktu ko ja ja'ay yajmuj'átudu es kadiinam ja Dios yajmuj'átudat.

Jesús y'ayuk tyukpaye'epy ja ja'ay

⁴⁴ Myiñ jatugok ja Jesús es jyunán jantsy muk:

—Di'ibats uj xymyubajkp, myubejkypp nandu'un di'ibats tu xkykexy.

⁴⁵ Es di'ibats tyam xy'ijxp, yu'u naty nandu'un 'yijxypy di'ibats uj xkykajx.

⁴⁶ Ejštsu du'un ja jajun. Tu nguda'agyuts ya naxwiñ es di'ibats xymyubajkp kyaj wya'umut kugoots.

⁴⁷ Ejš kyajts ndukkumudoy di'ibu tu tjamudoy yu n'ayúkats es kyaj ttuñ kwentu, mut ko uj kyajts tu nmiñ ya naxwiñ esuts ndukkumudówat ja ja'ayuty, nyajnitso'ogupts situy.

⁴⁸ Di'ibats xy'uxtijp es kyaj ttuñ kwentu n'ayúkats, tam yu'u 'yawixyuty pún tukkumudówadup. Yu tyadu ayuk di'ibu uj tu ngajxyuts, yu'u du'un niguxu'ugup ko pekymyut ja ja'ay ja xuu ko ja'ay yajpayo'oydyut.

⁴⁹ Mut ko uj kyajts ngajxy mududsu ngu'am winmä'añ, ja nDeedyuts di'ibats xkykajx, yu'uts tu xytyuk'ane'emy di'ibats ngajxap es di'ibats nduk'axpékap.

⁵⁰ Es nnija'abats yu nDeedyudsu 'yana'amun, yu'u du'un wí'ix yajpaaty ja jiky'ajtan winu xuu winu timpu. Pes di'ibats uj ngajxypy, ngajxypyuts éxtamts ja nDeedyun tu xytyuk'ane'emy.

13

Jesús tpuj ja 'yuxpajkputujku tyeky

¹ Tu naty ttimpatnu ja pasku a'ux. Jesús ñija'abu naty ko ja ooru tu tpatnu es tmastu'udánnu ja naxwiñudu es ñjaxánnu ma Dios Teety. Ja'a du'uñnu naty tteky ja jya'ayuty di'ibu naty ya naxwiñ, es tyam dyajniuxe'eky mabaat jyantsytsyokta.

² A'ux'atándabu naty, es tu naty ja majku'ugórk tyaku jyodoty wyinmä'añoty ja Juudas, Simonk Iskaryotu myaank, es tkayákat ja Jesús.

³ Jesús ñija'abu naty ko yu'u tsoyo'ón ma Dios Teedyun es jyumbita'añ nandu'un jatugok ma ja Dios Teety, es nan ñija'abu naty ko Dios Teedyu naty tu myo'oyuty tugekyu ja kutujkun,

⁴ net wya'tse'ky ja Jesús meesu winduuy es ñaydyuknijaandútu ja ñikajxyudu wit es ñaydyukmoxmwu'unu tu'ugu twayu.

⁵ Net tpujtáky ja nuu ma agubujun. Ta ñaxwe'tsy es tpuju ja tyékuty ja 'yuxpajkputy es dyajtátsy mut ja twayu di'ibu naty tu ñaydyukmoxmwu'ufuty.

⁶ Ko naty tpujannu Simonk Peedru tyeky, netu Simonk jyunán:

—Windsán, žmij mbujaambyats ja ndeky?

⁷ Jesús t'adsooy:

—Tyam kyaj xyjagyuku di'ibats ndiimpy, per óknam xyñijáwat.

⁸ Es ja Peedru 'yadsooy:

—Ejš ni na'ats mij ndeky xkykajpújat!

Jesús 'yanmaayü:

—Pún kyajts mij yu mdeky nbujy, kyajts mij n'uxpajkpu'átut.

⁹ Simonk Peedru 'yadsooy:

—Windsán, kyaj yu'ayuty je'eyu ndékuyts, nandu'un pujtsu ngu'a esu ngubajkats.

¹⁰ Es ja Jesús 'yadsooy:

—Di'ibu tu tsiüda'ay, kyaj jyatyimnigutíkyuty tsiy'it tugekyu, yu'ayu je'eyu tyeky, mut ko wa'adsu'u tugekyu. Es wa'ats miidsaty, oy mgadimni'amúkyty.

¹¹ Mut ko ñija'abu naty pún naty kuyakánup, paadyu du'un jyunán: “Es wa'ats miidsaty, oy mgadimni'amúkyty.”

¹² Ko ja Jesús tpujtaayudu ja 'yuxpajkputy ja tyékuty, net jatugok ttuktajku ja ñikajxyudu wit. Net ñaxwe'tsy jatugok meesu winduuy es jyunán:

—Žmajgyukudup miidsaty yu tyaađu di'ibudsu du'un tu nduñ?

¹³ Miits xytyjttap Ya'axpajkpa es Windsán. Mmadajttap ja tuj'ajtán, mut ko ujtsa da'an.

¹⁴ Es pán uj, miidsa mYa'axpajkpa es mWindsán, tats nbujy miidsaty ja mdékuty, nanda'una dan miits mnaybyujxadat nixim niyam.

¹⁵ Ujts miits ta nmo'oydu tu'ugu ijxwa'amán es miits xytyúndat nanda'un éxtamts uj ta nduñ.

¹⁶ Jantsy tuj'ajtánats miits n'anuumadu, ni tu'ugu po'oduumba di'ibu ni'igu muj kudiinamu wyindsán, es ni tu'ugu di'ibu miimp kexy kyamájaty es kudiinam ja di'ibu kajxap.

¹⁷ Pán mjaygyujkadaba tyaadu es pán mbaduundap, m'ittap agujk jotkujk.

¹⁸ Kyajts miits n'anuumadu nidugekyu. Uj nnija'abats pánatyts ta nwinwitsy. Per koonam yajkuudyuna'añ éxtamu Dios jyaabyajtan jyuna'añ: "Di'ibu kaay ukp ti'igu mut uj, yu'a da'un ta jyambity nmudsírats."

¹⁹ Tyam miits n'anuumadu naam kyajnuma da'un tyaadu tyuñ jyátyuty, es ko yu tyaadu da'un tyun jyátudat, net xymyubúktat ko ujtsa da'un pánu da'un uj.

²⁰ Jantsy tuj'ajtánats miits n'anuumadu, di'ibu 'yaxájur di'ibats uj ngejxyry, xy'axájurpstu naty uj, es di'ibats uj xy'axájur, 'yaxájur di'ibats uj xukyajx.

Jesús tnigajxy es Juudas kuyaka'añty

²¹ Ko da'un jyunaqandaay ja Jesús, net ñayja'aju jotmaymyuat es 'yamutsk'ajty, es oj ttimkajxte'xy:

—Jantsy tuj'ajtánats miits n'anuumadu ko miidsaty nidu'uk xykuyakaambats.

²² Net ja 'yaxpajkpaty ak je'eyu ñaywyn'ixudu, ni tkanijáwudu pánu da'un 'yandijpy.

²³ Tu'ugu Jesusu 'yaxpajkpa di'ibu ni'igu ijty tsyejpy*, jamu py'am naty mut 'ya'ux'aty.

²⁴ Simonk Peedru tyuk'ijxu tu'ugu ijxwa'amán es dyajttuy pánu da'una taada.

²⁵ Net ja tu'ukpa 'yaxpajkpa ñimajwa'tsu ja Jesús es dyajttuy:

—Windsán, z'pánxu da'una taada?

²⁶ Jesús 'yadsooy:

—Mints n'ok'yajxeeky tuk pedaza tsajkaaky, es di'ibats nmeepy, yu'a da'un.

Es da'un dyajxe'ky ja tsajkaaky es tmooy ja Juudas Iskaryota, Simonga myaank.

²⁷ Ta Juudas t'axaju ja tsajkaaky tuk pedaza es tkaay. Net ja mujku'ugóp Satanás tyuktajka ja Juudas. Net ja Jesús jyunañ:

—Di'ibu mdunaampy, tuungóju da'un poján.

²⁸ Per ni pán di'ibu naty jam a'ux'ajttap tkajaygyujka ti ko da'un jyuna'añ ja Jesús.

²⁹ Kom ja Juudas yu'a naty ñikoombejtypy ja meeñ ma ja Jesusu 'yaxpajkpaty, nidu'ugaty twinmaaydu ko Jesús ja'a 'yandijpy esxyap ti waana yajjúy di'ibu yajtúndap ma ja xna, o tmo'oyxyap oyna'unan ja ayooaba ja'ayuty.

³⁰ Ko Juudas t'axaju ja tsajkaaky, ta pyudseemy. Tu naty kyoodsana.

Jesús tmo'oy ja jembyu ana'amán

³¹ Ko naty ta pyudseemy ja Juudas, net ja Jesús jyunañ:

—Tyama net ya'ixat ja nmuj'ajttánats uj, ja Naxwíñadu Ja'ayudyu Kyudunaabyu, esats nya'ixadut ja myuj'ajttanu Dios.

³² Es kots uj nya'ixadut ja myuj'ajttanu Dios, netu Dios xymyo'oya'añats ja di'ibu yu'a myuj'ajttan'ajtypy.

³³ Mugu'ugaty, kyajts jeky nnaky'itá'añ mut miidsaty. Xu'xta'ayándapts miidsaty, es da'un éxtamts n'anmaaydu ja israelítaty, n'anuumadats miits tyam: Kyaj mbaat mnajxta mats uj nnejxy.

³⁴ Tyaadats miits nmooyduy yu jembyu ana'amán: Naydsyókudu nixim niyam. Da'un éxtamts miits ndsoktu, nanda'un mnaydsyókudat nixim niyam.

³⁵ Pán mnaydsyójkudap miidsaty nixim niyam, net nidugekyu ja ja'ay tnijáwudat kots uj miits n'axpajkpa'attu.

Jesús tnigajxy ko Peedru 'yuxtija'añty

³⁶ Simonk Peedru dyajttuy ja Jesús:

—Windsán, z'ma mnejxy?

Jesús 'yadsooyu:

—Mats uj nnejxy, kyajts mbaat xurpanejxy tyam. Per xurpanajxapts óknam.

³⁷ Net ja Peedru t'anmaay:

—Windsán, z'Ti ko kyaj mbaat nbanejxy tyam? Uj ngu'oogapts mij.

³⁸ Jesús 'yadsooyu:

* 13:23 Fwank yu neky jyaay es yu'a ku'am nay'andijur ko jyuna'añ ja axpajkpa di'ibu Jesús ni'igu ijty tsyejpy.

—¿Tii tøy'ajtan kots mij xykyu'oogapts? Tyam ndim'anuumu tøy'ajtan, kyajnumu natyu tugaak 'yuy ko mij mjuna'ana'añ tugaak ok ko kyajts xy'ixy'aty.

14

Jesukyujxmu ja'ay jya'ty ma Dios Teety

¹ Net ja Jesús t'anmaaydyu 'yuxpajkpaty:

—Katu miits mjetmay'ooktu. Pujta'aktu ti'igyu mjet mwinma'añ ma Dios es nandu'an ma uj.

² Madsu nDeety 'yity, may jam ja tsunaaydyákn. Pun kyajxyubu du'an, tuxxyuets uj miits n'anuumadu. Nnejxyuets uj n'ok'axkuku ma miits m'ittat.

³ Es nétats nmínat jatugok es nyajnyxtaduts miits es mjiky'áttat mat uj.

⁴ Miits mnija'adup mats nnejxy es mnija'adup ja tu'u.

⁵ Tomás 'yadsooyu:

—Windsán, kyajts uudsaty nnijáwudu ma mij mnejxy. ¿Wi'ixuets uj mbaat nnijáwudu tadu tu'u?

⁶ Jesús 'yadsooy:

—Ejtsu du'an éxtam tu'ugu tu'u, ujtskyujxmu ja'ay jya'ttu ma Dios Teety, ujtskyujxmu ja'ay nnijáwudu ja tøy'ajtan, ujtskyujxmu ja'ay jyiky'attu. Ni pán kyaja'ty ma Dios Teety pun kyajts uj xymyabeky.

⁷ Kooxyup miits xy'ixy'áttats uj, nandu'anxyup xy'ixy'attu ja nDeedyats. Es tu net xy'ixy'attu tyam, ja'a ko tu xy'ixtu.

⁸ Net ja Filipu 'yanmaayy:

—Windsán, tuk'ijxtugats ja Dios Teety, es mat yu'uyu.

⁹ Jesús t'adsooy ja Filipu:

—Filipu, jékyuets kujk n'ittu mat miidsaty, ¿es kyajnumts mij xy'ixy'aty? Di'ibuts uj xy'ixy'ajtp, 'ixy'ajtypy nandu'an ja Dios Teety. ¿Ti kots mij xy'anuumu kots uj mij nduk'ixut ja Dios Teety?

¹⁰ ¿Ti kyajts xymyabekyets ko uj ijtpumts mat ja Dios Teety, esu Dios Teety nandu'an ijtpumu du'an mat uj? Di'ibuts miits n'anmaaydyup, kyaj yu'ajty je'eyu ngu'am winma'añuts. Dios Teety yu'u ijtp mat uj, es yu'u dun xymyeebyuets di'ibuts ndúnup es di'ibuts ngajxup tugekyu.

¹¹ Mubujktugats kots uj n'ity mat ja Dios Teety, es ja Dios Teety ijtpam'u mat uj. Mubujktugats mat kots du'an njana'añ, o mubujktugats mat ko di'ibuts ndiimpy ya'ijxp ko tøy'ajtanuty di'ibuts miits n'anmaaydyup.

¹² Jantsy tøy'ajtan n'anuumadu ko di'ibuts xymyabujktap, tyúndup nandu'an di'ibuts uj ndiimpy. Es tyúndup waanu májutyru mat ko uj najxnupts ma Dios Teety.

¹³ Ej ndúnupts di'ibuts miits xy'amdoodup mat ko xymyabúktats, es du'an nya'ixudapts ja myaj'ajtanu Dios Teety.

¹⁴ Paadyats miits n'anuumadu, ndúnupts uj pun tits xy'amdoodup ujtskyujxmu.

Jesús tnigajxy ko Espíritu Santu tkaxa'añ

¹⁵ Pun xytsyojktaps miidsaty, mgyudyúndapts ja n'ana'amun.

¹⁶ Ejts ja Dios Teety n'amdówap es mduk'nigaxudat jatu'uk di'ibu mbudákudup, yu Espíritu Santu di'ibu mduk'ixudup ja tøy'ajtan es 'yítat mat miidsaty winu xuu winu tiempu.

¹⁷ Es pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudup, nan kyaj mbaat t'axájudu ja Espíritu Santu, mat ko kyaj t'ixtu es ni tka'ixy'attu. Per miits m'ixy'ajttap mat ko taa mat miidsaty es wu'amp winu xuu winu tiempu mat miidsaty.

¹⁸ Kyajts miits nnika'aga'andu. Jumbitaambats es n'ita'añuts mat miidsaty.

¹⁹ Ko waanu 'yítat, kyajts xyñaky'ixtat pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudup, per miits m'ixtu, es mjiky'áttap miidsaty mat ko uj njiky'átyuets.

²⁰ Es ma tadu xuu xpyuáktudu kwentu ko támudsu naty uj madsu nDeety, es miidsaty mat uj, es uj mat miidsaty.

²¹ Pun nija'ap es tpadún yu n'ana'amunuts, ya'ijxup kots xytsyky. Esu nDeedyats tsojkup di'ibuts uj xytsyojkr, es ujts nandu'an ndsókpats, es nduk'ixuets yu'u.

²² Jatu'ugu 'yuxpajkr di'ibu nandu'an xyu'ajtypy Juudas, per kyaj jya'ajty di'ibu kuyakánup, ja'a junán:

—Windsán, ¿ti kots mij xytyuk'ixa'andats uudsaty es kyaj pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudup?

²³ Jesús 'yadsooy:

—Di'ibuts xytsyojkr, pyadiimpy di'ibuts uj ngajxy; esu nDeedyats tsókudup; es uj esu nDeedyats, mindapts es njiky'átudats mat yu'u.

²⁴ Per di'ibü kyajts xytsyeki, kyaj tkuydyúñ di'ibüts uj ngajxyry. Tyadu kajxwíjün di'ibü miits yam mädoodap, kyajts uj nja'ajuty, yu'ayu jya'aja nDeedyats di'ibüts tu xykyexy.

²⁵ Miits n'ak'anuumadu tyaadu kots n'ak'yámmamuty mat miidsuty.

²⁶ Per ja Espírítu Santu di'ibü ja nDeedyats kyaxaampy ujtskyujxm, ja'a mbudákudap, mduk'axpákudap tugekyu es mdukjamyátsudap tugekyu di'ibüts uj miits tu n'anuumadu.

²⁷ Nnayjyugajxupts mat miidsuty jotkujk. Es nmooydyupts miits yu njotkujk'ajtnats. Per kyajts nyaky ja jotkujk'ajtn éxtam dyaktu pánudyu naxwíñudu winmá'añ ja'a'ajtudap. Katu mjotmay'ooktu es ni xykyamadáttat ja tsu'ugu.

²⁸ Tu xymyadowdu kots tu njuna'añ: "Nujxnupts, es mínupts jatugok es n'itadats mat miidsuty." Pün tuy'ajtnats miits xytsyoktu, mxondáktapxyup ko xyñjávawudu kots uj nnejy má Dios Teety, mat ko yu'u du'un ni'igu muj kadiinam uj.

²⁹ N'anmaaydyupts miidsu tyaadu ko kyajnumu du'un tyuñ jyátyuty, mat ko nujx tyuñ jyátyuty, net xymyabúktat.

³⁰ Kyajts nnakykyajxa'añ may mat miidsuty, mat ko miimp ja di'ibü ana'amp pánudyu naxwíñudu winmá'añ ja'a'ajtudap, oy ni ti madakan tkamadaty mat uj.

³¹ Per du'un yajkyudyuna'añ éxtamu Dios Teety xytyuk'ane'emy es tñjávawudat ja naxwíñudu ja'ayuty ko uj ja nDeedyats ndsejpyats es nguudyimbyats di'ibüts yu'u xytyuk'ana'amp. Wa'tsu'uktu. Jo'omdu.

15

Uuvu aqts

¹ Esu Jesús t'ak'anmaaydyu 'yuxpújkpúty:

—Újtsu du'un éxtam tu'ugu uuvu aqts, es ja nDeedyats du'un éxtam di'ibü kywentu'ajtypy ja uuvu aqts.

² Kyupó'typy otyyim di'ibuty ja nxe'endsyats di'ibü kyaj tyuamp'áty, per wyindijpy es dyajwa'atsy yajxon di'ibü tuamp'ajtp, es ni'igu 'yaktuamp'átat.

³ Miidsuty wa'ats m'ittu mat ja n'uxpújkanats ko tu nmo'oydyu.

⁴ Ittu ti'igyu mat uj, éxtam uj du'añamts n'ity ti'igyu mat miidsuty. Tu'ugu xe'entsy kyaj mbaat tyuamp'áty pün kyaj 'yity ti'igyu mat ja ñi'aqts, es nandu'un jajtpu danu tyaadu, miidsuty kyaj mbaat mduamp'átta pün kyaj ti'igyu m'ittu mat uj.

⁵ Újtsu du'un ja ñi'aqts, es miidsudyu du'un ja xye'entsy. Di'ibü du'añam 'yity mat uj, es uj n'ityats mat yu'ujuty, may tyuamp'átat; pes kyaj mbaat ti xytyunda pün kyajpats uj.

⁶ Di'ibü kyaj du'añam 'yity ti'igyu mat uj, du'un yu'u éxtam ja xe'entsy di'ibü ya'o'xpúdsuamp es tyu'adsat es ya'o'xmúkat es yajnino'ogut.

⁷ Pün miits m'ijttubam ti'igyu mat uj, es xykyudyundu ja n'ana'amunats, amdowdu di'ibü mdsojktap es myajmo'oydyup.

⁸ Yu nDeedyats ya'ijxap yu myuj'ajtn ko miits mduamp'átta oy, es du'un ttuk'ixy ja ja'ayuty ko ujts miits n'uxpújkpú'ajttap.

⁹ Új ndsojktupts miidsuty éxtamts ja nDeedyats xytsyékyats uj. Padúndats ja ndsojkanats di'ibüts uj nmudajtypy mat miidsuty.

¹⁰ Pün mgyudyuundap ja n'ana'amunats, mbadúndabu tyadu tsojkan di'ibüts uj nmudajtypy mat miidsuty, éxtamts uj nguudyúñats ja nDeedyadsu 'yana'amun es mbadúñats ja tsojkan di'ibü yu'u myudajtypy mat uj.

¹¹ Újts miits n'anmaaydyup es mxondá'aktat mat uj es du'un jotkuda'aky m'it mxóndat.

¹² Yu n'ana'amunats yu'u tyaadu: Naydsyókudu nixim niyam, éxtamts uj miits ndsoktu.

¹³ Di'ibü kyu'oogup ja myutnaymyaayubuty, yu'u du'un ya'ijxap ko myájuty ja tsojkan tmudaty.

¹⁴ Miidsudyu du'un ja nmutnaymyaayubuty pün mduundap di'ibüts miits nduk'ana'amdap.

¹⁵ Kyajts miits nnakytyijtp mduumbu, mat ko ja mduumbu kyaj tñjawnu ti ja wyindsún tyiimpy. Miidsuty ndijtu mntnaymyaayubuty, mat ko tu nduk'ixtu tugekyu di'ibüts ja nDeety uj tu xytyuk'ixy.

¹⁶ Kyajts miidsuty xywyin'ijxtu. Újtsu du'un miits nwin'ijxtu es nduknipújktap es m'ittat éxtamu xe'entsy di'ibü tuamp'ajtp ni'igu, es itap winu xuu winu tiempu, es du'un ja nDeedyats mmo'oyudap tugekyu di'ibü m'amdoodap mat kots xymyabúktu.

¹⁷ Pesu tyaadats miits nduk'ana'amdap: Naydsyókudu nixim niyam.

Di'ibü naxwíñudu winmá'añ ja'a'ajtudap kyaj ttseky ja Jesús esu 'yuxpújkpúty

¹⁸ Pün kyaj miits mdsókudu pánudyu naxwíñudu winmá'añ ja'a'ajtudap, jamyatstu ko uj jawyiniats kyaj xytsyojktats.

¹⁹ Kooxyap miidsaty ja naxwíñudu winma'añ m'okja'a'átudu, mdsokkxpyap éxtum ja jya'ajaty. Per ujts miits tu nwinwitsta es kyaj m'okja'a'ajttanet ja naxwíñudu winma'añ, paaty kyaj mdsókudu.

²⁰ Jamyatsta yajxon éxtum tu n'anuumudu. Tu'ugu po'oduumbu kyaj ni'igu myájaty es kadiinam ja wyindsán. Pán ja ja'ayaty xpyajudijttats uj, nandu'un miits myaj-pajudita'andu. Kom kyaj tkuyduundu ja n'axpajkanats ja ja'ayaty, nan kyaj tkuyduúndat ja m'axpajkan.

²¹ Es du'un tugekyu tyaađu myajtuktuna'andu mat ko miits n'axpajkra'attu es mat ko nan kyaj ttsoktu di'ibats xykyajx.

²² Kooxyapts uj ngamiin es nmugajxta, kyajxyap tmudattu ja pojpa. Per tyam kyaj mbaat ti ñayduukkugajxudu.

²³ Di'ibats kyaj xytsyoktu uj, kyajpa du'un nandu'un ttsoktu ja nDeedyats.

²⁴ Kooxyapts tu ngaya'ixyaty yu muj'ajtan éxtum ni pán wiink ja'ay tkatúñ, kyajxyap tmudattu ja pyeke ko tkakuyduundu. Per tu t'ixtu ja muj'ajtan di'ibats tu nduñ, es kyajpyam xytsyóktats, es nandu'un ja nDeedyats kyaj ttsoktu.

²⁵ Du'un yajkuudyúñ yu tyaađu di'ibu ijtp jaaybyéty ma ja Diosu jyaabyajtan: "Nanatákats uj xymyudsip'ajtpadu."

²⁶ Paaty ko myínat ja Kajxwipra, ja Espírítu Santu di'ibu ja tuy'ajtan tyiimpy kyajxyry, ja'a yákap ja tuy'ajtan ujtskyujxm.

²⁷ Es nandu'un miits xyáktat ja tuy'ajtan ujtskyujxm, mat ko jawyíñap es tyambaat miits tu m'ittu mat uj.

16

¹ N'anmaagydupts miits yu tyaađu kadiibu xymyastu'uttudats.

² Kyaj ja ja'ayaty m'okkupajkanat tsajptugóty, es ja'taamp ja tiempu ma ja ja'ayaty mya'ooga'anudu. Ja'ajaty oyu ðun ttijy ttundu di'ibu Dios tsyejpy.

³ Tugekyu du'un yu tyaađu ttuna'andu mat ko kyajts xy'ixy'attu es ni ja nDeedyats.

⁴ Per tuu n'awánudu ko du'un mduna'anudu. Es ko du'un mdúnudat, net miits xy-jamyátstúdat kots mij tu nja'anuumudu.

Di'ibu Espírítu Santu tyiimpy

¹ Kyajts miits yu tyaađu tu ndukmadya'áktu mat kodsu naty n'ity mat miidsaty.

⁵ Per najxánapts jam ma pánats xykyajx, es ni tu'ugaty miits xykyayajtáwdudats: "¿Ma mnejxy?"

⁶ Es miits mjetmaymyudaty tyam, mat ko tu n'anuumudu ko uj najxnaps.

⁷ Tuy'ajtanats miits n'anuumudu ko oy ni'igu mat miidsaty kots uj nnejxy. Ja'a ko pán kyajts uj nnejxy, kyaj myina'añ ja Kajxwipra, per kots uj najxnat, net nduknigáxtat.

⁸ Es ko yu'u myínat, yu'u tyuknijawuyáñdap ko pyekmyudaty pánudy naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtáñ, es wi'ixu ja'ay oy wye'emy mudu Dios, es ko Dios pyayo'oy mudu tuy'ajtan.

⁹ Yu Kajxwipra yakaampy es ja ja'ayaty tnijáwdat ko pyekmyuat'attu, ja'a ko kyaj xymyabúktats,

¹⁰ es ttuknijawuya'andu wi'ix oy wuy'ámdu mudu Dios, mat ko najxnaps ma Dios Teety es kyajts miits xy'ok'ijxnudat,

¹¹ es mat ko Dios pyayo'oy tuy'ajtan maat, ja'a ko tu yajtuknibajtaagu es tyayduúnudat ja mujku'ugórk di'ibu 'yane'omy pánudy naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtáñ.

¹² Máynams miits ngatukmadya'áktu, per kyajpa miits mbaat xyjagyukudu tyam.

¹³ Per ko myínat ja Espírítu Santu di'ibu maat ja tuy'ajtan, yu'u mdukní'ixudap tugekyu ja tuy'ajtan, mat ko kyaj jyuna'ana'añ mat ja kyu'am winma'añ. Ja'a myadya'agaampy tugekyu di'ibu tu tmudoy, es mduknijawuyáñdap di'ibu tunán jatáñap.

¹⁴ Es yu'ats xyajmaj'ixánap uj, mat ko 'yaxajyaampy ujtsu nja'ajaty es mduknijawuya'anudu miidsaty.

¹⁵ Tugekyu di'ibadsu nDeety myudajtypy, ujtsu nja'a. Nan paadyats njunán ko yu Espírítu Santu 'yaxájap di'ibats uj nja'a'ajtypy es mduknijawuya'anudu miidsaty.

¹⁶ Ko waanu tiempu 'yak'ítat, kyajts miits xyñaky'íxtat. Es ko waanu najx 'yity, nétats jatugok xy'íxtat.

Amay jotmay jyumbity xondakun

¹⁷ Net nija'ajaty ja 'yuxpajkpaty ñayajtanujudu:

—¿Ti da du'un yu tyaađu myadyakypu ko jyuna'añ ko waanu tiempu 'yak'ítat kyaj nnaky'ijxam, es kum'óknam n'ijxam jatugok, es jatu'uk ko jyuna'añ: "Najxnaps ma Dios Teety?"

¹⁸ ¿Ti myadya'agaampy mat jawaanaba tiempu? Kyaj nmawinma'agñbyátam ti danu taadu myadyakypy.

¹⁹ Net ja Jesús t'ijxy ja 'yuxpajkputy éxtam yajtawá'ana. Net t'anmaaydyu:

—Ej tu n'anamudats miits ko waanu 'yítut kyajts xyñaky'ixtut, es óknam xy'ixtut jatugok. ¿Tyaadu du'an mnayajtadap ak miidsaty?

²⁰ Jantsy tuy'ajtan miits n'anamudu, ko miits mju'uudyap es mjotmay'ooktap maanumu naty ja ja'ay xyonda'aktu pánudyu naxwiñadu winma'agñ ja'a'ajtadap. Per óknam yu mjotmay jambítap xondakun.

²¹ Ko ja toxytuyjk 'yu'ungu'unk tpaada'añ, jotmaydyuktajkap, ja'a mat ko tu tpaaty ja ooru ma pyuka'añty. Per óknam ko naty tu jya'ty naxwiñ ja u'ungu'unk, ni tkanakyjyamyetsy ja pajkan di'ibu tu dyajnáxy mat ko xyonda'aky ko tu'ugu mixyu'unk tu dyajmiñ dyajja'ty ya naxwiñ.

²² Es nanda'un dan miits mjotmay'o'oktap tyam, per nniminándapts miidsaty, es net ja m'aa mjot xyonda'aga'añ tu'ugu xondakun di'ibu kyaj mbaat ni pán mgapajkxudu.

²³ Es ma tada naty ja xuu, kyajts ti xyñaky'amdówat. Jantsy tuy'ajtanats miits n'anamudu ko yu nDeedyats mmo'oyudap tugekyu di'ibu m'amdeepy mat ko xymyabúktats.

²⁴ Tyambaat miidsaty kyajnam xy'amdowdu ni tii mat ujtskyujxm. Amdowdu, es xy'axájudat, es jotkada'aky mxonda'aktat.

Tseyjpy ja Dios Teety ja xupajkputujk

²⁵ Tuts miits nduk'uxpaktu tyaadu mudu ijxpajtan. Pye minap ja tiempu kots miidsaty wa'ats ndukmadya'agut ja nDeedyats.

²⁶ Es ma natyu tada xuu, miits xy'amdówdat ja Dios Teety mat ujtskyujxm. Es kyajts uj njatyim'anamudats ja nDeedyats es mmo'oyudat di'ibu miits m'amdoodap,

²⁷ mat ko yu Dios Teety mdsokudap, mat kots uj miits xytyóktats es tu xymyabúktats kots uj ndso'oñats ma Dios.

²⁸ Ej ndso'oñats ma ja Dios Teety es nmiñats ya naxwiñ, es tyam nmastútnats ja naxwiñadu es nmujxnat jatugok ma Dios Teety.

²⁹ Net ja 'yuxpajkputy 'yanmaayudu:

—Tyam sitay xy'anmaaydyapts tuy'ajtan es ni xykyanakyajtúñ ja ijxpajtan.

³⁰ Es tyámadsu net n'ixtu ko tugekyu mij xyñija'adya'ay, es kyaj jyatyimtséyuty pán myajtáwdut, mat ko nmubujktapts ko mij tu mdsóoñ ma Dios.

³¹ Jesús t'adsoodu ja 'yuxpajkputy:

—Pes, ¿tyamu net nmubujktap?

³² Miimba net ja tiempu, es tyamu du'an, ko miits m'agakwa'xtut nidu'uk nidu'uk kajknu'u kajktu'u es xymyastu'uda'andats, es nwa'ama'añats naydyu'uk. Per uj kyajts nwe'emý naydyu'uk mat ko ja nDeedyats 'yity mat uj.

³³ N'anamudu tyaadu es xpyaqtat ja jotkujk'ajtan mat ko ti'igyu m'ittu mat uj. Ya naxwiñ miits m'ayówdap, per katu mjotmay'ooktu, mat ko uj, tuts nmamada'aky ja mujku'ugópok di'ibu yajkutujkp pánudyu naxwiñadu winma'agñ ja'a'ajtadap.

17

Jesús tnigajxtaagu ja 'yuxpajkputujk

¹ Ko tyaadu du'an ja Jesús jyunaagaay, net pyat'ijxy tsajpótm es jyunañ:

—Tatitu'unk, tu net tpaaty ja ooru. Yajmaj'ijxugats uj, es ujts mij nyajmuj'ixudap.

² Pes mijts tu xymyo'oyats ja kutujkan mat nidugekyu ja'ayaty es nmo'oyudats ja jilky'ajtan winu xuu winu tiempu tugekyu di'ibats mij tu xymyo'oy.

³ Esu tyaadu jilky'ajtan winu xuu winu tiempu, ja'a yu'u ko ja'ay mij, ti'igyu Dios, m'ixy'átadu es xy'axájudats uj éxtam ja Kristu es tmabúktat ko mij xykyajxats ya naxwiñ.

⁴ Tuts mij nmaj'ixy mat ko tuts nguudyuunda'ay tugekyu di'ibats mij xytyuk'ana'am es ndúnudats ya naxwiñ.

⁵ Meegyadsu net tyam ja muj'ajtan di'ibadsu naty nmudajtypy kodsu naty n'ity mat mij ko naty kyajnam ja naxwiñadu kyojy.

⁶ Es ja ja'ayaty di'ibats mij xymyooyats ya naxwiñ, tuts nduknijáwudu wi'ixu dan mij. Mijtsu naty mja'a'ajtup, es xymyooyats uj mij. Tu tpadundu ja m'ayuk.

⁷ Ñija'adap ko mijts tu xymyo'oyats tugekyu di'ibats uj nmudajtypy,

⁸ mat ko uj tu nmo'oydyats ja ayuk di'ibats mij xytyukmugajxu, es yu'ujaty 'yaxájudu es ñija'adap kots uj nmiñ éxtamu mGudanaabyu, esuts xymyabúktu ko mijtsats xykyajx ya naxwiñ.

⁹ Ujts mij n'amdeepy mat yu'ujaty. Kyajts n'amdoym mat pánudyu naxwiñadu ja'a'ajtadap, ja'ayu je'eyu di'ibats mij xymyooy, mat ko xyja'ajaty.

¹⁰ Tugekyu di'ibuts uj nja'a'ajtypy, mja'ayu nandu'un, éxtam nandu'un nja'adsu'u di'ibu tugekyu mja'a'ajtypy. Es yu'ujaty yajniḡuxu'kudap ja nmuj'ajtnuats.

¹¹ Jambijnupts tyam ma mijun. Kyajts nnaky'ita'añ ya naxwiif, per yu'ujaty ijttap ya naxwiif. Tatitu'un, aguduk axajtúk mut mij ja mmak'ajtan es tun es ti'igyu 'yittat ja wyinma'añuty, éxtam udsajtam n'ijtam ti'igyu.

¹² Kots n'ak'ijty mut yu'ujaty, tats n'agudiky n'axajtíky mut ja muk'ajtan di'ibuts mij xymyooy. Es ni tu'uk ta kyatugoy, ja'ayu du'un di'ibu naty ta tyugoy es du'un yajkuudyúnat éxtam ja mjaaybyajtan jyuna'añ.

¹³ Tyámuts njambitanu ma mij. Es du'unats yu tyaadu njuna'añ kots n'ak'ity ya naxwiif esudsu n'uxpajkpty xyonda'aktat mut ja xondakan di'ibuts uj nmudajtypy.

¹⁴ Tudsu du'un n'anuumadu di'ibuts xytyuk'ana'am, es n'ak'anuumayándupts. Kyaj t'ixa'añ pánudyu naxwiifudu winma'añ ja'a'ajtudap, mut ko kyaj tyi'igyuty mut ja'ajuty, du'un éxtam kyajts ndi'igyuty mut pánudyu naxwiifudu winma'añ ja'a'ajtudap.

¹⁵ Kyajts mij n'amdoy es xyajpudsúmut ya naxwiif. Di'ibuts mij n'amdeepy es m'agu'adúk m'axajtúkup es kadiibu ja mujku'ugópok myumada'agudat.

¹⁶ Kyaj yu'ujaty ja naxwiifudu winma'añ jya'a'atudu, du'un éxtamts uj kyajts ja naxwiifudu winma'añ xyja'a'áty.

¹⁷ Yu m'uxpajkun ja'a du'un ja tui'ajtan. Es mij mdukkuydyúnup yu m'ayuk es jyiky'áttat éxtam mij m'u'un'k m'una'k.

¹⁸ Tats nduknigexy ja naxwiifudu ja'ay, éxtamts mij xytyuknigexy ja ja'ay ya naxwiif.

¹⁹ Paadyuts uj nnaygyuyákyuty tugekyu es ndúnudats éxtam mij xytsyeky. Es nandu'un yu'ujaty ñaygyuyákyudat tugekyu es xytyúndat nandu'un éxtam mij xytsyeky.

²⁰ Kyajts m'amdoy je'eyu mut yu'ujaty, n'amdeebuyts nandu'un mut nidugekyu di'ibuts óknun xy'axájudupts éxtamu Yajniúókpu ko tmadówdat ja 'yuxpajkunaty ja n'uxpajkpts.

²¹ N'amdeebuyts es tu'ugu wyinma'añ je'eyu 'yittat. Tatitu'un, yajti'igyuda jyot wyinma'añ nixim niyam, éxtam ndi'igy'ajtam, es du'un ja ja'ayuty tamabúktat ko mijts ta xykyexy.

²² Tats nmo'oy ja muj'ajtan di'ibuts mij xymyooy es yu'ujaty nandu'un 'yittat ti'igyu, éxtam udsajtam n'ijtam.

²³ Uj n'ityuts ti'igyu mut yu'ujaty, es mij n'ity ti'igyu mut uj, es du'un kexy ka'pxy 'yittat ti'igyu ja wyinma'añuty éxtam udsajtam n'ijtam, es du'un ja naxwiifudu ja'ayuty t'ixtat kots mij xykyexy, es ko mij nandu'un xytsyoktu yu n'uxpajkpty éxtamts uj mij xytsyeky.

²⁴ Tatitu'un, ndsejpyats esu n'uxpajkpts nuix 'yittat maqs uj n'ita'añ es t'ixtat ja nmuj'ajtnuats di'ibuts mij xymyooy, mut ko tats mij xytsyeky extu ma kyajnumu naty ja naxwiifudu kyoy.

²⁵ Tatitu'un, mdiimpy ja tui'ajtan. Kyaj m'ixy'átudu pánudyu naxwiifudu winma'añ ja'a'ajtudap. Per uj sitay n'ixy'ajtypyats mij, es yu n'uxpajkpts ñija'adap kots mij xykyexy.

²⁶ Tats n'awánudu éxtam mij ja mjet mwinma'añ, es nduk'ijxyppuñamts, mut ko n'ita'añuts mut yu'ujaty, es ja mdsojkan di'ibuts mij xymyepyy 'yittat nandu'un mut yu'ujaty.

18

Jesús yajmátsy

¹ Ko tyaadu du'un ja Jesús jyunañ, net oj 'yawinnaxtu mut ja 'yuxpajkpty ma ja lugaar di'ibu xyu'ajtypy Sedrón Nuwok. Jap tu'ugu nuḡam ma 'yityu je'xykyépy. Jap ja Jesús tyujkudu mut ja 'yuxpajkpty.

² Esu Juudas di'ibu naty kyuyakaampy yu Jesús, nan 'yixy'ajtypy naty tadu nuḡam, mut ko kanaḡ oku naty tu ñaymyúkuḡu jap mut ja 'yuxpajkpty ja Jesús.

³ Netu Juudas jyajttu nuḡamóty muat ja maysyoldáadytu esu polusiúaty di'ibu kyajxta ja teedywyindsánuty esu fariseeuty. Es tmanujxtu lyampru, tsyinwaty, puixn esu kepy.

⁴ Es kom ja Jesús ñija'abn naty ti naty jatánup, ta tniñujxtu es dyajttuy di'ibu naty pajudijtudap:

—¿Pán m'uxtaaydyup?

⁵ Net ja'ajuty 'yadsoojudu:

—Yu Jesús nazarenu.

Jesús 'yadsooy:

—Ujtsu du'un.

Juudas di'ibu naty kyakánup, tapu naty mut ja di'ibudyu naty pajudijttap ja Jesús.

⁶ Es ko ja Jesús t'anmaaydyu: “Ujtsu du'un”, net 'yuxtukawa'ktu es kyudaadu naxkujxy.

⁷ Net ja Jesús jatagok dyajttuujambijttu:

—¿Pán m'uxtaaydyup?

Net 'yadsoodu:

—Yü Jesús nazarenu.

⁸ Jesús t'anmaaydyu:

—Tats mij n'anuumdu ko ujtsu du'an. Pün ujts miits xy'uxtaaydyur, na'ixtu, wa'an tnejxtu tyadu nja'ayuts.

⁹ Du'an jynañ ja Jesús es yajkuudyunat di'ibu yu'u ku'am junán: “Tatitu'unk, ni tu'uk tu kyatugoy di'ibats mij xymyooy.”

¹⁰ Net ja Simon Peedru tju'ty ja 'yespaadu es tnibo'tu ja 'yaga'añdyátsk tu'uk di'ibu xyu'ajtypy Malku, tyuumbu ja teedywyindsungópk.

¹¹ Esu Jesús t'anmaay ja Peedru:

—Pujta'ak jatugok yu m'esperadu ma xya'ity. Koonumts n'ayówut éxtam ja Dios Teety tu xytyuknibujtaagu es uj n'ayówadats.

Jesús, Anás wyindum

¹² Net ja soldaaduty es mut ja soldadu windsungopk esu israelítaty ja pyolusiuty tmajtsu ja Jesús es dyajnujxtu kutsimy.

¹³ Net jayujp dyajnujxtu ma yu Anas tyujk. Yu Anás yu'u myu't'ajtypy ja Kaifás di'ibu ma tadu jumujt teedywyindsungopk'ajtr.

¹⁴ Tyadu Kaifás yu'u naty tu t'ok'anmaabyudu ja israelítaty ko waanu oy es 'yoogut yu'uyu Jesús es kudii ko wyindugóyut ja israelítadyu ñax kyajpn.

Peedru t'uxtij ja Jesús

¹⁵ Simonk Peedru es jat'u'uk ja uxpujkrp* t'akpanujxtu ja Jesús. Yu 'yuxpujkrp ixu'ajtubu naty ja teedywyindsungópk. Paaty tyujku mut ja Jesús ma ja tyuja'a ja windsun.

¹⁶ Per ja Peedru jap oj wye'emy kemy'agu'p. Paaty pyudseemy ja uxpujkrp di'ibu ixu'ajtubu naty ja teedywyindsungópk es oj t'anuumu ja kemy'aa adnaabyu es tyákat yu Peedru.

¹⁷ Net ja kemy'aa adnaabyu dyajtuy ja Peedru:

—¿Tii kyaj mij m'uxpujkrp'átyuty nandu'anu tadu ja'ay?

Peedru 'yadsooy:

—Kyaj 'yujtsuty.

¹⁸ Es kom xujxpu naty, ja teedywyindsungópk tyuumbaty di'ibu jap es ja polusiuty tu naty juun dyajmájudu, es tamu naty tanu xyamdu. Esu Peedru nan tapu naty muuduty ñayyajjokxprákudu ma ja juun.

Teedywyindsungópk dyajtúy dyajtuda'aky ja Jesús

¹⁹ Ta ja teedywyindsungópk dyajtuudsondáktu ja Jesús:

—¿Pánaty m'uxpujkrp'ajtypy es ti danu tadu di'ibu mduk'uxpujktap?

²⁰ Jesús t'adsooy:

—Ixni'de'xyuts tu ngajxy mayjya'ayóty. Taayumts nduk'ixtu tsajptugóty es ma ja Jerusalengu myuj tsajptujk, ma ñayyúkuudu ja israelítaty. Kyajts ti tu ngajxy ayu'udsyu.

²¹ ¿Ti kots uj mij xyajtúy? Yajtáwdu di'ibu tu tmadowdu n'uxpujkanuts, es yu'u m'awánudup tits uj tu ngajxy. Yu'ujty yajxon tnijáwudu wi'ixuts tu nya'uxpreky.

²² Ko Jesús jynaganday du'an, net ja tsajptujk polusiuty tu'uk di'ibu naty jap twimbojts'e'ky ja Jesús es t'anmaay:

—¿Ti ko du'an xy'adsoy yu teedywyindsungópk?

²³ Jesús 'yadsooyu:

—Pün tats ngajxtugóy, tuk'ixtu wi'ix tsoodsu du'an tu ngajxtugóy. Es pün tay'ajtanuts ngajxy, ¿ti kots mij xykyoxy?

²⁴ Net ja Anás tkajxnajxy ja Jesús kutsimy ma ja Kaifás, teedywyindsungópk.

Peedru t'uxtij myumajtsk ok ja Jesús

²⁵ Ja Simonk Peedru ñayyajjokxprékudyu naty ma ja juun, es 'yanmaayudu:

—¿Ti kyaj mij m'uxpujkrp'átyudyu tyadu ja'ay?

Ta ja Peedru t'uxtij, jynañ:

—Kyaj 'yujtsuty.

²⁶ Net jatugok yajtuuju ja teedywyindsungópk tyuumbu, pyamagu'ugu di'ibu Peedru naty tu ttatskpo'ttu'uty:

—¿Tii kyajts mij n'ijxy jap nugamóty mut yu'u?

²⁷ Peedru t'uxtij jatugok ja Jesús, es netyu ja tugaak 'yuy.

Jesús, Pilatu wyindum

* 18:15 Fwank yu neky jyaay es yu'u ku'am nay'andijur ko jynañ jat'u'uk ja uxpujkrp.

²⁸ Net t̄m̄ds̄o'ond̄u ja Jes̄us̄ m̄a ja Kaifas̄u tyujk̄ es̄ tm̄un̄ujxt̄u m̄a gobernadoor̄u pyalasyu. Es̄ kom̄ x̄un̄f̄dyákn̄ub̄u naty, ja israelítaty kyaj tyujk̄ud̄u m̄a ja palasyu, mut̄ ko éxt̄am̄ ja kyost̄úm̄bruty tm̄adattu, p̄an̄ t̄ujk̄ap̄, kyaj m̄baat̄ 'ya'ux'aty m̄a ja pasku.

²⁹ Paaty ja Pilat̄u pyudseemy es̄ oj tm̄ugajxt̄u:

—¿Wi'ix̄ tsoo tyadū ja'aȳ xyñ'uum̄ud̄u?

³⁰ Net ja'ajuty 'yadsoodu:

—Kooxyup̄ kyayu'ujuty tu'ugu axuk̄ ja'aȳ, kyajxyupts̄ mij̄ tu ndukkudákud̄u.

³¹ Net ja Pilat̄u jyunán̄:

—Yajnujxt̄u miids̄uty, es̄ payo'oydyū éxt̄am̄ miits̄ ja m̄gu'am̄ ana'am̄un̄.

Ja israelítaty 'yadsoodu:

—Per̄ uuds̄uty, israelítaty, kyajts̄ nm̄adattu kutujk̄un̄ es̄ nya'ookt̄ud̄ats̄ p̄an̄.

³² Es̄ du'un̄ yajkuydyuuñ̄ éxt̄am̄ ja Jesusū naty tu jyuna'añ̄ wi'ix̄u naty 'yooga'añ̄.

³³ Pilat̄u tyujk̄u jatugok̄ m̄a ja palasyu es̄ tm̄ujwooȳ ja Jesús̄ es̄ dyajt̄uaȳ:

—¿Tī mijts̄u du'un̄ ja israelítū ryey?

³⁴ Jesús̄ 'yadsooy:

—¿Taadū mij̄ myajtiipȳ mut̄ ja m̄gu'am̄ winm̄a'añ̄, o mut̄ ko wiinkp̄uty tu mdukkum̄adya'agud̄u?

³⁵ Pilat̄u t'adsooy ja Jesús̄:

—¿Wa'ands̄u dā uñ̄ n'israelítaty? Yū m̄ja'ayuty es̄ yū teedywyinds̄ún̄aty, ja'ats̄ uñ̄ tu x̄ytyukkudákud̄u mij̄. ¿Tī mij̄ tu x̄ytyuundugóy?

³⁶ Net ja Jesús̄ t'adsooy:

—Kyajts̄ uñ̄ nyajkutíkȳ éxt̄am̄ ja naxwiñ̄ud̄u ja'aȳ ja ryéyuty. Kooxyupts̄ uñ̄ n'ok'yajkutíkȳ m̄a tyadū naxwiñ̄ud̄u ja'aȳ, yū n̄ja'ayudyts̄ t̄uux̄yup̄ t̄syiptund̄u es̄ kyajxyupts̄ tu x̄ymyats̄u ja israelítaty. Per̄ kyajts̄ uñ̄ nréyuty éxt̄am̄u naxwiñ̄ud̄u ja'ayudyu ryey.

³⁷ Net ja Pilat̄u 'yadsooy:

—Pes̄, ¿mijts̄u du'un̄ rey?

Jesús̄ 'yadsooy:

—Ujts̄u du'un̄ rey, éxt̄am̄ mij̄ m̄juna'añ̄. Paadyts̄ tu nmiñ̄ naxwiñ̄ es̄uts̄ n'an̄um̄ut̄ ja ja'ayuty di'ib̄u dan̄ t̄u'y'ajtan̄. Nidugekyū di'ib̄u t̄syojkt̄ap̄ ja t̄u'y'ajtan̄, myadood̄ap̄ yu'ujuty di'ib̄uts̄ uñ̄ ngajx̄ypy.

³⁸ Ta Pilat̄u 'yadsooy:

—¿P̄an̄ m̄baat̄ t̄nijaw̄u di'ib̄u dan̄ t̄u'y'ajtan̄?

Jesús̄ ñiduku es̄ 'yoogat̄

Ko Pilat̄u dyajtuudaaȳu tyaādu, ta pyudseemy jatugok̄ es̄ oj tm̄ugajxȳ ja israelítaty, es̄ t'anmaaȳ:

—Ej̄ kyajts̄ tī pyojp̄u nbat̄u tyadū ja'aȳ.

³⁹ Per̄ du'uf̄um̄ jaayam̄ yajtuñ̄ tu'uk̄ tu'ugu paskū x̄un̄ yajnas̄m̄ats̄u tu'ugu t̄simyja'aȳ di'ib̄u miits̄ m̄junánd̄ap̄. ¿Pes̄ mdsojkt̄ap̄ es̄ nnasm̄ats̄ud̄ats̄ ja mrey?

⁴⁰ Net jatugok̄ yaxkakt̄u:

—¡Taadū kyaj! ¡Nasmats̄u Barrabás!

Yū tyadū Barrabás̄ yu'ñ̄ naty tu t̄nib̄ude'ekȳ ja yajkutujk̄p̄u.

19

¹ Net ja Pilat̄u t̄ni'ana'am̄u es̄ ja Jesús̄ yajwópat̄.

² Ja soldaadȳ t̄xugajtt̄u ja apyñ̄ éxt̄am̄ tu'uk̄ tu'ugu koron̄u es̄ t̄p̄ujt̄ákud̄u kyubajkkujxm̄ es̄ t̄tkp̄ujt̄ákt̄u tu'ugu tsu'unk̄ wit.

³ Ta tm̄awingoond̄u es̄ t'an̄um̄ud̄u:

—¡Muj̄ kujxm̄ mij̄ israelítadyū ryey!

Es̄ ta twimbojts̄u'kt̄u.

⁴ Pilat̄u pyudseemy jatugok̄ es̄ t'anmaaydyū ja israelítaty:

—¡Ok'ix̄t̄u! Tyaāts̄ nyajp̄uds̄emȳ yāā es̄ xy'ix̄t̄ut̄ ko kyajts̄ nī tī pyojp̄u ngapat̄u.

⁵ Ta Jesús̄ pyudseemy mut̄ ja 'yapyñ̄gyoron̄u m̄a ja kyubajk̄ es̄ mut̄ ja tsyu'unk̄ wit. Net ja Pilat̄u t'anmaaydyū ja israelítaty:

—¡Tyaā net ja tyadū yedyujk̄!

⁶ Ko t'ijxt̄u ja teedywyinds̄ún̄aty es̄ ja polusiitȳ, ta yaxkakt̄u:

—¡Yajkruuzpát! ¡Yajkruuzpát!

Pilat̄u jyunán̄:

—Pes̄ yajnujxt̄u miids̄uty, mut̄ ko uñ̄ kyajts̄ nbat̄u pyekyū tyadū yedyujk̄.

⁷ Es̄ ja israelítaty t'adsoodu ja Pilat̄u:

—Uds̄uty nm̄adajtt̄upts̄ tu'ugu ana'am̄un̄ es̄ 'yoogat̄ éxt̄am̄u tyaādu, mut̄ ko ñaybyajta'agyaty Dios̄u 'yU'unk̄.

⁸ Ko tyaadu Pilatu tmaadooy, net tsyu'ku ni'igu.

⁹ Ta tynjku jatgok ma ja palasya es dyajtany ja Jesus:

—¿Ma mij mdsoun?

Peru Jesus kyaj 'yadsoojumbijtu ni wi'ix.

¹⁰ Net ja Pilatu jynan:

—¿Uj mij kyajts xy'adsowa'añ? ¿Kyaj xyñijawu ko uj nmudajtypyats ja kutujkan es nyajkruuzpatat, es nan nmudajtypyats yu kutujkan es nnasmatsut?

¹¹ Jesus 'yadsooy:

—Ni ti kutujkanxyup mij xykyamudaty mut uj kooxyup ja Dios tu mgamo'oyaty. Paaty di'ibats uj tu xykyuyaky ma mij, yu'u ni'igu myudajtypy ja peky es kadiinum mij.

¹² Net ja Pilatu tja'uxtaay ja winma'añ es tasmatsuyañ ja Jesus, per ja israelituty myuyaxkaku:

—iPun mnasmajtsup, kyaj maut mnaymyayuty yu yajkutujkru kopk! ¡Oyuyim panaty di'ibu naybyajtakup extum rey, yu'u ja yajkutujkru kopku myudsip!

¹³ Net ja Pilatu, ko tmaadooy tyaadu, tni'ana'amu es pyudsamut ja Jesus. Ta Pilatu nandu'un pyudseemy es ñaxwe'tsy ma yajkutiky, ma ja lugaar di'ibu ja ebreu tyukxu'ajtu Gabata, es 'yayukwimbudsemy Tsaa Winwaaaba.

¹⁴ Es extum kijkyuyu ma ja pasku xuñ, net ja Pilatu t'anmaaydu ja israelituty:

—iTyaa net ja mreyl!

¹⁵ Per ja 'ajaty 'yadsoodu muk:

—iWa'an t'eeky! ¡Wa'an t'eeky! ¡Yajkruuzpat!

Ta Pilatu jynan:

—¿Tii ujts nyajkruuzpatup ja mreyl?

Per ja teedywyindsunaty 'yadsoodu muk:

—Udsaty kyajts nmudatta wiinkru rey, yu'uyu du'unu yajkutujkru kopk.

¹⁶ Es mudu tyaadu Pilatu ttukkudujkudu ja israelituty es ja Jesus kyruuzpatat. Net ja soldaadaty oj myunujxudu.

Jesus kyruuzpety

¹⁷ Ta Jesus pyudseemy mut ja kyruuz es ñexy ma ja lugaar di'ibu xyu'ajtypy Kalaveeru, di'ibu ebreu ja 'ayaty tyukxu'ajttup Gólgotu.

¹⁸ Jap dyajkruuzpajttu mut nimaajtsku wiingátypy ja 'ay, tu'uk anajñdsyoo es jatu'uk aga'añdsyoo es ja Jesus kujk'am.

¹⁹ Pilatu tni'ana'amu tu'ugu jaaybyajtan yajkuxja'ayut Jesus kyubajky di'ibu junaamp: “Jesus nazarenu, yu israelitudyu ryey.”

²⁰ May ja israelituty t'ijxtu ja jaaybyajtan es tkajxtu, ja'a ko myuwingon ja Jerusalengu tadu lugaar ma dyajkruuzpajttu Jesus, es ja jaaybyajtan kanak naxu naty tu tkuxja'aydu, du'un ja ebreu, grieegu esu latin.

²¹ Paaty ja teedywyindsunaty t'anmaaydu Pilatu:

—Katu xykyuxja'ay israelitudyu ryey. Kuxja'ay tsgatsy. Pujta'ak ko jynan ko yu'u israelitudyu ryey.

²² Per ja Pilatu t'adsoodu:

—Di'ibats tu ngxja'ay, du'un wyu'amut.

²³ Ko ja soldaadutajkuty dyajkruuzpajttaaydu ja Jesus, ta ja wyit dyajwaxudu taxk peky kajktu'uk. Per ja kyaru kyaj xyuymyikyuty, du'añu je'eyu ti'igyu kyojyuty.

²⁴ Ja soldaadaty ñajjynanadu:

—Kyaj ngu'tswa'xum yu tyadu wit. Nik net n'oktu'unam tu'ugu rifu es pan myudajtypy ja swertu, yu'u yajnujxup.

Tyaadu du'un tyuun jyajtu es yajkuydyunat ja Diosu jyaaybyajtan ma jynana'añ: “Dya-jwa'xtats ja nwit ma ja 'ajaty, es trifatundu mut ja ngapats.”

Es du'un ttuundu ja soldaadaty.

²⁵ Ma ja Jesusu kyruuz tamu naty ja tyaagu'unk, ja tyaagu'ungu myuga'ax, Mariu ja ñado'oxyu Kleofus, esu Mariu Magdalenu.

²⁶ Ko Jesus t'ijxy ja tyaagu'unk tyanu mut ja 'yuxpajkru di'ibu Jesus ni'igu tsoyk*, net ja Jesus t'anmaay ja tyaagu'unk:

—Nanitu'unk, tyaa net ja mmaank.

²⁷ Net t'anmaay ja 'yuxpajkru:

—Ta net ja mdaagu'unk.

Net ja 'yuxpajkru t'axaju ma ja tyujk.

Jesus yeeky

* 19:26 Fwank yu neky jyaay es yu'u ku'um nay'andijup ko jynana'añ ja 'yuxpajkru di'ibu Jesus ni'igu tsoyk.

²⁸ Ko natyü tyaádu du'un tu tyuñ tu jyátyuty, Jesús ñija'abu naty ko tugekyu tu yajkuydyuñ, es tkuydyuñat éxtam ja Diosu jyaabyajytun, ta jyanañ:

—Tútsupts.

²⁹ Japu naty tuk jarru xun vinu. Net dyajxo'ktu tu'uk yuunkpunaanu es tpujáktu ma tu'ugu mats jajpu'un'k es ttuk'adijudu.

³⁰ Jesús tmi'ky ja xun vinu. Net jyanañ:

—Tu net tugekyu yajkuyduunda'ay.

Net wyindaknu es oj 'yo'knu.

Tu'ugu soldaadu tkaatsymyugúmu Jesús

³¹ Pyátñubu naty ja pasku xuu, es ja israelítaty kyaj ttsoktu es ja ñini'xaty wyu'amut kruuzkujxy ma ja po'xanxuu, ja'a ko nugoo 'yokmujxa'ajnu. Paaty mudu tyaádu t'anmaaydyu ja Pilatu es tni'ana'amut es nuix yajtekytyjtu di'ibu jam kruuzkujxy es pojun 'yooktat es dyajjunákt ja ñini'x kruuzkujxy.

³² Net ja soldaadutajkaty oj ñijxtu es ttájudu ja tyeky ja nimajtskpu di'ibu Jesusu naty maut 'yity kruuzkujxy.

³³ Per ko twinguwa'kudu ja Jesús, ta t'ijxtu ko tu naty 'yo'knu. Paaty kyaj oj ttájudu ja tyeky.

³⁴ Es oy tja'ijxtu du'un, tu'ugu soldaadu ja lyanzu ttukkaatsymyugu'umu ja Jesús. Ta ja ñe'pyñ pyudseemy es nandu'un pyudseemy éxtam jyawu nuu.

³⁵ Tuts uj yu'a n'ixy, es tuj'ajtants njana'añ es uj nniija'abuts ko tuj'ajtun di'ibats ngajxypp es ngaxja'ayats es miidsuty nandu'un xymyabáktat.

³⁶ Tyaádu du'un tyuun jyajtu es yajkuydyuñat éxtam ja Diosu jyaabyajytun jyuna'añ: “Kyaj ttájudu ni tu'ugu pyajk.”

³⁷ Es jatuk pekyu jaaabyajytun jyuna'añ: “Yíxtap ja di'ibu lanzu tukkaatsymyugu'umu.”

Jesús ñaxtuku

³⁸ Ko tyaádu du'un jyajtu, Josee di'ibu kugajpn'ajtp Arimatee es pyanejxypp ja Jesús, oy ayu'udsyu mat ko ttsu'ugu ja teedywyindsunaty, ta yu'u t'amdooy ja kutujkun ma Pilatu es dyajnujxa'añ ja Jesusu ñini'x. Pilatu dyajky ja kutujkun. Ta Josee tmanejxy ja Jesusu ñini'x.

³⁹ Nandu'unu Nikodemu di'ibu tucuyur oj tmagajxy ja Jesús koots, tmanejxy i'px majk kilu ja pa'ak xu'kpu di'ibu ya'o'oyudur mudu mirru kepy esu alwes aay.

⁴⁰ Es du'un ja Josee es ja Nikodemu t'axájudu ja Jesusu ñini'x. Ta ttuknipijttu tu'ugu mantu wit mat ja pa'ak xu'kpu, éxtam ja israelítaty jaayam ttundu ko dyajnaxtákuu o'kputy.

⁴¹ Ma tadu lugaar ma dyajkruuzpajttu Jesús, japu naty wingón tu'ugu nugam, es ma tadu nugam japu naty tu'ugu o'kpu jut jembyu ma kyajnum pán o'kpu ñaxtuku.

⁴² Jap tpujáktu ja Jesusu ñini'x, mat ko tadu o'kpu jut wingonu naty es mat ko tsonda'agánubu naty ja israelítaty ja myuj xuu.

20

Jesús jyikypyeky

¹ Domingu, ni nganay'axkajpamnun, Mariu Magdalenu oj ñejxy ma naty tu ñaxtuku Jesús. Es ko jyajty jam, net t'ijxy ko ja tsaa di'ibu naty 'yagu'uy'ajtypp ja jut, kyaj ñakydyu'anaty éxtam yajpujáky.

² Net jyambijty puye'együ es oj ñejxy ma Simonk Peedru es ja xpujkrpu di'ibu Jesús ni'igu jyantsytsyojk*, es t'anmaaydyu:

—Tü dyajpudsámu ja Nindsun'ajtam ja ñini'x es kyaj nniija'am maá dun tu tpujta'aktu!

³ Net ja Peedru es jatu'uk ja xpujkrpu tsoy'ondü es oj ñijxtu ma ja jut aa.

⁴ Nimajtsk tsoy'ondü puye'együ, per jatu'uk ja xpujkrpu waanu mak puyey'eky kadiinun ja Peedru es ja'a jawyiin jajt.

⁵ Ta kyulijxu jap jutoty, es t'ijxy ja wit di'ibu ja Jesús tu naty yajtuk'abity, per kyaj tyujku.

⁶ Oknumu Simonk Peedru pyajajtu, es ja'a tujku jap jutoty es t'ijxy ja wit,

⁷ es nan 'yijx ko ja payu di'ibu yajtukkupij ja Jesús ja kyubajk, kyaj naty ti'igyü 'yity mat ja di'ibu yajtuk'abij ja Jesusu ñini'x.

⁸ Net jatu'uk ja xpujkrpu di'ibu jajt jawyiin ma jut, nandu'un tyujku jap jutoty es t'ijxy éxtamu naty tu jyátyuty. Ta tmabejky ko Jesusu naty tu jyikypyeky.

⁹ Pes kyajnumu naty tjaygyúkuu éxtam ja Diosu jyaabyajytun jyuna'añ ko yu'u jkpyukaamp jatugok.

¹⁰ Netu tadu 'yuxpujkrpü ñujxnudu ma ja tyujk.

Jesús ñaydyuk'ixynty ja Mariu Magdalenu

* **20:2** Fwank yu neky jyaay es yu'u ku'am nay'andjap ko jyuna'añ ja xpujkrpu di'ibu Jesús ni'igu jyantsytsyojk.

¹¹ Per ja Mariiü ko jyajty jatugok, net wye'emy jap jut agu'p jyu'uy. Jiibuü naty ko kyu'ijxu jap jutoty.

¹² Ta t'ijxy majtsku anklus, ak poobu wuyt, 'yu'uñudu ma naty ja Jesusu ñini'x tu yajpajta'aky. Tu'ugu naty 'yu'uñu kyubajky ja Jesus es jatu'uk tyeky ux'am.

¹³ Net ja Mariiü yajtuujudu ja anklus:

—¿Ti ko mju'uy?

Ta Mariiü 'yadsooy:

—Mut ko tu dyajnujxtu ja nWindsúnudsu ñini'x, es kyajts nnijawu ma tu tpujta'aktu.

¹⁴ Je'eyunamu naty du'an jyana'añ ko 'yijxambijty. Net t'ijxy ja Jesus, per ja'a kyaj tñijawu pun ja'a du'an ja Jesus,

¹⁵ ja'a dan ttijy ja nugam'ijxpu.

Net ja Jesus yajtuujy:

—¿Ti ko mju'uy? ¿Pün m'uxtaapy?

Ja Mariiü 'yadsooy:

—Windsún, pun mij tu xymyunejxy ja o'krü ñini'x, anmaagyuts ma tu xypuyta'aky esuts uj nyajnujxat.

¹⁶ Net ja Jesus t'anmaay:

—¡Mariiü!

Ja Mariiü wya'kambijty es t'anmaay mut ja ebreeu ayuk:

—¡Raboni (di'ibu ayuk wimbudsunmp Ya'uxpukpu)!

¹⁷ Net ja Jesus t'anmaay ja Mariiü:

—Nasmajtsuguts, ja'a ko kyajnumts nbatuku madsu nDeedyun. Per nujx anuamudu nmugu'uguty ko aj patujkunupts madsu nDeety di'ibu miidsaty nandu'un mDeety'ajtup, ujtsu nDios es miidsaty ja mDios.

¹⁸ Net ja Mariiü Magdalenu oj ñejxy ma ja Jesusu 'yuxpukpudy es t'awa'anudu ko tu t'ixy ja Jesus es ko yu'u naty tu 'yanu'amxadyu du'an.

Di'ibu Jesús tyuknipejky ja 'yuxpukpudy

¹⁹ Nan ja xuu domingu koots, ja xpukpudy tu naty ñaymyujta'ayudu ni'agajy tugoty mut ko ttsu'ugudu teedywyindsunaty. Netu Jesús tyujku es ñaybyujtaku kujk'am. Ta kyajxpro'xudu es 'yanmaayudu:

—Jotkujk'attu miidsaty.

²⁰ Ko Jesusu du'an jyunaandaay, net ttuk'ijxtu ja ky'u ma tu tyaku ja klaavus es ja kyaatsy ma tu yajtukkimy ja lanzu. Es ja 'yuxpukpudy jyantsyxyondaktu ko t'ixtu ja Nindsun'ajtam.

²¹ Netu Jesús jyunañ jatugok:

—Jotkujk'attu miidsaty. Uj ngajxtupts miidsaty, du'an éxtumts uj ja nDeedyuts xkyejxy.

²² Net tñaspixu poju'unuk ma ja 'yuxpukpudy, es t'anmaaydyu:

—Axájudu ja Espiritu Santu.

²³ Pün mbojpu'ma'xtu, me'xy wya'umut; es pün kyaj mbojpu'ma'xtu, nan kyaj me'xy wya'umut.

Tomás t'ixy ja Nindsun'ajtam ko tu jyikykyeky

²⁴ Esu Tomás, tu'ugu Jesusu 'yuxpukpu di'ibu tyijtu Xeeñu'unuk, kyaju naty jap ko myiñ yu Jesús.

²⁵ Net ja myugu'uguty 'yanmaayudu:

—Tats n'ixtu ja Nindsun'ajtam.

Per ja Tomás 'yadsooy:

—Pun kyajts n'ixy ja ky'u ma tu tsyayuty ma ja klaavus tu tyaku, es ngudjudsu nguwa'xypy ma ja klaavus tu tyaku, es ngudjudsu nguwa'xypy ma ja kyaatsy tu tsyayuty, kyajts nmabúkat.

²⁶ Kyumduktujk xubu naty ñaymyúkuu ja xpukpudy jatugok. Tapu naty ja Tomás. Oyu naty 'yagajyuty ja tujk, Jesús tujku es ñaybyujtaku kujk'aay es tkajxpe'xy ja 'yuxpukpudy, oj t'anuamudu:

—Jotkujk'attu miidsaty.

²⁷ Netu Tomás t'anmaay:

—Tomás, kudiju nguwa'xypy madsu ngu'u tsyayuty mut ja klaavus, es puja'ak ja ngu'u ma tsyayuty ja ngaadsyuts mut ja lanzu. ¡Kyaj xkyamabúkat, mabuk!

²⁸ Net ja Tomás 'yadsooy:

—Windsún, mij nDios'ajtypy.

²⁹ Jesús 'yadsooy:

—Tomás, mmabejkyty tyam mut ko tats mij xy'ixy. Kuni'xy di'ibuts xymyubjktup óyudsu naty xykya'ixtu.

Ti ko Fwank tja'ay yu neky

³⁰ Ni'igu may ja ixxw'u'mun di'ibu myudajtypy ja mui'ajtun di'ibu Jesús tyuun 'yuxpukpuk wyinduuyaty di'ibuts kyaj ngxjaay ma tyadu neky.

³¹ Peru tyaadus du'an tu ngxja'ay yaa es miits xymyubuktat ko yu Jesús yu'u du'an ja Kristu, Diosu 'yU'unk, es ko xymyubuktat, mmudattap ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

21

Jesús ñayyajuxe'egyuty ma nijxtujkpu 'yuxpukpku

¹ Oknum kyuxe'ky ja Jesús jatugok ma 'yuxpukpuky ma ja Tibeeryus Myejyñbya'a, Galileeu it. Es du'an ya'ijxy:

² Tukmuku naty jam ja Simonk Peedru esu Tomás di'ibu tyijtup Xeeñu'unk, Natanael di'ibu kugajpn Kanaa, Galileeu ñaaxóty, ja 'yuna'kuty ja Zebedeu es janimaitskpu wiinkpu 'yuxpukpku Jesús.

³ Simonk Peedru t'anmaaydyu yu'ujuty:

—Nejts n'ok'ajkxmátsy.

Ta 'yadsoodu:

—Nujxándupts udsuty nandu'an mut mij.

Ta ñijxtu ma tu'ugu barku. Es tu'ugu tsu'um ñajxy, kyaj ni tu'uk tkamajsttu ja ajkx.

⁴ Xunñdyáknub naty ko Jesús kyuxe'ky mejyñbyu'aay, per ja 'yuxpukpuky kyaj tñijáwudu pán ja'a dan ja Jesús.

⁵ Net ja Jesús dyajtuudu:

—Mugu'uguty, ¿tu xymyatstu oynu'anun?

Es ja'ajuty 'yadsoodu:

—Ni nu'an.

⁶ Net ja Jesús t'anmaaydyu:

—Kujabípu ja m'ajkxmajtsn aga'añdsyoo ma yu barku, es m'ajkxmátstut.

Ta tkujabípu, es óknum kyaj mbaat t'okju'tnuu ja 'yajkxmajtsn jap najoty, mut ko mayu naty ja ajkx tu tyaku.

⁷ Net ja xupukpku di'ibu Jesús jyantsysyeyjy*, t'anmaay ja Peedru:

—Ja'a tyaadu ja Nindsun'ajtum!

Ko tnuudoodaay ja Simonk Peedru ko jya'ajuty ja Nindsun'ajtum, ta jatugok ttuktuk ja ñikujxyudu wit di'ibu naty tu tjeñ. Ta kyurupnjaxy najoty es ñejxy mejyñbyu'am ma ja Jesusu naty.

⁸ Es ja myugu'uguty jyajttu mejyñbyu'am mut ja byarku es mudu 'yajkxmajtsn tpawits tpajudotta, mut ko ujtsu naty mut ja ajkx. Wigonu naty ma ja 'yajkxmátsttu éxtum mugo'px metrán.

⁹ Ko wyindu'utspudsuumdu, net tpattu juunu'unk di'ibu ja Jesús tu dyajmáju naty es tsaay tu'ugu ajkx, es tamu naty nandu'anu tsajkaaky.

¹⁰ Net ja Jesús t'anmaaydyu:

—Yajmindu majtsk tuguugu m'ajkx di'ibu tu xymyatstu.

¹¹ Simonk Peedru tyajku barkoty es dyajnejxy extu pu'ujótm ja 'yajkxmajtsn ujts mut ja mui'ajkx mugo'px jajustykxymyajk tuguuk. Oyu naty jyantsymyáuty, ja 'yajkxmajtsn kyaj kyu'tsy.

¹² Net ja Jesús t'anmaaydyu ja 'yuxpukpuky:

—Min m'armusal'attu.

Es ni pán tka'anmaaydyu: “¿Mbúnu dan mij?”, mut ko ñija'adubu naty ko ja'a ja Nindsun'ajtum.

¹³ Netu Jesús myujwa'ky es tkone'ky ja tsajkaaky es tmoodyu ja 'yuxpukpuky. Es nandu'an ttuun mut ja ajkx.

¹⁴ Ja'a tyaadu ja myudaguk ok nibudu'uk ma traattu ja 'yuxpukpuky ko naty tu jyikyryekey ma 'ye'ky.

Jesús mudu Peedru ñayyajxudu

¹⁵ Ko 'yarmusal'ajttaaydyu, net ja Jesús dyajtuuy ja Simonk Peedru:

—Simonk, Jonasu myaank, ¿xysyoykputs ni'igu es kudiinum yu mmu'uxpukpuky?

Peedru 'yadsooy:

—Windsun, mij mñija'ap kots uj mij ndseky.

Ta Jesús jyunañ:

—Extum ja borreegu kwentu'ajtpu dyajje'xy ja byorreegu'unguty, nandu'an mij awánudu ja'ayuty ja n'uxpukpukuts.

* **21:7** Fwank yu neky jyaay es yu'u ku'am nay'andjup ko jyuna'añ ja xupukpku di'ibu Jesús jyantsysyeyjy.

¹⁶ Dyajtuujambijty ja myumajtsk ok ja Jesús:

—Simonk, Jonasa myaank, ¿xytsyojkruts mij?

Peedru 'yadsooy:

—Mij mnija'ap kots uj mij ndseky.

Ta Jesús 'yadsooy:

—Extum ja borreegu kwentu'ajtrn dyajje'xy ja byorreegu'unguty, nandu'un mij awánudu ja'ayuty ja n'axrjuknunts.

¹⁷ Myaduguk ok jyunán ja Jesús:

—Simonk, Jonasa myaank, ¿xytsyojkruts mij?

Peedru jyotmayduktajku mat ko yajtuuju tuguk ok pan tseyjpy ja Jesús, es t'anmaay:

—Windsún, mij mnija'ap tugekyu. Mnija'ap kots uj mij ndseky.

Jesús 'yadsooy:

—Extum ja borreegu kwentu'ajtrn dyajje'xy ja byorreegu'unguty, nandu'un mij awánudu ja'ayuty ja n'axrjuknunts.

¹⁸ Jantsy tuj'ajtnunts mij n'anuumu ko ijty m'una'k'áty, mduktajkar ijty ja mwit es mnejxy ma mij xytsyeyky. Es óknum ko mij mmujja'ayut, mxajwa'xur es wiinkru mwit mdukrujta'agudap, es mmunujxadut ma mij kyaj xytsyeyky mnuxa'añ.

¹⁹ Es mudu tyaadu Jesús ttuknijawu wi'ix 'yoogañ ja Peedru es ja Dios tmuj'ixut. Net 'yanmaay:

—Pamiinguts.

Fwank, ja axrjukru di'ibu Jesús ni'igu tseyjpy

²⁰ Ko Peedru 'yijxambijty, net t'ijxy ryanejxyuty ja axrjukru di'ibu Jesús jyantsytsyojk†, di'ibu naty nandu'un ma 'ya'ux'aty ruy'am ja Jesús, di'ibu yajtuuju: “Windsún, ¿pánu dnuu tadu di'ibu mguyakánur?”

²¹ Ko Peedru t'ijxy, net dyajtuuy ja Jesús:

—Windsún, esu tyaadu, ¿ti jatánur?

²² Jesús 'yadsooy:

—Pan ujts ndsejpy es jyiky'átut extu kots uj njumbítut, ¿ti mij xykywéntuty? Pamiinguts mij.

²³ Net ja myu"axrjukrutu ñayjunánudu ko yu axrjukru kyaj 'yooga'añ. Peru Jesús kyaj du'un jyunán, di'ibu situy junán: “Pan ujtsuts ndsejpy esu tyaadu jyiky'átut extu kots uj njumbítut, ¿ti mij xykywéntuty?”

²⁴ Tj tuts nmudoy es tuts n'ixy tugekyu tyaadu, es tugekyu di'ibuts uj tu ngxja'ay, ja'a du'un tuj'ajtan.

²⁵ May ja wiinkru di'ibu Jesús tyuun. Kooxur yajkuxjaaydyay nidu'uk nidu'uk tugekyu di'ibu Jesús tyuun, kyaju da ñibaadut ja naxwíñudu mat ja mayñeku.

† 21:20 Fwank yu neky jyaay es yu'u ku'am nay'andijur ko jyunanañ ja axrjukru di'ibu Jesús jyantsytsyojk.

Di'ibu Ja Apóstulaty Tyuun Es Ya'uxpújk

Jesús jyuna'añ ko mínup ja Espírítu Santu

¹ Tyófila, kots mij jayupj nnija'ayu, n'awa'anu di'ibu Jesús tyuun es ya'uxpújk, di'ibu tim jaywiin extu ko jyambijty jam tsajpótm.

² Kyajnuma naty tsyajpéty ja Jesús, es Espírítu Santukyujxm tmooydyu ja apóstulaty di'ibu wyin'ijx ti tyunán kyajxándap.

³ Ko oj 'yeeke es jyikyppyeky, ta kanak ok wá'ats dya'ijxu ko ta jyiky'aty jatugok, es ja Jesús kyaxe'ky ma yu'ujuty justyikxyxu, es t'awa'anu es ttuk'ixy wi'ix ja Diosu kyutujkan.

⁴ Tugok ko Jesusu 'yapóstulaty ñaymyujkudu, es t'anmaaydyu:

—Kyaj mbadsúmdat miidsaty ya Jerusalén. M'awixtup yáa extu ko ja nDeedyats ttúnut éxtam ta twanda'aky, di'ibu tu ndukmumadya'aktu.

⁵ Táy'ajtun ko Fwank Yajnubajtyu yajnubejty mat ja nuu, per jawaanu 'yaktugoy'aty ma mnubáttut mat ja Espírítu Santu.

Jesús tsyajpéty

⁶ Ko oj jatugok ñaybyatta'ayudu Jesús mat ja 'yuxpújkpúty, ta dyajtudu Jesús:

—Windsún, ¿tyamu net xyajkutuka'añ esu israelitu ja'ay ñay'ana'amudu?

⁷ Jesús 'yadsooy:

—Kyaj miits mbaadudu es xyñijáwudat na'a ja Dios Teety ti ttuna'añ.

⁸ Per ko ja Espírítu Santu mnimínudat, mmo'oyudup miidsaty ja muk'ajtun es net miits xypuyta'aktat ja táy'ajtun wjtskyujxm Jerusalén, nu'anu Judeeu ñax, Samaaryu ñax es tugekyu naxwiñudu.

⁹ Ko Jesús kyajxtaay, ta pyatujku. Netu yoots myiiñ es yu'tsu, es kyaj oj mbaat ñaky'ixudu ja 'yuxpújkpúty.

¹⁰ Tamu naty tuyu 'yakpat'ixtu, ta ñigexu'ktu ma ja'ajuty majtsku anklas, ak poobu wyit,

¹¹ di'ibu anmaayudu:

—Galileeu ja'ayuty, ¿ti ko mbat'ixtu tsajpótm? Pyaadup ja tiempu ma yu Jesús di'ibu tu pyatuku tsajpótm, yu'u ku'am kuda'agup ya naxwiñ nandu'un éxtam ta xy'ixtu pyatuku.

Matius yajwin'ixy

¹² Net oj jyambijty ja apóstulaty jam ma ja Oliivus Kopk es jyajttu Jerusalén, di'ibu je'eyu tuk mil metrún jyagámuty.

¹³ Ko jyajttu Jerusalén, ta pyajttu myumajtsk nik'uuy ma ja jyajttáknuty. Es ja apóstulaty ja'a txu'attu: Peedru, Fwank, Santya'agu, Andrés, Felipu, Tomás, Bartolomee, Maweu, Santya'agu ja Alfeeu myaank, Simonk ja kananeeu ja'ay, esu Juudas ja Santya'agu myaank.

¹⁴ Es ja apóstulaty nidugekyu ijty ñaymyúku es kyajxta'aktu mat ja Jesusu myuga'axaty, mudu Mariin ja Jesusu tyaak, es mudu wiingátyrupu toxtyujk.

¹⁵ Ko waanu 'yijty, ta ñaybyattaayudu nidugekyu mugop'x ja'i'pxu ja'ay. Ta yu Peedru tynaa'ye'ky, es t'anmaaydyu:

¹⁶ —Mugu'uktajkuty, koonum tsyékyuty es yajkyudyúnnt di'ibu Dios oj jyuna'añ jékyup. Yu Espírítu Santu dyajky ja Davit es t'anmaaydyu jékyup di'ibu oj jyátyuty mat ja Juudas di'ibu wyinyo'oyu ja ja'ayuty di'ibu pyajndijttu ja Jesús, es tmajtstu.

¹⁷ Hdsajtum naty nmatjndijttam yu Juudas, es 'yapostulu'aty nandu'un.

¹⁸ Juudas yajmooy ja meen esu Jesús tkayákt. Net oj kyubajk ttukka'ay es oj pyujwa'xy esu tugekyu tyiints pyudsuumdaay. Es mudu tadu meen ttukjuudyu tu'ugu nax.

¹⁹ Nidugekyu ja'ay di'ibu Jerusalén tsynaa'ydyup tnija'adu tyaadu. Ta dyajxubejty ja lugaar Aséldumu (di'ibu andijpy Ne'pyñíax).

²⁰ Peedru 'yakjanán:

Davit oj jya'ay ma yu Salmu:

Wa'an twe'emy ja tyujk tukwa'ats,

es ni pán kyatsuumat jam.

Es nandu'un jyunán:

Wa'anu wiinkpu ttu'unxaty yu tyuunk.

²¹ Peedru 'yakjanán: “Weenu. Tyaá wiinkpu yedyujk di'ibats mat njudijttu ko n'ijttats mat ja Nindsun'ajtam Jesús,

²² ko oj Jesús yajnubétyuty ja Fwank es extu ko oj ñujxnu tsajpótm. Koonum tsyékyuty es tu'uk wyu'amut testiigu mat uudsaty ko Jesús jyikyppyeky jatugok.”

²³ Net yajwin'ijxy majtsku ja'ay: tu'uk txu'aty Josee Justu, Barsabasu myaank es jatuk Matius.

²⁴ Es ta kyajxtáktu du'un:

—Windsún Dios, mij m'ixy'ajtypy ja ja'ayn jyot wyinma'añ. Tuk'ijxkats nidu'uk di'ibu tyadu nimajtskpu mij tu xywvin'ixy

²⁵ Es ttúnat ja tuunk di'ibu Juudas tu tnike'eky es ñejxy mā pyaadyty.

²⁶ Net ttuundu rifa es tñijáwnt pán nigákup, es ñigaku Matiius. Net trujtáktu ti'igyu mat ja nimajk tu'ukpu apóstaluty.

2

Espírítu Santu myiñ

¹ Ko ja muj xuu tpaty di'ibu xyu'ajtypy Pentakostés xuu, jaa naty ja mubajkratujk ñaymyúkuđu tūgoty,

² es ti'in tmūdoodu ñojkta'aky tsajpótm es tyukwandsydyay ja tujk éxtam tu'ugu muk poj.

³ Ta oj t'ijxpraattú éxtamu junya'ank, es jam oj wye'emy kujktu'ugu junya'ank mā kyubajkaty.

⁴ Ta ja Espírítu Santu myooyudu ja myuk'ajtun nidugekyu ni nu'unu naty járaty. Ta tkajxtu wiingátypy ayuk wi'ix yu Espírítu Santu myooyudu ja ayuk es tkajxtat.

⁵ May myiñ yu israelítuty jap Jerusalén esu Dios t'awdátat, es may nu'un ja ja'ay naxwiñ dyajnajxtu jap ja xuu.

⁶ Ko yu'ajuty tmūdoodu jam tsajwím ñojkta'aky, ta ñaymyúkuđu mayjya'ay. Kyaj tñijawu ti tu jyátyty ko nidugekyu oj tmūdowdu ja apóstaluty mat ja myugu'uktujkaty tkajxtu wiingátypy ayuk éxtam ja ja'ay di'ibu jagam tso'omp.

⁷ Ta di'ibu miindu xú'ajtrú du'ñu wyu'umadyaadydu, es ñay'anmaayudu nidu'ugáty:

—Galileeu ja'ayy tyaadu di'ibu kajxtap, ¿kudii?

⁸ Pes, ¿wi'ixu tyaadu nmūdo'om kyajxtu éxtam udsajtam n'ayuk'ajtam?

⁹ ¡Udsajtam nmi'inam mā wiingátypy naxwiñudu! Ta yu ja'ay di'ibu tso'omp Partyu, Meedyu, Elam, Mesopotamyu, Judeeu, Kapadosyu, Pontu, Asyu,

¹⁰ Frijyu, Panfilyu, Ejiptu, Áfriku di'ibu myuwingonu Sirene, es nandu'unu xu'ajtrú di'ibu tso'omp Romu. Nija'adyu ja'ay di'ibu jajtr israelítuty es nija'ajuty di'ibu tyuktujku ja wyinma'añ ja israelítuty.

¹¹ Ta nandu'unu di'ibu tso'omp Kretu es Araabyu. ¡Es udsajtam nidugekyu tyam nmūdo'omu tyadu ja'ayuty tñigajxtu ja muj'ajtun di'ibu Dios tyiimpy es muk yajjáu, du'un kyajxtu éxtam udsajtam ngajxam!

¹² Nidugekyu ja'ay du'ñu wyu'umadyaadydu es kyaj tñijawu ti tyúnup es ñay'anmaayudu nidu'uk nidu'uk:

—¿Ti tyaadu 'yandijpy?

¹³ Esu wiink ja'ay je'eyu oj ttukxi'iktu, es jyana'andu:

—Ja'a ko mūkudap.

Peedru kyama'añ

¹⁴ Ta yu Peedru mat ja myu'apóstaluty tyunaayuktu, esu Peedru oj kyajxy muk:

—Miits israelitu ja'ayuty es nidugekyu di'ibáty ijtup Jerusalén, mūdoo'ittu yajxón di'ibats ngajxaampy. Tyam n'awanaya'añ di'ibu tu jyátyty.

¹⁵ Ja nmūgu'uk'ajtam kyaj myi'igyuty, éxtam miits mjana'andu. Kyaj myu'ugudu ja'ayuty mat ko je'eyu ja yamu xuu waanu pyétyñam.

¹⁶ Tyaadu di'ibu miits yam m'ijxtup es nmūdoodup, yu'u di'ibu janán ja Diosu kyugajxpu Joel:

¹⁷ Dios jyanañ: “Ko naty ja naxwiñudu tyugoyannu, nmo'oyupts ja nja'ajun mā nidugekyu ja'ayuty, es miidsaty ja m'u'unguty, yedyujk toxytyujkaty, tkajxtat ja n'ayúkats.

'Yijxtup ja ijxma'tun ja m'una'ktujk, es ja nmūjja'adyujkaty kyuma'aja'añ di'ibu Dios tyunaampy.

¹⁸ Es nandu'un di'ibats xymyduump, yedyujk esu toxytyujk, nmo'oya'añats ja nja'ajunats, es tkajxudu n'ayúkats.

¹⁹ Ndunaambyats ja muj'ajtun jam tsajwím, esu ijxwu'umun nyajwu'uma'añats naxwiñ, ja ne'pyñ esu junn jok.

²⁰ Kyaj ja xuu ñaky'ana'añ, du'ñu wyingoodsuya'añ, es tyugatsa'añ ja po'o tsáptsum éxtamu ne'pyñ.

Tugekyu tyaadu nduna'añats kyajnamu naty jya'ty ja Diosu muj xuu mā yajpayo'oya'añ ja ja'ayuty.

Tadu xuu jantsy muj 'yita'añ es mat ni'igu ja muj'ajtun.

²¹ Es nidugekyu di'ibu manu'xtákudap éxtamu Nindsun'ajtam, nitso'oktup.”

Ja'a du'unu tyaadu di'ibu kyaxjaay ja Diosu kyugajxpu Joel.

²² Net ja Peedru 'yaktionán:

—Mudowdu oy, mugu'uktajkuty israelítuty, di'ibu yam n'anuumayándap Jesús nazarenukyaxm. Extam miits xyñjávudu ko Dios twin'ijxy ja Jesús, du'un dyajniuxe'ky miits mwinduuyuty ko Jesuskyaxm ttuun ja muj'ajtun, ijxw'uuman es di'ibu ja'ay du'uñu mut wu'amudya'aydu.

²³ Miits xkyuyajktu ja Jesús ma ja romanu ja'ay es dyajkruuzpáttat es dya'ooktat. Du'un xytuundu éxtamu Dios ttuknibajtáku es jawyiin tuija'aju.

²⁴ Peru Dios dyajjikyppejky ja Jesús es dyajpudseemy ma oj ñaxtaku, mut ko kyaj mbaat myumada'agyuty ja o'kun.

²⁵ Es ja rey Davit tnimadyaky ja Kristu ko oj jya'ay jékyup:

Taayamts n'ixy ja Dios nwinduuyuts.

Tama'a n'aga'añdsyoo, kyajts tii ndsu'ugu.

²⁶ Paaty jyotkujk'áty yu n'anmaja'anats, es paadyuts ngajxy ja alabanzu ko Dios myájuty.

Po'xaptsu nnini'x mut ja jotkujk'ajtun,

²⁷ mut ko mij kyaj xyña'ixut yu n'anmaja'anats ma 'yity ja o'krutajkuty, es nan kyaj xyña'ixut wyindugóyut ja mWá'ats Mduumbu.

²⁸ Tuts mij xtyukni'ixu ja nu'u tu'u di'ibats xyajja'tap ma ja jiky'ajtun, es xymo'oyaambats ja xondakan ma mij m'ity.

Du'un jékyup tkuxjaay yu Davit.

²⁹ Es ja Peedru 'yaktionán:

—Mugu'uktajkuty, ndukmu'awdajtabats ko miits n'anuumadu ja n'apteety'ajtun Davit tu 'yeeky es tu ñaxtaku, es tam ja kyupotsy 'yity tyambaat.

³⁰ Davit yu'u Diosu kyugajxpu, es kyaj du'un jyanán mut yu kyu'am winma'añ, Dios yu'u wyandak es trajta'aga'añ nandu'un éxtamu reyun tu'ugu tyump 'yaats ja Davit.

³¹ Du'un éxtam 'yixy, paaty ja Davit jyanán ko jikypyákup ja Kristu es ko yu ñini'x kyaj wyindugóyut.

³² Es jantsy tuj'ajtunu Dios dyajjikyppejky ja Jesús, es ma taadu nidugekyu uudsuty ndestiigu'áttu.

³³ Dios dyajjikyppejky ja Jesús es trajtáky pyu'aay aga'añdsyoo es tmooy ja Espírítu Santu, du'un éxtam tu twánda'aky. Es tyam ja Jesús tu dyaky ja Espírítu Santu ma uudsuty. Es paaty du'un jyaty di'ibu miits m'ijxtap es mmadoodap.

³⁴ Yu Davit kyaj tsyajpejty, du'un éxtam ja Davit jyanán:

Yu Dios t'anmaay ujtsu n'Windsán:

“U'uñup nbu'aayuts aga'añdsyoo

³⁵ extu kots uj nyajtugóyut tugekyu miju mmadsip.”

³⁶ Esu Peedru 'yaktionán:

Jaygyúkadu miidsuty nidugekyu israelítuty. Jesús di'ibu miits myajkruuzpajttu, Dios oj trajta'aky éxtamu Windsán esu Kristu.

³⁷ Ko oj ja ja'ayuty tmudowdu di'ibu kyajx ja Peedru, net jyotmay'o'ktu es dyajtaadu ja Peedru es ni nu'unu apóstaluty:

—Mugu'uktajkuty, es uudsuty, ztits ndúndup?

³⁸ Esu Peedru 'yadsooy:

—Ja'aydyugódydu mgu'am winma'añuty es xy'axájudut ja Diosu wyinma'añ. Net mnubáttat Jesukristu xyugujaxm, es ja Dios tma'xut miidsuty ja mbeky, es du'un xy'axájudut ja Espírítu Santu.

³⁹ Miidsuty yu Dios tu mdukmawandaagadu mut yu m'u'unk m'una'kuty, es nidugekyu ja ja'ayuty di'ibu jagam tsunaaydyup; nidugekyu di'ibáty ja Nindsun'ajtun Dios wyinwit-saampy.

⁴⁰ Du'unu Peedru oj kyajxy jeky, es wyinma'añmyooyu:

—Mubuktu ko ja Jesús yu'u du'un ja Kristu, kudiibu Dios mdukkumadówdut mut ja pekyja'ayuty.

⁴¹ Pánuty myubajktu wi'ixu Peedru jyanán, ja'a oj ñubattu. Janitugak milan ja ja'ay di'ibu myubajktup ja Jesús ja xu.

⁴² Es ja mubajkrutajk jyotmoodyup tugekyu di'ibu ja apóstaluty tuk'uxpajkadup, ñayajti'igyudu mudu myumubajkruty, kyajxtáktu es ñaymyukadu, es ttujkwa'xtu ja tsajkaaky éxtamu Jesús ttuun ko jatim okpu tkaay mudu 'yuxpajkrutajk.

Wi'ix jyiky'attu ja jawyiimbu mubajkruty

⁴³ Esu apóstaluty ttuundu mayu muj'ajtun esu ijxw'uuman di'ibu du'uñu jajwu'amudyaaydyu ja ja'ayuty.

⁴⁴ Nidugekyu di'ibu myubajktu ti'igyn 'yitta es dyajwa'xtu di'ibu naty myudajttap.
⁴⁵ Púnuty ti myudajttap, tyo'ktap ja'a, es ja ñimeeñ dyajwa'xtu wi'ix pún tyugoy'ajtxaty,
⁴⁶ es ñaymyujkudu maj tsajptujk ñabotsoty bom bom. Es majatyu tyujkuty kyaay 'yuktu ti'igynaty mat ja xondakun es mat ja oyjyot es t'awdajttu ja Dios.
⁴⁷ Es nidugekyu ja'ayuty jyanandu ko jyiky'attu t'ajtun muut. Es bom bom wyimbejty ya'ajuty di'ibu kyupujktap ja Jesukristu.

3

Tekypyuma'ay yo'oye'eky

¹ Tu'ugu xuu ja Peedru es ja Fwank pyatujkudu ma ja maj tsajptujk éxtam tugak yaxp xuu, di'ibu israelítuty myudajttap ja ooru es kyajxta'aktu.

² Es jap tu'ugu yedyujk tu'adsu tyeky, kyaj mbaat yo'oy. Du'unu dunu tyaak tyim'yajmiin tyim'yajjajtu naxwiñ. Es bom bom ja myugu'uktujk myunejxyuty ma maj tsajptujk aa di'ibu xy'ajtypy Ja Tsujru, es t'amdowdu limosnu yu ja'ayuty di'ibáty tujkadap maj tsajptujk ñabotsoty.

³ Ko oj t'ixy ja tekypyuma'ay ja Peedru es ja Fwank, net t'amdoodu ja limosnu.

⁴ Net ja Peedru es ja Fwank 'yijxudu, esu Peedru t'anmaay ja tekypyuma'ay:

– Win'ijxtugats.

⁵ Es ja tekypyuma'ay twin'ijxy, es t'awijxy ja limosnu.

⁶ Net ja Peedru 'yanmaayu:

– Kyajtsu nmeeñ nmudaty, per tyam nmo'oyut di'ibuts nmudajtypy. Ja Jesukristu, nazarenu ja'ay, ja'a xyuuguyxm uj mij n'anmaapy: Pudru'uk es yo'oyu'uk.

⁷ Net ja Peedru twijtse'ky ja tekypyuma'ay ma 'yaga'añgyu'u es t'pudujku dyajtanaagyujku, es netyu ja tyeky oj wye'emy muk es yajxón.

⁸ Es ja tekypyuma'ay pyujte'ky es tyunaaye'ky es yo'oydsyo'oñ. Net tyajku madu Peedru es madu Fwank maj tsajptujk ñabotsoty, ye'epy es pyuty ñepy es t'awdaty ja Dios.

⁹ Nidugekyu ja'ay t'ijxtu ko yo'oy es t'awdaty ja Dios,

¹⁰ es t'axkajtu ko jya'adyu di'ibu natyu limosnu 'yamdeepy ja ja'ayuty ma ja maj tsajptujk aa di'ibu xy'ajtypy Ja Tsujru. Ta du'unu jyantsywyu'umadyaaydu.

Peedru tmaadya'aky wi'ix ja tekypyuma'ay tsye'eky

¹¹ Ja tekypyuma'ay di'ibu natyu tyeky tu 'yakuda'aky, kyaj tasmatsu ja Peedru es ja Fwank. Es nidugekyu ja'ay jyantsywyu'umadyaaydu du'unu, es pyu'kn ñajxtaaydu ma maj tsajptujk pa'a di'ibu xy'ajtypy Salomongu Tyujk Wiin.

¹² Ko Peedru t'ijxy ja mayjya'ay, ta t'anmaay:

– Miits israelítuty, ¿ti ko du'unu mwu'umadya'aydu ko xy'ixy yo'oy di'ibu naty tekypyuma'ay? ¿Es ti ko miits xy'ixtuts nandu'an uudsuty? ¿Tii miits mjunándap ko ngu'umgutujkanats tu nduñuts es yo'oye'egyu tadu yedyujk? ¿Ti mjanaamp miidsuty ko ni'igu wa'ats ja'ay es paaty uudsuty nmudatyuts ja kutujkan es ndúnudats ja maj'ajtn?

¹³ ¡kyaj dyu'unaty! Kyajts tu nduñ mat ja ngu'umgutujkanats. Ja Dios di'ibu awdajttadu ja n'apteety'ajtn, ja Abraan, Isaa esu Jakoob, t'pajtákyu tyadu maj'ajtn es nmaj'ijxum ja 'yU'unk Jesús. N'anmaapy yu'u ja Jesús di'ibu miits mgyajjktu mat ja romanastujk. Ko ja Pilatu tjanasmatsuyáñ, miidsuty kyaj xykyupujktu.

¹⁴ Jesús, wa'ats ja'ay es jiky'ajty t'ajtun muut, per miidsuty kyaj xykyupujktu. Es miits m'amdoodu ja Pilatu tasmátsut tu'ugu yajja'ay'o'kpu.

¹⁵ Du'un miits xy'ixtuts ja Jesús di'ibu yajkyry ja jiky'ajtn. Peru Dios dyajjikyryeiky ma ñaxtujku. Es uudsuty n'ijxtuts es n'awa'anudap ko tu jyikyryeiky ja Jesús.

¹⁶ Ja'a ko ja Jesús yajmabéky, ja 'aguyxm yu yedyujk di'ibu m'ijxtap es xy'ixy'attu, tu Jesús t'pajta'aky muk ja tyeky es oy tu dyaj'yo'oye'eky.

¹⁷ M'iguy'uktujkuty, tats nnijawu ko miidsuty esu mwindsúnuty oj xya'ooktu ja Jesús, kyaj xyñijáwudu ko yu'u Diosu 'yU'unk di'ibu mya'o'ktu.

¹⁸ Per du'an ja Dios tuuñ éxtam jékyup t'anmaay ja kyugajxptujk ko yu Kristu koonam 'yayówat.

¹⁹ Paaty yajtagátsu mwinma'añ es yajjumbittu mjot mat ja Dios esu mbojru yajma'xut,

²⁰ net ja Dios tkáxut ja oy'ajtn ko mduknigáxudat jatugok ja Jesús di'ibu pyujtákt Kristu.

²¹ Per koonam tsyékyuty esu Jesús wyu'umut jam tsajpótm extu ko Dios dyá'oyat tugekyu, du'an éxtam twandaky jékyup mat ja kyugajxpty.

²² Moisés du'an t'anmaay ja n'aptujk'ajtn: “Miidsudyu mWindsún Dios kyaxaampy mat miidsuty nidu'uk ja mduump m'aadsuty éxtamu kyugajxpu, éxtamts uj tu xykyexy. Koonam tsyékyuty es xmyudówdat miidsuty tugekyu di'ibu tadu Diosu kyugajxpu kyajxtap.

²³ Ja'a ko ja ja'ay di'ibu kyaj tmadowa'añ di'ibu tadu kyugajxpu kyajxyry, kyaj 'yittat madu Diosu jya'ay.”

²⁴ Nandu'ən ja Diosu kyugajxpu Samwel es nidugėkyudyu Diosu kyugajxputajk di'ibu ōknum kyajxtu ja Diosu 'yayuk, t'awa'anudu di'ibu jatānup tyam du'ən.

²⁵ Miits mbátudap ja wandakan di'ibu Dios myajw'u'mxudu mat ja kyugajxputy, nandu'ən mbátudap ja kajxy'átypyu di'ibu Dios tyuun muut ja n'aptujk'ajtūm. Du'ən ɛxtam Abraan t'anmaay: "Ujts ngunu'xaampy nidugekyu naxwīnudu ja'ay mat tu'ugu mdūamp m'aats."

²⁶ Ko Dios dyajjikyppyeky ja Jesús di'ibu oy mduunu, net kejxy jawyiin mat miidsuty es mgunu'xadut es nidugekyu miits xymyastu'uttut tadu mbėkyuty.

4

Peedru esu Fwank, wyinduuyuty di'ibu ana'amdap muj tsajptugóty

¹ Tambaatnūm naty ja Peedru es ja Fwank kyajxy ko myiindu ja teetytyujkuty esu saduseeuty es yu windsán di'ibu kywentu'ajtypy ja muj tsajptujk.

² Ta jyt'ambujktu ko yu Peedru es ja Fwank t'anmaay ja ja'ay ko tu Jesús jyikyppyeky es paaty ja o'kputajk jyikyppyaka'andu nandu'ən.

³ Net tmajtstū ja Peedru esu Fwank, es tpujtaktu pujxndugóty es jap 'yítat jakumbobaat, ja'a ko tu naty tsyu'ujūn.

⁴ Es mayja'ay tmabujktu di'ibu kyajxtu ja Peedru esu Fwank. Es du'ən nimugoxk mīlūn űaybyatu ja yedyujkuty di'ibu mubujktap, abeky ja toxytyujk es u'unuk ana'kuty.

⁵ Jakumbom űaymyujkudu jap Jerusalén ja israelitu ja'ayudyu wyindsán, ja mujja'aydyujkuty es ja di'ibuty tsajptugóty ya'xpujktap.

⁶ Es tamū naty Anás di'ibu ijt teedywyindsungóp, ja Kaifás, Fwank, Alejandru es nidugekyuty ja teedywyindsungópku myugu'uguty.

⁷ Net oj yajwóy ja Peedru esu Fwank. Ta tpujtaktu kujkjóty, es dyajtūdu:

—¿Pán ja muk'ajtan tu mmo'oyudu, o pán xuygyujxm tu xya'aguda'aktu tadu tekypyuma'ay?

⁸ Net yu Espiritu Santu wyinma'āñmyooy ja Peedru, es t'adsooy:

—Kugajpn justisu es mujja'aydyujkuty,

⁹ miidsuty tyam xyajtáwdu wi'ix tu 'yaguda'agyū tadu ja'ay di'ibu ijty tekypyuma'ay.

¹⁰ Pes tyámats nnigajxut mat miidsuty es tñijáwudut nidugekyu israelituty ko tyadu yedyujk di'ibu tyam miits mwinduuyuty, yu'ū 'yagudaky ja Jesús nazarenu xuygyujxm, yu Kristu di'ibu miits myajkruuzpajtu esu Dios yajjikyppyujk jatugok.

¹¹ Es yu Diosu jyaaybyajtan tkajxy ja Jesús mā jyna'añ: "Yu tsaa di'ibu miidsuty potspūtajk xy'axtijtu, yu tyadu tsaa tyamū net űajxa'āñ mā ja tujk t'ujx'átut."

¹² Kyaj ni pán mbaadu wiinkpu xyajnitsókam, mat ko mā tugekyu naxwīnudu je'eyu ja Jesús ti'igyū mbaat xyajnitsókam.

¹³ Ko di'ibu ana'amdap muj tsajptugóty t'ijxtu ko amuk jotmuk yu Peedru esu Fwank 'yadsoodu, esu Peedru esu Fwank du'ən yu'ujuty ɛxtam oytyim pán yedyujkuty, kyaj tmudattu ja xpujkan, net du'āñ wyu'umudyaydyu, es tmawinma'āñbyáttu ko yu'ujuty mat jyudijtu Jesús.

¹⁴ Es ja'a ko tamū naty tyanu ja'a muut ja di'ibu naty tekypyuma'ay, paaty di'ibu ana'amdap muj tsajptugóty kyaj mbaat wi'ix 'yokjananna.

¹⁵ Net tkajxpusmdu taja'p yu Peedru esu Fwank.

¹⁶ Net űay'anmaayudu:

—¿Ti net ndu'unum mdu tyadu ja'ay? Pes nidugekyu di'ibu tsanaaydyup Jerusalén tu tñijáwudu ko yu'ū tyuundap ja ixxw'u'mūn esu muj'ajtan. Kyaj mbaat n'anma'ayam ko kyaj.

¹⁷ Es kudiibu wya'xut yu ayuk, wa'an n'ok'anma'ayam ko kyaj ni pán tnakyñgajxtat ja Jesús.

¹⁸ Net tmajwoodu jatugok ja Peedru esu Fwank es t'anmaaydyu ko ni na'a jatugok tkakajxtut es ni tkatuk'ixtut ja Jesusu jya'a.

¹⁹ Es ja Peedru es ja Fwank 'yadsoodu:

—Junā'andu miidsuty ko pátap yajkuydyūnat di'ibu miits mgajxtap, o pátap yajkuydyūnat di'ibu Dios 'yane'empy.

²⁰ Kyaj mbaat nmastu'udyats es n'awánudats di'ibuts tu n'ixy es tu nmudóyats.

²¹ Net yu di'ibu ana'amdap muj tsajptugóty muk tmagajxtu ja Peedru esu Fwank es kudi'ibu du'ən űaky'adu'tstut. Ta net tasmajtsudu. Kyaj tpatu ja winma'āñ wi'ix mbaat tukkumadoy, mat ko nidugekyu ja'ay t'awdattu Dios mat ja myuj'ajtan.

²² Ko ja tekypyuma'ay 'yagudaky, ja'a naty tmudaty ja jyumujt justyikxy.

Mubujkputujk t'amdowdu jotmuk'ajtan

²³ Ko yajnasmajtsudu yu Peedru esu Fwank, net oj űajxtu mā naty yu myugu'uktujkuty es t'awa'anudu nidugekyuty wi'ix yu mujja'aydyujkuty es ja teedywyindsūnuty 'yanmaayudu.

²⁴ Ko t'awa'gūdyay nidugekyu tukmuku, net kyajxtaktu:

–Windsún, di'ibu tugekyu mak'ajtan myudajtypy, mij tu xypyujta'aky yu tsajp, naxwíñudu, jikymeyjñ es tugekyu di'ibáty ijtp ma yu'un.

²⁵ Mij oj mgajxy Espírítu Santakuyjxm esu n'apteety Davitkyuxm ko mjanáñ:

¿Ti ko yu wiinkpu naxwíñudu jyot'ambaktu es yu israelítu ja'ayuty nugoobu du'un wyinma'añbyaaty?

²⁶ Ja naxwíñudu réyuty pyudu'ktu esu israelítuty ja jyustisutajkuty ñaymyujkudu es tmudsipso'ondú ja Nindsun'ajtam Dios es ja Kristu. Du'un jyanáñ ja Davit.

²⁷ Tuy'ajtan yu'u ko yaa Jerusalén ñaymyujkudu Eroodus, Ponsyu Pilatu madu israelítuty es pánuty kyaj 'yisraelítuty, es tmudsip'ajttu miju m'U'unok Jesús, di'ibu mij mbujták éxtamu Kristu.

²⁸ Du'un yu'u ttuundu tugekyu di'ibu miju naty tu xytyuknibujtaagu jyátudat.

²⁹ Tyam, Windsún Dios, ok'ix wi'ix jyot'ambaktu, es meegyats ja mak'ajtan es kadiibu uudsuty ndsu'ugudu esuts ngajxwá'xtut miju m'ayuk.

³⁰ Es mut miju mmak'ajtan ndúñuts nya'aguda'agyuts yu puma'ayuty es ndúndats yu ijxwu'amun esu muj'ajtan mut ja mwá'ats maduumbu Jesús xyuagyujxm.

³¹ Ko kyajxtaktaaydyu, ta ja tujk oj yi'xy má naty jap tu ñaymyúkuđu. Net ja Espírítu Santu myooyu mak'ajtan, es tkajxtaaydyu mut ja mujaa yu Diosu 'yayuk.

Wi'ix ja jawyimbú mabujkpu ñaybyudákuđu nixim niyam

³² Ja ja'ay di'ibuty 'y'axájuđu Jesús myudajttu nidugekyu ti'igyu ja winma'añ es oy ñaydsyojkudu nidu'uk nidu'uk. Ni pán kyajunáñ “ujtsu nja'a” di'ibu naty myudajttap. Nidugekyu twinmaaydyu ko tugekyu di'ibu naty myudajttap, yu'u nandu'un dyajtúndat nidugekyuty.

³³ Es ja apóstuluty tnikajxpajt'adu'utstu mut ja mak'ajtan ko Jesús tuy'ajtan jyikypyejky, es ja Dios tjantsykyuni'xy nidugekyuty di'ibu myabujktu.

³⁴ Kyaj ni pánú naty má yu'ujuty di'ibu tugeoy'ajtxup. Ja'a ko pánuty myudajttap ja ñáxuty o tyujk, tyo'ktu,

³⁵ net dyajmiindu ja meeñ es tkuyajktu má ja apóstuluty. Net oj dyajwá'xtu nidu'ugátyuty nu'un pán dyajtugeoy'áty.

³⁶ Du'un ttuúñ yu Josee, ja di'ibu apóstuluty yajxubajttu Bernabee, di'ibu tyijpy Ya-jjotkujk'ajtpu. Bernabee, ja'a yu'u Levi tyuump 'yaats es jap jyajty naxwíñ má txu'aty Tsyipre.

³⁷ Yu'u tte'ky tu'ugu kyam nax di'ibu myudajtypy, es dyajmiñ ja meeñ es tkuyajky má ja apóstuluty.

5

Ananius esu Safiru

¹ Peru wiinkpu yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Ananius, yu'u mut ja ñudo'oxy Safiru tto'ktu nandu'un tu'ugu ñax,

² es tpujku'ktu waanu ja meeñ. Es ja meeñ di'ibu nadujku, Ananius oj dyajnejxy má ja apóstuluty éxtum jyawu ka'pxy ja nax tsoo. Es ja ñudo'oxy ñija'ap tugekyu.

³ Netu Peedru 'yanmaayy:

–Ananius, ¿ti ko tu xytyu'umo'oy es tyákut ja mujku'ugópk Satanás má mwinma'añ es xyjawin'una'añ ja Espírítu Santu, es xyajwu'uma'añ oynu'unu ja meeñ di'ibu tu yajkujyú ja mnax?

⁴ Ja nax mijtsu mja'a ijty. Es ko xytye'ky, ja meeñ nandu'un mijts mja'a. ¿Ti ko tu xywyinmay xytyuna'añ yu tyaadu? Tu xyjawin'una'añ yu Dios, kyaj jya'ajuty ja naxwíñudu ja'ay.

⁵ Ko tmadooy yu'u Ananius, ta oj kya'ay eeky. Es tsyu'kudyaydyu pánuty myudoodu di'ibu jajtu.

⁶ Net myiindu una'ktujkuty, es t'abijttu Ananius ja ñini'x es oj dyajnaxtákuđu.

⁷ Ko 'yjity tuguk ooru, tyujku Ananius ñudo'oxy, ni tkanijawu ko tu 'yeeky ja ña'ay.

⁸ Ta Peedru yajtuujy:

–Anmaagyuts, ¿tu xytyooktu ja mnax éxtum tu dyajmiñ ja meeñ?

Esu Safiru jyanáñ:

–Du'unuts tu ndeeky.

⁹ Netu Peedru 'yanmaayy:

–¿Ti ko miidsuty ti'igyu mwinma'añ tu xypyujta'aktu? ¿Ti ko tu xyjawin'una'andu ja Nindsun'ajtamu Jya'ajan? Jap tujap' myndu di'ibu oj tu dyajnaxtákuđu ja mña'ay, es tyam mijts nandu'un myajnaxtukuya'gnudu.

¹⁰ Netyu ja Safiiru kyadaay es 'ye'ky jam tyeky'ujxmu Peedru. Ko tyujkudu ja ana'kutya, net tpattu eeky. Ta dyajpudsuumdu es dyajnahtajkudu ña'aybyu'am.

¹¹ Jyantsytsyu'kadyaadydu pánuty myubajktu Jesús es nidagekyu ja'ay di'ibáty myudoodu tadu di'ibu jajtudu yu Ananius esu Safiiru.

May ja muj'ajtan yajtún

¹² Es ja apóstulaty ttuundu may ja iwxw'umun esu muj'ajtan. Es nidagekyu mubajkputujk ñaymyujktaayudu ma txu'aty Salomongu Tyujk Wiin.

¹³ Tsu'kadup ja ja'ay di'ibu kyamubajktu ja Jesús es ñaymyúkadut maat ja mubajkputujk, oy tmajja'adu.

¹⁴ Net tmubajktu ja Nindsun'ajtam Jesús mayjya'ay, yedyujk toxytyujkuty.

¹⁵ Es extu dyajpudsuumdu ja puma'ayaty myabajngujxy jap tu'ajp, es ko ñaxut ja Peedru, oyjye'eyu 'yawax kyat'at ma ja puma'ay.

¹⁶ Es ja ja'ayaty di'ibu Jerusalén kajpn myuwingón, nandu'un dyajmiindu ja pyuma'ayaty es di'ibu majku'u ya 'ayoojudup, es nidagekyu 'yagudaktaaydu.

Apóstulaty yajtsúmdu

¹⁷ Net ja teedywyindsungópik es ja sadusee ja'ay di'ibátyu naty jap tjantsyñaywynnaxujáwudu,

¹⁸ tmajtstu ja apóstulaty es tpajtáktu pujxndagóty.

¹⁹ Per tu'ugu Nindsun'ajtamu 'yanklas myiín es dya"awatsy ja pujxndujk koots es dyajpudseemy, es t'anmaay:

²⁰ —Nujxtu muj tsajptujk ñabotsoty, es awánudu ja'ay ja ayuk di'ibu yu jembyu jiky'ajtan.

²¹ Ko oj xyuñu, net tyujkudu tsejkyu muj tsajptujk ñabotsoty. Ta ya'uxpajktsondáktu.

Es ja teedywyindsungópik es di'ibáty jap dyajnaymyujkudu nidagekyu israelítaty ja myujja'aydyujk di'ibáty naymyujkdup ma di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty, net t'anmaaydu ja polusiíty es dyajmíndut ja apóstulaty di'ibu jap pujxndagóty.

²² Per ko oj jya'ttu ja polusiíty ma pujxndujk, kyaj jap pán tpattu ja apóstulaty. Ta jyumbijttu jatugok,

²³ es t'anmaaydu:

—Adiky tu nbaadyats ja pujxndujk jantsy yajxón es mat ja soldaadaty jap ma tujk aa tkwenta'attu, per kots tu nya"awa'atstu, ni pánuts jap tu ngapaattu pujxndagóty.

²⁴ Ko tmadoodu ja teedywyindsánuty esu muj tsajptujk kwenta'ajtpu wyindsán, net ñayyajtuujudu ak yu'ujuty wi'ixu tyaaadu kyuguxuya'añ.

²⁵ Es ko waanu 'yjity, ta yajty tu'ugu yedyujk di'ibu anmaay:

—Tadu yedyujkuty di'ibu uxu'ay mbajtáktu pujxndagóty, tap dya'uxpáktu ja ja'ay muj tsajptujk ñabotsoty.

²⁶ Net ja muj tsajptujk kwenta'ajtpu wyindsán oj ñejxy mat ja tyuumbatujkuty, es dyajmiindu yajxón ja apóstulaty, ja'agyujxm ko tsyu'ugudu ko tsyaga'adsadat ja ja'ay.

²⁷ Ko dyajmiindu, ta dyajnujxtu ma di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty, es ja teedywyindsungópik 'yanmaay:

²⁸ —Tuts miits nyajkubóktu es kyaj xyñakyya'uxpáktut ja ja'ayuty mat ja Jesusu 'yuxpajkan. ¿Es ti tu xtyundu? Tu ja'ay xya'uxpajkta'aydu miidsuty ya Jerusalén, es uudsuty xtyuknikujxm'ata'andu ko 'ye'kyu tadu ja'ay.

²⁹ Net ja Peedru mat ja apóstulaty 'yadsooda:

—Koonam tsyékuty es nmamdo'om ja Dios es kadiinam ja ja'ayuty.

³⁰ Dios di'ibu 'yawdajt ja n'aptujk'ajtam, yu'u yajjikypujk ja Jesús di'ibu miits mya'o'ktu es xkyuduuaydu kruuzkujxm.

³¹ Es ja Dios dyajtsajpejty es tpajtáky ma 'yaga'ñgyu'u, es dya'ity Yajniisókpu es Ana'ambu, es ja israelítu ja'ayuty jyodumbittat es yajma'xat ja pyojpu.

³² Es uudsuty n'ijxtats es n'awánuts di'ibats n'ijx nmadepo, es nandu'un yu tuj'ajtan t'awanu ja Espírítu Santu di'ibu Dios tu dyaky di'ibu myumdeepy.

³³ Ko tmadoodu tyadu ayuk, ta jyot'ambajktu es tyim'ya'oogándu.

³⁴ Per ma di'ibu ana'amdup muj tsajptugótyu naty, jap tu'ugu farisee txu'aty Gamalyel, di'ibu yajxón ñija'ap ja tsajptujku 'yuxpajkan es di'ibu ja'ay wyindsu'káp muj. Ta tyunaaye'ky es tni'ana'amu es dyajpudsámdut ja apóstulu.

³⁵ Net t'anmaay di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty:

—Miits israelítaty, naygywentu'átudu oy di'ibu mdunaampy mudu tyadu ja'ayuty.

³⁶ Jamyatstu miidsuty ko kyaj jyékuyaty pyude'ky yu Teudas di'ibu junán: “Ujts yaa ijtp muj.” Es tpanujxtu taxk mugop'xu yedyujk. Per dya'o'ktu Teudas, es nidagekyu di'ibu panujxudu tyugooydaay. Es jap oj kyujxta'ay.

³⁷ Ko waana 'yijty ko yajkuja'ayu sensu, net pyude'ky ja Juudas, Galileeu ja'ay, es mayjya'ay nandu'un ryanajxudu. Es nandu'un dya'o'kta Juudas, es nidugekyu di'ibu panajxudu naty faywya'xtaayudu.

³⁸ Paaty n'anannu, mastu'uttu tyadu yedyajkuty. Wa'an t'ixtu. Ja'a ko tyadu axpajkan, pan yu'u ja'ayu jya'a, naxaambu'u,

³⁹ per pan ja Diosu 'yaxpajkan, kyaj mbaat miits xyajtugodyu. Mnaogywenty'atudap, mat ko tsojk najx mdsiptundu mat ja Dios.

⁴⁰ Nidugekyu tmadoodaaydyu. Net dyajmiindu ja apostaluty. Ta twojpta kanak ok es jatugok dyajkuojkta muk ko Jesusu 'yaxpajkan tpaduunna. Net tnamajtsudu.

⁴¹ Net ja apostaluty tso'ondu jap es jyotkujkadyaaydyu ko 'yayoodu es tsooyduundu Jesuskujxm.

⁴² Es kyaj tmastuttu esu ja'ay dya'axpakat, es tkajxwa'xtu ja oybyu ayuk ko Jesus ja'a du'un ja Kristu. Du'un ttuundu bom bom muj tsajptajk fiabotsoty es nandu'un dya'axpejky tujkm tujkm.

6

Nijxutjku yajje'xywya'xpu

¹ Ja tiempu nimayu'adutstu ja ja'ay di'ibuty myubajkta ja Jesukristu. Net di'ibaty kyajxtap ja grieege dyajtsondaktu ja u'unu wi'ix dyajwa'xy ja je'xy bom bom. Du'un jyunandu ko kyaj yajxon yajkadyu ja ku'ekytoy'oxy di'ibaty kyajxtap ja grieege.

² Net ja nimajmajtskru apostalu dyajnaomyujktaayudu nidugekyu di'ibu myubajkta, es t'anmaaydyu:

—Kyaj 'yoyuty kots uudsuty nmastu'uttut ja Diosu 'yayuk ngajxwa'xtat es nyajwa'xadats ja je'xy.

³ Paaty miits mgu'uktajkuty, xta'aydyu nijxutjku yedyajk di'ibu myudajtypy ja oyjyot es di'ibu jyaogyujkup, di'ibu tu moy'oyuty ja Espiritu Santa myuk'ajtan es ttun tkajxtu di'ibu Dios tseyjpy, es tuknipaku tyadu tuunk.

⁴ Es uudsuty, apostaluty, nyajnejxypyuts ja Diosu 'yaxpajkan esu kajxtakan.

⁵ Nidugekyu ja ja'ayuty t'oyjya'adu extam ja apostaluty oj twinma'afimo'oydyu. Es net twin'ijxtu Esteebu, di'ibu ni'igu ja Dios tmahejky es ja Espiritu Santa mooyu muk'ajtan es winma'afn es ttunat di'ibu Dios tseyjpy. Es nandu'un twin'ijxtu Felipe, Prokoru, Nikanoor, Timon, Parmenus esu Nikolás, Antyokiin ja'ay di'ibu tuuyup kyupajk ja israelitadyu myubajkan.

⁶ Net dyajmiindu ma ja apostaluty, di'ibu kajxtaktu es tku'unikoonda.

⁷ Es ja Diosu 'yayuk myujtjuky'adatsy es nimayu'adutsy ja mubajkpatajk jam Jerusalen, es extu nimay ja teetyujkuty tmaubajkta ja Jesus.

Esteebu yajmatsy

⁸ Esu Esteebu mooyu Dios ja kunu'xun esu muk'ajtan es ttunat ja muj ijxwa'aman esu muj'ajtan ma ja ja'ayuty.

⁹ Nan tamu naty ja ja'ay naaguty di'ibu yo'oydyup ma yajtijy Awa'atstuuyudu Ja'ayu Tsjajptajk. Tamu naty di'ibu tso'ondap Sirene fiaaxoty, Alejandriin, Silisyu esu Asyu, es dyajpudu'kta tsip es t'anmaaydyu wi'ixaty ja Esteebu.

¹⁰ Per kyaj mbaat tmamad'a'akta, mat ko yu Espiritu Santa mooyup ja winma'afn ja Esteebu.

¹¹ Net ja Esteebu myudsip tmajuuydyu andakpudy di'ibu juna'andap ko tu tmadoy ja Esteebu myugajxtugodyuty ja Moises es ja Dios.

¹² Mudu tyadu anu dyajpudu'kta ja mayjya'ay esu mujja'ayduyujkuty es ja di'ibuty tsajptugoty ya'axpajkta. Es nidugekyu tmajtstu ja Esteebu es dyajnajxtu ma di'ibu ana'amdap muj tsajptugoty.

¹³ Es dyajmiindu ja andakpudy di'ibu junan:

—Tyadu ja'ay du'afnum tmugajxtugodyu tyadu wa'ats lugaar es nandu'unu Moisesu 'yana'aman.

¹⁴ Tuts nmadoy ko jyunafn ko yu Jesus nazarenu, yu'u yajkutugoyaambu tyadu muj tsajptajk es kyaj n'okpadu'unanu di'ibu Moises xytyukmanikakam.

¹⁵ Net nidugekyu di'ibu naty jap ana'amdap muj tsajptugoty, t'ijxtu tuyu Esteebu wyiin juyj extam tu'ugu anklus.

7

Esteebu, wyinduuyuty di'ibu ana'amdap muj tsajptugoty

¹ Net ja teedywindsugorp dyajtanu ja Esteebu:

—Zii tuy'ajtan tugekyu tyaadu?

² Net 'yadsooy ja Esteebu:

—Miits mēgu'uktajkuty, mājja'aydyujkuty, mēdoo'ittu. Ja Dios di'ibū māj'ajtan myūdjatpyr, kuxū'k mā ja n'apteety'ajtan Abraān ko naty jap tsyūnū Mesopotamyū, mā kyajnamū naty tsyooñ es tsyūnūat jap mā kajpn tūx'aty Arān.

³ Es ja Dios t'anmaāy ja Abraān: "Pudsūm yāā mgajpnōty es mastu'tut ja mmēgu'uktajkuty. Nūjx māts mij ngexy wiink nax di'ibuts mij ndukni'ixūyaaampy."

⁴ Netū Abraān tso'oiñ mā ja Kaldeēū ñax es ñejxy tsūnaabyū jap Arān. Netū tyeety 'ye'ky, es ja Dios dyajmiñiñ yū Abraān mā tyādū nax, mā tyam ndsūnā'ayūm.

⁵ Per kyaj yajmooy ja ñax, ni kujm metrū. Per Dios tyukmūwāndakū: "Nmeebyats mij tyādū nax esū m'u'unk m'ok." Perū Abraān kyajnamū naty ja 'yu'unk,

⁶ es ja Dios 'yanmaāyū: "Yū mduūmp m'aats jap tsyūnūat mā wiink nax, es jap tyūnūat mēk éxtamū mēduumbū, es axūuk jyātūt taxk mēgo'px jumūjt.

⁷ Per ūjts nandū'ūn ndukkūmēdowaambyats yū tadū naxwīñūdu, es ōknūm pyūdsūmūdūt jap miidsū mēduūmp m'aats es myīndūt yāā es xy'awdātūdūts."

⁸ Dios kyajxy'ajt mat ja Abraān es trūjtāky éxtamū iixwū'umūn es ja 'yu'unk yajtsūkat waanū mā ja yedyujk'ajtan*. Paāty ko jyajty naxwīñiñ yū 'yu'unk Isāā, ko tyuktujkūbejty Abraān tsiiky yū Isāā waanū mā ja yedyujk'ajtan. Es ja Isāā nandū'ūn ttuūñ mat ja myāānk Jakooob, esū Jakooob nandū'ūn ttuūñ mat mājmajsk ja myāāngaty, di'ibū tūmūmp 'yaāts ja mājmajskprū israēlītū ñaxwīñūdu.

⁹ Tyādū Jakooob myāāngaty di'ibū ūdsajtan n'apteety'ajtan, kyaj ttukmūj'ixxū ja myūga'ax Josee es ttukmūde'ky éxtamū mēduumbū mā yū Ejiptū ñax. Perū Dios yū'ū kywentū'ajtyprū naty ja Josee,

¹⁰ es dyajpūdeemy mā naty 'yity ayo'onōty. Esū Dios tyuun esū Josee 'yagupākūdūt ja faraōn, Ejiptū ryey. Es ja rey pyūjtāk yū Josee éxtamū gubernadoor Ejiptū es nandū'ūn mā ja reyū tyūjk.

¹¹ 'Net myiñiñ ja mēk yūu, esū mēk ayo'on 'yijty mā tūgekyū Ejiptū ñax es Kanān, esū n'aptūjk'ajtan kyaj trpātū ti jyu'xtap.

¹² Es ko Jakooob tmūdoy'ajty ko japū triigū mā Ejiptū, ta tkejxy ja myāāngaty, ūdsajtan n'aptūjk'ajtan, es tjiyūt ja triigū. Net tim jawyīn oñ ñūjxtū ja n'aptūjk'ajtan.

¹³ Es ko myūmajtsk ok ñūjxtū, netū Josee t'anmaāydyū ja myūga'axaty: "Ūj Josee, miits xymyūga'ax'ajttap." Net ja Ejiptū ryey tniija'ajū ko yū Josee yū'ū israēlītū.

¹⁴ Net ja Josee tniigaxū tyeety Jakooob es nidūgekyū myūgu'uktajk, di'ibū nidūgu'px mājmoxx ja ja'ay wyīnūty.

¹⁵ Dū'ūn jyajty ja Jakooob es tsyūnāydyaknbejky jap Ejiptū. Ōknūm 'ye'ky, es nandū'ūn 'yo'ktaāydyū myāāngaty.

¹⁶ Es dū'ūn oñ yajmūnejxy ja Jakooob ñini'x jap Sikem, es dyajnaxtūjku mā ja āānk di'ibū Abraān jyuuy mā yū Amoorū myāānk.

¹⁷ 'Es kumjékūñm jyatā'āñūty di'ibū Dios tyukmūwāndakū Abraān, yū israēlītū ja'ayūty tū myāyū jap Ejiptū.

¹⁸ Net jap Ejiptū oñ ryey'aty di'ibū naty kyaj t'ixy'aty ja Josee.

¹⁹ Tadū rey yajtuun ja axuk winmā'āñ es mēk dyajmūduūñ nidūgekyū ja n'aptūjk'ajtan. Es t'anmaāy yū u'unktaak u'unkteedyaty ko agwanū ja myāānk di'ibū maxu'unk'ajtp, tniika'aktat es 'yooktūt.

²⁰ Net ja Moisés jyajty naxwīñiñ. Es jantsy tsuj ijty ja u'unk, es ja tyeety tyāak pyūjku'ku tūguk po'o.

²¹ Net ko tnikaktū, ja reyū ñūax dyajpūde'ky es dyaj'ye'ky éxtamū 'yu'ungūn.

²² Paāty ja Moisés ya'axpūjkūdu tūgekyū di'ibū ñija'ap Ejiptū. Ja'a ijty mēj di'ibū myadyakypy es di'ibū tyiimpy.

²³ Ko tmūdajty justyikxy jumūjt yū Moisés, ta jyūnāñ tku'ixa'āñ ja israēlītū myūgu'ugaty.

²⁴ Ko jyajty ja Moisés, ta t'ixxy tu'ugū Ejiptū ja'ay ko axūuk ttuñ tu'ugū israēlītū. Net ja Moisés tniwāandūty yū myūgu'uk es dya'e'ky ja Ejiptū ja'ay.

²⁵ Es yū Moisés tmūwinmā'āñbyāty ko yū israēlītū myūgu'uktajk tū tjaygyūkadū ko yū Dios dyajts'o'oga'āñ ja israēlītūty es trūjta'aga'āñ yū Moisés éxtamū yajnišōkprū. Per yū'ūjty kyaj tjaygyūjkūdu.

²⁶ 'Jakūmbom ja Moisés tpaty nimajtsk ja israēlītūty di'ibū naty jap naydsyi'kūp, es ja Moisés dyajkūxāñ ja tsip. Ta t'anmaāy: "Miits mnaymyūgu'uk'ajtūdūp. ĆTi ko mnaydsyiigūdu?"

²⁷ Net di'ibū naty jyantsytsyi'kūpy tnas'yojkūdu ja Moisés, es t'anmaāy: "ĆPūn tū mbūjta'agyaty éxtamū windsūnūn o justisūn mat ūdsūty?"

²⁸ ĆTi xyā'oogaambūts, éxtamū xū'ūy xyā'e'ky ja Ejiptū ja'ay?"

* 7:8 Ix Lukūš 1:59.

²⁹ Ko tmædooyu tyaðu, netu Moisés kyeky es ñejxy ma Madyanu ñax. Jap tsyunaay éxtamu jagam ja'ay es pyejky. Net tpattu majtsku myaank.

³⁰ Ko ñajxy justyikxy jumajt, japu naty muj ittum myuwingonu Sina'ii Kopk, net kyuxe'ky tu'ugu anklus ma tyoy tu'ugu apyñgyepy.

³¹ Ko Moisés t'ijxy, ta du'ũu oj wyu'umu. Es ko tmæwingooñ es t'ijx'oyuayñ, net tmædooy ko Dios 'yanmaayu:

³² “Ejts Dios di'ibu Wyindsun'ajtypy ja m'aptujk Abraan, Isaa esu Jakoob.” Net ja Moisés tyujku tsuyiiby mudu tsu'ugu, kyaj ñaydyuk'a'ijxu es t'ixut.

³³ Es ja Dios 'yanmaayu: “Yajunák ja ngu'ak mdekykyujxy, mut ko wa'ats ja it lugaar ma mdanu.

³⁴ Tuts n'ixy wi'ix 'yayowdu ja nja'ayuty jap Ejiptu, es tuts nmædoy jyu'ay ya'axtu. Es paadyuts tu njanaky es nyajts'o'oga'ñuts. Pes min es ngaxut Ejiptu.”

³⁵ “Oyjya'ijxma'tudu Moisés es 'yanmaayudu: “¿Pán tu mbujta'agyuty éxtamu windsun o justisun?”, óknum Dios kyajxu tyadu Moisés éxtamu windsun es dyajpudsamat jap Ejiptu, ja anklus di'ibu kuxu'k ma ja apyñgyepy tpudujku ja Moisés.

³⁶ Moisés dyajpudseemy jap Ejiptu n'aptujk'ajtam es ttuun yu muj'ajtan esu ijxwu'umun jap Ejiptu es ma Tsapts Jikymyejñ, es nandu'un ko justyikxy jumajtu naty 'yity muj ittum.

³⁷ Tyadu Moisés t'anmaay ja israelítuty: “Dios kyaxaampy tu'uk miidsu mmugu'uk éxtamu kyugajxpu, éxtams uj tu xkykxy. Es xymyubáktut yu'u.”

³⁸ Esu Esteebu 'yak'anmaayu:

—Nan ja'a ja Moisés, jamu naty muut ma ja muj it, ma ja anklus myugajxu ma ja Sina'ii Kopk. Ja'a yajmooy ja ayuk di'ibu tuknija'ap wi'ix ja jiky'ajtan es dyajnaxut ma adsajtam.

³⁹ Peru n'aptujk'ajtam kyaj tmæmadowandu ja Moisés, es t'axtjtu es yajjumbitandu jatugok jap Ejiptu.

⁴⁰ Net t'anmaaydu ja Arón: “Ndsojktupts es xyajkójut ja ndiósuts di'ibu udsuty xywyinyo'oyudap. Kyajts nniájwadu ti jajtu tadu Moisés di'ibu tu xyajpudsu'umun ma Ejiptu ñax.”

⁴¹ Net ja Arón oj dya'agojwinnáxy tu'ugu tooru'unk ak ooru. Es net dya'o'ktu ja byorreeguty es ttukwindsu'kadu ja tooru'ungu 'yagojwinnáx. Net tmajtuundu ja xuu es xyondaktu mut di'ibu tu dyajkojtu.

⁴² Net ja Dios ñikákadu yu'ujuty es tmastuttu es t'awdátut ja madsa'a di'ibu jam tsajpótm. Pes du'un éxtam jap 'yity kuxja'ay ma yu Diosu kyugajxpu ñeky:

Miits israelítuty, ¿ti ojts xya'ooktu ja mborreegu,
es ojts xytyukwindsu'kaduts

ko m'ijty justyikxy jumajt ma ja muj it?

⁴³ Kyaj dyu'unuty, mbaguuydu ja tujk ma 'yity ja Molok di'ibu miits m'awdajttap, es nandu'un mbaguuydu ma 'yity ja Renfanu myadsa'a, di'ibu nandu'un m'awdajttap.

Es ja Molok es ja Renfán,

ku'um miits xya'awingojnajxtu es xy'awdata'andu.

Paadyuts uj miits yajpudsama'andu ma mgajpnuty es ma mnáxuty, es ngaxa'añuts éxtamu muduumbu waanu jagam ma Babiloñu ñax.

⁴⁴ Esu Esteebu 'yakjanáñ:

—Ma ja muj it, jam ja n'aptujk'ajtam tmædjittu tu'ugu wit tsajptujk ma ja Dios t'awdajttu. Dios ja Moisés tyuk'ijxu wi'ix tkójut.

⁴⁵ Es ja n'aptujk'ajtam t'axájudu yu tyadu wit tsajptujk éxtamu kuma'añ. Esu tyadu Joswee es di'ibu muut myiñ, dyajmiñ ja wit tsajptujk ko Dios dyajpudseemy yaa ja jekyjya'ay es tmooy ja ñax ja israelítuty. Es du'un 'yijttu ma ja Davita tiempu.

⁴⁶ Es yu Davit pyat ja may'ajtan Dios wyindum, es 'yamdooy es dyajkójut tu'ugu tujk ma tsyunnut ja Dios di'ibu Jakoob 'yawdajt.

⁴⁷ Per ja Salomonk, Davitu myaank, yu'u kyoy ja Diosu tyujk.

⁴⁸ Per kyaj ja Dios Tsajpótmudu tsyunnu ma ja tsajptujk di'ibu ja'ay kyejpy. Extam jyunáñ ja Diosu kyugajxpu:

⁴⁹ Du'un ja Dios jyuna'añ:

“Yu tsajp yu'uts n'uñaadyakn'ajtypy,

es ja naxwíñudu yu'u madsu ndeky nbujta'aky.

¿Di'ibu dunu tujk mgojándup esuts uj jap ndsuunut,

o ja lugaar mats uj nbo'xut?

⁵⁰ Pes ujts ku'um tu nbujta'aky tugekyu yu'u.”

⁵¹ Es ja Esteebu ni'igu t'ak'anmaaydu:

—Miidsuty kyaj 'yóuty ja mwinma'añuty, paaty kyaj xymyudowa'andu. Tuk nax ti'igyuty miidsuty mut ja m'aptujkuty, taayam miidsuty nandu'un xymyudsip'attu ja Espiritu Santu.

⁵² Ja'a ko yu'ajuty 'yaxaktuundu nidugekyu Diosu kyugajxpu es extu dya o'ktu di'ibu jékyup kyajx ko myina'añ ja di'ibu jiky'ajt tų'ajtan muut. Es ko oj myiñ, miits mgyajyaktu es 'yoogat.
⁵³ ¡Miidsuty di'ibu tu t'axájuda ja Diosu 'yana'amun di'ibu ja'agyujxmu anklus myaj-mooydu, kyaj tu xymymadowda!

Esteebu yeeky

⁵⁴ Ko yu di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty tmdoodu yu tyadu ayuk, ta jyot'ambujktu es ñayduatska'tudu ja'agyujxm ja Esteebu.

⁵⁵ Peru Esteebu, mooyu ja Espiritu Santu ja muk'ajtan esu winma'añ es ttun tkajxut di'ibu Dios tsyejpy, es pyat'ijxy jam tsajpótm es t'ijxy ja Diosu myuj'ajtan, es ja Jesús tyanu aga'añdsyoo ma Diosun.

⁵⁶ Net 'yanmaayudu ja Esteebu:

—¡ixtu! N'ijxypyats ja tsajp awa'ats, es ja Naxwíñudu Ja'ayudu Kyudanaabyu pyu'aay aga'añdsyoo ja Dios.

⁵⁷ Es di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty t'amajtstu tyatsk kadiibu tnakymyudówdut. Ta yaxkaktu jantsy muk es tmdsiptso'onda ni'igu ja Esteebu es dya'ooga'andu.

⁵⁸ Net dyajpudsuumdu jap Jerusalén es tkuka'tstu. Es di'ibu tyuundu, ja di'ibu ñi'u'annudu, tkuyajktu ja ñikujxyudu wit es ttukkadujkudu tu'ugu unak'k di'ibu xyu'ajtypy Saulu.

⁵⁹ Es ko jam tsaaga'tstu ja Esteebu, net ja Esteebu kyajxta'aky:

—Windsán Jesús, axájuts ja n'anmuj'a'an.

⁶⁰ Net ñaygoxtunaaaydyáku ja Esteebu es yaxkeky muk:

—Windsán Jesús, katu xypuyta'aky ñikujxm yu tyadu peky.

Es ko da'un jyanáñ, net oj 'yo'knu.

8

Saulu tpajudity ja mubujkputajk

¹ Es ja Saulu yu'u muut ñaybyujkudu di'ibu ya'o'ku Esteebu.

Nan ja xuu oga'an tpajudijttaktu mukta'aky ja mubujkputajkuty di'ibu jap Jerusalén. Es nidugekyu ja mubujkpu pyudsuumdu jap Jerusalén es ñaywya'xtaayudu ma ñaxudu Judeeu esu Samaaryu. Yu'u yu apóstulaty oj wu'u'andu jap Jerusalén.

² Es nija'ajuty di'ibu Dios 'yawdajttup, dyajnaxtujkudu ja Esteebu es tnijuuy tniyaxtu.

³ Per ja Saulu tpadu'udujku ja ja'ayuty nidugekyu di'ibáty ja Jesús pyanujxtup, tujkm tujkm tju'ttu yedyujk toxtyujk, tpawijts tpajadojttu es tsumudu.

Kristu yajnimadya'aky ma Samaaryu

⁴ Es di'ibáty pudsuumdu jap Jerusalén tkajxwa'xtu ja Diosu 'yayuk es ja ñitsokun oymyaaty ñujxtu.

⁵ Du'annu Felipu ttuun es ñejxy ma tu'ugu Samaaryu kajpn. Es net dyajtsondáky tkajxwa'xy ko Jesús yu'u Kyrístaty di'ibu Dios tu tkexy.

⁶ Es ja ja'ay ñaymyujkudu nidugekyu, es tmdoo'ijttu yajxon di'ibu ja Felipu kyajxypy, es t'ijxtu nandu'un ja ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan di'ibu Felipu tyuun.

⁷ Es may ja ka'oybyu t'uxkejxy ja Felipu, es ya'axtu ja ka'oybyu ko pyudsemy. Es mayu xux ja'aydyujk es ja tekymya'atpu 'yagudaktu.

⁸ Paaty nidugekyu ja'ay ma ja kajpn wu'u'umdaaydu jotkujk.

⁹ Jap tsyunaay tu'ugu yedyujk di'ibu xu'ajtypy Simonk. Es ja'a ijty bruju es twin'uuñ ja ja'ay jap ma tugekyu Samaaryu ñax es t'anuumudu ko yu'u muj 'yity.

¹⁰ Nidugekyu ja'ay muj mutsk tmubujktu es t'anmaaydu:

—Tyadu Simonk tų'ajtan ko Diosu myuk'ajtan tmdaty.

¹¹ Paaty tmubejky ja ja'ayuty ko jeky tu twin'uuñ mat ko byurújuty.

¹² Es ko Felipu tyuk'uxpukju ja oybyu ayuk di'ibu ñigajxypy ja Diosu kyutujkan, es tu tkexy ja Jesús éxtam ja Kristu, net tmubujktu ja ja'ayuty es ñabajttu, yedyujk toxtyujkuty.

¹³ Nandu'annu Simonk tmubejky es ñubejty. Net dyajtsondáky es tjamyudajty ja Felipu. Es ko t'ijxy tyadu ijxwu'umun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan di'ibu tyuun ja Felipu, net da'annu wu'u'umu ja Simonk.

¹⁴ Ko ja apóstulaty japu naty Jerusalén tmdoodu ko yu Samaaryu ja'ayuty tu tkupaktu ja Diosu 'yayuk, net tkajxtu Peedru es ja Fwank.

¹⁵ Ko jyajttu jap Samaaryu, net kyajxtáktu es t'amdoodu ja Dios es tmo'oyut yu Espiritu Santu di'ibáty myubujktu,

¹⁶ ja'a ko kyajnamu naty jya'ty ja Espiritu Santu ma yu'ajuty, je'eyu naty tu ñabattu mut ja Nindsun'ajtam Jesusu xyuu.

¹⁷ Es ko kyajxtaktaaydu, net ja Peedru esu Fwank tku'unikoonda ja ja'ayuty, es da'un oj t'axájuda ja Espiritu Santu.

¹⁸ Ko ja Simonk t'ijxy ko ja Espírítu Santu tu myiñ ko ja apóstulaty tku'unikoonda ja ja'ayuty, net t'awa'anu meefi,

¹⁹ es t'anmaay:

—Meeгытs uj nandu'unu tadu muk'ajtan, es kots uj ngu'unikónuduts ja ja'ayuty oytyim pánuty, 'yaxájudap ja Espírítu Santu.

²⁰ Net ja Peedru 'yanmaay:

—Oyu tadu mmeefi tyimtagóyut mut mij. ¿Tii mjanagamp xytyjy ko di'ibu Dios ñayajkpy, mbaat xytyjy yajjúy mut ja meefi?

²¹ Kyaj mbaat xytyuñ mut uudsuty ja Diosu tyuunk, ja'a ko mwinma'añ kyaj wya'adsuty mudu Dios.

²² Mastu'udu tadu m'axak winma'añ. Mnu'xta'agu Dios es mbojruma'xudut.

²³ Nnija'abuts ko naywyinnaxu xyjawu es ja peky mya'ijtap éxtamxyup tsimy m'ity.

²⁴ Net ja Simonk 'yadsooy:

—Mnu'xta'aktu miidsadyu Nindsun'ajtam Jesús es kyajts uj du'un njátat éxtam tu mjan'añ.

²⁵ Ko Peedru es ja Fwank t'awa'anudu yu Nindsun'ajtam Jesusu 'yuxpajkan, net tkajxwa'xtu ja oybyu ayuk ma mayu samaritanu kajpn. Oknum jyumbijtu Jerusalén jatugok.

Felip esu Etyopiiu ja'ay

²⁶ Es ko 'iyjtyu tyaadu, tu'ugu Diosu 'yanklas myiñ ma Felip es 'yanmaay:

—Pudsam yaa. Najx ma muj tu'u kujanak di'ibu najxp Jerusalén extu ma Gazu kajpn es ñaxy ma ja muj it.

²⁷ Felip tsoyoñ es ñejxy. Es jap tpaty tu'ugu yedyujk, Etyopiiu ja'ay. Ja'a ijtp tesoreeru ma ja toxytyujk Kandasu, Etyopiiu reynu. Tu 'yotsy jap Jerusalén es t'awdaty ja Dios.

²⁸ Jumbijnabu naty ma ja kyajpn, ttuk'u'uñu ja kyarru es t'ixy ja Diosu kyugajxpu Isaiiu ñeky.

²⁹ Net ja Espírítu Santu 'yanmaay ja Felip:

—Mwíngón es naybyaadudu mudu tadu karru.

³⁰ Es ko tmwíngoon ja Felip, net tmadooy ko tkajxy ja tesoreeru ja Isaiiu ñeky. Esu Felip dyajtuuy:

—¿Ti mnija'ap di'ibu jam mgajxpyu?

³¹ Es ja tesoreeru 'yadsooy:

—¿Wi'ixuts nnijawat pan kyajts pún xy'awanu?

Es t'amdooy ja Felip es pyátat ma jam 'yu'uñu.

³² Ma jamu jaabyajtan di'ibu naty kyajxpy, ja ijty yu tyaadu:

Oj tmonejxy ma 'ye'ky éxtam ja borreegun.

Es du'un éxtam ja borreegu ko ja'ay tnikeepy wye'emy uum,

nan kyaj oj ja 'yaa dyajwa'xy.

³³ Es ma 'yayo'on'ajty,

kyaj yajtuuñ ja ja'ay tuy'ajtan maat.

¿Es pún mbaat jyuna'añ ko yu'u ttuamp t'aadsuty?,

ja'a ko ja jyiky'ajtan oj yajpajku ya naxwiñ.

³⁴ Net ja tesoreeru dyajtuuy ja Felip:

—Anmaagyuts, tunu may'ajtan, ¿pánu du'un ñimadyakpy yu Diosu kyugajxpu? ¿Yu'u ku'am nayñimadyáku, o wiink ja'ay?

³⁵ Net ja Felipu tmaadyaage'ky ja jaabyajtan di'ibu tu tkajxy, es t'awa'anu ja oybyu ayuk di'ibu Jesús ñigajxpy.

³⁶ Es ko ñajxtu ma tu'ugu nuu, ta ja tesoreeru jyunañi:

—Yaa ta ja nuu. ¿Kyajts mbaat xyajnabétyu?

³⁷ Es ja Felip 'yadsooy:

—Pan mmabejkypy mut winu mjot, mbaat.

Es ja tesoreeru 'yadsooy:

—Nmabejkypyuts ko yu Jesukristu yu'ajty ja Diosu 'yU'unk.

³⁸ Net t'anmaay es dyajwa'k'áwat ja kyarru. Ta jyuna'ajtu nimajtsk ma ja nuu. Ta ja Felip dyajnabejty ja tesoreeru.

³⁹ Ko pyudsamdu ma ja nuu, yu Nindsun'ajtam Jya'ajan yu'u myunujx ja Felip, es ja tesoreeru kyaj ñaky'ijxu. Ta ja tyu'u dyaj'yo'oyñu jantsy xondakp.

⁴⁰ Es ja Felip jyajty ma Azotu kajpn, es ñajxy kajpngajpn es tkajxwa'xy ja oybyu ayuk, ja nitsokan di'ibu Jesús yajmiimpy, extu ko jyajty Sesareeu kajpn.

9

Saulu jyodambity

¹ Ja Saulu kyaj tmastu'uty es tkajxykyopk'átut ma ja ja'ay di'ibáty 'yaxájuda ja Jesús éxtam ja Kristu. Paaty oj ñejoy ma ja teedywyindsungópik,

² es t'amdooy yu ñekey es ñajxa'añ ma ja tsajptujk jap Damasku, es t'uxta'aya'añ ja ja'ay, yedyujk toxytyujkuty, di'ibu pyanujxtup ja Jesús éxtam ja Kristu, es ttsuma'añ es dyajmina'añ Jerusalén.

³ Es ko ñejoyu naty tu'am, timja'tánubu naty Damasku kajpnóty, net oj ñimifiaty muk tu'ugu jajun di'ibu tso'omp tsajpótin es jya'ty ma yu'u.

⁴ Net ja Saulu kyadaay naxkujxy, es tmadooy ko yajmugajxy:

—Saulu, Saulu, ¿ti kots xypyajudity?

⁵ Net ja Saulu dyajtuay:

—¿Mbán mijts, Windsún?

Es 'yadsooyu:

—Ujtsats Jesús di'ibu mij mbajudijtypy. Ku'am mnayajtsayútyuty éxtamu yuubu ko tnepy yu kepyjyujtsétsy.

⁶ Pudu'uk. Najx kajpnóty. Jap mya'anuumat ti mdúnup.

⁷ Es ja yedyujkuty di'ibu mudu naty jyudity ja Saulu, du'añu wyu'amudyaayduu ko tmadoodu tu'uk kyajxy es kyaj pán t'ijxy.

⁸ Net ja Saulu pyude'ky naxkujxy, per ko oj 'yijxwa'xy, kyaj mbaat 'yok'ijxnu. Es du'añu oj myunajxudu witsy jap Damasku.

⁹ Es jap 'yijty tuguk xuu wiints, es kyaj kyay 'yiiky.

¹⁰ Jap Damasku tsyunaay tu'ugu ja'ay di'ibu xyu'ajt Ananius, di'ibu pyaduun ja Jesús. Ta ja Jesús 'yanmaayy ijmá'tungyujxm:

—¡Ananius!

Ta 'yadsooy ja Ananius:

—Nindsun'ajtam, tyaaajuts.

¹¹ Net ja Jesús 'yanmaayy:

—Nujx ma tu'u di'ibu xyu'ajtypy Tuydyu'u. Ma Juudasu tyujk xyajtáwut tu'ugu yedyujk, Tarsu ja'ay di'ibu xyu'ajtypy Saulu. Kajxtákr yu'u.

¹² Tats nduk'ixy ijmá'tungyujxm ko mij mduku ma 'yity es xykyu'unikóñ. Ta 'yijxpejky jatugok.

¹³ Es ko tmadooyu tyaaadu, net ja Ananius 'yadsooy:

—Per Windsún, may ja ja'ay tu xy'anuumats wi'ix tu ttuñ axuk di'ibu mij mja'ay'ajttup Jerusalén.

¹⁴ Es tyam myiñ yaa nanda'un mut ja ñekey di'ibu tu myo'oyuty yu teedywyindsúnuty, es ttsuma'añ tmatsa'añ yu ja'ay nidugekyu di'ibu yaa m'awdajttup.

¹⁵ Jesús 'yanmaayy:

—Nujx, ja'a ko tats nwin'ixy yu ja'ay es yu'uts ngaxaampy es tkajxwá'xut ujtsu nja'a ma wiinkru naxwíñudu, ma ryéyuty, es nandu'un ma israelitu ja'ayuty.

¹⁶ Es nduk'ixuats wi'ix muk 'yayówut ujtskyujxm.

¹⁷ Net ñejoy ja Ananius es tyujku tugoty ma 'yity ja Saulu, es tku'unikooñ es t'anmaayy:

—Mugu'uk Saulu, yu'uts xykyajxp ja Nindsun'ajtam Jesús di'ibu kuxu'k jap tu'ajp ma naty mmiñ. Xykyéxyuts es m'ijxwá'xut jatugok es ja Espiritu Santa mmo'oyudat ja muk'ajtan esu winma'añ es xytyun xykyajxat di'ibu Dios tseyjpy.

¹⁸ Netyu oj kya'ay Saulu wyiinóty éxtamu ajkx nimeeñ, es 'yijxpejky jatugok. Net ja Saulu oj ñubety.

¹⁹ Ta kyaay 'yiiky es tpejky ja myujaa jatugok, es oj 'yakwu'umu waanu mudu Jesusu 'yuxpajkrú di'ibu tsunaaydyup Damasku.

Saulu tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk jap Damasku

²⁰ Net ja Saulu dyajtsondáky tkajxwa'xy ma ja israelítadyu tsyajptujk ko Jesús yu'u Dios ja 'yU'unk, ja Kristu.

²¹ Nidugekyu ja'ay di'ibu myudoodu, net du'añu wyu'amudyaayduu, es ñay'anmaayyudu:

—¿Tii kyaju tyaaadu yu'ujaty ja ja'ay di'ibu pyajudijt es tmajtsy ja ja'ay di'ibu myujja'ap ja Jesús jap Jerusalén? ¿Tii kyaj tyaaadu yu'adyu di'ibu yaa tu jya'ty es tmátstat pánuty kyupujktup ja Jesusu 'yuxpajkru es dyajnujxtat ma ja teedywyindsúnuty?

²² Esu Saulu tkajxwa'xy mut waanu ni'igu ja muk'ajtan es dya'ixyuty ko Jesús yu'u Kristu. Es kyaj tmawinma'añbyaattu wi'ix 'yadsoojumbittat ja israelítaty di'ibu tsunaaydyup Damasku.

Saulu kye'eky

²³ Es ko jeky 'yijty, net ja israelítuty űagyjxkudu es dya'ooga'andu Saulu,
²⁴ per ja Saulu ya'awa'anu. Xuuñ koots ja israelítuty 'yadunaayu ma kyajpndaiku es dya'ooga'andu,
²⁵ per ja mubajkrutujk trujtaktu ma tu'ugu muj katsy es dyajjunajktu mut ja tejxyñ, tkutuñajxtu koots ma ja kajpn nabots. Es du'un dyajkaktu Saulu.

Saulu jya'ty Jerusalén

²⁶ Ko Saulu jyajty Jerusalén, net űaybuwa'ku mut ja di'ibu Jesús 'yawdajttap. Per ja ja'ay di'ibu jap jittap, tsu'kudu es wyinmaaydu ko Saulu nugoo 'yanda'aky ko tu tmabeky ja Jesús.

²⁷ Per ja Bernabee yu'u oj dyajnejxy es tkuyajky ma ja apóstuluty es tmadyaky wi'ix yu Saulu tu t'ixy ja Jesús tu'aay es wi'ixu 'yanmaayu. Nandu'un tmadyaky wi'ix ja Saulu tkajxwa'xy muk aa muk jot jap Damasku ko Jesús yu'u Kyristuty.

²⁸ Net ja Saulu oj wye'emý mut yu'ajuty, es ja'a muut űaxy tyaku Jerusalén,
²⁹ es myadya'aktu es űagyjxjtsyiigudu mut ja israelítuty di'ibu kajxp grieegeu. Per tadu ja'ayuty ya'oogandup ja Saulu.

³⁰ Es ko ja Saulu ja myugu'uktujk tnija'adu, net tmunajxtu ma Sesareeu kajpn. Ko jap tsoyoñ, ta űujxnu ma kyugajpnuty jap Tarsu.

³¹ Agujk jotkujk tsunaaydu ja mubajkrutujk jam Judeeu űaaxóty, Galileeu es Samaaryu, es myujwiinudu ja myubajkan. Du'añam ja Nindsun'ajtam twindsu'ugudu, es mut ja Espiritu Santu pyudujkan űimayu'adu'tstu.

Eneeu 'yaguda'aky

³² Es ko Peedru tku'ijxy ja myumubajkruty, nandu'un oj űejxy ma Liidu kajpn tku'ixa'añ di'ibu Dios jya'ay'ajttap jap.

³³ Es tpaty tu'ugu yedyujk di'ibu xyu'ajtypy Eneeu, di'ibu naty tu kyo'knaayñu tuktujk jumujt es tu 'yijny xux.

³⁴ Esu Peedru 'yanmaayu:

–Eneeu, Jesukristu mya'agudakup. Pudu'ak. Winya'abu mmabajn.

Net ja Eneeu pyude'ky ko ya'anmaay.

³⁵ Es nidugekyu ja'ayuty di'ibu tsunaaydu Liidu es Sarón t'ijxtaaydu ko 'yaguda'aky ja Eneeu. Ta tmastuttu ja jyeky winma'añuty, es tranajxtu ja Jesusu 'yuxrajkan.

Dorkus jykyppeky

³⁶ Ma ja Jope kajpn, jaa tu'ugu toxytyujk tsunaay di'ibu Jesús 'yawdajtypy. Ja'a xyu'ajtypy Tabitu, di'ibu ayuk wimbadsuump grieegeu Dorkus. Tyadu toxytyujk tim tuump yajxon es tpuuku ja ja'ay di'ibu ayoodup.

³⁷ Net pya'ambejty ja Dorkus es 'ye'ky. Net yajpujy ja űini'x es trujtaku ma tu'ugu kwartu tuk niku'uybyu.

³⁸ Jope yu'u myuwingón ja Liidu. Es ja'a ko di'ibu 'yawdajttap ja Jesús tnijawudu ko Peedru naty 'yity Liidu, net tkajxtu majtsku myugu'uk es t'anumadut ja Peedru:

–Jottugoy, jo'om Jope.

³⁹ Net ja Peedru oj űejxy mut ja ja'ayuty. Es ko jyajty, ta yajmunejxy ma ja kwartu ma 'yity ja o'kpu Dorkus. Es nidugekyu ku'ekytyo'oxyuty jyu'uy ya'axtu, es ttuk'ijxtu Peedru ja witu jemby esu wiingatypyu wit di'ibu Dorkus yajkojy ko jyk'y'ajty.

⁴⁰ Net ja Peedru t'anmaay yu ja'ay es pyudsuunda'ayut nidugekyu. Net ja Peedru űagyoxtnaaydyaku es kyajxtaky, tnaamu'ijxu ja o'kpu Dorkus es t'anmaay:

–Tabitu, pdu'ak.

Net ja Dorkus dyajwa'xy ja wyiin. Es ko t'ijxy ja Peedru, ta wya'tskuju.

⁴¹ Net ja Peedru tmajtsy kyu'ugujxy es dyajpude'ky. Net tmugajxy ja Dorkusu myugu'uk esu ku'ekytyo'oxyuty, es ttukkudajku jiiiky.

⁴² Es nidugekyu ja'ay tnija'adyaaydu jap Jope ko Dorkus tu jykyppeky, es may tmubajktu ja Jesús éxtumu Wyindsun.

⁴³ Peedru oj wye'emý kanak xuu Jope ma ja po'ogo'tspu Simongu tyujk.

10

Peedru esu Kornelyu

¹ Jap Sesareeu kajpnóty tsunaay tu'ugu yedyujk di'ibu xyu'ajt Kornelyu. Ja'a ijty soldadu windsun ma ja Batayonk Italyanu.

² Pes ja Kornelyu es pánuty muut tsunaaydu ma jyuun tyujk, ti'igy t'awdattu Dios es twindsu'ugudu. Nandu'un tmooy ni'igu limosnu es tpuuku ja israelítuty, es du'añam t'awdaty ja Dios.

³ Tu'ugu xuu, éxtum tuguk yaxrun, net t'ijxy jantsy wa'ats iixma'tanguyxm tu'ugu Diosu 'yanklus tyaku ma yu'u naty es 'yanmaayu:

—jKornelyн!

⁴ Es ja Kornelyн t'ixy ja anklas мат ja tsu'уҕн. Net dyajtауу:

—Anmaagyuts, Windsún. ¿Ti mdsejpy?

Net ja anklas 'yanmaауу:

—Dios тн тмудой ko mgajxta'aky es ñija'ар wi'ix хуруудакн ja ja'ay di'ibu тугой'ajtхар.

⁵ Kax ja ja'ay jap Jope es yajwówat ja ja'ay di'ibu хуу'ajтыпы Simonk, di'ibu nandu'ан хуу'ajtp Peedра.

⁶ Jap tsуһһнн ja муһхһнн Simonk, po'ogo'tsp ди'ibu tsһһһаару mejyñby'аау.

⁷ Ko ja anklas oj ñuјхһнн, net ja Kornelyн тмугажы majtsku тууумбу es tu'угу syoldaааду di'ibu тыukmајotkuј'ajтыпы оуtyiity es y'awdajтыпы ja Dios.

⁸ Ko ttukmаmadyaktaау, net tнигajхн Peedра jap Jope.

⁹ Jakumbom nidуҕһһк туу'уyo'оydyн. Ko kyijkyхуу'ajһн, тмһwingoonнн Jope kajрn, net ja Peedра pyejty тјк nikујху es kyajxta'aga'аһ.

¹⁰ Es нһgoо naty 'yoк'yu'o'кһһн, абатурһһнн naty ja kyaaky тyoјх es kyaya'аһ, net ja Dios ttuk'ijxy ja Peedра

¹¹ ko ja tsajp 'yawa'atsy es ko kynda'aky naxwiiñ di'ibu кһхн'kp éxtam tu'угу мһј wit 'yamajts'ity taxk eskinн.

¹² Japн natун may јууујк di'ibu taxkн тyeкy, di'ibu kaagudijtp esн tsа'аһ.

¹³ Netн Peedра тмудойк kyajxy tsajwinn, es 'yanmaауу:

—Pudu'ak, Peedра. Ya'ook es xysyу'udsat.

¹⁴ Esн Peedра 'yadsooy:

—Kyaj Windsún. Kyajts nje'хуñнм di'ibu ja'ay ya'axн'кар o yajpekyкya'ар.

¹⁵ Net jatagok тмудойк tsajwinn kyajxy, es 'yanmaауу:

—Di'ibu Dios тн dyajwa'atsy, katн mij ху'andijy di'ibu ya'axн'кар o yajpekyкya'ар.

¹⁶ Ja'a јyajтн тугак ok, es net jatagok јуамbijty di'ibu кһхн'k éxtam ja мһј wit tsajwinn.

¹⁷ Ta ja Peedра јyotmay'e'ky ti myadyakypун тyadu iјxma'tan. Net јyajтн ja Kornelyн ja јya'ayaty ма ja Simongу тyајк аа, es dyajtааду рһн ун'а тyајк.

¹⁸ Net dyajtааду:

—¿Japн Simonk, di'ibu nandu'ан хуу'ajtp Peedра, ма тyаду тјкн?

¹⁹ Es ja Peedра тамн naty тјјккјхм јyotmay'eeкy ko ti 'yandijpy di'ibu тн t'ixун naty. Es ja Espiritu Santу 'yanmaауу:

—Ta ja'ay nidуҕһһк m'uxta'ayuty.

²⁰ Pudu'ak, јһһak es нһјх мһду тadu ja'ayuty. Kyaj хујујјáwат. Ыјts тн ngexy.

²¹ Net ja Peedра јуһнajкy ма naty jap 'yawixyuty ja Kornelyн ja јya'ayuty, es t'anmaауу:

—Ыјtsн du'ан di'ibu m'uxtaaydyчр. ¿Ti mnimiindар?

²² Ta 'yadsoodu:

—Yн'uts хуkyajxp ja soldaаду windsún Kornelyн, tu'угу yedyујк di'ibu јiky'ajtp тy'ajтн мһһт es di'ibu wyindsн'кар ja Dios, es тsoјkadар nidуҕеkyн ja israelitaty. Es tu'угу Diosн 'yanklas 'yanmaауу es mij myajwówat es mnһјхат ма ja Kornelyн тyајк. Es ja Kornelyн тмудowa'аһ di'ibu mij mgajхуpy.

²³ Net ja Peedра dyajтјкк, es wye'emy мат ун'а tuk tsuu. Ta jakumbom ja Peedра јyamујdajтдн ja Jope ja'ayuty di'ibu 'yawdajттар ja Jesús.

²⁴ Ta jakumbom јyajтн jap Sesareeн ма ja Kornelyн 'yawixyuty мат ja myагу'uktајк esн myнtауmyаayубaty di'ibu тн тwoy.

²⁵ Ko Peedра јyajty ма ja Kornelyн тyајк, net pyадseemy ja Kornelyн. Ta ñaygyoxtнaаydyákн Peedра wyinduун es twindsн'уҕыя'аһ.

²⁶ Ta Peedра wyjitsн'кн, es 'yanmaауу:

—Tанн. Ыј nandu'һһts nja'ayuty éxtam mijһн.

²⁷ Es тмугажы тyајккдн тgoty. Jap тpaty ja Peedра mayjya'ay тн ñaymyikyuty.

²⁸ Net ja Peedра јуһнáñ:

—Miits mnija'адар ko ун israelitaty јуһнa'andu ko pyekyкya'at ja israelitu ja'ayuty ko ñaymyúkadat мат ja wiink ja'ayuty o тyáкат ма wiink ja'ayн тyајк. Perн Dios tats хуtyуkни-јawн kyajts njһнa'anat ko 'yaxakja'ayuty рһн.

²⁹ Paaty kots oj хуwyowdu, nétyuts мbadso'oñ, ni wi'ixats nga'anmaауу. Tyam awa'anaguts tits ko oj тн хуwyoy.

³⁰ Net ja Kornelyн 'yadsooy:

—Tyam myajtaxкһһр, éxtамн тyаду oорн, тyaadsн naty иј ndуgótуts n'ayu'aty es ngajxta'agyuts. Net kyaxe'ky tu'угу yedyујк es ja wyit jantsy т'xp.

³¹ Nétyts ху'anmaауу: “Kornelyн, Dios тн тмудой ko mgajxta'aky es ñija'ар wi'ix тн хуруудакн di'ibáty тугой'ajtхадар.

³² Nigaxн jap Jope тadu ja'ay di'ibu хуу'ajтыпы Simonk, di'ibu nandu'ан хуу'ajtp Peedра. Jap 'yity ма po'ogo'tspн Simonk di'ibu tsһһһаару mejyñby'аау.”

³³ Nėtyats mij nnigajxū es mya'uxta'ayut, es tū xytyuñū may'ajtn es tū mmiñ. Paaty nidugeky n'ijtn tyam mā ja Dios, es nmudowa'añts di'ibū Nindsun'ajtn tū tkexy es xy'awánudts.

³⁴ Net ja Peedru t'anmaay:

—Tyámuts njaygyku ko tūy'ajtn ja Dios nidugeky ja'ay ttsojktā'ay,

³⁵ es tkupūjktā'ay oytym pūn ja'ayuty di'ibū windsū'kudap es tmūdūñ.

³⁶ Dios t'anmaay ja israelitū ja'ay es t'awa'ānū ja ayuk di'ibū yajjotkujk'átudap Jesukristakyjxm, di'ibū tugeky nūwindsun'ajttaapy.

³⁷ Miits mnija'adap nandu'un di'ibū tū tyuñ tū jyátyuty mā ja israelitūdyū ñax, tsyondaky Galileū ko tū Fwank tkajxwa'xy es ñubátat ja ja'ayuty.

³⁸ Mnija'adap nandu'un ko Dios yū'u myooy ja Jesús nazarenū ja myuk'ajtn es ja Espírítu Santū. Es ja Jesús ttuñ yajxón es dya'agudaky nidugeky di'ibū mut ja mūjku'ugópok ja myuk'ajtn 'yayoodap. Tyaadū Jesús tyuun mut ko Dios maut 'yity.

³⁹ Es audsaty, apóstaluty, testiūts nidugekyty di'ibū Jesús tyuun mā ja Judeū ñax es nandu'un mā ja Jerusalén kajpn. Oknūm dya'o'ktū, tkudūydyū kruuzkūjxy.

⁴⁰ Peru Dios yū'u yajjikypūjyk ko tyugukxubejty, es dyajkaxe'ky mā audsaty.

⁴¹ Kyaj kyaxe'ky ja Jesús mā ja'ay nidugeky, je'euy kyaxe'ky mā audsaty di'ibū Dios xywyñ'ijxtats jayjyr éxtamū testiūm. Ūdsaty kəay úktəpts mut ja Jesús ko Dios tū dyajjikypūky.

⁴² Esū Dios tū xykyéxyuts esuts ngajxwa'xut mut ja ja'ayuty es n'awánudts ko Dios tūy'ajtn tū trūjta'aky ja Jesús éxtamū fwezūn mut ja jūikypū es mut ja eekypū.

⁴³ Nandu'un jėkyr nidugeky Diosū kyugajxru tmugajxtū ja Jesús, es t'anmaaydyū ko nidugeky di'ibū myūbūjktap es t'axájūdu Jesús, yū'u yajma'xtap ja pyojpū.

Espírítu Santū myiñ mā di'ibū kyaj 'yisraelitūty

⁴⁴ Peedru tambaadū naty kyajxy ko ja Espírítu Santū myiñ mā nidugeky di'ibū myūdoo'ijttap éxtamū Peedru jyūnā'āñ.

⁴⁵ Net ja israelitūty di'ibū myūbūjktū Jesús es mut ja Peedru myiindū, dū'uñū wyū'amadyaaydyū ko Dios tkejxy ja Espírítu Santū nandu'un mā ja'ay di'ibū kyaj 'yisraelitūty,

⁴⁶ ja'a ko tmūdooy ja ja'ay kyajxtū wiingáty ja ayuk es t'awdaty ja Dios.

⁴⁷ Net ja Peedru jyūnāñ:

—Mūgu'uktūjk, žpūn nidu'uguty miidsaty kyaj tseky esu tyādū ja'ay ñubátat?, ja'a ko Dios tū tkexy ja Espírítu Santū mā yū'ujuty éxtam nandu'un udsajtn.

⁴⁸ Net ja Peedru 'yanmaayū es ñubátat mut ja Jesukristū xyūgyūjxm. Ko ñubejty, net ja Peedru t'anmaaydyū es 'yakwū'umut majtsk tūguk xūū mut yū'ujuty.

11

Peedru t'awanū ti ko ñejxy mā kyaj 'yisraelitūty

¹ Es ja apóstaluty es ja myūgu'uguty di'ibū jap Judeū myūbūjktū Jesús, tmūdoodū ko nandu'un yū Sesareū ja'ayuty di'ibū kyaj 'yisraelitūty tkupūjktū Diosū 'yayuk.

² Es ko Peedru jyūmbijty jap Jerusalén, ja israelitūty di'ibū pyaduundap ja tsiky'ajtn es tmūbūktū Jesús, net oj t'oodū Peedru dū'un:

³ —ŽTi ko oj tū xykyū'ixy di'ibū kyaj 'yisraelitūty, es tū xymyūtkay?

⁴ Net ja Peedru tmadyaky extū mā tsyondaky tugeky di'ibū naty tū jyátyuty, es t'anmaay:

⁵ —Ūj tārūdsū naty mā Jope kajpn. Es kodsū naty ngajxta'aky, nėtūts n'ijxy tū'ugu ijxmā'tūn. Es dū'unūts n'ijxy éxtam tū'ugu mūj wit kyada'aky tsajwīnm, yajmajts'ity taxk eskinū es jyajty madsū naty ngajxta'aky.

⁶ Es kots n'ijxy yajxon tū naty jap mā witūn, nėtūts n'ijxy ja jūyujk di'ibū taxkū tyeky, tsā'āñ es di'ibū kaagudijtp.

⁷ Es nmūdooyūts kyajxy tsajwīnm, es xy'anūmūts: “Pūdu'uk, Peedru. Ya'ook es xyt-syū'udsut.”

⁸ Es njanāñūts: “Kyaj Windsūn. Kyajts nje'xyñūm di'ibū ya'axū'kup o ja'ay yajpekykya'ap.”

⁹ Nėtūts xymyūgajxy tsajwīnm, es xy'anūmūts jatūgok: “Di'ibū Dios tū dyajwa'atsy, katū mij xy'andijut di'ibū ya'axū'kup o yajpekykya'ap.”

¹⁰ Tūguk ókūts oj xymyūgajxy, es jyūmbijty pyatūjktū tsajwīnm ja mūj wit.

¹¹ Madsū taadū n'ijxy, net jyajty nidūguūgū kugajxyuty madsū naty njajta'aky. Ja ja'ay jap tsoyo'ñ Sesareū es xyñiimiñūts.

¹² Nėtūts ja Espírítu Santū xykyejxy mut ja ja'ayuty esuts xy'anmaay ko ni wi'ixūts ngawinmāyut kots nganūjxtū. Es nandu'un oj ñejxy mut ūj nidūdujk yū nmūgu'uguts. Nidūgėyūts ndūjkadyaaydyū mā ja ja'ayū tyūjk.

¹³ Net ja Kornelyu xytyukmumadyakats ko kyuxe'ky tu'ugu anklas ko ta naty tyanu es 'yanmaayu: "Kax ja ja'ay jap Jope es xywyowat ja Simonk, di'ibu nandu'un xyu'ajtp Peedru, ¹⁴ es yu'u m'anumadup wi'ix mnitso'ogat, mij mat nidugekyu di'ibaty tsyunaaydyur ma ja mjuun mdujk."

¹⁵ 'Kots nyajtsondaky nmugajxyuts, ja Espiritu Santu net myiif ma naty jam 'yity ja ja'ayuty. Extu udsajtam oj n'axajum jawyiin, nandu'un yu'u oj t'axajudu.

¹⁶ Netats njamyejtsy extumdsu naty yu Nindsun'ajtam Jesus tu xy'anumu: "Tuy'ajtan ko Fwank yu'u mat ja nuu yajnubejty, per miits mnubattat mat ja Espiritu Santu."

¹⁷ Es pun yajk ja Dios nandu'un yu Espiritu Santu mat yu'ujuty, extum udsajtam ko nmubajkam ja Nindsun'ajtam Jesukristu, zrunats uj esats ndsiptunat mudu Dios?

¹⁸ Es ko ja myugu'uktujk jam Jerusalen tumdodu tyadu ayuk, net 'yamoondaaydyu es t'awdajtu ja Dios, es jyunandu:

—Tuy'ajtan ko Dios tu dyaky nandu'un mat di'ibu kyaj 'yisraelitaty es dyajtgatstat ja wyinma'af es yajpojuma'xat es jyiky'attat winu xuu winu tiempu.

Kristu yajmabe'ky jap Antyokiia

¹⁹ Net di'ibu ya'o'ktu Esteebu trajudijtu nandu'un nidugekyu di'ibu 'yaxajudup ja Jesus extumu Kristu. Es nija'ajuty di'ibu kaktu jyajtu Fenisyu, Tsyipre es Antyokiia. Jap oj tkajxwa'xy ja Diosu kyajxy mat ja israelitaty je'eyu es kyaj mat ja wiink ja'ayuty.

²⁰ Per nija'ajuty di'ibu myubujk es di'ibu tso'ondu Tsyipre es Sirene, jyajtu ma Antyokiia kajpn es tmugajxtu nandu'un di'ibu kyaj 'yisraelitaty, es dyajky ja ayuk ko yu Nindsun'ajtam Jesus yajnitso'ogudup.

²¹ Es ja Jesusu myuk'ajtan pyudujku yu'ujuty. Es may ja ja'ay tmasuttu ja jyeky-wyinma'afuty es tmubujktu Jesusu.

²² Ko tyadu ayuk tumdodu di'ibu jap Jerusalen myubujktu, net tkajxtu Bernabee jam Antyokiia.

²³ Ko jyajty ja Bernabee, net t'ijxy extum ja Dios tu kyuni'xyuty, es jyantsyxyondaky es myooyu kajxw'jan es mat ja 'yooyjot tranujxtat ja Jesusu.

²⁴ Ja Bernabee ojyja'ay es t'mudu Espiritu Santu, tranejxy ja Jesusu. Es du'un ja Bernabee ttukpanejxy ja Jesusu ja mayjya'ay.

²⁵ Ko tiempu naxy, net ja Bernabee oj nejxy t'uxta'aya'af ja Saulu jap Tarsu.

²⁶ Es ko tpaty, ta tmunejxy Antyokiia. Jap oj wyu'amdu Bernabee es ja Saulu tuk jamajt, dya'uxpujktu mayjya'ay es t'axajut ja Jesusu. Jap Antyokiia tim jayujp tmooy ja xyuu kristyanu panuty myubujktup ja Kristu.

²⁷ Ma tadu tiempu tso'ondu nija'ajuty ja Diosu kyugajxpu jap Jerusalen es jyujptaktu Antyokiia.

²⁸ Nidu'uk txu'aty Agaabu. Es ko ja mubujkputujk flaymyujkudu Antyokiia, net jyunaf yu Agaabu, extum yu Espiritu Santu tu 'yana'umxuty, ko myina'af ja muk yuu ma tugekyu naxwifudu. Es tuy'ajtan jyajtu ko Klaudyu tngopk'ajty ja kutujkan.

²⁹ Net ja mubujkputujk di'ibu Antyokiia ttuknibujtakudu es ttuknigaxa'andu ja nay-byuduku ja myugu'uktujk di'ibu jap Judee tsunaaydyur, es tkaxat nu'un mbaat nidu'uk nidu'uk ti tmu'daty.

³⁰ Es du'un ttuundu, ja Bernabee mudu Saulu tmanujxtu ja pudujkan, es tmooydyu ja muija'aydujyk jam Judee.

12

Santya'agu 'yeeky esu Peedru yajtsimy

¹ Es ma tadu tiempu yu Eroodus di'ibu rey'ajt Judee, tpadso'of es tmsafn punaty myubujktup ja Jesus extumu Kristu,

² es dya'e'ky mat ja espaadu yu Santya'agu, Fwangu myuga'ax.

³ Ko t'ijxy es tsojktu ja israelitaty, net t'ane'emy es yajtsimut ja Peedru nandu'un. Tyaadu jyajtu ma ja pasku xuu, ma ja tsajkaaky yajkay di'ibu kyaj tmu'daty ja levaduuru.

⁴ Ko yajmajtsy ja Peedru, net yajpjtaky pujxndugoty es kywentu'atyaty taxk peky ja soldaadaty. Ja wyinuty nidugekyu nimajmox tu'uk di'ibu kwentu'ajtdup majtaxkаты. Eroodus yu'u jyuudaampy ja Peedru ko ja pasku xuu flaxat.

⁵ Es du'un ja Peedru 'yijty pujxndugoty jantsykywentu'aty, per ja mubujkputujk jyantsykyajxtaktu es ja Dios dyajtso'ogat ja Peedru.

Peedru pyudsemy pujxndugoty

⁶ Es ja ux ko kyajnumu naty xyunaf ma ja Eroodus dyajpudsuma'af ja Peedru mayjya'ay wyinduuy es dya'ooga'af, tap 'yity ja Peedru kumunaf mat ja kadenu ma nimajtsku soldaadu, es jamajtsk jap pujxndujk agu'p tkwentu'aty.

⁷ Net ti'in tu'ugu Diosu 'yanklus kyadaky mā ja pujxndujk, es jyantsytyukjajutyaay. Net ja anklus oj ttij'y'i'xy ja Peedru mā kyejky es oj dyajjotwijy. Net ja anklus 'yanmaāyū:

—iPudu'ak pojūn!

Netyu ja kadenu kya'adaāy mā Peedru ky'u'u,

⁸ es ja anklus 'yanmaāyū:

—Naywyūnudu es tuktaku mgu'uk.

Ko Peedru da'un ttuūn, net ja anklus 'yanmaāyū:

—Pujtā'ak ja mgaru es pamiinguts.

⁹ Net ja Peedru tpanejxy ja anklus, ni tkanijawu pūn tūy'ajtūn di'ibu anklus tyiimpy, da'un wyinmaāy ko ijxmā'tp.

¹⁰ Net űajxtu mā jawyiimbu soldaādu. Ta ja myūmajtskpu. Ko jyajttu mā pujxndujk āa, net ja mūj pujxndujk āa 'yawatsy ku'am. Ta pyudsūmdu tu'ajp ja Peedru mūt ja anklus es yo'oodyu tuk adajy. Net myastutu ja anklus es wyu'ūmnu Peedru naydyu'uk.

¹¹ Net ja Peedru wyinmaā'āñbyāty, es űayjūnanu:

—Jantsy tūy'ajtūn ko Dios tū tkexy ja 'yanklus kūdiibuts xya'oogut ja Eroodus esats kyaj njātūt ēxtūm tūgekyu di'ibu ja israelitūty tsojktap es xytyūnūduts.

¹² Peedru twinmaāy yu tyāadu, es oj űejxy mā ja Mariū tyujk, yu tyāagu Fwank di'ibu nandu'un xyu'ajtypy Markus. Mayjya'ay űaymyujku es kyajxtā'aktū jap.

¹³ Es ko tmūdoodu yajkōxy ja tujk agaj, net pyudseemy tu'ugu kixyudo'oxy di'ibu xyu'ajtypy Roode, es t'ixa'āñ pūn yu'u.

¹⁴ Es ko tmūdooy kyajxy ja Peedru, xondakungyūxm kyaj ja tujk dya''awatsy. Net oj űejxy pūye'egyū jap tūgoty es t'awa'ānudu ko Peedru tap tyanu tujā'p.

¹⁵ Net 'yadsooju yu myūgu'uk:

—Tū mloku.

Es ja kixyudo'oxy jūnāñ ko jantsy tūy'ajtūn. Per yu'ujaty je'eyu jūnandu:

—Kyaj yu'adyu Peedru. Yu'u da 'yanklus.

¹⁶ Esu Peedru t'akkoxy yu tujk agaj. Net dya''awatstu. Es ko t'ijxtu Peedru, net da'ūñ wyu'ūmadyaaydyu.

¹⁷ Esu Peedru tyuk'ijxu ky'u'u kūdiibu űakymyadya'agut. Net ttukmūmadyaktu wi'ix ja Nindsun'ajtūm tū jyuudyty pujxndūgōty. Es 'yanmaāyūdu:

—Tukmūmadya'ak yu Santya'agu esu nmūgu'uk'ajtūm.

Net pyudseemy ja Peedru es oj űejxy wiink tsoo.

¹⁸ Es ko oj xyūñ, net jyantsy jyoymay'o'ktu ja soldaādutujk ko ti tū jyātyty ja Peedru.

¹⁹ Netu Eroodus tkejxy ja soldaādu es t'uxta'ayut yu Peedru. Es ko kyaj mā yajpāty, ta yajwoodu ja pujxndujk kywentu'ajtpu es t'nigajxtat wi'ixu Peedru naty tū pyudseemy. Net oj tni'ane'emy es 'yooktū ja pujxndujk kwentu'ajtpaty. Netu Eroodus tsoyo'oñ Judee es oj űejxy tsūnaabyu Sesaree.

Eroodus yeeky

²⁰ Eroodus ttukjot'ambejky ja ja'ayaty di'ibu tsūnaaydyap jap Tiru es Sidōn. Es yu'u űaygyajxudu mūt ja Eroodusu 'yofisyal di'ibu xyu'ajtypy Blastu, es tmooy ja meeñ es t'amdooy ja jotkujk'ajtūn es űāxat ja tsip. Es da'un ttuundu mūt ko yu'ujaty t'axājūdu ja jye'xy mā ja rey Eroodusu űax.

²¹ Ko tpaty ja xūn di'ibu Eroodus tyuknibūjtāku, net tpujtāky ja rey wyit, es űaxwe'tsy mā ja űāaabyajn, es oj kyajxy.

²² Ko kyajxtāy, net ja ja'ay yaxkaktu:

—iTyāadu di'ibu ja yam kajxp, kyaj jya'ayuty! iDios yu'!

²³ Netyu tu'ugu Diosu 'yanklus myiūñ mā Eroodus es dyajpa'ambejty mūt ko kyaj yu'u Dios tmooy ja mūj'ajtūn. Net ja tūn'k jyu'xu es taanūm 'ye'ky.

²⁴ Es ja Diosu 'yayuk oj yajkajxwa'xy oymyaaty.

²⁵ Ko Bernabee esu Saulu dyajkajxtu tyuunk, net tsoy'ondū Jerusalēn mūt ja Fwank di'ibu nandu'un xyu'ajtypy Markus.

13

Bernabee esu Saulu tsooindu Diosu 'yayuk kajxwa'xpū

¹ Mā ja mūbijkrūtūjk űaymyūkuu Antyokiū, tam ja Diosu kyugajxpty esu ya'uxpūjkrpty. Yu'u xyu'ajtūp: Bernabee, Simonk (di'ibu yajtjip Nijeer), Lusyu (di'ibu Sirene kugajpn'ajtp), Saulu esu Manaēn (di'ibu mūt ya'ktū Eroodus, ja Galilee gubernadoor).

² Tu'ugu xūn ko naty yu'ujaty t'awdattu Nindsun'ajtūm Dios es 'yayū'ajttu, net ja Espiritu Santu 'yanmaāyū:

—Abeky pujtā'aktū yu Bernabee esu Saulu es ttūndūt di'ibuts űj tū ndukniwōwadu.

³ Es ko kyajxtaktaadyu es 'yayu'ajttu, net tku'anikoonda ja Bernabee esu Saulu es ņajyugajxudu. Ta oj tsoy'onnuu nimajtsk.

Bernabee esu Saulu jap Tsyipre

⁴ Ko ja Espiritu Santu kyaxxudu Bernabee esu Saulu, ta ņajxtu Seleusy. Net tyujkudu barkoty es ņajxtu ma Tsyipre islu.

⁵ Ko jyajttu jikymeyejn agu'uy ma ja Salaminu kajpn, net dyajtsondaktu tkajxwa'xudu ja Diosu 'yayuk ma ja israelitudu tsyajptujk. Es mut ņejxy ja Fwank extamu pyudujkaba.

⁶ Net jyudijttu ma tugekyu kajpn es jyajttu ma ja Pafus kajpn. Es jap trattu tu'ugu israelitu di'ibu xyu'ajtypy Barjesus. Ja'a ijty xumaabyu es 'yanda'aky ko yu'u Diosu kyugajxpu.

⁷ Tyadu xumaabyu japu naty mut ja gobernador Serjyu Paablu, di'ibu wijy yedyujk. Net ja gobernador tniagjxu Bernabee es ja Saulu es tmdowu'agn ja Diosu 'yayuk.

⁸ Per ja xumaabyu di'ibu grieeu ayuk xyu'ajtypy Elimus myudsipsto'on ja Bernabee esu Paablu, es t'agajxu ja gobernador kudiibu tmubukut yu Diosu 'yayuk.

⁹ Net ja Saulu, di'ibu nandu'un xyu'ajtypy Paablu, ja Espiritu Santu mooyu winma'agn esu mak'ajtm es ttnat di'ibu Dios tsyejpy, es twin'ijxy muk ja xumaabyu,

¹⁰ es t'anmaay:

—jWin'u'ambu, mujku'ugorpu 'yu'unlk, mij du'uñu xymyudsip'aty tugekyu di'ibu oy! ¿Ti ko je'euy xyajma'ada'agn ja Diosu tyu'u?

¹¹ Paaty tyamu Nindsun'ajtm Dios mdukkumadowa'agnaty es myajwu'ama'agnaty wiints, jeky kyaj xy'ixut ja xuu jyaaj.

Netyu oj wye'emy wiints es wyingoodsadyaay. Net myajtsy xyajy es t'uxtaay di'ibu witsudup.

¹² Es ko ja gobernador t'ijxy yu tyadu, net tmubejky es du'uñu wyu'amu mut ja Nindsun'ajtmu 'yuxpukun.

Paablu esu Bernabee jap Antyokiu, Pisiidyu ñaxoty

¹³ Net ja Paablu esu jyamyuudaty tyujkudu barkoty jap Pafus es jyajttu Perju, ma ja Panfilyu ñax. Esu Fwank tnkaknu ja jyamyuudaty es jyumbijnu Jerusalen.

¹⁴ Netu Paablu mudu Bernabee tso'ondu Perju es jyajttu Antyokiu, jap ma ja Pisiidyu ñax. Es saabudu xuu tyujkudu tsajptugoty es jap 'yu'uñudu.

¹⁵ Ko ja tsajptujku ñiwindsunaty tkajxtaadyu di'ibu Moises kyuxjaay es ja Diosu kyugajxputujkuty, net tkajxyñigajxudu du'unu Paablu esu Bernabee:

—Mugu'uktujkuty, pun mmadajttup oynu'ununu kajxwijn mut udsaty, awa'anugats.

¹⁶ Net ja Paablu tyunaaye'ky es ja ky'u ttuk'ijxy es 'yamónu. Net t'anmaay:

—Madowdu, miits israelitaty es di'ibu Dios wyindsu'kudap.

¹⁷ Dios yu'u wyin'ijx udsajtmu n'aptujk'ajtm es dyajmaju ja Israelu ñaxwñudu ko 'yijttu extamu jagam ja'ay ma ja Ejiptu ñax. Es ok dyajpudseemy mut ja myuk'ajtm jap Ejiptu.

¹⁸ Esu Dios tmama'xtijky ja mayjya'ay justyikxy jumajt ma ja muj itan,

¹⁹ es ja Dios dyajtugooj juxtujku naxwñudu di'ibu tsunaadyu ma Kananu ñaxy, es tmooy ja ñax ja n'aptujk'ajtm.

²⁰ Net ja Dios dyajky ja kyutujkun taxk mugo'px jakujm jumajt mut ja fwézyty extu ko jyiky'ajty ja Diosu kyugajxpu Samwel.

²¹ Net ja Israel ja'ay t'amdoodu tu'ugu rey di'ibu yajkutukup. Es ja Dios myooyu ja Kisu myaank Saul es trey'atut justyikxy jumajt. Yu'u Benjamingu tyuamp 'yaats.

²² Es óknam ja Dios dyajjugéky ja Saúl es dyajrey'ajty ja Davit, es jyunán: “Tuts nbaaty ja Davit, ja Isaii 'yu'unlk, tu'ugu yedyujk di'ibu ndsejpyats. Yu'u tyúnup tugekyu di'ibuts uj ndsejpy.”

²³ Esu nidu'uk ja Davitu tyuamp 'yaats yu'u du'un ja Jesús, di'ibu Dios pyujtak es dyanjitso'ogut ja israelitu ja'ayuty éxtam twandaky.

²⁴ Es ko kyajnu ya'uxpeky ja Jesús, net ja Fwank Yajnubajtpu tkajxwa'xy mut nidugekyu israelitu ja'ayuty es t'anmaay dyajtugátstut yu jyot wyinma'agn, ñabáttut.

²⁵ Es ko wyingón ja tiempu ma Fwank dyajkjxtaay ja tyuunk, net t'anmaay: “Ej kyajpats nGristaty. Yu'u miimp óknam. Es uj kyajts xyñituku, ni je'euy yu ky'u'uk nga'agajudat éxtamxyuats uj n'ityus tyuumbun.”

²⁶ Esu Paablu 'yakjanán:

—Mugu'uktujkuty, miidsaty ja Abraanu tyuamp 'yaats es miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelitaty es nandu'unu Dios xywyindsu'ugadu, ja Dios tu tkexy yu 'yayuk es nnija'am wi'ix mbaat nnitsókum.

²⁷ Es di'ibu tsunaadyup jap Jerusalen es ja wyindsunaty, kyaj oy tnija'adu pánu du'un Kristu, es ni tkajygyujku wi'ix jyunán ja Diosu kyugajxputy di'ibu 'yuxpukup ma ja tsajptujk saabudu saabudu. Es ja mujja'aydyujk yu'u oj ttuknibjtaagadu esu Jesús 'yoogut, es du'un tkuyduundu di'ibu ja Diosu kyugajxputy jyaadyu.

²⁸ Es oy tkapattu Jesūs ni ti pyekey, yu'u 'yanmaaydyu Pilatu es dya'oogat.

²⁹ Es ko du'un tuuundu tugekyu éxtam jynán di'ibu Diosu kyugajxru yajwu'umdu jaaybyéty, net dyajjunajktu kruuzkujxy es dyajnaxtujkudu.

³⁰ Peru Dios dyajjikypyejky jatugok,

³¹ es kanak ok kyax'e'ky ja Jesūs ma ja myugu'uktujk di'ibu muat jyudjttu ko tsoy'onda Galileu es űajxtu Jerusalén, es yu'ujty 'yawá'andap ja ja'ayuty ko Jesūs yu'u du'un ja Kristu.

³² Paaty udsaty tyam n'awánudu tadu oybyu ayuk di'ibu Dios jékyu wyandak mut ja n'aptujk'ajtam.

³³ Es tyam ja Dios tkuydyuñ ma udsajtam, ja'a tyump 'yaats, éxtam jynán mut ko tu dyajjikypyéky ja Jesūs, éxtam 'yity kaxja'ay ma ja myumajtkru Salmu ma Dios jynán: "Újts mij xyTyeety'ajtr. Tyámuts ngu'ugut kots mij n'U'unk'áty."

³⁴ Es ko Dios dyajjikypyejky ja Jesūs es kudiibu űini'x mya'adat, du'un tkuydyuñ éxtam jyná'añ ja Diosu jaaybyajtam: "Mij nmo'oyu yu kunu'xun di'ibuts nwandak ja Davit."

³⁵ Paaty jyná'añ nandu'un ma jatu'ugu Salmu: "Katu xyña'ixy ja mduumbu űini'x mya'adat ko 'yoogat."

³⁶ Tu'ajtan ko ja Davit jyiky'ajty, kyuydyuun di'ibu Dios tsyejpy, net 'ye'ky es nandu'un űaxtujku, du'un éxtam űaxtujku 'yaptujk, es ja Davit űini'x mya'ttaay.

³⁷ Per ko Jesūs 'ye'ky, netu Dios yajjikypyejky, es kyaj mya'ty ja űini'x.

³⁸ Mugu'uktujkuty, nijáwudu ko Jesūs mye'xury ja pojru.

³⁹ Es rán 'yaxájap ja Jesūs éxtamu Yajnitsókrú, yajtuknima'xp tugekyu di'ibu kyaj mbaat yajma'xy ja'a di'ibu pyanujxudap ja Moisesu 'yana'amun.

⁴⁰ Naygywenta'átudu kudiibu jyátadut mut miidsaty di'ibu jyaaydyu ja Diosu kyugajxru:

⁴¹ Miidsaty di'ibáty tukxiktap,

du'ñu wu'amudu es mgutagódyut,

ja'a ko uj Dios, ndunaambyuts di'ibaty jantsy muj,

di'ibu kyaj xymyubuktu oy ja ja'ay mjatukmadya'agudu.

Es du'un myadyaktaay yu Paablu.

⁴² Ko űaywya'xtaayudu ja ja'ay ma ja tsajptujk, netu Paablu esu Bernabee tsoy'onda. Es ja ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítuty t'amdoodu ko jatu'ugu saabudu 'yawánadut nandu'un yu kajxwíjan.

⁴³ Es ko pyudsu'umdu tsajptugóty, may ja israelítuty es ja wiink ja'ayuty di'ibu kyupujktu ja israelítudy wynná'añ, tranujxtu Paablu es ja Bernabee. Es yu'ujty kajxwíjudu es űayya'ítadut Diosu kyunu'xun muat.

⁴⁴ Es ko jatu'ugu saabudu űaymyujku jawaanu kyaj nidagékyudyu ja'ay jap kajpnóty es tmúdowa'andu ja Diosu 'yayuk.

⁴⁵ Per ko ja israelítuty t'ijxtu ja mayja'ay, net axuuk űayjya'adu es t'anmaaydyu Paablu ko kyaj tyu'ajtanaty éxtam jyná'añ, es wyingajxpatudu.

⁴⁶ Net ja Paablu es ja Bernabee tmugajxtu muk aa muk jot:

—Dios tu xukyéxuyts es n'anumudats jawyiin miits israelítuty, ko Dios myajnitso'oga'añty mut ja Jesukristu. Per miits kyaj xymyubuka'andu es kyaj xy'axajyua'andu Jesūs éxtamu mYajnitsókrú, paaty tyam ngajxwa'xyuts ja Diosu 'yayuk mut di'ibu kyaj 'yisraelítuty.

⁴⁷ Du'un tu xytyuk'ane'emyuts ja Nindsun'ajtam ko jynán:

Tats nbujta'aky éxtamu jaj tu'xun ma nidagekyu naxwíñudu ja'ayuty,

es dyajnitso'ogat.

⁴⁸ Ko tmúdoodu ja ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítuty, net xyondaktu es jynandu ko ja Diosu 'yayuk 'yóuty. Es tmubujktaaydyu nidagekyu di'ibu yajmiin ja Espírítu Santu es jyiky'átut winu xuu winu tiempu.

⁴⁹ Es du'un oj tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk tugekyu kajpn.

⁵⁰ Per yu israelítuty űaygyajxudu mut ja myujja'aydyujk di'ibu jam kugajpnaty, es nandu'un mut ja toxytyujkuty di'ibu Dios 'yawdajttap es windsu'ugu 'yittu, ta tmúdsiptso'onda Paablu esu Bernabee.

⁵¹ Netu Paablu esu Silus twinxjttu ja kyu'uk es dyajjunajktu naxjok éxtamu ijaxw'umun ko kya'óyuty ko tkakupktu ja Diosu 'yayuk. Es net oj űajxtu ma Ikoñu kajpn.

⁵² Es di'ibu myubujktu jap Antyokiu, net wyu'umdu jyantsxyondaktu mut ja Espírítu Santu.

14

Paablu esu Bernabee jap Ikoñu

¹ Ma ja Ikoñu kajpn ja Paablu es ja Bernabee tyujkudu israelitu tsyajptugóty, esu Diosu 'yayuk tkajxwa'xudu. Es may tmubujktu, israelítuty es nandu'un di'ibu kyaj 'yisraelítuty.

² Per ja israēlītaty di'ibū kyaj tmbūjktū, ttukjot'ambūjktū di'ibū kyaj 'yisraēlītaty, es tmdsiptso'ondu ja di'ibāty 'yaxájūdu ja Jesūs.

³ Oy dū'un jyajty, ja Pāablū es ja Bernabee ijtū jeky es tkajxtū mut ja muk'ajtan ja Diosū 'yayuk; es ja Nindsūn'ajtam mooyū ja muk'ajtan es ttūnat yū muj'ajtan esū iixwū'amūn di'ibū tyuk'ijxtū ja ja'ay ko tyūy'ajtanūty ja namay'ajtan di'ibū Dios tyiimpy mā ja'ayūn.

⁴ Es ja ja'ayūty ņaywya'xudu majtsk peky: tuk peky di'ibū mut ja israēlītaty kyaj t'axájūdu ja Jesūs, es jatuk peky di'ibū mut ja nimajtskū apóstulū.

⁵ Net ja israēlītaty es jatuk pekyryū di'ibū kyaj 'yisraēlītaty, ņaybyjtākudu ti'igyū mut ja jisistūtyj es tni'u'unūdu ja Pāablū esū Bernabee es tkuka'ādsāndū.

⁶ Per ko Pāablū esū Bernabee tñija'adu, ta kyaktu es ņūjxtū mā Listrū kajpn esū Derbe kajpn, Likaoñū ņaxóty, es mā tadū kajpnūty ja ņaxwíñūdu.

⁷ Es jap nandū'un tkajxwā'xy ja oybyū ayuk.

Pāablū yajkuka'atsy jap Listrū

⁸ Jap Listrū 'yijty tu'ugū yedyujk di'ibū jajt naxwíñ tekymya'at es ni nā'ānūm kyaj yo'oy. Jap yajpāty 'yu'uñū.

⁹ Tyādu yedyujk tmdoo'ity éxtūm ja Pāablū jyūnā'añ. Es ko ja Pāablū t'ijxy ja tekymya'at, ņija'ap ko yū'u myubejkyry ja Dios es yū'ūgyūjxm myūbaādat es 'yagūda'agat.

¹⁰ Net ja Pāablū t'anmāay muk ja tekymya'at:

—jTānāayū'uk!

Net ja tekymya'at pyujte'ky, es yo'oydsyo'oñ.

¹¹ Ko ja mayjya'ayūty t'ijxtū ko ja tekymya'at yo'oydsyo'oñ, net yaxkaktū mut ja Likaoñū 'yayuk, jyūnandū:

—jYū diósūty mut ja ja'ayū ņini'x tu jyūnaktū mā udsajtam!

¹² ņayjyūnānūdu ko Bernabee yū'u dios Júpiter, esū Pāablū yū'u dios Merkuuryū, ja'a ko Pāablū yū'u kyajxwā'xyry.

¹³ Jap mā tu'u kyajpndákū, jap 'yity ja Júpiter tsyajptūjk. Di'ibū jap teety'ajtp dyajmíñ ja tsajkaajūty nixoxy mut ja pūjy, es mut ja mayjya'ayūty tja'awdatandū ja Pāablū esū Bernabee, es ta tjaya'oogāndū ja tsajkaajūty es tjabatwindsu'ūgyāndū.

¹⁴ Per ko ja apóstulūty Bernabee esū Pāablū tmdoodū ko dū'un ttung'andū, net ņayñiku'tsūdu. Ja'a dū'un ya'ijxap ko kyaj 'yóyūty di'ibū tyūnāndūp. Es tñinūjxtū mā ja mayjya'ay, es yaxkaktū:

¹⁵ —Mūgu'ugūty, kātūts dū'un xytyundū. Ūdsūty nandū'unūts nja'ayūty éxtūm miidsūty, es tu nmíñūts es n'anūmāya'añ ja oybyū ayuk es xymyastū'tuttū yū tyāgūdi'ibū ni nū'un mgatū'unxūty, es xypādūndū ja Dios, ja'a ko yū'u pyujtāk yū tsajp, naxwíñūdu, jikymyejyñ es tūgekyū di'ibū ijt naxwíñ es mā jikymyejyñ.

¹⁶ Jékūp nidūgekyū naxwíñūdu ja'ay tñikaktū Dios es jyiky'ajttū éxtūmū kyū'am wyinmā'añ.

¹⁷ Perū Dios oj dya'ixūty ja 'yoy'ajtan, ja'a ko yū'u tkexy ja tuu es dyaky ja pūjta'aky oy, es dū'un ja ja'ay jyotkujk'āttū es xyondā'āktū.

¹⁸ Dū'un jyūnandū Pāablū esū Bernabee, es apenū ja'ayūty tkupūjktū es kyaj dū'un ttukwindsū'ūgūdat.

¹⁹ Net jyajttū israēlītaty di'ibū tso'ondūp Antyokiū es Ikoñū, es t'anmāaydyū ja ja'ay es tkuka'āstūty yū Pāablū. Es ko twinmāaydyū ko tu 'yeeky, ta tñajūdjttū tñūnūjxtū kajpnū'ajp.

²⁰ Es ko ņaymyūjkūdu di'ibāty myūbūjktū Jesūs jam Pāablū pyū'āay, net tyūnāayē'ky yū Pāablū jatūgok es tyūjku kajpnóty. Es jakūbom tsoyo'oñ mut ja Bernabee, ņūjxtū Derbe.

²¹ Es jap tkajxwā'xtū ja oybyū ayuk, es may ja ja'ay tmbūjktū. Net ņūjxtū jatūgok kajpnajpn, Listrū, Ikoñū es Antyokiū.

²² Es dyajmūjwiinūdu myūbūjktū pānūty 'yaxájūdu Jesūs éxtūmū Kristū, es tjtūmūkmooydyū es ni'igū yajxón tñadūndū ja Dios. Ta t'anmāaydyū: "Pūn njo'omā'ānūm mā Dios, jawyiin nyajnājxūm kanāk pekyū ayo'on."

²³ Es ko kyajtaktāay es 'yayū'ajttaaydyū, net twin'ijxtū di'ibūty mujja'ay'ajttūp mā mūbūjktūjktū ņaymyūkūdu. Net ja Pāablū esū Bernabee ttukkūdjktū ja Nindsūn'ajtam ja ja'ayūty di'ibū myūbūjktū.

Pāablū esū Bernabee jyūmbittū jap Antyokiū mā Siryū ņax

²⁴ Oknūm ņajxtū Pāablū esū Bernabee mā Pisiidyū ņax, es jyajty mā Panfilyū ņax.

²⁵ Ta tkajxwā'xtū ja Diosū 'yayuk mā ja Perjū kajpn. Net oj ņūjxtū mā ja Ataliū kajpn.

²⁶ Ja'a ko tyam ja tuunk tu kyexy, ta tyūjkūdu barkoty es ņūjxtū mā Antyokiū kajpn, mā ja Dios myay'ajtangūjxm tu yajtūkkūdákūdu ja tuunk di'ibū naty tu ttuundā'aydyū.

²⁷ Es ko jyjattū Antyokiū, net űaymyujkadū ja mūbujkputujk es űaydykmamadyākudū tūgekyū di'ibū Dios tū ttuñ es tpujta'aky mat yū'ujuty, es wi'ix nandu'anū Nindsūn'ajtam Dios t'axaju di'ibū kyaj 'yisraelitūty ko tmūbuktū.

²⁸ Esū Paāblū esū Bernabee jeky 'yijttū jam muat ja ja'ayuty di'ibū myūbujktū Jesūs.

15

Mūbujkputujk űaymyūkudū jap Jerusalēn

¹ Mā tadū tiempū, jam 'yijttū ja'ayuty di'ibū tso'ondup Judeū es jyjattū Antyokiū. Net yū'ujuty dyajtsondāktū ya'xpraktū di'ibū tū tmūbeky ja Jesūs, es t'anmaāy:

—Pūn mdsojktup es ja Dios myajnitso'ogudat, yū'u mdūnup ēxtamū Moisés jyunāñ, ja yedyujk yajtsūkup waanū mā ja yedyujk'ajtan.

² Es ja Paāblū esū Bernabee muk űaygyajxysyil'kadū mat di'ibū naty dū'un ya'xprujktup. Net ja mūbujkputujk di'ibū 'yawdajttū Jesūs tpujtāktū es yū Paāblū esū Bernabee es wi-ingātypyū ja'ay űujxtat Jerusalēn, es tkajxmuka'andū tyādū xprujkun mat ja apōstulūty es ja mūjja'aydyujkaty.

³ Es ja mūbujkputujk jap Antyokiū oj yajkajxtsoondū ja Paāblū esū Bernabee es di'ibū muat űujxtū. Ko űajxtū kajpngajpn mā Fenisyū űax esū Samaaryū űax, net tmūmadyaktū ko tū ja ja'ay di'ibū kyaj 'yisraelitūty tja'aydyūgooyūñ ja jyekywyinmā'añ es tpanujxtū ja Dios. Es nidūgekyū ja myūgu'uktujk jyotkujkūdyāadyū mādū tyādū ayuk.

⁴ Ko Paāblū esū Bernabee jyjattū Jerusalēn, net űaymyujkadū ja mūbujkputujkaty mat ja apōstulūty esū mūjja'aydyujkaty. Ta ja Paāblū esū Bernabee ttukmūmadyaktaadyū tūgekyū di'ibū Dios tū ttuñ mat yū'ugyujxmūty.

⁵ Es japū natyū di'ibū tūyup ijtp fariseeuty es t'axaju ja Jesusu 'yayuk, es net naāgaty tyūnaāy'ktū es jyunandū:

—Nidūgekyū di'ibū kyaj 'yisraelitūty es tmūbeky ja Jesūs, jup'am mbaat yajtsiky mā ja yedyujk'ajtan ēxtamū Moisés xytyuk'ana'amūm, es nandu'an yajpanujxtat tūgekyū Moisesū 'yana'amūn.

⁶ Net űaymyujkadū ja apōstulūty mat ja mūjja'aydyujkaty es t'xpraka'andū yū tyādū winmā'añ.

⁷ Ko jeky űaygyajxādū, netū Peedru pyūde'ky, es t'anmaāydyū:

—Mūgu'uktujkaty, miits mnija'adap ko tūyūpys ja Dios xpyyujtāky esuts ngajxwā'xudats ja oybyū ayuk mat di'ibū kyaj 'yisraelitūty, es tmūbūktat yū'ujuty.

⁸ Dios űija'ap pūn wi'ixū ja'ay jyot wyinmā'añ tū'uk tū'uk. Pes nandu'an ja Dios tyuknigajx ja Espiritū Santū mat yū'ujuty, ēxtam űdsajtam oj xytyuknigajxam.

⁹ Dios dū'un ttuūñ mat yū'ujuty ēxtam űdsajtam, es dyajwātsū nandu'an ja jyot ko tū t'axaju Jesūs.

¹⁰ ¿Miidsaty ti ko kyaj xy'axaju di'ibū Dios tū tpujta'aky? ¿Ti ko miits xytyukkuwanūyā'andū tyādūty di'ibū myūbujktū Kristū es tsamū'uktat tū'ugu tsemy jantsy jemtsy, di'ibū ni űdsajtam es ni n'aptujk'ajtam tkamūmadaktū tsamū'ugut?

¹¹ Ja'a ko űdsajtam nmūbujkūm ko Dios tū xymyo'oyūm ja namay'ajtan nitsokūn mat yū'ugyujxmū Nindsūn'ajtam Jesūs, nandu'an ēxtam mat yū'ujuty.

¹² Net nidūgekyū 'yamoondaaydyū es tmūdoo'ijttū ko yū Bernabee esū Paāblū ttukmūmadya'aky yū ijxwū'amūn esū mūj'ajtan di'ibū Dios tū ttuñ mat yū'ugyujxmūty mā di'ibū kyaj 'yisraelitūty.

¹³ Es ko kyajxtaadyū, net ja Santya'agū jyunāñ:

—Mūgu'ugaty, mūdowdū.

¹⁴ Simonk Peedru tū xytyukmūmadyākūm wi'ix ja Dios tim jawyūin may'ajtan tyū'unxūdū di'ibū kyaj 'yisraelitūty, es twin'ijxy mā yū'un di'ibū ja'ay'ātūdap.

¹⁵ Tyādū dū'un jyjattū ēxtam ja Diosū kyugajxprūty tkūxjaay mā Diosū jyāaybyajtan, ko Dios jyunāñ:

¹⁶ Dū'un ja Davit tyūūmp 'yaats ēxtam tū'ugu tajk di'ibū tū jyity, per jambitūbats es ngōjudats jatūgok,

¹⁷ es ja israelitū ja'ay t'axta'aydyut ja Nindsūn'ajtam, nandu'an nidūgekyū űjtsū nja'ay di'ibū kyaj 'yisraelitūty.

¹⁸ Dū'un jyunāñ ja Nindsūn'ajtam, di'ibū tūgekyū tyādū yajnija'ajū extū jékyup.

¹⁹ Esū Santya'agū 'yakjūnāñ:

—Paadyats njūnā'añ ko kyaj nyajkujo'pūm ja di'ibū kyaj 'yisraelitūty ko tmastū'udat ja jyeky winmā'añ es tpanujxtat ja Dios.

²⁰ Ngaxja'ayam je'euy ko kyaj tssu'utstat yu juyuk di'ibu tu ttukwindsu'ugu yu agojwinnaxuty, es kyaj tju'xtat ja ne'pyñ esu tsu'utsy di'ibu kyaj wa'ats tu wyindajxta'ay, es nandu'un n'anma'ayam ko kyaj myu'indúndut.

²¹ Ja'a ko extu jékuyr tsyondaky yajkajxwa'xy ja Moisesu 'yana'amun ma tugekyu kajpn, es nandu'un yajkajxy majaty ja tsajptajk saabudu saabudu.

Neky yajkajxp ma di'ibu kyaj 'yisraelituty

²² Net ja apostaluty esu mujja'aydyujkuty es nidugekyu mubujkputajk twin'ixtu ja'ayuty es tkaxa'andu Antyokiin mat ja Paablu esu Bernabee. Es tkajxtu Juudas di'ibu nandu'un xyu'ajtypy Barsabás, esu Silus, nimajtsk di'ibu ijttup muj ma mubujkputajk.

²³ Es mat yu'ujuty oj ñujxtu ñeky di'ibu junaamp: "Usdsuty, apóstaluty, mujja'aydyujkuty esu nmugu'uk'ajtam, ngajxpo'xta'ayuts miidsuty, mugu'uktajk di'ibu kyaj 'yisraelituty, di'ibu tsunaaydyur Antyokiin, Siryu ñaaxóty, nandu'un ja wiinkpudy di'ibu tsunaaydyur Siryu ñaaxóty es Silisyu ñaaxóty.

²⁴ Tats nmudooy ko tu tsyooñ yaa ja ja'ayuty di'ibu kyaj ngáxtats, es tu jap jya'ty dyatagóy miidsu mjotkujk'ajtan, ya'uxpajktup es di'ibu myubujktup ja Jesús nandu'un tranajxtat ja Moisesu 'yana'amun es yajtsúkat waanu ma ja yedyujk'ajtan.

²⁵ Paadyuts nnay'uw ñaygyajxudu es oy ko yajnikajxpátat nidu'uguty di'ibu ma udsuty es nuix ngu'ixudu miidsuty ti'igyu mat ja nmugu'uk'ajtam Bernabee esu Paablu, di'ibu njantsysoyokum

²⁶ es di'ibu tu tpujta'aky ja jyiky'ajtan es tyúnat mat ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

²⁷ Du'un ngajxam yu Juudas mat ja Silus es yu'ujuty kyajxtat ku'am mat miidsuty es m'awánudat tugekyu tyaadu.

²⁸ Ja Espírity Santu es nandu'un udsuty n'oyjya'adapts es kyajts nmo'oydyut wiinkpu uxpujkan,

²⁹ yu'uy tyaadu: Kyaj xyju'xtat ja juyuk di'ibu tu yajtukwindsu'ugu agojwinnax, kyaj xyju'xtat ja ne'pyñ es ja tsu'utsy di'ibu kyaj wa'ats tu wyindajxta'ay, es nandu'un kyaj mma'indúndut. Es ko tyaadu du'un xytyúndut, oyu du'unu naty xytyundu. Wu'amdu madu Dios."

³⁰ Net tsyo'ondu yu Juudas madu Silus, Bernabee esu Paablu, es ñujxtu Antyokiin. Ko jyajttu, net ñaymyujkudu ja mubujkputy es tkayajktu ja neky.

³¹ Es ko ja'ay yajtukwingugajxudu ja neky, net jyantsxyondaktu ko tmadoodu jotkujk'ajtan.

³² Esu Juudas mat ja Silus, yu Diosu kyugajxy, ni'igu tjomakmoodyu es dyajmujwiinudu myubujkan ja mubujkputajk.

³³ Es ko 'yjity jeky, net ja mugu'uktajk jyugajxudu madu jotkujk'ajtangyajxy, es jyumbijnat jap Jerusalén.

³⁴ Peru Silus oj wye'emy.

³⁵ Paablu esu Bernabee wyu'amdu nandu'un Antyokiin. Jam mat nima yu wiingátypyu ya'uxpujktu es tkajxwa'xtu ja Nindsun'ajtam Diosu 'yayuk.

Paablu tsyooñ myumajtsk ok Dios ayuk kajxwa'xp

³⁶ Es ko waanu 'yjity, net ja Paablu t'anmaay ja Bernabee:

—Jo'om n'okku'ijxam ja nmugu'uk'ajtam ma tugekyu kajpn ma oj ngajxwa'xam ja Jesusu 'yayuk, es n'ijxam wi'ix jam 'yitta.

³⁷ Bernabee jyawowan yu Fwank di'ibu xyu'ajtypy Markus.

³⁸ Peru Paablu kyaj twowán yu Fwank, ja'a ko tu naty ñike'egyuty jam Panfilyu es kyaj 'yokrudujkanu ma ya'uxpujktu.

³⁹ Kyaj tkajx'o'oyudu, paaty yo'oywya'xtu. Bernabee mat ja Markus tyujkudu barkoty es ñujxtu Tsyipre,

⁴⁰ per Paablu twin'ijxy ja Silus es muut ñujxtat. Es ko ja myugu'uk ñinu'xtákudu esu Dios myay'ajtan tyu'unxudu, net tsyo'ondu,

⁴¹ es ñajxtu Siryu es Silisyu, es dyajmujwiinudu myubujkan ja mubujkputajk majaty ñaymyúkadu.

16

Timotee tjamyudaty ja Paablu esu Silus

¹ Esu Paablu madu Silus jyajttu ma Derbe kajpn esu Listru kajpn. Jap tpattu tu'ugu mubujkpu di'ibu 'yawdajtypy yu Jesús. Ja'a txu'aty Timotee. Yu'u tyaak'ajtypy ja israelitu es nan 'yawdajtypy ja Jesús. Esu tyeety yu'u grieegu.

² Es ja ja'ay di'ibu 'yawdajttup ja Jesús ma ja Listru kajpn esu Ikoñu kajpn jyuna'andu ko Timotee jyiky'aty tuj'ajtan muut.

³ Paablu wyowaampy yu Timotee es tjamuut'ata'añ. Net dyajtsujku waanu mā ja yedyujk'ajtan kudiibu tyuk'ak'átudut yu israelítuty di'ibu tsunaaydyur mā tadu nax, ja'a ko nidugekyu tnija'adyaadyu ko Timotee tteety'áty ja grieeгу ja'ay.

⁴ Tugekyu kajpn mā ñajxtu, jam t'awa'anudu myugu'uktujk ja xprujkan di'ibu tu dyaky ja apóstuluty esu muija'adyujkuty di'ibu ijtup Jerusálen.

⁵ Es du'ñn yu mubujkrapujk myujwiinudu myubujkan es bom bom tmubujkta waanu may ja ja'ayuty.

Paablu yajtuk'xy ja Masedoñu yedyujk

⁶ Esu Paablu mudu jyamyuduty jyakajxwá'xándu ja Diosu 'yayuk mā ñaxwíñudu Asyu, per ja Espiritu Santu kyaj tkupejky. Net ñajxtu mā ñaxwíñudu Frijyu esu Galasyu,

⁷ es yjajttu mā tsyiba'an ja Misyu. Esu Paablu twinmaay es tyakuya'añ mā ñaxwíñudu Bitiñu, per ja Jesusu Jya'ajan kyaj tkupejky.

⁸ Net ñajxtu kaja Misyu ñaaxóty, es jyunajktu mā Trouu kajpn di'ibu mejyñbyu'aay.

⁹ Es ja koots ja Paablu 'yixma'ty, es t'ijxy tu'ugu Masedoñu yedyujk tyanu es myanu'xta'agyuty:

—Tunu may'ajtan, min Masedoñu es xypyudákuduts.

¹⁰ Ko Paablu t'ijxyu tadu iixma'tun, net udsuty ndso'oñuts es oj nnejxyuts Masedoñu, ja'a ko nnijáwuts es ja Dios xymugajxyuts es ngajxwá'xaduts ja oybyu ayuk jam Masedoñu.

Paablu esu Silus jap Filipus

¹¹ Nétuts ndujkudu barkoty mā Trouu, es oj nnujxtuts tynu mā ja Samotrasyu islu, es jakumbom njajttuts mejyñbyu'aay mā Neápolus kajpn.

¹² Japts ndso'ondu esuts nnujxtu mā Filipus, di'ibu ni'igu myújuty jap Masedoñu. Ja yajktujkpu kopk tni'ana'amu ko ja ja'ay di'ibu tsunaaydyur Filipus nandu'an tmudattu tny'ajtan éxtamu ja'ayuty di'ibu tsunaaydyur Romu. Es jap n'ijttuts majtsk tuguk xuu.

¹³ Es mā tu'ugu saábudu, net nnujxtuts kajpnbu'ajp muiñmubu'aay. Jap tu'ugu lugaar mā yu ja'ay ñujxtu kajxtáku. Es jáputs n'uñnaadyuts ngajxwá'xtuts mut ja toxytyujk di'ibu oj ñaymyúkudu.

¹⁴ Es nidu'ugu toxytyujk txu'aty Lidyu, di'ibu kugajpn'ajtp Tyatiru. Lidyu tye'kyry ja oybyu tsu'unk wit es 'yawdajtypy ja Dios. Ko tmadoo'ty di'ibu Paablu kyajxyry, Dios tyukmubujku.

¹⁵ Net ja Lidyu ñabejty mut nidugekyu di'ibáty tsunaaydyur mā jyuan tyujk, es óknunmts xy'anmaadyuts:

—Pun miits mjanándup kots uj tny'ajtan nmubeky ja Jesús, tunu may'ajtan es mmíndut madsu ndujk. —Mukta'aky jyunañ es nwu'umdu.

¹⁶ Es mā tu'ugu xuu nnujxtuts mā ja'ay kyajxta'aktu, nétuts oj nbaqtu tu'ugu kiixy di'ibu juybyu maduumba. Ja'a myudajt ja mujku'u wyinma'añ es yu'u mut xyumay. Es ko xyumay, net may ja meñ tganaraty ja wyindsán.

¹⁷ Tyadu kiixy xypyunajxtupts mudu Paablu, yu'u yaxkeky:

—Tyadu yedyujkuty myuduundup ja Dios Tsajpótmudu, es tkajxwa'xy ja nitsokun mut miidsuty.

¹⁸ Es du'ñn 'yadutsy tadu kiixy kanak xuu. Netu Paablu jyotmay'e'ky, es wya'kambijty es t'anmaay ja ka'oybyu:

—Mut ja Jesukristu xyuu n'ane'emy es mbudsámut mā tadu kiixyu jyot.

Ta ja ka'oybyu myastutu pojun.

¹⁹ Ko ja kiixyu wyindsán t'ijxtu ko kyaj mbaat 'yokxumaayñu es kyaj mbaat 'yokganarajnu ja xumaabyu, net ja Paablu es ja Silus tmajtstu es dyajnujxtu mā justisutujk mā mui maay.

²⁰ Es dyajmiindu mā fwezun, es 'yanmaayudu:

—Tyadu israelitu ja'ayuty ni'igu tñibudu'aktu ja ngajpn'ajtam,

²¹ es ya'uxpuktu mudu wyinma'añ di'ibu udsajtam kyaj n'axájum es nyajtu'unam, ja'a ko udsajtam nromanuja'ay'ajtam.

²² Net ja ja'ay mut ja fwézyty jyot'ambujkta, es jyunandu esu wyit jyunákat ja Paablu esu Silus es twóptut mut ja pejkyepy.

²³ Es ko twojptaay, ta tmunujxtu pujxndugóty, es ttuk'ana'amudu ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtpu es muk t'ixy'it tkwentu'áttut.

²⁴ Es ko oj t'axaju kyutujkan ja pujxndujk ja'ay kywentu'ajtpu, net ja Paablu esu Silus oj yajmunejxy pujxndujk ogam es yu tyeky yajnima'tpejty mā moriyu di'ibu tukpa'adu'uty es kudiibu kya'agut.

²⁵ Es ko oj tsyu'pu, net ja Paablu mut ja Silus kyajxtáktu es t'uudu Diosu 'yalabanzu, es ja tsimyjya'ayuty tmadoo'ijttu.

²⁶ Net myiñ ja muk ujx, es tmuxijtadyaay ja potsy ux'ajp paat. Es net 'yawatstaay tugekyu pujxndujk aa, es jyunajktaay ja kadenu tugekyu mā pujxndujk ja'ayu tyeky esu ky'u.

²⁷ Es ja puixndujk ja'ay kywentu'ajtrū oj jyotwijy. Es ko t'ijxy ja puixndujk aa tū 'yawatsta'ay, netū 'yespaadu tju'ty es űayya'oogānu. Tū t'ijy ja tsimyjya'ay kyakta'ay.

²⁸ Net ja Paablu yaxkeky:

—jKatu wi'ix mnaydyūñuty! Tyāpats uadsaty nidugekyuty.

²⁹ Net ja puixndujk ja'ay kywentu'ajtrū t'amdooy ja juun, es tyujku puy'e'gyu jyantsyuyiipy mut ja tsu'ugu. Net űaygoxtunaaydyaku mā Paablu esu Silusu tyeku.

³⁰ Net dyajpudsuumdu Paablu mut ja Silus, es dyajtauy:

—¿Tits ndūnap esuts nnitso'ogut?

³¹ Esu Paablu mut ja Silus 'yadsooda:

—Mmubūkup ja Nindsun'ajtam Jesukristu, es mnitso'ogut. Es pānuty tsunaaydyup mā mjūun mdujk, pūn nandu'un myubūktup, nitso'oktup.

³² Net ja Paablu esu Silus tkajxwa'xy ja Jesusu 'yayuk mut nidugekyu nu'unun tsyūunudu mā ja puixndujk ja'ay kywentu'ajtrū tyujk.

³³ Nan ja koots ja puixndujk ja'ay kywentu'ajtrū oj tmānejxy ja Paablu esu Silus mā ja tyujk. Netyu ja koots űubajttaaydyu niduk juun niduk tyujk.

³⁴ Net twooy ja Paablu esu Silus mā tyujk, es dyajkaaydyu, es ja puixndujk ja'ay kywentu'ajtrū mudu pānuty tsyūnaaydyup mā juun tyujk jyotkujkadyaaydyu mut ko naty tmubūktu ja Dios.

³⁵ Jakumbom ja justisu tkejxy ja polusiū mā ja puixndujk ja'ay kywentu'ajtrū, es tmasmātsat ja Paablu esu Silus.

³⁶ Net ja puixndujk ja'ay kywentu'ajtrū t'anmaay ja Paablu:

—Yu justisu tū kyajxykyéxy es miits nnsamātsadut. Es tyam mnūxtat jotkujk.

³⁷ Peru Paablu t'anmaaydyu ja polusiūty:

—Hūdsuty romanu ja'ayuty. Es tats xywyoptū mayja'ayoty es kyajnamts xyajjustisupaattats, es tū xpyujta'aktats puixndugoty. ¿Es tii, tyāmadu net xyūasmatsuyā'andu ayu'udsyu? ¡Pes kyaj! Wa'an ku'um tmiñ es xyajpudsūmudats.

³⁸ Ta ja polusiū oj t'anūmu ja justisuty ko Paablu esu Silus romanu ja'ay yu'ujaty. Net ja justisu tsyū'kudu es jyotmay'o'ktu.

³⁹ Net myiindu ja justisu es trūjktsoodu ma'xun mā ja Paablu. Es net dyajpudsuumdu Paablu esu Silus, es t'anmaaydyu:

—Tunu may'ajtan, tsoodu ja yaajaty.

⁴⁰ Ko pyudsuumdu puixndugoty ja Paablu mudu Silus, net űujxtu mā Lidyu tyujk. Es jap t'ijxtu ja myūgu'uktujk, es tjomukmoodyu nidugekyu. Net tsyo'onnuu ja Paablu esu Silus.

17

Paablu jap Tesalóniku

¹ Ta űajxtu mā Anfípolis kajpn esu Apoloñu kajpn, es net jyajttu mā Tesalóniku kajpn. Jap tu'ugu israelitūdyu tsyajptujk.

² Paablu, éxtum jaayumu naty ttuñ, űejxy saabudu saabudu jap tsajptugoty tuguk sumaān, es tmāmadya'aky,

³ du'un ttuk'ixy es wa'ats t'awa'ānu wi'ix ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ ko koonum yu Kristu 'yayówt es jyikyryūkat mā ja o'kun, es jyunāñ:

—Tyādu Jesús di'ibuts uñ ngajxwa'xypy mut miidsuty, yu'u Kristu di'ibu Dios wyin'ijx es tkejxy.

⁴ Net naagaty ja israelitūty tmubūktu es űaymyujku mut ja Paablu esu Silus. Nandu'un tmubūktu maygyrieegu ja'ayuty di'ibu 'yawdajttup ja Dios, es mayu toxtyujk di'ibu jittup windsu'ugu.

⁵ Paaty ja israelitūty di'ibu kyaj tmubūktu tja'adu naywyinnaxu, es űaymyujkudu yedyujk di'ibu axuk ja'ay es yax jyojktu mā tugekyu kajpn. Net űujxtu mā Jasonu tyujk, tyukuyā'andu es dyajpudsumā'añ ja Paablu mut ja Silus, es trūjta'aga'andu mayjya'ajtyru ja yajkutujkpu kopku 'yana'amun, es jyūnā'andu ko ta jatu'ugu rey di'ibu xyu'ajtyru Jesús.

⁶ Per ko kyaj trūttu Paablu mut ja Silus, net trūjudojttu ja Jasón es mut ja myūgu'uguty di'ibu naty jap, es dyajñajxtu mā justisu, es yax jyojktu:

—Tyādu yedyujkuty di'ibu yajma'ttaapy tugekyu naxwiñudu, tū yāa jya'ttu,

⁷ esu Jasón tū dyajjajtta'aky mā tyujk. Nidugekyu yu'ujaty myūdsip'ajtyru ja yajkutujkpu kopku 'yana'amun, es jyūnā'andu ko ta jatu'ugu rey di'ibu xyu'ajtyru Jesús.

⁸ Ko tmūdoodu tyāadu ja ja'ayuty esu justisatujk, net jyotmay'o'ktu.

⁹ Net ja Jasón esu myūgu'uguty tkumultayajktu, es yajnasmajtsadu.

Paablu esu Silus jap Bereeu

¹⁰ Ko kyoodsunū, net di'ibu myūbūktu Jesús dyajts'o'andu Paablu esu Silus, es űujxtu Bereeu. Ko jyajttu jap, ta űujxtu mā ja israelitūdyu tsyajptujk.

11 Tyađu israelitūty ni'igu t'axájuđu amumdu'uk jot ja 'yuxpɔjkan kadiinamu Tesalóniku, es bom bom t'axtaadyđu ma ja Diosu jyaabyajtan pɔn tɔy'ajtan éxtamu jyná'andu Paablu mat ja Silus.

12 Es nimayu taadu tmaɔbjktu, es nandu'un tmaɔbjktu di'ibu griegu ja'ayuty, yedyujk es nandu'un toxytyujk di'ibu ijtɔp windsu'ugu.

13 Es ko tnija'adu Tesalóniku israelitūty ko tamu Paablu esu Silus tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk jam Bereeu, net ņajxtu jam es dyajnayñibu'kudu.

14 Per ja Paablu myngu'uguty tkajxtu ma ja jikymyeyñyba'ą, es ja Silus esu Timotee wyu'umdu Bereeu.

15 Es di'ibu jyamyudajttu Paablu mynɔjxɔ extu ma ja Atenus kajpn. Net jyambijttu mat ja Paablu 'yayuk esu Silus mat ja Timotee ņaybyađudat tsojk Atenus.

Paablu jap Atenus

16 Ko ja Paablu t'awixy ja Silus mat ja Timotee jap Atenus, net jyantsygotmay'e'ky ko t'ixxy jap kajpnóty omyaaty tapu agojwinnáx.

17 Paaty ttukmumadyaktu ma ja tsajptujk mat ja israelitūty es mat di'ibu kyaj 'yisraelitūty di'ibu Dios 'yawdajttap jap, es nandu'un ttukmumadyaky bom bom di'ibu mat ņaybyaadyty ma maay.

18 Jap tpaty ja ja'ayuty di'ibu ņi'uxpɔjkan epikuureus esu wiinkpu di'ibu 'yuxpejkyry ja estojkus. Net yu'ujuty ņaymyugajxudu mat ja Paablu. Tap di'ibu junán:

—ǰwi'ix xy'anummuya'anumu tyadu yedyujk di'ibu ku'ayuk es kyaj ti tnijawu?

Esu wiinkpu jynandu:

—Yu tyaadu ya'uxpɔka'añ es n'axájum wiink ja'ayu dyios.

Tyaadu jynán ko Paablu tkajxwa'xy ja ayuk ko ja Jesús jyikypyejky es ja'agyuxmu ja'ay jyikypyejktat nandu'un.

19 Netu Paablu dyajnujxtu ma tu'ugu it tɔu'aty Areópagu, ma ņaymyúkuđu es ņaywynma'añmyo'oyudu. Jap t'anmaayđu Paablu:

—ǰti uxpɔjkan myajmiimpy tyamu jembyu? Udsuty nnijawuandupts.

20 Paadyats nyajty ko xymyadya'aky yu wiinkpu. Yu'uts nnijawu yaambuyts ti 'yandijpy.

21 Paaty jynandu mat ko nidugekyu Atenus ja'ay es nandu'unu wiink ja'ay di'ibu tsunaaý jap, yu'u myudowaampy ja jembyu uxpɔjkan es tmadya'aga'añ ja jembyu ayuk.

22 Netu Paablu tyunaaýe'ky ma jam ja ja'ayuty Areópagu, es t'anmaay:

—Miits Atenus ja'ayuty, tuts n'ixy omyaaty ko miits xyjantsy'awdattu di'ibu mwindsu'kudap.

23 Es kots tu njudity kajpnóty, tuts n'ixy ma tu'ugu m'artáluty 'yity kaxja'ay: “Yaa n'awdajttam ja Dios di'ibu kyaj n'ixy'ajttam.” Pes oy. Ja di'ibu miits m'awdajttap, oy xykya'ix'attu, ja'ats miits ndukmugajxándap.

24 Ja Dios di'ibu yajkoj ja tsajp esu nax es nu'un ya naxwiin 'yity, yu'u windsan'ajtp ma tsajp es naxwiin. Kyaj ja'a tsyunu tsajptugóty di'ibu ja'ay kyojtu,

25 nan kyaj tyugoy'ajtxuty es ja ja'ay pyudákudat, ja'a ko yu'u nidugekyu xyajxájum, es xymyo'oyum ja njiky'ajttam es tugekyu di'ibu nmudajttam.

26 Yu'u tugekyu tu dyajkojy ja naxwiinudu ja'ay mat je'eyu ti'igyu ne'pyñ, es tu dyaky ja lugaar esu tiempu ma tsyunnudat nidugekyu naxwiinudu ja'ay.

27 Es ja Dios tu tpujta'aky tugekyu es ja ja'ay 'yuxta'ayudat es pyađudat, mat ko tɔy'ajttan kyaj jagam 'yity ja Dios. Taa ja'a ma udsajttam nidu'uk nidu'uk.

28 Ja'a ko Dioskyuxm njiky'ajttam, nyu'xum es n'ijttam. Extam nandu'un jynán nidu'uguty miidsu mjaabyuty: “Udsajttam xy'u'unk'ajttam ja Dios.”

29 Ko udsajttam xy'u'unk'ajttam ja Dios, kyaj njuna'anum ko Dios yu'u éxtamu awinnaxu ooru, platu o tsaa, di'ibu ja'ay kyejpy éxtamu kyum winma'añ.

30 Dios kyaj ttukmumadooy yu ja'ayuty ko kyaj 'yawdadyty ma naty kyajnum tnijawudu. Per tyam 'yane'empy mat nidugekyu naxwiinudu ja'ay es dyajttugátstut ja wyinma'añ es t'awdátut ja Dios.

31 Paaty ja Dios tpujtáky tu'ugu xuu ma tpayo'oya'añ yu naxwiinudu ja'ay mat ja tɔy'ajttan mat ja'agyuxm ja ja'ay di'ibu tu twín'ixy; es twinma'añ'ixxy nidugekyu ja'ayuty mat ko dyajikypyejky tadu ja'ay.

32 Ko tmuđudu Atenus ja'ay ma jyikypyejky ja o'kpu, tam ja ja'ayuty di'ibu tyukxiktu, esu wiinkpu jynandu:

—Jaadsu tadu nmudoo'ittat ko jatugok mgajxt.

33 Net ja Paablu tsyo'oñ.

34 Es nija'ajuty di'ibu myudoodu tmaɔbjktu es tpanjxtu Paablu. Es tu'uk tɔu'aty Dyonís, di'ibu ijtp justisu jap Areópagu, es nandu'un tu'ugu toxytyujk di'ibu xyu'ajtyry Dámarus, es nandu'unu wiingátypy ja'ayuty myuɔbjktu.

18

Paablu jap Korintu

1 Netu Paablu tsoyo'õn Atenas es ñejxy ma Korintu kajpn.

2 Es jap tpaty tu'ugu israelitu di'ibu xyu'ajtypy Akilu, jap kyugajpnaty ma Pontu ñax es naamnumu naty tsooõ Italyu mut ja ñado'oxy Prisilu, es jyajty Korintu, ja'a ko ja yajkutujkpu kopk Klaudyu tni'ana'amu es nidugekyu israelituty tsoondat Romu. Netu Paablu ñejxy tku'ixa'añ ja Akilu esu ñado'oxy Prisilu,

3 es mut ko yu'ujaty nanda'un ya'o'oyudap yu wit tujk éxtamu Paablu dya'oyu, paadyu Paablu oj wye'emy mut yu'ujaty, es tmattuunmijky.

4 Es saabudu saabudu Paablu ñejxy ma tsajptujk es t'anuumu israelituty es di'ibu kyaj 'yisraelituty, ko Jesús yu'u du'an ja Kristu es tmabúktut.

5 Tsoy'õndu Masedoñu yu Silus mut ja Timotee es jyajty Korintu. Net ja Paablu tmastuty ja wyit tujk tuunk es tkajxwá'xnu mut ja israelituty ko tuy'ajtanu Jesús yu'u du'an ja Kristu di'ibu yu'ujaty yawijxtap.

6 Per ja israelituty net jyot'ambujktu es t'anmaaydyu wi'ixáty ja Paablu. Netu wyit twinxijty ja Paablu éxtamu ijxwu'amun ko kyajpu israelituty tmabuka'añ, es t'anmaay:

—Miidsuty ku'am mmudajttap ja peky mut ko kyaj xytsyky ja nitsokan. Es uj kyajtsu peky nmudaty. Es tyam ñujx ngajxwá'xa'añuts ma ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelituty.

7 Net ja Paablu tsoyo'õn ma tsajptujk es ñejxy ma tyujku Tisyu Justu di'ibu Dios 'yawdajtypy, di'ibu tsynaapy jap tsajptujk pu'aay.

8 Esu Krispu yu'u naty windsún ijtp ma ja tsajptujk, es mut nidugekyu di'ibu naty tsynaaydyu ma ja jyuan tyujk myubujktu ja Nindsun'ajtam Jesús ko tmadoodu di'ibu Paablu kyajx, es nanda'un may ja Korintu ja'ay tmabujktu ja Jesús es ñubajttu.

9 Net ja Nindsun'ajtam Jesús t'anmaay ja Paablu koots ma tu'ugu ijxma'tan, es jyunañ:

—Katu mdsu'ugu. Kajxwá'x'adu'uts. Katu m'amóñ.

10 Újts mij mut n'ity. Ni pún wi'ix mgatúnudat. Taa may ja ja'ay di'ibuts uj xymyubukándap ma tyadu kajpn.

11 Net ja Paablu wye'emy Korintu tuk jumajt jakujm, es dya'uxpeky ja ja'ay mut ja Diosu 'yayuk.

12 Es óknum 'yijty gobernador yu Galyón ma Akayu ñax. Es net ja israelituty ñaymyujkudu es tmudsiptso'õndu Paablu, es dyajñujxtu ma justisutujk.

13 Es t'anmaaydyu gobernador:

—Tyadu ja'ay yu'u 'yanmaapy ja ja'ayuty ko t'awdátut ja Dios es kudii éxtam jyuna'añ ja n'ana'amun'ajtam.

14 Paablu myagajxaambyu naty ja gobernador ko ja gobernador t'anmaay ja israelituty:

—Punu tyadu ja'ay tu tyuundugóy o pun maju pyekey, tyámuts nmadówat yajxon es ndúnat ja justisu mut miits israelituty;

15 per ja'a ko kyaj dyu'unuty, miidsuty tyam m'uumdu mut je'eyu ayuk es ja'ay xyuujaty es miidsu m'ana'amunaty, paaty ixtu ku'am miidsuty. Új, kyajts n'ity fwez mudu tadu winma'añ.

16 Es net dyajpudseemy ma jap ja justisutujk.

17 Net nidugekyu grieegaty tmajtstu ja Sóstanus di'ibu ijtp windsún ma ja tsajptujk, es twojptu justisutujk wyinduuy ma ja gobernador Galyón. Per ja Galyón kyaj ttuun kwentu yu tyadu.

Paablu jya'ty jatugok Antyokiia es tsooñ myudu'guk ok Dios 'yayuk kajxwá'xpu

18 Paablu wye'emy kanak xuu jap Korintu. Es net ñayjyugajxu mut ja myugu'uktujk. Taa tyujkunu barkoty es ñujxtu mut ja Akilu esu Prisilu ma Siryu ñax. Ko kyajnum tyuku barkoty jap Senkreeu, Paablu ñaygyuka'ptaayy es tkuudyunat éxtam twandaky.

19 Es ko jyajty ma Éfesu kajpn, netu Paablu tnikeyu ja Prisilu esu Akilu es ñejxy ma tsajptujk, es myadya'aga'añ mut ja israelituty di'ibu jap naymyujkudap.

20 Es ja israelituty myunu'xtáku es waanu 'yakwu'umut, peru Paablu kyaj t'a'ijxu.

21 Net ñayjyugajxu mut yu'ujaty, es t'anmaay:

—Ja'a kots n'ita'añ Jerusalén es nduna'añuts ja xuu di'ibu wingoomp. Per mínupts jatugok pun junaamp ja Dios.

Net tsoyo'õn Éfesu es ñujxnu barkoty.

22 Ko jyajty Sesareeu, ta ja Paablu pyatujku Jerusalén es tkajxpe'xy ja mabujkputujk di'ibáty naymyujkudap jam. Es net jyajptáky Antyokiia.

23 Jap wye'emy jekyjyawa. Net tsoyo'õn jatugok es tku'ijxy kajpngajpn ma Galasyu ñax es Friyju ñax, es dyajmujwiinadu myubujkan nidugekyu pánuty 'yaxájudu Jesús éxtamu Kristu.

Apolus jap Ēfesū

²⁴ Es mā tadū tēmpu jyajty jap Ēfesū tu'ugu israelitū di'ibu xyu'ajtypty Apolus. Jap kyugajpnaty Alejandriū. Es jantsy oy tkajxwa'xy, es ņija'ap yajxón ja Diosū jyaabyajtan.

²⁵ Tu tjaty ja Nindsun'ajtam Jesusu 'yuxpūjkun es tsuj es wā'ats tkajxwa'xy ja Jesusu jya'a, oy yu'yū je'eyu tñijawu di'ibu Fwank Yajnubajtrū tyuk'axpūjk ja ja'ayuty.

²⁶ Netū Apolus muk āā muk jot tkajxwa'xy mā ja tsajptujk. Es ko tmūdoodū Prisilū esu Akilū, net yajwooy abeky es ya'axpūjknūdu waanu oy mat ja Jesusu 'yuxpūjkun esu ņitsokun.

²⁷ Ko Apolus ņūjxāñ mā Akayu ņax, ja myūgu'uktujk di'ibu myūbūjktū jap Ēfesū tjaaydyu tu'ugu neky mat di'ibu myūbūjktū jap Akayu, es t'axājut yajxón yu Apolus. Ko Apolus jyajty Akayu, net trūdūjkūdu ja'ayuty di'ibu tu t'axājūdu Jesús éxtamū Yajnitsókru mat ja Diosū myay'ajtan.

²⁸ Es mayjya'ayóty ja Apolus oj ttukkutūku israelitū ja'ayuty ko trūjtáky yajxón ja ņiwiin ņidu'u, es ttuk'ixy mā Diosū jyaabyajtan jyana'añ ko Jesús yu'u Kristū di'ibu Dios wyin'ijx es tkejxy. Es kyaj mbaat ja israelitūty ņakyjyūnā'andū ko kyaj tūy'ajtan.

19

Paablu jap Ēfesū

¹ Es ko Apolus 'yijty Korintū, netū Paablu tñinajxnu tun kopk. Ta jyajty Ēfesū mā traty naagūdyu ja'ay di'ibu myūbūjktū.

² Esū Paablu dyajtūy:

—ĶTu xy'axājūdu miidsaty ja Espīritu Santu ko xymyūbūjktū?

Net 'yadsoodū:

—Ni je'eyats tu ngamūdoj ko jyaadyu Espīritu Santu.

³ Netū Paablu dyajtūy:

—ĶDi'ibu nūbajtan mūat tu mūnbety miidsaty?

Es 'yadsoodū:

—Ķxtam ja Fwank Yajnubajtrū oj yajnubéty.

⁴ Esū Paablu 'yanmaāyū:

—Fwank oj dyajnubéty ja ja'ay di'ibu naty tu jyodūmbittū, es t'anūmūdu es tmūbūktū di'ibu ja miimp óknūm, ja'a 'yandijpy ja Jesús.

⁵ Es ko tmūdoodū tyaādu, net ņūbajttaaydyu mat ja Nindsun'ajtam Jesusu xyū.

⁶ Es ko ja Paablu tku'anikooñ ja ja'ayuty, net ja Espīritu Santu ņiimiinūdu, es ja ja'ayuty tkajxtū wiingáptyy ayuk es tkajxwa'xtū ja Diosū 'yayuk.

⁷ Nimajmajtskūn ja yedyujk wyīnaty.

⁸ Tuguk po'o Paablu oj yo'oy mā ja tsajptujk, es ni nu'un kyaja'aw kyatsū'ku tmūgajxy ja ja'ay es tmūbūktū wi'ix ja Diosū kyutujkūn.

⁹ Per tap ja ja'ayuty di'ibu kyaj tmūbūjktū di'ibu Paablu kyajxy, es kyajxtū axūuk mat ko yu'u tranūjxtū ja Jesús éxtam ja Kristū. Net ja Paablu tso'o'ōñ mā ja tsajptujk es tmūnejxy ja di'ibu myūbūjk mā Tiranū 'yeskwelū, es jap mūat ņaygyajxūdu bom bom.

¹⁰ Du'un ya'axpejky majtsk jumūjt, paaty nidugekyu ja ja'ay ojts tñijāwūdu ja Jesusu 'yayuk jam Asyū ņāaxóty, du'un di'ibu israelitūty es nandu'un di'ibu kyaj 'yisraelitūty.

¹¹ Es ja Dios ttuūñ jantsy mūj ja mūj'ajtan mat ja Paablu.

¹² Esū ja'ay ttuknimiinūdu Paablu yu payu esu wit, esū Paablu je'eyu yajtukpáty ja wit, es yajtuknūjxtū ja puma'ay es 'yagudaktaaydyu. Es pūnu ka'oybyu myūdajttūp, nandu'un pyūdsūmūda'ay.

¹³ Es jap nija'ajuty ja israelitūty di'ibu jūdjittūp kajpngajpn es dyajpūdsūmūda ja ka'óybyuty di'ibu ja'ay myūdajttūp. Ta tjaajpūdsūmandū ja ka'óybyuty mat ja xyū ja Nindsun'ajtam Jesús, es t'anmaāydyu ja ka'óybyuty:

—Ķts mij n'ane'empy Jesús xyūgyūjxm di'ibu Paablu kyajxwa'xy, jūdsūmūdu!

¹⁴ Es du'un tyuundu niūxūtkū tukka'ax yu Eseevū, israelitū teedywyindsūnu myāangaty.

¹⁵ Es tūgok ko du'un ttunandu, ja ja'ay di'ibu ka'oybyu myūdajtpyū net 'yadsoojū:

—N'ixy'ajtyptyats ja Jesús, es nñija'abūts pūn ja Paablu, per miidsaty, Ķmbānu du'un miidsaty?

¹⁶ Esū tyādu yedyujk di'ibu myūdajtypty ja ka'oybyu, net kyūxprūty ja'ay ņikūjxy es axūuk ttuūñ nidugekyu, yajwojptaaydyu tugoty, es dyajaktaaydyu niwā'ats axwā'ats es tsyayujttaaydyu.

¹⁷ Es ko tñija'adu nidugekyu di'ibu tsūnaaydyūp jap Ēfesū, israelitūty es di'ibu kyaj, net tsyū'kūdyāaydyu es twindsū'kūdu ja Nindsun'ajtam Jesús.

¹⁸ Nandu'un may di'ibu myūbūjktū myiīndū mayjya'ayóty es tñigajxtū ja pyeky di'ibu tu ttundū,

¹⁹ es may yu ja'ayaty di'ibū tu tuūñ yu brujū winma'añ, dyajmiindu ñeky es tnino'ktū mayjya'ay wyinduuy. Es ko twijstū ja kywentū nu'un ja ñeky tsoo, ja'a twijstspudsūmdu justyikxmyajk miū platū meeñ, es tu'ukpū platū du'un éxtam tuk xūñ yajmájyū yu tuumba.

²⁰ Es du'un oj ñejy ja Diosū 'yayuk oymyaaty es dya'ixū myuk'ajtan.

²¹ Es ko tyaadu ñajxy, net ja Paablu jyunáñ ñujxa'añ Jerusalén, es ñaxa'añ Masedoñ es Akayū. Nandu'un jyunáñ ko tsoonat Jerusalén, ta ñujxa'añ Romū.

²² Net tkejxy jap Masedoñ nimažtskū pyudajkubū, Timotee mudū Erastū, esū Paablu 'yakwe'emy mā Asyū ñax.

Mayjya'ay ñayya'ax ñayjyókudū Éfesū

²³ Es mā tadū tiempū ja ja'ay ni'igu ttuk'ya'ax ttukjoktū jam Éfesū mut ja'agyujxm pánaty pyanujxtūp ja Jesús éxtam ja Kristū.

²⁴ Tamū naty tu'ugu plateerū di'ibū xyu'ajtypy Demetrū. Tadū Demetrū ya'agojwinnajxyru mudū platū ja tsajptujk mā t'awdattū Dyanū, es net tteky ja tsajptujku'unk. Ni'igu myeeñbyaattu ja Demetrū es pánaty muut tyundu.

²⁵ Paadyū Demetrū dyajnaymyujkadū ja ja'ay di'ibū tyuunk'ajttabū tadū tuunk, es t'anmaaydyū:

—Māgu'uktujk, miits mnija'adap ko tyadu tuunk, yu'ū muut ja jiky'ajtan ñaxy yajxón.

²⁶ Per miits m'ijxtūp es mmūdoodūp ko tadū Paablu jyuná'añ ko yu dios di'ibū yedyujk kyoj ya'o'oyūdap, kyaj yu'ū Dyíósaty. Es du'unū mayjya'ay ttukmabeky, kyaj yaayaty Éfesū, nandu'un mā tugekyū Asyū ñaxwíñdu.

²⁷ Nūgoo tyaadu t'okkudsū'ugū'ajnu, kyaj yu'ū je'euy ko nduunk'ajtam kyutagóyut, nandu'un tsojk ñujkx pán kyaj t'okmujpajtáknū yu ndaak'ajtam Dyanū tsyajptujk, nan tsojk ñujx kyutagooñū ja myuj'ajtan yu ndaak'ajtam Dyanū, di'ibū tyam 'yawdajtypy ja ja'ay yā Asyū es tugekyū naxwíñdu.

²⁸ Ko tmūdoodū tyaadu ja ja'ayaty, net jyot'ambujktaaydyū es yax jyojktū:

—jMuj kujxm yu Dyanū di'ibū Éfesū ja'ay wyindsu'kudap!

²⁹ Es du'un ja ja'ayū wyinma'añ jyo'ptaaydyū mā tugekyū kajpn. Es net tmajstū ja Paablu jyamyūt di'ibū xyu'ajtypy Gayū esū Aristarkū, nimažtskū tadū yedyujk jap kyugajpnaty Masedoñ, es dyajnujxtū tpawijts tpajudojttū mā ja kyumdattujk, mā ñaymyujkadū mayjya'ay.

³⁰ Net ja Paablu nandu'un jyatakayáñ jap es tjamugajxáñ ja mayjya'ay, per ja di'ibū myubujktū kyaj ñasmajtsū.

³¹ Es nandu'un naagaty ja Paablu myatnaymyaayubū di'ibū kuduunk'ajttap Asyū, 'yanmaayū ko kyaj tyúktū jap.

³² Es mā ja mayjya'ayū naty jap ni'igu jyantsyya'ax jyantsyjoctū, tam tuk peky di'ibū wiink junándap, es jatuk peky nan wiink. Ni kyayajjaygyúku ti dun kyajxtūp o ti dun ko ñaymyúkadū.

³³ Es nija'ajaty di'ibū jap ttukmūmadyaktū yajxón ja Alejandra wi'ixū naty 'yadu'utstū. Es ja israelítaty tsojoktū esū Alejandra ñiwa'kpuđsūmūdūt mā ja mayjya'ayūn. Net t'adijwa'xtū ja ja'ayaty es dya''awatstū ja tu'u es tmūnujxtū ja Alejandra mayjya'ay wyindum. Es yu'ū ttuk'ijxy ja kyū'ū es 'yamóndat es jyakajxáñ mut yu'ujaty.

³⁴ Per ko tnija'adu ko yu'ū 'yisraelítaty, net yax jyojktū nidugekyū oy majtsk oorūn:

—jMuj kujxm yu Dyanū di'ibū Éfesū ja'ay wyindsu'kudap!

³⁵ Net ja Éfesū uskribaan dya''amooñ ja ja'ayaty, es t'anmaay:

—Māgu'uktujk, Éfesū ja'ayaty, nidugekyū naxwíñdu ja'ay ñija'adap ko tyadu Éfesū kajpn yu'ū 'yawdajtypy yu Dyanū es tkwentū'attu yu Dyanū 'yawinnax di'ibū kudak tsajpótū.

³⁶ Es kyaj mbaat pán jyuná'añ ko kyaj tyū'ajtanaty. Paaty amondu es winmaydyū yajxón pūn ti mdunándap.

³⁷ Yu tadū yedyujkūty di'ibū miits tū xyajmíndū, kyaj tū tmaatstū tiity jap tsajptugóty es kyaj wi'ix jyuná'andū axūuk mudū ndios'ajtam Dyanū.

³⁸ Es pūnū Demetrū esū di'ibū muut tyundu myudajtypy ja tyū'ajtan, es pūn ñi'ūñnyaaampy, pes taa yu fwez es taa yu justisatujk. Jam mbaat t'awanū es tkuyákāt ja tyū'ajtan nidu'uk nidu'uk.

³⁹ Es pūn miits mmūdajttap jatu'ugu u'ūñnū, pes mūgajxtū justisatujk ko ja'ay yaj-naymyúkadū esū juntu xytyúndat yajxón.

⁴⁰ Ja'a ko pūn yu'ū gobyeernū tnijawāt di'ibū tyam mduundap, mbaat xypyekyūmyo'oyūm éxtamū tsiptuumbū, mut ko kyaj mbaat nmo'oyūm yu tyū'ajtan di'ibū tyam mduundap.

⁴¹ Es ko tyaadu du'un jyunáñ, net t'anmaay ja ja'ay es ñujxtaayñūt.

20

Paablu jūdity Masedoņū es Gresyū

¹ Es ko ņajxy mā ja'ay ya'ax jyoktu, net ja Paablu dyajnaymyujku ja di'ibu tu tmabeky ja Jesūs, es tmoodyu ja kajxwījūn. Net ņaymyastuttaāyudu. Ta ņejxy Masedoņū,

² es tku'ijxy kajpngajpn, es ni'igu tjomakwingajxudu ja myugu'uktujk mut ja 'yayuk, es óknūm jyajty Gresyū.

³ Jap wye'emy tūgak po'o. Es ko jap tsoonāñ es ņajxānū barkoty Siryū, net tmudooy ko ja israelitaty tyuna'añuty axūuk. Paaty ja Paablu jyunāñ ko jyūmbitāt tekykyū'am es ņāxat jatugok Masedoņū.

⁴ Net jyamyūt'ajtudu ja Sópatri, myaangu Pirru, di'ibu kugajpn Bereeu, ja Aristarku mut ja Segundu di'ibuty kugajpn Tesalóniku, ja Gayū di'ibu kugajpn Derbe, ja Timotee, es nandu'ūnū Tikiku mut ja Trófiimū di'ibu tso'ondup mā Asyū ņax.

⁵ Tyādu mūgu'uktujk tu ņajxtu jawyiin es tu xy'awixtats mā Trouš kajpn.

⁶ Es ūdsaty n'awijxyuts ja paskū xūū, es óknūm ndso'oñuts Filipūs barkoty. Ja kyummūgoxk xūū nnaybyāttats mut ja nmūgu'uktujkats jap Trouš, es jap nwn'ūmats jaxtujk xūū.

Paablu mudū mabujkputujk jap Trouš

⁷ Es mā ja domingu xūū, net ūdsaty nnaymyujkudu mut ja mabujkputujk, es ja tsajkaaky jajtujkwā'xat extūmū Nindsūn'ajtam Jesūs tnastu'unū. Paablu yū'u ya'uxpūjkudu tsu'p paat, mut ko tsoona'añ naty jakumbom.

⁸ Es tapū naty tu ņaymyūkudu mā tu'ugu kwartū kujxmbū, mā naty mayū lamprū tyoy.

⁹ Es tu'ugu unā'k di'ibu xyū'ajtypy Eutiku, tamū naty 'yu'uñū ventanū agu'ūy. Ko Paablu jantsy jeky kyajxy, ta ja Eutiku ja tsuu pyātūnū. Ko myanajxy, ta kyumaānājxy mā tūgak niku'ūyū tujk. Ko oj dyajpudu'uktū, tu naty 'yo'knū.

¹⁰ Net ja Paablu jyunajky mā ja Eutiku es tmāneeñ, es t'anmāay ja myugu'uktujk:

–Katū mjotmay'ooktū. Jiigyū'u.

¹¹ Net ja Paablu pyejty jatugok es dyajwa'xy ja tsajkaaky, es kyaaydyu. Es net tmūgajxtū extū ko xyūñū. Ta tsoyo'ñ.

¹² Ja ja'ay di'ibu jam dyajnjxtū ja Eutiku jiiky, ni'igu ja'a wyyū'ūmdāydyū jotkujk.

Paablu ņejxy Miletū

¹³ Es ko Paablu ņajxā'añ tekykyū'am, net jyunāñ ko ūdsaty ņajxtupts jawyiin barkoty es nnaybyādudats Asū.

¹⁴ Es ko nnaybyādudats mut ja Paablu jap Asū, ta yū'u tyujku barkoty mā ūdsaty, es oj nnajxtats mā Mitilene.

¹⁵ Es ndso'oñats jap jakumbom es nnajxtats Kiiū. Ja kyumdugak xūū njajittats mā Samos. Ja kyummajtaxxūū nbe'xyuts waanū jap Trojilyū. Taanūm njajittats Miletū.

¹⁶ Es kom ja Paablu kyaj mayū tiempū tmūdaty Asyū, kyaj ņajxāñ Ēfesū, ja'a ko tsejkyū jya'ta'añ jap Jerusalén es dyajnaxā'añ ja Pentukostés xūū.

Paablu tmūgajxy ja Ēfesū mabujkputujk

¹⁷ Es ko 'yijty jap Miletū, net tmūgajxu ja mūjja'aydyujk di'ibu ijttup mā mabujkputujk ņaymyūkudu jam Ēfesū.

¹⁸ Es ko myiindū, net ja Paablu t'anmāay:

–Miits mnija'adup wi'ixats ūj nnayjyaygyépyaty extū mā nmiñ jawyiin mā yū Asyū ņaxwīñudu.

¹⁹ Tūgekyū ja tiempū mats n'ijty mut miidsaty, nmūduñūts ja Nindsūn'ajtam Jesūs yuunk naxury, es nya'axyuts mudū winnūn, es kanak peky di'ibats tsip nyajñajx ja'agyūjxm kots axūuk xytyuundū ja israelitū ja'ayuty.

²⁰ Ngajxwa'xyuts tūgekyū di'ibu oy mut miidsaty, es nya'uxpūjktū tsajptūgōty es mā mdujkaty.

²¹ Es tats n'anūmū ja israelitaty es di'ibu kyaj 'yisraelitaty, es jyūmbittat mā Dios es tmūbūktat ja Nindsūn'ajtam Jesukristū.

²² Tyāmats nnejxy Jerusalén, es xykyéxyuts yū Espiritū Santū, ni nganijāwats wi'ixats jap njātūt.

²³ Je'eyuts nnijawū ko majatyū kajpn mats nnaxy, yū Espiritū Santū xy'anūmats kots ndūkat pūjxndūgōty es n'ayōwūdats.

²⁴ Per mudū tyāadu kyajts ndsu'ūgu. Esū njiky'ajtnūts kyaj ti ttsooty mut ūj, ko je'eyū nyajkūxat yū nduungats di'ibats tu xymyo'oy yū Nindsūn'ajtam Jesūs es n'anūmū ja oybyū ayuk ko Dios tseyjpy yū naxwīñudu ja'ay.

²⁵ Es tyam nnija'abats tūy'ajtan ko ni pān miidsaty di'ibu tu nya'uxpékyuts wi'ix ja Dios yajkutiky, kyajts xyñakywīn'ixtat.

²⁶ Paaty tyam n'anamaya'andu ko kyajts uj miits xypyky'ixtat ko m'ooktat pekyoty,

²⁷ mat ko tu n'awanu tugekyu yu Dios ja 'yayuk es kadiibu myajtagoyudat.

²⁸ Naygywentu'atudu, es nandu'un kwentu'attu ja mubujkpu'ajk ma yu Espiritu Santu tu mbujta'agyaty es xykywentu'attat nidugekyu ja ja'ay di'ibu pyoipaty tu tkubajxtaty yu Nindsun'ajtam Jesukristu mat ja kyuum ne'pyñ kruuzkujxam.

²⁹ 'Es nnija'abuts kots nnujxat, net myinat wiink ja'ay di'ibu yajtagoaaumpy yu di'ibu myubujktap ja Kristu, extumu waxka'uk di'ibu awa'an es dyajtagoy yu borreega.

³⁰ Nandu'un nija'ajaty miidsaty ku'am pyudu'uga'añ, es mmo'oya'anudu yu wiinkpu xprujkun di'ibu kyaj tyay'ajtanaty, es ttukpanuxa'añ di'ibu tyam myubejkyu ja Jesús.

³¹ Paaty mnaygywentu'atudap. Jamyatsta ko tugak jamajt, xuuñ es koots, jiiibts ko nmo'oy yu kajxwixun nidu'uk nidu'uk miidsaty.

³² 'Mugu'uktajkaty, tyam n'anamudu ko wu'umdu mat ja Dios es kuydyundu ja ayuk di'ibu 'yawa'anap wi'ixu Dios xytyu'unxum ja may'ajtan. Tadu ayuk tmudaty ja muk'ajtan es xyajmuk'ajtam nidugekyu es xykyupujkam tsajpótm es n'ijtam mat yu'u di'ibaty myubujktap ja Jesús.

³³ Kyajts uj ni na'la tu ndseky ni pínu myeeñaty o ja wyitaty.

³⁴ Yajxon xñijawudu ko tats nduñ mudats ngu'umgu'u es tu nbaadyats di'ibu naty uj xykyu'ixtaxap es di'ibu ka'ixtaxap ja njamyudadyats.

³⁵ Tats miidsaty nya'xpreky es tu nduk'ixtu ko xytyundat es xpyudakudat di'ibu tugoy'ajtaxap, es xyjamyatstat ja Nindsun'ajtam Jesusu 'yuxprujkun ko jyunañ: "Ni'igu njojku'ajtam ko wiink ja'ay nbudujkam es kyaj ko wiink ja'ay xpyudujkam."

³⁶ Ko du'anu Paablu jyunañ, net ñaygyoxtnaadydyaku es kyajxtaky mat yu'ujaty.

³⁷ Nidugekyu jyunadyaadyu, es ñaymyanánudu es ttsu'xtu ja Paablu.

³⁸ Es ta wyu'umdaadyu jotmaymyuat, ja'a ko 'yanmaayu ko kyaj tnaky'ixtat. Es net oj tnaswówudu extu ma ja barku.

21

Paablu ñejxy Jerusalén

¹ Es ko nmastuttaayats ja nmugu'uktajkats, ndujkats barkoty, es ja barku ñejxy taya es jya'ty ma ja Kos kajpn, es jakumbom nnejxyats Roodus. Nétats jap ndso'ondu esuts nnujxta Pátaru.

² Jap Pátaru mbáttats tu'ugu barku di'ibu nujxp Fenisyu, es ndujkadats es oj nnujxtats.

³ Najxtats aga'añdsyoo ma Tsyipre es oj nnujxtats extu Siryu. Esu kapitangu byarku, yu'u myunejxypy ja tsemy Tiru, paaty ja barku oj ñejxy jap.

⁴ Jap nbáttats di'ibu myubujktu ja Jesús, es n'ijttats jaxtujk xuu mat yu'ujaty, es yu'ujaty Espiritu Santakujxam t'anmaadyu kadiibu Paablu ñujxt Jerusalén.

⁵ Es ko ñajxy jaxtujk xuu, net ndso'ondats. Es nidugekyu nmugu'uktajkats oj xynaswówudats, yedyujk toxytyujkaty es mat ja ana'ku'ungaty, es ñujxtaadyu kajpnbu'am jam pu'ujótm, es nnaygyoxtnaadyakudats es ngajxtaktats.

⁶ Nétats nnayjyagajxudu es nnaymyanánudats es udsaty nnujxtats barkoty, es yu'ujaty jymbijnudu ma tyujk.

⁷ Nyajkugujxadats ja nvyaju ma jikymeyeyñ Tiru es extu Tolemadyu. Es jap ngajxpo'xtats yu nmugu'uktajkats es nwu'umdats mat yu'ujaty tuk xuu.

⁸ Es jakumbomu Paablu es udsaty di'ibats mat yu'u ndso'ondu, njajttats ma Sesareeu kajpn. Es nnujxtats ma Felipu di'ibu Jesús ja 'yayuk kyajxwa'xap. Tadu Felipu yu'u tu'uk di'ibu ma yu nijxujkpu yedyujk win'ixudu di'ibu myubujktap ja Jesús, es yu'ujaty tpu'dakat ja ku'ekyto'oxyaty di'ibaty ayoodap. Es jap nwu'umdats mat ja Felipu.

⁹ Ja Felipu japu ñuux nimajtaxk di'ibu kyaj tu pyaktu es di'ibu jttu Diosu kyugajxpu.

¹⁰ Ko jap n'ijttats waanu jeky, net jyajty tu'ugu ja'ay di'ibu xyu'ajtypy Agaabu, di'ibu tso'omp Judeu.

¹¹ Ta oj xñimifñats es twijtse'ky ja pyo'owanu Paablu, es ñaydyukkawu'an ñaydyuktekywu'anu, es jyunañ:

—Yu Espiritu Santu du'an jyunañ: "Jap Jerusalén yu israelítaty du'un tkawuunat yu tadu po'owanu ñiwindsun es tkuyákat mat ja romanu ja'ay."

¹² Kots nmudoodu tyadu es mat ja Sesareeu ja'ay, nétats nmunu'xtaktu Paablu kadiibu ñujxt Jerusalén.

¹³ Peru Paablu 'yadsooy:

—¿Ti ko mju'ay mya'axtu? ¿Tits ko miits xyajjotmay'ooktu? Nayjya'abuts kyaj je'eyu nyajkatsum nyajtekytyummat, extu nayjya'abuts es ngu'oogudats ja Nindsun'ajtam Jesús jam Jerusalén.

¹⁴ Kom kyaju Paablu wyinmaadyugatsañ, nétats njunandu:

—Wa'an yajtūñ éxtam Nindsun'ajtam Jesús ttseky.

¹⁵ Net nnayjyujp'ijxuduts es oj nnajxtuts Jerusalén.

¹⁶ Es xyjamyudajttuts nija'ajuty ja Sesareea ja'ay di'ibu myubujktu Jesús, es xymyunnajxtu mā ja tyujku Mnasón, tu'ugu yedyujk di'ibu tso'omp Tsyipre es jeky tu 'yijna tmabeky ja Jesús, es yu'uts xymyo'oyándup ja jajttákn jap Jerusalén.

Paablu ñaygyjxudu mut ja Santya'agu

¹⁷ Kots njajttu Jerusalén, nétudsu nmugu'uktujkuts xy'axájudu jantsy yajxón.

¹⁸ Jakumbom nnajxtuts mut ja Paablu ngu'ixtu yu Santya'agu, es tamu naty mayu mājja'ayduyk di'ibáty ja Jesús myubujktup.

¹⁹ Net ja Paablu tkajxpo'xtaay, es tmamadyaktaay ti ja Dios tu ttuñ Paablukuyjxm mā ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítuty.

²⁰ Ko tmudoodu tyadu ayuk, net t'awdajttu Dios es 'yanmaayudu Paablu:

—Weenu, mugu'uk. Tu xy'ixy ko kanak mil yu israelítuty tu tmabeky yu Jesús es nidugekyu yu'ujuty tranujxtu ja Moisesu 'yana'amun,

²¹ es tu jyuna'añ ja ja'ay ko mij mya'uxpeky mut nidugekyu israelítuty di'ibu tsunaayduyup mā ja ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelítuty, es kyaj tranujxtu ja Moisesu 'yana'amun es kyaj yajtsúktut yu 'yu'unguty waanu mā ja yedyujk'ajtan, es nan kyaj tranujxtu di'ibu jaayam ndu'unam.

²² ¿Ti ndu'unam? Ñijawadabu net yu ja'ay ko tu mja'ty.

²³ Nik oy ko du'un xytyúnut. Tyaá nimajtáxku yedyujk di'ibu pyadunaampy yu wandakun.

²⁴ Nujx muut es mnayyajwa'adsudat mut yu'ujuty, es mij mgujúyubu tadu gastu tugekyu. Es ko ñaxudu tadu wandakun, net yu mwaay xykyaaptat mut yu'ujuty es net nidugekyu ja'ay tmawinma'añbyaadut ko kyaj tyay'ajtanuty éxtam tu jyuna'añ mut mij, es ko mij nandu'un oy xypyanejxy yu Moisesu 'yana'amun.

²⁵ Es mut di'ibu kyaj 'yisraelítuty es tmabuktu Jesús, tu nja'ayum wi'ix ngajxmujkam ko kyaj tju'xtut yu tsu'utsy di'ibu tu yajtukwindsu'ugu agojwinnáx, kyaj tju'xtut ja ne'pyñ o tsu'utsy di'ibu kyaj wa'ats tu wyindajxta'ay, es nandu'un kyaj myu'indúndut.

Paablu yajmátsy mā muj tsajptujk

²⁶ Net ja Paablu tmunejxy ja majtáxkpu yedyujk, es jakumbom ñayyajwátsudu nidugekyu. Netu Paablu jyajty mā ja muj tsajptujk es t'awánut ja teetyujk na'a dyajujpkáxut ja wandakan es na'a dyajmínut ja windsu'kun.

²⁷ Mā kyajnum kyexy ja juxtujk xaabu wandakun, nija'ajuty yu israelítuty di'ibu tso'omp mā Asyu ñax, t'ijxtu ja Paablu mā ja muj tsajptujk taja'a es mā yu'uyuty ja israelita ja'ayuty mbaat tyákudu. Net ni'igu yax jyojktu ja ja'ayuty, es tmajtstu Paablu,

²⁸ es muk tmagajxtu ja ja'ayuty:

—¡Miits israelita mugu'uguty, pudujkugats! Tyaádu du'un ja yedyujk di'ibu judijtp oytyim di'ibu kajpnuty, es ttuk'uxpeky tugekyu naxwíñudu es kyaj twindsu'ugudu nmugunax'ajt nmugugajpn'ajtam, ni ja Moisesu 'yana'amun es ni yu nmuj tsajptujk'ajtam. Es nandu'un tu tmuduku mā tyadu muj tsajptujk ja grieegu ja'ayuty, es du'un kyaj tmuj'ixy tyadu wa'ats lugaar.

²⁹ Du'un jyuna'añ tyadu israelítuty ko tu t'ixy mā Jerusalén kajpn yu Paablu mut ja Trófinu di'ibu Éfesu kugajpn. Paaty jyunandu ko Paablu tu tmuduku mā muj tsajptujk taja'a yu Trófinu di'ibu grieegu ja'ay.

³⁰ Tugekyu kajpn tnijawayandu ti tuun jajtup, es ja ja'ay myiñ puye'egyu. Net tmajtstu Paablu es pawitsy pajudoty dyajpudsuumdu mā ja muj tsajptujk, es netyu dya'adujktaaydyu ja muj tsajptujk'aa.

³¹ Tamu naty tim ya'oogánudu ja Paablu ko oj ya'awanu ja soldaadu windsungopk ko nidugekyu Jerusalén ja'ay ya'ax jyojktu.

³² Net ja soldaadu windsungopk dyajnaymyujku ja soldaadutujk es ja soldaadu windsánuty, es jyajttu puye'egyu mā mayja'ayuty. Es ko ja ja'ayuty t'ijxtu ja soldaadu windsungopk mut ja soldaadutujk, net ja Paablu tasmajtsudu es kyaj tnakywyojptu.

³³ Net ja soldaadu windsungopk tnimiñ ja Paablu es tmajtsy. Ta dyajnejxy kawwñ mut majtsku kadenu. Es ko waanu 'yijty, net dyajtuy ja soldaadu windsungopk:

—¿Mbán mijts, es ti tu xytyuñ?

³⁴ Peru ja'ayuty yaxkaktu wiingátyuty éxtam kyaj mbaat yu soldaadu windsungopk tmudogúku di'ibu dun ty'ajtan. Es net ja Paablu yajmunejxy mā kwartel.

³⁵ Ko jyajty mā ja kwartelu 'yeskaleeru, net ja soldaadutujk kyayu'ku es yajmunejxy ja Paablu,

³⁶ ja'a ko pyamíñuty ja mayja'ay pyaya'axy pyajékyuty:

—¡Ya'ooktu!

Paablu kyama'añ mā nimayja'ay

³⁷ Es ko Paāblu dyajtukuyāndu mā kwartel, net t'anmaay ja soldaādu windsungopk di'ibu ijtp mā ja batayonk:

—ĶTits mbaat nnigajxy?

Es ja soldaādu windsungopk 'yadsooy:

—ĶMij mājajtypy mgajxat grieegu?

³⁸ ĶTii mij kyaj m'ejiptūja'ayuty di'ibu tūyup mat tsyiptuūñ yu yajkutujkpu es dyajpudseemy mā māj ittum taxk mīl yu yajja'ay'o'kpuṭy?

³⁹ Net ja Paāblu 'yadsooy:

—ĶKyaj! Israelitu ja'ayuts ūj, jāpūts ngugajpnūty Tarsu, di'ibu ijtp mā ja Silisyu űax, romanu ja'ayuts ūj. Tunu may'ajtn, meegyuts ja tiempu esuts ja ja'ay nmūgajxat.

⁴⁰ Es ja soldaādu windsungopk tmooy ja tiempu. Netu Paāblu tūnāay'e'ky mā ja eskaleeru es ja kyū'u ttuk'ijxy ja ja'ay es 'yamōndut. Es ko 'yamoondaaydyu ja ja'ay, net oj tmūgajxy mat ja ebreu ayuk, es t'anmaay:

22

¹ —Miits mājja'aydyujkaty es miits māgu'uktujkaty, mudowdu wi'ixuts nnayñikajxtu'uda'āñūdyuts.

² Ko tmūdoodu tkajxy ja ebreu ayuk, net ni'igu 'yamoondaaydyu. Es ja Paāblu 'yanmaayudu:

³ —Ķj israelituts, japts nmaxu'unk'ajty Tarsu, Silisyu űaxōty, es yaats nye'ky Jerusalēn es Gamalyēluts xya'ūxpūjk. Yajtuk'ijxuts oy ja n'aptūjk'ajtma 'yana'aman es amumdu'uk jōtuts nmūdūñ ja Dios, ēxtam miidsūty nidugekyu tyam xytūdu.

⁴ Ķjts tūyup nmūdsip'ajtuts yu di'ibu pyanejxy py ja Jesusu 'yūxpūjkan, extu nya'oogānūts es nyajnejxyuts tsimy yedyujk toxytyujk, mbūjta'aga'āñuts puļxndugōty.

⁵ Es ja teedywyindsungōpk es nidugekyu di'ibu ana'amdūp mā ja tsajptūgōty űija'ādūp ko yu'ūjuty dyajktu neky mat ja nmū'israelitu'ajtam di'ibu Damasku tsūnāaydyup. Nūjxpūdsu naty jam, n'axta'aya'āñuts di'ibu myūbūjktap ja Jesús, es nyajminā'āñuts ya Jerusalēn es ndukkumūdowa'āñuts.

⁶ Ko nja'tānūts Damasku, ēxtam kijkyxyu, nētūts n'ijxy jyayj nikajxmūts tu'ugu mā jājūn di'ibu tsajpōtm tso'omp,

⁷ es ngūdaayuts. Nētūts nmūdooy tu'ugu ayuk ko jyūna'añ: "Saulu, Saulu, ĶTits ko xypajūdity?"

⁸ Nētūts nyajtūy: "ĶMbūn mijts?, Windsūn." Es xy'anmaayuts: "Ķjtsuts Jesús nazarenu di'ibu mij mbajūdjitypy."

⁹ Ja njamyūdsūts t'ijxtu ja jājūn, per kyaj tjaygyujkūdu ja ayuk di'ibūts ūj xymyūgajx.

¹⁰ Nētūts ūj n'anmaay: "ĶTits ndūnūp?, Windsūn." Nētūts xy'anmaay ja Nindsūn'ajtam: "Pūdu'uk es nūjx jap Damasku es jap m'anūmūdsūts tugekyu ti mdūnūp."

¹¹ Es ko ja jājūn oj xyajwiindsūts, nētūts ja njamyūdsūts xyajnejxy witsy extu njajtyuts Damasku.

¹² Jap tu'ugu yedyujk di'ibu xyū'ajty py Ananiūsu. Yū'u jyantsy'awdajty py ja Dios es tkūydyūñ ja Moisesu 'yana'aman, es nidugekyu israelitūty di'ibu tsūnāaydyu Damasku yajxōn mūst 'yjity yū'u.

¹³ Es ja Ananiūsu xyñimiiñūts es xy'anmaayuts: "Māgu'uk Saulu, ijxwā'x jatūgok." Es netyu jatūgok oj n'ijxwā'xyuts es net n'ijxyuts ja Ananiūsu.

¹⁴ Nētūts xy'anmaay: "Yū Dios di'ibu n'aptūjk'ajtam wyindsū'kūdu jēkyup, tū mwin'ixyuty es xy'ixy'ātāt di'ibu yū'u tsyejpy, es xy'ixat ja Di'ibu Jiky'ajtp Tūy'ajtam Mūst es xymyūdōwt di'ibu yū'u kyajxy py.

¹⁵ Esu Dios mbūjta'agānūp es xykyajxat ja 'yayuk mā nidugekyu naxwīñūdu ja'ay, es xytyukmāmadya'agut di'ibu tū xy'ixy es di'ibu tū xymyūdooy.

¹⁶ Es tyamyu, katū m'ak'awix. Pūdu'uk es mnūbātāt, es mūnu'xtā'ak ja Dios esu mbeky mniwā'adsūdsūt."

¹⁷ Kōts njūmbijty Jerusalēn, tats nnejxy mā māj tsajptūjk es ngajxtākyuts. Nētūts n'ijxma'ty.

¹⁸ N'ijxyuts ja Nindsūn'ajtam Jesús, es xy'anmaayuts: "Jottūgoy es mbūdsūmat ya Jerusalēn, mat ko kyaj tyādu ja'ay tmūbūka'āñ kōts ūj n'Grīstaty."

¹⁹ Nētūts ūj n'anmaay: "Windsūn, yu'ūjuty űija'ādūp nidugekyu kōts ūj nnejxyuts mā tsajptūjk es nmūnejxyuts puļxndugōty di'ibu myūbeļkyp py ko mij m'Grīstaty, es ūj tū nyā-ļepūdyuts.

²⁰ Es ko ja ja'ay dya'e'ky ja Esteebu, mij ja mduumbu di'ibu pyūjtāk ja tūy'ajtn mijt-skyūjxm, tāmdūsu naty mat n'ity ko dya'e'ky, extu ngwentu'ajtūts ja wyit."

²¹ Es xy'anmaayuts ja Nindsūn'ajtam: "Nūjx. Ķjts mij ngaxaampy jagam mā ja'ay kyaj 'yisraelitūty."

Paablu 'yijty soldaadu windsungopk ky'ujoty

²² Tmūdoo'ijty ja ja'ay yaabaat ko jyunāñ ko ñaxa'añ ma ja'ay di'ibu kyaj 'yisraelitaty. Net ja ja'ayuty yaxkaktu:

—Ja'ook tadu ja'ay! iKyaj pyaadyuty jyiky'atut!

²³ Es maanum ja ja'ayuty ni'igu ttuk'ya'ax ttukjoktu, tjanda wyyituty es t'uxjubiptu, es ja naxway tjantsywyuju'aktu,

²⁴ net ja soldaadu windsungopk tni'ana'amu es ja Paablu yajmanujxat ma kwartel, es yajwoput es tnigajxat ti ko ja'ay ya'axy jyeky mut ya'u.

²⁵ Es ko two'ondunnu es twopandu yu Paablu, net yu Paablu dyajtuyy ja soldaadu windsun di'ibu naty jam:

—¿Mmudajtypy miidsu kutujkan es xywyoput tu'ugu romanu ja'ay, es kyajnum yaj-payo'oyu?

²⁶ Es ko tmudooy yu soldaadu windsun, net oj t'awanu ja wyindsun, ja soldaadu windsungopk, es t'anmaay:

—Mnaygywentu'atudup mut di'ibu mdunaampy. Tyadu yedyujk, romanu ja'ay ya'u.

²⁷ Net ja soldaadu windsungopk tnimujwa'ky ja Paablu, es dyajtuyy:

—¿Tuy'ajtan ko mij mromanuja'ayadyu?

Es ja Paablu 'yadsooy:

—Tuy'ajtan.

²⁸ Es ja soldaadu windsungopk 'yanmaay:

—Ujts kajaats xytsyoobatxu kots uj nromanuja'ayuty.

Es ja Paablu 'yanmaay:

—Per ujts romanu ja'ayuts na'abuts nmiin najty ya naxwiin.

²⁹ Es yu soldaadu di'ibu naty wopanu yu Paablu, net ñikaktaayudu, es ya'ubaat ja soldaadu windsungopk tsyu'ku ko yu Paablu tu tkawuuñ es romanu ja'ay ya'u.

Paablu tmugajxy di'ibu ana'amdap muj tsajptugoty

³⁰ Es jakumbom ya soldaadu windsungopk tnijawuyañ ti ko Paablu ñi'uunuty yu israelitaty. Net tni'ana'amu es jyunakat ja kadenu di'ibu Paablu ky'u'wua'un'ajtypy, es dyajnaymyujku yu teedywyindsunuty es nidugekyu di'ibu ana'amdap muj tsajptugoty. Netu Paablu dyajpudsumdu es trujtaktu mayjya'ay wyinduuy di'ibu naty tu ñaymyukudu.

23

¹ Paablu tni'ijxe'ky di'ibu ana'amdap muj tsajptugoty, es t'anmaay:

—Mugu'uktujkaty, tats njiky'aty extu tyambaat wi'ixats kyaj nbekyjjawu ma ja Dios.

² Net ja Ananius di'ibu ijtp teedywyindsungopk, t'anmaay ja ja'ay di'ibu tunaapy jap Paablu pya'aay es t'abojtstsu'ugut ja Paablu.

³ Es ja Paablu t'anmaay:

—Dios ya'u mwopudup, mnay'andijjuty éxtamu ja'ay di'ibu jiky'ajtp tuy'ajtan muut. ¿Ti ko yaa m'u'uñ esuts xypayayo'oyut éxtam ja Moisesu 'yana'amun jyuna'añ, es mijts ku'um kyaj xykyuydyuñ ja Moisesu 'yana'amun ko mjuna'añ esats nya'abojtstsu'ugut?

⁴ Es ja ja'ayuty 'yanmaayudu:

—¿Tii du'un xywyingajxpéty yu teedywyindsungopk?

⁵ Es ja Paablu t'anmaay:

—Mugu'uktujk, kyajts nnijawu pun ya'u teedywyindsungopk. Pes du'un ja Diosu jyaay-byajtan jyuna'añ: “Katu xykajxpéty di'ibu ana'amp mgajpnoty.”

⁶ Nija'ap ja Paablu ko tama sadusee ja'ayuty esu farisee ja'ayuty, es t'anmaay muk:

—Mugu'uktujkaty, uj nandu'un farisee esu n'aptujkats nandu'un fariseeuty, es tyámuts xyajjustisapaaty kots nmubeky es n'awixyats ja jyikyryujkan di'ibu tu 'yeeky.

⁷ Es ko du'unu Paablu jyunāñ, net ja ja'ay ñaygajxytsyi'kudu ak ya'ujaty di'ibu naty tu ñaymyukudu, ta ñaybyujtáku abeky fariseeuty es abeky saduseeuty,

⁸ mut ko yu saduseeuty jyuna'andu ko di'ibu tu 'yeeky kyaj ñakyjyikyrye, ko kyaj jyaadyu anklus es kyaj jyaadyu anmuj'añ. Per yu fariseeuty myubejkyry ko yu o'kpa jyikyrye jatyok, ko jyaaty yu anklus es jyaaty ja anmuj'añ.

⁹ Es di'ibu ana'amdap muj tsajptugoty nidugekyu ñay'oojudu ak ya'ujaty. Es pyudu'ktu nija'ajaty ja fariseeuty di'ibuty tsajptugoty ya'uxpajktap, es t'anmaaydyu:

—Tyadu yedyujk kyaj pyekey nbátam. Yu'u da tu'ugu anklus o tu'ugu anmuj'añ tu myugajxyuty.

¹⁰ Es ni'igu jyantsymyujwinduku ko ja'ay ñay'oo ñayya'axudu ak ya'ujaty. Ta ja soldaadu windsungopk jyotmay'e'ky ko yu Paablu ja'ay ya'oogudat. Net ja soldaadatujk tkejxy es nuñ ja Paablu dyajtsoonda es dyajminat jatugok ma kwartel.

¹¹ Ja ux ja Nindsun'ajtam Jesús kyuxe'ky ma Paablu, es 'yanmaay:

—Paablu, jotmak mnaybyujta'agudat. Extum tu xykyajxy ja tuj'ajtun mut uj ja yaa Jerusalén, nanda'un xykyajxta ja tuj'ajtun ujtskyujxm jap Romu.

Tkajxy'attu pwn wi'ixu Paablu 'yoogut

¹² Es jakumbom nija'ajuty ja israelítuty ñaygyajxudu es dya'ooga'añ ja Paablu, es jyunandu:

—Wa'an ja Dios xytyukkumudo'om pwn ka'ay úkam ma kyajnum nya'o'kam ja Paablu.

¹³ Di'ibu du'un tyunándubu naty naxy nijustyikxy ja yedyujkuty.

¹⁴ Net ñujxtu ma ja teedywyindsúnuty es ja mujja'aydyujkuty, es jyunandu:

—Udsuty tats nnaygyajxudu es Diósuts xytyukkumodowdat kots ngáyut pwn kyajnumts nya'ooktu Paablu.

¹⁵ Tyam miidsuty es di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty, amdowdu tadu soldaadu windsungopk es bom dyajmínadu tadu ja'ay ma miidsuty, es xywyin'uanat ko miits xyñijawuya'andu yajxon ja pyeky. Es udsuty, támuts n'awixtu esuts nya'oogut ma kyajnumu naty jya'ty.

¹⁶ Es ja Paablu ja tsyojmaank myudoo ti tyunándup, net ñejxy ma ja kwartel es t'awa'anu ja Paablu.

¹⁷ Net ja Paablu tmugajxy tu'ugu soldaadu windsún, es t'anmaay:

—Munujxu tyadu mixy ma ja soldaadu windsungopk, ja'a ko myadya'aga'añ waanu mut yu'u.

¹⁸ Es ja soldaadu windsún tmonejxy ja Paablu tsyojmaank ma soldaadu windsungopk, es t'anmaay:

—Tadu Paablu yu'uts tu xy'amdoy esuts nyajmínat ja yaa tyadu mixy. Yu'uk madya'agaamp waanu mut mij.

¹⁹ Es ja soldaadu windsungopk tku'umumajtsu ja mixy, es dyajnejxy wiink tsoo, es dyajtuy:

—¿Tits xy'awanuyamp?

²⁰ Net ja mixy t'anmaay:

—Yu israelítuty tu ñaygyajxudu es bom m'amdowa'añuty es xyajnajxta ja Paablu ma di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty, es 'yanda'aga'andu es ttseky es xypyayo'oyut.

²¹ Kyaj mij xymyubákut, ja'a ko nijustyikxyñaxy ja jya'ayuty di'ibu awijxp ayu'udsyu, es tu jyuna'andu ko Dios tyukkumodowdat pwn kaaydyup es kyajnum dya'ooktu Paablu; es tyam tap t'awixtu na'a xyajmín.

²² Net ja soldaadu windsungopk ñayjyugajxu mut ja mixy es kyaj pún ya"awánut éxtum tu yajnumadya'aky.

Paablu yajkéxy ma gobernador Felus

²³ Ta ja soldaadu windsungopk tmugajxy majtsku soldaadu windsún, es t'anmaay:

—Anumudu majtsk mugo'pxu msoldaadu es ñay'uxkúkudat, es tugu'px majk di'ibu kwaagyuyxy, es majtsk mugo'pxu di'ibu mut ja lyanzu, es ñujxta Sesaree tyam muj koots.

²⁴ Es nanda'un ñay'uxkúkudat yu Paablu es ttukpátat ja kwaay, es yajkwentu'áttat kadíibu ti jyátudat es yajkuyákut ma ja gobernador Felus.

²⁵ Es ja soldaadutajkuty yu'u tmunujxtu ja neky ma jyuna'añ:

²⁶ “Ujts Klaudyu Lisyus, ngéxyuts tu'ugu neky mut mij, gobernador Felus, es ngajxpo'xa'añ.

²⁷ Yu israelítuty tu tmatstu tadu yedyujk es dya'ooga'añ, per kots uj nnija'aju ko yu'adyu romanu ja'ay, nétuts oj nnejxy muduts ja nsoldaadutajk es nyajtsékuyts.

²⁸ Nétuts nyajnejxy ma israelítuty di'ibu ana'amdup muj tsajptugóty, mut kots nni-jawuya'añ ti ko tu tni'uanudu.

²⁹ Muj ja pyeky trujtáku mut ku'um ja 'yana'amun; per kyaj tmadaty yu peky es dya'oogut o dya'ítat pujxndugóty.

³⁰ Kots uj nnija'aju ko yu israelítuty ttukniwinmayu dya'ooga'añu tadu ja'ay, paaty tyámuts ngexy ma mijts; es nanda'un tats n'anumtu ja di'ibu ni'u'unup es nujx dyaky yu tuj'ajtun ma mijun. Ja nnaybyátum.”

³¹ Net ja soldaadutajk dyajnajxtu ja Paablu éxtum tu ya"anumudu, es dyajnajxtu koots extu Antipatrus.

³² Jakumbom jyumbijtu ja soldaadu ye'ebyu ma ja kwartel, es ja kwaagyuyxyruu t'akpanujxtu ja Paablu.

³³ Ko jyajty Sesaree, ta tkuyajktu ja Paablu es ja neky ma ja gobernador.

³⁴ Es ko t'ijxy ja neky ja gobernador, net dyajtuy ja Paablu:

—¿Madsoo m'it mlugaar?

Es ja Paablu 'yadsooy:

—Silisyu ja'ayuts uj.

³⁵ Net ja gubernadoor Felus 'yanmaāyū:

—Tyámats n'awíxut ko kyuda'agut ja ja'ay di'ibu tu mni'uanuty, esuts nmudówat wi'ix jyana'añ.

Es ja Paablu yajpajtáky mā ja tujk di'ibu Eroodus pyalasyu'ajt, es kywentu'átudu ja soldaāduty.

24

Paablu, ja gubernadoor Felus wyinduuy

¹ Kyummugoxk xuu kyudaky Sesaree ja Ananiius di'ibu ijtp teedywyindsungóp, mut ja mujja'aydyujk es tu'ugu wingajxpu di'ibu xyu'ajtypy Tértulu. Tyaadu twinguwa'ku ja gubernadoor Felus es tjarujta'agañ ja pyeky ja Paablu.

² Es ko ja gubernadoor dyajmiiñ ja Paablu, net ja Tértulu tni'u'unu ja Paablu, es t'anmaāy ja gubernadoor Felus:

—Nja'aygyudákypyuts mā mij, windsún gubernadoor, ko mijtskyujxm jyaadyu oy'ajtan mā tyadu naxwíñudu, es mij m'ane'emy yajxón mut ja oybyu mwinma'añ. Paaty kyaj mā tsip mut uudsuty.

³ Es mij tu xytyuñ yajxón tugekyu mā tyadu israelítuty ja ñaxwíñudu. Nja'aygyudákypyuts mijts, gubernadoor Felus.

⁴ Per kadiibats mij nūgoo ja mdiempu nyajtagóyut, tunu may'ajtan es xymyudo'o'ítut di'ibats uj ngajxaampy.

⁵ Tyadu yedyujk yu'u axuk ja'ay, es ñejxy oytyim maaty es dyajtsiptúñ yu israelítuty; es nandu'un yu'u ñigopk'ajtypy ja ja'ayuty di'ibu yajtiip nazarenu ja'ayuty.

⁶ Nandu'un tmudajku wiink ja'ay mā muj tsajptujk. Paadyuts nmajstū es ndudyunándats éxtamdsu n'ana'amun jyana'añ.

⁷ Net ja soldaādu windsungopk Lisys myiñ es tyujku amujaa, es dyajnejxy ja Paablu,

⁸ es xy'anmaāydyuts uudsuty di'ibu u'andap nmíndut mā mij. Es tyam mijts ku'am xyñijáwut ja tūy'ajtan nidugekyu ti kots nni'uanudu.

⁹ Esu israelítu ja'ayuty di'ibu naty jápūty, nandu'un jyanandu ko tyu'ajtanuty.

¹⁰ Net ja gubernadoor ja ky'u'u ttuk'ijxy ja Paablu es kyajxut. Ta Paablu jyanáñ:

—Tyam uj jotkujkats nnayjyáwuty es nnayñikajxtu'uda'añdyuts mā mij, mut ko mija'abats ko mij tyam m'ity jeky es mayjikutiky mā tyadu naxwíñudu.

¹¹ Mijts ku'am mbaat xypyayo'oy ko je'eyunum majmajtsk xuu kots n'o'jtsy Jerusalén esuts n'awdata'añ ja Dios.

¹² Es kyaj tyu'ajtanuty kots xypyaattu nnay'oojudats, es kyajts pán nyajnyañibudu'ku, ni mā muj tsajptujk es ni mā justisutujkuty, es ni di'ibu kajpnats pán muut ngatsiptúñ.

¹³ Tyadu ja'ayuty kyaj mbaat dyajtydyákudu tits xytyukni'u'anudap.

¹⁴ Di'ibu tūy'ajtan, nbanejxypyuts ja Jesús éxtamu Kristu, di'ibu yu'u tyijtup anuu xprujkan. Nmudiimbyuts ja Dios éxtamdsu n'aptujk tmaduñ. Nmubejkypyuts tugekyu Moisesu 'yana'amun es tugekyu di'ibu Diosu kyugajxpu kyajxtu.

¹⁵ Es uj nmubejkypyuts éxtam yu'ujuty nandu'un ko yu Dios dyajjikypyuka'añ tugekyu o'kpu di'ibu ijt oyjya'ay es nandu'un di'ibu ijt ka'oyjya'ay.

¹⁶ Es paadyuts du'ñam nduna'añ di'ibu oy Dios winduuy es nandu'un ja'ay winduuy.

¹⁷ Es kanak jamujtats njúdjity wiink nax wiink kajpn, es njambijtyuts madsu nmaxu ngajpn es nyaka'añuts yu limosnu es ja windsu'kan.

¹⁸ Es jawyiinuts nnayyajwátsu. Jápudsu naty muj tsajptujk ñabotsoty es mbujta'aga'añuts yu limosnu es ja windsu'kan, es kyaj mut ja mayjya'ay es ni nganayñibudu'ugadats ni pán muut. Es jap tsajptugoty xypyátuts ja israelítuty di'ibu tso'omp mā ñaxwíñudu Asyu.

¹⁹ Es japs xypyaattu ja israelítuty di'ibu tso'omp mā ñaxwíñudu Asyu, ¿Ti ko ku'am tu kyamindu ja yaa es xyñi'uanudats mā mij, pán tūy'ajtan myudajttap mā u'unan?

²⁰ Mut ko yu'ujuty kyaj myindu di'ibu tyam janándap ja yaa, wa'an yu'ujuty tūy'ajtan tjaná'andu pán ti peky tu xypyaattats ko nwindanaay wyinduuyuty di'ibu ana'amdap muj tsajptugóty.

²¹ Je'eyu pán yu'ujuty xyñi'uanuyaaambuts ko njunáñuts muk jap mā di'ibu ana'amdap muj tsajptugóty: “Miidsuty tyam xpyekymyoodyuerts kots uj nmubeky ko yu o'kpu ty jykypyuka'andu.”

²² Ja Felus oy tnija'aju wi'ix tmubaktu di'ibu pyanujxtup ja Jesús éxtam ja Kristu, paaty ko tmudooy yu taadu, net jyanáñ:

—Ko myínut ja soldaādu windsungopk Lisys, n'akmudówuyps miju m'u'unan.

²³ Es net ja Felus t'anmaāy ja soldaādu windsún es ja Paablu 'yítut tsimy, per tmo'oyut nandu'un yu awa'áts'ajtan es dyajtákat yu myutnaymyaayubutajk es kyu'ixudat.

²⁴ Es ko 'yijty kanak xuu, ta jyajty jatugok ja Felus mut ja ñudo'oxy Drusila, di'ibu israelitu ja'ay. Ta tñigajxu ja Paablu es myinat. Es tmudooy ko Paablu myugajxudu wi'ix ja jiky'ajtan ko Jesukristu yajmabéky.

²⁵ Es ko ja Paablu 'yawa'anu es ja ja'ay jyiky'átat tuy'ajtan muut es ñay'aguwitsudat ku'am, es ko ja'ay yajpayo'oydyat, net ja Felus ñay'adsu'ku es t'anmaay ja Paablu:

—Winwa'ktútkats tyam. Kots ja tiempu nmúdatat, net nñigáxat.

²⁶ Es ja Felus yu'u jyatsojk es ja Paablu myo'oyudat ja meeñ es tñasmátsut; paaty janaamuty tñigaxu.

²⁷ Du'un tyuun jyajtu majtsk jumajt. Net ja Felus pyudsuumnu gobernadoor, es tyujku ja jembyu di'ibu xyu'ajtypy Porsyu Festu. Es ko ja Felus wya'umáñ oy mut ja israelítuty, paaty dyajwe'emy ja Paablu tsimy pujxndugóty.

25

Paablu, ja gobernadoor Festu wyinduuy

¹ Ko ja Festu jyajty es oj t'axaju ja kyutujkun es 'yítat gobernadoor, kyumdugak xuu tsoyo'ñ Sesareeu es pyatujku Jerusalén.

² Es net ñimiinudu ja teedywyindsánaty es ja israelítuty ja myujja'aydyujk, es tñi'u'umbajtu ja Paablu,

³ t'amdooy ja may'ajtan es tñigáxat ja Paablu es dyajmínat Jerusalén. Du'un t'amdooy ko tu naty ñaygyajxudu ja israelítuty es dya'ooga'andu tu'ayy.

⁴ Per ja Festu 'yadsooy ko Paablu tap 'yity tsimy Sesareeu, es yu'u ku'am jujpta'agaamp jar.

⁵ Es jyuánáñ:

—Miits nidu'uguty di'ibu myudajttap ja kutujkun, mnujxtap Sesareeu kots uj nñujxat, es punu tadu yedyujk jamu pyekey, mbaat yñi'u'umbáttu.

⁶ Festu je'eyu jar 'yijty Jerusalén tuktujk majk xuu es ta net jyuánajky jatugok Sesareeu. Es jakumbom t'axaju ja 'yuñaaybyajn ma 'yana'ama'añ. Ta tñigajxu ja Paablu.

⁷ Ko Paablu tyujku, net yajnaduikudu ja israelítuty di'ibu tu tsoyoondu Jerusalén, es tñajtákuu pyekey kanak nax, per kyaj tyuy'ajtandujku.

⁸ Es net ja Paablu ñayñikajxtútu:

—Ej, ni tits tu ngatuundugóy mut ja israelítuty ja 'yana'amun, ni mut ja muj tsyajtujk es ni mut ja yajkutujkpu kopk.

⁹ Per ja'a ko yu Festu wu'amaamp oy mut ja israelítuty, paaty ja Paablu t'anmaay:

—¿Tii mnujxaamp Jerusalén es jámats ndúnat ja tuy'ajtan?

¹⁰ Net ja Paablu 'yadsooy:

—Tyámats n'ity ma yajkutujkpu kopku kyutujkun, ma mbaadats ja nduy'ajtan yajtúñ. Mnija'ap oy ko kyajts uj ti tu nduundugóy mut ja israelítuty.

¹¹ Es pun tuy'ajtan ko tats ti nduundugóy di'ibats ngumadówap es xya'oogudats, wa'ants xya'ooktu; per pun kyaj ti tyuy'ajtanaty di'ibu xytuukni'u'anup, kyaj pun ja kutujkun tmudaty esuts xykuyákut ma yu israelítuty. Paaty n'amdóyats esuts xyajnujxadats ma ja yajkutujkpu kopk es yu'u ku'am xypayoy'oyudats.

¹² Ko naty ja Festu tu myadya'aky mut ja jya'ayuty, ta t'anmaay ja Paablu:

—Mut ko tu xy'amdooy es nyajnujxat ma yajkutujkpu kopk es yu'u jjustisitúnat, oy nyajnujxat.

Rey Agripu jya'ty es tku'ixy ja Festu

¹³ Ko 'yijty majtsk tugak xuu, net jyajty jar Sesareeu ja rey Agripu mut ja toxyujk di'ibu xyu'ajtypy Berenise, es tkajxpo'xa'añ ja gobernadoor Festu.

¹⁴ Es kom kanak xuu jar 'yijtu, ta ja Festu tmumadyaky ja rey wi'ixu Paablu 'yity tsimy, es t'anmaay:

—Tyap tu'ugu yedyujk 'yity pujxndugóty di'ibu Felus tu dyajwe'emy.

¹⁵ Kots n'ijty Jerusalén, net ja teedywyindsánaty esu israelítuty ja myujja'aydyujk tñi'u'unudu tadu yedyujk, es xy'amdooyats es uj njuna'anudats ko peky tmudaty es wa'an dya'ooktu.

¹⁶ Es uj n'adsooyats ko yu romanu 'yana'amun kyaj ñigutíkyuty es nya'o'okum ja ja'ay pun kyajnuma tyuy'ajtan dyaky es ñaywyindánudat mut ja di'ibu u'amp, es ñayñikajxtu'ududat.

¹⁷ Paaty ko yu'ujaty myiindu ja yaa, netyu jakumbom nñaxwe'tsy ma uñaaybyajn mats n'ane'emy, es nétats nñigajxu tadu yedyujk.

¹⁸ Ja israelítuty kyaj oj 'yuundu éxtamts uj tu n'okwinmay.

¹⁹ Yu'u je'eyu oj tukni'u'unudu éxtamu israelítuty myubuktu, es muut ja Jesús di'ibu o'k; per ja Paablu jyuánáñ ko yu Jesús jyiky'aty.

²⁰ Es kom kyajts nmúwinmá'añbyaaty wi'ixuts ja tuy'ajtan ndúnat, nétats ja Paablu nyajtuy pun nujxaamp Jerusalén es jápats ja tuy'ajtan ndúnudats.

²¹ Per ja'a ko yu'u 'yamdoos es ja yajkutujkru kopk Augustu ttunat ja tuj'ajtan, paaty uj nya'ityats tsimy extu kots uj mbaat ngexy.

²² Net ja Agripu t'anmaay yu Festu:

—Uj nandu'un nmudowaambyats wi'ix jyuna'añu tadu ja'ay.

Es ja Festu 'yadsooy:

—Bom xymudowat.

²³ Jakumbomu Agripu es ja Berenise jyajtu es ni'igu dyajniguxu'ktu ja myuj'ajtan, es tuj'akudu ma ja kumoñdyujk mut ja soldadu windsangopkuty es mut ja Sesareeu myujja'aydyujk. Net yu Festu tnigajxu yu Paablu.

²⁴ Net ja Festu t'anmaay yu Agripu:

—Rey Agripu es miidsaty nidagekyu di'ibu tu ñaymyukudu mut ujuty, tyaa ja yedyujk. Mayu israelituty tu xy'anumats mut yu ja'ay jap Jerusalen es yaa nandu'un Sesareeu, es du'un jyuna'andu esuts nya'oogut.

²⁵ Per ni wi'ix tsoots ngapatu pyojru es 'yoogat. Es kom yu'u ku'am tu t'amdoos es ja jyustisu yajtunat ma yu yajkutujkru kopk Augustu, paaty tuts njuna'añ kots ngaxa'añ jam.

²⁶ Es kyajts nnijawu wi'ixuts nnijayut yu nwindusan yajkutujkru kopk mut yu'u. Paaty tyaa ts nyajmñ ma miits nidagekyu, es waanu ni'igu ma mij, yajkutujkru Agripu. Tundu may'ajtan, yajtudwu tyadu ja'ay esuts xy'awanat wi'ix mbaat nja'ayuts,

²⁷ ja'a ko kyajts njawu tyuj'ajtanuty esuts ngaxut ma ja yajkutujkru kopk pan kyajts n'awanu wi'ixu 'yu'anun.

26

Paablu, ja rey Agripu wyinduu

¹ Net ja Agripu t'anmaay yu Paablu:

—Mbaat mij xyaky ja mduy'ajtan.

Ta ja Paablu ttuk'ixy ja ky'u es 'yamondut, es jyunañ:

² —Jotkujkats nnayjyawuty esuts ngaxut mut mij, rey Agripu, esuts nnayñikajxtu'ududats nidagekyu di'ibu israelituty tu xytyukni'uanats,

³ es waanu ni'igu ja'agyujxm ko mij mnija'ap tugekyu wi'ixuts jaayum tii ndundu, uudsaty israelitu ja'ayuty, es mjaygyujkru di'ibuts nmadyakypy. Paaty tunu may'ajtan, mudoo'it yajxon.

⁴ Yu israelituty nidagekyu nnijawu wi'ixuts n'ijty mut yu'ujuty madsu ngajru es nandu'un Jerusalen, kots nmutsk'ajty es extu tyambaat.

⁵ Es yu'ujuty nandu'un ñija'adu, es pan tsyojktar jyuna'andut tuj'ajtan, kots uj n'una'k'ajty fariseeu ja'ayuty.

⁶ Es tyam xyajmñuts es xñi'uanats kots uj nmubekyuts ko Dios dyajjikypyuka'añ yu o'kru extum wyandaky mut uudsadyu n'aptujkuty.

⁷ Nidagekyu israelituty 'yawijxtar ko Dios tkuydyunat di'ibu wyandak, es ja'agyujxm t'awdattu Dios xuuñ koots. Mij rey Agripu, yu'agyujxmu tadu israelitu ja'ay xñi'uanadu kots uj du'un nujp'ixy.

⁸ Zi kyaj miits xymyubaktu ko Dios dyajjikypyuka'añ ja o'kru?

⁹ Ujts ku'am nwinmaayuts tuuyur kots uj nduna'añ mayu winma'añ es nmadsip'atudats di'ibu pyanejxypy yu Jesu nazarenu.

¹⁰ Es du'unats nduun kots n'ijty Jerusalen. Ja teedywindsunaty xymyoodyuts ja kutjukun esuts uj nbujta'agut puixndugoty ni nu'un di'ibu myubejkypy yu Jesus; es ko dya'o'ktu, uj tadsu naty nnaygyajxudu mut ja teedywindsunaty.

¹¹ Kanak okats uj nduyduun es agwanu tmastu'udut yu myubjukun. Du'un tu nduñuts tu'uk tu'ugu tsajptujk. Njantsytyukmadsip'ajtyuts yu'ujuty es nbanujxuts extu wiink kajru.

¹² Es kots uju naty nnejxy ma Damasku, yu teedywindsunaty tu xymyo'oyuts yu kutjukun esuts nuix nmatsy di'ibu myubjktar ja Jesus.

¹³ Rey Agripu, kotsu naty nnejxy, net jam tu'am n'ijxyuts kijkyxuu tu'ugu jajun di'ibu miimp tsajwinm. Jantsy mak jyajy es kyaj dy'uanaty yu xuu jyajy. Tadu jajun jyajty mats uj nbu'ay es madsu njaymyuduty.

¹⁴ Net uudsaty nidagekyu ngudaadaaydyuts, es nmadooyats kots xymyugajxy mut ja ebreu ayuk, es jyuna'añ: "Saulu, Saulu, ztits ko xypajaduty? Ku'am mnayyajtsayutyuty, extumu yuubu ko tnepy yu kepyjyujptsetsy."

¹⁵ Netuts uj n'anmaay: "ZMbun mij?, Windsun." Esuts xy'adsooy: "Ujtsuts Jesus, di'ibu mij mbajudijtypy.

¹⁶ Pudu'uk es mdanut. Tu nmiñ es mij nmugajxa'añ es ngajxa'añ esu ja'ay xy'awanat di'ibu tyam tu xy'ixy es di'ibu m'ixar oknam.

¹⁷ Es ujts mij nyajtso'ogap ma israelituty es nandu'an ma kyaj 'yisraelituty. Es tyam ngexy es mnajxat

¹⁸ ma ja'ajuty es xya'ijxwa'xat ja ja'ayuty es kyaj ñakyyo'oydyut ma ja koots it, wa'an dyo'oydyu ma ja xuañ it, kudiihu 'yok'ijnudat Satanás kyujoty, Dios kyua'ujoty 'yittat; esu du'anats xymyabuktat es yajtuknima'kxtat ja pyeke es yajmo'oydyut ja kuma'añ mat pánuty ijttap ja Diosu jya'ayuty." Du'anats xy'anmaay ja Nindsun'ajtam Jesús.

¹⁹ Paaty, rey Agripu, nmamudooyuts di'ibats ja Jesús xytyuk'ijx tsajwinm es di'ibats xy'anmaay.

²⁰ Jaujpts ngajxwa'xy ja oybyu ayuk ma ja'ayuty di'ibaty jap Damaska, ta net di'ibaty Jerusalén es ma tugekyu Judee ñax, es nandu'an ma di'ibu kyaj 'yisraelituty; es n'anmaayuts nidugekyu es dyajtagátstut ya wyinma'añuty es jyambittat ma Dios es ttúnat éxtam ja Dios jyuna'añ.

²¹ Paadyuts xymyajtsta ja israelituty mäj tsajptajk ñabotsoty esuts xyjaya'oogándu.

²² Peru Dios xypuyudujkats es tyambaadats ngajxwa'xy ja 'yayuk mat nidugekyu ja'ayuty ko ya Jesús ya'u du'an ja Kristu. Es je'eyu njuna'añuts di'ibu nandu'ana Moisés es ja Diosu kyugajxpu kyaxjaadyu.

²³ Yu'ujuty jyannandu ko koonam ya Kristu 'yayówat es taanam 'yoogat; es ko 'yoogat, ya'u tim jayajp jikyuyákap jatugok es dyákat ja nitsokan mat di'ibu israelituty es di'ibu kyaj 'yisraelituty.

²⁴ Es ko du'an jyunañ ya Paablu, net ja Festu yaxkeky:

—Jtu mloku, Paablu! Mat mayu m'axpjkun tu mjumbity loku.

²⁵ Per ja Paablu 'yadsooy:

—Kyajts nloku, gobernadoo Festu. Tugekyu di'ibats ngajxpyy, tuy'ajtan ya'u.

²⁶ Esu tyadu rey Agripu myudajtypy ja tuy'ajtan di'ibats ngajxpyy, paadyuts nnigajxta'ay yajxon ma ya'un, mat ko kyaj tyaadu tyuun jyajtu ayu'udsyu.

²⁷ Mij, rey Agripu, ztii mmubujk éxtam jyunañ ya Diosu kyugajxputy? Nnija'abats ko mmubekypy.

²⁸ Net ja Agripu jyunañ:

—Mat waanubu mij ya m'ayuk xytsyeky es nbanajxadats ya Jesukristu, du'an, zkudii?

²⁹ Net ja Paablu jyunañ:

—Pes mat jawaanubu o mat jamaybyu, Dios tsyeypy ko mij, rey Agripu, es nidugekyu ja'ayuty di'ibats yam xymyudoo'ijttap, nandu'anxypur mij nuix m'ittu éxtam uj, je'eyu ko kyaj mudu kadenu.

³⁰ Net ja rey Agripu pyude'ky, es nandu'ana Festu esu Berenise, es nidugekyu di'ibu naty jap uñaadyur,

³¹ es ñujxtu wiink tsoo, es ñayjyunañudu:

—Tyadu ja'ay ni ti ta tkatún di'ibu pátap tku'oogat o 'yítat pujxndugóty.

³² Net ja Agripu t'anmaay ja Festu:

—Tuxypur yajnasmatu tyadu ja'ay kooxypur ku'am tu tka'amdoy esu yajkutujkpu kopk pyayo'oyudat.

27

Paablu yajmnejxy barkoty Romu tsoo

¹ Ko twinmaadyu xyajnuja'andats jap Italyu, net ja Festu tkuyajky ja Paablu esu wiingátypu tsimyya'ay ma ja soldaadu windsán Julyu, di'ibu jap ijtp ma byatayongu Augusta.

² Nétats ndujkudu ma tu'ugu barku di'ibu naty tsoonaamp Adramityu es ñjxa'añ Asyu. Yu Aristárkats maut nnujxtu, ya'u jap kyugajpnaty Tesalóniku, Masedoña ñaxwiñudu.

³ Jakumbom njajttats Sidón. Es jap ya soldaadu windsán Julyu tmudajty ya oyjyot es tnasmajtsu Paablu es nuix tku'ixy ya myatnaymyaayubuty.

⁴ Kots ndso'ondu Sidón, nuixtats aga'añdsyoo ma Tsyipre, mat ko muk jyantspyooy es kyaj mbaat tuyu nnejxyuts.

⁵ Es nnujxtats ajkxnax tsoo Silisyu pyu'ayy esu Panfilyu, es njajttats Miiru, Lisyu ñaxwiñudu.

⁶ Jap ya soldaadu windsán tpaty jatu'ugu barku di'ibu tso'omp Alejandrii es ñjxa'añ Italyu. Nétats xyajtjuku es nnujxtats.

⁷ Es kanak xujjats ndu'uyo'oydyu oday'agyu, es jantsy nimujaa njajttats wyinduuyu Gniidu. Es nandu'ana naty jyantspyooy. Nétats nnajxtu wyinduuyu Salmón es n'awdjittats ma Kretu,

⁸ es nnujxtats nimujaa mejyñbyu'ayy extu njajttats ma tu'ugu it di'ibu xyu'ajtypy Oybyu Jyikmyejyñ'aa, Lasee kajpn wingón.

⁹ Es dyajtagoodyu tiempu kanak xuu es kudsu'agu kots n'aknujxtut mat ko wyingoonu ja xux po'o. Net ja Paablu dyajky ja kajxwjuun,

¹⁰ es t'anmaay:

—Mugu'ugaty, ni'igu 'yaxuugaty yu tiempu. Pun n'aknujxum, n'ayo'ombatamu net es nyajtago'oyamu net ja barku esu tsemy, es extu njiky'ajtan'ajtum.

¹¹ Per yu soldaadu windsun yu'u ryanujx extamu wyinma'ain yu barku niwindsun es yu barku nigapitank, kyaj ja Paablu kyajxwjuun tmadooja.

¹² Es kom nik oy jatu'ugu kajpn di'ibu xyu'ajtypy Fenise ma ja islu, es jap tu'ugu jikymyejyn'aa madsou xuu pyudsemy, ja'aguyjxm may twinmaaydyu waanu oy ko nujxtut jap, es jap dyajnahtut ja xux po'o.

¹³ Ko tyugajtsy ja poj es myiin naje'eyu yu jumboj, net nay'anmaayadu:

—Oy njo'omam.

Ta nujxtu ma myawingon ja Kretu myejyn'bya'a.

¹⁴ Per ko waanu 'yijty, net tyugajtsy ja poj es myiin jantsy muk tuboj,

¹⁵ es dyajnejxy ja barku wiink tsoo. Es kom muk pyojy, kyajts mbaat nujxtu extamts nujxa'andu. Nétats nmatstuttu ja barku es ja poj myunujxudut madsou myunujxa'ainuty.

¹⁶ Nétats nujxtu pyu'ay ma tu'ugu mutsk islu di'ibu xyu'ajtypy Kaudu, ma waanu poj myooñ. Es jantsy nimujaa nyajtukts ma barku ja barku'unk di'ibudsu naty tu nwoondu.

¹⁷ Kots nyajtukudu ja barku'unk, nétats nwo'onda'tstu ja muj barku mat kanaagu tejxyñ kudiibu jyaanwa'xut. Es ndsu'kuduts ko nejxy ja barku pu'ujotm ma txu'aty Sirte. Es net nyajjunajktuts ja barku wit es yu poj yajnejxyuty du'ainu.

¹⁸ Jakumbom kyajpu muk poj myooñ. Net ja barku tsyemy nujgubijptsondaky.

¹⁹ Es ja myudugak xuu udsuty nyajpudsuumdu di'ibu mada barku tyu'uyo'oy.

²⁰ Kanak xuu kyajpu xuu 'yok'ya'ixnu, es ni madsa'a, ja'a ko ja poj es ja tuu muk jyantsywyepy. Nja'aydyugooodyaayñuts tugekyu wi'ixuts nnitso'ogut.

²¹ Es ko jeky 'yijnu, kyajts n'okkaayñadu, net ja Paablu jyanain:

—Mugu'ugaty, tuuxyup xymyudoogukudu es kadiibuxyup tu ndso'onam Kretu es kyajxyup du'an n'ayo'om.

²² Per tyam katu mjotmay'ooktu, ni pun kya'oogut, oy tyadu barku wyindugoyut.

²³ Pes tsu'uy tu'ugu Diosu 'yanklus n'ijxyuts,

²⁴ es xy'anmaayuts: “Katu mdsu'agu Paablu, mja'tap ma ja yajkutujkpu kopk. Nandu'ann Diosu may'ajtan mdu'unxu es nidugekyu di'ibaty mij mmuudaty barkoty, kadiibu pun 'yoogut.”

²⁵ Paaty mugu'ugaty, jotkujk'attu. Uj nmabejkypyuts extam ja Dios jyuna'ain.

²⁶ Per yu jikymyejyn yu'u net xyajnujxum ma tu'ugu islu.

²⁷ Es ko 'yijty majts sumaan mats ndu'uyo'oydyu, net koots japudsu naty Adriyatiku jikymyejynoty es ja muk poj xyajnejxyuts anajn aga'ain. Es tsu'pun yu marineeraty wyinmaaydyu ko traada'andu nax.

²⁸ Net tkijxtu nu'ann kyakuty ja jikymyejyn, es t'ijxtu ko je'eyu i'px majmoxk tu'uk metru. Es waanu n'aknujxtuts, net tkijxkojkrp jatugok. Je'eyu i'px juxtujk metru.

²⁹ Es tsyu'kudu ko nujx kyotu ma jamu tsaa nujoty. Net dyajjunajktu taxku pujxn ajo'kn axku'p tsoo es t'awixtu jotmaymyut wi'ix xyuñut.

³⁰ Es ja marineeraty twinmaaydyu, net dyajjunajktu ja barku'unk es kya'aga'andu. Nugoobu jyanandu ko dyajunaka'andu pujxn ajo'kn ma barku kopk.

³¹ Es ja Paablu t'awa'andu ja soldaadu windsun es yu syoldaadutujk, es t'anmaay:

—Punu tyadu kyaj wyu'umdu barkoty, kyaj ndsokam.

³² Net ja soldaadutujk tsujktujktu ja barku'ungu tyejxyñ es dyajkunajxtu mejynoty.

³³ Es kajamofnum Paablu t'anmaaydyu nidugekyu:

—Tyam majtsk sumaan miidsuty kyaj mma'adu es kyaj mgaydyu.

³⁴ Tyam nmunu'xtaktap es mgadyut oynu'annu es xymyudatut ja mujaa es m'akjiky'attut. Ni tu'uk pun kya'ooga'ain.

³⁵ Es ko du'an ja Paablu jyanain, ta tkone'ky tu'ugu tsajkaaky, es tja'aygyudaky ja Dios ma 'yittu nidugekyu. Net dyajwa'xy ja tsajkaaky es kyaay.

³⁶ Net nidugekyu jyotkujkadyaadyu es kyaadyu nandu'an.

³⁷ Ja'a naty udsuty nidugekyu majtsk mugo'px jatugu'px majmoxk tu'uk.

³⁸ Es ko kyaadyaadyu, net tkujbijpnajxtaadyu yu triigu mejynoty es ja barku waanu tyo'tykyut.

Barku wyindugoy

³⁹ Ko xyuñu yu marineeraty kyaj t'ixy'attu ja nax, per t'ijxtu tu'ugu pu'u jot es jyanandu pun mbaat nejxy ja barku jam.

⁴⁰ Es tmudsujukadyaadyu ja tejxyñ di'ibu wyiint'ajtypy ja pujxn ajo'kn, es wyu'umdaay jap mejyñóty. Es dyaj'yuungadu ja kepy di'ibu ja barku tu'umooyur. Net trujtáku jatugok ja barku wyit es ja poj pyudákudat ñajxat ma pu'u ñipety.

⁴¹ Ja barku oj ñejxy. Esu net ja barku kyopk tyá'tspejky pu'ujótm es kyaj mbaat ñakyyi'xy, es ja jikymeyejñ myejwojppety jam barku ux'am es tsya'pxtso'oñ ja barku.

⁴² Net ja soldaádatujk tjaya'oogánu nidagekyu tsimyjya'ay kudíibu kya'agat nuñyaary.

⁴³ Per ja soldaádu windsán yu'u yajtso'ogaampy ja Paablu es kyaj dyajky yu kutujkun es ja syoldaádatujk dya'oogat ja ja'ay. Net dyajkutijky di'ibu jyajtypy ñuwoonut es ñajxat jawyiin es traádat ja nax.

⁴⁴ Di'ibu kyaj tjattu ñuwoonut, ta tmajtstá taáblu pedazu di'ibu ja barku tu tyuktajdy'ay, es du'an pyudsuumdaadyu nidagekyu jikymeyejñóty, es jyajttu ma nax.

28

Paablu jap Malta

¹ Ko nbudsuumdaadyuts nidagekyu ma jikymeyejñun, nétats nnija'adu ko ja islu txu'aty Malta.

² Es ja ja'ayuty di'ibu jap kugajpnaty jantsy oyjya'ayuty, oj dyajmájudu juun, ja'a ko xyuxy es tyu'uyu naty, es xywoodaadyuts nidagekyu es njokxpákudats.

³ Net ja Paablu dyajmiñ yu ja'axu tu'utspu es trujtáky ma juun. Es tu'ugu awa'andsa'añ pyudseemy ma ja ja'axuun, ja juun naty kyugekypy, ta tkumdsu'tsu ja Paablu, es jamu oj wyu'umu kyu'ugujxm.

⁴ Es ko t'ijxtu ja ja'ayuty di'ibu jam kugajpn ko Paablu tu tsyu'udsyuty yu tsá'añ es tam tyuuyñ kyu'ugujxy, net ñay'anmaayy ak yu'ujuty:

—Paaty du'an tu jyaty tyadu yedyujk ko tuj'ajtm axuk ja'ay yu'u. Oy tu jyatse'eky jikymeyejñóty, peru Dios kyaj tu pyajta'agyuty es jyiky'átut.

⁵ Peru Paablu je'eyu twinxijty ja tsá'añ juunóty es kyaj ti jyajty.

⁶ Ja ja'ayuty nidagekyu t'awixtu na'a ja Paablu kyu'u kyixe'eky o poján 'yoogat. Es ko jeky 'yjity es kyaj ti jyátyuty ja Paablu, net dyajtagajstá wyinma'añ es jyunandu ko Paablu yu'u tu'ugu dios.

⁷ Es wingón ma ja it, tam tu'ugu yuudáknu ja'ay di'ibu xun'ajtypy Publyu, es ana'amp ma tadu islu. Yu'uts xymyooy yu jajttákn es xyajkaadyuts jantsy oy tuguk xuu.

⁸ Es ja Publyu tyeety tap kyo'knu mat ja ne'pyñbya'am esu juun. Net ja Paablu oj tku'ixy ja puma'ay, es kyajxtáky es ja kyu'u trujtáky ma ja puma'ay. Es net 'yagudaky.

⁹ Net dyajmiindaadyu yu pyuma'ay di'ibu jap tsunaadyur ma islu, es 'yagudaktaadyu nidagekyu.

¹⁰ Es xyjantsywyindsu'kudats, es ok kots ndujku ma jatu'ugu barku, xymyoodyaayuts tugyeky di'ibuts nnidu'uyo'oyur.

Paablu ja'ty Romu

¹¹ Es ko n'ijttats tuguk po'o jap Malta, taats ndujku ma tu'ugu Alejandrii byarku di'ibu jap yajnax yu xuxpo'o es tmudaty kuxtsetsy di'ibu yu'u dyios'ajttar, di'ibu tyukxu'ajtypy dios xeeñ, Kástor esu Pólus.

¹² Nétats uudsuty njajttu Sirakusu. Es jápats nwu'umudu tuguk xuu.

¹³ Jápats ndso'ondú es ndu'uyo'oyuts ma tugyeky mejyñbya'a extu njajtyuts Rejyu. Es jakumbom ndso'ondats, es kom jumbojy, myumajtsk xuu njajttats Puteoli.

¹⁴ Es jápats nbattu nija'adyu nmagu'uktujkats di'ibuts xyajwu'andu tuk samaan, es óknants nja'ttu Romu.

¹⁵ Ko ja nmagu'uktujkats jap Romu tu tmadowdu ko uudsuty nnajxtu, net tso'o'ondú es xyjijp'yo'oya'andats tu'ay. Jamts nnaybyátadu ma txu'aty Aryu Maay. Es óknants nnaybyátadu mat ja wiinkru nmagu'uktujkuty ma txu'aty Tuguuu Jajttákn. Ko Paablu t'ijxy, net jyotkujku es tja'aygyudáky ja Dios.

¹⁶ Kots nja'ttu Romu, net ja Paablu yajmooy yu kutujkun es abeky tsuñnat mat tu'ugu soldaádu di'ibu kwenta'átudur.

Paablu Diosu 'yayuk tkajxwa'xy jap Romu

¹⁷ Es ko 'yjity tuguk xuu, Paablu tñigajxu ja israelítadyu myujja'adyujk di'ibu ijttar Romu. Es ko ñaymyujkudu, net t'anmaay:

—Magu'uktujkuty, ni ti tsipats ngatúñ mat ja nnu'israelítuty es ni ja'a di'ibu jaayum tyu-undur ja n'aptujkadyuts. Per ja nja'ay'ajtm di'ibu Jerusalén xymyajstets es xykyuyajkyuts ma romanu ja'ay.

¹⁸ Es ko xyajtuudaadyuts yu'ujuty, net jyunandu ko kyajtsu nbeky wi'ixuts n'oogat. Es nétats xyjanasmatsuyándats.

¹⁹ Perū nja'ajtūm kyaj ttsojktū esuts nyajnasnātsut. Paadyuts ūj n'amdooy esuts nmīnūt yā Romū es yū yajkutujkrū kopk ttūnūt yū njustīsuts, ōyuts nī tīts wī'ix ngatuknī'ūnū ngū'ūm ja'ay'ajtūm.

²⁰ Paaty tū nyaxūdyā'aydyū es nnay'ijx nnaybyātūm es nmūgajxūt. Kadenu kū'ūxōtsyuts ūj n'ity ja'agyūjxm di'ibū njūjp'ijxūm, ūdsajtūm israelitū ja'ayūty.

²¹ Net jyunandū ja israelītūdyū mūjja'aydyūjk:

– Ūdsuty kyajnūmts n'axajū nī tu'ugū neky mījtskyūjxm di'ibū tso'omp Judeeū, es nī pān nmūgu'uk'ajtūm israelītūty di'ibū jajtr kyaj jyunā'añ ko axūuk mīj tū mduñ.

²² Ūdsuty nmūdowaambyuts di'ibū mīj mwinmaapy es di'ibū mīj mgajxaampy, ja'a ko nmīja'abūts ko oytyim māaty ja ja'ay jyunā'andū ko kyaj 'yōyūty nmūbūjkm ko Jesūs yū'ū Kyrīstūty.

²³ Net trūjtāktū tu'ugū xūn es jyajtū may ja ja'ay mā yū Paablū. Es jēryūp tsyondaky es extū kyudsū'ujū Paablū tngajxy ja Diosū kyutujkūn, es dū'ūn ttuk'ijxū ja ja'ay pūn wī'ix jyunandū yū Moīseš es ja Dios kyugajxprūty es ja ja'ay ttukmūbūktū ko yū Jesūs yū'ū dū'ūn ja Krīstū.

²⁴ Es nīja'ajūty tkupūjktū ēxtūm ja Paablū jyunāñ, per yū wiīnkū kyaj tmūbūjktū.

²⁵ Es ko kyaj tī'igyū tū űaygyajxūdu, net tsyō'onnūdu oga'ān, tū ja Paablū jyunā'añ:

– Oy tū jyunā'añ yū Espīritū Santū mūt ja n'aptūjk'ajtūm ēxtūm ya'anūmū yū Diosū kyugajxprū Isaiū:

²⁶ Nūjx anūmū tadū ja'ay:

Oy miīdsuty xyjamūdowdū,

nī nā'a xykyajaygyūkdūt;

oy xyja'ijxprūdu,

nī nā'a xykyamūwinmā'añbyaattūt.

²⁷ Mūt ko tadū ja'ayūdyū jyot tū jyūmbittū juun,

kyaj myūdowdū

es tū ja wyiīn dyajpī'itstū,

dū'ūn tkā'ixtūt mūt ja wyiīn

es tkamūdōwūt mūt ja tyatsk,

es kyaj tjaygyūkdūt mūt ja jyot,

es kyajts ūj xyñīmīndūt esuts nyajnitso'ogūt.

²⁸ Esū Paablū 'yakjūnāñ:

– Jaygyūkdū miīdsuty ko tyam Dios t'awanūyā'añ tyādū nitsokūn mūt di'ibū kyaj 'yisraelītūty, es yū'ūjūty myūdowāndūp.

²⁹ Ko Paablū dū'ūn jyunāñ, net ja israelītūty űaygyajxūdu ak yū'ūjūty es űūjxū.

³⁰ Es ja Paablū 'yijty majtsk jūmūjt kā'pxy mā tyūjk ajūdyūiky es t'axajū nidūgekyū di'ibū nīmīnūp,

³¹ es tkājxwā'xy wī'ix ja Diosū kyutujkūn. Es ttuk'ūxprūktū nandū'ūn mūt yū'ūgyūjxm ja Nīndsūn'ajtūm Jesukrīstū. Nī pān kya'adsīpyūty.

Neky Di'ibu Paablu Tyuknigajxtu Ja Romanus Ja'ayuty

¹ Hj Paablu, Jesukristu myaduumbu. Diósats xywyin'ijx es xypyujtákyuts éxtamu 'yapóstalu esats ngajxwa'xut yu oybyu 'yayuk.

² Tyadu oybyu ayuk Dios wyandak dyakáñ extu jékuyur mat ja kyugajxpaty, es yu'ujuty kyuxjaaydyu ma ja Diosu jyaaybyajtan.

³ Yu'u du'un ja ayuk ma yajmadya'aky ja Nindsun'ajtam Jesukristu, ja Diosu 'yU'unk di'ibu jya'ay'ajtunguyjxm ijty ja rey Davit tyuamp 'yaats,

⁴ es nandu'un ñigaxe'eky ko Diosu 'yU'unk ko Espírítu Santakuyjxm es madu Diosu myuk'ajtan jyikyryejky ma 'ye'ky.

⁵ Yu Jesukristu myay'ajtunguyjxm tu xypyujta'agyuts éxtamu 'yapóstaluty, esats ngajxwa'xut ja 'yayuk ma tugekyu naxwíñudu, es ndukmamáduwudats es ndukmabáktudats.

⁶ Es nandu'un jam ma yu'ujuty Dios tu mwin'ixudu es mja'ay'átudat ja Jesukristu.

⁷ Nduknigajxtuptsu tyadu neky miidsaty nidagekyu di'ibáty ijttur Romu, di'ibátyu Dios tsojkudur es tu wyin'ixudu es dyajnjxtat tu'ugu jiky'ajtan wa'atspu. Wa'anu nDios Teety'ajtam esu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xudu es mmo'oyudu ja agujk'ajjt jotkujk'ajtan.

Paablu ñijxa'qñ Romu

⁸ Tim jawyiin, mat yu'uguyjxm Jesukristu, nja'aygyudákyryuts ja Dios mat nidugekyuty miidsaty mat ko yajmadya'aky'áty ja mmabujkanuty ootyim maaty ma tugekyu naxwíñudu.

⁹ Ja Dios di'ibuts nmadiimpy amumdu'uk jot es ngajxwa'xyuts ja oybyu ayuk di'ibu ñimadyakypy ja 'yU'unk, yu'u du'un ñija'ap wi'ixats du'añum njamyatsta miidsaty mats ti n'amdoy nbajktsóy kots ngajxta'aky.

¹⁰ Ja'ats n'amdeepy nbajktseebyuts ja Dios es xyajmada'agut, punu du'un yajkutiky, esats najx miits ngu'ixtu,

¹¹ mat ko nwin'ixándur es ujtskyujxm Espírítu Santu myadakun mmo'oyudat, es du'un myajmujwiinxudu ja mmabujkan.

¹² Ja'ats hj n'andijpy es ndsejpyuts kodsu naty n'ity mat miidsaty, nnayya'ijt nnayya-jxo'onam nigijxy madu tyadu mabujkan di'ibu nmudajtam.

¹³ Mugu'ugitaty, ndsejpyuts es xyñijáwudat ko kanak ok tu njaninujxa'andu. Tu njantsyjaku'ixa'andu es ujtskyujxm oy mwa'umdat madu Dios, du'un éxtam tu ndúñuts ma yu wiinkpu naxwíñudu.

¹⁴ Pes xypyátruts ngajxwa'xadats ja Diosu 'yayuk, du'un ma yu di'ibu grieegary es nandu'un di'ibu kyaj gryiegary, ma di'ibu uwijy kajxwijyuty es éxtam nandu'un di'ibu kyaj 'yuwijy kyajxwijyuty.

¹⁵ Paadyuts njantsytsyky es ngajxwa'xa'añuts ja oybyu ayuk ma miits m'ittu jap Romu.

Oybyu ayuku myuk'ajtan

¹⁶ Pes kyajts hj nduktsodyuñ ja oybyu ayuk, mat ko yu'u du'un ja myuk'ajtanu Dios es ñits'o'oktat nidugekyuty di'ibu myubajktur, tim jawyiin mat ja di'ibu israelituty, per nandu'un mat ja di'ibu kyaj 'yisraelituty.

¹⁷ Ja'a ko mat yu oybyu ayuk n'ixy'ajtam ko ja'ay je'eyu oy wyu'amdu mat ja Dios ko myubákudu, éxtam ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ: "Di'ibu myubajkunguyjxm oy wu'amp mat ja Dios, yu'u du'un jiky'átur."

Naxwíñudu ja'ayu ryeky

¹⁸ Nnija'am ko Dios tkexy extu tsajpótma myuj tudyu'unun mat nidugekyu axak ja'ayuty, ja'a ko mat ja 'yaxuk'ajtan t'uxtijty ja tuj'ajtan.

¹⁹ Ñija'adur yajxon di'ibu mbaat yajniáwa wi'ixu du'un ja Dios, mat ko Diosu du'un tu tyuknijáwudu yu'ujuty.

²⁰ Na'abu Dios dyajkojy ja naxwíñudu es extu tyambaat, tugekyu tyadu mbaat xytyuk-jaygyujkam wi'ix yu'u ja Dyos'ajtan, es ko Dios mbaat ttuñ ootyiyti winu xuu winu tiempu. Paaty ni pán tkanime'xy oy yyajuna'andu ko kyaj tñijáwudu.

²¹ Pes oy tja'ixy'ajtrudu du'un ja Dios, kyaj tu twindsu'ugudu éxtam ja Dios es ni je'eyu tu tkaja'aygyuda'aktu ja Dios, nik ni'igu tu dyajjuptagódyu. Ja'ayu wyinma'añ'ajttur di'ibu kyaj ti tsooty esu jyot wyinma'añ trujta'aky jantsy juun. Paaty tu wye'emy kubi'its ku'ook.

²² Oy jyanayñigajxudu ko kyuwijy'átuty, per nugoó jyantsylyoku'attu.

²³ Ja'a ko tū dyajtūgātstū ja myuaj'ajtūnū Dios di'ibū kyaj tyūgoy, mut ja 'yawinnax ja ja'ayuty di'ibū o'ktūp, es extū ya'agojwinnajxtūp ja joon jūyujkaty, tsā'āñuty esū añimal di'ibū taxkū kyū'u tyeky.

²⁴ Paadyū Dios tū tna'ixy mut ja axūukpū winmā'añ di'ibū yū'ujaty myudajttūp, es dū'an tū ttundū di'ibū tsoydyū'un mūat nidu'uk nidu'uk.

²⁵ Mut ko kyaj tū tmubuktū ja tūy'ajtan, ja'ayū ja andakūn, es tū twindsū'ugadū es t'awdattu di'ibū Dios yajkoj es kyaj t'awdattu kū'amū Dios di'ibū may'ajt windsū'kup winū xūū winū tiempū. Wa'an dū'anaty.

²⁶ Paadyū Dios tyukmā'ixaty yū wyinmā'añ ja tsoydyū'un mūatpū. Pes extū yū toxytyujkaty tūgatsy 'yadu'utstū es kadiinūm éxtam jyapaadyuty.

²⁷ Es nandū'unū dū'unū yedyujkaty kyaj ttundū mut ja toxytyujk, yū'uyū wyinmā'añ'ajttūp 'yadu'udsā'andū kujkkaknāxy. Yū yedyujkaty ttundū tsoydyū'un mūatpū ak yū'ujaty, paaty dyajnāxtū ja ayo'on esū tūydyū'unūn mā ja kyū'am nini'x, éxtam ñitākūdu.

²⁸ Es éxtam yū'ujaty kyaj twindsū'ugayā'andū Dios, pes ja Dios tū 'yūxtjjanū mut ja axūukpū winmā'añuty, es dū'an ttūndut di'ibū kyaj jyapaadyuty ttūndū.

²⁹ Yū'uyū jyot'ajt wyinmā'añ'ajttūp tūgekyū axuk winmā'añ, mū'induunk, adsojk, axukjā'ay'ajtan, naywyinnaxūjā'ak, yajjā'ay'o'ktūp, tsip ja'ayuty, win'ū'andūp, ak jūmbit ti t'ixtū, pi'tskajxtūp,

³⁰ ñigajx ñimadyāktūp axūuk ja myūgu'ugaty, myūdsip'ajttūp ja Dios, axuk kajxtūp, mūj pātādūp, mūj ñaydyūjūdu, myūwinmā'añbyat'adūtstūp axūuk, kyajū tyāak tyeety tmūmadowdū,

³¹ kyaj ti t'jagyukyayā'andū, kyaj tkuydyundū 'yayuk, kyaj tmūdattu tsojkūn, ni ti pa'ayo'on tkamudaty.

³² Yū'ujaty ñija'adap yajxón wi'ix ja Dios tū dyajnigutūku. Ñija'adap ko di'ibáty tyuundūbū tyāādū dū'ūmbū, yū'u nitūjkap ja o'kūn; per dū'ūñm t'aktundū, es extū tyukxondāktūp ko wiinkpūty nandū'an ttundū.

2

Dū'unū Diosū tyūdyū'unūn tpayo'oy éxtam pyaadyuty

¹ Paaty mij di'ibū wiinkpū mbeky'ijxyry, kyaj mij xymyudaty ja nayñima'xū oy mdimpūn'ajtrū, ja'a ko wiinkpū xurpekū'ixy, kū'am mij mnaidyuknikajxpétyaty, mut ko yū'u mdimtiimpy di'ibū yū'u nandū'an tyiimpy.

² Yajxón nnija'am ko Dios tyukkumadowaampy nidūgekyū pojrpū tuumbū es ko Dios tpayo'oyaampy nidūgekyū tuknāxtū dū'an éxtam tyūy'ajtanūty.

³ Es mij ko xurpayo'oy ja wiinkpūty es nandū'an m'ada'utsty éxtam yū'an, ζti mjūnāamp xytyjy ko mnitso'ogat ko ja Dios dyakā'añ ja tūydyū'unūnū?

⁴ ζO kyaj xymyūjrpūjta'aky ja tsojkūn es ja mya'xtujkūn ja Dios, ni xkyarekyū kwentū ko ja'a dū'an jyatiimpy esxyūp mjodūmbityū?

⁵ Nūgū mjantsykyūjuunūty es kyaj xyajtūgātsy ja mjot mwinmā'añ, es paaty mduk-mujkūnū ja tūydyū'unūn kū'am es xkyūmādōwat ko Dios tpayo'oyut ja naxwīñūdu ja'ayuty tūy'ajtan mūat.

⁶ Tūy'ajtan ko Dios myo'oyaampy nidu'uk nidu'uk éxtam pyāādūdu.

⁷ Myo'oyaampy ja jyiky'ajtan winū xūū winū tiempū ja di'ibū mūdu mā'xtujkūn tyuundūp ja oybyū es pyanūjxtūp ja oy'ajtan es ja windsū'kūn es di'ibū yajtukjiky'ātūp winū xūū winū tiempū;

⁸ per mut ja 'yaku tyūdyūnaampy ja nūgū kūxkoobūty es di'ibū kyaj tkuydyūnā'añ ja tūy'ajtan, di'ibū ja'ayū pyanejxyry ja axuk'ajtan.

⁹ Mināamp ja ayo'on es ja mūk xaj ok xajūn mut nidūgekyū taadūty di'ibū tyuundūp ja axūukpū, tim jawyiin mut ja di'ibū israelitūty, per nandū'an mut ja di'ibū kyaj 'yisraelitūty.

¹⁰ Per ni'igū Dios myo'oyaampy ja mūj'ajtan, windsū'kūn es agujk'ajt jotkujk'ajtan nidūgekyū di'ibáty tyuundūp ja oybyū, tim jawyiin mut ja di'ibū israelitūty, per nandū'an mut ja di'ibū kyaj 'yisraelitūty.

¹¹ Mut ko ja Dios kyaj tu'ugu ja'ay ttseky es jatu'uk kyaj.

¹² Pes di'ibáty kyaj 'yisraelitūty, kyaj tmūdattu tadū Moisesū 'yana'amūn. Paaty ko pyekytyundū, yajtukmādōwdūp, per kyaj éxtamxyūp tñijawūdu wi'ix ja Dios t'ane'emy. Per ja israelitūty myūdajttūbū tadū ana'amūn. Paaty ko tkāmūmādōwdū ja ana'amūn es pyojpūtūndū, yajtukmādōwdūp éxtam ja ana'amūn jyūna'añ.

¹³ Ja ja'ay di'ibū jyamādōo'ijtyry ja Diosū 'yana'amūn es kyaj tkuydyundū, kyaj yū'ujaty oy wū'ūmdū mut ja Dios, yū'uyū dū'an oy wū'ūmdūp mut ja Dios di'ibū kyūdyūundūp éxtam ja 'yana'amūn jyūna'añ.

¹⁴ Pes da'an, ko yu di'ibu kyaj 'yisraelituty ttundu éxtam ja ana'amun jyuna'añ, oy yu'ujaty tkamudajtrudu ja Moisesu 'yana'amun,

¹⁵ ya'ijxudup ko Dios tu pyujtáxudu 'yana'amun ma yu wyinma'añ, esu jyot wyinma'añ nandu'un dyajku xe'egy tuadu ana'amun, mat ko yu wyinma'añuty yajnidu'xup ko peky yu'u di'ibu tyuundup es ya'oybyudsamup ko ttundu ja oybyu.

¹⁶ Du'un tyuna'añ jyataañuty ja xuu ko Dios Jesukristakuyxum trayo'oya'añ ja ja'ayy ayu'udsyudu jyot wyinma'añ, éxtam jyuna'añ ja oybyu ayuk di'ibats ngajxwa'xyry.

Israelitu ja'ayuty esu Diosu 'yana'amun

¹⁷ Per mij mjunaamp ko m'israelituty, es xytyukmada'aky ja Moisesu 'yana'amun, es xytyukmaj xytyukpaadu ko mij mja'a'átyuty ja Dios.

¹⁸ Mnija'ap ja Diosu tsojkan es xywyin'ixut ja oybyu, mat ko ja Dios 'yana'amunu du'un tu mdukn'i'ixuty.

¹⁹ Mnayja'ap ko tuy'ajtun xyñijawu wi'ixu wiints xyñu'amo'oy xytyu'umo'oyut es wi'ix xykyujaj xykyudu'xut ja di'ibu judijtp kubi'its ku'ook,

²⁰ es wi'ix xy'uwi'j xykyajxw'jut ja di'ibu kyaj tjaygyúku, es wi'ix xya'axpáku'at ja uná'ku'un'k mat ko xymyudaty ja tuy'ajtun es ja wijy'ajtun ma Diosu 'yana'amun.

²¹ Pes éxtam mij mya'axpejkyry ja wiinkpúty, ¿ti ko mganayya'axpékyuty mij ku'am? Mij mjunaamp ko kyaj nma'tsum, ¿es mma'tsp mij?

²² Du'un mjuna'añ ko kyaj nyajtugo'oyum ja pújk úkunu wyindsu'kun, ¿es myajtugeepy mij? Mij m'axtiijpy ja agojwinnáx, ¿es tii, mme'tsypy ja oorú es ja platu di'ibu ijt agojwinnáx tsyajtúgúty?

²³ Mdukmaj mdukpátup ko xymyudaty ja Diosu 'yana'amun, per kyaj xykyuydyúñ, es da'un kyaj xywyindsu'agu Dios.

²⁴ Pes ja Diosu jyaabyajtun da'un jyuna'añ: "Di'ibu kyaj 'yisraelituty myudagoodyup ja Dios mat miitskyujxmuty israelituty."

²⁵ Tuy'ajtuna'u ko myajtsíky waanu ma ja myedyujk'ajtan*, mdu'unxup oyne'unun pun mgyudyimpy ja Moisesu 'yana'amun. Per pun kyaj xykyuydyúñ, da'un éxtamxyup mgadam'yajtsujkpu waanu.

²⁶ Es pun di'ibu kyaj 'yisraelituty es kyaj tsíkyuty waanu, es pun kyuydyimpy ja Diosu 'yana'amun, da'un ja Dios pyujta'agyuty éxtamxyup tu yajtsíky.

²⁷ Di'ibu pyadiimpy ja Diosu 'yana'amun oy naty kyatsíkyuty waanu ma yu yedyujk'ajtan, ja'a nu'jx dyajni'guxe'eky ko pekymyunt mij ja'agyujxum ko kyaj xykyuydyúñ ja ana'amun oy xyjamudajtrpu kuxja'ay es mjatsiky'ajtrpu waanu.

²⁸ Kyaj níku'jxy ja ja'ay 'yisraelitu'attu ko yajtsíky waanu ma yu yedyujk'ajtan esu ijxwu'amun wyu'amut ma nini'x,

²⁹ ja'agyujxum ja ja'ay tuy'ajtan 'yisraelitu'attu pun wi'ix ja 'yaa jyótyty, pánu ijxwu'amun myudajttup di'ibu ja Espiritu Santu pujtáxudup, kyaj tyimja'agyujxumty wi'ix ja ana'amun jyuna'añ. Pun pun myudajtjyry ja ijxwu'amun 'yaa'joty jyodoty, yu'u da'un ja Dios myujja'ap, kyaj yu'udyu ja'ayuty.

3

¹ Pes, ¿ti muj'ajtan myudajtjyry ko n'israelitu'ajtan? ¿Myudajtjyry ja Dios waanu ni'igabu kunu'xun mat yu'ujaty? ¿Tii myudajtjyry ja muj'ajtan ko nyajtsujkum waanu?

² Ja'a. Oytyim wi'ix tsooty. Pes ja jawyimbú, Dios tyukmu'awdajtu mat ja israelitu ja'ayuty es myooydu ja Diosu kyum ayuk.

³ Tuy'ajtan ko nimay yu'ujaty kyaj tkyuyduunda. ¿Tii mbaat njuna'anam ko mat yu'u ja Dios kyaj tnakykyuyduuna'añ di'ibu kyajx?

⁴ ¡Ni wi'ix tsoo da'un ngawinma'añbyátum! Oy nidugekyu ja ja'ayuty jya'andákrudu, Dios ni na'a da'un tkatúñ. Éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtun:

Nija'adup ja ja'ayuty ko 'yawá'kup di'ibu mgajxyry, kyaj pun jyuna'anut ko kyaj xyryayo'oy tuy'ajtan mat.

⁵ Per pun yu n'axuk'ajtan'ajtan nya'ijxum ko Dios tyiimpy ja tuy'ajtan, ¿wi'ix njuna'anam? ¿Tii mbaat njuna'anam ko kyaj Dios tuñ di'ibu kyaj pyaadyuty ko xytyukkumudo'omu? (Du'unats ngajxy éxtam naaguty kyajxta.)

⁶ Ni wi'ix tsoo mbaat da'un ngajuna'anam. Ja'a ko pun ja Dios kyaj tuñ éxtam pyaadyuty, ¿wi'ix mbaat ttukkumudo ja naxwíndu ja'ayuty?

⁷ Pun ujtsu da'un andakp es ñigu'xu'ugut ko Dios tyiimpy kyajxyry ja tuy'ajtan esu da'unu ja'ay ni'igu oy ja Dios t'awdátut, ¿wi'ix mbaadu Dios xytyuydyúñats éxtamu pojpu ja'ayun?

* 2:25 Ix Lukas 1:59.

⁸ ¿Ti ko ngajuna'anam?: "N'oktu'unam ja axuukru es du'un pyudsamat oy." Tam naagudyu ja'ay xyñiwaambétyuts nanatuku kots nduk'uxpekyu tyadu. ¡Wa'an ja Dios ttaydyñuty éxtam ñitákuty!

Nidugekyu udsajtam ja peky xytyukka'am

⁹ Pes, ¿ti mbaat njuna'anam ko n'israelitu'ajtam? ¿Mbaat n'oybyudsu'umam mat ja Dios kudinam ja di'ibu kyaj 'yisraelituty? ¡Ni wi'ix tsoo! Pes tu nduk'ixtu ko di'ibáty israelituty es di'ibáty kyaj 'yisraelituty, nimaajts pékyuty xymamadákam ja pojru.

¹⁰ Tyadu du'un di'ibu myadyakypy ja Diosu jyaabyajtam ko jyuna'añ:

Kyaj jaa ni tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajtp tuj'ajtam muut,

¹¹ kyaj jaa di'ibu wyinma'añ'ajtypy ja Dios es tkuydyuna'añ di'ibu tseyjpy ja Dios.

¹² Nidugekyu ja'ayuty jyudittu wiink nu'u wiink tu'u es tu ñayyajtógoyadu.

Kyaj jaa pán di'ibu tyiimpypy ja oybyu,

ni je'eyu tu'uk.

¹³ Ma yo'kjútuty pyudsemy ja axuk ayuk,

éxtam pyudsemy ja xu'knu axuukru ma yu o'kru

di'ibu tu mya'tnu ko nya'awátsum ma 'yity,

mudu ya'anuty 'yanda'aktu.

Yu 'yayuk du'un éxtam ja awa'andsa'añ xyawat.

¹⁴ Yu 'yaa ujs mat ja ko'oygyajxy tsaatsykyubétyru.

¹⁵ Kyaj tpekyjyáwudu ko yajja'ay'ooktu;

¹⁶ es oytyim maaty ñujxtu,

yajka'adup ja ayo'on esu tugo'oyan mat ja wiinkpety,

¹⁷ es je'eyu t'axta'aydyu ja tsip.

¹⁸ Kyaj Dios ttsu'ugudu.

¹⁹ Magu'ugituty, tugekyu di'ibu wu'ump jaabyéty ma ja Diosu jyaabyajtam, myadyakypy pánuty ijttap ana'amun patku'uy, es du'un amon 'yittat nidugekyu ja'ay ko Dios pyayo'oyudat ja'agyujxm ko tijaty ttuun tkajxtu.

²⁰ Paaty ni pán kyawe'emy oy mat ja Dios mat ko tjakuydyuna'añ ja 'yana'amun. Pes ja Diosu 'yana'amun ja'a tyiimpypy es xyajnidu'xam ko udsajtam sitay pojruja'ay'ajtam.

Mabujkangyujxm yajpaada'añ ja nitsokan

²¹ Per tyamu Dios tu xytyuk'ijxam wi'ix oy nwu'umam mat ja Dios kyaj ana'amungyujxm. Ñikajxpejtypy yu'u ja Moisesu 'yana'amun es ja Diosu kyugajxpty,

²² mat ko oy wyu'umdu mat ja Dios nidugekyu di'ibáty myubujktap ja Jesukristu éxtamu Yajnitsókru. Kyaj win'ixy wingexy tkupeky. Oy yu'ujuty ja israelituty o kyaj yu'ujuty,

²³ ti'igyu yu'u, mat ko nidugekyu tu pyekytyundu es du'un tu tmujagamga'aktu ja Dios.

²⁴ Peru Dios, ma yu myuj may'ajtam di'ibu ja'ay tu'unxap, ñayajk ja Jesukristu éxtamu windsu'kun es oy nwu'umam mat ja Dios.

²⁵ Pes ja Dios yajk ja Jesukristu es ttam dyókat ja ñe'pyñ ma ja kruuzan es du'un tkubat tkumadówat nidugekyu ja naxwiñudu ja'ayadyu pyojru. Es ko n'axájum ja Jesukristu éxtamu Yajnitsókru, Dios jyo'odsup ja nbojru'ajtam. Yu Jesukristu wyindsu'kun ya'ijxap ko Dios ttuñ mat ja tuj'ajtam ko oy nwu'umam ja'a muut. Ma'txujkan muut xytyukninajxam ja pojru di'ibu naty tu ndu'unam.

²⁶ Dios yajnide'xypy es tyiimpypy mat ja tuj'ajtam ko oy wye'emy mat ja ja'ay di'ibu myubujktap ja Jesús.

²⁷ Pán du'un, ¿ma net ja ja'ayadyu myuj pyáttanu? ¡Ni ma! ¿Tigyujxm? Ja'agyujxm ko ja'ay wyu'umdu oy mat ja Dios ko tmabaktu ja Jesukristu, es kyaj ja'agyujxm ko tkuydyundu ja ana'amun.

²⁸ Du'un yajnijáwu ko mabujkangyujxm ja ja'ay oy wyu'umdu mat ja Dios es kyaj jya'agyujxmty wi'ix ja ana'amun jyuna'añ.

²⁹ ¿Ti israelitu ja'ayadyu je'eyu ja Dios ja'ay'ajtap? ¿Ti kyaj nandu'un ja Dios tja'ay'áty pánuty kyaj 'yisraelituty? Nandu'un di'ibu kyaj 'yisraelituty.

³⁰ Pes ta ti'igyu je'eyu Dios, es yu'u myutwe'empy oy mat yu israelituty di'ibáty myubujktap ja Jesukristu, es nandu'un oy wye'emy mat ja di'ibáty kyaj 'yisraelituty di'ibáty nandu'un myubujktap ja Jesukristu.

³¹ Pánu du'un, ¿njo'tsum ja ana'amun ko n'axájum ja Jesukristu? ¡Ni wi'ix tsoo! Ni'igyu du'un n'aktimnikajxrajtam ko oy ja ana'amun.

4

Di'ibu Abraan oj dyaky éxtamu ijxajtam

¹ ¿Wi'ixu du'un ko yu n'apteety'ajtam Abraan oj wye'emy oy mat ja Dios?

² Pán oy wye'emy mut yu'aguyjxm yu oybyu tyu'unun, pes myudajtypy wi'ix tsoo myuj pyaadat. Per tim tuj'ajtn ko kyaj tmudaty ti munt myuj pyaadat Dios wyindum.

³ Pes ja Diosu jyaabyajtn jyna'añ: "Abraan myubujk ja Dios, es paaty oj oy wye'emy mut ja Dios."

⁴ Nnija'am ko yu tuumbu pátp ja myuju'uñ di'ibu tu tnidúñ, kyaj du'un yajmo'oy éxtumu may'ajtn.

⁵ Ni'igu, ja ja'ay di'ibu ja Dios myubujktap, ja Dios di'ibu kyaj tpekyryajta'aky ja pekyja'ayuty, Dios oy wye'emy mut tadu ja'ayuty ja'aguyjxm ko myubákuda.

⁶ Tyaadu du'un di'ibu Davit junán ko jotkujk ja ja'ay pán oy wu'amp madu Dios myubujkungyujxm es kyaj jya'aguyjxmuty di'ibu ja ja'ay tyiimpy.

⁷ Du'unu Davit jynán:

Jotkujk di'ibátyu Dios tu mya'xuty ja pyojpu,

di'ibáty yajninajxp ja pyeky,

⁸ jotkujk di'ibáty ja Dios kyaj pyajta'aguty éxtumu pojpu ja'ayun.

⁹ ¿Tii yu tyadu jotkujk'ajtn yu'ayu yajmo'oyamp ja di'ibáty tu yajtsúktu waanu mā yu yedyujk'ajtn, o nandu'un yajmo'oyándup di'ibáty kyaj tsyikyuty? Pes nan yajmo'oyándup di'ibáty myubujktap ja Dios oy kyatsiky'ajtradu. Mut ko tu n'okmadyákumba éxtum ja Diosu jyaabyajtn jyna'añ ko mut ko Abraan tmabejky ja Dios, paaty oj oy wye'emy mut ja Dios.

¹⁰ ¿Per na'a du'unu Abraan oj wye'emy oy mut ja Dios? ¿Tii mā naty tu yajtsiky, o mā naty kyajnum? Kyaj 'yókuty, jaa mā naty kyajnum yajtsiky.

¹¹ Pes jawyiinu Abraan tmabejky ko Dios tkuudyuna'añ di'ibu naty tu twanda'aky, paadyu Abraan oy wye'emy mut ja Dios. Es extu óknun du'un ja Dios t'anmaay ja Abraan es yajtsúkt waanu éxtumu ijxwu'umun ko Abraanu naty oy oj wye'emy mut ja Dios. Paaty mbaat njuna'anum ko yu Abraan yu'u du'unu 'yaptujkuty nidugekyu di'ibáty myubujktap ja Dios oy naty kyayajtsujku.

¹² Esu Abraan nandu'un 'yaptujk'átudu nidugekyu israelituty di'ibátyu naty tu yajtsúktu waanu es nandu'un myubujktap ja Dios éxtumu Abraan tmabejky mā naty kyayajtsikyñun.

Mubujkungyujxm kya'pxy ja wandakun

¹³ Pes ja Dios tyukwandak ja Abraan es ja tyuamp 'yaadsuty ja naxwiñudu di'ibu yajmo'oyándup éxtumu kyuma'añuty. Pes du'unu tyaadu yajwandáky kyaj jya'ajuty mut ko Abraanu naty tu tkuudyuñ ja ana'amun, ja'a du'un mut ko tmabejky ja Dios. Paaty oj wye'emy oy mut ja Dios.

¹⁴ Pes pán ja Dios tu naty twanda'aky ja kyunu'xun yu'ayu mut di'ibáty kyuyduundup ja 'yana'amun, pes ja Diosu wyandakun ni tiixyup tkatsooty, mut ko ni pán mbaat tkakudyuñ, es nanugoobu nmabujkumxyup.

¹⁵ Pes ja di'ibáty kyaj tkuudyundu ja ana'amun, pátp ja tyuudyu'ununu Dios; es mā kyaj jyaaty ja ana'amun, kyaj mbaat yajpekymo'oydu ja'aguyjxm ko tkakudyundu.

¹⁶ Es du'un xtyuk'ijxum ko nmudajtn ja wandakun di'ibu Dios myooy ja Abraan ja'aguyjxm ko nmabujkum ja Dios éxtumu Abraan tmabejky. Dios xkyunu'xum namay'ajtn, kyaj yu'ayuty je'eyu di'ibu yajmoodyu ja ana'amun. Paaty mbaat njuna'anum ko Abraan yu'u du'un aptujk mā nidugekyu di'ibáty myubujktap ja Dios.

¹⁷ Tyaadu du'un di'ibu myadyakypy ja Diosu jyaabyajtn: "Újtsats mij tu nbujta'aky éxtumu u'unkteety mā may ja naxwiñudu." Esu tyadu wandakun tsoatp mut ko Dios ku'am pyajtá, ja Dios di'ibu yajjikyryeiky ja o'kraty es tkojy di'ibu kyajnum 'yity.

¹⁸ Es oy kyuxe'ky ko kyaj mbyaadaty, Abraan myubujk ja Dios es du'un 'yaptujk'átudu mayñaxwiñudu. Du'un éxtum ja Diosu naty tu 'yanu'amxuty: "Yu mduamp m'aadsuty jyantsymáyt."

¹⁹ Abraan myubujk ko Diosu naty tkuudyuna'añ yu wyandakun oy ja Abraanu naty tmudajnu mugo'px jumajtn es jya'ajtnup ko kyaj 'yok'u'unkpátnut, mut ko muija'ayñu ni'igu mut ja ñudo'oxy Saaru.

²⁰ Abraan kyaj oj tmu'amajtsk tmajotmajtsku di'ibu Dios wyandak, waanu ni'igu t'aktimmabejky es oj ja Dios tmujjáwu.

²¹ Pesu Abraan tim tuj'ajtnu naty tmudaty ko mut ja myak'ajtnu Dios kyuyduunaambu naty di'ibu wyandak.

²² Paadyu Dios oj oy wye'emy mut ja Abraan ja'aguyjxm ko tmabejky.

²³ Ko ja Diosu jyaabyajtn jyna'añ: "Abraan myubujk ja Dios, es paaty oj oy wye'emy mut ja Dios", tyaadu kyaj oj yajkuxja'ay mut yu'ayu Abraan;

²⁴ yajkuxjaay nandu'un mut udsajtumgyujxm di'ibu nmabujkum ja Dios di'ibu yajjikyryujk ja Nindsun'ajtn Jesukristu ko 'ye'ky. Paaty nandu'un udsajtn nwu'amum oy mut ja Dios.

²⁵ Jesús yajkuyajk es 'yoogat mut udsajtnu nbojpu'ajtn, es óknun jyikyryeiky es du'un oy nwu'amum mut ja Dios.

5

¹ Es mūt ko oy nwa'umam mūt ja Dios ja'agyujxm ko nmabujkam, agujk jotkujk n'ijtam mūt ja Dios Jesukristakyujxm.

² Es mada tyadu myaj'ajtana Jesukrista oy xyajpadsu'umam mūt ja Dios mūt ko n'axajam éxtama Yajnutsókra, nxondákam tyam mūt ko Jesukrista xymyutnaxa'anam es n'ijtam Dios wyindum.

³ Es kyaj yu'ujaty je'eyu ndukxondákam, nandu'un ndukxondákam ko n'ayo'om njottago'oyam, mūt ko nnija'am ko nmamadákam ja ayo'on, yu'u xymyo'oyam ja ma'xtujkan;

⁴ es ko nmamadákam ja ayo'on mūt ja ma'xtujkan, nwa'umam oy mūt ja Dios; es ko nwa'um oy mūt ja Dios, jotkujk n'awijx njujp'ijxam ja xuu ko Krista myinut;

⁵ es ko jotkujk n'awijx njujp'ijxam ko Krista myinut, nnija'am ko kyaju Dios xywyin'u'unam, ja'a ko Espíríta Santakyujxm ja tsyojkan tpujtáky mā njot'ajt nwinmá'añ'ajtam.

⁶ Pes mā naty tu nnitago'oyana mūt ja pojpu es ni wi'ix tsoo mbaat nganayyajnutsókam udsajtam ku'amaty, net ja Jesukrista 'ye'ky mūt ja'agyujxmu pojpu ja'ayaty ko myiñ jyajty ja tiempu di'ibu Dios tu tpujta'aky.

⁷ Du'un jajtp ko tu'ugu ja'ay tku'eeky jatu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajtp tpy'ajtan muut. Wa'anu da es jantsy apenu jajpaadat pan tku'oogut tu'ugu oyjya'aybyu.

⁸ Peru Dios xytyuk'ijxam ko ni'igu xytsyojkam, mūt ko Jesukrista oj xkyu'o'kam maanam naty nbojpuja'aj'ajtam.

⁹ Es mūt ko Jesús tteemy dyejky ja ñe'pyñ mā ja kruuz esu du'un oy tu nwa'umam mūt ja Dios, waanu ni'igu xyajnitso'oga'anam mā ja tudydu'unun di'ibu Dios myo'oyaampy ja pojpu ja'ayaty.

¹⁰ Ja'a ko maanam naty nnaymyudsip'ajtam mada Dios, Dios xpyujtákam agujk jotkujk mūt yu'u ku'am mūt ko 'ye'ky ja 'lyU'unk Jesukrista, waanu ni'igu tyam xyajnitso'oga'anam mūt ko Jesús jyiky'aty es tyam n'ijtam agujk jotkujk mūt yu'u.

¹¹ Per kyaj yu'uyadyu tyaaadu je'eyu, nandu'un n'ijtam xi'iky xof mūt ko Dios xpyujtákam éxtamu myutnaymyaayubu mūt ja'agyujxm di'ibu ja Nindsun'ajtam Jesukrista tu ttuñ mūt udsajtamgyujxm.

Adán esu Kristu

¹² Du'un éxtam tu'uk je'eyu ja ja'ay kyaj tmamudooy ja Dios es mada tyaaadu pojpukyujxm tsyondaky ja o'kan, paaty nidagekyu ja ja'ayaty 'yooktu, mūt ko nidagekyu pyojpātuunda.

¹³ Mūt ko kyajnam ja Moisés t'axaju ja Diosu 'yana'amun, taa natyu pojputy yā naxwiñ. Per kyaju ja'ay tkakuyduunda ja ana'amun mā ana'amun kya'ity.

¹⁴ Per oy jyadu'unaty, o'ktu ja ja'ay ko Adán jyiky'ajty extu ko ja Moisés t'axaju ja ana'amun, oy tkakuyduunda tu'ugu ana'amun éxtam ja ana'amun di'ibu yajmooy ja Adán, di'ibu yajtukmu'ijxkijxyu ja di'ibu minaamp.

¹⁵ Per kyaj tyi'igyaty, mūt ko ja may'ajtan di'ibu Diosu ja'ay tyuunap, kyaj dyu'unaty éxtam ja peky di'ibu ja Adán tyuun, per ni'igu myájaty ja may'ajtan di'ibu Dios tyuun Jesukristakyujxm esu du'un mayjya'ay ttuk'oyadat.

¹⁶ Jatuk peky wi'ix ko kyaj tyi'igyaty ja may'ajtan di'ibu Dios tyiimpy mada ja'ayaty es ja peky di'ibu Adán tyuun. Mūt ko tu'ugu ja'ay pyekykya'ay, nidagekyu ja'ay wyu'umdu pekyoty; es ko mayjya'ay ni'igu pyekytyuunda, net jatu'ugu yedyujk myiñ di'ibu mūt ja'agyujxmu ja'ay oy wyu'umdu mūt ja Dios.

¹⁷ Nidagekyu ja'ay 'yooktu mūt ko tu'ugu yedyujk pyekytyuun, per ni'igu maj ja may'ajtan di'ibu Dios tyiimpy mada ja'ayaty, namay'ajtungyujxm wyu'umdu oy mūt ja Dios es tmadattu ja jiky'ajtana winu xuu winu tiempu mūt yu'uyu tu'ugu ja'ay, Jesukrista.

¹⁸ Pes éxtamu Dios tpekymyooy nidagekyu ja'ay ja'agyujxm ko tu'ugu yedyujk pyekytyuun, nandu'un ko jatu'ugu yedyujk tpy'ajtan ttuun, du'un mbaat ja ja'ay oy wyu'umdu mūt ja Dios es tmadattat ja jiky'ajtana winu xuu winu tiempu.

¹⁹ Mūt ko éxtamu mayjya'ay pyekytyuunda ja'agyujxm ko tu'ugu ja'ay ja Dios tkakajxykyupejky, nandu'unu mayjya'ay wyu'umdu oy mūt ja Dios ja'agyujxm ko jatu'ugu yedyujk ja Dios tkajxykyupejky.

²⁰ Ko Dios tmooy ja Moisés ja ana'amun, ni'igu ja'ay ttunandu ja pojpu. Es ko oj myaj myayu ja pojpu, ni'igu oj myaj myayu ja may'ajtan di'ibu Dios tyiimpy mūt ja ja'ayaty.

²¹ Es du'un éxtam pojpukyujxmu ja'ay 'yooktu, nandu'un myujtak'adu'utsy ja Diosu myaj'ajtan ko ja'ay oy wye'emy mūt ja Dios es yajmo'oydyat ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu Nindsun'ajtam Jesukristakyujxm.

6

Eky mā ja peky; jiiiky mā ja Kristu

¹ Pes, ģti net ndu'unum? ģTi n'akrojpatu'unum es du'un ja Dios xytyu'unxum waanu ni'igu ja may'ajtana?

² ģNi wi'ix tsoo! Du'un n'ijtam ģxtumu o'krū mā ja peky. Pes, ģwi'ix mbaat yu o'krū pyojpatūi?

³ ģTi kyaj xyñjāwudu miidsaty ko ndi'igyam mat ja Jesukristu ko nnabajtam, nandu'un ndi'igyam ja'a maut ko 'ye'ky?

⁴ Ko nnabajtam, du'un n'ijtam ģxtum ti'igyu n'o'kam mādu Kristu es ti'igyu mat nnaxtūjkam, es du'un ģxtumu Kristu jyikyppyeky Dios Teety myuj'ajtunguyjxm, nandu'un njiiky'ata'anum wa'ats, kyaj n'okjiiky'ajtanat axuuk ģxtum ijtyun.

⁵ Mat ko pūn tu n'o'kam ti'igyu mat yu'u, ti'igyu mat yu'u njiikyppyjkm.

⁶ Es ko n'ijtam ģxtum n'o'kam ti'igyu mat ja Jesukristu mā ja kruuz, ja'agyujxm du'un n'ijtam es nganakyppektyu'unum, kyaj ja pojpu nnakymyadu'unum ģxtum ja ja'ayu wyindsan tmadūi.

⁷ Ja'a ko mā pūn 'yeeky, ta tnike'eky ja pojpu.

⁸ Es mat ko tu n'o'kam ti'igyu mat ja Jesukristu, n'okmabūjkam ko nandu'un njiiky'ajtam mat yu'u ti'igyu.

⁹ Nniija'am ko Jesukristu tu jyikyppyeky, ni na'a kyanaky'ooga'añ, kyaj ja o'kan ja māk'ajtan t'okmadajnu es myumada'agudat.

¹⁰ Pesu Jesukristu 'ye'ky je'eyu tūgekyu winu xuu winu tiempu es tkūbejty tkumadooy tūgekyu ja naxwiñudu ja'ayudyu pyojpaty, es tyam jyiky'aty ja Dios 'yoy'ajtunguyjxm.

¹¹ Nandu'un nayjāwudu miits ģxtumu o'krūty mā ja pojpu, es du'un ģxtum tu mjikyryūktu ti'igyu mat ja Jesukristu es xymyādūndat ja Dios.

¹² Katu miits mnayyākudu es ja pojpu m'awindumbūkadat es mdukmūnūjxūdat ja jiky'ajtanu axuukpu.

¹³ Katu xyajtūndu yu mnini'x mgūbajkyty ģxtumu tyuumbajn ja ka'oybyu es du'un mduktūndat ja pojpu. Nik oy naygyyākudu amumdu'uk jot mā Dios ģxtumu di'ibāty tu jyikyryūktu, es yajtūndu mnini'x mgūbajkyty ģxtumu ja Diosu tyuumbajn, es du'un mduktūndat di'ibu yu'u tsyejpy.

¹⁴ Mat ko ja pojpu kyaj xywyindsan'āttat miidsaty, mat ko miidsaty kyajpu ana'amūn mya'itadu, yu'u sitūy ja Diosu myay'ajtan.

Pūnaty myaduundap ja ka'oybyu

¹⁵ Pes mat ko tyam n'ijtam mādu Diosu myay'ajtan es kyajpu ana'amūn xyñakyya'ijtam, ģti net n'aktu'unum? ģTii n'akrojpatu'unum? ģNi wi'ix tsoo!

¹⁶ Pes jagyyūkadu miidsaty. N'okpūjtākam ģxtum tu'ugu ijxpajtan. Ko pūn űayyākadat tmadūnat jatu'ugu ja'ay, pes tuumbū'ajtabu tadu ja'ay. Nandu'unu du'un miidsaty, pūn mbanūjxtūp ja pojpu ģxtum ja ka'oybyu tteky, pes yu'u mduumbū'ajtādūp ja ka'oybyu. Per pūn mduundūp miidsaty di'ibu ja Dios tsyejpy, mDiosmūduundūp miidsaty. Pūn mmdūduundūp ja ka'oybyu, mbātādūp ja o'kan. Per pūn mmdūduundūp ja Dios, mjiky'āttūp tūy'ajtan maut.

¹⁷ Per yajja'aygyādākp ja Dios, mat ko oy miidsaty tūnyūp mduumbū'ātadu ja ka'oybyu es xytyuundu ja peky, tyam tu xy'axājūdu ja xprajkan di'ibu myajmooydyu es mgyudyuundūp mat wīnu mjoj ģxtum ja Diosu myaduumbūty.

¹⁸ Mbaat njūna'anum ko mā miidsaty oj myajpekymya'xtu, net oj mnaybyūjtā'agadu Diosu myaduumbūty es du'un mjiky'āttat tūy'ajtan maut.

¹⁹ Kajxpdūsu du'un wa'ats esuts oytyim pūnaty xyjagyūkadats. Tūnyūp miits mnaygyyājkdū mā ja axūk'ajtan es ja pojpu ģxtumu ka'oybyu myaduumbū, es mjiky'ajttu axuuk; per tyam nayyākadu amumdu'uk jot mā Dios ģxtumu myaduumbūty, es mjiky'āttat tūy'ajtan maut, du'un ģxtumu Dios tteky.

²⁰ Ko miidsaty ijty mduumbū'ātadu ka'oybyu es mduktūndu ja axuukpu, ni xykyatuundu kwentū di'ibu naty oy.

²¹ Pes, ģti mbūjk mbattū mā tadu jiky'ajtanu axuukpu?, ko extu mdsydyuundūp ko xyjamyatstū. Pesu tyāgadu du'ambu jiky'ajtan yajmiimpy ja o'kan.

²² Per tu miits myajpekymya'xtu es tu myajpūjtā'aktū Dios mduumbūty. Es mat ko tu mnayyākadu amumdu'uk jot es mjiky'āttat ģxtum ja Dios tteky, yu'u mmo'oyūdap ja jiky'ajtanu wīnu xuu wīnu tiempu.

²³ Pes yu pojpu sitūy yajkyry ja mūju'uñ, esu tadu mūju'uñ yu'u du'un ja o'kan; per Dios nadu'añū dyaky ja jiky'ajtanu wīnu xuu wīnu tiempu mat ja'agyujxm Nindsūn'ajtam Jesukristu.

7

Kasaqadu ja'ayuty éxtamu ijsxajtun

¹ Məgu'ugitaty, miidsuty yajxon xyñjəwədu ja Diosu 'yana'amun. Mnija'adup ko ja ana'amun je'eyu dyajkutiky ma ja'ayun maanum jyiky'aty ja ja'ay.

² N'okpəjtəkum, du'an ja ana'amun jyuna'añ ko tu'ugu kasaqadu toxytyujk ti'igyu 'yity mədu ña'ay maanum ja ña'ay 'yakkjy'aty; per pən o'kp ja ña'ay, wə'ump awa'atstum ja toxytyujk es təkət ja wiinkpə yedyujk.

³ Paaty, pən tyadu toxytyujk nayyajkup mət jatū'ugu wiinkpə yedyujk maanum 'yakkjy'aty ja ña'ay, yajtəgeepu ja pəjk ukunu wyindsu'kan; per pən o'kp ja ña'ay, kyaj dyajtəgəy ja pəjk ukunu wyindsu'kan ko wiinkpə yedyujk tpeky.

⁴ Nandu'an miits məgu'ugitaty, du'an miits m'ittu éxtamxyup m'ooktu ma ja ana'amun es mdi'igyudət mət jatū'ukpə, ja'a njuna'anum mədu Kristu di'ibu jikypyujk ko 'yok'e'ky. Du'an ttuun es njiky'ajtam du'an éxtamu Dios tseky.

⁵ Mət ko maanumu naty ndu'unum di'ibu nnini'x'ajt ngubajk'ajtam tsyejpy, net ja ana'amun oj xyjot'yujxum ko pojpu yu'u di'ibu naty ndu'unum, es ana'amungyujxm ja pojpu je'eyu ni'igy o'xy'aktuktuna'anum ja axuukpə es xytyuknimi'inum ja o'kan mət ko du'an n'adətum.

⁶ Per tyam, mət ko tu n'o'kam mət ja Jesukristu es tu n'awa'atspuds'amanu ma tadu ana'amun, kyaj nnakymyudu'unum ja Dios mət yu'əy ko nguudyuna'anum ja ana'amun jaybyety, nmədu'unum ja Dios mət ja njot'ajt nwinma'añ'ajtam éxtam ja Espiritu Santu xytyukni'ijxum.

Peky di'ibu ijtə mə əjən

⁷ Pes, əmbəət njuna'anum ko ja ana'amun yu'əjuty ja pojpu? iNi wi'ix tsoo! Tadu ana'amundsə du'an tu xytyuknijawu ti dən pojpu'ajtp. Kooxyubu tadu ana'amun tu kyajuna'añ: "Katə xy'adseky di'ibu wiinkpə jya'a'ajtpy", kyajxyupts əj tu nnijawu ko du'an pyojpəty ko ndsojkam di'ibu wiinkpəty myudajttəp.

⁸ Per kots tu nnijawu ja ana'amun, ja pojpu tu xymyo'oy təgekyu oytyim di'ibu axək winma'añty. Pes ko ja ana'amun kya'ity, kyaj ja pojpu ti mək'ajtam tmədaty.

⁹ Ijt tu'ugu tiempə məts njiky'ajty ni nganija'ajats ja ana'amun. Per kots oj nnijawu ja ana'amun, net ja peky xytyuk'adsejkyats ja axək'ajtam esəts xyajwe'emə éxtamxyupts n'eeky.

¹⁰ Ja ana'amun di'ibu Dios yajwə'am es əj nnijəwət wi'ixəts njiky'atət winu xəu winu tiempə, mət ja'agyəjxm ja ana'amun əj nyajpəjta'agyəts esəts nbaqədət ja tyədyu'ununu Dios.

¹¹ Mət ja'agyəjxm ja ana'amun ja pojpu tpaty wi'ixəts xywyin'ənat esəts əj xyajwe'emə éxtamxyupts eeke n'ity.

¹² Tyəadu du'an xytyuk'ijxum ko tyəadu ana'amun tyu'ajtənaty, wya'adsəty es 'yóyuty.

¹³ ?Per ti, kyaj du'an jyaty ko di'ibu du'an oy tu tyəgətsy axək es təts xya'eeke? iNi wi'ix tsoo! Ja pojpu du'an di'ibəts tu xya'eeke, es mət yu ana'amun xytyuknija'ajats ti dən ja pojpu, mət ko mə yu ana'amun yajnijəwə ko jyantsy'axəgədyu tadu pojpu.

¹⁴ Nnija'am ko tadu ana'amun yu'u yəjk ja Dios, per pekyjya'ayəts əj, du'anəts əj n'ity pekyoty éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu niteeky 'yity.

¹⁵ Kyajts nnijawu pən tət xyajtp; kyajts nduñ di'ibəts ndsejpy, ni'igəts nduñ di'ibəts kyaj njatuna'añ.

¹⁶ Per pən ndiimbyəts ja di'ibəts kyaj njatuna'añ, n'əxkəjpyəts ko yu tadu ana'amun 'yóyuty.

¹⁷ Es du'an kyaj nnaky'ajtsəty di'ibu kyaj tməmədoj ja Diosu 'yana'amun, ja'a du'an ja pojpu di'ibu dən ijtə mə əjən.

¹⁸ Nnija'abəts yajxon ko mə əjən, pojpu ja'ay, kyaj ni ti di'ibu oy, ja'a ko njatunaambyəts di'ibu dən oy, per kyajts nməmada'aky.

¹⁹ Məaxyp jyapaədyuty ndúnəts ja oybu éxtəms njadsekyən, ni'igəts n'aktūñ ja axuukpə di'ibəts kyaja'ijty njatuna'añ.

²⁰ Paaty kyaju dən 'yajtsəty di'ibu dən tyiimpə ja axuukpə, yu pojpu dən di'ibu ijtə mə əjən, yu'u dən tyiimpə ja axuukpə.

²¹ Di'ibəts xyajtp, ko njatuna'añəts di'ibu oy, per jam ja pojpu məts əj.

²² Yu njot nwinma'añəts kyupejkypy amumdu'uk jot ko 'yóyuty ko ja Diosu 'yana'amun jyuna'añ di'ibəts ndúnəp,

²³ per taa məts əj n'ity tu'uk di'ibəts xymyədsip'ajtp. Yu pojpu yu'əts xytyuknimiimp ja axək winma'añ, esə tyəadu tsyiptundə di'ibəts əj nnija'ap di'ibu oy, es du'anəts xymyudaty éxtamu tsimyjya'ayən, es xytyukmədūñəts əgwənu ja pojpu.

²⁴ ĪPuroobu ej mat yu'agyujxm tugekyu tyaadu! ĶPānts xyajnitso'ogup mā tyadu nini'x di'ibū tu yajtuknikajxpēty ja o'kunu?

²⁵ Yajja'aygyudāk ja Dios ko jyaaty ja nitsokun mat yu'agyujxm Nindsun'ajtam Jesukristu. Pes du'unts ej n'ity: Nwinma'aŋgyujxmts ej njatseky es ej ndūnat di'ibū Dios 'yoyjya'ap, per ja pojru di'ibū ijtp mats eju nnini'x, ja'ats ej xyajpekytyuump.

8

Jiky'ajtan Espiritu Santu'kyujxm

¹ Pes du'un di'ibaty ja'a'ajtudap ja Jesukristu, kyaj 'yawijxaty ni ti tūdyu'unun,

² mat ko ja Espiritu Santu di'ibū yajkypy ja jiky'ajtan ja'agyujxm ko ti'igyū n'ijtam mudu Jesukristu, tu xyajnitso'okun es kyaj nnaky'ijtam mā ja pojru es ja o'kun.

³ Tu ja Dios tūū di'ibū ja ana'amun kyaj mbaat oj tūū, ja'a ko naty ja myak'ajtan kyujunakaty ko ja ja'ay tūundu di'ibū ņini'x kyubajk tsojktap. Paaty ja Diosu 'yU'unk tkejxy es ja'ijxy éxtamu pekyjya'ay es twindsu'kun'atut ja ja'ay pyojpakyujxm, es du'un dyajtūgooy ja pojru myak'ajtan di'ibū naty mā adsajtam.

⁴ Es mat ko du'un tūūū, oj tkuydyūn mat adsajtamgyujxm tugekyu di'ibū ja ana'amun xytyuk'ana'amun, es tyam njiky'ajtam éxtam ja Espiritu Santu xytyukni'ijxam, kyaj nnakyjyiky'ajtam éxtam ttseky ja nnini'x'ajtam ngubajk'ajtam.

⁵ Pes di'ibaty naysajkudap mat ja di'ibū ņini'x kyubajk tseyjpy, yu'u je'eyu wyinmaaydyup di'ibū ņini'x kyubajk tseyjpy; per di'ibū naysajkudap mā Espiritu Santu, yu'u je'eyu wyinmaaydyup di'ibū Espiritu Santu tseyjpy.

⁶ Di'ibaty naysajkudap mat ja di'ibū ņini'x kyubajk tseyjpy, tyadu ja'ayuty pātudap ja o'kun. Per di'ibaty naysajkudap mā yu Espiritu Santu, tyadu ja'ayuty pātudap ja jotkujk'ajtan es ja jiky'ajtan wīnu xuu wīnu tiempu.

⁷ Di'ibū naysajkudap mā yu di'ibū ņini'x kyubajk tseyjpy, myudsip'ajttap ja Dios, mat ko ni tkatsoktu es ni mbaat tkapadundu ja Diosu 'yana'amun.

⁸ Paaty di'ibū jiky'ajttap éxtam ttsoktu ja ņini'x kyubajkuty, ni nā'a mbaat ky-atukjotkuda'agudu Dios.

⁹ Per kom ja Espiritu Santu ijtp mā miidsaty, kyaj nnakyjyiky'attu éxtam ja mnini'x mgubajku tsojokun, je'eyu du'un m'akjiky'attu ti'igyū mat ja Diosu Jya'ajun. Pes di'ibaty kyaj tmudattu ja Jesukristu Jya'ajun, kyaj yu'u jya'a'atudu Jesukristu.

¹⁰ Pūn m'ijttap ti'igyū mat ja Kristu, oy 'yoogut ja mnini'xaty pekykyujxm, jiky'ajttap ja mja'ajunaty ja'agyujxm ko oy mww'umdu mat ja Dios.

¹¹ Es kom mā miidsaty ijtp ja Diosu Jya'ajun di'ibū yajjikypyujk ja Jesukristu mā 'ye'ky, nandu'un ja Dios yajjikypyukap yu mnini'xaty.

¹² Pes mugu'ugitaty, tam di'ibū tsojkap es ndu'unum, per kyaj jya'ajuty es njiky'ajtam éxtam ja nini'x kubajk ja tsojokun.

¹³ Mat ko pūn mjiky'ajttap éxtam ttseky ja nini'x kubajkun, m'oooktap pekymyūat; per pūn ja'agyujxm ja Espiritu Santu myajtūgooydyup ja mnini'x mgubajku tsojokun, net ja Dios mmo'oyudat ja jiky'ajtanu wīnu xuu wīnu tiempu.

¹⁴ Mat ko nidugekyu di'ibū naysajkudap es ņu'umo'oy tyu'umo'oyudat ja Diosu Jya'ajun, tyaadudyu du'un di'ibū Dios 'yaxájup éxtamu 'yu'ungun.

¹⁵ Pesu tyadu Espiritu Santu di'ibū n'axájum, kyaj xyajtsu'k xyajja'am éxtamu tuumbu di'ibū kyaj tkuydyūn, yu'u du'un xytyuktsojkam ja Dios éxtamu 'yu'ungun. Es ja'agyujxm Espiritu Santu n'anma'ayum: "Tatitu'unk."

¹⁶ Ja Espiritu Santu tyi'igyū mā yu n'anmaja'an'ajtam, es xytyuknija'am ko xy'u'unk'ajtam ja Dios.

¹⁷ Es ko adsajtam yu'u xy'u'unk'ajtam, nandu'un mudu Kristu xypyāda'anum ja kuma'añ; mat ko pūn nbu'ayo'om ja Kristu, nandu'un xypyātum es n'ijtam mā myuj'ajtan.

Muj'ajtan di'ibū miimp

¹⁸ Paaty kyajts ngwentapujta'aky ja ayo'on di'ibū tyam nyajkuix nyajnaxum. Pes kyaj mbaat ndukma'ijxkijxyum tadu muj'ajtan di'ibū nbaāda'anum ok.

¹⁹ Pes tugekyu di'ibū Dios yajkoj 'yawijx jyuip'ijxtap es t'ixa'andu ja xuu tiempu ko Dios dyajnigaxu'ugut di'ibaty 'yu'unk'ajttap.

²⁰ Ja'a ko mā ja Adán pyekytyuūn, tugekyu di'ibū ya naxwiīn ijtp 'yayoy nandu'un mat ja'agyujxm pyojru; kyaj 'yayoy mat ko yu'u ku'am ttsejky, Diosu du'un pyujtāk. Per kyaj wyu'amut du'ūnūm, mat ko tugekyu di'ibū Dios pyujtāk 'yawijxtap

²¹ ko kyaj 'yokkutūgoyānnudu es pātup ja muj'ajtan, ja awa'atstuu'yajtan es ja kunu'xun di'ibū pyaattap ja Diosu 'yu'unguty.

²² Nnija'am ko extu tyam tugekyu di'ibū Dios pyujtāk moon tujkp éxtam tu'ugu toxytyujk dyajnáxy ja pūjk ado'onun ko tpaāda'añ ja maxu'ungu'unk.

²³ Es kyaj yu'ujaty je'eyu 'yayowdu mat ja pūjk ado'onun, nandu'un udsajtum di'ibu nmudajtum ja Espiritu Santu di'ibu Dios tu xymyo'oydsyondakum éxtamu tūmp di'ibu jawyiin tūmp'ajtp, es njejp'ijxum ko Dios xymyo'oyum tugekyu di'ibu xypátum mat ko xy'u'unk'ajtum, ja'a yu'u ko nmudajtum ja jembyu nini'ix.

²⁴ Paaty uudsaty ja nitso'ok'ajtan tu nbátum ko du'un njejp'ijxum. Ko ja'ay tu t'ijxnu di'ibu naty tu tjejp'ixy, kyaj ja'a 'yok'yajitjnu ko tjejp'ixy. Pes kooxyup ja'ay tu t'axájuda, kyajxyup tnakyjyup'ixy.

²⁵ Per mā kyajnum ti nmudajtum, pes n'ok'awijxum mada ma'xtujkun.

²⁶ Nandu'un jajtpu du'un, ja Espiritu Santu xypudujkam mā n'ijtum ya'ayow ya'ama'at, mat ko kyaj nnija'am wi'ix ngajxtakum éxtum pyaadyty, per ja Espiritu Santu xyninu'xtakum mat udsajtum, mat ko yu'u myudeepy ko ngujx ndujkam di'ibu kyaj mbaat ngajxpudsu'umam.

²⁷ Es komu Dios ņija'adyaapy tugekyu ja ja'ay jyot wyinma'añaty, ņija'ap yajxon di'ibu ja Espiritu Santu 'yamdowaampy, mat ko yu'u 'yamdeepy ja Diosu jya'ayaty éxtum ja Dios ttseky.

Nmadakum Kristukujxm

²⁸ Nnija'am ko Dios yu'u tyuknibujtakup tugekyu es ttuk'oy'áttat di'ibáty tsojkudap, di'ibáty yu'u tu twoy, éxtum tu ttuknibujtaaga.

²⁹ Mat ko Dios tnija'aju ja jya'ay tim ux'ajp, es yu'ujaty twin'ijxy es 'yítat éxtamu 'yU'unk Jesukristu, es du'unu Jesukristu kya'áxkop'áttat mā mayu myuga'axaty.

³⁰ Es pánadyu Dios tyuknibujtaku ux'ajp es t'u'unk'áttat, ja'a twooy; es pánaty wyoo, ja'a oy muat wye'emy; es pánaty oy muat wye'emy, ja'a pyujtak es tmadáttat ja muj'ajtan.

³¹ Es mat ko tu nnija'am tugekyu tyaadu, ¿ti dun mbaat n'aktimkajxum? Mat ko Dios xypudujkam udsajtum, ¿pán xymyudsip'ajtum?

³² Mat ko Dios kyaj oj tkuyu'utsy ja kyum U'unk, ni'igu oj tkayaky es 'yoogat udsajtumgyujxm, ¿wi'ix tsoo net xkyamo'oyum tugekyu mada 'yU'unk?

³³ ¿Pán mbaat tpekymyo'oy di'ibu Dios tu twin'ixy?, mat ko Dios ku'am oy dyajwe'emy mat yu'u.

³⁴ ¿Pán mbaat jyana'añ: "Pekyjya'ayu tyaaduty?" Jesukristu ku'o'kudu, es kyaj je'eyu kyu'o'kudu, nandu'un jyikyppyjky jatugok es tam 'yity aga'añdsyoo mā Dios es xyninu'xtakum.

³⁵ ¿Pán mbaat xypujkam ja Kristu tsojkan? ¿Tii mbaat xypujkam ja ayo'on, o ja jotmay, o mat ko nyajpajudjtan, o ja yuu, o mat ko kyajpu nwi'ajtan, o mat ko xya'ooga'anum mat ja espaadu?

³⁶ Pes éxtum jyana'añ ja Diosu jyaaybyajtan:

Mat mjtskyujxm uudsaty n'ittu o'kun jujp'am; du'unuts uudsaty n'ittu éxtum ja borreegu di'ibu yajmunujxtup mā ja o'kun.

³⁷ Ni di'ibudsu taadu xkyatukmastu'udat ja Kristu. Pes yu'u du'un di'ibats xytyukmamadakp tugekyu tyaadu, mat ko yu'u xytsyojkam.

³⁸ Paadyuts nmudaty ja tuj'ajtan ko ni ja o'kun es ni ja jiky'ajtan, ni ja ánkusaty, ni ja ka'obybyaty, ni ja tyambu, ni ja di'ibu miimp kudápnam,

³⁹ ni di'ibu tsajwinm, ni di'ibu ayoodakno'ty es ni di'ibu Dios yajkoj, kyaj ni ti mbaat xkyatukmastútum ja tsojkan ja Dios di'ibu myudajtypy mat udsajtum mā yu Nindsun'ajtan Jesukristu.

9

Wyinwijtsypy ja Dios pánaty tsyepjy

¹ Éxtamu myuduumbu Kristu, ngajxyudsu tuj'ajtan es kyajts n'anda'aky. Ja Espiritu Santu ana'amp madsu nwinma'añun es tuj'ajtanuts njana'añ.

² Ndimmadajttiibysy ja amay jotmay.

³ Ouxyup'ts njatseky es kajxpéky ndim'ítat es kyajts n'ok'ijnat ti'igyu mada Kristu pán o'oyxpyup es ttuk'oy'áttat ja nmugu'uk'ajtan, ja israelitu ja'ayuty,

⁴ ja Israelu tyuamp 'yaats du'un éxtum uj. Dios kypujkudu éxtamu 'yu'ungaty es tyuk'ijxudu ja myuj'ajtan es ttuun ja kajxy'átypy mat yu'u, es tmoodyu ja 'yana'amun esu wyandakun es wi'ix twindsu'ugudat ja Dios.

⁵ Nan yu'udyu du'un ja tyuamp 'yaats ja Abraan, Isaa esu Jakoob, es nandu'un jya'ajtantungyujxm 'yjity tadu tyuamp 'yaats ja Kristu, oy ja'ijty jya'Diósaty di'ibu ana'amp mā di'ibu jaa'ajtp tugekyu. ¡Wa'an dya'awdaty mā tugekyu it naxwiñadu winu xuu winu tiempu! Wa'an du'unaty.

⁶ ¡Per kyaj mbaat njana'anum ko Dios tu dyajtugátsy ja wyandakun! Ja'a ko kyaj nidugekyu yu israelítaty oj wyin'ixudu Dios éxtamu jya'ayun.

⁷ Es nan ni yu'a Dios tkaja'ay'áty nidugekyu ja Abraānu tyuamp 'yaadsuty, mut ko Dios t'anmaay ja Abraān: "Yu'ayu du'anu tyuamp 'yaats ja Isaa yajkwentəpajta'əgəp éxtum nja'ajən."

⁸ Tyaadu xytyuknija'am ko kyaj ja ja'ay Dios 'yu'unk'átyuty pən wi'ix pən ja tyuamp 'yaats ttukmīn ttukjajtu, ja'a ja ja'ay Dios u'unk'ajttəp di'ibu miin jajttu mā ja Dios tkuydyūn ja wyandakən,

⁹ mut ko du'an wyandaky: "Jumbítəpts mā ja tiempu tpaədət esu Saaru tu naty dyajmīn dyajja'ty tu'ugu u'ungu'unk."

¹⁰ Es kyaj yu'ayuty, nandu'un ja Rebeku 'yu'unk majtskpu, ti'igyu tteety'ajttu ja Isaa, ədsajttum n'apteety'ajttum.

¹¹ Oyu du'an, kyajnum natyu tyadu majtskpu u'unk myiñ jya'ty es ni tkatūñumu naty tii, ni yu oybyu es ni yu axuəkpu, ja'a ko tyūñuty di'ibu Dios tsyojk ko twin'ijxy di'ibu yu'a kyupejkyty éxtumu jya'ayən,

¹² kyaj ja'agyujxm ko tu'uk tu'uk tii ttuñ tkatūñ, es ja Rebeku ya'anmaay: "Yu mga'axkópky yu'a tuumbu'átədəp ja mutskpu."

¹³ Du'an éxtum ja Diosu jyaaybyajttən jyuna'añ: "Ndsejpyuts ja Jakoob, peru Esə'uu kyaj."

¹⁴ ĆTii mudu tyaadu mbaət njuna'anum ko kyaju Dios ttuñ ja təy'ajttən? ĆNi wi'ix tsoo!

¹⁵ Mut ko Dios t'anmaay ja Moisés: "Ćj nmədátəpts ja pa'ayo'on mut ja di'ibuts əj nba'ayowaampy, es nmədátəpts ja ma'xtujkən mut ja di'ibuts əj nməma'xtukaampy."

¹⁶ Es du'an kyaxə'eky ko di'ibu Dios tyiimpy, du'an ttuñ mut ko yu'a ku'am pya'ayowaampy, kyaj mut ko ja ja'ayuty du'an tsoktu es ni mut ko ti oynu'anən tu ttundu.

¹⁷ Mut ko ja Diosu jyaaybyajttən jyuna'añ ko Dios t'anmaay ja Ejiptu ryey: "Paəty tu nbajta'aky éxtumu rey es nya'ixudats mā mijən ja nmək'ajttənəts es du'an ya'ixət ja nməj'ajttənəts mā nidugekyu naxwiñadu ja'ayuty."

¹⁸ Tyaadu xytyuknija'am ko Dios ya'ijxəp ja pya'ayo'on mā di'ibu yu'a tsyejpy, es nandu'un dyajkujuunda'aky di'ibu yu'a yajkujuunda'agaampy.

¹⁹ Ja da pánəts xy'anuməp: "Pən du'anu du'an, Ćwi'ix mbaət ja Dios xypyekymyo'oyum oynu'anən pən kyaj mbaət pən tėjpkuwa'agu di'ibu Dios tsyejpy?"

²⁰ Esəts əj n'adsoy: ĆEs mbənu dən mij ko du'an xyñi'ow xyñi'yaaxu Dios? ĆTii wa'anu tu'ts t'anumə di'ibu yajkójəp: "Ti kots mij du'an tu xypyotsy?"

²¹ Pes ja tu'ts pojtspu yajkejpy ja tyexy tyazu éxtum yu'a ku'am ttseky. Yu'a pátəp dyajttənət kujkwa'xy ja mo'onts es tpoətsut tu'ugu jantsy oybyu di'ibu myu'uñəary ja pəjy, es jakujkwa'xy mbaət dya'oyu tu'uk di'ibu oywyi'ix yajttūñ. Pes ja mo'onts jya'a'ajttypy yu'a.

²² Nandu'un jajttu du'an, ja Dios pátəp ttūnət di'ibu yu'a tsyejpy. Yakaampy tu'ugu ijxrajttən wi'ix ja təydy'unən dyaky es dya'ixə'añuty ja 'yajkən es myumadak mut ja mya'xtujkənu tadu ja'ayuty di'ibu yu'a tyuknibajttaku es nējxtət ayoodaknóty.

²³ Nandu'un pátəp es dya'ixudət yu myəj'ajttən mut ja ja'ayuty di'ibu yu'a myədajttypy mut ja pa'ayo'on, mut ko jawyīñəbu naty yu'a tu ttuknibajttəagu es n'ijttəm mā myəj'ajttən,

²⁴ ədsajttum, di'ibətyu Dios wyoo es tpa'ayooy, kyaj jye'eyuty ja israelítuty, per nandu'un di'ibuty kyaj 'yisraelítuty.

²⁵ Éxtum jyuna'añ mā ja Diosu kyugajxpu Oseeus tkaxjaay:

Di'ibətyədsu naty kyaj njə'ay'átyəts,

yu'əts njə'ay'áttəp,

es di'ibətyədsu naty kyaj ndseky,

njuna'anəpts ko yu'əts ndsojktəp.

²⁶ Es nan jam jyuna'añ:

"Kyajts miits njə'ay'áttu,

nan jamu n'axəjadət miidsuty éxtumts ja n'u'ungən",

du'an jyuna'añ ja Dios di'ibu jiky'ajttəp.

²⁷ Es mut ja israelítuty, ja Diosu kyugajxpu Isaiu jyuna'añ: "Oy ja israelitu ja'ayuty jya-may'ajttədu ja tyuamp 'yaadsuty éxtum ja pu'u jikymyeyjñbyu'əay, je'eyu waanu yu'əjuty nītso'oktət.

²⁸ Mut ko yu Nindsən'ajttəm Dios tsojk es kexy ka'pxy tkuydyuunda'aya'añ yu 'yayuk mā tugekyu ja naxwiñadu."

²⁹ Es éxtum nandu'un ja Isaiu jyuna'añ jawyīñəp:

Kooxyəbu Dios di'ibu tugekyu mək'ajttən myədajttypy,

oj xykyatukməníkəkum waandi'knu ja'ay,

təuxyəp ndimkutəgo'oyum tugekyu,

éxtum jyajty ja Sodomu kajpn esu Gomorru kajpn.

Israelitu ja'ayuty es ja oybyu ayuk

³⁰ ¿Ti xytyukjaygyujkam tugekyu tyaadu? Pes xytyukjaygyujkam ko yu di'ibu kyaj 'yisraelituty myubjkungyujxm oy wu'umdu mut ja Dios oy tka'axtaadyu es du'un 'yitut mut ja Dios,

³¹ es ja israelituty situy jyatunandu extam ja Dios t'ane'emy es du'unxyu oy wu'umdu mut ja Dios, per yu'ujuty kyaj ttuk'oybyudsuumdu.

³² ¿Es ti ko tkatuk'oybyudsuumdu? Ja'a ko jyamada'agandu es ja Dios yajnitso'ogudut mut ja di'ibu yu'ujuty ku'am tyuundup es kyaj mut ja'agyujxm ko ja'ay t'axajadu Jesus extamu Yajnitso'kpu, mbaat njuna'anam ko yu'u tyukkunajpu.

³³ Du'un jyajty mudu israelituty extam jyuna'an ja Dios ma ja jyaabyajtan:

Nbajta'agupts ma Syon kajpn,

tu'uk di'ibu extamu tsaa yajtukkunapup

es kyudawdat ja ja'ayuty;

es di'ibaty myubejkyu yu'u,

ni na'a tkamadattut ja tsoydu'un.

10

¹ Mugu'ugituty, di'ibats situy njantsytsyejpy amumdu'uk jot es n'amdoy nbujkso'yuts ja Dios, ja'a du'un es ja israelituty nitso'oktat.

² Ku'umts uj n'awanu ko yu'u sitauty 'yawdatandup ja Dios, per kyaj tjagyukudu ti Dios tsyejpy.

³ Pes kyaj tjagyukudu wi'ixu ja'ay oy wu'umdu mut ja Dios, ja'a tyunandup es tpayo'oya'andu ky'um winma'añgyujxm wi'ix oy wu'umdu mut ja Dios, kyaj tkupaktu wi'ix ja Dios jyuna'an es oy wu'umdu mut ja'a maat.

⁴ Jabaat ja Moisesu 'yana'amun tyuun ko myiñ ja Kristu, es du'un nidagekyu oy wu'umdu mut ja Dios ko Kristu tmabaktu.

⁵ Moises ñigajx wi'ixu ja'ay oy wu'umdu mut ja Dios ana'amungyujxm ko jyuna'an: "Di'ibu kyuydyiumpy tugekyu tugekyu di'ibu tadu ana'amun ñi'ana'amup, tadu ja'ay 'yaxajup ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu."

⁶ Per ko ja'ay wu'umdu oy mut ja Dios mubjkungyujxm, du'un jyuna'an: "Katu mjuna'an mjodoty mwinma'añoty: ¿Pánu da patáku tsajpót?" (Ja'a du'un es dyajjanáku ja Kristu.)

⁷ Ni mgajuna'anut: "¿Pánu da kuda'agup ayoodaknoty?" (Ja'a du'un es ja Kristu dyajjikyuyáku.)

⁸ Pes du'un ja Diosu jyaabyajtan jyuna'an: "Wingu'uy agu'uy es aajoty jodoty ja ayuk xymudattu." Yu'u ja ayuk di'ibats uj ngajxwa'xyu.

⁹ Pán mut ja m'aa mjuna'an: "Ngupejkyuyats mij, Jesús, extamdsu nWindsán", es pán mmubejkyu mut ja mjot mwinma'añ ko Dios yajjikyuyáku ja Jesús ko 'ye'ky, net mnitso'ogut.

¹⁰ Mut ko mudu njot'ajt nwinma'añ'ajtam mmubjkuam ja Dios es net nwa'umam oy mut ja Dios, es mut ja n'aa'ajtam njuna'anam ko Jesukristu Nindsun'ajtam, es yu'u du'un xytyukpátam ja nitsokan.

¹¹ Pes ja Diosu jyaabyajtan jyuna'an: "Pán myubejkyu yu'u, ni na'a kyatsoydyu'unga'adut."

¹² Tyaadu xytyuknija'am ko Dios kyaj t'ijxkijxu di'ibu israelitu o di'ibu kyaj 'yisraelituty, mut ko yu'u ku'am ja Jesús Nindsun'ajtan'ajtp ma tugekyu, es yu'u kyuni'xyu maj wiin kaja nidagekyuty di'ibu manu'xtákudup.

¹³ Mut ko ja Diosu jyaabyajtan jyuna'an: "Nidagekyu di'ibu manu'xtákudup extamu Nindsun'ajtam, nitso'oktatp."

¹⁴ ¿Per wi'ix mbaat t'awdaty extamu Nindsun'ajtam tu'uk maanam kyaj tmabeky? ¿Es wi'ix mbaat tmabeky pán kyaj tmudoy yajmadya'aky? ¿Es wi'ix mbaat tmadowdu yu'uju 'yayuk pán kyaj ni pán kyatukmamadya'agudu?

¹⁵ ¿Es wi'ix mbaat yajtukmamadya'aky ja Diosu 'yayuk pán kyaj pán tyuknigéxyuty? Du'un extamu Diosu jyaabyajtan tmadya'aky ja di'ibu kyajxwa'xtup ja Diosu 'yayuk ma jyuna'an: "¡Jyantsytsyujuty ko jya'ttu di'ibu xytyuknimi'inam ja oybyu ayuk!"

¹⁶ Per kyaj nidagekyuty ja israelitu ja'ayuty tmabaktu yu ayuk, du'un extam jyuna'an ja Diosu kyugajxpu Isaiiu: "Windsán, ¿pán tu tmabeky ja di'ibats udsuty ngajxwa'xyu?"

¹⁷ Paaty, myubjktup ja ja'ay ja Dios ko t'amudoonáxtu ja ayuk, es di'ibu 'yamudoonajxtup, Kristu yu'u ñimadyakypu.

¹⁸ ¿Per tii, kyaj tu tmadowdu ja israelituty ja Diosu 'yayuku? ¡Ti ko kudii! Ja Diosu jyaabyajtan jyuna'an:

Ja ayuk tu yajkajxwa'xy es tu yajnijawu ma tugekyu naxwiñudu,

es ja 'yayuk tu jya'ty extu ma naxwiñudu kyugaxu.

19 ¿Per tii, kyaj ja israelítuty tu tjaigyúkuđu ja Diosu 'yayuk? ¡Ti ko kudii! Pes jawyiinu Moisés jynán ko Dios 'yawa'ánu:

Nyajnywynnaxujáwudupts miidsuty mut di'ibuts may'ajtungyujxm ndúnup má di'ibu kyajts nja'ayuty,

ujtsuts miits nyajjot'ambéktup mut ja'agyujxm ja ja'ayuty di'ibu kyaj tjaigyukya'andu.

20 Es nandu'un Diosu kyugajxpu Isaiiu jotmuk'ajtn mut jynán ko Dios y'awa'ánu:

Di'ibuts kyaj xy'axtaaydyu, ojts xypyaattu;

tuts nnyadyuk'ixyuty ja di'ibátyu naty kyajts xyajnidáwudu.

21 Isaiiu t'anmaaydyu nandu'un ko Dios tmadyaky ja israelitu ja'ayuty má jynán: "Tuk xudugóy tu n'awíxyuts es tu nja'axajyá'andu majtsk adu'umgu'aty es xyíminudats di'ibu kyajts xymyamadowdu es kujuunuty."

11

Israelitu winwitsypyu

1 Tyam nyajtáy: ¿Ti tuu Dios ttim'uxtijta'ay ja israelitu ja'ayuty? ¡Ni wi'ix tsoo! Pes uj ku'am israelitu ja'ayuts, tyamp 'yaats ja Abraan esu Benjamink.

2 Kyaj ja Dios t'uxtij ja jya'ay di'ibu extu jékyup ñijawu éxtamu jya'ayuty. ¿Tii kyaj miits xyíjávudu éxtam jyná'añ ja Diosu jyaaybyajtn má yajmadya'aky éxtam ja Diosu kyugajxpu Eliias tmú'añ ja Dios mut yu'ugyujxmu israelítuty? Du'un jynán:

3 "Windsún, tu dya'ooktu ja mgugajxputy es tu dyajkutugóydyu yu m'artal; ujts naydyi'igyú tu nwe'emy, es extu uj nandu'unuts xya'ooga'andu."

4 ¿Per wi'ix ja Dios 'yadsoojumbijtu? Du'un jynán: "Juxtuk mílnum ja ja'ayuty xy'akwu'umxudats di'ibu kyajnum twingoxtánudu ja Baalu 'yagojwinnáx."

5 Nandu'un jajtpu du'un 'yakwe'emy tyam waanu ja ja'ay di'ibu mut ja Diosu myay'ajtungyujxm yajwin'ijxy.

6 Es pun Dios may'ajtungyujxm wyin'ijxudu, kyaj mbaat njuna'anum ko yu'u jya'ay'átudu Dios mut ko ku'am ti ttundu. Mut ko di'ibu yajpátp ja'agyujxm ko ti ndu'unum, kyaj yu'u yajtijy ko may'ajtungyujxm yajpaaty.

7 ¿Wi'ixu du'un? Kyaj ja israelitu ja'ay oj tpaattu di'ibu jya'axtaaydyup, per pyattu ja ja'ay di'ibáty ja Dios wyin'ijxudu. Es punaty Dios kyaj wyin'ijxyu, ju'undaaydyu jyot wyinma'áñuty.

8 Yu'u du'un di'ibu ja Diosu jyaaybyajtn myadyakypy má 'yity kaxja'ay: "Dios myooyu juun jyot wyinma'áñuty es yu wyiin kudiibu 'yixtat esu tyatsk kudiibu myadowdat. Es du'áñumu du'un tyambaat."

9 Es ja rey Davit 'yamdooy pyajktsoo ja Dios du'un:

Wa'an ja myuj xuu jyambitu éxtamu trampu esu tu'ayun,

éxtamu tsaa di'ibu tyukkunápuđup

esu du'un yajtydyúndut.

10 Wa'anu wyiin twindsu'u twingoodsu kudiibu 'yixtat;

wa'an du'áñum 'yity ja jyubajk utsy.

Nitsokun pánuty kyaj 'yisraelítuty

11 Pes nyajtáwudu: ¿Tii kunajpuđu kudađu ja israelítuty es kyutugooydyu tugekyu tugekyu? ¡Ni wi'ix tsoo! Mut ko yu'ujuty pyojpuutuundu, ta ja nitsokun tu myiñ má di'ibu kyaj 'yisraelítuty, es du'un ñaydyukwinnaxujáwudat di'ibu israelitu, es ttsóktat nandu'un di'ibu Dios tu tmo'oydyu di'ibu 'yaxaju Jesukristu.

12 Mut ko pyekyutuundu ja israelítuty es paadyu du'un dyajtugooydyu ja kyunu'xunuty, Dios tu tkuni'xy kanak nipat ja di'ibu kyaj 'yisraelítuty. Pes waanu kajaa yajkunu'xtat nidugekyu naxwiñudu ja'ayuty ko Dios tkunu'xtá'ayut nandu'un ja israelítuty.

13 Nmugajxtupts miits di'ibáty kyaj m'israelitá'attu. Tay'ajtnu'u ko Diósats xykyajx esats miits xy'apóstalu'áttat. Paadyuts nnyagyuyákyuty amumdu'uk esats nguydyúnat tyadu tu'unun.

14 Es du'unuts nduñ esadsu nja'ay xytyuk'adsóktat ja nitsokun di'ibu miits mmudajttup, es du'un nandu'un naagaty ja israelítuty 'yaxájpuđup ja Jesús.

15 Ko yu'ujuty kyaj tkupajktu ja nitsokun di'ibu Dios jamo'oyánu, net ja Dios 'yuxtiju es jynán mmo'oya'anudu ja nitsokun miits di'ibu kyaj 'yisraelitá'attu. Es ko yu'ujuty ñayajtagátsudat, du'un 'yítat éxtamxyup tu jyikyppyuktú má tu 'yooktu.

16 Ko ja Dios yajtukmay'áty ja jawyiimbu tsajkaaky di'ibu miimp má ja jembyu puja'aky, nandu'un yajtukmay'áty tugekyu tyadu puja'aky. Es pun ja Dios yajtukmay'áty ja kepy'aats, nandu'un yajtukmay'áty ja 'yaay xye'entsy.

¹⁷ Mbaat njana'anam ko ja israelitaty du'an éxtam ja 'yaay xye'entsy tu'ugu oliivus kepy di'ibu kuyu'uy kudajy. Naagadyu tyadu kepxye'entsy ta yajkupootta. Pes miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelitu'attu, di'ibu du'an éxtam ja kepxye'entsy aamyoty ujtótyryu, ta mya"agojmúktu mut ja oliivus kepy di'ibu ijtp kuyu'uy kudajy, es du'an miidsaty ta xy'axájudu mjiky'ajtun mat yu'ugyujxmu tadu oliivus kepyu kuyu'uy kudajpyu.

¹⁸ Paaty katu mnayjwawánap waanu oy, jamyats ko mij kyaj xymyo'oy ja jiky'ajtunu tadu kepy'aats. Nik yu'u du'an ja kepy'aats mij myajjiky'ajtup.

¹⁹ Wa'anu da mjuna'añ: "Ja'agyujxm tpo'ttu ja oliivus kepxye'entsy esuts xytyukjajpkoyu'a'andu uj."

²⁰ Tsy'ajtanu'u ko ja oliivus kepxye'entsy oj yajpooty naagaty mut ko kyaj naty tmabaktu Dios, es du'an yu'ujaty éxtam tu tyu'udsyun. Es nandu'un tsy'ajtanu'u ko miits myajtukjajpkójudu mut ko xymyubaktu Dios. Es katu mmuj mbaadu mut yu'ugyujxm. Nik ni'igu naybyujta'agudu yuunk naxpyu.

²¹ Ja'a ko Dios kyaj oj tme'xy ja israelitaty ma kyaj tmadowdu, oy yu'ujaty du'an éxtam ja oliivus kepxye'entsy ku'am, ¿tii mjunaamp xytyijy ko myajma'xtut miidsaty di'ibu du'an éxtamu xye'endsyu oliivus kepy aamyoty?

²² Jaygyukudu ko ja oliivus kepy mut ja kyu'amxe'entsy esu xye'endsyu oliivus kepy aamyoty ujtótyryu, du'an yu'u éxtam tu'ugu ijxpajtan di'ibu xytyuk'ijxam ja tsojkanu Dios es nandu'un yu tyadyu'unan. Pes ja tadyu'unan tmooy ja israelitaty ko tpo'ty éxtam ja xye'endsyu tu'utspu, es ma miidsaty dya'ixyaty ja tsojkan. Per pun kyaj mnayya'ityaty mudu Diosu mya'ajtun, nandu'un miidsaty nuix m'ittu éxtamu kepxye'entsy di'ibu yajkupo'ttu.

²³ Es ja israelitaty, pun yajjumbijttup ja jyot wyinma'añ es ñaybyujta'agudat Dios kyu'ujoty, yu'adyu du'an yajpujta'aktup jatagok ma naty 'yity, mut ko Dios mbaat jam pyujta'agyaty jatagok.

²⁴ Ja ja'ay di'ibu kyuyiipy kyudajpy ja oliivus kepy, kyaj ttukjajpkóju mut ja xye'endsyu oliivus kepy di'ibu miimp aamyoty pejyoty. Per ja Diosu du'an ttuun mut miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelitu'attu, éxtam ja kepxye'entsy di'ibu kyuyiipy kyudajpy ja oliivus kepy. Ko Dios tu mbujkta'agudu mut ja'a, kyaj tsy'iput es tpujktá'agut jatagok ja israelitu ja'ayaty mut ja'a, di'ibu ijttup éxtam ja oliivus kepy kyu'amxe'endsyaty.

Israelitu ja'ay ñitso'oktu

²⁵ Mugu'ugitaty, Diótsu tu xytyuknijawu di'ibu ijty kyayajnijawu, es kadiibu miits mnayjwawudat muj kuwiyj. Tuk peky ja israelitaty wu'umdup kajuun extu 'yamukadya'aydyat es kyá'pxat ja di'ibu kyaj 'yisraelitaty di'ibáty 'yaxajuyándap ja Jesús.

²⁶ Ko du'an tyun jyátudat, net nidagekyu ja israelitu ja'ayaty ñitso'oktat, éxtam ja Dios jyuna'añ ma ja jyaabyajtan:

Ma Syon pyudsámut ja Yajnitsókpu di'ibu yajpojpu'niwa'adsap ja 'yu'unk 'yana'kadyu Jakoob.

²⁷ Esu tyaaadu du'an ja kajxy'átyryu di'ibats ndunaampy mut yu'ujaty kots nyajjuga'agánudu ja pyojputy.

²⁸ Mut ko ja israelitaty 'yuxtijtup ja oybyu ayuk ma yajmadya'aky ja Jesukristu, Dios pujtákp éxtamu myúdsipun es xytyuk'oy'áttat miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelitaty. Peru Dios wyin'ijx ja israelitaty es tja'ay'ata'añ es tpujta'aky éxtamu myatnaymyaayubu ja'agyujxm ko t'aptajk'áttu ja Abraan, Isaa esu Jakoob.

²⁹ Di'ibu Dios yajkypu, kyaj dyajjuge'eky; es ko twin'ixy, nan kyaj tnakypuyjku.

³⁰ Miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelitaty, kyaj xymyumdoodu ja Dios, per mut ko tyam ja israelitaty t'uxtijtu ja Dios, mba"ayoójudap miidsaty.

³¹ Es du'an éxtam yu'u t'uxtijtu ja Dios es miidsaty tu xy'axájudu, nandu'un du'an tu jyaty esu Dios tpa"ayówdat ja israelitaty, du'an éxtam miits mba"ayówudu.

³² Pes Dios ni'amuku ja ja'ay tpekyumyo'oydya'ay mut ko kyaj myumadóyaty, es du'an ni'amuku ja ja'ayaty yajpa"ayówdat.

³³ Ja Diosu 'yoy'ajtun, wyijy'ajtun esu jyagyujkun kyaj tmudaty ja kyugujxun, wyinnajxnup éxtam mbaat njajagyujkam! ¿Pún mbaat tmawinma'añbyaaty di'ibu Dios tu ttuknibujtaagu o di'ibu tyunaampy?

³⁴ Éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan: "¿Pún tu tjagyuku ja Nindsun'ajtun ja wyinma'añ?, ¿pún tu myo'oyaty ja kajxwíjan?

³⁵ ¿Pún oynu'unun jawyiin tu tmo'oy ja Dios es du'an óknun mbaat myugabétyaty?"

³⁶ Ja'a ko Dios tugekyu dyajkojtaay, es tsojkungyujxm es myuj'ajtungyujxm tugekyu 'yity. ¡Muj'ajtun muut ja Dios winu xuu winu tiempu! Wa'an du'ánaty.

12

1 Paaty mugu'ugítaty, n'amdoo nbujktsoodapts miidsaty mat yu'ugyujxm ja Diosu pya'ayo'on, naysyákudu miidsaty ma yu'an éxtamú jikypyu windsu'kun, wa'ats es di'ibu Dios 'yoyjya'ap. Tyaadu da'un sitay muut ya'awdaty ja Dios éxtam mbyaadyty.

2 Es katú miits xymyudattu ja winma'añ éxtam pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtdap, nik ni'igu naysyákudu es ja Dios dyajtagátsut ja mjet mwinma'añuty es da'un xyjaygyúkadat di'ibu Dios tsyeypy, di'ibu 'yoyjya'ap, di'ibu oy es di'ibu wa'ats.

3 Mut ja'agyujxm kots ja Dios tu xytyu'unxu ja may'ajtn, paadyats miits n'anuumadu es katú mnayjyáwudu waanu muj kujxm es kudiinam éxtam mbaadudu. Nik oy nayjyáwudu ku'am éxtam pyaadyty ja mubujkan di'ibu Dios tu mmo'oyudu.

4 Tu'ugu nini'x kubajk myudajtypy yu'u 'yaguxk 'yaxe'entsy. Tamu kyu'u, tamu tyeky, nan tam wiingátypyu, es nidu'uk nidu'uk myudajtypy ja ky'u'umduunk.

5 Nanda'unu da'un mat adsajtn, oy njanimay'ajtn, tu'uk je'eyu nini'x n'ijtn mat ja Kristu, es nidu'uk nidu'uk ti'igyu 'yity mat yu wiinkpety nidagekyu éxtam kanak peky ja nnini'x'ajtn.

6 Es ja Dios mat ja tsyojkan tu xymyo'oyam nidu'uk nidu'ugu madakan. Pən ja Dios tu mmo'oyu ja madakan es xykyajxat ja 'yayuk, madya'ak ja ayuk éxtam ja mubujkan di'ibu mmudajtypy.

7 Pən ja Dios tu mmo'oyaty ja madakan es xypyudákt ja wiinkpety, kuydyún yajxon. Pən ja Dios tu mmo'oyaty ja madakan es wiinkpety xya'axpákt, ya'axpákt yajxon.

8 Pən ja Dios tu mmo'oyaty ja madakan es xyjotmukwingajxat ja wiinkpety, jotmukwingajxu. Di'ibu yajwa'xypy di'ibu myudajty jayagyeypy mat ja di'ibu tugoy'ajtxap, tun yajxon. Es di'ibu pátn yajkutúkt, wa'an dyajkutiky es tyúnt xonda'aky'aa xonda'akyjyót. Es di'ibu pyudajkəp pánuty ayoodəp, wa'an tpuđákuđ mat ja oyjyotkyujxm es mat ja tsojkan.

Di'ibu tyuundəp pánuty myubujktəp ja Kristu

9 Naydsyókudu amumdu'uk jot. Uxtijtu ja axuukəp es padudu ja oybyu.

10 Mnaydsyókudəp nixim niyam éxtam tukka'axpən. Windsu'ugudu wiingátypyu ni'igu es kyaj mij ku'am.

11 Yajmajwiinudu ja oybyu tuunk. Katu mnuux'áttu. Məduđu Dios amumdu'uk jot.

12 Jiky'attu xonda'aky'aa xonda'akyjyót mat ko xyjamyatstu di'ibu Dios tu mwandáxuty. Kupuk yajnáxtu mudu ma'xtujkan ja m'ayo'on mjetmáuty es kyaj xymyastu'tttat ja mgajxtákan.

13 Yajwa'xtu miidsaty di'ibu mmudajttəp mat ja mmumubujkəty di'ibáty tugoy'ajtxudəp. Axájudu yajxon pánuty miin jajttəp ma mdəjk.

14 Amdow pajktsówudu Dios es tkunu'xat ja di'ibu mduunəp axuuk miidsaty. Du'an sitay xy'amdow xypyujktsówut es yajkunu'xtat, kyaj xykyajxpóktat.

15 Xonda'áktu mat ja di'ibu xondáktəp. Pujuy puyaaxu di'ibu juuy yáxtəp.

16 Jiky'attu yuunk naxypy nixim niyam. Katu mməj mbaadudu, nik ni'igu mjiky'áttat tuda'aky yuunk naxypy. Katu mnayjyáwudu miits ko mguwiji'áttu.

17 Pən ja pán mdúñuty axuuk, katu xytyuunəmbítu axuuk. Yu'uyu mdúnəp di'ibu đən tugekyu pyujtáktəp oy.

18 Uxta'aydyu wi'ix miits mjiky'áttat ti'igyu mat nidagekyu ja'ayuty.

19 Məgu'ugítaty, ni na'á miidsaty axuuk xykyatuunəmbítat ko axuuk myajtúndat, ni'igu oy wa'an ja Dios ttukkuməduy ja ja'ay; mat ko Dios junaəp ma ja jyaabyajtn: "Ujtsuts ndukkumədowaampy; ujtsuts nmo'oyəp éxtam pyaadyaty."

20 Nanda'un xytyuuk'ana'amum: "Pən yu mmdəsip yu'o'kəp, yajkáy. Pən tátsəp, yajnu'uuk. Pən mdiimbyu tyaadu, yu mmdəsip myudátəp ja tsoydyu'un mat ko axuuk tu mdúñuty."

21 Katu mnaydyukmədəda'agyuty ja axuk'ajtn, nik ni'igu mmdədə'áktu ja axuk'ajtn mat ko xytyúndat ja oy'ajtn.

13

1 Tsojkəp es miidsaty nidagekyu xymyudówdət ja justisətyjkaty es pánuty yajkutujktəp, mat ko tugekyu kutujkan myiñ ma Diosu, es ja Diosu da'un di'ibu tu tpujta'aky nidagekyu justisəty.

2 Paaty di'ibáty kyaməj'ijxypy ja justisəty, yu'u da'un kyaməj'ijxypy di'ibu Dios tu tni'ana'amu es da'un tkupákt ja Diosu tyədyu'unən.

3 Mat ko ja justisətyjkaty kyaj jyaa'áty esu ja'ay t'ajaw t'adsu'ugudat di'ibu ti oy tyuundəp, ja'a da'un di'ibu axuuk adəstəp. ¿Mjiky'ataəp es ni xykyatsu'ugudu justisətyjku? Tun di'ibu đən oy, es extu yu justisətyjkaty mya'itədu kumay,

⁴ mat ko ja justisatujkuty Diosu du'an tu pyujta'agadu es xy'ijx'ijt xykywentu'ajtam. Per pun m'adatsp axuuk, mdsu'ugup mjawup, mat ko kyaj nanugoobu tsumudity ja 'yespaadu, Diosu du'an tu pyujta'agyuty es ttukkumadowat extam nitukuty ja di'ibu axuuk adatsp.

⁵ Paaty koonum xymymudowat ja justisatujkuty, kyaj jye'eyuty mat ko xytsu'ugadu ko axuuk mdunadat, ja'a du'an mat ko du'an xytyuñ mat ko xyñijawu ko du'an ja Dios dyajnitutuku.

⁶ Es paadyu du'an xyaktu ja mgugubety di'ibu pyujtáktap ja justisatujkuty, mat ko tyundu ma Dios tu pyujta'agadu.

⁷ Pes miits mgubáttap di'ibu mbátudap. Mgubáttap ma ja yajkugubajtpu, es ja mgugubety di'ibu myajktap ma justisaty; may'at windsu'ugadu yajxon di'ibu mbátudap xymyay'at xywyindsu'ugadat.

⁸ Katu pan xymyani'xy'áttu, je'eyu ja tsojkan di'ibu mnaydyukninu'xadap nidu'uk nidu'uk. Mat ko di'ibu tsyejpy ja myugu'uk, tyaadu tu tkuudyuunda'ay ja Diosu 'yana'amun.

⁹ Ja Diosu 'yana'amun jyuna'añ: "Katu xyajtugóy ja puik úkanu wyindsu'kun, katu myajja'ay'eeky, katu mmeetsy, katu m'adseky." Tugekyu tyadu ana'amun mbaat ya"awijtsmiky ma tyadu ayukuty: "Mdsokup ja mmudajkpa'ajuty extam mij ku'am mnaydsyékuty."

¹⁰ Di'ibu tsyejpy ja myudajkpa'a, ni na'a kya'adu'utsat axuuk. Es du'an mat ja tsojkan yajkyudyuundaapy tugekyu tugekyu ja Diosu 'yana'amun.

¹¹ Es du'an miits mjiky'áttu, nijawudu wi'ixu du'an ja tiempu 'yixyuty ma njiky'ajtam. Kyaj n'ok'ijtam extam panuty maadap, wiy n'ijtam, mat ko waanu ni'igu xymyawingo'onum ja nntiso'ok'ajtan'ajtam kadiinam ma tim jawyiin oj n'axájam ja Jesukristu.

¹² Ja koots'at tuu dun tim najxnup es tu dun tim xuuñup, paaty n'ok'uxtijam ja di'ibu dun kubi'its ku'ook, es n'oknay'axkujkam extamu soldaadu ñay'axkúkaty ko ñujxa'añ tsiptuumbu.

¹³ Njiky'ajtam tuda'aky, extam ko n'ijtam xuuñu ixnide'xy ma tugekyu. Kyaj nguga'ay ngu'ukum, kyaj nmu'indu'unum es kyaj ndu'unum di'ibáty axuuk. Kyaj nnaydsyip'ijxum es kyaj pan ti ngatukma'ijxum.

¹⁴ Nik ni'igu nnayyajtugajtsam extamxyupu Jesukristu nwi'tajt nnijam'ajtam, es katu miits xymyudu'udákudu es xytyúndat ja axuukpu di'ibu ja mnini'x mgubajk tsyejpy.

14

Kyaj mmagu'uk xypye'ky'ixut

¹ Axájudu miits extamu mmaga'axuty ja di'ibu tu t'axájudu ja Nindsan'ajtam Jesukristu, oy ja myubajkanuty yu'ujuty kyamujwiinaty. Katu xymyudsipkajxta.

² Naagadyu ja'ay jyuna'andu ko mbaat tje'xy oytyim tiity, esu wiinkpety di'ibu kyaj myujwiinaty ja myubajkan, jy'xtap yu'nyu aay ujts.

³ Di'ibu jye'xypy oytyim tiity, tsojkap es kyaj t'uxtijut di'ibu kyaj du'an nandu'an ttuñ; es ja di'ibu je'eyu jye'xypy ja aay ujts, tsojkap es kyaj tni'ow tniyaaxat di'ibu jye'xypy oytyiity, mat ko Dios tu 'yaxájuty nimaajtsk.

⁴ Mbánu dun mij es xyñ'ow xyñiyaaxat di'ibu myudiimpy ja wiinkpu? Es pan wu'amp oy o axuuk, kyaj mij mbaadyuty es xy'anuumat. Yu'u páttap ja wyindsán, ja'a njuna'anum ja Dios. Es wu'ampur yajxon, mat ko yu Nindsan'ajtam mbaat yajwe'emyaty yajxon.

⁵ Ta naagadyu ja'ay di'ibu 'yijxtap tu'ugu xuu amaay kadiinam di'ibáty tu ñaxy ma ja sumaanu, es ta yu wiinkpety di'ibu junándap ko tugekyu yu xuu ti'gyu 'yamaagyuty. Wa'an nidu'uk nidu'ugu ja'ayuty ttuknibajtaagu extam ja Dios tu wyinma'añmyo'oyudu.

⁶ Di'ibu 'yamaagy'ajtypy naagu xuu, du'an ttuñ mat ko du'una dun tiijy ja Dios t'oyjyawu. Ja'a di'ibu jye'xypy oytyiity, ja'a du'an ttuñ es twindsu'ugat ja Nindsan'ajtam, es tja'agyuda'aky ja Dios; es ja'a di'ibu kyaj tje'xy oytyiity, nandu'an ttuñ es twindsu'ugat ja Nindsan'ajtam, es tja'agyuda'aky ja Dios.

⁷ Kyaj n'oy'ajtungyujxm njiky'ajtam es kyaj n'oy'ajtungyujxm n'o'kum.

⁸ Pan njiky'ajtam, Nindsan'ajtam 'yoy'ajtungyujxm njiky'ajtam; es pan n'o'kum, Nindsan'ajtam 'yoy'ajtungyujxm n'o'kum. Ma njiky'ajtam es nandu'an ma naty tu n'o'kum, xyja'a'ajtam ja Nindsan'ajtam.

⁹ Paadyu Kristu 'ye'ky es jykypyejky es du'an yajWindsan'átat, du'an di'ibu tu 'yooktu es nandu'an di'ibu jiky'ajttap.

¹⁰ Pes mij di'ibu kyaj ttsu'utsy ja tsu'utsy, žti ko xyñ'ow xyñiyaaxu mmamabujkpu di'ibu tsyu'tsypy ja tsu'utsy? Es mij di'ibu tsyu'tsypy ja tsu'utsy, žti ko xy'uxtijy ja mmamabujkpu di'ibu kyaj ttsu'utsy ja tsu'utsy? Nidugekyu udsajtam nwinguwa'aguya'anam ja Dios, es yu'u xypya'oyam.

¹¹ Mat ko yu Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ: Du'an ja Nindsan'ajtam jyuna'añ:

Du'an éxtamu táy'ajtun kots njiky'aty,
nidugekyu ja'ayuty xywyingoxtanúats,
nidugekyuats xy'awdátúats,
du'an junañ ja Dios.

¹² Du'an údsajtun nidu'uk nidu'uk nyajkum ja táy'ajtun ma Dios éxtam tu njiky'ajtun es tu n'adátsum.

Kyaj ndsiptu'unum mat ja mmagu'uk'ajtun

¹³ Paaty kyaj n'oknayñi'o'o n'oknayñiyaxunum nixim niyam. Nik ni'igu xytyúndut kaduibu pyekykya'adat ja mmagu'ugaty o di'ibu kyaj tsiyptákkudut ma ja myubajkun.

¹⁴ Mat ko ti'igyats n'ity mat ja Nindsun'ajtun Jesukristu, nmudajtypyats ja táy'ajtun ko kyaj ti je'xy di'ibu kyaj wya'adsaty. Per ja ja'ay di'ibu nayjunañap ko taa yu je'xy di'ibu kyaj wya'adsaty, mat ja'a kyaj wya'adsaty.

¹⁵ Es pun mij kyaj xytyuñu kwentu éxtamu mmagu'uk ñayjyáwuty ma ja myubajkun, es mat ja di'ibu mje'xyxy xyajma'aty yu myubajkun, kyajpa du'an xytyuñ mat ja tsojkun. Paaty katu xytyuñ es xyje'xy di'ibu yajpekytyunap ja mmagu'uk di'ibu Kristu kyua'oku.

¹⁶ Katu xytyuñ di'ibu ja'ay mbaat mat tkajxudity tmadyaagudity ja mjiky'ajtun éxtamu axuukpun.

¹⁷ Mat ko pun ja Dios tu xyryujákkam éxtamu 'yu'ungun, kyaj jya'ajuty mat di'ibu nja'xam o n'úkum, ja'a du'an mat ko njiky'ajtun éxtamu Dios tseky, es mat ja ti'igyu'át esu xondakun di'ibu Espiritu Santu xumyo'oyum.

¹⁸ Di'ibu myadiimbyu du'an ja Kristu, 'yoyjyáwap ja Dios es oybyudsámur ma yu ja'ayuty.
¹⁹ Du'an n'aktu'unum di'ibu xytyukni'm'inum ja agujk'ajt jotkujk'ajtun, di'ibu xyryudajkum es nyajmujwiin nyajkajaajum ja mmabujkun'ajtun nixim niyam.

²⁰ Katu xyajtagóy ja Diosu tyuunk mat ja agyujxm di'ibu mje'xy mbejkyry. Táy'ajtanu'u ko tugekyu yu je'xy peky, wa'adsu'u es oy, per axuugu'u ko nja'xam pun nnija'am ko mada tyaadu yajpekykya'apy ja wiinkputy.

²¹ Nik oy ko ngadimja'xam ja tsu'utsy es ngadim'úkum ja vnu, o ndu'unum oytyim di'ibuty di'ibu mbaat mat nyajpekykya'am ja nmamubujkpu'ajtun.

²² Pun mjanaamp ko tugekyu je'xy peky 'yóyuty es ko mbaat xyje'xy tugekyu, du'ñumu du'an m'ítat Dios windum. Jotkujk ja ja'ay di'ibu kyaj tuñ di'ibu pyekyjya'ap.

²³ Per ja di'ibu ti jye'xyxy es twinmay ko peky di'ibu tyiimpy, tyadu ja'ay pekytyuump ko tje'xy ja agyujxm ko kyaj mabujkangyujxm tu tuñ.

15

Nidu'uk nidu'uk xyryátum es nyajjotkadákum ja nmamubujkpu'ajtun

¹ Kom údsajtun púnuty nmudajtum muj wiin kajaa ja nmabujkun'ajtun, n'okmudana'ayum mat ja ma'xtujkun ja di'ibu dun kyaj tmudaty muj wiin kajaa ja myubajkun, es kyaj njiky'ajtun éxtamu dun je'eyu ja ndsojkun'ajtun jya'ty.

² Nidu'uk nidu'uk xyryátum es nyajjotkadákum ja nmamubujkpu'ajtun es du'an nyajmujwiin nyajkajaajum ja myubajkun.

³ Mat ko kyaj ja Kristu ku'um ñaydyukjotkadaku, du'an jyajtu éxtam juna'añ ja Diosu jyaabyajtan: "Ja di'ibu myajwingajxpaj, újtsuts tu xytyukka'ay."

⁴ Mat ko tugekyu di'ibu wu'ump ma ja Diosu jyaabyajtan, yajkuxjaay es nnay-dyukni'ijxum es nmudajtum ja ma'xtujkun es jotkujk n'awijx njuj'ijxum di'ibu minagmp.

⁵ Wa'an ja Dios di'ibu xumyo'oyum ja jotkujk'ajtun esu ma'xtujkun, mmo'oyudu miits ja ti'igyu'ajtun es nidugekyu xyryadúndut ja 'yijxpajtanu Jesukristu,

⁶ es du'an ti'igyu xy'awdátut ja Dios, ja Nindsun'ajtun Jesukristu Tyeety.

Oybyu ayukyajkaxwa'xy ma kyaj 'yisraelítuty

⁷ Nay'axájudu nidu'uk nidu'uk éxtam nandu'an oj m'axájudu ja Kristu miidsaty, es du'anu Dios 'yítat awdaty.

⁸ Mat ko n'awánudu ko yu Kristu myiñ es tpuúkat ja israelítuty es tkuydyúnat di'ibu Dios jékyup tyukmawandak ja 'yaptukaty, es du'an ya'ixannu ko tyiimpy ja Dios éxtam wyandaky.

⁹ Nandu'an myiñ ma ja di'ibu kyaj 'yisraelítuty es tja'agygyuda'aktat ja Dios mat ko yu'ujuty tu pya'ayówudu. Tyadu du'an di'ibu myadyakupy ja Diosu jyaabyajtan:

Paaty n'awdataampy ma yu di'ibu kyaj 'yisraelítuty, es nguy'úwupts ja mmaj'ajtun.

¹⁰ Es jatuk peky ja Diosu jyaabyajtan juna'añ:

Xonda'aktu miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelítuty ti'igyu mada Diosu jya'ayuty, ja israelítuty.

¹¹ Nandu'an juna'añ jatuk peky:

Awdattu Nindsun'ajtam nidagekyu miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelitaty.

Wa'an nidagekyuty ja naxwifudu ja'ayuty t'awdattu Dios.

¹² Nandu'an ja Diosu kyugajxpu Isaiiu jyuna'an ma jatuk peky:

Minagamp tu'ugu tyuamp 'yaats ja Jesee,

es yu'u yajkutukaamp majaty naxwifudu,

es yu'ujuty 'yawix jwajp'ixtup es ņayyakudat ma yu Jesee tyuamp 'yaats.

¹³ Wa'an ja Dios di'ibu xymyo'oyum ja awijxun, myajxonda'agadu miidsaty es mmo'oyudu ti'igyua't ma yu mmubajkan mat yu'agyujxmu myuk'ajtan ja Espiritu Santa, es myajwiin kyajaat ja mmubajkan.

¹⁴ Mugu'ugitaty, nmubejkyuats tuj'ajtan ko miits ni'igu xymyudattu ja tsojkan es ja nija'ajan, es nandu'an mjajtup wi'ix xkyajxwijtut nixim niyam.

¹⁵ Per tu nnijayudu muk aa muk jot ma tuk pekyu tyadu neky, ja'a ndukjamyajstap di'ibu naak mjajtup es kyaj xyjatygodyut. Du'unats tu nduñ mat kots myaj'ajtangujxmu Dios tu xkyexy

¹⁶ esuts nmadunat ja Jesukristu es ttuk'oy'attut di'ibu kyaj 'yisraelitaty. Ja'a ujs ndukmadiimpy ja Jesukristu esuts uj ngajpxwa'xut ja oybyu ayuk di'ibu tso'on ma Diosun. Du'unats nduñ es 'yittut panaty kyaj 'yisraelitaty extam ja windsu'kan di'ibu Dios 'yoyjya'ap, panaty Espiritu Santakujxmu tu wya'atsjattu.

¹⁷ Mat ko ti'igyats n'ity mudu Jesukristu, xondakpats es uj ja Dios nmaduñats.

¹⁸ Nmadya'agupts yu'ayu di'ibu Kristu ku'am tu ttuñ mat uj, esuts nduk'axajudat di'ibu kyaj 'yisraelitaty ja Kristu, es tmamadowdat. Pes ja Kristu du'an tu ttuñ mat ujskyujxmu dsu n'ayuk es di'ibuts ndiimpy,

¹⁹ es mat yu'agyujxmu iwxu'amun esu mui'ajtan di'ibuts ja Espiritu Santa xymyooyats ja muk'ajtan esuts ndunat, es du'unats tu ngajxwa'xy tugekyu tugekyu ja oybyu ayuk extu Jerusalén es extu Iliryu ņaxoxy.

²⁰ Du'afuams uj ndseky es ngajxwa'xut ja oybyu ayuk majaty kyajnum yajniagaxy ja Kristu, es du'an, mbaat njuna'anum, kyajts ja potsy nyajpety ma ja wiinkpu tu trojtse'eky ja 'yujx.

²¹ Nguudyunaambyats extam jyuna'an ja Diosu jyaaybyajtan:

'Yixtubu taaduty di'ibu ja ja'ay kyaj oj yajnimadya'aky, jyaagyukadubu taaduty di'ibu kyaj tmadoo'ijtu.

Paqblu ttukniwinmayu es ņajxa'qñ Romu

²² Paatykyujxmuats miidsaty kyaj nninujxta, oyats uj kanak ok miidsaty tu njaninujxa'andu.

²³ Per tyam, tats nya'abaadu ja nduungats ja yaa, es mat ko jumajt jumajt tu njaninujxa'andu miidsaty,

²⁴ tyam sitay nnujxaambuts. Nujxaambuts Españu es nnaxa'añats jawyiin Romu es ngu'ixtut. Es kodsu naty tu n'okxonda'aky waanu mat miidsaty, mbaaduts xypyudakudu esuts uj n'aknujxat mats tu nnidsoonnu.

²⁵ Per maqnum ngaku'ixtu, nujxaambuts jawyiin Jerusalén es nyajnujxa'añats tu'ugu naybyudaku ma yu nmagu'uk'ajtam jap.

²⁶ Mat ko yu nmagu'uk'ajtam jam Masedoñu es yaa Akayu ttuknibujtaagadu es dyajmuka'andu meen es ttuknigaxa'andu ja nmagu'uk'ajtam di'ibu tugoy'ajtxadup jap Jerusalén.

²⁷ Yu'u ku'am tyuknibujtakudu ttuna'andu mat ja kyu'amdsokun, es patup es du'an ttundat, mat ko ja israelitu ja'aygyujxmuty ja Dios kyunu'xadu, es paaty oyu du'an ko yu'ujuty dyajwa'xtu di'ibu myudajt jyaagyajtpat mat ja nmagu'uk'ajtam jam Jerusalén.

²⁸ Es kodsu naty tu nguyakuu tadu meen es tu nguudyuñadsu naty tyaadu di'ibuts tu nyajtuknipéky, taats ndsoona'an jam Jerusalén es nnujxnuaduts Españu, es ngu'ixtut miidsaty kots uj jam nnaxut.

²⁹ Es nmudajtyrpyats ja tuj'ajtan ko ma nujx ngu'ixtu, nujxapts mat tugekyu ja Kristu kyunu'xun.

³⁰ Mugu'ugitaty, es tyam n'amdoo nbujktsoodup miidsaty ma yu Nindsun'ajtam Jesukristu es mat ja Espiritu Santa tsojkan di'ibu xymyo'oyum,

³¹ es xynigajxtaagudats esudsu Dios xkyuwa'anat ma yu israelitaty jam Judee di'ibu kyaj tmadundu ja Kristu. N'amdeebuyats ja Dios nandu'an esu nmagu'uk'ajtam jap Jerusalén t'axajudat mat ja ja'aygyudakun ja naybyudaku di'ibuts ndukniinujxtapts.

³² Es du'unats xonda'aky'aa xonda'akyjyot nujx ngu'ixtut miidsaty, pan junaamp ja Dios, esuts nxonda'agut kots nbo'xut mat miidsaty.

³³ Wa'an ja Dios di'ibu xymyo'oyum ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, t'ity mat nidagekyu miidsaty. Wa'an du'unaty.

16

Kajxpo'xun

¹ Ndukniprūtjtap yu nmamubajkrp'ajtum Febe. Yu'u oy Dios muduump mā ja mubajkrp'atujk űaymyūkudu Senkreēu.

² Tunu may'ajtun, axaju yajxon mut ja xyuugyujxmu Nindsun'ajtum, éxtum űitákuty ja Diosu jya'ayuty. Pudúkudu mut ti tugoy'ajtxap, mut ko yu'u tu tpuđákudu mayjya'ay, nandu'unats uj tu xpyudaku.

³ Tunu may'ajtun mayDios xy'anuumudu Prisilu esu Akilu, yu nmamaduumbadyuts mā yu Jesukristu űu'u tyu'u.

⁴ Yu'ujuty pyujtaktu ayo'on juip'amu jiky'ajtun nugoo kots uj xyajtse'eky. Nja'aygyudákyuuts yu'u, es kyaj 'yujtsuty je'eyu, nandu'un nidagekyu ja nmamubajkrp'ajtum di'ibu kyaj 'yisraelituty.

⁵ Nduknigéxyudsu Dioskajxy nandu'un nidagekyu nmugu'uk'ajtum di'ibu naymyujkudap es t'awdattu Dios mā yu tyujku Prisku esu Akilu. MayDios xy'anuumudu nmunaymyaayubuts Epenetu di'ibuts njantsytsyejpy, di'ibu jawyiin jap Asyu 'yaxaju Jesukristu.

⁶ MayDios xy'anuumudat yu Mariiu, di'ibu jantsy tuun mut miitskyujxmuty.

⁷ MayDios xy'anuumudu Andróniku esu Juniu, di'ibuts muut ndsimdsyunaay, yu'ujuty 'yaxájudu Kristu tím jawyiin maanamsu naty uj kyajnum n'axaju; es yu'ujuty yajmay'aty jajwindsu'ugu mā yu apóstaluty.

⁸ MayDios xy'anuumudu Amplyatus, di'ibuts uj njantsytsyejpy mā yu Nindsun'ajtum.

⁹ MayDios xy'anuumudu Urbanu, di'ibuts muut nmudún ja Kristu. Nandu'un mayDios xy'anuumudu Estakyu di'ibuts njantsytsyejpy.

¹⁰ MayDios xy'anuumudu Apelu, di'ibu tu tmamada'aky ja ayo'on mā tu tmudún ja Kristu. Nandu'un mayDios xy'anuumudat yu nmugu'uk'ajtum di'ibáty tsyunaaydyap mā Aristoobulu jyuun tyujk.

¹¹ MayDios xy'anuumudats ja nmugugajpn Erodyón, es nandu'un ja di'ibu tsyunaaydyap mā ja Narsisu jyuun tyujk.

¹² MayDios xy'anuumudat yu Trifenu esu Trifosu, yu toxytyujkuty myuduundap ja Nindsun'ajtum. Es nandu'un mayDios xy'anuumudu nmugu'uk'ajtum Pérsidu, di'ibu jantsy-tyuun mā yu Nindsun'ajtum.

¹³ MayDios xy'anuumudu Rufa, di'ibu tu dya'ixyuty yajxon ko tmudún ja Nindsun'ajtum. MayDios xy'anuumudat yu Rufa tyagu'un, di'ibuts tu xymudyaty éxtamu 'yu'ungun.

¹⁴ MayDios xy'anuumudat ja Asinkritu, Flegontu, Ermus, Patroobus, Ermes esu nmugu'uk'ajtum di'ibu jam muut 'yittu.

¹⁵ MayDios xy'anuumudu Filólugu, Julyu, Nereeu esu myuga'ax toxytyujk, Olimpyu es nidagekyu ja Diosu jya'ayuty di'ibu ijttap mut yu'ujuty.

¹⁶ MayDios mnay'anu'umxudat nixim niyam es mnaymyunánudat tsojkan muut. Nidagekyu yu nmugu'uk'ajtum di'ibu yam mā ja mubajkrp'atujk yo'oymyúktu, mduknigáxudu Dioskajxy.

¹⁷ Mugu'ugituty, n'amdoo nbujktsoodap es mnaygywentu'átudat miidsuty mā tadu ja'ayuty di'ibu je'eyu t'uxkuku yajnaywya'xu es tpujta'aktu ja tsip, mut ko ya'uxpaktu wiingu xprujkan mā yu di'ibu miits tu xy'axájudu. Mastu'uttu yu'ujuty,

¹⁸ mut ko tyaga du'ambu ja'ay kyaj tmadudu Nindsun'ajtum Jesukristu, yu'ayu pyadu-undap ja kyu'am winma'añ es jeky kyajx myadya'aktu es du'un kaxu'kp ko 'yóyuty, du'un twinwepy twinjaaxy es twin'uuñ di'ibu kyaj űaygywentu'átuty.

¹⁹ Nidagekyu tu tmadowdu ko miits mgyudyuundap ja Kristu 'yuxprujkan, es xondákruts ko du'un xytyundu. Ndsejpyuts es miits mwijy'áttat es xytyúndut ja oybyu es xy'uxtijtut di'ibu kyaj 'yóyuty.

²⁰ Dios di'ibu xymyo'oyum ja agujk'ajt jotkujk'ajtun, tsojk tta'annakaya'añ yu Satanás mdekyppatku'paty. Wa'anu Nindsun'ajtum Jesukristu mgunu'xudu miidsuty.

²¹ Mduknigáxudu Dioskajxy ja Timotee, di'ibuts mut nduñ, es nandu'un yu nja'ayuts, ja Lusu, Jasón esu Sosipater.

²² Ujtsuts Tersyu, di'ibu tyadu neky yam jyaapy di'ibu Paablu űaskajxap, nduknigaxtu Dioskajxy mā yu Nindsun'ajtum.

²³ MayDiósuk du'un jyuana'añ ja Gayu. Yu'uts yam xyajajttákp es dyaky ja tyujk mā űaymyúkudu ja mubajkrp'atujk. Nandu'un mduknigáxudu Dioskajxy ja Erastu di'ibu Korintu tesoreer'ajtp, esu nmugu'uk'ajtum Kwartus.

²⁴ Wa'anu Nindsun'ajtum Jesukristu mgunu'xudu.

Dios ya'awdaty

²⁵ Es tyam, ittū mādū Dios di'ibū mbaat waanū ni'igū myajmaktā'agādū mat yū'ūgyūjxm ja oybyū ayuk di'ibū Jesukristū yajmiin es di'ibats ngajxwa'xypy. Tyādū oybyū ayuk ya'ijxūp di'ibū Dios tū ttuknibajtaagu, di'ibū ijty kyayajnijāwū māanūmū naty kyakojoy ja naxwīñdū,

²⁶ es tyam tū yajnijāwū mā tngajxtū ja Diosū kyugajxpytū mā Diosū jyaaybyajtūn, dū'an éxtūmū Dios di'ibū winū xūn winū timpū ijtp, t'ane'emy es yajkajxwā'xat mā tūgekyū naxwīñdū es dū'an yū'ūjuty tmabūktat es tkuydyūndat.

²⁷ Ja Dios di'ibū je'eyū Dios'ajtp es tim wyijy'ajtūn mūut, wa'an ja'a Jesukristūkyūjxm tmādātū ja mūj'ajtūn winū xūn winū timpū. Wa'an dū'anaty.

Myutu'ukpu Nedy Di'ibu Paablu Tyuknigajxtu Ja Korintu Ja'ayuty

¹ Eǵ Paablu. Diósats tu xypyujta'aky esats xy'apostulu'átut ja Jesukristu. Eǵ mut ja nmagu'uk'ajttam Sóstanus

² nduknigajxtadsu tyadu neky ja Diosu jya'ayuty di'ibáty naymyujkudap jam Korintu, di'ibáty ijtp ti'igyu mut ja Jesukristu. Dios tu tyukniwówaty es dyajnjaxat tu'ugu jiky'ajtanu wa'atspu, ti'igyu mut nidugekyu di'ibu oytyim maaty wyindsu'kudap ja Nindsun'ajttam Jesukristu, di'ibu du'an Wyindsun'ajttap ya'ujuty es nandu'an udsajttam.

³ Wa'anu nDios Teety'ajttam esu Nindsun'ajttam Jesukristu mgunu'xudu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajttan.

Wi'ixu kunu'xun yajpaaty Jesukristukyujxm

⁴ Du'uhants nja'aygyada'aky ja Dios mut miitskyujxmty, ja'a ko ja Dios tu mgunu'xudu mut ya'ugyujxmu Jesukristu.

⁵ Es ja'a ko m'ity ti'igyu mut ja Jesukristu, Dios tu mmo'oyuty tugekyu oytyim di'ibuty ja oy'ajttan ma m'anmaja'an, du'an ma tugekyu m'uw mgajxtu es du'an ma oytyiiti xyjattu,

⁶ es mudu tyaadu ya'ixy ko di'ibats ngajxwa'x ma miidsaty Jesukristukyujxm, ja'a du'an ja tu'ajttan.

⁷ Pes ni di'ibu Espírítu Santu myadakun mgatugoy'ajttaty es mjiky'átut éxtam ja Dios ttseky maanum xy'ak'awixyñum ma myina'añ ya Nindsun'ajttam Jesukristu.

⁸ Yu'u myajmak'át mya'oy'átudap es mbudákudap kadiibu miits xymyadáttat ni ti pojpu ko myínut jatugok.

⁹ Dios kuyydyimbyum di'ibu wyandakypy, es ya'u du'an di'ibu mdukniwoodap es mjiky'átut ti'igyu mut ja 'yU'unk Jesukristu, ya Nindsun'ajttam.

Mubujkputujk ñaybyukwa'xudu

¹⁰ Mugu'ugítuty, n'amdeepy nbujktseebyats miidsaty Nindsun'ajttam Jesukristukyujxm, es mnayyaji'tygyudat es kyaj mnaybyukwa'xudu. Jiky'attá mut ti'igyu jot winma'añ.

¹¹ Njuna'añadsu tyaadu, mugu'ugítuty, mut ko ja di'ibu tsunaaydyur ma ja Klo'ee jyuan tyujk tu xtyuknijáwats ko ak miits mnaydyij mnayyókudu.

¹² Mudu tyaadu, ja'ats n'andijpy ko nidu'uk nidu'uk miidsaty ak wiink jyuna'andu. Tu'uk jyuna'añ: "Eǵ, Paablats xy'axpukpu'ajtp" es jatuk'uk jyuna'añ: "Eǵ ya'u Apolus" es ja wiinkpúty jyuna'andu: "Eǵ ya'u Peedru" es jatuk peky jyuna'andu: "Eǵ ya'u Jesukristats xy'axpukpu'ajtp."

¹³ ¿Per tii, tuu ja Jesukristu ñaywya'xyaty kanak pekyu?, o uj Paablu, ¿kruuzpajttats mut miitskyujxmty, o mnubajttá miits uj nxuugyujxmu?

¹⁴ Nja'aygyudákypyats ja Dios kots kyaj nyajnbajty nidu'uk miidsaty, tim ya'uyu Krispu esu Gayu.

¹⁵ Es du'an ni tu'uk pán mbaat kyajuna'añ ko ñubajty mudadsu nxuugyujxm.

¹⁶ Aa, per nandu'andsuga nyajnbajty ja di'ibu tsunaaydyur ma ja Estéfanusu jyuan tyujk, es kyajts nnakyjyamyetsy ja wiinkpu jatuk'uk pán tats nyajnbáty.

¹⁷ Pesu Jesukristu kyajts xykyejxy esats nyajnbátut ja ja'ayuty, xykyajxts esats ngajxwa'xat ja oybyu ayuk, es kyaj mut ja ayuk di'ibu ja ja'ayuty ku'am wya'ptap mut ja wyinma'añuty. Du'anats nduñ es kadiibu tyagóyut ja mak'ajttan di'ibu yajmadajtp ko Kristu 'ye'ky kruuzkajxy.

Kristu myudajtypy ja Diosu myuk'ajttan esu wyijy'ajttan

¹⁸ Ja Jesukristu 'yo'kun kruuzkajxy nanugoobu jyawa kyaxe'eky mut ja di'ibáty najxtap ma ja ayoodákn, peru di'ibáty udsajttam nnitsókum es njo'omum tsajpótm, ja'a tyaadu ja Diosu myuk'ajttan.

¹⁹ Es du'an jyuna'añ ja Dios ma ja jyaaybyajttan:

Nyajkutugóyupts ja kuwinma'añbyu wyijy'ajttan, es nyajjugákupts ja jyaagyujkun di'ibu jaygyujkup.

²⁰ Panu du'an, ¿ma net ja kuwijyja'ay, o ja ya'axpukpúty, o ja di'ibu kyajxy myadyakypy di'ibu yajpátp nawwiñ? Pes ja nawwiñadu wijy'ajttanuty, tu Dios dyajkaxe'eky ko loku ya'u.

²¹ Dios ñija'ap di'ibu tyiimpy, es ña'ijxyry es kadiibu ja nawwiñadu ja'ayuty 'yixy'átudat mut ya'ugyujxm ja wyinma'añuty, ja'ayu du'an yajnitso'ogaampy ja di'ibu jotmooyur mut ya'ugyujxm di'ibu yajkajxwa'xp, oyu tyadu ayuk kyaxe'eky loku winma'añun.

²² Pesu israelítuty 'yixándap ja ijxwu'amun di'ibu myudajtypy ja muj'ajttan, esu grieeputy 'yaxtaaydyur ja wijy'ajttan,

²³ Peru udsajtam ngajxwa'xam ja Kristu ko kyruuzpejty. Yu israelituty kyo'oyjya'adabu tyadu kajxwa'xan, es di'ibu kyaj 'yisraelituty pyujtáktap éxtamu loku winma'añ,

²⁴ per di'ibu Dios tu twoy, oy ya'adyu israelituty o grieegety, Kristu da'un ja Diosu myuk'ajtan esu wyijy'ajtan.

²⁵ Pes ja di'ibu ja'ayuty jya'adap éxtam ja Diosu lyoku winma'añ, kuwinma'añu kadiinam ja kuwinma'añbyu di'ibu ya naxwiin; es di'ibu jya'adap kyaj tmadaty ja Diosu myuk'ajtan, ya'u da'un waanu muk kadiinam ja naxwiinadu ja'ayudyu myujaa.

²⁶ Jamyatsta mugu'ugituty, ko Dios tu mwówadu es mja'ay'ata'anadu, oy mganimay'ajtrada miidsuty di'ibu da'un kuwinma'añ, es oy mganimay'ajtrada di'ibu myudajtypy ja kutujkan, es oy mganimay'ajtrada di'ibu jotkujk ja'ayuty.

²⁷ Peru Dios tu twin'ixy ja ja'ayuty di'ibu naxwiinadu ja'ayuty pyujtáktap éxtamu kulókaty, es da'un Dios dyajtsodyu'unga'ay ja di'ibu naxwiinadu ja'ay pyujtáktap éxtamu kuwijpyan. Ja Dios tu twin'ixy ja ja'ayuty di'ibu ja naxwiinadu ja'ayuty pyujtáktap éxtamu di'ibu kyaj tmadaty ni ti majaan, es da'un ja Dios dyajtsodyu'unga'ay ja di'ibu ja naxwiinadu ja'ayuty pyujtáktap éxtamu di'ibu myudajtypy ja mujaa.

²⁸ Dios tu twin'ixy ja ja'ayuty di'ibu ja naxwiinadu ja'ayuty 'yxxtijty éxtam di'ibu kyaj ti ttsooty, es dyajkutagóoyat ja di'ibáty ja naxwiinadu ja'ayuty pyujtáktap éxtamu maj kujxmban, ²⁹ es da'un kyaj pán mbaat ñayjyáwudat maj kajxm Dios windum.

³⁰ Peru Dios tu myajti'igyadu miidsuty mat ja Jesukristu es mat ya'ugyujxmu Jesukristu nñija'am ti Dios tseyjpy, oy nwa'umam mat ja Dios, wa'ats n'ijtam es nniitsókam.

³¹ Pes da'un éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan: "Pán ja pán ti ttukxonda'aky, wa'an ttukxonda'aky di'ibu Dios tu tuñ."

2

Jajmadya'aky ja Kristu di'ibu tu yeeeky kruuzkajxy

¹ Mugu'ugituty, kots uj nmiin ma miidsuty es ndukmumadyaktu ja Diosu 'yuxpajkan, kyajts nyajtuñ ja maj kujxmbu ayuk es ni ya wyinma'añ di'ibu tsip nimujaa.

² Pes kots n'ijty ma miidsuty, kyajts nwinma'añ'atán jat'u'ugu wiinkru, ya'ayu Jesukristu esu 'yo'kun kruuzkajxmbu.

³ Ya"ayow ya"ama'adats njam'ajty ma miidsuty, ni nmujaaats es exta tsuyiibyats mat ja tsu'kan,

⁴ es ko ndukmumadyaktu ja Diosu 'yuxpajkan, kyaj ndukmudijyandu ja kuwijjya'aybyu 'yayuk, ni'igu oj ndukmudijudu mat ya'ugyujxm ja Espiritu Santu es ja Diosu myuk'ajtan.

⁵ Paaty ja nmabajkan kyuxuty ma ya Diosu myuk'ajtan es kyaj ma ya ja'ayudyu kyuwijy'ajtan.

Espiritu Santukyujxm ja Dios ñayyajniguxe'egyuty

⁶ Di'ibu tu kyutakaty oy oy tugekyu ja Diosu 'yuxpajkan, mat ya'uts sitay nya'uxpákdats mat ja kuwijy'ajtan, es kyaj mat ja naxwiinadu ja'ayudyu wyijy'ajtan nya'uxpákdats, es ni mat ja wyijy'ajtan di'ibu yajtuundap di'ibu yajkutujktap naxwiin. Pesu tyadu yajkutujkpadu wyijy'ajtan, kugáxap ya'u.

⁷ Ja wijy'ajtan di'ibuts uj tuk'uxpajkp, ya'u da'un ja wijy'ajtan di'ibu ya'uts ijty es di'ibu Diosu naty tu ttuknibujtaagu nmuj'ajtan'ajtamgyujxm.

⁸ Ja yajkutujkpaty ma ya naxwiinadu kyaj tjaygyukadu; ja'a kooxyap ya'ujaty tjaygyukadu, kyajxyap dyajkruuzpajttu ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

⁹ Per tim da'un jyaaty éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan:

Dios tu t'axkuku mada di'ibáty tsojkadap,

di'ibu ni pánam tka'ixy es tkamadoy

es ni kyaja'ty wyinma'añóty.

¹⁰ Tyaadu da'un tugekyu di'ibu Dios tu xytyuknija'am mat ya'ugyujxm ja Espiritu Santu, ja'a ko ya Espiritu Santu tyuk'ijxap tugekyu, es exta ja kákrp nimujaa bu wyinma'añ ja Dios.

¹¹ Ma ak ja'ayuty, ¿pán mbaat tñjawa wi'ix ja jyot wyinma'añ tu'ugu ja'ay? Yu'ayu da'un ja 'yanmujaa'án ka'am, ¿kadui? Nandu'un jajtrp da'un ko ya Diosu Jya'ajtan, ya'ayu da'un ñija'ap wi'ixu da'un ja Dios.

¹² Es udsajtam kyaj tu n'axájum ja winma'añ di'ibu ya naxwiin, ya'ayu sitay ja winma'añ di'ibu yajkpy ja Espiritu Santu di'ibu tso'omp ma Dios, es da'un njaygyujkam tugekyu di'ibu Dios xyñamo'oyum.

¹³ Pes da'unats udsuty nmadya'aky mat ja ayuk di'ibu ja Espiritu Santu xytyuk'uxpajktu, es kyaj ya'ujaty di'ibu miimp ma ngu'am winma'añ; ja'ats ja'ay nduk'ijxp ja tuj'ajtan di'ibu ja Espiritu Santu yajkpy es tjaygyukadu pánaty tu'umooyudap ja Espiritu Santu.

¹⁴ Mat ko ja ja'ayuty di'ibu kyaj tmadattu ja Espiritu Santu, kyaj mbaat t'axájudu di'ibu ja Espiritu Santu yajkpy. Pesu tyadu ja'ayuty kyaj tjaygyukadu di'ibu Dios myeepy es

junándup: “Loku winma'añ yu'u.” Yu'uyu dun je'eyu di'ibu myudajttap ja Espiritu Santa mbaat tnijawu di'ibu Diosu ja'ay myeepy.

¹⁵ Di'ibu myudajttap ja Espiritu Santa, mbaat yu'ujuty tpayo'oy tugekyu, es ni pán wiinkru mbaat kyaj pyayo'oyuty.

¹⁶ Ja'a ko ja Diosu jyaabyajtan jyuna'añ: “¿Pán tu t'okwinma'añ'ijxpu ja Nindsun'ajtam? ¿Pán mbaat dya'uxpeky ja Nindsun'ajtam Dios?” Per udsajtam sitay nmudajtam ja Jesukristu wyinma'añ.

3

Paablu esu Apolus, Diosu myuduumbuty

¹ Mugu'ugituty, kots ijty ma miidsuty nya'uxpaktu, kyaj oj mbaat nya'uxpeky éxtam ja ja'ayuty di'ibu nu'ujujwitsup tu'ujujwitsup ja Espiritu Santa, ja'a oj nya'uxpeky éxtam pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajttap o éxtam pánuty jemy tu t'axájudu Jesukristu.

² Pes éxtam mbaat njuna'anam, extu koonam nmooy ja letsyu ma jyapaadyuty nmo'oyut ja kudu'utspu je'xy, mut ko nan kyajnam mbaat xyje'xy ja kudu'utspu je'xy, es extu tyambaat kyajnam mmada'aktu es xyju'xtut ja kudu'utspu je'xy,

³ mut ko du'añum m'akjiky'attu éxtam pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajttap. Jam di'ibu miits mnaydukmadsip'ajttap nixim niyam es mdsiptún mdsipkajxtu nixim niyam, es du'un xya'ixudu ko ja'ayum mbanujxtap ja wyinma'añ di'ibu kyaj myiñ ma yu Nindsun'ajtam Jesukristu.

⁴ Ja'a ko miits nidu'uguty mjuna'andu: “Uj Paablus xy'uxpukru'ajtr” esu wiinkru jyuna'andu: “Uj Apólus x'y'uxpukru'ajtr”, es du'un mnaygyójudu éxtam ja ja'ayuty di'ibu kyaj tpadundu ja Jesukristu.

⁵ Pes anmaagyuts, ¿pánu du'un Apolus?, es ¿pánu du'un uj, Paablu? Udsuty je'eyu Diosu myuduumbu di'ibu o imduk'uxpákuadu es xymyubáktut ja Dios, es nidu'uk nidu'uk udsuty ndundu ja tuunk di'ibu Nindsun'ajtam oj xymyo'oydyuts.

⁶ Mbaat njuna'anam ko ujs nrip ja tuumt, Apolus tyax, peru Diosu du'un di'ibu yajmujx ja tuumt es yaj'ya'k yajpajt.

⁷ Di'ibu nrip es di'ibu ta'xp, ni ti yu'ujuty, Diosu du'un tugekyu, mut ko yu'u yaj'yeempy yajpejtypy ja di'ibu yajníp o yajta'xp.

⁸ Di'ibu nrip es di'ibu ta'xp, yu'ujuty je'eyu tyuumbu'átudu Dios, esu Dios mujúyudup nidu'uk nidu'uk éxtam tkuydyundu ja tyuunk.

⁹ Udsuty nmuduundup ja Dios, es miidsuty du'un éxtamu Diosu ñax es nandu'un éxtamu Diosu tyujk.

¹⁰ May'ajttanguyxjm ja Diósats tu xypyujta'aky éxtamu pojtspu esats nbojtsu'ugut ja potsy uix, esu tyam wiinkru pojtspu yajkujxmup ja potsy. Per nidu'uk nidu'uk ya'ixup wi'ix pyotsy,

¹¹ mut ko Dios tu tpujta'aky ja Jesukristu éxtam yu'uyu pyotsy'ujx'áty, es kyaj mbaat pán tpujta'aky jat'u'ugu wiinkru.

¹² Pán jaa pán ttukjupú oorú, platú, tsujjátypyu tsaa, kepy, mnyu o waaxk aay ma tyadu tuunk tu tsoy'onda'aky,

¹³ ya'ixup ja tuunk ko ja'ay yajpayo'oydyut, ja'a ko yajno'kmátsup mut ja juun.

¹⁴ Pánudyu naty oy tu pyotstu es ja potsy kyaj ja juun yajtóyut, Dios kumáyudup;

¹⁵ per di'ibu tu pyotstu es myumada'agyuty ja juun, yajtagóyup ja tyuunk tugekyu, oy yu'u ku'am jyanitsókrut éxtam naak ñitse'eky ma ja junya'ank.

¹⁶ ¿Kyaj xwíñawadu ko miidsudyu du'unu Diosu tyujk es ko yu Diosu Jya'ajan 'yity ti'igyu miidsuty?

¹⁷ Pán ja pán dyajkutugóyu tadu Diosu tyujk, Dios yajkutugóyubu tadu ja'ay, mut ko tadu Diosu tyujk, wa'adsu'u. Es tadu tyujk, miidsudyu du'un ku'am.

¹⁸ Exkum pán ñaywyin'uuñuty. Pán ja pán ñayjávwtu kuwiji éxtam ja naxwíñudu ja'ayuty ja wyinma'añ, nayyajmbítudu éxtam tu'uk di'ibu kyaj ti tjaty, es du'un jya'tut éxtam tu'ugu kuwinma'añbyun.

¹⁹ Pesu tyadu naxwíñudu ja'ayudyu wyiji'ajtan, yu'u dun tu'ugu loku winma'añ tpujta'aky ja Dios. Ja Diosu jyaabyajtan jyuna'añ: “Dios ya'anuguga'ap ja kuwijjypyuty mut ja kyu'am wiji'ajtan.”

²⁰ Nandu'un jyuna'añ jatuk peky: “Yu Nindsun'ajtam ñija'ap ko yu kuwijjyya'ayudyu wyinma'añuty ni ti tkatsooty.”

²¹ Paaty ni pán kyanayjávwtu maj kujxm mut ko tranajxa'anut tu'ugu ja'ay. Pes tugekyu oytym tiity, miits mja'a'ajttap,

²² extu uj, Paablu, yu Apolus, yu Peedru, ja naxwíñudu, ja jiky'ajtan, ja o'kan, ja tyambu, ja óknumbu. Miidsuty tugekyu mja'a'ajttap,

²³ es miits mja'a'átudu Jesukristu, esu Jesukristu jya'a'átyuty ja Dios.

4

Apóstala tyuungaty

¹ Miits mbátudap es xypyujta'aktudats éxtamu Jesukristu pyudujkuba, es ko yu'uts tu xytyuknipéktats esats nya'expákat ja di'ibu Dios tu ttuknibujtaaga.

² Di'ibu yajtsojkr mā di'ibu tu tii yajtuknipéky, yu'u es tkuydyúnat yajxón éxtamu wyindsán tu tyuknipékyaty.

³ Es mut uj, kyajts nmajpajta'aky óyats miits xypyayo'oydyat ja ndu'ununats, o wiinkpu ja'ayudyats nandu'un xypyayo'oydyadats. Uj kyajts ku'am nnaybyayo'oyaty.

⁴ Oyats nganayjyáwaty pekymyuat, tyaadu kyaj muut ya'ixy kots uj kyajts nbekyjya'ayaty; yu Nindsun'ajtam yu'u da'un xypyaye'ebuyats.

⁵ Paaty ngajxwijt kudiibu pún xypyayo'oyat ja tyu'ununaty maanam kyamiñum ja Nindsun'ajtam. Es ko yu'u myínat, yu'u ya'ixudap di'ibu tyam ijtr ayu'udsyu, exta ya'ixudap wi'ix ja ja'ayaty nidu'uk nidu'ugu jyot wyinma'añ, esu Dios 'yanuumudat ko oyū da'un tu ttundu.

⁶ Mngu'ugítaty, ndukmumadya'aktu tyaadu es xytyuk'oy'áttat miidsaty. Nbujtákum éxtamu ijxpajtan ja Apolus es uj. Di'ibats nmadyakypy, ja'a mut ya'agyujxmu n'ijxpajtanats miits xy'ijxnagúkudat kudiibu xywyinwa'knáxtat di'ibu ijtr kujja'ay, es kudiibu pún ñayjyáwudat muj kujxm es t'axtjút jatu'uk.

⁷ ¿Tii dun muut mmuj nguujxmu kadiinum ja mmugu'ugaty? ¿Tii dun mmudajttap di'ibu kyaj tu xy'axajū? Es pún tu xy'axajū, ¿ti ko mnybyujta'agyaty muj kujxm, éxtam ku'am tu xygyanaraty?

⁸ Tu mmukja'aydyáknudu miidsaty es mmudajttap tugekyu di'ibu mdsojktap. Mnyajja'adap éxtamu reyū, es kyaj ti m'oktugoy'ajtxandu mut uudsaty. ¡Kooxyubu da m'okréyaty esats uudsaty nandu'unxyur nrey'attu mut miidsaty!

⁹ Per mut uudsaty, apóstalaty, da'un uudsaty éxtamdsu Dios tu xypyujta'aktu ux'am. Da'un uudsaty éxtam ja ja'ay di'ibu tu yajtuknikajxpéty es 'yoogat. Da'un uudsaty éxtam ya'ixyruudsambun ko nidugekyu ja'ayaty xy'ixudats es nandu'unu ánklasaty.

¹⁰ Lokū uudsaty ja'ay xytyijta, mut kotsu Kristu nmudundu; ¡miidsaty da'unaty Kristukyujxm m'ittu kuwinma'añbyuty! Udsadyu da'un ya'ayow ya'ama'atru, es miits mnybyujta'agudu oy muk. Ja ja'ayaty xytyuknugoo xytyukkukkoobats uudsaty, es miits myajwindsu'ugudu.

¹¹ Extu tyambaat tats n'ayowdu mudu yuu esu nuduudsu, nipatsy uxratsy uudsaty es axuugudsu ja'ayaty xytyundu. Kyajts nmudaty ja ndujkuty.

¹² Anu'xudats mats ndundu mududsu ngu'u. Xykyajxpóktats ja ja'ayaty, per ngunu'xtapts ya'ujaty. Xypyajudjttapts, per nyajkujx nyajnajtapt.

¹³ Xyñi'o'o xyñiyáxudapts, per n'adsoojambijttapts yajxón. Extu tyambaat da'unats xypyujta'aktu éxtamu naxwiñudu pyosta'ak es éxtam di'ibu ja'ayaty pyawa'ku'ktap.

¹⁴ Kyaj nnijáyudu da'un mut ko nyajtsoydyu'unga'aja'andu, ja'a da'un n'uwijpy ngajxwijpy éxtamdsu n'u'unk n'una'kun.

¹⁵ Oyxur miits xymyudajtrudu majk milu ja'ayaty di'ibu mmooyudap ja Kristu 'yuxpukun, ujtsu da'un di'ibu mduk'axájudu Jesukristu ko miits n'awa'anudu ja oybyu ayuk. N'okpajtákum ko ujtsu da'un éxtamu mdeedyū mā yu mjiky'ajtan mut ja Jesukristu.

¹⁶ Mut ya'agyujxmts miits nmunu'xta'aktu es xypyadúndat di'ibats uj tu nnastuna.

¹⁷ Mudu tyaadakyujxm nduknigaxtu Timotee, di'ibats njantsytsyeyje es njáwats éxtamdsu n'u'unk mā Jesukristu. Oy tmadūñ ja Nindsun'ajtam. Yu'u mdukjamyátsudap éxtamts uj njiky'aty éxtamu Jesukristu myabujkrū, da'un éxtam nduk'axpejky mā otyim maaty ja mabujkrutajk ñaymyúkudu.

¹⁸ Nija'ajuty miidsaty di'ibu muj pátudap, junándap xytyijy ko kyajts mij nninujxa'añ.

¹⁹ Per tim tsojkr nujx ngu'ixa'andu pún junaamp ja Nindsun'ajtam, nétats ndukni'ixudu taadu di'ibu muj pátudap, ja di'ibu dun mbaat ttuñ o je'eyu da'un kyu'ayuk'aty'attu.

²⁰ Ja'a ko ja Diosu kyutujkun, kyaj jyaayaty mā ja kajxy ayuk, ja'a da'un mā ja muk'ajtan.

²¹ Pes, ¿di'ibu dun mdsojktap, kots mij nujx ndukmudowdu kots nnajxat, o ko nujx ngu'ixtu mut ja tsojkan es ja ojyot?

5

Mu'induumbu mā mabujkruty ñaymyúkudu

¹ Tyam, da'un ja'ay jyuna'andu ko jamu ja'ay di'ibu myu'induump mā miidsaty, jam nidu'uk di'ibu myuttsunaapy ja kyudaak. Tyaadu da'umbu da'un jantsy muj peky, es ni je'eyu kyayajpaaty tadu da'umbu mā yu di'ibu kyaj t'awdattu Dios.

² Mā miidsaty mmuj mbaadudu, mā jyapaadyuty mmay mdajtat. Yu da'umbu ja'ay di'ibu da'un adutsp, koonum tsyékuty es xy'uxwojppudsámdat mā miidsaty.

³ Oyats jagam n'ity mat miidsaty, jámats njot nja'ajun ma miidsaty, es tats nbayo'oy yu tadu ja'ay di'ibu tu ttuñ ja muj peky. Du'unats tu nduñ éxtamxyuyps uj njámty ma miidsaty.

⁴ Pes naymyúkudu mudu Nindsun'ajtam Jesukristu kyutuikun, njam'átapts njot nja'ajun ma miidsaty, es nandu'un jyam'átat ja Nindsun'ajtam Jesukristu ja myak'ajtan,

⁵ es tukkadúkadu tadu ja'ay ja mujku'ugópk Satanás es tyuydu'unxadut ja ñini'x. Tundu miidsu tyaadu es du'un jyodumbittat esu 'yanmaja'an ñitso'ogat ko myinat ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

⁶ Miidsaty, katu xytyukmaj xytyukpaadudu mudu tyaadu di'ibu mduundap. Mnija'adap wi'ix jyana'añ tu'ugu ayuk: "Mut waanubu levaduuru pyade'eky tugekyu tugekyu ja tsajkakyjyátsy."

⁷ Yajka'aktu tugekyu di'ibu myajma'tadap, di'ibu ijtp éxtamu levaduuru di'ibu tu ñajxnu, du'un m'ittat éxtam ja jembyu tsajkaaky di'ibu kyaj ti levaduuru tmadaty, éxtam tyam m'ittu, ja'a ko Kristu 'ye'ky adsajtamgyujxm. Yu'u du'un adsajtam nbasku borreegu'ajtam.

⁸ N'oktu'unam ja pasku xuu mat ja tsajkaaky di'ibu kyaj tmadaty ja levaduuru. Ja'a njuna'anam kyaj ti peky, ja'ayu mat ja tuj'ajtan es ja wa'ats'ajtan.

⁹ Tu nduknijáyudu ko katu mnaymyáyudu mat ja di'ibáty mu'induundap.

¹⁰ Kyajts njajuna'anã es xymyastu'tuttat tugekyu di'ibáty kyaj jya'a'átaty ja Dios, éxtam di'ibáty mu'induundap, o di'ibu adsojktap, o di'ibu toon ma'tstap, o di'ibu 'yawdajttap di'ibu kyaj Dyíosaty. Kooxyabu du'un, mdimpadsuundapxyur ya naxwiñ.

¹¹ Di'ibats n'andijpy ma ja neky di'ibats ngajx, pan jam tu'ugu ja'ay ñayñigajxyty ko yu'u tpaduñ ja Jesukristu es du'ñum myu'indúñ, o 'yadseky, o t'awdaty di'ibu kyaj Dyíosaty, o 'yabi'tsaty, o 'yami'ikyjya'ayaty, o mya'tspaty, esu du'umbu ja'ayaty kyaj muut mda'anmuk mwak'múkat. Pes du'umbu ja'ay ni je'eyu muut mgakaaymyúktat.

¹² Per uj kyajts xypyaaty nbayo'oyadats ja di'ibu kyaj tmaduñ ja Jesukristu. Miits mbátudap xypyaayo'oyat di'ibáty muut mnaymyúkudu.

¹³ Dios pyayo'oyubu taadaty di'ibu kyaj tmadundu Jesukristu. Paaty axwojppadsámdu tadu pekytyuumbu ma miidsaty.

6

Mubujkputuk 'yuundu ma fwez di'ibu kyaj Dyiosmuduumbuty

¹ Ko nidu'ugaty miits xymyudáttat tu'ugu u'unun mat tu'ugu mmamabujkpu, ¿wi'ix ko mnejxy u'umbu ma yu fwez di'ibu kyaj Dyiosmuduumbuty, ma jyapaadyaty xymyu'unudu ma Diosu jya'ayaty?

² ¿Tii kyaj xyñijáwudu ko Diosu myuduumbuty 'yana'amándap nidugekyu ja naxwiñudu ja'ay? Es pan miidsaty mbaadánup xy'ana'amut ja naxwiñudu ja'ayaty, ¿wi'ix ko kyaj mbaat xy'a'oyu tadu u'unun di'ibu tim y'iñ tim waanu?

³ ¿Tii kyaj xyñijáwudu ko adsajtam n'ana'amá'anam extu ánklasuty? Es ko du'un, jnu'un ngapayo'oyum di'ibu xypyatam ma tyadu jiky'ajtan!

⁴ Pan ti tsip mmadajttap ma tyadu jiky'ajtan, ¿ti ko xykyawin'ixtu di'ibu kyaj myájaty ja kyutuikun ma miidsaty, es yu'u mbayo'oyudap?

⁵ Njuna'añats du'un es mdsoydyúndat miidsaty. ¿Tii ni tu'luk jam ma miidsaty di'ibu mbaat dyajxeemy ja tsip aku ma Dios muduumbuty, es mgajxwíjudat?

⁶ Es miits mnayñi'u'unudap nixim niyam, ¿es jabaat ja'ay wyinduuy di'ibu kyaj Dyiosmuduumbuty!

⁷ Oytyim wi'ix tsooty mdugooyñudap ak miits ko kyaxe'eky ja tsip ma miidsaty. Nik waanu oy ko xymyudánuudat ko mdúndat axuuk o mdimmaadsudat.

⁸ Pes miidsaty axuuk xytyundu es xymyaatsta, ja'abaat ja mmagu'uktukjaty.

⁹ ¿Tii kyaj xyñijáwudu miidsaty ko di'ibu du'un adátstap kyaj t'ixtat ni na'ja ja Diosu kyutuikun? Katu mnaywyin'uanudu. Pes ni na'ja tka'ixtat ja Diosu kyutuikun di'ibáty mu'induundap, di'ibáty yajtugeepy ja pajk ukana wyindsu'kun, ni yu di'ibu 'yawdajttap di'ibu kyaj Dyíosaty, ni yu di'ibu pekytyuundap tsoydyu'un muut ak yedyujk, ni yu di'ibu du'un pyekytyundu ak toxytyujk,

¹⁰ ni yu ma'tspaty, ni yu di'ibu adsojktap, ni yu ami'ikyjya'ayaty, ni yu pi'tsajxpty, ni yu di'ibu ja'ay wyin'u'undap es tpujkudu myeeñ.

¹¹ Du'un ijty nidu'ugaty miidsaty; per tu myajwa'adsyuty, tu oy mwu'umdu mat ja Dios mat ja'agyujxm ja Nindsun'ajtam Jesukristu es mat ja'agyujxm ja nDios'ajtam ja'ajun.

Kyaj nmu'indu'unum

¹² Nidu'ugaty miits mjuna'andu: "Uj éxtamu Jesukristu myuduumba, awa'atstuuyats n'ity esuts ndúnat di'ibats ndsejpy." Uj n'adsóyats miidsaty: Oyats awa'atstuuy uj n'ity es ndúnat tugekyu di'ibats ndsejpy, kyaj tugekyu 'yóyaty esuts uj ndúnat. Oyats tugekyu mbaat njatuumba, kyajts nnayyákadat esuts xy'ana'amut oytyi winma'añaty.

¹³ Wiingáturpu mjuna'andu: "Yu je'xy nigoju es jodoty ñajxat, esu jot nigoju es t'axájut ja je'xy." Per ujts mij n'anmaaydyur ko Dios yajminaampy ja tiempu ma kyaj nnakyyajtuna'anam ja jot es ni ja je'xy. Per ni wi'ix tsoo mbaat mgajuna'andu ko yu nnini'x'ajtam tu yajpajta'aky es nnu'indu'unam, pes ja nnini'x'ajtam yu'u du'un Nindsun'ajtam 'yoy'ajtungyujxm, esu Nindsun'ajtam yu'u du'un nnini'x'ajtam 'yoy'ajtungyujxm.

¹⁴ Es éxtam ja Dios dyajjikypyejky ja Nindsun'ajtam Jesukristu, xyajjikypyuka'anam adsajtam nandu'un mut ja myuk'ajtam.

¹⁵ Miits mnija'adur ko ma n'axájum ja Jesukristu, yu nnini'x'ajtam du'un wye'emy nidu'uk nidu'uk éxtam tuk pekyjyaty ja Jesukristu ñini'x. ¿Tii nbajkupts tuk peky ja Jesukristu ñini'x es nyajnaybyaaduduts mut tu'ugu kujeñdyo'oxy es du'un wyu'umut ti'igyu mut yu'u? ¡Ni wi'ix tsoo!

¹⁶ ¿O tii, kyaj xyñijáwadu ko di'ibu naybyuwa'kup mut tu'ugu kujeñdyo'oxy, nimajtsk ti'igyu 'yittu? Pes ja Diosu jyaaybyajtam jyana'añ: "Ko tu'ugu yedyujk ñaybyuwa'aguty mut tu'ugu toxytyujk, du'un wyu'umdu nimajtsk éxtam tu'uk je'eyu nini'x."

¹⁷ Per ko n'axájum ja Nindsun'ajtam, ti'igyu 'yity ja njot nja'ajan'ajtam mut yu'u.

¹⁸ Kuga'aktu ja mu'induunk. Oytyim di'ibu wiinkpety ja peky di'ibu ja'ay tyiimpy, kyaj dyajniбахатáku ja ñini'x. Per ja di'ibu mu'induump, myudageepy ja kyu'um nini'x.

¹⁹ ¿Tii kyaj xyñijáwadu ko yu nnini'x yu'u tsyunaaydyaknu Espiritu Santu, di'ibu Dios mmooyudu, es ko ja Espiritu Santu 'yity ma miidsuty? Paatykyujxm miits kyaj mnayñiwindsun'átadu ku'um, Diosu du'un nWindsun'ajtam,

²⁰ Mut ko yu'u kyubajt ja di'ibu adsajtam oj xyjapátam. Du'un mbaat njuna'anam ko oj xyju'uyum es du'un xyja'ay'ajtam. Paaty adsajtam nyajtu'unam ja nnini'x'ajtam éxtamu Dios ttseky.

7

Kajxwíjün wi'ixu kasaqadutujk jyiky'áttut

¹ Tyam n'adsoojambityuts di'ibuts miits xyajtuudur. Tuj'ajtanu'u ko oy es kyaj ja'ay pyaktu.

² Per kom ta nimay di'ibu mu'induundur, paaty nidu'uk nidu'ugu yedyujkuty myudátur ja kyu'um nudo'oxy, es nandu'un nidu'uk nidu'ugu toxytyujkuty myudátur ja kyu'um ña'ay.

³ Yu kasaqadu yedyujk kyuydyunur di'ibu pátur ttúnut mudu ñudo'oxy es nandu'un ja kasaqadu toxytyujk kyuydyunur di'ibu pátur ttúnut mudu ña'ay.

⁴ Yu kasaqadu toxytyujk kyaj yu'u je'eyu natyu'uk tja'a'áty ja kyu'um nini'x, muut ja ña'ay tja'a'áttu. Es nandu'unu du'un ja kasaqadu yedyujk kyaj yu'u je'eyu natyu'uk tja'a'áty ja kyu'um nini'x, muut ja ñudo'oxy tja'a'áttu.

⁵ Katu mnayjyujkugajxudu nixim niyam, ni ja yedyujk es ni ja toxytyujk. Pün mnay'nu mnaygajxudur es mnaymyastu'uda'anudu tuk tiempu es mgajxta'aktut es ok mnaybyuwa'agudut jatugok, mbaat du'un xytyundu ko tu xy'agajxtúktu pün naak xuu mnaymyastu'uda'anudu. Per ko tpaadut ja tiempu, net jatugok mnaybyuwa'agudut, kadiibu ja mujku'ugórk Satanás myajpekytyunudut mut ja wiinkpu ko m'awa'xy'íttu.

⁶ Dios kyajts xytyuknipejky es n'anamudu tyaqadu, je'eyudsu du'un njuna'añ éxtam tu'ugu ngajxwíjünuts.

⁷ Új jajunaambuts es du'anxur nidugekyu mjiky'áttu naydyu'uk éxtam uj. Per wi'ixum ja Dios mmo'oyudu nidu'uk nidu'uk ja madakan, du'un mjiky'áttut naydyu'uk o kasaqadu.

⁸ Új n'anamudu miidsuty naydyu'uk ana'kuty, kixyudo'oxyaty esu ku'ekytyo'oxyaty, oy ja'íjty ko kyaj mbaktu, éxtam ujan.

⁹ Per pün kyaj mmada'aga'andu m'íttut naydyi'igyu, waanu oy es mdimpáktut, kadiibu mnayajtóyudut mudu tsojkan.

¹⁰ Per ja di'ibáty tu pyaktu, nduk'ana'amdupes es kyaj ñaymyastu'ududut. Tyadu ana'amun tuj'ajtanu'u. Kyajts uj n'ana'amunuty, ja Nindsun'ajtam du'un ja 'yana'amun.

¹¹ Es pün ja pün tmastu'uty ja ña'ay, naydyi'igyu du'un 'yítuty, o nik oy timnijodambítut ja ña'ay. Nandu'unu yedyujkuty kyaj tmastu'udut ja ñudo'oxy.

¹² Yu wiinkpety n'anmaabyuts mudadsu ngu'um winma'añ. Ko pün jaa yu nmamubjkrp'ajtam tnuo'oxy'áty tu'uk di'ibu kyaj nmamubjkrp'ajtam es 'ya'ijxur tsyunnut mudu ña'ay, yu nmamubjkrp'ajtam kyaj tmastu'udut ja ñudo'oxy.

¹³ Es pün yu nmamubjkrp toxytyujk myudajtyru tu'ugu ña'ay di'ibu kyaj nmamubjkrp'ajtam, pün 'ya'ijxur tsyunnut mudu ñudo'oxy, kyaj tmastu'udut ja ña'ay.

¹⁴ Mut ko ja kasaqadu yedyujk di'ibu kyaj Dios tmudúñ es 'yakjiky'aty mudu ñudo'oxy di'ibu Diosmuduump, 'yaxájur ja Diosu kyunu'xan mut yu'aguyjxm ja ñudo'oxy. Es ja kasaqadu toxytyujk di'ibu kyaj Dios tmudúñ es 'yakjiky'aty mudu ña'ay di'ibu myudiimpy

ja Dios, 'yaxájur ja Diosu kyunu'xun mut yu'ugyujxm ja ña'ay. Paaty ja 'yu'un'k 'yuna'katy kyaj dyu'unaty éxtamu di'ibu kyaj Dios tmadúñ. Ni'igu t'axaju ja Diosu kyunu'xun mut yu'ugyujxm ja tyaak o tyeety di'ibu Diosmuduump.

¹⁵ Pán ja di'ibu kyaj tmadúñ ja Jesukristu tmastu'uda'añ ja ñudo'oxy o ña'ay mut ko tmadúñ ja Jesukristu, na'ix wa'an tnejxy. Pán du'un tseky, ja kasaadu yedyujk o ja toxytyujk di'ibu myu'diimpy ja Jesukristu, kyaj jyatyimnigutíkyuty es kyaj ñaywya'xudat, ja'a ko mut ko kyanaywya'xudat, ta nujx dyajtákuđu tsipkajxy. Es ja Dios tu mdukníwówadu es mijky'áttat agujk jotkujk.

¹⁶ Mut ko mij toxytyujk, Jesukristu myabujkpu, kyaj xyñijawu pán mijtskyujxm ja mña'ay di'ibu kyaj yu'udyu Jesukristu myabujkpu tma'áktat ja Jesukristu es ñits'o'ogat. Es mij yedyujk, myabujkpu Jesukristu, kyaj xyñijawu pán mijtskyujxm ja mñudo'oxy di'ibu kyaj yu'udyu Jesukristu myabujkpu tma'áktat ja Jesukristu es ñits'o'ogat.

¹⁷ Oytyim wi'ix tooty, nidu'uk nidu'uk mijky'áttat du'un éxtam ja Dios myajmada'agudu, es du'un éxtamu naty m'ittu ko ja Dios mwoojadu. Du'unats nyajnigutúku majaty ja mabujkputajk ñaymyúkuđu.

¹⁸ Pán ja Dios wyeepy nidu'uk di'ibu tu yajtsíky waanu*, wa'anu tyaadu twe'emý du'uhñ. Es pán wyeepy tu'uk di'ibu kyaj tsykyuty waanu, wa'an kyaj dyajtsíky.

¹⁹ Oy tu yajtsíky o kyayajtsujkpu, ni ti tkatsooty. Di'ibu sitay nigutíky es nguudyu'unam, ja'a es ndu'unam éxtam ja Dios dyajnigutúku.

²⁰ Nidu'uk nidu'ugu ja'ayuty wya'umut éxtamu naty ko ja Dios wyooju.

²¹ Pán juyá naty m'ity ko Dios mwoojá, katú ti xyjawu mut yu'u. Per pán mmo'oyánadup ja m'awa'atstum'ajtan, axájudu.

²² Pes di'ibu naty juy ijtp ko Dios wyooju es tma'áktat ja Nindsan'ajtam, tyam awa'atstúm ma Nindsan'ajtam; es nandu'un jajtpu du'un ja ja'ay di'ibu naty ijtp awa'atstúm ko Dios wyooju, tyam 'yity juybyun ma yu Jesukristu.

²³ Dios tu mjúyudu tsobaaty. Katu mnayyákuđu éxtam juybyun ma yu ja'ayuty.

²⁴ Pes du'un, mugu'ugitaty, wa'an du'uhñ nidu'uk nidu'uk t'ity éxtam ko ja Dios wyooju.

²⁵ Tyam n'adsoojambityats di'ibuts xyajtaadup pán mbaat pyaktu m'u'ungu kixyudo'oxyutyru, o kyaj. Yu Nindsan'ajtam Jesukristu kyaj oj xytyukmúnikaagats ni ti kajxwíjtan madu tyaadu du'ambu; per nwinma'añmyoodyuats uj, éxtam tu'uk di'ibu mbaat xymyubaktu ja'agyujxm ko Nindsan'ajtam tats xyypa'ayoy.

²⁶ Mut ko tyam nyajnajxunu nimajaa ja tiempu, paaty ujtsamu ngu'um winma'añ nik oy ko ja ja'ayuty 'yak'ittu du'uhñ.

²⁷ Pán jamu mñudo'oxy, kyaj xymyastu'udat; es pán kyaj pán, kyaj xy'uxta'ayut.

²⁸ Es pán mbujktap, kyaj yu'u pyojpaty. Per di'ibáty puiktap, tyimmadatándap ja 'yamay jyotmáuty ma tyadu jiky'ajtan, es uj kyajtsu tyaadu njatseky.

²⁹ Mugu'ugitaty, di'ibuts nja'andijpy, yu'u tyaadu ko waanu je'eyu n'akmadajtam ja tiempu. Aya bom ja di'ibáty kasaadaty du'un 'yakjiky'áttat éxtamxyup tu kyadimpaktu.

³⁰ Di'ibu ijttap jotmáymyut, du'un 'yítat éxtam kyadimmay kyadimajta. Di'ibáty ijt xoondup, naybyujta'agudup éxtam kyadimxonda'aktu. Es di'ibáty ti ta tjuudyu, jiky'áttap éxtam tkadimja'ajuty di'ibu naty tu tjuy.

³¹ Di'ibu ya naxwiíñ mdukníjt mdukxoondup, myajtúndap ja'ajun mmut, ni xkyadimtukmuj xkyadimtukpaadut, mut ko najx kujxp di'ibu ijtp naxwiíñ.

³² Ndsejpyats es miits kyaj ti mnaydyukmay mnaydyuktájadut. Yu naydyu'uk ana'ktujk yu'u 'yaa'ajty jyot'ajtypy wi'ix mbaat tmajjawa Nindsan'ajtam.

³³ Per ko pyujknudu, yu'u myaay wyijtsypy di'ibu ya naxwiíñ es wi'ix mbaat dyajx-onda'aky ja ñudo'oxy.

³⁴ Nan tógatsyu'u yu kasaadu toxytyujk madu di'ibu kyaj kyasaadaty. Ja di'ibu kyaj kyasaadaty wyinma'añ'ajtypy di'ibu ja'a'ajtypy ja Nindsan'ajtam es du'un 'yítat wa'ats ma Dios, du'un ja ñini'x es du'un ja 'yanmaja'an. Per ja kasaadu toxytyujk myaay wyijtsypy ja di'ibu ijtp naxwiíñ es wi'ix dyajxonda'agut ja ña'ay.

³⁵ Tyaadu n'anamudu ja'a es xytyuk'oy'áttat es kyaj mut kots nyajkubéky ko pán pyeky. Ndukmudsojktap tu'ugu oybyu jiky'ajtan di'ibu mmut mnaygyyákuđu amumdu'uk ma yu Nindsan'ajtam.

³⁶ Es pán jaa naak jyuna'añ ja u'unkteety ko waanu oy esu ñuux pyáktat, ja'a ko yu jyumujt wimbajt'adúsp, es pán 'yijxyry ko ja 'yu'un'k kyaj t'a'ixu 'yítat naydyu'uk, du'unu ðan mbaat ttuñ éxtam 'yoybyudsu'umxudat. Mbaat dyajpéky. Taadu kyajpu pyojpaty.

³⁷ Es pán yu u'unkteety kyaj dyajpaka'añ ja ñuux, mut ko t'ixy ko myadánup 'yítat naydyi'igyu, es pánu tadu u'unkteety janaamp es 'yítat kixyudo'oxy ma yu tyeedyu tyujk, pes oy du'un ttuñ.

* 7:18 Ix Lukas 1:59.

³⁸ Pes da'än yä jawyimbü u'unkteety oyu da'än ttuñ ko yu 'yu'unk dyaky es pyákut, per ja mymajskrü u'unkteety waanu oy ttuñ ko kyaj dyaky ja 'yu'unk es pyákut.

³⁹ Nigutiky es tu'ugu kasaadu toxytyujk 'yítut yu'uyu mat ja ña'ay maanum 'yakjiky'aty; per ko ja yedyujk 'yo'knut, niwa'ats kuwa'ats wye'emy tadu ku'ekytyo'oxy es pyákut mat di'ibu yu'u tsyejpy, yu'uyu di'ibu sitay nanda'än myubejkypy ja Jesukrista.

⁴⁰ Per üj njajuna'añuts ko waanu oy es kyaj jatugok pyákut, es üj junaambuts ko nmudajtypyuts ja Diosu Jya'ajun kodsü da'än njuna'añ.

8

Je'xy di'ibu jyatukwindsu'kup ja agojwinnáx

¹ Tyamsü net n'adsoojumbity ja di'ibuts xyajttuudap yu'ugyujxm ja je'xy di'ibu tü jaytukwindsu'ugu agojwinnáx. Nnija'am ko nidugekyü nmudajtm ja jaygyujkun. Yu jaygyujkun yu'u da'än yajmuj yajpátp ja ja'ayuty, per ja tsojkan yu'u da'än yajmujwiin yajkajaajap ja ja'ayu myubujkun.

² Pün ja pün ñaymyujkuya'axyuty ko yu'u tnijawu oynu'anun, kyaj tnijawu éxtam dan pyaadyuty tnijáwut.

³ Per di'ibu tsyejpy ja Dios, icy'ajtp ja Dios.

⁴ N'okmadyákum ja je'xy di'ibu tü jaytukwindsu'ugu agojwinnáx. Tüy'ajtana'u ko ni tu'ugu agojwinnáx kyaj ti tsooty, es tüy'ajtana'u ko ti'igyü je'eyü Dios, kyajpü wiinkpü.

⁵ Oy nija'ajuty jyuna'andu ko ta nimayu dios esu windsánuty tsajpótm es naxwiiñ,

⁶ udsajtm nnija'am ko ta ti'igyü Dios di'ibu nmudu'unum es mä tugekyü tsyondaky di'ibu jaa'ajtp; es nan nnija'am ko ta ti'igyü Windsán, yu Nindsun'ajtm Jesukristu di'ibu mat tugekyü oj yajkojy es di'ibu xyajjiky'ajtm.

⁷ Per kyaj nidugekyü tnijáwudu tyadu da'ambu winma'añ. Naaguty da'ñam t'awdajttu agojwinnáx, ka'am tjáwudu ko pyojppty pün jy'xtap ja je'xy di'ibu tü ñejxy windsu'kan mä agojwinnáx.

⁸ Tüy'ajtan ko di'ibu nju'xum, kyaj yu'ugyujxmuty xy'axájum ja Dios; pes kyaj nduk'oybyudsu'amam pün nju'xum es ni ngajajtm axuk pün kyaj nju'xum.

⁹ Naygywentu'átadu ko ti xtyyundu. Oy miidsuty ti xtyyündat es kyaj xpyekeyjyáwudu, kyaju da'än xtyyündat pün ja agyujxm xyajpekykya'adu ja mmugu'uk.

¹⁰ Ja'a ko pün tu'ugu mmugu'uk myubejkypy ko kyaj 'yóuty ko ja'ay tj'xta ja tsu'utsy di'ibu tü jaytukwindsu'ugudu agojwinnáxuty, es m'ixxap ko mgay m'iiky mä agojwinnáxuty yajwindsu'ugudu, ¿kyaju da xyonda'agat es tj'xtat ja tsu'utsy di'ibu tü jaytukwindsu'ugudu agojwinnáxuty?

¹¹ Es da'än mat ja agyujxm di'ibu mij nnija'ap xyajtagóy ja mmugu'uk, es mat yu'ugyujxm nanda'än 'ye'ky ja Jesukrista.

¹² Es ko da'än xyajpojpatúnt ja mmugu'uk di'ibu jya'ap ko kyaj 'yóuty ko ja'ay tj'xta tadu tsu'utsy, extu mbojpatuump nanda'än mij mä yu Jesukristu.

¹³ Paadyuts üj njuna'añ ko ni na'ats nganakyjy'xat jatugoku tsu'utsy pün mat yu'ugyujxm nyajtagóyuts üj ja mmugu'uk'ajtm.

9

Wi'ix ja Paablu dyajtúñ ja 'yawa'atstuuy'ajtan

¹ ¿Tii kyajts üj xtyyijy mbaat nduñ di'ibuts ndsejpyu? ¿Tii kyajts üj n'apóstaluty? ¿Tii kyajts üj tü n'ixy ja Nindsun'ajtm Jesukristu? ¿Tii kyaj miits xy'axájudu Jesukristu mat ko n'awa'anudu ko yu'u xyajmitsókumu?

² Wa'anu da wiinkpü xykya'uxkáptats kots üj n'apóstaluty; per tüy'ajtan kots miidsu da'än xy'uxkaptu, ja'a ko xymyubuktu Nindsun'ajtm ja agyujxm ko n'awa'anudu jya'a es ja agyujxm tyuy'ajtanduku kots üj n'apóstaluty.

³ Du'anats n'adsoojumbity di'ibátyuts xyñ'o'o xyñiyáxudap.

⁴ Ko üj nanda'än xypyátpats es n'axájut di'ibuts xmyooydyap esuts ngay n'uugaduts,

⁵ es nan mbaadats nnu'do'oxy'áty tu'uk di'ibu Diosmuduump, da'än éxtam ttundu ja wiinkpü apóstaluty es ja Nindsun'ajtm Jesusu myuga'axuty esu Peedru.

⁶ ¿O mjanándap miidsuty xtyyijy ko üj esu Bernabee, je'eyuts nimajtskaty kyaj mbaat nmastu'uttu ja ngu'amduunk esuts ngajxwá'xtat ja Diosu 'yayuk?

⁷ ¿Tii, di'ibu soldaadu'ajtp ka'am ñayñigástadyu? ¿Es tii, di'ibu kyuyiipy kyudajpy ja uuvu kam kyaj mbaat tje'xyu? ¿Es tii, di'ibu borreegukwentu'ajtp kyaj mbaat t'iiky ja letsyu di'ibu mya'tsyppyu?

⁸ Es éxkam mjunaambudu ko üj njuna'añudsü da'än mudadsu ngu'am winma'añ, per nanda'än tmadya'aky ja Moisesu 'yana'amun.

⁹ Pes dū'un jūna'añ: "Katū xy'ajjiitsy ja noviiu mā twindeeñ ja triigu." Tu'y'ajtanu'u ko Dios kyaj dū'un jūna'añ mat ko tra"ayoy ja yuubu,

¹⁰ udsajtamgyujxmaty dū'un jūna'añ; mat ko udsajtam n'oy'ajtungyujxm Moisesu 'yana'amun jūna'añ es ja yaj'yuubu es nandu'un ja triigu winda'ambu tyundu es t'ajot'attu es t'axájudat di'ibu pátap mā ja pūjta'aky pyade'eky.

¹¹ Nandu'un jajtṛu dū'un, ja'a ko udsaty, tats miits nadu'añu nduk'axpaktu ja Diosu 'yayuk, xyjapátpats oyna'unan n'axájudats miidsu mbudujkun.

¹² Pes pūnu wiinkṛaty 'yawijxtap es miits xypyudákudat, udsaty waanu ni'igats xyjapaattu.

Tu'y'ajtanu'u ko kyajts nyajtuundu di'ibats xyjapáttap. Nik ni'igats tu nmudánudu óyuts ti xyjatugoy'ajtxubudu. Du'unuts ndundu kadiibats nyajtu'adúktat ko yajkajxwa'xy ja oybyu ayuk di'ibu Jesukristu űimadyakypy.

¹³ Miits mnija'adap ko di'ibáty jap tuundap mā maj tsajptujk, yu'u űijiky'ajttap di'ibu jap mā maj tsajptujk. Ja'a njuñá'anam di'ibu jap mā ja artal tuundap mā yajpūjta'aky ja windsu'kun, es yu'ujuty pátapap tje'xtat oyna'unan ja tsu'utsy di'ibu jap yaj'yajkp windsu'kun.

¹⁴ Nandu'unu dū'un yu Nindsun'ajtam tyuknibujtaku ko yu di'ibáty kyajxwa'xtap ja oybyu ayuk, tadu tyuunk tyukjiky'áttap.

¹⁵ Per uj ni na'anamts ngayajtūñ di'ibats xyjapatp, ni je'eyuts miits ngatuknijáyudu tyaadu esuts ti oyna'unan xymyo'oydyudats. Nik óyuts ndim'oogut maanumts xykyarujkudu tyadu jotkujk'ajtan di'ibats nmudajtypy kots nandu'añu ngajxwa'xy ja oybyu ayuk.

¹⁶ űj kyajts mbaat ndukmuj ndukpaadu mats ngajxwa'xy ja oybyu ayuk, mat ko yu'udsu dū'unu Nindsun'ajtam tu xytyuknipeky esuts ndúnat. i'Paaty, pūrooba uj pūn kyajts nguydyúñ!

¹⁷ Kooxyapts uj ku'am tu n'okwin'ixy ngajxwa'xa'añuts ja nitsokan éxtamts ndukganarata'añ, n'axájurxyapts ja nmuju'uñuts; per uj kyajts nwin'ijxy ku'amu tyadu tuunk, Diósudsu dū'un xywyin'ijx es xymyooyudsu tyadu tuunk.

¹⁸ Pes, űti mēju'uñuts n'axájur? Yu'u je'eyu tyaadu kots ngajxwa'xy ja oybyu ayuk namay'ajtan es ni nga"amdóyuts esu ja'ay xypyudákudat éxtamts xyjapaaty kots uj n'apóstulaty.

¹⁹ Kyajts uj tu nyajtukmudeeky pán; per dū'unuts nnyagyojyaty éxtamu tuumbu juybyu mā nidugekyu ja'ayaty, es dū'un nduk'axájudats ja ja'ayaty ja Jesukristu nu'unuts nmada'aky.

²⁰ Paaty kots n'ity mā yu israelítaty, dū'unuts n'ity éxtam yu'ujuty, es dū'un t'axájudat ja Jesukristu; es mat ja di'ibu pyanujxtap ja Moisesu 'yana'amun, óyuts uj tadu ana'amun patku'ay nga'ity, ijtpats éxtam tu'uk di'ibu pyanejxpyu tadu ana'amun es dū'un t'axájudat ja Jesukristu.

²¹ Nandu'un jajtṛu dū'un mat ja di'ibu kyaj 'yisraelítaty di'ibu kyaj tmudaty ja Moisesu 'yana'amun, ijtpats nandu'un éxtam di'ibu kyaj 'yisraelítaty, ja'a dū'un es t'axájudat nandu'un ja Jesukristu. Kyajts njuna'añ ko kyajts nguydyúñ ja Diosu 'yana'amun; pes Jesukristu 'yana'amunats xyajkutujkp.

²² Kots n'ijty mat ja di'ibu kyaj tmudaty mēj wiin kajaa ja myubujkun, nandu'unuts nnyabyujtaku éxtam di'ibu dūn kyaj tmudaty mēj wiin kajaa ja myubujkun. Kots n'ijty mat oytym di'ibu ja'ayaty, nandu'unuts nnyabyujta'agyaty éxtam yu'ujuty, es dū'un naagaty űitso'oktat.

²³ Ndúñuts dū'un tugekyu tyaadu mat yu'ugyujxm ja oybyu ayuk, es dū'un di'ibu myudoodap pyaadudat ti'igyu mat uj ja nitsokan.

²⁴ Tu xyñijáwudu miidsuty ko mā tu'ugu pūnu'kkijxyuk, nidugekyu ja pūnu'kṛu pūnyu'uktu, per je'eyu ti'igyu di'ibu 'yaxájur ja may'aty. Pes éxtamu ja'ay di'ibu pūnyu'kkijxyur yajmay'aty, nandu'un miits xy'ixtat wi'ixu Dios ttseky es mijky'áttat, es dū'un mmay'áttat.

²⁵ Nidugekyu di'ibu pūnyu'kkijxyuándap, nayjyur'ijxudap es nayjyujwijsambijtudap oytym di'ibaty mūut. Dū'un ttundu es tganaráttat ja koronu ak ujts aaybyu di'ibu pojūn űi'xy; per udsajtam nnyajyur'ijxam es nnyamudo'om ja Dios es dū'un yu'u xymyay'ajtam mat tu'ugu koronu di'ibu ni nā'a kyani'xy.

²⁶ Paaty ujtsu dū'un éxtam ja oybyu pūnyu'kṛu di'ibu pūnyu'kṛ tuyu mā pūnyu'kja'ta'añ. O mbaat njuna'anam ko kyajts uj dū'un éxtam tu'ugu ja'ay di'ibu koxaamp es tugok tugok tñixaje'eky, kyaj jya'ty ja kyoxy.

²⁷ űj ndukkumudeebuyts ja nnini'xuts es nnejwijsambítuyts yajxón, kadiibats uj nūjx nwe'emy axkumay óyuts ja'ijty njakajxwa'xy ja oybyu ayuk.

10

Kajxwijn es kyaj n'awdajtam di'ibu kyaj Dyiósuty

¹ Ndejjyut es miits xñijáwudut mugu'ugítaty, ko yu n'aptajk'ajtam 'yijtta nidugekyu yoots patku'uy, es nidugekyu ttuknajxtu ja Tsapts Jikymyejyñ.

² Es du'un mbaat njuna'anam ko nidugekyu ja'ajuty oj ñabajtta'aydyu yoodsóty es ma ja jikymyejyñ ko ñaygyyajkuđu ma Moisés.

³ Es nandu'un nidugekyu tju'xtu ja je'xy di'ibu Dios mooyudu,

⁴ es nidugekyu t'uktu ja nuu di'ibu Dios yajk, ja nuu di'ibu jajpudsuum tsaagaadsóty; esu tadu tsagaats yu'u du'un kyudanaapy ja Jesukristu di'ibu naty nujxp mut yu'ujuty.

⁵ Oy yu'ujuty nidugekyu oj jyamo'oyudu tyadu Diosu kyunu'xun, jatim jawaanu kyadim'o'ktaaydyu muj ittum mut ko tkamumudoodu Dios.

⁶ Tugekyu tyaadu du'un tyuun jyajtu éxtam tu'ugu iixpajtan mut udsajtam, kadiibu nbadu'unam di'ibu kyaj 'yóyuty, éxtam yu'ujuty 'yadutstu.

⁷ Paaty miidsuty katu xymyay'at xywyindsu'ugudu agojwinnáxaty, éxtam yu'ujuty nimay 'yadutstu, éxtam jyana'añ ja Diosu jyaaybyajtan: "Ja ja'ayuty ñaxwa'tstu kaay ukpu, es pyudu'uktu ajts xondakpu."

⁸ Kyaj nmu'indu'unam, éxtam yu'ujuty nimay 'yadutstu, es 'yo'ktu i'px tugak mil ma tu'ukpu je'eyu xuu.

⁹ Es nan kyaj nmu'udago'oy nmugajxtago'oyum ja Nindsun'ajtam Dios, éxtam naaguty yu'ujuty tuundu, es paaty 'yo'ktu ko tsyu'tsudu awa'andsa'añuty.

¹⁰ Es kyaj nduk'ak'ajtam ja Dios, éxtam yu'ujuty nija'ajuty ttuk'ak'ajttu, es paaty ya'o'kudu ja anklus di'ibu Dios kyajx.

¹¹ Tugekyu tyaadu du'un jyajtu ma n'aptajk'ajtam es jajpajtáky jaaybyéty ma Diosu jyaaybyajtan éxtam tu'ugu iixpajtan, es nnaydyuk'awij nnaydyuk'ajxwíjwam, udsajtam di'ibáty jiky'ajtam ma yu Nindsun'ajtam Jesukristu tymminannu.

¹² Paaty di'ibu nayjya'ap yajxon 'yity mudu Dios, naygywentu'átudup kadiibu pyekykya'at.

¹³ Ko ti myajpekytyuna'anudu, ti'igyu yu'u éxtam di'ibu kyu'ijx kyubátudup nidugekyu ja'ayuty. Ja Dios yu'u mbudákudup miidsuty, pes yu'u kyaj mna'ixudut es mbekytyúndut pun kyaj mbaat xymyada'a'aktu; nik ni'igu ko myajpekytyuna'anudu, net ja Dios mya'awátsxudut es myajnáxudut wiink tsow.

¹⁴ Paaty mugu'ugítaty, katu xymyay'at xywyindsu'ugudu agojwinnáxaty.

¹⁵ N'anuumudu du'un, éxtam ja ja'ayuty di'ibu uyjaygyujk kajxyjaygyujkudup, es miidsuty ku'am mbaat xypyayo'oydyu di'ibu yam n'anmaaydyup.

¹⁶ Ko n'úkum ja vnu ma ja káluz, yu'ugyujxm nja'agyudákum ja Dios, es paaty ti'igyu n'ijtam mut ja Kristu ñe'pyñgyujxm; es ko ndujkwa'xum ja tsajkaaky es nga'ayum, paaty ti'igyu n'ijtam ja Kristu ñini'xkyujxm.

¹⁷ Pes kom tu'uk je'eyu ja tsajkaaky di'ibu ndujkwa'xum es nga'ayum; oy njanimay'ajtam, nyajti'igyum ja nini'x tu'uk.

¹⁸ Puktu kwentu ma yu israelitu ja'ayuty. Púnuty jyu'xtup ja je'xy di'ibu tu jajpajta'aky windsu'kun ma ja artal, nayyajti'igudup mudu myugu'uktujk es Dios t'awdattu ma ja windsu'kun.

¹⁹ Kyajts njuna'añ ko yu agojwinnáx es ja tsu'utsy tmudaty ja muk'ajtan. Oy ja tsu'utsy tu jyanejxy windsu'kun ma agojwinnáx, ni wi'ix tsoo kyatugatsy.

²⁰ Yu'uts n'andijpy ko di'ibáty kyaj t'ixy'attu Dios es yojxtup ti oynu'unun, yu'ujuty tyukmáyojxtup ja mujku'ujuty, es kyaj yu'adyu Dios, es kyajts ndseky es miits xypyutaan xypyuwa'aktat ja mujku'ujuty.

²¹ Kyaj mbaat xytyuk'uugudu ja Nindsun'ajtam kyáliz es xytyuk'uugudu ja mujku'ujudyu kyáliz, es ni mbaat mgakay ma ja Nindsun'ajtam myeesu es nandu'un mgádyut ma ja mujku'ujudyu myeesu.

²² ¿O yu'u du'un es nyajot'ambujkam ja Nindsun'ajtam? ¿Tii wa'anu da udsajtam nmudajtam waanu ni'igu muk'ajtan kadiinum yu'uju?

N'oktu'unam di'ibu yajmujwiin yajkajaajup ja ja'ayu myubujkun

²³ Du'un jyana'andu: "Nigutiky esats oytyiity ndúnat di'ibuts ndsejpy"; per kyaj tugekyu ttuk'oy'átut, es nan kyaj tugekyu tpudaku ja ja'ay es jyiky'áttut éxtamu Dios tseky.

²⁴ Ni pún je'eyu tka'axta'ayut di'ibu yu'u ku'am tyuk'oy'átup, per nandu'un t'axta'ayut esu wiinkpáty ttuk'oy'áttut.

²⁵ Mbaat xyjuudyu es xyju'x xypyúktat di'ibu to'kup maayóty, katu xyajtáy ma tsooñ es kyaj yajpekyjyáwut;

²⁶ mut ko tugekyu di'ibu naxwiñ jajpátp, Nindsun'ajtam Diosu jya'a'ajtpy.

²⁷ O pun jaa naak di'ibu kyaj yu'adyu Dios muduumbu es mwówudut kaay ukpu, es pun miits mnuxándup, ju'x tugekyu di'ibu mmooyudup. Kyaj xyajtáwut ma tpeky es kyaj yajpekyjyáwut.

²⁸ Per pæn nidu'ugaty mdukmamadyákudap: "Tyadu tsu'utsy yu'u tu yajpajta'aky windsu'kun ma yu agojwinnaxuty", katu xyje'xy, kadiibu tpekyjyawat di'ibu tu m'anu'umxaty.

²⁹ Yu'uts nmadyakypy es kyaj ja wiinkru tpekyjyawat, kyaj yu'ujaty es xpypekyjyawat. Naak mbaat dyajaty: "¿Ti ko yajpayo'oy kots nduñ di'ibu wiink ja'ay jya'ap peky?"

³⁰ Es pæn uj nja'aygyudakypyats ja Dios mat ja di'ibuts ngaay n'i'kypy, ¿ti kots xyñi'ow xyñiyaaxu kots ngay n'iiky esu Dios nja'aygyuda'aky?"

³¹ Pes oytyiity di'ibu mdiimpy, pæn mгааy m'uktap, o mduundap oytyiity, tugekyu xtyyúndat es du'an ja ja'ayuty tmuj'ix tmujjawat ja Dios.

³² Katu ni pæn xykayajinibaxatúku mat ja di'ibu mdiimpy, oyyu'ujaty ja di'ibu israelitu o kyaj 'yisraelituty, o di'ibu Nindsun'ajtam Jesukristu myaduumba.

³³ Pes uj, di'ibuts ndiimpy, ja'a es nidugekyu ja'ay t'oyjyawat; kyajts uj n'uxta'ay wi'ixats ku'am nduk'oy'átat, ja'ats n'uxtaapy esu mayjya'ay ttuk'oy'áttat es du'an t'axájudat ja nitsokun.

11

Wi'ix jya'ay'áttat ja toxytyujkaty ma mabujkputujk ñaymyúkudu

¹ Paaty padunda ja ngajxwíjúnats, éxtamts uj nandu'an nbaduñ ja kyajxwíjún Nindsun'ajtam Jesukristu.

² Mugu'ugituty, ngumaaydyap mat ko byeenats miits xyjamyatstu es ko xpyanujxtu ja xprujkun di'ibu tu nmo'oydyu.

³ Ndsejpyats es xyjaygyúkadat ko yu Jesukristu yu'u du'an ñigubajk'ajtypy nidu'uk nidu'ugu yedyujk, esu kasaadu yedyujk yu'u du'an ñigubajk'ajtypy ja ñado'oxy, du'an éxtam ja Dios ñigubajk'áty yu Jesukristu.

⁴ Pæn tu'ugu yedyujk kyajxta'aky o tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk kupxu, yu'u du'an kyawindsu'kup ja Jesukristu di'ibu nigubajk'ajtap;

⁵ per pæn tu'ugu toxytyujk kyajxta'aky o tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk es kyaj ñaygyupe'eñuty, yu'u du'an kyawindsu'kup ja ña'ay di'ibu nigopk'ajtap. Ko du'an 'yadu'utsy, ñapatypy éxtam tu'ugu toxytyujk di'ibu tu ñaygyukeebuty.

⁶ Pæn kyaj ñaygyupe'eñuty ja toxytyujk, nik wa'an ja wyaay tka'pta'ay. Per kom tsoydyu'unu'u mat tu'ugu toxytyujk ko ñaygyuka'pxadat, pes nik wa'an tñaygyupe'eñuty;

⁷ per yu yedyujk kyaj ñaygyupa'anudat, mat ko Diosu du'an ñayajnikojtútu es dya'ixudat ja Diosu myuj'ajtan. Ja toxytyujk, Diosu du'an nandu'an pyujták es dya'ixudat ja yedyujku myuj'ajtan,

⁸ es ko Dios dyajkojy ja yedyujk es ja toxytyujk, kyaj ja yedyujk oj pyudsemy ma ja toxytyujku ñini'x, ja toxytyujk oj pyudsemy ma ja yedyujku ñini'x.

⁹ Ja toxytyujk oj kyojy 'yabaadu mat yu'ugyujxmu yedyujk. Kyaj yu'ujaty ja yedyujk oj kyojy 'yabaadu mat yu'ugyujxmu toxytyujk.

¹⁰ Paaty ja toxytyujk ñaygyupa'anudat mat yu'ugyujxm ja ánkusaty, es du'an dya'ixudat ko yu'u ja ña'ay ñaydyukudakuty.

¹¹ Per ma yu Dios awdajtk, kyaj ja yedyujk 'yity pæn kyaj pæn toxytyujk, es nandu'an kyaj ja toxytyujk 'yity pæn kyaj pæn yedyujk.

¹² Ja'a ko ja jawyiimbu toxytyujk oj pyudsemy ma ja yedyujku ñini'x, pes extu jaa tsondaky nidugekyu ja yedyujk yajmiin yajjajtan ja toxytyujk; es tugekyu di'ibu jaa ijt, Dios pyujták.

¹³ Miidsaty ku'am xyjaygyúkadat. ¿Tii oy es tu'ugu toxytyujk kyajxta'agat mayjya'ayóty kuwa'adsu? Kyaj 'yóyaty, ¿kudii?

¹⁴ Pes ja ja'ay di'ibu jaayam tyuundap xtyuk'ijxam ko tsoydyu'unu'u ko yu yedyujk dyaj'yón ja wyaay;

¹⁵ per kyaj dyu'anuty ja toxytyujk, tyukmuj'ajtypy ko wyaay dyaj'yón, mat ko Diosu du'an tu myo'oyaty ja wyaay yeñ es dyajnitúkat ja kyubajk.

¹⁶ Pæn jaa naak di'ibu kyaj t'axajyua'añu tyadu xprujkun, ñijawudap ko nidugekyu uudsuty, apóstaluty, nya'uxpáktats du'an, es ja'a du'an éxtam jaayam ttundu otyim maadyu mabujkputujk ñaymyúkudu.

Kyaj 'yóyaty ko ja mabujkputujk tkamuj'ixtu ja Nindsun'ajtamu 'ya'ux

¹⁷ Per jatuk peky di'ibu ndukniya'ayudap, kyaj mbaat ngumaydyu, pes du'an kyuxe'eky ko ma mnaymyúkudu esu Dios xy'awdátat, axuk mnaydyúnudu ma jyapaadyaty yajxon.

¹⁸ Pes tim jawyiin, du'anats xtyukmumadya'aktu ko ma mnaymyúkudu es xy'awdata'andu Dios, mnaywya'xadap miidsaty. Es tuy'ajtan jyawa tyaadu.

¹⁹ Pes du'an jyaty es ya'ixat wa'atsti'knu pánudyu du'an myudiimpy ja Dios.

²⁰ Ko miits mnaymyúkudu es m'a'ux'ata'andu ni'amuku, kyaj 'yokja'a'ajnu ja Nindsun'ajtumu 'ya'ux.

²¹ Mut ko ma mgaya'andu, nidu'uk nidu'uk jyawyin'aty tnixaju kya'ay 'yukun maanum naaguty 'yakw'umdu mudu yuu, es naaguty extu nayaajmúkunap.

²² ¿Tii kyaj miits xymyudattu mjään mdajk ma mgay m'uuktu, es du'un kyaj xy-wyindsu'agudu ja Diosu jya'ay es xyajtsodyúndu ja di'ibu kyaj ti tmudaty tjaygyepy? ¿Wi'ix n'anuumadut? ¿Tii njana'anapts ko oy di'ibu mduundap? ¿Mudu tyaadu, ni wi'ix tsoo mbaat!

Nindsun'ajtumu 'ya'ux

²³ Mut ko yu Nindsun'ajtum Jesukristu xymyooyudsu tyadu xprajkun di'ibu tu nmo'oydu. Nan ja koots ma ja Nindsun'ajtum Jesukristu oj yajkayakánna, ta tkone'ky ja tsajkaaky,

²⁴ es ko tja'aygyudáky ja Dios, to oj ttujkwa'xy es jyanán: “Tyadu nnini'xats yu'u du'un es xytyuk'oy'attat miidsaty. Tundu du'un éxtumdsu njamyajtsun.”

²⁵ Es nandu'un ma 'ya'ux'ajttaay, ta tkone'ky ja káluz mudu vinu es jyanán: “Tyadu vinu yu'u du'un ja nne'pyñ di'ibu yajnaaxkudákyry ja jembyu kajxy'átyryu. Tugok tugok xy'uuktat, tundu du'un éxtumdsu njamyajtsun.”

²⁶ Pes du'un tugok tugok xykyádyut tyadu tsajkaaky es xy'uuktat ja tyadu vinu, ja'a du'un mnigajxtap ja Nindsun'ajtumu 'yo'kun extu ko myinatnum.

Wi'ix yajtúnt ja Nindsun'ajtumu 'ya'ux

²⁷ Paaty oytym pánuty di'ibu kyaabyu tadu Nindsun'ajtum tsyajkaaky es t'iiguu tadu Nindsun'ajtum vynu éxtum oytym di'ibu ka'ay úkunaty, kyamuj'ijxyryu du'unu Dios es tmudagoy ja Nindsun'ajtum Jesukristu ñe'pyñ esu ñini'x.

²⁸ Paaty ma xyñixajuyá'anut ja tsajkaaky es ja vinu, nidu'uk nidu'uk jawyiin mnaybyaw-inmáyudu pun tu xymyastu'uttu ja mbeky, taanum xyñixájudat ja tsajkaaky es xykyádyut es xy'uuktat ja vinu.

²⁹ Mut ko pun kyaj nbawinma'ayum ti 'yandijpy ja Nindsun'ajtum ñini'x ko nga'ayum ja tsajkaaky es n'úkum ja vinu, ma yu'unu du'un myiñ ja tudyu'unun di'ibu Dios yajkyry.

³⁰ Paaty nimay miits mbákudu es mbagi'ixtu, es niganaaguty tu 'yooktu.

³¹ Per pun udsajtum jawyiin nnaybyawinma'ayum ku'am, kyaj n'axájam ja Diosu tyadyu'unun.

³² Ko yu Nindsun'ajtum xytyukkumudo'om, ja'a du'un es xyujwijtsambijtum, kudiihu ja tudyu'unun xyryátam ti'igyu mut pánudyu naxwíñudu winma'añ ja'a'ajtudap.

³³ Pes du'un mngu'ugítaty, ko mnaymyúkudat ma m'a'ux'ata'andu tukmuku, nay'awíxudu es m'amukadya'aydyut, net m'a'ux'áttat.

³⁴ Es pun ja pún yu'o'kun, wa'an tkay ma tyujkun, es du'andsoo kyaj pyaadudat ja tudyu'unun ma mnaymyúkudu. Es ko najx ngu'ixtu, net n'ak'awánudat wiinkpu di'ibáty myajtudap.

12

Madakun di'ibu ja Espiritu Santu yajkyry

¹ Mngu'ugítaty, ndsejpyuts es xyñijáwudat mut ja madakun di'ibu ja Espiritu Santu yajkyry.

² Mnija'adap ko maanumu naty kyaj mDiosmádundu, mnaydyukwooma'tadu ago-jwinnáx uum.

³ Paaty ndsejpyuts es tyam xyjaygyúkudat ko ni pán di'ibu ja Diosu Jya'ajun mooyudap ja winma'añ es jyaná'anut: “Kajxpéky ja Jesús.” Es ni pán mbaat kyajuna'añ: “Jesús yu'u du'unu Nindsun'ajtum”, pun kyaj ja winma'añ myo'oyaty ja Espiritu Santu.

⁴ Taa kanak nax ja madakun, per naydyi'igyu ja Espiritu Santu di'ibu madakun yajkyry.

⁵ Taa kanak nax wi'ix nmudu'unum ja Nindsun'ajtum, per ti'igyu du'un je'eyu Nindsun'ajtum di'ibu nmudu'unum.

⁶ Taa kanak nax tuunk di'ibu mák'ajtum mut yajtúñ, per ti'igyu ja Dios di'ibu mudu myuk'ajtum yajtúñ tugekyu tugekyu.

⁷ Ja madakun di'ibu Espiritu Santu xymyo'oyum nidu'uk nidu'uk, ja'a du'un es nduk'oy'ajtum ni'amuku.

⁸ Naaguty myo'oyudu ja Espiritu Santu ja wijy'ajtum, esu naaguty myo'oyudu ja Espiritu Santu es kyajxtat mudu jaygyujkun.

⁹ Nan yu Espiritu Santu mooyur naaguty ja mubajkun, es nan yu'u naaguty mooyudap ja madakun esu puma'ay dya'aguda'aktat,

¹⁰ es nan yu Espiritu Santu mooyudap naaguty ja madakun es dya'ixudat ja myuj'ajtum, es yu'u du'un nandu'un myeepy naaguty ja madakun es tmadya'agut ja Diosu 'yayuk di'ibu tu t'axaju, naaguty yajmo'oydu ja madakun es t'uxkápat di'ibu ka'oybyu jya'a'ajtyry es di'ibu jya'a'ajtyry ja Dios, esu naaguty yajmo'oydu ja madakun es tkajxtat wiinkpu ayuk es naagutyryu yajmo'oydu ja madakun es tkajxtuda'agut ti dun yajmadyákp ma tadu ayuk.

11 Per tugekyu tyadu madakun, yu'u du'an yajkypy ja Espiritu Santu es yu'u du'an nandu'an yajwa'xypy ja myadakun ma nidu'uk nidu'uk extam yu'u tseky.

Du'an n'ijtam mudu Kristu extam tu'ugu nini'x

12 Yu nini'x kanak peky tmadaty. Tam ja ku'u, tam ja teky es tam ja wiingatyryu, per ti'igyu nini'x'aty. Nandu'an jajtj ja Kristu mat ja jya'ay.

13 Es mat ko tu udsajtam nidugekyu nnubajtam mat ja Espiritu Santu es n'ijtam extam je'eyu tu'ugu nini'x, oy n'israelitu'ajtam o ngrieegu'ajtam, oy kujuybyan o extam awa'atstuuuybyan, nidugekyu nnubajtam ko Dios tu xymo'ooyam ja Espiritu Santu, ja'a njuna'anam ko Dios xyajtu'ukmujkam mudu Jesukristu extam tu'uk je'eyu nini'x.

14 Tu'ugu nini'x kyaj tyi'igyuty je'eyu tuk peky, kanak peky yu'u.

15 N'okpajtakum kooxyap ja teky jyuna'afi: "Mat ko kyajts uj ngu'ujaty, paaty kyajts uj nyu'ujaty ja nini'x", du'uhum wye'emy es jya'a'atyuty ja nini'x.

16 O ja tatskxyap jyuna'afi: "Mat ko kyajts uj nwiinaty, paaty kyajts uj nyu'ujaty ja nini'x", oytym wi'ix tsooty wu'umbum jya'a'atyuty ja nini'x.

17 Pes pun yu nini'x ijtp amuum ak wiin, zwi'ix mbaat myadoy? O pun yu nini'x ijtp amuum ak tatsk, zwi'ix mbaat ti txiigyuty?

18 Peru Dios tu trujta'aky nidu'uk nidu'uk extam pyaadyuty ma yu nini'x extam yu'u ttsejky.

19 Kooxyap yu'eyu 'yity ja wiin, o tatsk, o yu ku'u, kyajxyap naymyikyuty yu nini'x.

20 Paaty tsojkap kanak peky es tyu'ukmukat tu'ugu nini'x.

21 Paaty kyaj mbaat ja wiin t'anuumu yu ku'u: "Kyajts mij xytyu'unxaty." Es ni yu kabajk mbaat tka'anuumu yu teky: "Kyajts mij xytyu'unxaty."

22 Kyaj mbaat du'an njuna'anam, mat ko yu yi'in waanabu di'ibu ijtp nini'xkyujkm, yu'u nik ni'igu tyuñ;

23 es ma nnini'x kyaj nmujpajtakum, ngu'uy nyu'tsam tsuj. Es di'ibu kyaj mbaat 'yity iix nide'xy, yajnipa'amp mudu wit.

24 Per di'ibu nnasja'am iix nide'xy, kyaj du'an tsykyuty es yaj'yu'udsat o yajnipa'anat. Pesu Diosu du'an pyujtak ja nnini'x'ajtam es nmujpajtakum di'ibu ngu'uy nyu'tsam yajxon,

25 es du'an kyaj kyuxu'ugudu tsip ma yu nini'x. N'okpajtakum, yu teky kyaj tsiptuñ mat ja ku'u, o wiin mat ja tatsk. Pes tugekyu tyadaty naybyudujkadap nixim niyam.

26 Ko nidu'ugaty yu'ujaty 'yayowdu, nidugekyu wiinkpaty 'yayooda'aydyu nandu'an. Ko kyaxe'eky ko tuk peky tsuj, nidugekyu jyotkujk'ajtta'aydyu.

27 Pes miidsadyu du'an ja Kristu nini'x, es mbaat njuna'anam ko nidu'ugaty du'an extam ja kanak naxpu di'ibu tuump ma tyadu nini'x.

28 Du'an ja Dios tu trujta'aky ma ja mubajkrutajkuty nidu'uk nidu'uk mat ja tyuunk extam pyaadyuty. Tim jawyiin trujtaky ja apostalaty; ja myumajtskrp trujtaky ja di'ibaty kyajxwa'xtap ja Diosu 'yayuk; ja myudugukkrp trujtaky di'ibu Dios ja 'yayuk tyuk'uxprajktap; oknum trujtaky di'ibu tyuundap ja muj'ajtam, ja di'ibu ya'agudaktap ja puma'ay, ja di'ibu pyudujkadap ja di'ibu tgoy'ajtxap, ja di'ibu winma'afnyooydyu o ja di'ibu kyajxtap wiinkru ayuk.

29 zTii apostalaty ni'amuku? zTii ni'amuku tkajxwa'xtu Diosu 'yayuk? zTii tuk'uxprajktap ni'amuku ja Diosu 'yayuk?, z' tyuundap ni'amuku ja muj'ajtam?

30 zTii myudajttap ni'amuku ja madakun es dya'aguda'aktat ja puma'ayuty? zTii kyajxtap ni'amuku ja wiinkru ayuk? zTii kyajxtudaktap ni'amuku di'ibu 'yandijpyu tadu ayuk? Kyaj, zkudii?

31 Mujjottugodyu es xy'axajudat ja Espiritu Santu myadakun di'ibu waanu ni'igu 'yogyuty, es n'aktukni'ixyuyandubu tadu nu'u tu'u di'ibu ni'igu 'yogyuty.

13

Tsojkun

1 Kooxyupts uj ngajxy ja ayuk kanak nax, es extu anklus ja 'yayuk, es kyajts nmudaty ja tsojkun mat oytym pánaty, du'unxyupts uj extam tu'ugu tambooran o tu'ugu platiyu di'ibu je'eyu nagoo ne'emy.

2 Es pun ngajxwa'xyruyts ja Diosu 'yayuk, es pun njajaygyujkadyabyuts pun ti ja 'ay nija'a kyanija'adap, es pun nmudajtyruyts kajaa ja mubajkun, es extu xymumudoobuts ja tun korpk kooxyupts n'anuumu: "Nujx wiink tsoo", per pun kyajts nmudaty ja tsojkun mat oytym pánaty, ni tiixyupts uj ngatsooty.

3 Pun nyajwa'xyruyts uj tugekyu di'ibuts uj nmudajtyruy njaygyejpy, es pun extu nguyajkyruyts ja nnini'x es yajno'ogat extamu windsu'kun, per pun kyajts nmudaty ja tsojkun mat ja wiinkpaty, ni madsoots xykyatu'unxaty.

⁴ Di'ibū myudajtypy ja tsojkan, myudajtypy ja ma'xtujkun es oyjya'ay'aty, kyaj ti ņaywyinnaxujawu, kyaj myuj pyaadu, kyaj jyoramayuty,

⁵ kyaj 'yago'ogyajxaty, kyaj t'axta'ay di'ibū yu'uyū tyuk'oy'atup ku'am, kyaj wyin'akaty, kyaj ti tyukwin'ixy tyukjup'ixy,

⁶ kyaj xyonda'aky ko yu wiinkpūty pyekytyunda, yu'uyū je'eyū tyukxondakypy ja tuj'ajtūn.

⁷ Di'ibū myudajtypy ja tsojkan, du'ūñūm ttuñ ja oybyū, du'ūñūm myubeky, du'ūñūm jujup'ixy es du'ūñūm myama'xtiky.

⁸ Yu tsojkan ni na'a kyakugaxat; per najxpu'u ko ja'ay tkajxwa'xtu ja Diosu 'yayuk, ko ja'ay tkajxtu kanak naxpu ayuk, es éxtam ti tyam nnija'am.

⁹ Mut ko di'ibū nnija'am, waandi'knu yu'u; es di'ibū ngajxwa'xam ja Diosu 'yayuk, je'eyū yu'u waanu mā yu tadū tuj'ajtūnu ka'pxyryū;

¹⁰ per ko n'ixy'ajtam éxtamū du'un kya'pxyuty, net di'ibū dūn waanu tyimtagooydy'a'ayut.

¹¹ Kots uj n'una'ku'unk'ajty, kajxuts es winmaayuts éxtamū ana'ku'ungun; per kots tu nya'knu muj'u'unk, taats tu nmastutnū ana'ku'unk'at.

¹² Nandu'un jajtū du'un tyam, n'ijxam éxtam tii wiix wooxpūn, éxtamū ijxnu wingootspū, per óknum n'ixa'anam wə'ats. Tyam je'eyuts nnijawu waanu, per nnija'adya'ayaambyuts tugekyū, du'un éxtamū Dios tnija'adya'ay wi'ixats n'ity.

¹³ Pes du'un yu mubajkun, yu jujp'ijxan esu tsojkan ijttūup; peru di'ibū du'un jawyiin mā tyadu tugūukpū, yu'u du'un ja tsojkan.

14

Wiink ayuk yajkajxy

¹ Xta'aydyū ja winma'añ wi'ix du'ūñūm mjiky'attat mut ja tsojkan, es nandu'un es xymyudattat ja madakan kanak peky, per waanu ni'igu es xykajxwa'xut ja Diosu 'yayuk.

² Ko naagaty miits xymyadya'aktu wiinkpū ayuk, Diosu du'un je'eyū mjaygyujkxadup, mut ko ni tu'uk miits xykajajgyukadu, oy ja m'anmujaja'n kyajxtup di'ibū kyaj ja'ay yajnijawu.

³ Nik ni'igu di'ibū kyajxyry ja kyū'am ayuk es tkajxwa'xy di'ibū Dios tuknija'ap, tyaadu sitay kyajxwa'xyry mā ja di'ibū myudoodup, es yajmujwiinup ja myubajkun, jyotmukmeery es yajjotkujkup.

⁴ Di'ibū kyajxyry yu wiinkpū ayuk, yajmujwiinup ja kyū'am mubajkun. Ja di'ibū kyajxwa'xyry ja Diosu 'yayuk, yajmujwiinup ja myubajkanaty pūnaty mudoo'ijttadup.

⁵ Uj jajunaambats kooxyup nidugekyū miits xymyudattu ja madakan es xykajxtaxyp ja ayuku wiinkpū. Per waanu ni'iguts njatseky esxyup xykajxwa'xtu ja Diosu 'yayuk es du'un di'ibaty myudoodup mā mnaymyūkadu dyajmujwiinudu myubajkun. Pes waanu ni'igu 'yoyodyū tyaadu kadiinam ko ngajxam ja ayuku wiinkpū mā ni ngadimnija'am ti dūn 'yandijpy mā tadū ayuk.

⁶ Paaty mugu'ugitaty, pūn ngu'ijxtup miits es nmugajxtat mut ja ayuk di'ibū kyaj xyjaygyūkadu, ni madsō mgatu'unxādut miidsaty. Miits mdu'unxādup je'eyū ko n'awānādut mut ja mgu'am ayuk di'ibū Dióts uj xytyuknija'ap, o pūn nmeery ja Diosu 'yaxpūjkan esu kyajxwījūn.

⁷ N'okpajtakam yu xuxn o yu kow, éxtamū tsajkapyñxyūxn o yu arpu, pūn kyaj xyuxtagatsy kyoodugātsy, kyaj mbaat yajmūwinma'añbyaaty ti dūn yajxūp o yajkoop.

⁸ Es mā yu soldaadu tsiyptunā'andu, pūn ja trompetu kyaj yajtukxu'uxy wə'ats, ni pūn kyanayjyujp'ixādut es tsiyptunā'anut.

⁹ Du'un jajtū du'un mut miidsaty ko xykajxtu ja ayuk di'ibū kyaj pūn tjaygyuku di'ibaty myudoodup, ¿wi'ixu ja'ay tnijawadat ti miits mgajxtu? ¡Pes nugoo mna'axkajxtu!

¹⁰ Ta mayñaxu ayuk naxwiñ di'ibū ja'ayuty 'yayuk'ajttup, es tugekyū tmudaty ja ņiwiin ņidu'u.

¹¹ Per pūn uj kyajts njaygyuku ja ja'ayu 'yayuk di'ibuts xyjamugajxp, du'un ņaxyū tadū ja'ay mut uj éxtam di'ibū miimp wiink naxwiñudu, es uj nandu'unats nnaygyoyjaty mut yu'u éxtamū di'ibū miimp nan wiink naxwiñudu.

¹² Paaty éxtam miits xyjantsytsyoktu xy'axajyua'andu ja Espírítu Santu myadakan, amdow pūjksōw yu Dios es mmo'oyudat tadū madakan di'ibū mūut xpyudākudat ja mūmūmūbjkpaty es xyajmujwiinudat ja myubajkun.

¹³ Paaty pūn miidsaty nidu'uk mgajxtup ja tugatsypūy ayuk, m'amdow mbujktsōwup ja Dios es mmo'oyudat ja madakan es xykajxtuda'agut di'ibū dūn mgajxyry mā tadū m'ayuk.

¹⁴ Pūn kajxtákpūts mut tu'ugu wiinkpū ayuk, kajxtákpūts mudādsu n'anmujaja'n, per kyajts njaygyuku ti dūn ngajxyryuts.

¹⁵ ¿Tits ndūnup? Kajxtákpūts mut ja n'anmujaja'nats, per nandu'un mut ja nwinma'añuts. N'áwūpts ja Diosu 'yalabanu mut ja n'anmujaja'nats, per nandu'un mut ja nwinma'añuts.

¹⁶ Mut ko p̄n mij m'awda'jtypy ja Dios je'e'ya mut ja m'anm'aja'an mut ja wiinkp̄n ayuk, ʒwi'ix mbaat ja ja'ay di'ibu kyaj t'jagyuku j'una'añ "wa'an da'unaty" ko mgajxtakta'ay, o wi'ix mbaat mgajxtakmiky mut ye'u p̄n kyadimnija'ap ti dan mgajxyry?

¹⁷ Oy jyantsy'syujaty ko mij Dios xyja'aygyada'aky, ni ti pudajkan xkykamo'oy yu mmamabujkraty, ja'a ko kyaj m'jagyujkxaty.

¹⁸ Nja'aygyudakypnyts ja Dios ko ʒ ngajxyryts ja ayuku wiinkp̄n ni'iga kadiinam nidugekyaty miidsaty.

¹⁹ Per maʒs nnaymykyaty n'awdata'anduts ja Dios, nik ʒyats ngajxat mugoxku n'ayukats mut ja n'jagyujkanuts di'ibu ja'ayaty j'agyukadup es pyudakudut, kadiinam kots ngajxat majk milu ayuk di'ibu kyaj yajjagyuku di'ibu 'yamudoonajxtap.

²⁰ Mugu'ugitaty, katu mwinmaydyu ʒxtamu ana'ku'ungun, je'e'ya ko xkya'oyñijawudu wi'ix xtyu'ndut di'ibu axuuk. Per ittu ʒxtamu ja'ay di'ibu tu yeeky tu pyety ko oy xyryayo'oydyut.

²¹ Pes da'un j'una'añ ja Dios ma jyaabyajtan: "Wiink ja'ay es wiink ayukats ʒ nyajtunap, ndukkajxnaxp̄ts ʒ ja n'ayukats ja jagam ja'ayaty ma tyadu nax kajpn, per ni da'unuts ja n'ayuk tkamubaktu", da'un j'una'añ ja Nindsun'ajtam.

²² Tyaadu ye'u xtyukjagyujkan ko Dios xymyo'oyam ja madakan es ngajxamu wiinkp̄n ja ayuk ʒxtamu i'xwa'amun ma yu di'ibu kyaj ye'udy Dios myaduumbu, per yajkpyy ja madakan es ngajxwa'xam di'ibu xtyuknija'am es nduk'oy'ajtam di'ibaty myubajktap, kyaj jya'agyujkmaty panuty kyaj Dios tmubaktu.

²³ Oyu da'un, n'okrajtakam p̄n miidsaty tu m'aymyukudu, es tyukudut naak di'ibu kyaj ye'udy mamabujkpu ko kyaj ti tñijawudu ja Diosu 'yayuk, es mbaadudut nidugekyu mmadya'aky mut ja wiinkp̄n ayuk, ʒti kyaj j'una'andut ko miits tu mlókudu?

²⁴ Per p̄n myajpattap xkyajxwa'xtu Diosu 'yayuk es tyukat naak di'ibu kyaj ye'udy mamabujkpu ko kyaj ti tñijawudu ja Diosu 'yayuk, es ko t'jagyukudu mgajxyaty, ta najx t'jagyuku ja pyojpu es ku'am najx dyaj'yo'oy ja wyinma'añ ko tmudawat tugekyu di'ibu miits mmadyaktap,

²⁵ es da'un ñidu'xat di'ibu jyot'ajty wyinma'añ'ajtypy. Ta ñaygoxtanaaydy'a'agudut es t'awdatut ja Dios, es j'una'anat ko jyantsy'ity ja Dios ma miidsaty.

Tundu tugekyu tuda'aky es ʒxtam pyaadyuty

²⁶ Mugu'ugitaty, di'ibuts ʒ n'andijpy, ye'u tyaadu: Ko m'aymyukudut es xy'awdata'andut ja Dios, tam di'ibu ʒwdu, tam di'ibu kyajxwa'xtap ja Diosu 'yayuk o di'ibu Dios tuknijawudup, tam di'ibu kyajxtap ja ayuk di'ibu kyaj yajjagyuku, o di'ibu kyajxtuda'aktap di'ibu ja wiinkp̄n ty tkajxtu; es tugekyu tyaadu, da'un xtyu'ndut es dyajmajwiin dyajka-jaadu myubajkan panuty myubajktap ja Jesús ʒxtamu Krista.

²⁷ Ko p̄n tkajxat ja wiink ayuk, wa'an je'e'ya nimaʒts ko nidugauk tkajxy, es nidu'ugaty kyajxat, esu wiinkp̄n tkajxtuda'aktut di'ibu mmadyaktap.

²⁸ P̄n kyaj jap p̄n di'ibu mbaat tkajxtuda'aky, kyaj p̄n tkajxat ja wiinkp̄n ayuk ma m'aymyukudu, ku'am xymyugajxtat ja Dios ma anaydyu'uk m'ittu.

²⁹ Wa'an tkajxy maʒtsk o t'gauk di'ibu 'yaxajudap ja Diosu 'yayuk, esu wiinkp̄n wa'an tmudoo'ittu es t'pawinmadydyut p̄n oy ko kyaj 'yoyaty di'ibu tyaadaty myadyaktap.

³⁰ Es p̄n jam nidu'uk 'yu'uñ tmudoo'ity 'yaxajup nandu'an tu'ugu Diosu 'yayuk, wa'an t'awixy di'ibu jam kajxp, es 'yokkajxat ye'u.

³¹ Mut ko nidugekyaty miidsaty mbaat xtyuknijawudu ja ayuk di'ibu Dios tu mmo'oyudu, nidu'uk nidu'uk sitay. Net nidugekyu t'jattut es jyotmuk'attut.

³² Yu Espirita Santu myadakan pyatku'uy 'lyity mut ja di'ibaty 'yaxajudu,

³³ mut ko Dios yajkpyy ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, kyaj oywy'i'ixaty ti tuñ.

³⁴ ʒxtam oytyim maaty ja Diosu jya'ayaty ñaymyukudu, yu toxytyujkuty amoondap. Kyaj pyaadyaty tyukkajxudut. Wa'an t'nyadyukkadukudu ja ña'ayaty, da'un ʒxtam j'una'añ ma yu Diosu jyaabyajtan.

³⁵ P̄n ñijawyaampy ti oyna'unun, wa'an dyajtay ja ña'ay ma yu tyujk. Mut ko kyaj oy kyaxe'eky ko tu'ugu toxytyujk tyukkajxu ma ja mubajkrajt'ajk ñaymyukudu.

³⁶ Byeen xtyimpaktudu kwentu ko yu Diosu 'yayuk kyaj tsyondaky mut miidsaty, es ni miidsadyu dan je'e'ya xkyu"axajudu.

³⁷ P̄n ja naak ñayjyawyty tmudaty ja madakan es tkajxwa'xat ja Diosu 'yayuk, o tmudaty ja wiinkp̄n Espirita Santu myadakan, wa'an t'jagyuku ko di'ibu yam miits nduknija'ayudap, ye'u da'un tu'ugu Nindsun'ajtam 'yana'amun.

³⁸ P̄n kyaj tmajpajta'aky, kyaj nandu'an yajmajpajta'agut.

³⁹ Pes da'un mugu'ugitaty, uxta'aydyu ja winma'añ wi'ix myajmada'agudut es xkyajxwa'xat ja Diosu 'yayuk, per katu xyajkubéky p̄n jaa naaguty tkajxwa'xy mut ja wiinkp̄n ayuk.

40 Tundu tugekyu tuda'akytii'knü es éxtam pyaadyuty.

15

Tuy'ajtan ko Kristu jyikyppeky

¹ Mugu'ugítuty, n'aktukjamyajstšap ja oybyu ayuk di'ibu tu n'awánadu, di'ibu miits m'axájudu es di'ibu müt amumdu'uk xymyubuktu yu Nindsun'ajtam.

² Nandu'un mut yu'ugyujxm tu yadu ayuk miits mniits'o'oktat pun m'akpaduundap di'ibu tu n'awánadu; es pun kyaj xy'okpaduunna, nanugoobu tu xymyubuktu.

³ Di'ibu tim jajp'am oj n'axaju es miits nduknijáwadu, ja'a ko Jesukristu 'ye'ky mut udsajtam nbojpu'ajtam, éxtam jyuana'añ ma ja Diosu jyaaybyajtan;

⁴ es ko dyajnaxtujkudu, es ko jyikyppejky ja kyumdugak xüü, éxtam jyuana'añ ja Diosu jyaaybyajtan,

⁵ es ko kyuxe'ky ma ja Peedru es óknüm ma ja apóstaluty,

⁶ óknüm kyuxe'ky nimugoxk mugopx naxy ja nmagu'uk'ajtam wyinduuy. Mayu tadu nmagu'uk'ajtam 'yajakly'attu, es tam di'ibu tu 'yo'knudu.

⁷ Oknüm kyuxe'ky ma yu Santya'agu, es nan net ma nidugekyu apóstaluty.

⁸ Tim óknüm ko tyaadu, nandu'un n'ixyuts uj, éxtamxyupts uj jawyiin o óknüm nmiin nja'tyuts ya naxwiin.

⁹ Ujtsu du'un éxtam tim ax'okpu ma yu tadu apóstaluty, es ni je'eyuts xykyanitaku esuts xy'anuumat apóstala, ja'a kots uj nbajudijtyuts yu Diosu jya'ayuty.

¹⁰ Peru Dios tats xymyay'aty xykyuni'xy esuts xyryujáky éxtamu apóstala. Per kyaj tu ñejyu nanugoobu, pes nik tats nduñ ni'igu kadiinüm yu'a nidugékyuty; óyuts oj ngatúñ mududsu ngu'am mujaa, mut ja myay'ajtangyujxm ja Dios tu xypuduku.

¹¹ Kyaj ti tsyékyuty, oy uj o yu'ajuty tu tkajxwa'xtu, ti'igyu yu'a di'ibu yajkajxwa'xp, esu tyaadu du'un di'ibu miits mmubujktap.

Jyikypyuktu ja o'kpu

¹² Pes mut ko udsuty, apóstaluty, tu ngajxwa'xtuts ko yu Jesukristu jyikyppejky ko 'ye'ky, ¿wi'ix ko naaguty miits mjana'andu ko yu o'kputy kyaj jyikypyuktu?

¹³ Pes pun kyajpu jyikypujkan ma yu o'kan, nan kyajpu du'un ja Jesukristu jyikyppejky.

¹⁴ Es pun kyajpu Jesukristu jyikyppejky, kyaj tyuñ di'ibu ngajxwa'xum, es nan kyaj tyuñ di'ibu nmubujkam.

¹⁵ Es pun du'unu du'un, udsuty, ja apóstaluty, ka'adupts éxtamu andáputy, ja'a ko tats n'okjunaambudu ko yu Dios yajjikypuyk ja Jesukristu; es pun andakan ja'a ko Kristu jyikyppejky, nan andakan ja'a ko ja o'kputy jyikypyuktu,

¹⁶ mut ko pun kyaj yu o'kputy jyikypyuktu, pes nan kyaj yu Dios tu dyajjikyppeky ja Jesukristu.

¹⁷ Es pun ja Kristu kyaj jyikyppejky, kyaj tyuñ di'ibu miits mmubujktap, es pekyoty m'ak'ittu,

¹⁸ es nandu'un tyugoodyu nidugekyu ko 'yo'ktu di'ibu pyaduundu Jesukristu.

¹⁹ Pun yaayu ma tyadu jiky'ajtan ya naxwiin nyajtu'unum ja Jesukristu myubujkan, di'ibáty kyaj tmudundu Jesukristu mbaat jyuana'andu mut ja tuy'ajtan: “Puroobu taadaty.”

²⁰ Per di'ibu tim tuy'ajtan, ja'a du'un ko yu Jesukristu jyikyppejky ko 'ye'ky. Du'un ja'a éxtam ja pujta'aky di'ibu jawyiin tuamp'ajtp. Paadyu du'un mut yu'a xytyuknija'am ko yu di'ibáty tu 'yo'knudu jyikypyáktap.

²¹ Pes du'un éxtam tu'ugu yedyujk dyajtsondáky ja o'kan naxwiin, nandu'un tu'ugu yedyujk dyajtsondáky es ja o'kputy jyikypyáktat.

²² Di'ibats nmadyakypy, ja'a du'un ko nidugekyu ja'ayuty 'yooktu mut ko tyuamp'át 'yaats'átadu Adán, es nandu'un di'ibáty 'yaxájadap ja Jesukristu éxtamu Yajniitsókrü, Dios yajjikypyákadap.

²³ Per nidu'uk nidu'uk éxtam pyaadudu: Jesukristu du'un jikyypuyk tim jawyiin; es óknüm ko yu Jesukristu myinut, di'ibáty yu'a jya'a'ajtypy nandu'un jyikypyáktat.

²⁴ Ta jya'tat ja tiempu ma ja Jesukristu ttukka'udúkat ja Dios Teety ja kyutujkan ma naty tu dyajkutugóy nidugekyu wiinkpadyu ana'ambuty, kutujkanuty es pánudyu madakan myudajttap.

²⁵ Ja'a ko yu Kristu koonum yajkutúkat extu ko 'yana'amun patku'uy tpujta'agut ja myudsip.

²⁶ Es ja okpu mudsip di'ibu Dios yajkutugoyaampy, yu'a ja o'kan.

²⁷ Mut ko ja Diosu jyaaybyajtan jyuana'añ ko Dios tu tpujta'aky ja Jesukristu 'yana'amun patku'uy oytyim di'ibáty. Kyaj ndukmawjtsam ja Dios, mut ko Diosu du'un pyujtáak tugekyu Kristu 'yana'amun patku'uy.

²⁸ Es ko tyaadu tugekyu yajpujtaaktaay Jesukristu 'yana'aman patku'uy, net ka'ama Jesukristu, ja Diosu 'yU'unk, ñayyákudat ma Dios, di'ibu pyujtáky tugekyu Kristu 'yana'aman patku'uy, es du'un ja Dios tmudajtta'ayut tugekyu 'yana'aman patku'uy oytym di'ibaty.

²⁹ Es pun tui'ajtan ko yu o'kpaty kyajikyppyakta, žti ko ja'ayuty tkunabatuda di'ibaty o'ktu jañubety?

³⁰ ŽEs ti ko udsuty da'uñum nnay'ayo'onmo'oyudu kots nmudūñ ja Jesukristu?

³¹ Bom bómutš n'ity o'kun jupp'am. Tui'ajtanu tyaadu, mugu'ugitaty, éxtamš nandu'un tui'ajtanu'u kots ndukjotkada'aky kots miits nbujta'akta éxtamu myubujkpu Nindsun'ajtam Jesukristu.

³² ŽTits uj nbak nbaadut ya naxwiñ kots ndsiptuñ ya Éfesu mut ja di'ibu du'un éxtamu awa'an juuyikan? Pes kooxyup tyuy'ajtanuty ko yu o'kpaty kyaj jyiypykye, nik oxyuap njuna'anum éxtam naaguty jyuna'andu: "N'okka'ay n'ok'ukum je'eya. Aya bom n'o'kam."

³³ Katu mnayyákyuty myajwin'uñat. Tui'ajtan éxtam jyuna'añ tu'ugu ayuk: "Yu axuukpu jamyut yajma'typy ja oyjya'ay'at."

³⁴ Yajjumbittu miidsu mjiky'ajtan tui'ajtan muut, es katu mnakypyektyunda, pes naaguty miidsuty kyaj xy'ixy'attu ja Dios. Tu'ugu du'un amatsoydu'un kodsu du'un miits n'anuumadu.

Wi'ix ja o'kpu jyiypykyaktu

³⁵ Per jaa da naak xyajtáwduts: "ŽWi'ix jyiypykyáktu ja o'kpaty? ŽWi'ixu ñini'x 'yixyuty di'ibu myudáttap?"

³⁶ ŽNugoo m'okkujuun'ajnadu mut ja di'ibu xyajtuudapts! ŽTii kyaj xyñjáváwadu ko tu'ugu tuamt yajni'ipy, koonam tyugatsy jap naaxóty es tyuk'yoonduty, es yeeky pyety?

³⁷ Ja'a ko di'ibu mujxp es pyademy nax wingujxm, kyaj dyu'unuty éxtam 'yixyuty ko tu yajni'ipy o yajwujy, oy yu'adyu triigu o wiinkpu tuamt.

³⁸ Oknum ja Dios tmo'oy ja tuamp yu 'yixxun éxtam yu'u tseky, es nidu'uk nidu'ugu tuamp yajmo'oy ja 'yaay kyepy éxtam pyaadudu.

³⁹ Es nandu'un jajtpu du'un ko kyaj tugekyu yu nini'x tyi'igyuty; yu ja'ayadyu ñini'x, tuk naxu'u, esu juuyjk añimalu ñini'xuty, wiingu'u, esu joon juuyjkyuty, nan wiingu'u, esu ajkx ka'xmuty, nan wiingu'u.

⁴⁰ Nan taa di'ibu ijtp ma tsajp es ma naxwiñadu, per ak tugatsy'u. Wiingu tsuyj'ajtan ja tsajpótmadu es wiingu tsuyj'ajtan di'ibu naxwiñ ijttap.

⁴¹ Yu xuu jyaj tyu'xun, wiingu'u, es wiingu po'o es nan wiingu mudsa'ajudyu jyaj tyu'xun, es extu ak mudsa'ajuty tyugatsy ja jyaj tyu'xun ak wiink.

⁴² Nandu'un jyaty mut ja o'kpaty ko jikyppyakta. Yajtáju ja naxni'x di'ibu windageepy, es jyiypyujknu ja nini'x di'ibu kyaj ñaky'oogat.

⁴³ Yajtáju ja naxni'x di'ibu kyaj 'yóyuty, es jyiypyujknu ja nini'x mudu muj'ajtan. Yajtáju naxni'x di'ibu pagi'ix, es jyiypyujknu ja nini'x muk oy.

⁴⁴ Yajtáju éxtamu oytym di'ibu ja'ayadyu ñaxni'x naxwiñadu, es jyiypyujknu ja nini'x éxtam 'yity tsajpótm. Pun jaa ja naxwiñadu nini'x, nan taa ja tsajpótmadu nini'x.

⁴⁵ Du'unu du'un jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan: "Yu jawyiimba yedyujk, Adán, oj t'axaju ja jiky'ajtan." Per ja óknumu Adán, ja'a njuna'anum ja Nindsun'ajtam Jesukristu, ja'a ja'ajun di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan.

⁴⁶ Jawyiin yajmudáty ja naxwiñadu nini'x, es oknum di'ibu tsajpótmadu nini'x.

⁴⁷ Ja jawyiimba yedyujk, ja'a di'ibu Dios yajkoj mut ja nax; ja myumajtskpu yedyujk, ja'a di'ibu tsajpótmadu.

⁴⁸ Di'ibaty ja naxwiñ njiky'ajtam, nmudajtam ja nini'x éxtam di'ibu muut ja Dios dyajkoj ja Adán. Ko njiky'ajtam tsajpótm, nmudajtam ja nini'x éxtam tmudaty ja Nindsun'ajtam Jesukristu tsajpótm.

⁴⁹ Du'un éxtam udsajtam ngaxu'kam kyojyuty ja Adán ya naxwiñ, nandu'un nujx ngaxu'kam éxtamu Jesukristu di'ibu tsajpótm.

⁵⁰ Di'ibu n'anuumayándap mugu'ugitaty, yu'u tyaadu ko kyaj mbaat ndujkam tsajpótm mut ja ndsu'utsy'ajt nbajk'ajtam. Ja'a ko di'ibu o'kp, kyaj mbaat tyuka tsajpótm mudu ñaxni'x.

⁵¹ Mudowdu, n'anuumayándap di'ibu ijty kyaj yajni'áwu. Kyaj nidugekyu n'o'kam, per nidugekyu ndugatsa'ayñum

⁵² tuk pojan, du'un éxtam ko nwimbi'tsum es n'ijxwá'xum jatugok, ko yajmudówut yajtukxu'uxy ja trompetu óknumu. Yajtukxu'uxuap ja trompetu, es ja o'kpaty jyiypykyáktu, es ni na'a kyanaky'ooktat, es nidugekyu ndugajtsam di'ibaty akjiky'ajtam.

⁵³ Mut ko yu njiky'ajtan'ajtam di'ibu o'kp, koonam yu'u tyugátsut mut ja jiky'ajtan di'ibu ni na'a kyá'oogat.

⁵⁴ Es ko yu njiky'ajtan'ajtam di'ibu o'k'p tyuagátsut mat ja di'ibu ni na'a kya'eeky, net yajkuudyúnat éxtam j'wana'añ ja Diosu jyaabyajtan: "Ja jikpyujkan ja'a tu dyajkutugóy ja o'kan."

⁵⁵ Es jatuk peky ma j'wana'añ: "O'kan, ¿ma net tyam ja di'ibu muut tu mjaya'ayowa'añ?, ¿ma net ja mdsaatsytyu'unan?"

⁵⁶ Di'ibu yajkyp ja o'kan ja myadakun es xya'ayo'om, ja'a du'un ja pojru, es ja pojru myudajtypy ja muk'ajtan mat ja ana'amun di'ibu Dios yajk.

⁵⁷ ¡Per yajja'aygyuda'aky ja Dios ko xymyo'oyum ja madakun mat yu'ugyujxm Nindsun'ajtam Jesukristu!

⁵⁸ Paaty mugu'ugituty, panajxtu yajxon es du'ñum xytyúndat waanu ni'igu ja Nindsun'ajtamu tyuunk, mat ko miits mnija'adap ko kyaj ñanugoobaty yu tadu tuunk di'ibu mduundap ti'igy mat ja Nindsun'ajtam.

16

Naybyudaku myiky

¹ Tyámuts n'adsoojambity di'ibuts xyajtuudap wi'ix xyajmúktat ja naybyudakakyujxm es nbutajkam ja Diosu jya'ayuty di'ibu jap Judeeu ayoo jottugoodyuap. Tundu du'un éxtam ndukni'ixudu majatyu mabujkputajk ñaymyúkadu jap ma Galasyu ñaxwíñadu.

² Domingu domingu miidsuty nidu'uk nidu'uk xykyoonwu'umdat wi'ixum pan tpaaty, es xynikoombátat tadu naybyudaku mat ja'agyujxmu nmagu'uk'ajtam, es kadiibu jaanum mnaydyukjotmaydyúndat tadu naybyudaku kots nja'tut.

³ Kots nja'tut ma miidsuty, ta xypujta'aktat ja ja'ay di'ibu miits mdsojktap esats uj jap Jerusalen ngáxudats mat ja neky di'ibuts nmo'oyap, es yajnijáwut panu du'unaty, es min dyajtsoón ja naybyudaku di'ibu miits mgajxtap.

⁴ Es pan waanu oy pyudsemy kots uj nandu'un nnujxtat, nujxtap yu'ujaty mat uj.

Paablu tnigajxy majaty jwudita'añ

⁵ Kots nnujxtat, koonamts nnaxa'añ ma Masedoñu ñax, taanamts nja'tut Korintu.

⁶ Wa'andsu da nwa'amat waanu mat miits jap, o wa'andsu da ndim'yajnaxta'ayut tugekyu jap yu xux po'o; es nétatus miits mbaat xpyudákadu mats n'aknjxa'añ óknam.

⁷ Ja'a ko kyajts je'eyu nnujxa'añ pajt kapajtp, wa'amaagambudsu du'un es n'ita'añ waanu mat miidsuty, pan janaamp ja Nindsun'ajtam Dios.

⁸ Per wa'amaagambuts ya Éfesu extu ko Pentakostés xuu ñáxat,

⁹ mat ko nmudajtypyats tu'ugu tu'u es 'yoybyudsámat ja Nindsun'ajtamu tyuunk, es taa may di'ibuts xytyukmúdsip'ajttap.

¹⁰ Pan jajtp ja Timotee ma miidsuty, katu ti xytyuktukjotmaydyundu. Wa'an t'ity jotkujk, mat ko yu'u ttuñ ja Nindsun'ajtamu tyuunk, du'un éxtam uj.

¹¹ Paaty katu miits xy'axtjtu; ni'igu xpyudákadut es dyaj'yo'oyut ja ñu'u tyu'u aguik jotkujk, esats min xkyu'ixy, mat ko tyámuts n'awixy ti'igy mat ja wiinkpadyu nmagu'uk'ajtam.

¹² Yu nmagu'uk'ajtam Apolus, tats njantsyja'anamtu esxyur oj mdimku'ixudu ti'igy mat ja nmagu'uk'ajtam, per kyaj ñujxañ tyam. Nujxap ko ja tiempu 'yawátsñamut.

Kajxwíñan esu kajxpo'xan

¹³ Wijy m'ittat miidsuty. Du'ñum amumdu'uk jot xy'akmabáktat ja Dios. Muk mnaybyujta'agudat. Katu mjotmútsk'attu.

¹⁴ Tundu mat ja tsojkan tugekyu di'ibu mduundap.

¹⁵ Ix, mugu'ugituty, miits mnija'adap ko ja di'ibu tsunaayduap ma ja Estéfanus j'wan tyujk, yu'u ñan tim jawyiin Akayu ñaaxóty di'ibu 'yaxájudu ja Jesukristu, es yu'ujaty tu tpu'dákadu ja nmamabujkpu'ajtam.

¹⁶ Es ndsejpyats es miits xymyamadówdat yu'ujaty, es nidugekyu di'ibáty nandu'un pudujkadap mada tyadu tuunk.

¹⁷ Xondáputats ko tu myndu Estéfanus, Fortunatu esu Akayku. Yu'ujaty tu ttundu di'ibu kyaj miits oj mbaat xytyundu mat ko m'ittu jagam,

¹⁸ yu'ujaty tu dyajxonda'aktats ja n'anmaja'an, es nandu'un miidsu m'anmaja'anaty. May'at windsu'ugadu du'ambu ja'ayuty.

¹⁹ Majatyu mabujkputajk ñaymyúkadu Asyu ñaaxóty mduknigáxudu Dioskajxy. Akilu esu Prisilu, es nidugekyu di'ibáty naymyujkadap ma yu'u tyujkaty, mduknigajxadap ja Dioskajxy ja Nindsun'ajtamgyujxm.

²⁰ Axájudu Dioskajxy di'ibu nidugekyu nmagu'uktujk'ajtam mduknigajxadap. Naymyunánudu nixim niyam kujktugok.

²¹ Uj Paablu, nduknijáydats miidsuty yu kajxpo'xan madaudsu ngu'am letru.

²² Di'ib_u kyaj ttsokt_u Nindsan'ajt_um Jesukrist_u, wa'an t'it_u kajxpék_y.
jMin tsojk, Nindsan'ajt_um!

²³ Wa'an_u Nindsan'ajt_um Jesukrist_u mgunu'xud_u miits nid_ugeky_u.

²⁴ Nid_ugéky_uty miits nduknigaxt_u ndsojkanuts mat ja Jesukristak_yajxm.

Myumajtskpa Nedy Di'ibu Paablu Tyuknigajxta Ja Korintu Ja'ayuty

¹ Uj Paablu. Dios tsyojkungyujxm xy'apostulu'atyuts ja Jesukristu, ja'a njuna'anam ko tu xkyxye'yats. Ti'igyu mut ja nmagu'uk'ajtam Timotee nduknigáxtadsu tyadu neky ja mabujkputujk di'ibu naymyujkudap ma ja Korintu kajpn, es nidagekyu ja Diosu jya'ayuty ma ja Akayu ñax.

² Wa'anu Dios Teety es ja Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xudu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtam.

Paablu 'yayo'on

³ N'ok'awdajtam ja Dios, yu Nindsun'ajtam Jesukristu Tyeety. Yu'u du'un ja nDeety'ajtam di'ibu myudajtypy ja pa'ayo'on es xyajjotkujk'ajtam pun ti xyajjt xkykubajtam.

⁴ Dios xyajjotkujk'ajtam ma tugekyu n'ayo'on'ajtam, es du'un mbaat udsajtam nya-jjotkujk'ajtam nandu'un di'ibáty ayoodap, es nmo'oyum nandu'un ja jotkujk'ajtam di'ibu Dios udsajtam tu xymyo'oyum.

⁵ Mut ko du'un nbu'ayo'om mudu Jesukristu, nandu'un mut ya'uguyjxmu Jesukristu n'axájumu waanu mujpu jotkujk'ajtam.

⁶ Paaty pun udsaty ayoodapts, ja'a du'un es miits xmyudátut ja jotkujk'ajtam esu nit-sokun; es pun ja Dios xyajjotkujk'ajtpats, ja'a du'un es nandu'un miits xyajjotkujk'ajtpadut es du'un xymyudánudut mut ja ma'xtujkan ja du'ambu ayo'on, éxtamts udsaty ngu'ix ngubaadudu.

⁷ Nmudajtypyuts ja tuy'ajtam, ko éxtam m'ayowdu tyam ti'igyu éxtam udsaty, nandu'un ja Dios najx mmo'oyudu ja jotkujk'ajtam éxtamts udsaty xymyo'oydu.

⁸ Mugu'ugituty, ndsejpyuts es xyñijáwudut nu'unuts tu n'ayoy ma yu Asyu ñax. Byeen jyantsymuywiin jyantsykyajaajuty tu n'ayóyats, ni nmujaats kyanakykye'ty esuts nmudánut, es extu janánuts ko kyajts nbudsámut mudadsu njiky'ajtam.

⁹ Nayja'ajuts éxtam di'ibáty yajtuydyunaamp mut ja o'kun. Peru tyaadu du'un jyajty esuts nnijáwut w'ixats nbadúnut amumdu'uk jot ja Dios di'ibu yajjikyppyejkyry ja o'kpaty, es kyajts njuna'anut ko uj ku'am nmamadá'agapts ja ayo'on.

¹⁰ Diósudsu du'un xy'agu'udu'uk xy'axajtu'uk ma kudsu'ugabu o'kun jajp'am, es ndukmu'awdajtypyuts ko yu'u du'unuts xy'akkuwa'ana'añ

¹¹ Du'unuts nduknibujtáku ngu'ixa'andu kots nmujxa'ayuts xyñigajxtaagu, nandu'un mayja'ay ja Dios tja'aygyudá'aktut ja'agyujxm ko Diósats ja muj may'ajtam tu xytyuunu.

Ti ko Paablu kya'o'jtsy Korintu

¹² Taa dun tu'uk di'ibuts xymyee'py ja jotkujk'ajtam, ja'a du'un kodsu nwinma'añ xymyi'inxu ko tats n'ity tuda'aky es wa'ats ya naxwiin, es waanu ni'igu ma miidsuty. Diósudsu du'un tu xpyuduku mut ja tsyojkan es njiky'átudats du'un. Kyajts tu njiky'aty mudu ja'ayu wyijy'ajtam.

¹³ Tu nduknijáyudu jantsy yu'ayu di'ibu mbaat xkykajxtat es xyjaygyúkudut. Es ndsejpyuts es xyjaygyúkudut yajxon,

¹⁴ du'un éxtam waanunum kujkats miits xyjaygyúkudu. Ja'a tyaadu ko ma ja xuu ma myina'añ ja Nindsun'ajtam Jesukristu, miits nandu'un mxonda'aktut mut u'jtskyujxm, es uj nxonda'agudats nandu'un mut miitskyujxmty.

¹⁵ Mut kots ndukmu'awdatu tyaadu, tadsu naty n'oktuknibujtáku es nnujxa'añuts jawyiin ma miidsuty, es nmo'oya'andu ja xondakun ko ngu'ixtu majtsk ok.

¹⁶ Du'unuts nduknibujtáku ngu'ixa'andu kots nmujxa'añ Masedoñu, es óknum ngu'ixtut jatugok kots njumbítut Masedoñu, es du'unuts miits mbaat xpyudúkudu es n'aknujxudats Judeu.

¹⁷ ¿Tii kyajts nduknibujtáku yajxon kots njuna'ñ nduna'añudsu tyaadu? ¿O mjunándap xtytjy miidsuty ko uj ndukniwaabats éxtamu ja'ayuty di'ibu uguyajt kajxkuyajtp?

¹⁸ Diosu du'un ñija'ap ko uj kyajts n'uguyaty ngajxkuyaty.

¹⁹ Mut ko Jesukristu, Diosu 'yU'unk, ja'a jya'a di'ibu Silvanu, Timotee esuts uj ngajxwa'xtap, ma Jesukristu winu xuu winu tiempu pyudsemy di'ibu oy es ni na'a di'ibu kyaj 'yóyuty.

²⁰ Pes ma yu'un yajkuydyún tugekyu di'ibu Dios wyandak. Paaty ko n'awdajtam ja Dios njuna'anum "wa'an du'unuty" mut yu'uguyjxmu Jesukristu.

²¹ Diosu du'un di'ibu udsajtam tu xybyujtáku es tyam amumdu'uk jot n'ijtam ti'igyu mudu Kristu.

²² Tū xy'ijxwū'amam, mut ko tū tpujta'aky njodoty'ajtūm ja Espírítu Santu éxtamū ijxwū'amam ko tūy'ajtūn di'ibū n'axajūyā'anam.

²³ Diosu dū'un ņija'ap wi'ixudsū njot nwinmā'añ, es wa'ants yū'u xytyukkumūdooy pūn kyajts ngajxy tūy'ajtūn. Tyambaātūmūts nganejxy Korintū mut ko ngā'oojā'andū es ngayajotmaydyuktukūyā'andū.

²⁴ Pes kyajts űj nnajxā'añ es miits xywyindsūn'áttādats mā yū mmabūjkanuty; ja'a dū'un sitūy ndsejpyūts nbudukūyā'andū es xymyūdáttat ni'igu jotkujk'ajtūn esū xondakūn, mut ko amumdu'uk jot xymyūbuktū yū Nindsūn'ajtūm.

2

¹ Paadyūts űj njanāñ es kyaj jatūgok ngu'ixtat jotmaymyūat.

² Mut ko pūn űjts miits nbūjtáktūp jotmaymyūat, űpūnūts űj nūjx xyajxonda'aky?, pūn kyaj miidsūty, di'ibūts tū nyajjotmay'ooktū.

³ Paaty nduknigajxtū tadū neky mut ko kyajts nnūjxāñ mā miits es nyajjotmay'ooktū, miidsūty di'ibūts xymyūoodyūp ja jotkujk'ajtūn; mut ko jūnānūts kots űj nxonda'aky, nidūgēkyūty miidsūty nandū'un mxondā'aktū.

⁴ Kots miits nduknigajxtū tadū neky, byeenūdsū naty nnayjyāwūty amaymyūat jotmaymyūat, extū jūūyūts. Kyaj nnijā'ayūdu es mjotmay'ooktū, ja'a dū'un es xyjāwūdat ko byeen jyantsymūjwiinūty ja tsojkan di'ibūts nnūdajtypy mut miidsūty.

Ma'xūn di'ibū tū pyekytyūñ

⁵ Ko nduknija'ayūdu tadū jā'ay di'ibūts űj nūgūo oj xyajmāy xyajtājy, es waanū ni'igu miidsūty nidūgēkyū oj myajmāy myajtājūdu,

⁶ kyajts ni'igu nnaktyyūdyūnā'añ. Tū byeen jajtukkumūdoonū mut ko nidūgēkyū miidsūty tū xy'ūxtijtū mā mnaymyūkadū.

⁷ Di'ibū mbātūdp es xytyūndat, ja'a es xymyā'xūnū es xyajjotkujkadū, ja'a ko pūn n'ak'yajjotmay'o'kūm, tsojk nūjx tkanakymyūduñ ja Dios.

⁸ Paaty nnūnū'xtáktū es xytyuk'ixtat jatūgokū mdsojkūn di'ibū mmūdajttūp mut yū'u.

⁹ Es di'ibū nduknija'ayūdu mā di'ibūts ngajx ja neky, ja'a dū'un nnijawūyāambūyūts pūn mbadūndūp di'ibū oj n'anūmūdu.

¹⁰ Pūn mmūmā'xtujktūp miidsūdyū tyādu jā'ay, nme'xypūts űj nandū'un. Es pūn nme'xypūts tū, pūn jam ti yajmā'xā'añ, miits m'oy'ajtangūyūxm ndūñūts dū'un Jesukristū wyindūyū.

¹¹ Dū'un ndū'unūm kadiibū xy'awindūmbūjkūm ja mūjku'ugōpk Satanās, ja'a ko byeen nnijā'am ja 'yaxūk winmā'añ.

Paablū kyaj jyotkujk'áty jap Trouš

¹² N'awānūdu nandū'un kots njajty mā Trouš kajpn esūts ngajxwā'xā'añ ja oybyū ayuk di'ibū Jesukristū ņimadyakpyy, taa tu'uk kyūxe'ky ja nduungūts mādsū Nindsūn'ajtūmū naty tū dya''awā'ātsy ja nnū'u ndū'ujūts.

¹³ Perū n'āā njótūts kyaj tpaty ja pyo'xtákn mut ko kyajts nbaty ja nmūgu'uk'ajtūm Titū. Paadyūts oj jap ndsooñ es oj nnejxy Masedoñū ņāaxóty.

Kristūkyūjxm nmadákūm

¹⁴ Per yajjā'aygyūdákp ja Dios, di'ibūts dū'uñūm nduk'oybyūdseempy ti'igūy mut ja Kristū, es űtskyūjxmūty ja Dios dyajnjāwūty ja Kristū jya'a, di'ibū dū'un éxtam tu'uk di'ibū mūk pā'akxū'kp es oymyāaty ņaspoju.

¹⁵ Dū'un űdsūty éxtam ja pā'ak xū'kūn di'ibū Jesukristū tyukwinjejkpyy ja Dios es 'yabojwā'xy, dū'un extū mā di'ibāty nitsóktūp es extū mā nandū'un di'ibāty tūgoodyūp.

¹⁶ Mūdu di'ibāty tūgoodyūp, dū'un űdsūty éxtam di'ibū tok xū'kp; per mūdu di'ibāty nitsóktūp, dū'un űdsūty éxtam tu'ugu pā'ak xū'kūn. űEs pānū dū'un madā'agūp es ttūnūdu tyādu tuunk?

¹⁷ Oytyim māadyūts nnejxy, ngajxwā'xypūts ja Diosū 'yayūk. Per kyaj éxtam may 'yadu'ūstū tukganarattū éxtamū ajuūy adō'kpūty, amumdu'uk jot es ti'igūy mut ja Jesukristū ngajxwā'xyūts űj Dios windum.

3

Jembyū kajxy'átyrūy

¹ Ko dū'unū tyāādu nduknijāyūdu, űti mjūnāndūbū dū'un xytyijy esūts nnayyajmūjpdsumā'añūty kū'ūmū, o nigutikyū dū'un nya'ixūdūts ja neky māts jā'ayūty xyā'ity kumay, o n'amdōwdūat miidsūty ja neky māts űj xyā'ittū kumay?, éxtam ttūndū nā'āgūty.

² Pes miidsadyu du'an ku'am éxtamu tadu nekyu jaaybyéty ma yu njot nwinma'añats, ja neky di'ibu mbaat tkajxy es dya'ayukwimbudsemy oytyim pánaty.

³ Miidsadyu du'an mya'ijxadap ko m'ijttap éxtam tu'ugu neky di'ibu Kristu jyaay ja'agyjxm di'ibats nduun ma miidsaty. Tyadu neky kyaj jya'ayaty mat ja tintu, yu'u jya'ayaty ma m'aa mjótaty mat ja jiikypyu Diosu Jya'ajan.

⁴ Ndukma'awdajtuaps ja Dios Kristukyajxm ko du'an m'itta.

⁵ Mut ko uj, kyajts ti madakun nmudaty esats oyna'unan ti ndúnudats ja Diosu tyuunk, Diósudsu du'an xymyeepy ja madakan esats ndúnat.

⁶ Pesu Diósudsu du'an tu xymyo'oy ja muk'ajtan es ngajxwa'xyats ma nidagekyu ja'ayaty yu jembyu kajxy'átypyu. Kyaj n'anumudu ko koonum tkuudyúndat ja ja'ayaty yu jaaybyétypyu ana'amun, net nitso'oktat. Kom kyaj ni pán mbaat tkuudyún tyadu ana'amun, paaty xy'o'kunwingajxum nidagekyu, per yu Diosu Jya'ajan xymyo'oyam ja jiky'ajtan.

⁷ Ja ana'amun di'ibu Moisés yajmooy es yajkaxjaay tsaagujxy, myiín mat tu'ugu jajun, es kyaj ja israelitu ja'ayaty mbaat t'ixtu ja Moisésu wyiín jyujp mat ko muk tye'xy, oyu tadu jajun tamu naty pyi'tstsondaknu waanaty.

⁸ Mut ko myiín mat ja muj'ajtanu tadu ana'amun di'ibu 'yawā'anap ja o'kun ko kyaj yajkuudyún, waanu ni'igu ja muj'ajtan tu myiín ko ja Espiritu Santu ja jiky'ajtan dyaky.

⁹ N'okjuna'anam ko muj'ajtan muat ja ana'amun oj tyuín di'ibu ja o'kun 'yawā'anap ko ngakudyu'unam, jwaanu ni'igu muj'ajtan muat ja jembyu kajxy'átypyu ko xy'axajum ja Dios es oy nwa'umdu ja'a muat!

¹⁰ Ja muj'ajtan di'ibu tu'x ma ja wyiín jyujp ja Moisés, ni ti tkatsooty ko ndukma'ijxkiixyum mat ja myuj'ajtanu tyadu jembyu kajxy'átypyu.

¹¹ Es ja'a ko awaanap di'ibu muj'ajtan muat ijty, žwi'ix waanu ni'igu muj'ajtan tkamadátat di'ibu wu'amp winu xuu winu tiempu?

¹² Ja'agyjxm ko nnija'amu tyadu, paaty ngajxwa'xum yajxon muk aa muk jot.

¹³ Kyaj nnaywytinguwijtsam éxtamu Moisés ñaywytinguwijtsu kudiibu ja israelitu ja'ayaty t'ixtu ja jajun di'ibu yungup es di'ibu kyaj jyeky.

¹⁴ Per ja israelitu ja'ayaty myudajtu yu jyot wyinma'añaty kubi'its ku'ook, es tyambaat kyaj tjaygykudu ko yu tadu jékyabu kajxy'átypyu tu'unajxpu naty, du'an éxtam ja Moisésu wyiín jyujp jajun, mat ko du'an yu'ujaty 'yity éxtam ja ja'ayu winguwuunaban, di'ibu ni ti tka'ixtu.

¹⁵ Es du'ñamu du'an tyambaat kyajpyam tjaygyukudu ko tkajxtu ja Moisésu 'yana'amun.

¹⁶ Per yu wyinwaan yajjaga'aktap ko tyi'igyudat mat ja Jesukristu.

¹⁷ Ja Nindsun'ajtam, Ja'ajan yu'u, es ma 'yity ja Nindsun'ajtamu Jya'ajan, awa'atstúm ja ja'ay'yittu.

¹⁸ Paaty di'ibáty nmudu'unam ja Jesukristu, kyaj nwinguwuun'ajtam, ni ngamadajtam ja jot winma'añ kubi'its ku'ook, du'an adsajtam éxtam ja ijxnu wa'atspu di'ibu ñijajpy yajxon ja myuj'ajtanu Nindsun'ajtam, es nan mat yu'agyjxmu tadu myuj'ajtan yu Nindsun'ajtamu Jya'ajan xyajtugajts'adátsum waanu ni'igu pan wi'ix ja tiempu ñaxy.

4

¹ Paaty ni na'ats ngatsipke'exy, mat ko Diósats tu xytyuknipeky mat ja pya'ayo'onu tyadu tuunk.

² Tats n'uxtijy di'ibu yajtuump ayu'udsyu, éxtamxyuaps uj ti nduín tsoydu'un muat. Kyajts uj n'uxta'ay wi'ixudsu ja'ay nwin'undat, es kyajts uj nyajtugátsy ja Diosu 'yayuk; ja'a je'eyats uj ngajxpy esu ja'ay tñijawadat ja tuj'ajtan, es Dios wyinduuyats du'an nduín.

³ Es pan kyaj yajnijawu ja oybyu ayuk di'ibu ngajxwa'xtapats, pan yu'utsy 'yity éxtamu ja'ay wyiín jyujp ko ñaywyingujuuxyaty, yu'u du'an jya'a'ajttabu taadu di'ibáty tugoodyup.

⁴ Kyaj tmubaktu ko yu Jesu yu'u du'an ja Kristu, mat ko ja mujku'u di'ibu yu naxwiín ana'amp, yu'u yajkujuundakap. Yu'u kyaj ña'ixyaty es kyudu'x kyujájudat ja oybyu ayuku jajun di'ibu ñimadyakypu ja myuj'ajtanu Jesukristu, di'ibu dun ti'igyu éxtamu Dios.

⁵ Kots ngajxwa'xy ja Diosu 'yayuk, kyajtsu du'an uj ku'am nnayyajmujpudsama'añaty. Di'ibu dun sitay, ngajxwa'xypyats oytyim maaty ko yu Jesukristu yu'u du'anu Nindsun'ajtam, es uj je'eyats nnayajnide'xyaty éxtam miidsadyu mbudjkuabu esu Kristu muj 'yitat.

⁶ Du'unats ngajxwa'xy mat ko Diosu du'an di'ibu junán: "Wa'an tjajy tte'xy ma ja koots'at", yu'u du'an yajjajpy yajte'xypy madsu njot nwinma'añ, es mudu tadu jajun mbaat n'ixy'átyuts tadu jaj tu'xun di'ibu ijtr ma yu Jesukristu wyiín jyujpan.

Jiky'ajtam mubjkungyujxm

⁷ Mut ko Diósudsu du'an tu xytyukmay'átyuts tadu oy'ajtan ma nnini'x, oydu'unaty éxtamu naxpotsytyu'tsun, du'an ya'ixat ko Dioskyujxm yu tadu muk'ajtan jyantsymyujwiin jyantsykyajaaty, es kyajts uj nja'ajaty.

⁸ Xyñiimiimbats ja ayo'on oytyim di'ibaty kanak peky, per kyajts ndsipke'exy; nmū'amaybyaty nmajotmaybyatypyuts, per kyajts ndim'amutsk'aty;

⁹ jayajpajūdjitrūts, per kyajts nyajna'ixy; xyjayajkūdaabuts, per kyajts xymyūmada'akta.

¹⁰ Pes oytyim maadyats ūj nnexy, o'kun jūjp'āmuts ūj n'ity éxtamū Jesús o'kun jūjp'ām 'yijty. Ja'agyūjxm ūdsaty dū'an xyjaty es kyaxū'ūgat oy ko 'yity ja Jesús mā nnini'xuts.

¹¹ O'kun jūjp'āmuts dū'ūñam n'ittū mat yū'ūgyūjxm kots nmūdunda ja Jesús es ñigaxū'ūgat oy ko jiyky'aty yū Jesús mā nnini'xuts di'ibu oogap.

¹² Es dū'unū dū'an ja o'kun tyuñ mā ūdsaty, es ja jiky'ajtūn tyuñ mā miidsaty.

¹³ Di'ibats ngajxwa'xyry, yū'u dū'an di'ibats ūj kū'am nmūbejkyry, dū'an éxtam jyuna'añ ja Diosū jyaabyajūn: "Nmūbjkūts, es paadyats oj ngajxwa'xy."

¹⁴ Nnija'abuts ko Dios di'ibu jajjikyryūjk ja Nindsū'ajtm Jesukristū ko naty tū 'yeecky, xyajjikyryūka'anam ūdsajtm es xyajñūjxū'anam ni'amukū mā yū'u 'yity.

¹⁵ Tūgekyū di'ibats tū xyjaty tū xykyūbētyuts, ja'a dū'an es xytyuk'oy'āttat miidsaty, es dū'an ko may di'ibu 'yaxājūdūp ja Diosū kyūnū'xūn, nandū'an myāyuty di'ibu 'yawdatāndūp ja Dios es tja'aygyūda'aga'andū.

¹⁶ Paaty kyajts ndsipke'exy. Oyūdsū nnini'x ngūbjak jya'anū'xūnū, bom bōmūdsū n'anmūja'an myūka'aky.

¹⁷ Ja'a ko di'ibu n'ayo'om yū naxwiñ, pojānū'u ñaxy es waanū yū'u; per xytyukpātām waanū mūj ja mūj'ajtm di'ibu miimp mūj wiin kyajāa es ijtr wūn xūn wūn tiempū.

¹⁸ Mat ko kyaj nmūj'ijxam di'ibu ya'ijxp, ja'a dū'an di'ibu kyaj ya'ixy; ja'a ko di'ibu n'ijxam, najxp yū'u, per di'ibu kyaj ya'ixy, wūn xūn wūn tiempū 'yity.

5

¹ Ja'a ko nnija'am ko pyūda'ūgat ja wit tūjk mā n'ijtm yū naxwiñ, ja'a njūnā'anam ja nnini'x'ajtm, xy'awijxam tsajpōtm nidū'uk nidū'uga wiinkpū nini'x di'ibu itap wūn xūn wūn tiempū. Diosū dū'an xytyuknibūjtākūmū tyādū wit tūjk, kyaj yū'ūjty ja ja'ay.

² Mā n'akjiky'ajtm yū naxwiñ, nmūkxaj n'okxājūm, ja'a ndsojkūm es njiky'ajtm mā ja nnini'x'ajtm di'ibu nmūdajtm tsajpōtm,

³ dū'an nūjx nmūdajtm yū nini'x, es kyaj dyū'unūty éxtam tu'ūgu ja'ay niwā'ats ūxwā'atpū.

⁴ Ko n'akjiky'ajtm yāā mūdū tyādū nini'x, nmūkxaj n'okxājūm mat ko kyaj n'itā'anam éxtamū ja'ay di'ibu niwā'ats ūxwā'ats, ja'a nmūdātā'anam ja nnini'x'ajtmū tsajpōtmūdū, es dū'an di'ibu o'ktap tūgātstap mat ja di'ibu ni nā'a kya'ooktat.

⁵ Esū Diosū dū'an tū ttuknibūjtāgū es dū'an tyūn jyatūdat mat ūdsajtm, es xymyō'oyūm ja Espiritū Santū es yajñijāwāt ko xyryātūm ja oy'ajtm di'ibu miimp.

⁶ Paaty ko dū'an, dū'ūñm nmūdajtm ja mūk āā mūk jot. Nnija'am ko maanūm n'akjiky'ajtm mā tyādū nnini'x'ajtm, kyaj n'ijtm mā Dios.

⁷ Mūbjkūngyūjxm njiky'ajtm yū naxwiñ, es kyaj mat ko ti n'ijxam;

⁸ pes n'oktukmā'awdajtm, per ja'a ndsojkūm es ndukpūdsūmūmū tyādū nini'x es jo'om n'ijtm ti'igyū mat ja Nindsū'ajtm.

⁹ Paaty jaayūm ndsojkūm es njiky'ajtm yajxón éxtamū Nindsū'ajtm tseky, oy nja'ijtmū mā tyādū nini'x, o mā yū Nindsū'ajtm tsajpōtm.

¹⁰ Mat ko koonūm nidūgekyū nwingūwā'agayā'anam ja Jesukristū es tpayo'oyū ja nbojpa'ajtm, es nidū'uk nidū'uk n'axājūm éxtam xyryātūm, éxtam ja oybyū o ja axūkpa di'ibu tū ndū'unam mā tū n'ijtm mūdū tyādū nini'x.

Agūjk'ajt jotkūjk'ajtm yajnimadya'aky

¹¹ Mat ko ūdsaty ndsū'uk njāwūdsū ja Nindsū'ajtm es nni jāwūts ja myay'ajt wyindsū'kun, paaty n'oktukmūdjūts ja ja'ayty nandū'an. Dios ñija'ap w'ixūts ūj nmūdūñ amūndū'uk jot, es ndsejpyūts es miidsaty nandū'an xyñijāwūdat.

¹² Kyajts ūj kū'am nnayya'oybyūdsēmyūty mā miidsaty, ja'a dū'an es miidsaty waanū mtojūkj'āttat mat ūjtskyūjxm, es dū'an mbaāt xy'ādsowdū tadū ja'ayuty di'ibu tyukmūj tyukpātūdap di'ibu kūxū'kp nikūjxm, es kyaj di'ibu ijtr mā ja'ay jyot wyinmā'añ.

¹³ Pūn ja pūn jyuna'añ kots ūj nlōkūty, ja'a dū'an kots nmūdūñ ja Dios; es pūn kyaj tyū'ajtmūty kots ūj nlōkūty, ja'a dū'an es xytyuk'oy'āttat miidsaty.

¹⁴ Ja'a kots ti ndūñ, yū Jesukristū tsojkan xytyukmūdjūpts. Mat ko nmūdajtypyūts ja tū'ajtm ko yū'u 'ye'ky mat yū'ūgyūjxm nidūgekyū ja'ay, paaty nidūgekyū ja'ay 'yittū o'kun patkū'ay.

¹⁵ Jesukristū 'ye'ky mat yū'ūgyūjxm ja ja'ayty nidūgekyū, es dū'an kyaj nnakyjyiky'ajtm éxtamū ngu'am winmā'añ'ajtm, ja'a dū'an éxtam tseky ja Jesukristū di'ibu oj xykyū'o'kūm es oj jykyppeky mat ūdsajtmgyūjxm.

¹⁶ Kyajts nnaky'ixy nnaktytũñ ni pán éxtam pánadyu naxwíñedu winma'añ ja'a'ajtudap. Oy tuuyap nbayo'oyats ja Jesús éxtam pánadyu naxwíñedu winma'añ ja'a'ajtudap, kyajtsu du'un nnaktytũñ.

¹⁷ Esu du'un ko ja'ay tyi'igyu mat yu Jesukristu, myudajtypy ja jembyu jyot wyinma'añ. Ta tyuogooñu ja tuuyubu jyot wyinma'añ. Kyaj 'yok'ijnu éxtamu naty ijty, tim jemy tugekyu tu wyu'umnu.

¹⁸ Tyaadu tyiimpy tugekyu ja Dios, di'ibu ijty nmadsip'ajtam; per mat ja'agyujxmu Kristu Dios xyajtugajtsam, es tyam nnaymyaayuba'ajtam madu Dios, es tu xymyo'oyam ja tuunk es nyajmutnaymyayudat ja Dios majaty ja wiinkpadyu ja'ayuty nandu'un.

¹⁹ Paadyuts uj ngajxwa'xy ko yu'agyujxmu Jesukristu ja Dios dyajti'igyuya'añ ma yu'un ja naxwíñedu ja'ayuty es tjo'tsnat du'un ja pyojpu. Tyaadu du'un ja oybyu ayuk di'ibuts ngajxwa'xy. Diósuts xymyooy esudsu du'un ndúnat.

²⁰ Hudsadyu du'un ja Kristu kyudunaabyu, du'un éxtamxyabu Dios ka'am mdukmanu'xta'agudu miidsaty mat uatskyujxm, nmunu'xtáktap mat yu'agyujxmu Jesukristu, katu xymyadsip'attu Dios, nik ni'igu axájedu ja ti'igyu'ajtan mat yu'u di'ibu Jesukristu xymyo'oya'anam.

²¹ Oy ja Jesukristu ni na'a kyapojpätuuñ, Dios tyukkubajt tyukkumadooju kruuzkujxm tugekyu udsajtam ja nbojpu'ajtam, es du'un oy nwu'umam mat ja Dios mat ko n'ijtam ti'igyu mat ja Kristu.

6

¹ Es du'un éxtam udsajtam nmadu'unam ja Dios, n'amdoo nbujktsoodap es kadiibu nanugoobu xykyupáktat ja Diosu myay'ajtan.

² Ja'a ko du'un jyuna'añ ja Dios ma ja jyaaybyajtan:

Kots uj ja'ay nduuna ja may'ajtan, nmadoots mij m'aq myo'kn;

kots uj ja'ay nyajnitse'eky, nbudajkats mij.

Pes jaygyukadu. Tyamu du'un txuujuty ma Dios mduna'anxyuty ja may'ajtan, tyamu du'un txuujuty ma mbaat mnitse'eky.

³ Jiky'ajtpsts tuj'ajtan muut, kadiibuts pán nyajtu'udogóyut ja jyiky'ajtan es kadiibu pán tkajxudít tmdyaagudítat axuuk di'ibuts ndiimpy.

⁴ Nik ni'iguts nya'ixa'añaty ma tugekyu oytym tiity éxtamu Diosu myuduumba, pán tits uj xyjajt xykyubajtp, kots nmadanu ja ayo'on jotmay ma'xtujkan muut, kots ti xykya'ijtxu, kots muk tsaatsy ja jiky'ajtan nyajnáxy,

⁵ kots nyajwépy, kots nyajtsimy, kots nyajnibude'eky, kots nduñ muk, kots ngama'ay es kots nyajnáxy ja muk yuu.

⁶ Nya'ijxupts nandu'un mududsu njiky'ajtanu wa'atpau, mat ja jaygyujkan, mat ja tsojkan tuda'akypyu, mat ja ma'xtujkan, mat ja Espiritu Santu,

⁷ mat ja ayuk di'ibu tuj'ajtan es mat ja Diosu myuk'ajtan. Du'un éxtam ja soldaadu di'ibu yajtiimpy ja 'yespaadu es dyajkutugoya'añ ja myudsip, es dyajtũñ ja di'ibu naydyukkuwánap ko ja myudsip yajkutugoya'añaty, nandu'unuts uj nyajtũñ ja tuj'ajtan es nyajkutugoya'añats ja axuk'ajtan, es nyajtiimbyats nandu'un ja tuj'ajtan esu ja'ay t'ixy'áttat ja Dios.

⁸ Na'aty nyajwindsu'uguts, es na'aty nyajmagajxtugóyuts; na'aty xyñi'o'o xyñiyáxudapts, es na'aty xyñimadyáktapts tsuj; na'aty xyajnajxtapts éxtamu pi'tskajxpu, es na'aty xy'ijxtapts éxtamu tuj'ajtan muutpu;

⁹ na'aty xy'ijxtapts éxtamu di'ibu kyaj t'ixy'attu, es na'aty xyajnajxtapts éxtamu wyin'ixyuan; oyuts xy'ixtu je'eyats nga'o'knu, per akjiky'ajtpnamts oy muk; yajtuudyuumbts, per kyajts xytyim'ya'ooktu;

¹⁰ óyuts nmay ndajyuts, per du'añuams njotkujk'áty; ayoo jottugeebyats, per nya-jjotkujk'ajtypyats nimay; oyuts xy'ixtu ko kyajts tii nmudaty, per nmudajtypyats tugekyu.

¹¹ Korintu mugu'ugaty, tu nmagajxtu muk aa muk jot mat ko tats miits nduk'ixtu njot nwinma'añats.

¹² Ndsojktapts miidsaty mat winats njot; miidsaty kyajtsu du'un xytsyoktu nandu'un uj.

¹³ Nmunu'xtáktap éxtam tu'ugu u'unkteety tmagajxy ja 'yu'ungaty, éxtam nmo'oydyu ja n'aq njótats, nandu'un xymyo'oydyudats miidsaty.

Hdsajtamu du'un ja Diosu tsyunaqydyákn

¹⁴ Katu mnaymyúkudu mat ja ja'ayuty di'ibu kyaj tmubuktu Jesukristu, éxtamxyap muut m'ittu ja ja'ayuty ma tu'ugu kukapu. Ja'a ko du'un mguxu'uktat éxtam ja yuubu di'ibu kyaj tyuknáxuty. ¿Tii mbaat ñaymyikyuty ja oy'ajtan mat ja axuk'ajtanu? ¿Tii mbaat nandu'un 'yity ja jajun mat ja koots'átu?,

¹⁵ o ųwa'an mbaat ja Jesukristu tyli'igy'áty mut ja ka'oybyu?, o ųwi'ix mbaat ja di'ibu mydiimpy ja Jesukristu tyli'igy'áty mut ja di'ibu kyaj tmudúñ ja Kristu?

¹⁶ Kyaj ni nu'an kyatuknáxyutu ja Diosu tyjck mada agojwinnáx. Pes udsajtamu du'un ja Diosu tyjck, éxtam ja Dios jyunañ ma yu jyaaybyajtan:

Jiky'átupts es jadítupts mut yu'ujuty.

Ujtsu du'un xyDyios'áttup

es yu'udyudsu du'un nja'ay'áttup.

¹⁷ Paaty nandu'un ja Dios t'anuumu jya'ayuty:

Tukpudsuumdu'uttu es katu mnaymyáyudu mut ja axuk ja'ayuty,

katu m'adu'utstu éxtam ja 'yaxuk winma'añ,

nétats miits n'axájjudat.

¹⁸ Ujts miits xytyeety'áttup,

es miidsuty n'u'unk'át n'una'k'áttup.

Du'un jyuna'añ ja Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy.

7

Wi'ixu Korintu ja'ay jyodumbittu

¹ Mugu'ugítuty, ja'a ko Diosu du'un xymywandákum, paaty nnayya'ijtam wa'ats ma yu di'ibu mbaat xya'axu'kum, du'un éxtam nnini'xkyujxm es éxtam nandu'unu n'anmaja'an'ajtam. N'oktu'unam wi'ix n'ijtam wa'ats wa'ats ja'agyujxm ko Dios ndsu'kam.

² Aa'ajt jot'ajttugats. Kyajts pán wi'ix nduñ. Ni pánats ngawin'uuñ es ni pánats ngayajni-baxutákuts.

³ Kyaj du'un n'anuumudu es miits ngajxpaattut, éxtam tu n'ok'anmaabyudu, miits m'ijttup njodoty nwinma'añótyuts, ti'igy n'ijtam oy jiiky es oy eeky.

⁴ Nugoots miits n'oktukma'awdajtunu es ndukjotkadákypyuts miidsuty majátyuts n'ayoy, xondákypyuts es byeenats n'okjotkujk'ajnu.

⁵ Na'abats njajty Masedoñu, kyajts ni nu'an ngape'xy, nik ni'iguts tu n'amaybyaaty njotmaybyaaty otyyim maaty. Ak tsip xidsoo yadsoo es tsu'kubats jodoty winma'añóty,

⁶ peru Dios, di'ibu yajjotkujkup ja maay tajppty, yu'uts xyajjotkujku ko jyajty ja Titu.

⁷ Kyaj jya'ayuty je'eyu mut ko jyajty, ja'a du'un mut ko byeenu naty xyonda'aky mut miitskyujxmty. Yu'uts xy'anmaay ko byeenats miits xywyin'ixa'andats, es xytyukmumadyákuts wi'ix miits xyñimay xyñidajtuts es nnayjyotmaydyúnudu mut uj. Mada tyaadats oj ni'igu nxonda'agyuts.

⁸ Oy ja jawyiimbu neky di'ibu nduknigajxtu oj myajmá myajtájudu, kyajts tyam nnakyjyawu. Es pán nja'ajts jawyíñup kots njaygyujku ko tadu neky myajjotmay'o'kudu waanu,

⁹ tyam xondáknupts, kyaj mut ko tu mjotmay'ooktu, ja'a du'un mut ko tu tadu ayo'on jotmay dyajtgátsy ja mwinma'añuty. Miidsuty myajnax myajkujxtu ja ayo'on jotmay éxtam ja Dios t'oyjyawu esu du'un kyaj miidsuty tii mjjajtudu axuuk ujtskyujxm.

¹⁰ Ja amay jotmay di'ibu miimp ma Dios, yu'u xyajjodumbijtam es xymyo'oyum ja po'xtákn, es mut yu'u kyaj mbaat nugoo nja'am. Peru tadu wiinkpu amay jotmay di'ibu naxwiñudu jya'a'ajtypy, ja'a xytyukpátam ja o'kun.

¹¹ Miidsuty myajnax myajkujxtu ja amay jotmay éxtam ja Dios t'oyjyawu. ¡Es ixtu tyamu net wi'ix tu 'yabudemyj! Mdukjagyujkudu tuda'aky yu tyaadu es xykyajxtuda'agut di'ibu naty tu xytyundu, myajjotma'tudu es nandu'un myajtsu'kudu, nétats byeen xywyin'ixándats miidsuty, es mdukkumadoodu di'ibu naty tu ttuñ ja axuukpu. Es ma tugekyu tyaadu, miits tu xya'ixudu ko kyaj xymyudattu ja pojpu ma tyaadu. Paadyu du'un tu xytyukkumadowdu.

¹² Mnija'adup miits ko nduknigajxtu ja neky, kyaj ja'agyujxmup nduknigajxtu di'ibu tuundagooy es ni di'ibu yajmudagooy, ja'a du'un es nduk'ixtu Dios wíndum ko byeenats nnayjyotmaydyúnuty mut miidsuty.

¹³ Paaty mada tyaadu tats miits xyajjotkujkudu.

Per mada tyaadu di'ibuts tu n'axaju yu jotkujk'ajtan, waanu ni'iguts tu nxonda'aky kots tu n'ixy ja Titu jyantsyjojtkujkuty; pes nidagékyuty miidsuty tu xypyudákudu xyajkujkudu 'yaa jyot.

¹⁴ Kyajts n'anuguga'aju mats n'anmaay ja Titu kots nnayjyáwuty jotkujk mut miidsuty. Es kom tugekyu di'ibu tu n'anuumudu miidsuty, tuj'ajtanu'u, nandu'un pyudseemy tuj'ajtan di'ibuts tu n'anuumu ja Titu kots njotkujk'áty mut miitskyujxmty.

¹⁵ Es yu'u waanu ni'igu mdsókudu ko tjamyetsy wi'ix miits xymyumdoodu di'ibu yu'u mduknipujkudu es wi'ix xyajjajttáktu mut ja tuda'aky'át esu may'ajt windsu'kun.

¹⁶ Ijt xoombats ja'agyujxm kots kexy ka'pxy ndukmu'awdatu es xytyúndat di'ibu Dios tsyejpy.

8

Oyjya'ay'ajtan

¹ Tyam, mægu'ugituty, nduknijawu'ya'andu wi'ix ja Dios tu dya'ixyuty ja 'yoy'ajtan majaty ja mabujkputajk di'ibu naymyujkudap Masedoñ.

² Oy tu dyanax dyajkaxtu ja ayo'on jantsy muj wiin kajaaba, byeen jyantsyjo-otkujk'aty'attu. Oy jya'ayoop jyajottugeebyudu, tu dyaktu ja naybyudaku éxtamxyup myukja'ay'attu.

³ Nduknija'adapts miidsuty ko yu'ujuty tu dyaktu naybyudaku xonda'aky'aa xonda'akyjyot tugekyu éxtam tu tpaattu, o waanu ni'igu.

⁴ Pes extu xymyuanu'xtaktats es dyáktat ma myiky ja naybyudaku di'ibu yajtukpudákudat ja Diosu jya'ayuty.

⁵ Waanu ni'igu dyajktu ja naybyudaku kadiinum éxtamts njawinmaay es dyáktat. Pes ñaygyujkudu yu'ujuty ku'um jawyiin ma yu Nindsun'ajtam, es net ma udsajtam, du'un éxtamu Dios tseky.

⁶ Paaty tats n'anumu ja Titu es t'ak'yajmujkta'ayut ma miidsudyu tyaadu tsojkungyujxmbu naybyudaku di'ibu yu'u yajmujktsondák tuuyup.

⁷ Pes miidsudyu du'un mwa'krudsuumdap ma tugekyu oytyim tiity: ma yu mmubujkan, ma xytyuk'uxpaktu Dioskajxy, ma oyyjot xymudattu esu tsojkan mut uj. Es tyam, niwa'krudsúmdu nandu'un ma tyadu naybyudaku tsojkungyujxmbu.

⁸ Mdu tyaadu, kyajts jayam miits n'ana'andu, yu'uyu du'un es xyñijawudat wi'ix ja wiinkpety nandu'un pyudákudu, net miits nandu'un xya'ixudat ja muj wiimbu mdsajkumaty ma yu nmumubujkpu'ajtam.

⁹ Mut ko miits mnija'adap ja Nindsun'ajtam Jesukristu tsojkan, myudajt muj wiin kyajaa ja muj'ajtan, per ñaybyujtaku éxtam tu'ugu ayooba ja'ay mut ja'agyujxm ko xytsyojkam es nbátam ja jotkujk'ajtam.

¹⁰ Ngajxpyyats du'un éxtamu kajxwíjun di'ibu mdukjotkudáktap. Junktu'ay mut ja mdsajkungyujxm xyajtsondáktu jawyiin ja naybyudaku xyajmúktu.

¹¹ Pes tyam, aktundu di'ibu myajtsondáktu junktu'ay extu xyajkugáxat. Mut ja du'añumbu tsojkan di'ibu nmudajttu, yaktu éxtam ja Dios mmo'oyudu.

¹² Mut ko pun tu'ugu ja'ay yakaampy ja windsu'kan ma Dios, Dios kyupejkyu nu'un je'eyu dyaka'añ, es kyaj t'amdoy di'ibu kyaj nmudajtam.

¹³ Kyaj udsuty ndseky es miits mdugoy'ajtxudat ko tu xy'okpudaku ja wiinkpety, ja'a du'un es jyaa'átat ja ti'igyu'át.

¹⁴ Tyam miits nmudajttap mut di'ibu mbaat xpyudákudu di'ibáty tégoy'ajtxudap. Ko na'a yu'ujuty tmadáttat di'ibu mbaat mdukpudákudu, mmo'oyudap miidsuty ko naty nandu'un mdugoy'ajtxudu, es du'un jyaaty ja ti'igyu'át.

¹⁵ Extm jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan: "Di'ibu pyujták yajpudu'k may, kyaj oj ni'igu tmadattu; es di'ibu yajpudu'k waanu, kyaj oj tégoy'ajtxuty."

Titu esu jyatunnduty

¹⁶ Nja'aygyudákyryudsu Dios ko tpujtky yu amay jotmay Titu jyodoty wyinma'añóty, éxtamts uj nmajotmaybyaty miidsuty.

¹⁷ Mut ko yu Titu kyupujk di'ibuts n'anmaay, es kom yu'u ku'um byeen mnijotmay'oogudu, tyam nu'x mgu'ixa'anudu mut ja kyu'amdsajkan.

¹⁸ Ti'igyu mut ja Titu ngéxyats jatu'ugu nmagu'uk'ajtam di'ibu byeen yajmadya'aky'áty majaty ja mabujkputajk ñaymyúkudu, mut yu'ugyujxm ko jyantsy'óyuty ja tyuunk ma ja oybyu ayuk yajpadúñ.

¹⁹ Es kyaj yu'udyu tyaadu, nandu'un mut ko majaty ja mabujkputajk ñaymyúkudu yajwin'ixyu tyadu nmagu'uk'ajtam di'ibu jadjjtp mut udsuty, es nbudákudat ma nyajmujkam tyadu naybyudaku di'ibu yam nduundapts, es du'un yajwindsu'ugut ja Nindsun'ajtam es ya'ixat ko nbudakaya'anam nixim niyam.

²⁰ Ndsajktapts es kudiibats ni pán xyñi'oo xyñiyaxudat mut yu'ugyujxmu tyadu naybyudaku di'ibuts nyajmijkyu,

²¹ ndunaambyats éxtam pyaadyuty, kyaj jye'eyuty Nindsun'ajtam windum, nandu'unu du'un mayja'ayóty.

²² Paadyuts jatu'ugu nmagu'uk'ajtam ngexy nandu'un mut yu'u, di'ibats tu xytyuk'ixy ja tsojkan kanak nax, es tyam waanu ni'igu mut ko mdukmu'awdátudu miidsuty.

²³ Pun ja pán dyajtý ja Titu ti tyuunk'ajtypy, anuumadu ko ujsu nmuDios maduumbu es xykyudánats, es tyuñ mut uj es du'un xytyuk'oy'áttat miidsuty. O pun yajtúdupts ja wiinkpu nmagu'uk'ajtam ko ti tyuunk'ajttap, anuumadu ko yu'ujuty kyugajxy'áttu majaty ja mabujkputajk ñaymyúkudu es twindsu'ugudu Jesukristu.

²⁴ Ya'ixudu ko xyjantsytsyoktu yu tyadu kugajxyuty, es du'un xytyuknijawudat tugekyu yu nmamubajkrp'ajtam majaty ja mabujkrp'ajtk n'aymyukudu, wi'ix miidsaty ja tsokkan xymyudattu es nandu'un miits xya'ixudat ko tyu'ajtanuty tugekyu tyadu oybyu di'ibats uj tu nmadya'aktu mut miitskyujxmty.

9

Naybyuduku myiky

¹ Ja naybyuduku di'ibu miits mmo'oyandap tsojkanгыujxm ja nmamubajkrp'ajtam jam Jerusalen, kyaj tyimtsykyuty es nduknijayudat,

² mut ko nnija'abats yu m'oyjyotaty. Byeenamts ngumaydyu di'ibaty ijttap Masedoñ ñaxoty, ko miidsaty, Akayu ja'ayuty, m'awijx mjupp'ijxtap xypyudakuya'andu extu junktu'uyup, es mayu Masedoñ ja'ayuty byeen ttukxonda'aktu miidsadyu m'oyjyotaty.

³ Paadyuts ngexyu tyadu nmagu'uk'ajtam kudiibats n'anuguga'adats mut ja di'ibu tu miitskyujxmty nmimadya'agyuts oy. Ja'a njuna'anum es mjantsyñayjyup'ixudat extamts tu njuna'añ.

⁴ Es pun xymyutnajtupts nidu'ugaty ja Masedoñ ja'ay es nbaadadats miits ma kyaj xy'awix xyjup'ixtu, taadu xymyo'oyupts ja tsoydyu'un madu naty miits byeen tu ndukma'awdatu; ja'a du'un kudiibats ndimjuna'anat ko miidsadyu du'un mdsodyu'un'ajttap.

⁵ Paatykyujxmty uj nwinmaay ko tyadu nmagu'uk'ajtam najx mgu'ixudu jawyiin es mbudakudat xyajka'pxtat ja naybyuduku di'ibu miits mwandaktu junktu'uyup es xyaktat; es du'un ja naybyuduku di'ibu miits mya'awijxtap, du'un ya'ixy ko tsojkanгыujxm yaj'yaky es kyaj extamts uj pan ndukuwana.

⁶ Mjamyatstap ko di'ibu nip waana, nan waanu dyajpude'eky ja pyujta'aky; es ja di'ibu nip kajaa, nan may dyajpude'eky ja pyujta'aky.

⁷ Nidu'uk nidu'ugaty miits xyaktat ja mbudajkan extamu naty tu xytyukniwinmáyudu, kyaj majtsk aa majtsk jot es kyaj agwanaba, mut ko Dios tseyjpy ko ti yaj'yaky xonda'aky'aa xonda'akyjyot.

⁸ Dios mbaat miidsaty mduk'amagunu'xaty tugekyu oytyim tiity es du'un kyaj ti mdugoy'ajtxudat, extu mbaat miits waanu ni'igu xypyudakudu ja di'ibaty tugoy'ajtxudap.

⁹ Du'un extam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan:

Ja oyjya'aybyu majtsk adu'umgu'u tmo'oy ja ayoobu ja'ayuty; es ni na'a Dios kyaja'aydyugo'oyxyudat ja 'yoyjya'ay'ajtan.

¹⁰ Dios, di'ibu yajkypy ja tuamt di'ibu yajnip yajkojp es di'ibu yajkypy ja je'xy peky, ngunu'xa'anxudap ja mbujta'agyuty di'ibu naty mnip mgojtap, es miits ja puja'aky may xypyaattat, es myuj myáuty ja oy'ajtan di'ibu mduundap.

¹¹ Du'un miits xymyudattat tugekyu ja namyudunu es xymyo'oydyut muj may panuty tii tugoy'ajtxudap. Es di'ibu miits myajktap mut ajtskyujxm oybyudsamaamp, mut ko ja nmagu'uktaj'ajtam tja'aygyada'aktat ja Dios ko miits xykyaxtu ja pudajkan.

¹² Mut ko yajpudaku ja nmagu'uk'ajtam, kyaj jye'eyuty ti oynu'anun nmo'oyam di'ibu tugoy'ajtxap, ja'a du'un es nandu'unu ja'ay muj wiin kajaabu tja'aygyada'aktat ja Dios.

¹³ Yu'ujuty 'yawdattap ja Dios, pes madu tyadu naybyuduku mduk'ijxtap ko miits xykyuydyundu ja oybyu ayuk di'ibu Jesukristu ñimadyakypy, nandu'un yu'ujuty myay'at wyindsu'ugudap ja Dios mut ja oyjyotkyujxmba ja naybyuduku di'ibu miits mduknigajxtap yu'ujuty,

¹⁴ es 'yamdown pyujtsowdap ja Dios mut miitskyujxmty mut winu jyot, mut ko Dios muj wiin kajaa tu kyuni'xyuty mut miitskyujxmty.

¹⁵ Yajja'aygyada'aky ja Dios mut ko tu xyjantsykyunu'xum muj wiin kajaa, di'ibu kyaj mbaat nnasja'am.

10

Paablu kyutujkan ko 'yapostulu'aty

¹ Ma tyadu neky, uj Paablu, n'amdoo nbujktsoodap mut ja yuunk'ajt naxypy'ajtan es ja Jesukristu tsojkan, oy jam naagaty miidsaty di'ibu junandap ko muk ayuk nduknigajxtu neky'am, per yuunk naxypyuts n'ity ko miits nmagajxy wiin jajp.

² N'amdeepy nbujtseebyuts ja may'ajtan, ko miits najkx ngu'ixtu, kudiibu miits xytyuk'agwanudu es awa'an nmagajxtat panuty xyñi'u'unudubats es jyuna'andu esats ti nduñ mut ko uj n'ity extam panuty myudajttap ja naxwiñudu winma'añ, pes nnayjya'abats es muk aa muk jot nmagajxadats yu'ujuty.

³ Tyu'ajtan ko ja'ay udsaty, per kyajyam udsaty ndsiptuñ extam ja ja'ay panuty ja naxwiñudu winma'añ ja'a'ajttadap.

⁴ Үа soldaаdu di'ibu ya naxwiiñ, уа'u yajtuundар ja espaаdu ма тsуiptundu; per uudsuty, kyaj uudsadyu тyaаdu nyajtundu, nyajkutageebyuts ja axak'ajtan. Diósats xуmуooyduy di'ibuts mаat nyajtu'adikya тyaаdu axak'ajtan es nyajkutagódyuts di'ibu маjku'u тyiimpy.

⁵ Nyajtageebyuts odyi'ibu winma'añ di'ibu ya"adijkypy es ya'ixy'átat ja Dios. Tugeкyа winma'añuty ndukmadjupts es тmаdówdat ja Kristu.

⁶ Ko miits xkyуyduunda'aydyat, net sitay n'awixyats es ndukkumadówdat di'ibáty kyaj tkuydyunda.

⁷ Katu miidsuty уа'ууу xy'ixtu wingujxpyу. Pаn ja pаn nidu'uguty ñajyáwаdu ko уа'u Jesukristu jya'ay'átyuty, paktu kwentu ko ujtsu du'an nandu'unu Jesukristu jya'ayuty.

⁸ Oyats uj njatumuj njatumkpaаdu ja kutujkan di'ibuts nmudajtypy, kyajts nduktsoydyuñ; pes ja agyujxm ja Nindsan'ñatmts tu xуmу'ooy уа kutujkan es myuj wiin kyajaat ja mmubujkanuty es kyaj esuts miits nyajkutagódyut.

⁹ Kyajtsu du'an uj miits n'adsu'uguya'andu mudadsu nneky,

¹⁰ éxtam naаk jyuna'andu: "Tyaаdu Paablа nekyкyujxу du'an je'eуu xуmугаjxum mak, per ko mat nnayyinguwa'kam, уuunk náxуpуар es ni ti tkatsooty ja 'yayuk."

¹¹ Per di'ibu dan jónándар pyáktabu kwentu ko nandu'un éxtamts winmak jotmak nmagajy mats nnijayu kots jagam n'ity, nandu'andsu du'an winmak jotmak ngajxat kots mаat ku'am awingujk nnaybyaadudat.

¹² Kyajts nnaydyukma'ijxkijxуya'a'añduyа tadu di'ibu ku'am naygyumaаyур. Nаgoo уа'ujuty lyok'a'attu ko ku'am ñayyajkijxуbudu o ko ñay'ijxkijxуbudu nixim niyam.

¹³ Uj, kyajts nmujyа'añ nbaаduya'añ mat ja di'ibuts kyaj xуpааaty. Diosu du'an di'ibu pyujtákyру уа ndsiba'anuts mats nduñ, es jambaadets xуmуooy esuts ndúnat ма miidsuty.

¹⁴ Paaty kyajts ndukpásemу уа ndsiba'anuts, éxtamxуpsts kyaj n'ityñum тuayур mat miidsuty. Ujtsu du'an jayujp'ajtr ndukninujxtu miidsuty ja oybyu ayuk di'ibu ñimadyakypy ja Jesukristu.

¹⁵ Kyajts ndukmaj ndukpaaаdu ja tuunk di'ibu wiinkpety tu ttundu, éxtamxуpsts uj nja'ajuty. Nik n'igats n'awixy ko myuj wiin kyajaat ja mmubujkanuty, es mbaаt n'aktúñuts n'igu ma miidsuty,

¹⁶ es nandu'un n'awánut ja oybyu ayuk waanu jagam ма Korintu, ма kyajnum ja oybyu ayuk yajkajxwa'xy, es du'an kadiiбу pаn jyuna'anat ko uj уа'uts ndukmajpadsuamaampy di'ibu wiink ja'ay tu ttundu.

¹⁷ Extam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan: "Pаn ja pаn ti ttukxonda'aky, wa'an ttukxonda'aky di'ibu Dios tu ttuñ."

¹⁸ Tyaаdu xtyuk'ijxam ko kyaj ti tтsooty ja di'ibu naymujpajtakар ku'am; di'ibu sitay tuump ko уа Dios jyuna'anat ko oy di'ibu ndu'unam.

11

Paablа es di'ibu nаgоobu ñaydyjndu apóstuluty

¹ Tundu may'ajtan, mаma'xtujktuguts mats nаgoo ngu'uw nugajxа.

² N'amа'ajtsy'ajttupts uj miidsuty Diosкyujxm. Miidsuty, Korintu ja'ayuty di'ibáty tu xy'axájudu Kristu, du'an miidsuty éxtam tu'ugu kixyudo'oxy di'ibu tu yajni'adsóy, es ujtsu du'an éxtam ja u'unkteety di'ibu pápур es n'ijx'it ngwenta'áttat extu ngуákat wa'ats ja'ayun ма Jesukristu, éxtam jyawu xyña'ay'áttu.

³ Per du'an éxtam ja ka'oybyu mat ja axak winma'añ twin'u'añ ja Eevu, tsu'kupts uj ko miits najx nandu'un mnayyákuаdu es myajwin'uundat es xyajtagátstat ja oybyu mwinma'añ di'ibu naty mmudajttap ма Jesukristu.

⁴ Pes kyaj mdsipka'axtu miidsuty ko mnimíndu naаk es tkajxwa'xtu es miits x'axájudat jat'uгу yajnitsókpu, es kyaj уа'udyu Jesús di'ibuts uj ngajxwa'xypy; o ko тtsóktat es miits xy'axájudat ja wiinkpu ja'ajun di'ibu kyaj уа'udyu Espírítu Santu di'ibu tu xy'axájudu; o miits xy'axájudat ja wiinkpu аxpujkan, es kyaj jya'adyu oybyu ayuk di'ibu ñimadyakypy ja Jesukristu di'ibuts uj miits tu n'awánudu.

⁵ Pes ni wi'ix тsoots ngawe'emу ax'am mudu tadu andákpety di'ibáty nay'andjудар apostulakópkuty.

⁶ Oyats uj nyajtijy ko kyajts njaty ja uw kajx, kyajts ja'ijty xyjatugoy'ajtxuty ja wijy'ajtan, du'an éxtam tu nduk'ixtu kanak nax di'ibuts tu nduñ.

⁷ ¿Tii wa'an nduundu axuuk ko n'awa'anudu ja Diosu 'yayuk ko ni nu'un oj mgatsobátxudu? ¿Es тii, paadyudsu du'an xy'axtijtu es du'an miidsuty muj mbaadudat?

⁸ Ngupujkats ja pudujkan di'ibuts xуmуooydu ja mubujkпaty di'ibu naymujkudар ма wiink kajpnuty, esuts miits nmadúndat. Tyaаdu du'an tpaty éxtamxуpsts уа'ujuty nme'tsyats.

⁹ Es óyats oj ti xytyugoy'ajtxu, ni tu'uguts miits nga"adsijpy. Ja nmagu'uk'ajtam di'ibu jittap Masedoñu, yu'uts xymyoodyu di'ibudsu naty xytyugoy'ajtxup. Kyajnumts uj miidsuty ti n'amdoy esuts xyppyudákudut, es ni na'ats miits nga"amdówdut di'ibats uj nyajtagoy'ajtypy.

¹⁰ N'anuumudu du'un mut ja tyuy'ajtanu Kristu, es ni pán majatyu ñaxwíñudu Akayu xykyparujkat yu nxdókanuts.

¹¹ ¿Es tii, mut kots du'un njuna'añ, mjanándap xytyijy ko kyaj ndsoktu miidsuty? ¡Diosu du'un ñija'ap kots miits njantsytsyoktu byeen!

¹² Per n'akkajxwa'xupts ja Diosu 'yayuk nan nada'uñu, es du'unu tadu di'ibu nay'andjádap apóstulaty ni wi'ix tsoo tkapaattut wi'ix jyuna'andut ko yu'u tmadundu Dios éxtam uján.

¹³ Tim tui'ajtan ko tadu ja'ayuty kyaj yu'ujuty ja Jesukristu 'yapóstulu. Andakp yu'u es je'eyu t'anuumudu ja ja'ayuty ko yu'u 'yapostulu'átudu Jesukristu.

¹⁴ Kyaj muk yajjáwt ko du'un 'yadu'utstu, pes ku'am ja mujku'ugóp Satanás ñayajtagátsuty es ñayajkuxe'egyuty éxtam tu'ugu Dios ja 'yanklas.

¹⁵ Paaty kyaj muk yajjáwu ko yu Satanasu myuduumbuty nandu'un ñayajtagátsudu es ñayajkuxu'ugudu éxtamu Dios maduumbuty. Per óknum ja Dios tyukkumadowa'añuty éxtam ñitákuty.

Wi'ixu Paablu 'yayo'ombaqty

¹⁶ Jatugok n'ak'anuumudu ko kyaj mjuna'andut kots uj nlókaty; per pun du'unuts xy'ixtu, na'ijxtuguts es mínuts n'okkajxy éxtam tu'ugu loku, esuts uj nandu'un waanu nmuj nbaadut.

¹⁷ Kyajts ja yamu du'un njuna'añu tyaadu mut ja Nindsun'ajtamú kyutujkan, ja'a du'un xya'adátspats ja nloku'átuts mats nmuj nbaadu.

¹⁸ Ja'a ko ta may di'ibu nayjya'adap muj kujxm, mínuts uj nandu'un n'oknayjyáwuty muj kujxm.

¹⁹ Mut ko miidsuty nagoo m'okkuwiyaty'ajnadu, mmuma'xtujktap ja lokutujkaty.

²⁰ Pes miidsuty myajnajx myajkujktap ko yu taaduty m'ana'amudu es xymyudúndut, o ko mwin'uanudu, o ko mmaadsudu o extu ko mwimbojtsu'ugudu.

²¹ Oyats ja'ijty njatsoydyñ kots du'un njuna'añ, ¡byeenuts uj ndim'ya"ayow ndim'ya"ama'aduty esuts du'un n'adu'udsut!

Per pun wi'ix ja wiink muk aa muk jot ñayjyáwuty es ñaymyujpjeta'agyuty, mínuts uj nandu'un n'oknayjyáwuty, óyats uj du'un n'uy ngajxy éxtam tu'ugu loku.

²² ¿Tii du'un jyuna'andu ko 'yebreewa'ayuty yu'udyu? Nandu'unuts uj n'ebreewa'ayuty. ¿Tii du'un jyuna'andu ko yu'ujuty 'yisraelitaja'ayudyu di'ibu Dios wyin'ijxu? Nandu'unuts uj n'israelitaja'ayuty. ¿Tii du'un ñayñigajxudu ko yu'u Abraan tyuamp'at 'yaats'átudu? Pes ujtsu du'un nandu'un xtyuump'ajt xy'aats'ajtp ja Abraan.

²³ ¿Janándap ko tmadundu ja Jesukristu? Ujtsu du'un sitay ni'igu nmadúñuts ja Jesukristu. Oyats du'un n'uy ngajxy lokun, tats nduñ waanu ni'igu kudinun yu'ujuty. Tats xypyujta'aktu pujxndugóty kanak ok kudinun yu'ujuty, es tats n'ity o'kun jujp'am kanak ok.

²⁴ Múgox okats ja israelítuty tu xymyoodyu ja i'pxmajóx majtátx ku'u ja naywyopu.

²⁵ Tugak okats tu nyajkepywyépy, tugokats nyajtsaga'tsy, tugak okats tu njakiñ mut ja barku madsu naty njúdyt, tuk xuu tuk úxuts ngunaanudijty mejññikujxy.

²⁶ Tats kanak ok nnu'uyo'oy ndu'uyo'oy. Tats n'ity o'kun jujp'am, mujnjúdyt, ma yu ma'tsputy, mats xyñu'udán xtyu'udánudu, ma nnu'israelitu ja'ayuty, ma di'ibu kyaj 'yisraelítuty, nu'aay tu'aay, kajpnóty, jikymyejñóty, es ma yu ja'ayuty di'ibu nay'andjádap mabujkpatujkaty.

²⁷ Tats njantsytyñ mut ja amay jotmay. Kanak okats tu nyajnáxy ja tsuu ni ngama'ayuts. Tats n'ayu'aty es tats nyajnáxy ja tuudsu, es tats nyajnáxy ja xux, es waanats ja nwit niijam.

²⁸ Taanumu wiingátypyu waanu may di'ibats xtyuunkmeepy, ja'a ko bom bómut nmujotmaybyaaty nidugekyu pánuty 'yaxájudap ja Jesús éxtamu Kristu.

²⁹ Ko pán 'yity ya"ayow ya"ama'at, nandu'unuts n'ity ya"ayow ya"ama'at; es pun ja pán ñayajpekykya'ayuty, ujts maay tajp es njot'ambékyats mut ja di'ibu myugu'uk ya-jpekykya'apy.

³⁰ Pun du'uñumts n'akmuj n'akpaadu, akmuj akpaadupts madu tyaaduty es nya'ixudats ja nya"ama'at'ajtanuts.

³¹ Yu Nindsun'ajtam Jesukristu Tyeety, yu nDios Teety'ajtam di'ibu pátap ja may'ajt windsu'kan wínu xuu wínu tiempu, yu'u ñija'ap kots ngajxy ja tui'ajtan.

³² Kots n'ijty Damasku, ja gobernador di'ibu naty myudiimpy ja rey Aretus, yu'u pyujták ja tujk aa kwenta'ajtpaty ma tadu kajpn, esuts xymyatsánduts es xyajnjáxánduts tsimy;

³³ per xkyutuuñajxtuts ja mabujkpatujk kasyoty ma ja kajpn nabotsu vyentanu, es du'unuts xykyamajstá.

12

Yajmūnūjx ja Paqblū tsajpōtm

¹ Oy ni tits ngaganaraty kots nnaymyūjkumāyuty, koonūmts tyam ndukmūmadya'aky ja ijxma'tūn es di'ibūts ūj Nindsūn'ajtam tu xytyuk'ixy.

² Majmajkts jumūjtūp nūyjmūnejuysu jam tsajpōtm. Kyajts nnijawū pūn ojtsūdsū dū'ūn mūdūts nnini'x ngūbajjk, o yū'ūyūdsū n'anmūjā'an. Dios űija'ap.

³ Per di'ibūts ūj sitūy tūy'ajtūn nnijawū (pūn ojtsūdsū dū'ūn mūdūts nnini'x ngūbajjkūts o kyaj, űija'abū Dios)

⁴ ko jam tsajpōtmūts nmūdooy di'ibū kyaj pūn tmūwinmā'āñbyaaty o űigutikyuty yajniūjajxū.

⁵ Mbaadūts ūj njamūj njapaadū mūdū tyaadū, per kyajtsū dū'ūn ndūnā'āñ; mūjpaadūpts mūt ēxtūmts nya"ayow nya"amā'aduty.

⁶ Kooxyūpts ūj nmūjāyā'añ nbaadūyā'añ, kyajxyūbū taadū lyokūwinmā'āñūty; ōyxyūbū dū'ūn kots nmūj nbaadū, yū'ūts nmadyakypū di'ibū tūy'ajtūn.

⁷ Nūgōo 'yokmūj'ajnū di'ibūts n'ijx. Paadyū Dios dyajkutiky es ja mūjku'ugōrk, ja Satanās, xyā"ayōwūt mūt tu'ugu pūjkūnū mūkpū kūdiibūts ūj nnaybyūjtā'agudūt mūj kūjxm.

⁸ Tūgūk ōkūts nja'amdooy njabūjktsooy ja Nindsūn'ajtam esxyūpts xytyukniwā'adsū tyādū pūjkūn.

⁹ Per yū'ū xy'adsooyūts: "Yū nmay'ajtūnūts yū'ū mdukūmadā'agūdūbū tadū pūjkūn. Ko mij myā"ayow myā"amā'aduty, yā'ijxp ko ūjtsū dū'ūn di'ibū mmooyūp ja mūjāā." Es mūt kots dū'ūn xy'anmūgūy ja Nindsūn'ajtam, mbaadūts ndukmūj ndukpāādū kots nya"ayow nya"amā'aduty, mūt ko dū'ūn yā'ixy ja Jesukristū myūk'ajtūn.

¹⁰ Paaty jotkūjūts nnayjāwūty ōyūts nya"ayow nya"amā'aduty, ōyūts xyjani'o'o xy-janiyāxūbūdsū, ōyūts xyjapajūdiūpūdsū, es ōyūts xyā"ayōwdūts mūt ja ayo'on jotmay mūt yū'ūgyūjxmū Jesukristū. Mūt ko ōyūts njaya"ayow'ajt njaya"amā'āt'ajtpū, Jesukristūts xymūyāameepy.

Paqblū tmūmay tmūdajy ja mūbūjkrūtk di'ibū Korintū

¹¹ Nūgōots tū nlokū'aty kodsū dū'ūn tū nnaymyūjūjtā'agyūty, per miidsūdyū dū'ūn tū xytyuktūndū agwanū. Mūt ko miidsūdyū dū'ūn tū mjapaadūdsū xyajmūjūpūdsūmūdūts, pes pūn miits m'ijxkijxyūdsū tadū di'ibū 'yandijtpū apōstūlū kōrkūty mūt ūj, m'ixtpū ko ni wī'ix tsoo yū'ūjūty waanū oy tmūdūndū ja Dios es kūdiinūm ūj.

¹² Pes kots n'ijty mūt miidsūty, nya'ijxūts kots njantsy'apōstūlūty, ja'a ko mūt ja mā'xtūjkūnūts ndūūñ kanak naxū ijxwū'ūmūn, mūj'ajtūn es di'ibū jā'ay dū'ūnū mūūt wūy'ūmūdyā'aydyū.

¹³ Dū'ūnūmts ūj miits nbudūjkūdsū ēxtūmts nbudūjkūdsū ja mūbūjkrūtk di'ibū wiink tsoo naymyūjkūdsū; di'ibū dū'ūn tu'uk mūūt tyūgatsy, ja'a dū'ūn mūt ko miits kyaj ti pudūjkūn xymūooydyū. Dū'ūn xy'oknamā'xtāt pūn tū nmūdgūoydyū mūt ko kyaj tū n'amdowdū.

¹⁴ Tyāmūts nūjūp'ixy es nūjx ngu'ixā'andū myūdgūk ōkpū, es kyaj n'adsipā'andū. Kyajts nbajūdyty di'ibū miits mmūdajū mjaygyajtpū, miidsūdyū dūn kū'ūm n'ūxtā'aydyūp; pes yū u'unkteedyūty yū'ū dūn pātūdsūp t'ūxtā'aydyūty es t'ixtādū 'yū'unk 'yūnā'kūty, es kyaj yū'ūjūty ja u'unk ūnā'k di'ibū 'yixtpū ja tyāak tyeedūty.

¹⁵ Mūt tu'ugu oyjyot nyajtūnūdsūts tūgēkyū di'ibūts nmūdajtypy, es mūt tūgēkyūts ja nmūjāā nbudūkūdsū miidsūty. ĶTii xytsyōjktūpts miidsūty waanū pūn nduk'ijxtpū miidsūty ko njantsytsyōktū byeen?

¹⁶ Ni nā'a ti tū ngā'amdowdū mūdūdsū ngu'ūm gastū, oy jyādū'ūnūty, taa di'ibū jūnāndūp: "Tyādū Paqblū byeen pye'tyūpyūty es tū xylyokū'ijxūm, es otyūim wī'ixūty tūū yū'ū dyajpūdsēmy ja meeñ es tgastū'aty."

¹⁷ ĶPer wī'ix tsoots tū nyajpūdsēmy ja mmeēñ? ĶTii mūt ja di'ibūts ngajx ēxtūmūdsū ngūdūnābyū?

¹⁸ Kots nduknipejky ja Titū es nūjx ngu'ixādū, ngejxyūts yū'ū mūt jatū'ugu nmūgu'uk'ajtūm. ĶTii yajpūdsūmūdū mā miidsūty oynū'ūnūnū gyanaratyū? Kyaj, Ķkūdiū? Nmūdajtpūts tī'igyū jot winmā'āñ. Tī'igyūts otyūiūty ndūndū.

¹⁹ ĶTii mjūnāndūp miidsūty ko mūdū tyādū neky, ja'ats ndiūmpy es nnayyājwū'ūmā'āñūdyūts yajxōn mūt miidsū? ĶKyaj dyū'ūnūty! Di'ibūts tū nmūdyā'aky, dū'ūnūts njūnā'āñ ēxtūmū Jesukristū kyūdūnābyū es Dios testiūgū. Mūgu'ūgūtyty, tūgēkyū di'ibūts ndiūmpy, ja'a dū'ūn es xyajmūjwiin xyajkajāajūdsū ja mmūbūjkūnūty.

²⁰ Mūt ko njā'abūts ko nūjx ngu'ixtū, wā'anū da ngā'ōkpātūnū ēxtūmts ūj ndseky, es nandū'ūn miidsūty kyajts xypūgātūts ēxtūmts miits xyjapaadā'andū. Nūjūjpa'abūts ko kyūxū'ūgūt ja tsip, nayñi'o'o nayñi'yāxūk, akū, joramayū, pi'ts ūy pi'ts kajxy, naybyat'ijx nayjyūnak'ijxūn, mūj patūn.

²¹ Juppja'apts kots nujx ngu'ixtu, yu nDiósats xytyukjávawpts di'ibuts uj ndsoydyu'un'átap, es kots miits nimay nnijuh'y nniya'axtat ko miits tu mbekytyunda es kyajnum xymyastu'uttu ja axuk'ajtan, ja mu'induunk es ja ka'oybyu winma'añ di'ibu mbaduundap.

13

Kajxwíjn esu kajxpo'xun

¹ Tyaadu da'un ja myuduguk okru ngu'ixa'andu. Pun jaa di'ibu u'unun tyuda'aga'añ, koonum tsyékyuty majtsk o tuguk di'ibu ñikajxpáttap, éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan.

² Ko ja myumajtsk okru ngu'ixtu, ndukjaygyujkaduts di'ibu naty pekytyuundap, es tyam n'aktukjaygyúkaduts yu'ujuty esu wiinkpety. Kots n'akninujxtat jatagok, kyajts nnakyñima'xtat,

³ es da'un nduk'ixtat ko ujts ngudunaapy ja Jesukristu. Pes jaygyúkadu ko yu Jesukristu, kyaj yu'u ya'ayow ya'ama'adaty, mak'ajtanu da'un sitay myudajtypy di'ibu yajtiimpy ma miidsaty.

⁴ Tui'ajtanu'u ko 'ye'ky kruuzkajxm éxtamu ya'ayow ya'ama'atpan, per tyam jiky'ajtp mut ja Diosu myuk'ajtan. Es nandu'unuts uj n'ity ya'ayow ya'ama'at es ti'igyu mut ja Kristu njiky'áttaduts, es Dios myuk'ajtangyujxmuts miits nbudúkadut.

⁵ Naywyinma'añ'ixudu miidsaty ku'am, es xy'ixtat pan mmubajktap ja Jesukristu. ¿Tii kyaj xpyuktá kwenta ko Jesukristu 'yity ma miidsaty pan mjantsymyubajktap?

⁶ Ndukmu'awdajtupts es miits xyñijáwudut kots uj nmudún ja Nindsun'ajtam.

⁷ Kajxtákpats es mjiky'áttat yajxon. Kyaj yu'ujuty esats uj miits xyajwu'umdat oy, ja'a da'un es oy m'ittat madu Dios, oy jyakuxe'eky kyaj 'yóyuty di'ibuts nduun ngajx ma miidsaty.

⁸ Kyajts mbaat ndsiptún mut ja tui'ajtan, yu'udsu da'un je'eyu mbaat nduñ ja tui'ajtan.

⁹ Xondákpats ko miits m'oy'at mmak'attu, óyats uj nya'ayow nya'ama'adaty; es akkajxtákpats es m'ittat éxtamu Dios ttseky.

¹⁰ Paaty maanum ngaku'ixtu, nja'ayats ma tyadu neky es miits mnayjyujwijtsambítadut ku'amuty, es kyaj jyatyimtsékyuty es uj miits ndukkumadówdut kots uj nnajxat; mut ko ja Nindsun'ajtamts tu xymyo'oy yu kutujkan es myuj wiin kyajaat ja mmubajknuty, es kyaj esats miits nyajkutagódyut.

¹¹ Mugu'ugituty, mats ngajxtaayñu, ndukmudsojktap es mjiky'áttat agujk jotkujk. Úxta'aydyu di'ibu myajwu'umudap wa'ats ma ja mjiky'ajtan. Nayyajjotkujkadu es jyiky'attu ti'igyu agujk jotkujk. Pun mduundabu da'un, netu Dios, di'ibu yajkypy ja tsojkan esu agujk'ajt jotkujk'ajtan, 'yitat ma miidsaty.

¹² Naymyats naymyanánu nixim niyam Jesukristukyujxm.

¹³ MayDiósuk da'un jyuna'andu nidagekyu nmamubajkpa'ajtam.

¹⁴ Wa'anu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xudu es ja Dios mmo'oyudu tsojkan esu Espiritu Santu mmát'itadu nidagekyu miidsaty.

Neky Di'ibu Paablu Tyuknigajxta Ja Galasya Ja'ayuty

¹ Eĵ Paablu, 'yapóstalu Jesukristu, es kyaj mut ya'ugyujxmuty ja naxwíñadu ja'ayudyu kyutujkan, es nan ni tu'ugudsu ja'ay tu xkyarujta'aky, ya'uts xpyujáktu ja Jesukristu ku'am esu Dios Teety di'ibu Kristu yajjikypuyjk.

² Eĵ mut nidagekyu ya nmagu'uk'ajtam di'ibu yam ijttap mut uj, nduknigáxtadsu tyadu neky ja mabujkputujk di'ibáty naymyujkadap Galasyu.

³ Wa'anú nDios Teety'ajtam esu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xadu es mmo'oyadu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan,

⁴ ja Jesukristu di'ibu nayyajku éxtamu windsu'kan es xyajpojpnitago'oyam es kadiibu nbadu'unam ja axuk'ajtan di'ibu ya naxwíñ, es mudu tyaadu Jesukristu tkuudyuun di'ibu Dios Teety tsyojk es ttunat.

⁵ Pes n'ok'awdajtam ja Dios di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan winu xuu winu tiempu. Wa'an du'anuty.

Kyaj ma wiink oybyu ayuk

⁶ Mugu'ugítuty, du'ñats xyajwu'amu ko jantsy tim tsojk miits xymyastu'uttu ja Dios, di'ibu mwin'ijxadu es xy'axájut ja Kristu ñitsokun, es tyam mbanujxándap ja wiinkpu di'ibu tyijttap oybyu ayuk.

⁷ Per kyaj ti wiinkpu oybyu ayuk. Di'ibu dan situy tim tuj'ajtan, tam naagudyu ja'ay di'ibu mwin'uanánadap mut ko tsyojktap dyajtagatsa'andu ja oybyu ayuk di'ibu Kristu ñimadyakpy.

⁸ Per pun ja pán mduk'axpákuu wiinkpu axpákuu es kadiinam ja oybyu ayuk di'ibuts miits tu nduk'axpáku, wa'an yajkajxpéky winu xuu winu tiempu, oy tyim'ujtsuty, o tu'ugu anklas di'ibu miimp tsajpót.

⁹ Nnikajxpejtypyats jatugok. Pun ja pán mduk'axpákuu wiinkpu axpákuu es kadiinam ja oybyu ayuk di'ibu tu xy'axájadu, wa'an yajkajxpéky winu xuu winu tiempu.

¹⁰ Es kots du'un njuna'añ, žtii mjunaamp xytyjy kots du'un njuna'añ, ja'a du'an esats ja ja'ayuty xy'oy'ixat? Kyaju du'un. Ndjeypyats je'eyu esuds Dios xy'oy'ixat. Kooxyuats uj ndseky nwu'ama'añ yajxon mut ja ja'ayuty, kyajxyuats uj nmudún ja Kristu.

Paablu tyuku apóstulu

¹¹ Mugu'ugítuty, jaygyúkadu miidsuty, ja oybyu ayuk di'ibu tu nduk'axpáku, kyaj ya'ujuty ja ja'ayudyu wyinma'añ.

¹² Kyaju ja'ayuts xytyukmumadyaky es ni tu'ugu ya'axpájkpu xkyatukni'ijxu, ku'amu Jesukristu xytyuknija'ajats.

¹³ Tu xymyudowdu wi'ixats uj njiky'ajty tuuyap kots uj ijty nbadún ja israelítuty ja kyostumbra, es wi'ixats uj ijty njantsypyajudity ja di'ibu pyanujxtap ja Kristu es nyanjukugoyáñats.

¹⁴ Eĵts ijty waanu ni'igu nbadiiumpy ja israelítudyu 'yaxpákuu kadiinamts ja nmuduknáxuty, ni'igu ijty nbadúñats di'ibu ja 'yaptujk jaayam tyuundu.

¹⁵ Peru Dios tuudsu naty xywyin'ixy madsu naty kyajnam nmiñ nja'tyats. Pes mut ja myay'ajtanguyxm xywooyats esats nmudúnat,

¹⁶ esats xytyuk'ijxy xytyuknija'ajats ja 'yU'unk, esats uj ngajxwá'xat ja 'yU'unk jya'a ma di'ibu kyaj 'yisraelítuty. Pes kyajts uj n'amdooy ja kajxwíñun mut ni pán.

¹⁷ Es ni ngapatujkats Jerusalén esats pán xya'axpákuuats di'ibu naty apostalu'ajttap ma naty uj kyajnam, nik ni'igats oj nnejxy ma ja Araabyu muj it, es óknamts njumbijty jatugok ma Damasku kajpn.

¹⁸ Extu ko ñajxy tuguk jamujt, nétats oj nnejxy Jerusalén es ngu'ijxyuts ja Peedru. Es majmókx xuats nwe'emy jap mut ya'u.

¹⁹ Es kyajts jam n'ijxy ja wiinkpu apóstalu, ya'uyats n'ijx ja Santya'agu, ja Nindsun'ajtamu myuga'ax.

²⁰ Nmudajtypyats ja tuj'ajtan ko di'ibu n'anmaagydyur, ya'u du'un ja tuj'ajtan. Níja'ap ja Dios ko kyajts n'anda'aky.

²¹ Oknamts nnejxy ma ya Siryu ñax esu Silisyu ñax.

²² Kyajts xy'ixy'ajttu pánuty myubujktap ja Kristu jam Judeu,

²³ je'eyu situy tmudoo juna'andu: "Ja di'ibu tuuyap xpyajudijtam, tyam jyudity tkajxwa'xy nandu'un ko Jesús ya'ujuty ja Kristu di'ibu Dios kyajx es xyajnitso'oga'anam."

²⁴ Es t'awdattu Dios mut ujtskyujxm.

2

Apóstulaty tkupuktu ja Paablu

¹ Ko ñajxy majmajkts jumajt, nnejxyuts jatugok Jerusalén mut ja Bernabee, es nmunejxyuts ja Titu.

² Nnejxyuts jap mut ko Diósudsu naty tu xymyo'oy ja winma'añ esuts jap nnujxut. Jáputš nnaymyujkudu mut púnadyu mubujkputujk ñigopk'ajttap, es ndukmumadyákyuts ak ja'ajaty wi'ixuts ngajxwa'xy ja oybyu ayuk majaty kyaj 'yisraelítuty. Du'unuts nduuñ kadiibu tyugóyut di'ibudsu naty tu nduñ es ndiimpyñamts.

³ Per oy ja Titu jyayu'udyu grieegu ja'ay, kyaj amajaa t'anmaaydyu es yajtsúkut waanu ma yu yedyujk'ajtan*.

⁴ Jam ja ja'ay naagaty di'ibu tujkudu es jyunnandu mut ja andakungyujxm ko yu'ujuty tranujxtu Kristu. Yu'ujuty je'eyu myndu ixxu'k ixtákrá wi'ix ti yajtuñ ko n'ijtam awa'adstúm yu'ugyujxmu Kristu. Tadu ja'ayuty xyja'anuumyánuts es agwanu nbadu'unam ja ana'amun.

⁵ Per udsaty kyajts ngupujkta tadu axpukun, ni je'eyu tuk poján, es du'an ja tuj'ajtan di'ibu yajpát mut ja oybyu ayuk wyu'umut ma miidsuty.

⁶ Kyajts xymyoodyu jembyu kajxwíjan ja ja'ay di'ibuty kaxu'ktap ko ñigopk'ajttap ma ja mubujkputujkuty. Kyajts uj nduñ kwentu pán pán yu'ujuty, ja'a ko Dios kyaj trayo'oy wingu'uy agu'uy éxtam ñayajkaxe'egyuty.

⁷ Kyajts uj wiink kajxwíjan xymyoodyu, yu'ujuty ko Diósudsu naty tu xytyuknipeky ja tuunk esuts ngajxwa'xut ja oybyu ayuk ma di'ibu kyaj 'yisraelítuty, du'an éxtam ttuknipejky ja Peedru ja tuunk ma ja israelítuty.

⁸ Es du'an éxtam ja Dios tkejxy ja Peedru éxtamu apóstulu ma yu israelítuty, nandu'anuts uj xykyejxy éxtamu apóstulu ma di'ibu kyaj 'yisraelítuty.

⁹ Paaty ja Santya'agu, Peedru es ja Fwank, di'ibu naty ijttap éxtam tñigopk'attu ja mubujkputujkuty, tmawinma'añbyáttu kots Diosu naty tu xymyo'oyu tyadu tuunk, es xykyumajtsyuts uj esu Bernabee. Du'an ttuundu tyadu éxtam naymyayukyujxm, es du'anuts nnaayjati'igyadu esuts udsaty ndúndut ma di'ibu kyaj 'yisraelítuty, es yu'ujuty 'yaktúndut ma yu israelítuty.

¹⁰ Je'eyuts xy'amdoo xpyujktsoduu es du'añamts nbudákudat ja ayoobutujkuty di'ibu ijttap Judee, di'ibuts ni'igu ndunaampy.

Paablu twingugajxu ja Peedru

¹¹ Es ko Peedru oj ñejxy Antyokiú kajpnóty, ojts n'ooy mayjya'ayóty, ja'a ko wa'ats yajnijáwu ko pyekytyuun.

¹² Ja'a ko jawyiin tmakaaodyu di'ibu kyaj 'yisraelítuty, extu ko naagaty jyajttu ja israelítuty di'ibu tso'ondu ma Santya'agu; net oga'an tmastuty ja Peedru kyáyut mut di'ibu kyaj 'yisraelítuty, mut ko ttsu'ku éxtam jyana'andu ja israelítuty.

¹³ Es ko yu'u t'ijxtu ja wiingátyryu israelítu di'ibu nandu'an ja Kristu pyanujxtap, ta tpaduundu ja Peedru 'yaxuk winma'añ, es extu Bernabee pyadu'udujku nandu'an.

¹⁴ Per kots n'ijxy ko kyaj dyajtu'uyo'odyu éxtam ja oybyu ayuk, nétuts n'anmaay ja Peedru mayjya'ayóty: "Mij m'israelitu, es kyaj xykyuydyúñ ja israelítudy kyostumbru, pes, ¿ti ko xytyukkuwánudu ja di'ibu kyaj 'yisraelítuty es tkuydyúnat ja israelítudy kyostumbru?"

Di'ibáty oy wu'umdu mut ja Dios

¹⁵ Udsajtam apóstulu'ajtam, israelítu ja'ayuty udsajtam mut ko jap nmaxu'un'ajtam, es kyaj udsajtam nya'andijum pekyjya'ay éxtam di'ibu kyaj 'yisraelítuty,

¹⁶ nnija'am ko kyaj pán oy wye'emy mut ja Dios mut ko tpadúñ ja Moisesu 'yana'amun, yu'uy di'ibu myubejkyry ja Kristu. Paaty udsajtam nandu'an nmubujkam ja Kristu éxtamu nYajnitso'kpu'ajtam es oy nwu'amam mut ja Dios, es kyaj mut ko nguydyu'unam ja Moisesu 'yana'amun, mut ko ni pán oy kyawe'emy mut ja Dios ko tpadúñ ja Moisesu 'yana'amun.

¹⁷ Pán n'ijxta'ayam wi'ix oy nwu'amam mut ja Dios mut ja Kristukyujxm, nya'ijxam ko nbojpuja'ay'ajtam, du'an éxtamu di'ibu kyaj 'yisraelítuty. ¿Ti yu'u 'yandijpy ko Kristu xyajpekytyu'unama? ¡Ni wi'ix tsool!

¹⁸ Pes pán tyam nya'o'oyapts di'ibuts tu n'okijjtu, pes nya'ijxapts kots uj tu waanu nduundugóy.

¹⁹ Mut ko kyajts uj ja ana'amun n'okpaduunnu, du'an tpaaty éxtamts uj tu n'o'knu, du'unuts uj njiky'aty éxtamu Diosu myaduumbu,

²⁰ es mut ko Kristu ñayajku windsu'kun mut ujtskyujxm jam kruuzkujxm, mbaat njuna'anam ko du'an éxtamxyapts tu n'ee'ky kruuzkujxm mut ja'a. Paaty kyaj 'yok'ujts'ajnu

* 2:3 Ix Lukas 1:59.

di'ibu jiky'ajtp madsa nnini'x, yu'u dan ja Kristu di'ibu jiky'ajtp ma ejun, es tyam nya'ixyudyats ko njiky'atvats nmdufutats ja Kristu extamdsu nYajnutsokru, mut ko yu'ats xytsyojk es flayajku windsu'kun mut ujtskyujxm.

²¹ Kyajts n'axtijy ja may'ajtan di'ibu Dios tyiimpv ujtskyujxm, pes kooxyup mbaadu ja'ay 'yokwe'emv oy mut ja Dios ana'amungvujxm, kyajxyup jyatyimngutikyuty es ja Kristu 'yeekyxyup.

3

Ana'amun esu mubujkun

¹ iAy Galasyu ja'ayuty! Nugoo mdimkujuun'aty'ajnadu miidsuty. zPan tu mnibanaxadu? Tats kexy ka'pxy ngajxwa'xy miits mwinduuyuty extamu Jesukristu oj kyruuzpety, du'un extam ku'amxyup x'ijxtu.

² Anmaagyats, ztu xy'axajudu miidsuty ja Diosu Jya'ajun mut ko tu xykyuydyundu ja Moisesu 'yana'amun, o mut ko tu xymubaktu di'ibu tu xymudowdu?

³ iMjantskyujuunedyu du'un! Ja'a ko tu mdsonda'aktu mut ja Espiritu Santu, zwi'ix tyamu net xyajkuguxu'andu madu mgu'am winma'ginty?

⁴ zTii ni nu'un tu mgatu'unxudu extam tugekyu tu mjatudu mut ko tu xy'axaju Jesukristu? Ej junaambats ko tu mdu'unxudu oyne'unun.

⁵ Pes yaj'yo'oydyu mwinma'gn. Ko Dios mmo'oyudu yu Jya'ajun es ttuñ ja maj'ajtan ma miidsuty, zti paadyu du'un ttuñ mut ko miidsuty tu xykyuydyundu ja Moisesu 'yana'amun? Kyaj dyu'unuty, du'un ttuñ mut ko miits xy'axajudu ja Jesukristu extamu Yajnutsokru.

⁶ Tim du'un jyajty extamu n'aptajk'ajtam Abraan, pes ja Diosu jyaabyajtan jyuna'gn: "Abraan myubujk ja Dios, es paaty oj oy wye'emv mut ja Dios."

⁷ Esu tyaadu yu'u xtyuknija'am yajxon ko di'ibaty myubujktup ja Dios, yu'u du'un tyuamp'ajt 'yaats'ajttup ja Abraan.

⁸ Jekyup ja Diosu jyaabyajtan nigajx ko Dios oy wye'emut mut ja ja'ayuty di'ibu kyaj 'yisraelitatu ko myubakudu, es ja Abraan ya'awa'anu ja oybyu ayuk ko Dios 'yanmaayu: "Mut mijtskyujxm ngunu'xpts nidugekyu naxwifudu ja'ayuty."

⁹ Panuty ja Dios myubujktup, ja'a Dios kunu'xanudup madu Abraan, di'ibu nandu'un mubujk.

¹⁰ Di'ibu jiky'atandup extam ja Moisesu 'yana'amun jyuna'gn, ja'a 'yawijxtup ja Diosu tyudyu'unun, mut ko ja Diosu jyaabyajtan jyuna'gn: "Kajxpeky 'yitat di'ibu kyaj tugekyu tugekyu tkuydyun di'ibu ijtp kujayu ma yu ana'amun."

¹¹ Ja Diosu jyaabyajtan xtyuknija'am yajxon ko kyaj ni pan oy kyawe'emv mut ja Dios ko trapun ja ana'amun. Mut ko Diosu jyaabyajtan jyuna'gn: "Di'ibu myubujkangvujxm oy wa'amp mut ja Diosu, yu'u du'un jiky'atup."

¹² Per ja ana'amun kyaj ti tmadya'aky ko Dios nmubujkam; di'ibu situy junaamp ja Diosu jyaabyajtan, yu'u tyaadu: "Di'ibu pyadiimpv tugekyu extam yu ana'amun jyuna'gn, tadu du'ambu jiky'atup wnu xnu wnu tiempu."

¹³ Kristu yajnaxx ja tyudyu'unun di'ibu udsajtam oj xyjaratam, es du'un xyajnutsokum ma ja tyudyu'unun di'ibu patup nidugekyu di'ibu kyaj tkuydyun ja ana'amun, mut ko Diosu jyaabyajtan jyuna'gn: "Di'ibu o'kp kuduy ma tu'ugu kepy, Diosu du'un tu kyajxpekyuty."

¹⁴ Es du'un ko yu di'ibu kyaj 'yisraelitatu t'axajudu ja Jesukristu extamu Yajnutsokru, Dios kunu'xandup extam jekyup wyandaky ja Abraan. Es du'un ko nmubujkam ja Kristu, n'axajun ja Espiritu Santu di'ibu Dios wyandak.

Ana'amun esu wandakun

¹⁵ Mugu'ugitaty, min n'ok'yajtu'unun extamu ijxrajtan di'ibu udsajtam nidugekyu tu n'ijxam oyne'unun ma njiky'ajtan'ajtam. Ko tu'ugu ja'ay dyajti'igyadu 'yayuk o ttuñ ja kajxy'atvuy es tffirmaraty yajxon, ni pan mbaat tkapuwitsy es ni mbaat tkayajmaju.

¹⁶ Nandu'unu du'un ja Dios tmooy ja wyandakun ja Abraan es ja tyuamp 'yaats. Ja Diosu jyaabyajtan kyaj jyuna'gn: "Yu mduamp m'aadsuty", extamxyup jyuna'gn may ja Abraanu tyuamp 'yaadsuty. Byeem yajxon jyuna'gn: "Yu mduamp m'aats", di'ibu 'yandijpy je'eyu tu'uk. Yu'u dan 'yandijpy ja Kristu.

¹⁷ Dios tu'ugu kajxy'atvuy ttuñ mut ja Abraan, es oknum ja Moisesu 'yana'amun oj myin taxk mugopx ja'ipx majk jumajt. Paaty kyaj mbaat ja ana'amun dyajwe'emv extam kyaj t'oktuunnut di'ibu Dios wyandak mut ja Abraan.

¹⁸ Kooxyup udsajtam ja Dios xymo'oya'anam ja kuma'gn mut yu'ugvujxm ko nguydyu'unum ja Moisesu 'yana'amun, kyajxyup wandakangvujxm nyajmo'oyum ja kuma'gn. Per ja Dios wyandak ja Abraan ko tmo'oya'gn nadu'gn ja kuma'gn.

¹⁹ Pes, zwi'ixu dan tyuñ ja Moisesu 'yana'amun? Dios yajk es dya'ixyuty di'ibu du'un ja pojru. Tadu ana'amun yu'u jatunan je'eyu extu ko myinat ja Abraan tyuamp 'yaats di'ibu

yajwāndāk. Dios myooy ja ānklušadyu tadu ana'amun, es tmo'oyudu Moisés éxtamu Diosu kyudunaabyu mā naxwīñudu ja'ay.

²⁰ Per ko Dios ja wāndakan dyajwe'emy mat ja Abraan, ku'am twāndaky, kyaj jyaty-imtsékuty ja kudunaabyu es yajkajxnáxat wi'ixu Dios jyana'añ.

Di'ibu tyiimpy ja Moisesu 'yana'amun

²¹ Pes, ¿wi'ix njuna'anam? ¿Ti ja ana'amun yajtagajtsypy ja Diosu wyāndakan? ¡Ni wi'ix tsoo mbaat! Kooxyup ja Moisesu 'yana'amun t'ok'yaky ja jiky'ajtun, ja'axyup je'euy ja ja'ay wyu'amdu oy mat ja Dios Moisés 'yana'amungyujxm.

²² Ja Diosu jyaaybyajtun myadyakypy ko nidugekyu yu naxwīñudu ja'ayuty tu myamada'agudu ja pojpu, es du'an yu'uyuty di'ibu 'yaxájudup ja Kristu éxtamu Yajnitsókrpu, 'yaxájudup di'ibu Dios wyāndak.

²³ Ja ana'amun yu'u du'an éxtam ja pujxndujk kwentu'ajtpu ko oj xymyudajtum ni'agajy extu ko Kristu myiñ, es ko Kristu myiñ, taanam oj xñasmajtsum ko n'axájum éxtamu Yajnitsókrpu.

²⁴ O mbaat njuna'anam ko yu ana'amun du'an éxtamu u'unk'ijxpu, xkywentu'ajtum yajxon extu ko Kristu myiñ es nwu'amut oy mat ja Dios mbujkangyujxm.

²⁵ Per kom tu Kristu myiñ es tu n'axájum éxtamu Yajnitsókrpu, tadu u'unk'ijxpu, ja'a njuna'anam ja ana'amun, kyaj xy'ok'ana'amunu.

²⁶ Mat ko miidsaty tu xy'axájudu ja Kristu, m'ijttap ti'igyu mudu Kristu es ja Dios mbujtákup éxtamu 'yu'unguty,

²⁷ mat ko nidugekyu udsajtum di'ibáty tu nnubajtum es n'ijtum ti'igyu mudu Kristu, du'an yu'u maut n'ijtum éxtamxyup tu'ugu wit di'ibu nduktujkam.

²⁸ Dios kyaj t'ijxkijxyu pānu du'an israelitu o pānu du'an kyaj, pānu du'an tuumbu o pānu du'an windsān, pānu du'an yedyujk o pānu du'an toxtyujk, ja'a ko ti'igyu miidsaty éxtamu ja'ay tu'ukpu ja'agyujxm ko ti'igyu mat ja Kristu Jesús m'ittu.

²⁹ Es pān miits m'ijttap ti'igyu mudu Kristu, du'an miidsaty éxtamu Abraan tuuamp 'yaats es m'axájudup di'ibu Dios tyukmuwāndak ja Abraan.

4

¹ N'ak'anamuyaaampy jatu'ugu ijxpajtun: N'okpajtákum ko ja ja'ayu 'yu'unk mutskátyñum di'ibu ja kuma'añ 'yaxajyaaampy, oy ja kuma'añ tugekyu tjaja'a'ajtta'aya'añ di'ibu teeyty myudajtypy, du'an ja'a éxtamu tuumbun.

² Ja u'unkteety myudajtypy ja u'unk'ijxpu di'ibu kywentu'ajttap ja 'yu'unk, extu ko tpaadat ja tiempu mā ja teeyty tu ttuknibujtaaga.

³ Du'an nanda'un udsajtum di'ibu xy'u'unk'ajtum ja Dios: ko ijty nmutsk'ajtum, ja'a njuna'anam mā kyajnum myiñ ja Jesús, koonum nmumado'om éxtam xy'ana'amun ja di'ibu xkywentu'ajtum, ja'a njuna'anam ja Moisesu 'yana'amun.

⁴ Per ko tu tpaaty ja tiempu di'ibu Dios tu ttuknibujtaaga, net ja Dios tkejxy ja 'yu'unk Jesús, tu'ugu toxtyujk yajmiin yajajtu, es jyiky'ajty Moisesu 'yana'amun patku'uy,

⁵ es du'an kyaj xykyu'am'ajtum tadu ana'amun. Es ko n'axájum ja Jesús éxtamu Yajnitsókrpu, tu tpaaty ja tiempu mā Dios xy'axájum éxtamu 'yu'unk.

⁶ Es paadyu Dios tu tpaaty'aky ja 'yu'ungu jya'ajun njodoty'ajtum nwinma'añoty'ajtum mā jyuna'añ: "Tatitu'unk."

⁷ Es du'an kyaj mnaky'ítat éxtamu tuumbun, tyam ja Dios m'u'unk'ajtudup; es ja'agyujxm ko m'u'unk'átadu, m'axájudup ja kuma'añ di'ibu Dios mmo'oyánadup.

Paqblu tmamay tudajy ja Gálatus mbujkputujk

⁸ Ko naty kyaj xy'ixy'attu ja Dios, mmuduundu ja di'ibu kyaj yu'udyu Dios.

⁹ Per tyam, ja'a ko xy'ixy'attu Dios, o ni'igu oy njuna'anam, Dios m'axájudup éxtamu 'yu'unk, ¿wi'ix xymyudundu jatugok di'ibu kyaj ti wya'añ es ya'ama'añ? ¿Ti mdsokjtap jatugok es yu'u xymyudúndat éxtamu tuumbu juybyun?

¹⁰ Mmujtuundup ja xuu, ja po'o es ja jumajt.

¹¹ Jotmaymyuadats mat ko wa'anxyup tu tyugoy ja nduunguts mā miidsaty.

¹² Mhgu'ugítaty, nmān'xtáktap es mjiky'átat éxtam xy'ixyats uj njiky'aty, ja'a ko tats njumbity éxtam miidsaty. Kyajts ja yam miits xymyupekytyúndats.

¹³ Pes yajxon xyjamyátstat miidsaty ko tim jawyiin nduk'uxpuktu ja oybyu ayuk, ja'a kots uj jam n'ijty miits maut kots nba'ambejty.

¹⁴ Es oy xyja'ayo'on'ajttu ja nba'amats kots xypya'am'ijxtu, uj ku'umts nnikajxpéty ko kyajts oj xy'uxtijtu, ni'iguts xy'axájudu ja n'uxpukunats es xy'axájudats jantsy tsuj éxtamxyup tu'ugu Diosu 'yanklus o éxtamxyubu Jesukristu ku'am.

¹⁵ ¿Wi'ix ko tu xy'uxtijtu yu n'uxpukunats tyam? Tuuyup nugoots xyjantsypya'ayoodu, ko extu mjajuudánda ja mwiinaty es xyjanamo'oyándats.

¹⁶ ¿Wi'ix kots tyam xy'ixtəts miits éxtəmə mmədsipən, mət je'eyə ko tə ndukməmədyə'aktə ja təy'ajtən?

¹⁷ Di'ibə mdukmədjədup miidsəty es xyppədúndət ja israelitədyə 'yana'amən, kyaj ttundə es miits xytyuk'oy'əttət, ja'a tyuundəp esəts miits xy'əxtijətəts, ja'a tyuundəp es miits xy'axəjəduət yə'ujəty éxtəmə yə'ujəty je'eyə xymyətənyəmyəayəbə'əttə.

¹⁸ Byeen 'yóyətə ko də'uñəm ndu'unəmə kwentə ja wiingətəpyə; per je'eyə ko amumdu'uk jot məət, kyaj yə'uyətə kots miits məət n'ittə.

¹⁹ Nititəty, tyáməts jatəgok n'ayoy mət miits éxtəmə ko ja u'unktaək dyajmiñ dyajja'ty ja 'yu'unk. Də'uənəts n'ayoy extə koonəmts n'ixy ko Kristə jyiky'aty mə miidsə mjot mwinmə'añəty.

²⁰ Tyáməts njantsjyətsekə n'itə'añəts mət miidsəty esxəp nmədyəkəmə kə'əm es ngəjxwijəxəp éxtəmə miits mnəyjiwəwədə, mət ko nekykyəjxə kyajts nnijawə wi'ix ngəjxwijtət, pes, kyajts nnijawə wi'ixəts nwinməyət mət miidsəty.

Agar esə Saarə 'yijxpəjtən

²¹ Anməəgyədsə tyəədu miidsəty di'ibə pyənəjxtəp ja Moisés 'yana'amən, ¿Tii kyaj xyjəygyəkədə di'ibə Moisés xytyukmənikəkəmə jəəybyətə?

²² Pes də'uən xy'anmə'ayəmə ko Abraən myədəjt məjtskə 'yu'unk: tu'uk mət ja Agar, ja pyo'oduumbə, es jatə'uk mət ja ñədo'oxy Saarə.

²³ Isma'el myiñ jəajty éxtəmə Abraənə 'yu'unk esə Agar. Perə Saarə kyajpə naty 'yu'unkepətyñəm, net ja Dios wyəndəkə yə'u es dyajmiñ dyajja'tut tu'ugə 'yu'unk. Pəəty ja Saarə dyajmiñ dyajjəty ja Isəə éxtəmə ja Dios twəndəkə ja Abraən.

²⁴ Nəujtəkəpyəts yə'u éxtəmə ijxpəjtən. Ja toxytyəjkə nimajtskəpə, məjtsk ja kajxy'ətypyə tkudənədə: ja kajxy'ətypyə di'ibə ja Moisés yəjmooy mə ja Sina'ii Kopk, ja'a yə'u ja Agar kyudənəəpy. Pənəty tyuk'ijtədubə tyədu kajxy'ətypyə, də'uən ja 'yu'unk 'yənə'kə myində jyə'ttə es 'yittət éxtəmə ja məduumbə juybyə.

²⁵ Ja Agar kyudənəəpy ja Sina'ii Kopk jəmə Araəbəmə, myətnəybyətəp ja Jerusalén, mə tyam ja ana'amən tpadundə mət ja 'yu'unk 'yənə'kəty éxtəmə ja məduumbə juybyə.

²⁶ Per ja Saarə ja'a 'yandijpy ja Jerusalén kajpə di'ibə tsəjpo'tm. Yə'u də'uən ndəək'ajtm ədsəjtəm di'ibətə n'axəjəmə ja Jesukristə.

²⁷ Pes ja Diosə jyaəybyəjtən jyə'nə'añ:

Xondə'ək mij, toxytyəjk di'ibə ni nə'a m'u'unk tə xykyəpəəty;

xi'ik xon mij ko ni nə'a tə xykyəyənəxy ja pəjk ədo'onən ko u'unk yəjpaəty.

Mət ko ja toxytyəjk di'ibə kyaj 'yu'unkepəty,

waənə məyə 'yu'unk təmədətə'añ

es kədiinəmə ja wiink toxytyəjkəty.

²⁸ Məgə'ugitəty, ədsəjtəmədyə də'uən éxtəmə ja Isəə, ədsəjtəmə də'uən ja u'unk ənə'k di'ibə Dios wyəndək dyəkə'añ mə ja Saarə.

²⁹ Es də'uən éxtəmə jəkəp ja po'oduumbə 'yu'unk ttukxiky di'ibə miin jəjt nəxwiñ Espiritə Santə myək'əjtəngyəjxm, də'uən tyam di'ibə pyənəjxtəp ja israelitədyə 'yana'amən xymyədsip'ajtm ədsəjtəm mət ko mbanəjxəmə ja Jesukristə.

³⁰ Ja Diosə jyaəybyəjtən ja'a xytyukniyə'am ko Dios t'anməəy ja Abraən: "Əxwop ja po'oduumbə esə 'yu'unk, mət ko kyaj dyəjwə'xət ja mjiky'ajtm mət ja mnədo'oxyə 'yu'unk."

³¹ Pes də'uən, məgə'ugitəty, ədsəjtəm kyaj xy'u'unk'ajtm ja po'oduumbə, di'ibə 'yandijpy ko ədsəjtəm kyaj nədə'u'nəmə ja israelitədyə 'yana'amən. Ədsəjtəm yə'u xy'u'unk'ajtm ja toxytyəjk di'ibə əwə'ətstuy, di'ibə 'yandijpy ko tə n'axəjəmə ja Jesukristə es pəəty xy'u'unk'ajtm ja Dios.

5

Awə'ətstuy'ət Kristəkyəjxm

¹ Kristə xyajnitsókəmə es n'ijtm əwə'ətstuy es kədiibə nnəkyjyiky'ajtm éxtəmə ja ana'amən dyəjtə'uoy'oy, pəəty yə'ugyəjxm ittə amumdu'uk jot mət ja Kristə es kyaj xykyəpəktə es pən əməjəə mdukkəydyənədət ja ana'amən.

² Jəygyəkədəgəts es mədowdə! Əj Pəəblə, ənməəydyəpts mij ko pən miits məgəpəjktəp es myəjtsəktət waənə mə myədyəjk'ajtm, mət yə'u tə xy'əxtijə ja Kristə, kyaj ni mədsoo ja Kristə məgətə'unxədət.

³ Akjənə'ənəpts jatəgok. Ko di'ibə nəyəjəkəp es yəjtsəkət waənə mə yə'yədyəjk'ajtm, mət yə'u yə taədə koonəmə tkəydyənət təgəkyə ja ana'amən.

⁴ Es miits pənəty məgyədyənəndəp ja ana'amən es mət ja'əgyəjxm xy'əxtə'əydyə es oy mwə'əmədət mədə Dios, tə xymyəstə'uttə ja Kristə es xy'əxtijə ja Diosə kyunu'xən.

⁵ Per Espiritə Santəkyəjxm nməbəjkəmə ko oy nwə'əməmə mədə Dios.

⁶ Mut ko n'ijtam ti'igyu mut ja Jesukristu, kyaj tyuñ ko ja'ay yajtsiky waanu o kyaj yajtsiky ma yedyujk'ajtan; di'ibu sitay tuump ko nmuabujkam, ja'a ko nnaydsyokkam nixim niyam ja'agyujxm ko nmudajtam yu mubujkan.

⁷ Oyu naty miits md'u'oyodyu. ¿Pán tu myajtu'adúkuđu es kudiibu xkyuudyúndut ja tyu'ajtan?

⁸ Kyaj yu'adyu Dios, mut ko Diosu du'an di'ibu tu mwóyuty es xypadúnut ja Jesukristu.

⁹ Katu xyja'aydyugódyu ko mut waanubu levaduuru dyajpude'eky tugekyu tsajkakyjyáty.

¹⁰ Eñ ndukmu'awdajtupts ja Nindsun'ajtam ko miidsaty kyaj mwinmaagydyugátstat. Dios tyukkumadowaambyu tadu ja'ay di'ibu myajwinma'añdyugoyánudup, wa'an tim pánaty.

¹¹ Mugu'ugítaty, jaygyúkudu di'ibu yam n'anuumyaaumpy. Kooxyup uj n'akkajxwa'xy es miits myajtsúktat waanu ma myedyujk'ajtan, éxtam naaguty j'ana'andu, ¿ti kots xypajadittu ja israelítaty? Ja'a ko xypajudijttupts yu'u, tyaadu nigxu'kp ko ngajxwa'xypuuts ko ja'ay je'eyu ñitso'oktu ja'agyujxm ko Kristu 'je'ky kruuzkujxm.

¹² Ma'amu da tyaduty wooma't wjtsma'tpnty kyajxyup ñaydyúkudu waanu je'eyu ma yu yedyujk'ajtan, wa'an timnidsujkta'ay tugekyu ja yedyujk'ajtan.

¹³ Mugu'ugítaty, Dios mwoojudu miidsaty es kudiibu tadu ana'amun xtyyuktákudut, per kyaj es miits xtyyuk'abat xtyyukkajxpáttut éxtam ja mgu'am winma'añ es ja mgu'umdsojkan. Naydsyókudu es naybyudákudu nixim niyam.

¹⁴ Tugekyu tadu ana'amun 'yawjtsmijkyru tyaadu: "Mdsókup ja mmudajkpa'a éxtam mij ku'am mnaydsyékyuty."

¹⁵ Per pun miits mnaygyaay mnaydsyu'tsudup éxtamu añimalun nixim niyam, naygywentu'átadu es kyaj mnayyajkaxudat ak miidsaty.

Njiky'ajtam éxtam ja Espiritu Santu ttseky

¹⁶ Ngajxwijtup es mjiky'áttut éxtam ja Espiritu Santu mduk'ixudu, es du'an kyaj mjiky'áttut mut ja di'ibu ñini'x kyubajk wyinma'añ'ajtypy.

¹⁷ Mut ko ja'ay ttundu di'ibu ñini'x kyubajk wyinma'añ'ajtypy, myudsip'ajttup ja Espiritu Santu, es ja Espiritu Santu myudsip'ajtypy ja pánaty tyuundup di'ibu ñini'x kyubajk wyinma'añ'ajtypy. Paaty miidsaty kyaj xtyyundu di'ibu mjatunándup.

¹⁸ Pes pun ja Espiritu Santu md'u'umooyudup, kyaj myajkutúkudu tadu ana'amun.

¹⁹ Wa'ats nnija'am wi'ix jyiky'attu pánaty tyuundup di'ibu ñini'x kyubajk wyinma'añ'ajttup: mu'induundup, tyuundup kyajxtup ja axuk'ajtan, 'yadsojktup,

²⁰ 'yawdajttup ja agojwinnáxaty, byruju'ajttup, naymyudsip'ajttudup, naywyinjajp naywyingojttudup, amu'ajtsy'ajttup, jot'ambujktup mut waanu tii, je'eyu ñaymyujpajta'aga'anudu, naywya'xudup kanak peky, naymyudsip'ajttudup,

²¹ naywyinnaxuja'adup, ami'ikyja'ay'ajttup, kuju'xpu'ajttup es pánaty tyuundup ti-ity éxtam yu axuk tu'unun. Tu n'anuumudu, es n'ak'anmaagydyup, ko pánadyu du'an axukjiky'ajttup, kyaj 'yíttut ma Diosu kyutujkan.

²² Per ja Espiritu Santu xyajjiky'ajtam waanu wiink, mut ko dyajmiñ ja tsojkan, xondakan, ti'igyu'át, ma'xtujkan, oyja'ay'át, kajkykyupujkan,

²³ tuda'aky'ajtan es nayjyujwjtsmbijtam ku'am. Tyadu jiky'ajtan kyaj tmudsip'aty ni tu'ugu ana'amun.

²⁴ Es udsajtam di'ibáty xyja'a'ajtam ja Jesukristu, du'an nyajtu'unum éxtamxyup tu nyajkruuzpajtam di'ibu nnini'x'ajit ngubajk'ajtam wyinma'añ'ajtypy.

²⁵ Mut ko njiky'ajtam mut ja Espiritu Santu, n'oknawygyajajkam es xywyijts'yo'oyam ja Espiritu Santu.

²⁶ Kyaj ti ndukmuj'ajtam, kyaj ti ndu'unum es n'ijxum mabaat ja'ay tkupeky, es kyaj ti nnaywyinnaxuja'am ma udsajtam.

6

Naybyudákudu nixim niyam

¹ Mugu'ugítaty, pun mbáttup miidsaty di'ibu tu pyekykya'ay, miidsaty di'ibu jiky'ajttup éxtam ja Dios t'oyjyawu, mgajxwijtup ja di'ibu tu pyekykya'ay es jyiky'átut éxtam ja Dios ttseky. Per tun yajxon es naygywentu'átadu miidsaty ku'am kudiibu nmuamada'agudut ja pojpu.

² Naybyudákudu nixim niyam pun ti mdsiptákudup, es du'an xkyuudyúndut ja Kristu 'yana'amun.

³ Pun naak nayja'adup muj kujxm, es kyaj du'an 'yity, ku'am ñaywyin'uumity.

⁴ Wa'an ku'am nidu'uk nidu'uk tnaygywentu'átyuty éxtam ja Dios ttseky, net mbaat oy ñayjyáwt ko ti ttuñ es kyaj ñaydyukma'ijxkijxyut mut ja wiinkpnty.

⁵ Kujkja'a ja tuunk ayo'on nyajkujx nyajnaxum.

⁶ Xypátam nyajwa'xum di'ibu nmudajtam mut ja di'ibu xtyyuk'axpajkam ja Diosu 'yayuk.

⁷ Exkām mnaŷwyin'uanuđū miidsaty: ni pán mbaat tkatukxi'iky ja Dios. Ja nippu yajpude'kypu ja pyajta'aky di'ibu tū tni'ipy.

⁸ Pán űipy éxtam ja di'ibu űini'x kyubajk wyinma'añ'ajtypy, yajpudu'ugur ja o'kan; per pán űipy éxtam Espírítu Santu ttseky, 'yaxájur ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

⁹ Kyaj nma'anu'xam es ndu'unam ja oybyu; mut ko pyaądap ja tiempu ma Dios xuyay'ajtam.

¹⁰ Paaty pán xyajmadákam ja Dios, wa'an nmay'ajtandu'unam mut oytym pánuty nidugekyaty, es waanu ni'igu nmay'ajtandu'unam mut ja nmanubjkrp'ajtam.

Kajxwűun esu kajxpo'xun

¹¹ Mudsu ngu'amgu'u nniájudu tyam es mut mujjatydu letru.

¹² Taadaty di'ibu mdukuwa'anuđur es myajtsúktat waanu, tyuundabu du'un mut ko yajxon űayuwu'ama'anudu mut ja israelítaty, kyaj tsoktu ko 'yayowdat ja'agyjxm ko ja'ay t'awanu ko Kristu xykyu'o'kam kruuzkajxm.

¹³ Per yu'ujaty ka'am kyaj tkuydunda ja Moisesu ana'aman, je'eyu tsoktu es miits myajtsúktat waanu es du'un jyna'andut ko nandu'un miits xykyurujktu es myajtsúktat waanu.

¹⁴ N'amdeebuyts ja Dios es ni na'ats uj ngamuj ngapaądat. Ndejjyats je'eyu es nmaduñ'añats ja Nindsun'ajtam Jesukristu mut ko 'ye'ky kruuzkajxm mut ujtskyujxm. Kots uj oj n'axaju Jesukristu, du'unuts uj éxtamxuypts uj nandu'un n'e'ky kruuzkajxm. Mut yu'u di'ibu jya'a'ajtypy ja naxwűudu, kyajts ndimnakymujpajta'aky.

¹⁵ Mut ko n'ijtam ti'igyu mudu Kristu, kyaj ti tsooty pán tū myajtsíky waanu o kyaj. Di'ibu sitay tsobatp ko Jesús tū xyajtugajtsam es xytyukjiky'ajtam tu'ugu jiky'ajtunem jembyu es wa'atspu.

¹⁶ Wa'an ja Dios mguni'xyaty es mba'ayóyaty nidugekyu di'ibu dan jiky'ajttap éxtamts uj tū njuna'añ, es nandu'un tkunu'xat es tra'ayóyut nidugekyu di'ibáty ijttap ja Diosu jya'ay.

¹⁷ Aya bom kyajts ndseky esuts pán xytyipmugajxat mudu tyądu du'ambu winma'añ. Pes uj nmudajtypuats madsu nnini'x ja tay mats xywyojptu yu'ugyujxm kots nmuduñ ja Jesús.

¹⁸ Mugu'ugítaty, wa'anu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xudu ni'amuku miidsaty. Wa'an du'unaty.

Neky Di'ibu Paablu Tyuknigajxtu Ja Éfesu Ja'ayuty

¹ Ejj Paablu, mut ja'agyujxm ja Diosu tsojokun xy'apostulu'átyuts ja Jesukristu, ja'a njuna'anam kots tu xkykýxyuts. Nduknigajxtuptsu tyadu neky ja Diosu jya'ayuty di'ibáty namyujkudap ma Éfesu kajpn es di'ibátyu Dios myaduundap oy es ti'igyú 'yitta mut ja Jesukristu.

² Wa'anú nDios Teety'ajtam esú Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xadu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtam.

Kunu'xun madu Kristu

³ N'ok'awdajtam ja Dios, ja Nindsun'ajtam Jesukristu Tyeety, mut ko tu xymyo'oyam tugekyu kunu'xun di'ibu ijtp tsajpótm mut yu'ugyujxm ko ti'igyú n'ijtam madu Nindsun'ajtam Jesukristu.

⁴ Jékyp ma naty kyajnumú naxwíñadu kyojy, Dios tu naty xywyin'ijxam es xy'u'unk'ata'anam ja'agyujxm ko n'ijtam ti'igyú mut ja Kristu, es du'un n'ijtam ma Dios wa'ats es kyajpu nbojpu'ajtam.

⁵ Mut ja tsojokungyujxm oj xytyuknibujtákam exta jékyp, es xy'axájum extamu 'yu'ungaty mut yu'ugyujxmu Jesukristu.

⁶ Paaty madu tyadu, du'uñam n'awdajtam ja Dios mut ja muj may'ajtan di'ibu xytyunam mut ja'agyujxm ja 'yu'unk Jesús, di'ibu jyantsytsyeyje.

⁷ Mut ko Dios xytyojkam ni'igu, paaty oj xyajtsókam ja'agyujxm ko 'ye'ky ja Jesukristu, es du'un tme'xy ja nbojpu'ajtam,

⁸ es du'un ja Dios xytyuk'nijáwudats yu tsojokun jantsy muj, kots tu xymyo'oydyu tugekyu wijy'ajtan esú jaygyujkam,

⁹ es tu xytyuknijáwudats di'ibu ijty kyajajnijáwu di'ibu yu'u tseyje, es tu ttuknibujtaagu nwinma'añóty di'ibu yu'u tyunaampy.

¹⁰ Yu'u du'un di'ibu tyuknibujtáku ko Kristu t'ana'amut tugekyu di'ibu ijtp tsajpótm es di'ibáty ijtp naxwiiñ. Dios yu'u du'un tyuknibujtáku es yajkuudyunat ko tpaadat ja tiempu.

¹¹ Ja'agyujxm ko ti'igyú n'ijtam madu Kristu, paaty ja Dios oj xywyin'ijxam jékyp es tpujtáky es n'ijtam ja'a muut, di'ibu tyiimpy tugekyu éxtam t'oyjyawu.

¹² Du'un ttuuñ ko uadsaty, di'ibu jawyiin ja Kristu myubujktu, njiky'áttat wi'ixu Dios awdaty 'yítat ko tmadaty ja muj'ajtan.

¹³ Nandu'un ja Dios ttuuñ mut miidsaty. Ko miits xymyudoodu ja oybyu ayuk di'ibu ñimadyakypy ja nitsokun, pes net xymyubujktu ja Kristu, es ja Dios m'axájadu éxtamu jya'ay es mmooyudu miidsaty ja Espiritu Santu di'ibu naty tu twanda'aky.

¹⁴ Es mut ko Dios mmooyudu ja Espiritu Santu, yu'u muut ya'ixy ko miits mja'ay'ajtudap ja Dios. Pes ja Espiritu Santu yu'u du'un éxtam tu'ugu ijxwa'umun jawyiimbu, es du'un tyuudyuku ko Dios tkuydyuna'añ di'ibáty tu twanda'aky, es du'un awdaty 'yítat ko du'uñam tmadaty ja muj'ajtan.

Paablu kyajxta'aky es tja'agyuda'aky ja Dios

¹⁵ Paaty kots oj nnijawu ko miits tu xy'axájadu ja Kristu es ko xytsyoktu ja di'ibátyu Dios jya'ay'ajtypy,

¹⁶ du'uñamts nja'agyuda'aky ja Dios miitskyujxmaty, njamyejtsypyuts miits kots ngajxta'aky.

¹⁷ N'amdeebuyts ja Nwindsun'ajtam Jesukristu Dyios, ja Dios Teety di'ibu ni'igu muj'ajtan myudajtypy, es mmo'oyudat ja Espiritu Santu di'ibu yajkyu ja wijy'ajtan esú ja'ay dyajtuknijawat ja tpy'ajtan, du'un miits ni'igu oy xy'ixy'áttat ja Dios Teety.

¹⁸ N'amdeebuyts ja Dios nandu'un es tkujaj tkudu'xut yu mjot mwinma'añaty, es mduknijáwudat di'ibu dun mbátudap ko yu'u tu mwówudu es mja'ay'ata'gnudu. Wa'an mduknijáwudu ja kuma'añu mujpu es oy di'ibu Dios pyujke'kypy mut ja di'ibáty 'yaxájadap ja Jesús.

¹⁹ Wa'an yu'u mdukjaygyúku ko yu Diosu myuk'ajtan kyaj tmadaty ja kyugujxun, ja'a ko yu'u yajtiimpy tugekyu tyadu muk'ajtan ma udsajtam ko nmubujkam ja Jesukristu,

²⁰ es nan ja'ayamu tadu muk'ajtan di'ibu ya'ijxu ko Jesukristu dyajikypyeyjky jatugok es dyajnxwe'tsy 'yaga'añdsyoo tsajpótm.

²¹ Dios pyujtáky ja Jesús es tniWindsun'átat tugekyu yu muk'ajtan, kutujkun esú madakun, es ja Jesús du'un 'yana'amut kyaj jyatyimtyámyuty, nandu'un winu xuu winu tiempu.

²² Pes du'un ja Dios tmooy ja kyutujkun ja Kristu ma tugekyu di'ibu ijtp oymyaaty, es nandu'un tpujtáky ja Kristu es tnigopk'átat ja mubujkputajk.

²³ N'okpwtákum ko yá Kristu dá'un éxtam ja kabajk di'ibu wyijts'ye'epy ja nini'x, es dá'un ja mabujkpwatjk éxtam ja nini'x. Myudajtypy ja Kristu nidugekyu ja mabujkpwatjk es ijtr ma tugekyu it lugaar.

2

Dios myay'ajtunguyjxm ja'ay ñitse'eky

¹ Dá'un miidsadyu naty éxtamu o'kpwty mut yu'uguyjxm ko kyaj ja Dios xymyámudoodu es mbojpwatuundu,

² xypyaduundu naxwiñadu ja'ayu wyinma'añaty es xypyanaixtu ñu'u tyu'u ja majku'u di'ibu 'yane'empy nidugekyu di'ibu kyajpyam tmamudoy ja Dios.

³ Nidugekyu ádsajtam nandu'un tuuyup njiky'ajtam éxtamu taadaty, es oj njiky'ajtam extam jyunandu ja ngu'am winma'añ es ndu'unam di'ibu tsyojktap ja nnini'x'ajt ngubajk'ajtam. Nja"ami'in nja"ajajtam es xyñitajkam yu tadydu'unan di'ibu Dios yajkypy, ti'igyu mudu taadaty.

⁴ Per ja Dios iyantsymyudajtypy ja muj pa"ayo'on es ñugoo oj xyjantsysojokum,

⁵ paaty, oyu naty nja'ijtambu éxtamu o'kpa mut yu'uguyjxm nbojpu'ajtam, xymyo'oyam ja njiky'ajtan'ajtam ti'igyu mut ja Kristu. Pes mut ja tsyojkguyjxm esu pya"ayo'on ja Dios tu myajnitso'oguda.

⁶ Es ko n'axájam ja Kristu éxtamu nYajnitso'okp'ajtam, Dios pyujtákyu éxtam xya-jjikypyujkam ti'igyu mut ja Kristu es xya'ijtam muut tsajpótam.

⁷ Tyaadu ttuuñ es dya'ixyuty winu xuu winu tiempu ko ñugoo xyjantsysojokum mut ko dyaky ja 'yoyjyot mut yu'uguyjxm Jesukristu.

⁸ Ja'a ko Dios may'ajtan mdu'unxudu, paaty mmitso'oktu mabujkguyjxm, kyaj ja'aguyjxm di'ibu mduundu o mwinmaaydyu, Dios namay'ajtunguyjxm'u dá'un.

⁹ Paaty kyaj ni wi'ix tsoo mbaat ngamaj ngapátam, mut ko ja nitsokan kyaj nmudajtam ja'aguyjxm ko tii ádsajtam ndu'unam, yu'u taadu ñayakypy ja Dios.

¹⁰ Mut ko Dios yu'u dá'un oj xyajkójum es yu'u dá'un tyuknibujtáku ko ádsajtam, ti'igyu mut ja Kristu, njiky'ajtam tu'ugu jiky'ajtan ja oybyu, dá'un éxtamu Dios tu xytyuknibujtáku.

Agujk'ajt jotkujk'ajtan Kristukyujxm

¹¹ Miits pánaty kyaj 'yisraelítaty, "kyaj tsikyuty" mdíjuda pánaty naydyjjudup "tsikyuty", pánaty yajtsujktap waanu ma ja yedyujk'ajtan*.

¹² Jamyatstu ko tuuyup mga'ijtu Kristu muut, kyaj 'yity mbaadudu ja kajxy'átypyu ko Dios ja wánda'kan dyajwe'emy mudu israelítaty. Dá'un ijty miidsaty ya naxwiñ, kyaj ijty ja Dios xy'ixy'attu es ni ti ijty kykyajw'ixtu.

¹³ Miidsaty di'ibu naty mujagam'ajttap ja Dios, tyam m'ittu ti'igyu mudu Jesukristu; ja Kristu, mut ja ñe'pyñgyujxm tu myajmínudu wingón ma Dios.

¹⁴ Kristu yu'u dá'un yajti'igyu di'ibu israelitu es di'ibu kyaj 'yisraelítaty, es dá'un tyam n'ijtam tuk kajpn je'eyu. Mut ja kyuum nini'x Kristu yajjugák ja naymyúdsip'ajtuk di'ibu naty nmudajtam.

¹⁵ Kristu yajkugujxu tugekyu ja israelitu 'yana'amun es ja kyubo'okun. Dá'un ttuuñ es ja majtsk naxpu ja 'ayuty tyi'igut mut yu'u ku'am, es dá'un dyajxeemy ja naymyúdsip'ajtuk.

¹⁶ Mut ko Kristu 'ye'ky kruuzkajxy, ja'a oj dyajkéxy dyajnaxy ja tsip, es dyaj-naymyu'oybyujkudu di'ibu israelítaty es di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

¹⁷ Dá'un ja Kristu dyajmiñu tyadu oybyu ayuk ma yu ti'igyu'ajtan ma miidsaty di'ibu naty mujagam'ajttap ja Dios, es nandu'un áudsaty, israelítaty di'ibu ijttabu naty wingón ma ja Dios.

¹⁸ Es tyam nidugekyu ádsajtam, dá'un éxtam di'ibu kyaj 'yisraelítaty es di'ibu israelitu, nmudajtam ja Espiritu Santu es mbaat njo'omam Dios Teety wyindum mut ko n'ijtam ti'igyu mudu Kristu.

¹⁹ Pes mut yu'u tyam miits mganakyjyagam'ittu ma Dios, ti'igyu m'ittu mut ja Diosu jya'ayuty éxtam pánaty tsunaaydyup tuk juun tuk tajk.

²⁰ Dá'un miidsaty éxtam tu'ugu tajk di'ibu yajpojtso'kp ma yu apóstulaty esu Diosu kyugajxpu ñikujxmaty, dá'un yu'ujjuty éxtam ja potsy'ajxan, es ja Jesukristu yu'u dá'un éxtam ja muj tsaa di'ibu myajts'ijttaapy tugekyu ja potsy.

²¹ Pesu Jesukristu yu'u dá'un di'ibu myudunaapy ja potsy extu ko ja potsy 'yabátat tu'ugu tajk di'ibu wá'ats es ma ja Dios tsyuuu.

²² Paaty mbaat njana'anam es n'okpwtákum tu'ugu ijxpajtan. Ko miits m'ittu ti'igyu mut ja Kristu, dá'un miidsaty éxtam ja tsaa di'ibu ja Kristu yajtiumpy ma ja tajk tkojy ma Dios tsyuuu Espiritu Santukyujxm.

* 2:11 Ix Lukas 1:59.

3

Paablü tyuunk mä ja mübüjkrütüjk

¹ Paatykyujxm üj Paablü, n'ityuts tsimy mat yu'ugyujxmu Jesukristu, es xytyuk'oy'ättut miidsaty di'ibu kyaj 'yisraelítaty.

² Pes tüy'ajtanuts njawu ko tü xymyadowdu ko Diósuts ja may'ajtan xytyu'unxu esuts tü xytyuknipeky es miits n'awánudut ja Diosu 'yayuk.

³ Dios ya'ijxu di'ibu tyuknibujtáku di'ibu ijty kyayajnijáwu esu Diósuts xytyuknijá'ajuts üj, éxtam waanu tü n'awánudu ya nekykyujxm,

⁴ es ko xykyajxtut, mbaat xpyyaktu kwentu kots üj nnijawu ja Kristu jya'a di'ibu ijty kyaj yajnijáwu.

⁵ Es di'ibu ijty kyayajnijáwu, naamnüm ja Espírítu Santu tü ttuk'ixtu ja Kristu 'yapóstaluty esu kyugajxputy.

⁶ Yu'u dü'unu tyaadu: ko mat yu'ugyujxmu tadu oybyu ayuk ja ja'ay kyaj 'yisraelítaty di'ibáty 'yaxájúdup ja Kristu, 'yaxájúdup nandu'ambu ja kuma'añ éxtam ja di'ibu israelítaty. Es mat nidugekyu di'ibu 'yaxájúdup ja Kristu, Dios tü pyujta'agadu nandu'un éxtam tuk pedazu ja Kristu ñini'x, ja'a njana'anüm ko Dios tü yajti'igyuty mat ja Kristu. Paaty nandu'un yajwa'xtup mat ja israelítaty ja kuma'añ di'ibu Dios wyandak mat ja Kristu.

⁷ Diósuts xytyuk'ana'am esuts ngajxwa'xudu tyadu oybyu ayuk, es xymyooyuts ja madakan esuts ndúnut.

⁸ Es óyuts üj ni ti ngatsoo'ajtrü mat oytyim pánuty di'ibu pyanujxtup ja Kristu, Diósuts tü xytyukkúduku esuts ngajxwa'xut mä yu di'ibu kyaj 'yisraelítaty, ja di'ibu ni pán mbaat tkanijá'adya'ay.

⁹ Diósuts xytyuknijá'adup es ndukjagyúkduts wa'ats nidugekyuty ja ja'ayudyu tadu di'ibu ijty kyayajnijáwu, di'ibu myudajtypy pújke'eky mä naty kyajnum kyojy ja naxwíñudu, es extu tyam yajnijá'adsyooñ.

¹⁰ Es ko Dios dü'un ttuun, mbaat mübüjkrütüjkkuyxm tñijáwudu pánuty myudajttap ja madakan es ja kutujkan tsajpótm, ko Dios myudajtypy mayñax ja wijy'ajtan mä tugekyu di'ibu ijtp.

¹¹ Dü'un ja Dios tkuyduun mä yu Nindsün'ajtam Jesukristu, di'ibu naty tü ttuknibujtaagu mä naty kyajnum naxwíñudu kyojy.

¹² Ja'a ko nmübüjkm ja Jesukristu es xyja'ay'ajtam, mbaat nmüwingo'onüm ja Dios amumdu'uk jot.

¹³ Nmünu'xtáktup es küdiibu miits mdsipka'axtut mat kots üj yam n'ayoy ja'agyujxm kots ngajxwa'xy ja oybyu ayuk mä yu di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Mbátadup miidsaty es mtojkujk'ättut, ja'a kots üj n'ayoy es oy mwu'umdat müdu Dios.

Kristu tsojkan

¹⁴ Paadyuts nnaygyoxtnaaydya'agyuty Dios Teety wyinduuy,

¹⁵ di'ibu yajkoj tugekyu di'ibu ijtp tsajpótm es naxwíñ.

¹⁶ N'amdeebutyts ja Dios Teety es mat ja mü'ajtan di'ibu ni'igu myudajtypy, es Jya'ajnguyxm mmo'oyudat ja muk'ajtan,

¹⁷ es mat ko miidsaty tü xy'axájúdu ja Kristu éxtamu Yajñitsókpu, n'amdeebutyts es ja Kristu 'yítat wínu xuu wínu timpü mjodoty winmä'añótyuty. Dü'un miits xmyudáttut ja tsojkan, éxtam ti tukjijpyu 'yity, kyaj yi'xy.

¹⁸ N'amdeepy nbujktseebutyts es miidsaty, ti'igyu mat nidugekyu ja Diosu jya'ayuty, mbaat xyñijáwudu di'ibu dü'un yeñ, wooñ, küjxm es kük ja Kristu tsojkan,

¹⁹ es xyñijáwudat tadu tsojkan, di'ibu byeen ni'igu myújaty es kyaj mbaat njay-gyujkatya'ayüm, es dü'un Dios kexy ka'pxy jiky'átut mä miidsaty.

²⁰ Ja Dios, di'ibu myudajtypy ja muk'ajtan es ttúnat waanu ni'igu küdiinum di'ibu üdsajtam n'amdo'om es nwinmä'ayüm, dü'un ttúnat mat ja myuk'ajtan di'ibu tuump mä üdsajtam.

²¹ Wa'an ja'a mübüjkrütüjkkuyxm esu Kristu Jesuskyujxm 'yity müjáwu janjx najtsnájxu es wínu xuu wínu timpü. Wa'an dü'unuty.

4

Ti'igyu nnayya'ijtam Espírítu Santukyujxm

¹ Kom üj tsimyja'ay'ajtpüts mat yu'ugyujxm kots nmüdüñ ja Nindsün'ajtam, üj nmünu'xtáktüpts miits es mjiky'ättut éxtam ja Dios ttseky, mat ko Dios tü myáxudu es mjiky'ättut dü'un.

² Tuda'aky'áttu es oyjya'ay'áttu, es müdattu ma'xtujkan mat ja wiinkpüty. Naybyudúkadu nixim niyam mat ja oyjyotkyujxm.

³ Üxta'aydyu es xmyudáttut ja ti'igyu'ajtan di'ibu ja Espírítu Santu yajkypy, es jiky'attu jotkujk nixim niyam.

⁴ Ti'igyu nnini'x'ajtam madu Kristu es ti'igyu je'eyu yu Espiritu Santu, da'an éxtam ti'igyu ja awijx jujp'ijxan di'ibu Dios xytyukniwo'om,

⁵ ti'igyu Nindsun'ajtam, ti'igyu nubajtan, ti'igyu mubajkan, es

⁶ ti'igyu Dios Teety di'ibu nWindsun'ajtam nidugekyu adsajtam es tyuñ ma nidugekyu adsajtam, es jyiky'aty ma adsajtam nidu'uk nidu'uk.

⁷ Tu Kristu xmyo'oyum nidu'uk nidu'uk ja madakan éxtam ttseky.

⁸ Paaty jyana'añ ja Diosu jyaaybyajtan:

Ko pyatajku tsajpótm, tmunejxy di'ibu naty da'an éxtamu tsyimyjya'ay, es tmooy ja madakan ja ja'ayaty.

⁹ Mbaat nnayyajtu'am: "¿Ti'yandijpyu tadu ayuk tsyajpajnu?" Pes ja'a xytyukjaygyujkam ko jawyiuu naty tu kyada'aky.

¹⁰ Es tadu di'ibu kudak, yu'u nandu'an di'ibu óknam patajku tim kujxm jam tsajpótm es 'yítat ma tugekyu di'ibu ijtp.

¹¹ Kristu ku'am di'ibu myooyu tyadu madakan yu tyadu ja'ayaty, tmooy naak es 'yapostolu'átat, wiinkpu di'ibu kyajxwa'xtap ja Diosu 'yayuk, wiinkpu di'ibu nu'umooy tyu'umoodyup ja ja'ayaty, wiinkpu di'ibu ja mubajkputajk 'yijx'ijit kywentu'ajttap es dya'uxpaktu.

¹² Da'an ttuuñ es Kristu t'uxkujkadya'ayut nidugekyu ja Diosu jya'ayaty, es da'an yajxon tmudúnt di'ibu ti'igyu ijttap mat ja Kristu,

¹³ es da'an adsajtam nwa'umam ti'igyu ma ja nmubajkan'ajtam es n'ixy'ajtam yajxon ja Diosu 'yu'unk, es nmayújum es nmadu'unam ja Dios éxtam ja Kristu ttuuñ.

¹⁴ Kyaj nnakyñaybyujtákam una'ku'ungun di'ibu janaam jatsojk yajtagajtsypy ja wyinma'añ mat ja wiinkpu xprujkan. Pes di'ibu da'an tyuundup, da'an éxtamu posta'agan di'ibu ja poj yajnujxup oytym maaty, mat ko ñayyákyuty esu tadu andáputy tyuk'uxpákudat éxtam oy tsujpu di'ibu kyaj tyay'ajtanaty.

¹⁵ Nik ni'igu adsajtam nnaydsyojkam nixim niyam, nmadyákam yu'uyu ja tuy'ajtan es nyaj'ya'kam ja nmubajkan'ajtam ko ni'ijtam ti'igyu madu Kristu di'ibu ijtp éxtam ja nini'xu kyubajk.

¹⁶ Kristukyujxm ñaybyudákudu ja mubajkputajk es ti'igyu 'yítta éxtam tu'uk amuum nini'x; es ko ja mubajkputajk tyundu di'ibu oy, net myujpajta'agudu mubajkunguyxm es dyajmujtákudu ja naydsyoka.

Jembyu jiky'ajtan ko Kristu muut ni'ijtam

¹⁷ Nduk'uxpaktu es nduk'ana'amdu es oy xykyuydyúndat di'ibu yam n'anmaaydyup. Kyaj xyñakypyanaixtat ja kyostúmbraty es ja wyinma'añadyu taadaty di'ibu kyajpu Dios tmudúñ, mat ko ni ti tkatsooty tadu di'ibu jaaaym tyuundup.

¹⁸ Di'ibáty kuydyu'unxudup kubi'its ku'ook yu tadu winma'añaty, tadu ja'ayaty jaagoo 'yokjantskyujuun'áty'ajnúdu, kyaj kyajxyjyaygyúkudu es kyaj ttuktákudu tadu jiky'ajtan di'ibu Dios yajkpyy.

¹⁹ Naagoo 'yokjantsysoydyu'unduk'ajnúdu es otyyiity t'aduunwinnáxta, ttundu oytym tiity di'ibu kyaj 'yóyaty, es kyaj ñay'aguwítsaty.

²⁰ Per ja Kristu kyaj mduk'uxprujkudu es da'an mjiky'átat,

²¹ pes miits mmadoodu di'ibu yu'u tyuk'uxprujk, es da'an xyjaygyujkudu wi'ixu da'an ja tuy'ajtan ma Jesús.

²² Paaty, éxtam ja ja'ay ñayñijéñaty es tnasjubipn wyitu pu'utypyu o di'ibu kyaj ñaktyuñ, mastu'uttu miidsaty wi'ix tu mjiky'attu madu m'axak adsojkanaty di'ibu mnaydyuk-wín'u'anudu, pes myajtugooyanubu natyu m'axak kostumbra.

²³ Nayyákudu es ja Dios mmo'oyudat ja jembyu jot winma'añ,

²⁴ es éxtam ja ja'ay ko tsiyida'ay es ttuktaku ja wyitu jembyu es wa'ats, nandu'an padu'udákudu ja jembyu jiky'ajtan di'ibu Dios yajko ko ñayyajnikojtútu, es ya'ixudu yu jembyu jiky'ajtan ja 'agyujxm ko mjiky'attu wa'ats es tuy'ajtan muut.

²⁵ Katu mnaky'andá'aktu, nik madya'aktu tuy'ajtan nixim niyam, mat ko nidugekyu nyajti'igyam, éxtam mbaat njuna'anam tu'uk je'eyu nini'x di'ibu Kristu ñigubajk'ajtypy.

²⁶ Pun myajjot'ambajkudup, éxkam mat yu'u mbekykya'a. Katu xanaxu m'ákudu.

²⁷ Katu xyluyugaarmo'oy yu mujku'ugópk es mmumada'agudat.

²⁸ Di'ibu ma'tsp, kyaj 'yokma'tsnat, wa'an oy ttuñ es tmudátat tii es tpu'dákut di'ibu jam tugoy'ajtxudup.

²⁹ Katu mgo'oy'áw mgo'oygyajxta, je'eyu kajxmadya'aktu di'ibu yajmujwiin yajkajaajup ja myubajkan pánaty myudoodup, es ttuk'oy'átat.

³⁰ Kyaj xyajmáy xyajtajtat ja Diosu 'yEspiritu Santu, pes ja Dios tu tpujta'aky ma miidsaty éxtamu syeyu es m'ijxwu'amudat éxtam mja'a'átadu, es da'an myajtu'ukmujkta'ayudat nidugekyu di'ibáty jya'a'ajtypy ma naty mmo'oya'ánudu tuknuku ja nitsokan.

³¹ Yajjuga'aktu tugekyu m'aku, tugekyu mjotma'tun, tugekyu mni'o'on es tugekyu oytyim di'ibudyu axuk'ajtun.

³² Oyjya'ay'attu es naymyama'xtukudu nixim niyam. Naybyojkruma'xudu nixim niyam, du'un éxtam ja Dios oj mbojpara'xudu miits mat yu'ugyujxm ja Kristu.

5

Wi'ix jyiky'áttut ja Diosu 'yu'unguty

¹ Mat ko miits m'u'un'k'átudu Dios, jiky'attu éxtam yu'u tseky.

² Naydsýokudu nixim niyam, du'un éxtam ja Kristu oj xytsyojkam es ñayyajku hdsajtamgyujxm éxtam tu'ugu borreegu'un'k yaj'yáky windsu'kun ma Dios, es mat yu'u xyajpojpanitago'oyam.

³ Ja'a ko miidsaty ja Dios mja'ay'átudu, éxkam ko pán mmimadya'agadu tuy'ajtan ko ta miidsaty nidu'uk di'ibu mu'induundap, o wiingátypyu axuk'ajtun, o ko miits m'adsojktap.

⁴ Katu mgo'ogyajxtu o mgyuxyi'iktu axuuk, ni'igu mbaadu Dios xy'awdattu es xyja'agyuda'aktat miidsaty, mat ko tu mdukniwa'adsudu es kyaj mdu'un'attu éxtamu tyadu tugekyu peky.

⁵ Mat ko miidsaty byeen yajxon xyñijawudu ko di'ibu mu'induump, di'ibu axuukpu tyiimp o di'ibu meen'adsojkr (ja'a ko meen'adsojkr, du'un yu'u éxtam ya"awdaty di'ibu kyaj Dyiosaty), kyaj pyaadyaty 'yittat ma yajkutúktu ja Kristu es ja Dios.

⁶ Paaty éxkam ko pán mwin'uanudu mat ja lyoku winma'añ, jyuna'anut ko Dios kyaj tyukkumadowa'añ mat ko ndu'unamu tyadu axuk'ajtun, pes yu'ugyujxm tyadu axuk'ajtun Dios tyukkumadowaampy jantsy tsaatsy nidugekyu di'ibu kyaj myumadóyaty.

⁷ Paaty katu muut mda'anmíky mwa'kmíky mudu tyadu du'ambu ja'ayaty.

⁸ Nandu'un miits m'ijttu kubi'its ku'ook, per mat ko m'ittu ti'igyu mudu Nindsun'ajtam, m'ijttap tyam ma ja jajun. Jiky'attu éxtamu pánaty yo'oydyap ma ja jajun,

⁹ pes pánaty yo'oydyap ma ja jajun, oyjya'ayaty yu'u, wa'ats es tuy'ajtan jyiky'attu.

¹⁰ Naybyayo'oydyu es miits mjiky'áttat éxtam ja Dios tseky.

¹¹ Katu xytyundu di'ibu kyaj tyuñ, di'ibu tyuundap pánaty ja Kristu kyaj tmabaktu, ja'a mdúndap wi'ix xyajniguxa'uktat ko kyaj 'yóyaty di'ibu yu'u tyuundap.

¹² Pes extu tsoydyu'unum nmadyákum di'ibu yu'ujaty tyuundap ayu'udsyu;

¹³ per pán yajni'de'xyry tii ja jajun, ja'a xytyuk'ijxam wi'ix yu'u,

¹⁴ ja'a ko ja jajun tugekyu dyajniguxa'ktá'ay. Paaty jyuna'andu:

Jotwij, mij di'ibu maap,

pudu'uk, katu m'ity éxtamu o'kpu,

es ja Kristu mgudu'x mgujájudat.

¹⁵ Paaty nduknipekta miits ko mnayjyujwijsambítudap. Katu mjiky'attu éxtamu kujuunaty; ittu éxtamu di'ibu wijy kejy.

¹⁶ Tundu miidsaty byeen maanamu naty m'awaadsudat, mat ko 'yaxuuguty yu tiempu.

¹⁷ Katu miits mjumbittu kjuun. Jaygyúudu wi'ixu Nindsun'ajtam tseky es njiky'ajtam.

¹⁸ Katu mmu'uuktu, mat ko taadu myajtagooyudap, nik oy ko mdu'umo'oyudat ja Espiritu Santu.

¹⁹ Nayyaxonda'agadu nixim niyam mat ja Salmu esu uy di'ibu muut ja Dios yajmujáwu, yajnáxtu uy esu Salmu mwinma'añóty Nindsun'ajtam myuj'ajtangyujxm.

²⁰ Du'uanum xyja'agyuda'aktat ja Dios Teety mat tugekyu ja Nindsun'ajtam Jesukristu xyuugyujxm.

Wi'ix ja mabujkputujk jyiky'áttut ma jyuan tyujk

²¹ Es mat ko nmay'ajt nwindu'kam ja Kristu, nayjaygyúudu nixim niyam.

²² Miits kasaadu toxytyujkaty, naygyubáudu es windsu'ugadu yu m'u'un'k mña'ayaty, du'un éxtamxyup mnaydyukkudáudu ja Nindsun'ajtam.

²³ Pes yu kasaadu yedyujk myudajtypy ja kutujkan ma yu ñudo'oxy du'un éxtam yu Kristu myudajtypy ja kutujkan ma yu mabujkputujk, es éxtam tu'ugu nini'x ti'igyu 'yity mat ja kyubajk, nandu'un ja mabujkputujk 'yity mat ja Yajni'sókrp.

²⁴ Per kom ja mabujkputujk naygyubajkudap ma ja Kristu, nandu'un ja kasaadu toxytyujk naygyubajkudap ma ja 'yu'un'k ña'ay.

²⁵ Es miidsaty kasaadu yedyujkaty, mdsóktap yu m'u'un'k mnado'oxyaty. Nandu'un jajtrp du'un ko ja Kristu tsejky pánaty myubajktap es ñayyajku windsu'kun es yajni'tso'ogudat.

²⁶ Du'un ttuuñ es xytyukmastútam ja axuk'ajtun, mat ko tu naty xyajwátsum mat ja Diosu 'yayuk, du'un éxtam mudu wa'ats nuu,

²⁷ es du'un ku'am ñaydyukwinguwa'agudat ja mabujkputujk, muj'ajtan muut, wa'ats, ni kyaxoodsaty, ni di'ibu axuk'ajtun tkamudaty.

²⁸ Nandu'an nidugekyu yedyujkuty ttsóktat ja 'yu'un'k ñudo'oxyuty éxtam ñaydsyékuty ku'am. Di'ibu tsyeyju ja ñudo'oxy, naydsyójkabu da'un ku'am.

²⁹ Ni na'anam pán tkamudsip'aty ja kyu'am nini'x, nik ni'igu tmo'oy ja jye'xypyéky es tkwentu'aty yajxón, da'un éxtam ja Kristu ttuñ mat udsajtam di'ibu ndu'ukmujkam mat ja'a, mat ko ndu'un'ajtam éxtam mbaat njuna'anam nan xyñini'x'ajtam.

³¹ Pes ja Diosu jyaabyajtan jyuna'añ: "Paaty ja yedyujk'yabekyu ma yu tyaak tyeedyuty es 'yitat yu'ayu mat ja ñudo'oxy, es da'un yu'ujuty 'yittat ti'igyu éxtam jyawa tu'uk."

³² Xytyuk'ijxam yu'u wi'ix ni'igu tyimmájuty di'ibu ijty kyayajni'jawa. Ja'ats n'andijpy ja Kristu es ja jya'ayuty.

³³ Yu'u da'un jujp'am es miits xytsóktat yu mudo'oxy éxtam mij ku'am, es yu kasaadu toxytyujk twindsu'ugudat yu ña'ay.

6

¹ Miits u'un'k una'kuty, mamedowdu mdaak mdeety yajxón ja'agyujxm ko mja'a'ajtudup ja Nindsun'ajtam, mat ko tyaadu da'un pyaadyuty.

² Ja jawyiimbu ana'amun ma Dios wandakan trujtáky, da'un jyuna'añ: "Mwindsu'ugup ja mdaak mdeety

³ es ja Dios mmo'oyudat tu'ugu jiky'ajtan ja oybyu es yeñ ya naxwiñ."

⁴ Es miits u'un'k teedyuty, katu nugoo xy'oodu es xytyundu m'u'unguty éxtam je'eyu xyajjot'ambuka'andu, jujwijsumbítu ni'igu yajxón es tuk'ixtu wi'ixu da'un ja Kristu ttseky es njiky'ajtam.

⁵ Miits mduumbuty, mamedowdup ja mwindsun mwindájuty ya naxwiñ. Tundu mduu oya'aa oyjyot, éxtam jyawa xymyudún ja Kristu.

⁶ Mduundu yajxón, kudii jaayu ko m'ixudu es oy mat mwu'umdat. Pes tundu miidsuty xonda'aky'aa xonda'akyjyót éxtamxur xymyudundu Kristu, mat ko da'unu dun ttseky ja Dios.

⁷ Tundu tsuj yajxón, éxtamu Nindsun'ajtam Jesukristu myaduumba, es kudii éxtamu ja'ayu myaduumba.

⁸ Pes mnija'adup ko nidu'uk nidu'uk, oyyu'adyu mduumba, o yu windaj o windsun, 'yaxájur ma yu Nindsun'ajtam Jesukristu éxtamu naty ja oybyu tu ttuñ.

⁹ Es miidsuty windsun windájuty, nandu'un xytyúndat mat ja mduumbuty, es katu xy'adsu'uk xy'ajáwudu. Jamyatstu miidsuty ko yu Nindsun'ajtam Jesukristu di'ibu ijtp tsajpótm, mniWindsun'ajtadup miidsuty ti'igyu mat ja mduumbuty, es yu'u kyaj t'ixy pánu da'un windsun windaj o pánu da'un mduumba, mduu tuj'ajtan trayo'oydya'ay tugekyu.

Di'ibu mudsip'ajttup ja mubajkpty

¹⁰ Mugu'ugítuty, éxtam tim okpu ngajxwíjanats n'anuumadu ko muk mnaybyujta'agudat ti'igyu'ajtanguyjxm ma Nindsun'ajtam, di'ibu ni'igu muk'ajtan myudajtpy.

¹¹ Éxtamu soldaaduty ñayxóxudu mat ja pujxn éxtamu wit es ñaygyuwa'anudat ma ñejxy tsiptuumbu, nayxóxudu miidsuty mat di'ibu Dios myeepy ja jya'ayuty, es da'un mbaat xymyumada'aktu di'ibu mat ja mujku'ugópk mwin'u'una'anudu.

¹² Mat ko yu nmudsip'ajtam, kyaj yu'u jya'ayuty. Di'ibu udsajtam nmumada'aga'anam, yu'u taadu nidugékyudyu mujku'u esu ka'oybyu di'ibu ana'amdup es yajkutujktap kubi'its ku'ook ya naxwiñ es pányu jam tsajpótm di'ibu kyaj tmamedowdu Dios.

¹³ Paaty, éxtam tu'ugu soldaadu ta'tspéky ñaybyujta'agyuty, nandu'un miits ta'tspéky mnaybyujta'agudat mat tugekyu di'ibu Dios yajkypy, es da'un xymyumada'aktat miidsuty ko ja mujku'u maat mdsiptúndat ko naty myiñ ja ayo'onxuu. Es ko naty tu xyajkántu miits ja mdsiptu'ununaty, nayya'ítudu amumdu'uk jot ma Dios.

¹⁴ Pes du'añum da'un mnayya'ítudat. Tim jawyiin, pujta'aktu ja tuj'ajtan éxtamu mwunun, es net xypyujta'aktat ja mwa'ats jiky'ajtan éxtamu mgaatsywyunun, es yu'u maat mnayguwa'anudat;

¹⁵ Es naygyu'ugudu mat ja ayuk esu xykyajxwa'xtat ja ayuk di'ibu yajmiimp ja jotkujk'ajtan,

¹⁶ es éxtamu soldaadu tmudaty ja 'yeskuudu, mubaktu miidsuty ja Jesukristu, mat ko mduu tadu mubajkun mbaat xya'aduktú ja juandi'pxn di'ibu ja ka'oybyu ñasmajtsap ma miidsuty.

¹⁷ Es éxtamu soldaadu trujta'aky ja pyujxngúp es dyajtse'egyú kyubajk, pujta'aktu miidsuty ja nitsokun, es yajtúndu ja Diosu 'yayuk éxtam ja espaadu di'ibu ja Espírítu Santu yajkypy.

¹⁸ Katu xymyastu'uttu ja kajxtáku; da'uñum amdow pujktsówdu ja Dios éxtam ja Espírítu Santu mnu'umo'oy mdu'umo'oyudu. Nayya'ítudu wijy keju, katu mmudsipka'axtu, es ninu'xta'aktu nidugekyu Diosu jya'ayuty.

¹⁹ Хуñиgajxtaagudats ыj nandu'ан, esudsu Dios хуруудáкут es ngajxudats, es muk aа muk jot nya'ахрáкудats wá'atsti'кнu di'ibu ijty kyayajnijáwн, du'ан éxtам ja oybyн ayuk jynа'аñ.

²⁰ Tyaadu du'ан di'ibudsu Dios хуtyuk'ana'am esats ndúnат, es tyámats ngutsimdsyннu мэт kodsu tyaadu nduñ. Kajxtá'акту esu Diósats хуmyяаamo'oyat esats ыj ngajxtuda'agudat ni нu'ан tsu'k ja'ajан, du'ан éxtам pyaadyaty ngajxат.

Kajxpo'хн

²¹ Yн nmугu'uk'ajтам Tikiku, di'ibu ni'igu ndsojkам es di'ibats ыj tyam oy хуруудáкuр мэт ja Nindsан'ajтамu tyuunk, yн'а mdukmamadya'agudap pан wi'ixats ыj tyam n'ity es pан wi'ixats ыj tyam nduñ.

²² Paaty miits nduknigaxtu es mdukmamadya'agudat pан wi'ixats нuдsaty tyam n'ity, es mjotkujkudat.

²³ Wa'an ja Dios, yн nDeety'ajтам, esu Nindsан'ajтам Jesukristu, tmo'oyadu ja ti'igyh'át, ja naydsyokн es ja mубájkан, nidagekyн ja nmугu'uk'ajтам di'ibu pyanajxtap ja Nindsан'ajтам,

²⁴ esu Dios kunu'хадap nidagekyн di'ibu 'yawdajttap ja Nindsан'ajтам Jesukristu amumdu'uk jot winн хнн winн tiempн.

Neky Di'ibu Paablu Tyuknigajxtu Ja Filipus Ja'ayuty

¹ Uj Paablu, tukmuku mat ja nmugu'uk'ajtam Timotee, Jesukristu myaduumbaty. Ndukni-gajxtuptsu tyadu neky nidugekyu ja Diosu jya'ayuty di'ibu ijttap Filipus kajpnóty es di'ibaty kywenta'ajttap ja mabujkputajk madu pyudajkabaty.

² Wa'an ja nDios Teety'ajtam es ja Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xadu es mmo'oyudat ja agujk'ajt jotkujk'ajtam.

Paablu tnikajxtaagu ja Filipus mabujkputy

³ Tugok tugókuts miits njamyatstu, nja'aygyudákypuuts ja Dios mat miidsaty.

⁴ Kots miits nnigajxtaagudu, du'añum xyonda'aky ja n'aq njot

⁵ mat ko tim jawyiin ko xy'amudoonajxtu ja oybyu ayuk es extu tyambaat, ti'igyu ndu'unum es yajkajxwa'xut ja oybyu ayuk.

⁶ Paaty ndukmu'awdajxtupts ko Dios 'yaktunaambyum ma miidsu tyadu oybyu tuunk di'ibu tu dyajtsonda'aky, es ya'abatadya'ayaampy extu ko yu Nindsun'ajtam Jesukristu jyambitat.

⁷ Mat ko xypyáptus esuts du'an nnayjyáwuty es njamyatstu mat ko njantsysoyoktu, mat ko miidsaty du'añum xyajwa'xtu mat uj di'ibu Dios mmooyudap, du'an éxtum kots ndsimdsyuumu o kots ngajxwa'xyuts ja Kristu ñitsokun es nyajtyudyáku ja oybyu ayuk.

⁸ Pesu Dios ñija'ap yajxon nu'umuts miits njantsysoyoktu nidugekyu mat ja Jesukristu tsoyokun,

⁹ es n'amdeepy nbujktseebyuts ja Dios es dyajmujwindákuat ni'igu yu mdsokun nixim niyam, es mduknijáwudat wa'atsti'knu wi'ixu du'an ja Dios tseky es njiky'ajtam,

¹⁰ es xywyin'ixtat miits di'ibu du'an oy, es du'an mjiky'áttat wa'ats, es kyaj xymudáttat ja pojpu extu ko Kristu myinat,

¹¹ es du'añumu mjiky'ajtanuty dya'ixudat ko Kristu mdukmudajtudap ja oybyu mjoj mwinma'añuty, es ko xymyay'at xywyindsu'ugudu ja Dios, es du'anu ja'ayuty tmay'at twindsu'ugudat es t'awdáttat ja Dios.

Xondakp ja Paablu ko Kristu 'yayukyajkajxwa'xy

¹² Mugu'ugituty, ndsejpyuts es xyñijáwudat éxtumts uj tu njaty tu ngabety, tu myujwinda'aky ja oybyu ayuku kyajxwa'xun.

¹³ Pes du'an nidugekyu ja soldaadaty ma ja Sésur pyalasyu esu wiingátypyu oytym madsooty ñija'adap kots uj n'ity tsimy mat kots nmadún ja Kristu.

¹⁴ Es ko t'ijxtu ja nmugu'uk'ajtam ndsimdsyuumuts, may xyonda'aktu es tkajxwa'xtu ja Diosu 'yayuk, es ni ti tkajáwudu, ni'igu tjotmo'oydu ja Nindsun'ajtam.

¹⁵ Tuy'ajtan ko naaguty tnimadya'aktu Kristu tsipkyujxm es naywyinnaxujawgyujxm, es tamu wiingátypyu tnimadya'aktu mat ja oyjyotkyujxm.

¹⁶ Pánuty ñimadyáktup ja Kristu mat ja oyjyotkyujxm, du'an ttundu mat ko xytyóktuts es tnijáwudu ko tyaats uj esuts nniitánut ja oybyu ayuk;

¹⁷ es ta pánuty ñimadyáktup ja Kristu mat ko ñayajmujpudsuma'anudu ku'um, es kyaj amumdu'uk jot, je'eyu du'an ttundu esuts ndsipjáwut ya pujxndugóty.

¹⁸ Per oy mat oyjyotkyujxm o kyaj myat'oyjyotkujxmuty, kyajxwa'xtubum ja Kristu 'yayuk; esu tyaadadsu du'an xyajjotkujkep es waanu ni'iguts xy'aktim'yajxonda'aky,

¹⁹ mat ko nnija'abuts ko pudsumaambuts uj pujxndugóty mat ko miits xyñigajxta'aktudats es kots xypyudaku ja Kristu Jya'ajun.

²⁰ Pes n'awixjypyuts amumdu'uk jot es ni na'ats ndsoytyúnut, per amak jotmákuats ti ndun ngajxtu es du'añum yaj'ixut ma uj ja Kristu myuj'ajtam, óyuts njiky'aty o óyuts n'eeke.

²¹ Mat uj, pan akjiky'ajtpats, n'akmadúnupts ja Kristu; es pan o'kpuats, mat uj waanu ni'igu 'yóyuty.

²² Es pan mat kots n'akjiky'aty, mbaadadsu du'an ni'igu nmadún ja Kristu. Kyajts nnijawu di'ibuts njotmo'oyap.

²³ Du'anuts uj éxtum tu'ugu ja'ay 'yity adjimíky anajñ aga'añ: njatsejpyuts esuts uj n'ooogat esxyupts n'ity mat ja Kristu. Waanu ni'igu 'yóyuty mat uj,

²⁴ per mat miidsaty, waanu ni'igu 'yóyuty esuts n'akjiky'átat ya naxwiiñ.

²⁵ Kots du'an ndukmu'awdaty, nnija'abuts uj ko akjiky'ataambuts ya naxwiiñ es nbudákudat miidsaty es ndukmudúndat ja Jesús, es myuj myáyt ja it xo'onun di'ibu mmudajttap mabujkangyujxm,

²⁶ es du'an kots n'ítat jatugok mat miits, mmudáttap wi'ix tsoo waanu ni'igu m'it mxóndat mat ya'egyujxmu Jesukristu.

²⁷ Per wa'ants xyjaty tits xyjajtp: nayya'ítadu da'uñam éxtam ja oybyu ayuk di'ibu Kristu ñimadyakpy, es da'un óyats xyjanasmajtsubu es ñajx ngu'ixtu, o óyats n'aktim'ijtpu tsimy esuts pán xyñimínut es xytyukmamádyagaduts wi'ix miits mjattu, nnijawayaambyuts ko miits ti'igyu mnayya'ítadu muk aa muk jot ja mabujkangyujxm di'ibu yajpátp ma ja oybyu ayuk, m'aktundu ma xytyuk'axpáktu ja oybyu ayuk,

²⁸ es ni na'a mganayyákudat ma yu mmádsíruty es m'adsu'ugudat oynu'annu. Tyaadu ya'ijxap wa'átsti'knu ko tyugoya'ándu ya'ujaty es ko miits mnits'o'oga'andu. Diosu da'un ku'am di'ibu mmooyadubu tadu nitsokun.

²⁹ Pes mat ya'ugyujxm ja Kristu Dios tu mmo'oyudu ja may'ajtan kyaj jye'eyuty ko xymyabeky ja Kristu, nandu'un m'ayoy mat ya'ugyujxm

³⁰ es xytyúnat nandu'ambu ja tuunk di'ibu éxtam tnyuyr xy'ixtu ndúñuts kots uj ndsiptuñ mat ja ka'oybyu, es xymyudowdu ko da'uñamts n'aktúñ.

2

Kristu yuj'ajtan esu myuj'ajtan

¹ Pán mjotmukmooyudap ja Kristu, pán myajjotkujk'ajtudap ja'agyujxm ko mdsókudu, pán ja Espiritu Santu maut m'ittu, es pán mba'ayoodap ja ja'ayuty,

² mdúndap wi'ixuts uj n'it nxónat jotkuda'aky ja'agyujxm ko ti'igyu ja winma'añ xymyudattu, ti'igyu mnaydsyókudu nixim niyam, ti'igyu mnayjyáwudu es ti'igyu mjot mja'ajunuty.

³ Di'ibu mdúndap miidsuty ma mjiky'attu, ni ti xykyatúndat di'ibu je'eyu ku'am xytyuk'oy'áttat o mnaymyujpajta'agudat mat ja wiingátyryu, naybyujta'agudu yuunk naxpyu, es jya'awot ko myájaty ja wiingátyryu es kudiinam miidsuty ku'am.

⁴ Wa'an nidu'uk nidu'uk miits t'axta'aydyu ja di'ibu tyuk'oy'áttap ja wiinkpáty, kyaj je'eyu di'ibu ku'am mduk'oy'áttap.

⁵ Wa'an nidu'uk nidu'uk miits xymyudáttat ja mjot mwinma'añ éxtam tmudajty ja Nindsan'ajtan Jesukristu.

⁶ Oy ya'u da'uñam Dyíósuty, kyaj jyunáñ agwanu es dyajtúnat ja kyutujkan di'ibu myudajt,

⁷ es ñaydyukniwatsu di'ibu jya'a'ajtyryu, es ñaybyujtáku éxtam tu'ugu mduumbu, es myiñ jyajty naxwiñ éxtamu ja'ay.

⁸ Es ko jya'ay'ajty, waanu ni'igu ñaybyujtáku yuunk naxpyryu, es tmamadooy ja Dios Teety, extu tkupejky ja o'kun kruuzkujxy.

⁹ Paadyu Dios tu myo'oyuty tugekyu muj'ajtan esu ana'amun, es pyujtáku éxtamu Wyindsán nidugekyu ánkusuty es ja ja'ayuty di'ibu jaa,

¹⁰ da'un nidugekyu ya'ujaty oytyim maaty, oytsyajpótmaty, oyñaxwiñuty es oyñax patku'páty, nidugekyu ya'ujaty ñaygyoxtnaaydyu'agudat

¹¹ es t'axkáptat ko Jesusu da'un Windsán ma tugekyu. Du'annu tadu yajtúnat Dios Teety myuj'ajtungyujxm.

Du'un ja mabujkpty éxtam ja mdsq'a

¹² Mugu'ugítuty, da'un éxtamts miits da'uñam xymyudoodu, es kyaj jyaayuty je'eyu kots n'ijty ma miidsuty, es tyam waanu ni'igu kots n'ity jagam ma miidsuty, tundu wi'ix oy mwu'umdat mat ja Dios, es mmudáttap ja tsu'ugu ko da'un xykyatúndat,

¹³ ja'a ko Dios da'un tyiimpy ma miits m'aa mjótuty, ja'a mwinma'añmyooyudap es xytsyóktat ko xytyúndat di'ibu ya'u tsyejpy.

¹⁴ Tundu tugekyu, ni mga'ákudat es ni mganaygyugajxadat,

¹⁵ es da'un xya'ixudat ko m'u'unk'átadu Dios es ko mjiky'attu wa'ats, es kyajpu mbojpu. Du'un mjiky'áttat ma'ada axuk ja'ayuty esu kjuuundajkuty ya naxwiñ, da'un m'ittat ma ya'ujaty éxtamu mdsq'a ko jyajty tye'xy ma koots itan.

¹⁶ Pán mduundabu da'un miidsuty, nmudajtyryu'uts wi'ix tsoots n'it nxónat ko myínat ja Kristu, mat ko ya'ixat ja nduungats ko kyaj tu ñapa'aty.

¹⁷ Oyats n'oogat éxtamu windsu'kun esudsu nne'pyñ tyam yókat éxtam di'ibu yaj-tuknitaambu windsu'kun, xondákpats ja'agyujxm ko miits oy xymyudundu ja Jesukristu mma'ujkangyujxm. Xondákpats mat miidsuty,

¹⁸ es ndsejpyuts es nandu'un mxonda'áktat mat uj.

Timotee esu Epafroditi

¹⁹ Ko Dios jyuná'anat, ngaxaambyuts tsojku Timotee es min xy'awánuts wi'ix m'ittu miidsuty, es da'un xyajjotkujkadats.

²⁰ Pes kyájuts pán nmudaty ja wiinkpu di'ibuts maut tyi'igyu ja n'aa njótats, es mnimay mnidájadu wi'ix m'ittat yajxon miidsuty.

²¹ Nidugekyu ya wiingátyryu, ya'u je'eyu wyinma'añ'ajtyryu di'ibu ku'am tyuk'oy'átap es kyaj tkajxwá'xa'añ ja Jesukristu 'yuxpajkan.

²² Per miidsaty byeen yajxon xñijáwudu ko éxtam tu'ugu u'un'k ana'k tpu'duka ja tyeety, da'unuts ja Timotee tu xypyuduku kots ngajxwa'xy ja oybyu ayuk.

²³ Paaty jantsy je'eyuts uj nnijáwut wi'ix tyu'uwitsy yu njotmáyuts, ndu'unuts njajuna'añ es nduknigaxa'añ ja Timotee.

²⁴ Ndukmu'awdajtu'pts ja Dios ko tsojku'ts uj nandu'un nnujxat.

²⁵ Du'unuts tu nwinmay ko ngajxambítut yu Epafroditu, di'ibuts uj maat ti'igyu ndu' es uts maat nyajujtu'göy ja axuk'ajtan, ja'a di'ibu miits xytyuknigajxta esuts xypyudákut mats ndsimdsy'uanu.

²⁶ Pes yu'u byeen njawin'ixa'anudu jatugok nidugekyu miidsaty es amaymy'uat jot-maymy'uat ko miidsaty tu xymyudowdu ko tu pyékyuty.

²⁷ Es tay'ajtana'u ko tu pyékyuty, pes jatim jawaanu tu jya'eeky; peru Dios tu pya'ayóyuty, es nandu'un uj, kudiibuts njátut ni'igu o'ktáy.

²⁸ Paaty byeen njantsytyuknigaxandu miidsaty es mxonda'aktut jatugok ko xy'ixtat, es xonda'agupts mat miidsaty mat ko Epafroditu jya'tut oy muk ma miidsaty.

²⁹ Axájudu xonda'aky'aa xonda'akyjyót éxtamu nmu'duumb'ajtam ma yu Nindsun'ajtam, es tsoktu byeen nidugekyu di'ibu da'un éxtam yu'an.

³⁰ Pesu Epafroditu jawaanu tu kya'eeky ko tmudúñ ja Kristu, es ñaybyujtáku ma kyudsu'uguty kots xypyudajku ma miidsaty kyaj mbaat xypyudajkudu.

3

Tsobatp ko Kristu ya'axaju éxtamu Yajnitsókpá

¹ Mugu'ugítuty, xonda'aktu Nindsun'ajtamgyujxm. N'anmaayambijttap di'ibu tu n'ok'anmaabyudu. Kyajts ni ti nay'adsijpun ngajawu es n'anaumut janaam jatsojk yu ngajxwíjúnuts, mat ko da'un miits kyaj xyja'aydyugódyut.

² Naygywentu'átadu es kyaj mwin'uanudat di'ibu mduk'uxpukánudap di'ibu kyaj tyn'ajtanuty, es mdukmudijuyánudap es myajtsúktut waanu ma yu myedyujk'ajtan*.

³ Per adsajtamu da'un meeru ja i'xw'u'aman nmadajtam di'ibu myudajttap ja Diosu jya'ayuty, n'awdajtam ja Diosu jya'ajun maat es nxondákum mat ko xyja'a'ajtam ja Nindsun'ajtam Jesukristu, es kyaj n'ajot'ajtam ja nikajxyudu.

⁴ Ta may ja ja'ayuty di'ibu naymyujpajtáku'dap mat ko tu tkuydyu'na tadu kostumbru. Mat koxyup yu'uyu ko nguydyu'unum ja kostumbru es tsyobátxup oynu'unu, uj nandu'un mbaatxyupts nnaymyujpajta'agyuty waanu ni'igu kudiinama wiinkpety.

⁵ Nyajtsijkyuts uj ko tyuktujkxubejty madsu naty tu nmiñ tu nja'ty naxwiñ, israelitu ja'ayuts uj, Benjamingu tyuamp 'yaats, ebreu ja'ayuts uj, ebreu ja'ay 'yu'un'k, es éxtamu Moisesu 'yana'aman yajpadúñ, fariseeuts 'yijty;

⁶ es di'ibuts ni'igu nduun, njantsypyajudijttákuts ja di'ibu myubujktu Jesús éxtam ja Kristu, es nguydyuun'uts ja Moisesu 'yana'aman éxtamts ni pan mbaat xykyani'unu mat ti peky.

⁷ Per mat yu'agyujxmu Jesukristu, tugekyu tyaa'du di'ibuts uj ijty nmujpajtákyyp, tyam nbujtákypyuts éxtam ni ti tkatsooty;

⁸ kyajts uj ti nnekyjyawu ko yajtukmu'ijxkijxyu ja oy'ajtan di'ibu yajmudajtp ko Jesukristu ya'ix'aty, uj nYajnitsókpá. Kristukyujxm tugékyuts tu nmastu'utta'ay. Posta'agan njáwuts tugekyu tyadu esuts nganarátut ja Kristu,

⁹ esdsu naty tu nwe'emy ti'igyu mat yu'u. Kyajts uj n'uxta'ay esuts nwu'umut oy mat ja Dios ja'agyujxm kots njakuydyuna'añ ja ana'aman, ja'ats n'uxtaapy wi'ixuts oy nwu'umut mat ja Dios mat ko Dios oy tnatwe'emy ja ja'ay ja'agyujxm ko tmudáku Kristu.

¹⁰ Ja'ats ndsejpy es uj n'ixy'átut yajxon yu Jesukristu, es yu'u tyúnut mats ja njiky'ajtan mat ja myuk'ajtan di'ibu myudajtko jiyikypyejky. Ndsejpyuts es nmanax nyajnáxat ja ayo'on éxtam oj jyaty, es da'un n'itúduts éxtam yu'u ko 'ye'ky,

¹¹ es oy tyimwi'ix tsooty ndúnupts esuts njikyppyákut kots n'oogut.

¹² Kyajts uj n'andijy kots tu tugekyu yu'u nbata'ayñ o kots uj kexy ka'pxy n'óyuty éxtamu Dios tseky, per nmujáats ndiimpy mabaadats nmada'aky esuts nguydyúnut ja winma'añ di'ibu Jesukristu myudajtko dyajtsondáky esuts xyja'a'aty.

¹³ Mugu'ugítuty, uj kyajts njana'añ ko tats nganaraty ja may'aty. Ta tu'uk di'ibuts tay'ajtan ndiimpy. N'okja'aydyugóyuts di'ibu tu ñajxnu, esu nmujaa nyajtúñ mabaadats nmada'aky es nmanada'agudut di'ibu miirpnum.

¹⁴ Du'unuts uj éxtamu ja'ay di'ibu muk puy'kp es jawyiin jya'ta'añ ma kyuguxu ja puy'kn, esu Dios xymo'oyudats ja may'aty di'ibu Jesukristukyujxm xytyukniwowu esuts njiky'átut jam tsajpótm.

* 3:2 Ix Lukas 1:59.

¹⁵ Nidugekyu ūdsajtam di'ibátyu Dios tu ttukjaygyuku yajxón di'ibu yu'a tseyjpy, du'an njiky'ajtam. Es pan jaa ti oyna'unun xywinyndaydu miidsaty mat ja wiink winma'añ, wa'an ja Dios mmo'oyudu jaygyujan es xyjaygyúkadat di'ibu du'an tuy'ajtan.

¹⁶ N'okjiky'ajtam éxtamu Dios tu xtyuknijá'am.

¹⁷ Məgu'ugítaty, jiky'attu éxtamts xy'ixy njiky'átyats uj. Nandu'un xypa'ixtat di'ibáty nandu'un jiky'ajttap éxtamts uj njiky'aty.

¹⁸ Ja'a ko ta may di'ibu jiky'ajttap éxtam tu n'ok'anmaabyudu kanak ok nibudu'ak, es tyam exta jibiyats n'anmaayambittu ko myudsip'ajttap ja Kristu, kyaj ttsoktu es ya'anamudat ko Kristu 'ye'ky kruuzkujxm,

¹⁹ paaty pátap ñajxat ma ayoodákn. Jam ja wyinma'añ trujta'aktu ma ja kaaky je'xy es tyukmaj tyukpátudap di'ibu tsoydu'un maat. Yu'uyu je'eyu wyinmaayduer di'ibu ya naxwiñ.

²⁰ Per ūdsajtam, tsajpótmodu ja'ay'ajtam, es n'awijx nujep'ixtam es jam kyuda'agut yu n'Yajnisokpu'ajtam, yu Nindsun'ajtam Jesukristu.

²¹ Yu'a yajtagátsap ja nnini'x'ajtam di'ibu ayoop, es du'an kyuxu'agut éxtamu ky'am nini'x di'ibu jyantsymudajtypy ja muj'ajtan; du'an ttúnat mat ja myak'ajtan esu kyutujkan di'ibu maat 'yane'emy ma tugekyu di'ibu jaa ijtp.

4

Ijtp nxondákum ma Kristu

¹ Paaty məgu'ugítaty, di'ibaty njantsysojktap es njantsy'ixa'andu, xtyukxondáktupts uj miidsaty. Akpanajxta Nindsun'ajtam amumdu'uk jot.

² Nmanu'xtákypy mij Evoodu, es nandu'un mij Síntiku, es xymyastu'uttat yu mdsip tuunk winma'añaty, es yajkax yajnaxtu otyyim tii tyimwi'ixaty, éxtam tukka'axpan ma yu Nindsun'ajtam.

³ Es mij Sisigu, di'ibats oy xypyudajku ko nmudu'unam ja Nindsun'ajtam, n'amdeepy nbajktseepy es xypyudákt waanu tyadu nimajtskpu toxotyujk. Yu'ats xypyudajkadu es ngajxwa'xyats ja oybyu ayuk, ti'igyu mat ja Klementu es yu wiinkpadyu nmamduumbaty di'ibadyu xyuu jaaybyéty ijtp nekykujxy, ja xyujaty pánaty myudajttap ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

⁴ Du'añam mxonda'aktat ma yu Nindsun'ajtam. N'ak'anmaayambijttap es m'it mxóndat.

⁵ Wa'an nidugekyu tnijáwudu ko miits xyñasjáwudu mat ja ja'ayaty. Wingoomp ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

⁶ Katu mmay mdajtu, nik oy, pan ti tuun jajtap, kajxta'aktu es amdow pajktsówudu Dios, es xyja'aygyuda'aktat nandu'un.

⁷ Netu Dios mmo'oyudat yu 'yagujk'ajt jyotkujk'ajtan, di'ibu waanu ni'igu myájaty kadiinam di'ibu ja'ay mbaat jaygyuku. Esu tyadu agujk'ajt jotkujk'ajtan kyuwawa'anap ja mjot mwinma'añ ti'igyu mat ja Jesukristu.

May witstu ma tugekyu di'ibu oy

⁸ Es tim ok, məgu'ugítaty, may witstu ma tugekyu yu'u: tugekyu di'ibu dan tuy'ajtan, tugekyu di'ibu nitujkup ja may'ajt windsu'kun, tugekyu di'ibu tuy'ajtan maat, tugekyu wa'ats'ajtan, tugekyu di'ibu oybyudsuump, es tugekyu di'ibu ya'oyñigajxp. May witstu ma tugekyu di'ibu dan oy es di'ibu nitujkup ja may'ajt windsu'kun.

⁹ Tuunda'aktu di'ibu tu nduk'axpeky, di'ibu tu ndukni'ixadu, di'ibu tu xymyudowdu njuna'añats, es di'ibu tu xy'ixtu ndúñats. Tundu du'an, es yu Dios di'ibu xymyo'oyum ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, itap mat miidsaty.

Filipus ja'ay tmo'oydu pudujkan ja Paablu

¹⁰ Xondáktats byeen ma yu Nindsun'ajtam ko miits xyjamyátstats jatagok. Kyajts njuna'añ ko tudsu naty xy'okja'aydugeebudats, ja'a du'an mat ko kyaj tu m'awaqdsu'attu esuts xypyudákadat.

¹¹ Kyajts njuna'añ mat ko tu n'ityats mat ja n'amay njotmáyats, pes muyaak mabat yu'a es ngonformarátyats mat di'ibats nmudajtypy.

¹² Nnija'abats wi'ix njiky'átat ko ti kye'ty es ko ti kyake'ty. Tuts nmayuyj esuts njotkujk'átat pan tits xyjajtp xykyubajtp, kots njotkuda'aky o kots nyu'eegy, ko ti yajmudáty jajjaygyépy may o ni tii.

¹³ Mbaqdats otyyim tiity nwinguwa'agu, mat ko ja Kristu yu'ats xymyujajameepy.

¹⁴ Per miits mduundu oy kots xypyudajkadu mats n'amay njotmay.

¹⁵ Miits Filipus ja'ayaty, byeen tsuj xyñjáwudu kots ndso'oñ Masedoñ es najx ngajxwa'xa'añats ja oybyu ayuk, kyajpu wiinkpu mabujkputujk di'ibats xypyudajkadats.

¹⁶ Kanak ok nibudu'egats miits xtyuknijajxta naybyudaku kodsu naty uj n'ity Tesalóniku.

¹⁷ Kyajts jayam n'anamūda du'ən esats xy'aktuknigáxtūdats ni'igū may'aty, ja'ats ndsejpy esū Dios mgunu'xūdat ja'agyūjxm ko du'ən xytyuunda.

¹⁸ Tūts n'axájūdyā'ay tūgekyū, es tyam nmūdajtypyats extū nan ni'igū, mat ko Epafroditū tūts xytyukkūdkū ja mmay'aty. Du'ən yū'ū éxtamū pā'āk xū'krū di'ibū yajtukwindsū'kūp ja Dios, di'ibū kyupejkyū es t'oyjyawū.

¹⁹ Paādyū Dios mmo'oyūdar miidsūty tūgekyū di'ibū myajtūgoy'ajttap, du'ən éxtam ni'igū oy'ajttan tmūdaty tjaygyepy mā Jesukristū.

²⁰ N'ok'awdajttam ja nDios Teety'ajttam winū xūū winū tiempū. Wa'an du'ənūty.

Kajxpō'xūn

²¹ Yajnáxts ja nDioskajxy nidu'uk nidu'uk di'ibáty Dios ja'a'ajttūdar. Yū nmūgu'uk'ajttam di'ibats jayam mūat n'ity, nandu'ən mduknigáxūdu Dioskajxy.

²² Nidūgekyū Diosū jya'ayūty mduknigáxūdu Dioskajxy, es waanū ni'igū di'ibáty ijttap mā yū yajkutujkrū kopk ja tyūjk, mduknigáxūdu Dioskajxy.

²³ Wa'anū Nindsūn'ajttam Jesukristū mgunu'xūdu nidūgekyū miidsūty.

Neky Di'ibu Paablu Tyuknigajxtu Ja Kolosu Ja'ayaty

¹ H̄j Paablu, mut ja Dios tsojkungyujxmuts xy'apostulu'átyuts ja Jesukristu, ja'a njuna'anum ko tu xykyéxyuts. Tukmuku mut ja nməgu'uk'ajtam Timotee,

² nduknigáxtudsu tyadu neky ja nməgu'uguty, ja Diosu jya'ayaty di'ibu oy muduunap es ti'igyu 'yittu mut ja Kristu es jyiky'attu Kolosu kajpnóty.

Paablu tnigajxtaagu ja Kolosu mabujkputy

Wa'anu nDios Teety'ajtam mgunu'xudu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

³ Du'añumts nja'aygyada'aky ja Dios, ja Nindsun'ajtam Jesukristu Tyeety, kots miits nnigajxtaagudu,

⁴ pes nmədoodu ko xymyabuktə Jesukristu es ko xytsyoktu nidugekyu di'ibaty ja'a'ajtudap ja Dios.

⁵ Du'an xtyyundu mut ko m'awijx mjajp'ijxtap ja kuma'añ di'ibu Dios xtyyuknibujk'kam tsajpótm, du'an éxtam jyuna'añ ja oybyu ayuk, ja tɔy'ajtan di'ibu tu xymyudowdu.

⁶ Tam yajkajxwa'xy yu tyadu oybyu ayuk ma tugekyu naxwiñudu, es yajmiimpy ja madakan mut di'ibaty kyurujktap, du'an éxtam jyajty mut miidsaty exta ma xtyy-immədoodu es xymyabujktə ko Dios xyajnitsókum myay'ajtangyujxm.

⁷ Mduk'uxpajkudu tyadu tɔy'ajtan yu Epafrus, yu nməgu'uk'ajtam di'ibu ndsojkom es xypuyujkam es nandu'un oy tñadúñ ja Kristu ma miidsaty.

⁸ Es yu'udsu du'an xtyyukmamadaky miidsu mdu'unanaty es ko xymyudattu ja tsojkan di'ibu ja Espiritu Santu tu mmo'oyudu.

⁹ Paaty extam ma ja xəuts nmədoodu ko xymyabuktə Jesukristu, du'añumts ngajxta'aky esu Dios kexy ka'pxy mduknijáwudut di'ibu tseyjpy, es Espiritu Santakyujxm mmo'oyudut tugekyu wijy'ajtan esu jaygyujkan.

¹⁰ Du'anats ngajxta'aky es mjiky'áttat éxtam ttseky ja Nindsun'ajtam Jesukristu, es du'añum xtyyúndut di'ibu yu'u 'yoyjya'ap, esu mjiky'ajtanaty dya'ixudut tugekyu otyyim di'ibaty ja oybyu mduunk, es xy'ixy'átat waanu oy ja Dios.

¹¹ Nbujktseebyuts ja Dios es yu'u myajmajwiin myajkajaaxudap ja mməbujkan mut ni'igu ja myuk'ajtan, es du'an xymyamadá'aktat tugekyu mut ja ma'xtujkan esu xondakan,

¹² es mja'aygyada'aktap ja Dios mut ko tu mduknibujtaaguty es m'axájudut éxtamu kuma'añ es m'ítat ma ja jaj tu'xan mut ja di'ibaty yu'u ja'a'ajtudap.

¹³ Dios tu xya'awa'atspudsə'umam ma ja agoots'at, ja'a njuna'anum ma yajkutiky ja mājku'ugópk, es xypuytákom ma yajkutiky ja 'yU'unk di'ibu jyantsyseyjpy,

¹⁴ di'ibu o'k mut udsajtmgyujxm es du'an oj xyajnitsókum es oj tme'xy ja nbojpu'ajtam.

Kristakyujxm nmədajtam ja agujk'ajt jotkujk'ajtan

¹⁵ Ti'igyu Jesukristu éxtam ja Dios Teety. Di'ibu tu t'ixy ja Kristu, nandu'un tu t'ixy ja Dios Teety di'ibu kyaj ya'ixy; es taa naty ja Kristu ma kyajnumə naty ti kyojy.

¹⁶ Mədu Kristu yajkoj tugekyu di'ibu jam tsajpótm es ya naxwiñ. Yu'u məut yajkoj di'ibu ya'ijxp es di'ibu kyaj ya'ixy, pənaty yajkutujktap, ana'amdup es kuduunk'ajttap. Kristu məut es Kristu 'yoy'ajtangyujxm tugekyu yajkoj.

¹⁷ Kristu taayamu naty 'yity ma kyajnumə naty otyyity kyojyñum, es yu'u du'an di'ibu ya'ijtypy tugekyu ma yu lyugaaraty.

¹⁸ Kristu tnigabajk'áty yu jya'ayaty di'ibu ijttap éxtam ja ñini'x. Taayam ja Kristu 'yity jawyñap, es yu'u jayujp jkypuyjk, es tnikabajk'átat tugekyu otyyim tiity.

¹⁹ Pesu Diosu du'an tsojok esu Jesukristu 'yitat éxtamu Dios ku'am,

²⁰ es mut ya'ugyujxmə Jesukristu, Dios pyajta'agan ja agujk'ajt jotkujk'ajtan mut yu'u ku'am, du'an tugekyu di'ibaty ijtp tsajpótm es nandu'un di'ibu ya naxwiñ. Dios pyajtaku tyadu agujk'ajt jotkujk'ajtan mut ya'ugyujxmə Jesukristu ko tteemy dyejky ja ñe'pyñ kruuzkujxm.

²¹ Miidsaty ijty kyajpu Dios mja'ay'átudu, pes yu mjiky'ajtanu axəukpə ya'ijxu ko miits mmədsip'ajttap ja Dios;

²² per tyamu Jesukristu tu tɔajta'aky ja mdi'igyu'ajtan mut ja Dios, mut ko tu 'yeeky kruuzkujxm es myajnajxudut Dios windum, es xywyinguwa'agudut wa'ats, ni tiiju mbojpu.

²³ Esu tyadu du'an sitay tyoonaampy pən miits mbaduundap es mjiky'ajttap éxtam ja Kristu ya'uxpejky, es kyaj xymyastu'uttu es xymyabúktat yu oybyu ayuk di'ibu miits mgupajktə ko xymyudoodu. Nan yu'ayamu tyadu oybyu ayuk yajkajxwa'xy tyam ya naxwiñ otyyim maaty, es yu'u dunu tyadu oybyu ayuk di'ibu Kristu oj xtyyukmáxəuts es ngajxwa'xudats.

Xondakp ja Paablu oy tsyimdsyñññ

²⁴ Es tyam xondákruts kots miits ngu'ayówudu, esu du'unuts nyajka'pxy di'ibu tægoy'ajtp ja Kristu 'yayo'ojuu ja'agyujxm pánuaty myubujktap, di'ibu ijttap éxtamu Kristu ñini'x.

²⁵ Díosuts tu xypyujta'aky esuts nbudákuu nidugekyu yu jya'ayuty, es xykyejxyuts es ngajxwa'xaduts tugekyu tugekyu yu 'yayuk.

²⁶ Ja'a yu'u di'ibu ijty kyayajnijáwu extu tim jékuyap, per tyam ja Dios tu ttuknijáwudu ja jya'ayuty.

²⁷ Tu Dios ttuknijáwu jya'ayuty ja muj oy'ajtan di'ibu ijty kyayajnijáwu, es ttuknibujtaagu ma nidugekyu naxwiñudu ja'ayuty. Esu tadu di'ibu kyaj yajnijáwu extu timjékuyap, yu'u du'unu Kristu di'ibu ijtp ma miidsuty, di'ibu m'awijxtap es mdukpaaadadut ja muj'ajtan.

²⁸ Es ja Kristu, ja'a du'un di'ibuts uj ngajxwa'xypy. N'awa'anupts es nduk'uxpejkyuyuts nidugekyu ja'ayuty es tjaygyúkadut yu'ujuty yajxón, es ndukwinguwa'agaduts ja Dios, ti'igyu 'yittut mut ja Kristu, oy es wa'ats.

²⁹ Paadyuts nduñ amujaa di'ibudsu Kristu xymyeepy, mut ko yu'u du'un di'ibu jiky'ajtp ma ujun.

2

¹ Ndsejpyuts es xyñijáwudut ko nduñuts mut winudsu njot mut miidsuty, es mut nandu'un di'ibu myaduundap ja Jesukristu ma yu Laodisee kajpn, es mut nidugekyu wiingátypyu di'ibuts kyaj xy'ixtuts wingujxm.

² Nduñudsu du'un es nyaxonda'agaduts ja 'yaa jyótuty yu'ujuty, es nandu'un 'yittut ti'igyu ma ja tsojkan. Ndsejpyuts es tugekyu tugekyu tjaygyúkadut di'ibu Dios tyuknibujtáku es kyaj yajnijáwu ijty, es yu'u du'un ku'um ja Kristu.

³ Pes ma yu'un yajpaaty tugekyu tugekyu ja wijy'ajtan esu jaygyujkan.

⁴ Pes n'anuumudu tyaađu kudiibu pán mwin'uum mwinxájudut mut ko tsuj yajmadóy.

⁵ Oyxyáputš n'ity jagam mut miidsuty, jámuts njot nja'ajun ma miidsuty, es xondákruts kots nnijawu ko tsuj yajxón ti xytyundu es xymyubaktu amumdu'uk jot ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

Jembyu jiky'ajtan ma Kristu

⁶ Paaty du'un éxtam miits oj xy'axájudu Jesukristu éxtamu Nindsun'ajtam, du'un mjiky'áttut éxtam yu'u jyiky'ajty.

⁷ Extam tu'ugu kepy maku 'yaats ya'ityuty, nandu'un miidsuty ti'igyu muk muut m'ittut ja Jesukristu. Yajwimbajt'adu'tstus ja mmubujkunaty, du'un éxtam myajtukni'ijxudu, es du'uñum xyja'aygyuda'aktut ja Dios.

⁸ Exkam pán mwin'uumudu mut jatu'ugu wiinkpu uxpujkan, di'ibu yu'u tyu'unun'ajttap ja ja'ayuty, es mdukpaujxa'anudu ja uxpujkan o ja tyu'ununaty ja jekyjya'ayuty, es mdukwadátadut ja ánkusuty ma jyapaadyuty xy'awdátut ja Kristu.

⁹ Mut ko ma yu Jesukristu, jam 'yity tugekyu ja Dios'ajtan,

¹⁰ es miits m'ijttap ti'igyu mut ja Jesukristu, di'ibu ñigopk'ajtypy nidugekyu yajkutujkputy es ana'ambuty.

¹¹ Es ja'a ko m'ijttap ti'igyu madu Kristu, tu miidsuty nandu'un myajpajta'aktu ja ijxwu'umun es du'un kyaj xyajtúndut di'ibu mnini'x mgubajk tsojktap, es kyaj dyu'unaty yu ijxwu'umun éxtamu israelítuty tpujta'aktu ko ja'ay yajtsiky waanu ma yedyujk'ajtan*.

¹² Ko miits mnubajtta, oj mnaxtákuu madu Kristu, es nandu'un muut mjikyppyajktu, mut ko xymyubajktu ko myudajtypy ja muk'ajtan ja Dios di'ibu yajjikypyujku.

¹³ Tuuyabu ma naty kyajnam miits xy'axájudu Jesukristu, Dios m'ijxudu miits éxtamu o'kputy, mut ko naty mbekyjya'ay'áttu; peru Dios tu myajjikypyúkadu ti'igyu mut ja Kristu. Dios tu mma'xudu tugekyu mbojpaty.

¹⁴ Pesu Kristu kyurujk yajnajx ja tudyu'unun di'ibu udsajtam oj xyjapátam mut yu'uguyjxmu nbojpu'ajtam. Mbaat njuna'anum ko du'un éxtam yu'u dyajnejxy kuxja'ay tugekyu ja nbojpu'ajtam es yajkuxwejpy kyubajky ma ja kruuz, éxtamxuyap ja kyu'amborpu tkumudooy. Es mut ko 'ye'ky, Kristu tkubejty tkumudooy ja nbeky'ajtam.

¹⁵ Dios oj tpujku ja muk'ajtan es ja kutujkan pánuaty myudajttap, es oj dya'amutsk'aty ijxnide'xy mayjya'ay wyindum es t'ixtat ko tu tyugoydyu.

Mujjotmay'ooktu di'ibu tsajpótm

¹⁶ Es mut ko nnija'am tugekyu tyaađu, katu mnayyákuu miits es pán mbayo'oyudut di'ibu mju'xtap, o di'ibu m'u'ktap, o ti xuu m'amaay'ajttap, o ti po'o 'yaane'eky, o ma ja po'xanxuu.

¹⁷ Tugekyu tyaađu yu'u je'euy éxtamu awax di'ibu jaminán; peru Kristu du'un ja tuj'ajtan.

¹⁸ Exkam mbujkxudu yu may'atyu taaduty di'ibu nayajnajxudup muj tuda'aky es ja'a 'yawdajttap ja ánkusuty. Yu'ujuty jyuna'andu ko tu t'ixta'ijxma'tun, es paaty ñaybyujta'agudu muj kujxm.

* 2:11 Ix Lukus 1:59.

¹⁹ Peru du'ambu ja'ayuty kyaj 'yitta ti'igyu mudu Kristu. Esu Kristu, du'an yu'u éxtam ja nini'x kubajk, es ja di'ibáty n'axájum éxtamu n'Yajmitsokp'e'ajtam, du'an n'ijtam éxtam ja ñini'x. Esu ja'a ko n'ijtam ti'igyu mudu Kristu, nmudajtam ja jiky'ajtam esu m'ajaa, es makták ja n'anmaja'an'ajtam éxtam ja Dios ttseky.

²⁰ Mut ko miits tu m'ooktu mut ja Kristu, mnaydyukniwa'adsudu ja naxwiñudu ja'ayuty ja wyinma'añuty esu tyuungaty. ¿Es ti ko m'aktimjiky'attu éxtam pánudyu naxwiñudu winma'añ ja'a'ajtudap?, ¿ti ko m'aktimnaydyukkudákudu ja 'yana'amunuty?, éxtam jyuna'andu:

²¹ "Katu xytyoñ. Katu xyje'xy yu txiida. Katu xykyone'eky."

²² Tugekyu tyadu ana'amun yu'u myadyakypu di'ibu je'eyu ya naxwiñ kyexy ko nju'xum o ko nyajtu'unum, es tugekyu tyadu ana'amun yu'uyu jya'aju naxwiñudu ja'ay.

²³ Tadu ana'amun mbaat kyaxe'eky éxtamu wijy'ajtam, mut ko dyajkaxe'eky es ni'igu Dios ndsojkam, es n'ijtam yuunk naxypu, es njujwijsambijtam ja nnini'x'ajtam; per ni madsoo kyatuñ es nnayyujwijsambijtam di'ibu ja nini'x kubajk tseyjpy.

3

¹ Pes éxtam miits tu mjikypyuktú mut ja Kristu, ja'a mbayo'oydyup di'ibu tso'omp tsajpótm, ma yu Kristu 'yu'uñu ma 'yaga'añsyoó ja Dios.

² Winma'añ'attu di'ibáty miimp tsajpótm, katú xywyinma'añ'áty di'ibu ijtp naxwiñ.

³ Pes miits m'o'ktu mut ja Kristu, es tyam xymyudattu mjiky'ajtam puje'eky mut ja Jesukristu ma Dios.

⁴ Kristu du'an ja njiky'ajtam'ajtam. Es ko yu'u kyuda'agut jatugok, mgaxu'uktup miidsuty nandu'an mut yu'u ma ja myuj'ajtam.

Jiky'ajtam di'ibu tu ñaxy, esu jembyu

⁵ Pes yajkutugóy ja mwinma'añ ja axuukpu di'ibu mmudajttup, mut ko naxwiñudu jya'aju taadu. Katu mnayyákudu es mmumada'agudat tyadu axuukpu winma'añ: ja mu'induunk, ko ja'ay kyaj ñay'aguwits ñayjyujpkuwítsudu, ko kyaj ti ñaydyukma'ixudu ti pán myudajtypu, ko 'yadsoktu, mut ko Dios pyujtákyu tyadu adsojkan éxtamxyup n'awdajtam di'ibu kyaj Dyíósuty,

⁶ es ja Dios tyuudyunaampy jantsy tsaatsy tugekyu di'ibáty tyuundubu tyadu axuugátyruu.

⁷ Miits mduundu tyadaty maanamú naty kyaj xy'axájudu Jesukristu.

⁸ Per tyam, ja'a ko mja'a'ajtudap ja Kristu, mastu'uttu tugekyu tyadaty: ajk to'oyan, naymyujkaxuk winma'añ, nay'o'o nayyaxan esu tsaatsykyubétyruu ayuk.

⁹ Kyaj mnaywyin'uan mnaywyinxájudat nixim niyam, mut ko miidsuty tu xymyastu'uttu ja mjekyjyiky'ajtam axuukpu.

¹⁰ Jiky'attu ja jiky'ajtamú jembyu, mut ko Diosu du'an di'ibu oj xymyo'oyam yu tyadu jiky'ajtam es tyugajts'adu'atsy extu ko Dios n'ixy'ajtam yajxon.

¹¹ Ko n'axájum ja Jesukristu, Dios xkywentapujtákm éxtamu jya'ayan, oy n'israelitaja'ay'ajtam o di'ibu kyaj 'yisraelitaty, di'ibu naty tu yajtsúktu o di'ibu kyaj yajtsúktu, di'ibu jagam ja'ay o kukajpn ja'ay, di'ibu windsán o mduumbu. Di'ibu situy nigutiky, ja'a es xyja'a'ajtam ja Kristu, es ja Kristu yu'u du'an ijtp ma tugekyu di'ibu ijtp.

¹² Dios mdsojkudap miits es tu mwin'ixudu es yu'u mja'a'átudap. Paaty jiky'attu éxtam ja Dios ttseky, es mudattu pa'ayo'on, oyjyot, tuda'aky'át, yuunk naxypu esu ma'xtujkan.

¹³ Naymyuma'xtúkudu nixim niyam es naymya'xudu pán ja pán ñaymyudagóyuty mut ja wiinkpu. Du'an éxtam ja Kristu oj mma'xudu, du'an xytyúndat nandu'an miidsuty.

¹⁴ Di'ibu ni'igu tsojkap, ja'a du'an ja tsojkan, es ja tsojkan yajmujktaapy kexy ka'pxy tugekyu tugekyu.

¹⁵ Wa'an ja agujk'ajt jotkujk'ajtam di'ibu Kristu yajkypu, tnu'umo'oy ttu'umo'oy ja mjet mwinma'añuty es mjiky'áttut éxtam ja Dios ttseky. Ja'a ko mudu tyadu du'an ja Dios mwoojudu es tukmuk m'ittat, éxtam tu'uk je'eyu nini'x. Es ja'aygyuda'aktú.

¹⁶ Wa'an ja Kristu 'yayuk t'ity ma yu mjet mwinma'añuty, es yu'u mnaydyukni'ixudap nixim niyam ja oybyu kaxwájpn. Mudu ja'aygyudákan ma Dios, awdu Salmu, Diosu 'yalabanzu, es di'ibu Dios 'yoyjya'ap.

¹⁷ Pes tugekyu di'ibu mduun mgajxtup, tundu Nindsan'ajtam Jesús xyuugyujxm, es ja'aygyuda'aktú Dios Teety Jesukristakyujxm.

Wi'ix ja jembyu jiky'ajtam

¹⁸ Miits kasaadu toxytyujkuty, naygyubákudu ma mña'ayuty, mut ko du'an ñigutikyuty mdsuunadat éxtamu Nindsan'ajtam Jesukristu ttseky.

¹⁹ Es nandu'an miidsuty kasaadu yedyujkuty, mdsóktup yajxonu m'u'unk mudo'oxyuty es katu a'ak jot'aku muut mdsuunudu.

²⁰ Es miidsuty u'unk ana'kuty, mamadowdu ja mdaak mdeety, mat ko tyaadu du'un 'yoyjya'ap ja Nindsun'ajtam.

²¹ Es miits u'unkteedyuty, katu nandu'unu m'u'unk xyajjot'ambaktu es kadiibu tsyipka'axtat.

²² Es miits maduumbuty, mamadowdu ja mwindsun mwindajuty ya naxwiiñ. Katu du'un xytyuñ je'eyu ko m'ijxtundu es du'un mnayyajpudsemyuty wa'ats mat ya'ujuty, tundu mudu oy'aa oyjyot, éxtam jyawu xymyuduñ ja Nindsun'ajtam.

²³ Oytyim tiity di'ibu mduundap, tundu yajxon xonda'aky'aa xonda'akyjyot, éxtam xymyudundu Nindsun'ajtam es kyaj éxtam xymyudundu ja'ay.

²⁴ Pes mnija'adap ko yu Nindsun'ajtam mmo'oyanudap éxtam ja may'aty ja kuma'añ, mat ko miits xymyudundu yu Kristu di'ibu dan mWindsun'ajttap.

²⁵ Ja di'ibu adústap axuuk, 'yaxajur ja tudyu'unun éxtam pyaadyuty, ja'a ko Dios kyaj pan tpayo'oy win'ixy wingexy.

4

¹ Es miidsuty windsun windajuty, yajtundu ja mduumbuty éxtam pyaadyuty. Nasjawa ko nandu'un miits mmudajttap tu'ugu mWindsun jam tsajpotm.

² Mugu'ugítuty, du'ñam mgajxta'aktat, wiyu m'ittat es xyja'aygyada'aktat ja Dios.

³ Nandu'un kajxta'aktu es amdow pujktsowdu Dios esuts uj xypyudukat esuts ngajxwa'xat ja oybyu ayuk, esudsu ja'ay nduknijawat di'ibu ijty kyaj yajnijawa, pes ja'agyajxmatu ndsimdsyuanu.

⁴ Amdow pujktsowdu mat ujtskyujxm, wa'andsu Dios xypyudaku esuts yajxon wa'ats ngajxwa'xudats éxtamts xypyaaty ndúnat.

⁵ Es miits, jiky'attat wiyu keju mat ja di'ibu kyaj t'axaju ja Jesukristu. Tundu ma tugekyu tiempu xymyudaty esu ja'ay xytyuknijawat ko Jesukristu yajniisokp.

⁶ Wa'anu mgajx mmadyakun du'ñam 'yity tsujti'knu, es mjatap wi'ix miits xy'adsowdat nidu'uk nidu'uk.

Kajxpo'xun

⁷ Yu nmugu'uk'ajtam Tikiku di'ibu ndsojkam, óyuts xypyudaku kots nmadundu ja Nindsun'ajtam, yu'u mdukmamadya'agudap wi'ixuts ja yam n'ity es mjotkujk'attat.

⁸ Paaty nduknigaxtu miidsuty es m'anu'umxudat wi'ixuts ja yam, es mmo'oyudat ja jotkujk'ajtam.

⁹ Muut nandu'un ñeju yu nmugu'uk'ajtam Onésimu, di'ibu ndsojkam es oy tmuduñ Nindsun'ajtam, miidsuty ja mmugugajpn. Yu'ujuty mdukmamadya'agudap tugekyu wi'ix ja yam jyaty.

¹⁰ Aristarku, yu nmudsimsdyunaabyuts, mduknigaxudu Dioskajxy; es nandu'unu Markus, yu myugu'ugu Bernabee, jyana'añ mayDios. Pan mninujxudap ja Markus mgu'ixa'anudu, axajudu yajxon.

¹¹ Nandu'un mduknigaxudu Dioskajxy ja Jesús di'ibu yajtijp Justu. Tyaadadyu du'un yu'uyuty nidugauk ja israelítuty di'ibu myubajktap ja Jesús es ttundu mat uj ja Diosu tyuunk, es yu'uts xymyeepty ja jotkujk'ajtam.

¹² Mduknigaxudu Dioskajxyu Epafrus, Kristu myuduumbu, es yu'u nandu'un mmugugajpn'ajttap. Du'ñam t'amdoy trujktsóy ja Dios ma kyajxta'aky, es muk m'ittat ti'igyu mudu Jesukristu, es amumdu'uk jot mjiky'attat éxtamu Dios ttseky.

¹³ Mat ko uj testiigats wi'ixu Epafrus ñadyukjotmaydyuñuty mat miitskyujxmty es nandu'un yu Kristu myuduumbuty di'ibu tsanaadydyap ma yu Laodiseeu kajpn es ma yu Yerápolus kajpn.

¹⁴ Yu kudsooy Lukas, di'ibu njantsytsyojkam, mduknigaxudu Dioskajxy, es nandu'unu Demus.

¹⁵ MayDios xy'anuumat ja nmugu'uk'ajtam di'ibu ijtp Laodiseeu, es nandu'un yu Nimfus xymyo'oyudyat ja Dioskajxy, esu mubujkputujk di'ibaty naymyujkudap ma yu tyujk.

¹⁶ Ko xykyajxta'aydyat tyadu neky ma miidsuty, net xykyáxtat ma ja mubujkputujk di'ibaty naymyujkudap Laodiseeu, es jap yajkajxat nandu'un; es miits xykyajxtat nandu'un ja neky di'ibats ngejxypy Laodiseeu.

¹⁷ Tunu may'ajtam, anuumu Arkipru: "Kuydyun yajxon ja tuunk di'ibu ja Nindsun'ajtam tu mmo'oyuty es xymyudúnat."

¹⁸ Mugu'ugítuty, uj Paablu, nduknijayudats miidsuty yu kajxpo'xun madudsu ngu'am letru. Munu'xta'aktu Dios mat ujtskyujxm. Kátats xyja'aydyugódyu kots n'ity ja yam tsimy. Wa'anu Dios mgunu'xudu miidsuty.

Myutu'ukpu Neku Di'ibu Paablū Tyuknigajxtu Ja Tesalóniku Ja'ayuty

Tesalóniku ja'ay tnastúnudu wi'ixu Dios yajmubéky

¹ Ɖj Paablū, mut ja Silvanū esu Timotee, nduknigajxtuptsu tyadu neky ja mubujkputujk di'ibu ijttaṛ ti'igyu mut ja Dios Teety esu Nindsun'ajtam Jesukristū, es űaymyúkuđu mā ja Tesalóniku kajpn. Wa'an ja Dios mgunu'xudu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

² Du'ũũm̄ts nja'aygyuda'aky ja Dios mut miidsuty, es njamyajstap kots ngajxta'akta.

³ Es ndukjamyejtsypyudsū nDios Teety'ajtam wyindum wi'ix miits xymyadattu ja mubujkan, éxtam miits mdundu mut ja tsojkan, es éxtam miits du'ũũm̄ 'yawix xyjup'ixtu Nindsun'ajtam Jesukristū ko jyambita'añ.

⁴ Mugu'ugitaty, Dios mdsokkudap miits, es nnija'abuts ko yu'u tu mwin'ixudu.

⁵ Kots miidsuty oj n'awánudu ja oybyu ayuk, kyaj jye'eyuty ja ayuk ngajxyuts, ja Espírítu Sántus xypyudujku es ngajxudats muk'ajtan maut, es ja'agyujxm̄ kots uj nnijawu ko tyu'ajtanudyu tyadu ayuk. Wá'ats xyñijáwudu wi'ixuts oj nja'ay'áty mā miidsuty, es xytyuk'oybyudsám̄t.

⁶ Mbaduundu miidsuty di'ibu uudsuty es ja Nindsun'ajtam tu nnastúnudats, es m'axájudu ja ayuk mut tu'ugu xondakan di'ibu ja Espírítu Santū mmooyu, oy xyajnajxtu byeen ja ayo'on.

⁷ Es mudu tyaadu xyajktu ja ijaxw'ũm̄n mā nidugekyu yu Diosu myubujkputy jam Masedoñ es Akayu.

⁸ Mut ko mā miidsuty tsoyoñ ja Nindsun'ajtam ja 'yayuk es tu yajkajxwa'xy kyaj jye'eyuty Masedoñ es Akayu, per nandu'un oytyim maaty yajnijawu wi'ix miits xymyubaktu ja Dios, es mudu tyaadu kyaj ñakypyaadyuty ngajxtudats tii.

⁹ Nik yu'u ku'ũm̄ty tmadya'aktu wi'ix ko oj ngu'ixtu, miits xy'axájudats yajxon es wi'ix tu xymyastu'uttu ja agojwinnáx es xypyuanajxtu es xymyaduundsondáknudu ja jiiikyru Dios.

¹⁰ Tyukm̄madya'aktu nandu'un ko miidsuty m'awijx mjup'ijxtap ko kyada'agat tsajpótm̄ ja Diosu 'yU'unk, ja Nindsun'ajtam Jesús di'ibu Dios yajjiiikyrujkt mā 'ye'ky. Yu'u du'un di'ibu xyajntsókam mā ja muj tudyu'unan di'ibu miimp.

2

Paablū tyuunk jap Tesalóniku

¹ Pes miidsuty ku'ũm̄ nnija'adap mugu'ugitaty, ko éxtamts miits oj ngu'ixtu, kyajts nanũgoobu ngu'ixtu.

² Oyats naty wi'ix tu nyajtuñ es tu nyajwingajxpétyuty jam Filipus, éxtam xyñijáwudu, peru Dios tats xypyuduku esuts ngajxwa'xat amumdu'uk jot yu oybyu ayuk mā miidsuty, oy jyakxe'eky ja adsijpu.

³ Mut ko ni wi'ix tsoots nga'anũguga'aju mā di'ibudsu naty ngajxwa'xypy, ni ngamadya'agyudsu naty axuk kajxy es ni ngawin'ũnũñ añũts pún.

⁴ Ni'igudsu Dios xywynma'añ'ijxy es xytyuknipejkyuts ja oybyu ayuk. Ɖj kyajts ngajxy wi'ixu ja'ayuts xy'oyjyáwut, Diosu du'un situy, di'ibu tyuk'ijxadyaapy ja njot'ajt nwinma'añ'ajtam.

⁵ Éxtam miits xyñijáwudu, ni na'ats pún ngawinwepy ngawinjaxy mut ja tsujti'knuđu ayuk, es ni tits ngatuk'ubety ngatukkajxpéty mut kots nganarata'añ ja meeñ. Diosu tyaadu ñija'ap.

⁶ Kyajts ni na'a nga'axta'aydyu ja'ayuty esuts xymyujjáwut, oy tyimmiits'ajtpu es oytyim wiingaty'ajtpu.

⁷ Oyats mbaat njanaybyujta'agyudyuts éxtamu kutujkan mautpu, mut kots xy'apostũl'attu ja Kristu, kyajts uj du'un nduũñ. Naybyujtácats tuda'aky éxtam tu'ugu u'unktaak t'ijx'ity tkwenta'aty ja 'yu'unk jantsy tsuj.

⁸ Byeenats miits ndsoktu, ja'agyujxm̄ts uj nnyajja'aju es kyaj jye'eyuty nduknijáwudat ja oybyu ayuk, es extu nandu'un es miits ngu'oogudat.

⁹ Mugu'ugitaty, miits njamyajstap wi'ixuts tu ndundu xũñ koots es kadiibu miits n'adsiptat mā naty jam nduknijáwudu ja oybyu ayuk di'ibu Dios kyajx.

¹⁰ Miits nnija'adap, es nandu'un ja Dios, wi'ix uudsuty dyajnujxtu tu'ugu jiky'ajtanu wá'atspu, tuda'akypyu es ni pún mbaat xykyapeky'ixyuty kots n'ijttu mā miidsuty di'ibu nandu'un myubujktap ja Dios.

¹¹ Nandu'un xyñijáwudu wi'ix tu nya'it nyajxóndu es wi'ix tu nbumay nbutájudu nidu'uk nidu'uk miidsuty, du'un éxtam ttuñ ja u'unkteety mut ja 'yu'unk 'yana'k.

¹² Pes tu nyajxonda'aktu es tu nyajjotkujk'áttu, es extu tu nduknipaktu es mjiky'áttat éxtam pyaadytu pánuty ja'a'ajtudap ja Dios, di'ibu mwoojudap es nujx muut m'ittu ma yajkutiky mut ja muj'ajtan.

¹³ Paaty nja'aygyudaktiibyuus ja Dios ko miits xymyudoodu ja Diosu 'yayuk di'ibuts oj ngajxwa'xy, m'axájudu éxtam ja Diosu 'yayuk, es kyaj xy'axájudu éxtamu ja'ayu 'yayuk. Es tuy'ajtanu'u ko Dios t'ayúuty di'ibu mujwiinap ma miidsuty di'ibáty myabujktap.

¹⁴ Mugu'ugítuty, ko miits m'ayoodu ma mbajudijtudu mmugugajpnuty, nandu'un mjaajttu éxtam jyajttu jam Judeeu ja Diosu jya'ay di'ibu ijtup ti'igyu mudu Jesukristu. Pes ya'ujaty nandu'un pajudijtudu myugugajpnuty, ja israelítuty.

¹⁵ Tyadu israelítuty yu'u ya'o'ktu nandu'unu Nindsun'ajtam Jesús, éxtamu naty nandu'un tu dya'ooktu ja myugugajpn di'ibu Dioskugajxpu'ajttu, es nandu'unuts uudsuty ojts xy'uxkaxtu. Kyaj jiky'attu éxtam ja Dios tseky, es aknaymyudsip'ajtudap mut nidagekyu ja'ayuty,

¹⁶ pes extu jyajjukubokándu kots ngajxwa'xy ja Diosu 'yayuk ma di'ibu kyaj 'yisraelítuty, es nandu'un nits'o'oktu. Es mut yu'u t'aktim'yaj'ya'k'adu'tsypy ni'igu ja pyojpáty. Paaty óknam ja Dios myo'oya'anudu ja muk tuydyu'unan di'ibu miimp ma ya'ujaty.

Paablu jyanujxa'áñ Tesalóniku

¹⁷ Mugu'ugítuty, kots miits nmastuttu waanu, oy nganay'ijxam, du'afñamts miits nmadattu njodoty nwinma'añótyuts, es byeenats njajumbita'añ es nujx nwin'ixtu.

¹⁸ Ejj Paablu, tats njanujxa'añ kanak ok, per ja mujku'ugópk Satanás ya'uts oj xya''adiky.

¹⁹ Pes ¿tits uj n'awijx njajp'ijxtap?, ¿tits uj n'ijtan'ajt nxo'onun'ajttap?, ¿tits uj ndukjotkujk'ajttap?, es ¿tits uj ndukwingudak ndukjotkadáktap ko naty n'ijtam ma ja Nindsun'ajtam Jesukristu ko myínat? Pes miidsudy du'un.

²⁰ Miitskyujxmaty nwinguda'aky njotkada'aky es nxonda'agyuts.

3

¹ Pes kom kyajtsu naty n'okmamadá'agánnu, nétuts nnaigyajxudu esuts nwa'umduats Atenus,

² es ngaxa'añuts ja nmugu'uk'ajtam Timotee es mgu'ixadut, mut ko yu'u du'un nandu'un Dios muduumbu es tu tyuñ mut uj es wya'xut ja oybyu ayuk di'ibu Jesukristu ñimadyakypu. Es ngejxpyuts yu'u es dyajmajwiinat ja mmabujkunuty es njotmakmo'oyadut mmabujkangyujxm,

³ kadiibu ni pán kyatsipka'axat mudu tyáadu. Pes miits mnija'adap ko tu nyajtuknibujtákam es n'ayowa'anam.

⁴ Pes mats n'ijty mut miidsuty, n'anmaaydyu ko nyajnaxa'anam ja ayo'on jotmay, du'un éxtam tu jyaty. Mnija'adabu'u.

⁵ Paaty kom kyajtsu naty uj n'okmudanuyannu, tats ngejxy ja Timotee es tnijáwut wi'ixu naty xyajtu'uyo'oydyu ja mmabujkun, pes tsu'kubu naty ko wa'anxyup ja ka'oybyu tu myajpekyka'adu es ni ti tkatsooty di'ibuts nduun ma miidsuty.

⁶ Per tyam tu jya'ty ja Timotee ko tu tsyooñ ma miidsuty, es yajmiimp ja oybyu ayuk mut ja mmabujkun es ja mdsokun di'ibu miits mmadajttap. Du'un jyuna'añ ko miits du'afñum xyjamyátstats mut ja tsojkan, es byeenats xyjawin'ixa'andu, du'un éxtamts miits nwin'ixa'andu.

⁷ Paaty mugu'ugítuty, oy nja'ayo'ombát njajotmaybyátputs, tats nbeky ja jotkujk'ajtam mut yu'egyujxmu mmabujkunuty.

⁸ Mut uudsuty du'un éxtamu jembyu jiky'ajtan kots nnijáwudu ko miits amumdu'uk m'ittu ma yu Nindsun'ajtam.

⁹ Pes ¿wi'ix mbaat muj wiin kajaa nja'aygyuda'agyuts ja Dios mut miidsuty, es mut ja muj xondakun esu jotkujk'ajtan di'ibuts tu xymyo'oy Dios windum?

¹⁰ Xaaf koots n'amdóyuts ja Dios es nujx ngu'ixtu es n'aktuk'expáktut ni'igu di'ibu kyajnum oy xyjagyúkadu.

¹¹ Wa'an ja Dios Teety ku'am, esu Nindsun'ajtam Jesukristu, dya''awa'atsy ja nu'u tu'u es nujx ngu'ixtu.

¹² Wa'anu Nindsun'ajtam dyajmaj dyajmáyu yu mdsokun waanu ni'igu es mnaydsyókadut nixim niyam es mut oytyim pánuty, du'un éxtamts miits ndsoktu.

¹³ Wa'anu njot mwinma'añ yajmo'oy ja jotmak'ajtan es m'ittut wa'ats, es ni ti mbojpu jam nDios Teety'ajtam wyindum ko myínat ja Nindsun'ajtam Jesukristu mut nidagekyu di'ibu Dios jya'a'ajttap. Wa'an du'unuty.

4

Jiky'ajtan di'ibu Dios tyukjotkadakypu

¹ Məgu'ugitaty, maanəm kyakejxyñəm n'ak'awanəyándəp nandə'unə wiingátypyn. Ko oj ngu'ixtə, ngajxwijtə wi'ix miits mjiky'áttət éxtəm ja Dios ttseky, es tyáməts n'amdoy es waanə ni'igə də'un m'akjiky'áttət.

² Mət ko miits mnijá'adəp yajxón ko yə'uəyats əj tə nya'əxpeky di'ibədsə Nindsən'ajtəm Jesukristə tə xytyuknipeky.

³ Pes ja Dios tsyejpy es miits nidu'uk nidu'uk mnayya'ítədət wə'əts; kyaj pán myə'indúnət.

⁴ Nidu'uk nidu'uguty miits xyjəttət wi'ix xyjəjwjtəmbəttət ja mgu'əm nini'x es mnayya'ítədət wə'əts es windsə'kən məət,

⁵ kyaj pán nəyəkədət ja ñini'x tsyokngyəjxm, éxtəm ttundə yə ja'əyaty di'ibə kyaj t'ix'əttə ja Dios.

⁶ Exkəm miits nidu'uk mwin'əundə o mbekytyundə mət ja mməgu'ugə ñədo'oxy. Təts miits n'anəmədə es tə n'awánədə ko Dios tyədyunaampy jantsy mək tsəətsy təkəky di'ibə də'un adətstəp.

⁷ Pes Dios tə xywyo'om es xyja'ay'atə'anəm es njiky'ajtəm tu'ugə jiky'ajtənə wə'ətspə; kyaj tə xywyo'om es njiky'ajtəm ja jiky'ajtənə axəkəpə.

⁸ Pəəty pən ja pən di'ibə kyaj tməj'ixy tyədə əxpəkən, kyaj yə'əjaty t'əxtijy ja naqxwíndə ja'əy, ja'a də'un ja Dios, di'ibə tə mmo'ooyədə ja 'yEspírítə Santə.

⁹ Es éxtəm ja tsokən tukka'əxpən, kyaj jyatyimtsékəty nnijáyədət, mət ko ja Dios tə mduknijəwədə miidsəty kə'əm es mnaydsyókədət nixim niyam.

¹⁰ Pes də'əñəm miits mnaydsyókədə nixim niyam mət nidəkəkyə nməgu'uk'ajtəm di'ibə jiky'ajttəp mə təkəkyə Masedoñə ñəx. Per nənəu'xtəktəp, məgu'ugitaty, esə mdsokən xyajməjwindak'adə'ədsət waanə ni'igə.

¹¹ Jiky'əttə yajxón es xywyits xymyádyət ja mgu'əmduunk mət ja m'əə mgu'ə, éxtəm tə nduk'ana'amdə,

¹² es də'un mwindsə'əgədət di'ibə kyaj Dios tməbuktə, es kədiibə nandə'un ti mdəgoy'ajtxədət.

Wi'ixə Nindsən'ajtəm jatəgok myina'əñ

¹³ Məgu'ugitaty, kyajts ndseky es kyaj xyñijəwədət wi'ix jyaty mət ja di'ibə myəbəkjtəbə naty ja Jesukristə ko 'yo'ktə, kədiibə miits mjotməy'ooktət éxtəm wiingátypyn di'ibə kyaj t'əj'ixtə ko Jesukristə yajjikypəkaampy di'ibəty jya'a'ajttəp.

¹⁴ Nməbəkəm yajxón ko də'un éxtəm Jesukristə jyikypəjky mə 'ye'ky, nandə'un nməbəkəm ko Dios yajjikypəkaampy ja o'kəpəty di'ibəty tə tməbuktə ja Jesús.

¹⁵ Də'unəts miits n'awánədə éxtəm Nindsən'ajtəm kə'əm jyənəñ, ko di'ibəty ədsajtəm əkjiky'ajtəm ko jya'tət jatəgokə Nindsən'ajtəm, kyaj ədsajtəm njo'oməm jawyiin es óknəm ja o'kəpəty.

¹⁶ Mət ko yə Nindsən'ajtəm Jesukristə kə'əm kədə'əgəəmp tsəj'pótəm, yajmədəwəp ko tu'uk mək kyajxə'əñ mət ja kutujkən, kəjxəp ja arkankəs es xu'uxəp ja Diosə tyrompetə, net ja di'ibəty myəbəkjtə ja Kristə ko 'yo'ktə, jikypəktəp jawyiin;

¹⁷ Óknəm di'ibəty tə n'wə'əməm jiky'ajtpə nyajməj'oməm ti'igyə mət yə'əjaty yoodsótə, es nbətəm ja Nindsən'ajtəm pojoty, es də'un n'ijtəm mət ja Nindsən'ajtəm winə xə winə tiempə.

¹⁸ Pəəty mədə tyədə əyuk nəyajjotkəkədə nixim niyam.

5

¹ Məgu'ugitaty, mət ja xə tiempə, kyaj jyatyimtsékəty es nduknijəyət.

² Miidsəty yajxón xyñijəwədə ko ja xə tiempə mə myina'əñ ja Nindsən'ajtəm, jaa mə naty n'ə'ə'əjt ngəjot'ajtəm, éxtəm ko ja ma'tspə koots jya'ty.

³ Pes ko ja'əy nəjyənənbədə: "Tyam sitəy əguk jotkuk ndsənə'ayəm, kyaj ti aməy jotməy", net ti'in myiñ mə yə'əjaty ja kutəgə'o'yən, éxtəm dyəjnəxtə ja pək adə'onənə toxytəjkaty ko ja 'yu'ungu'unk ttiempə'ədnə, mə ni wi'ix tsoo m'əəət kyanit'se'eky.

⁴ Per miits məgu'ugitaty, kyaj m'ittə kubi'its kə'ook, kyaj ja Nindsən'ajtəm mdukjajtpətədət ti'in éxtəm ja ma'tspən, ja'a ko mnijə'adəp wi'ixə də'un myina'əñ jya'tə'əñ.

⁵ Nidəkəty miits mja'a'átədə Dios esə Jesukristə, kyaj mja'a'átəyaty ja kə'o'ybyə.

⁶ Pəəty kyaj n'ijtəm éxtəm pənəty mə'əgəooydəp, n'ok'ijtəm wiyj kejy es nnəjyəkəwjtəp.

⁷ Pənəty mə'əp, koodsə myə'adə; es pənəty uk məkədəp, koodsə y'uuk myu'ugədə,

⁸ per ədsajtəm pənəty xəñ'ət ja'a'ajttəp, wiyj kejy nnəyə'ijtəm. Də'un n'ijtəm éxtəm soldə'ədi'ibə nəxyojxəp mət ja pəjxngəətsy, nəgywəntə'ajtəm mət ja məbəkən es ja nəydsyokə nəmyəy'at; es éxtəm soldə'ədi'ibə nəgy'ipyty mədə pəjxngəp, nandə'un nnəyə'ijtəm ja'əgyəjxm ko n'awijxəm ja nniitsokən'ajtəm.

⁹ Dios kyaj oj xywyin'ijxam es n'axájum ja tudyu'unan, ja'a da'un es n'axájum ja nitsokan mat yu'egyujxm Nindsun'ajtam Jesukrista.

¹⁰ Yu'u 'ye'ky mat udsajtamgyujxm es njiky'ata'anam mat yu'u, oy nja'o'kambu es oy njiky'ajtambu.

¹¹ Paaty nayyajukudu, es naybyudakudu nixim niyam es yajmawiin yajkajaajudu ja mmabujkanaty, da'un éxtam jaayam xytyunda.

Kajxwíjun

¹² Mugu'ugítuty, nduknipuktap es xymyay'at xywyindsu'ugadat ja di'ibáty tuundur mat miidsuty, es m'awij mgajxwíjudu ma yu Nindsun'ajtam tyuunk.

¹³ Oy tsuj xytyukxonda'aktat es xytsyóktat ja'agyujxm di'ibu tyuundur. Jiky'attu ti'igyu jotkujk mat oytym pánaty.

¹⁴ Nandu'un nduknipuktu, mugu'ugítuty, es tukmadijudu ja di'ibáty kyaj ti ttuna'añ. Jotmuk wingajxudu di'ibáty maay tajtap, pudákudu di'ibáty kyaj oy tnijawudu ja Diosu 'yayuk, es mudatta ma'xtujkan mat nidagekyu ja'ay.

¹⁵ Exkam miidsuty nidu'uk myajjambit axuuk mat ja di'ibáty axuuk mduunadap. Ni'igu da'uñum xyjáttat xytyúndat ja oybyu nixim niyam ma miidsuty, es oytym pánaty mmat.

¹⁶ Da'uñum m'ittat agujk jotkujk.

¹⁷ Kajxtaktáwda.

¹⁸ Ja'aygyuda'akta ja Dios oywyi'ix mjat mgabáttat, mat ko tyaada da'un ja Dios tsyejpy es mdúndat éxtam Jesukrista myaduumbuty.

¹⁹ Kyaj miits xyujpkuwa'agadat di'ibu Espírítu Santu mduknija'adap, es da'un kyaj juun jwambíttat ja mwinma'añuty.

²⁰ Kyaj xy'axukjádudat ko ja'ay m'awa'anxudu ja ayuk di'ibu Dios winma'añmyooyudu.

²¹ Ijxkijxyudu tugekyu ja uxrujkan mat ja Diosu jyaabyajtan. Axájudu je'eyu di'ibu dan oy.

²² Xtjitu tugekyu di'ibu kyaj 'yóyuty.

²³ Wa'an ja Dios, di'ibu xymo'oyum ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, myajwatsta'ayuty tugekyu tugekyu, es dya'itat ja mjot, m'anmaja'an esu mnini'x mgabajk, ni ti pyojru, extu ko myínat ja Nindsun'ajtam Jesukrista.

²⁴ Yu Dios di'ibu mwoojadap, kyuydyimpy di'ibu kyajxyry, ja'a kyuydyunaampy tugekyu tyaada.

Kajxpo'xun

²⁵ Mugu'ugítuty, xyñigajxta'agudats udsuty.

²⁶ Mupandu nidagekyu nmagu'uk'ajtam éxtamxyuap xymo'oydu ja mayDios.

²⁷ Nduk'ana'amdap mat ja Nindsun'ajtam kyutujkan, es yajtukwingajxadat tyadu neky nidagekyu ja nmagu'uk'ajtam.

²⁸ Wa'ana Nindsun'ajtam Jesukrista mmay'at mgunu'xudu.

Myumajtskpu Neki Di'ibu Paablu Tyuknigajxtu Ja Tesalóniku Ja'ayuty

¹ Uj Paablu, mut ja Silvanu esu Timotee. Nduknigajxtuptsu tyadu neky ja mabujkputajk di'ibu jittap ti'igyn mut ja Nindsun'ajtam Dios Teety esu Nindsun'ajtam Jesukristu, es ñaymyúkudu ma Tesalóniku kajpn.

² Wa'anu nDios Teety'ajtam esu Nindsun'ajtam Jesukristu mgunu'xudu es mmo'oyudat ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

Yajpayo'oyup ja ja'ay ko Kristu myina'añ

³ Mugu'ugituty, oy ko du'uhumts nja'aygyada'aky ja Dios mut miidsuty, éxtam pyaadyuty, mut ko muj wiin kajaa yu mmabujkanaty esu mdsokanaty di'ibu miits mmdajttap mut ja wiinkputy.

⁴ Extam mbaat kots udsuty n'ity ma Diosu myabujkputajk ñaymyúkudu, nayjya'adupts muj es jotkujk mut ja ma'xtujkan es ja mabujkan di'ibu miits mya'ijxadup, oy ja mmdsírputy mja'awa'ktujkubudu es ja ayo'on jotmay xyajnáxtu.

⁵ Tyaadu ya'ijxup ko Dios tmudaty ja tuj'ajtan éxtam tpayo'oy es du'un mbaadyuty es m'ittat ma kyutujkan, di'ibu miidsuty tyam ngu'ayo'odup.

⁶ Pes tuj'ajtan di'ibu Dios tyiimpy; ya"ayówap di'ibu miits mya"ayoojadup,

⁷ es mmo'oya'anudu ja mbo'xtáknaty miidsuty di'ibu ayo'on jotmay yajnajxtup, nandu'un éxtam udsuty. Tyaadu du'un ja xuu ma kyuxu'uga'añ ja Nindsun'ajtam Jesukristu ko kyuda'agut tsajpótm junya'angóty mut ja mukpu 'yánklusaty.

⁸ Tyadyunaampy ja di'ibu kyaj t'ix'attu ja Dios es ni tkatundu kwentu ja oybyu ayuk di'ibu ñimadyakpy ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

⁹ Tyaadaty yajtukmudowándup winu xuu winu tiempu es yajrajta'agut jagam, kaduibu jam 'yittat ma Nindsun'ajtam es ma ja myuj'ajtan esu myuk'ajtan.

¹⁰ Du'un jyátat ko myinut ja Nindsun'ajtam ma tadu xuu, es wyindsu'ugudat ja jya'ayuty es myuj'ixudat nidugekyu ja myabujkputy. Jam miidsuty nandu'un m'ittat mut ko tu xymyubaktu ja tuj'ajtan di'ibu tu nduk'axpaktu.

¹¹ Paadyats du'uhum ngajxta'aky mut miitskyujxmuty, n'amdeepy nbajktseebyats ja Dios es mduknitúkadut es mja'ay'átudat. Nandu'unats ngajxta'aky esu Dios myuk'ajtanguyajxm kyuydyúnup tugekyu di'ibu oybyu mdunándup ja'agyujxm ko xymyubaktu,

¹² es du'un ja Nindsun'ajtam Jesukristu yajmujjápup mut yu'agyujxm m'oyjyiky'ajtan, es yu'u nandu'un mmo'oyudup es miits myajmujjápudat ma wiink ja'ayuty.

2

Muj tugoybyekyjya'ay

¹ Mugu'ugituty, es wi'ix jyata'añ kyubata'añ ma ja tiempu ko myinut ja Nindsun'ajtam Jesukristu es xyajnaymyuka'anum mut yu'u, n'andeebyats

² es kyaj pojun mwinmaadyugátstut es katu mya'adsu'ugudu ja'agyujxm ko jamu ja'ay di'ibu junándup ko tu jya'ty ja Nindsun'ajtam. Kyaj du'un xymyubáktut pan jyuna'andu ko Dios tyuknija'aju, o junándup ko du'unats uj tu ngajxy o du'un tu'ugu neky jyuna'añ di'ibutsk uj tu nja'ay.

³ Katu mnayyákudu es wi'ix tsoo mwin'uumudut. Pes jawyiin ja ja'ay tnibudu'uga'andu Dios es nandu'un kyuxu'ugut ja muj tugoybyekyjya'ay di'ibu tu yajkajxpéky es kyutugóty.

⁴ Tyadu axuk ja'ay naybyujtákp myúdsip di'ibu ja ja'ayuty myudajttap éxtamu dyiósuty, es myúdsip'ajtypy tugekyu di'ibu ja ja'ayuty 'yawdajttap. Pes extu naxwa'tsp ma Diosu tyujk, es jyuna'añ ko yu'u du'un Dios'ajtp.

⁵ Pes jamyatsta kots n'ijty mut miidsuty, n'awa'anudu ko du'un jyata'añ.

⁶ Mnija'adup tyam ti ya"adujkup, es du'un ñiguxu'ugut pan ja'a ma ja tiempu di'ibu ja Dios tu ttuknibujtaagu.

⁷ Taa ja'anu ja axuk'ajtan di'ibu tadu muj tugoybyekyjya'ay tyunaampy ayu'udsyu. Per di'ibu ya"adujkup tyam, óknam najj jyage'eky.

⁸ Es ko jyuga'agut, net yajnijawaya'añ pánu du'un ja muj tugoybyekyjya'ay, di'ibu Nindsun'ajtam Jesukristu ya'oogaampy ko ñibiixudat es dyajtgoya'añ mada jyaj tyu'xan ko naty myiñ.

⁹ Ko tadu muj tugoybyekyjya'ay myina'añ, pudúkudup ja muk'ugópk Satanás. Ni'igu muk'ajtan maut myina'añ es ttuna'añ oytyim di'ibuty ja muk'ajtan, es andaknguyajxm ttunat ja muj'ajtan, ijxwu'umun es di'ibu ja'ay du'uhum yajwu'umadyaadyup.

¹⁰ Es mynubdsamaampy oytym di'ibaty ja pojrn 'yandakun es twin'anna'añ twinxaja'añ di'ibaty nujxtap ayoodakno'oty. Tyaadu nujxtap ayoodakno'oty mat ko kyaj tu ttsoktu es t'axajjudat ja tuj'ajtan di'ibuxyap tu yajnitse'egyuty.

¹¹ Ja'agyujxm ko tkamabuktu ja tuj'ajtan, paaty ja Dios trujtaky wi'ix yajwin'uandut, es du'un tmabuktat ja andakun,

¹² es yajpekymo'oodyut nidugekyu panuty kyaj tmabuktu ja tuj'ajtan, ja'a tsyojktap ja axukru.

Ti'igu ya'ittu ja tmabukun

¹³ Per oy ko udsuty du'uñumts nja'aygyuda'aktats ja Dios mat miitskyujxmaty, magu'ugitaty, ko mdsojkdap ja Nindsun'ajtam, mat ko Dios mwin'ixadu jawyifur es mnitso'oktat mat yu'agyujxm ja Espiritu Santu di'ibu mya'ijtadap wa'ats, es ja'agyujxm ko tu xymyubuktu ja tuj'ajtan.

¹⁴ Tyaadu du'un ndukniwoojadu Dios mat yu'agyujxmu oybyu ayuk di'ibats udsuty ngajxwa'xtap, es xymyudattat ja Nindsun'ajtam Jesukristu myaj'ajtan.

¹⁵ Pes du'un magu'ugitaty, du'uñum amumdu'uk jot xymyubuktat ja Kristu es katu xyja'ayduyogodyu ja xprujkan di'ibu tu n'anuumadu es tu nduknigaxtu nekykyujxy.

¹⁶ Ja Nindsun'ajtam Jesukristu ku'am, es ja nDios Teety'ajtam, di'ibu xytsyojkan es myaj'ajtangyujxm tu xymo'ooyam ja jotkujk'ajtan winu xuu winu tiempu es ja oybyu di'ibu n'awijxam,

¹⁷ wa'an yu'ajuty mjomakmo'ooyadu es mya'itadat du'uñum es xytyun xykyajxtat tugekyu di'ibu oy.

3

Xyñigajxta'agudats udsuty

¹ Magu'ugitaty, ma kyajnamts nyajkugaxu tyadu neky, n'ak'anuumayandap es xyñigajxta'aktudats es du'un ja Nindsun'ajtam Jesukristu 'yaxprujkan wya'xut pojun es ja ja'ayuty t'axajjudat mat ja may'ajt windsu'kan, extam miits tu xy'axajjudu.

² Amdow pujskowsodu nandu'an ja Dios es xyajts'o'ogudats ma ja axuk ja'ayuty, mat ko kyaj tugekyuty yu ja'ayuty tmabuktu Diosu 'yayuk.

³ Per kyuydyimpy ja Dios ja 'yayuk, yu'u myajmujwiin myajkajaaxadap ja mmabujkan es m'agu'uduk m'axajtukadap es myajts'o'ogudap ma ja ka'oybyu.

⁴ Ndukma'awdajtuaps ja Nindsun'ajtam ko miits xytyundat di'ibu nduk'ana'amdap, es du'uñum xy'aktundat.

⁵ Wa'anu Nindsun'ajtam mbudakudu es xyjawudat ja Diosu tsyojkan es xymyudattat ja Jesukristu mya'xtujkan.

Xypyatm es ndu'unam

⁶ Magu'ugitaty, nduk'ana'amdap ja Nindsun'ajtam Jesukristu xyuygyujxm, es mnayyubakudat ma oytym di'ibaty ja nmagu'uk'ajtam di'ibu kyaj tyuna'añ es di'ibu kyaj jyiky'aty ti'igu extam ja xprujkan di'ibats tu nja'awanu.

⁷ Pes miits mnija'adap wi'ix mjiky'attat es xpyanajxtat di'ibats tu nnastunadu; tuunats uj kots muat miits n'ittu,

⁸ es ni ngakaay nga'uktats nadu'uñu. Ni'igats nduuñ n'ayooy xuuñ koots kadiibu nidu'uk mdimpaadudat ja ka'ay ukun miidsuty.

⁹ Oyats uj mbaat nja'amdowdu esxyuaps miits xpyudakudu, nik ni'igats nduundu es nmo'oodyut tu'ugu nu'u tu'u ja oybyu di'ibu mbadundap.

¹⁰ Kots n'ijty mat miidsuty, nmoodyu tyadu kajxwijn: "Di'ibu kyaj tyuna'añ, kyaj kyay 'yuu'ut."

¹¹ Pes du'un n'anuumadu mat ko tats nnijawu ko nidu'uguty miidsuty nagoo m'oknuux'ajnuadu, kyaj mnaydyukjotmaydyunadu mgu'amduunk, je'eyu mwinjuun mwindujku xymyadya'aky di'ibu mgadimpatap.

¹² Tadu du'ambu ja'ay nduknipejkypuats mat ja Nindsun'ajtam Jesukristu kyutujkan, es tmastu'ududu tadu du'ambu winma'añ. Wa'an tuñ t'ayoy yajxon es ñayajkay ñayya'uugudat ku'am.

¹³ Magu'ugitaty, kyaj m'anuxat es xytyun xykyajxtat di'ibu oy.

¹⁴ Pan ja pan kyaj tmadoogukaya'añ di'ibats nmadyakypu ma tyadu neky, m'ixtap panudyu du'un es katu ti muat xy'amuk xykyajxmuktat, es du'un tsyoodyu'ungat.

¹⁵ Per katu xpyujta'aktat extamu mmadsipun, ni'igu xyñu'umo'ooy xytyu'umo'oodyut extamu mmagu'ugun.

Kajxo'xun

¹⁶ Үә Nindsән'ajtәм di'ibә yajkypy ja agujk'ajt jotkujk'ajtән, wa'an yә'h miits mmo'oyәdә wi'ix tsoo ja jotkujk'ajtән winә хәә winә tiempә, es wa'anә Nindsән'ajtәм t'ity mәt nidәgekyә miidsәty.

¹⁷ Ёј Paablә, nduknijәyәdәts miidsәty yә kajxpо'xәn mәdәdsә ngu'am letrә. Dә'anәts nja'ay mә tәgәkyәdsә nneky.

¹⁸ Wa'anә Nindsән'ajtәм Jesukristә mgunu'xәdә nidәgәkyәty miidsәty.

Myatu'ukpu Nedy Di'ibu Paablu Tyuknigajx Ja Timotee

¹ Үҗ Пааблу, Јесукристу 'yaróstulu, es kéxyuts nmiñ ма Dios уа nYajnutsokpu'ajtam esu Nindsun'ajtam Јесукристу, di'ibu ndukjotkujk'ajtam,

² ndukniげxyppyuts miju tyadu neky, Timotee. Du'unuts mij njawu éxtamdsu n'u'unk, ja'a ko uјts mij tu ndukmubeky ja Kristu. Wa'an ja Dios Teety esu Nindsun'ajtam Јесукристу mguni'xyuty es mmo'oyuty ja pa"ayo'on esu agujk'ajt jotkujk'ajtam.

Kyaj yajkupákut ja uxpuјkan di'ibu kyaj tyu'ajtanuty

³ Kom tu nduknipeky kots oj nnejxy Masedoñu ñaxóty, wu'um Éfesu kajpnóty es xy'anuudadu tadu ja'ayuty es kadiibu ya'uxpákut di'ibu kyaj tyu'ajtanuty,

⁴ es anuudadu ko kyaj tmujpјjta'agut ja 'yaptujku madya'aky esu wiinkpu jekymyadya'aky, mut ko tugekyu tyaadu je'eyu dyajtagóy ja tiempu es kyaj xytyu'unxam ni madsoo, es ni xykyapudajkam es nguыdu'unum mut ja mubujkan di'ibu ja Dios tu xytyuknipujkam.

⁵ Ja'aguyjxmu tyadu ana'amun es nixim niyam nnaydsyojkam mut ja wa'ats aa wa'ats jot es muut ja tyu'ajtanbu mubujkan.

⁶ Naaguty tu tmadu'udagóydu tyadu uxpuјkan es tu ñaygyuákyuty mut ja nanugoobu kajxy madya'aky.

⁷ Byeen jyatuk'uxpuka'andu ja Diosu 'yana'amun, per ni tkajaygyúkadu di'ibu myadyáktar es ni di'ibu tuk'uxpuktar éxtamxyar jyatuy'ajtanmuudaty.

⁸ Nniја'am ko oyu tadu ana'amun ko nyajtu'unum éxtam pyaadyuty.

⁹ Nniја'am nandu'un ko ni tu'ugu ana'amun kyayajpјjta'aky mut ja di'ibu tyuundap ja oybyu. Tadu ana'amun ja'a du'un mut ja di'ibu niye'epy yujk'ye'epy, di'ibu kyaj 'yaygyupeky kyajxykyupeky, di'ibu axak ja'ayuty, di'ibu pojpu ja'ayuty, di'ibu kyajpu Dios tmuj'ixy, di'ibu kyaj ttuñu kwentu Diosu 'yuxpuјkan, di'ibu yajja'ay'o'ktar, es extu di'ibu ya'o'ktar ja tyaaк tyeeduty,

¹⁰ di'ibu mu'induundap, di'ibu yedyujkuty tyuundap tsoydu'un muutpu ak yu'ujuty, di'ibu tyo'ktar ja ja'ay, di'ibu andáktar, di'ibu Dios tyukkajxpejtypy mut ja andaknguyjxm, es di'ibu oytyiity wiink tyiimpy kadiinam éxtam ja tyu'ajtanbu uxpuјkan.

¹¹ Ja'a n'andijpyuts ja oybyu ayuk di'ibu muj'ajtan muutpu esu Diosu kuni'xypyu xytyuknipujkats es ngajxwa'xudats.

Paablu Dios tja'aygyuda'aky ko pya"ayóyuty

¹² Nja'aygyudákyryuts ja Nindsun'ajtam Јесукристу mut kots tu xymyo'oy ja madakan mudadsu nduunk, es mut kots tu xywyin'ixy es tu xyryujta'agyuts es ndunudats ja tyuunk,

¹³ es du'unuts tu xytyuknipeky óyuts uј jawyñuap ngamuj'ijxy mudadsu n'ayuk, es óyuts oj njajuna'añ tsaatsykyubéty mut yu'u, es nbajudijtyuts ja jya'ay. Peru Dios myudajt ja pa"ayo'on mut uј, ja'a ko kyajnumdsu naty nmubeky ja Јесукристу es kyajtsu naty nniјawu tiidsu du'un ndiimpy.

¹⁴ Paaty ja Nindsun'ajtamu myay'ajtan oy jyantsymyájuty mut uј, ti'igyu mut ja mubujkan es ja tsoјkan di'ibu nandu'un nmudajtam mut ko niјtam ti'igyu mudu Јесукристу.

¹⁵ Byeen tyu'ajtanuty, es nidagekyu tmubáktat, ko Јесукристу myiñ naxwiñ es dyanitso'oga'añ ja pojpu ja'ayuty, es ma du'ambu pyekyjya'ayuty nik ni'igu axuuk uј.

¹⁶ Per paadyu Dios tmudajty ja pa"ayo'on mut uј, esu Јесукристу dya'ixudat ja mya'xtujkan muj wiin ma uј. Es du'unuts xyajtúñats éxtamu di'ibu ni'igu tmudaty ja pyojpu, éxtamu ijxrajtan mut ja di'ibuty óknumu naty myubakándap yu'u, es tja'a'áttat ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu.

¹⁷ N'awdajtam ja Dios, rey winu xuu winu tiempu, di'ibu myudajtypy ja windsu'kan esu muj'ajtan, yu'u tu'uk Dios'ajtp, di'ibu kyaj ya'ixy es di'ibu nina'a kya'eeky. Wa'an du'unuty.

¹⁸ U'unk Timotee, di'ibu tyaadu nduknipejky, ti'igyu yu'u éxtam ja mugu'uk mnimay-dyákadu ja Diosu jya'a jawyñuap. Paaty mut yu'u mbaat amumdu'uk jot xy'aktimmuduñ ja Dios nu'unu mmujaa.

¹⁹ Mudat du'unum ja mubujkan amumdu'uk jot es mudat ja mjot mwinma'añ wa'ats. Naaguty kyaj trujktujkadu ko ja Dios jyawinma'añmyo'oya'anudu. Paaty ñayyajwinma'añdyugooyudu es tmastuttu ja mubujkan ma Kristu.

²⁰ Du'un jyajttu ja Imeneeu esu Alejandra. Paaty es tniјawudat jatuk xuu es kyaj tmu'udagoy tmugajxtagóyut ja Dios, ndukkudajkats ja mujku'ugópk Satanás.

2

Paablu ttuknipeky ja Timotee es kyajxta'agut

¹ Tim jəj'p'am nənənu'xtáktəp esu ja'əy tni'amdówəduət, tniɡajxtaəɡəduət nidəgekyə ja'əyətə, es tja'əygyədə'aktət ja Dios ja'əgyəjxmətə,

² nidəgekyə rəyətə es nidəgekyə justísətə, es də'un mbaət njiky'ajtam yajxón es ni pán mənət ngatsiptu'unəm, es ndu'unəm ja oybyə es njiky'ajtam éxtəm ja Dios tseky.

³ Tyaədə də'un oy, es yu'u də'un 'yoyja'əp ja Dios yə nYajnitsokpə'ajtam,

⁴ pes yu'u tseyjy es nidəgekyə yajnitso'ogəduət es nanda'un tjaegyúkuəduət di'ibu dən tət'ajtan.

⁵ Ja'a ko ta ti'igyə je'eyə Dios, es nan ti'igyə je'eyə di'ibu ədsajtam xkyudənaəbyə'ajtam mə Dios, yə ja'əy Jesukristə,

⁶ nəyayjku mə 'ye'ky, es də'un tkəbejty tkumədooy ja nitsokən nidəgekyə naxwíñədu ja'əyətə. Esu tyaədə jaya'ijx mə ja tiempə yajtuknibujtáku.

⁷ Mədə tyaədəts əj oj nyajpajta'aky ja Dios 'yayuk kajxwə'xpə esu apóstulə, es ndukni'ixədəts ja tət'ajtan es ja məbujkən mət ja di'ibu kyaj 'yisraelítəy. Tət'ajtanəts njəna'əñ, kyajts n'anda'aky.

⁸ Ndsejpyəts esu ja'əy oytym maaty kyajxtə'aktət, dyajpədə'əktət ja kyə'əjty mət ja wə'əts əə wə'əts jot, kyaj nāyayjot'ambəkəduət es kyaj tsiyptúnət nixim niyam.

⁹ Esu toxytyjək nāywyítəduət yajxón adəyə, es kyaj nāyñiwok nāygyəxwoogəduət es nāyayməjpadəsáməduət, es ni je'eyə kyanəyja'oydyəkəduət mət ja oorə o perlə, es ni mət ja wyítə tsooxətypyə.

¹⁰ Wə'an ttundə ja oybyə tuunk di'ibu pátəp ttúndət nidəgekyə toxytyjəkəty di'ibu myəduundəp ja Dios.

¹¹ Wə'an yə toxytyjəkəty amoñə es yuunk naxypy tmədoo'ity ja əwíj kajxwíjən.

¹² Kyajts əj nyajkutíky es ja toxytyjək yə'əxpəkət o ja yedyujk t'ana'amət. Wə'an amoñə t'amədoonəxy,

¹³ mət ko Dios dyajkojy jawyiin ja Adán es óknəmə Eevə.

¹⁴ Yə Adán kyaj oj yajwin'əñ, ja'a də'un ja nūdo'oxy di'ibu yajwin'ə'un, es ko oj yajwin'əñ, net oj pyekykyə'ay.

¹⁵ Per ja toxytyjək jyotkujk'əttət ko tpadundə ja u'unktəak'ajtan, ko tmədəttə ja məbujkən, es ko tpadundə yajxón mət ja tsojkən, ja wə'əts'ajtan es ja tuda'aky'ajtan.

3

Wi'ix tyúndət ja məbujkputajku kywentə'ajtpəty

¹ Tət'ajtanə'u tyaədə ayuk: Pən ja pán tseky es tyúnət ja məbujkputajk kwentə'ajtpə, oyə tadə tuunk di'ibu tseyjy.

² Di'ibu kwentə'ajtp mə məbujkputajk nāymyúkədu, jiky'átəp wə'əts es éxtəm kyaj mbaət yajpekymyo'oy, di'ibu myədajtpy ti'igyə nūdo'oxy, di'ibu jiky'ajtp tuda'aky es nāy'əguwítsətə, di'ibu nāymyay'ajtp nāywyindsu'kup, di'ibu oyñə'əjaty 'yaxájəp ja ja'əy yajxón mə ja tyəjk, di'ibu mbaət yə'əxpekəy,

³ di'ibu kyaj myə'iiky, di'ibu kyaj tsiyptujkəty, di'ibu oyjya'ay, di'ibu tuda'aky amumdu'uk jot, di'ibu kyaj myeeñ'ooɡəty,

⁴ di'ibu yajxón ana'əmp mə tyəjk es də'un tmo'oyət ja ijxpajtanə 'yu'unək 'yanə'k es myəmədówəduət es wyindsu'əɡəduət;

⁵ pes pən tu'uk kyaj tjaty 'yana'amət mə yə kyə'amdəjk, əwi'ix mbaət tkwentə'aty ja myəməbujkputəy mə nāymyúkədu?

⁶ Kyaj tyúnət məbujkputajk kwentə'ajtpə di'ibu nāɡmənəm tməməbujktsooñ ja Dios, mət kooxyp də'əmbə tsojk nəjx nāpədsəmy məj kəjxm es tsojk nəjx nājaty éxtəm ja məjku'ugópk oj yajkəxpəkəy.

⁷ Nanda'un koonəm tseykyəty es nāywyindsu'əɡəduət mə yə di'ibu kyaj yə'ədyə Diosə myəduumbə, kudiibə pán kyawindsu'əɡəduət es ja məjku'ugópk yajpekkyə'ədət.

Wi'ix tyúndət di'ibu pyudəjkəduəp ja məbujkputajku kywentə'ajtpəty

⁸ Es nanda'un di'ibáty pyudəjkəduəp ja məbujkputajku kywentə'ajtpəty, yə'u di'ibu nāymyay'ajtp nāywyindsu'kup, di'ibu kyaj kyo'oy'əy kyo'oygyajxy, di'ibu kyaj myə'iiky myəmi'igyətə, di'ibu kyaj myeeñ'ooɡəty.

⁹ Nanda'un koonəm tseykyəty es tmə'o'ktəwət ja tət'ajtan di'ibu Dios tə dya'ixyətə di'ibu nməbujkəm, es myədátət wə'əts ja jyot wyinmə'əñ,

¹⁰ es jawyiin yə'ijxmátsy; es pən kyaj tmədətə ja pyeky, wə'an ttuñ mə ja məbujkputajk nāymyúkədu.

¹¹ Es nanda'un koonəm ja nūdo'oxyətə nāymyay'át nāywyindsu'əɡədu, kyaj 'yabi'ts'əttət, es əygyupək kyajxykyupáktət.

¹² Pes tu'uk di'ibu pyudajkup ja mubujkputajku kywenta'ajtpu, ya'u tünup di'ibu myudajtypy tu'uk je'eya ñado'oxy es di'ibu jyajtypy t'ana'amut ja 'yu'un'k 'yuna'k ma ya jyaan tujk.

¹³ Mut ko ya pudajkubaty di'ibu yajxon tuundur, patudup tu'ugu windsu'kan es du'un amumdu'uk jot tmadya'aktut ja mubujkan di'ibu myudajtypy ma Jesukristu.

Wi'ixu Dios dya'ixyuty ja tuy'ajtun

¹⁴ Tim tsojk nujx ngu'ixa'andu, per tyam nduknigaxtu ma tyadu neky jaaybyéty,

¹⁵ es pun akwa'amupts, mnijawap wi'ix mnayya'ityaty ma Diosu jya'ayuty, panaty myubujktup ja Diosu jikypyu es dya'ittu ja tuy'ajtun. Es ja tuy'ajtun, du'un ya'u éxtum tu'ugu pilaar di'ibu pyattanaapy ja tujkni'x, es nandu'un éxtum ma tsonda'aky ja tujk.

¹⁶ Tuy'ajtunu'u ko ni'igu muj ja Diosu jya'a di'ibu ijty kyaj yajnijáwu:

Miin jajt ja Kristu mudu ja'ayu ñini'x,
ya'ijxu ja Espiritu Santu ko wa'ats ya'u,
ijxudu ja ánkusuty,
yajnimaydyak ma naxwiñudu ja'ayuty,
mubujkudu ja'ay ya naxwiñ,
ya'axaju jam tsajpótm.

4

Di'ibu myatstúttup ja mubujkan

¹ Per ja Espiritu Santu xytyuknija'am wa'atsti'knu ko ma naty ja tiempu timpatnu ma jyumbita'añ Nindsan'ajtam, naaguty ñika'agándup ja myubujkanuty es tranujxa'añ ja xprujkan di'ibu miimp ma ja ka'oybyu di'ibu win'u'andup.

² Ja'a myamadowándup ja ja'ay di'ibu nay'andijadup jyiky'attu tuy'ajtun muat, di'ibu kyaj tnakyjyáwudu es 'yaxuuguty ko pyektyundu, éxtumxyup tu tyooydygooyñ jyot wyinma'añ mat tu'ugu pujxnu jantsy ambu.

³ Tyadu win'u'ambu kyaj tkupaktu es pán pyak 'yuugat, es nandu'un jyuna'andu ko taa je'xy di'ibu kyaj yajju'xat, oy ja Dios tjarujtákyu tyadu je'xy es tju'xat ja myubujkputy es di'ibáty ñija'adup ja tuy'ajtun, es tja'aygyuda'aktut ja Dios.

⁴ Pes tugekyu di'ibu Dios pyujtáky, oy ya'u es kyaj udsajtam n'uxtijum ni tii pun n'axájum es nja'aygyudákum ja Dios,

⁵ mut ko du'un ja Diosu 'yayuk es ja kajxtákan pyujtákyu wa'ats.

Jesukristu 'yoymyuduumbu

⁶ Pun mduk'xprejkyru tyaadu ja nmugu'uk'ajtam, mijtsu du'un tu'ugu oybyu myuduumbu Jesukristu, es m'uts mjothkuda'agap mut ja mubujkan es mut ja oybyu xprujkan di'ibu mbadiimpy.

⁷ Per katy xytyuñ kwentu lyoku winma'añuty es di'ibu jeky myadyáktup nan nugoobu. Nik naybyujta'agudu amumdu'uk jot xymyudúnut ja Dios.

⁸ Pes je'eya waanu tuk'oy'aty ja nini'x kubajk ko nyaj'yungum, per di'ibu situy waanu ni'igu nduk'oy'ajtam ko n'awdajtam ja Dios es nmudu'unum. Taadu du'un tsobatp ma tyadu jiky'ajtun di'ibu tyam es nandu'un ma tadu jiky'ajtun di'ibu miimp.

⁹ Tyaadu du'un jantsy tuy'ajtunu'u, es nidugekyu tmubáktut.

¹⁰ Tyaadukyujxmu du'un ndu'unum ja delijensu es nmamadákum, mut ko tu nnyagyuyajkam ma Diosu jikypyu, di'ibu tu ttuknibujtaagu ja nitsokun mut nidugekyu ja'ayuty, es waanu ni'igu di'ibu myubujktup.

¹¹ Kajxwá'x es ya'xpruk tugekyu tyaadu.

¹² Exkam pán mdukxi'igudu mut ko mwimbu'udsatyñum; ja'a du'un myákap ja ijxpajtun mut ja di'ibáty myubujktup ja Jesukristu, éxtum mij ja m'ayuk, éxtum mnayya'ityaty mut ja tsojkan, éxtum mnayya'ityaty ma ja mubujkan, es éxtum ja mjiky'aty wa'ats.

¹³ Maanams uj ngaja'ty, tukwingugajxudu es kajxwá'x ja Diosu jyaaybyajtan, es xya'xpruktu.

¹⁴ Yajtún ja madakan di'ibu Dios mmooyu ko ja mujja'aydyujkuty dyajnáxtu ja Diosu 'yayuk, trujtáktu ja ky'u ma mij es mgunu'xu.

¹⁵ Tyam yajtún tugekyu di'ibu Dios mmooyu, es du'un tugekyu mbaat t'ixtu ko mij xyajmaj xyajmáyu ko xytyuñ éxtum ja Dios ttseky.

¹⁶ Kwentu'at ja mjiky'ajtan es ja m'xprujkan. Du'uñumu du'un xytyúnut, es du'un nujx mnitse'eky es nandu'un di'ibáty mmamadoojudup.

5

Wi'ixu Timotee jya'ay'átut ma ja mubujkputajk

¹ Katu xy'oooy xya'axy ja muija'ay yedyujkaty; ni'igu xkyxajxwíjæt éxtamxyap yu'u xyty-eety'áty. Múdat yajxón yu una'iktujkaty éxtamxyap xumyuga'ax'áty.

² Múdat yajxón yu muija'ayduoxytyujkaty éxtam mdaagu'unik, esu una'ktoxytyujkaty éxtam m muga'axun, mut winu oyjyot.

³ Pudaku ja ku'ekytyo'oxyty di'ibu dan sitay tugoy'ajtxadap.

⁴ Pun jaa ku'ekytyo'oxy di'ibu myudajtypy ja yu'unik o 'yok, tadu u'unik ok yu'u dan jawyiin pyudákup ja tyaak o ja ñanitu, es du'un tkuudyúnat éxtam pyaadyaty mut nandu'un ja fyamilyu, dya'ixat ko tmay'ajnjáwu tugekyu di'ibu tyaak tyeety tyuundu mut yu'ugyujxmuty, mut ko du'unu dan ttseky ja Dios.

⁵ Ja ku'ekytyo'oxy di'ibu sitay tu wye'emy kujm adu'uk, yu'uyu 'yaa'ajty jyot'ajtypy ja Dios, kyaj tma'be'xy es kyajxta'agut es t'amdow trujktsówat ja Dios xunñ koots.

⁶ Per ja ku'ekytyo'oxy di'ibu winma'añdyugeery es je'eyu tyaku xik xoombu, du'unu'u éxtam o'kpu oy jyajiky'átyñam.

⁷ Tuk'ana'am tugekyu tyaadu nandu'un, kadiibu tii yajtukpeky'ixtat.

⁸ Pes pun ja pán kyaj ñaydyujkotmaydyúñaty ja myugu'uktujkaty, o waanu ni'igu yu kyu'am familyu, tuu dan t'uxtijy ja mabujkan es waanu axuuk yu'u wye'emy kadiinam ja di'ibu kyaj tma'beky, ja'a ko yu'u jotmayduunap ja myugu'ugaty.

⁹ Yu'uyu mgujáyp ja ku'ekytyo'oxy di'ibu tu tyugu'pxnajxnu jyumajt es di'ibu tu pyeky tugok je'eyu,

¹⁰ di'ibu oy yajnija'ap ko tu 'yoyjya'ay'áty, ko tu yajxón tna'umo'oy ttu'umo'oy ja 'yu'unik 'yuna'k, ko tsuj tu tmdaty ja jyabya'at jyabye'xy ma ja tyujk, ko tu ttekyppuyj ja Diosu jya'ayuty, ko tu tpu'daku di'ibu ayoo jottugooodyup, ja'a ko oydyi'ibuty ti tu ttuñ ja oybyu.

¹¹ Per katu xkyupeky yajkujáyat ja ku'ekytyo'oxyu kujk una'kpu es dyákat ja nay-byudaku. Mut ko wyinma'añ myínat es pyuka'andat jatugok, ta najx tmastu'uttu wí'ix tmdúnat ja Kristu,

¹² es du'un ñayyajpekyya'adu mut ko kyaj Kristu t'okmudunánudu éxtam tu ñaywyanda'agudu.

¹³ Waanu ni'igu jyadittu wyinjunn wyindujk, oytyiity ttuktak ttukajxudu es nugoo ñakumadyaagadu. Ta jumbijnudu nuux; es kyaj nuuxaty je'eyu, nandu'un 'yabi'ts'attu, nugoo oytyiity tnamadya'aktu di'ibu kyaj pyaadyaty es tmdya'aktat.

¹⁴ Paaty ndsejpyats esu ku'ekytyo'oxy di'ibu kujk una'kpu pyákat, es tmdátat ja 'yu'unik 'yuna'katy, es t'a'u'uñ t'adsunnat ja jyun tyujk, kadiibu tluga'armo'oyat ja nmudsi'ajtam es ñibi'ts'áw ñibi'tskajxudat.

¹⁵ Pes naagaty ja ku'ekytyo'oxyu du'umbu éxtam taadu tu wyinma'añdyugódyu. Paaty ñaydyukpawitsy ñaydyukpabo'odyuty ja ka'oybyu.

¹⁶ Pun jaa toxytyujk di'ibu myubejkyry ja Jesús es tmdaty ma tyujk ku'ekytyo'oxy, wa'an ku'am tpu'daku, es kyaj tna'ixat es jyatyim'yajpu'dakat ma ja mabujkpu'tujk; pes du'un mbaat ja mabujkpu'tujk tpu'dakudu ja ku'ekytyo'oxy di'ibu sitay ni tii kamudaty tkajaygyery.

¹⁷ Yu muija'ayuty di'ibu tuundur majatyu mabujkpu'tujk ñaymyúkadu, pátap ja windsu'kun esu pudujkan, es waanu ni'igu pánuty kyajxwa'xtap esu ja'ay ttuk'ixtu ja Diosu 'yayuk.

¹⁸ Pes ja Diosu jyaabyajtan jyuana'añ: "Katu xypujta'aky ja 'yajiidsu noviiu ma twindeen ja triigu." Es nandu'un jatuk peky jyuana'añ: "Yu mduumbu pátap yu myuju'uñ."

¹⁹ Es ja muija'ayuty di'ibu tuundur ma ja mabujkpu'tujk ñaymyúkadu, katu xkyupeky es yajni'unnat pun kyaj kyaxe'eky majtsk o tguuk di'ibu ñikajxpáttap.

²⁰ Per pun tui'ajtan ko tmdaty ja peky oypynuty, win'oo mayjya'ayóty ma mabujkpu'tujk ñaymyúkadu, es du'un ja wiingátypy tráktudu kwentu kadiibu du'un nandu'un 'yadu'tstát.

²¹ Yijxypy myudeery ja Dios esu Nindsun'ajtam Jesukristu mut ja 'yanklusadyu wyinwitsyryu, ko nduknipekyu tyadu uxpu'kan es xypyadúnat du'unam mut ja oyjyotkyujxm, es kyaj win'ixy wingexy.

²² Ko xywyin'ixan'at naak di'ibu ana'amap ma mabujkpu'tujk ñaymyúkadu, jawyiin xy'ixat wí'ix jyiky'aty, du'un éxtam ngajxwiyj, mut ko pun mbujtákyry tu'uk di'ibu axuuk jiky'ajtp, nan mmdajtypy du'un ja peky. Exkam mbekyky'a.

²³ Es mut ko jana'am jatsojk mjo'tpékyuty, kudii xun'aky'uugut yu'uyu wa'ats nuu, uuk nandu'un oynu'unu vnu éxtam jottsooy.

²⁴ Pes yu ja'ayudyu pyojpu naagaty byeen tyimnigaxe'egyuty es ñija'adap ja ja'ay ko yajtukmudowándap, per naagaty ja ja'ayudyu pyojpudy jaanum ya'ixy óknam.

²⁵ Nandu'un oy kyaxe'eky ko ja oybyu yajtúñ; es di'ibáty kyaj 'yóyuty, kyaj mbaat wye'emy ayu'udsyu.

6

¹ Nidugekyu di'ibu po'oduumba'ajttap, yajxón tmay'at twindsu'ugudat ja wyindsúnuty, kadiibu yajmugoy'áw yajmugoyajxat ja Dios es ja n'uxpu'kan'ajtam.

² Es pæn yu po'oduumbu yu'u wyindsun'ajttap ja Dios muduumbuty, ni'igu waana oy tmadúnat mut ko tmanubajkra'áttu. Tuk'axrak es kajxwa'xu da'un.

Tuy'ajtanbu namyudunu

³ Pæn ja pæn dya'axpeky di'ibu kyaj 'yóyuty es kyaj ñeaxy ti'igu mut ja Nindsun'ajttam Jesukristu 'yuxrajkanu oybyu di'ibu ngajxwa'xum,

⁴ taadu naymyujpajtákup es ni ti tjaagyuku. Yu'uyu da'un wyinma'añ'ajtypy tmadya'aga'añ yu axuk winma'añ. Es ma yu tyaadu myiñ ja naywyinnaxaja'ak, naymyudsip'ajtuk, kanaydyukma'ixxak tii, naydyukwin'ixx naydyukjup'ixxak tii,

⁵ esu yajnaydsyi'k yajnaygyojxak, kyaj jyotxaamdu. Tadu ja'ayuty kyaj 'yóyuty ja jyot wyinma'añ es kyaj tñjawa ja tuy'ajtan, jyana'andu ko yu n'axrajkan'ajttam yu'u da'un ma yajganaraty ja oy'ajtan. Mastu'udu tadu di'ibu da'un wyinma'añ.

⁶ Tuy'ajtanu'u ko di'ibu nmubajkam, yu'u da'un yajkyry ja oy'ajtan ko ja'ay ttukjotkuda'aky di'ibu myudajtypy.

⁷ Pes ni ti oj ngamami'inum naxwiñ, es nan ni ti ngamanujxa'anam ko n'o'kam.

⁸ Per pæn yaa nmudajttam ja ka'ay ukun es ja wit nijam, mut yu'uyu tyadu njotkujk'ajttam.

⁹ Peru di'ibu wyinma'añ'ajtypy ñayajmukja'aydya'aga'añuty, kyaj tsyipyty kya'at pekyoty. Ja'a myudajtypy maylyoku winma'añ es di'ibu ja'ay yajpekytyuunap, es da'un dyajnjaxut es dyajtugóyt.

¹⁰ Ja'a ko ja'ay t'adsoktu meen, yu'u da'un yajmiimp yotyim di'ibu axak'ajtanaty; es ta naak, mut ko 'yadsoktu, t mastu'uttu ja Nindsun'ajttam Jesukristu es nugoó ñayya'ayówudu ma jyiky'atta.

Timotee ya'anmaay es amumdu'uk jot tpanujxut ja mubajkan

¹¹ Per mij Timotee, Dios m'u'unk'ajttap, kuka'ak tugekyu tyadu axak'ajtan. Jiky'at mut ja tuy'ajtan es éxtamu Dios ttseky, mudu mubajkan, mudu tsojkan, mudu ma'xtujkan, mudu yuunk'ajit naxyryu'ajtan.

¹² Panujx tugekyu amumdu'uk jot ja mubajkan, es windumbak ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu, pesu tyaadu da'un ja Dios mdukniwoojudu es tñ mnaayajñide'xyuty mut ja mubajkan mayjya'aywyindum.

¹³ Dios, di'ibu myeery ja jiky'ajtan tugekyu di'ibu jaa ijtp, esu Jesukristu, di'ibu kyajxtudák oy Ponsyu Pilatu wyindum, ja'a ñija'adap ko tyam nduknipeky

¹⁴ es xykyuydyúnat di'ibu nduknipejkyry. Katu xywyijsttagátsy es kudiibu myajpeky'ixut, es tun da'un extu ko myinat ja Nindsun'ajttam Jesukristu,

¹⁵ ko da'un jyat kyabátut éxtam ttukniujtáku ja Dios, di'ibu ti'igu kuni'xy Dios'ajtp, Rey'ajtp ma réyuty es Windsun'ajtp ma windsúnuty,

¹⁶ di'ibu tu'uk kyaj 'yeeky, di'ibu jiky'ajtp ma ja jajun ma ni pæn mbaat kyamwingóñuty, ni tu'uga ja'ay kya'ixyuty, es ni mbaat tka'ixy. ¡May'ajit windsu'kan es muk'ajtan maat ja Dios winu xuu winu tiempu 'yitut! Wa'an da'unaty.

¹⁷ Uwij kajxwij ja mukja'aydyujkuty ko katu nugoó myuj pyaadudu es kyaj je'eyu tjotmo'oyut ja mukja'ay'át, mut ko kujx najxpu'u. Wa'an ni'igu tpujta'aky ja wyinma'añ ma Dios, di'ibu jiky'ajtp es xymyo'oyum tugekyu majwiin kyajaa es njotkujk'ajttam.

¹⁸ Tuk'ana'amdu es ttúndut di'ibu da'un oy. Wa'an nayajmukja'aydya'agudu mut ja oybyu tuunk, es dyajwa'xa'anut di'ibu myudajit jyagyajtpap.

¹⁹ Es ko da'un ttúnat, ñapatyry éxtam ttukjup'ixy ja jyiky'ajtan di'ibu miimp óknam, es da'un 'yaxájp ja jiky'ajtan di'ibu tuy'ajtanbu.

²⁰ Timotee, padún ja xrajkan di'ibu tñ xy'axaju. Katu xymyudoogúku yu naxwiñudu ja'ayu lyoku winma'añ, ni di'ibu myadyakmujktap di'ibu nugoobu tyijtp wij'ajtan.

²¹ Pes naagaty di'ibu pyanujxtubu tyadu winma'añ, t mastu'uttu ja mubajkan.

Wa'an Dios mgunu'xudu nidugékyuty.

Myumajtskpa Nedy Di'ibu Paablu Tyuknigajx Ja Timotee

¹ Uj Paablu, Jesukristu 'yapóstulu, Diosu tsojkungyujxm uj tu nyajkéxy es ngajxwa'xut ja jiky'ajtn di'ibu wyandak es nmudajtam ko n'ijtam ti'igyu mudu Jesukristu.

² Nduknigejxpyyudsu tyadu neky mij Timotee. Du'anats mij njawu éxtamsu n'u'unk. Wa'anu nDios Teety'ajtam esu Nindsun'ajtam Jesukristu mguni'xyaty es mmo'oyaty ja pa'ayo'on es ja agujk'ajt jotkujk'ajtam.

Timotee oy yajni gajxy

³ Njamyejtsypyuts mij kots ngajxta'aky xuuñ koots. Nja'aygydákyryuts ja Dios di'ibats nmudiimpy mut ja wa'atspu jot winma'añ, éxtam ttuundu nandu'un ja n'aptajkats.

⁴ Byeenats njamyetsy ja mwinnuu, es njawin'ixaampy esats njotkujkadya'ayut.

⁵ Pes njamyetsypyuts wi'ix mij amumdu'uk jot xymyubeky ja Dios, du'un éxtam yu mnanitu Loydu esu mdaaggu'unk Eunisú, ya'ujaty myudajttu jawyinu tyadu mabujkan, es nmudajtypyuts ja tuj'ajtn ko mij tyam nandu'un xymyudaty.

⁶ Paaty ndukjamyetsy es xyajmájt ja madakan di'ibu Dios mmooyu kots mij ngu'unikooñ.

⁷ Pesu Dios kyaj oj xymyo'oyum di'ibu muut njujptsu'kam njujpja'am, ja'a ojts xymyo'oyum es njotmuktákum mut ja tsojkan es mut ja jujwijsambijtn.

⁸ Paaty katú mdsoidyúñ es xymyadya'agut ja Nindsun'ajtam esu 'yuxpajkan, es ni mut uj kots yam n'ity tsimy ya'gyujxm ja Nindsun'ajtam, es nik mudanu mut ja Diosu myuk'ajtn ja ayo'on jotmay di'ibu yajpátr ja'agyujxm ja oybyu ayuk.

⁹ Dios oj xyajntsókum es oj xytyukniwo'om es njiky'ajtam wa'ats, kyaj ko naty ti tu ndu'unam oy, ja'a du'un mut ko du'un ttuknibujtáku, es mut ya'gyujxmú Kristu oj xytsyojkan extu má naty naxwiñadu kyakojyñam.

¹⁰ Tu dya'ixyadyu tyadu tsojkan ko myiñ jayty ja nYajnitsokpu'ajtam Jesukristu, di'ibu myumadak ja o'kun, es ya'gyujxm ja oybyu ayuk yajxon yajkajxwa'xy ko yu'x ya-jjikypyuka'anam es xymyo'oya'anam ja jiky'ajtnu wínu xuu wínu tiempu.

¹¹ Diosats xywvin'ijx esats ngajxwa'xadu tyadu oybyu ayuk, es xykyejxyats éxtamu apóstulu esats nya'xprákt di'ibu kyaj 'yisraelítu.

¹² Paatykyujxmats ngu'ayowu tugekyu tyadu. Per kyajts ndsoydyúñ, mut ko nnija'abats mats tu nbujta'aky amumdu'uk ja nwinma'añats, es nmudajtypyuts ja tuj'ajtn ko yu Kristu myudajtypy ja muk'ajtn es tkuwa'ganat ja tuunk di'ibats tu xytyuknipeky extu ko myinutnam yu'u.

¹³ Padún ja xprájkunu oybyu éxtam tu xymyudoy má ajtsun, es jiky'at má ja mabujkan es ja tsojkan di'ibu nmudajtam ti'igyu mudu Jesukristu.

¹⁴ Mut ja Espiritu Santu pyudujkan di'ibu ijtr má adsajtam, kwent'at di'ibu Dios tu mduk'amabujta'aguty.

¹⁵ Mnija'ap ko nidugekyu di'ibáty tso'ondup má yu Asyu ñaxwiñadu xyñikáktuts, es extu yu Fijelu esu Ermójunus.

¹⁶ Wa'an ja Dios tmudaty ja pa'ayo'on má ja di'ibu tsanaagydyur má ja Onesifaru jyuun tyujk, mut ko kanak ókats xyñimiñ es oj dyajkuju ja n'aa njótuts, es kyaj tsoydyuun óyats nja'ijty tsimy.

¹⁷ Nik ni'igu ko jayty Romu, nétuts oj xy'axta'ay extu kots xypyaty.

¹⁸ Wa'anu Nindsun'ajtam Jesús myo'oyaty ja pya'ayo'on ko myinut jatugok. Mij mnija'ap yajxon nu'un oj xyjantsypyudujkan jap Éfesu.

2

Wi'ixu Timotee tmudánut ja ayo'on Jesukristakuyjxm

¹ Es mij Timotee, di'ibats n'u'unkniwaampy, mudat ja mujaa kunu'xangyujxm di'ibu nmudajtam ko n'ijtam ti'igyu mut ja Jesukristu.

² Ja aa ayuk di'ibu tu xymyudoy ngajxyuts mayja'ay windum, tuknipak mij yu ja'ayaty di'ibu junaamp tuj'ajtn es mbaat dya'xpeky ja wiink ja'ayaty óknam.

³ Du'un éxtam tu'ugu soldaadu tmamada'aky ja ayo'on, nandu'un mij mamada'ak ja ayo'on Jesukristakuyjxm.

⁴ Pes ni tu'uk di'ibu soldaadu'ajtr tkatuktaku wiink ja'ayadyu tyu'unu, tyim'awijxy es tkuydyúnut ja wyindsunu 'yana'amun.

⁵ Nandu'un jajtpu du'un yu puyu'kkijxyabu, kyaj t'axaju ja myay'aty pun kyaj tkuydyúñ éxtam ya'ane'emy.

⁶ Nandu'un ja ja'ay di'ibu kamduump myudajtypy ja tuj'ajtn es jayujp tráktut ja pujta'aky.

⁷Yaj'yo'oy ja mjot mwinma'añ di'ibats ngajxypy, esu Nindsun'ajtam yu'u mduknijáwudup yajxón tugekyu.

⁸Jamyats ja Jesukristu, di'ibu jikypyujk óknum ko 'ye'ky, es ko yu'u tyuump'ajt 'yaats'ajtu ja rey Davit. Tyaadu du'un ja oybyu ayuk di'ibats uj ngajxwa'xypy.

⁹Mut yu'ugyujxmu tyaadu di'ibats ngajxwa'xypy, nyajkejxy nyajnaxypyats ja ayo'on, extu ijtpats kawuñ mut ja kadenu éxtum tu'ugu axuk ja'ay. Per ja Diosu 'yayuk di'ibats ngajxwa'xypy, kyaj 'yity kawuñ mut ja kadenu.

¹⁰Paadyats nyajkéxy nyajnaxyats tugekyu es ttuk'oy'áttat di'ibáty ja Dios wyin'ijx, es yu'ujaty tmudáttat ja nitsokan di'ibu ja'ay myudajttap ko ti'igyu 'yittu madu Jesukristu, ja nitsokan di'ibu winu xuu wina tiempu es mut ni'igu muj'ajtan.

¹¹Tyaadu du'un tuj'ajtan:

Pun tu n'o'kum mut yu'u, nandu'un nujx njiky'ajtam mut yu'u.

¹²Pun nmudana'ayum ja ayo'on, nujx nyajkutujkam nandu'un mut yu'u.

Pun n'axtijum yu'u, xy'axtijum nandu'un yu'u.

¹³Pun kyaj nguudyu'unum ja n'yayuk'ajtam ma yu Kristu, yu'u sitay kyudyiimpy ja 'yayuk ma adsajtam,

ja'a ko kyaj mbaat yu'u tkanitana ja 'yayuk.

Muduumbu di'ibu Dios 'yoyja'ap

¹⁴Tukjamyatstu tyaadu es tuknipaktu Nindsun'ajtamgyujxm, es tmastu'uttat ja naygya-xytsyiuu madu ayuk di'ibu ni madsoo kyatuñ. Yu'u je'eyu yajma'ttap di'ibáty myudoodup.

¹⁵Tun extu mbaat xytyuk'oybyudsemy Dios windum, éxtum tu'ugu oybyu muduumbu di'ibu kyaj tii di'ibu tyuktsoydyunup, di'ibu oy tuk'axpajkp ja ayuk tuj'ajtanbu.

¹⁶Katu xypyagajxy yu ayuk di'ibu kyaj tyuñ, mut ko di'ibu pyagajxtap kya'adu waanu ni'igu ma ja peky ko tiempu ñaxy.

¹⁷Pes ja 'yuxpajkanuty kyajaaju éxtum ja pu'utsan kyajaaju. Yu'u du'umbudyu du'un tadu nimajtkpaty ja Imeneeu esu Filetu.

¹⁸Tu yu'u tmastu'uttu ja tuj'ajtan. Du'un jyuna'andu ko ja jikypyujkan tu ñaxy, es du'un dyajit dyajma'attu naagaty ja myubajkan.

¹⁹Per kyaj mbaat dyaj'yuxtu ja Diosu tyuj'ajtan, mut ko Dios tu tpujta'aky éxtumu potsy ujxu kukpu esu juumbu. Mbaat njuna'anum ko Dios kyejpy ja tyujk ma tyadu potsy ujx, es ma tyadu potsy ujx 'yity jaabyéty: "Yu Nindsun'ajtam 'yixy'ajtypy di'ibu yu'u jya'a'ajtypy." Es nan kuxja'ay 'yity: "Di'ibu junándup ko jya'a'atyadyu Nindsun'ajtam, tsojkap es tmastu'uttat ja pojpu."

²⁰Pes ma tu'ugu mukja'ayu tyujk, kyaj jyatyim'yu'uyaty tmudaty ja vasu esu texy di'ibu ooru es di'ibu platu, nan jap'ajtp ja naxtexy esu agujajtsunbyók; naagaty tyuñ windsu'kungyujxm es naagaty kyaj du'un tyuñ.

²¹Di'ibu nayya'ijtudup wa'ats es ñayjubékety ma ja axuk'ajtan, du'un yu'u éxtumu vasu esu texy di'ibu yu Nindsun'ajtam yajtiimpy ma oytym di'ibaty ja tuungu oybyu.

²²Mastu'ut ja una'ktujkudyu wyinma'añ. Panujx tu'ugu jiky'ajtan éxtum di'ibu Dios tsyeypy, di'ibu mubajkan muutpu, tsojkan muutpu, ti'igyu'ajtan muutpu, mut tugekyu di'ibu wa'adsu 'yaa jyot twindsu'ugudu Nindsun'ajtam.

²³Katu xytyuñ kwentu loku madya'aky di'ibu ni madsoo kyatuñ. Mnija'ap ko yu'u yajmiimpy ja tsiptuunk.

²⁴Tu'ugu Nindsun'ajtam myuduumbu kyaj 'yitat tsipoty; ni'igu 'yoyja'ay'átat oypyánaty muut, di'ibu jyajtypy es ya'uxpákt, myudáttap ja ma'xtujkan

²⁵es tujwajtsumbítat mut ja tuda'aky'ajtan ja di'ibu nugoo kuxkoop, wa'anxyap ja Dios tnayyajjumbijtpat ja wyinma'añ es tjagyúkut ja tuj'ajtan,

²⁶wyj kyajtat, es du'un kya'ittat éxtum mbaat njuna'anum ma ja mujku'ugópk myudátyaty tsimy es tyuktuna'añaty otyiity éxtum yu'u ttseky.

3

Wi'ix naty ja ja'ayaty ko ja ayo'onxuu trátmut

¹Nijawu ko ma naty timpatnu myina'añ ja Jesukristu, byeen ayo'on muut 'yaknaxa'añ ja xuu tiempu.

²Ja ja'ayaty jyambijnudat adsojkraty, meen'oogaty, muj kujxmaty, nugoo ñaygyuya'axudu kuúinam pún, kyaj tmudowdu tyaak tyeedyaty, ni ti tkamujjáuudu, kyaj tmuj'ixtu Dios,

³kyaj tmudattu ja ojyot es ni pa'ayo'on, abi'ts, kyaj ñayjyujwajtsumbítadu, myudsip tugekyu di'ibu oy,

⁴yajja'ay'o'kpaty, otyiityi ttuktákudu, es muj pátap. Yu'ayu 'yuxta'ayándup ja xik awu'kuk ma jyaadyaty t'awdáttat ja Dios.

⁵ Du'un ñay'andjjudut éxtamxyap myubuktu, per kyaj tkupaktu ja muk'ajtan ko jyiky'áttut éxtamu Dios ttseky.

Katu mda'anmúk mwá'kmúktu madu du'ambu ja'ay.

⁶ Mut ko yu'ujaty tyákuđu ma yu wiink tujk es t'awindumbuka'añ ja toxytyujku pekymuuntre, di'ibu pawijts pawo'onap oytyim di'ibu axuukpa winma'añuty,

⁷ es yu'uyum pyajudijttap ja uxprjukun, per ni na'a najx tkajaygyúkuđu ja tui'ajtan.

⁸ Tyadu yedyujkuty yu'a pyanujxtap ja ñu'u tyu'u ja ejiptu brújuty Janus esu Jambras, di'ibu myadsijp'ajtu ja Moisés, es yu'ujaty nandu'un tmuádsip'attu ja tui'ajtan. Tu wyinma'añdyugódyu ma mubujkan.

⁹ Per kyaj dyajkajaajat, mut ko nidagekyu ja'ayuty tnijáwudut ko yu'a kyulókuty, du'un éxtam jyajtyu tadu nimajtskpa ejiptu brújuty ko tmuádsijtu ja Moisés.

Di'ibu Paqblu 'yaktuknipujk ja Timotee

¹⁰ Per mij mbadiimpy yajxon ja n'uxprjukunuts, éxtamts njiky'aty, éxtamts tu nduknibujtagu, éxtamdsu nmubujkan, éxtamts nma'xtiky, éxtamdsu ndsojkan, éxtamts tii nyajkéxy nyajnáxy,

¹¹ kots nyajpajudity es kots n'ayoy. Mnija'ap yajxon tugekyu éxtamts uj njajty ngabejty ma yu kyajpnu Antyokiia, Ikoñu es Listru, kots ngu'ayo'oju axuuk mats nyajpajudijty. Per ja Nindsun'ajtam xyajtsókuts ma tugekyu tadu ayo'on.

¹² Pes tui'ajtanu'u ko nidagekyu di'ibáty jiky'atándap wa'ats ma Jesukristu, yajpajuditándap yu'u.

¹³ Peru axuk ja'ayuty esu win'u'umbuty du'uñum ñujxtat waanu ni'igu o'ktúy, jya'aywyin'uandut es ñaywyin'uandut ku'am.

¹⁴ Per mij, it yajxon mut ja di'ibu tu xyjaty es mut di'ibu tu xymyabeky. Mij mnija'ap pán tu mdukn'i'ixuty.

¹⁵ Pes extu tu mdimmutsku'unk'áty tu xyñjawa ja Diosu jyaaybyajtan. Yu'u mduknijáwudap es myajnujxudut ma ja nitsokun mut yu'uguyjxmu nmubujkan ma Jesukristu.

¹⁶ Dios wyinma'añmyooy ja jya'ayuty es tkuxja'ayut tugekyu ja Diosu jyaaybyajtan, es tugekyu tadu Diosu jyaaybyajtan tuump oy es nya'uxprjukun, nduk'ana'amam, nya'o'oyam, es njajwjtsumbijtam pán éxtam jyiky'áttut tui'ajtan muut,

¹⁷ du'un ja Diosu jya'ay kexy ka'pxy 'yuxpáktut, tnijáwudut es tündut tugekyu ja oybyu tsujpu tuunk.

4

¹ Yu Dios esu Nindsun'ajtam Jesukristu 'yijx ñija'adap éxtam n'anunmu. Pes minagamp ja Jesukristu éxtamu yajkutujkpa es ttukkumudowa'añ ja jiky'ajtpaty es ja o'kpaty éxtam pyaadyuty nidu'uk nidu'uk.

² Kajxwa'x ja Diosu 'yayuk es xytyuknipáktut ja ja'ayuty es tmuáktut, jajwjtsumbit, jotmukwingajxu es ya'uxruk ma'xtujkan myuut.

³ Mut ko pyaadap ja tiempu ma ja ja'ayuty kyaj tnakymuadanu'a'andut ja uxprjukunu oybyu; ja'ayu tyúndap éxtam ja kyujuun winma'añuty, 'yuxta'ayduyap may'aampy ja ya'uxprjukpaty, per yu'uyu di'ibu yu'ujaty tsojktap tmuádo'o'ita'andú,

⁴ es kyaj tmuádo'o'ita'andut ja tui'ajtan, ja'ayu myuádo'o'ita'andap oytyim di'ibu jekymyadya'agyuty.

⁵ Per mij, naywiyjts'yo'oyadu, wa'an ttiimi ttiimi'ixuty. Mudanu ja m'ayo'on. Ijtp xykyajxwa'xat ja oybyu ayuk. Tuk'ix ja ja'ayu Kristu ñu'u tyu'u. Kuudyún yajxon mut ja mduunk éxtam ja Diosu myaduumbu.

⁶ Es uj, windsu'kunts nnujxánnu, tyimpátypyuts ja n'o'kun.

⁷ Tuts nmamada'aky ja tsip. Du'unuts uj éxtamu ja'ay di'ibu tu pyanu'kja'ty ko pyanu'kkijxyadu. Kyajts uj nmastu'uty ja mubujkan.

⁸ Es tyam xy'awixpruts ja may'aty ja'aguyjxm kots tu njiky'aty tui'ajtan muut. Ja Nindsun'ajtam di'ibu pyaye'epy éxtam pyaadyuty, ja'ats xymyo'oyaamp ja may'aty ja xuu ko myínut. Es kyaj 'yujtsuty je'eyu, nandu'un di'ibáty ijtxoondap ko myina'añ.

Paqblu ttuk'ane'emy ja Timotee wi'ix tyúnut

⁹ Tunu may'ajtan nimiingats tsojk.

¹⁰ Pesu Demus, ja'a 'yadsejpy di'ibu yajpátp naxwiñ, tuts xyñike'eky es tu ñujxnu Tesalóniku. Kresentu tu ñujxnu ma Galasyu ñax, esu Titu tu ñujxnu ma yu ñaxwiñudu Dalmasyu.

¹¹ Yu'uyu du'anu Lukas ak'ijtp ja yam mut uj. Uxta'ay yu Markus es mmínut muut, mut ko mbaadats xpyuduku ma ja tuunk.

¹² Yu Tíkiku tuts ngexy ma yu Éfesu kajpn.

¹³ Ko mmínut, myajmínupts ja nnimótsats di'ibuts nyajwá'am Trouas má yá Karpá tyújk; myajmínup nandu'an ja nnékyats abity'ambu, es katá xyjaydyugoy ja njaaybyajtanbo'o'ák.

¹⁴ Pujxnga'tspá Alejandra byeenats tá xytyuñ axúuk. Yá Nindsun'ajtam tukkumadówadup éxtam tá 'yadu'atsy.

¹⁵ Mnaygywentá'átudap mudá tadá Alejandra, mat ko muk tá tmúdsip'aty di'ibu ngajxwá'xam.

¹⁶ Kots új tim jawyiin njanayñikajxtu'udána má ja justisatújk, ni púnats xykyapu'uá xykyapukajxá. Nidúgékyats xymyastuttaaydyu. Perá Dios tyúnup ja may'ajtan es kadiibu trájktákadu tyáadu.

¹⁷ Per ja Nindsun'ajtam xypyudújkúts es xymyajaamooyats, éxtamts mbaat ngajxwá'xtá'ay tugekyu ja nitsokun es t'ix tmadówdut nidúgekyu ja'ayaty di'ibu kyaj 'yisraelítaty. Es dá'kun Nindsun'ajtam xyajtsékyats es kyajts ja kaa új xytsyu'tsy,

¹⁸ es yá'uts xy'akkuwá'anup mat oytyim di'ibu axuk'ajtanaty, es xypyjúkú'ugudats es xyajnjxúduats má yá tsajpótmudu kyutújkun. Máj'ajtan munt yá'á 'yítat winá xúu winá tiempá. Wa'an dá'anaty.

Kajxpo'xun

¹⁹ MayDios xy'anamudu Prisilu esu Akilu, es ja di'ibu tsunaaydyup má ja Onesífuru jyun tyújk.

²⁰ Erastá tá wye'emy Korintá; esu Trófimá, mat ko pá'ambajt, nnikékyats Miletá kajpnóty.

²¹ Tuná may'ajtan es mmínut náam kyajnam myiñ ja xux tuboj.

MayDiósuká dá'up juna'andu Eubulá, Pudentá, Liná, Klaudyu es nidúgekyu nmúgu'uk'ajtam.

²² Wa'aná Nindsun'ajtam Jesukristá t'ity mat mij, es wa'an ja Dios mgunu'xudu nidúgékyaty miidsaty.

Neky Di'ibū Paablū Tyuknigajx Ja Titu

¹ H̄j Paablū, Diosu myuduumba esu Jesukristu 'yapóstalu, ja'a njuna'anam kots tu xykyéxyuts es nya'uxpákuť di'ibáty ja Dios tu twin'ixy es t'axájudat ja Jesukristu, du'an tñijáwudat ja tų'ajtan di'ibū nmubájkum,

² es yu tų'ajtangyujxm amumdu'uk tñijáwudu ko tmadattu ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu, mut ko Dios, di'ibū kyaj 'yanda'aky, extu ma kyajnamu naty ja naxwifádu kyojñam xywyandákum tadu jiky'ajtan,

³ es tyam ko tiempu tpaaty, xytyuk'ane'emyuts es tu xytyuknija'am ja 'yaa 'yayuk di'ibúť uj tyam ngajxwa'xypy, di'ibū Dios, ja n'Yajnitsokpú'ajtam, tu xytyuknipékyuts.

⁴ Mij Titu, nduknigejxpyu tyadu neky. Du'unuts mij njawu éxtamsu n'u'unk, ja'a ko ujts mij tu ndukmabeky ja Kristu. Wa'an ja Dios Teety esu n'Yajnitsokpú'ajtam Jesukristu mguni'xyuty es mmo'oyuty ja agujk'ajt jotkujk'ajtan.

Titu tyuunk jap Kretu

⁵ Kots mij nyajwe'emy jam Kretu, ja'a es xya'abaadat yajxón di'ibū naty ak'abaadųyaamp, es xywyin'ixut ja mújja'ayuty di'ibū tündup majatyu mubájkpúťk̄j ñaymyúkadu tu'uk tu'ugu kajpn, du'an éxtam oj nduknipeký.

⁶ Ja'a mbujta'agup ja mújja'ay yedyujkuty di'ibū kyaj pán mbaat mut ti tyukniwaambétyuty, di'ibū tu'uk je'eyu ñado'oxy, di'ibū 'yu'unk myubejkypy ja Jesukristu, kyaj tmadaty ja axuakpú jyot wyinma'añ, myumadeepy ja tyak tyeedyuty, es di'ibū kyaj ñugoy kyuxkoy.

⁷ Es mut ko ja mubájkpúťk̄j kywentu'ajtpu di'ibū tu yajtuknipéky ja Diosu tyuunk, koonam tmanujxat wá'adsu jyiky'ajtan, di'ibū kyaj ñaymyujpajta'agyuty, kyaj jyot'ambeky mut waanu tii, kyaj myu'iiky, kyaj tsyip'uxta'ay, kyaj 'yadseky, es kyaj myeetsy;

⁸ nik ni'igu ja'ay dyajajitta'agut oy tsuj ma tyujk, di'ibū tyiiimp yajxón, tų'ajtan, wá'ats ja'aybyu, Dios muduumba, nay'aguwijs nayjyujkuwijsup,

⁹ di'ibū 'yook'ajtypy es jyiky'aty éxtam ja uxpujkun tų'ajtanbu. Pes du'an mut ja oybyu uxpujkun mbaat tjomukmo'oydu ja wiinkpúť es jyiky'átut du'an. Es nandu'un mbaat ttuk'ixy yu tyugo'oyan di'ibáty kyaj tranujxa'andu ja tų'ajtan.

¹⁰ Mut ko ta mayu ja'ayuty di'ibū kyaj ñay'aguwijs ñayjyujkuwijsuty di'ibū ya'uxpujktup andakungyujxm, es waanu ni'igu taadaty di'ibū tyukkuwá'andup es tkuydyúndut ja israelítadyu kyostumbru.

¹¹ Koonam tsyékyuty njujwijsumbijtam extu ko nya'amó'onamu taadaty, mut ko wyooma't wyijsma'ttup mut ja axuakpú uxpujkun, di'ibū tsanaadyup tukjuun tukťk̄j, es tyuk'uxpujktup di'ibū kyaj ñigutikyuty es tganarata'andu ja meeñ.

¹² Pes tu'ugu Kretu ja'ay di'ibū mut ja kyu'umgugajpngyujxm jyunañ: "Yu Kretu ja'ayuty, du'unam yu'ujuty 'yanda'aktu, kyáxuty, ñuuxuty es du'an éxtamu juyujk añimalun."

¹³ Tų'ajtanu taadu. Paaty jajwijsumbít amujjaa, es du'an wá'ats tmadáttut ja mubájkun.

¹⁴ Wa'an tmastu'uttu ja israelítadyu myadya'agyuty, es nandu'unu tadu ja'ayadyu kyutjukun di'ibū tu ttuk'uxpuktu ja ja'ay di'ibū 'yuxtijtup ja tų'ajtan.

¹⁵ Mut ja di'ibáty myudajttup ja jyot wyinma'añ wá'ats, tugekyu yu'u wya'adsuty; per di'ibáty kyaj tmabuktu, kyaj tmadaty ja jyot wyinma'añ wá'ats, es ni tii ma yu'u kyawa'adsuty. Pes extu yu jyot wyinma'añ esu jya'ajun tugekyu 'yaxuk'ajtta'ay.

¹⁶ Du'an jyuna'andu ko t'ixy'attu Dios, per di'ibū tyuundup yajniğuxu'kudup ko kyaj tyu'ajtanuty; pes kyaya'oyjyáwudu es kyaj kyajxykupákuť, es kyatimtuundup di'ibū oy.

2

Oybyu esu wá'atspu uxpujkun

¹ Per di'ibū mij mya'uxpákuť, ja'a di'ibū nujxp ti'igyu mut ja oybyu uxpujkun.

² Tuk'uxpuk ja mújja'ay yedyujk es ñayjyujwijsumbítadut ku'am, di'ibū naymyay'ajt naywyindsu'kap, oy tñijáwat ja Diosu 'yayuk, esu Dios tpadúnat tsojkun muat es ma'xtujkun muat.

³ Tuk'uxpuk nandu'un ja mújja'aydyoxytyujkuty es windsu'kun muat jya'ay'átut, kyaj pyi'ts'úw pyi'tskajxut, kyaj myu'uuk myumu'ugadut, es di'ibū yajktup ja oybyu jajwijsumbijtan.

⁴ Du'an mbaat ttukni'ixudu ja kasaadu una'ktoxytyujkuty es ttsóktut ja ña'ay es ja 'yu'unk 'yuna'kuty,

⁵ ñayjyujwijsumbítadut, wá'ats jyiky'áttut, tkwenta'áttut ja jyuan tyujk, ñaygyubákudut ma ña'ay, esu du'an ni pán tkakajxpaadat axuak ja Diosu 'yayuk.

⁶ Tukni'ixudu nandu'an ja una'ktajkuty es ñayjujwijtsumbítadut.

⁷ Es mo'oy mij ku'am tu'ugu oybyu kajxwíjan esu ijxpajtan ma oytym tiity tugekyu. Ko xytyukni'ixat, tun mat tugekyu windsu'kan esu tuda'aky'ajtan.

⁸ Pun mdukni'ijxap ko nidugekyu tjiky'áttat ja jyiky'ajtanu wa'atspu di'ibu kyaj mbaat pán mat ti yajnide'xyuty, pes net ja Kristu jya'ayadyu myudsip tmadáttat ja tsoydyu'un, ja'a ko ni madsoo mbaat tkapaaty yu axuk'ajtan ma yu njiky'ajtan'ajtan.

⁹ Kajxwíj nandu'an ja po'oduumbaty es tmamadówdat ma oytym tiity yu wyindsán wyindájuty, a'uw agajx es kyaj ñaygyu'adsówdat.

¹⁰ Katu ti ttoñ tmuwa'añ. Wa'an t'ity yajxón tuda'aky, es du'an oypyánuty ijxap ja jyiky'ajtan ko ja 'yuxpukun Dios, yu nYajnitsokpu'ajtam, byeen jyantsy'oy jyantsytsyújaty.

¹¹ Es mat ko Dios dyaka'añ ja ñitsokun ma nidugekyu ja'ayuty, tu xytyuk'ijxam ja 'yoy'ajtan.

¹² Es yu oy'ajtan xytyuk'uxpukun ko koonum nmastútum ja jiky'ajtanu axuukpu, nnayjujwijtsumbijtam es njiky'ajtam yaa ma tyadu naxwíñudu wijy kejy, tui'ajtan mat es éxtum ja Dios tteky.

¹³ maanum n'awíjx njup'ijxam ja tiempu ko muj'ajtan mat myina'añ ja Jesukristu, ja'a nmajDios'ajtam esu Yajnitsókpu.

¹⁴ Jesukristu ñaygyujaku ma ja o'kun ma udsajtam xyjapátum, es du'an oj xyajtsókum ma ja axuk jiky'ajtan, oj xyajwátsum, xyja'a'abujkum, xyja'ay'ajtam es ndu'unum tugekyu di'ibu oy.

¹⁵ Tukni'ixu mij tugekyu tyaaðu, es jotmukmo'oydyu es jujwijtsumbít mat tugekyu m'ana'amun di'ibáty nmado'oxup. Katu mnayyákyuty es pán mgamaj'ixadut.

3

Dios mabujkputajk pátdup es tyúndut

¹ Tukjamyatsta ko twindsu'ugudut ja yajkutujkpu es myamadówdap ja justisutajkuty, es ttúnat oytym tiity yajxón,

² katu jya'ayñi'ow jya'ayñi'yaaxudu, yuunk naxypy es oyjya'ay'áttap, es dya'ixadut ma 'yaa jyot ko tyuda'agyuty mat nidugekyu ja'ayuty.

³ Pes udsajtam nandu'an ijty ngujuun'ajtam es kyaj ijty nmamadó'om ja Dios. Du'an ijty njudijtam éxtum ja ja'ayun di'ibu tu tyu'udugóy es 'yane'emyuty oytym di'ibu winma'añuty, njiky'ajtam axuuk, nnaywyinnaxuja'am mat tii, ndukmudsip'ajtam tii oypyánuty es nnaydyuk'ak'ajtam ijty nixim niyam.

⁴ Per ko Dios, yu'u nYajnitsokpu'ajtam, dya'ijxu 'yoy'ajtan esu tsoyokun ma ja naxwíñudu ja'ay.

⁵ oj xyajnitsókum, kyaj mat ko tuuxyup oyna'anun ti oy ndu'unum, ja'a du'an mat ko tmadaty ja pa'ayo'on mat udsajtam, Espírítu Santakyujxm oj xyajwátsum es oj xymyo'oyum ja jembyu jot winma'añ, éxtumxyup jemy xyajmi'inum jiky'ajtra.

⁶ Mat yu'ugujxmu Jesukristu, nYajnitsokpu'ajtam, Dios tu xymyo'oyum ja Espírítu Santu,

⁷ es myay'ajtangujxm oy nwa'ama'anum mat ja Dios, es du'an n'awíjx njup'ijxam ja kuma'añ, ja jiky'ajtanu winu xuu winu tiempu.

⁸ Tyaaðu du'an tui'ajtan, ndsejpyuts es byeen xyñikajxpátut tugekyu tyaaðu, ja'a du'an es di'ibáty myabujkputajk ja Dios ñaygyuákudut es ttúnat yu'uy oybyu. Tyaaðu du'an oy es tuump mat nidugekyuty.

⁹ Katu xymyadya'aktu di'ibu ni ma mgatu'unxudu, es ni mganaymyujpajta'aga'anudut nidu'uk nidu'uk wi'ix jyiky'ajtu ja m'aptajkuty, es katu ti mnaydyukwin'ix mnaydyukjup'ixudu o mnaygyajxytsyüigudu mat ja'agyujxmu Moisesu 'yana'amun. Tugekyu taadu ni madsoo mgatu'unxudu.

¹⁰ Es pun ja pán dyajnaywya'xa'añuty ja mabujkputajk, tukjaygyuku tugok, es pun kyaj kyajxykupéky, tukjaygyuku jatugok; es pán kyaj mdimmamadóyuty, katu xyñakyutyñu kwentu.

¹¹ Pesu tadu du'umbu ja'ay kyaj jyiky'aty tui'ajtan mat, es yu kyua'umbojrpakyujxm ñaydyugóyuty.

Di'ibu Paqblu tyuknipejkypu ja Titu

¹² Naskaxuyaambiyats ja Artemus o ja Tikiku. Ko jya'tut, tun esuts xyñija'tut Nikópolus kajpnóty, mat ko du'unuts tu ndukniwitsa ko nyajnaxa'añuts ja xux po'o jap.

¹³ Pun mabaat mmada'aky, puduku yu Zenus esu Apolus, es xymyo'oyat di'ibu tugoy'ajtxap, es dyajtu'uyo'oyat ja ñu'u tyu'u kadiiba ti tyugoy'ajtxadut.

¹⁴ Tukni'ixudu yu nmagu'uk'ajtam nandu'an es ttúndut ja oybyu es tpudákudut di'ibu tugoy'ajtxap, esu jyiky'ajtan tyúnat.

¹⁵ Nidugekyu nmegu'uk'ajtəm di'ibats ja yam maat n'itta, mduknigáxəda ja Dioskajxy. MayDios xy'anəməda nmegu'uktəjk'ajtəm. Wa'an ja Dios mgunu'xəda nidugekyəty mi-idsəty.

Neky Di'ibü Paablü Tyuknigajx Ja Filemón

¹ Ҳј Paablü. Tsimdsyunaabyuts mut kots ngajxwa'xy ja Jesukristü 'yayuk. Ҳј esü nmägu'uk'ajtam Timotee nduknigáxtádsü tyádu neky mij, mämäduumbu, mägu'uk Filemón,

² es yu Jesukristü myäduumbäty di'ibü naymyujkadap mä mdäjk, éxtam nmägu'uk'ajtam Apyü esü Arkipü, di'ibü müüt nmädu'unäm ja Jesukristü.

³ Wa'an ja Dios Teety esü Nindsün'ajtam Jesukristü mgunu'xädu nidägekyü miidsäty, es mmo'oyädu ja agujk'ajt jotkujk'ajtam.

Filemongü tsoyokün esü myübüjkün

⁴ Kots ngajxta'aky, dä'uñümts nja'aygyäda'aky ja Dios mijskyüjxm,

⁵ mut kots tü nmäduy wi'ix xymyübeky ja Nindsün'ajtam Jesús es ko xytsyegy pánaty Diosü jya'a'ajtypy.

⁶ N'amdeebäts ja Dios es dä'uñäm x'axtá'ayut wi'ixü ja'ay xytyuknijáwudat ja di'ibü nmäbüjkäm, esü dä'un xywyinmädooda'ayut tägekyü ja oy'ajtam di'ibü nmädajtam ja'agyüjxm ko ti'igyü n'ijtam mädu Kristü.

⁷ Jotkujkats es xondákräts mut ja mdsojkün, ja'a ko mut mij mägu'ugítü, ja Diosü jya'ayäty tü 'yagujk jyotkujkädü.

Paablü ja Filemón t'amdoj ja may'ajtam mut ja Onesimükyüjxm

⁸ Paäty mädu tyäädü, oy éxtämü Jesukristü 'yaróstälu xpyráträts es nduk'ana'amät di'ibü mdünäp,

⁹ njämänu'xta'agaampy tsojküngyüjxm. Ҳј Paablü, müjja'ayñäts es tyámäts ndsimdsyünnü mut kots nmädün ja Jesukristü,

¹⁰ n'amdeepy tu'ugu may'ajtam mut yu'ügyüjxmü Onésimü, di'ibäts üj nmädajtypy éxtämdsü n'u'ungän, ja'a ko üjts ja'a tü ndukmübeky ja Kristü ko oj xykyu'ixy yäa mäats ndsimdsyünnü.

¹¹ Tüüyap yu Onésimü ni ti tu'unän mgamooyü, per tyam mdü'unxädäb net yajxón, éxtämäts üj tü xymyüdün ja yam.

¹² Nduknigajxambijtypy jatägok, oyxyüp jyädü'un'ajträp éxtämdsü ngü'am jotün. Pes axaju yajxón.

¹³ Ҳј tüxhyäpts njajüná'än esxyüp 'yakwe'emy mut üj, esxyüp xymyüdünäts mä mij njaraädätyt mägnämäts n'aktsimdsyünnü mut yu'ügyüjxm kots ngajxwa'xy ja oybyü ayuk.

¹⁴ Per kyajts njatyimtäseky es xyjatyimpudáküdüts pän kyaj mij mjüná'än. Ndsejpyäts esäts xypyudákut mut mij ja mgü'amdsojkän, päaty kyajts n'ak'yajwä'ämüyá'än ja Onésimü ja yam.

¹⁵ Wa'anü dä Onésimü oj mmastu'udyäty waanü tiempü, es tyam xymyüdätät winü xüü winü tiempü,

¹⁶ kyaj ñäkydyü'anäty éxtäm tu'ugu ja'ay juybyü, tyam dä'un waanü oy éxtäm tu'ugu mägu'uk di'ibü njantsytsyeyjy. Ҳј njantsytsyeyjpyäts byeen, per mij mbätap es xytsyókut waanü ni'igü, kyajnäp éxtämü ja'ay juybyü, per waanü oy éxtäm tu'ugu mägu'uk di'ibü jemyñäm t'axaju Nindsün'ajtam.

¹⁷ Paäty mägu'ugítü Filemón, pän xy'axkajräts éxtäm müj mämäduumbu mä yu Nindsün'ajtam Jesukristü, tunü may'ajtam, axaju Onésimü éxtäm jyawü üj kü'am xy'axájäts.

¹⁸ Päü tü oyün'anün mmädägóyäty, o päü jaa wi'ix tsoo xymyüjuy xymyügwéntäty, tukkäbjtkäts üj mij.

¹⁹ Ҳј Paablü, tyäädü nja'ayäts mädüdsü ngü'am letrü: Ҳјts ngabätap. Oy jyambaädäty üj mij ndukjämyetsy ko xymyüni'xy'ajträts üj mij mädu mgü'am jiky'ajtam, mut ko üjtsü dä'un di'ibü mduknijá'aju ja Jesukristü ñütsokän.

²⁰ Mägu'ugítü, tunü tyädu may'ajtam di'ibü n'amdeepy nbüjktseepy mut ja Nindsün'ajtam Jesukristükyüjxm, es dä'unäts xyajxondá'agut. Tun éxtäm tukkä'ax'ajtam mä Kristü.

²¹ Nnijayü mut ko ndukmä'awdajträts ko mguydyünäp, es nnijá'abäts ko mdünäp waanü ni'igü küdiinäm di'ibü yam n'amdeepy.

²² Nandü'un n'amdoj es xy'axküküdüts ja njajttákn, mut ko njüj'ijxypyäts ko mut yu'ügyüjxmü n'amdo'ö mbüjktso'onäty miidsäty, Diósäts xymyo'oyäp esäts n'awä'ätspädsümut es nüjx ngü'ixtü.

Kajxpo'xün

²³ MayDiósük jyüna'än ja Epäfräs, yu nmädsimyjya'ayäts mut yu'ügyüjxmü Jesukristü.

²⁴ Nandü'un mduknigáxädü Dioskajxy ja Markus, Aristarkü, Demüs esü Luküs di'ibäts xypyudajkadap mä ja tuunk.

25 Wa'an miidsa Nindsun'ajtəm Jesukrista mgunu'xəda.

Neky Di'ibū Yajtuknigajxtu Ja Ebreēu Ja'ayaty

Jesukristukyujxmu Dios kyajxy

¹ Tim jékyyr kanaġ ok es kanaġ naxu Dios ttukmugajxy ja kyugajxputy ja n'aptajk'ajtam, ² per naagnum xtyyukmugajxmu ja 'yU'unk. Yu 'yU'unk mudu Dios dyajkojy tugekyu di'ibu jaa'ajtp, es tu tmo'oy tugekyu éxtamu kyuma'añ.

³ Ja Diosu 'yU'unk yu'u du'an jajp éxtamu Dios Teety, es yu'u du'anu Dios nandu'an éxtamu Dios Teety. Tugekyu di'ibu tsajpótm es ya naxwiñ ye'epy es 'yity éxtam t'ane'emy mut ja myuk'ajtam.

Waanu muj ja Jesús kudiinam ja ánklušaty

Jesukristu yu'u tu xyajpojpnitugo'oyam udsajtam naxwiñudu ja'ayaty, es óknum ñaxwe'tsy aga'añdsyoo ma Dios Teety yajkutiky tsajpótm.

⁴ Paaty tu ttukja'ty ja Jesús tumadátu ni'igu muj'ajtan kudiinamu ánklušaty, pes tu t'axaju éxtamu kyuma'añ ja xyuu waanu muj kudiinamu ánklušaty.

⁵ Mut ko Dios ni na'a tka'anmaay ni tu'ugu anklus:

Ujts mij xyTyeety'ajtp.

Tyámats ngu'ugut kots mij n'U'unk'áty.

Es nan kyaju Dios t'anmaay ni tu'ugu anklus:

Ujts mij xyTyeety'átup,

es mijs n'U'unk'átup.

⁶ Nandu'an ko Dios tkaxa'añ ya naxwiñ ja 'Yu'unk di'ibu ijtp éxtamu ka'axkópk, du'an jyana'añ:

Wa'anu n'ánklusats t'awdátyuty.

⁷ Es ko Dios xtyyuk'ixa'anam wi'ixu du'anu 'yánklusaty, du'an jyana'añ:

Dios ñaskajxup ja 'yanklus éxtamu poj, es éxtamu junya'angun.

⁸ Per ko Dios tnmadya'aky ja 'yU'unk, du'an jyana'añ:

Mij Dios, winu xuu winu timpu ja mgutujkun 'yity, myajkutúkup mut ja tuj'ajtam.

⁹ Mut ko tu xytsyuky ja tuj'ajtan es tu xy'uxtijy di'ibu axuuk;

paaty tu ni'igu nmo'oy ja xondakan kudiinamu mmagu'uktajkaty.

¹⁰ Es nandu'an ja Dios t'anuumu ja 'yU'unk:

Mij Windsun, tim jékyyr xyajtson'e'ky xyajtsondáky ja naxwiñudu,

es mij ku'am xpyujtáky ja tsajp.

¹¹ Yu'ujaty tugooydya'aydyur,

per mij mwu'umup winu xuu winu timpu.

Nidugekyu yu'ujaty 'yamujadya'ayut éxtamu wit tyky;

¹² es du'an xy'adijmúkat éxtamu tuk wit, es xyajtugátsut,

per mij du'uum m'ity éxtam m'ity,

kyaj mjiky'ajtan kyukúxat.

¹³ Dios ni na'a tka'anmaay ni tu'ugu anklus:

U'uñu mats n'aga'añdsyoo,

extu kots nbujta'agut ja mmúdsip mdekypyatku'p.

¹⁴ Ja ánklušaty, ja'ajun yu'ujaty, es yajkexy es tpujúkudat ja di'ibáty 'yaxajuyándup ja nitsokan.

2

Waanu ni'igu nbadu'unam ja Diosu 'yuxrajkun

¹ Paaty, tim tsojkap es ni'igu nbadu'unam ja Diosu 'yuxrajkun di'ibu nmudo'om, kudiibu ndugo'oyam.

² Ja uxrajkun di'ibu yajmoodyu ja n'aptajk'ajtam ankluskyujxmuty, yu'u sitay tu ya'ixy ko tyuy'ajtanaty, mut ko di'ibáty kyaj tkuyduundu, tyukkumadoo éxtam pyaadyuty.

³ Pes, ¿wi'ix mbaat udsajtam nyajnima'xum pan kyaj ndu'unamu kwentu es kyaj n'axájumu tadu muj nitsokan? Pesu Nindsun'ajtam Jesukristu ku'am jawyiin oj tadu tkajxwa'xy, es ja 'yapóstaluty di'ibu 'yaxájudu ja 'yuxrajkun, yu'ujaty yajtuy'ajtandujkadu.

⁴ Dios ya'ijxu ko tyuy'ajtanaty mut ko tmooy ja myuduumbuty es ttúnat kanaġ ja muj'ajtan esu ijxwu'umun, es dyajwa'xy ja Espiritu Santu myadakan éxtam yu'u tsejky.

Yajpajta'aky ja Jesús éxtamu ja'ay

⁵ Dios kyaj tu tpujta'aky ja 'yánklusaty es 'yana'amut ma yu jembyu naxwiñudu di'ibu itaamp.

⁶ Per jap tu'ugu lugaar ma yu Diosu jyaabyajtan ma jyuna'añ:
Dios, žti tsoy'ajttap ja ja'ayuty,
ti ko xyjamyetsy es xytuñu kwentu?

⁷ Tu tuk tiempu xya'amutsk'aty ja ja'ay kudiinam ja ánkusaty;
mij tu xpyujta'aky es 'yittat mat ja muj'ajtan esu windsu'kan,

⁸ mij tu xpyujta'aky es yu'u tniwindsun'átat tugekyu di'ibu ijtp.

Ko trujtáky esu ja'ay twindsun'átat tugekyu di'ibu ijtp, kyaj ti oj wye'emy di'ibu ana'amudap. Per kyajnam n'ijxam pán mamudoop otyyiti tugekyu.

⁹ Per n'ijxam ja Jesús, di'ibu Dios pyujtak waanu tiempu esu ánkusaty muj 'yittat kudiinamu Jesús, es tyam 'yo'kangyujxm ko 'yayooy tmudaty éxtamu may'aty ja muj'ajtan esu windsu'kan, es du'an ja Dios myaj'ajtangyujxm Jesús dyajnáx dyajkáxat ja adsu'ux o'kan es nidugekyu ja'ay ttuk'oy'áttat.

¹⁰ Tugekyu di'ibu ijtp 'yity mat Dioskyujxm, es yu'ugyujxm tugekyu 'yity. Dios jyatsojk dyajnáx'añ tsajpótam ja ja'ayuty éxtamu 'yu'ungun, paaty tkejxy ja Jesús es 'yayównt ma 'ye'ky, mat ko du'anun dan ja Jesús mbaat dyajpojpnitugódyu ja ja'ayuty es dyajnitso'ogat.

¹¹ Es ja di'ibu ja'ay yajnitsekypy es ja ja'ay di'ibaty yajnitso'ogudap, ti'igyu ja Tyeety. Paaty kyaj ja Jesús ttuksoyduñ es jyuna'anat ko tmuga'axuty,

¹² éxtam jyuna'añ ma ja Diosu jyaabyajtan:

Dios, ajtsuts mij nduk'ixy'átap ja nmuga'axadyuts,
es n'áwudats ja m'alabanzu ma nubajkpátajk ñaymyúkadu.

¹³ Es nandu'an jyuna'añ:

Éj nbujtákypryuts ja njot n'ánamuts ma Dios.

Es nandu'an jyuna'añ:

Tyaats uj, mat ja u'unguty di'ibudsu Dios xymyooy.

¹⁴ Du'an éxtamu ja'ay ja nini'x esu ne'pyñ tmudatta, nandu'an ja Jesús 'yiyti éxtamu ja'ayuty, es mat ko 'ye'ky ktutujkanju'ty di'ibu yajja'ay'o'kp, ja'a njuna'anam ja mujku'ugópk,

¹⁵ es du'an dyajnitso'oktat di'ibu tsyu'kadap ja o'kan mabaat jyiky'attu éxtamu tuumbu juybyun.

¹⁶ Pes ja Jesús kyaj myiñ es tpudukayáñ ja ánkusaty, yu'u situyu ja Abraanu tyump 'yaadsaty.

¹⁷ Es paadyu Dios trujtáky éxtamu naxwíñudu ja'ayuty es du'an tra'ayównt ja ja'ay ko Dios tmudúñ, es du'an, éxtamu teedywyindsungópk tuda'akypyu, trujta'agut ja windsu'kan es ja ja'ay yajpojpnama'xut.

¹⁸ Es mat ko Jesús ku'am tu 'yayoy ko ja mujku'u jyaajpekytyunánu, paaty mbaat tyam tpudákadu nandu'an nidugekyu di'ibáty ja ka'oybyu tsyejpy es pyekytyúnut.

3

Waanu muj ja Jesús kudiinam ja Moisés

¹ Mugu'ugitaty, Diosu jya'ayuty, pánuty ja Dios woojudu, pujtá'aktu mjot mwinma'añ tugekyu ma Jesús, apóstalu es teedywyindsungópk di'ibu ngajxwa'xam ma ja ja'ayuty.

² Pesu Jesús kyuyduun tugekyu di'ibu Dios tuk'ana'amu ttúnut, du'an éxtamu Moisés nandu'an tukyduuñ ko Dios pyujtáku es tnigopk'átat nidugekyu ja Diosu jya'ayuty.

³ Peru Jesús pátap ni'igu windsu'kan kudiinamu Moisés, du'an éxtam di'ibu kyejpy tu'ugu tujk pátap ni'igu windsu'kan kudiinam ja tujk di'ibu tu tkojy.

⁴ Tugekyu tujk, tam di'ibu yajkójur. Nandu'an jajtrú du'anun Dios di'ibu yajkoj nu'an tugekyu jyaajuty.

⁵ Moisés, éxtam tu'ugu muduumba, yu'u situy myuduun yajxonu Dios ma ja Diosu jya'ayuty, es t'awa'anu tii ja Dios kyajxaampy óknam.

⁶ Peru Kristu, éxtamu Diosu 'yU'unk, tyiimpy ja oybyu ma Diosu jya'ayuty, es adsajtam du'an xyja'ajtam pan n'akmubajkam yu'u es amumdu'uk jot n'awijxam di'ibu xytyukwandákam.

Po'xtákn ma Dios

⁷ Paaty jyuna'añ ja Espiritu Santu ma ja Salmu neky:

Pan mmudoodap tyam ja Diosu 'yayuk,

⁸ katu m'aa mjot xpyujta'aktu juun,

éxtam 'yadutstu ja m'aptájkuty ko tnibudu'ktu ja Dios es twinma'añ'ijxtu jam muj ittum.

⁹ Es ja Dios jyunañ:

Oy miidsudyu m'aptajk tja'ijxtu justyikxy jumajt di'ibats nduun ma ja muj it, xywyinma'añ'ijxtats ja'a.

¹⁰ Paadyuts n'ajku mat yu'ujuty, es njunañuts:

“Du'uhnamu tadu ja'ayaty wiink tu'ujam yo'oydyur ma jyot wyinma'ahn,
es kyaj tu tpaduna'andu ja nnu'u ndu'ujats.”

¹¹ Paadyuts oj nwanada'aky madudsu n'aku,

esuts njanañ: “Ni na'ga taadaty kyatukudat madsu nbo'xtákn.”

¹² Paaty miits mugu'ugitaty, naygywentu'átudu kaduiba ni tu'uk miits tkamudátat ja jyot wyinma'ahn axuuk es t'axtjudu Nindsun'ajtam Dios.

¹³ Ni'igim bom bom mnay'uwij mnaygyajxwjudat nixim niyam, éxtam ja Diosu 'yayuk jyuna'ahn “tyam”, es kaduiba ja pojpu mwini'annudat es myajju'unxadat ja mjot mwinma'ahnaty.

¹⁴ Mut ko mudu Kristu nbátam ja oy'ajtam, yu'ayu ko Dios nmadu'unam mabaat njiky'ajtam, du'uhnam nmubujkam éxtam ko oj nmubujktso'onam Kristu.

¹⁵ Yu'u 'yandijpy ja Diosu jyaaybyajtam ma du'un jyuna'ahn:

Pun mmudoogujkadup ja Diosu 'yayuk tyam,

katu juun xymudattu mjot mwinma'ahnaty éxtam 'yadutsta ja di'ibáty nibudu'ktu Dios.

¹⁶ ¿Es pánadyu dunu tyadu 'yandijpy ja di'ibáty myudoodu es tmadsip'ajttu Dios? Ja'a du'annaty nidagekyu di'ibu natyu Moisés tu dyajpudsámdu ma Ejiptu ñax.

¹⁷ ¿Es pánadyu Dios yajjot'ambujk justyikxy jamujt? Ja'a du'annaty di'ibáty pekytyuundu es 'yo'ktaadyu jam muj ittum.

¹⁸ ¿Es pánadyu Dios tyuknibujtáku es twandaky es kyaj tyúkudat ma Diosu pyo'xtákn? Ja'a du'un di'ibu kyaj tmamudoodu Dios.

¹⁹ Es mut yu'u Dios xytyuk'ijxam ko kyaj oj mbaat tyúkudu ja'agyajxm ko kyaj myabujkudu.

4

¹ Paaty naygywentu'ajtam, ja'a ko tyambaadu Dios xywyandákam es mbaat ndujkam ma yu'u pyo'xtákn, éxkam miidsaty nidu'uk mgatákuu jap,

² mut ko yajtuknugajxam udsajtam nandu'un ja oybyu ayuk, du'un éxtam ja'ajuty; per ni wi'ix kyatu'unxadu ko tmadoodu, mut ko kyaj tmubujktu di'ibu Dios wandákuu.

³ Per udsajtam, di'ibáty nmubujkam, tujkam ma Diosu pyo'xtákn; per di'ibáty kyaj tmubujktu, du'un yu'ujuty éxtam ja Dios jyunañ:

Ajkupts mut yu'ujuty, es tats nwanada'aky

ko ni na'ga taadaty kyatukudat madsu nbo'xtákn.

Du'un jyunañ oy tjatuundaay tugekyu ko oj dyajkojy ja naxwíñudu,

⁴ mut ko ma ja Diosu jyaaybyajtam tmadya'aky ma ja myujxutujk xuuu:

Ko tyuunk ttuundaay,

kyumjuxtujk xuuu oj pye'xy.

⁵ Ma jatuk peky ja Diosu jyaaybyajtam jyuna'ahn:

Kyaj tyúkudat madsu nbo'xtákn.

⁶ Yu'u xytyukjagyujkam ko naagaty 'yaktukya'andanam ma tadu po'xtákn. Pánaty jawyiin ya'awa'anadu ja oybyu ayuk kyajyum oj tyúkudu, ja'agyajxm ko tkamamudoodu.

⁷ Paaty ja Dios trujtáky tu'ugu jembyu tiempu, éxtam ja Diosu 'yayuk jyuna'ahn “tyam”, éxtamu Davit waanu óknam tmadyaky ma ja Diosu jyaaybyajtam:

Pun mmudoogujkadup ja Diosu 'yayuk tyam,

katu juun xymudattu mjot mwinma'ahnaty.

⁸ Pes, kooxyur ja Joswee oj dyajnajtta ja israelitaty es dyajtákuxyur ma yu Diosu pyo'xtákn, kyajxyur ja Dios oj tnigajxy ja wiinku tiempu.

⁹ Paaty njagyujkam ko je'eyam wye'emyñam pujke'eky tu'ugu po'xtákn ma pyo'xtat ja Diosu jya'ayuty;

¹⁰ es di'ibu tu tujkanu ma tyadu po'xtákn es tam pyo'xnu, tu ja tyuunk ttuunda'ay, du'un éxtam ja Dios pye'xy ko tyuunk ttuundaay.

¹¹ Pes n'okjottago'oyam es ndujkam ma yu tadu po'xtákn, kaduiba ni tu'uk tkapanajttat di'ibáty kyaj tmubujktu Dios.

¹² Ja'a ko yu Dios ja 'yayuk myudajtypy ja muk'ajtam es ja'agyajxm jyaaty ja jiky'ajtam. Tyuktujkadyaary ma ni tu'ugu espaadu di'ibu majtsku 'yaa mbaat kyatuku, tujkup ma ti ja ja'ay wyinmaadyur o tsojktup, yajnigaxe'kypy nidagekyu ja ja'ayu jya'ay'ajtam.

¹³ Dios ñija'adyaary tugekyu di'ibu ijtp. Mut ja Dios, kyaj ti 'yity ayu'udsyu, tugekyu 'yity ijx nide'xy ma yu'u di'ibu koonam ndukkudakya'annam ja ngwentu'ajtam.

Jesukristu teedywyindsungopk'ajtp

¹⁴ Es nandu'un nmudajtam yu ndeedywyindsungopk'ajtam jam tsajpótm. Yu'u du'un ja Jesús, Diosu 'yU'un, di'ibu tu ñijxnu tsajpótm. Paadyu du'un n'aktimmubujkam ja Dios mut winu njot'ajtam.

¹⁵ Pes yu ndeedywyindsungopk'ajtam yajxon tni jawu yu n'ayo'on'ajt n jotmay'ajtam es ko tyugoy'aty ja nmujaa'ajtam, mat ko Jesús ku'am tmamadaky ja ayo'on jotmay ko ja m'ajku'u jyayajpekytyunánu, éxtam udsajtam nandu'an nyajnajxum.

¹⁶ Paaty n'okninijxum ja Dios ma yajkutiky, mat ko nnija'am ko yu'u xymo'oya'anam ja pa'ayo'on, es myay'ajtangyujxm xypyudakya'anam ma udsajtam xytyugoy'ajtxum.

5

¹ Ya naxwiin yu teedywyindsungópkaty yajtukwijtstútp ma yu ja'ayuty, es yajtuknikajxépty éxtam ja ja'ayuty ja kyudunaabyu ma Dios, es tmay'at twindsu'ugut ja Dios mat ja'agyujxm ja ja'ayudyu pyojru.

² Es komu tadu teedywyindsungópkaty pojru ja'ayuty nandu'an, mbaat tmadaty ja pa'ayo'on mat ja tsuudajkuty es di'ibu tuundagooy kajxtagoodyur,

³ paaty koonum tmo'oyut ja Dios ja windsu'kan mat ja'agyujxm ku'ambojru, nandu'an mat ja'agyujxm ja'ayudyu pyojru.

⁴ Ni pán mbaat kyanaybyujta'agyuty ku'am éxtamu teedywyindsungópk, Dios yu'u du'an di'ibu wyin'ijxypy di'ibu yajtakuyaampy ma tyadu tuunk, du'an éxtam jékyur twin'ijxy ja Arón.

⁵ Es nan ni yu Kristu kyanaybyujtáku ku'am éxtamu teedywyindsungópk, Dios yu'u du'an di'ibu pyujtáka ja Kristu, éxtam jynáná ma jyaabyajtan:

Ujts mij xyTyeety'ajtp.

Tyámuts nguxu'ugut kots mij n'U'unk'áty.

⁶ Es nandu'an jaabyéty 'yity jatuk peky:

Mijtsu du'an mdeety'ajtp winu xuu winu tiempu,

du'an éxtamu Melkisedek.

⁷ Ko tyadu Jesús jyiky'ajty ya naxwiin, net kyajxtáky es muk jyuuy, es t'amdooy trujtsooy ja Dios di'ibu mbaat kyutiky es kyaj ja Jesús ttuknáxat ja o'kan. Amadoonajxu Dios ja'agyujxm ko tmamadoooy.

⁸ Es oy jyaDios'u'unguty, jyajt tmamadówt ja Tyeety ja'agyujxm ko 'yayooy;

⁹ es ko ttuundaay tugekyu di'ibu Dios tsyejpy, ja'agyujxm dyajnutséky winu xuu winu tiempu nidugekyu di'ibáty nandu'an mamadoooyur,

¹⁰ es ja Dios tu pyujta'agyuty teedywyindsungópk, du'an éxtamu Melkisedek.

Kujotmay ko nmastútam ja mubajkan

¹¹ Taanam may di'ibats n'aktukjagyukuyaampy, per tsip es ndukni'ixadut miidsaty, mat ko tu mjambittu kujuun.

¹² Taaxyur miidsaty mijaya'axprjkná ma wiinkputy, mat ko tu jyajkná ma miits xy'axájudu Jesús; per mdugoy'ajtxadur pán mduk'axprkádur jatugok jemy ja tuj'ajtan di'ibu kyaj tsyirpat ma Diosu 'yayuk. Pes miidsaty du'an m'ak'ittu éxtamu maxu'ungun di'ibu kyaj mbaat tje'xy ja kudu'utspu, tsyojktur pán yajtsi'idsadur.

¹³ ¿Es wi'ix mbaat tu'ugu maxu'ungu'unk di'ibu tsi'tsp nduk'axprjkan ja jiky'ajtanu oybyu es di'ibu axuuk? Kyaj mbaat tjagyuku, ¿kudii?

¹⁴ Esu tadu je'xyu tu'utspu, yu'u je'eyu taadu pán myudajtypy ja tyuts; es nandu'an ja axprjkná tsippu, yu'u jyagyujkáp je'eyu ja ja'ay di'ibu mbaat tmawinma'añbaaty yu oybyu esu axuukpu.

6

¹ Nyajtu'uyo'oyam ja Diosu 'yayuk koonum oy nnija'am di'ibu Dios tsyejpy. Kyaj natim ja'ayam ndu'un ngajxum di'ibu tu nyajtukni'ijxum ko Kristu nmubujktso'onum, ja'a ko tápnam may di'ibu yajnijawuyagamp. Kyaj ja'ayam jatugok ndu'un ngajxum wi'ix tteky ko ja'ay tmatstu'uty ja axuk jiky'ajtan es kyaj yajpaadut ja ayo'on winu xuu winu tiempu, ko yajmubéky ja Dios,

² ko ja'ay yajmubéty, ko ja'ay yajku'unixajy, ko ja o'kpu jyikyuyáktat es yajpayo'oydyut, tam di'ibu yajmo'oydyur ja ayo'on winu xuu winu tiempu es tam di'ibu yajmo'oydyur ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

³ Ndu'unamu du'an pán junaamba Dios.

⁴ Ja ja'ayuty di'ibu tu tniáwadu ja Diosu jya'a, di'ibu tu t'axájudu ja Diosu myadakun, di'ibu tu ja Espiritu Santu tmadattu,

⁵ di'ibu tu t'ixtu ko oy ja Diosu 'yayuk es ja muk'ajtan di'ibu miimp kadakp,

⁶ ko du'ambu ja'ay pyekyua'adu es jatugok jyiky'attu axuuk éxtam 'yijty jyiky'attu, kyaj 'yok'o'oyanu es jatugok jyumbitut ma Dios. Du'an traaty éxtamxyur ja Diosu 'yU'unk jatugok dyajkruezpáttu esu Diosu jya'a yajnixi'iky yajtukxi'iky.

⁷ Pes yu'a du'an éxtamú kam di'ibu 'yuktatsypy ja nuu tuu. Penu tyadu kam yajwindiipy ja pyujta'aky di'ibu yajtuunur, Dios kunu'xudur;

⁸ per pun je'eyu 'yapyñbyudsemy, kyaj tsyobaaty. Tyadu kam tim tsojk yajkajxpoka'añ es yajnino'oga'añ.

N'awijx njup'ijxum di'ibu ti'igyu xya'ijtam

⁹ Oyats miidsudyu du'an njanija'ayubudu, magu'ugítuty, ndukmu'awdajtupts ko kyaj miits xmyastu'uttu ja Kristu es kyaj xy'uxtjttat ja nitsokan di'ibu yu'a yajkypy.

¹⁰ Dios tyiimpý éxtam pyaadyuty; kyaj tja'aydyugóyat di'ibu miidsuty oy mduundur. Dios jyamyátsup ko miits xya'ijxudu mdsokan mat ja jya'ayuty, mat ko xypyudujkudu es du'añam xy'aktimpudúkudu.

¹¹ Ndejsypyats es miits nidu'uk nidu'uk xy'aktimmadúndat ja Dios mat winu m'aa mjot mabaat mjiky'attu, es du'an xypyaaattat ja oy'ajtan di'ibu m'awixtur.

¹² Kyajts ndesky mjumbitat nuux, ni'igu xypyanyxtat ja tyu'unanaty ja di'ibu myuduundur ja Dios mudu ma'xtujkan, es du'an t'axájudu ja kyuma'añ di'ibu Dios oj twanda'aky.

¹³ Es du'an jyajty mat ja Abraan. Dios wandaku es jyunañ ko tkuydyuna'añ. Pes kom kyaj 'yity ni pán di'ibu ni'igu tmudaty ja muj'ajtan pánxyur muat trujta'aky ja wandakan, ta Dios ñayjyunanu ku'am.

¹⁴ Du'an jyunañ: "Tuy'ajtan ko njantsykyunu'xaampy es nmo'oyaampy ja mdummp m'aats tugoymyay. Uj Dios, nwandakypyats."

¹⁵ Abraan myubajk ja Dios ma'xtujkan muat, paaty t'axaju di'ibu Dios tukniwandaku.

¹⁶ Ko ja ja'ayuty tmo'oya'andu ja muk'ajtan esu tuy'ajtan di'ibu kyajxtur, net tmo'oydyu ja muk'ajtan mat ko dyajtestiigu'áty di'ibu muju kyutujkan, es jyuna'andu: "¡Por tsyos!", es du'an dyajtydyákudu ja myadya'aky.

¹⁷ Paadyu Dios nandu'un tmooy ja muk'ajtan ja wyandakan ko jyunañ ko kyuydyúnur di'ibu wyandak. Es du'an ttuun es ttuk'ixtat ja di'ibáty kyumayaampy ko kyaj tkakuydyúnat tugekyu di'ibu wyandak, kyuydyunaambyu'a.

¹⁸ Kyaj mbaadu Dios 'yanda'aky. Yu'a tu xymo'oyum yu wyandakan mat ja tuy'ajtan. Yu'a du'an xyajjotkujkam nidugekyu udsajtam di'ibáty ninujxudur es ñits'o'ogat, es du'an ja Dios tu xymo'oyum es nmudajtam tuy'ajtan ko ndujkam tsajpótm es n'ijtam mat yu'a.

¹⁹ Ja awijx jup'ijxun di'ibu nmudajtam, ja'a ti'igyu ya'ijtypy ja njot'ajt nwinma'añ'ajtam éxtam ja pujxn di'ibu ja barku wyo'on'ijtypy mejyñóty es kyaj ma ñeñxy ja barku. Du'an udsajtam n'ijtam éxtamxyur nnajkam ma ja muj tsajptajku 'yadnydyúk es n'ijtam mudu Dios ma Waanu Wa'ats It Wa'ats Lugaar.

²⁰ Jar oj tyuku ja Jesús es ja nu'a tu'u xya'awátsxum, esu du'an jyajty es 'yítat teedy-wyindsungópk winu xuu winu tiempu, du'an éxtamu Melkisedek.

7

Du'anu Jesús tyeety'áty éxtamu Melkisedek

¹ Tyadu Melkisedek, Salem ryey ijty es teety di'ibu myuduun ja Diosu Tsajpótmudu. Ko Abraan jyumbijty ma oj tu tsyiptuñu naty ma tu tmamada'aky ja réyuty, tyadu Melkisedek tsyo'oñ es oj tujp'yo'oy ja Abraan, es tkuni'xy.

² Netu Abraan tmooy ja Melkisedek tuk peky di'ibu wa'x majk peky di'ibu naty tu trujku ja réyuty ma tsyiptuñ. Yu xuu Melkisedek ja'a 'yandijpy "Rey Tuy'ajtanduumbu", es nandu'an "Salem ryey" ja'a 'yandijpy "Rey Di'ibu Yajtsipwa'xp."

³ Yu Diosu jyaabyajtan kyaj xytyukmumadyákum pánu dan ijty tyaak'ajtypy es tyeety'ajtypy, es pánu du'an ijty 'yapteety'ajttur; ni xykyatukmumadyákum ko myiñ jyajty es ni xykya'anma'ayum ko tu 'yeeky. Ma tyadu tugekyu du'an kyuxe'eky éxtam ja Diosu 'yU'unk, es teety'ajtrum winu xuu winu tiempu.

⁴ Pes, jaygyúkudu wi'ix jyantsymyújudyu tyadu Melkisedek. Yu n'apteety'ajtam Abraan tmooy tuk peky di'ibu wa'x majk peky di'ibu naty tu trujku ja réyuty ma tsyiptuñ.

⁵ Du'an ja Moisesu 'yana'amun jyuna'añ ko ja teedyuty di'ibu yu Levi tyuamp 'yaadsaty, yu'a yajmo'oydyur tuk peky ko wya'xy majk peky ja myu'israelitu ja'ayuty ja pyujta'agyuty, oy tyaaduty nandu'an jyayujjaty ja Abraanu tyuamp 'yaadsaty.

⁶ Peru Melkisedek, oy kyay'u'dyu Levi tyuamp 'yaats, yajmooy tuk peky di'ibu majk peky wa'x ma ja Abraan, di'ibu naty tu t'axaju ja Diosu wyandakan, esu Melkisedek kyunu'x ja Abraan.

⁷ Es wa'ats yajnijáwu ko di'ibu kunu'xp, ni'igu myéjuty kúdiinam di'ibu yajkunu'xp.

⁸ Yu teedyuty di'ibu yajmooydyur ja pujta'aky, ja'ay yu'ujuty es 'yooktu; per ja Diosu jyaabyajtan xytyukmumadyákum ko ja Melkisedek du'an éxtam tu'uk di'ibu jiky'ajtr.

⁹ Es ko ja Abraan oj yoxy ma ja Melkisedek, mbaat njuna'anum ko Levi es nidagekyaty ja wiingátyppu Abraan tuumpp 'yaadsaty nandu'un tmooydu ja yojxun;

¹⁰ mut ko oy jyaty'ajtnuty ko Levi kyajnum naty myiñ jya'ty, japu naty ja Abraan ñini'xóty es ñe'pyñóty tmudajnu di'ibu yajminaampy jajja'taampy ja Levi.

¹¹ Pan tim oy tim wa'ats ja ja'ay wye'emyxyup ja Moisés 'yana'amungyujxm, kom yu ana'amun 'yawa'anup esu Levi tuumpp 'yaadsaty teety'ajttup, ¿ti ko koonum jyaa'átut jat'u'ugu teety éxtamu Melkisedek es kudiinum éxtamu Arón?

¹² Es pan kyaj ja Arongu tuumpp 'yaats 'yokteety'ajnu, nandu'un tsyékyaty es tyugátsut ja ana'amun di'ibu junaamp panaty teety'áttup.

¹³ Ja Jesukristu, di'ibu tyadu Diosu 'yayuk 'yandijpy es tyeety'átut, kyaj yu'u ja Levi tuumpp'aty t'aats'átyaty, 'yutsyu taadu tuumpp 'yaats, tuk pekyppu ja Israelu tuumpp 'yaats di'ibu ni na'a jya'ay kyateety'áty éxtam ja Moisesu 'yana'amun jyuna'añ.

¹⁴ Yajniña'ap wa'ats ko ja Nindsun'ajtam jam pyudseemy ma Judaa tuumpp 'yaats, es kyaj ja Moisés du'un tnigajxy ko jam pyudsamut ja teety ma Judaa tuumpp 'yaats.

¹⁵ Ni'igu wa'ats yajjaygyúku di'ibuts tu nnigajxy ko jyaa'átut ja wiinkpu teety éxtamu Melkisedek,

¹⁶ tu'ugu teety di'ibu kutujkan myudajtypy es tyeety'átut winu xuu winu tiempu, es kyaj ana'amungyujxm di'ibu junaamp panu tuumpp 'yaats tyeety'átut.

¹⁷ Tyaadu du'un jyuna'ñ ja Dios:

Mijtsu du'un teety winu xuu winu tiempu,
du'un éxtamu Melkisedek.

¹⁸ Paaty ja Moisesu 'yana'amun kyutugoooy ko muk'ajtan tkamadaty es kyatúñ,

¹⁹ ja'a ko Moisesu 'yana'amun ni tii kexy ka'pxy wa'ats oj tkayajwe'emy, per ni'igu waanu muj tyam di'ibu nujp'ijxum, es yu'agyujxm udsajtam nnuwingo'onum ja Dios.

²⁰ Dios wyandak ko ja Jesús tyeety'átut. Ja wiink teedyaty kyaj yajnikajxpejty madu wandakan,

²¹ per ma situy yu Nindsun'ajtam oj tyeety'áty madu wandakan, mut ko ja Diosu jyaay-byajtan jyuna'añ:

Dios tu ñaywyanda'agyaty es kyaj dyajtagátsut ja 'yayuk:

“Mijtsu du'un teety winu xuu winu tiempu,

du'un éxtamu Melkisedek.”

²² Es du'un ni'ixum ko mut ja Jesús Dios tu trujta'aky ja kajxy'átyppu di'ibu waanu oy kudiinum ja jékyubu.

²³ Ja wiinkpu teedyaty nimay 'yijty, ja'a ko 'yo'ktu es tyujkudu wiingátyppu;

²⁴ per mut ko Jesús jyiky'aty winu xuu winu tiempu, winu xuu winu tiempu tyeety'átut.

²⁵ Paadyu Jesús ku'am mbaat dyajmitsokta'ay, tyam es winu xuu winu tiempu, nidagekyu di'ibu miindup ma Dios mut yu'agyujxm ja Jesús, pesu Jesús du'añum jyiky'aty es ñikajxtu'udut ma Dios.

²⁶ Paadyu Jesús yu'u du'un ja teedywyindsungópk di'ibu xytyugoy'ajtxum. Yu'u dun wa'ats es kyajpu pyojpu, kyaj dyu'anaty éxtamu pekytyuumbu, es yajpujtáky waanu kujxm kudii tsajpótmudu.

²⁷ Ja wiinkpadyu teedywyindsungópkaty ñigutiky dyáktut bom bom ja windsu'kun, tim jawyiin mut ja kyu'umbojpu es óknum madu ja'ayaty ja pyojpu; per ja Jesús tugok je'eyu mut winu xuu winu tiempu dyajky ja windsu'kun mut ja'agyujxm ja ja'ayadyu pyojpu ko wyindsu'kun'ajty ma ja kruuz.

²⁸ Ja Moisesu 'yana'amun pyujtáky éxtamu teedywyindsungópk yu pekyjya'ayaty; per óknum ja Dios trujtáky ja wandakan esu 'yU'unk tyeedywyindsungópk'átut, di'ibu jajt oy wa'ats winu xuu winu tiempu.

8

Jesús nGudunaabyu'ajtam

¹ Di'ibu ni'igu muj di'ibuts udsaty yam n'uu ngajxtup, ja'a ko yu Nindsun'ajtam Jesús, ndeedywyindsungópk'ajtam, 'yu'uñ tsajpótm ma Dios yajkutúky.

² Jam ja Jesús tyeedywyindsungópk'áty ma ja tsajptajk di'ibu Dios yajkoj tsajpótm. Ya naxwiñ yu wit tsajptajk di'ibu Moisés yajkoj, yu'uy yu'u ya'agojwinnajxu tadu tsajptajk di'ibu tsajpótm.

³ Nidagekyu teedywyindsungópk yajpujtáktu es tmo'oydyut ja yojxun esu windsu'kun ja Dios, paadyu Jesús koonum dyaky ja windsu'kun nandu'un.

⁴ Kooxyup ja Jesús jyaaty ya naxwiñ, ni je'eyuxyup kyateety'áty, mut ko taanamu teedyaty di'ibu yajktup ja windsu'kun éxtam dyajngutúku ja Moisesu 'yana'amun.

⁵ Perä tyädu windsu'kun, yu'uyu ñikojtütun di'ibu jam tsajpótm; du'an yu'u éxtam ko Moisés dyajkoján ja wit tsajptjtk, ta Dios 'yanmaayu: "Yajkoj meeru éxtam ja iixprajtun di'ibu nduk'ijx mā Sina'ii Kopk."

⁶ Per ja tuunk di'ibu tyiimpy ja Jesús tsajpótm, yu'u ni'igu tmadaty ja maj'ajtmun kadiinam ja tuunk di'ibu pyaduundap ja Moisesu 'yana'amun, mut ko Jesús yu'u du'an nGudunaabyu'ajtm mā yu jembyu kajxy'átyryu. Tyāadu di'ibu jembyu tu 'yoyu, waanu ni'igum yu'u 'yoyuty es ni'igu oy ja wāndakan di'ibu muat kadiinam ja Moisesu 'yana'amun.

⁷ Kooxyur yajxon tyuuñ ja kajxy'átyryu di'ibu jawyíñur, kyajxyur tu dyajtagátsy mut ja wiinkru.

⁸ Perä Dios pyekymyooy ja israelita ja'ayuty, es jynáñ:

Ja'taamp ja tiempu es nya'óyudats ja jembyu kajxy'átyryu mut ja israelitu ja'ayuty esu Judaa ja'ayuty.

⁹ Per kyaj dyu'anuty éxtam di'ibu jékuyur nya'uyuyuts mut ja 'yaptujkuty

kots nyajpudsuumdu mā Ejiptu ñax,

éxtam u'lunkteety ko tmatsy ja 'yu'unk kyu'ugujxy es tkwentu'aty dyajtu'uyo'oy;

per yu'ujuty kyaj tkudyuundu ja kajxy'átyryu di'ibuts nmudajttu,

paadyats nmastuty.

¹⁰ Per ja'taamp ja tiempu mats uj ja n'ana'amun nbajta'agut mā yu israelitu jyot wyinmā'añuty,

éxtamxyur kyuxja'ayuty nekykyujxy.

Ujtsu du'an xyDyios'átur,

es yu'ujuty nja'ay'átupts.

¹¹ Kyaj ni pān najx ttukni'ixu es ni tka"anuamut yu myugu'uk:

"Ixy'at ja Nindsun'ajtm",

pes nidugékuyts najx xy'ixy'attu, myujja'ay myutskja'ayuty.

¹² Nma'xupts uj tugekyu di'ibu tu ttuundugódyu,

es kyajts nnakjyamyátsat ja pyojpty.

¹³ Ko Dios jynā'añ ko dya'oyu'a'añ ja jembyu kajxy'átyryu, yu'u xytyuknija'am ko tu tyujknu es kyaj ñakutyúñ ja kajxy'átyryu di'ibu jékuyur o'oyu; es di'ibu jeky tu 'yijnu, tim tsojkk kyutugoyánnu.

9

Naxwiñudu tsajptjtk esu tsajpótmudu

¹ Es mā tadu jékuybu kajxy'átyryu di'ibu Dios pyujtāk mut ja israelitaty, Dios tyuuknipujk ja Moisés wi'ix dyajkojut ja wit tsajptjtk es wi'ix ja ja'ayuty t'awdátat ja Dios.

² Pes, du'an ja wit tsajptjtk dyajtanaadyujkudu: Ja jawyiu aduuydyikyryu ja'a txu'ajty Wa'ats It Wa'ats Lugaar. Jap 'yijty ja kandaleeru es ja meesu mut ja tsajkaaky di'ibu tu yajpajta'aky windsu'kun.

³ Myumajtsk aduy uxku'p, jap 'yijty ja myumajtsk aduuydyikyryu. Ja'a txu'ajty Waanu Wa'ats It Wa'ats Lugaar.

⁴ Jap 'yijty ja ooru artal mā yajpoomjókta, es ja kaaxu mā yajpajke'ky tu'ugu ooru tu'ts mut ja je'xy di'ibu Dios yajk es txu'aty manaa. Jap nandu'an 'yijty ja Arongu tyajk di'ibu Dios yajpaj es yajtuump'aj, es ja tsaadsétsy mā Dios tkuxjaay yu majkra mandamyentu. Tyāadu kaaxu ñiwitsyuty jodoty es nikujxy ak tim ooru,

⁵ es kaaxu ajup nikujxy 'yawingojnáxyuty majtsku tsajpótmudu jiky'ajtpaty di'ibu yajtijtup kerubinguty, mut ja kyakn ya'pwa'xy es dya'aniku mā ja Dios dyajpojpanitugooy ja ja'ayuty.

Per tyam kyajts ngajxtu'xa'añdsu tadu wit tsajptjtk.

⁶ Ko ijty du'an abaadu 'yity, net ja teedyuty ijty tyákadu jap es ttundu ja tuunk di'ibu Dios tu myo'oyadu.

⁷ Per mā yu myumajtsk aduuydyikyryu, yu'uyu ijty tujkay ja teedywyindsungórk tūgok mā tu'ukru jumuj; es ko tyaku, koonam tmunejxy ja juyujk tsajkaaju ñe'pyñ es ttukwindsu'agu Dios mut yu'uguyjxmu kyu'umbojpu es nandu'an ja ja'ay ja pyojpty.

⁸ Du'an ja Espiritu Santu xytyuknija'am ko mā tadu wit tsajptjtk, kyaj ñigutikyuty esu ja'ayuty tyákadut Dios windum.

⁹ Esu tadu wit tsajptjtk yu'uyu je'eyu tu'ugu iixprajtun di'ibu yajpaduump tyamyu, es ja'a 'yandijpy ko ja windsu'kun es di'ibu ja ja'ay yojxtur, kyaj mbaat mut ja'aguyjxm ja ja'ayuty wyu'umdu wa'ats ja jyot wyinmā'añuty.

¹⁰ Tugekyu tadu ana'amun yajkutijkyry ti ja ja'ay kyay 'yuuktur es ñayyawa'adsudut, es wyitpujttat, es pujtat ja tsyim tyexy. Du'añamu du'an yajtñudu taadu extu ko Dios dyajtagátsat.

¹¹ Per tu myiñ ja Kristu, es tyam yu'u du'un teedywyindsungópok ma oytyim tiidyu oybyu di'ibu tu myiñ; es ma yu Kristu tyeedywyindsungópok'áty tsajpótm, yu'u waanu oy es kudiinam di'ibu naxwiñadu ja'ay yajkojtap.

¹² Es jap ja Kristu tyujku ma ja Waanu Wa'ats It Wa'ats Lugaar, ja'a njuna'anam Dios wyindum tsajpótm, es kyaj oj dyajnejxy ja tsiyip ñe'pyñ esu tsajkaju'ungu ñe'pyñ éxtamu windsu'kun; yajnujx ja kyu'um ne'pyñ es dyajky ja windsu'kun tugok je'eyu mat wina xuu wina tiempu, es du'un oj xyajnitsókum wina xuu wina tiempu.

¹³ Ko naagaty kyawa'adsuty éxtam jyuna'añ ja Moisesu 'yana'amun, yu teedyaty tyukx-ijxadap ja tsiyibu ñe'pyñ es ja tooru ñe'pyñ, es mat ja terneeru jyaam di'ibu tu ñejxy windsu'kun. Du'un yajkuudyuun ja ana'amun es yajpajta'aky ja ja'ay wa'ats ma ñini'x.

¹⁴ Pun du'un ja ja'ay nikujxy wya'atsy, waanu ni'igu ja Kristu ñe'pyñ tmadaty ja muk'ajtun es dyajwa'adsut ja njot nwinma'añ'ajtun es nmadu'unam ja Diosu jikyppyu, ja'a ko mat yu'ugyujxm ja Espiritu Santu ja Kristu ñayyajku ma Dios es wyindsu'kun'áty, ni nu'unu axuk'ajtun.

¹⁵ Es paaty ja Jesukristu tujpkuwa'ku mat ja 'yo'kun es dyajti'igyuya'añ ja Dios mat ja naxwiñadu ja'ayaty mat tu'ugu jembyu kajxy'átyppyu, es yajma'xta'ayut tugekyu ja pojpu di'ibu tu yajtuñ ma ja jawyimbun kajxy'átyppyu. Du'un ttuuñ es di'ibáty ja Dios oj wyinwitsadu, t'axájudat ja kuma'añ wina xuu wina tiempu di'ibu Dios oj twanda'aky.

¹⁶ Ko yajnijáwu ko tu'ugu ja ja'ay 'yeeky di'ibu tu naty ja ayuk dyajwe'emy, nétnam tyuñ ja ayuk di'ibu tu dyajwe'emy.

¹⁷ Kyaj tyuñ ja ayuk di'ibu tu dyajwe'emy pan jiky'ajtpnam ja ja'ay, jaanam tyuñ ko naty tu 'yo'knu.

¹⁸ Paaty ma ja jawyimbun kajxy'átyppyu, je'eyu tyuñ ko ne'pyñ tsiyüñ xye'xy.

¹⁹ Ko Moisés tkajxwa'xy tugekyu ja Diosu 'yana'amun ma nidugekyu ja'ayaty, net twi-tse'ky ja lanu tsaptspu es ja isopu kepy, es dyajxe'ky ma ja tsajkaju'ungu ñe'pyñ esu tsiyibu ñe'pyñ ttaam'yo'oy mat ja nuu, es ttuknixikxy ja ana'amun neky es nandu'un nidugekyu ja ja'ayaty.

²⁰ Net jyunañ ja Moisés: "Tyadu ne'pyñ di'ibuts tu nxikxy, yu'u ñikajxpejtypy ja kajxy'átyppyu di'ibu Dios tu t'ane'emy es xykyudyúndat."

²¹ Moisés nandu'un mat ja ne'pyñ ttuknixikxy ja wit tsajptujk es tugekyu di'ibu jap yajtuundap ko Dios t'awdattu.

²² Pes ja ana'amun yajkutikjypy es jawaanu kyaj tugékyuty wya'ats'áttat mat ja ne'pyñ. Es pan kyaj ja ne'pyñ yajtémy yaj'yéky éxtamu windsu'kun, kyaj yajme'xy ja pojpu.

Kristu 'yago'ongyujxm ja peky wya'atsy

²³ Du'un wyatsy ja wit tsajptujk es di'ibáty jap tuump. Peru tyaadaty yu'uyu je'eyu tsajpótmudu tsajptujku 'yixpajtun. Paaty koonam oj wya'atsy ja tsajptujk di'ibam tsajpótm mat ja windsu'kun di'ibu ni'igu tmadaty ja muj'ajtun.

²⁴ Paadyu Kristu kyaj oj tyuku ma tsajptujk di'ibu ja ya naxwiñ, ja tsajptujk di'ibu je'eyu 'yagojwinnajx'ajtypy ja tsajpótmudu tsajptujk. Kristu tujku tsajpótm es xykyuduna'ayam udsajtam Dios windum.

²⁵ Yu teedywyindsungópokaty tujkadap ma ja Waanu Wa'ats It Wa'ats Lugaar jumajt jumajt es dyaktu ja windsu'kun ja ñe'pyñaty ja tsiyivu'unok o tsajkaju'unok. Peru Kristu kyaj du'un ñayyajku windsu'kun kanak ok nibudu'uk.

²⁶ Kooxyup 'yokdu'unaty, koonamxyup 'ye'ky kanak ok ko ja naxwiñadu tsondaky es tyambaat. Per naamnum yu xuu yu tiempu di'ibu tim óknum, ja Kristu jya'ty naxwiñ es ñayákyuty windsu'kun je'eyu tugok mat wina xuu wina tiempu, es tjo'odsánu ja ja'ayudyu pyojpaty.

²⁷ Éxtam tu yajtuk'amubujtaagu es nidugekyu ja'ayaty 'yoogut tugok je'eyu, net yaj-payo'oydyut,

²⁸ nandu'un ja Kristu ñayyajku windsu'kun tugok je'eyu es tjo'odsánu ja ja'ayudyu pyojpaty. Es ko myinat myumajtsk okpu, kyaj ñakyñayaka'añaty éxtamu windsu'kun, minaaup es tmunujxa'añ ja di'ibátyu naty tu 'yaxájudu éxtamu Yajnitsókpu es 'yawix jyjup'ixudu.

10

¹ Ja ana'amun di'ibu Moisés yajmooy, du'un ja'a éxtamu awax di'ibu yajnixuxe'kypy wi'ix 'yity ja oy'ajtun di'ibu miimpnum, ja ana'amun kyaj jya'ajuty ja oy'ajtun ku'um. Paaty ja windsu'kun di'ibu ja'ay yajktap jumajt jumajt, kyaj mbaat ja ja'ay dyajwu'umdat oy wa'ats pánaty Dios myawingoondap.

² Pes pan tuj'ajtanxyup ana'amungyujxm dyajwa'atsy ja ja'ayu pyojpaty, kyajxyup t'okja'anu ja pyeky es kyajxyup t'ok'yajknu ja windsu'kun.

³ Per ja windsu'kan di'ibu ja ja'ay yajktap jumajt jumajt yajtukjamyajstap ja ja'ay ko pekyjya'ay ja'ajaty,

⁴ mut ko ja tooru ne'pyñ esu tsiip ne'pyñ ni na'a mbaat tkayajjage'eky yu pojpu.

⁵ Paaty ko myiñ ja Kristu, net t'amajya ja Dios:

Kyaj mij xytsyejky es myajtukwindsu'ugut ja juyuk esu myajmo'oyat ja yojxan, paaty mij tu xymo'oyats tu'ugu nini'x.

⁶ Kyaj tu xy'oyjyawu ko ja juyuk ñitoy, ni ja di'ibu ja'ay yojxtap pekykyjxm.

⁷ Tats njanañ: "Tyaats uj, du'an éxtam jaybyety 'yity mut uj ma ja jaaybyajtun, esuts nduna'añ di'ibu mij mdsejpy."

⁸ Jawyiin jynañ ja Kristu ko Dios kyaj tteky es yajtukwindsu'ugut ja juyuk es yajtóyat ja yoxy di'ibu ja ja'ay yajktap, oy ja Diosu naty tu tjayaky ja ana'amun di'ibu tyuk'ane'embyu tadu windsu'kan.

⁹ Ta jynañ: "Tyaats uj, esuts nduna'añ di'ibu mij mdsejpy." Du'an xytyuknija'am ko Dios yajjugekpy tadu jawyiimbu maywyindsu'kan es tpujka'aky ja windsu'kan di'ibu ja Kristu yajk.

¹⁰ Xyajwátsum ja Dios mut ko Jesukristu ttuuñ di'ibu Dios tsyejpy ko ttukwindsu'ku ñini'x tugok je'eyu mat winu xuu winu tiempu.

¹¹ Nidugeky teetyujkuty bom bom tpujta'aktu ja windsu'kan nan ja'ayambu kanak ok, oyu tyadu windsu'kan ni na'a mbaat tkajo'otsy ja pojpu.

¹² Per ko Jesukristu ñayajku tugok je'eyu éxtamu windsu'kan mut ja pojpu winu xuu winu tiempu, net ñaxwe'tsy Dios Teety 'yaga'añdsyoo.

¹³ Jam t'awixy extu ko Dios tyukmada'agudat yu myudsíputy,

¹⁴ ja'a ko mut yu'ugyujxmu tadu tugokpu windsu'kan dyajwe'em yugeky ak oy winu xuu winu tiempu ja di'ibátu nu'uyo'oy tu'uyo'oydyap es wa'ats jya'ttat.

¹⁵ Yu Espiritu Santu ti'igy jyuna'añ, mut ko jawyiin tmadya'aky:

¹⁶ Du'an jyuna'añ ja Dios: Oknumts nbujta'agudats ja jembyu kajxy'átypyu mut ja israelitaty. Nbuja'ta'agupts yu n'ana'amunaty ma jyótuty, es njaaywuh'umudats ma ja wyinma'añuty.

¹⁷ Es jatuk peky jyuna'añ:

Nina'ats ngajamyátsat ja pyojputy es ni ja 'yaxuk'ajtanuty.

¹⁸ Es ko ja pojpu du'an yajme'xy, kyaj ñakysyékyuty ja windsu'kan esu pojpu yajma'xat.

N'okmawingo'onam ja Dios amumdu'uk jot

¹⁹ Mugu'ugítuty, mut ko yu Kristu tteemy dyejky ja ñe'pyñ éxtamu windsu'kan mut ja nbojpu'ajtam, paaty mbaat ndujkam amumdu'uk jot ma Dios,

²⁰ mut ko du'an éxtamu teedywyindsungópk ñajxy ma ja aduudyúk es jya'ty ma Dios, nandu'anu Kristu ñayajku windsu'kan es dya'awatsy yu nnu'ajt ndu'ajtam jembyu, di'ibu xytyukpátam ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu es xyajjo'omam ma Dios.

²¹ Mut ko nmudajtam tu'ugu teety mujpu di'ibu kyudunaapy ja Diosu jya'ayuty,

²² paaty n'okmawingo'onam ja Dios amumdu'uk jot, mut ko yajxon nnija'am ko yu njot'ajt nwinma'añ'ajtam tu wyatsta'ay es kyaj ti nbekyjya'am, es ko tu yu nnini'x'ajtam wyatsta'ay mut ja wa'atspu nuu.

²³ Min n'akmubujkam ja Jesús amumdu'uk jot, mut ko yu'u tuj'ajtan tkuydyuna'añ di'ibu wyandak,

²⁴ es n'ok'uxta'ayam ja winma'añ es nnaybyudujkam nixim niyam es nmudajtam waanu ni'igu tsojkan es ndu'unam di'ibu oy.

²⁵ Naaguty kyaj ñakyñaymyúkadu mut ja myu'uxpujtkuty. Kyaj n'adsátsum éxtam yu'ujuty, n'oknayjotmakmo'oyam nixim niyam, es waanu ni'igu tyam, mut ko tyimpátap ma Jesús jyumbita'añ.

²⁶ Pán njanija'am ja tuj'ajtan es n'akpekytuun'adátsum, kyaj ñakjyaaty ja windsu'kan di'ibuxyap nyajkam ma Dios es ja nbeky'ajtam xytyukniwátsum,

²⁷ ja'a dan je'eyu mut ja tsu'k ja'ajan n'awijx njup'ijxam ja Diosu tyudyu'unun es ja juun di'ibu ño'kta'ayaampy ja Diosu myudsíputy.

²⁸ Ko pán kyaj tmuj'ixy ja Moisesu 'yana'amun, kyaj jyaa'ata'añ ja pa'ayo'on, yu ana'amun yajkutijky es 'yoogat ja pojpu tuumbu pán jaa majtsk o tuguugu testiigu.

²⁹ Pes waanu ni'igu ñitákuty ja muj tudyu'unun di'ibu tyukta'an tyuknajtpap ja Diosu 'yU'unk, es du'an t'uxtijtu ja kajxy'átypyu di'ibu Dios yajnaxkodák madu ne'pyñ, es nandu'an kyaj tmuj'ixtu ja Espiritu Santu di'ibu yajmiimpy ja Diosu tsoyjkan ma ja ja'ayuty.

³⁰ Byeen yajxon nnija'am ko Dios jynanāi: "Ūjtsu da'un xypyatp es nbayo'oyudats, es tų'ajttan nmo'oyudats nidu'uk nidu'ugu tųdyu'unan ęxtam pyaadųty." Es nandu'un jynanāi: "Pyayo'oyaampy ja Dios ja jya'ayaty."

³¹ Muk ayo'onu'u ko nga'ajam ma ja jiikypu Diosu tųdyu'unan.

³² Jamyatstu ko naty Dios tu mduknijawadu ja tų'ajttan es xymyamadaktu mat ja ma'xtujkan ja muj ayo'on ko ja axuk ja'ayaty mbajudittadu.

³³ Naagaty miidsaty oy myajwingajx myajjipkajxtu es myajtundu axuk ijxnide'xy, esu wiinkpųty mbu'ayo'ojadu di'ibu da'un jajttu.

³⁴ Miits mmudajttu ja pa'ayo'on mat ja di'ibu naty jap ijtp tsimy pujxndugoty, es extu mat ja xondakun xymyamadaktu ko mbujkxadu di'ibu naty mmudajttu, mat ko nnija'adap ko tsajpottm mmudajttu di'ibu waanu ni'igu 'yoyaty es ijtpam winu xuu winu tiempu.

³⁵ Pes, katu xymyastu'uttat ja mmubujkanaty, mat ko oknum ja Dios mmay'ata'anadu.

³⁶ Mudattu miidsaty ja ma'xtujkan es xytyundat di'ibu Dios tsyepjy, es da'un xy'axajudat di'ibu yu'u tu twanda'aky.

³⁷ Pes ja Diosu jyaabyajttan junaamp:

Wingoomp ja tiempu, tim tsojk myina'an jatugok.

Kyaj jyaka'an.

³⁸ Di'ibu myubujkangyujxm oy wu'amp mat ja Dios,

yu'u da'un jiky'atup;

per pan tu'ujubijtp,

kyajts uj ja'a muut njotkujk'atut.

³⁹ Per udsajttam kyaj ndu'un'ajttam ęxtam 'yadu'utstu di'ibaty tu'ujumbijttu es wyindugoydyu, udsajttam nbajo'omam ja Dios, es yu'u nujx xyajnutsokam.

11

Mubujkan

¹ Ko nmubujkan ja Dios, nmudajttam ja tų'ajttan ko yu'u xymyo'oya'anam di'ibu tu xywyandakam, es nnija'am ko Dios tyiimpy di'ibu kyajx oy nga'ijxam.

² Ja n'aptujk'ajttam ja'a sitay myubujktu ęxtam ja Dios 'yanmaayadu. Paadyu Dios 'yoyja'adu.

³ Mubujkangyujxm njaygyujkan ko mat ja Diosu 'yayuk, tųgekyu di'ibu ya'ijxp yajkoj jėkyup mat di'ibu kyaj oj ya'ixy.

⁴ Mubujkangyujxm ja Abel twindsu'ku ja Dios mat tu'ugu windsu'kun waanu oybyu kaduinam di'ibu yajk ja 'yajtsy Kaın, paaty ja Dios tųajtaky ja Abel ęxtamu ja'ay di'ibu tyiimpy ja tų'ajttan es tkupejky ja wyindsu'kun. Oy ja Abel tu jya'o'knu, da'un ja'a ęxtamxyup 'yakkaixy, ja'a ko yajmadya'aky wi'ix tmubejky.

⁵ Mubujkangyujxm ja Enoku Dios myunujxu tsajpottm jiiky, es ni pan tkanaky'ijxy, mat ko ja Diosu naty tu myunejxyaty. Da'un ja Diosu jyaabyajttan tmadya'aky ko Dios jotkujk 'yity mat ja Enok kyajnumu naty tmunejxy.

⁶ Kyaj pan mbaat ttukjotkada'aky ja Dios pan kyaj tmubeky, ja'a ko pan myawingeempy ja Dios, koonam tmubakut ko jyaaty ja Dios es ko kyuni'xypy di'ibaty 'yaxtaaydyup.

⁷ Ko No'ee Dios 'yawa'anu ko myina'an ja muk tuu, mubujkangyujxm ja No'ee dyajkojy tu'ugu barku jantsy muj es tsyo'ogat yu'u mudu fyamilyu, oyu naty kyakuxe'eky ko myina'an ja tuu; es da'un mat ko tmubejky ja Dios, ja No'ee oy wye'emy oy mat ja Dios, es dyajniguxe'ky ko pekymuat ja naxwińudu ja'ayaty.

⁸ Mubujkangyujxm ja Abraan tmamudooy ja Dios ko ya'anmaay es pyudsamat ma ja ñax kyajpn, es ñajxtat ma wiink nax di'ibu 'yaxajyaampy ęxtamu kuma'an, oy tkanijawu ma ñejxy.

⁹ Mubujkangyujxm tsyunaay wit tagoty ęxtamu jaybye'xyan ma ja naxwińudu di'ibu naty Dios tu tyukmwandaagaty; es da'un ttuundu ja Isaa es ja Jakoob, di'ibu naty tu t'axajudu nandu'unu tada wandakan.

¹⁰ Es Abraan tamu naty t'awixy ja kajpn mat ja potsy ujxu mukpu, di'ibu Dios tyuknibajtaku es yajkoj.

¹¹ Mubujkangyujxm ja Abraan t'axaju es 'yu'unkteety'ata'an oy naty jyamujja'ay'ajnu, esu Saaru kyaj mbaadu naty 'yu'unkmudaty, mat ko Abraan myubujk ja Dios ko kyuydyu-naampy ja wyandakan;

¹² es da'unu tyadu Abraan, di'ibu oy naty jyamujja'ay'ajnu, tmudajty tagoomyayu tyuamp 'yaadsaty, jantsy may ęxtamu madsa'a tsajpottm o ęxtamu pu'u jikymyejynbu'aay, di'ibu ni pan mbaat tkamadsyoy.

¹³ Nidugékuydu tyadu ja'ayuty 'yo'ktu es kyajym oj t'axájudu di'ibu Dios oj tyukmawandaagadu; per mubajkungyujxm oj jagam tmaj'ijxpejty xondakun muut, es t'ajgyujkadu ko jyabye'xy'attu ya naxwiin.

¹⁴ Pes di'ibu du'un tyuundur, ja'a yajjagyujkyp wa'ats ko 'yak'axtaapyum ma kyugajpn'átut.

¹⁵ Koohyap ja'a twinma'añ'attu ja ñax kyajpn ma tsuoondu, tuxhyap ñajumbijnadu;

¹⁶ per kom ja'a du'un tsojktap ja waanu oybyu kajpn, ja'a njuna'anum ja di'ibu tsajpótm, paadyu Dios kyaj ttuktsoydyun es jyuna'añ ko yu'u Dios jya'ay'átadu, pes tam ya'axkujkadu tu'ugu kyajpn.

¹⁷ Ja Abraan, ko Dios 'yanmaay es ttukwindsu'ugudat ja 'yu'unk, myamadoo ja Dios es najx dya'ooga'añ ja 'yu'unk Isaa es wyindsu'kun'átut, oyu naty ja Dios tyukwandakadu ko 'yanmaay:

¹⁸ "Yu'ugyujxm Isaa xymyudátut ja tuump aats."

¹⁹ Du'un ttuun mut ko t'pawinmaay yajxon ko Dios mbaat dyajjikypyéky ja Isaa. Es ja'agyujxm ko tu Abraan ttuknibajtaagu es dya'oogut ja 'yu'unk, du'unu naty éxtumxyap ja Abraan t'axaju jatugok jilky ja 'yu'unk ma naty tu t'ok'yajkpu windsu'kun.

²⁰ Mubajkungyujxm ja Isaa t'anmaay ja Jakoob esu Esa'uu ja kunu'xun di'ibu minamp.

²¹ Mubajkungyujxm ja Jakoob ko naty tyim'oogannu, tkuni'xy ja 'yókuty, Josee 'yu'unguty, es ñagyudijyuty ma ja tyajk es t'awdaty ja Dios.

²² Mubajkungyujxm ja Josee ko naty tyim'oogannu, t'anmaay ja myuga'axuty ko Dios yajpudsuma'anudu Ejiptu es yajnjaxa'anudu jatugok ma ja kyuumgajpn, es paaty ja Josee ttuk'ana'amdu yu'ujuty, t'anannadu: "Ko miits mbudsámdut yaa, myajnjxtap nandu'un ja nwaay nbajkats."

²³ Mubajkungyujxm ja Moisesu tyaaak tyeety yaj'ya'ku tuguk po'o ayu'udsyu, mut ko jyantsyuyjuty es kyaj ttsu'kadu es tkakuydyunat ja rey y'ana'amun.

²⁴ Mubajkungyujxm ja Moisés ko oj ya'knu, kyaj tkupejky es ya'andijut ko myaank'átuty ja rey ñux.

²⁵ Waanu ni'igu ttsejky es axuuk yajtunat mut ja Diosu jya'ayuty, es kadiinamxyap ko tuk tsojk pekyoty xyonda'agut.

²⁶ Es mut ko 'yawijxyryu naty ko ja Dios myo'oya'añdyu naty may'ajtan, paaty twinmaay ko waanu ni'igu 'yóyuty 'yayówat mut yu'ugyujxm ja Kristu, kadiinam tmadátut tugekyu ja myekja'ay'ajtanuty ja Ejiptu ja'ayuty.

²⁷ Mubajkungyujxm ja Moisés kyaj ttsu'ku ko 'yékyuty ja rey, es tso'on Ejiptu; es dyaj'yo'oy ja tyu'u éxtam jyawu t'ixy ja Dios ku'am, oy ni pan mbaat tka'ixy ja Dios.

²⁸ Mubajkungyujxm ja Moisés ttuun ja pasku xuu, es ttuk'ane'emy ja israelítuty es ttuknixjixtat ja tyajk agaj mut ja borreegu ñe'pyñ, es du'un ja anklus di'ibu Dios kyajx es dya'oogut ja Ejiptu ka'axkópkyty, kyaj dya'oogut ni tu'ugu israelitu ja'ayuty.

²⁹ Mubajkungyujxm ja israelitu ja'ayuty ttuknajxtu ja Tsapts Jikymyejyñ éxtam jyawu windu'atstuuy; per ko ja Ejiptu ja'ayuty nandu'un t'jatuknaxandu, nidugekyu ñuuj'xtaadyu.

³⁰ Mubajkungyujxm ja Jerikoo kajpn nabots kyudaadaay ko ja israelitu ja'ayuty tna'awdijtu ja kajpn jxxtujk xuu.

³¹ Mubajkungyujxm ja kujen'dyo'oxy Raap kyaj 'ye'ky ko kyudaadaay ja kajpn nabots, mut ko yu'u t'axaju es dyajjajttáky ja majtskpu ijxtuumbu.

³² ¿Tits n'aktinnimadya'agut ni'igu ja ja'ayuty di'ibu myubujktu Dios? Pes kyajtsu tiempu nmudaty esuts nnimadya'agut ja wiink ja'ayuty éxtamu Jedeón, Barak, Sansón, Jeftee, Davit, Samwel esu wiingátyryu ja Diosu kyugajxpyty.

³³ Mubajkungyujxm myumadaktu wiink naxwiñadu, tyuundu di'ibu dun t'ay'ajtan, 'yaxájudu di'ibu Diosu naty tu tyukmawandaagadu, yajmujk ja kaaju 'yaa,

³⁴ yajp'i'tstu ja muj juun, yajtsók kadiibu 'yoogut mut ja espaadu, myujaadujku ko naty ja myujaa kya'ity, naybyujtákadu jotmuk ma tsiyptundu, es myumadaktu ja myudsip di'ibu tso'ondup wiink naxwiñadu.

³⁵ Japu toxytyujk di'ibu Dios yajjikypyujkxadu ja 'yo'kpyty.

Peru wiingátyryu ja'ayuty 'yo'ktu ayo'on jajp'am mut ko tmubajktu ja Dios, es kyaj t'axtijandu ja Dios es tso'oogut; mut ko ñija'adubu naty yu'ujuty ko du'un 'yooktat, óknun ja Dios najx yajjikpyukadu mut ja waanu oybyu jiky'ajtan.

³⁶ Naaguty yajnixik yajtukxikta es yajwojptu. Wiingátyryu yajtsiimy kawuñ mut ja kadenu.

³⁷ Naaguty 'yo'ktu kuka'atsy, wiingátyryu 'yo'ktu kimy mut ja espaadu, esu wiingátyryu yajju'twa'xy. Naaguty jyadittu éxtamu ayoobu ja'ayuty maayum, yu'uyu wyit'ajttap ja borreegu ak esu tsiyup ak, ni ti tkamudajttu, pyajadijttadu ja ja'ay es axuuk yajtuundu.

³⁸ Tyadu ayoobuty jyadjittu win'aamy wimbejy es jyiky'ajttu aangóty es nax jutoty. Tugekyu tyagadu, Dios maduumbuty yu'u, es pánadyu naxwifíadu winma'añ ja'a'ajttudap kyaj ñitakuty es jyiky'áttat ti'igyu maat.

³⁹ Mut ko tmubujktu ja Dios, ja'agyajxm ya'oyjya'adu. Oyjyadu'annaty, ni pán nidu'uk yu'ujaty tka"axaju di'ibu Dios wyandak,

⁴⁰ mut ko Dios tu naty tuknibajtaagu waanu oy mut udsajtam, ja'a yu'u es je'eyu mut udsajtam 'yíttat kexy ka'pxy oy es wa'ats.

12

Ayo'on ko Diosu 'yayuk kyayajmadóy

¹ Paaty ko nnija'am ko may ja ja'ay nmudajtam nbu'aay'ajtam di'ibu yajniyxu'k ja myubujkun, n'ok'yajjagákam tugekyu di'ibu xy'adsijpam, es nmatstútam ja peky di'ibu xyajwinma'añjyo'pam, es kyaj n'anu'xam ndu'unam di'ibu Dios tsyejpy, es n'okpayu'kam muk ma tadu pyu'kkijxyuk di'ibu nmudajtam winduuy.

² N'okpajtakam ja n'ijxan'ajtam ma Jesús, di'ibu yajjaa'ajtypy es yajka'pxypy ja nmubujkun'ajtam. Ayooy ja Jesús ko 'ye'ky kruuzkajxy, kyaj tmajpajtaký ja tsoydu'un, es tyam 'yu'uñu 'yuñaabyajyn aga'añdsooy ma Dios yajkutiky tsajpót.

³ Yaj'yo'oydu miidsaty ja mjot mwinma'añ wi'ix ja Jesús jyantsy'ayooy pojpu ja'ayaty kyaj'ajóty, es kyaj m'anuxadut es ni mgatsipka'axtat.

⁴ Pes miidsaty kyajnam m'ooktu ko xymyudsiptsoonda ja pojpu;

⁵ es tu xyja'aydyugóydu miidsaty ko Dios mjakajxwíjuda éxtamu jyaabyajtan jyuna'añ: Nitítaty, katu xykyo'oyjyáwudu

ko ja Nindsan'ajtam mjujwijtsambítudat,

es katu xymyudsipke'exy ko mmakmugajxudat,

⁶ mut ko jyujwijtsambijtypy di'ibu yu'u tsyejpy,

es tyukkumdeepy nidugekyu di'ibu 'yaxájpur éxtamu 'yu'unk 'yuna'k.

Du'un jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan.

⁷ Miits mgupáktap ja m'ayo'onaty éxtamu Diosu jyujwijtsambijtan, mut ko tyadu ayo'on yu'u nduk'ijxap ko Dios du'un mjarujta'agudu éxtamu 'yu'ungu. ¿Tii jaa da uná'ku'unk di'ibu kyajpu tyagak tyeety jyujwijtsambítuda? Kyaj, ¿kudii?

⁸ Per pan ja Dios kyaj miits mjujwijtsambítuda éxtam nidugekyu 'yu'unk, pes kyajpu dun mij m'u'unk'átadu, du'un miidsaty éxtamu páxykyaty.

⁹ Ko ijty nmutsku'unk'ajtam, yu ndaak'ajt ndeety'ajtam nmay'ajt nwindu'kam, es xyujwijtsambijtam, es waanu ni'igu tsyékyaty es nnaydyukkudajkam yu nDeety'ajtam di'ibu tsajpót, es du'un nmudajtam ja jiky'ajtam.

¹⁰ Yu ndaak'ajt ndeety'ajtam xyujwijtsambijtam éxtam yu'udyu ky'u'm winma'añ mut ko nduk'oy'ata'anam, es je'eyu xytuu'unxam waanu tiempu; peru Dios xyujwijtsambijtam es nduk'oy'ajtam es n'ijtam wa'ats éxtam yu'u, es du'un njiky'ajtam mut yu'u winu xuu winu tiempu.

¹¹ Tuy'ajtan ko ni tu'ugu tudyu'unan kyayajjawa oy, ni'igu yajjawa muk; per di'ibu myaya'kup ja tudyu'unan, myudajttap óknamu jotkujk'ajtan mut ko jyiky'aty wa'ats.

N'okpajtakam ja njot'ajt nwinma'añ'ajtam ma Jesús

¹² Paaty, katu xymyudsipka'axtu miits yu tyadu ayo'on, es katu mdu'un'áttu éxtamu ja'ayaty di'ibu ky'u'u tyeky tu 'yanu'xanu;

¹³ ittu éxtamu ja'ay di'ibu oy ye'epy, du'un xypyudákudat ja ja'ay di'ibu tekywyi'its, es 'yagada'agut ja tyeky, es kyaj ni'igu 'yadónat.

¹⁴ Xta'aydyu es m'ittat ti'igyu oytym pánaty maat, es jiky'attu tu'ugu jiky'ajtanu wa'atspu, mut ko du'unu dun je'eyu mbaat nduku tsajpót es mjiky'áttat mut ja Dios.

¹⁵ Naymyujottagóyudu es kudiiu ni pán miits mgatagoy'ajttudat ja Diosu myay'ajtan, es nidu'ugaty mga'ittat éxtam ja ujtsu ta'ambu di'ibu pa'amduump esu mayjya'ay ja pa'am ttukpaaty.

¹⁶ Exkam miidsaty nidu'uk mma'indundu, es kyaj xypyáxtat ja Diosu myay'ajtan, éxtamu Esa'uu, di'ibu pyajxy ja ka'axkopk'ajtan es ttukwingubejky ja tojx di'ibu tagok je'eyu tyojxy.

¹⁷ Nnija'am ko óknam ja Esa'uu tja"axajuyañ ja tyeedyu kyunu'xan, per oj ya'uxtijy; es oy ok jyaajuy jyaaxy, ni wi'ix tsoo oj mbaat tkanakyyajtagátsy éxtamu naty tu 'yadu'atsy.

¹⁸ Kyajyum miits xymyawingoonda tu'ugu kopk di'ibu yajtoomp es di'ibu teepy, ma ja agoodspu esu muk poj,

¹⁹ ma ja trompetu ya'axy, es ma ja Diosu 'yaa yo'kn. Pánaty myudoodu ja 'yaa yo'kn oj tmunu'xta'aktu es kyaj 'yokmugajxunat,

²⁰ mut ko kyaj tmamadaktu ja ana'amun ma jyuna'añ ko oogap kuka'atsy yu ja'ay o oytym di'ibu añimálaty di'ibu pajtp ma yu Sina'ii Kopk.

²¹ Nūgoo jyantsyñay'adsu'kanaty éxtam di'ibu ya'ijx, éxtamu Moisés ku'am jyunañ: "Tsu'iibyats mat ja tsu'ugu."

²² Per tu miits xymuwingondu ja Syon Kopk jam Jerusalén, ja Diosu kyajpn di'ibu ijtp tsajpótm, mā 'yity kanak milu ánkusaty di'ibu naymyujkudup mat ja ijt xo'onan,

²³ mā nimay ja Diosu 'yu'unk 'yuna'kuty di'ibu xuu ijtp jaabyéty tsajpótm. Tu miits xymuwingondu ja Dios, di'ibu nidugekyu ja ja'ay pyaye'epy, es nan tu miits xymuwingondu ja ja'ayu jya'ajanaty di'ibu jiky'ajttu tų'ajttun maat es o'ktu, esu Dios tu pyajta'agudu ak oy ak wa'ats,

²⁴ mā Jesús, di'ibu kyudunaapy ja ja'ay mā ja jembyu kajxy'atypyu, es mā ja ne'pyñ di'ibu tu xyajwátsum es ni'igu oy tniğajxy kadiinam ja Abelu ñe'pyñ.

²⁵ Dios tyadyuun di'ibu kyaj tsojktu es tkudyúndat ja ana'amun di'ibu yajk mā yu Sina'ii Kopk. Exkam ko xykyatundu kwentu di'ibu xytyukmumadyákam ja tsajpótmudu. Pes waanu ni'igu maku tųdyu'unan xypyátam pın kyaj nguudyu'unam di'ibu xyja'anma'ayum tyam.

²⁶ Mā Sina'ii Kopk ja naxwíñudu tsuyiipy es pumiimp ko Dios tmugajxy ja israelítuty. Per tyam xytyukmawándákum: "Jatugókats je'eyu nyajtsuyaya'añats kyaj yu'u jye'eyadyu naxwíñudu, nandu'un ja tsajp."

²⁷ Ko Dios jyunañ "jatugok", ja'a 'yandijpy ko tugekyu di'ibu tu dyajkojy, yajjuga'agaampy di'ibáty mbaat yi'xy, es du'un 'yítat di'ibu kyaj mbaat yi'xy.

²⁸ Ja it lugaar mā Dios yajkutiky, mā n'ita'anam es kyaj ja'a yaj'ixy, wa'amap yu'u winu xuu winu tiempu. Paadyu Dios nja'aygyudákum es n'awdajtam éxtam pyaadyty,

²⁹ mat ko yu Nindsun'ajtam Dios, du'un yu'u éxtam ja juun di'ibu yajkutugeepy.

13

Wi'ixu Dios tseky es njiky'ajtam

¹ Du'uñam mnaydsyókudat nixim niyam éxtam tukka'axpın.

² Kyaj xyja'aydyugódyut es m'oyjya'ay'áttat mat ja di'ibu jajttup mā mdajk, pes naagaty ni tkanijawu tu dyajjajtta'aktu anklus.

³ Mjamyátstap xykyu'ixtudu puixndajk ja'ayuty, du'un éxtamxyup miits nandu'un m'ittu tsimy mat yu'ujaty. Pawinmaydyu nandu'un di'ibu axuuk yajtuundup mat ko tmudundu Kristu, du'un éxtamxyup miits nandu'un axuuk tu myajtúnda.

⁴ Byeenam miits xywyindsu'ugudat ja pıjk ukun. Mudattu wa'ats ja pıjk ukun. Mat ko Dios tyadyúndup pınaty ma'induundup es di'ibu kyaj twindsu'ugudu ja pıjk ukun.

⁵ Katu xy'adsoktu meeñ. Jotkujk'áttu mat di'ibu mmudajttup, mat ko Dios tu jyuna'añ: "Ni na'a ngana'ixut, es ni na'a ngamastu'udut."

⁶ Paaty amumdu'uk jot njuna'anam:

Yu Nindsun'ajtam Dios yu'ats xypyudujkup.

Kyajts ndsu'ugat kots pın wi'ix xytyuna'anat.

⁷ Byeen xytyimjamyátstap wi'ix tmuduundu ja Kristu ja ja'ayuty di'ibu miits mduk'axpıjkudu ja Diosu 'yayuk, es mjamyátstap wi'ix ja jyiky'ajttun kyugyxudu, es du'unu dun miits nandu'un mjiky'áttat.

⁸ Extam Jesukristu 'yijty, du'un tyam 'yity, es du'uñam 'yita'añ winu xuu winu tiempu.

⁹ Ak tim panıjxtu Kristu, es katu xypyanejxy ja wiinkpu xıpjıkan di'ibu myadyáktup tugatsy. Ni'igu oy ko nyajmuktákum ja njot'ajt nwinma'añ'ajtam Dios myay'ajtunguyıxm es kyaj ja'agyıjxm ko tıi ja ja'ay kyaay 'yúktup windsu'kanguyıxm, pes di'ibu kyaay 'yúktup kyaj ti tsooty.

¹⁰ Hıdsajtam nmudajtam tu'ugu artal mā yajpıjta'aky ja windsu'kun, es kyaj pyaadyty tıu'xut ja teetytyujk di'ibu tuundup mā ja israelitu ja'ayuty twindsu'ugudu ja Dios.

¹¹ Ja teedywyindsungópı yajnujxtup ja jıyujk añimalu ñe'pyñ mā ja Waanu Wa'ats It Wa'ats Lugaar, éxtamu windsu'kun es ja ja'ayuty ja pyojpu ñıwa'adsudat, per ja jıyujk añimalu ñini'xaty myunıjxtup kajpnbu'am es ñıtóyut.

¹² Nandu'un ja Jesús ñıyayjku windsu'kun kajpnbu'am, es mat ja kyu'am ne'pyñ dya-jwa'adsat ja naxwíñudu ja 'ayudyu pyojpu.

¹³ Pes n'okpajo'omum ja Jesús kajpnbu'am, es jamu ja'ay xy'axuk'ıjxam éxtamu Jesús ya'axuk'ıjxy.

¹⁴ Kyaj ya nmudajtam ja nax kajpn di'ibu ijtp winu xuu winu tiempu, ja'a n'axta'ayum di'ibu miin kudakp.

¹⁵ Paaty éxtamu nwindsu'kun'ajtam, du'uñam n'ok'awdajtam ja Dios mat ja Jesukristukyıjxm, es n'awdajtam ja Dios mat ja n'ag'ajtam.

¹⁶ Kyaj xyja'aydyugódyut es xytyúndat di'ibu oy esu ja'ay xypyudákudat maat di'ibu nmudajttup. Ko du'un xytyúndat, Diosu du'un mwindsu'kudup, es yu'u du'un 'yoyjya'ap.

¹⁷ Dios tã trãjta'aky naagaty es mgwentu'átudat es mya'axpákudat miidsaty éxtam ja Dios ttseky mijky'áttat, mut ko yu'ujaty kyayáktabu kywentu ma Dios. Mamadowdu yu'ujaty yajxon, es du'un mgwentu'átudat es mya'axpákudat xonda'aky'aa xonda'akyjót; per pun kyaj xymyumadowdu miidsaty, jotmay'ooktap yu'ujaty es ni wi'ix tsoo kyaj du'un oy mdu'unxudat.

¹⁸ Nigajxtákudats uudsaty. Tãy'ajtanuts uj njuna'ãñ, kyajts tii nbekyjyáwadu es njiky'ata'andats wa'ats éxtam ja Dios ttseky.

¹⁹ Waanu ni'igats n'amdowdu es xymyunu'xta'áktat ja Dios esats njambítat tsojk ma miidsaty.

Kajxpo'xun

²⁰ Ja Dios, di'ibu yajkypy ja agujk'ajt jotkujk'ajtan es dyajjikypyeky ja Nindsun'ajtam Jesús, di'ibu ijtr éxtam ja oybyorreegu kwentu'ajtrã es ñe'pyñgyuxm oj xytyukmawu'amam ja kajxy'átypyu di'ibu tuump winu xuu winu tiempu,

²¹ wa'anã Dios nmo'oyudu tugekyu di'ibu oy, es xytyúndat di'ibu tseyjpy, es Jesukristakyajxm trãjta'agat ma mjot mwinma'ãñaty di'ibu 'yoyjya'ap. N'ok'awdajtam ja Dios, di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan winu xuu winu tiempu. Wa'an du'anaty.

²² Mõgu'ugítaty, nmãnu'xtáktap tsujti'knu miidsaty es xy'axájat es xykyuydyúndat yajxon yu ngajxwíjũnuts di'ibu tã nmo'oydyu ma tyadu nekyu'unk.

²³ Nandu'un n'awãnu du ko yu nmõgu'uk'ajtam Timoteu tã 'yawa'atpãdsémy, es pun jajtr tsojk, nãjxãpts maut ngu'ixtu miidsaty.

²⁴ MayDios xy'anũmũndat nidugekyu di'ibáty m'awjij mgajxwíjudap, es nidugekyu Diosu jya'ayaty. Nandu'un ja italyanu ja'ayaty mduknigãxudu Dioskajxy nidugekyu.

²⁵ Wa'an ja Dios mgunu'xudu nidugekyu miidsaty.

Neky Di'ibu Santya'agu Jyaay

Dios yajkypp ja wijy'ajtun

¹ Ej Santya'agu, Diosu myaduumbu esu Nindsun'ajtm Jesukristu myaduumbu. Ndukni-gajxtarpts tyadu neky majmajtsk ja Israelu myaangu tyuamp 'yaaats di'ibu oj ñujxtu tsunaabyu ma wiink naxwiñudu.

² Mugu'ugítaty, nayjyáwudu jotkujk ko myínat oytym di'ibu ayo'onaty.

³ Pes mnija'adap miidsaty ko m'ijxmátsudu yu ayo'on ja'agyujxm ko xymyubaktu Nindsun'ajtm, miits m'axpáktap es xymyamadá'aktat oytym di'ibu ayo'onaty.

⁴ Ja'a tsojkap es xyjáttat wi'ix oy xymyamadá'aktat ja ayo'on, da'un m'íttat kexy ka'pxy éxtamu Dios tseky, es kudii ni tii mdugoy'ajtxudat.

⁵ Pún miidsaty nidu'ugaty mdugoy'ajtxap ja wijy'ajtun, amdowdu Dios, es ja Dios mmo'oyudap; ja'a ko yu'u ñayajkypp yajxon, ni je'eyu xykya'o'om.

⁶ Es ko xy'amdówdat, koonam tsyékyaty es xy'amdówdat madu mubujkun, es kyaj xyjupj'awudat; ja'a ko di'ibu juyj'ap, da'un yu'u éxtam ko ja jikymyeyjñ ñikapy es ja poj yajnejxyaty xidsoo yadsoo.

⁷ Di'ibu da'un éxtamu tyaađu, nanatakú ti t'awíxat mat ja Nindsun'ajtm,

⁸ mat ko tuk peky tseky tyam, es bom dyajtugátsy ja wyinma'añ.

⁹ Ja nmugu'uk'ajtm di'ibu ayoo jottugeepy, nayjyáwudap agujk jotkujk mat ko Dios yu'u pudákadap.

¹⁰ Es ja di'ibu mukja'ay, nayjyáwudap agujk jotkujk ko natyu Dios 'yamútskyuty. Ja'a ko da'un yu'u éxtamu puuj di'ibu ijt ujtsóty, kyaj jeky 'yity.

¹¹ Ko xuu pyudsemy es muk 'yañ, ni'xp ja ujts, es ja puujy kya'ay, ta tyagoy ja tsuyj'ajtm. Da'un ja mukja'ay tyugóyut ko naty ni'igu ñayajmukja'aydya'aga'añty.

Kyaju Dios pán dyajpekytyúñ

¹² Jotkujk ja ja'ay ko dyajnaxy ja ayo'on mat ja ma'xtujkun, es madu tyaađu mo'oyudap ja Dios ja jiky'ajtm wina xuu wina tiempu di'ibu Dios wyandak tyukmay'ata'añty nidugekyu di'ibáty tsojkudap.

¹³ Ko pán ñayjyáwaty pyekytyuna'añ, kyaj jyuna'anat ko Dios myo'oyadyu tadu winma'añ, mat ko kyaj pán mbaat ttuñ esu Dios pyekytyúnat, es kyaj Dios ti ttuñ es ja ja'ay pyekytyúnat.

¹⁴ Ja'agyujxmu ja'ay pyekytyuna'andu ko ja 'yadsojkan ñaydyukwin'uanudu, es mat ja kyu'amdsojkan ñayyajtugóyuty.

¹⁵ Ko ja'ay tsoktu di'ibu kyaj 'yóyaty, jaa myiñ ja pojpu; es ko tyadu pojpu myajwindáknu, jaa myiinnu ja o'kan.

¹⁶ Mugu'ugítaty, katú mnaywyin'uanudu.

¹⁷ Tugekyu oybyu esu tsujpu, Dios ja'a yajkypp, di'ibu tu trajta'aky ja jaj tu'xun tsajpótm. Dios Teety ijtpramu éxtam 'yity, kyaj tyugatsy.

¹⁸ Tsyojkangyujxm tu xymyo'oyam yu njiky'ajtm wina xuu wina tiempu mat ko n'axájum ja tuj'ajtm ayuk, es ndu'un'ajtm éxtam ja jawyiin tuamp ma tugekyu di'ibu Dios yajkoj.

Mubujkun

¹⁹ Mat ko tyaađu da'un nnija'am, mugu'ugítaty, miidsaty nidu'ugaty m'íttap xy'awíxtat es xymyudoo'íttat di'ibu mya'awa'anudap. Es katú mnay'oojudu mat waanu tii, es kyaj mnayyajot'ambákadat mat waanu tii.

²⁰ Mat ko yu ja'ayaty di'ibu ajkap, kyaj da'un ttuñ ja Diosu tsojkan.

²¹ Paaty mastu'uttu tugekyu di'ibu kyaj 'yóyaty es ja axuk winma'añ di'ibu mujwindujkap ya naxwiñ, es axájudu tuda'akytyi'knu yu kajxwíjan di'ibu Dios tu trajta'aky mjodoty mwinma'añóty. Mat ko tadu kajxwíjan myudajtypy ja muk'ajtm es dyajnitso'ogudu m'anmuj'an.

²² Paaty kuydyundu éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtm; katú je'eyu xymyudoo'ítta. Mat ko pún je'eyu xymyudoo'ítta es kyaj xykuydyundu, ku'am mnaywyin'uanudu miidsaty.

²³ Di'ibu je'eyu tmudoo'ity ja Diosu jyaaybyajtm es kyaj tkuydyúñ,

²⁴ da'un yu'u éxtamu ja'ay ko tku'ixu ijnóty ja wyiin juyj, es ko ñejxy wiink tsoo, kyaj tnakyyjamyetsy wi'ix 'yixyaty.

²⁵ Per ja ja'ayaty di'ibu kaja tja'aydyugóy di'ibu myudeepy, es ti'igyu trajta'aky ja wyinma'añ wi'ix ja tim oybyu ana'amun jyuna'añ di'ibu yajwu'amp awa'atstúm, es da'uñam tpadúñ yu ana'amun, kunu'xudap ja Dios.

²⁶ Per pán nayjya'ap ko twindsu'ugu Dios, es nugoo ñanigajxy ñakuxkajxy, naywyin'u'anap ku'am es ni ti tkatsooty di'ibu 'yandijpy twindsu'ugu Dios.

²⁷ Di'ibu oy 'yawdajtypy ja Dios, pyudujkrap ja ke'egyu'unguty esu ku'ekytyo'oxyaty ko 'yayow jyottu'goodydu, es kyaj ñayya'axuugaty mat ja naxwiñadu winma'añ.

2

Ayoobu ja'ay esu mukja'ay, ti'igyu nnaydsyoykum

¹ Mugu'ugitaty di'ibu myubujktap ja Nindsun'ajtam Jesukristu di'ibu ni'igu myudajtypy ja muj'ajtan, kyaj xywyin'ixtat ja ja'ay ni tu'uk es jatu'uk.

² N'okrajtákam ko myiñ ma miits mnaymyúkadu tu'ugu mukja'ay di'ibu oyu wyit ñijam es mat ja kyajjits ak ooru, es myiñu net tu'ugu ayoobu ja'ay mat ja wyit ñijam patsy patsy,

³ es pan miits m'axájudap yajxón ja di'ibu oy xyoxy, es xy'anuumadut: "U'uñu yaa ma tyadu oybyu uñaabyajin", per ja ayoobu ja'ay xy'anuumadut: "Mij tanu jap", o "U'uñu yaa naxkujxy",

⁴ madu taadu xya'ixyuty ko xytsyoktu ja mukja'ay es xy'axtjtu ja ayoobu ja'ayuty. Ko xytyundu du'un mat ko m'adsoktu, mbekytyuundabu du'un.

⁵ Madowdu mugu'ugitaty es jaygyúkadu tyaadu. Yu ayoobutajkaty di'ibu ijttap ya naxwiñ, yu'u du'un ja Dios tu wyin'ixudu es ni'igu ja mubujkun tmadattat es t'axájudat éxtamu kyuma'añuty es jyiky'átat tsajpótm mat ja Dios, mat ko Diosu du'un tu twanda'aky tmo'oya'añ panaty tsojkadup;

⁶ per miits mduktsoyduundap ja ayoobu ja'ayuty, mat ko xymyay'at xywyindsu'ugudu di'ibu mukja'ayuty. ¿Ti kyaj yu mukja'ayuty yu'u du'un di'ibu mwijts mbo'tadup es mni'uñadu kumdattagoty?

⁷ ¿Ti kyaj yu'ujaty di'ibu kyajxpáttap ja tsujti'knubu xyuu ja Nindsun'ajtam Jesús di'ibu mja'a'ajtudap?

⁸ Oyu du'un xytyuñ pan mgyudyiimpy ja Diosu 'yana'amun di'ibu ni'igu myújaty ma jyaabyajtan: "Mdsókup ja mmudajkra'ajaty éxtam mij ku'am nnaydsyékyaty."

⁹ Es pan miits mwin'ijxtap panaty mdsokándup, taadu du'un muat mbekykya'ay Dios windum mat ko kyaj xykyuydyuñ yu 'yana'amun.

¹⁰ Ko tu'ugu ja'ay tkuudyuñ tgekyu ja Diosu 'yana'amun, per mat tu'uk je'eyu tyugoy, pekyya'ay yu'u, du'un éxtamxyup tgekyu ja ana'amun tu tkakuydyuñ.

¹¹ Ja'a ko Dios jyanáñ: "Katu xyajtagóy ja pújk úkunu wyindsu'kun", jyanáñ nandu'an: "Katu myajja'ay'eeky." Es du'un, oy xykyayajtagóy ja pújk úkunu wyindsu'kun, per pan tu myajja'ay'eeky, kyaj xykyuydyuñ ja Diosu 'yana'amun.

¹² Paaty miidsaty kajx madya'aktu es jiky'attu éxtam di'ibu yajnikajxtútr ma ja Diosu 'yana'amun di'ibu xy'awa'anam wi'ix kyaj n'ijtam pekyoty.

¹³ Pes di'ibu kyaj tu tmadaty ja pa'ayo'on mat ja wiingátyrup, nandu'un kyajpu Dios pya'ayowa'añuty; per di'ibu tu tmadaty ja pa'ayo'on mat ja myagu'ugaty, ni ti tkajajpawaya'añ ja xu ko ja ja'ay jajpayo'oydyut, mat ko Dios pya'ayowa'añuty nandu'an.

Kyaj ti ttsooty ja mubujkun pan kyaj ti oyajtúñ

¹⁴ Mugu'ugitaty, ¿wi'ix tyuñ ko ja'ay jyuna'añ ko myubejkyppu ja Dios, per kyaj ti oy tyuñ? ¿Ti mbaadu tadu myubujkun tuknitse'egyu?

¹⁵ N'okrajtákam, pan nidu'ugu nmamubujkra'ajtam tmadaty ja wyit ñijam ya'ayow ya'ama'at es tyugoy'ajtxaty ja kya'ay'yukan,

¹⁶ es miidsaty nidu'uk xy'anuumat: "Ñujx madu Dios, mugu'uk, es wa'an yu'u mmo'oyaty di'ibu mij mdugoy'ajtxap", es pan kyaj ti pudujkun xymo'o'y, ¿ti oy'ajtanu taadu?

¹⁷ Nandu'un jajtrú dunu tyaadu di'ibu je'eyu tmadya'aky'áty ko tmubeky es kyaj dyajngaxe'eky ma jyiky'aty, kyaj tyuñ di'ibu myubejkyppu.

¹⁸ Wa'ana da nandu'un naagaty jyuna'añ: "Mij mmubejkyppu ja Dios, per uj ndiimbyuts ja oybyu." ¿Jts n'adsowup: "Weenu, tuk'ijxkats mij ko xymyubeky ja Dios es kyaj xytyuñ ja oybyu, es uj mij nduk'ixap mat ja oybyu ndu'ununats ko mmubejkyppuys ja Dios."

¹⁹ Mij mmubejkyppu ko tu'uk je'eyu Dios. Oyu du'un ko xymyubeky; per nandu'unu mujku'udujk tmubektu ko jyamaty ja Dios, es extu tsuyuydyup mat ja tsu'uga.

²⁰ ¿Ti kyajnam xy'oktimjaygyujkanu mij kujuun, ko kyaj tyuñ ja mubujkun pan kyaj ti yajtúñ?

²¹ ¿Wi'ix xy'ixy ko ja n'apteety'ajtam Abraan oj wye'emy oy mat ja Dios? Ja'agyujxm oy wye'emy mat ja Dios ko dyajnejxy ja 'yu'unk Isaa es tjatukwindsu'uguyañ ja Dios.

²² Tu xy'ixy ko Abraan dya'ijxu ko Dios tmubeky es ja'agyujxm tmamudooy ja Dios, es di'ibu tyuun oj dyajka'pxy ja myubujkun.

²³ Es du'un yajkyudyuñ éxtam jyuna'añ ma ja Diosu jyaabyajtan: "Abraan myubujk ja Dios, paadyu Abraan oy wye'emy mat ja Dios", es ja Abraan yajtijy Diosu myatnaymyaayabu.

²⁴ ¿Tá xy'ixyu? Oy nwa'amam mat ja Dios ko nmamudo'om ja Dios es kyaj jye'eyuty ko njuna'anam ko nmabujkam.

²⁵ Nandu'an mat ja kujeñdyo'oxy Raap. Ja'a oy oj wye'emy mat ja Dios ja'aguyjxm di'ibu tyuun, mat ko t'axajm es dyu'tsy ja nimajtskpm israelitu di'ibu ijxtuundap, es tpuujka es dyajkéky ma ja myudsipam.

²⁶ Es du'an xytyuk'ijxam éxtam ja nini'x di'ibu tsgoy'ajtxap ja 'yanmaja'an, o'krp yu'u, es nandu'an yu nmabujkam 'yity éxtam o'krp, pñ kyaj ndu'unam ja oybyu.

3

Ya'an

¹ Mugu'ugítaty, oy du'an ko kyaj may miits mnaybyujta'agudu ya'axpukpnty ma ja mabujkpuujk ñaymyúku. Mnija'adap ko di'ibu nya'axpukkam, yu'u waana ni'igu pyayo'oyaampy ja Dios pñ kyaj oy nguudyu'unam.

² Nidugekyu nbekytyu'unam; per pñ jaa pñ kyaj kyajxtagóy, yu'u du'an sitay jiky'ajtp tuj'ajtan mat es nandu'an mbaat t'ane'emy tugekyu ñini'x.

³ Es éxtam ko tu'ugu jayuj nduk'aja'anukam ja frenu, ja'a du'an es xmyumudo'om es mbaat n'ana'amam tugekyu ñini'x.

⁴ Ixta nandu'an ma yu barku. Oy jyamujjatyuty esu muk poj jyayajnjxa'añty oytyim maaty, per di'ibu 'yane'empy tyukmidjap es dyajnjxat ma tjantsytyim'yajnjxa'añ mat tu'ugu mutsk kepyu'unak di'ibu xyu'ajtypy timón.

⁵ Nandu'an jajtp du'an mat ja ja'ayuty ja ya'an. Mutsku'u, per naymyujpñtákap ko kyajxy. Nnija'am yajxon ko tu'ugu janya'angu'unak ño'kta'ayap ja tun kopku mjjátypy.

⁶ Es yu ya'an yu'u du'an éxtam tadu janya'angu'unak, extu mbaat dyajtagóy ja jot winma'añ tugekyu ja'aguyjxm di'ibu kyajxypy. Du'an ja ya'an éxtam tu'ugu jumbajk di'ibu ta tyoy ayoodakno'ty, es óknam dyajtoybyéky oytyim na'ajaty, es du'an dyajtagoodya'ay tugekyu ja ja'ay jiky'ajtan.

⁷ Yu ja'ayuty mbaat dyaj'yujy nidugekyu kanak naxu añimal, éxtam joon, tsá'añ, es di'ibu jikymyeyño'ty tsunaadyap, es ta dan dyaj'yujy;

⁸ per ni pñ mbaat tkayaj'yujy ja ya'an, mat ko yu'u du'an éxtam awa'andsa'añ ja xyuwat di'ibu extu ya'o'kp es ni na'a kyape'xy.

⁹ Es mat ja nya'an'ajtam n'awdajtam ja Dios Teety, es nan mat yu'u n'amdo'om ko Dios tkajxpókat ja ja'ayuty di'ibu Dios ta dyajkojy ko ñayya'agojwinnajxu.

¹⁰ Es nan ma n'aa'ajtam pyudsemy majtsk nax ja ayuk, yu ogyajxy esu axuk kajxy. Mugu'ugítaty, ikyaj 'yóyuty ndu'unamu du'an!

¹¹ ¿Mbaat yu pa'ak nñ esu ta'am nñ tuk náxyuty pyudsemy ma tu'ugu nñ myuxy?,

¹² o ¿mbaat tu'ugu oliivus kepy tyuamp'áty tsabox limu, o ja muuxy'aats tyuamp'áty pox? Nan kyaj mbaat myuxy ja pa'ak nñ ma myuxy ja ta'am nñ.

Wij'ajtan di'ibu Dios yajkpy

¹³ Pñ ndu'ugaty miits nayya'ap kuwijy es kuduy'ajtan, wa'an dya'ixyuty mat ja oybyu jiky'ajtan es mat ja yuunk'ajt naxypy'ajtan di'ibu miimp ma ja wijy'ajtan.

¹⁴ Per pñ du'ññm du'an miits xyñaywynnaxujáwudu es je'eyu ku'um xytyuk'oy'atá'andu, katu mdimjuna'andu ko mij mguwijy'áttu, mat ko andakan yu'u es kyaj tyu'ajtanaty.

¹⁵ Pesu tyadu du'ambu kuwijy'át, kyaj yu'u dyaky ja Dios. Yu'u wyinnma'añ'ajttap ja naxwíñudu ja'ayuty, es myiñ ma yu mójku'ugórk.

¹⁶ Mat ko ma ja'ay tnaywynnaxujawu es je'eyu kyu'amdsojkan dyajtuna'andu, jaa nandu'an myiñ ja aku esu tsip, es tugekyu axuk'ajtan;

¹⁷ per ja di'ibu myudajttap ja wijy'ajtan di'ibu tso'omp ma Dios, tim jayup'ajtp tmadattu ja jiky'ajtan wa'atsp, kyaj tsiyptajkuty, ojya'ay, tuda'aky, ajiiky amugu'uk, myudajttap ja pa'ayo'on, es tyiimpy ja oybyu.

¹⁸ Pñnty tyuundap esu ja'ay tsyññudu jotkujk, ja'aguyjxm mayya'ay tsyññudat tuj'ajtan mat.

4

Myudsip'ajttap ja Dios pñnty tsojktap ja naxwíñudu winma'añ

¹ ¿Ma ja tsip tsooñ ko ak miits mnayyajjot'ambúku es mdsiptundu nixim niyam? Pes di'ibu du'an mya'adátsudap, yu'u tadu m'axuk winma'añ ko ak miits mnayyajmujpudsuma'anudu.

² Mdsojktap oytyiity di'ibu kyaj xmyudattu, es kyaj xpyaattu; myajja'ay'o'ktap es naywynnaxu xyjáwudu ko ja'ay ti tmadaty, per kyaj ni wi'ix tsoo xykyapaattu es xmyudáttat di'ibu mdsojktap. Mdsiptuun mdsipkajttap. Kyaj xmyudattu di'ibu mdsojktap mat ko kyaj xy'amdoj ja Dios;

³ es p̄an m'amdoodap, kyaj mmo'oyuda mat ko xymyudattu axak winma'añ es mat ko je'euy xyajtuna'andu ma mgu'amsojkan.

⁴ Miits, ja'ayaty di'ibu Dios myastuttap, kyaj xyñijawada ko p̄an naymyaayap mat di'ibu ijtp ya naxwiñ, kyajp ja Dios ttsokta. P̄anaty tsoyoktap es ñaymyaya'andu mat di'ibu ijtp ya naxwiñ, myadsip'ajttap ja Dios.

⁵ Pes kyaj ñanugoobaty ja Dios jyaabyajtan jyuna'añ ko yu ja'ajun di'ibu Dios tu tpejta'aky es 'yitat ma adsajtam, yu'u tseyepjy es adsajtam je'euy xyja'a'ajtam.

⁶ Peru Dios xpyudujkam ni'igu mudu myay'ajtan. Paaty jyuna'añ ja Diosu jyaabyajtan: "Dios 'yuxtijpy di'ibu muj kujxmap, per pyudujkap myay'ajtunguyxm di'ibu yuunk naxpyuty."

⁷ Paaty naygyuyakudu ti'igyu ma Dios. Katu xkyuraktu ja mujku'ugorp̄k, net miits mguga'agudat.

⁸ Mwingonda Dios, es yu'u nanda'un mmawingónudap miidsaty.

Jajwa'atstu mgu'u esu mjot mwinma'añ, miidsaty, pojpu ja'ayaty es di'ibaty 'yaduunmukándap du'un di'ibu Dios tseyepjy, es nanda'un ja naxwiñudu winma'añ.

⁹ Ya'ixudu ko tuj'ajtan mjotmay'eeky mat ja mbojpty. May tajtu es jawada. Yajtagatstu mxik mxo'onun mat ja mju'uy myaxan, esu mxondakan yajtagatstu mudu m'amay mjotmay.

¹⁰ Amutsk'attu ma Dios, es yu'u mbajta'agudap muj.

Kyaj nnibi'tskajxum ja nmugu'uk'ajtam

¹¹ Mugu'ugitaty, katu mnayñi'ow mnayñiyaxudu nixim niyam. Di'ibu ñi'o'o ñiyaxap ja mugu'uk es tnibi'tskajxu, du'un ja'a éxtamu ja'ay di'ibu junaamp ko kyaj tugekyu ja Diosu 'yana'amun tyuñ. Es p̄an mjunaamp ko tam ja Diosu 'yana'amun di'ibu kyaj tyuñ, kyaj mij xkyuydyuñ ja ana'amun, du'un mij éxtamu ana'ambun di'ibu junaamp ti oy es ti ka'oy.

¹² Peru Diosu du'un je'euy di'ibu yajk ja ana'amun, es nan yu'u du'un mbaat xytyukkumado'om, es nan yu'u mbaat xyajnutsókum es xyajkutugo'oyum; ¿per mbánu dan mij ko xyñibi'tskajxu ja mmugu'ugaty?

Kyaj yajnijáwu ti miimp kadakp

¹³ Okmadowdu miidsaty di'ibu junándap: "Bom o juxtum njo'omun wiink kajpn, es jap n'ijtam ndo'k nyajkam tuk jumajt, es du'un nganarajtam ja maymyeeñ."

¹⁴ ¿Per ni je'euy xykjanijawada ti miin mgudáxap aya bom! Pes yu ja'ayaty ja jyiky'ajtan du'un éxtamu nima'aju'un, waanu 'yity es tuk rójunu tyugoodya'ay.

¹⁵ Di'ibu oy es njuna'annum yu'u tyáadu: "P̄anu Dios tseyepjy es xy'akmo'oyum ja njiky'ajtan'ajtam, ndu'unum xi'idu ya'adu."

¹⁶ Per ko mij mjuna'andu xytyuna'andu xi'idu ya'adu aya bom, mgawindsu'kaba du'unu Dios, mat ko je'euy mnayyajmuj mnayyajkajxmaty. Es ko nmuj ngajxum, pekytyu'unumu du'un.

¹⁷ Ja'a p̄an ñija'ap ttúnat ja oybyu es kyaj ttuñ, pekytyuump yu'u.

5

Kajxwijn mat ja makja'ay

¹ Mudowdu tyáadu, miits makja'aydujkaty. Ju'ay ya'axtu mat ko myñ ja ayo'on di'ibu mjantsyya'ayowanudap.

² Di'ibu mmudajt mjaygyajptap, du'un yu'u Dios wyindum éxtam ti tugekyu wyindugoodya'ay, es éxtamu wit di'ibu ja ajkxytsyik tu tsyu'tsujitta'ayaty.

³ Yu m'ooru meeeñ es yu mblatu meeeñ tu tyowudya'ay, esu tyádu tow yu'u yajniyaxu'agup ko kyaj yajxon tu mduñ mat ja mmeeeñ, es yu'u du'un éxtam ja junya'ank di'ibu myajtóyudap. Tu xyñikoombát xyñipujkráttu maymyeeñ ma tadu xuu di'ibu tim óknum.

⁴ Per ja mju'uñ di'ibu mgamoodyu ja mduumbaty di'ibu yajmujktu ja mbajta'aky, ja'agyajxm ja tuumbu mni'unudu, es myudoodaay ja Dios di'ibu tugekyu mak'ajtan myudajtypy.

⁵ Ya naxwiñ miidsaty tu mjiky'attu es tu mnaymyo'oyudu jotkujk'ajtan, es tu m'uts mjotkuda'aktu, éxtam ja ja'ay dyajni'xu ja tsajkaa di'ibu ya'oogaampy.

⁶ Miidsaty tu xyñiwaambáttu nanatak. Yu'u jyiky'attu tuj'ajtan mat, es xya'o'ktu, es kyaj ñaygyuwana.

Ma'xtujkan esu kajxtákan

⁷ Mugu'ugitaty, ma'xtúktu miits extu ko myñat ja Nindsun'ajtam. Tu xy'ixtu wi'ix ja naymyuduunubu ja'ay t'awixtu ja oybyu pyujta'aky. Mat ja ma'xtujkan t'awixtu ja potn es myñat ja nuu tuu.

⁸ Paaty nanda'un miidsaty ma'xtúktu es ti'igyu mwinma'añ xpyujta'aktat ma Kristu, mat ko tuu dan tim wingoopm ma myina'añ ja Nindsun'ajtam.

⁹ Mugu'ugítaty, kadii mnayñi'uanúdu nixim niyam, es kadiibu myajpayo'oydyut, ja'a ko Dios di'ibu pojpu pyaye'epy, taa ja'a.

¹⁰ Mugu'ugítaty, jamyatstu Diosu kyugajxpu es pujta'aktu éxtamu iixpajtun wi'ix tmadunaay ja ayo'on esu ma'xtujkun tmadajttu.

¹¹ Pes udsajtam njuna'anum ko jotkujk ya'ujaty di'ibáty tu tmamada'aktu ja ayo'on. Tu xymyudowdu ja Jopu mya'xtujkun, es xyñijáwudu wi'ix ja Nindsan'ajtam óknum oj myo'oyuty ja jotkujk'ajtan, mut ko jyantsypya'ayoy yu Nindsan'ajtam.

¹² Mugu'ugítaty, di'ibu tim jajp'am, katu xyajtestiigu'áttu yu tsajp, ni yu nawwíñudu es ni ja wiinkpu. Nik oy ko mjuna'andut "oy" di'ibu oy, es "kyaj" di'ibu kyaj, kadiibu Dios mdukkumadówudut.

¹³ Pún ja pún 'yayoy jyottugoy, wa'an tkajxta'aky; es pún ja pún jyotkujk'áty, wa'an t'uy ja alabanzu.

¹⁴ Pún ja pún pyékyuty, wa'an twoy ja mujja'aydyujk di'ibu tuundap ma mubujkputujk ñaymyúkuđu, es tnigajxtaagut ja puma'ay, es mut ja Nindsan'ajtam Jesukristu xumgyujxm ttukjaaxut waanu aseytu oliivu.

¹⁵ Es pún mmubujktup ko Dios ttúnut éxtam mgajxta'aktu, yu puma'ay aguda'agup; es pún pekytyuun, Dios ma'xudap ja pyojpu.

¹⁶ Paaty pún miidsaty tu xymyudugoydu wiinkpúty, mumayats nidu'uk nidu'uk, es pujktsów ja ma'xun. Nayñigajxtaagudu nixim niyam es m'aguda'aktut. Ko kyajxtáky tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajtp t'uy'ajtan munt, yu kyajxtákan myudajtypy ni'igu ja muk'ajtan.

¹⁷ Okwinmaydu ko ja Diosu kyugajxpu Eliásu du'an ijty jya'ay'áty éxtam udsajtam. Ja'a amumdu'uk jot kyajxtáky es kadiibu tyu'ujut, es kyaj tyuuy t'uguk jumajt jakujm.

¹⁸ Ko jatugok kyajxtáky, nétnum tyuuy jatugok, es oj wyinduy ja pujta'aky.

¹⁹ Mugu'ugítaty, pún miidsaty nidu'uk myudu'udugeepy ja t'uy'ajtan esu wiinkpu ja'ay tyuknijumbityuty,

²⁰ nijáwudu miits ko yu di'ibu tu ja pojpu ja'ay ttukmastu'uty ja ñu'u tyu'u ja axuukpu, es ttuknijumbity ja nu'u tu'u di'ibu Dios xytyukni'ijxam, tadu du'ambu ja'ay tyiimpy es tsoy'ogut ma ja o'kun, es ya'gyujxm ja ja'ay yajtuknima'xat may ja pyeky.

Myutu'ukpu Neki Di'ibu Peedru Jyaay

¹ Ëj Peedru, Jesukristu 'yapóstalu, ja'a njuna'anam ko tu xkyéxyuuts. Nduknigajxtuutsu tyadu neky di'ibátyuty kyaj ñaky'ittu ma yu Israelu ñaxwiñudu, es tsyuuñudu oymyaaty ma yu ñaxwiñudu: Pontu, Galasyu, Kapadosyu, Asyu esu Bitiñu.

² Dios Teety mwin'ijxudu éxtamu jawyiin tniija'aju es ttuknibujtaku. Espírítu Santu myak'ajtunguyxm myajpujtaktu Diosu jya'ay, esu du'un xymyamadówdat ja Dios es mwa'atstat mut ja Jesukristu ñe'pyñ. Wa'an ja Dios ni'igu mgunu'xudu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtm.

"N'ok'awdajtam ja Dios"

³ N'ok'awdajtam ja Dios, Nindsun'ajtam Jesukristu Tyeety, di'ibu tu xytsyojkam es xypya'ayo'om es xyajmi'in xyajajtam jemy es xytyuk'awixkam ja jiky'ajtm di'ibu wina xuu wina tiempu, ja'a ko ja Nindsun'ajtam Jesukristu jyikyppejky jatugok.

⁴ Paaty udsajtam n'awijx njup'ijxam ko Dios xymyo'oya'anam ja kuma'añ di'ibu puje'eky ya'ijtypy tsajpótm, di'ibu kyaj mbaat kyutagoy, ni mbaat kya"axuu es ni mbaat kyani'xy éxtamu puji o aay ujtsun.

⁵ Ja'a ko xymyubaktu Dios, yu'u mguwa'anudap mut ja myak'ajtm maanam xy'awixtu ja tiempu ma yu'u dya'ixa'añuty ja ñitsokun, di'ibu myudajtypy puje'eky koonam myinat ja tiempu di'ibu tím óknam.

⁶ Paaty miits mjantsy'it mjantsyxyondu, oyu daa kanak peky ayo'on jotmay xy-japaadaambudu je'eyu waanu tiempu.

⁷ Ja'a ko miidsu mmubujkanuty, du'un éxtam ja ooru di'ibu ya'ijxmtsaaamp mudu juun es ya'ixat pun oyu du'un. Ja mubujkan di'ibu myamadakypy ko ya'ijxmts, waanu ni'igu tsobaaty kadiinam ja ooru di'ibu kujx najxp, es du'un miidsudyu mmubujkanuty ko du'un ya'ijxmts, mbaadudap miidsuty ja muj'ajtm es ja windsu'kan es myajnijajxat oy ko Jesukristu myinat.

⁸ Oy xykya'ixtu ja Jesukristu, mdsajktap miidsuty ja'a; es oy yu'u xykya'ixtu, mmubujktap miidsuty yu'u es mjantsyxyonda'aktu éxtam kyaj yajpaaty ja ayuk wi'ix mbaat yajkajxpudsémy,

⁹ mut ko xyajpudu'aktu ja puja'aky di'ibu ma ja mmubujkanuty, ja'a njuna'anam, m'axájudap ja m'anmaja'anu ñitsokun.

¹⁰ Yu tyadu ñitsokun ja'a di'ibu Diosu kyugajxputy 'yuxpujktu es tpayo'oydu, es yu'ujaty junandu ko Dios mmo'oya'anudu ja kunu'xun.

¹¹ Yu Diosu kyugajxputy jyanijawuyandu na'a du'unu tyaaudu es wi'ixu du'un jyata'añ. Es ja Kristu Jya'ajan yu'u naty ijtp mut yu'ujaty, es tyuknija'aju es koonam yu Kristu tmamada'agat ja ayo'on jawyiin es óknam t'axájut yu myuj'ajtm.

¹² Peru Dios tyuknija'adu ja kyugajxputy ko yu tyadu kajxwíjun kyaj myut'yu'u'attu, ja'a es udsajtam nduk'oy'ajtam. Miidsuty tu xymyadowdu tyadu oybyu ayuk di'ibu tu m'anu'umxudu mut ja myak'ajtmu Espírítu Santu di'ibu tso'on tsajpótm, es extu yu ánkusaty jyanijawuyandu tyaaudu.

Wa'ats njiky'ajtam

¹³ Paaty, miidsuty nidugékyuty, naybyujta'agudu wijy es pe'ttypy, es ya'óyudu yajxonu mjiky'ajtm. Awixtu mut wina mjot ja kunu'xun di'ibu m'axajuyándap ko Jesukristu myinat jatugok.

¹⁴ Éxtamu u'unuk uná'kutty di'ibu mudoodap, mamedowdu miidsuty yajxon ja Dios. Katu mjiky'attu mut ja axuk adsojkan di'ibu mmudajttu ko naty kyajnam xyñijawudu wi'ix ja Dios tteky es njiky'ajtm.

¹⁵ Jiky'attu wa'ats, ja'a ko Dios di'ibu tu mwin'ijxudu, wa'adsu';

¹⁶ tyaaudu du'un kyajxypy ja Dios ma jyaaybyajtm: "M'ittap miidsuty wa'ats, mut kots uj nwa'adsuty."

¹⁷ Ja'a ko xyTyeety'attu ja Dios, di'ibu pyaye'epy nidu'uk nidu'uk, es kyaj wyin'ixy wyingéxyuty, naam m'akjiky'ajtmu naxwiñ, m'akjiky'attap es xymyamadówdat ja Dios, es xywyindsu'ugudat.

¹⁸ Mnija'adap éxtam tkubejty tkumadooy ja Dios es dyajtso'ogut ma tadu axuukpu jiky'ajtm di'ibu xytyukmúnikakam ja n'aptujk'ajtm. Pes ja Dios kyaj tkubejty ja ñnit-sokun'ajtm mut ja platu meeñ ooru meeñ di'ibu najxp;

¹⁹ jantsy tsooxu Dios mgujuuyudu es mnitso'oktat ko mbojpu tkubejty mudu Jesukristu ñe'pyñ di'ibu tyukwindsu'ku éxtam tu'ugu borreegu di'ibu ni tíi tkamadaty ja axuk'ajtm.

²⁰ Jékýur ja Diosu du'un ttuknibujtáku kyajnuma naty dyajkojy ja naxwíñadu, per tyam ma tyadu xuu tiempu ko yu naxwíñadu kyaxanna, tu kyaxe'eky miits m'oy'ajtangyujxmaty.

²¹ Es Jesukristakyujxm xymyubuktá Dios, di'ibu yajjikyryujkma ma 'ye'ky es tu tmo'oy ni'igu ja muj'ajtan, es du'un nmubujkam ja Dios es n'ajot'ajtam.

²² Es mat ko tu xymyumdowdu ja tuj'ajtan, tu xyajwa'atstu m'anmujaja'an es mat winu mjot mnaydsyókudat nixim niyam, éxtam jyawu mdukkax'áttu.

²³ Pesu myajmiin myajajtadu jemy mat yu'egyujxm ja Diosu 'yayuk di'ibu ijtp winu xuu winu tiempu; kyaj dyu'anuty éxtam ja jiky'ajtan di'ibu kujxp najxp, di'ibu m'axájudu ko mmiin mjajtta naxwiin,

²⁴ mat ko xytyuknija'am ja Diosu jyaaybyajtan ko jyuna'añ:

Du'un ja ja'ayuty éxtam ja aay ujtsun,

es ja myuj'ajtanaty éxtam ja aay ujtsu pyujyun.

Tutsp ja aay ujts es ja pyujy kya'ay;

²⁵ peru Dios 'yayuk, ijttuur winu xuu winu tiempu.

Esu tyadu ayuk ja'a ñigajxpy ja nitsokan di'ibu tu myajtukmudowdu.

2

¹ Paaty miidsaty, mastu'uttu tugekyu axuk'ajtan. Kyaj pán xywyin'uandut. Katu nan nugoobu je'eyu m'akjuna'andu ko xymyubuktá Dios, mya'ixudubu du'un mat ja mgu'am jiky'ajtan, es katu xyñawyinnaxujáwadu mat tii. Mastu'uttu tugekyu pi'tskajxy.

² Éxtamu maxu'ungu'unguty jantsy tsi'idsaamp, du'un miidsaty nandu'un xytsyóktat ja Diosu 'yayuk, es du'un xymyuaak xymyubátat ja Diosu ñu'u tyu'u es xymyudátat ja nitsokan,

³ mat ko tu xyñájwadu ko Nindsan'ajtam jyantsy'óyuty mat adsajtam.

Du'un ja Kristu éxtamu tsaa jiiikyryu

⁴ N'okmawingo'onam adsajtam ja Jesús. Yu naxwíñadu ja'ayuty tu 'yaxtájadu, peru Dios jyantsyseyjy es tu twin'ixy, es dyajtúñ éxtamu tsaa jiiikyryu ma potsy ujx.

⁵ Xyajtu'unam adsajtam nandu'un éxtam ja tsaa jiiikyryu, di'ibu muut ja potsy dyajpéty ma Dios tsyuanuya'añ. Ma tadu tsunaaydyákn, ja Jesukristu tu xyryujtákm éxtamu teetyujkuty, wa'ats ja'ay, es nwindsu'kam ja Dios, es n'awdajtam mat ja njot'ajtam es mada n'anmujaja'an'ajtam, es ja Dios 'yaxájur yu n'awdajtan'ajtam éxtamu windsu'kan di'ibu yu'u tsyeyjy.

⁶ Paadyu Dios jyunañ ma ja jyaaybyajtan:

jixtu! Éj nubjta'agyuts ma Syon kajpn tu'ugu tsujpu tsaa ma potsy ujx,

di'ibats uj tu nwin'ixy.

Di'ibu 'yaxájwadu, ni na'a tkamadátat ja tsoydu'un.

⁷ Es mat miidsaty di'ibu myubajktap, tadu tsaa myudajtypy kajaa yu muj'ajtan; per mat di'ibu kyaj tmubuktá, kyuydyimbyu tyaadu éxtam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan:

Ja tsaa di'ibu ja pojtsu kyaj ttsojktu,

tu net ja'a'ty ma ja tujk t'ujx'áty.

⁸ Es nandu'un yajkuudyúñ jatu'uk ma jyuna'añ:

Tyaadu du'un ja tsaa di'ibu yajtukunajpup es yajkadáy.

Tyukkunajpudap yu'ujuty di'ibu kyaj tkupuktá ja Diosu 'yayuk, mat ko du'anu dun tu pyujta'agudu Dios.

⁹ Peru Dios tu mwin'ixadu miidsaty di'ibu myubajktap, mmduundap ja Rey éxtamu teetyujkuty, wa'ats ja'ayuty miidsaty, ja'ay di'ibu Dios ja'ay'ajtudap. Yu'u mwin'ixadu es xykyajxwa'xat ja oybyu tuunk di'ibu yu'u tu trujta'aky, mat ko mdukniwodu'udyuty ko m'ijtta ma ja koots'át, es myajnejxyuty jiky'ajtpu ma ja jyjánuu tsujpu.

¹⁰ Tuuyur kyajpu Dios mja'ay'átudu, per tyam sitay yu'u mja'ay'ajtudap; tuuyur kyaju Dios mba"ayoojadu, per tyam tu mba"ayówudu.

Ayo'on yajmymada'aky mat ja ma'xtujkun

¹¹ Mugu'ugítaty, nmanu'xtáktupts miidsaty, éxtam jabye'xyjya'ay ma wiink nax wiink kajpn, katu xy'anujx xy'a'oogudu di'ibu ja nini'x kubajk tsyeyjy, di'ibu myudsip'ajtypy ja n'anmujaja'an'ajtam.

¹² Mudattu oybyu mjot mwinma'añ mat ja di'ibu kyaj t'ixy'attu Dios, es du'un yu'ujuty, oy tyam mjaniwaambajttabu nanatukkyujxm éxtamxyur m'axukja'ay'áttu, 'yixtup ja oy'ajtan di'ibu miits mduundap, es ko ja'ay yajpayo'oydyut, net t'awdátat ja Dios.

¹³ Nindsan'ajtamgyujxm mmdowdu pánaty yajkutujkp ya naxwiin, du'un ja yajkutu-jkrukórk, mat ko yu'u waanu kujxm ja kyutujkun,

¹⁴ es pánaty ana'amdu kyutujkun patku'uy, pánaty kyejxyy es ttukkumadówat di'ibáty axuk adátstap es oy trimadya'agut di'ibáty oy tuundap.

¹⁵ Mut ko Dios tseyjpy es miidsuty oy xytyündat, es da'un xya'amóndat di'ibu nanatukakyjxm mniwaambajtudap.

¹⁶ Jiky'attu miidsuty éxtama di'ibu kyaj myadún ma wiink ja'ay, es katá mnaybyjta'aguda kujuun ma ti xytyuna'andát axuuk. Jiky'attu éxtam ja Diosu myaduumba.

¹⁷ Windsu'aguda mujjra mutskra. Tsokta mmamubajkruty. Windsu'aguda es awdattu Dios. Muj'ixta ja yajkutujkra kopk.

¹⁸ Miidsuty di'ibu mduundap, windsu'aguda mwindsún mwindaj es mamadowda, kyaj jya'ayaty je'eyu di'ibu ojyja'ayaty, nanda'un di'ibu ana'amp muk.

¹⁹ Ja'a da'un oy ko xymyamadá'aktá ko nanagooba mya'ayówuda, ja'agyujxm ko xyniáwuda ko Dios 'yijxypy.

²⁰ Per pan miits mduundap ti oyna'unan axuuk, es mut ja ma'xtujkan xymyamadá'aky ko mdukkumadóyaty, ¿ti oy'ajtana dnu taada? Per pan m'ayoodap mut ko ti oy ta xytyuñ, es mmamadáktap mut ja ma'xtujkan, tyaadu da'unu Dios 'yoyjya'ap.

²¹ Paadyu Dios xywoy'om es da'un nma'xtujkam, ja'a ko Kristu 'yayooy mut adsajtamgyujxm, es xymyo'oyum tu'ugu ijxpajtan es nbadu'unam ya'u.

²² Jesukristu kyaj pyekytyuun es ni na'a tkawin'u'añ pán.

²³ Ko pán wi'ixaty 'yanmaay, kyaj wi'ixaty 'yadsoojambijty; ko tsaatsytyuunuda, kyaj t'adsu'kuda, je'eyu ttukkudajku ja Dios, di'ibu pyaye'epy mut ja tui'ajtan.

²⁴ Kristu ja nbojpa'ajtam myunajx ma fini'x kruuzkujxm. Da'un ttuun es n'ijtam éxtama o'kra ko nbekytyuna'anam es njiky'ajtam éxtam pyaadyaty, es da'unu Kristu 'yo'kangyujxm oj nwátsum ma ja nbojpa'ajtam, es tyam njiky'ajtam tui'ajtan maat, éxtama Dios dya-nigutúka.

²⁵ Tuiyap da'un miits m'ijtta éxtam ja borreegu di'ibu ta 'yaxyo'oy, pera ta mjambittu ma Kristu, di'ibu mgwenta'ajtudap éxtam tu'ugu borreegu kwenta'ajtpa.

3

Wi'ix jyiky'attut ja kasaaduty

¹ Nanda'un miidsuty kasaadu toxytyujkuty, naydyukkudákuda ja mña'ay, es da'un, oy mña'ay tkamubaktu ja Diosu 'yayuk, mduk'axájudap ja Jesukristu kyaj ja'agyujxm ko wi'ix xy'anammuda,

² ja'a da'un ko t'ixtat ko miits xyjiky'attu wa'atspa jiky'ajtan es windsu'kan maat.

³ Nayya'oy nayyajpaaduda. Kyajts ya'u n'andijy es xymyamay xymyudajtat ja mwit mgu'ugu jantsy oybyu, o wi'ixu mwaaay mgubajkkujxy xyajtsujtákadat, o wi'ix ja mnini'x oy kyuxu'agut mudu oora.

⁴ Ja tsuj'ajtan di'ibu kyaj ñaxy es ni'igu tsobatp Dios wyindum, ja'a ya'u ko ja'ay ojyjot oywyinma'añ tmudattu es jyiky'attu yuunk naxyryu.

⁵ Pes da'un ñayya'ijttadu tsuj ja wa'atspa toxytyujk jékyap, wyindsu'kuda ja Dios es ñaydyukkudajkuda ja ña'ay.

⁶ Da'unu Saara, yu Abraan ñudo'oxy, tmamadooy ja Abraan, es ttiy "nwindsún". Miits mja'ttup da'un éxtama Saara pan mduundap ja oybyu es kyaj ti xytsyu'agudat.

⁷ Es nanda'un miidsuty kasaadu yedyujkuty, muma'xtúktu mñudo'oxyaty. Windsu'agu éxtam ya'u pyaadyaty. Kyaj jye'eyaty mut ko toxytyujkuty 'yamaayaty, per mut ko nanda'un tmudattu mut miidsuty ja jiky'ajtan di'ibu ta mmo'oyuda ja Dios mut ja kyua'mdsojkan. Tundu da'un, es net kadiibu ni tii mga'adsípudat ko mgajxtá'aktat.

Di'ibu ayoodap ko ttundu ja oybyu

⁸ Di'ibuts uj tu njatuk'uxpuka'andu nidagekyu miidsuty di'ibu myubajktap ja Kristu, ya'u tyaadu: Ittu ti'igyu, naymyama'xtúktu nixim niyam, naydsyókuda nixim niyam mut winu mnot, pa'ayowdu ja'ay, es tuda'aky'attu.

⁹ Ni na'a xykyayajjambittat axuuk ko pán axuuk mdúnudat, es ni xykya'oojumbíttat ko pán m'oojudat. Nik ni'igu kunu'xtu, mut ko Dios mwoojuda es xy'axájudat ya kunu'xan.

¹⁰ Extam jyuna'añ ja Diosu jyaaybyajtan:

Di'ibu tseyjpy jyiky'atá'añ oy es jeky,
kyaj 'yanda'agut es kyaj axuk kajxy tkajxtat;

¹¹ kyaj t'oktuunnat ja axuk'ajtan; ja'a tyúnap ja oybyu,
'yuxta'ayap ja ti'igyu'át, es kyaj jyiky'átat tsipoty.

¹² Mut ko Dios tam kywentu'átyuty ja ja'ay di'ibu jiky'ajtp tui'ajtan maat,
es myudo'oxyty ja kyajxtákan,
per myudsip'ajtyty di'ibu axuuk adátstap.

¹³ Pan amumdu'uk jot miidsuty da'unam xytyunda oy tugékyuty, ¿pán axuuk mdúnudap?

¹⁴ Per pan m'ayoodap mut ko mjiky'attu wa'ats, Dios mgunu'xánudap. Katu pán xytsyu'aguda es katu mmay mdajtu.

¹⁵ Mut winu mjet awdattu Kristu éxtamu mWindsán. Du'uhnam jujp'ixy mnayya'itudat es xy'adsówdat panaty myajttuajudap ti ko xymyabuktá Dios, es ti m'awijx mjuj'ijxtap.

¹⁶ Mudattu ja mjet mwinma'añ wa'ats, es du'un ko pán mniwaambátudat nanatuku mat ko miits m'uxpukpu'átuyaty ja Kristu, yu'ujaty ku'am wu'umda'aydyur tsoydyu'un muut.

¹⁷ Es pan du'unu Dios tseky es m'ayówdat, ni'igu 'yóyaty m'ayówdat ko mjiky'attu wa'ats, es kyaj m'ayówdat mat ja tudyu'unun ko mjiky'attu axuuk.

¹⁸ Mut ko Kristu, oy ni ti peky tkatuufi, tugok je'eyu mat winu xuu winu tiempu 'ye'ky ma jyapatu n'o'kum udsajtum pekyjya'ayaty, es xytyukniwátsum ja nbojpu'ajtum es xyajnujxum wa'ats Dios wyindum. Oj 'yeeky ja Jesusu ñini'x, per Espiritu Santakyujxm jyikypyejky.

¹⁹ Mudu 'yanmuja'an oj ñejxy ma ja anmuja'anaty di'ibu tsimy ijttap, es jap oj tkajxwa'xy ja Diosu 'yayuk,

²⁰ ja anmuja'an di'ibu kyaj tmamudoodu ko Dios jya'awijxadu ma'xtujkan muut esxyur jyodambijttu maanam ja No'ee naty dya'oyu ja arku, ma oj je'eyu niduktujk ja ja'ay tsoy'oktu ko ja ayo'onduu myiifi.

²¹ Ja tadu nuu, du'un ja'a tpaty éxtamu nubajtan di'ibu xyajniitsókum. Ja nubajtan, kyaj yu'ujaty es nuugyujxm ja ñini'x wya'atsat, ja'a du'un esu ja'ay jyot wyinma'añ wa'ats 'yittat Dios wyindum. Ja nubajtangyujxm nniitsókum ja'agyujxm ko Jesukristu jyikypyekey ma 'ye'ky.

²² di'ibu patujku tsajpótm es tyam 'yity aga'añdsyoo ma Dios, es oytyim di'ibu ánklasaty es oytyim di'ibaty ja kyutujkanaty tmamadowdu ja Jesús.

4

Naybyudujkam nixim niyam

¹ Es du'un éxtam 'yayooy ja Kristu ya naxwiifi, nandu'un miits mudattu ja winma'añ éxtam ko 'yayooy, ja'a ko di'ibu du'un tu 'yayoy ma ñini'x kyubajk, tu tmastutta'ay ja pyekey

² es jyiky'átat éxtam ja Dios tseky mabaadu jyiky'ajtan, es kyaj éxtamu ñini'x kyubajk tseky.

³ Tsa'a nadu'un ko mjiky'ajttu éxtam jyiky'attu pánaty kyaj tmadundu Dios, mjiky'ajttu éxtam mnini'x mgubajk ttsojktu, m'adsojktap tii, ami'ikyjya'ay m'ijttu, je'eyu mgáxaty, es m'awdajttu ja agojwinnáx.

⁴ Di'ibu ijty mmugu'uk'ajttap ma tyadu axuukpu jiky'ajtan, du'uh tyam wya'umadya'aydyu mat ko kyaj ja'a muut xyfiakypyanujxtu ko kyaj ñajyujwijsambitadu, es mduk'ak'átadu.

⁵ Per yu'ujaty myugwentu'ajtypy ja Dios, mat ko Dios pyayo'oyaampy di'ibu jiky'ajttap es di'ibu o'ktu.

⁶ Paaty oj yajkajxwa'xy ja oybyu ayuk nandu'un ma di'ibaty o'ktu, es oy yajtadyúndu mudu o'kun ma ñini'x tmudajttu, du'un jyiky'áttat ja jya'ajun mudu Dios.

⁷ Tuu wyingón esu ja'ay yajpayo'oydyut. Paaty miits ittu tuda'aky, wijy es mgajxta'aktat.

⁸ Paaty wa'an t'tity nan ni'igu tsojkan ma miidsaty, mat ko ma ja'ay ñaydsyókadu, may ja peky ñayduknima'xudu.

⁹ Es naymyo'oyudu nixim niyam yu jajttákn esu ka'ay ukun mat winu mjet.

¹⁰ Naybyudákadu nixim niyam éxtam ja Dios tu mmo'oyudu nidu'ugátuyaty ja madakan. Jajttundu yajxon ja kanak pekyruu madakan di'ibu Dios tu mmo'oyudu.

¹¹ Ko pán tkajxwíjt ja myugu'uk, wa'an t'anuumu éxtam ja Dios tu tyuk'uxpékyaty. Es ko pán ttukpudaku tii ja myugu'uk, wa'an ttuifi mat ja muk'ajtan di'ibu Dios tu myo'oyaty, es du'unu Dios awdaty 'yittat Jesukristakyujxm ma tugekyu di'ibu ijtp. Wa'anu Dios tmadaty ja muj'ajtan winu xuu winu tiempu. Wa'an du'unaty.

'Yayowdu panudyu Kristu myubujktap

¹² Mugu'ugítaty, katu du'uhnu mwu'umadu mat ja muk ayo'on di'ibu myajnajxtap. Katu xywyinmaydyu es kyaj du'un jyátat di'ibaty myubujktap ja Kristu.

¹³ Ni'igu mxonda'aktat, mat ko pan du'un miits xytyukmuktá ja Jesukristu 'yayo'on, nandu'un xytyukmúktat ni'igu ja xondakan ko naty myifi jatagok.

¹⁴ Es pan ja ja'ayaty mduunudap axuuk mat ko xypanyujxtu Jesukristu, xonda'aktat, mat ko 'lyity ma miidsaty ja Diosu jya'ajun di'ibu ni'igu muj'ajtan myudajtypy.

¹⁵ Per ko m'ayówdat miidsaty, kyaj mat ko myajja'ay'ooktu, o mmaatstu, o m'axukja'ay'áttu, o m'abi'ts'áttu, o mat ko otyiity xytyuktákadu di'ibu kyaj mbaadadu.

¹⁶ Mut ko pan m'ayoodap ko Kristu mja'ay'átadu, kyaj tyadu tsoydyu'unaty; ni'igu xy'awdátat ja Dios mat ko miits mja'ay'átadu Kristu.

¹⁷ Mut ko tü tpaaty ja tiempu mä Dios tpayo'oya'añ ja jya'ayaty; es pan tsondakp ja Diosu pyayo'oyun mat udsajtam, tüy'ajtanu'u ko 'yakjata'andu di'ibáty kyaj tkuraktu ja oybuu ayuk di'ibu Dios kyajx.

¹⁸ Yu'u dnu tyadu di'ibu 'yandijpy ja Diosu jyaaybyajtan mä juana'añ: "Pan tsip es ñitso'ogut ja ja'ay di'ibu jiky'ajtp tüy'ajtan muut, çti jatánudap ja pekyjya'ay es pánaty kyawindsu'kudap ja Dios?"

¹⁹ Paaty pan yu'u tsoyokan'ajtypy ja Dios es n'ayo'om, n'okjiky'ajtam yajxon, éxtam dyajningutúku ja Dios di'ibu xyajkójum es kyuydyiimpy di'ibu kyajxypy.

5

Wi'ix yajkajxwjtü ja mübujkputajk

¹ Nmanu'xtáktupts ja müjja'aydyujkaty mä mnaymyúku. Pes uj nandu'un müjja'ay éxtam miidsuty. Taptsu naty uj n'ixy ja Kristu ko 'yayooy mä ja kruuz es 'ye'ky, es uj nandu'un ndukmukaambyuts mat miidsuty ja müj'ajtan di'ibu óknam nigaxu'ugaamp.

² Paaty nmanu'xta'aktü, ko éxtam ja borreegu kwentu'ajtpu dyajju'xe'eky yajxon ja byoreegaty, nandu'un miits xykywentu'áttat yu ja'ayaty di'ibu Dios tü mdukkadúku. Tundu du'un xonda'aky'aa xonda'akyjyót, éxtamu Dios tseky, es kyaj mat ko tü myajtuk'ana'amdu o mat ko mmeen'ook'áttu.

³ Katu je'eyu xy'ana'ama'andu ja ja'ayaty di'ibu Dios tü mmo'oyaty es xykywenta'áttat, ni'igu yajxon m'áttat mat yu'ujaty éxtamu ixpajtan.

⁴ Mut ko du'un xykyuydyúndat, es ko myínat ja Borreegu Kwentu'ajtpu Wyindsán, ja'a njuna'anum Nindsun'ajtam Jesukristu, mmay'atánudap. Per kyaj mmo'oya'anudu ja ujts aaygyorónu éxtam di'ibu yu naxwiñ naymyooyudap ja ja'ayaty ko gyanarattu mä pyuy'kkijxyudu. Tyadu koronu pójuna ñi'xta'ay. Peru di'ibu Dios xymyo'oyam, ijtp winu xuu winu tiempu.

⁵ Miits uná'ktujkaty, mmudowdu ja müjja'aydyujkaty; es nidagekyu miits müjja'aydyujkaty es uná'ktujkaty, naybyudáku nixim niyam mat ja tuda'aky'át, mat ko

Dios myúdsip'ajtypy ja di'ibu müjpátap, per pyudajkap pánaty yuunk naxypy ja'ay'ajttap.

⁶ Paaty yuunk naxpyudu Dios wyindum, es du'un ja'tap ja tiempu mä Dios mya'ita'anudu müj.

⁷ Tukkadaku tügekyu Dios di'ibu mjotmay'ajtypy, mat ko yu'u naydyukjotmayduunap mat miidsuty.

⁸ Jiky'attu miits tuda'aky es wijy, mat ko yu mmúdsip, ja müjku'ugópk, du'un jyudity éxtam ja kaa myu'uy mat ja yuu es t'uxta'ay ti 'yokju'xup.

⁹ Tukmamada'aktü ja müjku'ugópk ja'agyujxm ko xymyubaktu Dios, ja'a ko xyñijáwudu ko du'un 'yayoodap ja mmamübjkputy oytyim maaty.

¹⁰ Paaty ko naty miidsuty tü m'ok'ayowdu waanu, Dios nüjx mjujwjtsambítudu oy, myuj myáyt ja mmübjkunaty, es oy xyñijáwudat ko Dios mdsóku. Yu Dios xykyunu'xum müj wiin kaja, es xywyo'om es ti'igyu n'ijtam madu Jesukristu mä myaj'ajtan winu xuu winu tiempu.

¹¹ Myudajtypy yu Dios ja müj'ajtan winu xuu winu tiempu. Wa'an du'unaty.

Kajxpo'xun

¹² Mä tyadu neky tü nnijáyudu miidsuty, nyajtúñts ja Silvanu éxtamu uskribaap, nmamübjkput'ajtam es nmagu'uk'ajtam di'ibu oy tmadún ja Nindsun'ajtam. Tü nnijáyudu tuk aa majtsk aa es mjotkujk'áttat, es n'anamudu ko di'ibu nduknija'ayudap, ja'a du'un ja Diosu myaj'ajtanu tüy'ajtanbu, es ko du'un mjiky'áttat.

¹³ Es éxtam ja Dios tü mwin'ixudu miidsuty, nandu'un tü yajwin'ixtu yu mmamübjkputy di'ibu naymyujkudap Babiloñu. Nidagékyuty yu'ujaty mduknigáxudu Dioskajxy. Esu Markus di'ibuts nja'ap éxtamdsu n'u'ungun, nandu'un mduknigáxudu Dioskajxy.

¹⁴ Naygyajxpo'xudu nixim niyam es naymyunánudu éxtam tukka'axpun. Wa'an ja Dios mmo'oyudu jotkujk'ajtan miidsuty di'ibu Jesukristu jya'ay'ajttap.

Myumajtskpa Neki Di'ibu Peedru Jyaay

¹ Үј Simonk Peedru, Jesukristu myuduumbu esu 'yaróstala, ja'a njuna'anam ko tu xkyxéyats. Ndukniqaxtuptsu tyadu neky miits di'ibátyu nDios'ajtam esu Yajniťsókpa Jesukristu, di'ibu tyiimpy ja tųy'ajtam, tu xymyo'oyam yu mabujkun jantsy oybyu.

² Axájudu ni'igu ja kunu'xan esu agujk'ajt jotkujk'ajtam mut ko xy'ixy'attu Dios es ja Nindsun'ajtam Jesús.

Mabujkputajku jyiky'ajtanuty

³ Dios mut ja myak'ajtam tu xymyo'oyam tųgekyu di'ibu xytyugoy'ajtxam es njiky'ajtam éxtamu Dios ttseky, yu'u xywyo'om mut ja myuj'ajtam esu 'yoy'ajtam.

⁴ Es mut yu'ugyujxmu tyaadadyu Dios tu xymyo'oyam ja oybyu tsujpu wandakun, es du'un n'ijtam oy es wa'ats, éxtamu Dios 'yity oy es wa'ats, es du'un n'axtjam di'ibáty ja nini'x kabajk tszejpy es dyajma'aty di'ibáty ijtp ya naxwiin.

⁵ Paaty mut winu mjot naybyujta'agudu muk, es xy'ak'ya'ixadut ja mjiky'ajtanuty mut ja mmabujkun; es ko xymyudáttat ja mabujkun, nandu'un xymyudáttat ja oyjya'ay'ajtam; es ko xymyudáttat ja oyjya'ay'ajtam, nandu'un xymyudáttat ja wijy'ajt kejy'ajtam;

⁶ es ko xymyudáttat ja wijy'ajt kejy'ajtam, nandu'un xymyudáttat ja nayjyujwiťtsambitu; es ko xymyudáttat ja nayjyujwiťtsambitu, nandu'un xymyudáttat ja ma'xtujkun; es ko xymyudáttat ja ma'xtujkun, nandu'un xymyudáttat ja jiky'ajtam wi'ixu Dios 'yitat windsu'ugu;

⁷ es ko xymyudáttat ja jiky'ajtam wi'ixu Dios 'yitat windsu'ugu, nandu'un xymyudáttat ja tsojkun mut ja mmumabujkputy; es ko xymyudáttat ja tsojkun mut ja mmumabujkputy, nandu'un ja naydsyoku nixim niyam.

⁸ Pın tųgekyu tyadu oybyu winma'añ mmadajttap es xyajmuj xyajmáyudu, kyaju naty nagoobu mnajiky'attu es nan kyaju naty nanataku tu xy'ixy'attu ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

⁹ Per di'ibu kyaj du'un tmudaty tyadu oybyu winma'añ, du'un yu'u éxtam tu'ugu wiints, o nandu'un éxtam tu'uk di'ibu mbaat 'yixy je'eyu wingón, mut ko tu tja'aydyugóy ti ko Dios tu yajwa'adsyaty ma yu pyojpu di'ibu tyuun.

¹⁰ Paaty mugu'ugítaty, ni'igu mnaybyujta'agudu muk es xya'ixadut ma yu mjiky'ajtam ko tyuy'ajtanuty ko Dios mwin'ixadu es mwoojudu. Pın mduundabu du'un, ni na'a mgatu'udagódyat,

¹¹ muj wiin myajni'awátsxadut es mdákudat ma yajkutíky winu xuu winu tiempu ja nYajniťsókpa'ajtam, ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

¹² Paaty du'uñum n'aktukjamyatstu tųgekyu tyaadu, oy xyjanijawudu es mya'ixxadup xkyuydyundu ja tųy'ajtam di'ibu tu myajtuk'axpáktu.

¹³ Du'unats nnasjawu ko xpyátpats esuts nyákut tyadu kajxwíjun maanams n'akyjyiky'aty.

¹⁴ Pes yu Nindsun'ajtam Jesukristu tuts xytyuknijawu ko tsojkuts n'oogánna.

¹⁵ Paaty n'akkajxwíjtu es du'uñum xyjamyátstat tųgekyu tyaadu óyuts nja'o'kpu.

Peedru mudu jyamyunt oj t'ixtu ja Kristu

¹⁶ Ko oj nduk'axpáktu wi'ix ja Nindsun'ajtam Jesukristu myak'ajtam es ko jyumbita'añ ya naxwiin, kyaj oj ndukmadya'aktu anuu madya'aky di'ibu ja'ayadyu naty tu dya'óyudu, pes mudadsu ngu'am wiinats uudsuty tu n'ixtu Jesusu myuj'ajtam.

¹⁷ Mut ko uudsuty támudsu naty mut yu'u ko Dios Teety myooyu windsu'kun esu muj'ajtam, ko myugajxu extu tsajpótm, es yunañ: "Tyaadadsu du'un ja n'U'unguts di'ibuts njantsyseyjpy, di'ibuts muut njotkujk'áty."

¹⁸ Es uudsuty ku'am tu nmadowdu ko Dios oj du'un jyuna'añ, mut ko támudsu naty mut ja Jesús kuni'xkyopkkujxm.

¹⁹ Es du'un ni'igu oy yajnijawu ko tyuy'ajtanuty ja ayuk di'ibu Diosu kyugajxpu yajwa'umdu jaaybyéty. Paaty miits xymyubáktat yajxon di'ibu yu'ujaty kyuxjaaydyu, mut ko yu 'yuxpukunaty, du'un yu'u éxtam tu'ugu kudu'xn di'ibu kyude'xypy ma ja koots it extu ko jyaj'u'ugat ja xuuñ'át es pyudsúmat ja jayxyuu es tkudu'xat ja mjot mwinma'añaty.

²⁰ Tim jujp'am xyjagyúudu tyaadu: Ni tu'ugu Diosu kyugajxpu ku'am kyawinna'añbyaaty di'ibu jaaybyéty ijtp ma Diosu jyaaybyajtam,

²¹ mut ko kyaj ja Diosu kyugajxputy tyukjajtudu tii ja'ay wyinma'añgyujxm, ja Espírítu Santa winma'añmyooyudu.

2

¹ Nandu'an ma ja israelitu kajpn ijtta andákrpty di'ibu junandu ko yu'adyu Diosu kyugajxpu, es du'an nandu'unu ya'uxpajkpu andákrpty mduknimínudap miidsaty yu'uxpajkpu axuugátyru. Es extu 'yaxtjtap yu Nindsun'ajtam di'ibu tu 'yeeky yu'ugyujxmaty, es du'an ñayduknimínuda ku'am pojun ja kutugo'oyun.

² Oyu tyadu jyadu'an'ajtrpu, nimay di'ibu pyanujxaampy yu 'yaxuk jiky'ajtan, es paadyu ja'ayuty t'axtjtu ja tuj'ajtan.

³ Tadu ya'uxpajkpu andákrpty nugoo 'yok'adsojknudu, es tsyoka'andap es miits xymyujydyat yajxon ko naty mduknimadya'agudu yu kya'oywyinma'añaty; per jantsy jékyup oj Dios trujta'aky ja du'ambu ja'ay es yajtuadyúndat.

⁴ Mut ko Dios kyaj oj trojprame'xy ja ánkusaty di'ibu pekytyuundu jékyup, es tkujubjpu ma muj koots'át, es jap oj dyajwe'emy ku'wuu mut ja kadenu, es trujke'ky extu ko yajpayo'oydyat.

⁵ Nan kyaj Dios oj trojprame'xy ja jekyjya'ayuty, ni'igu tkejxy ja ayo'onduu es dyajji'xtaay nidugekyu tadu axuk ja'ayuty, je'eyu dyajtséky ja No'ee, di'ibu kyajxwa'x esu ja'ay wa'ats jyiky'áttat, ja'a mut nijaxtujkpu ja'ayuty.

⁶ Nandu'an ja Dios oj ttukkumadoy ja pekyjya'ayuty ma Sodomu kajpn esu Gomorru kajpn, tñine'ky es extu wyu'umdaay jaam. Du'anu tyadu oj wye'emy éxtamu iixrajtan wi'ix jya'ta'an kyubata'andu ja axuk ja'aydyujk;

⁷ per yajtsók ja Lot, tu'ugu ja'ay di'ibu jiky'ajt tuj'ajtan muut, di'ibu maay taj ko t'ijxy tadu axuk jiky'ajtan ma tadu axuk ja'ayuty.

⁸ Pes tadu ja'ay di'ibu jiky'ajt tuj'ajtan muut ma yu'ujuty, 'yayooy bom bom ma ja 'yaa jyot ko t'ijxy es tmadooy ja axuukpu tu'un kajxun.

⁹ Es du'an ya'ixy ko Nindsun'ajtam Dios ñija'ap wi'ix dyajnitso'ogat di'ibu mduunup, es wi'ix trujku'uga'añ ja axuk ja'ayuty ko yajpayo'oydyat.

¹⁰ Dios tyukkumadowaampy waanu ni'igu di'ibáty yajtuundap ja 'yaxuk winma'añ es t'axtjtu pánuty myudajttap ja kutujkan. Tadu ya'uxpajkpu andakpu, tsoydu'undúkaty es kujjuunaty, es kyaj tsyu'ugudu es twingajxpáttat di'ibáty muj ja kutujkan myudajttap.

¹¹ Oy ja ánkusaty di'ibu ni'igu tmúdaty ja myuk'ajtan esu kyutujkan es kadiinamu tyadu andákrpty, kyaj tkajxpóktu mut yu'ujuty Nindsun'ajtam wyindum.

¹² Per yu tyadu du'ambu andákrpty kyajxtap di'ibu kyaj tjaygyúkada, du'an tmúdatu jyot wyinma'añ éxtamu ujts juyujk di'ibu 'yami'in 'yajajtu es ja ja'ay ya'oogudat. Paaty du'an 'yooktat éxtamu ujts juyujkan,

¹³ ayówdap éxtam tu dya'ayowdu myugu'uguty. Ni kyatsoydyundu xuu'am kyaya'an 'yuuga'andu. Es yu'a dun ayo'on tsoydyu'un ko ñaymyúkada mut miidsaty es kyaydyu, je'eyu kyax'attu, es je'eyu mwín'una'andu miidsaty.

¹⁴ Per je'eyu du'an tjantsy'ixy tjantsytyún ja toxytyujkty es muut pyekytyúnat, mut ko je'eyamu du'an pyekytyuna'añ. Es du'an dyajtagóy ja ja'ayuty di'ibu mbaat twín'uuñ. Tyadu andákrpty nayduyukpaujxudap ja di'ibátyu ja'ay kyaj tmúdaty kajaa ja myubujkan. Je'eyu myeeñ'ooguty. Dios tu kyajxpékyuty.

¹⁵ Tadu andákrpty tu dun tyogoydyu mut ko tu tmúdu'udagódyu ja Diosu ñu'u tyu'u, es ja'a pyanujxtap ja wyinma'añ ja Balán, Beoru myaank, ko tjaganaratán ja meeñ ko tkamumadooy ja Dios.

¹⁶ Peru Dios yajkajx ja Balangu byurru éxtamu ja'ayan, es 'yooju mut ko kyaj oy ttunañ.

¹⁷ Tu'ugu nudajñ di'ibu tu tyuatsnu kyaj mbaat dyajnáxy ja tuudsu, esu yoots di'ibu yu poj wojpuy'kup kyaj dyaky ja tuu; jajtrpu du'an nandu'unu tyadu ya'uxpajkpu andakpu, paadyu Dios pyajta'aga'anudu ma agoots it winu xuu winu timpu.

¹⁸ Pes mut ja 'yanuu xpajkpu dyajtún ja naxwíndu ja'ayadyu 'yaxuk winma'añ, es dyajtu'adíky di'ibuty apénunam tmastu'uty ma jyiky'aty pyojpútún.

¹⁹ Tyadu andákrpty je'eyu twanda'aktu ko ja'ay wa'ats jyiky'áttat, es ku'am 'yitta pekyoty. Pes nidu'uk nidu'uk 'yane'emydyu tadu di'ibu tu myumada'agyuty.

²⁰ Ko pán tmastu'uty ja 'yaxuk'ajtan ja'agyujxm ko t'ixy'attu Nindsun'ajtam éxtamu Yajnitso'kra Jesukristu, es óknam tñjumbity es ñaygyuákyuty mut ja 'yaxuk'ajtan, waanu o'ktáky wyu'umut kadiinam jawyifup.

²¹ Nik óxyup ko ni na'a tkadimnijawu yu oybyu nu'u tu'u, mut ko di'ibu myudsondak yu nu'u tu'u oybyu es óknam tmastu'uty es tñjumbijnu ja 'yaxuk'ajtan,

²² ja'a tyukpatyru éxtam jyuna'añ ja ayuk: "Yu uk ñjumbijtypy ja 'yuatsy es tje'xy", es "ja udsam ko wya'atsnuudsiaa'ay, jumbijtr es nujx myo'ontstsi'y jatagok."

3

¹ Mägu'ugítaty, tyaada da'un ja mymajtskpa neky di'ibu nduknija'ayadap. Ma ja jawyiimbu neky es ma tyadu mymajtskpa nandu'un nduknijayudu es xyja'aygyukadat yajxon.

² Jamyatstu ja xprjukun di'ibu ja Diosu kyugajxpaty nigajxtu jekyup; es nandu'un ja Nindsun'ajtam Jajnutsokpa 'yana'amun di'ibu yu 'yapostulaty mduk'xprjukadu.

³ Tim jujp'am jamyatstu ko naty tyimminannu ja Jesus, mnija'tadap yu ja'ayaty di'ibu jiky'ajttap mudu 'yaxak winma'añ esu ky'amdsokun, es yu'ujaty mduksi'igudap miidsaty

⁴ es jyuna'ana'andu: "Jesus wyandak ko myina'añ jatagok, zkadii? Pes, zma net? Yu n'aptajk'ajtam tu 'yo'knadu, per da'uñam wye'emy tugekyu nandu'un éxtamu naty ko yu naxwiñadu tsyondaky."

⁵ Tyaadaty ja tukxikpaty kyaj tjaygyukaya'andu es kyaj tjamyatsa'andu ko jantsy jekyup taayumu naty tsajp esu nax, di'ibu Dios mut ja 'yayuk pyajtak esu nan ñuwimbudsámut, es dya'ity naujukoty,

⁶ es mut ja nuu, ja ayo'onduu, Dios dyajkutagooy ja naxwiñadu ja'ayaty.

⁷ Peru tsajp esu nax di'ibu jaa tyam, Dios tu jyuna'añ ko yajtoyaampy ko ja'ay jaypayo'oydyut es ko naty dyajkutagoya'añ ja pekyjya'ayaty.

⁸ Katu xyja'aydyugodyu magu'ugítaty, ko mut ja Dios tuk mil jumajt kyaj jyekyaty yu'u, es ni tu'ugu xuu kyarójunaty. Mut ja Dios, ti'igyu yu'u, da'un éxtam tuk xuu o éxtam tuk mil jumajt.

⁹ Kyaj tyu'ajtanaty éxtam naagaty jyuna'andu, ko Dios jajkp tkuydyuñ yu di'ibu wyandakypu. Ja'a da'un ko xymyama'xtujkam, es ja'a da'un jaykypu ja tiempu es ja pojpu ja'ay jyodumbittat, es t'axájudat ja Jesús, kadiibu kyutagodyut.

¹⁰ Per ja'tap ja tiempu ma myina'añ ja Nindsun'ajtam Jesukristu ko ni nga'awijx ngajjp'ijxum, éxtam ja ma'tspu myiñ ni jawyiin tkanigajxy. Es ma tadu tiempu yu tsajp n'ijxtago'oyum mut tu'ugu muk pami'imun. Yu xuu esu po'o esu madsa'ajaty tyoyu'kta'ayut, es wyingin wyinga'at ak juun, es yu naxwiñadu es tugekyu di'ibu ja yaa yajno'kta'ayut.

¹¹ Es kom da'un tugekyu kyutagoya'añ, da'un miidsaty byeen yajxon xy'ixtat wi'ix mjiky'áttat wa'ats es éxtamu Dios tseky

¹² maanum xy'awixtu myina'añ tadu xuu, es xytyúndat wi'ix tsojk myínut. Ma tadu xuu yajno'oga'añ es kyutagoya'añ mut ja juun di'ibu ijtp tsajwinm, es di'ibu jaa'ajtp, tugekyu jyuywya'xta'ayut ko muk tyóyut.

¹³ Peru Dios tu twanda'aky xymyo'oya'anum ja jembyu tsajp esu jembyu naxwiñadu ma tugekyu yajtunat di'ibu tuj'ajtan.

¹⁴ Paaty magu'ugítaty, maanum miits xy'awix xyjup'ixtu ko myina'añ jyata'añ tugekyu taadu, jiky'attu éxtam ja Dios tseky, wa'atsti'knu, kyaj mdsiptúndat, es ni mgapekytyúndat, es da'un kyaj ti xyjwádat di'ibu mjatánudap ko ja'a myínut.

¹⁵ Jaygyukadu, es yu Nindsun'ajtamu mya'xtujkun ko kyaj tsojk myiñ, ja'a myeepy ja tiempu es jyodumbittat ja pojpu ja'ayaty, es yu'yajnitso'ogaampy. Da'un nandu'un tim mnijayudu yu nmagu'uk'ajtam Paablu mut ja kyuwijy'at di'ibu Dios mooyu.

¹⁶ Da'un ja Paablu tkajxwijy ja ja'ayaty ma tugekyu ñeky di'ibu jyaay. Tyu'ajtanu'u ko yu'u tu tkaxja'ay naagaty di'ibu tsip njaygyujkam. Taa yu ja'ayaty di'ibu kyaj yajxon t'axájudu ja Diosu jyaaybyajtan, es kyaj ñay'aguwítsadu mut ja Diosu 'yuxprjukun, yu'ujaty kyutajtp ja Paablu 'yuxprjukun di'ibu tsip es yajjajgyukut, da'un éxtam tkutujtu di'ibu nandu'un jaybyety ijtp ma Diosu jyaaybyajtan. Da'un dyajtydyukadu ku'am ko Dios tyu'adyuna'anadu.

¹⁷ Per miits magu'ugítaty, tu xyñijawudu tugekyu tyaada. Paaty éxkam ko tyadu da'ambu ja'ayaty mwín'uanudu es xymyastu'udat yu mjiky'ajtanu wa'atspu es ma xymyabeky ja Dios.

¹⁸ Yajmaj yajmáyudu wi'ix ni'igu oy xy'ix'áttat ja Nindsun'ajtam Jajnutsokpa Jesukristu. Maj'ajtan muat yu'u 'yítat winu xuu winu tiempu. Wa'an da'unaty.

Myutu'ukpu Neku Di'ibu Fwank Jyaay

Jesús yajkypy ja jiky'ajtan

¹ Ja'ats miits nduknija'ayudap pánu naty jaayum ijtr ko kyajnumu naty ja naxwíñudu syonda'aky, di'ibu myooy ja jiky'ajtan nidagekyu di'ibu jiky'ajtr. Ja'ats uudsaty tu n'ix tu nmudowdu es tu ndoñ tu nmátstuts mududsu ngu'ujuty.

² Tu yajnijáwu yu jiky'ajtan, es uudsaty tu n'ixtu di'ibu yu jiky'ajtan yajkypy, es tyam miits nduknijáwudu es ja'a du'an ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu. Yu'u naty ijtr mudu Dios Teety es tu kyaxe'eky mat uudsaty.

³ Paadyats miits ndukmumadya'aga'andu di'ibuts tu n'ixy es tu nmadóyuts, es nandu'un miits mdi'igyadya'aydyat mat uudsaty es mat ja Dios Teety es mat ja 'yU'unk Jesukrista.

⁴ Du'un nnijáyudu es adsajtam nxondákum nidagekyu ti'igyu es jotkuda'aky.

Diosu du'un ja jajun

⁵ Tyaadu du'un ja ayuk di'ibuts ja Jesukristu xytyuk'axpajk es ngajxwa'xyuts ma miidsaty ko yu Dios yu'u du'un ja jajun, es ma yu'u kyaj ti agoots'ajtam.

⁶ Pún juna'anam ko ti'igyu n'ijtam mat yu Dios, es ndu'uyo'oyam agoots, andákum es kyaj ndu'unam ja táy'ajtam.

⁷ Per pún tu'uyo'oyam ma ja jajun, nmudajtam ja ti'igyua't nixim niyam esu 'yU'unk Jesukristu ñe'pyñ xyajwátsum mat tugekyu nbojpu'ajtam.

⁸ Pún njuna'anam ko kyaj nbojpuja'ay'ajtam, naywyin'u'unam ku'am es ni ti táy'ajtam ngamudajtam.

⁹ Per pún mayajtsam ko nbekytyu'unam, Dios di'ibu tyiimpy ja táy'ajtan, xypy-ojruma'xa'anam es xyajwátsum tugekyu nbojpu'ajtam.

¹⁰ Per pún juna'anam ko ngapekytyu'unam, mat yu'u ngakupajkam ja Diosu 'yayuk es ndíjam ko andakp ja Dios ko jyuna'añ: "Yu ja'ayuty pojputuundabu tugekyu."

2

Kristu adsajtam xyñikajxtútum

¹ Nitítaty, tyámuts miits nnijáyudu kadiibu mbekytyúndat. Per pún jaa pán pyekytyúñ, nmudajtam tu'uk di'ibu xyñikajxtútum Dios windum. Yu'u du'un ja Jesukristu di'ibu tyiimpy ja táy'ajtan.

² Pes yu'u ku'am naydyukwindsu'ku kruuzkajxy es du'un tkumudooy ja nbojpu'ajtam. Es kyaj 'yudsajtamaty je'euy, nandu'un tkumudooy nidagekyu ja naxwíñudu ja'ayadyu pyojpu.

³ ¿Wi'ix mbaat nmudajtam táy'ajtan ko n'ixy'ajtam ja Dios? Pes mudu tyaadu ko nguydyu'unam ja 'yana'amun.

⁴ Mat ko di'ibu junaamp: "Ej n'ixy'ajtypyuts ja Dios", es kyaj tkuydyúñ ja Diosu 'yana'amun, tyadu ja'ay andakp es ni ti táy'ajtan tkamudaty.

⁵ Per ja ja'ay di'ibu kyuydyiimpy ja Diosu 'yana'amun, kexy ka'pxy tmudaty ja Diosu tsojokun, es du'un nnija'am ko ti'igyu n'ijtam mudu Dios.

⁶ Mat ko pún njuna'anam ko nbanajxam ja Jesukristu, xpyátam es njiky'ajtam éxtamu Jesukristu jyiky'ajty.

Jembyu ana'amun

⁷ Mugu'ugitaty, kyajts miits nduknijáyudu ana'amunu jembyu. Di'ibu nduknija'ayudap, ja'ayum nmudajtap di'ibu jawyíñup mya'anmaaydyu. Tyaadu jeky ana'amun, ja'ayum ja ayuk di'ibu tu xymudowdu.

⁸ Oyu du'un, tyaadu di'ibu nduknija'ayudap, yu'u tu'ugu jembyu ana'amun, es ya'ixxap ko táy'ajtanu'u ma Kristu es nandu'un ma miidsaty, mat ko najxp ja kugoots'at es jaj tu'xnop ja táy'ajtan.

⁹ Di'ibu junaamp ko 'yity ma ja jajun es kyaj ttseky ja myagu'uk, taadu ijtrpam kugoots.

¹⁰ Di'ibu tseyjpy ja myagu'uk, jiky'ajtr ma ja jajun, es ni ti kyayajpekykya'ayuty.

¹¹ Per di'ibu myudsip'ajtypy ja myagu'uk, jiky'ajtr es jyudity ma wyingoodsaty, es kyaj tnijawu ma ñejxy, mat ko ja koots'at tu yajjambityuty wiints.

¹² Nitítaty, nnijáyudats miidsaty mat ko Dios tu tme'xy ja mbojpaty mat yu'ugyujxmu Jesukristu.

¹³ U'unkteedyuty, nnijáyudats miits mat ko tu xy'ixy'attu Jesukristu di'ibu taayum ko naxwíñudu syondaky. Ñna'katy, nnijáyudats miits mat ko tu xymumada'akta ja mujku'ugópk.

Nitítaty, nnijáyudats miidsaty mat ko tu xy'ixy'attu Dios.

¹⁴ U'unkteedyaty, nnijáyudats miits mat ko ta xy'ixy'attu Jesukristu di'ibu taayam ko naxwiñudu tsondaky. Una'kuty, nnijáyudats miits mat ko yajxon ta xy'axájudu ja Diosu 'yayuk mat winu mjot. Paaty xymyudattu mak'ajtun es ta xymyemada'akta ja majku'ugópk.

¹⁵ Katu xytsyoktu ja naxwiñudu winma'añ, mat ko yu ja'ay di'ibu tsojoktap ja naxwiñudu winma'añ, kyaj tsoktu ja Dios Teety.

¹⁶ Mat ko tugekyu di'ibu jaa'ajtp naxwiñ, ko ja'ay t'uxta'aydyu di'ibu nini'x kubajk tseyjpy, ko t'adsoktu ko tii t'ixtu es ko myuj pyaadudu ko tii tmadat tjaygyapta, tugekyu tyadu winma'añ esu da'ambu jiky'ajtun jaa myiñ ma yu naxwiñudu, es kyaj myiñ ma Dios.

¹⁷ Peru Dios yajkutugoyaampy ja naxwiñudu winma'añ mat tugekyu di'ibu ja'ay adsojoktap naxwiñudu winma'añgyajxm, per ja ja'ay di'ibu kyudyiimpy ja Diosu tsojokun, jiky'ajtp winu xuu winu tiempu.

Tuy'ajtun esu andakun

¹⁸ Nitituty, ta jya'ty ma tyam tu'uk óknum ja ooru. Tu xymyudowdu ko myina'añ di'ibu myudsip'ajtypy ja Kristu. Pes nagoo 'yokmay'ajnu di'ibu myudsip'ajttap ja Kristu. Paadyats nnijawu ko ta net jya'ty ja tiempu di'ibu tim ok.

¹⁹ Tama ja'ay di'ibu pudsuumdu ma udsaty, per kyaj yu'u t'axájudu Kristu éxtamu Yajnutsókpu. Mat kots xñikaktu, paaty ya'ixy ko kyaj t'axájudu Kristu es nan kyaj yu'adyu nmanubajkpa'ajtm.

²⁰ Per miidsaty kyaj mdu'un'attu, mat ko Kristu mmooyudu ja Espíritu Santu es miidsaty nidugekyu mnija'adap ja tuy'ajtun.

²¹ Nnijáyudats miits mat ko yajxon xñijáwudu ja tuy'ajtun, kyaj nnijáyudu éxtam di'ibu kyaj nnijawu. Miidsaty yajxon xñijáwudu ko ma yu tuy'ajtun, kyaj myiñ ja andakun.

²² Yu'u du'un andakp di'ibu junaamp ko yu Jesús kyaj yu'adyu Kristu. Esu taadu yu'u du'un di'ibu myudsip'ajtypy ja Kristu, pes 'yuxtijpy ja Dios Teety es ja 'yU'unk.

²³ Es di'ibu 'yuxtijpy ja Diosu 'yU'unk, nan kyaj 'yity ti'igyu mat ja Dios Teety. Per pán 'yaxájup ja Diosu 'yU'unk, nan ijtp ti'igyu mat ja Dios Teety.

²⁴ Miidsaty, pes jiky'attu éxtamu Jesukristu 'yuxpajkun di'ibu m'axájudu extu jawyiñup. Es ko du'un xytyunat, m'ittup ti'igyu mat ja Dios Teety es mat ja 'yU'unk.

²⁵ Es tyadu du'un di'ibu Jesukristu ta xytyukwandakum, ja jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

²⁶ Tuts miits nnijáyudu es mnaygywentu'átudat mudu tadu di'ibuty mwín'uanánudup.

²⁷ Per miidsaty kyaj mdugoy'ajtxudu pán mduk'uxpákudup, ja'a ko Jesukristu ta mmo'oyudu yu Espíritu Santu, es yu'u mduk'uxpajkudup tugekyu. Es yu'u du'un ja tuy'ajtun es kyaj tmadaty ja andakun. Paaty ittu ti'igyu mat ja Kristu, éxtam yu Espíritu Santu ta mya'uxpákudu.

²⁸ Pes tyamu net nitituty, ittu ti'igyu mat ja Kristu es mnayjotmakmo'oyudat ko yu'u kyuxu'ugut jatugok, es kyaj xymyudsoydyundat ko myínat.

²⁹ Mnija'adap miidsaty ko Jesukristu tyiimpy ja tuy'ajtun. Pes nijáwudu nandu'un ko di'ibu tyuundup ja tuy'ajtun, yu'u du'un u'unk'ajttap ja Dios.

3

Diosu 'yu'unguty

¹ Jaygyukudu éxtam ja Dios Teety xjantsytsyokkum es xy'u'unkniwa'anam. Es tuy'ajtanu'u xy'u'unk'ajtm. Paaty kyaj xy'ixy'ajtm pánadyu naxwiñudu winma'añ ja'a'ajtudup, ja'a ko kyaj t'ixy'attu ja Dios.

² Mugu'ugituty, udsajtm xy'u'unk'ajtm ja Dios. Es kyajnam xytyuk'ijxam wi'ix n'ak'ijtm, per ko Jesukristu kyuxu'ugut, du'un n'ijtm éxtam ja Kristu, mat ko n'ixa'anam wi'ixu du'un yu'u.

³ Es nidugekyu di'ibu du'un 'yaxájudup ja Kristu éxtamu Yajnutsókpu, yu'ujaty nayyajwátsup ku'am éxtamu Jesukristu wya'adsuty.

⁴ Per di'ibu pekytyuump myudugeepy ja Diosu 'yana'amun. Yu'u ja peky ko kyaju Dios ja 'yana'amun yajpaduñ.

⁵ Es mnija'adap ko Jesukristu myiñ ya naxwiñ yajpojpanitugeebyu, es kyaj yu'u tmadaty ni ti peky.

⁶ Es nidugekyu di'ibu ijttap ti'igyu mat yu'u, kyaj jyudity mat ja pojpu. Per nidugekyu di'ibu pekytyuundup, kyaj t'ixy'aty ja Kristu, es nan kyaj yu'u jya'a'átyuty.

⁷ Nitituty, éxkam mwín'uanudu pán. Pánu Kristu ja'a'ajtp, ja'a tyiimpy ja tuy'ajtm éxtam ja Kristu ku'am.

⁸ Per di'ibu pekytyuump, yu'u ja'a'ajtp ja majku'ugópk, ja'a ko yu majku'ugópk pyektyi-impy jawyiñup extu tyambaat. Yu Diosu 'yU'unk ta myiñ naxwiñ es dyajkutugoya'añ di'ibu ja majku'ugópk tyiimpy.

⁹ Ni tu'uk ʔdsajtəm di'ibũ Dios xy'u'unk'ajttəm njiky'ajttəm ɛxtəmũ pojrũ tuumbũ, mət ko nmudajttəm ja jiky'ajttən di'ibũ Dios tũ xymyo'oym es kyaj mbaat ni'igũ ndu'unũm ja pojrũ, mət ko xy'u'unk'ajttəm ja Dios.

¹⁰ Es mudũ tyaadũ ñigũx'e'ky pũnũdyũ Dios u'unk'ajttap es pũnũty ja mujku'ugõpk u'unk'ajttap. Mət ko di'ibũ jiky'ajtp axuak es kyaj ttseky ja myũgu'uk, kyaj jya'a'átyuty ja Dios.

Naydsyojkũm nixim niyam

¹¹ Pes di'ibũ Jesukristũ xytyuk'ana'amũm extũ jawyĩũp, tyaadũ du'ũn ko nnaydsyojkũm nixim niyam,

¹² es kyaj ndu'unũm ɛxtəm ja Kaĩn di'ibũ ja'a'ajttap ja mujku'ugõpk es dya'e'ky ja myũga'ax Abel. ʔEs ti ko dya'e'ky? Mət ko Abel jyiky'aty tũy'ajttən mət es ja Kaĩn kyaj.

¹³ Mũgu'ugĩtaty, katũ du'ũũũ mwũ'ũmũdũ pũn mdu'ak'ajttũdũp pũnũdyũ naxwĩũdu winmã'ãñ ja'a'ajttũdũp.

¹⁴ Mət ko ndsojkũm ja nmũgu'uk'ajttəm, nnija'am ko yũ Dios tũ xyajjũgãkũm mã yũ o'kũn es tũ xyajmi'inũm mã yũ jiky'ajttən. Di'ibũ kyaj ttseky yũ myũgu'uk, wũ'ũmp yũ'u mã ja o'kũn.

¹⁵ Di'ibũ kyaj ttseky ja myũgu'uk, yũ'u du'ũn yajja'ay'o'kpu. Es miits mnija'ãdũp ko ja yajja'ay'o'kpu kyaj tmũdaty ja jiky'ajttən winũ xũũ winũ tiempũ.

¹⁶ Nnija'am di'ibũ dũn tsojkũn'ajttap, mət ko Jesukristũ dya'ijxũ ko jyiky'ajttən dyajky mət ʔdsajttũgyũxũm. Es du'ũn xypũtũm ʔdsajttəm es nyajkũm ja njiky'ajttũn'ajttəm mət ja'agyũxũm ja nmũgu'uk'ajttəm.

¹⁷ Pũn ja pũn tmũdaty tjagygyepy di'ibũ ndukjiky'ajttəm, es t'ixy ja myũgu'uk tyũgoy'ajttũty, es kyaj tpa'ayoy, ʔwi'ix mbaat tmũdaty ja Diosũ tsojkũn?

Amũdu'uk jot naybyũjtãkũm mã Dios

¹⁸ Nitĩtaty, kyaj nnaydsyojkũm je'eyũ wingũ'ũy agũ'ũy, naydsyojkũm ɛxtəm mbaat ya'ixy di'ibũ ndu'unũm mət ja tũy'ajttən.

¹⁹ Du'ũn nnija'am ko xyja'a'ajttəm ja Dios es n'ijttəm jotkujk Dios windũm

²⁰ ko nbekyjja'am, Dios ni'igũ myũjũty es kũdiinũm ʔdsajttãmũ njot'ajtt nwinmã'ãñ'ajttəm, ñija'ap yũ'u tũgekyũ.

²¹ Mũgu'ugĩtaty, pũn kyaj ti nbekyjja'am, nwinguwa'kũm jotkujk ja Dios,

²² es yũ'u xymyo'oym di'ibũ ʔdsajttəm n'amdo'om, mət ko nguydyu'unũm ja 'yana'amũn es ndu'unũm di'ibũ yũ'u tsyeypy.

²³ Es ja Dios tni'ana'amũ es nmũbũjkũm ja 'yU'unk Jesukristũ es nnaydsyojkũm nixim niyam, ɛxtəm ja Kristũ xytyuk'ana'amũm.

²⁴ Pũn nguydyu'unũm ja Diosũ 'yana'amũn, jiky'ajttəm mət yũ'u, es yũ'u jyiky'aty mət ʔdsajttəm. Nnija'am ko yũ'u jyiky'aty mã ʔdsajttəm, mət ko tũ xymyo'oym ja Espĩritũ Santũ.

4

Espĩritũ Santũ esũ ka'oybyũ

¹ Mũgu'ugĩtaty, jaa may ja ja'ay di'ibũ nayñigajxũdũp ko yũ'u ya'uxpũktũ es ko xytyukn-imĩ'inũm ja Diosũ 'yayuk. Katũ miits xymyũbũktũ, ja'a ko taa may di'ibũ andãktũp, je'eyũ xywyĩn'ũnã'ãnũm. Ixtũ yajxõnũ tadũ 'yũxũpũkũn es net xymyũbũktũt pũn tũy'ajttən ko yũ'u Dios tja'a'áty.

² Du'ũn xyñijãwũdũt ko yũ'u Diosũ Jya'ajũn tja'a'áty: nidũgekyũ pũnũty jũnãndũp ko yũ Jesús yũ'ũdyũ du'ũn ja Kristũ, Diosũ 'yU'unk di'ibũ miin yã naxwĩĩũ ɛxtãmũ naxwĩĩũdu ja'ay, ja'a myũdajttap ja Diosũ Jya'ajũn.

³ Ja di'ibũ jũnãũmp ko Kristũ kyaj du'ũn oj myĩñ, kyaj ja Espĩritũ Santũ tmũdaty, ja'a taadũ myũdsip'ajttypy ja Kristũ. Es tũ xymyũdowdũ miĩdsũty ko myĩnã'ãñ di'ibũ myũdsip'ajttypy ja Kristũ. Pes ta net yã naxwĩĩũ.

⁴ Nitĩtaty, miĩdsũty Dios mja'a'ajttũdũp. Tũ xymyũmadã'aktũ tadũ andãkũty, mət ko yũ Espĩritũ Santũ di'ibũ miĩdsũty mət m'ittũ, ni'igũ yũ'u myũjũty es kũdiinũmũ ka'oybyũ di'ibũ ja yã naxwĩĩũ.

⁵ Tadũ andãkũ yũ'u ja'a'ajttũdũp ja naxwĩĩũdu winmã'ãñ, paaty tkajxwã'xtũ ja naxwĩĩũdu winmã'ãñ, es myũdoo'ijttũdũ ja ja'ay di'ibũ naxwĩĩũdu winmã'ãñ ja'a'ajttũdũp.

⁶ Per ʔdsajttəm Dios xyja'a'ajttəm. Di'ibũ Dios 'yijxy'ajttypy, myũdoo'ijttypy ja ayuk di'ibũ ngajxwã'xũm. Per di'ibũ kyaj Dios jya'a'átyuty, kyaj xymyũdoo'ijttəm. Es du'ũn mbaat n'ũxkajppũm pũn myũdajttypy ja Espĩritũ Santũ di'ibũ tũy'ajttũn yajkyppy, es pũn myũdajttypy ja ka'oybyũ di'ibũ win'ũũmp.

Dios yũ'u du'ũn ja tsojkũn

⁷ Mũgu'ugĩtaty, n'oknaydsyojkũm nixim niyam, mət ko yũ tadũ tsojkũn myĩñ mã Dios. Nidũgekyũ di'ibũ myũdajttap ja tsojkũn, yũ'u Dios u'unk'ajttũdũp, es 'yixy'ajttap ja Dios.

⁸ Di'ibu kyaj tmadaty ja tsojkan, kyaj yu'ujaty t'ixy'attu Dios, mat ko Dios yu'u du'an ja tsojkan.

⁹ Dios xytyuk'ijxam ja tsojkan adsajtam ko tkejxy ja tyu'uk U'unk ya naxwiin es nmadajtam ja njiky'ajtam'ajtam mat yu'ugyujxam y'U'unk.

¹⁰ Kyaj yu'adsajtamaty jawyiin ndsojkan ja Dios, jawyiin'ajtr yu'u oj xytsyojkan es xytyuk'ijxam mat ko xytyuknigajxam ja y'U'unk es xyajpojpanitugo'oyam.

¹¹ Mugu'ugitaty, mat ko du'an ja Dios ta xytsyojkan, nandu'an nnaydsyojkan nixim niyam.

¹² Ni na'a panu Dios tka'ixy. Per pan nnaydsyojkan nixim niyam, Dios ijtr ma adsajtam es nmadajtam ja tsojkan.

¹³ Es mat ko Dios ta xymyo'oyam yu Espiritu Santa, ta xytyuk'ijxam ko yu'u 'yity mat adsajtam, es adsajtam n'ijtam mat yu'u.

¹⁴ Es tats n'ixyats ku'am es ngajxte'xyats ko Dios Teety tkejxy ja y'U'unk ya naxwiin éxtamu Yajniisókrü.

¹⁵ Oytyim panaty di'ibu 'yijxkajpy ko Jesús yu'u Dios y'U'unk'átyuty, jiky'ajtr mat ja Dios es ja Dios jyiky'aty mat yu'u.

¹⁶ Es du'an nnija'am es nmubajkan ko Dios xytsyojkan. Dios yu'u du'an ja tsojkan, es pan nnaydsyojkan nixim niyam, Dios jiky'ajtr mat adsajtam, es adsajtam njiky'ajtam mat ja Dios.

¹⁷ Es ko njiky'ajtam mat ja Dios, muj máyap es kexy ka'pxy 'yítat ja ndsojkan'ajtam es ndukmu'awdajtam ko Dios xyryayo'oyam, ja'a ko n'ijtam ya naxwiin éxtamu Kristu.

¹⁸ Ma jyámaty ja tsojkan, kyaj jyámaty ja tsu'ugu. Di'ibu myudajtypy kexy ka'pxy ja tsojkan, yajkekyry ja tsu'ugu. Ja'a ko pan ndsu'kam tii, njajrtsu'kam ko xytyukkumadowa'anam di'ibu ta ndu'undugo'oyam. Ko ti ndsu'kam, kyaj kexy ka'pxy nmadajtam ja tsojkan.

¹⁹ Dios jawyiin xytsyojkan adsajtam. Paaty adsajtam ndsojkan ja Dios.

²⁰ Pan ja pan jyuna'añ: "Uj ndsejpyats ja Dios", es kyaj tseky ja myugu'uk, andakru taadu. Pan di'ibu kyaj tseky ja myugu'uk di'ibu yaa 'yijxypy, nan kyaj mbaat tseky ja Dios di'ibu kyaj t'ixy.

²¹ Mat ko Dios ta xytyuk'ana'amam ko di'ibu tsyeypy ja Dios, nandu'an ttsókat ja myugu'uk.

5

Wi'ix ja ka'oybyu nmamadákum

¹ Nidugekyu di'ibu yaxájap ja Jesús éxtamu Kristu, yu'u du'an ja Dios u'unk'ajtudap. Ja ja'ay di'ibu tsyeypy tu'ugu u'unkteety, nandu'an tseky yu u'unkteedyu 'yu'unguty.

² Ko ndsojkan ja Dios es nguudyu'unam ja 'yana'amam, ndsojkanu naty nandu'anu 'yu'unguty.

³ Es ko ndsojkan ja Dios, nguudyu'unamu naty yu 'yana'amam. Es kom xy'u'unk'ajtam ja Dios es ndsojkan, kyaj muk nja'am es nguudyu'unam di'ibu yu'u xytyuk'ana'amam,

⁴ mat ko nidugekyu adsajtam di'ibu xy'u'unk'ajtam ja Dios, nmamadákum es kyaj ndu'unam ja naxwiinudu winma'añ. Nmamadákum mat ko nmubajkan ko ja Jesús yu'u Kristu, Diosu y'U'unk.

⁵ Pánaty myubajktap ko Jesús yu'u Diosu y'U'unk, myamadáktap es kyaj ttúndat ja naxwiinudu winma'añ.

Jesús yajni'ajxy ko Dios yu'unk'átyuty

⁶ Ko Jesús myiin ya naxwiin, oj ya'ijxwe'emy mat ja nuu es ja ne'pyñ, kyaj jye'eyaty ja nuu, ja'a mat ja nuu es ja ne'pyñ. Es ja Espiritu Santa ku'am dyajtydydyku, es ni na'a kya'anda'aky.

⁷ Tuguuik jyam'aty tsajpótm di'ibu yajtydydyjku'bu tyaadu: ja Dios Teety, ja Diosu y'U'unk esu Espiritu Santa. Es ti'igyu ja tuy'ajtam di'ibu yajktap.

⁸ Es tuguuik jya'a'aty naxwiin di'ibu yajtydydyjku'dubu tyaadu: ja Espiritu Santa, ja nuu es ja ne'pyñ. Es ti'igyu ja tuy'ajtam di'ibu yajktap.

⁹ Nmubajkan ko tnikajxpátta ja'ayaty. Per yu Diosu ñikajxpajtam kanak nipat 'yóyaty. Yu Dios ta jyuna'añ ko Jesús yu'u y'U'unk'ajtypy.

¹⁰ Di'ibu myubejkyry ja Diosu y'U'unk, myudajtypy jyodoty wyinma'añóty di'ibu ñikajxpejtypy ko tyuy'ajtamaty. Per di'ibu kyaj tmabeky ja Dios, du'an t'ixy éxtam 'yanda'aky ja Dios, mat ko kyaj tmabeky ja Diosu ñikajxpajtam ko jyajunáñ: "Jesús uj n'U'unk'ajtypy."

¹¹ Tyadu nikajxpajtam yu'u du'an: ja Dios ta xymyo'oyam ja jiky'ajtam winu xuu winu tiempu, esu tyadu jiky'ajtam 'yity mat ja y'U'unkkyujxm.

¹² Di'ibu yaxájap ja Jesús éxtam ja Diosu y'U'unk, myudajtypy tyadu jiky'ajtam. Per di'ibu kyaj t'axaju Jesús éxtam ja Diosu y'U'unk, kyaj tmadaty tyadu jiky'ajtam.

Kajxwíjn esu kajxpo'xun

¹³ Nnija'ayudapts miits di'ibu myubajktap ja Diosu 'yU'unk, es xyñijáwudat ko xymyudattu ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

¹⁴ Kyaj ndsu'k nja'am ko n'amdo'om tii ja Dios, mat ko nnija'am ko ti n'amdo'om di'ibu ijtp ti'igu di'ibu yu'u tsyejpy, yu'u xymyudo'om.

¹⁵ Es mat yu'nyu ko xymyudo'om, nnija'am ko xymyo'oyum naty di'ibu n'amdo'om.

¹⁶ Pan 'yijxyu ko tu'ugu myugu'uk ttuñ ja peky di'ibu kyaj myunejxyuty ma ja o'kan, wa'an tkajxta'aky ma Dios kadiibu 'yoogat. Ja'a ko taa yu peky di'ibu manajxp ma ja o'kan, es madu tyadu peky kyajts njana'añ es kyajxta'agut yu'ugyujxm.

¹⁷ Tugekyu axukru yu'u dun peky. Es taa yu peky di'ibu kyaj myunejxyu ma ja o'kan.

¹⁸ Nnija'am ko di'ibu myudajtyu ja Dios éxtam Tyeety, kyaj pyekytuun'adu'utsy, mat ko Diosu 'yU'unk tkwentu'aty di'ibu Dios jya'a'ajtyu, es kyaj ja majku'ugórk wi'ix tyúñty.

¹⁹ Nnija'am adsajtam ko Dios xyja'a'ajtam esu majku'ugórk yu'u ja'a'ajtudap tugekyu di'ibátu naxwíndu winma'añ ja'a'ajtudap.

²⁰ Es nnija'am nandu'un ko ja Diosu 'yU'unk tu myiñ es tu xymyo'oyum yu nwinma'añ'ajtam es n'ixy'ajtam ja Dios. N'ijtam ti'igu mat ja Dios es mat ja 'yU'unk Jesukristu. Tyu'ajtanaty ko yu'adyu Dios, es yu'u du'un yajkyu ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

²¹ Nitituty, éxkam ko xywyindsu'ugudat di'ibu kyaj Dyios'aty.

Myamajtskpu Neky Di'ibu Fwank Jyaay

Tuy'ajtun esu tsojkan

¹ Ëj, mujja'ay Fwank. Nduknigajxtaptsu tyadu neky ja Kiiryu di'ibu Dios wyin'ijx, esu 'yu'unguty di'ibuts uj njantsytsyojktap; es kyaj jye'eyuty uj, nandu'un nidagekyu di'ibu tu nrijawudu ja tuy'ajtun.

² Ndsóktats miits mut yu'ugyujxmu tuy'ajtun di'ibu nmudajtam njodoty nwinma'agñóty, es 'yity mut udsajtam winu xuu winu tiempu.

³ Wa'anu Dios Teety es ja 'yU'unk Jesukristu mgunu'xudu, es mmo'oyudu ja pa'ayo'on esu aguik'ajt jotkujk'ajtun, es ja'a muut n'ijtam ma ja tuy'ajtun esu tsojkan.

⁴ Byeenats tu njantsyxyonda'aky kots tu nrijawu m'u'unguty jyiky'attu mut ja tuy'ajtun, du'un éxtam ja Dios Teety xytyuku'ana'amun.

⁵ Es tyam, mugu'ugitu Kiiryu, nmunu'xtákyryuts ko nnaidsyojkan nixim niyam. Tyadu di'ibu nduknija'ayap, kyaj yu'ujuty ja Diosu 'yana'amunu jembyu, ja'ayamu'u di'ibu n'okmudajtambe extu jawyíñap;

⁶ esu tyadu du'un ja tsojkan ko nguydu'unam du'un éxtam jyana'añ ja Diosu 'yana'amun. Yu'u ja ana'amun di'ibu mmadoodu extu ko xumyubajktsondáktu Kristu, ja'a ko nnaidsyojkan nixim niyam.

Win'u'umbuty

⁷ Pes may jaa jyudity ja win'u'umbutajk ma tyadu naxwíñudu di'ibu kyaj t'axájudu ja Jesús ko yu'udyu Kristu, Diosu 'yU'unk di'ibu kyajx ya naxwíñ éxtamu naxwíñudu ja'ay. Di'ibu du'un andakp, yu'u du'un myudsip'ajtypy ja Kristu.

⁸ Naygywentu'átadu, kadiibu tyugóyut di'ibu tu xytyundu, es du'un kexy ka'pxy myajkumádyut.

⁹ Di'ibu 'yaktimnikeempy ja Jesukristu 'yuxprijkan es kyaj wye'emy mut yu 'yuxprijkan, kyaj 'yity mut ja Dios; per di'ibu 'yaxájap es tkuydyúñ ja Jesukristu 'yuxprijkan, ijtr mudu Dios Teety es nandu'un mudu 'yU'unk Jesukristu.

¹⁰ Pun ja pán mninujxudu mya'uxpuka'andudu wiink, es kyaj yu'ujuty ja Jesukristu 'yuxprijkan, katu xuyupuktu es mya'uxpukudut ma miits mnaymyukudu.

¹¹ Es nan katu miits xyajjotkujk'attu ni wi'ix tsoo.

¹² Máyñamts miits nja'anammya'andu, per kyajts nja'aya'añ ma tyadu neky. Nujxagambuts ku'am ma miidsuty es nmumadya'aga'andu ku'am, es du'un kya'pxut ja nxondakan'ajtun.

¹³ Yu mmuga'ax di'ibu Dios nandu'un win'ijxu, esu 'yu'unguty, mduknigáxudu Dioskajxy.

Myuduguukpu Nemy Di'ibu Fwank Jyaay

Gayu oy yajniqajxy

¹ Eǵ muija'ay Fwank. Nduknigejxpyyudsu tyadu neky mij, Gayu di'ibats njantsytsyejpy tui'ajtun muut.

² Pes mugu'ugitu, n'amdeebys ja Dios es oy muk m'itat, du'un éxtam oy m'ity mwe'emý muđu Dios.

³ Pes xondákruts muk ko myiindu nidu'uguty ja nmugu'uk'ajtam es xtyukmumadya'aktats ko mij xpyradún ja tui'ajtun.

⁴ Ni tiits ni'igu xkyayajxonda'aky kots nnijawu ko n'u'ungdyats 'yitta ma ja tui'ajtun.

⁵ Mugu'ugitu, oy xtyuun ko xpyrudak ja nmugu'uk'ajtam, es ni'igu púnaty wiink tsoo tso'ondup.

⁶ Yu'ujuty ku'am tu tmadya'aktu ma mabujkrutujk ñaymyúkuđu wi'ix xtysojktu. Es oy xtyuun mut ko xpyrudákuđu ma tyu'uyo'oydyu, mut ko Dios tsyejpy es du'un xtyyúnat.

⁷ Pes yu'ujuty jyúditu tmáduđu Jesukristu es tkajxwa'xtu Jesukristu 'yayuk majaty ja ja'ayaty, es ni tka'axájjuđu pudujkan ma tadu ja'ayaty di'ibu kyaj t'axájjuđu Jesukristu.

⁸ Paaty udsajtam xpyrátam es nbudujkam, mut ko du'un muut ti'igyu nmádu'unum ja Dios.

Diórefes esu Demetryu

⁹ Du'unats tu nnijayu ja mabujkrutujk di'ibu naymyúkuđu ma mij, per jap 'yityu tadu Diórefes di'ibu tim'ana'amaamp es kyaj tkuudyuna'án éxtamts nja'anuumu.

¹⁰ Paaty kots nujpta'agut, net ndukmumadya'aktat nidugekyu miidsaty éxtamts udsaty xyñibi'tskajxudu, xyñi'oo xyñiyaxudu mut ja andakungyujxm; es muđu tyaađu kyajyum jyotkuda'aky, nan ni ja'a tka'axaju ja nmugu'uk'ajtam di'ibu nujxtap ya'axrujkrp, es kyaj tkupeky esu wiinkpu 'yaxájjuđu. Es púnaty 'yaxajuyándup, 'yaxwojppudseempy tsajptugóty.

¹¹ Mugu'ugitu, katu xpyradún ja axuukpu ijxrajtun. Padún ja oybyu. Di'ibu oy tyiimpy, Dios ja'a'ajtap; per di'ibu tyiimpy ja axuukpu, kyaj tka'ixy'aty ja Dios.

¹² Byeen yajxon tmadya'aktu nidugekyu ko Demetryu jyiky'aty tui'ajtun muut. Es tui'ajtun yu'u, mut ko jyiky'aty éxtam ja Dios tseky. Nandu'un udsaty nnikajxrajttuptsu tyaađu, es mij mnija'ap ko kyajts n'andá'aktu.

¹³ Máyñumts miits nja'anuumaya'andu, per kyajts nja'aya'án ma tyadu neky,

¹⁴ nujxáambats ku'am ma mij es nmatmadya'aga'án wingu'am agu'am.

¹⁵ Dios myajtotkujk'átudup. Nmugu'uk'ajtam di'ibu yam mduknigáxudu Dioskajxy. Tunu may'ajtun, mo'oydyu ni'amuka Dioskajxy di'ibáty jap ma mij.

Neky Di'ibu Juudas Jyaay

¹ ʘj Juudas, Jesukristu myaduumba, myaga'axu Santya'agu. Nduknigajxtuptu tyadu neky ja ja'ay di'ibu Dios Teety tu twin'ixy es tja'a"ata'añ, es di'ibu Jesukristu kyuwaampy.

² Wa'anu Dios mmo'oyudu pa"ayo'on, agujk'ajt jotkujk'ajtan esu tsojkan.

Pánaty tyuk'xpujktup ja andakun

³ Mugu'ugitaty, byeenats tu njantsytsyegy nduknijayua'andu ja nitsokun di'ibu nmudajtam. Per nja'abats ko koonamts nnijayut es nmunu'xta'aktat es xytyúndat wi'ix kyaj pán dyajtagátsut di'ibu nmubujkam, di'ibu tugok je'eyu yajmooy ja Diosu jya'ayuty.

⁴ Ja'a ko tu ja ja'ay andakungyujxm tyákudu má miidsuty. Yu'u ja Diosu 'yayuk 'yandijpy di'ibu extu jékypur má yajjaaywya'um ko du'ambu ja ja'ay windugoyándur, éxtam pyaadyuty. Mut ko 'yaxukja'ay'áttu, jyanandu ko Dios myay'ajtungyujxm nyajpojrama'xam, es paaty mbaat nnu'indu'unum, es 'yaxtijtup ja Nindsun'ajtam Jesukristu.

⁵ Paaty miits ndukjamyatsa'andu, oy xyjanijáwudu, ko oy ja Dios tjayajpudsuumdu Ejirtu nidugekyu israelitu ja'ayuty, óknum dyajkutagooy di'ibu majaty kyaj tmubujkta.

⁶ Es nija'ajuty ja anklus di'ibu kyaj tmumudooy ja Dios, es tmastuty ja tyuunk di'ibu Dios mooyu, Dios myudajtypy tsimy má koots it es ttukumadowa'añ ko tpayo'oyat.

⁷ Nandu'un jya'jtu Sodomu esu Gomorra mut ja wiingátypyu kajpn di'ibu myuwingon'ajtypy. Tadu ja'ayuty naygyu'uyajkudu es myu'indúndat, es ttúndat di'ibu kyaj jyapaadyuty ttúndat. Paaty ja Dios dyajkadáky ja junya'ank tsajpótm es dyajtooydyaa tyagekyu ja kajpn. Es du'un ja Dios xytyuk'ijxam wi'ix ttaudyuna'añ ja pekyjya'ayuty.

⁸ Per oy tjatimnijáwudu tugekyu tyáadu, nandu'unu tadu andakpu dya"axuugudu ky'u'm nini'xaty es t'axtijtu ja Diosu kyutujkan, es extu wyingajxrajtup pánaty ijtup jam tsajpótm.

⁹ Per extu yu arkanklus Migel kyaj du'un t'oooy ja mujku'ugópko ko dyajtsiptáktu mut ko tjayajnujáñ ja Moisesu ñini'x, je'eyu t'anmaay: "Wa'an ja Nindsun'ajtam mwin'oooyaty."

¹⁰ Peru tadu andákraty ñi'o'odup di'ibu kyaj tnijáwudu. Du'un yu'ajuty éxtamu ujts jayujk, kyaj jyaygyúkudu es ñayyajtagóyudu.

¹¹ Iparoobuty yu'ul, mut ko t'axtijtu ja tuj'ajtan es tpadundu ja ky'u'm winma'añ éxtamu Kain. Kyaj ttundu di'ibu Dios tsyejpy, mut ko myeeñ'oooyaty éxtamu Balán, es éxtamu Koree, du'un 'yooktat ja agyujxm ko tnibedu'uktu ja Dios.

¹² Ko mnaymyúkudu es mgay m'uuktu Dios tsojkungyujxm, tyadu andákraty tyákudu má miidsuty, es ni kyatsoydyundu es xymyutkay xymyut'uuktu. Du'un yu'ajuty éxtamu borreegu kwentu'ajtpu di'ibu naygywenta'ajtup ku'um, éxtamu yoots di'ibu kyaj tmadaty ja tuu es yajnejxyuty ja poj, du'un yu'ajjuty éxtamu je'xykyépyan di'ibu kyaj tyuum'p'aty, éxtam tu'ugu kery di'ibu tu tyatsnu mudu ñi'aats ñigox.

¹³ Tadu andákraty, yu'u myanujxtup ja jiky'ajtanu axuukpu extu mbaat yajtsoydyundu. Du'un yu'ajuty éxtamu jikymyejñ ñikapy es dyajpudsémy ja axuukpu mejyñbyu'aay, es nandu'un éxtamu madsa'ada'atsy ko ñaxy tsajwinm ko tye'xy muk es waanu 'yity, ta pyi'itsy, esu du'unu tadu andákraty wya'umdu muk agoostuuy wina xuu wina tiempu.

¹⁴ Yu'udyu dunu tyáadaty di'ibu tim jékypur myadyak ja Enok, ja Adanu 'yok myujxujk naska'axubu. Du'un jyanáñ ja Enok: "N'ijxats ja Nindsun'ajtam ko myiñ mut kanak milu 'yánklusaty,

¹⁵ es tpayo'oyat nidugekyu ja ja'ay es tkumadówat ja axuk ja'ayuty di'ibu tu ttundu tugekyu axuukpu, es mut ko nandu'un mut ja axuk ayuk tu tkajxpaattu ja Dios."

¹⁶ Esu tyadu andákraty myu'u'undup ja Dios esu wiingátypyu, ni na'a kyajotkuda'aky mut ja di'ibu myudajtup. Ja'a tyuundup di'ibu yu'u ku'um tsojktup, kyua'awak'áttu es ñayyajmujpajta'aga'anudu, es oy myadya'akta mut ja wiinkpu ja'ayuty ko ti tsoktu di'ibu ku'um tyuk'oy'áttup.

Kajxwíjan mut ja mubujkpty

¹⁷ Per miits mugu'ugitaty, jamyatstu wi'ixu Nindsun'ajtam Jesukristu 'yapóstaluty xytyukmumadyákum.

¹⁸ Du'un jyanandu: "Ja tiempu di'ibu tim okpu jaa"ataamp ja ja'ay di'ibu tyukxi'igaampy ja Diosu 'yuxpujkan es jyiky'ata'añ éxtam yu'u ja 'yaxuk winma'añ."

¹⁹ Tyáadu du'ambu ja'ay yu'u yajnaywya'xup ja nmagu'uk'ajtam es jyiky'attu éxtam ja ñini'x kyubajk tsoktu, es kyaj tmadattu ja Diosu jya'ajun.

²⁰ Per miits mugu'ugitaty, yajmujwiin yajkajaaju nmubujkan nixim niyam, es kajxta'aktu éxtam ja Espiritu Santu mnu'umo'oy mdu'umo'oyudu.

²¹ Naymyadátudu mut ja Diosu tsojkan es jujp'ixtu ko myina'añ ja Nindsun'ajtam Jesukristu, ko mut ja pya"ayo'on xymyo'oya'anum ja jiky'ajtan wina xuu wina tiempu.

²² Pa"ayowdā pānaty kyaj oy tnijāwudā ti ja Dios tsyejpy.

²³ Di'ibū tū dān timnāyayajtgoyānānāp, yajtso'ok ēxtām jyawū xyjuuty jānóty; esū wiingátypū pa"ayow es yajtso'ok, per éxkām mya"axūgudā māt ja 'yaxuk jiky'ajtān.

²⁴ Ja nYajnitsokrū'ajtām, ja Diosū tu'ukrū di'ibū myūdajtyrū ja māk'ajtān es kādīibū mbekykya'ādāt es myajkaxū'ugudāt wā'ats Dios wyindum mā ja myūj'ajtān, es māt nī'igū xondakān,

²⁵ wa'an ja'a tmādattū ja māj'ajtān, māk'ajtān, es ja kutujkān. Dē'un 'yijty Nindsūn'ajtām Jesukristakūjxm mā kyajnāmū naty tsyonda'aky ja naxwīñudā, tyamū dē'un 'yity, es winū xū winū tiempū dē'uñēm 'yītūt. Wa'an dē'unaty.

Di'ibu Dios Myooy Ja Jesukristu Es Ttuknijawudat Ja Myuduumbuty

¹ Di'ibuts nguxjaapy ma tyadu neky, yu'u di'ibu Dios myooy ja Jesukristu es ttuknijawudat ja myuduumbuty di'ibu tsojkar es tsojk tyuna'ain jyata'ainuty. Jesukristu tkejxy nidu'ugu 'yanklas ma uj, Fwank, Jesukristu myuduumba, es tats xytyuknijawu tugekyu tyaaadu.

² Paaty ma tyadu neky nnikajxpejyats ko tyu'ajtanaty di'ibuts n'ijx nmudoo, ko yu'u ja Diosu 'yayuk es di'ibu Jesukristu xytyuk'ijx xytyuknija'ajuts.

³ Dios kunu'xadap di'ibuty kyajxtap, es kunu'xadap nandu'un di'ibu myudeery ja myadya'agy tyadu ayuk, es tmubaktut es tkuyduyndut di'ibu ijtp yaa kaxja'ay, mat ko tu wyingon ja tiempu ma tyuna'ain jyata'ainuty.

Fwank tnijayu ja mubujkputyk nijxtujk pekypyu

⁴ Uj Fwank. Nnijayats yu mubujkputy di'ibu naymyujkadap ma jxtujkpu kajpn Asyu n'axoxy. Wa'an ja Dios mgunu'xadu es mmo'oyudu ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, ja Dios di'ibu ijtp, da'ainam 'yity, es da'ainam 'yita'ain. Nandu'un mgunu'xadut ja Espiritu Santu es mmo'oyudut ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, ja Espiritu Santu di'ibu ijtp ma uñaaybyajn ma Dios yajkutiky, es tuuñ jxtujk naxu tuunk.

⁵ Es nandu'un ja Jesukristu, di'ibu ñikajxpejtypy ja tu'ajtan, mgunu'xadut es mmo'oyudut ja agujk'ajt jotkujk'ajtan, di'ibu jawyiin jikypuyk ko 'ye'ky, es tyam yajkutiky ma nidugekyu naxwiñudu ja'ayudu ryey. Jesukristu xytsyojkam, tu xyajwatsam ja nbojpa'ajtam mat ja ñe'pyñ,

⁶ es tu xypuytákam yajkutujkpu es teedyuty, es nmadu'unam ja Dios Teety. ñ'ok'awdajtam ja Jesukristu di'ibu winu xuu winu tiempu tmudaty ja muj'ajtan esu muk'ajtan! Wa'an da'anuty.

⁷ Ixtu, Kristu miimp yoodsoty. Nidugekyu naxwiñudu ja'ay t'ixtat, es extu ja'ajuty di'ibaty yajkruuzrajtadu; es nidugekyu naxwiñudu ja'ayuty jy'uay ya'axtat ko t'ixtat. Es da'un jyata'ain. Wa'an da'anuty.

⁸ Nindsun'ajtam Dios, di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy, yu'u da'un janaamp: "Ujtsu da'un éxtam ja A es éxtam ja Z, ujtsu da'un ja jawyiimbu es ja tim okpu, di'ibu ijtp, da'ainam 'yity, es da'ainam 'yita'ain."

Fwank t'ixy ja Kristu

⁹ Uj Fwank, mmamubujkputy. Mat yu'agyujxmu Jesús uj n'ityats mat miidsaty ma Diosu kyutujkan, ayo'on es ma'xtujkan. Tats xyjapajta'aktu éxtamu tsimjya'ay ya ma islu di'ibu xyu'ajtypy Patmus, mat ko ngajxwa'xyats ja Diosu 'yayuk es nnigajxy nnimadya'agyats ja Kristu.

¹⁰ Ma tu'ugu domingu xuu ja Espiritu Santu xyñigudákuts. Nétats nmudooy éxtam pán muk kyajxy n'axku'ayats mat tu'ugu ayuk, da'un éxtam ya'axy ja trompetu,

¹¹ es xy'anmaayats:

—Kaxja'ay nekykyujxm di'ibu m'ijxypy, es tuknigaxu tadu neky ja mubujkputy di'ibu naymyujkadap ma tyadu jxtujkpu kajpn: Éfesu, Esmirnu, Pérgamu, Tyatiiru, Sardus, Filadelfyu esu Laodiseeu.

¹² Nwa'kambijtyats es n'ixa'ainuts pándsu dun xymuagajxp. Nétats n'ijxy jxtujku ooru kandaleeru,

¹³ es kujk'aay ma tadu kandaleeru, n'ijxyats kyuxe'eky éxtam tu'ugu yedyujk, es ñaywitxuty yeñ, extu tekyjuyj'ambaat, es tmudaty tu'ugu 'yooru kaatsywyuan di'ibu jantsy maju 'yok.

¹⁴ Yu wyaay poop éxtamu lanu pooppu, es éxtamu tsajp'e'pyky, esu wyiin da'un kyuxe'eky éxtamu janya'angan.

¹⁵ Yu tyeky jantsy tu'xp, éxtamu bronsu ko muk 'yambeky; esu kyajxy jantsy muk, éxtam 'yautsy pyamimy ja muj nuudax.

¹⁶ Ma yu 'yaga'aingyu'u tmudaty jxtujku madsa'a, esu wyiin jyujp tu'xp éxtam ko tye'xy ja xuu mat winu myujaa. Es ma 'yaa pyadsemy éxtam tu'ugu espaadu jajpki'pyñ es majtsku 'yaa.

¹⁷ Kots n'ijxy, ngadaayats teky'ujxy éxtamu o'kpu. Es yu'u tyuknikooñats ja 'yaga'aingyu'u, es xy'anmaayats:

—Katu mdsu'ugu. Ujtsu da'un ja jawyiimbu es ja tim okpu.

¹⁸ Ujtsu da'un di'ibu jiky'ajtp. Tats n'ok'o'kpu, nétats njikypejky, es njiky'átyats winu xuu winu tiempu, es nmudajtypyats ja kutujkan esuts nyajjikypuyákat ja o'kputy.

¹⁹ Kaxja'ay di'ibu tu xy'ixy, di'ibu jaa tyam, es di'ibu ya'ixaamp óknem.

²⁰ Yu'u du'un 'yandiipy ja ayu'udsyu winma'añ, ja juxtujkru madsa'a di'ibu tu xy'ixy madsu n'aga'añgyu'u es ja juxtujkru oorü kandaleeru. Ja juxtujkru madsa'a ja'a 'yandiipy ja juxtujkru n'ayuk kajxwa'xpu'ts ma ja mabujkputajk ñaymyúku'du, esu juxtujkru kandaleeru ja'a 'yandiipy ja mabujkputy di'ibu naymyujkudap ma juxtujkru kajrpn.

2

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkputajk jap Éfesu

¹ Du'un xyñijáyut yu n'ayuk kajxwa'xpu'ts di'ibu ijtp ma ja mabujkputajk ñaymyúku'du jam Éfesu. "Du'un jyuna'añ di'ibu myudajtypy juxtujku madsa'a 'yaga'añgyu'ujóty es jyudity kujk'aay ma tadu juxtujkru oorü kandaleeru:

² Uj nnija'abuts di'ibu mduundap, wi'ix mmuktundu, es ja ma'xtujkun di'ibu mmudajttap. Es nnija'abuts ko kyaj mbaat xymyuma'xtúktu ja axuk ja'ayuty. Nan nnija'abuts ko tu xywyinma'añ'ixtu di'ibu nugoobu ñayñigajxudu ko yu'u 'yapóstulaty, es tu xyajnidu'xtu ko yu'udyu andákruty.

³ Tu xymyudánudu es xytyuknaxtu ja ayo'on mut ujtskyujxm, es ni tu mgatsipka'axtu.

⁴ Per ma miidsaty tam tits nga'oyjya'ap, yu'u ko kyaj xy'oknakytsyoyjknudats éxtam jawyíñap.

⁵ Jamyatstu éxtam tuuyap xytsyoyjktats es yajxónats xymyuduundu. Yajjambittu mjet es jiky'attu jatugok éxtamu naty jawyiin. Pün kyaj mjodambittu, nninujxtap es nbujkadut ja mgandaleeru ma 'yity.

⁶ Oyu du'un xytyundu ko xykyatsoktu ja nikoláytydu 'yaxuk jiky'ajtun, mut ko uj nandu'un n'axuk'ixxpyuts.

⁷ Di'ibu mūdoodap, wa'an tjaygyúku'du di'ibu ja Espírítu Santu 'yanmaaydyubu tadu mabujkputajk ma ñaymyúku'du. Pün madakp, tyaadu nmo'oyu'pts es tju'xat ja ujts tuamp di'ibu yajjiky'ajtp es tsajpótm 'yity."

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkputajk jap Esmirnu

⁸ Nijayu nandu'un yu n'ayuk kajxwa'xpu'ts di'ibu ijtp ma yu mabujkputajk ñaymyúku'du jam Esmirnu: "Du'un jyuna'añ yu jawyiimbu esu tim okru, di'ibu ok'o'kru es net jyikyryeiky.

⁹ Uj nnija'abuts ko m'ayoodap. Per jotkujkudu mut ko Dios mdsókudu es mbudákudu. Es nnija'abuts ko nugoobu mni'ow mniyaaxudu di'ibáty naydyjjudap ko 'yisraelítaty, di'ibu sitay je'eyu ko myujku'umadúndu.

¹⁰ Katu mdsu'ugudu mut ko m'ayowa'andu. Yu mjuku'ugórk yu'u wyinma'añ myo'oyaampy ja myuduumbaty es mbujta'aga'añty puixndagóty miidsaty nidu'ugaty, es waanu tiempu mya'ayowa'añty muk, es du'un xymyastu'uttat ja mabujkanaty. Yajti'igyu'du mjet mwinma'añty extu o'kanbyaaty, es ujts miits nmo'oydyup yu jiky'ajtun winu xuu winu tiempu.

¹¹ Di'ibu mūdoodap, wa'an tjaygyúku'du di'ibu 'yanmaaydyup ja Espírítu Santu tadu mabujkputy di'ibu naymyujkudap: Pün madakp, kyaj ja'a pyaadedut ja ayo'on di'ibu du'un éxtamu ja'ay 'yooktu myumajtsk ok."

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkputajk jap Pérgamu

¹² Nijayu nandu'un yu n'ayuk kajxwa'xpu'ts di'ibu ijtp ma ja mabujkputy ñaymyúku'du jam Pérgamu: "Du'un jyuna'añ di'ibu myudajtypy ja espaadu jujpki'pymbyu es majtsku 'yaa:

¹³ Uj nnija'abuts ko mdsunudu ma ja Satanás 'yane'emy. Es nan nnija'abuts kots miits xyryanajxtu amundu'uk jot, es kyajts xymyastu'uttu oy tjaya'o'ktu ja n'ayuk kajxwa'xpu Antipus ma miidsaty, jap ma ja Satanás tsyuanu.

¹⁴ Per ma miidsaty tam tits nga'oyjya'ap, mut ko tam ñaymykyuty mut miidsaty di'ibu pyanujxtap ja Balamu 'yuxrjukun. Tadu Balán yu'u wyinma'añmyooy ja Balak wi'ix dyajpekytyunat ja israelítaty, tuktsu'tstu ja tsu'utsy di'ibu tu yajtukwindsu'ugu ja ago-jwinnáxaty, es myu'induundu.

¹⁵ Njuna'añudsu du'unu tyaadu mut ko ma miidsaty, ta di'ibu pyanujxtap ja nikoláytydu 'yuxrjukun, mut ko uj nandu'un n'axuk'ixxpyuts.

¹⁶ Paaty jodambittu. Pün kudii, nujxurpts es nyajkutugóyurptsu tadu axuk ja'ayuty mut ja espaadu di'ibu pudsuamp madsu n'aa.

¹⁷ Di'ibu mūdoodap, wa'an tjaygyúku'du di'ibu ja Espírítu Santu 'yanmaaydyup ja mabujkputy di'ibu naymyujkudap: Pün madakp, ndukju'xurpts ja ayu'udsyubu manaa. Es nandu'un nmo'oyurpts tu'igtu poop tsaa di'ibu myudajtypy kaxja'ay yu xyuu jembyu di'ibu ni pün tkanijawu, ja'ayu ñija'ap di'ibats nmeery."

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkputajk jap Tyatiiru

¹⁸ Nijayu nanda'un yu n'ayuk kajxwa'xpats di'ibu ijtp ma ja mubajkrutujk ñaymyúkudu jam Tyatiiru: "Du'un jyuna'añ ja Diosu 'yU'unk di'ibu myudajtypy ja wyiin éxtamu junya'angun, esu tyeky da'un éxtam ja bronsu di'ibu jantsy tu'xp:

¹⁹ Eñ nnija'abats di'ibu mduundap. Nnija'abats ja mdsokkanaty, yu mmaubajkanaty, yu mma'xtujkanaty, es wi'ixu Dios xymyudundu. Es nnija'abats ko tyam xytyundu oy waanu ni'igu kadiinam jawyifur.

²⁰ Per mdugooodyur mat ko xyña'ixtu tadu toxytyujk Jezabel di'ibu nayñigajxur ko yu'u Diosu 'yayuk tkajxwa'xu, per je'eyu 'yanda'aky es twin'uundu ja di'ibats xymyuduundap, es myu'indúndut es nan tje'xtut ja di'ibu tu yajtukwindsu'egu agojwinnáxaty.

²¹ Eñ tats njamo'oyu tiempu esxyur yu'u tu jyodambity, esxyur tu dyajtagátsy ja wyinma'añ. Per kyajru da'un tu ttuna'añ, kyaj tu tmastu'uty ja ma'induunk.

²² Ja'agyujxm ko kyaj tmastu'uty ja pekytyu'unan, ujsats nyajka'ap tu'ugu pa'am es 'yayówat muk, nanda'un 'yayówat pánaty mmat pyekytyundu pán kyaj tmastu'uttu ja pyekytyu'unan.

²³ Es nya'oogupts ja Jezabelu 'yu'ungaty, es da'un nduknijáwudats nidugekyu mubajkrutujkuty kots uj n'ixy'aty ja jyot wyinma'añaty, es nidu'uk nidu'uk miits nduydyúndut o ngumádyut éxtam mbaadudu.

²⁴ Per miidsaty nija'ajuty di'ibu ak'ijttap Tyatiiru di'ibu kyaj tranujxtu tadu axuk uxprujkan es ni tkanijáwudu di'ibuty yu'ujuty tyijtur yu Satanasu 'yaxprujkanu ayu'udsuyudu, kyaj nnakymyo'oyaty wiinkru ana'amun,

²⁵ je'eyu ko xykywentu'áttat di'ibu mmadajttap extu kots uj njámbitat.

²⁶ Pán madakp es ttuñ di'ibats uj ndsejpy, nmo'oyupts uj ja kutujkan es 'yana'amut ma tugekyu ja naxwiñudu,

²⁷ es da'un 'yana'amut éxtam ko ja naxtu'ts yajtukwépy ja pujxndajk, es tyukpu'uju, da'un éxtamu nDeedyts tu xymyo'oy esuts nyajkutúkat.

²⁸ Nanda'un nmo'oyur ja jayxyu.

²⁹ Di'ibu mudoodap, wa'an tjaygyúkudu di'ibu ja Espiritu Santu 'yanmaagydyur ja mubajkruty di'ibu naymyujkadur."

3

Ayuk yajtuknigéxy ja mubajkrutujk jap Sardus

¹ Nijayu nanda'un yu n'ayuk kajxwa'xpats di'ibu ijtp ma ja mubajkrutujk ñaymyúkudu jam Sardus: "Du'un jyuna'añ di'ibu myudajtypy ja juxtuku madsa'a es ja Diosu Jya'ajun di'ibu tyiimpy juxtuk naxu tuunk: Eñ nnija'abats di'ibu mduundap. Oy miits mjajiky'attu, da'un m'ittu éxtam eekyryu.

² Paaty wijtu es muk tundu ja mjot, mo'oydyu muk'ajtan di'ibu akwa'ampnum, di'ibu jawaanu kya'o'knu, ja'a ko tats n'ixy es kyaj tyim'óyaty di'ibu mduundap Dios windum.

³ Jamyatstu ja oybyu n'axprujkanuts di'ibu m'axaju. Kuydyundu es yajtagátstu mwinma'añaty es mjiky'áttat. Pán kyajru da'un xytyundu, nujxupts ti'in, éxtam tu'ugu ma'tspu, ma ni xykya"awixyudsu naty.

⁴ Per jap Sardus tap naagadyu ja'ay di'ibats situy taayamts xymyuduundap amumdu'uk jot. Yu'u tyagadyu jyadittat mat uj poop witxu, mat ko da'un ñitúkudu.

⁵ Pán madakp, nan ndukpujta'agupts ja poop wit, es kyajts xyu njo'tsut ma 'yity kuxja'ay nekykyjxy ja xyujuty pánaty jiky'ajttap winu xuu winu tiempu. Ni'iguts n'axájut éxtamdsu nja'ajun madsu nDeety 'yity mat ja 'yánklusaty.

⁶ Di'ibu mudoodap, wa'an tjaygyúkudu di'ibu ja Espiritu Santu 'yanmaagydyur ja mubajkruty di'ibu naymyujkadur."

Ayuk yajtuknigéxy ja mubajkrutujk jap Filadelfyu

⁷ Nijayu nanda'un ja n'ayuk kajxwa'xpats di'ibu ijtp ma ja mubajkrutujk ñaymyúkudu jam Filadelfyu: "Du'un jyuna'añ di'ibu ni madsu pyojru, di'ibu ja Tu'ajtan es di'ibu myudajtypy ja rey Davitu 'yawatsn; es ko dya'awa'átsy ti, ni pán mbaat tkaya"adiky; es ko ti dya"adiky, ni pán mbaat tkaya"awa'átsy.

⁸ Eñ nnija'abats di'ibu mduundap. Tats mbajta'aky tu'ugu tujk aa awa'áts ma miidsaty, di'ibu ni pán mbaat tkaya"adiky. Oy nugoó xykyamudajtrú majaan, tu xykyuydyundu ja n'ayúkats es kyajts tu xy'axtijy.

⁹ Ja mujku'ugórk mduumbuty, tadu andákruty di'ibu nayñigajxudap ko yu'u 'yisraelítaty, per nugoó je'eyu 'yanda'áktu, nyajkoxtánudapts mdeky'ujxy, es da'un tnijáwudat ko tats uj miits ndsoktu.

¹⁰ Tu xykyuydyúnduts ja n'ana'amun ko tu xymyudattu ja ma'xtujkan, es mada tyagadu ujsats mij nguwa'anap ko naty myiñ ja ayo'on di'ibu minagamp ma tugekyu naxwiñudu, es yajtukmudowa'añ di'ibu jiky'ajttap naxwiñu.

¹¹ Uj minupts tsojk. Mudattu mwinma'añóty es padundu ja n'expjuknats di'ibu tu xy'axájudu, kudiibu pún mbujkadut yu mmay'aty.

¹² Pán madakp, nbujta'agupts uj es 'yítat éxtam tu'ugu pilaar madsu nDiosu tyujk. Jap wya'umut wínu xuu wínu tiempu. Ni pán tkayajjuga'agut. Nguxja'ayuputs ma ja madákraty ja nDiosudsu xuu. Es nan nguxja'ayudats ja nDiosudsu kyajpn xuu, ja jembyu Jerusalén di'ibu kudakp tsajpótm. Es nan nguxja'ayaambyats yu jembyu nxuats.

¹³ Di'ibu mudoodap, wa'an tjagyúkadu di'ibu ja Espírítu Santu 'yanmaagydyap ja mabujkraty di'ibu naymyujkadup."

Ayuk yajtuknigéxy ja mabujkratujk jap Laodiseeu

¹⁴ 'Nijayu nandu'an ja n'ayuk kajxwa'xputs di'ibu ijtp ma ja mabujkratujk ñaymyúkadu jam Laodiseeu: "Di'ibu da'uñum 'yity éxtam jaayum es di'ibu ñigajxypy es tuuñ ja tu'y'ajtan, yu'u da'uñ di'ibu yajtsonek yajtsondák tugekyu di'ibu Dios yajkoj, es da'uñ jyuna'añ:

¹⁵ Uj nnija'abats di'ibu mduundap. Tim tu'y'ajtan ja'a da'uñ ko je'eyu mjokx'attu. Ni mgatatsn'attu es ni mga'an'attu. Ndsejpyats es mdatsn'áttat o m'an'áttat.

¹⁶ Kom je'eyu mjokx'attu, paaty n'ok'axtjtu éxtam ja ja'ay ya'uudsaty di'ibu kyaj jyot tkupeky. Mada tyaga, ja'ats n'andijpy ko ni xykyadimtsóktats es ni xykyadimtuk'ak'áttats. Kyajts miits xymyutnaymyaayabu'áttu es ni xykyamúdsip'áttats, es kyajtsu da'ambu ndseky di'ibu da'uñ.

¹⁷ Miits mjanándap: Mukja'ayadyats udsaty, kyajts ti xytyugoy'ajtxadu, extu nani'iguts nmudáttats. N'anmaagydyats miidsaty: Dios m'ijxudap éxtam tu'ugu mak ayoobu ja'ayun, es éxtamu niwa'ats axwa'atspn, es éxtamu wiints.

¹⁸ Paaty n'awjy ngajxwiy esuts xyñimíndadats es xyjyudyat ja wa'ats ooru, es da'uñ situy mmakja'ay'áttat. Es nandu'an ma ujun min xyjuudyu mwita pooppu, es mnaywyúxadat, kudibu m'íttat niwa'ats axwa'ats. Es nan ma ujun mmínat es xyjyudyat yu mwiiindsooy, es da'uñ mbaat yajxon m'ixtat.

¹⁹ N'oodaps es njeuwjwitsumbijttaps nidugekyu di'ibuts ndsejpy. Paaty jodambittu es mut wínu mjot xykyudyúndat di'ibuts miits n'anmaagydyap.

²⁰ Mudowdu, tyáputs tujk agu'uy ngugajxu. Pán pán myudeebyuts ja n'ayuk es dya'awa'adsut ja tyujk aa, túkabats es n'ítadats mut yu'u, es ti'igyuts ngáyut.

²¹ Pán madakp, nya'u'uñupts ti'igyu ma uj, es muat nyajkutúkadats, da'uñ éxtamts uj nmamadaky ja pojpu es uñaaybyats ti'igyu madsu nDeedyats, es nyajkutúkyats mut yu'u.

²² Di'ibu mudoodap, wa'an tjagyúkadu di'ibu ja Espírítu Santu 'yanmaagydyap ja mabujkraty di'ibu naymyujkadup."

4

Wi'ixu Dios yajwindsu'ugu tsajpótm

¹ Es óknam n'ijxyats tu'ugu tujk aa awa'ats tsajpótm. Es xymyugajxyats jatugok ja di'ibu myudajtypy ja 'yayuk éxtamu trompetu, es xy'anmaagyats:

—Ku't ja yam, es nduk'ixat di'ibu koonam tyuna'añ jyata'añaty óknam.

² Netyu ja Espírítu Santu xymyunejxyats tsajpótm. Es jámats n'ijxy tu'uk 'yu'uñu ma 'yuñaaybyajn.

³ Yu wyiin jyujp tye'xy éxtam ko tye'xy ja oybyu tsaa di'ibu xyu'ajtypy jaspe es kornalina. Es jamu natyu i'tsy juwudity ma ja 'yuñaaybyajn, es jyantsytye'xy, éxtam tu'ugu tsuxk jajun es éxtam tye'xy ja oybyu tsaa di'ibu xyu'ajtypy esmeraldu.

⁴ Es n'ijxyats ma ja uñaaybyajn juwudity i'px majtáxku uñaaybyajn ma 'yu'uñadu es yajkutúky i'px majtáxku mujja'aydyujk, ak poobwitxu es mut ja 'yoora korona kyubajkkujxm.

⁵ Esu uñaaybyajn di'ibu itkijky pyudsemy ja anaa judsuk. Es wyindum tyoy éxtam juxtujku tsinwaty, di'ibu 'yandijpy ja Diosu Jya'ajun di'ibu tyiimpy juxtujk naxu tuunk.

⁶ Esu uñaaybyajn di'ibu itkijky, nan jam tu'uk éxtamu jikymyejyñ, yajtuk'ijxnajxp éxtamu wiidru. Es windujp axku'p es pyu'aybyu'aay 'yity nimajtáxku jiky'ajtpu di'ibu windiky ja ñini'x mut ja wiin.

⁷ Tu'uk ja jawyiimbu kyaxe'eky éxtamu kaa, ja myumajtskpu kyaxe'eky éxtamu tooru, ja myudagukpu da'uñ tmudaty éxtamu ja'ayu wyiin jyujpan, es ja myumajtáxkpu kyaxe'eky éxtamu witsnun kyaagadity.

⁸ Tyadu nimajtáxkpu jiky'ajtpaty nidu'uk nidu'uk tmudaty ja kyakn tudujk. Esu kyakn nikajxy kyaknbatku'ay tmudaty ja wiin. Es xuñ koots da'uñum jyuna'andu:

Nagoo 'yokwa'ats'ajnu yu Nindsun'ajtam Dios,

di'ibu tugekyu mak'ajtan myudajtypy,

di'ibu da'uñum ijt, di'ibu ijtp es da'uñum 'yita'añ.

⁹ Es tugok tugoku tadu nimajtaxkpu jiky'ajtpaty t'awdattu es twindsu'ugudu es tja'aygyuda'akta di'ibu uñaary tsunaary uñaaybyajnoty ma yajkutiky, es jyiky'aty wina xuu wina tiempu,

¹⁰ net ja i'px majtaxkpu mujja'aydyujk twingoxtanudu di'ibu uñaary tsunaary uñaaybyajnoty, es t'awdattu di'ibu jiky'ajtp wina xuu wina tiempu, es trujta'akta ja kyoronu uñaaybyajndum, es jyuna'andu:

¹¹ Nindsun'ajtam Dios,
mijtsu du'un mbatup es xy'axajut
ja muj'ajtan, windsu'kun es muk'ajtan,
mut ko mijtsu du'un ta xyajkojta'ay tugekyu di'ibu ijtp,
es mgu'umdsokanguyjxm mij xya'ity es xyajkojy.

5

Neky di'ibu winjaju windujp uxku'p, es ja Borreegu'unk

¹ Nétats n'ijxy ma Diosu 'yaga'añgyu'u tuk pityu neky di'ibu winjaju windujp uxku'p, es juxtujku seyu.

² Net tu'ugu muk anklus kyajxkéky:

—¿Pán pátup es dyajjunákut ja seyu es dya'awa'adsudu tyadu neky?

³ Per ni tsajpótm, ni naxwiifn es ni nax patku'p kyajápty pán mbaat dya'awa'adsyu tadu neky, es ni mbaat tka'ixtu.

⁴ Nétats uj njantsyuyjku jiibyu, ja'a ko kyaju naty pán yajpaaty pán pátup es dya'awa'adsut ja neky es t'ixut wi'ix jyuna'añ.

⁵ Net tu'uk ja ni'i'px majtaxkpu mujja'aydyujk xy'anmaayuts:

—Katu mju'uy. Yu Judaa tuump 'yaats di'ibu yajtijp Kaq, di'ibu nandu'un tuump'ajt aats'ajtup ja rey Davit, yu'u ta myada'aky. Yu'u mbaat dya'awa'adsyu tadu nekyuyty es dyajjunákut ja juxtujku seyu.

⁶ Nétats n'ijxy kujk'am ma ja ni'i'px majtaxkpu mujja'aydyujk es ma ja nimajtaxkpu jiky'ajtpaty di'ibu ijttup ma Dios yajkutiky wyindum, es n'ijxyuts tu'ugu Borreegu'unk tyanu di'ibu kuxu'kp éxtum ta 'yokwindsu'kun'ajtpu. Es tmadaty yu Borreegu'unk juxtujku wyaj es juxtujku wyiin. Es ja juxtujku wyiin, yu'u 'yandijpy ja Diosu Jya'ajun di'ibu tyiimpy juxtujk naxu tuunk es di'ibu Dios ta tkexy ma tugekyu naxwiifudu.

⁷ Tadu Borreegu'unk yu'u oj ñejxy es t'axaju ja neky di'ibu naty ja Dios myudajtypy ma ja 'yaga'añgyu'u.

⁸ Es ko t'axaju ja neky, ja nimajtaxkpu jiky'ajtpaty es ja ni'i'px majtaxkpu mujja'aydyujk ñaygoxtanaaydyáku Borreegu'unk wyindum. Nidu'uk nidu'ugu mujja'aydyujk tmadattu arpu esu oorú tsim ujs mudu poom, di'ibu 'yandijpy ja Diosu jya'ayudyu kyajxtákan,

⁹ es t'awdu tyadu jembyu uy:

Mijtsu du'un mbatup es xy'axajut tyadu neky es xyajjunákut ja juxtujku seyu.

Paaty mut ko ta mnejxy windsu'kun,

es mut ja mne'pyñ xyjuuy

éxtum ja Diosu jya'ayuty,

pánaty jiky'ajttu ma maygajpn, ma wiinkpu may ayuk kajxpty, es ma mayñaxwiifudu.

¹⁰ Tu xpyujta'akta yajkutujkpty esu teedyuty,

es tmadúndat ja Dios es yajkutúktat naxwiifn.

¹¹ Nétats n'ijxy kanak miyongu ánkusuty juwudity ma ja i'px majtaxkpu mujja'aydyujk, es ja nimajtaxkpu jiky'ajtpaty, es ma di'ibu uñaary tsunaary uñaaybyajnoty,

¹² es jyuna'andu muk:

Yu Borreegu'unk di'ibu ta ñejxy windsu'kun,

pátup wina xuu wina tiempu t'axajut ja kutujkan,

muj'ajtan, wijy'ajtan, muk'ajtan,

windsu'kun, oy'ajtan esu awdajtan.

¹³ Es nmadooyuts nandu'un nidugekyu di'ibu jiky'ajttup tsajpótm, naxwiifn, nax patku'p, es jikymyejyñoty jyuna'andu:

Pátudup ja Dios esu Borreegu'unk

ja awdajtan, windsu'kun, muj'ajtan

esu muk'ajtan wina xuu wina tiempu.

¹⁴ Ja nimajtaxkpu jiky'ajtpu jyuna'andu:

—Wa'an du'unaty.

Es ja ni'i'px majtaxkpu mujja'aydyujk ñaygoxtanaaydyákudu es t'awdajttu Dios.

6

Juxtukru sey

¹ Nétats n'ijxy ja Borreegu'unuk ko dyajjunáky myutu'ukru sey ma ja juxtukru. Es nmudoogajxyuts nidu'ugu nimajtaxkru jiky'ajtruty, es jantsy muk kyajxy, éxtam ja anaá ñekyan:

—iMin!

² Nétats n'ijxy tu'ugu poop kwaay, es di'ibu tyuk'uñaa py tmadaty tu'ugu ti'pxn, es trujtáku tu'ugu korona. Ta oj pyudsemy éxtam di'ibu madakp es myada'aga'añ.

³ Ko ja Borreegu'unuk dyajjunajky ja myumajtskru sey, nmudoogajxyuts ja myumajtskru jiky'ajtruty kyajxy:

—iMin!

⁴ Es pyudsemy tu'ugu tsapts kwaay. Es di'ibu tyuk'uñaa py yajmooy ja kutujkun es yajtsiptáku ma tugekyu naxwíñudu, es ja ja'ayuty ñayya'oogudat nixim niyam. Es yajmooy tu'ugu muj espaadu.

⁵ Ko ja Borreegu'unuk dyajjunajky ja myudugukru sey, nmudoogajxyuts ja myudugukru jiky'ajtruty jyana'añ:

—iMin!

Nétats n'ijxy pyudsemy tu'ugu yuk kwaay. Es di'ibu tyuk'uñaa py, yu'u myudajtypy tu'ugu balanxu.

⁶ Es nmudooyats kyajxy kujk'aay ma ja nimajtaxkru jiky'ajtruty, es jyana'añ:

—Je'eyu tuk kilu triigu xyáku tuk xuu nidún, es tugek kilu sebaadu xyáku tuk xuu nidún, per ni je'eyu xukyátónat yu aseyu oliivu es ni yu vinu.

⁷ Ko yu Borreegu'unuk dyajjunajky ja myumajtaxkru sey, nmudoogajxyuts ja myumajtaxkru jiky'ajtruty jyana'añ:

—iMin!

⁸ Nétats n'ijxy tu'ugu bayu kwaay. Es di'ibu tyuk'uñaa py, ja'a txu'aty O'kun. Es ux'aay pyamiñuty ja di'ibu ñiwindsun'ajtypy ma ja o'krutájk. Yajmooydu ja kutujkun es dya'ooktat tuk peky ja di'ibu wa'xp taxk peky ja naxwíñudu ja'ay, dya'oogat mat ja espaadu, yuu, pa'am esu awa'an jyuyjkytu.

⁹ Ko ja Borreegu'unuk dyajjunajky ja myumagoxkru sey, n'ijxyuts artal patku'uy ja 'yanmja'anuty ja ja'ayuty di'ibu naty tu 'yookta mat yu'uguyjxm ja Diosu 'yayuk di'ibu naty yu'ujjuty tu tkajxwa'xtu.

¹⁰ Tyaadu kyajxtu jantsy muk:

—Nindsun'ajtam Dios, mij situy mmadajtypy tugekyu kutujkun. Mjantsywy'a'adsaty es mduy'ajtamdudu. Éxtu na'ananu xurpyayo'oya'añ es xyuyukkumadowa'añ ja naxwíñudu ja'ayuty mat kots tu xya'ooktu?

¹¹ Net yajmooydu nidu'uk nidu'uk pyoop wit, es tyuk'ana'amadu:

—Awixtu mat ja ma'xtujkun jawaandi'knu. Nandu'un éxtam miidsaty oj m'ooktu, tuu dun tyimpatyru ma dun 'yooga'andu ja mmugu'uk di'ibuts uj nandu'un nja'ay'ajttap. Yu'u yajka'pxaampy ja jyamyat di'ibáty oogándap mat kots xymyudúñ.

¹² Ko ja Borreegu'unuk dyajjunajky ja myududujkru sey, nétats n'ixy ko myiñ ja tugoymuk uyx, ja xuu yukduyay éxtamu yuk wit, yu po'o jyumbijttaay tsapts, du'un éxtamu ne'pyñ,

¹³ es mdsá'á kya'ay naxkujxy éxtam ja iigu tuump kya'ay ma ja kyery ko myiñ ja muk poj.

¹⁴ Du'un ja tsajp ya'ijxtugoooy éxtamu neky ko ya'axaatsy. Tugekyu tun kópkaty esu naxwíñudu di'ibu jikymyejyóty yajwijtsxijttaaydu.

¹⁵ Net yu naxwíñudu ja'ayuty ja ryey ñayyu'tsudu aagóty es muj kaadsóty, ti'igyu mat ja mukja'ayduyjk, soldaadu wyindsánuty, yajkutujkru, yajmuduumbaty esu mduumbaty,

¹⁶ es t'anamudu ja tun kopk esu kaats:

—Nijjtpajtkats udsaty es yu'tskats kudiibats x'ixut ja di'ibu uñaa py uñaa pyajngajxm, es kudiibats xurpyaadat ja muk tudyu'unan di'ibu yakaampy ja Borreegu'unuk,

¹⁷ ja'a ko ta net jya'ty ja muj xuu ma ja tudyu'unan 'yita'añ, ¿es pán mbaat tmamada'aky?

7

Israelitu ja'ayuty di'ibu yajtsaaydu

¹ Oknams n'ijxy nimajtaxku wiinkru anklus tyáñudu, tu'uk ma xuu pyudsemy, jatu'uk ma xuu tsyi'ity, jatu'uk ma jumboy myiñ, es jatu'uk ma yukroj myiñ, es tmajtswu'umdu tugekyu rójuty, kudiibu pyójut ya naxwiñ ma tugekyu aay kery, es ni ma jikymyejyñ.

² Nétuts n'ijxy jatu'ugu wiinkru anklus di'ibu miimp mā xuu pyudsemy, mut ja syeyu Dios di'ibu winu xuu winu tiempu ijtp. Tyadu anklus tmuyaxykyky ja nimajtáxkru anklus, ja di'ibu Dios tu tmo'oy ja kutujkan es ttuydyúnat yu naxwíñudu esu jikymyejyñ, es 'yanmaayy:

³ —Katú xytuydyundu yu naxwíñudu esu jikymyejyñ, es ni yu aay kepy. Awixtu extu kots ndsa'ayutnam wyimbokkajxm nidugekyu yu Nindsan'ajtam Diosu myuduumba.

⁴ Du'an nmadóyuts ko mugo'px jajustyikxymyajtáx mil yajtsaaydyu ja israelitu ja'ayaty, ja nimajmajtsk pekyru ja Israelu tyuamp 'yaats:

⁵ nimajmajtsk mil yajwinwijtstu ja Judaa tyuamp 'yaats, nimajmajtsk mil ja Rubengu jya'a, nimajmajtsk mil ja Gaadu jya'a,

⁶ nimajmajtsk mil ja Aseru jya'a, nimajmajtsk mil ja Neftalii jya'a, nimajmajtsk mil ja Manasesu jya'a,

⁷ nimajmajtsk mil ja Simeongu jya'a, nimajmajtsk mil ja Leví jya'a, nimajmajtsk mil ja Isakaru jya'a,

⁸ nimajmajtsk mil ja Zabulongu jya'a, nimajmajtsk mil ja Joseeju jya'a, es nan nimajmajtsk mil ja Benjamingu jya'a.

Mayjya'ay wytxaty poop

⁹ Oknams n'ijxy tugoymyay ja ja'ay di'ibáty jiky'ajttu mā maygyajpn, mā wiinkru may ayuk kajxpraty, es mā mayñaxwíñudu. Es tamu naty tyánudu uñaaybyajn winduuy mā ja Dios yajkutíky, es Borreegu'unk wyinduuy, es wytxaty poop, es tmudattu ky'ajótmu tuxy'ayy.

¹⁰ Es nidugekyu yaxkaktu muk:

Yu nitsokan myiñ mā yu Nindsan'ajtam Dios,

di'ibu uñaary mā uñaaybyajn mā yajkutíky,

es nandu'an myiñ mā yu Borreegu'unk.

¹¹ Nidugekyu ánklesaty wu'ámdaaydyu tanu juwudity mā ja mujja'aydyujk, es mā ja nimajtáxkru jiky'ajtpaty, es mā ja uñaaybyajn mā Dios yajkutíky. Net ñayjyupadu naxkajxy wyinduuy mā Dios yajkutíky, es t'awdattu Dios,

¹² jyuna'andu du'an:

¡Wa'an du'anaty!

Yu awdajtan, muj'ajtan, wijy'ajtan,

ja'aygyudákun, windsu'kan, kutujkan esu muk'ajtan,

wa'an tugekyu tyaadu tja'a'áty yu Nindsan'ajtam Dios winu xuu winu tiempu.

Wa'an du'anaty.

¹³ Net nidu'ugu mujja'aydyujk xyajtunyuts:

—¿Pánudyu duna tyaaduty di'ibu ak poop ja wyit, es maá dan tsooonda?

¹⁴ Tj n'adsooyats:

—Windsan, mij mnija'ap.

Yu'u yadsooy:

—Tyaadu du'an di'ibu tu dyajnaxtu ja muk ma'ay tajun, di'ibu tu dyajwa'atstu es tu dyajpoobu ja wyit mut ja Borreegu'ungu ñe'pyñ.

¹⁵ Paaty 'yittu uñaaybyajn winduuy mā ja Dios yajkutíky, es tmudundu ja Dios xuuñ koots mā tyujk. Es ja Dios yu'u kwentu'atánudup es 'yitat mā yu'u.

¹⁶ Ni na'a kyanaky'ayówat mut ja yuu es ja tuudsu, es ni ja xuu kyatsa'ayudat, es ni kya'an'oogat,

¹⁷ mut ko yu Borreegu'unk di'ibu ijtp uñaaybyajn windum mā Dios yajkutíky, yu'u kywentu'ajttup éxtam ja byorreegu, es dyajnajxat mā myuxy ja nuu di'ibu yajkypu ja jiky'ajtan. Es ja Dios yajtátsxudat tugekyu ja wyinnuu.

8

Muyjxtujkru seyu

¹ Ko ja Borreegu'unk dyajnajjy ja muyjxtujkru seyu mā ja neky, ta du'ñu 'yamoondaay tsajpóm éxtam kujm ooru.

² Nétuts n'ijxyu tadu jxtujkru anklus di'ibu tanaaydyup Dios windum. Yu'ajaty yajmoodyu kajktu'ugu trompetu.

³ Oknam myiñ jatu'ugu anklus mut tu'ugu ooru juunxijn. Ta tyunaay artal winduuy. Ta yajmooy mayu poom es yajpoomjókat es ttukwindsu'ugat mut ja kyajxtákan di'ibátyu Diosu jya'ayaty, mā ja ooru artal di'ibu ijtp uñaaybyajn winduuy mā Dios yajkutíky.

⁴ Es ja poom jok, ti'igyu mut ja kyajxtákan di'ibáty ja Diosu jya'ayaty, pyatuku mā Dios 'yity.

⁵ Ta ja anklus ttukko'uju ja juunxijn mut ja jumbajk mā ja artal, es tjabijpe'ky naxwíñ. Net myiñ ja anaa judsuk esu uxj.

Jxtujkru trompetu

⁶ Ta ja jxtujkru anklus ñayjyup'ijxudu es ttukxu'uxa'andu ja trompétaty.

⁷ Ta ja myatu'ukru anklus ttukxuxy ja trompetu. Ta oj myiñ ja tatsn, janya'ank tuktañ mat ja ne'pyñ, es kya'ay naxwiñ. Ta tyooy tuk peky ja naxwiñadu di'ibu wa'x tuguk peky, mat nandu'an tuk peky ja aay kepy di'ibu nandu'an wa'x tuguk peky. Es nan tyooy tugekyu tsuxk mny.

⁸ Ta ja myumajtskru anklus ttukxuxy ja trompetu. Ta yajjubijpe'ky jikymyejyñóty éxtam tu'ugu maj kopk di'ibu winya'amp mat ja jnn. Tuk peky ja jikymyejyñ di'ibu wa'x tuguk peky jyambijty ne'pyñ.

⁹ Es tuk peky 'yo'ktu di'ibu wa'x tuguk peky di'ibu naty tsanaaydyap jikymyejyñóty, es tuk peky tyuogyooy ja di'ibu wa'x tuguk peky ja barku.

¹⁰ Ta ja myudugukru anklus ttukxuxy ja trompetu. Ta oj kya'ay tu'ugu maj madsa'a tsajrótmadu, jantsy winya'amp kya'ay ma tuk peky ja mjnna di'ibu wa'x tuguk peky, es ma nny myuxy.

¹¹ Ja madsa'a ja'a txu'ajty Ta'am. Es tuk peky ja nny di'ibu wa'x tuguk peky jyambijty ta'am. May ja ja'ay 'yo'ktu mat yu'ugyuxmu tadu nny.

¹² Ta ja myumajtaxkru anklus ttukxuxy ja trompetu. Ta oj ñaywya'xyuty tuguk peky ja xny, ja po'o es ja madsa'ajuty. Net tuk peky ja xny, ja po'o es ja madsa'a oj jyambity koots. Paaty xnyñ myukwingoodsu taxk oorú es nandu'an koots myukwingoodsu taxk oorú.

¹³ Nétats n'ixy tu'ugu witsn kyaagadity tsajwinn. Es nmadooyats ko muk ya'axy, es jyuna'añ:

—iAy! iAy! iAy! Puroobu yu naxwiñadu ja'ayuty ko jatugukru anklus t'aktukxu'uxtat ja trompétuty.

9

¹ Ta ja myumogokru anklus ttukxuxy ja trompetu. Nétats n'ixy tu'ugu madsa'a di'ibu ka'a naxwiñ. Tadu madsa'a yajmooy ja kuk jutú 'yawatsn.

² Net ja madsa'a dya'awatsy ja kuk jut, es jap jyantsyppudseemy ja jok éxtam ma tu'ugu maj jorna. Esu tadu jok yu'u yajwingoodsu ja xny, es kyoodsadyaay tugekyu ja tsajwinnadu it.

³ Es ma tadu jok pyudsamdu mu'u es ñaywya'xtaayadu naxwiñ. Esu tadu mu'u jaytuk'ana'amdu es ttápat ja ja'ayuty éxtam 'yadu'utstu jaybyu'uk,

⁴ yajtuk'ane'emy es kadiibu dyajwindugóyut ja aay ujts, ni ja mny es ni ja kepy, yu'ayu je'eyu tyárap ja ja'ayuty di'ibu kyaj yajtsaaydyu wyimbokkujxy mat ja Diosu syeyu.

⁵ Per kyaj yajtuknipejky es dya'oogat, je'eyu dya'ayówat mugoxk po'o. Ko tyipy, du'an myúkaty éxtam ko ja ja'ayuty tyárapu jaybyu'uk.

⁶ Ma tadu tiempu ja'ayuty jyantsyja'oogánda, per kyaj mbaat ni wi'ix tsoo.

⁷ Ja mu'ujuty du'an kyaxu'uktú éxtamu kwaay di'ibu tu ja'ay twa'unda'ay es dyajnuxa'añ tsiptuumba. Yu kyubajk nandu'an kyaxe'eky tmadaty éxtamu oorú koronú, esu wyiñ jyup du'an éxtamu ja'ayun.

⁸ Es yu wyaay du'an tmadaty éxtamu toxytyjku wyaay, esu tyats du'an éxtamu kaadáts.

⁹ Yu ñini'x du'an jyuunaty éxtam tmadaty puixn. Es ko kyaagadity, yu kyakn du'an jyuna'añ éxtam ko yu maygyarra 'yamu'uy ko ñixtu tsiptuumba.

¹⁰ Yu pyi'ixy du'an éxtamu jaybyu'uk mat ja tyujpn, es mat yu'u dya'ayoy ja ja'ay mugoxk po'o.

¹¹ Tadu mu'u tmadatu tu'ugu wyindsún, es yu'u du'an ja ka'oybyu anklus di'ibu windsun'ajtp ma ja kuk jut. Tyadu ka'oybyu anklus txu'aty ebreeu ayuk Abadonk es grieegu ayuk Apolyonk, di'ibu 'yandijpy yajntugeebyu.

¹² Tu ñaxy tu'uk ja muk ayo'on, per tugo'y'ajtp jamajtsk.

¹³ Ta ja myududujkru anklus ttukxuxy ja trompetu. Nétats nmadooy éxtam pán kyajxy ma ja oorú artal di'ibu ijtp Dios windum,

¹⁴ es t'anamtu ja myududujkru anklus:

—Mugaju tadu nimajtaxkru anklus di'ibu ijtp tsimy Eufrates mjnna'aaay.

¹⁵ Es du'an oj yajnasmatadu tadu nimajtaxkru anklus di'ibu naty tu yajjup'ixy ma tadu oorú, xny, po'o esu jamajt, es dya'oogat tuk peky ja ja'ayuty di'ibu wa'x tuguk peky.

¹⁶ Es nmadooyats nu'an ñiwinaty ja soldaadu kwaaygyujxyruaty, ja'a nidagékyaty majtsk mugo'px miyonk.

¹⁷ Es n'ixyats ijxma'tungyuxm ja di'ibu tyuk'uñaydyap ja kwaay tmadatu kyaatsykyujxy ak puixn, tuguk kolor: tsapts, azul es pu'ts. Es ja kwaayaty tmadatu kyubajk éxtamu kaá, es ma 'yaa pyudsemy ja janya'ank, jok esu azufru.

¹⁸ Ja tuk pekyru ja'ayuty di'ibu wa'x tuguk peky 'yo'ktaaydyu madu tadu janya'ank, jok esu azufru, di'ibu pudsuum ma tadu kwaayy 'yaa.

¹⁹ Mat ko tadu kwaayy myuk'ajtan tmadaty ma yu 'yaa es ma yu pyi'ixy. Pes yu pyi'ixyaty du'an kyaxe'eky éxtamu awa'andsa'añ madu kyubajk. Es yu'u mat dyajtsayuty ja ja'ayuty.

²⁰ Per di'ibu akwu'umdu ja ja'ayuty di'ibu kyaj 'yo'ktu mudu tadu ayo'on, nan kyaj tmastuttu es t'awdatut ja ka'oybyu es nandu'un ja agojwinnax di'ibu ooru, platu, bronsu, tsaa, kepy, di'ibu ni na'a mbaat kya'ixy es kyamudoy, es ni na'a mbaat kyayo'oy.

²¹ Esu tadu ja'ayuty ni je'euy tkamastuttu ja bruja'ajtan, mu'induunk esu ma'tsk.

10

Anklus mat tu'ugu nekyppyity

¹ Oknum n'ijxyuts jatu'ugu muk anklus di'ibu kadakp tsajpótm, abity mat ja yoots. Es kyubajkkajxy tmudaty ja i'tsy. Yu wyiin jyujp jyantsytye'xy éxtamu xuu, esu tyeky du'un kyuxe'eky éxtum majtsku pilaar di'ibu winya'amp.

² Es ky'ujóty tmudaty tu'ugu nekyppyity. Es trujtáky ja 'yaga'añdyéky ma yu jikymeyjyñ, esu 'yanajñdyéky trujtáky ma naxwiñudu.

³ Net kyajxkéky muk éxtum tu'ugu kaa myu'uy. Es ko du'un yaxkeky, ta ja juxtujkpu anaa kyajxtu.

⁴ Nétuts uj njaja'ayañ éxtum ja anaa jyunañ. Per tats nmudooy xymyugajxyuts tsajpótm, es xy'anuumats:

—Katu xkyuxja'ay di'ibu ja anaa tu tkajxy. Mudat ayu'udsyu mjodoty mwinma'añóty.

⁵ Nétuts n'ijxy ja anklus di'ibu naty tu ñaxwa'aky ma ja jikymeyjyñ es ma ja nax, es tkone'ky ja 'yaga'añgy'u'u,

⁶ es jyunañ:

—Dios di'ibu jiky'ajtp winu xuu winu tiempu, es yajkoj ja tsajp, naxwiñudu, jikymeyjyñ, es tugekyu di'ibu jaa'ajtp ma yu'u, yu'uts ndestiigu'ajtyppyuts ko tuy'ajtan yu'u di'ibu tyam n'anmaaydyur. Dios kyaj ñakjyaka'añ ma tkuydyuna'añ ja di'ibu wyandak.

⁷ Per ko ja myujxujtkpu anklus ttukxu'uxa'añ ja trompetu, tu naty tyuñ jyátyuty di'ibu Dios kyaj dyajnija'aju ma ja ja'ayuty, éxtum jékyur t'awa'anudu ja myuduumbaty, ja kyugajxpaty.

⁸ Net di'ibudsu naty tu xy'okmugajxpu tsajpótm, jatugok xymyugajxyuts, es xy'anmaayuts:

—Nujx axaju tadu nekyppyity di'ibu myudajtypy ja anklus ky'ujóty.

⁹ Nétuts nninejxy ja anklus, es n'amdooyuts esuts xymo'oyut ja nekyppyity. Tats ja'a xy'adsooy:

—Tyaa, mats, ju'x. Ma m'aa xyjáwat pa'ak éxtamu seeru pa'ak, per mjodoty jyumbítut ta'am.

¹⁰ Nétuts n'axaju ja nekyppyity, es oj nje'xyuts. Es n'aajótyuts nja'aju pa'ak éxtamu seeru pa'ak, per kots nju'xtaay, net jyumbijty ta'am njodótyuts.

¹¹ Nétuts xy'anmaay:

—Mgajxwa'xup ja Diosu 'yayuk jatugok di'ibu pátur pánuty jiky'ajttup ma maygyajpn, ma mayñaxwiñudu, ma wiinkpu may ayuk kajxpaty, es ma mayryéuty.

11

¹ Nétuts xymooyodyu tu'ugu tsajkápyñ di'ibu du'un éxtamu kixxn, es xy'anmaaydyuts:

—Nujx es xkyijxut ja Diosu tsyajptujk esu 'yartal, es madsyow naak jap di'ibu Dios awdajttup.

² Per katu xkyijjxy ja tsajptujk taja'a, mat ko tu yajkuyáky mat ja naxwiñudu di'ibu kyaj 'yisraelítuty. Es yu'ujuty tyuktaanán tyukwa'agándup justyikxymyajtsk po'lo ja Jerusalén kajpn.

³ Esuts uj ngáxup majtsku ndestiiguts, u'xpu witxu, es yu'udsu n'ayuk kyajxwa'xup majmajtsk mugop'x jatugop'x xuu.

⁴ Tyadu majtskpu testiigu yu'u du'un ja majtskpu oliivus kepy es ja majtskpu kandaleeru di'ibu ijtp Dios windum.

⁵ Pún ja pún tyuna'anudu axuuk, yu'ujuty yajpádsúmdup ja junya'ank ma 'yaa, es tno'kta'ayut nidagekyu ja myudsip. Esu du'un 'yooktat oytyim pánuty di'ibu tunánup axuuk.

⁶ Tyadu testiiguty myudajttup ja muk'ajtan es dya''adúkat ja tsajp kadibú tyu'ujut ja tiempu ma tkajxwa'xudu ja Diosu 'yayuk. Es nan myudajttup ja muk'ajtan esu nuu dyajjumbítut ne'pyñ, es dya''ayówdut ja naxwiñudu ja'ayuty mat kanak naxu ayo'on naak ok yu'u tsoktu.

⁷ Per ko naty tu tkajxwa'xta'aydyu ja Diosu 'yayuk, net ja axuk juyujk di'ibu pádsuump ma ja kuk jut tmattsiptuna'añ yu nimajtsku testiiguty, esu axuk juyujk myada'aga'añ es ya'oogudut,

⁸ es ja ñini'x wyu'amat tu'ugijky ma tadu kajpn ma kyruuzpejty ja Nindsun'ajtam. Es mat ko yu kugajpnuty jyantsymyujpojpa'ay'áttu, yajxuyeyjky Sodomu es nandu'un Ejijtu.

⁹ Es tuguk xuu jakujm t'ixtut ja ja'ay panuty jiky'ajttap ma maygyajpn, ma may ayuk kajxpaty, es ma maynaxwiñudu, es kyaj nigutikyuty dyajnaxtakudu tadu o'kraty.

¹⁰ Nidagekyu naxwiñudu ja'ay xyondakta'ayut mut yu'uguyxmu 'yo'kun, es jyantsyñayawadut jotkujk, extu nayduknigaxudup ja may'aty nixim niyam mut ko tadu majtskru Diosu kyugajxru tu jyantsyua"ayoyuty.

¹¹ Per ko ñajxy tuguk xuu jakujm, Dios yajjikyryujk es dyajpude'ky jatugok. Es nidagekyu di'ibaty ixxudu jyantsyñay'adsu'kadyaayudu.

¹² Net majtsk ja testiğuty tmudoodu kyajxy muk tsajpótm, es jyuna'añ:

—jKu'ttu yam!

Ta pyatujkudu tsajpótm yoodsoty, es yu myudsipyty 'yijxudu.

¹³ Netyu myiñ ja muk ujx, es tyugoo tyuk peky ja kajpn di'ibu wa'x majk peky. Es jaxtujk mil ja ja'ayuty 'yo'kta mut ja ujx. Es nu'un ja ja'ayuty 'yaknadujka mut ja tsu'ugu t'awdajttu ja Dios.

¹⁴ Du'un jyajty ja myumajtsk ok nibudu'uk ja ayo'on. Per tim tsojk myina'añ ja myudugukru.

Myujxxtujkru trompetu yajtukxu'uxy

¹⁵ Ja myujxxtujkru anklus ttukxuxy ja trompetu. Net yajmadooy kajxy muk tsajpótm, es jyuna'añ:

Tyamu netu Nindsun'ajtam Dios esu Kyristu

tu dyajkutujktsoona'andu naxwiñ,

es yajkutuka'añ wina xuu wina tiempu.

¹⁶ Net ja ni'i'px majtaxkru mujja'aydujk di'ibu naty uñaayduy uñaaybyajnoty Dios windum, ñajyuyrudu es t'awdajttu Dios,

¹⁷ es jyuna'andu:

Windsun Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan mmudajtypy,

mijtsu du'un m'ijt, es mijts du'un m'ijtp.

Nja'aygyudakypuyts mij ko tu xyajtsonda'aky myajkutiky.

¹⁸ Yu naxwiñudu ja'ayuty ajkudup mut mij.

Per tu jya'ty ja xuu ma mij xytyukkumaduwat.

Es nandu'un tu net tpaaty

ma ja o'kraty xyryayo'oya'andu

es xyajjambita'añ oy ja mmuduumbuty

di'ibu tu m'ayuk tkajxwa'xtu,

es nidagekyu mja'ayuty, muj mutsk,

di'ibu mij m'awdajtudup,

es tu net tpaaty ma mij xyajtgoya'añ ja di'ibaty yajma'ttap ja naxwiñudu.

¹⁹ Net 'yawatsy ja Diosu tsyajptajk di'ibu tsajpótm, es kyuxe'ky tsajptugoty ja kaaxu ma 'yity ja kajxy'atypyu di'ibu Dios tyuun madu jya'ay. Ta myiñ ja muk ujx, anaa judsukaty esu muk tutsnduu.

12

Toxytyujk esu sarpyentu

¹ Es net kyuxe'ky tsajpótm tu'ugu muj ixxwu'umun: tu'ugu toxytyujk mut ja wyit éxtamu xuu tye'xy, es tyekypatku'ay du'un kyuxe'ky éxtamu po'o, es kyubajkkujxm tmudaty ja koronu mut majmajtsku madsa'a.

² Tyadu toxytyujk u'unkmudu naty, es ya'axy mut ja pujkun, ja'a ko ayoop mut ko dyajja'ta'añ ja maxu'unk.

³ Net kyuxe'ky tsajpótm jatu'ugu muj ixxwu'umun: tu'ugu sarpyentu di'ibu muj es tsapts, es jaxtujka kyubajk es majka wyaj, es mut ja koronu ma tu'uk tu'ugu kyubajk.

⁴ Yu pyi'ixy ttukpajudojte'ky tuk peky ja madsa'a di'ibu wa'x tuguk peky. Ta tkujabijpnajxy naxwiñ. Tyadu sarpyentu wya'kwu'umu ma ja toxytyujk di'ibu naty yajja'taampy ja maxu'unk, es tjuna'añ ja maxu'unk jantsy netyu ko jya'tat.

⁵ Ja toxytyujk dyajjajty tu'ugu u'ungu'unk yedyujk di'ibu yajkutukaamp mut ja pyu-jxndajk ma tugekyu naxwiñudu. Net ja 'yu'unk yajpajku es yajmunejxy ma Dios es ja uñaaybyajn ma yajkutiky.

⁶ Es ja toxytyujk oj kyaknu ma muj it, ma naty ja Dios tu tyuknibujtaagaty tu'ugu lugaar. Es jap yajmo'oyat ja kya'ay 'yukun majmajtsk mugu'px jatugu'px xuu.

⁷ Net ja tsip tyuuna tsajpótm: ja Migel es ja 'yanklus tsiptuundu mut ja sarpyentu es mut ja sarpyentu 'yanklus.

⁸ Per kyajyym myadaktu ja sarpyentu esu 'yanklus, kyaj ñakyyajna'ijxy ja sarpyentu esu 'yanklusaty 'yítut tsajpótm.

⁹ Du'an oj yajkujubijpnáxyu tadu sarpyentu, di'ibu 'yandijpy mujku'ugórk es Satanás, di'ibu wyin'i'impý nidugekyu ja naxwiñudu ja'ay. Ta naxwiñ yajkujubijpnajx mat ja 'yánklusaty.

¹⁰ Nétats nmudooy kajxy muk tsajpótm, es jyuna'añ:

–Tu jya'ty ja Diosu ñitsokan, myuk'ajtun esu kyutujkan. Nan ana'amnabu net ja Diosu Kyristu, es tu yajkujubijpnáxy tsajpótm ja di'ibu ñi'u'anup ja nmagu'uk'ajtam. Xañ koots tma'uññu Nindsun'ajtam Dios.

¹¹ Yu nmagu'uk'ajtam tu tmamadá'aktu mat ya'ugyujxmu Borreegu'ungu ñe'pyñ, mat ja 'yayuk es mat ja tyay'ajtan di'ibu tu yajkajxwa'xy. Pes kyaj tujptsu'kudu 'yo'kan, ni'igu tmadundu Dios oytym'ooktat.

¹² Paaty xonda'aktu miidsaty di'ibu ijttap tsajpótm. Per puroobu miidsaty di'ibu jiky'ajttap naxwiñ es jikymyejyñóty, mat ko ja mujku'ugórk tu mnijunákudu awa'an es ñija'ap ko tyimpatyru du'an ja tiempu.

¹³ Ko ja sarpyentu naty tu yajkujubijpnáxy naxwiñ, ta tjaya'ayowañ ja toxytyujk di'ibu naty tu tpaaty ja maxu'unk.

¹⁴ Per ja toxytyujk yajmooy majtsku kyakn éxtam tu'ugu muj witsnu jya'a, es mbaat kyaagudity ma ja muj it. Jar wyu'umut tugak jamajt jakujm, es yajmo'oyat ja kya'ay 'yukan, es kudiibu mbaat wi'ix 'yadu'utsy ja sarpyentu.

¹⁵ Ja sarpyentu t'u'tsy ja nuu, es oj dyajmajnuugojo es jyu'udat ja toxytyujk.

¹⁶ Per ya naxwiñudu pyudajku ja toxytyujk, awats ja naxwiñudu es t'uktaay ja mujnuu di'ibu naty ja sarpyentu tu t'uitsy.

¹⁷ Es mudu taadu ja sarpyentu ttukjot'ambejky ja toxytyujk. Ta oj ñe'xy tsiptuumbu mat ja toxytyujku tyuamp 'yaats di'ibu akwu'umdap, ja'a njuna'anam di'ibu pyaduundap ja Diosu 'yana'amun es tranajxta ja Jesukristu 'yuxrajkan. Es ja sarpyentu tyanaay pu'ujótm jikymyejyñbyu'aay.

13

Nimajtskpu axuk juyujk

¹ Esats n'ijxy jikymyejyñóty pyadsemy tu'ugu axuk juyujk di'ibu myudajtypy jaxtujku kyubajk es majku wyaj. Es tu'uk tu'ugu wyaj tmudaty ja koronu. Es ma ya kyubajkaty tmudaty tu'uk tu'uk kaxja'ay ja xyuujaty di'ibu Dios myudageepy.

² Tyadu axuk juyujk di'ibats n'ijx, du'an kyaxe'ky ja ñini'x éxtamu kuxyubyujy, esu tyeky éxtamu osu, esu 'yaa éxtamu kaa. Yu sarpyentu ya'u mooyu ja myuk'ajtan esu kyutujkan es 'yana'amut.

³ Nidu'uguty ja axuk juyujku kyubajk, du'an éxtam jyawa tmudajty tu'ugu muj tsayut di'ibu ya'oogudap. Per ja tsayut oj 'yagada'aky. Es ja naxwiñudu ja'ayaty du'aññu jyantsywyu'amudyaadyu es tranajxta ja axuk juyujk.

⁴ Es nidugekyu ja'ayaty t'awdajtta'ayudu tadu axuk juyujk, ja'a njuna'anam ja di'ibaty kyajru xyuu 'yity kaxja'ay ma ja ñe'ky ja Borreegu'unk di'ibu Dios yajk windsu'kan. Esu tadu neky tmudaty kaxja'ay exta ma naty kyajnam naxwiñudu kyojy, ja xyuu nidugekyu di'ibaty myudajttap ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

⁵ Di'ibu mudoodap, wa'an tjagyúkudu.

⁶ Es di'ibu mudoodap, wa'an tjagyúkudu. ¿Pánu du'an éxtamu tyadu axuk juyujk?, ¿es pánu mbaat maat tsiptúñ?

⁷ Es ja sarpyentu yajmooy ja tu'u es ñaymyujpajta'agudat esu Dios tmugajxtagóyut. Nandu'an yajmooy ja tu'u es 'yana'amut justyikxymajtsk po'o.

⁸ Es du'an tmugajxtagooy ja Dios es twin'abat twingajxpátu ma tsyuuu es di'ibaty ijttap tsajpótm.

⁹ Nandu'an yajmooy es tsiptúnat mat ja Diosu jya'ayaty, exta tmamadakta, es yajmooy ja kutujkan ma tugekyu kajpnaty, ma tugekyu ayuk kajxpaty, es ma tugekyu naxwiñudu.

¹⁰ Es nidugekyu ja'ayaty t'awdajtta'ayudu tadu axuk juyujk, ja'a njuna'anam ja di'ibaty kyajru xyuu 'yity kaxja'ay ma ja ñe'ky ja Borreegu'unk di'ibu Dios yajk windsu'kan. Esu tadu neky tmudaty kaxja'ay exta ma naty kyajnam naxwiñudu kyojy, ja xyuu nidugekyu di'ibaty myudajttap ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

¹¹ Di'ibu mudoodap, wa'an tjagyúkudu.

¹² Di'ibu yajmanujxándap tsimy, tsimy yajmanujxtat, es di'ibu oogándap mudu espaadu, mudu espaadu 'yooktat. Paaty pánuaty ijttap ja Diosu jya'ay, wa'an muk aa muk jot dyajnáxtu pan ti ayo'on tukkadákup, es du'aññam tmabúktat ja Dios.

¹³ Oknams n'ijxy pyadsemy naaxóty jatu'ugu axuk juyujk, tmudaty majtsku wyaj éxtam ja borreegu, es du'an jyuna'añ éxtamu sarpyentu,

¹⁴ es tmudaty tugekyu kyutujkan ja jawyiimbu axuk juyujk, es ya'u tmadúñ. Es du'an ttuñ esu naxwiñudu ja'ayaty 'yawdátudat ja jawyiimbu axuk juyujk di'ibu yajtsók ja muj tsayut.

¹⁵ Nandu'an ttuñ ja ijxwu'aman di'ibu myudajtypy ja muj'ajtan, exta yajkadákypy ja janya'ank tsajpótm ja'ay wyinduuy,

¹⁴ Es da'un twin'uun ja naxwiñadu ja'ayuty mut ja muj'ajtan di'ibu ja jawyimbun axuk juyuk tuktuunup. Es yajtuk'ane'emy es dyajnikojitu'uttat tu'ugu awinnax es twindsu'ugudat ja jawyimbun axuk juyuk di'ibu jyayajtsayujt mudu espaadu es 'yajakjy'ajty.

¹⁵ Es ja myumajtskpu axuk juyuk yajmooy ja kutujkan es tmo'oyut ja jyiky'ajtanu tadu awinnax es dyajkajxat, es extu dya'oogut di'ibaty kyaj 'yawdatyuty.

¹⁶ Esu tadu myumajtskpu axuk juyuk tyukkuwa'anu es nidagekyu muj mutsk, mukja'ay esu ayoobu ja'ayuty, muduumbuty esu yajmuduumbuty, yajtsa'ayut ma 'yaga'añgyu'u o ma wyimbok.

¹⁷ Es da'un ni pan mbaat kyajuy kyateegyuty pan kyaj tmudaty ja sey, ja'a njuna'anam pan kyaj tsya'ayuty mut ja xunu o ja numbru ja jawyimbun axuk juyuk.

¹⁸ Tyaadu yu'u tsojkap ja jaygyujkan. Es di'ibaty kuwiy mbaat tuijawudu di'ibu 'yandijpy yu numbru tadu axuk juyuk, mut ko yu numbru ja'a 'yandijpy ja xunu tu'ugu yedyujk. Yu numbru ja'a tudujk mugo'px jatagu'px tudujk.

14

Mugo'px jajustyikxymyajtáx mil ja'ayuty di'ibu uudup

¹ Oknams n'ijxy ja Borreegu'unk ko naty jam tyanu ma Syon Kopk. Jamu naty muut mugo'px jajustyikxymyajtáx mil ja ja'ayuty di'ibu naty tsá'ay wyimbokkajxy mut ja syeyu ja Borreegu'unk esu Dios Teety.

² Es nmadooyats tsajwim jyuana'añ éxtamu nuudax 'yuutsy pyumimy, es éxtamu anaa muk ya'axy, da'un éxtamu may arpu koobu kyowdu.

³ Es t'awdu jembyu ay uñaaybyajn winduuy ma Dios yajkutiky es ma nimajtáxkpu jiky'ajtpaty es ma ja mujja'ayduyuk. Ni pan mbaat tkajaty tadu ay, ja'ayu je'eyu tadu mugo'px jajustyikxymyajtáx mil di'ibu oj ñitso'oktu naxwiñ.

⁴ Yu'u da'anaty di'ibu tsuj yajxon tu jya'ayáttu, di'ibu nayyajwa'ats'ajtudup éxtamu kixyudo'oxyuty, es tranajxtu ja Borreegu'unk oytyim maaty ñejxy. Yu'u da'anaty oj ñitso'oktu ma naxwiñadu ja'ay es ijttup éxtam ja tuamp di'ibu jawyiin tuamp'ajtp es yajtukmáxyo ja Dios esu Borreegu'unk.

⁵ Ni na'a o j kya'anda'aktu, ja'a ko wa'ats ja'ayuty yu'u.

Di'ibu kyajxtup ja nidugekpu anklus

⁶ Nétats n'ijxy jatu'ugu anklus kyaagudity tsajpótm, es tmudaty ja oybyu ayuk di'ibu winu xuu winu tiempu wa'amp, es yajkajxwa'xut ma tugekyu nax kajpn, ma tugekyu naxwiñadu, es ma tugekyu wiinkpu ayuk kajxpu.

⁷ Es jyuana'añ jantsy muk:

—Windsu'ugudu Dios es awdattu, mut ko tu net jya'ty ja oorú ma net trayo'oya'añ ja naxwiñadu ja'ayuty. Awdattu di'ibu yajkoj ja tsajp, naxwiñadu, jikymyejyñ, es ma nuu myuxy.

⁸ Es ja myumajtskpu anklus tranejxy ja jawyimbun anklus, es jyuana'añ:

—Tu net, tu net jyijtta'ay ja Babiloñu muj kajpn di'ibu nidugekyu naxwiñadu ja'ayuty tu dyajtagóy mut ja 'yaxuk tu'unun, éxtam ko pan dyajmi'igyuty ja myugu'uk.

⁹ Es ja myudagekpu anklus tranejxy ja jawyimbun nimajtsk, es jyuana'añ muk:

—Pan ja pan t'awdaty tadu axuk juyuk, es pan nayyajkap yajtsa'ayut wyimbokkajxy o ma ky'u.

¹⁰ Dios jantsy tukkumadówadup muk ma ja lugaar mudu azufru jyuana'ank di'ibu yajtukjup'ijxp, ma 'yayówdut Diosu 'yanklus wyinduuy es Borreegu'unk wyinduuy.

¹¹ Ja juun di'ibu tsá'yudup, ja'a yajpudu'ugup ja jok winu xuu winu tiempu. Ja'a njuna'anam ko yajtukkumadówa'añ winu xuu winu tiempu nidugekyu di'ibaty 'yawdajttup ja axuk juyuk, o ja 'yawinnax, o ko tu yajtsa'ayduy mut ja syeyu.

¹² Wa'an yu'u dyajjotkujku ja Diosu jya'ay es tmudánudat ma'xtujkan muut oytyim ti ayo'onaty, ja'a di'ibu kyuydyuundup ja Diosu 'yana'amun es oy tmudundu ja Jesús.

¹³ Nétats nmadooy tsajpótm, es xy'anmaayuts:

—Kuxja'ayu tyaadu: “Jotkujk di'ibu tyam o'ktup es di'ibu óknun oogaamp ja'agyujxm ko tmubaktu ja Nindsun'ajtam.” Ja Espírítu Santu da'un jyuana'añ: “Tu'y'ajtan ko yu'ujaty jyotkujkuty, mut ko jabaadu da'un myak'ayoy es tyuñ. Dios mo'oyudup ja pyo'xtákn es myay'ata'añaty mut ko oy tu tmudúñ naxwiñ.”

Ja'ayyajpayo'oydu

¹⁴ Nétats n'ijxy tu'ugu poop nima'a. Jam 'yu'uñu ma tadu nima'a kyuxe'eky éxtam ja Naxwiñadu ja'ayudyu Kyudunaabyu. Jam tmudaty kyabajkkajxm tu'ugu oorú koronu, es tkakápyuty tu'ugu muuydsyujkn jantsy kujp.

¹⁵ Ta pyudseemy tsajptagóty jatu'ugu anklus, es muk tmugajxy di'ibu uñaapy nima'agujxm:

—Tu net tpaaty ja ooru. Yajpada'uk ja mbajta'aky mudu tadu mmuaydsuyjkn, mut ko tu tsya'amy ja naxwiñadu pyajta'aky.

¹⁶ Ta ja di'ibu naty uñaapy nima'agujxm, ttsujkmijky ja naxwiñadu pyajta'aky.

¹⁷ Ta pyudseemy jatu'ugu anklus ma ja tsajptajk tsajpótm, tmunejxy nandu'an tu'ugu mmuaydsuyjkn jantsy jupp.

¹⁸ Ta pyudseemy jatu'ugu anklus ma ja artal di'ibu jam kywentu'ajtypy ja juun, es muk dyaxu ja di'ibu myudajtypy ja myuaydsuyjkn juppp, es t'anuuamu:

—Mut ja mmuaydsuyjkn tsujkmúk ja naxwiñadu 'yuuvu, mut ko tu tsya'amy.

¹⁹ Ta ja anklus dyajmijky ja uuvu ma ja naxwiñadu. Ta tniko'obejty es twinma'adsa'añ. Ja'a tyaadu 'yandijpy ja muk tsaastrytu'unun di'ibu Dios yakaampy.

²⁰ Ja uuvu oj yajwinma'atsy kajpnba'aay. Es ma ya'amata'amu pyudseemy ja ne'pyñ tuk metru jakujm kyujxmety es pyaye'ky tuguk mugo'px mil metran.

15

Anklusaty mut ja juxtujkpu ayo'on

¹ N'ijxyuts tsajpótm jatu'ugu muj ijxwua'mun di'ibu ja'ay du'añu yajwe'empy. N'ijxyuts juxtujku anklus mut juxtujku óknambu ayo'on. Es mudu tadu juxtujkpu ayo'on kyujxta'ay ja Diosu 'yajkan.

² N'ijxyuts nandu'an éxtam kyaxe'eky tu'ugu jikymyejyñ, éxtamu viidru tuktuksu mut ja juña'ank. Es n'ijxyuts nandu'an ja di'ibu myamadaktu ja axuk juyujk mut ko kyaj t'awdajttu ja 'yawinnax es kyaj tkupujktu ja syeyu. Tamu naty ya'ujaty tyánadu jikymyejyñgyujxm, es tmudaty ja 'yarpu di'ibu natyu Dios tu myo'oyudu,

³ es t'awdu ja Moisesu 'yuy, ja Diosu myuduumba, es ja Borreegu'ungu 'yuy. Esu du'an 'yawdu:

Windsun Dios di'ibu tugekyu muk'ajtan myudajtypy, jyantsymyjaty es jyantsy'oy jyantsytsyjaty di'ibu mdiimpy.

Mij myajkutujkp mudu tuj'ajtan,

mij myajkutujkpy nidagekyu naxwiñadu ja'ay.

⁴ Nindsun'ajtam, ¿pán mgawindsu'ugudup, pán mga'awdatudup?

Mut ko mijtsu dun je'eyu di'ibu wa'ats,

paaty nidagekyu naxwiñadu ja'ayu myíndat

ma mij es m'awdatudat,

mut ko tu t'ixtu ko tuj'ajtan tugekyu di'ibu mij mdiimpy.

⁵ Oknams n'ijxy jam tsajpótm 'yawa'atsy ja tsajptajk, ja Diosu tyujk.

⁶ Jap tsajptagóty pyudsuumdu tadu juxtujkpu anklus di'ibu myunejxyry ja juxtujkpu ayo'on, es wa'ats poop ja wyit es jyantsytye'xy, es tmudaty ja 'yoogu kaatsywyuun di'ibu muj ja 'yok.

⁷ Net nidu'ugu nimajtaxkpu jiky'ajtpaty di'ibu ijttap Dios windum, ya'u myooyu kajktu'ugu anklus ooru tsim nidu'ugaty ujts mut ja muk tudyu'unun di'ibu yajkpyy ja Dios di'ibu ijtrpm winu xuu winu tiempu.

⁸ Es ja tsajptajk 'yujtspejty mut ja jok di'ibu miimp ma ja Diosu myuj'ajtan es ja myuk'ajtan. Es ni pán mbaat oj kyatuku extu ko kyujxtaayñam ja juxtujkpu ayo'on di'ibu myunajxtap ja juxtujkpu ánkusaty.

16

Ayo'ondsím

¹ Nétats nmadooy pyudseemy ja kajxy tsajptagóty di'ibu tyuk'ane'empy ja juxtujkpu anklus:

—Nujxtu es tuktaamdu'uttu ja juxtujkpu tsim di'ibu myudajtypy ja muk tudyu'unun di'ibu Dios yajkpyy naxwiñ.

² Ja jawyiuambu anklus oj ñejxy. Ta tuktaamdúty ja tsyim naxwiñ. Net pyudseemy ja muk pu'uts ñikujxmety di'ibu muk jantsy pujkp ma nidagekyu di'ibáty myudajttap ja axuk juyujku syeyu es di'ibáty nandu'an 'yawdajttap ja awinnax.

³ Net ja myumajtskpu anklus tuktaamdúty ja tsyim jikymyejyñóty. Ta ja jikymyejyñ jyambijty éxtamu ne'pyñ, du'an éxtamu o'kpu ne'pyñ. Ta 'yo'ktaaydu nidagekyu di'ibu jiky'ajttap jikymyejyñóty.

⁴ Ja myudugukpu anklus tuktaamdúty ja tsyim majaty mñjnu es majaty nuu myuxy. Ta jyambijttaay ne'pyñ.

⁵ Nétats nmadooy ja anklus jyuna'añ:

—Dios, mijts m'ijt es mijts m'ijtrpm. Wa'ats mij. Mdiimpy ja tuj'ajtan es du'an xytyukkumadówat,

⁶ mut ko ttuktaam ttuk'yojktu miju m'ayuk kajxwa'xpu ñe'pyñ, es miju mja'ayuty. Es tyam mij xytyuk'iiky ja ne'pyñ. Pes du'un ñitákudu.

⁷ Nétuts nmudooy nandu'un kyajxy extu ma artal, es jyuna'añ:

—Oyu du'un, Windsán Dios di'ibu tugekyu muk'ajtun myudajtypy. Tu xypyayo'oy yajxon mut ja tyy'ajtun.

⁸ Ja myumajtaxkru anklus ttuktaamdúty ja tsyim ma ja xuu. Es mut yu'u ni'igu oj myuju ja xu'an es tsa'aydyut ja naxwiñudu ja'ayuty.

⁹ Es du'un ja ja'ay jantsy muk tyooydu mut ja xu'an. Per ni mut yu'u kyajodumbijttu, kyaj t'awdajttu Dios di'ibu yajkyru tyadu tudyu'unun. Ni'igu tmu''adugoooy tmu'gajxtugoooy ja Dios.

¹⁰ Ja myumagoxkru anklus ttuktaamdúty ja tsyim ma yajkutíky ja axuk juyujk. Ta kyoodsadyaay ma 'yane'emy.

¹¹ Net ja ja'ayuty ñayya'andsu'udsudu mut ja muk pujkun di'ibu yajnaxtup. Per ni mut yu'u tkamastutta ja 'yaxuk winma'añ di'ibu tyuundap. Ni'igu tmu''adugoooy tmu'gajxtugoooy ja Dios.

¹² Ja myududjkrú anklus ttuktaamdúty ja tsyim ma ja Eufrates mujnuu. Ta ja nuu tyutsy es 'yawa'adsut ja tyu'u ja réyuty di'ibu miindap ma xuu pyudsemy.

¹³ Nétuts n'ijxy ma ja sarpyentu 'yaa, es ma ja axuk juyujku 'yaa, es ma nandu'un ja kyugajxpu di'ibu andakru 'yaa, pyudsemy tguugu mujku'u di'ibu kuxu'kp éxtumu nootsy.

¹⁴ Tyaadu yu'u du'unu mujku'ujuty di'ibu tyuundap ijxwu'amun di'ibu myudajtypy ja muj'ajtun, es najx twowa'andu ja réyuty majaty naxwiñudu es ñaymyujkta'ayudut es tsiptuna'andu mut ja Nindsun'ajtun Dios di'ibu tugekyu muk'ajtun myudajtypy, ko tpaadat ja tiempu.

¹⁵ “Mudowdu es jaygykudu. H, Diosu 'yU'unk, nmina'añuts ti'in, éxtum ko jya'ty ja ma'tspu. Jotkujk di'ibu naty wiyj es witxu, kadiibu tsoydyu'un muat jyuditat niwa'ats uxwa'ats ja'ay wyinduuy.”

¹⁶ Ta ñaymyujkudu ja naxwiñudu réyuty ma ja lugaar di'ibu ebreu ja'ayuty tyukxu'ajttap Armajedón.

¹⁷ Ja myujxujkrú anklus ttuktaamdúty ja tsyim pojotm. Ta yajmudooy kajxy ma Dios yajkutíky es ma ja tsajptujk jam tsajpótm, es jyunañ muk:

—jTu net tyuñ jyátyuty!

¹⁸ Net myiñ ja anaa judsuk, es ja naxwiñudu jyantsypyumiimy mut ja muk ujk. Kyaj ni windii du'ambu ujk kyanaxy extu ma tsyondaky ja naxwiñudu ja'ay.

¹⁹ Ta ja Jerusalén kajpn tsa'pxwa'xy téguk peky. Es majaty kajpn naxwiñ jy'a'adugooodyaay. Es ja Dios tjamyejtsy ja Babiloñ muj kajpn es ttuk'uuga'añ ja vyinu, ja'a njuna'anam ja tudyu'unun di'ibu yajkyru mut ja 'yaku.

²⁰ Net tugekyu islu es tugekyu kopk tyugooodyaay.

²¹ Nandu'un kya'ay tsajpótm yu tatsn jantsy mujjatyuty, extu justyikxy kilu jye'emdsyuty tu'ugáty. Es ja naxwiñudu ja'ayuty tmu''adugoy tmu'gajxtugóy ja Dios mut ja myuj ayu'onu tadu tatsn, mut ko muk ayu'onu du'un yu'u.

17

Kujeñdyo'oxyu 'yayo'on

¹ Net myiñ nidu'ugu nijxujkrú anklus di'ibu myudajttu ja jxujkrú tsim, es xy'anmaayuts:

—Min es nudk'ixut ja tyu'dyu'unun ja muj kujeñdyo'oxy di'ibu uñaapy mejyñwyingujxm.

² Yu naxwiñudu ja'ayu réyuty tu ñaygyyákudu es pyektyundu mut yu'u, es ja naxwiñudu ja'ayuty tu myu'luk myumu'ugudu mut yu'u, ja'a njuna'anam t'axtjtu ja Dios es tranujxtu ja kujeñdyo'oxyu 'yaxuk winma'añ.

³ Kodsu natyu du'un tu xy'awana, nétuts ja anklus xymyunejxy muj ittum. Jámut n'ijxy tu'ugu toxtyujk ttuk'u'uñ tu'ugu tsapts axuk juyujk. Tadu axuk juyujk windiky ñini'x tmu'daty madu axuk ayuk kuxja'ay di'ibu Dios muat twingajxpéty. Jxujtku kyubajk tmu'daty es majku wyaj.

⁴ Tadu toxtyujk ñaywyíxuty mut ja tsu'unk wit esu tsapts wit, es 'yoydyúñuty mut ja ooru, mut ja tsujjatyru tsaq esu perlu. Es tmu'daty kyu'ujóty tu'ugu ooru tsim ujts mut ja axuukru. Ja'a tyaadu 'yandijpy ja 'yaxuk jiky'ajtun.

⁵ Es wyimbokkajxy tmu'daty kuxja'ay tu'ugu xuu di'ibu tsip yajmudoop: “Ja Babiloñ muj kajpn, naxwiñudu kujeñdyo'oxyudu tyaaq es nandu'un tyaa'átuty nidugekyu di'ibáty axuuk jiky'ajttap naxwiñ.”

⁶ Nétuts nbejkyu kwentu ko tadu toxytyujk múkubu naty mat ja Diosu jya'ayadyu ñe'pyñ es mat ja ñe'pyñaty púnaty o'ktu mat ko t'awdajttu ja Nindsun'ajtam Jesukristu. Es kodsu taadu du'un n'ijxy, tats du'ñu oj njantsywyu'amu.

⁷ Nétudsu tadu anklus xy'anmaay:

—¿Ti ko du'ñu mwe'emý? Tyam nduknijáwut di'ibu 'yandiipý yu ayu'udsyu winma'añ: tadu toxytyujk esu tadu axuk júuyjk di'ibu tyuk'uñaaary, di'ibu myudajtypy juxtujku kyubajk es majku wyaj.

⁸ Tadu axuk júuyjk di'ibu tu xy'ixy, yu'u tu'uk di'ibu jékyup jiky'ajt, es tyam kyaj ñakyjyaa'áty, per pudsamaamp kak jutoty, es ñeýxy ma kyutagooyñut.

⁹ Ja naxwiñudu ja'ay di'ibu xyuu kya'ity kaxja'ay nekykyjxy extu ma naty kyajnumu naxwiñudu kyoy, ja'a du'ñu wyu'amadya'aydyut ko t'ixtat jatugok jya'ty ja axuk júuyjk di'ibu jékyup jiky'ajt. Es yu xyuu juty di'ibu kaxja'ay ma ja neky, ja'a xyuu juty di'ibáty myudajttup ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

¹⁰ Tyámuts nnigajxat di'ibu tsojkap ja wijy'át kejy'át es yajjagyúkat. Ja juxtujkpu kubajk ja'a 'yandiipý ja juxtujkpu korp ma tadu toxytyujk 'yu'uñu.

¹¹ Es nandu'anu tadu kubajk, yu'u 'yandiipý ja juxtujkpu réyuty. Nimagoxk tu 'yooktu, ja myududujkpu tam yajkutíky tyam, es ja myujxujkpu, yu'u kyajnum myiñ. Es ko myiñut, je'eyu waanu 'yítut.

¹² Es ja axuk júuyjk di'ibu jékyup ijt es tyam kyaj ñakyjyaaty, yu'u du'un rey ma tadu nijxujkpu, es jya'ta'añ jatugok éxtam ja myuduktujkpu rey, per nuxpú du'un ma kyutagooyñut.

¹³ Ja majkpu wyaj di'ibu tu xy'ixy, yu'u du'un majku rey di'ibu kyaj dyajtsonda'aktunam yajkutúktut. Per 'yaxajyáandup ja kutujkan éxtamu rey tuk oorun mat ja axuk júuyjk.

¹⁴ Tyadu majkpu réyuty ti'igyu wyinma'añaty, es myo'oyup ja myuk'ajtan es ja kyutujkan ja axuk júuyjk.

¹⁵ Tsiptunaamp mat ja Borreegu'unuk. Per ja Borreegu'unuk mamadá'agudup, mat ko yu'u Windsun'ajtp ma windsunaty es Rey'ajtp ma réyuty. Es di'ibáty yu'u maat, Dios wooju yu'ujuty, wyin'ix, es oy tmadundu Dios.

¹⁶ Ja anklus xy'anmaayuts nandu'an:

—Tadu mejyñ di'ibu tu xy'ixy ma 'yu'uñu ja kujeñdyo'oxy, yu'u du'un 'yandiipý ja ja'ay púnaty jiky'ajttup ma maygyajpn, ma wiinkpu may ayuk kajxputy, es ma mayñaxwiñudu.

¹⁷ Ja majkpu waj es ja axuk júuyjk tyuk'ak'átup ja kujeñdyo'oxy, es dyajw'u'mat niwa'ats axwa'ats. Es extu tsyu'tstá'aydyup ja ñi'n'ix, es ñino'kta'aydyup di'ibu wu'amp.

¹⁸ Diosu du'un tu pyujta'agudu es dyajtuunudu Diosu wyinma'añ, ti'igyu ñaybyujta'agudu es dyaky ja kutujkan éxtamu rey ma ja axuk júuyjk extu ko yajkuudyuunda'ayut di'ibu Dios ñaskajxu.

¹⁹ Tadu kujeñdyo'oxy di'ibu tu xy'ixy, yu'u du'un 'yandiipý ja muj kajpn di'ibu 'yane'empy ja naxwiñudu ryéuty.

18

Babiloñu kajpn kyutuogy

¹ Nétuts n'ijxy jatu'ugu anklus jyunaky tsajpótm mat ja myuj kutujkan. Ta ja naxwiñudu wye'emý kude'xy mat ja jyajun,

² es muk kyajxy:

—Tu net, tu net jyjittá'ay ja Babiloñu muj kajpn, es tu jyunbity majku'u tsunaagydyákn. Ni pún jap kyanaky'ity. Yu'uyu je'eyu jap tsunaagydyup ja ka'óybyuty, es jyp'attu ni'amuku axuk joon axuk júuyjk.

³ Du'un tu yajtuudyúñ mat ko ja Babiloñu kajpn tmastuty ja Dios, es wiinkpu t'awdaty, es nidagekyu naxwiñudu ja'ayuty ti'igyu mat yu'u. Es ja naxwiñudu réyuty pyekytyuundu mat ja Babiloñu ja'ayuty. Esu ajuuy ado'kpu di'ibáty majaty naxwiñudu, myukja'aydyáktu mat ko ttuknadeeky nidagekyu di'ibáty amdoop es ñayyajmujpudsama'añuty.

⁴ Nétuts nmudooy jatu'ugu kajxy myiñ tsajpótm, es jyana'añ:

—Pudsamu ma tadu kajpn, miidsaty di'ibáty nja'ay'ajttup, kadiibu xymyatrekytyúndut es kadiibu miits myajtuudyúndut mat yu'ujuty.

⁵ Ja'a ko yu pyeky tu jyantsyñipajnu, extu myubátnup ja tsajp, es tu ja Dios jyamyajtsxuty ja pyojpu.

⁶ Tuunambít nandu'an éxtamu wiinkpu tu t'axuktúñ. Mágubat majtsk du'unun éxtam yu'u tu dyaky, es taam'yo'oy majtsk du'unun myúkaty di'ibu ya'ukp éxtam yu'u oj ttaam'yo'oy.

⁷ Tyudyún es ya'ayow nandu'an éxtam tu myuj tu pyaadu. Pes yu'u du'un jyana'añ jyodoty wyinma'añoty: “Tyáats n'u'uñu éxtam tu'ugu reynu. Kyajts uj ngu'ekytyo'oxyuty, ni na'ats nga'ayówat.”

⁸ Paaty ma tu'ugu xuu ti'in myinat ja pya'am, 'yayo'on, jyotmay, yuu, es mut ja juna'ank yajnino'ogat, mut ko Nindsun'ajtam Dios jyantsymyujaty di'ibu ta pyekymyo'oyaty es tkumadawat.

⁹ Yu naxwiñadu reyuty di'ibu ta pyekytyundu mut yu'u es du'un ta dyajtagodyu jyiky'ajtan, ñijuy ñiya'axtup ko t'ixtadu tadu kajpn ko tyoy.

¹⁰ Wu'umdaaydyup jagam jyantsytsyu'ugat mut ja tyuodyu'unun, es jyuna'andut:

—¡Ay, puroobu mij Babiloñu muj kajpn di'ibu ta 'yane'emy! Jantsy tuk pojan ta myiñ ja mduydyu'unun.

¹¹ Yu ajuuy ado'kraty majaty naxwiñadu ju'uydyup nandu'un es pya'ayodabu tadu muj kajpn, mut ko kyaj tnakyryaadut pán jyúuyap ja tyeeky yaku,

¹² mut ko ni pán tkanakyjyuydyu ja ooru, ja platu, ja tsujjátyryu tsaa, ja perlu, ja oyatpyru wit di'ibu tsu'unuk, tsaptsru, seedubu, kanak naxu oyatpyru kepy di'ibu pa'ak xu'kp, ja tsujjátyryu di'ibu kojpn mut ja marfil, bronzu, pujxn es ja mármol;

¹³ es nandu'un ni pán tkanakyjyuydyu ja kanelu, pa'ak xu'kpu, mirru, poom, vinu, aseytu oliivu, arinu, triigu, tsajkaajaty, borreegaty, kwaayaty, kárraty, es exta ja'ayaty ijty tyo'ktap.

¹⁴ Es du'un yu ajuuy ado'kraty t'anamudut tadu kajpn:

—Kyaj xyñakymyudaty tadu mje'xy mbeky es tugekyu tadu oyatpyru di'ibu ta xyjantsyt-syeky. Tuu dan tyugoodya'ay wínu xuu wínu tiempu yu mmukja'ay'át esu mdsuj'ajtan.

¹⁵ Pánuty ajuuy ado'ktup ma ja Babiloñu kajpn es ñayajmukja'aydyu'agudu jap, jagam tyánudut mudu tsu'agu ko du'un 'yayówat ja kajpn, es yu'u jyu'ay ya'axtut:

¹⁶ —¡Ay, puroobu muj kajpn! Tsuj ta 'yity éxtam tu'ugu toxytyujk mut ja wyitu oyatpyru, tsu'unukpu, tsaptsru, es 'yoydyuñuty mut ja ooru, tsujjátyryu tsaa esu perlu;

¹⁷ ¡es tuk pojan ta tyugoyu tyadu jyiky'ajtan!

Es nandu'un yu barku yaj'ye'ebuty esu di'ibáty tuundup jap barkoty, es di'ibáty mduundup jikymyeyñóty, wu'umdup jagam

¹⁸ ko t'ixtat pyude'eky ja jok ma tyoyu tadu muj kajpn, es jyuna'andut muk:

—Ni maq du'ambu kajpn éxtam ta 'yityu tyadu muj kajpn, ¿kudii?

¹⁹ Es mut ja jyotmay ñaydyukkuwaju'kudu naxway, es jyantsyju'ay jyantsyua'axtu:

—¡Puroobu tadu muj kajpn! Mut ja myukja'ay'át ta ñayajmukja'aydyu'agudu nidugekyu di'ibu myudajttap ja barku. ¡Es tuk pojan ta tyugoodya'ay!

²⁰ Es ja kajxy 'yalkjuna'añ tsajpótm:

—Miidsuty pánuty ijttap tsajpótm, es miidsuty apóstulaty esu Diosu 'yayuk kajxwa'xputy es nidugekyu di'ibu Dios jya'a'ajtypy, xonda'aktá mut ko Dios ta ttukkumadoy yu tadu kajpn éxtam ta mdúnadu.

²¹ Net tu'ugu anklus kumajaabu tkone'ky ja tsaa di'ibu du'un éxtam tu'ugu muj paan, es tkujabijpu jikymyeyñóty, es jyunáñ:

—Nandu'un mij Babiloñu muj kajpn, myajkujebipnaxa'añ, es ni na'a jatugok mgaku'x'ugat.

²² Ni na'a kyanakyyajmudawat mgajpnóty ja trompet xuxpu, tsajkapyñxyúxpu esu arpu koobu. Es ni kyanakyyajp'átut ja mduumbuty di'ibu xpekýaty, es ni ma kyanakyyajmudawat jap ja jujts tu'unun.

²³ Kyaj jap ñakyjajut ni tu'ugu lampru, es ni na'a jap kyanakyyajmudawat yajtuñ ja xuu ma ja pújkraty. Ja m'ajuuy m'ado'kraty ta 'yittu naxwiñ muj, es tu twin'uanu nidugekyu naxwiñadu ja'ayaty mut ja byuruu winma'añuty.

²⁴ Pes ma tadu kajpn ta yajpaaty temy yeky ja Diosu 'yayuk kajxwa'xputy ja ñe'pyñ, es ja ñe'pyñ di'ibu Dios jya'ay'ajtypy, es nidugekyu ja ñe'pyñ ja ja'ay di'ibuty ja'ay ya'o'kudu naxwiñ.

19

¹ Nétats nmadooy jantsy muk ja ja'ayaty kyajxtu tsajpótm, es jyuna'andu:

¡Awdattu Dios!

Yu nitsokan, muj'ajtan esu muk'ajtan,

yu'u Dios jya'a'ajtypy.

² Pesu Dios paye'epy mut ja tuy'ajtan,

es tu tmo'oy ja kumado'on ja muj pekykajpn es ñaxat ayodaknoty.

Mut ko ta dyajpektyuñ ja naxwiñadu ja'ayaty

es dya'e'ky ja Diosu myuduumbaty,

paadyu Dios yajumbijtxaty.

³ Net jyunandu jatugok:

—Awdattu Dios. Pes timjókup wínu xuu wínu tiempu ma yajnine'egy taadu.

⁴ Es ja ni'i'px majtáxku mujja'aydyujk es ja nimajtáxku jiky'ajtraty di'ibu ijttap Dios windum, ñaygoxtanaaydyákudu, t'awdajttu Dios es jyuna'andu:

—Wa'an du'unaty. jAwdajtta'aydyu Dios!

⁵ Nétuts nmudoogajxy ma uñaabyajin ma Dios yajkutiky, es jyuna'añ: Miidsaty di'ibáty myaduundap ja Nindsan'ajtam Dios, mujja'ay mutsk ja'ayaty, awdattu Dios.

Nixudún ja Borreegu'unik

⁶ Nmudooyats nandu'an ko nimayjya'ay kyajxtu, du'unats nmudooy éxtamu nuudax 'yuuntsy pyamimy, es éxtamu anaa muk ya'axy, es jyuna'andu:

Awdajtta'aydyu ja Nindsan'ajtam Dios di'ibu tugekyu mak'ajtan myudajtypy, mat ko yajkutiky.

⁷ N'okxondákum, n'okjotkujkam es n'okwindsu'kam, mat ko Dios jyantsymyájtay es tu net tpaaty ma ja Borreegu'unik pyuka'añ, es tu ja nudo'oxy ñayjyujp'ixyuty.

⁸ Tu yajmo'oy ja wit ja oybyu es ja wa'atspu di'ibu tu'x judsjukp, es ñayxóxudat.

Pes ja oybyu wit ja'a 'yandijpy ja oybyu di'ibu tyuun kyajxtap ja Diosu jya'ayaty.

⁹ Nétuts ja anklus xy'anmaay:

—Kuxja'ay: “Jotkujkuty di'ibáty tu yajwówda ma tyadu xuu ko ja Borreegu'unik pyuka'añ.”

Es xy'ak'anmaayuts:

—Tyaadu du'an tuj'ajtan di'ibu Dios kyajxyry.

¹⁰ Njakoxtanuáñuts anklus tyeky'ujxy, es nja'awdatáñuts, per yu'uts xy'anmaay:

—Katu du'an m'adu'utsy. Nmudiimbyuts ja Dios éxtam mij, es éxtamu mmugu'ugaty di'ibu pyanujxtap ja Jesusu 'yuxpujkan. Awdat ja Dios.

Pes ja tuj'ajtan di'ibu Jesús yajk, ja'a yu'u di'ibu wyinma'añmyeery ja Diosu kyugajxpu.

Di'ibu tyuk'uñaaary ja poop kwaay

¹¹ Nétuts n'ijxy ja tsajp awa'ats, es kyaxe'eky tu'ugu poop kwaay. Es di'ibu tyuk'uñaaary txu'aty Di'ibu Kyuudyimpy Ja 'Yayuk, es nandu'an txu'aty Tu'y'ajtan, mat ko tuj'ajtan muut pyayo'oy es tsiyitúñ.

¹² Yu wyiin du'an éxtamu junya'anik jyantsytye'xy, es jam kyubajkkujxm tmudaty may ja korona. Es tmudaty ja xyuu kuxja'ay di'ibu yu'uyu naydyi'igyu ñija'ap.

¹³ Es ja wyit ne'pyñ ne'pyñ. Es txu'aty Diosu 'Yayuk.

¹⁴ Es pyanujxudu tugoymyay nidsiptuumбаты di'ibu tsajpótm. Ak poop ja wyit, ja oybyu esu wa'atspu, es ak poop kwaaygyujxy.

¹⁵ Es di'ibu xyu'ajtypy Diosu 'Yayuk, jar 'yaajóty pyudsemy tu'ugu espaadu juppu, es yu'u muut dyajtsayuta'añ ja naxwiñudu ja'ayaty. Es yajkutuka'añ mudu pujxndajk. Es ttukkumodowa'añ, mat ko Dios di'ibu tugekyu mak'ajtan myudajtypy, jyantsy'ajkanu mat ja naxwiñudu ja'ay. Paadyu du'an ttukkumodowa'añ éxtam ko jyawu yajwinma'atsy ja uuvu tuump.

¹⁶ Es tmonejxy kuxja'ay ma ja kyapu es ma ja pyuuy tyadu xuu: “Rey'ajtp ma réyaty es Windsun'ajtp ma windsúnaty.”

¹⁷ Nétuts n'ijxy tu'ugu anklus tyanu jam xuu ñikujxm es t'anuumudu jantsy muk ja joon juyujk di'ibu ka'agudijtp:

—jMin naymyúkudu ma ja muj xuu di'ibu Dios tyunaampy!

¹⁸ Min es xytsyu'utstat ja tsyu'udsyudyu réyaty esu soldaadu windsúnaty, ja jotmuk ja'ayaty, ja kwaayaty es mat ja di'ibu tuk'uñaaayudap, nidugekyu ja'ay ja tsyu'udsyaty, pánaty yajjuuydyur es pánaty awa'atstuuy ijttap, nandu'an ja muj ja'ay mutsk ja'aybyu.

¹⁹ Nétuts n'ijxy ko ja axuk juyujk es ja naxwiñudu ryéyaty dyajnaymyúkudu syoldaadaty es tsiyiptuna'añ mat ja di'ibu poop kwaaygyujxy es mat ja nidsiptuumбаты.

²⁰ Per ja axuk juyujk yajtsuum ti'igyu mat ja kugajxpu di'ibu andakp, di'ibu naty tu tuñ axuk juyujk wyinduuy ja muj ijxwu'umun ja kugajxpu di'ibu andakp tu twin'uundu naty di'ibáty tu ñayákyaty es ja axuk juyujk tsya'ayudat, es t'awdajtta ja 'yawinnax. Net nimajtsk yajkujudu'uju jigyaty ma yu mejñ di'ibu teepy azufra.

²¹ Es yu syoldaadaty ya'oktaay mat ja 'yespaadu di'ibu pudsump 'yaajóty di'ibu tyuk'uñaaary ja poop kwaay. Es nidugekyu joon juyujk di'ibu ka'agudijtp 'yujts jyotkadaktu mudu tadu tsyu'udsyaty.

20

Mil jamujtpu

¹ Nétuts n'ijxy tu'ugu anklus jyunaky tsajpótm mat ja kuk jutu 'yawatsn, es tkawítsyuty tu'ugu muj kadenu.

² Ta tmajtsy ja sarpyentu, tadu mujku'ugópk, ja Satanás, es tkawu'añ ttekywyu'añ mat ja muj kadenu, es 'yitat tsimy tuk mil jamujt.

³ Ta tkujəbjiəp kək jutoty, es dyajni'adijky ijxwə'amən məət kədiibə tnakywyin'əənət ja naxwiñədu ja'əyaty extə ko kyə'pxət tuk mil jəməjt. Ta naty koonəm 'yok'yajnasmatšəya'añ waanə.

⁴ Nétəts n'ijxy uñəəbyajnaty, es jam 'yu'uñədu di'ibəty naty tə t'axəjədu ja kutujkən es pyayo'oydyət. Yə'ədyə də'un di'ibə yajniəb't ja kyəbəkəty mət ko tranəjxtə ja Jesuə 'yuxpəjkən es tkəjxwə'xədu ja Diosə 'yayuk. Nandə'un kyaj t'awdəjttə ja axək juyujk es ni ja 'yawinnax, es ni tkakupəjktə yajtsə'əyət wyimbokkəjxy o mə kyə'u mət ja axək juyujkə sšeyə. Es ja Dios yajjikypəjktədu, es 'yana'amədu mət ja Kristə tuk mil jəməjt.

⁵ Tyaədu də'un mə tim jawyiinə Dios dyajjikypəjky ja ja'əyaty. Per di'ibə akwə'amədu ja o'krəty, yə'əjuty kyaj jykypəyəkttət extə ko kyə'pxət tuk mil jəməjt.

⁶ Kuni'xy es jotkujkəty di'ibəty Dios yajjikypəyəkədu mə tyadə jawyiimbə jikypəjktə. Kyaj pyaəduət ja ayo'on di'ibə də'un əxtəmə ja'əy 'yooktə myəməjtsk ok, ja'a də'un tñədundət ja Dios esu Kristə əxtəmə teedyəty, es 'yana'amədu mət ja Kristə tuk mil jəməjt.

⁷ Ko naty tə ñəxy tuk mil jəməjt, ta Satanəs yajnasmatšəya'añ mə tsyimy'ty.

⁸ Es net ñəjxət naxwiñ, es nəjx twin'əñ təgekyə naxwiñədu, ja Gook naxwiñədu esu Məgook naxwiñədu. Ja Satanəs yajnaəmyujktə'əyədu nidegekyə naxwiñədu ja'əyaty di'ibə ni mbaət ngə'okmədsyo'onə, də'un əxtəmə pu'u di'ibə jikyməjyñbyə'əy, es tsyiptunə'əndə.

⁹ Oytym mədsoty mə təgekyə naxwiñədu ta tso'onədu, es dyajnadujktə nidegekyə Dios ja jya'əyaty mə ja kajpn di'ibə Dios jyantsytsəjpy. Perə Dios dyajjənajky tsəjprətmə jənyə'ank di'ibə mət tñinə'ktaəy nidegekyə tadə ja'əyaty.

¹⁰ Net ja məjku'ugəp di'ibə naty ja'əy tə twin'əñ, yəjkədu'ujə mə ja mejyñ di'ibə teepy azufrə, mə naty nandə'un tə yəjkədu'uwə ja axək juyujk es ja kugəjxəp di'ibə andəkp. Jap 'yayəwət xəñ koots winə xə winə tiempə.

Payo'oyən mə ja poop uñəəbyajən

¹¹ Nétəts n'ijxy ja Dios 'yu'uñə mə tu'ugu məj uñəəbyajən pooppə. Esu tsəj p esu naxwiñədu jyugəktə mə naty 'yity, es ya'ijxtəgoodyəy.

¹² Es n'ijxyəts ja o'krəty, məj mutsk, tyənədu Dios winduuy. Ta ja neky o j ya'aya'pwa'xy, es ya'ixy w'ix tə tyundə nidu'uk nidu'uk. Es nandə'un wiinkə neky ya'aya'pwa'xy mə 'yity kəxjə'əy ja xyəjuty pənəty jiky'əjttəp winə xə winə tiempə. Esu Dios tpayo'oy es ttukkumədooy ja o'krəty əxtəmə nidu'uk nidu'uk tə 'yadə'ətstə, də'un əxtəmə naty 'yity kəxjə'əy nekykyəxm.

¹³ Tam 'yijttə təgekyə ja o'krəty, ja'a mət di'ibə o'ktə mejyñóty, es təgekyə yajpayo'oydyə əxtəmə tii tə tundə.

¹⁴ Yə o'kən esu infyernə tə naty nandə'un dyəjktə'əydyə ja o'krəty təgekyə di'ibə naty yə'əjuty myədəjttəp. Net ja o'krəty yəjkədu'uwə mə ja mejyñ di'ibə ya'əmp əxtəmə jəñ. Ko ja'əy jam 'yayowdə, də'un ja'a əxtəmə 'yooktə myəməjtsk ok.

¹⁵ Ja'əy ja'əy di'ibə xyə kəxjə'əy nekykyəjxy mə yajjaəbyəty ja xyəjuty pənəty jiky'əjttəp winə xə winə tiempə, yə'əy kyaj yəjkədu'uwə mə ja mejyñ di'ibə ya'əmp əxtəmə jəñ.

21

Jembyə tsəj p esu jembyə naxwiñədu

¹ Nétəts n'ijxy ja jembyə tsəj p esu jembyə naxwiñədu, mət ko yə jawyiimbə tsəj p esu jawyiimbə naxwiñədu kyaj məənə, es kyaj məənə jikyməjyñ.

² Es n'ijxyəts nandə'un ja jembyə Jerusalén kajpn di'ibə tso'omp tsəjprətmə mə Dios, es kyədə'əky, es jantsy tsuj odydyñ əxtəmə pəjkə toxytyujk ko pyəkə'añ.

³ Es nmədoogəjxyəts jantsy mək mə uñəəbyajən mə Dios yəjkətky, es jənə'añ:

—Tyamə net ja Dios 'yity mət ja ja'əyaty, es jiky'ətə'añ mət yə'əjuty, es yə'əjuty tja'əy'ətə'añ. Kə'm ja Dios 'yity'añ mət yə'əjuty, es Dyios'ətəduət.

⁴ Esu Dios yəjtətsxəduət təgekyə ja wyinnə. Kyaj 'yok'ijntə ja o'kən, ja'əy yaxən o ja pəjk ədo'onən, ja'a ko təgekyə di'ibə tə 'yity, tə ja'a ñəxy kyexy.

⁵ Net ja di'ibə uñəəpy mə yəjkətky jənə'añ:

—Ejts nyəjkejpy təgekyə ak jemə.

Nandə'un jənə'añ:

—Kəxjə'əy, mət ko tyədu di'ibəts ngəjxypə, təy'əjttə'nə es mbaət xyməbəkə.

⁶ Nétəts xy'anməy:

—Tə net yəjkədu'uwədu'əy. Ejtə də'un əxtəmə ja A es əxtəmə Z, ejtsə də'un ja jawyiimbə es ja tim okpə. Di'ibə tətəp, ejtsəts nnamə'oyəp es t'uugət ja nə di'ibə pədsəmp mə myuxy es dyəky ja jiky'əjttəp.

⁷ Es di'ibə myəmadəkyə ja pojəp, yə'əts nmo'oyəbə tyədu əxtəmə kyumə'añ, ejtsə də'un xyDyios'ətəp, es yə'əts n'u'un'ətəp.

⁸ Per di'ibáty jwáppja'adap, di'ibátyuts ɛj xkykamabujktap éxtamɔ Jajnutsókrɔ, di'ibáty jiky'ajttap axɛɛk, yajja'ay'o'ktap, ma'induundap, brujá'ajttap, 'yawdajttap di'ibɔ kyaj Dyíósaty, es nidugekyɔ di'ibɔ andáktap, taadaty nidugekyɔ pyaadadu es yajpájtá'agut ma ja mejyñ di'ibɔ teery azufrɔ. Ko ja'ay jam 'yayowdu, du'ɛn ja'a éxtamɔ ja'ay 'yooktu mymajtsk ok.

Jembyu Jerusalén

⁹ Nétats xyñimíiñ nidu'ugu anklɔs di'ibɔ tu ttuktaamdu'uty ja tsyim mut ja ayo'on, esats xy'anmaay:

—Min es nduk'ixɛt di'ibɔ pyukaampy ja Borreegu'unik.

¹⁰ Net mudɔ Espírítu Santu myak'ajtan oj xyajnejxyuts ma tu'ugu muj kopk jantsy kujxm, es xytyuk'ijxyuts ja muj kajpn Jerusalén kuni'xypy ko kyuda'aky, jam tsyo'oñ tsajpótm ma Dios 'yity.

¹¹ Esu tadu kajpn jantsy tu'xp mut ja Diosu jyajɔn. Esu tyu'xɛn du'ɛn éxtamɔ tsujjátypyu tsaa, éxtamɔ tsajju'unik di'ibɔ xu'ajttapy jaspe, wá'ats éxtamɔ viidru.

¹² Es juwadity ja kajpn ñabótsyuty majpxy es kujxm, mut majmajtskɔ tyujk aa. Es tu'uk tu'ugu tujk aa tmɔdaty tu'ugu anklɔs di'ibɔ kywentu'ajttapy. Es ma tadu tu'uk tu'ugu tujk aa 'yity kaxja'ay tu'ugu xyɛɛ ja majmajtskrɔ Israélɔ myaank.

¹³ Tugɛɛk 'yixy ja tujk aa ma xɛɛ pyudsemy, tugɛɛk 'yixy ma yukpoj myiñ, tugɛɛk 'yixy ma ja xɛɛ tsyi'ity es jatugɛɛk 'yixy ma myiñ ja jumboj.

¹⁴ Ja potsy di'ibɔ ñabots'ajttapy ja kajpn, majmajtskɔ 'yujx tmɔdaty. Es ma ja majmajtskrɔ potsy ɛjx kaxja'ay 'yity tu'uk tu'ugu xyɛɛ ja nimajmajtskrɔ Borreegu'unu 'yapóstulu.

¹⁵ Yu anklɔs di'ibɔts xymyugajx tmɔdaty tu'ugu oorɔ kijxn, es tkijxa'añ ja kajpn, ja tyujk aa es ja ñabots.

¹⁶ Ja kajpn kwadraadɔ 'yity, yu yeñ'ajtan ti'igyɔ mut ja wyooñ'ajtan. Ja anklɔs tkijxy ja kajpn mut ja kyijxn, esu yeñ'ajtan wyinjajty majtsk mil jamajtsk mugo'px kilometrɔ. Yu yeñ'ajtan, ti'igyɔ yu'u mut ja kyujxm'ajtan esu wyooñ'ajtan.

¹⁷ Net tkijxy ja wyooñ'ajtan ja ñabots, es wyinjajty tugɔ'px mugoxx metrɔ. Ja kijxn di'ibɔ ja anklɔs jajtiimpy, du'ɛn ja yeñ'ajtan éxtam di'ibɔ ja'ay jajtiimpy.

¹⁸ Ja kajpn nabots pyótsyduyɔ naty mut ja jaspe tsaa. Es ja kajpn, ak tim wá'ats oorɔ, du'ɛn kyɛxe'eky éxtamɔ viidru wá'atspu.

¹⁹ Ja kajpn nabots pyots'yjx mut kanak naxɔ oyatypyɔ tsaa. Ja jawyimbɔ tsaa txu'aty jaspe. Ja myumajtskrɔ txu'aty zafiiru, ja myudugɛɛkrɔ txu'aty ágatu, ja myumajtáxkrɔ txu'aty esmeraldɔ,

²⁰ Ja myumugoxkrɔ txu'aty ónise, ja myududujkrɔ txu'aty kornalina, ja myujxutujkrɔ txu'aty krisólitɔ, ja myuduktujkrɔ txu'aty berilɔ, ja myudaxtujkrɔ txu'aty topasyɔ, ja myumajkrɔ txu'aty krisoprasɔ, ja myumajk tu'ukpu txu'aty jasintɔ, ja myumajmajtskrɔ txu'aty amatistɔ.

²¹ Ja majmajtskrɔ tujk aa, majmajtsk je'eyu ja perlu. Tu'uk tu'ugu tujk aa, ti'igyɔ je'eyu t'agaj'áty ja perlu. Es ja muj tu'u di'ibɔ kajpnngijky, ak tim wá'ats oorɔ, éxtamɔ wá'ats viidru.

²² Es kyajts n'ijxy ni tu'ugu tsajptujk jap, mut ko yu Nindsun'ajtam Dios di'ibɔ tugekyu muk'ajtan myudajttapy, esu Borreegu'unik, yu'u tsyajptajk'ajttaba tadu kajpn.

²³ Tadu kajpn kyaj ttseky esu xɛɛ es ni yu po'o ñi'ánudat, mut ko Dios esu Borreegu'unik, ja'a jyajɔn muat kyude'xyuty.

²⁴ Es ja jajɔn ma tadu kajpn, ja'a kyudu'xɛp nidugekyu naxwíñadu ja'ay, es ja naxwíñadu réyuty tmámíndat ja myakja'ay'át ma ja kajpn.

²⁵ Du'ɛñum wyu'umət awá'ats yu kajpn nabots aa. Ni na'a kya'adúkət, mut ko jap kyaj kyoodsɔya'añ.

²⁶ Es ja naxwíñadu ja'ay tmámíndat ja myuj'ajtan es ttukwindsu'ugudat ja Dios.

²⁷ Es ni na'a kyatúkudu di'ibɔ axɛɛk, o di'ibɔ tsoydu'un muat, o win'u'ambuty, yu'ɛyú tákudap di'ibɔ xyɛɛ ijtr kaxja'ay jap Borreegu'unik ñekykyjxy ma jajjaaybyéty ja xyujajty pánaty jiky'ajttap winu xɛɛ winu tiempɔ.

22

¹ Nétats ja anklɔs xytyuk'ijxy tu'ugu mujnɔ di'ibɔ mujxp ma uñaaybyajn ma Dios esu Borreegu'unik yajkutúktu. Tadu nɔ jantsy wá'ats éxtamɔ viidru, es yu'u du'ɛn yajkypy ja jiky'ajtan winu xɛɛ winu tiempɔ.

² Tadu nɔ pyaye'eky muj tu'ugijky ma tadu kajpn. Es mujnɔbu'aay majtsk adu'um yoñ ja kepy di'ibɔ yajkypy ja jiky'ajtan es tyuamp'áty majmajtsk ok tuk jamajtpɔ, winduk po'ojaty tyuamp'áty. Es ja kepy'aay yu'u tsooy'átap ja naxwíñadu ja'ayuty.

³ Es ni ma kyanaky'ítət ni ti di'ibɔ kajxpojkr.

Mā tadu kajpn, Dios esu Borreegu'unuk yajkutuka'andu, esu myuduumbaty 'yawdata'anudu,

⁴ es 'yixtup ja Dios ja wyiin jyujp, es tmadattut ja Diosu xyuu mā wyimbok.

⁵ Jap kyaj kyoodsuya'añ. Es di'ibáty ijtup jap, kyaj ttsóktat ni ja lyampu es ni yu xuu ñijájudat, mat ko yu Nindsan'ajtam Dios kudu'xánu, es yajkutúktat winu xuu winu tiempu.

Tsojk ja Kristu myina'añ

⁶ Nétusdu anklus xy'anmaay:

—Tyadu ayuk, tui'ajtanu'u es mbaat xymyubaktu. Paadyu Nindsan'ajtam Dios di'ibu wyinma'añmyeepy ja kyugajxpaty, yu'u tu tkexy ja 'yanklas es yajtuk'ixa'andu ja myuduumbaty di'ibu tsojk tunán jatánu.

⁷ Du'un ja Jesukristu jyuna'añ:

—¡Mudoo'ittu! ¡Tsojkuts nmina'añ!

Jotkujk di'ibáty pyaduundap ja n'axpukunats di'ibu ijtp kuxja'ay mā tyadu neky!

⁸ Uj Fwank. N'ijx nmūdoots tugekyu tyadu. Es kots n'ijxtaay nmūdoodaay, taats nnaygoxtnaaydyáku anklus tyeky'ujxy di'ibudsu naty tu xytyuk'ixy, es nja'awdatáñts.

⁹ Per yu'uts xy'anmaay:

—Kátats xy'awdaty. Nmūdiimbyats ja Dios, éxtam mij, es éxtamu mmagu'ugaty di'ibu Dios ja 'yayuk kyajxwa'xudap, es nidugekyu di'ibáty pyaduundap ja Diosu 'yaxpukun di'ibu ijtp kuxja'ay mā tyadu neky. ¡Awdat ja Dios!

¹⁰ Es ja anklus xy'ak'anmaayats:

—Kajxwa'x yajxónu tyadu Diosu 'yaxpukun. Katu xykyuyu'utsy, mat ko tu dan tyimpatypy ja tiempu mā yajkyudyuna'añ.

¹¹ Pánaty axuuk adústap, wa'anu du'un t'aktimtuun'adu'atsta; es pánaty pyanijxtap ja ka'oybyu winma'añ, wa'anu du'un t'aktimpanujx'adu'atsta; es pánaty pyanijxtap ja tui'ajtan, wa'anu du'un t'aktimpanujx'adu'atsta; es pánaty kyuyduundap ja Diosu wyinma'añ, wa'anu du'un t'aktimkuudyuun'adu'atsta.

¹² Du'unu Jesukristu jyuna'añ:

—¡Tsojkuts nmina'añ! Es kots nmínat, nmo'oya'añts nidu'uk nidu'uk éxtam pyaadyaty wi'ixáty tu jyiky'atta.

¹³ Ujtsu du'un éxtam ja A es éxtamu Z, ujtsu du'un ja jawyiimbu es ja tim okpu. Ujtsu du'un di'ibu tugekyu yajtsondák, es ujtsu du'un nandu'un di'ibu ya'abatadyaapy.

¹⁴ Jotkujkadyu taadaty di'ibáty tu tpujtu yajxónu wyit, ja'a njuna'anam di'ibu tu jyodambittu es tu tmastu'uttu ja pyojpu. Yu'udyu dan je'eyu pátuap tyákat mā tadu kajpn es tju'xat ja ujts tuamp di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

¹⁵ Mat ko ni na'a mbaat kyatákudu jap di'ibu myudajttup ja axuk winma'añ, yu brújaty, mu'induumbaty, yajja'ay'o'kpaty, yu di'ibu 'yawdajttup di'ibu kyaj Dyíósaty, es di'ibáty tsojktup tyuundap ja andakun.

¹⁶ Uj Jesús, tats ngexy ja n'anklus es t'awánat nidugekyu ja mubajkputajk mā ñaymyúkada. Ujtsu du'un ja Davitu tuuamp 'yagats, es ujtsu du'un éxtamu jayxyuu di'ibu móñum pudsuamp.

¹⁷ Yu Espíritu Santu esu Borreegu'ungu ñudo'oxy, ja'a njuna'anam ja ja'ay di'ibu myubajktup ja Jesukristu, ja'a junándap:

—¡Min!

Es di'ibu myumadeepy, wa'an nandu'un tjuna'añ:

—¡Min!

Es di'ibáty tútsudap, wa'an tmindu es t'axájudat nadu'añu ja nuu di'ibu yajkypy ja jiky'ajtan winu xuu winu tiempu.

¹⁸ Uj n'anmaabyats nidugekyu di'ibáty myudoo'ijttup yu Diosu 'yayuk di'ibu ijtp kuxja'ay mā tyadu neky, pun ja pán tnikoñ yu tyadu di'ibu ijtp kuxja'ay, Dios nandu'un niko'onxudap ja 'yayo'on di'ibu ijtp kuxja'ay mā tyadu neky.

¹⁹ Es pun ja pán oynu'anun tpuwitsy yu ayuk di'ibu ijtp kuxja'ay mā tyadu neky, Dios nandu'un puwixtsudap di'ibu naty pátuap tju'xat ja kepytuuamp di'ibu yajjiky'ajtp, es kyaj tyákat mā ja Diosu kyajpn. Yu kepytuuamp esu Diosu kyajpn kuxja'ay 'yity mā tyadu neky.

²⁰ Di'ibu tyadu ñigajxpy, du'un jyuna'añ:

—Tsojkuts nmina'añ.

Es nandu'anats njuna'añ:

—Wa'an du'anaty. ¡Min, Nindsan'ajtam Jesús!

²¹ Wa'anu Nindsan'ajtam Jesús tkunu'xtu nidugekyu ja Diosu jya'ayaty.